

Mapa globálních oborových příležitostí

2019/2020

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Kolektiv autorů:

Martin Tlapa, vedoucí týmu

Marek Svoboda

Rudolf Klepáček

Michaela Koletová

**Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí
České republiky**

Mapa globálních oborových příležitostí

2019/2020

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Představení publikace

*Video: Mapa globálních
oborových příležitostí*

hovoří Martin TLAPA,
náměstek ministra
zahraničních věcí ČR

Obsah

ÚVODNÍ ČÁST 7

Moderní ekonomická diplomacie a hledání příležitostí pro český export	9
Ekonomická diplomacie a sektorové příležitosti	13
Poděkování autorů	15
Struktura publikace	16

METODOLOGICKÁ ČÁST

Metodologie a proces přípravy	19
Podrobná metodika výběru potenciálně prioritních sektorů	22
Příklad výběru exportně zajímavých položek pro konkrétní teritoria	26
Zapojení soukromého sektoru do zahraniční rozvojové spolupráce ...	30
Informace o Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a. s.	32
Informace o České exportní bance, a. s.	34

Přehled oborových příležitostí 37

▶ AFRIKA	37
Alžírsko	39
▶ Angola	45
Egypt	52
Etiopie	60
Ghana	69
Jihoafrická republika	77
Jižní Súdán	83
Keňa	88
Konžská demokratická republika	94
Maroko	100
▶ Mosambik	110
Nigérie	116
Rwanda	123
Senegal	129
Tanzanie	137
Tunisko	142
Uganda	148
Zambie	153

AMERIKA 161

Argentina	163
Brazílie	168
Chile	175
Kanada	182
Kolumbie	188
Kuba	196
Mexiko	201
Peru	208
Spojené státy americké	219
Uruguay	230

ASIE 233

Afghánistán	235
Arménie	240
▶ Ázerbájdžán	245
Bangladéš	252
Čína	259
▶ Filipíny	267
▶ Gruzie	277
▶ Hongkong	284
▶ Indie	291
▶ Indonésie	303
Irák	310
Írán	314
Izrael	329
Japonsko	336
Jordánsko	341
Kambodža	347
Katar	354
Kazachstán	358
Korejská republika	364
Kuvajt	369
Libanon	374
Malajsie	380
Mongolsko	391
▶ Myanmar	401
Pákistán	409
Palestina	419
Saúdská Arábie	426
Spojené arabské emiráty	436
Srí Lanka	444
Sýrie	451
Tádžikistán	459
▶ Thajsko	464
Tchaj-wan	470
Turecko	478
Turkmenistán	486
Uzbekistán	491
Vietnam	497

AUSTRÁLIE A OCEÁNIE 509

Austrálie	511
Nový Zéland	519

EVROPA 525

Albánie	527
Belgie	532
Bělorusko	537
Bosna a Hercegovina	542
Bulharsko	548
Černá Hora	555
Dánsko	559
Estonsko	564
▶ Finsko	570
Francie	575
Chorvatsko	581
Irsko	588
Island	593
Itálie	598
Kosovo	606
Kypr	612
Lichtenštejsko	617
Litva	620
Lotyšsko	628
Lucembursko	632
Maďarsko	637
Malta	643
▶ Moldavsko	648
Německo	653
Nizozemsko	660
Norsko	667
Polsko	673
Portugalsko	682
Rakousko	689
Rumunsko	698
▶ Rusko	708
Řecko	716
▶ Severní Makedonie	721
Slovensko	726
Slovinsko	732
▶ Srbsko	737
Španělsko	742
▶ Švédsko	748
▶ Švýcarsko	753
▶ Ukrajina	758
Velká Británie	764

Oborový rejstřík ..... 779**Literatura 782**

Úvodní část

Moderní ekonomická diplomacie a hledání příležitostí pro český export

Mezinárodní obchod jako jeden z hlavních zájmů České republiky

Česká republika je otevřená středně velká ekonomika. Posilování konkurenceschopnosti na světových trzích kvalitními produkty a službami je proto bezesporu jedním z jejích hlavních zájmů. Český export v roce 2018 překročil hranici 4,2 bil. Kč a tvořil 67 % našeho HDP. Mimochodem před 20 lety to bylo pouhých 27 %. Úspěch českých firem může stát podpořit ve třech oblastech – (i) ve vytváření příznivého podnikatelského prostředí, které povzbuzuje inovace v nejširším slova smyslu, tedy včetně vzdělávání; (ii) ve vhodném přístupu k financování exportu, aby nebyl příliš vzdálen podmínkám našich konkurentů a (iii) profesionálním přístupem moderní ekonomické diplomacie. Ta nabídne unikátní kontakty v místě a znalosti světových trhů. V tomto textu se budu věnovat poslední ze zmiňovaných oblastí.

Moderní ekonomická diplomacie

Jsou věci měřitelné a věci, které měřit nelze. Výsledky našich diplomatů, jejich znalost klíčových hráčů a schopnost analyzovat politická rozhodnutí nelze srovnat do jedné tabulky a jednoho čísla. Na druhé straně přístup k firmám, jejich spokojenost se službami úřadu a zájem o příležitosti v zemi, ve které působí, se hodnotit dají. A pokud tento výčet doplníme o informace dalších skupin klientů z privátního či veřejného sektoru, dostaneme současných šest pilířů hodnocení. V podstatě jde o přístup inspirovaný slovy Alberta Einsteina, že hodnocení má vycházet z toho, co člověk dává, ne z toho, co je schopný získat. Tímto se řídí i naše moderní ekonomická diplomacie.

Česká republika je výrazně závislá na vnitřním trhu EU, především na Německu. To je samozřejmě dáno geografickou blízkostí i výkoností německé ekonomiky. Úkolem ekonomické diplomacie je na jedné straně přispívat k dobrému a bezbariérovému fungování vnitřního trhu. Na druhé straně je důležité rozšiřovat horizont našich znalostí o světě mimo Evropu, abychom v případě krizí a asymetrických šoků mohli rizika naší koncentrace úspěšně rozšiřovat. Ze strany státu je třeba profesionálně sloužit českým firmám při jejich úsilí dostávat se na nové trhy. Součástí profesionálních služeb musí být průběžná analýza změn ve světové ekonomice, která se projevuje v mezinárodním obchodě a má vliv na Českou republiku.

Změny v ekonomice a mezinárodním obchodě

Výzvy mezinárodního obchodu

- ▶ Potenciál „blízkých“ exportních trhů (teritoriálně, sektorově) využít – kam dál?
- ▶ Ekonomika naráží na své kapacity = export naráží na strop za současné struktury ekonomiky a vnějších vztahů.
- ▶ Rizika – růst dovozních cel, omezování exportu, administrativních bariér, znevýhodňování dováženého zboží, diskriminace v přístupu k veřejným zakázkám.

Vliv na Českou republiku

- ▶ Růst světového zahraničního obchodu je pomalejší než růst světového HDP.
- ▶ Vývoj ekonomiky je více ovlivňován změnami, které probíhají v jiných zemích.
- ▶ Čím je země menší, tím větší vliv na její vývoj mají změny vnějších podmínek.

Jak uspět ve světě? Vize 2020+

- ▶ Poptávka – po čem je poptávka ve světě?
- ▶ Nabídka komplexního řešení – čeští „integrátoři“.
- ▶ Na zahraniční trhy a především za hranice EU míříme společně – sdílení zkušeností a opěrné body.
- ▶ Napřímení vazeb – investice a přímé vztahy se zahraničními odběrateli.

Význam trhu EU dokládají například následující čísla. Hodnota exportu České republiky do Belgie, kde žije 11 milionů obyvatel, je větší, než hodnota součtu exportu do Číny, Indie a Brazílie, kde žije dohromady přes 2,9 miliardy obyvatel. Na druhé straně víme, že nezanedbatelná část našeho vývozu je reexportována do třetích zemí. Například u exportu do Německa se odhaduje, že až třetina celkového exportu míří do dalších zemí. V případě, že se čeští exportéři se svými výrobky na mimoevropských trzích prosadí přímo v pozici finálních dodavatelů, zvýší Česká republika významně svůj zisk z exportu. Posun v globálních hodnotových řetězcích je pro Českou republiku zásadní výzvou.

Velký zájem u nás i v zahraničí vzbudila nová vládní strategie „Czech Republic: The Country for the Future“. Jejím cílem je prezentovat Českou republiku jako zemi nápadů, nových technologií a zázemí pro rozvoj inovací a startupů. Toto zaměření vychází z naší průmyslové tradice a tvořivé pracovní síly.

Svět se stále mění, a proto i ekonomická diplomacie musí reagovat na nové trendy. Jedním z nich je dodávání kompletních produktů, nikoliv jejich jednotlivých částí. To často vyžaduje sdružení více firem v jednom investičním projektu. Komplexní řešení a sdružování toho, co umí české firmy nabídnout světu, podporujeme i v rámci ekonomické a rozvojové spolupráce prostřednictvím sektorových platforem či společných projektů ekonomické diplomacie. Sdružování firemního a neziskového sektoru a navázání dobrých vztahů s danou zemí nejen zlepšuje dobré jméno České republiky, ale také zaručuje další příležitosti pro vývoz našich řešení. Obchodně řečeno, jde o win-win situaci mezi Českou republikou a druhou zemí.

Česká pozice ve vnějších ekonomických vztazích – firemní pohled

Odkud (90. léta)	Změna	Kam (vize 2020+)
Jednorázový/opakovaný export Přímý/nepřímý export/reexport	Působení na zahraničních trzích	Investiční přítomnost (export, investice, dceřiné společnosti) na zahraničních trzích a přímé vazby s odběrateli
Převážně subdodavatelská, prodej pod cizí značkou, podle zadání/výroba podle výkresu	Role českých dodavatelů	České značky a komplexní řešení pod vedením českých integrátorů
Země EU a „tradiční trhy“	Specializace na trhy	EU a světové trhy, včetně rozvojových trhů
Tradiční distribuční kanály	Prodejní kanály	Plná škála kanálů, včetně elektronických a přímých (Amazon, IT služby, IoT...)
Individuální (firmy vstupují samostatně)	Pojetí přístupu k zahraničním trhům	Platformy a aliance s nabídkou komplexnějšího řešení/integrované řešení

Jedním z důležitých a již dnes tradičních nástrojů ekonomické diplomacie je také Mapa globálních oborových příležitostí (MOP). Je ukázkou sdíleného úsilí státu a podnikatelských reprezentací inspirovat veřejnou i privátní sféru k diskusi o našich příležitostech v globalizovaném světě. Díky této publikaci, která je aktualizována každý rok, se každý může informovat o ekonomické situaci v konkrétní zemi, hlavních položkách našeho vzájemného obchodu a především o sektorových příležitostech, které se v ní naskýtají. Jde tak o nenahraditelnou sdílenou zkušenost, která může pomoci jak mladým a nadějným podnikatelům, tak i zkušeným vývozcům. Diskuze a hledání příležitostí, které stojí za prací na této publikaci, je unikátní cestou k propojování firemních a státních priorit v oblasti ekonomické diplomacie.

Naším cílem zůstává kvalitní služba českým firmám při cestě na zahraniční trhy, posilování dobrého jména České republiky a inspirace českým řešením, které se uplatní na světovém trhu. V řadě zemí můžeme navazovat na historicky známé kvalitní značky, jakými jsou Škoda, Baťa, Tatra, Preciosa nebo Jawa. Společnosti jako Linet, Avast, IQ Structures a mnoho dalších jsou jejich důstojnými nástupci. Jak říkával Henry Ford: „Být připraven je nejdůležitějším předpokladem úspěchu“.

Česká pozice ve vnějších ekonomických vztazích – role státu (a podnikatelských reprezentací)

Odkud (90. léta)	Změna	Kam (vize 2020+)
Poskytování informací, kontaktů a dotací	Hlubší podpora	Nové informační zdroje, specializované vzdělávání, cílené poradenství, podpora integračních platforem
Převažující role státu	Role podnikatelských reprezentací	Posilování role podnikatelských reprezentací – regiony, poradenství, akce v zahraničí („role reprezentativních reprezentací“)
Princip oddělených nádob, resortismus	„Defragmentace“ a sdílení zdrojů a agend	Sektorové politiky, ekonomická diplomacie a ZRS společně ve prospěch globalizace českých firem + sdílení informací ve státním sektoru
Zaměření na investiční celky, státní nesdílené riziko	Finanční nástroje	Rizikové trhy, menší objemy, flexibilnější nástroje, záruky. Omezení dopadů do státního rozpočtu
Dílčí řešení, výhradně dary a garanty	Rozvojová spolupráce	Komplexní řešení podpory do investičních a referenčních projektů a do čerpání z EU fondů, propojení státních a nestátních hráčů (soukromý i neziskový sektor). Účelové dary a finanční nástroje

Martin Tlapa

Ekonomická diplomacie a sektorové příležitosti

Světový trh se stává čím dál tím více globálně propojeným. Dochází k rychlým geopolitickým i ekonomickým změnám. Proto je důležité být flexibilní a umět dynamicky reagovat na změny podmínek v zahraničním obchodě a odrážet tyto změny v modifikaci trhů ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. A právě služby a nástroje ekonomické diplomacie mohou pomoci na tyto změny podmínek pružně reagovat a úspěšně se prosazovat na nových zahraničních trzích a rozvíjet stávající exportní a investiční aktivity firem.

Aktuální trendy ve světě nám ukazují, že ministerstva zahraničních věcí přebírají významnější roli v podpoře exportních aktivit státu. Silícím prvkem je i potřeba přizvat do rozhodování o ekonomické diplomacii zástupce podnikatelské sféry. V ekonomické diplomacii se tak řada zemí snaží soustředit na **konkrétní sektory**, ve kterých mají společnosti co nabídnout.

Tyto trendy se snažíme úspěšně aplikovat i my na Ministerstvu zahraničních věcí České republiky. A právě Mapa globálních oborových příležitostí se stala jedním z nástrojů české ekonomické diplomacie, který může hrát významnou roli při manažerském rozhodování veřejné správy i podnikatelské sféry. Jsme rádi, že metodologie a proces přípravy Mapy již také inspiruje mnohé evropské země při hledání a komunikaci příležitostí ve světě.

Jedním z úkolů Ministerstva zahraničních věcí České republiky je pomoci českým firmám vyhledávat exportní a investiční příležitosti na zahraničních trzích, ale, jak již bylo řečeno, zároveň nechceme vytvářet nový seznam prioritních zemí. Lze si těžko představit, že např. Irák je pro český byznys důležitější než Maroko či Bělorusko. V exportu je nutné využít každou příležitost. V diplomacii zároveň není vhodné rozlišovat, kdo je prioritním partnerem a kdo nikoliv. Proto moderní směry ekonomické diplomacie upřednostňují hledání perspektivních oborů před určováním exportních destinací.

A právě nástrojem k vyhledávání příležitostí na zahraničních trzích, který navíc využívá synergických efektů mezi jednotlivými resorty a agenturami, je Mapa globálních oborových příležitostí. Mapa globálních oborových příležitostí obsahuje analýzu, jejímž cílem je identifikovat perspektivní možnosti uplatnění českých podniků na zahraničních trzích a přiblížit potenciálním exportérům přehled o konkrétních příležitostech vývozu či investic do konkrétních teritorií. Výčet perspektivních oborů je výsledkem analýzy, jež byla zaměřena na sektory, ve kterých na cílových trzích stabilně roste poptávka a v nichž v současné době není plně využit exportní či investiční potenciál České republiky. Budoucím trhem tak může být i nově objevená „sektorová nika“

na již známém trhu. Jde o projekt, který je unikátní nejen svým obsahem, sjednocuje oborový i teritoriální pohled na příležitosti na zahraničních trzích z hlediska českých exportérů, ale také procesem, kterým vzniká. V rámci MOP jsou propojeny jedinečné informace získané ekonomickými diplomaty v zahraničí, a to jak ze zastupitelských úřadů, tak ze zahraničních kanceláří CzechTrade se znalostmi odborníků z jednotlivých resortů (včetně Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva zemědělství, Ministerstva obrany a dalšími) a se schopnostmi českých exportérů, přičemž do přípravy je intenzivně zapojen právě soukromý sektor.

V minulých letech byly uveřejněny teritoriální i sektorová verze Mapy. Obě mají své přednosti. Teritoriální verze je koncipována jako komplexní přehled o daném teritoriu. Obsahuje tak informace, podle kterých můžeme lépe plánovat, koordinovat a prosazovat aktivity na podporu českých ekonomických zájmů ve světě. Sektorové vydání publikace je podřízeno snaze vyjít vstříc především potřebám exportérů přehledněji a rychleji nalézat, kde všude ve světě existuje poptávka po jejich produktech. Aby bylo možné data využít jak k teritoriálnímu, tak oborově zaměřenému vyhledávání, je aktuální verze Mapy globálních oborových příležitostí k dispozici v interaktivním rozhraní na webovém portálu pro podnikatele www.businessinfo.cz.

Je však nutné zdůraznit, že Mapa globálních oborových příležitostí není rigidním nástrojem, ale podnětem jak pro veřejnou, tak pro privátní sféru, že se v daném teritoriu a sektoru něco děje a může něco dít s výhledem na jeden až dva roky. A právě z těchto důvodů přichází Ministerstvo zahraničních věcí s její každoroční aktualizací.

Když jsme vytvořili Mapu, zároveň jsme si uvědomili nutnost flexibilně zpřesňovat a prohlubovat informace, které obsahuje. A právě na základě této úvahy a poptávky firem po dalších ekonomických informacích ze světa jsme přistoupili k zásadnímu zefektivnění přístupu k ekonomickému zpravodajství. Jde o doplněk Mapy oborových příležitostí a jeho hlavním cílem je přiblížit nejnovější informace přímo klientům ekonomické diplomacie, tj. podnikům a exportérům. Aktuální ekonomické zprávy a novinky, které jsou poskytovány zastupitelskými úřady, publikujeme prostřednictvím webových stránek Moderní ekonomická diplomacie MZV ČR (na webu www.export.cz), sociálních sítích a na portálu businessinfo.cz.

Poděkování autorů

Čelá publikace není výhradní prací svých autorů. Poděkování patří všem, kteří se na jejím vzniku podíleli, ať již se jedná o zpracování podkladů pro její různé části ze strany českých zastupitelských úřadů a České rozvojové agentury, nebo cennou oponenturu ze strany podnikatelského sektoru během celé řady diskuzních kulatých stolů. Speciální poděkování patří také všem pracovníkům a stážistům Odboru ekonomické diplomacie Ministerstva zahraničních věcí České republiky, kteří zpracovali značné množství dat potřebných pro vznik publikace.

Chtěli bychom tímto poděkovat zvláště všem zastupitelským úřadům České republiky, zahraničním kancelářím agentury CzechTrade a zaměstnancům České rozvojové agentury, kteří se aktivně podíleli na sběru potřebných dat a informací. Dále bychom rádi poděkovali zástupcům podnikatelské sféry a podnikatelským reprezentacím za cenné náměty a připomínky. V neposlední řadě děkujeme za spolupráci Ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky, Ministerstvu zemědělství České republiky a Ministerstvu obrany České republiky.

Pevně věříme, že projekt hledání příležitostí tímto nekončí. Ministerstvo zahraničních věcí hodlá i nadále pokračovat v aktualizacích různých částí materiálu a těšíme se na spolupráci s kýmkoliv, kdo s námi sdílí zájem o podporu hospodářských zájmů České republiky.

---

¹ Veronika Borovská, David Černohorský, Michaela Chrtová, Barbora Kobianová, Michaela Koletová

² Patrik Bezouska, Adéla Blašková, Eliška Dornaková, Viktorie Filová, Aneta Kučerová

Struktura publikace

Struktura publikace je podřízena snaze vyjít vstříc potřebám na straně státu i exportérů. Kromě úvodní a metodologické části je rozdělena do karet jednotlivých zemí, přičemž každá karta obsahuje aktuální data současného vývozu a dovozu zboží do jednotlivých zemí v členění HS 4, podílu vývozu na partnerském trhu a dynamiky růstu. Dále obsahuje seznam potenciálních exportních příležitostí v příslušném oboru a konkrétní příležitosti v členění HS 4 včetně komentářů a doplňujících slovních informací. Mimo to uvádí publikace pro přehlednost hodnocení exportního rizika OECD, zkušenosti Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s. s teritoriem, aktuální výkonnost a výhled ekonomiky partnerských zemí a informace o perspektivách s ohledem na sjednané či sjednávané obchodní dohody o volném obchodu (FTA). U vybraných zemí (viz Metodologie a proces přípravy) je také zařazena kapitola Příležitosti pro rozvojovou spolupráci, která nabízí prvotní pohled na rozvojové potřeby daného teritoria a z nich plynoucí exportně investiční příležitosti.

Publikace také obsahuje dvě nové kapitoly. První z nich popisuje základní přehled služeb Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s., druhá pak možnosti zapojení soukromého sektoru do Zahraniční rozvojové spolupráce, které nabízí Česká rozvojová agentura. V obou případech se snažíme začínajícím exportérům, investorům a firmám poskytnout co nejvíce informací při rozhodování, jak začít své aktivity v zahraničí.

Metodologická část

Metodologie a proces přípravy

K dosažení cílů projektu byly využity statistické metody, popisné analýzy, komparace a syntézy. Výsledek zkoumání je kombinací vstupní analýzy, verifikace těchto dat ze strany zahraničních zastoupení, doplnění o analýzu partnerských trhů vycházející z kombinace měkkých a tvrdých signálů a průběžné validace výsledků na základě četných konzultací se zástupci podnikatelské sféry.

V roce 2016 tak byla vypracována vstupní analýza, jež využívá průniku vývoje komparativních výhod v čase (za použití Lafayova indexu), dynamiky růstu cílového trhu a nevyužitého exportního potenciálu České republiky na partnerském trhu se střednědobým výhledem na dva až tři roky. Průvodní analýza byla zpracována Ministerstvem zahraničních věcí České republiky za použití dat z databáze OSN Comtrade v podrobném komoditním členění HS 4.

Výsledky této analýzy byly **v tomto vydání Mapy globálních oborových příležitostí** ověřovány pomocí českých zastupitelských úřadů na základě jejich expertních zkušeností z teritoria, znalostí místního prostředí, měkkých signálů a přístupu ke strategickým záměrům vlád partnerských zemí. Zastupitelské úřady tak na základě vlastní obsahové analýzy zdůvodnily, zda jsou dané položky relevantní, či nikoliv. Dále měly za úkol dodat případné další konkrétní příležitosti, které se objevují ve střednědobém horizontu.

Doplňující informace byly zkompletovány a došlo k jejich rozpracování do jednotlivých karet. Aby bylo možné ověřit, zdali tato data odpovídají reálným kompetencím a exportním zkušenostem firem, proběhla celá řada intenzivních formálních i neformálních konzultací se zástupci horizontálních i sektorových podnikatelských asociací. Aktuální data byla v této fázi také sladěna s Ministerstvem průmyslu a obchodu a agenturou CzechTrade. Řada připomínek a námětů v rámci těchto diskuzí byla využita k dílčím úpravám či doplnění materiálu. Hlavní snahou přitom bylo v maximální možné míře využít dat, kterými disponuje firemní sektor, při zachování základních cílů a metodiky projektu.

Doplněný materiál byl zaslán k opětovné verifikaci ze strany zastupitelských úřadů a zahraničních kanceláří CzechTrade. Značný důraz byl kladen především na precizování částí věnovaných komentářům, které měly být pokud možno doplněny o kvantifikaci příležitostí, a to zejména jedná-li se o strategické investiční záměry místní vlády, tak, aby ve výsledku materiál obsahoval informace, v jakém rozsahu jsou projekty realizovány či jak velký a dynamický je trh v tomto odvětví. Pokud úřady identifikovaly nějakou výraznou technickou či netechnickou bariéru vstupu na tento trh, ačkoliv je položka perspektivní, měla by se tato zmínka objevit v části zdůvodnění.

Zároveň došlo k zapracování příležitostí v oblasti služeb. I přes rostoucí potenciál služeb v rámci mezinárodního obchodování se ukázalo značně problematické danou oblast metodicky kvalitně podchytit, a to především s ohledem na různorodost a kvalitu statistických údajů v různých zemích světa. Výsledný materiál spojuje dva přístupy. Pokud je daná služba spojena s konkrétním typem zboží (tedy jde o tzv. servicification v rámci procesu výroby či distribuce zboží), je uvedena jako příležitost v části komentáře s tím, že se jedná o možnou návaznou službu spojenou s exportem daného výrobku. V případě, že daná služba s vývozem zboží přímo nesouvisí, byla zaražena dle klasifikace služeb ČSÚ³. Pak ovšem bylo nutné s ohledem na neexistující centrální databázi pro oblast služeb ověřit příležitosti pomocí informací z dostupných domácích statistik.

Zahraniční zastoupení se při analýze v oblasti exportního potenciálu služeb zaměřila na dynamiku importního trhu, strukturu místního trhu služeb a roli, jakou tyto služby hrají v místní ekonomice (např. podíl nezaměstnanosti, HDP, existence vládní koncepce či strategie v oblasti služeb apod.). Dále došlo k průzkumu konkrétních příležitostí pro export v daných zemích prostřednictvím státních pobídek a možnosti uplatnění v rámci sektorů vykazujících silný růst, nebo sektorů, kde se růst očekává. Data v oblasti služeb byla poté zpětně srovnána se statistikou vývozu služeb v podrobném teritoriálním členění dle ČSÚ.

Mapa oborových příležitostí respektuje, že tradiční české vývozní produkty nemusí z globálního hlediska figurovat mezi primárně poptávanými položkami anebo že již jsou na zahraničních trzích etablované. Zaměřuje se proto především na sektory s nevyužitým potenciálem, přičemž bere v úvahu mimo jiné exportní kapacitu na straně českého vývozu a na druhé straně strukturu a specifika místní ekonomiky. Výčet perspektivních oborů je výsledkem analýzy, jež byla zaměřena na sektory, ve kterých na cílových trzích stabilně roste poptávka a v nichž v současné době není plně využit exportní potenciál České republiky.

Již od minulého vydání se v Mapě oborových příležitostí také zabýváme identifikací možností rozvojové spolupráce a příležitostí z nich plynoucích pro české exportéry a investory. S tím, jak se na základě rozvojové spolupráce ekonomiky stávají silnější, roste i jejich kupní síla a bilaterální obchodní příležitosti. Na základě zkušeností s vývojem a strukturálními změnami u těchto ekonomik (od méně sofistikované výroby ke komplexní, sofistikované ekonomice) však víme, že obchodními partnery těchto zemí se stávají především ti, kteří dané ekonomice pomáhali v jejím rozvoji. Toto zjištění je logické, neboť jedním z předpokladů pro moderní rozvojovou spolupráci je sestavení logické posloupnosti hodnot například od úpravy sociologicko-právního prostředí, přes pomoc s budováním infrastruktury, transfer know-how až po konečnou komerční spolupráci (zjednodušený příklad: vytvoření legislativního prostředí pro nakládání s odpady, transfer know-how, vybudování odpadní infrastruktury, dodávky technologií, investice ve zpracování a využití odpadů a dodávky aut, strojů, kontejnerů).

Snahou Ministerstva zahraničních věcí je podporovat moderní přístup v oblasti rozvojové spolupráce. Z tohoto důvodu byla i tato oblast zařazena do Mapy globálních oborových příležitostí. Země, u kterých je v MOP zařazena kapitola „rozvojové příležitosti“, byly vybírány na základě priorit definovaných v Koncepci Zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017. Jde tedy o takzvané programové (Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko) a projektové (Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestina a Srbsko) země. Tyto země byly doplněny o nejméně rozvinuté regiony, takzvané LDC, OLIC a LMIC⁴.

³ Služby pro statistiku ročních národních účtů vymezeny na základě Klasifikace produkce (CZ-CPA).

Kapitola „rozvojové příležitosti“ byla tvořena ve spolupráci s Českou rozvojovou agenturou a nabízí čtenáři pohled na sektorové rozvojové priority dané země. U programových a projektových zemí byly tyto informace poskytnuty Českou rozvojovou agenturou na základě vlastních zkušeností, znalosti rozvojových cílů a analýz rozvoje v daném regionu, u ostatních zemí MOP vychází ze strategických dokumentů týkajících se plánů rozvoje daného teritoria v průniku s českými kapacitami a kompetencemi a verifikací Českou rozvojovou agenturou a zastupitelskými úřady.

Na závěr je nutné zmínit, že Mapa globálních oborových příležitostí má hned několik omezení. Její ambicí není hloubková analýza konkurenčního prostředí, která by reálněji postihovala, do jaké míry úspěšnosti se firmy mohou etablovat na zahraničních trzích. Výsledky projektu také nemohou obsáhnout potenciální „černé labutě“, zlomové inovace či náhlé změny poptávky, které se v reálném čase obtížně předvídájí. Limity vyplývají především ze skutečnosti, že ekonomické jevy a procesy jsou v reálném čase dynamické a jsou určitým způsobem propojeny, a tudíž se vzájemně ovlivňují. Ve většině situací působí na určitý jev značné množství podmiňujících se faktorů, které nelze v plném rozsahu postihnout ani měřit. Prostřednictvím předem určeného systému verifikací ze strany zahraničních zastoupení a rozsáhlých konzultací s podnikatelskou sférou bylo snahou autorů tyto negativní aspekty v co největší míře eliminovat. Současně je potřeba projekt vnímat jako kontinuální proces aktualizace a zpřesňování výsledných dat tak, abychom měli k dispozici informace, na základě kterých lze flexibilně reagovat na aktuální situaci na světových trzích.

Mapa příležitostí rovněž nezohledňuje bezpečnostní a politická rizika jednotlivých teritorií. Obchod se zbožím dvojího užití se řídí zákonem č. 594/2004 Sb. a nařízením Rady (ES) č. 428/2009 a je dále posuzován Ministerstvem zahraničních věcí České republiky z hlediska zahraničně-politických závazků a mezinárodních dohod včetně sankcí uvalených ze strany OSN či EU. Každá žádost o stanovisko k žádosti o povolení vývozu zboží dvojího užití je posuzována individuálně. Obchod s vojenským materiálem se řídí zákonem č. 38/1994 Sb. a je dále posuzován Ministerstvem zahraničních věcí České republiky z hlediska zahraničně-politických závazků a mezinárodních dohod, mj. i z hlediska Společného postoje EU 2008/944/SZBP definujícího závazná kritéria pro export vojenského materiálu do třetích zemí. Každá žádost o závazné stanovisko k exportnímu případu je posuzována individuálně s ohledem na aktuální situaci nejenom v dané zemi, ale i v širším regionu. Tento materiál v žádném případě nepředjímá výsledky licenčních řízení.

⁴ Kategorizace zemí OECD/DAC dle hrubého národního důchodu na hlavu v roce 2013:
LDC - Least Developed Countries, OLIC - Other Low Income Countries (HND na hlavu menší než 1 005 USD),
LMIC - Lower Middle Income Countries and Territories (HND na hlavu v rozmezí 1 006-3 975 USD),
UMIC - Upper Middle Income Countries and Territories (HND na hlavu v rozmezí 3 976-12 275 USD).

Podrobná metodika výběru potenciálně prioritních sektorů

Představme si, že stojíme před následujícím problémem. Máme exportující zemi, která produkuje určité portfolio výrobků. Tato země si klade otázky, na které výrobky portfolio se více zaměřit, či zda pro tyto výrobky existují trhy, na kterých by mohla vylepšit svoji pozici, nebo zda nevznikají nové zajímavé trhy, kam by mohla rozšířit export těchto produktů. K tomu, abychom mohli statisticky odpovědět na výše položené otázky, je nutné se zaměřit na vyřešení dvou úkolů. Prvním z nich je ujasnit si exportní kapacity a kompetence dané země, druhým pak nalezení vhodných a zajímavých trhů.

Exportní kompetence a komparativní výhody

Exportní kompetence dané země můžeme vyjadřovat pomocí jejích komparativních výhod. Klasické a neoklasické modely (Ricardo, 1817/1951, Ohlin, 1933) uvádějí, že země s komparativní výhodou v daném produktu (při takových ekonomických podmínkách, kdy daný produkt dokáže země vyrábět s nižšími ekonomickými náklady než ostatní) tento produkt vyváží, zatímco ostatní země vykazující komparativní nevýhodu jej dovážejí.

Podle modernějších teorií je však nutné vidět výraz „komparativní výhoda“ v širším slova smyslu. Například Palley (2008, p. 201) definuje komparativní výhodu následovně. Komparativní výhoda je podle něj v moderním světě tvořena, a ne získávána. V 18. století byl zahraniční obchod urychlován honbou za exotickým kořením a novými zdroji nerostného bohatství a surovin. V tomto období byla komparativní výhoda (tradiční pojetí) determinována klimatickými podmínkami a zdroji nerostného bohatství, a tedy málo ovlivňována lidskou činností. V dnešním pojetí lze komparativní výhodu získat pomocí inovací a rozvojem nových technologií, a ty jsou ovlivňovány lidskou činností a inovační politikou.

A právě základy širšího pojetí komparativních výhod položil již Lafay (1992, p. 210). Poukázal na různé ekonomické podmínky, na základě kterých lze utvářet komparativní výhody jednotlivých zemí v konkrétních oborech. Těmito podmínkami jsou například:

- ▶ příhodné zdroje nerostného bohatství v daném teritoriu,
- ▶ nižší relativní náklady díky výběru takových odvětví, které nejlépe odpovídají makroekonomickým podmínkám země,

- ▶ nižší relativní náklady získané inovacemi produkčních procesů na mikroekonomické úrovni,
- ▶ tvorba a zavádění nových produktů na mikroekonomické úrovni.

Pokud chceme koncept komparativních výhod použít k analytickému měření exportních kompetencí dané země, je nutné definovat, jakým způsobem měřit komparativní výhody a jaký je jejich vztah k teoretickému modelu. Tuto problematiku shrnul ve své studii Ballance et al. (1987) do jednoduchého schématu:

$$EC \rightarrow CA \rightarrow TPC \rightarrow RCA.$$

Různé ekonomické podmínky (EC) jednotlivých zemí světa utvářejí jejich strukturu komparativních výhod (CA), která kopíruje strukturu mezinárodního obchodu, produkce a spotřeby (TPC). Ekonomické teorie se vlastně snaží vysvětlit vztah mezi EC, CA a TPC. Jinými slovy se snaží přijít na to, jaké ekonomické podmínky determinují vznik komparativní výhody, a tedy predispozice pro export daného výrobku. Pro výpočet odhalené komparativní výhody (RCA) by tedy bylo vhodné najít takové proměnné, které determinují komparativní výhody (CA) a korespondují s ekonomickými teoriemi o zahraničním obchodu. U komparativních výhod nejsou však proměnné často snadno vyčíslitelné. Proto je vhodné se přiklonit k druhé nejlepší variantě a použít ex-post data o zahraničním obchodu.

První, a dosud jeden z nejpoužívanějších indexů, který pomocí exportních ex-post dat vyčísluje odhalenou komparativní výhodu (RCA), prezentoval ve své práci Balassa:

$$BI(c, i) = \frac{\frac{x(c, i)}{\sum_i x(c, i)}}{\frac{\sum_c x(c, i)}{\sum_{c, i} x(c, i)}}$$

kde $x(c, i)$ je množství exportu položky i ze země c . BI je větší než 1, pokud je podíl exportu tohoto produktu na celkovém exportu země větší než podíl světového exportu produktu i na celkovém světovém exportu. Index BI tak umožňuje říci, zda je vybraný produkt z dané země vyvážen efektivně (daná země vykazuje pro tento produkt odhalenou komparativní výhodu), či neefektivně (země v tomto produktu vykazuje odhalenou komparativní nevýhodu (pokud je BI větší než 1, jde o efektivní export, pokud BI je menší než 1, vývoz tohoto produktu je neefektivní)). Hodnoty BI indexu tak mohou nabývat hodnot od nuly do nekonečna s neutrálním bodem, kdy se RCA mění z nevýhody na výhody, rovno 1.

Z výpočtu indexů RCA chceme usuzovat následující:

- ▶ konkrétní země vykazuje v daném výrobku odhalenou komparativní výhodu či nevýhodu,
- ▶ srovnávat výhody jednotlivých komodit v dané zemi, či výhody dané komodity napříč jednotlivými zeměmi,
- ▶ sledovat vývoj komparativních výhod v čase.

Pro náš úkol je především potřeba umět určit, zda konkrétní země v daném výrobku vykazuje odhalenou komparativní výhodu, či nikoliv. Bylo by však vhodné i monitorovat vývoj komparativních výhod v čase. V takovém případě existuje vhodnější index než výše uvedený BI. Jeho problémem je totiž to, že

střední hodnota tohoto indexu (počítané komparativní výhody pro danou zemi) není časově invariantní. Tuto podmínku splňuje námi dále používaný Lafayův index.

$$LFI(c, i) = 10000 \left(\frac{x_{c,i} - m_{c,i}}{x_{c,i} + m_{c,i}} - \frac{\sum_i (x_{c,i} - m_{c,i})}{\sum_i (x_{c,i} + m_{c,i})} \right) \frac{x_{c,i} + m_{c,i}}{\sum_i (x_{c,i} + m_{c,i})}$$

Značení je zde použito stejné jako u BI indexu, $m_{c,i}$ označuje import položky i do země c .

Lafayův index LFI mezinárodní specializace vyčísluje komparativní výhodu země pro konkrétní produkt tak, že porovnává podíl obchodní bilance na obratu dané položky s podílem celkové obchodní bilance na obratu země. Vahou zde pak je podíl obratu této položky na celkovém obratu obchodu.

Střední hodnota LFI indexu je rovna nule a je časově invariantní. Lze tedy porovnávat strukturu zahraničního obchodu dané země v čase.

$$\sum_i LFI(c, i) = 0$$

Neutrálním bodem je v tomto případě 0 a záporné hodnoty LFI indexu znamenají odhalenou komparativní nevýhodu položky pro danou zemi a kladné hodnoty odhalenou komparativní výhodu. Z předchozích tvrzení vyplývá, že LFI index neměří komparativní výhodu ve vztahu k jiným zemím, ale ukazuje komparativní výhodu vzhledem k celkové struktuře obchodu dané země. Proto kladné hodnoty LFI ukazují komparativní výhodu v tom smyslu, že poukazují na stupeň specializace dané položky (tedy daného produktu). Právě z tohoto důvodu byl pro měření exportních kompetencí ČR zvolen LFI index.

Výběr potenciálních trhů

V předchozí kapitole jsme se zabývali tím, jak najít a měřit exportní kompetence ČR. První možností, jak filtrovat položky pro jednotlivé trhy, je ta, že vybereme komodity, ve kterých vykazuje ČR odhalenou komparativní výhodu a partner komparativní nevýhodu. To však není jedinou podmínkou výběru cílového trhu. Musíme si položit další dvě základní otázky. Za prvé se ptáme, zda je daný výrobek na konkrétním trhu již zavedený (to znamená, že jeho podíl na cílovém trhu odpovídá českým kompetencím – v tom případě již naplnil svůj exportní potenciál), nebo je jeho podíl zanedbatelný (v takovém případě by se výrobek mohl jevit jako exportně vhodný). Za druhé se díváme na dynamiku trhu (jakým způsobem se vyvíjí import výrobku do partnerské země).

Je tedy zřejmé, že pro statistické určení globální mapy oborových příležitostí – výběr exportně vhodných komodit pro jednotlivé země – je nutné vyčíslit růstové a podílové indexy. K tomu lze opět využít ex-post dat o zahraničním obchodu. Na tomto místě si musíme uvědomit, že v případě sledování dynamiky trhu jde o prolongaci trendu, který může kopírovat hospodářský cyklus v daném odvětví. Pokud předpokládáme, že délka hospodářského cyklu může být 7–8 let a chceme odhadovat vývoj na další zhruba dva

roky, je vhodné použít časovou řadu od roku 2011–2012 až po nejaktuálněji dostupná data (2014–2015). Pro výpočet podílu na trhu lze použít nejaktuálnější data.

Pokud sledujeme vývoj importu dané položky do konkrétní země (růstový index), pak chceme, aby tempo růstu ve sledovaném období nezpomalovalo. Tedy, abychom se v rámci hospodářského cyklu odráželi ode dna, nebo byli v počínající fázi expanze. Pokud se podíváme na podíl exportu dané položky z ČR do partnerské země k celkovému importu položky partnerské země, pak příležitost vidíme tam, kde je tento podíl dvojnásobně nižší než podíl českého exportu položky na celosvětovém exportu vybrané položky. Tyto indexy lze definovat následovně.

Dynamika růstu cílového trhu:

$$MG(c, i) = \prod_{t=2}^n \left(\frac{m_{t,c,i}}{m_{t-1,c,i}} \right)^{\frac{1}{n-1}}$$

Podíl českého exportu položky v partnerské zemi:

$$BMR(\text{ČR} \rightarrow c, i) = \frac{x_{\text{ČR} \rightarrow c, i}}{m_{c, i}}$$

Podíl českého exportu položky na celosvětovém trhu:

$$GMR(c, i) = \frac{x_{c, i}}{\sum_c x_{c, i}}$$

Zde t značí časové období a $x_{\text{ČR} \rightarrow c, i}$ bilaterální export položky i z ČR do partnerské země c .

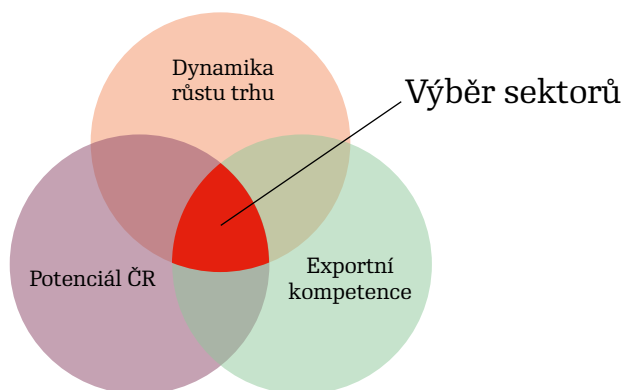
V další kapitole uvádíme konkrétní příklad využití výše popsané teorie k nalezení položek globální mapy oborových příležitostí.

Příklad výběru exportně zajímavých položek pro konkrétní teritoria

Na následujícím příkladu bude vysvětlen princip výběru potenciálně prioritních sektorů. Nejdříve je nutné zmínit, že cílem není vybrat sektory, které již mají na cílovém trhu silnou pozici. Naopak, vyhledáváme ty položky, které se ještě na tomto trhu neuplatnily, ale vzhledem ke schopnostem a kapacitám českého exportu a struktuře a síle místního trhu tento potenciál mají. Data zahraničního obchodu (importy a exporty) jsou získávána z databáze OSN - UN Comtrade. Zde však bude metodika vysvětlena na ilustrativním příkladu. V ukázce předpokládáme, že světový obchod je tvořen položkami A, B, C, D a E.

Výsledný seznam potenciálně prioritních položek tedy získáme na základě průniku tří podmínek:

1. dynamika růstu cílového trhu;
2. síla a potenciál ČR ve světovém měřítku;
3. exportní kompetence ČR a cílového trhu dle Lafayových indexů.

Obrázek 1: Výběr potenciálně prioritních sektorů/položek

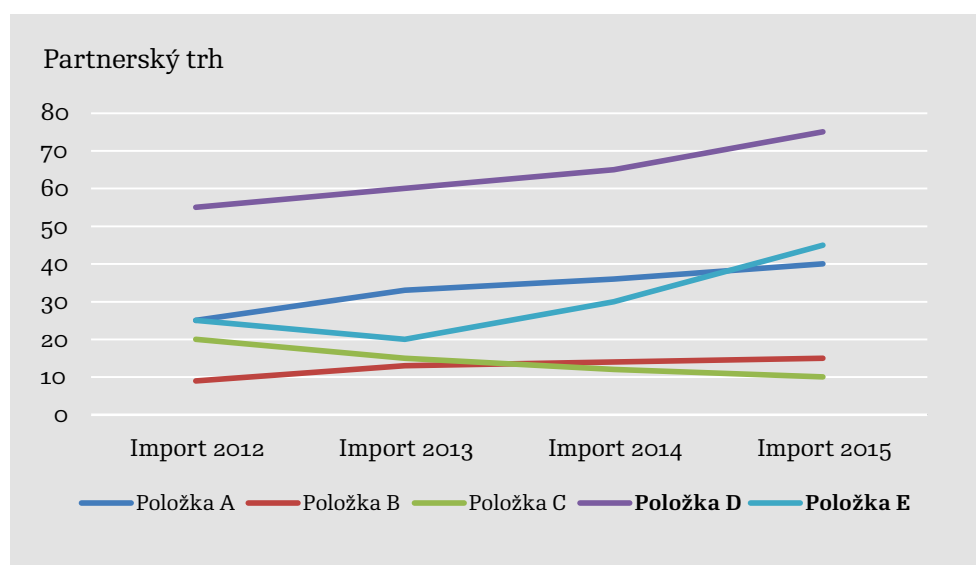

Dynamika růstu partnerského trhu

Zde se díváme pouze na vývoj importů jednotlivých položek na místním trhu partnera. Zde hledáme takové položky, které mají **minimálně 10% meziroční růst importu** na daném trhu v letech 2012–2015. Také chceme, aby nedocházelo k saturaci růstu importů. To znamená, že vybíráme pouze takové komodity, jejichž růst importů byl v letech 2013–2015 rychlejší než mezi lety 2012–2014. Růsty importů jsou počítány jako geometrický průměr. Ilustrativní výsledky uvádí následující tabulka.

Partner	Import 2012	Import 2013	Import 2014	Import 2015	Růst 2012-2014	Růst 2013-2015
Položka A	25	33	36	40	20,00%	10,10%
Položka B	9	13	14	15	24,72%	7,42%
Položka C	20	15	12	10	-22,54%	-18,35%
Položka D	55	60	65	75	8,71%	11,80%
Položka E	25	20	30	45	9,54%	50,00%

Tabulka 1: Růst importů jednotlivých položek na partnerském trhu

Graf 1: Vývoj importů jednotlivých položek na partnerský trh

Z předložených výpočtů je vidět, že podmínkám odpovídají položky **D** a **E**.

Potenciál ČR

V tomto bodě jsou vybírány položky, které na místním trhu nenaplnují předpokládaný exportní potenciál ČR. To znamená, že podíl českého exportu dané položky na partnerském trhu je více než **dvojnásobně menší** oproti tomuto podílu na světovém trhu. Konkrétní příklad opět uvádí následující tabulka.

Partner	Světový export 2015	Export ČR 2015	Světový podíl ČR	Import partnera 2015	Import partnera z ČR 2015	Podíl ČR na partnerském trhu	Porovnání světového a místního podílu
Položka A	1 000	100	10,00%	40	5,0	12,50%	0,8
Položka B	660	30	4,55%	15	0,2	1,33%	3,4
Položka C	800	40	5,00%	10	1,0	10,00%	0,5
Položka D	1 250	150	12,00%	75	3,0	4,00%	3,0
Položka E	400	60	15,00%	45	2,0	4,44%	3,4

Tabulka 2: Porovnání světového podílu českého exportu a podílu českého exportu na partnerský trh v jednotlivých položkách

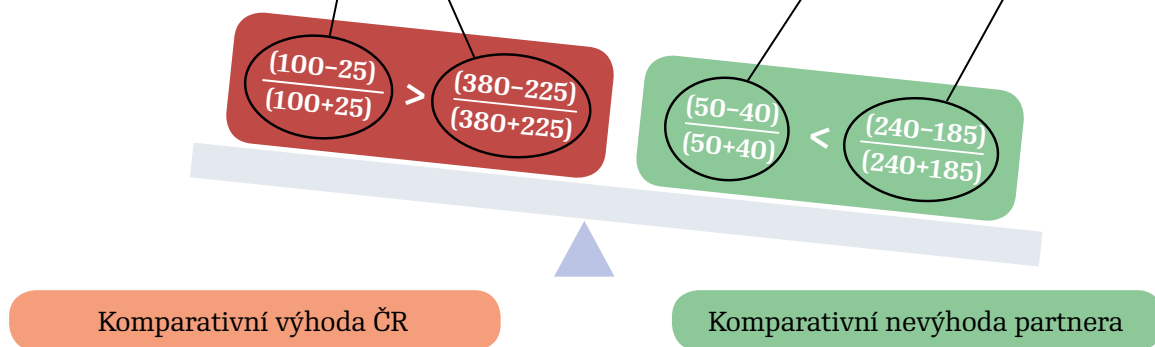
Položky **B**, **D** a **E** nenaplnují předpokládaný exportní potenciál ČR. Český podíl na světovém exportu položky B je 3,4 krát větší než český podíl na místním trhu, u položky D jde o 3 násobek a u položky E o 3,4 násobek.

Exportní kompetence

Exportní kompetence dané země v našem přístupu měříme pomocí komparativních výhod jednotlivých položek vyjádřených Lafayovým indexem. Řekněme, že exportér má komparativní výhodu v položce A, pokud podíl jeho čistého exportu položky A na obratu položky A je větší než podíl jeho celkového čistého exportu na obratu ZO. V opačném případě položka A vykazuje komparativní nevýhodu. Zajímají nás tedy takové položky, ve kterých existuje prokazatelná komparativní výhoda pro ČR a zároveň prokazatelná komparativní nevýhoda importéra.

Tabulka 3: Výpočet komparativních výhod jednotlivých položek pro ČR a partnera

ČR	Export 2015	Import 2015	Podíl	Výhoda/ nevýhoda	Partner	Export 2015	Import 2015	Podíl	Výhoda/ nevýhoda
Položka A	100	25	0,60	V	Položka A	50	40	0,11	N
Položka B	30	20	0,20	N	Položka B	35	15	0,40	V
Položka C	40	60	-0,20	N	Položka C	40	10	0,60	V
Položka D	150	90	0,25	N	Položka D	90	75	0,09	N
Položka E	60	30	0,33	V	Položka E	25	45	-0,29	N
Celkem	380	225	0,26		Celkem	240	185	0,13	

Obrázek 2: Schéma výpočtu k tabulce 3

Z výpočtů je zřejmé, že komparativní výhodu ČR a zároveň nevýhodu partnera vykazují položky **A** a **E**.

Průnik a závěrečný seznam

Do konečného výběru sektorů/položek zahrneme pouze ty, které splňují všechny tři podmínky. První podmínkou prošly položky D, E, druhou pak B, D, E, a třetí A, E. To znamená, že do konečného seznamu potenciálně prioritních položek pro partnera by byla zařazena pouze položka **E**.

Zapojení soukromého sektoru do zahraniční rozvojové spolupráce

Zapojení soukromého sektoru do zahraniční rozvojové spolupráce prospívá nejen koncovým příjemcům a cílovým regionům, ale představuje také nové příležitosti pro nalezení obchodních partnerů, nových nenasycených trhů a získání kvalitní pracovní síly. V české republice mají podnikatelské subjekty k dispozici několik nástrojů, díky kterým se mohou do zahraniční rozvojové spolupráce zapojit. Česká rozvojová agentura (ČRA) pravidelně vypisuje výběrová řízení na dodavatele služeb, zboží či stavebních prací v rámci dvoustranných projektů v prioritních zemích Zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Těmi jsou pro období 2018–2030 Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldávie a Zambie. V roce 2018 se zadalo a zahájilo 38 veřejných zakázek v celkovém objemu 135 323 011,48 Kč.

Dalším nástrojem jsou dotace v režimu „de minimis“ pro podnikatele. Od roku 2015 spravuje Česká rozvojová agentura dotační Program B2B, jehož cílem je zvýšit zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce. Díky 50 % poskytnutého spolufinancování dochází ke snížení rizika vstupu českých firem na rozvojové trhy. Aktivity a investice českých firem dlouhodobě přispívají k rozvoji místních komunit a naplňování Cílů udržitelného rozvoje. Český soukromý sektor přináší na rozvojové trhy nové pracovní příležitosti, předává know-how a přispívá ke zlepšení podnikatelského prostředí v daných zemích.

Program B2B je rozdělen na přípravnou a realizační fázi. V rámci přípravné fáze mohou firmy získat dotaci do výše 250 000 Kč pro průzkum trhu, potřebné expertní analýzy, cestovní náklady či tlumočnické služby. V průběhu přípravy vypracují buď podnikatelský plán, nebo studii proveditelnosti. V rámci realizační fáze mohou firmy získat dotaci až do výše 5 mil. Kč pro výstavbu, založení pobočky, testovací provoz, demonstrační export nebo projektovou dokumentaci. Podmínky programu stanovuje metodická příručka a text vyhlášení. O podporu na podnikatelský plán či studii proveditelnosti mohou firmy žádat 2x ročně, o podporu na realizaci pouze 1x ročně.

V roce 2018 podpořila Česká rozvojová agentura celkem 58 projektů v hodnotě 28 mil. Kč ve více jak 30 rozvojových zemích.

Dalším nástrojem v rámci České rozvojové agentury je možnost vytvoření sektorových platforem, které mohou získat dotační podporu v rámci tuzemských dotačních výzev ČRA. Podnikatelské subjekty, kteří se chtějí ve svém sektoru ve spolupráci s dalšími firmami profilovat na složitých rozvojových

trzích, mohou získat pro své fungování finanční podporu. V rámci platformy si mohou na nových trzích pomáhat, organizovat obchodní jednání, konference a sdílet tak své know-how.

Česká republika se snaží držet krok s nejnovějšími trendy rozvojové spolupráce. Základním předpokladem pro úspěšné zapojení soukromého sektoru, jsou kromě dotačních programů, také nové finanční nástroje. Od roku 2019 chce Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou spustit Program Záruka ZRS. V rámci tohoto programu budou české podnikatelské subjekty moci žádat o záruku za bankovní úvěr, kterou poskytuje ČMZRB k úvěrům od komerčních bank. Záruka bude poskytována až do výše 50 % jistiny zaručovaného úvěru. Více informací naleznete na webové stránce ČMZRB.

Informace o Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a. s.

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP) nabízí exportérům širokou podporu při jejich vývozních aktivitách. EGAP se zaměřuje na tržně nepojistitelná politická a komerční rizika spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z České republiky. Posláním EGAP je podpořit každý smysluplný vývozní projekt s českým podílem ve výši alespoň 50%, který by bez pojištění nemohl být realizován. Základní typy poskytovaného pojištění jsou:

B	pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru (splatnost do 2 let);
Bf	pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru (splatnost do 2 let);
C	pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru (splatnost nad 2 roky);
Cf	pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru (splatnost nad 2 roky);
D	pojištění vývozního odběratelského úvěru;
E	pojištění potvrzeného akreditivu;
F	pojištění úvěru na předexportní financování;
I	pojištění investic v zahraničí;
If	pojištění úvěru na investici v zahraničí;
V	pojištění proti riziku nemožnosti splnění smlouvy o vývozu (tzv. výrobního rizika);
Z	pojištění bankovní záruky vystavené v souvislosti s exportním kontraktem.

EGAP pojišťuje financování vývozu nejen energetických, strojních a technologických zařízení, investičních celků, dopravních staveb a investic, ale i zemědělských a potravinářských produktů. Jedná se především o vývoz a investice do zemí, kde politické, ekonomické a právní prostředí přináší větší míru nejistoty a vyšší riziko nezaplacení na straně kupujících. EGAP spolupracuje se všemi bankami na českém trhu. Díky tomu je financování dostupné pro širokou řadu vývozců.

EGAP pojišťuje exportérům riziko nezaplacení faktur již od 100 000 Kč. Většinu pojistných produktů EGAP využívají i malé a střední podniky. Speciálně

pro ně je určena velmi zjednodušená verze pojištění předexportních úvěrů a bankovních záruk, která značně urychluje celý proces pojištění a snižuje administrativní náročnost.

Podmínky pojištění se odvíjejí od rizikovosti země, do které vývoz směřuje a od kredibility dlužníka, jehož platební schopnost je předmětem pojištění. Rizikovost je určena na základě kategorií OECD (viz také <https://www.egap.cz/cs/klasifikace-zemi>). U rizikové kategorie 0 (například země EU, USA, Nový Zéland) lze pojistit jen vývoz se splatností nad 2 roky. U ostatních zemí kategorie 1-7 toto omezení splatnosti není.

Pro bližší informace navštivte www.egap.cz nebo se informujte na info@egap.cz.

Informace o České exportní bance, a. s.

Česká exportní banka, a.s. (ČEB) je specializovaná bankovní instituce pro státní podporu vývozu. Českým vývozcům, dodavatelům pro vývoz a investorům do zahraničí poskytuje finanční produkty a poradenství pro export do rizikovějších teritorií a na perspektivní trhy.

Posláním ČEB, v souladu s cíli hospodářské politiky České republiky, je posilovat internacionalizaci českých firem a konkurenceschopnost českého exportu. ČEB proto vývozcům a dodavatelům pro vývoz nabízí produkty a služby, které jim umožňují vstupovat do soutěže na mezinárodním trhu za podmínek srovnatelných s těmi, které využívá jejich zahraniční konkurence. Českým investorům do zahraničí nabízí banka produkty a služby, které jim umožňují internacionalizaci jejich podnikání a přímou přítomnost na zahraničních trzích.

Mezi stěžejní produkty podpořeného financování poskytovaného ČEB patří zejména:

- ▶ **úvěr na financování výroby pro vývoz** – předexportní úvěr (vývozci, jeho dodavatelé nebo bance);
- ▶ **dodavatelský úvěr** (vývozci nebo jeho bance);
- ▶ **odběratelský úvěr** (zahraničnímu odběrateli nebo jeho bance);
- ▶ **úvěr na investice v zahraničí** (českému investorovi nebo jím ovládané zahraniční osobě nebo jejich bance);
- ▶ **odkupy pohledávek, dokumentární platby a bankovní záruky** (včetně záruk za nabídku; za dobré provedení smlouvy o vývozu; za vrácení akontace; za uvolnění zádržného; za záruční dobu).

ČEB působí jako státní značka – reprezentant českého státu. V řadě teritorií toto výrazně zvyšuje schopnost jednat se suverénními dlužníky. Úkolem ČEB je financovat ekonomicky návratné transakce v rizikovějších teritoriích, nikoli rizikové transakce. Při poskytování krátkodobého financování banka poskytuje své služby za standardních tržních podmínek. ČEB je tedy i partnerem komerčního bankovního sektoru při exportním financování a podpoře českých firem. **Poskytnutí financování ze strany ČEB není omezeno minimálním objemem exportní transakce.**

Při stanovení konkrétních podmínek financování ČEB důkladně analyzuje kvalitu a akceptovatelnost dlužníků a parametrů transakce, performační rizika vývozců a jejich dodavatelů.

Z hlediska rizikovosti zemí vývozu je ČEB připravena nabídnout své služby i do zemí kategorie 6 a 7, kde financuje soukromé subjekty s přijatelnou bonitou nebo suverénní dlužníky nebo dlužníky se zárukou státu v souladu s pravidly OECD pro udržitelné půjčování (aktuální kategorizaci zemí naleznete na <http://www.oecd.org/trade/topics/export-credits/sustainable-lending/>). V případě zájmu českého vývozce realizovat vývoz do těchto zemí pro suverénního dlužníka nebo ručitele s využitím úvěrových produktů ČEB, doporučujeme, s ohledem na omezení vyplývající z pravidel OECD a WTO, předchozí **bezplatnou konzultaci** s odborem mezinárodních vztahů ČEB. V souvislosti s vývozem do zemí kategorie 6 a 7 lze bez omezení využít některé produkty ČEB, zejména předexportní financování českého vývozce nebo záruky za českého vývozce ve prospěch jeho odběratele.

Pro bližší informace navštivte www.ceb.cz.

Přehled oborových příležitostí

AFRIKA

*Video: Cíle působení České
republiky v Africe*

hovoří Martin TLAPA,
náměstek ministra
zahraničních věcí ČR

Alžírsko

Od roku 2000 rostla alžírská ekonomika v průměru o 3,7 % ročně. V dlouhodobém výhledu (2018–2050) by se měly tyto hodnoty dále mírně snižovat, a růst HDP se tak průměrně bude pohybovat okolo 2 %. Míra inflace v roce 2018 byla 6,5 %. V zemi žije 42,3 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele přesahuje hranici 4 tis. USD. Nezaměstnanost se v posledních letech pohybovala kolem 11 % a v budoucnu se očekává její zvyšování. V důsledku poklesu světových cen ropy – hlavní alžírské vývozní komodity – je saldo běžného účtu platební bilance od roku 2014 záporné a podobný výhled zůstává i pro další roky. Vláda se proto snaží o tzv. racionalizaci dovozů, což se projevuje jejich administrativním zpomalováním a prodražováním.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,2	1,4	2,5	2,7	1,8	1,1
HDP/obyv. (USD)	3 928	4 034	4 450	4 646	4 738	4 759
Míra inflace (%)	6,4	5,6	6,5	6,7	6,0	7,9
Nezaměstnanost (%)	10,5	11,7	11,6	12,3	13,3	14,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-26,5	-22,1	-16,9	-15,9	-13,1	-11
Populace (mil.)	40,8	41,5	42,3	43,1	43,9	44,6
Konkurenceschopnost	87/138	86/137	92/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ EU uzavřela s Alžírskem dohodu o volném obchodu (asociační dohodu), která vstoupila v platnost v roce 2005. Během roku 2018 a začátkem roku 2019 probíhala politická jednání v Bruselu v souvislosti s nedodržováním asociační dohody ve smyslu obchodní politiky.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Alžírsko umístilo na 92. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je exportní riziko 4/7.

Vývoz ČR do Alžírsko 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 387 723	70,5	451 215	872,4
4011	Nové pneumatiky z kaučuku	179 522	2,9	132 740	35,2
7612	Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l	146 797	2,4	130 714	12,3
8542	Elektronické integrované obvody	124 346	2,0	234 031	-46,9
8477	Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů	114 608	1,8	35 440	223,4
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání	103 885	1,7	1 647	6 207,5
8481	Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.	79 560	1,3	80 724	-1,4
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	76 439	1,2	137 821	-44,5
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	57 101	0,9	36 748	55,4
8311	Dráty, pruty, trubky, aj. k pájení, svařování nebo nanášení kovů	43 571	0,7	36 413	19,7
Celkem TOP 10		5 056 881	81,3	1 277 493	295,8
Celkem vývoz		6 222 576		3 025 167	105,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Alžírsko 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2709	Minerální oleje a surové oleje z živičných nerostů	880 563	96,5	760 377	15,8
8450	Pračky pro domácnost prádelny, sušičky	9 043	1,0	18 947	-52,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	7 492	0,8	141	5 213,5
8411	Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny	5 319	0,6	5 099	4,3
8803	Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802	2 410	0,3	11 539	-79,1
8609	Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy	1 990	0,2	2 248	-11,5
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod. (čerstvé i sušené)	1 451	0,2	5 841	-75,2
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	999	0,1	29	3 344,8
8424	Mechanické přístroje ke stříkání; hasicí přístroje; stříkací pistole ap. přístroje	446	0,05	988	-54,9
8415	Stroje přístroje klimatizační	382	0,04	33	1 057,6
Celkem TOP 10		910 095	99,7	805 242	13,0
Celkem dovoz		912 619		820 757	11,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Elektrotechnika

Domácí produkce je nedostatečná a většinu elektrotechnických zařízení je potřeba dovážet, zejména pro rozšiřování elektrické sítě, elektrifikaci železničních tratí a rozvoj systémů výpočetní techniky.

► Energetický průmysl

Rozsáhlé oblasti země nejsou napojeny na rozvodné elektrické sítě a vyžadují dodávky a instalaci generátorů elektrického proudu. Do roku 2027 se plánuje rozšíření instalovaného výkonu elektráren o 21 tis. MW a přenosové soustavy o 34 tis. km. Do roku 2030 má být potom instalováno 22 tis. MW výkonu v zařízeních na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, z toho 13,5 tis. MW fotovoltaických, 5 tis. MW větrných a 2 tis. MW solárních tepelných.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl je založen hlavně na zpracování ropy a sortiment produkce je omezen. Řadu chemikálií a produktů chemické výroby je proto potřeba dovážet.

► Kovo zpracovatelský průmysl

V poslední době se rozvíjejí kapacity zejména na výrobu stavební oceli s výhledem dosažení soběstačnosti během několika příštích let. Jiné výrobky z kovů je stále potřeba z velké části dovážet.

► Nábytkářský průmysl

Produkce dřeva a přírodní podmínky pro její rozšiřování jsou omezené. Do roku 2019 se má míra zalesnění zvýšit na 13 % a růst by měl zejména vývoz korku. Stále je proto potřeba značného dovozu dřeva a dřevařských polotovarů, zejména pro stavebnictví a nábytkářský průmysl.

► Obranný průmysl

Alžírsko je největším trhem s obranným materiálem v Africe, trend investic do obrany je dlouhodobě vzrůstající (očekávaných 13 % v letech 2014–2018). Cestou na alžírský trh je průmyslová spolupráce v podobě zakládání joint ventures či zapojení domácích výrobců. Šance pro české firmy obranného a bezpečnostního průmyslu jsou zejména v oblasti proudových a vrtulových výcvikových letadel, potenciál se nabízí v oblasti dodávek náhradních dílů, oprav a modernizace pozemní techniky.

► Plasty a gumárenský průmysl

Výroba plastů a gumárenský průmysl jsou ještě málo rozvinuty, zejména v oblasti náročnějších výrobků, a také speciálních dílů, kde lze odhadovat další potřebu jejich dovozu pro průmyslovou výrobu.

► Sklářský a keramický průmysl

Kapacity pro složitější sklářskou a keramickou výrobu jsou nedostatečné. Technicky náročnější výrobky je potřeba dovážet.

► Strojírenský průmysl

Strojírenská výroba je v Alžírsku stále málo rozvinutá – většinu strojírenské produkce je potřeba dovážet. Nově se zřizují zejména montážní závody dopravních prostředků.

► Textilní a obuvnický průmysl

Domácí produkce pokrývá jen menší část alžírské spotřeby textilu a obuvi. Většina poptávky je kryta dovozem.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Přes snahu o zvýšení zemědělské výroby má Alžírsko významný dovoz zejména obilnin, sušeného mléka a rostlinných olejů. Do roku 2019 se však plánuje rozšíření obdělávaných ploch o 5 %, rozlohy zavlažované půdy na 2 mil. ha a odstranění závislosti na dovozu jak obilí, tak sušeného mléka pro další zpracování a brambor.

► Železniční a kolejová doprava

Alžírsko modernizuje a buduje stovky kilometrů železničních tratí ročně s cílovou délkou železniční sítě 12 500 km.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 1003 – Ječmen
	HS 1004 – Oves
	HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1214 – Tuřín, krmná řepa, jiné krmné kořeny, seno, vojtěška ap. pícniny
	HS 1505 – Tuk z ovčí vlny a tukové látky z něj, lanolin
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 2209 – Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné rízky, bagasa aj.
Chemický průmysl	HS 2808 – Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové a dusičné
	HS 2850 – Hydridy, nitridy, azidy, silicidy a boridy
	HS 2921 – Sloučeniny s aminovou funkcí
	HS 3210 – Ost. nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
	HS 3407 – Modelovací pasty, pasty pro zábavu dětí, pasty v zubním
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3915 – Odpady, úlomky, odřezky z plastů
	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 4009 – Trubky, potrubí a hadice, z vulkanizovaného kaučuku

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Nábytkářský průmysl	HS 4409 – Dřevo profilované i hoblované, broušené apod.
	HS 4414 – Dřevěné rámy na obrazy, fotografie, zrcadla nebo podobné
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5105 – Vlna a jemné nebo hrubé zvířecí chlupy, mykané nebo česané
	HS 5107 – Příze vlněná, česaná, neupravená pro prodej
	HS 5109 – Příze z vlny nebo z jemných zvířecích chlupů, upravená
	HS 5112 – Tkaniny z česané vlny nebo z česaných jemných zvířecích chlupů
	HS 5204 – Nitě šicí, bavlněné, upravené pro prodej
	HS 5309 – Tkaniny lněné
	HS 5901 – Textilie povrstvené, plátno malířské ztužené
	HS 6303 – Záclony, závěsy, rolety, draperie záclonové aj.
	HS 6306 – Plachty nepromokavé lodní, stínící ap., stany aj.
	HS 6404 – Obuv se svrškem z textil. materiálů
Sklářský a keramický průmysl	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene
	HS 7008 – Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7115 – Ost. výrobky z drahých kovů nebo kovů plátovaných
	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích
	HS 7325 – Ost. výrobky odlité ze železa nebo oceli
	HS 7402 – Měď nerafinovaná, anody pro rafinaci
	HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 7616 – Ost. výrobky z hliníku
	HS 7806 – Ost. výrobky z olova
	HS 8205 – Ruční nástroje a nářadí, jinde neuved.; pájecí lampy; svěráky ap.
	HS 8208 – Nože a řezné čepele pro stroje nebo mechanická zařízení
	HS 8303 – Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8445 - Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj.
	HS 8448 - Zařízení přidavná stavů strojů na spřádání ap.
	HS 8451 - Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze
	HS 8453 - Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj.
HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.	
Energetický průmysl	HS 8501 - Elektrické motory a generátory
Elektrotechnika	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8519 - Přístroje pro záznam, reprodukci zvuku
	HS 8523 - Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8533 - Elektrické rezistory, jiné než topné rezistory
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V
HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.	
Železniční a kolejová doprava	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení

Angola

Video: O exportních příležitostech v Angole a Mosambiku hovoří Kristýna CHVÁTALOVÁ, ekonomická diplomatka, ambasáda ČR v Pretorii

Ekonomická situace se v Angole během roku 2018 postupně zlepšovala a zmírnila se devizová a ekonomická krize. V průběhu roku 2018 bylo přijato mnoho nových opatření a reforem, které pomohly i ke zlepšení podnikatelského prostředí, větší diverzifikaci ekonomiky a přilákání zahraničních investorů. Ekonomický růst se v posledním období zpomalil a dostal do záporných čísel kvůli důsledkům vyplývajícím z propadu ceny ropy, na které byla angolská ekonomika zcela závislá. V roce 2017 se ekonomický růst mírně zlepšil a v roce 2019 se již očekává významnější zrychlení. Celková populace v Angole se blíží 30 mil. obyvatel a vyznačuje se prorůstovou tendencí. Nezaměstnaností trpí zejména mladí Angolané a odhaduje se, že celkově v roce 2018 dosáhla až 20 %. HDP na obyvatele se v roce 2018 pohybovalo okolo 3 924 USD. Bilance běžného účtu se od roku 2014 nachází v deficitu, který byl odhadováno v roce 2018 ve výši 2,5 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-2,6	-0,7	1,5	1,6	1,4	1,5
HDP/obyv. (USD)	3 677	4 466	3 924	3 666	3 702	3 708
Míra inflace (%)	30,7	29,8	20,5	15,8	10,9	8,9
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-4,8	-1,6	-2,5	-2,1	-0,4	-0,2
Populace (mil.)	27,5	28,3	29,2	30,1	31	31,9
Konkurenceschopnost	–	–	137/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WB, WEF, SB

- ▶ Angola má možnost se připojit k Dohodě o ekonomickém partnerství (EPA), kterou má Evropská unie uzavřenou s vybranými zeměmi Jihoafrického rozvojového společenství (SADC).
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum, se umístila na 137. místě a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Angoly 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	48 554	57,2	125 702	-61,4
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	8 361	9,9	9 495	-11,9
9619	Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny	3 893	4,6	2 799	39,1
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	3 636	4,3	11 405	-68,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	3 056	3,6	9 175	-66,7
7013	Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely	2 259	2,7	705	220,4
3002	Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky	1 477	1,7	1 984	-25,6
4202	Lodní kufry, cestovní kufry, kufríky, školní brašny, pouzdra, vaky ap.	1 186	1,4	2 091	-43,3
8451	Stroje na praní žehlení barvení apod. látek přize	778	0,9	–	–
8470	Stroje počítačací elektronické	752	0,9	128	487,5
Celkem TOP 10		73 952	87,2	163 484	-54,8
Celkem vývoz		84 844		264 810	-68,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Angoly 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1,0	100,0	–	–
Celkem TOP 10		1,0	100,0	0,0	–
Celkem dovoz		1,0		103	-99,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Jednou z prioritních oblastí pro rozvoj Angoly je právě těžební průmysl s cílem podpořit těžbu dalších nerostných surovin vedle ropy a zemního plynu. Během posledních let probíhala oficiálně jen těžba ropy, zemního plynu, diamantů a stavebních kamenů (mramoru, žuly, vápence a křemence). Angola však má obrovské naleziště dalších nerostných surovin a hornin a za tímto účelem si také nechala vypracovat detailní geologický průzkum tzv. Planageo. Bylo zjištěno, že na angolském území se nachází 38 surovin z 50 nejvíce vyhledávaných surovin na světě zahrnujících měď, kobalt, zlato, mangan, draslík, hořčík, ametyst, diamanty, fosfáty, uran, bauxit, železo, zirkon, vápenec, křemenec, žula, mramor, diamanty, ropa a zemní plyn a další. V roce 2018 začala oficiální těžba zlata, železa a i jejich vývoz do zahraničí a rozšířila se těžba stávajících hornin. V následujících letech se očekává také zahájení těžby mědi a dalších hornin k podpoře ekonomiky. V souvislosti s přístupem nových investorů do této oblasti a otevírání nových dolů se objevuje mnoho příležitostí pro české podniky v podobě dodání těžební techniky a strojů. Koncesionářskou společností v těžbě nerostných surovin je Ferrangol, který ve spolupráci zejména se zahraničními investory rozvíjí dané projekty. Pro těžbu diamantů se pak jedná o koncesionáře Ediama a v ropném průmyslu pak figuruje nová instituce ANPG, která převzala funkci koncesionáře od největší angolské ropné společnosti Sonangol. Z pohledu ropnému průmyslu jsou příležitosti pro české podniky z pohledu dodání generátorů a dalších strojů pro ropné věže a rafinerie, které staví zahraniční investoři, mezi které patří zejména British Petroleum (BP), Chevron, ENI, ExxonMobil, Statoil, Repso, Petrobras a Total.

► **Energetický průmysl**

Energetika je dalším ze sektorů pro zajištění ekonomického růstu země. Angola se dostala mezi pětici zemí Afriky s největším potenciálem ve vodní energetice (dříve se umísťovala na 11. pozici) a dále jednou z pěti zemí světa s největším nárůstem výrobní kapacity využíváním vodní energie za poslední dva roky. V roce 2017 a 2018 se jí podařilo zvýšit svou výrobní kapacitu využíváním vodní energie z 400 MW na 2415 MW a velkou zásluhou na tom měla výstavba přehrady Laúca (po dokončení se očekává, že bude mít až 2,07 GW a bude největší přehradou jižní Afriky) a rozšíření přehrady Cambambe. Vedle velkých elektráren se rozvíjí také výstavba malých vodních elektráren, které často iniciují zemědělské firmy, aby pomohly zásobovat elektřinou nejen své průmyslové a zemědělské podniky, ale také místní vesnice či menší města. Vedle vodních elektráren je ve výstavbě také první elektrárna na kombinovaný cyklus. Angola má obrovské zásoby vody a v Africe je má hned druhé největší po Demokratické republice Kongo. Plán na podporu energetiky v Angole – Angola Energia 2025 – má za cíl zdvojnásobit přístup k elektřině do roku 2025 a to prostřednictvím zvýšení kapacity výroby elektrické energie i s využitím obnovitelných zdrojů energie, rozšířením, lepším propojením a celkovým vylepšením rozvodných elektrických sítí v zemi.

► **Obranný průmysl**

Angola má zájem budovat vlastní obranný a bezpečnostní průmysl a hledá výrobní společnosti, které by ji pomohly tento záměr uskutečnit formou joint-venture. Zejména ji zajímá výroba nábojů a dále

výstavba středisek pro základní opravu vojenské techniky. Vedle toho poptává generální opravu staré sovětské techniky (letadla, tanky), cvičné letouny a drobnější vojenskou techniku. Angola patří mezi země s největšími výdaji na obranný průmysl, což se s krizí změnilo a výdaje omezuje.

► **Plasty a gumárenský průmysl**

V souvislosti se zájmem o rozvoj mnoha průmyslových odvětví a potřebou zajistit nákladní dopravu se projevuje zvýšená poptávka po pneumatikách pro nákladní vozidla, zemědělská vozidla a vozidla na speciální účely. Z pohledu plastů se v Angole objevuje hned několik angolských i zahraničních firem, které v místě vyrábí plastové produkty v návaznosti na rychle se rozvíjející nápojový průmysl a další ekonomické aktivity, plastové potrubí, trubky pro stavebnictví a matrace různých vlastností.

► **Strojírenský průmysl**

Angola vykazuje zvýšenou poptávku po strojích a vybavení zahrnující obráběcí stroje, tvářecí stroje, výrobní a automatizované linky pro svůj rozvíjející se průmysl, kam patří výroba stavebních materiálů, metalurgie, výroba plastů, kabelů, chemický průmysl, zpracování dřeva a textilní průmysl. Vedle dodání daných technologií mají angolské podniky zájem o předání know-how a technologických znalostí. Dříve české podniky měly zaručený odbyt v dodání ocelových trubek a dalších ocelových produktů, nicméně to skončilo s rozvojem oceláren v Angole od roku 2015.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Sektor zdravotnictví je také potenciální oblastí pro odbyt českých produktů a to, pokud jde o zdravotnické vybavení, nástroje, tak i léky. Zlepšení zdravotní péče a její kvality patří mezi hlavní priority angolského prezidenta, a proto se také v této oblasti začíná významně investovat. Aktuální stav a kvalita zdravotnických zařízení je na nízké úrovni a to včetně těch nejdražších nemocnic hlavního města. V Angole jsou tři typy nemocnic a mezi nejrozšířenější patří běžné veřejné nemocnice, které jsou poddimenzované, nemají dostatečnou kapacitu, dostatek lékařů a tím pádem neposkytují kvalitní zdravotní péči. Dalším typem jsou soukromé nemocnice, které však nemají takový úspěch mezi Angolany. Nejlepšími nemocnicemi a současně také nejdražšími jsou veřejné nemocnice vlastněné státním podnikem, které poskytují vyšší kvalitu a lepší podmínky, nicméně pro většinu angolského obyvatelstva jsou zcela nedosažitelné. Nejvhodnější formou vstupu českých podniků na angolský trh je skrzspolehlivého místního distributora či založením svého zastoupení v Angole, jehož zástupce se bude starat o odbyt a servis dodaného vybavení.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Rozvoj zemědělství a potravinářství představuje hlavní prioritu vlády prezidenta João Lourença. Cílem je rozvinout v podstatě všechny oblasti zemědělské činnosti a zpracovatelského průmyslu, aby se Angola stala méně závislou na dovozu potravin ze zahraničí. Během roku 2017 a 2018 se jí podařil významný pokrok v této oblasti a angolské produkty získávají na oblibě a roste jejich škála. Angolská vláda se také snaží omezovat vysokými cly dovoz potravin a nápojů, které se v zemi již vyrábí. Naopak nižšími cly či zcela nulovými se snaží podpořit dovoz zemědělské techniky, traktorů, strojů a různého vybavení, aby se podpořila místní výroba. Hlavní investiční a obchodní příležitosti jsou v pěstování a zpracování tropického ovoce; dodání traktorů a příslušenství, zemědělských strojů a vybavení; dodání hnojiv či výroba organických hnojiv; produkce semen pro následný prodej; pěstování

kukuřice, obilí (s pěstováním obilí se v Angole teprve bude začínat), manioku, cukrové třtiny, sóji, rýže a kávy; zpracování kukuřice na mouku, výroba palmového a sójového oleje; dodání náčiní na skladování a uchování úrody; dodání techniky pro kácení a zpracování dřeva; dodání krmných směsí či jejich výroba v místě; živočišná výroba a navazující zpracování mléka, sýrů a dalších mléčných produktů, zpracování masa, výroba uzenin; chov kuřat na maso a slepic na vejíčka.

Perspektivní obor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8408 - Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8414 - Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory aj.
	HS 8428 - Ostatní zdvihací, manipulační, nakládací nebo vykládací stroje (např. výtahy, eskalátory, dopravníky, teleferice)
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 - Ostatní hnací, třídící, nivelační, škrabací, hloubicí, podbíjecí, zhutňovací, těžební nebo vyvrtávací stroje, pro půdu, nerosty nebo rudy; stíhače a piloty; sněhové pluhy a sněhové frézy
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Energetický průmysl	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, kola a jejich regulátory
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí, apod.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Obranný průmysl	HS 8802 - Ostatní letadla (např. vrtulníky, letouny), kosmické lodě
	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 - Ostatní střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 - Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9313
	HS 9305 - Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny, ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Plasty a gumárenský průmysl	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
Strojírenský průmysl	HS 4202 - Lodní kufry, cestovní kufry, kufríky, školní brašny, pouzdra, vaky ap.
	HS 8212 - Břitvy, holicí strojky a holicí čepelky
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů

Perspektivní obor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Od roku 2002 prošla Angola změnami, které podporují její politickou a ekonomickou stabilitu. Stále však čelí velké výzvě diverzifikovat svoji ekonomiku a snížit závislost na těžbě nerostných surovin, především ropy a diamantů. Nejdříve je potřeba zaměřit se na zlepšení infrastruktury, získání institucionálních kompetencí a kapacit, stabilizovat veřejné financování a zlepšit životní podmínky obyvatelstva. Vše je definováno v základním strategickém dokumentu Program Angola 2025.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Program Angola 2025 obsahuje dva pilíře. První se zabývá podporou venkova ve smyslu revitalizace ekonomiky směrem k větší zaměstnanosti a konkurenceschopnosti. Důraz je kladen na podporu podnikání v tradičních sektorech a technickou podporu v sektoru energetickém. Druhý pilíř je zaměřen na služby, konkrétně na zvyšování kvality poskytovaných služeb, což by mělo mít za následek zlepšení úrovně

kvality života obyvatel a celkový rozvoj země. Jednotlivé kroky rozvoje jsou také zakotveny v Národním plánu rozvoje (PND). Jedná se o středně dobý plán, který byl vypracován v rámci nové angolské ústavy.

► Sektor zemědělství

Zemědělský sektor skýtá velký potenciál pro investory, neboť je stále pouze 8 % zemědělské půdy skutečně obděláváno. Zavedení nových výrobních a zpracovatelských technologií umožní Angole samostatnou zemědělskou produkci. České firmy se již rozhodly prozkoumat možnosti uvedení na angolský trh moderní zařízení pro chov ryb a prasat, s využitím odpadního tepla pro výrobu bioplynu. Podobné projekty přispějí k omezení potřeby dovozu základních potravin ze zahraničí a ke zlepšení kvality místní produkce.

► Sektor těžebního průmyslu

Nárůst těžebního průmyslu otevírá dveře investorům a moderním technologiím. Dosavadní těžiště potřebují pro zvýšení efektivity výroby nové technologie, které mohou zprostředkovat právě české firmy a přispět tím ke snížení ekologické zátěže.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Angole využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Angole realizovali své podnikatelské záměry v oblasti těžebního průmyslu a zemědělství, zejména se zaměřením na přenos šetrné technologie těžby a technologie pro řízení chovu zemědělských zvířat.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Egypt

V letech 2000–2010 činil růst HDP v průměru 5 % ročně. Poté ekonomika zpomalila a růst HDP se pohyboval v rozmezí 2 až 4 %. V dalších letech se očekává pozvolné zrychlování ekonomického růstu, což potvrdil rok 2016, kdy byl zaznamenán růst 4,3 %. Míra inflace se v roce 2018 pohybovala okolo 23,5 %. V zemi žije přes 94,8 mil. obyvatel a nezaměstnanost se i nadále drží kolem 12 %, přičemž predikce odhadují její pozvolné snižování až k hranici 8 % v roce 2020.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,3	4,2	5,3	5,5	5,9	6,0
HDP/obyv. (USD)	3 686	2 495	2 572	3 005	3 344	3 459
Míra inflace (%)	10,2	23,5	20,9	14	10,9	7,8
Nezaměstnanost (%)	12,7	12,2	10,9	9,9	8,3	7,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-19,8	-14,9	-6,4	-7,3	-7,6	-6,6
Populace (mil.)	90,2	94,8	97	99,2	101,5	103,8
Konkurenceschopnost	115-138	100/137	94/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela s Egyptem Asociační dohodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Egypt umístil na 94. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik je OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Egypta 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 956 527	58,3	1 800 595	175,3
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	667 425	7,8	450 441	48,2
7013	Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely	163 968	1,9	144 345	13,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	145 267	1,7	218 097	-33,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	86 743	1,0	106 862	-18,8
8538	Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.	86 069	1,0	61 934	39,0
3917	Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů	73 983	0,9	73 976	0,0
8481	Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.	73 210	0,9	97 192	-24,7
4011	Nové pneumatiky z kaučuku	73 173	0,9	70 588	3,7
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.	72 283	0,8	58 484	23,6
Celkem TOP 10		6 398 648	75,2	3 082 514	107,6
Celkem vývoz		8 505 082		6 023 848	41,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Egypta 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5105	Vlna a jemné nebo hrubé zvířecí chlupy, mykané nebo česané	563 460	26,8	551 289	2,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	543 269	25,9	358 565	51,5
0811	Ovoce a ořechy, též vařené ve vodě nebo v páře, zmrazené, slazené	110 404	5,3	35 424	211,7
5205	Bavlněná příze nad 85 % neupravená pro prodej	84 590	4,0	125 955	-32,8
3817	Směsi alkylbenzenů a alkylnaftalenů	81 559	3,9	57 458	41,9
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	75 879	3,6	55 349	37,1
0806	Čerstvé i sušené vinné hrozny	50 451	2,4	29 363	71,8
6109	Vrchní trička, tílka, pletené nátělníky aj.	44 337	2,1	40 714	8,9
3920	Ost. desky, listy, fólie aj. z plastů, nelehčené a nevyztužené ap. ani jinak nekomb.	35 054	1,7	55 222	-36,5
5702	Koberce a jiné podlahové tkané nevšivané krytiny	28 841	1,4	24 607	17,2
Celkem TOP 10		1 617 844	77,1	1 333 946	21,3
Celkem dovoz		2 098 789		1 932 433	8,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

S bytovou výstavbou souvisí i potřeba řešení odpadového hospodářství a také rozšiřování a modernizace dopravní infrastruktury, především silniční a železniční sítě, resp. městské hromadné dopravy, kde se mohou uplatnit čeští dodavatelé (zejména železničního svršku a zabezpečovací techniky, lokomotiv a tramvají, příp. subdodávek pro 6 nových tunelů pod Suezským průplavem či pro mostní konstrukce – např. most přes Rudé moře do Saúdské Arábie). Jen do železniční sítě hodlá Egypt investovat do roku 2030 více než 11 mld. USD, připravuje se rozsáhlá obměna vagónů a lokomotiv. V roce 2018 se presidenti Egypta a Súdánu dohodli na vybudování moderního železničního a silničního spojení obou zemí. V městských aglomeracích Alexandrie a Káhiry se připravuje modernizace a rozšíření tramvajové sítě, pracuje se na urychlené výstavbě nových tratí a silnic spojujících Káhiru s nově budovanou administrativní metropolí (New Administrative Capital) v poušti na východ od Káhiry, v níž se také mohou uplatnit čeští dodavatelé infrastrukturních systémů a komponent. Nutný rozvoj autobusové dopravy, především ve velkých městech, která trpí dopravními kolapsy, nabízí příležitosti k uplatnění české dopravní techniky (autobusy či trolejbusy). Další možnosti pro české exportéry skýtají budoucí egyptské investice do lodní dopravy (výstavba 6 nových přístavů v zóně Suezského průplavu, propojení Nilu se sítí afrických vodních cest) a do letecké dopravy (modernizace a zvýšení kapacity 22 egyptských letišť, výstavba nového letiště pro administrativní metropoli). Zde se nabízí možné uplatnění pro malá dopravní letadla pro vnitrozemskou přepravu. Poptávka existuje jak po dopravních prostředcích, tak po zařízení přístavů (zejména portálové jeřáby), letištní technice, řídicích a zabezpečovacích systémech, radarech apod.

► Energetický průmysl

Egypt se potýká s nedostatečnou kapacitou a malou spolehlivostí energetického systému a realizuje proto jak rekonstrukce stávajících, tak výstavbu nových generačních a přenosových kapacit. Stávající a připravované projekty zahrnují klasické (tepelné elektrárny, jadernou elektrárnu) i obnovitelné zdroje energie (zejména fotovoltaické a větrné, ale také lokální bioplynové). Rozvojové plány předpokládají jen v oblasti OZE výstavbu kapacit v hodnotě cca 13 mld. USD do roku 2020, kdy Egypt plánuje dosažení 20 % podílu OZE na své energetické spotřebě. Celkem se předpokládá, že do potřebného zdvojnásobení egyptské generační kapacity bude třeba investovat v nejbližší době cca 45 mld. USD. Značné možnosti nabízí kvalifikovaným českým firmám zapojení do výstavby egyptské jaderné elektrárny s ruskou technologií, mohly by se prosadit i v subdodávkách pro připravované projekty rozvoje přenosové soustavy, z nichž nejdůležitější je asi strategické propojení energetických soustav Egypta a Súdánu. Díky české tradici v energetickém využívání uhlí je zajímavou příležitostí i projekt investice do uhelných elektráren.

Díky rozvoji těžby ropy a plynu na nových nalezištích se budují nebo připravují nové kapacity pro zpracování (rafinérie) a přepravu těchto surovin, řada stávajících rafinérií je technicky zastaralá a pracuje se na jejich rekonstrukcích s celkovým rozpočtem 9 mld. USD. Příležitosti se tak nabízejí jak pro dodavatele komplexních technologických celků, kteří ovšem musí vyřešit jejich financování (egyptské vládě chybí potřebné zdroje), tak pro jejich subdodavatele. Dalším zajímavým připravovaným projektem je z hlediska potenciálních subdodavatelů výstavba plynovodů a rozvodů pro plynofikaci egyptských sídelních celků s plánovaným připojením 2,2 mil. odběratelů. Z celého širokého rozsahu materiálů a zařízení

pro energetiku a rafinérie, které mohou naši výrobci na egyptském trhu nabízet a které nelze v detailu daném nomenklaturou HS-4 v plné šíři obsáhnout, vybíráme položky, které jsou nejčastěji poptávány ve zveřejňovaných tendrech.

► Obranný průmysl

V tomto sektoru se nejedná pouze o obranně-průmyslový kontext, čeští výzkumníci a vědci v zemi pomáhali zakládat například vojenskou univerzitu, jejíž technické kurzy stále patří mezi nejlepší dostupné terciární vzdělání v regionu. Egypt v současnosti poptává výzkumné kapacity pro realizaci obranně-průmyslového výzkumu a vývoje. Z českých výrobců země dlouhodobě projevuje zájem o ruční a lehké palné zbraně, munici, pozemní techniku včetně podvozků či vybrané produkty leteckého průmyslu.

Zásadní výzvou pro české výrobce je plán na nákup nových cvičných proudových letounů. V tomto oboru bývalo Československo v blízkovýchodním regionu úspěšné, avšak jeho reputace v Egyptě poklesla po problémech s motory strojů L-59 a několika jejich haváriích. Nabídka nově vyvinutých letounů L-39 NG by mohla výrobky Aera vrátit na egyptská vojenská letiště.

Do této kategorie patří též poptávka po výbušninách, roznětkách apod., přestože souvisí se stavebním boomem hlavně v oblasti dopravních investic (tunely apod. zemní práce).

► Strojírenský průmysl

Egyptská vláda vyhlásila záměr obnovit a modernizovat průmyslovou výrobu, aby diverzifikovala exportní možnosti a zvýšila zaměstnanost. Preferovanými obory jsou chemický průmysl (zejména petrochemie a výroba hnojiv), průmysl stavebních hmot, textilní průmysl, potravinářství a strojírenství. Ve všech těchto oborech se budují nebo připravují projekty nových kapacit, kde vznikají příležitosti pro české strojírenství a dodávky technologických celků. Z konkrétních slibných strojírenských oborů lze jmenovat především obráběcí stroje, které měly v minulosti na egyptském trhu dobrý zvuk, textilní stroje, mlýny, krakovací apod. jednotky ad.

V souvislosti s rozvojem infrastruktury se také Egypt zajímá o elektronizaci jejího řízení a zde existuje prostor pro dodávky kontrolních systémů a jejich komponent – řídicích jednotek, čidel, měřicích přístrojů ad. – a samozřejmě softwarových řešení (smart cities apod.).

► Stavební průmysl

Zajištění důstojného bydlení pro rychle rostoucí populaci je jednou z hlavních priorit egyptské vlády. Ve stadiu výstavby či projekce je 25 nových měst a sídlišť s asi 220 tis. bytovými jednotkami. Výstavbu 145 tis. jednotek s nákladem 2,5 mil. USD nařídil prezident as-Sísí v rámci plánu sociálního bydlení pro mladé. Po uklidnění bezpečnostní situace na Sinajském poloostrově lze očekávat zahájení projektu rozvoje této oblasti včetně rozsáhlé bytové výstavby. Další projekt je zaměřen na zajištění sociálního bydlení pro obyvatele slumů v rámci jejich revitalizace. Celkem plán sociální výstavby předpokládá každoročně vybudování cca 200 tis. bytů po dobu 5 let s celkovou investicí cca 20 mld. USD. Takové tempo výstavby si vyžádá dovoz odpovídajícího množství stavebních materiálů (obklady, podlahy), zařizovacích předmětů (sanita, svítidla ap.) i stavební techniky (např. těžké nákladní automobily), které může český průmysl nabídnout.

Svébytným megaprojektem je výstavba nové administrativní metropole mezi Káhirou a Suezským kanálem, jež by po dokončení nákladem 45 mld. USD měla mj. nabídnout bydlení 6 miliónům obyvatel,

ale hlavně by se sem měla přestěhovat většina vládních úřadů a ambasád, měla by zde vzniknout nová kulturní zařízení (mj. opera pro 2 000 diváků) a projekt počítá i s podporou rozvoje průmyslových kapacit, jež zajistí obyvatelům nové pracovní příležitosti.

S rozmachem výstavby bytové a kancelářské souvisí kromě zvýšené poptávky po stavebních materiálech i zájem Egyptanů o dovoz nábytku a součástí zařízení interiérů.

Rozsáhlá bytová výstavba je samozřejmě doprovázena investicemi do nových zdravotnických a školských zařízení, pro jejichž vybavení bude zapotřebí dovézt nové vybavení, materiály a přístroje. Vláda také hodlá podporovat zdravotní prevenci a zlepšování fyzického stavu populace a proto lze očekávat zvýšenou poptávku po sportovním náčiní a vybavování sportovišť.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V životně důležité oblasti hospodaření s vodou jsou připravovány rozsáhlé projekty, kde se mohou uplatnit čeští výrobci ve dvou směrech. Tím prvním jsou dodávky zařízení a materiálu pro mega projekty na získávání nové zemědělské půdy a rozvoj zavlažovacích soustav (např. plán pro Horní Egypt předpokládá získání více než 5 tis. ha půdy, v oblasti El Alameinu to má být cca 3 tis. ha a na Sinaji 5 až 12 tis. ha; v nilské deltě hodlá stát investovat do vodohospodářských projektů cca 100 mil. USD).

Druhým možným uplatněním pro české dodavatele jsou projekty a tendry na čištění a rozvod pitné vody a čištění odpadních vod, které vyhláší jednotlivé guvernora ty (provincie) a municipality. Tak na Sinaji se má vybudovat 19 odsolovacích zařízení, na základě dohody s egyptskou vládou EU vyčlenila 300 mil. eur na výstavbu čističek odpadních vod v Horním Egyptě, další vodohospodářské projekty v celkové hodnotě 3,2 mld. eur, které by se měly ve spolupráci s EU realizovat v období příštích 10 let, jsou v jednání.

V oblasti vodního hospodářství existuje velký potenciál pro české dodavatele technologie čističek a úpraven vody, stejně jako pro výrobce čerpadel, potrubí a armatur.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Nové příležitosti se otevřely s aférou týkající se dovozu pšenice do Egypta – dovozy od dlouhodobých obchodních partnerů (Francie, Kanada) byly v nedávné minulosti opakovaně pozastaveny z důvodu přísných fytoosanitárních kontrol, které v dodávkách odhalily nadměrný obsah škodlivin (houbová choroba náměl/ergot), a Egypt – největší světový dovozce obilí – proto potřebuje náhradní zdroje jejího dovozu.

Egyptská vláda má zájem o podporu rozvoje domácí produkce kvůli zaměstnanosti venkovské populace a také zajištění alternativy k dovozům potravin. Proto dlouhodobě dochází ke zlepšování zavlažovacího a odvodňovacího systému. Kromě toho potřebuje Egypt obnovit park zemědělských strojů kvalitní a levnou technikou. Proto projevují egyptští obchodníci zájem o obnovu dodávek českých traktorů a malé zemědělské techniky.

V poslední době se objevily poptávky po rostlinných olejích pravděpodobně v souvislosti se změnami struktury zemědělské výroby v Egyptě, když egyptská vláda začala v souvislosti s ubýváním zdrojů vody zemědělce motivovat k pěstování plodin s menšími nároky na zavlažování.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Elektrotechnika	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8506 - Galvanické články a baterie
	HS 8515 - Stroje a přístroje elektrické (též na elektricky vyhřívaný plyn), laserové nebo používající jiné světelné či fotonové svazky, ultrazvukové, využívající elektronové svazky, magnetické impulsy nebo plazmové oblouky pro pájení na měkko, pájení na tvrdo nebo svařování, též schopné řezání; elektrické stroje a přístroje pro stříkání kovů nebo cermetů za tepla
	HS 8512 - Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísla 8539), elektrické stěrače, rozmrazovače a odmlžovače pro jízdní kola nebo motorová vozidla
Energetický průmysl	HS 4632 - Trubky vrtané, bežešvé, ze železa, oceli, ost., pro vrt. těžbu ropy
	HS 4200 - Trouby, armatury potrubí z osinko-buničitocementu neobs. osinek (azbest)
	HS 5151 - Reaktory, kotle, přístroje, nástroje mechanické
	HS 5217 - Čerpadla, i se zař. měřícím, zdviže na kapaliny
	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktory
	HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
HS 8546 - Elektrické izolátory z jakéhokoliv materiálu	
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků; svařované úhelníky, tvarovky a profily ze železa nebo ocel
	HS 7302 - Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli: kolejnice, přídržné kolejnice a ozubnice, hrotovnice, srdcovky, přestavné tyče výměny a ostatní přejezdová zařízení, pražce (příčné pražce), kolejnicové spojky, kolejnicové stoličky, klíny kolejnicových stoliček, podkladnice (kořenové desky), kolejnicové přídržky, úložné desky výhybky, kleštiny (táhla) a jiný materiál speciálně přizpůsobený pro spojování nebo upevňování kolejnic
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7303 - Trouby, trubky a duté profily z litiny
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bežešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7409 - Měděné desky, plechy a pásy, o tloušťce převyšující 0,15 mm
	HS 4602 - Trubky vrtané, bežešvé, ze železa, oceli, ost., pro vrt. těžbu

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 3601 - Prachové výmetné složky
	HS 3602 - Připravené výbušniny, jiné než prachové výmetné složky
	HS 3603 - Zápalky; bleskovičky; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístroje a rádiové přístroje pro dálkové řízení
Plasty a gumárenský průmysl	HS 4009 - Trubky, potrubí a hadice, z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku, též s příslušenstvím (například spoje, kolena, přírubami)
Nábytkářský průmysl	HS 5266 - Nábytek k vestavění zař. chladicích, mrazicích
	HS 6540 - Nábytek, lůžkoviny, svítidla, stavby montované
	HS 9403 - Ostatní nábytek a jeho části a součásti
	HS 6560 - Nábytek dřevěný, kancelářský
Stavební průmysl	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6112 - Vozidla motorová pro dopravu, nákladní
	HS 6124 - Automobily nákladní s míchačkou na beton
	HS 6746 - Výbušniny, výrobky pyrotechnické, zápalky apod.
	HS 9406 - Montované stavby
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 4193 - Tašky, dlaždice aj. z cementu, betonu apod., i vyzt.
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 9020 - Ostatní dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí a vyměnitelných filtrů
	HS 0403 - Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefír aj.
	HS 1507 - Sójový olej a jeho frakce, též rafinovaný, ale chemicky neupravený
	HS 1512 - Slunečnicový olej, světlicový olej nebo bavlníkový olej a jejich frakce, též rafinované, ale chemicky neupravené
	HS 1516 - Rostlinné tuky a oleje a jejich frakce
	HS 1001 - Pšenice a souřež
	HS 1004 - Oves
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
HS 1904 - Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením (například pražené kukuřičné vločky - corn flakes); obiloviny (jiné než kukuřice) v zrnech, ve formě vloček nebo jinak zpracovaných zrn (kromě mouky, krupice a krupičky), předvařené nebo jinak připravené, jinde neuvedené ani nezahrnuté	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 5330 – Jeřáby přepravní, portálové
	HS 6089 – Materiál kolejový, svrškový, přístr. návěstní apod.
	HS 6090 – Materiál svrškový kolej., přístr. mech. návěst. apod.
	HS 6099 – Vozidla motorová pro dopravu veřejnou, osobní
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap. radiové pro řízení dálkové
	HS 8712 – Jízdní kola a jiná kola (tříkolky), bez motoru
	HS 8901 – Lodě pro osobní dopravu, turistické, trajektové ap. plavidla pro přepravu osob nebo nákladů
	HS 8904 – Remorkéry nebo tlačná plavidla
	HS 8905 – Majákové lodě, požární lodě, plovoucí bagry, plovoucí jeřáby a jiná plavidla
Strojírenský průmysl	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8458 – Soustruhy (včetně soustružnických obráběcích center) pro obrábění kovů

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Od 17. prosince 2015 má Egypt schválený nový Partnerský rámec země (CPF), který byl stanoven na období 2015–2019. Cílem nového rámce je podporovat zemi, a to zejména v kritickém období ekonomické a společenské transformace. V rámci aktualizované Asociační dohody mezi Egyptem a EU z roku 2017 zároveň čerpá prostředky v hodnotě 100 mil. eur ročně na projekty pro ekonomickou modernizaci, energetickou soběstačnost či životní prostředí. Egypt naléhavě potřebuje vytvořit více pracovních míst pro mládež. Dále by měl více podporovat ochranu chudých a zlepšit kvalitu a otevřenost při poskytování služeb. Je také zapotřebí zlepšit správu, sociální začleňování a posílit tvorbu pracovních míst v soukromém sektoru.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Etiopie

Do roku 2017 rostla etiopská ekonomika v průměru o 10 % ročně. Od roku 2018 dochází ke zpomalení, přičemž v roce 2019 je růst odhadován na 8,5 %. Inflace spotřebních cen byla v roce 2018 12,7 %. V zemi žije dle odhadů MMF zhruba 92,7 milionů obyvatel. Nominální HDP na hlavu se pohybuje kolem 802 USD. Běžný účet je dlouhodobě deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	8,0	10,9	7,5	8,5	8,5	8,0
HDP/obyv. (USD)	802	873	891	922	1 000	1 077
Míra inflace (%)	7,3	9,9	12,7	9,5	8,0	8,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-6,6	-6,6	-5,2	-5,5	-5,5	-5,2
Populace (mil.)	91,2	92,7	94,1	95,6	97,2	98,7
Konkurenceschopnost	109/140	108/137	122/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie v současnosti jedná s Etiopíí o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Etiopie propadla na 122 pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je 7/7.

Vývoz ČR do Etiopie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7308	Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli	129 082	39,4	61 577	109,6
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	65 118	19,9	74 546	-12,6
8438	Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů	36 918	11,3	4 335	751,6
4821	Štítky nálepky papírové kartonové lepenkové	27 358	8,4	24 312	12,5
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání	14 301	4,4	18 042	-20,7
1107	Slad, též pražený	8 844	2,7	–	–
8451	Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příže	8 728	2,7	14 136	-38,3
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	7 545	2,3	154	4 799,4
8450	Pračky pro domácnost prádelny, sušičky	2 858	0,9	1 501	90,4
8477	Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů	2 502	0,8	896	179,2
Celkem TOP 10		303 254	92,6	199 499	52,0
Celkem vývoz		327 482		394 594	-17,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Etiopie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6109	Vrchní trička, tílka, pletené nátělníky aj.	55 892	26,6	34 559	61,7
0713	Luštěniny suché vyluštěné i loupané drcené	42 777	20,3	43 700	-2,1
6302	Prádlo ložní, stolní, toaletní, kuchyňské	31 100	14,8	19 848	56,7
0603	Květiny řezané na kytice ap. čerstvé sušené aj.	13 320	6,3	10 038	32,7
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap. dámské, dívčí pletené	10 886	5,2	16 021	-32,1
0901	Káva též pražená nebo bez kofeinu	10 316	4,9	24 367	-57,7
6115	Kalhoty punčochové, punčochy, ponožky pletené, háčkové ap.	8 614	4,1	1 784	382,8
0806	Čerstvé i sušené vinné hrozny	8 420	4,0	1 212	594,7
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	5 104	2,4	1 151	343,4
6105	Košile pánské, chlapecké pletené i háčkové	3 443	1,6	2 683	28,3
Celkem TOP 10		189 872	90,3	155 363	22,2
Celkem dovoz		210 265		171 611	22,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Nový osobní vůz může být v Etiopii zatížen daní až do výše 200 %. To se odráží i v nízkém počtu ročně nově registrovaných vozů. Domácí poptávka po nových vozech nicméně dlouhodobě roste, mj. i v souvislosti s rostoucím počtem obyvatel, kteří si takto drahý nový vůz mohou dovolit. V roce 2016 v Etiopii otevřel montážní závod první evropský výrobce – Peugeot – s předpokládanou roční výrobou 1 200 vozidel. Svou pozornost k Etiopii obrací také koncern Volkswagen, který v srpnu 2018 oznámil, že zde v blízké budoucnosti zahájí montáž autodílů. V dlouhodobém výhledu zvažuje i montáž celých vozů, to se bude nicméně odvíjet od úspěšnosti předchozího projektu. V roce 2017 bylo v Etiopii registrováno cca 831 000 automobilů (jak osobních, tak nákladních), z toho 62 % v hlavním městě. Aktuálně se v zemi montuje 2 tis. vozidel ročně. Vzhledem k množství probíhajících infrastrukturních projektů a expanzi ve stavebnictví existuje vysoká poptávka po nákladních automobilech. Dominantní postavení na trhu mají čínští a indiští dodavatelé (Sinotruck, Tata). Jsou zde zastoupeny i evropské firmy (Iveco, Scania), které ovšem často mají své výrobní závody opět v Číně. Pro potenciálního českého dodavatele bude proto klíčové nabídnout zaváděcí cenu pro vstup na trh a zajistit potřebné servisní zázemí. Vozidla budou muset být rovněž upravena pro místní podmínky (nadmořská výška, prašnost).

► Energetický průmysl

Energetický sektor je v Etiopii ve stadiu budování, a tak existuje potenciál pro dodávky generátorů, transformátorů či dalších komponentů pro přenosové sítě. Konkurence, jak z Asie, tak Evropy, je ovšem intenzivní, většina firem dovážejících tyto výrobky má v Etiopii trvalé zastoupení. V případě velkých vládních tendrů na dodávky přenosových soustav je většinou poptávána dodávka na klíč. Více než 90 % elektrické energie v Etiopii pochází z hydroelektráren; druhým největším zdrojem jsou pak elektrárny větrné. Státní výrobce a distributor Ethiopian Electric Power (realizuje veškeré energetické projekty, včetně výstavby přenosové sítě) předpokládá nárůst kapacity ze 4 400 MW v roce 2016 na více než 17 tis. MW v roce 2020. Tohoto stavu má být dosaženo dokončením zejména elektrárny Velká etiopská renesanční přehrada (Grand Ethiopian Renaissance Dam, která bude s kapacitou 6 tis. MW největší vodní elektrárnou v Africe) a dále elektráren Beles, Gilgel Gibe, Tekeze a Gojeb. Uvedené projekty probíhají s účastí zahraniční investorů. Výstavba energetického sektoru je základním pilířem vládního Plánu růstu a transformace, potenciál Etiopie v oblasti hydroenergetiky se uvádí až 45 tis. MW. Vedle velkých hydroprojektů rostou rovněž investice do menších hydro a fotovoltaických projektů, které by doplnily národní energetickou strukturu bez nutnosti napojení na celoetiopskou elektrickou síť, a které by zásobovaly odlehlé komunity.

► Obranný průmysl

V Etiopském vojenském letectvu je minimálně 12 cvičných letounů L-39, z toho 5-7 je v současnosti provozováno. Mimo ně je zde rovněž letecká technika východní provenience. Existuje tedy poptávka po náhradních dílech, je však třeba počítat s levnou konkurencí ze zemí bývalého sovětského bloku. Existuje možnost nabídnout radiokomunikační řešení pro armádu. Potenciál mají dodávky systému navádění letadel a sledování letového provozu pro Civil Aviation Authority a také тренаžéry jak pro pozemní, tak pro leteckou techniku

► **Plasty a gumárenský průmysl**

Jedná se o nově vznikající obory, zejména v souvislosti s rozběhem místního automobilového a stavebního průmyslu. Potenciál je v dodávkách strojů na výrobu výlisků.

► **Sklářský a keramický průmysl**

V souvislosti s rozvojem nápojářského průmyslu se otevírají příležitosti dodávek technologie výroby lahví a průmyslového skla.

► **Stavební průmysl**

Vláda financuje řadu velkých infrastrukturních i energetických projektů (výstavba silnic a železnic, vodní přehrady), je zde ovšem silná cenová konkurence čínských a indických dodavatelů. Zejména v hlavním městě Addis Abebě stále probíhá boom soukromého stavebního průmyslu. Je zde potenciál v dodávkách technologií pro místní výroby okenních a dveřních rámců, plastového příslušenství pro elektroinstalace atp.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Textilní a kožedělný průmysl jsou tradiční odvětví etiopské ekonomiky a současně jediné položky vývozu zpracovatelského průmyslu. Díky růstu výrobních nákladů čínské produkce a současné nízké ceně etiopské pracovní síly zaznamenává zejména textilní produkce významný vzestup. Vláda stanovila rozvoj textilního i kožedělného průmyslu za prioritu export textilní produkce se má v horizontu 5 let zvýšit na 1,5 mld. USD. Je zde možnost spolupráce s koželužnami.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Příslušné etiopské instituce se budou muset věnovat rozvoji i renovaci zanedbaného vodovodního potrubí, což bude vyžadovat dovoz i případný vznik domácí výroby (možnost joint-venture). Stejně tak je aktuální poptávka po zavlažovacích systémech.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Výdaje na zdravotnictví jsou na velmi nízké úrovni (ročně 30 USD na obyvatele) a vláda si proto stanovila rozvoj sektoru za jednu z hlavních priorit. Např. počet nemocnic se má v daném období zdesetinásobit (na 800). Dodávky zdravotnického zařízení i farmaceutik tak aktuálně patří k nejperspektivnějším oblastem.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělství tvoří 48 % HDP země a zaměstnává 85 % pracovní síly. Na příjmech vývozu se podílí 70 %. I přes nárůst produktivity je její úroveň stále velmi nízká, což je zapříčiněno přetrvávajícími primitivními kultivačními metodami. Vzhledem k dominantnímu postavení zemědělství pro etiopskou ekonomiku udržuje ZÚ Addis Abeba úzké kontakty s místními oficiálními představiteli. V rámci těchto setkání vyjádřili zástupci klíčové Agentury pro rozvoj zemědělství zájem tyto prioritní oblasti: zavlažování a vodní hospodářství, zpracování a uskladňování zemědělských plodin, mechanizaci a nově i živočišnou výrobu, která se z dosavadního okraje zájmu dostává mezi priority jak vládních představitelů, tak investorů. Roste prostor pro dodávky genetického materiálu, inseminačních dávek skotu. Pokračují investice v sektoru pivovarnictví (jediný v nedávné době privatizovaný a prudce se rozvíjející obor). Tradičním sektorem je cukrovarnictví, vzhledem k velikosti stáda chovných zvířat jsou perspektivní zařízení na zpracování masa a mlékárenské stroje. Zájem je o domácí výrobu jednoduchého zemědělského náčiní.

► **Železniční a kolejová doprava**

Státní Ethiopian Railways Corporation identifikovala 8 železničních koridorů o celkové délce 5 tis. km, kde plánuje vypracovat podrobnější plány a následnou výstavbu. Plán byl rozložen do dvou etap, v rámci 1. etapy byla dokončena tramvajová linka v hlavním městě a do konce roku 2017 výstavba trati Addis Abeba – Džibuti (665 km). Probíhají práce na spojení Mekele–Weldiya (270 km) a Weldiya–Awash, dále se počítá s výstavbou Addis Abeba – Bedele (440 km) a Weldiya–Tadjurah (280 km). Klíčovým aspektem uvedených projektů je poskytnutí financování. Zde mají díky angažmá čínské exportní banky dominantní postavení čínští dodavatelé, dílčí úspěchy zaznamenaly i Indie, Brazílie, Turecko. Budoucí projekty ve 2. etapě rozvoje zahrnují tratě o celkové délce 3 tis. km.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0403 – Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 8711 – Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky
	HS 0403 – Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 1601 – Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	HS 1602 – Jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékařenské stroje a zařízení
	HS 8435 – Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající zařízení, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3901 - Polymery ethylenu v primárních formách
	HS 3904 - Polymery vinylchloridu aj. halogenolefinů
	HS 3905 - Polymery vinylacetátu aj. vinylesterů
	HS 3906 - Akrylové polymery v primárních formách
	HS 3907 - Polyacetyly, ost. polyethery a epoxidové pryskyřice, v primárních formách
	HS 3908 - Polyamidy v primárních formách
	HS 3909 - Aminové pryskyřice, fenolové pryskyřice a polyurethany, v primárních formách
	HS 3910 - Silikony v primárních formách
	HS 3911 - Pryskyřice ropné, kumaron-indenové polysulfidy
	HS 3912 - Celulóza, deriváty chemické v primární formě
	HS 3913 - Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 3914 - Měníče iontů na bázi polymerů
	HS 3915 - Odpady, úlomky, odřezky z plastů
	HS 3916 - Monofily, rozměr příčného průřezu > 1 mm, tyčinky, pruty ap. z plastů
	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 4008 - Desky, listy, pásy, tyče aj. z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
HS 4009 - Trubky, potrubí a hadice, z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku	
HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku	
Sklářský a keramický průmysl	HS 6907 - Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6907 - Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 6911 - Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8444 – Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8446 – Stavy tkalcovské
	HS 8447 – Stroje stavy pletací stroje na výrobu tylu ap.
	HS 8448 – Zařízení přídatná stavů strojů na spřádání ap.
	HS 8449 – Stroje k výrobě, úpravě plsti textilu
	HS 8453 – Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
Stavební průmysl	HS 8426 – Lodní otočné sloupové jeřáby; mobilní zdvihací rámy, zdvižné obkročné vozíky, aj. vozíky
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 9406 – Montované stavby
Obranný průmysl	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
Energetický průmysl	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Automobilový průmysl	HS 8483 – Převodové hřídele a kliky; ložisková pouzdra; převodovky, setrvačníky, spojky aj.
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8711 – Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Vláda EFDR definovala své aktuální rozvojové priority ve strategickém dokumentu „Druhý plán růstu a transformace“ (The Second Growth and Transformation Plan – GTP II) na období 2015/16–2019/20. Navazuje na předchozí Plán růstu a transformace (2010/11–2014/15) a další rozvojové dokumenty, zejména PASDEP I (A Plan for Accelerated and Sustained Development to End Poverty). Do roku 2025 si etiopská vláda předsevzala zvyšovat HDP stabilně o 11 % každý rok, a zařadit se tak mezi země s nižšími středními příjmy. Aby se současný stav etiopské ekonomiky zlepšoval, chce se vláda zabývat řešením situací v širokém spektru odvětví. K posílení konkurenceschopnosti má přispět zvýšení kvality a zefektivnění produktivity i budování kritické infrastruktury. Etiopie se chce také aktivně zabývat silící urbanizací, lidským rozvojem a rozšiřováním demokratických hodnot, stejně jako vytvářením a posilováním ekologického hospodaření.

► Sektor infrastruktury

V rámci rozvoje ekonomické infrastruktury je stěžejním bodem zajištění pitné vody v městských i venkovských oblastech. Rozvoj infrastruktury je důležitým výchozím bodem i pro rozmach v dalších oblastech. V současnosti je pitná voda přístupná na 58 % území (městské oblasti 51 %, venkovské 59 %). Vláda plánuje do roku 2019/2020 dosáhnout v průměru 83 % pokrytí (85 % na venkově a 75 % ve městech). Vláda chce snížit stavebních náklady při konstrukci vodních sítí a zajišťovat pomoc finanční i technickou, k čemuž slouží také prostředky z Water Resources Development Fund (WRDF), do něhož přispívají mj. Italská rozvojová agentura, Francouzská rozvojová agentura a Evropská investiční banka. Prostřednictvím těchto změn budou vytvořeny lepší podmínky pro profesionální vrtání studní. Kromě zlepšení dostupnosti pitné vody je stěžejní také vylepšení kanalizačního systému, zjišťování kvality a vydatnosti vodních zdrojů i zajištění dlouhodobé životnosti vodovodních systémů prostřednictvím zvyšování technických, manažerských i finančních kapacit příslušných státních i polostátních institucí. Mezi další stanovené cíle v oblasti vody a sanitační patří zmírnění povodní a odtoků vody.

Rozvoj infrastruktury je důležitým výchozím bodem i pro rozmach v dalších oblastech. Současný plán rozvoje země si klade za cíl budování dopravní infrastruktury. Investice tak budou směřovány do silniční i železniční dopravy.

► Sektor těžebního průmyslu

Hlavním strategickým směrem v sektoru těžebního průmyslu pro dalších 5 let je expanze produkce minerálů a drahých kamenů pro generaci příjmů. V sektoru energetického průmyslu se vláda zaměřuje na podporu produkce a dodávek elektrické energie, s čímž souvisí budování nových zdrojů energie, a to jak z obnovitelných, tak z tradičních zdrojů, rozvoje elektrických sítí i elektrifikace domácností.

► Sektor vzdělávání

Podpora vzdělávání, participace, rovného přístupu a relevance patří mezi hlavní priority vlády. V současné době je velkým problémem fyzická nedostatečnost školské infrastruktury a neadekvátní personální zabezpečení škol. Toto by mělo být koordinováno holistickým přístupem, zahrnout vzdělávání dospělých,

vymýcení negramotnosti a podporu inkluzivního vzdělávání. Vizí etiopské vlády je vybudování vzdělávacího systému, který zaručí kvalitu a rovný přístup ke vzdělávání do roku 2019/2020. Kromě základního školství se etiopská vláda zaměřuje také na rozvoj učňovského školství.

► Sektor zdravotnictví

Etiopská vláda uznává zdravotnictví jako jeden z prioritních sektorů přispívajících k blahobytu svých obyvatel a usiluje o poskytnutí kvalitních zdravotnických služeb tak, aby byly dostupné všem občanům bez rozdílu a byly vysoce kvalitní. Zdůrazňuje péči o matku a dítě, mládež, poskytování preventivní medicíny. Důležité je zajistit návazné služby, které jsou propojeny od zdravotních středisek až po nemocnice. Zdravotní střediska se dlouhodobě potýkají s nedostatečným vybavením a dostatkem kvalitních specialistů. Problémem především v rurálních oblastech je také nízká úroveň hygieny a sanitace související mj. s omezeným napojením na vodní zdroje.

► Sektor zemědělství

Podpora drobných farmářů, zvyšování udržitelné produkce a produktivity a připravenost komunit na změny klimatu zůstává nadále ústředním tématem v sektoru zemědělství a je základem rozvoje v tomto sektoru. Cílem je zvýšit potravinovou bezpečnost a přispět k přechodu ze samozásobitelského zemědělství k produkčním u zemědělství, avšak za současného zajištění udržitelného využívání dostupných přírodních zdrojů. Z tohoto důvodu je hlavní strategií implementace na klastry zaměřené podpory a řešení problému s nedostatečnými vstupy a s přijímáním nových technologií. Druhou prioritní strategií v této oblasti je zvýšení ekonomického růstu a přispívání k redukci chudoby skrz větší zapojení soukromého sektoru a profesionalizaci zemědělské produkce. Prostor pro investice existuje jak na straně dodávek vstupů (např. zemědělské techniky), tak na straně samotné produkce a zpracování plodin na produkty s přidanou hodnotou určené pro místní i pro exportní trhy.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Ghana

Růst HDP v Ghaně procházel od roku 2000 do současnosti kolísavými obdobími s hodnotami od 4,2 % v roce 2000 až po 3,5 % v roce 2016. V roce 2018 došlo k mírnému poklesu na 6,3 % oproti hodnotě 8,1 % z předchozího roku. V zemi žije přes 28 mil. obyvatel. Běžný účet je dlouhodobě v deficitu. Třiletá dohoda Ghany o úvěru Mezinárodního měnového fondu (MMF) skončí v dubnu 2019 a rozpočet pro rok 2019 je první, který není pod dohledem MMF. Ghanská národní banka zvýšila v roce 2018 kapitálový limit pro komerční banky ze 120 milionů GHC na 400 milionů GHC jako součást opatření na vyčištění bankovního sektoru a zvýšení jeho odolnosti. Po uplynutí lhůty pro rekapitalizaci se počet univerzálních bank v zemi snížil na 23 bank.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,7	8,4	6,3	7,6	5,5	5,1
HDP/obyv. (USD)	1 552	1 663	1 787	1 924	2 012	2 085
Míra inflace (%)	17,4	12,4	9,5	8,0	8,0	7,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,9	-2,1	-2,1	-2,3	-2,4	-2,5
Populace (mil.)	27,6	28,3	29	29,7	30,5	31,3
Konkurenceschopnost	114/138	111/137	106/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Evropská unie podepsala v roce 2016 dohodu o ekonomickém partnerství a v současnosti se jedná o její implementaci k 1. 1. 2022. V roce 2017 podepsala Ghana s ČR „Dohodu o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a ze zisků ze zcizení majetku“.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Ghana v roce 2018 umístila na 106. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Ghany 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	93 689	24,9	69 547	34,7
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	27 069	7,2	895	2 924,5
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	21 386	5,7	2 869	645,4
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	19 626	5,2	191	10 175,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	9 181	2,4	13 466	-31,8
9027	Přístroje pro fyzikální nebo chemické rozbor, na měření, kontrolu viskozity, roztažnosti aj.	8 773	2,3	313	2 702,9
8473	Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích	8 695	2,3	5 489	58,4
8450	Pračky pro domácnost prádelny, sušičky	8 267	2,2	102	8 004,9
8422	Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.	8 260	2,2	1 526	441,3
9403	Ost. nábytek a jeho části a součásti	8 221	2,2	4 691	75,3
Celkem TOP 10		213 167	56,6	99 089	115,1
Celkem vývoz		376 803		514 139	-26,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Ghany 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7601	Hliník surový (neopracovaný)	94 488	55,0	6 153	1 435,6
0803	Banány včetně platanů čerstvé i sušené	28 633	16,7	30 320	-5,6
4001	Kaučuk přírodní, balata, guataperča, guajal apod.	16 650	9,7	57 430	-71,0
4407	Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm	8 108	4,7	5 829	39,1
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod. (čerstvé i sušené)	7 632	4,4	7 668	-0,5
1805	Prášek kakaový bez přísady cukru aj. sladidel	5 567	3,2	5 427	2,6
1604	Přípravky, konzervy z ryb, kaviár a jeho náhražky	4 928	2,9	–	–
7112	Odpady a úlomky drahých kovů a plátované kovy	2 729	1,6	–	–
8428	Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení	1 375	0,8	–	–
0106	Ostatní živá zvířata	540	0,3	415	30,1
Celkem TOP 10		170 650	99,3	113 242	50,7
Celkem dovoz		171 884		129 229	33,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Dovoz nových automobilů do Ghany každoročně roste o 10 %, v roce 2018 se jich dovezlo okolo 250 tis. Současně po ghanských silnicích jezdí velký počet dovezených ojetých aut, u kterých existuje značná poptávka po nových částech či příslušenství.

► Energetický průmysl

Ghana plánuje masivní investice do největšího národního dodavatele elektřiny, a to z důvodu zvyšující se poptávky po elektrické energii. Cílem národní energetické politiky je navýšení produkce ze současných 2 tis. MW na 5 tis. MW. Současně vládní program počítá se zvýšením přístupu obyvatel k elektřině z 66 % k všeobecné dostupnosti do roku 2020. Spalovny odpadu jako zdroj energie jsou pak nejvíce nežádoucí řešením zejména v městských aglomeracích. Ghana usiluje o navýšení produkce elektrické energie z obnovitelných zdrojů ze současného 1 % z celkové produkce energie až na 10 % v roce 2022. Je zde proto potenciál pro solární a větrné elektrárny, u kterých se předpokládá produkce až 1100 MW. Dalším klíčovým cílem země je navýšení produkce energie z oceánských proudů. Počítá se s konstrukcí a následnou instalací potřebných vodních turbín do oblastí s vyšší četností přílivových vln.

► Chemický průmysl

Ghanský chemický průmysl tvoří velmi malou část celkového průmyslu země. Mezi největší položky tohoto průmyslu patří léky, kosmetika a chemikálie pro domácí užití. Rostoucí trend vykazuje zejména petrochemický průmysl. Největší vládní investice směřují do ropné rafinerie v Temě, která denně zpracuje 45–60 tis. barelů ropy zejména s cíle zajistit produkci importovaných ropných produktů jako jsou maziva, topné oleje a umělá hnojiva.

► Obranný průmysl

Hlavním cílem strategického plánu, přijatého v roce 2013, je modernizace ghanských ozbrojených sil, na kterou ghanská vláda vyčlenila 145 mil. USD. V rámci této modernizace by měly být vojákům pořízeny ruční zbraně a munice, nová armádní obrněná vozidla, padáky a další armádní doplňky. Potenciál existuje v oblasti oprav a modernizací vrtulníkové techniky, dodávek lehkých transportních letounů, výcviku pilotů či oprav a modernizací pozemní techniky. Mezi dlouhodobější plány Ministerstva obrany patří podpora a zapojení se do mírotvorných operací OSN a posílení vnitřní bezpečnosti v zemi, včetně zesílení ochrany ropného průmyslu v západní části země.

► Stavební průmysl

V Ghaně dochází k rozvoji stavebního průmyslu, důkazem je roční nárůst o 6,2 %. V roce 2015 byla odsouhlasena výstavba 5 tis. nových bytových jednotek v časovém rozmezí pěti let, přičemž jen v roce 2016 se jich postavilo okolo 1500. Zároveň byla udělena řada veřejných zakázek na stavební práce v podobě modernizace přístavů či výměny potrubí. V roce 2015 byl Infrastrukturálním investičním fondem schválen projekt, pro který bylo vyhrazeno 2,5 mld. USD. V rámci tohoto projektu by do roku 2020 mělo dojít k rekonstrukci klíčových mostů, nadjezdů a dalších infrastrukturních staveb. Z ČR bude v letech 2019–2020 dodáno

200 kusů středně dlouhých prefabrikovaných mostů a lze očekávat, že poptávka po těchto mostech poroste, protože umožňují přístup k zemědělské půdě, která je v Ghaně obdělávána jen z asi 13 %.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Tento tradiční průmysl, který dříve tvořil největší část ghanského průmyslu, je v posledních letech na ústupu zejména z důvodu levného importu z Asie a Indie a nelegálního dovozu padělaných látek přes hranice s Togem a Pobřežím Slonoviny. V současné době jsou v Ghaně celkem 4 textilní továrny, které ročně přichází o 8 % svých zaměstnanců. Evidujeme zvýšenou poptávku po tkaninách a textiliích velmi vysoké kvality, kterou dovoz z Asie nedokáže pokrýt.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

V roce 2014 byl v Ghaně schválen projekt na rozvoj a modernizaci zdravotnického sektoru. Jedná se o projekt, který byl realizován v letech 2015–2017 a jehož objem se odhaduje na celkovou částku 3 mld. USD. V rámci tohoto projektu mělo projít rekonstrukcí 13 okresních nemocnic a dalších menších zdravotních center. Součástí programu je i výstavba 10 poliklinik, s českými dodávkami, předaných vládě v polovině roku 2018. Zároveň by mělo dojít k distribuci nových zdravotnických přístrojů a 6 tis. nových nemocničních lůžek do regionálních nemocnic. V současnosti je také evidována poptávka po několika stovkách ambulantních vozů.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Jedná se o jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, který zaměstnává až 70 % pracovní síly a podílí se na 24 % HDP země. Prioritním cílem současné vlády je zajistit soběstačnost v produkci rýže, kukuřice a sójových bobů a usiluje o zajištění finančně dostupné zemědělské techniky pro drobné a střední zemědělce. V předchozích letech bylo z ČR dovezeno více než 1200 kusů malotraktorů a příslušenství, v letech 2019–2020 bude dodáno dalších několik stovek kusů a lze proto předpokládat další poptávku po traktorech a náhradních dílech.

Další prioritou vlády v oblasti zemědělství je omezit závislost na dovozu potravin. Každoroční dovoz cukru do Ghany činí 400 mil. USD (zhruba 80 % veškerého cukru se dováží) a existuje potřeba výstavby nových cukrovarů nebo revitalizace již nefungujících, postavených experty z ČR v 80. letech minulého století. Ghana sice znovuotevřela továrnu na výrobu třtinového cukru, ale zdejší produkce zdaleka nedokáže uspokojit poptávku. Vzhledem k tomu, že dovoz drůbežního masa dosáhl v roce 2018 čísla 250 tis. tun je zde snaha o podporu vlastní produkce drůbežního masa a vajec, což představuje poptávku zejména po krmivu, umělých hnojivech a zpracovatelské technologii. Současně evidujeme poptávku po dovozu živého hovězího dobytka za účelem vlastního chovu, který by zajistil část produkce čerstvého masa a mléka. Další možností je dovoz konzerv, salámů a jiných masných výrobků. Poptávka po těchto výrobcích je dána jednak 90 % dovozem masa do země, a zároveň minimální produkcí výrobků z masa.

► **Železniční a kolejová doprava**

V Ghaně bylo v únoru 2017 zřízeno nové ministerstvo pro rozvoj železnice. Hlavní cíle ministerstva, definované v „Hlavním plánu pro železnice Ghany“ z roku 2013 jsou propojit největší města Ghany, využít Ghanu pro přepravu zboží z vnitrozemských zemí jako je Burkina Faso k přístavům v Temě a Takoradi a opačně a poskytnout přepravní cesty pro transport nerostných surovin z oblastí jejich ložisek jak ve vnitrozemí (mangan, bauxit, železná ruda) tak i na pobřeží (ropa a zemní plyn). V prioritním plánu

je výstavba 1394 km železnic do roku 2020 v objemu 7,8 mld. USD, které mají pocházet především ze zahraničních investic. V plánu je také záměr vybudovat tramvajový systém v Akkře a Kumasi.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 – Živý hovězí dobytek
	HS 0105 – Drůbež
	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0403 – Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 1601 – Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	HS 1602 – Jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 2203 – Pivo ze sladu
Chemický průmysl	HS 2827 – Chloridy, chlorid-oxidy a chlorid-hydroxidy; bromidy a bromid-oxidy; jodidy a jodid-oxidy
	HS 2837 – Kyanidy, kyanid-oxidy a komplexní kyanidy
	HS 2902 – Cyklické uhlovodíky
	HS 2904 – Sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiváty uhlovodíků, též halogenované
	HS 2921 – Sloučeniny s aminovou funkcí
	HS 2939 – Alkaloidy, přírodní nebo reprodukováné syntézou, a jejich soli, ethery, estery a ost. deriváty
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5204 – Nitě šicí, bavlněné, upravené pro prodej
	HS 5212 – Tkaniny bavlněné ost.
	HS 5407 – Tkaniny z příze z hedvábí syntetického
	HS 5509 – Příze z vláken střížových chemických
	HS 5603 – Netkané textilie, též impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované
Stavební průmysl	HS 5911 – Výrobky zboží textilní pro technické účely
	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 6905 – Střešní tašky, komínové krycí desky, komínové vložky, stavební ozdoby a jiné stavební keramické výrobky
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 7016 – Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7224 – Ost. legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ost. legované oceli
HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Železniční a kolejová doprava	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Automobilový průmysl	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Zdravotnictví a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 – Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 9004 – Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9012 – Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	
Obranný průmysl	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, ne sečné bodné
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Ghana zaznamenala v posledních letech dynamický rozvoj, který vyústil v posun z kategorie nejméně rozvinutých zemí do kategorie země s nízkými středními příjmy. Ghana prošla demokratizací, má svobodná média, svobodu projevu i nezávislou justici, která získala podporu veřejnosti. Má nadstandardní politické a institucionální zázemí, impozantní společenský kapitál, ale její ekonomický vývoj i přesto vyvolává do budoucna obavy.

► Sektor energetiky

Ghanou neustále zmítají energetické krize. Dodávka elektřiny stále funguje na principu přidělového systému, nicméně v nejbližší době by se to mělo změnit. Růst a rozvojové vyhlídky Ghany, přinejmenším v příštím desetiletí, se bude silně opírat o ropný průmysl a politické reakce na zvýšené fiskální příjmy z ropy. Největším aktuálním projektem je Sankofa Gas, který by měl zásadně zlepšit energetickou infrastrukturu. Projekt by měl zajistit stabilní dodávku zemního plynu z naleziště cca 60 km od pobřeží a má potenciál přinést soukromé investice až ve výši 8 mld. USD. V rámci projektu Sankofa Gas budou podpořeni nezávislí výrobci energie. Jako vhodná příležitost ke spolupráci se jeví poskytnutí zdroje solární energie pro školství či zdravotnictví.

► Sektor informačních a komunikačních technologií

Sektor informačních a komunikačních technologií byl podpořen politikou a regulačními zásahy vlády v rámci projektu e-Ghany. Pozitivní dopad má také svoboda slova a tisku (Ghana je stabilně mezi třemi nejsvobodnějšími zeměmi Afriky). Pulzující soukromý sektor posiluje investice do tohoto odvětví a nabízí inovativní produkty a služby pro spotřebitele. V roce 2014 byla pokryta mobilním signálem celá Ghana, zatímco v roce 2000 to bylo pouze 1 % země. Díky stále dostupnějšímu vysokorychlostnímu internetu a klesajícím velkoobchodním cenám, se domácí průmysl rozvíjí v oblasti outsourcingu a poskytování služeb založených na informačních technologiích. Sektor ICT vytváří tisíce pracovních příležitostí, zejména pro mladé lidi, a přispívá k ekonomickému růstu Ghany.

► Sektor zemědělství

Ghana prochází dynamickým růstem. Zatímco v roce 1991 byla více než polovina populace pod hranicí chudoby, dnes se jedná o necelou čtvrtinu. Posilují se geografické a sociální rozdíly a zejména zemědělské oblasti bývají nejchudší. Ghana podporuje růst produktivity práce venkovských zemědělců, podporuje šíření a rozvoj zemědělských technologií a techniky. Věnuje zvláštní pozornost nejohroženějším skupinám v sektoru zemědělství, tedy drobným zemědělcům na severu a ženám. Vláda má řadu programů od vodního managementu, přes podporu mladých zemědělců a šíření know-how a technologií až po programy zaměřené na podporu marketingu ghanských zemědělců. Jako vhodná příležitost ke spolupráci se proto jeví poskytování vodních čerpadel napájených sluneční nebo větrnou energií k využití podzemních zdrojů vody a výstavbu studen, a to zejména v oblastech, které sužují sucha nebo které se díky odlesňování mění v polopouště. V tomto směru lze již navázat na úspěšný rozvojový projekt z minulých let.

► Sektor zdravotnictví

Ghanská vláda se snaží posílit infrastrukturu zdravotnických zařízení. Existující nemocnice ve velkých městech se potýkají jednak s chronickým nedostatkem doktorů, a jednak s nedostatkem odpovídajících moderních zdravotnických přístrojů. Ve venkovských oblastech pak chybí téměř jakákoliv zdravotnická infrastruktura. Jako vhodná příležitost pro spolupráci se jeví projekty spojené s poskytnutím diagnostických a laboratorních přístrojů a zdravotnického vybavení, popř. projekty na zapojení do budování menších lokálních klinik. V případě zařazení Ghany do projektu MEDEVAC v gesci Ministerstva vnitra ČR lze uvažovat o hledání synergií.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Ghaně využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Ghaně realizovali své podnikatelské záměry v oblasti energetiky, zejména se zaměřením na elektrifikaci venkova a přenos technologií v oblasti obnovitelných zdrojů.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Jihoafriická republika

V roce 2016 až 2018 vykázala ekonomika pouze symbolický růst do 1 % HDP. Nástup nového prezidenta C. Ramaphosy v únoru 2018 dává jihoafrické ekonomice naději na určitou stabilizaci včetně návratu investic a zastavení odlivu kapitálu. Ve volebním roce 2019 nicméně nelze čekat přijetí zásadních a pro jihoafrickou ekonomiku tolik potřebných strukturálních reforem. Podle predikce MMF by během příštích 2 let měla ekonomika opět urychlit svůj růst. Míra inflace v zemi se pohybuje na hranici 5 %. Populace JAR čítá 57,4 mil. obyvatel a měla by se i nadále rozrůstat. HDP na obyvatele přesahuje 6 tis. USD a v zemi je dlouhodobě vysoká nezaměstnanost, která se pohybuje okolo 27 %. Běžný účet platební bilance je dlouhodobě deficitní a v posledním čtvrtletí roku 2018 vykázal schodek přibližně 12,1 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	0,6	1,3	0,8	1,4	1,7	1,8
HDP/obyv. (USD)	5 316	6 179	6 560	6 609	6 801	6 972
Míra inflace (%)	6,3	5,3	4,8	5,3	5,4	5,5
Nezaměstnanost (%)	26,7	27,5	27,9	28,3	28,6	28,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-8,2	-8,6	-12,1	-13,5	-14,1	-15,1
Populace (mil.)	55,6	56,5	57,4	58,3	59,3	60,2
Konkurenceschopnost	47/138	61/137	67/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, SB, OECD, WEF

- ▶ Od roku 2016 je prováděna dohoda o volném obchodu mezi JAR a dalšími zeměmi Jihoafrického rozvojového společenství (SADC) a Evropskou unií tzv. SADC EPA.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Jihoafrická republika umístila na 67. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Podle OECD je stupeň exportního rizika 4/7.

Vývoz ČR do JAR 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2015 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8407	Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním	3 222 839	22,8	783 030	311,6
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	2 322 955	16,4	2 143 700	8,4
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 865 676	13,2	1 745 350	6,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	485 150	3,4	47 717	916,7
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	375 013	2,7	309 749	21,1
9619	Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny	365 012	2,6	401 651	-9,1
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání	293 759	2,1	243 923	20,4
4011	Nové pneumatiky z kaučuku	282 772	2,0	276 188	2,4
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	222 411	1,6	243 088	-8,5
3917	Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů	214 343	1,5	245 973	-12,9
Celkem TOP 10		9 649 930	68,3	6 440 369	49,8
Celkem vývoz		14 129 905		11 761 139	20,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z JAR 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3815	Iniciátory a urychlovače katalytické reakce	2 334 382	25,7	90 218	2 487,5
5101	Vlna nemykaná nečesaná	1 594 953	17,6	1 260 027	26,6
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	1 120 004	12,3	1 359 678	-17,6
8421	Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů	704 634	7,8	1 972 835	-64,3
7608	Trouby a trubky hliníkové	658 867	7,3	774 276	-14,9
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	455 820	5,0	334 782	36,2
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	237 328	2,6	221 493	7,1
2601	Rudy železné, koncentráty, výpražky kyzové	234 795	2,6	89	263 714,6
7506	Desky, plechy, pásy, folie niklové	–	–	–	–
7219	Ploché válcované výrobky z nerezavějící oceli, o šířce 600 mm nebo větší	174 734	1,9	230 437	-24,2
Celkem TOP 10		7 515 517	82,7	6 243 835	20,4
Celkem dovoz		9 084 723		7 559 430	20,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Těžební průmysl v JAR je významným přispěvatelem do tvorby HDP (cca 8 %) a vytváří více jak 460 000 pracovních pozic. Jeho potenciál je však vlivem špatné správy nevyužit, o čemž svědčí fakt ten, že těžba ství se dříve na HDP podílelo z 21 % a zaměstnávalo přes 760 000 obyvatel. V současné době je těžební průmysl v JAR na rozcestí a mnoho se slibuje od prezidenta C. Ramphosy a nově jmenovaného ministra nerostných bohatství, G. Mantasheho. V JAR se nachází přibližně 80 % celosvětových zásob platiny a chromu a 70 % celosvětových zásob manganu. Významná je zde i těžba uhlí, zlata a diamantů. Vzhledem k tomu, že se jedná a převážně hlubinnou těžbu, náklady s ní spojené stále rostou, čemuž napomáhá i stále se zvyšující cena elektřiny. Vláda pracuje na tom, aby byla znovu obnovena důvěra investorů. Padnou-li tyto snahy na úrodnou půdu, lze předpokládat rostoucí kapitálové investice společností, tj. příležitosti pro české podniky související s dovozem relevantních strojních zařízení, vybavení a jejich know-how k celkové revitalizaci stávajících a vytvoření nových efektivních důlní operací, a to včetně geologického průzkumu. Dá se předpokládat i snaha o lokalizaci nízkoenergetického zpracování nerostů v JAR, neboť ty se v současnosti v drtivé většině vyvážejí surové.

► Energetický průmysl

Přibližně 85 % procent energie v JAR produkují uhelné elektrárny. JAR, jako jediná na africkém kontinentu, oplývá jadernou elektrárnou (Koeberg, Západní Kapsko), přičemž tato generuje pouhých 5,2 % produkce energie. Dále se pak energie v JAR získává ze zemního plynu (3,2 %) a z dieselu (1,7 %). Co se energie z obnovitelných zdrojů týče, jejich příspěvek do celkové energetické tvorby je v tuto chvíli poměrně zanedbatelný, a sice u sluneční energie se jedná o necelé 1 % a větrné energie rovněž tak. Postavení státního energetického monopolu, Eskomu, zůstává i nadále velmi kontroverzní s ohledem jak na řadu korupčních skandálů, tak na neschopnost generovat zisk, a proto v současnosti probíhají jednání na ozdravení a restrukturalizaci této státní společnosti. Stejně tak jako je tomu i ve všech ostatních sektorech, nástup C. Ramaphosy do funkce prezidenta jest příslibem řady změn. V minulém roce byl představen Energetický výhled do roku 2030 (Integrated Resource Plan 2018). Tento výhled si klade za cíl snížené tvorby energie z fosilních paliv (zejména uhlí) a postupné zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů, a to přibližně 26 % do roku 2030. Role Eskomu v produkci energie z obnovitelných zdrojů v tuto chvíli není vyjasněna, avšak lze v nadcházejících letech předpokládat příležitosti pro české společnosti v oblasti solární, větrné a částečně i vodní energie. Důraz bude kladen i na řešení v oblasti „energy storage“ a rovněž pak i mechanismy „waste-to-energy“. Nutná bude i celková obnova a zefektivnění stávající rozvodové sítě. Zvýšení kapacity či tvorba nové jaderné elektrárny není v dohledné době plánována.

► Obranný průmysl

JAR se podílí na významném růstu obranných výdajů na africkém kontinentu. V roce 2016 sice rozpočet na obranu mírně poklesl, přesto v absolutních číslech činil významných 3,42 mld. USD. Do budoucna by se měly výdaje spíše zvyšovat a měly by být alokované především pro síly zvláštního určení, nákup lehkých a středních dopravních letadel, rozvoj dělostřelectva, protiletadlové obrany včetně radarů

a systémů řízení, modernizaci vojenského zdravotnictví, spojovacích kapacit a kybernetické bezpečnosti. Není bez zajímavosti, že ve výbroji Jihoafrických vzdušných sil se podobně jako v Armádě ČR nachází stíhače Gripen.

► Cestovní ruch

V posledních letech narůstá počet příjezdů turistů z Jihoafrické republiky do Česka a obráceně. Průměrný počet nocí na návštěvníka z Jižní Afriky je 2,5. Příležitosti jsou v oblasti organizace příjezdového (z Jihoafrické republiky do České republiky) i výjezdového (z České republiky do Jihoafrické republiky) cestovního ruchu.

► Bezpečnostní sektor

Jihoafrická republika se potýká s vysokou kriminalitou. Bezpečnostní sektor je značně rozvinutý a panuje v něm vysoká konkurence. Zároveň v něm však existuje poptávka po nejnovějších technologiích a řešeních. Příležitosti spočívají v dodávkách komplexních řešení ochrany rezidencí, či rozsáhlých objektů (letišť, farmy, podniky, doly) využívajících moderní technologie a inovativní řešení včetně kybernetické ochrany. Na straně státu existuje poptávka po chytrých řešení ochrany zařízení a infrastruktury před krádežemi (elektrických vodičích kabelů a rozvodů apod.). V neposlední řadě se pak může jednat i o inovativní ochranné systémy osobních vozidel, a to jak jejich fyzické obrnění, tak i finančně nenáročné vyhledávací systémy v případě krádeže vozidla.

► Strojírenský průmysl

Stroje na vysoké technické úrovni (obráběcí centra, horizontky) jsou v Jihoafrické republice téměř vždy předmětem dovozu. Česká republika disponuje potřebnou kompetencí za předpokladu odpovídajícího marketingu vzhledem k velké konkurenci na místním trhu, kterou představují nadnárodní společnosti vyskytující se i na našem evropském trhu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vlivem opakovaných such, jež postihla především region Západního Kapska, je oblast vodohospodářství jednou z hlavních priorit pro centrální i regionální vlády. Možnosti spočívají v dodávkách zařízení a technologií na zadržování vody, čištění vody včetně odsolování, ale i technologií regulující spotřebu a hospodaření s vodou pro domácnosti, zemědělství (zavlažování) či průmyslovou výrobu. Na druhou stranu v rámci vodohospodářského sektoru panuje značná konkurence, a navíc v současné době již není situace natolik naléhavá jako v minulosti.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V JAR se nachází více jak 400 veřejných a 200 soukromých nemocnic o celkové kapacitě lůžek přesahující 125 000. Příležitost pro sofistikovanější zdravotnickou techniku v Jihoafrické republice existuje zejména v soukromém zdravotnictví a nemocnicích (země dováží přes 90 % této techniky). Dlouhodobě je v plánu reforma zdravotnictví zahrnující univerzální všeobecné a povinné zdravotní pojištění. Kromě výdajů na léčbu HIV/AIDS se předpokládá nárůst výdajů na chronické a civilizační choroby jako jsou astma, rakovina, cukrovka, obezita a nemoci kardiovaskulárního systému. Relativně novou a žádanou skupinou produktů v Jižní Africe jsou tzv. cosmeceuticals, tj. přípravky, které kombinují léčivé a kosmetické účinky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství je v JAR na vysoké úrovni a významná část produkce se také vyváží. Příležitosti pro české podniky se nachází zejména v dovozu potravinářských technologií, jako jsou pekařské stroje, zařízení pro pivovary, cukrovary, stroje na zpracování masa, výrobu ovocných šťáv a podobně. Další možnosti spočívají v dodávkách technologií k výrobě organických hnojiv a močoviny nebo v oblasti dodávek technologií pěstování ryb a vodních živočichů (tzv. aquaculture).

► Železniční a kolejová doprava

I přes značnou konkurenci v oblasti železničního průmyslu se objevují příležitosti pro české podniky v dodávkách komponentů pro výrobu železničních souprav, výstavbu železničních tratí včetně řídicích center a signalizace.

V rámci sedmiletého investičního programu vlády do roku 2020, který realizuje státní železniční a přepravní společnost Transnet, bylo na investice do revitalizace přístavů, železnic a potrubní infrastruktury alokováno 33 mld. ZAR. Vzhledem k finančním problémům Transnet byly tyto investice pozastaveny. V roce 2014 uzavřel Transnet smlouvy na rozšíření železniční dopravní flotily o 1064 lokomotiv (hlavními dodavateli jsou společnosti China North, South Rails, Bombardier a General Electric). V březnu 2018 zahájila výroba lokomotiv v továrně firmy Gibela (investiční projekt francouzské firmy Alstom) v JAR, jež by měla v příštích 10 letech státu dodat 580 lokomotiv. Součástí projektu je taktéž školicí středisko pro téměř 20 tis. zaměstnanců. Školení a technologický transfer probíhá v 15 zemích údajně včetně ČR.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 2921 - Sloučeniny s aminovou funkcí
	HS 3809 - Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 7324 - Výrobky sanitární části ze železa, oceli
	HS 9011 - Mikroskopy optické sdružené
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8408 - Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Strojírenský průmysl	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8457 - Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostrin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
Služby	CPA 55.10 - Ubytovací služby v hotelích a podobných zařízeních (kromě nemov. užívaných na časový úsek)
	CPA 79.11 - Služby cestovních agentur
Obranný průmysl	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 8526 - Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8531 - El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů

Jižní Súdán

Ekonomika Jižního Súdánu je omezena na těžbu ropy a samozásobitelské zemědělství. Před vypuknutím konfliktu v prosinci 2013 byly výhledy pro hospodářský rozvoj země příznivé, jakýkoliv další vývoj však závisí na vývoji vnitrostátního ozbrojeného konfliktu. Od roku 2015 se ekonomika nachází v recesi a v roce 2016 vykazoval růst HDP zápornou hodnotu -13,9 %. V roce 2017 se situace mírně zlepšila (na -5,2 %), což pokračovalo i v roce 2018, ale odhady na budoucí léta jsou méně příznivé. Míra inflace v zemi dosahuje v současné době extrémních hodnot (v roce 2017 se jednalo o 188 %, 2016 dokonce 380 %). V zemi žije přes 13 mil. obyvatel a HDP na obyvatele v běžných cenách dosáhl v roce 2017 zhruba 243 USD. Běžný účet platební bilance Jižního Súdánu je téměř vyrovnaný.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-13,9	-5,2	-3,2	-4,6	-7	-5,8
HDP/obyv. (USD)	250	243	307	225	194	162
Míra inflace (%)	379,8	187,9	106,4	91,4	72,2	61,3
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,1	-0,2	-0,3	0,1	-0,2	0,1
Populace (mil.)	12,2	12,6	13	13,4	13,8	14,2
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), není Jižní Súdán zastoupen a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Jižního Súdánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 814	49,9	–	–
7018	Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie	1 524	27,0	1 399	8,9
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	420	7,4	419	0,2
7007	Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla	247	4,4	–	–
7320	Pružiny, listy, pružin, z železa, oceli	211	3,7	–	–
8526	Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení	199	3,5	21	847,6
7326	Ost. výrobky ze železa, oceli	123	2,2	–	–
8803	Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802	62	1,1	45	37,8
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	23	0,4	–	–
4016	Ostatní výrobky z kaučuku	14	0,2	2,0	600,0
Celkem TOP 10		5 637	99,9	1 886	198,9
Celkem vývoz		5 642		8 085	-30,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Jižního Súdánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	112	88,2	91	23,1
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené i háčkové	10	7,9	–	–
4202	Lodní kufry, cestovní kufry, kufříky, školní brašny, pouzdra, vaky ap.	4,0	3,1	–	–
6109	Vrchní trička, tílka, pletené nátělníky aj.	1,0	0,8	–	–
4016	Ostatní výrobky z kaučuku	0,0	0,0	–	–
Celkem TOP 10		127	100,0	91	39,6
Celkem dovoz		127		2 019	-93,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Jižní Súdán má třetí největší zásoby ropy v rámci subsaharské Afriky (po Nigérii a Angole); veškerá produkce je transportována ropovody do (severního) Súdánu, kde jsou i příslušné rafinérie. Vláda se proto snaží o získání investorů pro výstavbu ropovodu na keňské pobřeží i výstavbu rafinérií a depositních tanků na svém území. Země dále disponuje blíže neprozkoumanými ložisky zlata, mědi, železa a dalších nerostů, stejně jako stavebních materiálů.

► **Energetický průmysl**

Veškerá elektrická energie v zemi je aktuálně generována prostřednictvím diesela agregátů, jejichž celková kapacita nedosahuje ani 20 MW. Rozvodná síť neexistuje, v důsledku tohoto stavu má pouze 1 % obyvatelstva přístup k elektrické energii. Země však disponuje vysokým potenciálem pro výstavbu hydroelektráren byly již např. vypracovány předběžné studie čtyřech projektů s kapacitou 500–1100 MW na Bílém Nilu jižně od hlavního města (Fula, Shukoli, Lakki, Bedden). Díky vysokému podílu slunečního svitu jsou zde rovněž příznivé podmínky pro rozvoj solární energetiky. Vzhledem k faktické neexistenci energetického sektoru je zde široký potenciál pro dodávky generátorů, transformátorů, stejně jako komponentů rozvodné sítě.

► **Stavební průmysl**

Dopravní infrastruktura prakticky neexistuje, hlavní střediska jsou spojena prašnými komunikacemi (pouze cca 250 km vozovek má zpevněný povrch). Vláda plánuje výstavbu základní sítě silnic o délce 2 000 km (v dlouhodobém výhledu až 5000 km tak, aby bylo zajištěno spojení se všemi sousedními zeměmi), renovaci hlavního letiště v Jubě i navazující spojení na železniční síť v sousední Ugandě a Keni tak, aby byl zajištěn přístup k Indickému oceánu.

► **Strojírenský průmysl**

Zemědělství je redukováno na samozásobitelství; údaje o počtu zaměstnaných obyvatel v sektoru nejsou k dispozici, dá se však očekávat úroveň cca 90 % pracovní síly, která ovšem vzhledem k přetrvávajícím primitivním postupům vykazuje velmi nízkou úroveň produktivity. Půdní fond se však vyznačuje vysokou úrodností a klimatické podmínky zaručují dostatek srážek. Tyto výchozí podmínky předurčují sektor k budoucímu rozvoji, kdy budou zapotřebí dodávky nářadí a mechanizačních zařízení. Stejně tak lze očekávat rozvoj živočišného sektoru, stávající počet dobytka v zemi je odhadován mezi 10–20 mil. kusů.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Dle odhadů OSN je 4,8 mil. obyvatel (40 % celkového počtu země) závislých na potravinové pomoci, z toho vyplývá potřeba dodávek trvanlivých potravin.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 1602 – Jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve
	HS 1902 – Těstoviny, též vařené nebo nadívané
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2004 – Zelenina ost., konzervovaná
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Energetický průmysl	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Stavební průmysl	HS 8426 – Lodní otočné sloupové jeřáby; mobilní zdvihací rámy, zdvižné obkročné vozíky, aj. vozíky
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Strojírenský průmysl	HS 8424 – Mechanické přístroje ke stříkání; hasicí přístroje; stříkací pistole ap. přístroje
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Ekonomika Jižního Súdánu je omezena na těžbu ropy a samozásobitelské zemědělství. Pokud dojde k ukončení ozbrojeného konfliktu, prioritními úkoly vlády bude zabezpečení základních sociálních služeb, rozvoj zemědělství a investic do infrastruktury. Příjmy rozpočtu se odvíjejí (a do budoucna budou odvíjet) od vývozu ropy a poskytnuté rozvojové pomoci. V současnosti je však rozvojová pomoc stejně jako případné zahraniční investice omezena probíhajícím konfliktem a vysokou mírou korupce.

► Sektor infrastruktury, sektor zemědělství

Po ukončení válečného konfliktu bude v Jižním Súdánu nutné začít budovat základní infrastrukturu služeb, zásobování jídlem a poskytování základní zdravotní péče. V Jižním Súdánu sice cca 80 % populace pracuje v zemědělství, tato činnost je však ve velké míře neplacená a tvoří pouhých 15 % HDP. Dalším problémem je, že ve většině případů jde o lokální zemědělskou produkci, samozásobení, bez modernějších zemědělských postupů. Jednotlivé lokality nejsou propojeny, komunikace jsou ve špatném stavu. V rámci rozvojové pomoci tak existují příležitosti v propojování jednotlivých venkovských oblastí s ostatními lokalitami, vytváření základní infrastruktury a intenzifikace a distribuce zemědělské produkce.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Keňa

Od roku 2013 dosahuje hospodářský růst Keni hodnot v rozmezí 5–6 %. Růst minimálně na této úrovni lze očekávat i v následujících obdobích. Vzhledem k budoucím dodávkám keňské ropy na světový trh existují předpoklady pro možnou akceleraci růstu nad současnou úroveň. Míra inflace se pohybuje na úrovni 6–8 % a očekává se, že se v nejbližších letech bude mírně snižovat. V zemi žije přes 46 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele přesahuje 1 600 USD, což činí z Keni jedinou středně příjmovou zemi v regionu východní Afriky. Běžný účet vykazuje deficit 5 mld. USD, což ovšem odpovídá fázi ekonomického rozvoje keňské ekonomiky.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	5,9	4,9	6,0	6,1	6,2	6,5
HDP/obyv. (USD)	1 559	1 695	1 865	1 991	2 111	2 233
Míra inflace (%)	6,3	8,0	5,0	5,6	5,0	5,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,7	-5	-5,1	-5,2	-5,1	-5,7
Populace (mil.)	45,5	46,7	48	49,4	50,7	52,1
Konkurenceschopnost	99/138	91/137	93/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie v současnosti jedná s Keňou o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadila Keňa 93. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Keni 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	153 097	24,0	174 506	-12,3
8502	Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče	75 076	11,8	–	–
9304	Ost. zbraně, ne sečné bodné	53 626	8,4	388 950	-86,2
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání	38 709	6,1	22 493	72,1
8437	Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.	29 694	4,7	19 624	51,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	28 940	4,5	21 929	32,0
8423	Přístroje a zařízení k vážení, závaží pro váhy	25 071	3,9	1 674	1 397,7
3901	Polymery, ethyleny v primárních formách	22 622	3,5	18 848	20,0
8411	Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny	21 746	3,4	57 492	-62,2
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	10 697	1,7	1 330	704,3
Celkem TOP 10		459 278	72,1	706 846	-35,0
Celkem vývoz		637 299		925 843	-31,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Keni 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0603	Květiny řezané na kytice ap. čerstvé sušené aj.	153 097	146,3	60 788	151,9
0709	Zelenina čerstvá i chlazená	75 076	71,7	11 621	546,0
0804	Datle, fiky, ananas, avokádo apod. (čerstvé i sušené)	53 626	51,2	15 587	244,0
2009	Ovocné šťávy a zeleninové šťávy, nezkrvašené a bez alkoholu, slazené	38 709	37,0	3 235	1 096,6
0708	Luštěniny i vyluštěné čerstvé chlazené	29 694	28,4	3 166	837,9
0901	Káva též pražená nebo bez kofeinu	28 940	27,7	6 699	332,0
0802	Ovoce skořápkové čerstvé, sušené, loupané	25 071	24,0	2 693	831,0
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	22 622	21,6	1 137	1 889,6
2106	Potravinové přípravky, jinde neuved.	21 746	20,8	4 396	394,7
8423	Přístroje a zařízení k vážení, závaží pro váhy	10 697	10,2	–	–
Celkem TOP 10		459 278	438,8	109 322	320,1
Celkem dovoz		104 664		132 971	-21,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Zastaralá energetická soustava je jednou z překážek rychlejšího rozvoje ekonomiky země. Vláda upřednostňuje rozvoj zejména geotermální energie (stávající podíly jsou 43 % hydroelektrárny, 42 % tepelné elektrárny, 14 % geotermální elektrárny); byly vypracovány dlouhodobé výhledy – Kenya Vision 2030, kdy instalovaná kapacita má být zvýšena z 2 500 MW v roce 2015 na 15 tis. MW. Výroba energie v tepelných elektrárnách by se měla zvýšit z 1900 MW v roce 2016 na 4 500 MW v roce 2030. Přetrvává důraz na geotermální energii, kdy se plánuje nárůst kapacit z 1900 MW na 5 500 MW v roce 2030. Z pohledu možných českých dodávek je vhodné připomenout, že k posílení stability energetické soustavy Keňa zvažuje i možnost výstavby jaderné elektrárny po roce 2020. V případě realizace subdodávek je nutné věnovat pozornost zajištění platby od EPC dodavatele. Vzhledem k problémům, ke kterým z různých příčin při realizaci energetických dodávek v Keni dochází, nelze vyloučit, že se EPC dodavatel může dostat během realizace projektu do vážných finančních problémů.

Plány rozvoje se do roku 2018 nedařilo naplňovat rychlostí, kterou si vláda stanovila a již dnes je Keňa ve spotřebě energie soběstačná. Reálné příležitosti v rámci sektoru energetiky se tak budou odvíjet od toho, do jaké míry se podaří naplňovat nový rozvojový plán, který keňská vláda vyhlásila v roce 2018 tzv. „Big 4 agenda“ s cílem akcelarovat ekonomický růst. Podle rozvojového plánu se tak má velikost průmyslu do roku 2022 zdvojnásobit (nárůst podílu průmyslu na HDP z 8 % na 15 %). To by s sebou mělo přinést pro nadcházející období i růst poptávky po elektrické energii.

► Obranný průmysl

Potenciál pro dodávky obranného průmyslu vyplývá z hrozby teroristických útoků ze strany somálských Al Shabaab. Že nejde jen o hrozbu, ukázal i lednový teroristický útok realizovaný Al Shabaabem v hlavním městě Nairobi. Z tohoto důvodu bude vláda věnovat ještě větší pozornost i finanční prostředky na vybavení armády i police. Rozvojový program Vise 2030 navíc počítá s navýšením počtu policejních složek tak, aby se Keňa přiblížila hranici 1:450 (jeden policista na 450 obyvatel doporučených OSN). Navyšování počtu policistů představuje příležitost pro dodavatele z oblasti obranného průmyslu. Nabízí se tak možnosti dodávek policejní techniky a vybavení či opravy a modernizace policejních vrtulníků.

► Služby

V souvislosti s rozvojem ekonomiky země lze očekávat zájem o uplatnění environmentálních technologií. Nově je kladen důraz na rozvoj tzv. Blue Economy tj. environmentálně udržitelné využití potenciálu přístupu k moři. V rámci rozvoje přímořských oblastí by tak měla být podle vládních plánů oznámených na konci roku 2018 proinvestována ze soukromých zdrojů téměř 1 mld. USD. Další příležitosti v oblasti služeb s sebou přinese i plánované zdvojnásobení počtu turistů navštěvujících ročně Keňu ze 1,8 mil. na 3 mil. v roce 2022.

► Stavební průmysl

Rozdíl mezi poptávkou po bydlení a nabídkou bytů přesahuje ročně 156 tis. bytů. Díky objektivním příčinám se nedaří tento deficit v nabídce uspokojit (rozdíl mezi příjmy obyvatelstva a stavebními náklady na bydlení) Neuspokojivou situaci na trhu nemovitostí se proto nově snaží řešit nová hospodářská

strategie tzv. „Big 4 agenda“, v rámci které je rozvoj výstavby dostupných bytů určena jako jedna ze čtyř vládních priorit. Strategie tak stanovila cíl do roku 2022 dokončit 500 tisíc nových nízkonákladových bytových jednotek. Keňští developři tak přesouvají pozornost od nabídky luxusního bydlení k nabídce dostupného bydlení pro středně příjmovou část populace. Vzhledem k nedostatečné lokální nabídce některých stavebních a vybavovacích materiálů představuje budoucí výstavba dostupného bydlení příležitost pro české firmy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví je vládní prioritou, program Kenya Health Policy (2014–2030) definuje dlouhodobý záměr dosáhnout všeobecného pokrytí základních zdravotnických služeb, které by odpovídaly standardu země střední úrovně příjmů. Vláda nově v rámci nové hospodářské strategie „Big 4 agenda“ oznámila konkrétní plán, jak dosáhnout všeobecného zdravotního pojištění. V rámci plánu se mají výdaje státu na zdravotnictví zvýšit do roku 2022 na 10 % HDP ze současných 7 %. Díky navýšení výdajů se tak počet pojištěnců zvýší ze současných 16 mil. na 25 mil. pojištěnců. Zvýšené výdaje do zdravotnictví představují příležitost pro české dodavatele vzhledem k tomu, že veškeré zdravotní zařízení se do Keni dováží. Projekty v sektoru zdravotnictví jsou rovněž finančně podporovány ze strany Světové banky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství zaměstnává 75 % pracovní síly a na tvorbě HDP se podílí plnými 30 % (tento podíl, na rozdíl od ostatních zemí regionu, za posledních 5 let dokonce o 5 % vzrostl). Vývoz čaje, kávy a čerstvých květin tvoří spolu s cestovním ruchem pilíře keňské ekonomiky. V zemi již existuje relativně vyspělý agroprůmysl a lze předpokládat jeho další rozvoj. Stále však existuje značný potenciál, který zemědělská prvovýroba v Keni nabízí v oblasti mechanizace (ať již pro malé tak pro velké farmy). Přesto se zemědělství potýká s řadou problémů a země není stále schopna zabezpečit dostatek potravin pro keňskou populaci a zemědělské komodity se tak musí do země dovážet. Slabá místa se projevují zejména v obdobích sucha, která nejsou v Keni ojedinělým jevem. Během období sucha dochází k úhynu skotu, pro který farmáři nemají krmivo, vzhledem k tomu, že keňští zemědělci nevyužívají v období dešťů metody silážování krmiva. Nově přijatá hospodářská strategie „Big 4 agenda“ má proto přirozeně rozvoj zemědělství jako jednu ze svých čtyř priorit s tím, že vládní výdaje na rozvoj zemědělství by se měly zásadně navýšit ze současných 2 % výdajů státního rozpočtu minimálně na průměrnou úroveň ostatních zemí subsaharské Afriky, která je dvojnásobná. Rozvoj zemědělství a zejména technologií umožňující překonat každoroční období sucha se tak stává klíčovou prioritou. Dodávky těchto technologií tak představuje příležitost pro české dodavatele. Vzhledem k tomu, že Keňa je jedinou středně příjmovou zemí v regionu východní Afriky, existuje i poptávka po potravinářských produktech ze strany movitější městské klientely, a to v souvislosti s očekávaným příchodem nových provozovatelů sítí supermarketů, které je plánováno na období do roku 2020.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
	HS 8541 - Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 - Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8435 - Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Stavební průmysl	HS 7306 - Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 8415 - Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 - Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Obranný průmysl	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 - Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9305 - Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Služby	CPA 37 - Služby související s odpadními vodami
	CPA 38 - Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Na základě Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals) je vidět, že Keňa ušla velkou cestu v oblastech dětské úmrtnosti, základního vzdělání a snížení genderových rozdílů. Vyšší výdaje do zdravotnictví a mateřská zdravotnická péče zdarma pomohou dalšímu zlepšení ve zdravotnickém sektoru. Keňa má rostoucí mladou populaci, dynamický soukromý sektor, novou ústavu a výsadní postavení ve východní Africe.

► Sektor energetiky

V energetickém sektoru proběhlo hned několik projektů zaměřených zejména na dodávky elektřiny domácnostem: Kenya Informal Settlements Improvement Project (KISIP), Global Partnership on Output Based Aid (GPOBA) a Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP). Díky těmto projektům se podařilo propojit s elektřinou přes 150 tis. domácností v okrajových oblastech měst z původních 5 tis. Tyto projekty budou i do budoucna pokračovat v dalším rozvoji energetické sítě.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb, sektor zdravotnictví

V tomto sektoru je cílem Keni zejména budování obydlí pro ty nejchudší obyvatele země a zpřístupnění lékařské pomoci. Opomíjena není ani oblast vzdělávání dětí z chudých rodin. Díky projektu Health Sector Support Program má Keňa přístup k zdravotnickým komoditám a přístrojům ke zkvalitnění lékařské péče. V tomto roce by mělo dojít k představení dotací do oblasti zdravotních pojištění pro chudé obyvatele.

► Sektor vody a sanitační

V tomto odvětví je cílem Keni zlepšit přístup obyvatel k pitné vodě a řešit situaci nakládání s odpady. Připravují se projekty, ze kterých by v nejbližších letech mělo těžit až 3,3 milionů lidí.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Keni využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Keni realizovali své podnikatelské záměry v sektoru zemědělství a vody a sanitační, zejména se zaměřením na přenos know-how při zajišťování dostupnosti vodních zdrojů a zajišťování kvality produkce a zásad dobrého hospodaření.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Konžská demokratická republika

Na začátku nového tisíciletí vykazoval růst HDP záporné hodnoty (v roce 2000 až -6,9 %) a země se nacházela v recesi. V roce 2003 se HDP zvýšil meziročně o 2,9 % a po roce 2010 již Konžská demokratická republika patřila k nejrychleji rostoucím zemím subsaharské Afriky s průměrným tempem růstu okolo 7 %. V roce 2018 se růst HDP odhadoval k 3,8 %. V tomto roce došlo ke zlepšení míry inflace na 23 % a v dalších letech se očekává její mírný růst. V zemi žije přes 89 mil. obyvatel a populace se má dle odhadů MMF dále zvětšovat. HDP na obyvatele dosahuje 478 USD. Běžný účet je od roku 2018 vyrovnaný.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,4	3,4	3,8	4,1	4,3	4,4
HDP/obyv. (USD)	467	478	478	502	515	515
Míra inflace (%)	18,2	41,5	23	13,5	6,7	5,3
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,2	-0,2	0,0	-0,8	-1,2	-1,4
Populace (mil.)	84,1	86,7	89,3	92	94,7	97,5
Konkurenceschopnost	129/138	126/137	135/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie v současnosti jedná se zemí o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Konžská demokratická republika umístila na 135. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 7/7.

Vývoz ČR do Konžské demokratické republiky 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2837	Kyanidy, kyanid-oxidy a komplexní kyanidy	*	*	*	*
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	23 050	43,4	5 516	317,9
8411	Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny	17 197	32,4	5 426	216,9
8474	Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot	2 112	4,0	–	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 652	3,1	15 310	-89,2
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání	1 347	2,5	–	–
4011	Nové pneumatiky z kaučuku	992	1,9	304	226,3
0206	Droby jedlé hovězí a vepřové aj. čerstvé, chlazené, zmrazené	910	1,7	–	–
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	792	1,5	–	–
3923	Výrobky přepravy a balení zboží, zátky z plastů apod.	485	0,9	31	1 464,5
Celkem TOP 10		48 537	91,5	26 587	82,6
Celkem vývoz		53 059		40 177	32,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Konžské demokratické republiky 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7103	Drahokamy, polodrahokamy i opracované apod.	1 230	44,8	–	–
0901	Káva též pražená nebo bez kofeinu	1 161	42,3	2 999	-61,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	137	5,0	142	-3,5
0301	Ryby živé	69	2,5	–	–
4407	Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm	37	1,3	–	–
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů	36	1,3	–	–
8483	Převodové hřídele a kliky; ložisková pouzdra; převodovky, setrvačnický, spojky aj.	14	0,5	–	–
7508	Ostatní výrobky z niklu	10	0,4	–	–
0511	Býčí sperma	9,0	0,3	–	–
8413	Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny	8,0	0,3	–	–
Celkem TOP 10		2 711	98,8	3 141	-13,7
Celkem dovoz		2 744		6 305	-56,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Velký potenciál je zde zejména pro ojeté vozy. Nákladní vozidla najdou uplatnění v lesnickém průmyslu či těžbě minerálů, která tvoří 40 % HDP, ale i jako vozy pro vojenské složky státu.

► Civilní letecký průmysl

Potenciál vzniká zejména v souvislosti s rozvojem vnitrostátní letecké dopravy.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Těžba dřeva je vedle minerálů základním zdrojem příjmů. Země zatím vyváží nezpracované kmeny. Trendem v mnoha afrických státech (Konžská demokratická republika není výjimkou) je zákaz vývozu kmenů. Zařízení pil může mít v zemi značný potenciál. Jak už bylo zmíněno, 40 % HDP tvoří těžební průmysl, proto perspektivní trh najdou všechny těžební stroje využitelné při extrakci minerálů.

► Elektrotechnika

Do Konžské demokratické republiky se elektronika již vyváží, potřeba pokrytí a telefonizace i nadále poroste. Faktory typu tropické klima, rozvoj agroprůmyslu a růst městských aglomerací zvyšují poptávku po chladírenském zařízení.

► Energetický průmysl

Chaotické dodávky elektřiny, časté výpadky elektrického proudu, enormní potřeba generátorů jak v soukromých domech a veřejných budovách, tak i ve výrobě. Vláda připravuje privatizaci elektráren a přenosových soustav, je třeba revitalizovat stávající kapacity. V souvislosti s rychlou výstavbou poroste poptávka po slaboproudých zařízeních.

► Chemický průmysl

Těžební průmysl tvoří 40 % HDP, který je jedním z prioritních sektorů rozvoje. Perspektivní trh najdou všechny chemikálie využitelné při extrakci minerálů.

► Kovo zpracovatelský průmysl

Existuje místní poptávka po tomto vývozním artiklu, který zatím není z ČR do KDR exportován.

► Obranný průmysl

Armáda i policie se snaží řešit špatnou bezpečnostní situaci na východě země. S tím souvisí i rostoucí poptávka po modernizaci vyzbrojení policie i armády.

► Plasty a gumárenský průmysl

Potřeba importu plastových komponentů ve stavebnictví roste v souvislosti s rozvíjející se stavební činností zejména v hlavním městě Kinshase. Dále s rostoucím podílem automobilové dopravy roste i poptávka po pneumatikách.

► Stavební průmysl

V Konžské demokratické republice se rozvíjí stavební činnost a výstavba veřejných budov i obydlí. S tím souvisí rostoucí poptávka po stavebních materiálech i strojích.

► Textilní a obuvnický průmysl

Tento tradiční český vývozní artikl v Konžské demokratické republice zatím není přítomný, Země se 75 mil. obyvatel představuje velký trh, kupní síla obyvatel je nízká, poptávka existuje zejména po levném základním zboží.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Intenzifikace zemědělství a přechod od samozásobitelství k modernějším metodám pěstování plodin je základní prioritou strategie rozvoje Konžské demokratické republiky. Potřeba průmyslových hnojiv poroste v souvislosti s touto strategií. Rozvoj zemědělství a výroba potravin je jednou z nejvyšších priorit vlády.

► Železniční a kolejová doprava

Nutná revitalizace zničené železniční sítě.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 2837 - Kyanidy, kyanid-oxidy a komplexní kyanidy
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 3102 - Minerální nebo chemická hnojiva dusíkatá
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 - Traktory a tahače
Obranný průmysl	HS 3602 - Připravené výbušniny, jiné než prachové výmetné složky
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3917 - Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 4012 - Pneumatiky pryžové, protektorované, použité apod.
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5208 - Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ²
	HS 5607 - Motouzy, šňůry, provazy a lana, splétané, impregnované, potažené ap. kaučukem nebo plasty
	HS 6309 - Obnošené oděvy a jiné výrobky
Stavební průmysl	HS 3208 - Nátěrové barvy a laky na syntetických nebo chemicky modif. přírodních polymerech
	HS 6907 - Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7016 - Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 8426 - Lodní otočné sloupové jeřáby; mobilní zdvihací rámy, zdvižné obkročné vozíky, aj. vozíky
	HS 8428 - ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 - Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7211 - Ploché válcované výrobky ze železa nebo nelegované oceli, o šířce <600 mm, neplátované
	HS 7212 - Výr. ze železa n. oceli pod 600 mm, plátované pokov.
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bežešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7306 - Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 7307 - Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky, ze železa nebo oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 8212 - Břítvy, holicí strojky a holicí čepelky
	HS 8301 - Visací zámky a zámky, z obecných kovů
Energetický průmysl	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8546 - Elektrické izolátory z jakéhokoliv materiálu
Civilní letecký průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
Elektrotechnika	HS 8415 - Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8465 - Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8601 - Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8605 - Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Automobilový průmysl	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 - Motorová vozidla pro přepravu nákladu

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Od roku 2013 se Konžská demokratická republika snaží naplňovat novou strategii Country Assistance Strategy. V této strategii nalezneme čtyři hlavní cíle: zefektivnění státní správy, její decentralizaci a řádnou správu věcí veřejných; zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky podporou soukromého podnikání, zavedení sociálního systému a zvýšení životní úrovně obyvatel; vyřešení konfliktu v západních provinciích. Ekonomicky má Kongo potenciál stát se jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik subsaharské Afriky, a to především díky obrovskému množství nerostných surovin, které se na jeho území nachází. Rozvíjet by se v této oblasti měl především zpracovatelský průmysl.

► Sektor infrastruktury

Současné nedostatečné dodávky elektřiny a časté výpadky elektrického proudu mají negativní dopad na růst ekonomiky. Mnoho míst v zemi je závislých pouze na naftových generátorech. Přitom existuje velký potenciál vytvořit silný těžební průmysl s následným zpracováním. K tomu je však potřeba vytvořit dostatečnou infrastrukturu-dopravní i energetickou.

► Sektor vzdělávání

Podpora především primárního vzdělávání (dostupnosti a kvality) je jednou z hlavních priorit vlády pro ekonomický růst a eliminaci chudoby. V současné době je velkým problémem fyzická nedostatečnost školské infrastruktury a neadekvátní materiální zabezpečení škol.

► Sektor zdravotnictví

Hlavním úkolem vlády je rozšířit dostupnost základní zdravotní péče. V poslední době se Demokratická republika Kongo zaměřuje na snížení dětské úmrtnosti jak pomocí zvýšení kvality porodní a poporodní péče, tak rozšířením očkování. Nedostatečná je i vybavenost zdravotnických zařízení.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Maroko

Marocká ekonomika rostla v roce 2018 o 3,2 %, pro rok 2019 domácí ekonomové očekávají růst 3,2 %. Míra inflace se k roku 2018 na hodnotu 2,4 % a je očekáváno její snížení v následujících letech. Rovněž je předpokládán růst nezaměstnanosti z oficiálních 9,9 % na 10,2 %. Pro marockou ekonomiku je naopak potěšující posilování veškerého exportu o 5,8 % (již delší dobu se zvyšuje zahraniční poptávka po marockém zboží). Běžný účet je dlouhodobě deficitní a roku 2019 se odhaduje deficit v hodnotě 5,5 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,1	4,1	3,2	3,2	3,8	4,3
HDP/obyv. (USD)	2 997	3 137	3 355	3 441	3 628	3 828
Míra inflace (%)	1,6	0,8	2,4	1,4	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	9,9	10,2	9,5	9,2	8,9	8,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-4,4	-3,9	-5	-5,5	-5,6	-5,1
Populace (mil.)	34,5	34,9	35,2	35,6	36	36,3
Konkurenceschopnost	70/138	71/137	75/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD

- ▶ Evropská unie uzavřela s Marokem Asociační dohodu již v roce 1996, tato dohoda vstoupila v platnost v roce 2000. Jednání o DCFTA byla zahájena v roce 2013. Maroko společně s EU také spojuje zemědělská dohoda (včetně rybolovu) podepsaná v roce 2012.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Maroko umístilo na 75. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR do Maroka 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	3 327 249	38,6	2 437 926	36,5
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	950 598	11,0	879 190	8,1
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	761 719	8,8	690 551	10,3
8538	Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.	491 653	5,7	429 870	14,4
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	433 419	5,0	471 260	-8,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	341 688	4,0	344 141	-0,7
3917	Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů	264 245	3,1	230 882	14,5
4011	Nové pneumatiky z kaučuku	240 818	2,8	223 095	7,9
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	169 445	2,0	155 035	9,3
4804	Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům	163 945	1,9	79 916	105,1
Celkem TOP 10		7 144 779	82,9	5 941 866	20,2
Celkem vývoz		8 620 737		7 342 130	17,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Maroka 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	998 937	21,3	727 921	37,2
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	817 028	17,4	911 098	-10,3
0702	Rajčata čerstvá i chlazená	389 863	8,3	476 071	-18,1
8481	Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.	386 053	8,2	381 281	1,3
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	255 967	5,4	225 853	13,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	194 487	4,1	675	28 712,9
8409	Části a součásti vhodné pro motory pístové	189 272	4,0	102 130	85,3
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	157 290	3,3	159 782	-1,6
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	147 207	3,1	118 955	23,8
1604	Přípravky, konzervy z ryb, kaviár a jeho náhražky	138 998	3,0	118 251	17,5
Celkem TOP 10		3 675 102	78,2	3 222 017	14,1
Celkem dovoz		4 699 378		4 193 902	12,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Maroko se v roce 2018 vyhouplilo na špičku výrobců osobních vozů v Africe, kdy pokořilo dosavadního lídra Jihoafrickou republiku. V porovnání s jinými evropskými i africkými konkurenty marocký automobilový průmysl trvale roste, v průměru o 26 % ročně. Expanzi tohoto odvětví, zejména kompletace osobních vozů a jednotlivých součástí, významně napomohlo zejména rozšíření výrobní a montážní jednotky skupiny Renault v severomarockém Tanger-Med. Kromě podpory investic navázaných na tento sektor je věnována pozornost dalšímu rozšiřování subdodavatelských závodů PSA Peugeot-Citroën ve městech Kenitra a Tanger, kde již existují dvě integrované průmyslové zóny. Kromě výhod např. v podobě pětiletého osvobození od daně z podnikání či státního příspěvku na celkové investiční náklady ve výši 10 % Maroko rovněž poskytuje podporu projektům zaměřeným na odborné proškolení pracovních sil (souběžně jsou mj. zakládány státní vzdělávací instituty pro potřeby automobilového průmyslu). V roce 2019 by měla být dostavěna továrna v Kenitře. Plánovaná produkce továrny je až 200 000 vozů ročně. Celkově plánuje Maroko dosáhnout výroby 1 000 000 kusů vozidel k roku 2020.

Případnou oborovou příležitostí pro české firmy je zapojení do výstavby nových výrobních a montážních hal (zejména v regionu Tanger-Tétouan-Al Hoceima), subdodávky kabeláže pro osobní automobily, vývoj a výroba kabelových svazků, kabelů a vodičů, automatizované stříhání a frézování, odpláštování kabelů, lisování konektorů a plechů, svazování kabeláže (vnější plášť a měděné oplety), interiérové vybavení, testování či kontrola; v neposlední řadě také navázání spolupráce s AMICA sdružující marocké výrobce v rámci marockého automobilového průmyslu (včetně účasti českých firem na hlavním veletrhu marocké automobilové výroby s názvem Tanger Automotive City).

► Civilní letecký průmysl

Od spuštění Plánu na akceleraci průmyslu v roce 2014 se počet zaměstnanců v oboru letectví zvýšil o 55 %. V leteckém sektoru funguje podpora investic a byla vybudována integrovaná průmyslová zóna v Nouaceur u Casablanky tzv. Midparc Casablanca Free Zone, kde byl v roce 2013 otevřen také první oborový vzdělávací institut. K již přítomným EADS, Thales a Safran přibyla nová továrna kanadské firmy Bombardier či francouzské Ratier Figeac. Koncem září 2016 americký výrobce Boeing podepsal s marockou vládou obří kontrakt, na základě kterého se v tangerském regionu postupně usazuje celkem 120 subdodavatelských firem, díky čemuž současně dochází k vytváření 8 700 nových pracovních míst. V roce 2018 byly v Casablance otevřeny dvě nové továrny s investicí okolo 40 mil. eur. Maroko vytvořilo národní strategii, kdy plánuje do roku 2020 vytvořit 23 000 nových pracovních míst v oblasti leteckého průmyslu a zvýšit příjmy z exportu v rámci tohoto odvětví na 1,6 miliardy eur.

Sektor v současnosti zaměstnává takřka 10 tis. lidí a vývoz tohoto odvětví trvale stoupá. V září 2015 byla marockým resort dopravy ohlášena nová národní strategie cílená na rozvoj sektoru soukromého letectví, konkrétně se jedná o menší letadla, přičemž království plánuje ovládnutí tohoto segmentu letecké dopravy na úrovni celého afrického kontinentu. Pro tento záměr, Maroko aktuálně poptává partnery ze zahraničí. Sektor zaznamenává během posledních let pravidelný meziroční nárůst ve výši 20 %. Maroko provádí v rámci leteckého průmyslu zejména montážní práce, vývojářskou činnost (bezpilotní letouny a drony), dále tzv. EWIS (tj. elektrické a kabelážní systémy), MRO (tj. údržba, oprava, veškerý

servis) či zpracování projektových dokumentací. Potenciál představuje ve vztahu k odvětví aeronautiky také výstavba nových průmyslových hal pro výrobu leteckých součástí.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vedení města největšího marockého města Casablanky pokračuje v rozšiřování sítě městské hromadné dopravy. V lednu roku 2019 byla slavnostně otevřena druhá tramvajová linka. Do roku 2022 je naplánována další výstavba třetí a čtvrté tramvajové linky a řada dalších autobusových linek. S výstavbou dvou pilotních tramvajových linek s termínem dokončení v roce 2026 zcela nově počítá středomořská metropole Tanger. Výhledově by se tramvaj měla také objevit v Marrákeši a Fesu. V hlavním městě Rabatu se v současné době pracuje na prodloužení stávajících tramvajových tratí.

V listopadu roku 2018 byl zahájen provoz prvního vysokorychlostního vlaku v Africe (místní označení LGV). V současné době je vybudována trať mezi severním městem Tanger a hlavním městem Rabat, v roce 2020 pokračuje do centra marockého byznysu Casablanky. Ambiciózní plán počítá, že v budoucnu bude vysokorychlostní trať pokračovat na jih směrem na Marrakéš a Agadir.

Příležitosti pro české firmy se mimo dodávky průmyslových výrobků jako jsou tramvajové vozy, související komponenty a další, nabízí v oblasti řízení provozu. Rostoucí aglomerace velkých marockých měst si žádá změnu v přístupu řízení dopravy. Inteligentní dopravní systémy, tak v budoucnu představují možnost pro trvale udržitelný rozvoj měst. V Casablance se každoročně v dubnu koná kongres SMARTCITY EXPO, který se mimo jiné zabývá právě udržitelným rozvojem měst.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Těžební průmysl se na celkovém HDP země podílí z 10 %. Z toho však 90 % představuje těžba fosfátu. Marocká vláda v rámci podpoření těžby ostatních nerostů přijala národní strategii na rozvoj důlního průmyslu do 2025. Mezi základní cíle národní strategie patří mimo jiné důkladnější zmapování geologických oblastí což nabízí možnost pro uplatnění českých společností z oblastí zpracování expertíz a geologického průzkumu. Nabízí se zde možnost navázat na velmi dobré renomé českých geologů působících v Marockém království v 60. a 70 letech a poté v 90. letech. V rámci výkonu státní strategie má dojít v těžebním sektoru k nárůstu obrátu na trojnásobek na na 15. mld MAD (tj. 34,5 mld. CZK). V plánu je zvýšit investice do geologického průzkumu na 4 mld. MAD (tj. 9,2 mld. CZK) a zdvojnásobit počet pracovních míst v sektoru na 30 tis. Jedním z hlavních témat je také zpracování důlního odpadu a nové těžební, k životnímu prostředí šetrné, technologie mj. v návaznosti na světovou klimatickou konferenci COP 22 pořádanou v marocké Marrákeši ve dnech 7.-18. listopadu 2016.

Příležitost pro české těžářské firmy v Maroku představují drahé kovy (niob, uran, molybden, zlato), kovy (olovo, měď a zinek, nikl, železo), průmyslové minerály (kaolin, síra, diatonit, křemen, magnezit), geotermální zdroje energie (region severovýchodního Maroka, lokalita Tarfaya-Assa-Zag), uhlovodíky či ropa. Další šancí pro české podnikatelské subjekty mohou být dodávky těžářské techniky, pásových dopravníků pro expandující marocký fosfátový průmysl (zejména v kontextu chystané výstavby největšího světového průmyslového areálu pro čištění surového fosfátu v regionu Béni Mellal, který by měl být dokončen do roku 2020), důlní technika určená pro povrchovou těžbu fosfátů, sdílení technologie těžby uhlovodíků, hlubokomořská těžba plynu a břidlic, potažmo získávání plyných uhlovodíků zejména v souvislosti s novými nalezišti na východě Maroka.

Aktuální příležitosti jsou spojeny i s objevením zemního plynu v marocké lokalitě Sebou (50 km severně od Rabatu), která dokáže dle dosavadních propočtů marocké strany pokrýt těžbu 140 tis. m³

zemního plynu denně; naleziště se nachází v hloubce 1 263 metrů. Hlavní zplynovací stanice Guebbas (vybudovaná v červnu 2014) je vzdálena 3,2 km. Současné marocké plány počítají s dalším geologickým průzkumem, budováním elektrických systémů a infrastruktury včetně výstavby nové zplynovací stanice na zkapalněný plyn v lokalitě Jorf Lasfar poblíž města El Jadida (na jih od Casablanky), s jejímž zprovozněním se počítá v horizontu roku 2021. Marocká spotřeba zemního plynu má do konce roku 2025 dosáhnout 5 miliard m³ a národní plán těžby zemního plynu počítá s celkovou investicí ve výši 4,6 miliardy USD, přičemž země spoléhá na zapojení domácích i zahraničních společností.

► Energetický průmysl

Maroko disponuje značným potenciálem obnovitelných zdrojů. Země v současnosti představuje největšího dovozce ropy a plynu v rámci regionu MENA (Middle East and North Africa), přičemž projekty zaměřené na obnovitelné zdroje mají napomoci marocké národní energetické soběstačnosti do výše 42 % v horizontu roku 2025, resp. 57 % do roku 2040 rovným dílem ze solárních, větrných a vodních elektráren – viz Národní energetická strategie schválená v roce 2009. V současné době probíhá v Maroku výstavba několika projektů solárních a větrných elektráren s plánovanou kapacitou výkonu 3 500 MW. První vlajkovou loď představuje termo-solární elektrárna v lokalitě Ouarzazate (500 MW), jejíž první část o kapacitě 160 MW byla slavnostně inaugurována marockým králem Muhammadem VI. v únoru 2016. Důležitým počinem je také větrný park Tarfaya (300 MW) představující dosud největší větrnou elektrárnu na africkém kontinentu. Mezi další projekty patří například větrná elektrárna Tanger I o výkonu 140 MW nebo větrná elektrárna Akhfenir s výkonem 200 MW.

Mezi potenciální příležitosti v tomto sektoru lze mj. zařadit softwarovou výbavu pro solární a větrné elektrárny. Další možnosti představuje i marocký region l'Oriental u hranic s Alžírskem – např. Technopole Oujda, projekt koncipovaný jako tzv. Smart City. Jednou z šancí pro uplatnění českých firem v rámci sektoru marocké energetiky je také plánovaná rozsáhlá rekonstrukce tepelné elektrárny (včetně kompletní nové technologie) v marockém Safi ležícím 250 km jihozápadně od Casablanky. V neposlední řadě marocká vláda v současnosti věnuje značnou pozornost zvláštnímu programu zaměřenému na elektrifikaci venkova, rozšíření a modernizaci přenosové soustavy, výstavbě nových rozvodů a celkovou rekonstrukci stávající elektrické sítě.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Velkou příležitostí zůstává odpadové hospodářství zejména v marockých velkoměstech Casablanca a Marrákeš. Samotná Casablanka chystá v rámci nového investičního programu pro roky 2015–2020 celkem 10 projektů ve výši 3,2 mld. eur. Většina zmíněné finanční dotace se promítne do dopravní infrastruktury ve městě a zlepšení životních podmínek v chudinských a okrajových čtvrtích největšího marockého města. S tímto záměrem mj. souvisí plánovaná výstavba nových čističek odpadních vod, modernizace likvidace odpadu a záměr využít jej pro výrobu elektrické energie. Maroko se potýká s pokračujícím vysycháním vodních zdrojů; v návaznosti na tento trend pokračuje v přípravě projektové dokumentace na odsolování mořské vody a budování zavlažovacích systémů, což představuje významnou investiční příležitost. Marocká vláda přijala program pro nakládání s opadem z domácnosti, přičemž se chce zaměřit na možnost recyklace s cílem zvýšit recyklaci odpadu o 20 % do příštího roku. V rámci uvedeného programu je vláda připravena investovat okolo 40 miliard MAD (tj. 90 miliard Kč).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Maroko přijalo v únoru 2015 nový zákon umožňující vstup zahraničního kapitálu do státních i soukromých zdravotnických zařízení na marocké půdě. Díky této reformě mohou zahraniční podnikatelské subjekty zainvestovat výstavbu, rekonstrukci či vybavení zdravotnických zařízení, která budou moci po smluvně určenou dobu spravovat. V rámci zlepšení zdravotní péče byl přijat Plán zdraví 2025, pro který marocká vláda vyhradila 24 miliard MAD (tj. 60 miliard Kč). Příležitost pro české firmy představuje zejména marrákešský projekt tzv. „Healthcare City“, residenční a zdravotnický komplex otevřený v prosinci 2015. Areál o celkové rozloze cca 21 tis. m² leží v blízkosti marrákešského mezinárodního letiště a finančního centra města; emirátská investoři (Tasweek Real Estate) poptávají dodavatele zdravotnické techniky a vybavení z celého světa v rámci tzv. „smart healthcare tourism projects“. Hledají i případné zájemce pro další společné investice, technologické poradenství, nové léčebné metody či zdravotnickou expertizu. Na poli marocké státní zdravotnické sféry je v současnosti šancí pro možné uplatnění českých firem budování nového kardiologického a hematologického centra v marrákešské státní nemocnici, která má být špičkovým pracovištěm přesahujícím svým významem marocké území. Druhou aktuální příležitostí může být vybavení nového křídla rabatské univerzitní nemocnice Ibn Sina. Třetí klíčovou oblastí je potenciální spolupráce s českou stranou v oblasti balneologie, lázeňství a zdravotnické turistiky směrem do ČR. Totéž platí pro plánovanou výstavbu a vybavení nového kardiologického centra při univerzitní nemocnici CHU Hassan II ve Fesu (jedná se o partnerskou nemocnici FN Motol a českého vládního zdravotnického programu MEDEVAC), kde by mělo během nejbližších let vyrůst i nové protonové centrum.

Marocké zdravotnictví obecně usiluje o zlepšení technického a biomedicínského vybavení, posílení technické platformy, pořízení dostatečného množství základních léků a vakcín; zlepšení transportu těhotných žen s komplikacemi z domova do zdravotnického zařízení; budování nových zařízení a center včetně tzv. mobilních jednotek, screeningového vybavení společně s výcvikem obsluhy těchto zařízení, monitorování jevu šířících se onemocnění v podobě diabetes, hypertenze, rakoviny prsu napříč marockou společností; dále zavedení elektronické zdravotní evidence, zprovoznění jednotlivých regionálních zdravotnických center a společné národní datové kartotéky se zdravotními údaji všech pacientů či funkční správu sjednoceného datového centra.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství se na celkovém marockém HDP podílí ze 14 % a odhaduje se, že v zemědělství je zaměstnáno na 40 % aktivní populace Marockého království. V souvislosti s tím se jedná o prioritní sektor, kde marocká vláda v rámci projektu Zelené Maroko hodlá investovat 104 miliard MAD (tj. 260 miliard Kč) v průběhu 10 let.

V rámci zemědělského a potravinářského průmyslu se každoročně koná veletrh SIAM, který je považován za největší svého druhu na africkém kontinentě. Tento veletrh nabízí českým firmám prakticky nejsnadnější způsob při představení vlastních produktů široké i odborné veřejnosti. Veletrhu se pravidelně účastní také marocký ministr zemědělství a tato akce se těší velké popularitě.

Jednu z potenciálních příležitostí také představuje šlechtitelství ovocných stromků: marocké ovocnářství zaznamenává během několika uplynulých let nebývalý rozkvět pozornost je věnována zejména šlechtění nových odrůd ovocných stromů. Maroko sonduje zahraniční zkušenosti a adaptabilitu zemědělských plodin na domácí klimatické podmínky. Dle FEDAM (tj. Marocké asociace pro sadařství) je v Maroku obhospodařována zemědělská plocha o rozloze více než 336 746 ha. Maročané pěstují především jabloně (42 %), meruňky (13 %) a mandloně (10 %) ; dále granátovníky, kdoule, hrušně,

fíkovníky, třešně a ořechovníky. Nejvýnosnějším odvětvím je pěstování oliv na ploše 35 tis. ha, kaktusů na 20 800 ha a citrusových plodů na 5 600 ha. Jednou z možností je mj. případné zviditelnění českých firem a navázání nových obchodních partnerství prostřednictvím aktivní účasti na největším marockém ovocnářském a zelinářském veletrhu SIFEL pořádané m každoročně během prosince.

Mezi prioritní obory v rámci marockého zemědělství v současnosti patří šlechtění nových odrůd fíkovníků, kultivace půdy, pokračující mechanizace ve vztahu k cukrovarnictví (včetně technického poradenství), včelařství, kompletní dodávky pro zpracovatelské ovocnářské závody včetně sušící technologie či rozmělnovacích strojů pro kosmetický průmysl; dále mlékárenský průmysl reflektující zvyšující se výnosy prostřednictvím výstavby nových jednotek pro úpravu stlačeného vzduchu, pasterizačního, homogenizačního a sterilizačního procesu u mléka – zde existuje prostor pro případné dodávky procesních ventilů, pohonů pro řízení průtoku či sensorboxů české výroby.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 4012 – Pneumatiky pryžové, protektorované, použité apod.
	HS 6099 – Vozidla motorová pro dopravu veřejnou, osobní
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8506 – Galvanické články a baterie
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8515 – Přístroje pro pájení svařování laserové aj.
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8539 – Žárovky, výbojky el. ultrafial., infra., obloukovky
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu	
HS 8716 – Přívesy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části	
Civilní letecký a obranný průmysl	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8804 – Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 8904 – Remorkéry nebo tlačná plavidla

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký a obranný průmysl	HS 8905 – Majákové lodě, požární lodě, plovoucí bagry, plovoucí jeřáby a jiná plavidla
	HS 9005 – Binokulární dalekohledy
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9303 – Zbraně střelné zařiz., využívající výbuchu ost.
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Dopravní průmysl a infrastruktura	CPA 62 – Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
	CPA 71 – Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
	CPA 72 – Výzkum a vývoj, autorská práva
	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 6065 – Lokomotivy dieselelektrické
	HS 6074 – Vagóny nákladní, pro žel. aj. dopravu, kolejovou
	HS 6089 – Materiál kolejový, svrškový, přístr. návěstní apod.
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7307 – Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky, ze železa nebo oceli
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7310 – Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7314 – Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7601 – Hliník surový (neopracovaný)
	HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 8001 – Cín surový (neopracovaný)
	HS 8307 – Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
	HS 8405 – Generátory plynové
HS 8406 – Parní turbíny	
HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8425 – Kladkostroje a zdvihací zařízení, jiné než skipové výtahy; navijáky a vrátky; zdviháky
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
Energetický průmysl	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9002 – Čočky, hranoly, zrcadla aj. optické články z jakéhokoliv materiálu
	HS 9004 – Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9011 – Mikroskopy optické sdružené
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl,	HS 0102 – Živý hovězí dobytek
	HS 0105 – Drůbež
	HS 0201 – Maso hovězí, čerstvé, chlazené
	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0403 – Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0710 – Zelenina vařená, zmrazená
	HS 0712 – Zelenina sušená, drcená v prášku
	HS 1001 – Pšenice a souřež
	HS 1002 – Žito
	HS 1003 – Ječmen
	HS 1004 – Oves
	HS 1008 – Pohanka, proso, lesknice kanárská, obilí, ost.
	HS 10511 – Dětské přesnídávky
	HS 1106 – Mouka, krupice z luštěnin, manioku ap.
	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený
HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 9880 – Vodohospodářská zařízení jako úpravní pitné vody, čističky odpadních vod ap.

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Rozvojová spolupráce v Maroku se nese zejména ve znamení četných reforem nové vlády, které jsou patrné zejména v sektoru infrastruktury, v sociálním a bankovním sektoru. Marocká ekonomika má výborné předpoklady pro ekonomický růst, což souvisí i se zlepšováním obchodního klimatu v rámci průmyslové strategie pro roky 2014–2020.

► Sektor obnovitelných zdrojů

V tomto sektoru existují tři strategické plány, u kterých je kladen důraz zejména na sluneční a větrnou energii. Prvním je The Moroccan Project of Solar Energy, podle kterého by mělo 14 % elektrické energie pocházet ze solárních zdrojů. Druhým programem je Development Program of the Moroccan Market for Solar Water Heaters (PROMASOL), který se zaměřuje na instalaci termálních solárních senzorů. Třetím plánem je The Moroccan Integrated Wind Energy Project. Ten má za cíl navýšit výrobu větrné energie z 280 MW v roce 2010 na 3,5 tis. MW do roku 2030.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Cílem marocké vlády je hlavně zlepšit životní podmínky a snížit společenskou nevyrovnanost (zejména negramotnost a chudobu) v jednotlivých regionech země. Vládě se podařilo snížit chudobu a zlepšit přístup k vzdělání a zdravotnické pomoci. V celé zemi byla snížena chudoba z 15,3 % v roce 2000 na 4,8 % v roce 2014 a také se zmírňují genderové rozdíly a posiluje se právo v oblasti genderu. Vláda chce i nadále pokračovat v projektech týkajících se výše zmíněných problémů.

► Sektor zemědělství, sektor vody a sanitace

Zemědělský sektor představuje zhruba 14 % celkového HDP. Snahou vlády v této oblasti je diverzifikovat rizika v případě neúrody, která Maroko již v minulosti několikrát postihla. Marocká vláda představila novou strategii s názvem Maroc Vert (česky Zelené Maroko), mezi jejíž hlavní cíle patří vytvoření 1,15 mil. pracovních míst a ztrojnásobit příjmy lidí žijících na venkově. Prvním pilířem plánu je akcelarovat rozvoj modernizace sektoru a druhým je profesionalizace menších farmářů. Zároveň je v rámci tohoto projektu kladen důraz na zlepšení politiky v sektoru vody a sanitace a větší transparentnost vlastnictví pozemků a dále podpoření oblasti plemenářství.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Mosambik

Video: O exportních příležitostech v Angole a Mosambiku hovoří Kristýna CHVÁTALOVÁ, ekonomická diplomatka, ambasáda ČR v Pretorii

Od roku 2007 do roku 2014 se meziroční přírůstek HDP držel na 7 %. Ekonomická růst se v roce 2018 pohyboval na úrovni 3,5 % a v roce 2019 se očekává mírné zrychlení na 4 %. Z důvodu omezení přístupu k financování nebyla příliš podpořena zemědělská aktivita místních farmářů a těžební průmysl jakožto hnací síla mosambické ekonomiky rostl pomalu a odrážel mírně rostoucí cenu uhlí. Pozitivními vyhlídkami do budoucna jsou projekty na těžbu zemního plynu. Míra inflace v zemi značně kolísá a v roce 2018 se jí povedlo mírně snížit na 6 %. V zemi žije více než 30 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 481 USD. Běžný účet platební bilance je dlouhodobě deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,8	3,7	3,5	4,0	4,0	4,0
HDP/obyv. (USD)	379	426	481	501	519	535
Míra inflace (%)	19,2	15,3	6,0	5,7	5,2	5,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-4,3	-2,8	-2,7	-7	-10,7	-15
Populace (mil.)	28,8	29,5	30,3	31,2	32	32,8
Konkurenceschopnost	133/138	136/137	133/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Mosambik se v únoru 2018 připojil k dohodě o ekonomickém partnerství (EPA), kterou má EU s vybranými zeměmi Jihoafrického rozvojového společenství (SADC).
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Mosambik umístil na 133. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Mosambiku 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3603	Zápalnice; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky	22 381	48,9	3 589	523,6
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	9 510	20,8	4 188	127,1
6309	Obnošené oděvy a jiné výrobky	2 169	4,7	2 289	-5,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	1 919	4,2	364	427,2
7308	Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli	1 754	3,8	–	–
9619	Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny	1 452	3,2	788	84,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 224	2,7	1 334	-8,2
8473	Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích	917	2,0	760	20,7
9403	Ost. nábytek a jeho části a součásti	675	1,5	–	–
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	667	1,5	23	2 800,0
Celkem TOP 10		42 668	93	13 335	220,0
Celkem vývoz		45 728		33 341	37,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Mosambiku 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7601	Hliník surový (neopracovaný)	577 745	84,1	1 129 247	-48,8
2401	Tabák nezpracovaný i tabákový odpad	101 988	14,8	17 027	499,0
5308	Příze z vláken textilních i rostlinných	1 726	0,3	–	–
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	1 264	0,2	126	903,2
7103	Drahokamy, polodrahokamy i opracované apod.	953	0,1	1 498	-36,4
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap. dámské, dívčí pletené	689	0,1	405	70,1
2504	Tuha přírodní (grafit)	634	0,1	–	–
0810	Ovoce ostatní čerstvé	396	0,1	132	200,0
0306	Korýši živí, čerství, vaření, chlazení, zmrazení ap.	287	0,0	31	825,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	283	0,0	21	1 247,6
Celkem TOP 10		685 965	100	1 148 487	-40,3
Celkem dovoz		686 789		1 157 942	-40,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Mosambik je bohatý na nerostné suroviny a v roce 2012 byly objeveny v severní části země v provincii Cabo Delgado obrovské zásoby zemního plynu odhadované na 450 mld. kubických metrů. Mosambik má tak potenciál se stát čtvrtým nejvýznamnějším vývozcem zkapalněného plynu na světě. Nejvýznamnějšími zahraničními investory jsou italská ENI a americký ExxonMobile, které se aktuálně připravují na těžbu a na výstavbu stanic na výrobu zkapalněného plynu. Další významnou surovinou je uhlí, které představuje jednu z hnacích sil mosambické ekonomiky. Těžba uhlí dosud stojí na metodách povrchových skrývek a zájem je o těžební techniku a vybavení pro povrchovou těžbu, buldozery a nákladní automobily, rypadla, pásové dopravníky apod. Vedle uhlí se v Mosambiku těží grafit, těžké písky, zlato a drahé kameny (např. rubíny). Příležitosti pro české společnosti jsou v podobě dodání strojů a vybavení pro povrchovou těžbu a zapojení se tak do činností mezinárodních investorů, kteří v této oblasti působí.

► Energetický průmysl

Z pohledu energetiky je mnoho příležitostí, protože není zcela využit energetický potenciál země. V současné době z 90 % převažují vodní elektrárny a zbývajících 10 % spadá na tepelné elektrárny se spalováním nafty, 2 paroplynové a jedna s kombinovaným cyklem. Elektrárna s kombinovaným cyklem začala operovat v roce 2018 a představovala japonskou investici. Velkou nevýhodou Mosambiku je zastaralá přenosová soustava, existují 3 sítě – sever, střed a jih, které nejsou mezi sebou propojené a jakmile dojde k odstávce, tak trvá i několik týdnů, než se situace vyřeší. Je potřeba systém nejen zmodernizovat, ale také rozšířit a budovat nové výrobní kapacity zejména ve středu a severu země. V tomto ohledu se rozvíjí rozvojové projekty ze strany EU a dalších mezinárodních institucí, kam se mohou české společnosti zapojit a dále přichází zahraniční investoři, kteří zakládají nové projekty a poptávají různé technologie a vybavení. Delegace EU plánuje i v roce 2019 řadu projektů na výstavbu malých vodních elektráren ve středu země a vyhlašuje za tímto účelem tendry, kam se mohou přihlásit české firmy.

► Obranný průmysl

Bezpečnost a územní integrita je jednou z priorit mosambické vlády, a to i s ohledem na stále probíhající útoky na místní obyvatele v severní části země v provincii Cabo Delgado. V důsledku dluhové krize je však problémem nedostatek finančních prostředků a efektivní řešení nastalé situace. Země potřebuje zmodernizovat svou obrannou a bezpečnostní techniku (zmodernizovat a nakoupit letadla, nákladní vozidla, vybavení pro vojáky, bezpečnostní systémy apod.), výcvik letců a pozemního personálu a celkově zlepšit úroveň svých ozbrojených složek.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Mosambik se potýká s nedostatkem pitné vody z důvodu klimatických změn, které se projevují střídáním období sucha, rozsáhlých záplav a cyklon. Sucho se projevuje zejména na jihu země, kde roste poptávka po inovativních řešeních na odsolování vody. Ve zbytku země je problém se znečištěnou vodou a hledá se řešení pro energeticky nezávislé a finančně nenáročné technologie na její čištění. V plánu mosambické vlády je zajištění pitné vody, vody pro zemědělskou a potravinářskou činnost, sanitace venkovských

oblastí, prevence proti znečišťování vody a ochrana ekosystémů, zmírnění následků přírodních katastrof a snížení rizika proniknutí solného roztoku do ústí řek. V této oblasti se také angažují mezinárodní instituce jako je Africká rozvojová banka a Světová banka, které financují dlouhodobé programy na zajištění dostupnosti pitné vody v chudých venkovských oblastech.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Nejdůležitější sektor mosambického hospodářství (cca 30 % HDP). Intenzifikace zemědělství a přechod od samozásobitelství k modernějším metodám pěstování plodin je základní prioritou vlády. Převážná většina zemědělské činnosti je vykonávána ze strany venkovských farmářů, kteří pracují manuálně či pomocí dobytka a nemají v převážné většině finanční prostředky na nákup nové technologie. Zájmem vlády je proto přilákat zahraniční investory, kteří by investovali či mezinárodní instituce, které prostřednictvím svých projektů by mohly rozvíjet dané činnosti. Prioritními oblastmi pro Mosambik jsou chov drůbeže na maso a na vejce, pěstování tropických plodin (říká se, že Mosambik má v této oblasti největší potenciál ze všech zemí SADC), chov hovězího dobytka a pěstování rýže. Na tyto prioritní projekty je stát ochoten poskytnout půdu zdarma a dále zajistit nulové clo a vrácení daní. Před konečným rozhodnutím o uskutečnění investice je také zásadní prozkoumat, zda v daném místě nehrozí záplavy či se často nemění klimatické podmínky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 8408 - Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8467 - Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8704 - Motorová vozidla pro přepravu nákladu
Energetický průmysl	HS 7305 - Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 8303 - Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře a bezpečnostní schránky ap. výroby
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8532 - Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo dolaďovací
	HS 8533 - Elektrické rezistory, jiné než topné rezistory
HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8547 – Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
Obranný průmysl	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 5909 – Textilní hadice k čerpadlům ap. hadice, též s armaturou nebo příslušenstvím z jiných materiálů
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LIC

Mosambik je rozvojová země jižní Afriky. Přestože v posledním období zažívá ekonomický růst, má to pouze omezený dopad na redukci chudoby. Tento fakt potvrzují i demografické ukazatele, jako střední délka života a dětská úmrtnost, která patří k nejvyšším na světě. Mosambik se potýká s malárií, HIV, a nízkou gramotností dospělých činící 56 %. Index lidského rozvoje (HDI) patří k nejnižším na světě (je na 178. místě ze 187 zemí). Po vleklé občanské válce má Mosambik za sebou dvě dekády míru. Zajímavostí a současně také velkou příležitostí je fakt, že současný prezident Filipe Nyusi studoval v České republice.

► Sektor zemědělství

Rozvoj zemědělství je jednou z hlavních priorit mozambické vlády, která je ukotvena ve Strategickém plánu pro zemědělský rozvoj PEDSA (2010–2019). Cílem vlády je zajistit potravinovou bezpečnost, zvýšit zemědělskou produkci a zajistit udržitelné nakládání s půdou a vodními zdroji. Soukromý sektor hraje

klíčovou roli, zapojení místních malých farmářů a vytvoření dodavatelských řetězců je příležitostí pro zahraniční investory.

► Sektor těžebního průmyslu

Ekonomiku pohání hlavně prodej nerostných surovin – především uhlí z povrchové těžby v pánvi Tete a zemního plynu, který by se měl od roku 2018 zpracovávat v jednom z největších komplexů na zkapalňování plynu na světě. Mosambické povrchové doly založené na jednoduché ruční práci dělníků má postupně vystřídat hlubinná těžba, která si žádá sofistikovanější stroje. Na podporu těžby běží v Mosambiku rozsáhlý program Mozambique Mining and Gas Technical Assistance, který je plánován do roku 2020 a náklady činí zhruba 60 mil. USD. Projekt má za cíl posílit kapacitu a řízení těžby.

► Sektor vody a sanitace

Mosambik má jednu z nejnižších spotřeb vody na světě. Tu nezpůsobuje pouze nedostatek srážek, ale i nedostatečná infrastruktura, špatná správa vodních zdrojů či nedostatečné nakládání s odpadními vodami. Na tento stav reagují opatření, jejichž cílem je krom výše zmíněného konsolidovat výkony zásobování vodou a zvyšovat pokrytí jak ve velkých městských centrech, tak v malých městech. Jedním z konkrétních projektů je Mozambique Water Services and Institutional Support. Díky investicím spolu s institucionálními podpůrnými aktivitami v rámci projektu se významně zlepšilo pokrytí a kvalita vody pro téměř milion obyvatel Mosambiku. Na tento projekt bude navazovat Water Services & Institutional Support II, který byl schválen v březnu 2016. Tento program bude fungovat do roku 2022 a je do něj alokováno 150 mil. USD.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Mosambiku využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Mosambiku realizovali své podnikatelské záměry v oblasti vody a sanitace, zejména se zaměřením na přenos technologie odsolování a úpravy vody.

► Sektor zdravotnictví

Situace v mozambickém zdravotnictví má velký prostor pro zlepšení. Průměrná délka života při narození je pouze 50 let, řada občanů trpí podvýživou a zakrněním, malárie způsobuje třetinu úmrtí, přes 11 % obyvatel je nakaženo virem HIV. Mosambik pracuje na zvýšení dostupnosti lékařské péče skrze budování nových zdravotních center, dále zajištění vody a elektřiny pro zdravotní střediska, vzdělávání pracovníků pro zdravotnictví a jejich motivaci k práci i v mimoměstských oblastech. Snaží se primárně bojovat s šířením malárie, dětskou a mateřskou úmrtností a tuberkulózou. Mosambik připravuje národní investiční plán pro zlepšení zdravotnického sektoru. Hlavní cíle zdravotnického sektoru jsou ukotveny ve Strategickém plánu zdravotnického sektoru (2014–2019).

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Nigérie

Nigérie dosahovala v novém tisíciletí pozoruhodného ekonomického růstu. Do roku 2010 se hodnoty růstu HDP pohybovaly mezi 7 a 11 % (v roce 2002 dokonce ekonomika vykázala růst produktu ve výši 14,6 %). Poté došlo k výraznějšímu snížení hodnot (meziroční růst HDP okolo 5 %) a v roce 2016 se země dokonce propadla do recese (-1,6 %). Dle MMF by se však v následujících letech měla nigerijská ekonomika pozvolna zotavovat. V poslední dekádě se míra inflace, až na drobné výkyvy, držela okolo 15 %. Od roku 2017 však dochází k akceleraci inflace a v letošním roce by měla míra inflace dovést 13,5 %. V Nigérii žije přibližně 199 mil. obyvatel, přičemž jejich počet se rychle zvyšuje. HDP na obyvatele se aktuálně pohybuje okolo 2 244 USD

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-1,6	0,8	1,9	2,3	2,5	2,6
HDP/obyv. (USD)	2 208	1 995	2 050	2 244	2 465	2 721
Míra inflace (%)	15,7	16,5	12,4	13,5	13	14,2
Nezaměstnanost (%)	13,4	16,5	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	2,7	10,4	8,1	4,5	3,7	4,5
Populace (mil.)	183,6	188,6	193,9	199,2	204,7	210,3
Konkurenceschopnost	127/138	125/137	115/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie zahájila s Nigérií jednání o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Nigérie umístila na 115. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Nigérie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	319 920	25,5	351 224	-8,9
8212	Břitvy, holicí strojky a holicí čepelky	180 471	14,4	200 367	-9,9
8406	Parní turbíny	136 246	10,9	–	–
9304	Ost. zbraně, ne sečné bodné	117 639	9,4	67 133	75,2
1107	Slad, též pražený	51 127	4,1	1 024	4 892,9
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	39 974	3,2	69 341	-42,4
8477	Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů	25 481	2,0	79	32 154,4
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání	25 378	2,0	30 562	-17,0
3901	Polymery ethylenu v primárních formách	24 227	1,9	49 328	-50,9
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	20 937	1,7	22 090	-5,2
Celkem TOP 10		941 400	75,1	791 148	19,0
Celkem vývoz		1 253 449		1 180 821	6,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Nigérie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7112	Odpady a úlomky drahých kovů a plátované kovy	157 228	90,1	222 790	-29,4
4402	Uhlí dřevěné i aglomerované	4 185	2,4	484	764,7
1211	Rostliny a plody pro parfumerii, lékařství apod.	4 156	2,4	2 930	41,8
0910	Zázvor, šafrán, tymián, bobkový list, kari aj. koření	3 203	1,8	2 591	23,6
7318	Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli	2 074	1,2	–	–
0301	Ryby živé	910	0,5	998	-8,8
0801	Ořechy kokosové, para, akužové čerstvé i sušené	477	0,3	332	43,7
2106	Potravinové přípravky, jinde neuved.	413	0,2	339	21,8
7103	Drahokamy, polodrahokamy i opracované apod.	391	0,2	1 533	-74,5
1207	Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené	333	0,2	30	1 010,0
Celkem TOP 10		173 370	99,3	232 027	-25,3
Celkem dovoz		174 563		234 807	-25,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Veřejnou autobusovou dopravu zavedly nedávno dvě velká města v Nigérii (Lagos a Abuja). Poptávka po veřejné místní i dálkové dopravě díky extrémně hustému provozu ve velkých městech poroste. Vláda vyhlásila tzv. New Automotive Policy, která si klade za cíl omezit dovozy automobilů, oživit místní automobilový a navazující průmysl. Část dílů nebude (alespoň zpočátku) možné vyrobit v Nigérii.

► Energetický průmysl

Rostoucí potřeba ve stavebním průmyslu, zemědělství, zásobování vodou i ropném průmyslu. Nedostatek elektrické energie a velmi časté výpadky proudu budou přes snahu vlády ještě dlouho pokračovat. Generátor je nezbytným vybavením všech obytných i veřejných budov, ale i dílen a výrobních závodů. Přenosová soustava je zastaralá. V roce 2013 byla dokončena privatizace, obyvatelé čekají rychlé zlepšení situace. Soukromí investoři, kteří soustavy privatizovali, musí provést rychlou modernizaci, která zatím probíhá pozvolna. Dle posledních informací roste poptávka po minihydroelektrárnách a zařízení pro jejich výstavbu.

► Chemický průmysl

Rychle roste počet obyvatel, do 20 let má mít Nigérie 500 mil. obyvatel – prudce se zvýší potřeba pracích a čisticích prostředků. Stavební průmysl a budování infrastruktury zvyšuje poptávku po štěrkovém kameni. Intenzifikace zemědělství zvyšuje poptávku po základních surovinách k výrobě hnojiv.

► Kovo zpracovatelský průmysl

Potřeba výrobků z kovu poroste hlavně kvůli zájmu nigerijské vlády o těžbu dalších nerostů a potřebě výstavby infrastruktury a ostatních potřeb pro rychle se rozrůstající populaci země.

► Obranný průmysl

Aktivity Boko Haram znamenají zásadní problém pro bezpečnost státu. Rozpočet Nigérie dává každoročně značné prostředky silovým resortům (policii, armádě) na nákup vybavení a výcvik.

V kontextu regionální bezpečnostní situace existuje prověřený potenciál v oblasti dodávek techniky pro pozemní i vzdušné síly – ruční zbraně a munice, lehká i těžká obrněná technika, dělostřelecké systémy, výcvikové a bojové letouny, vrtulníky. Stejně tak existuje poptávka po výcviku pilotů a techniků či opravách a modernizacích pozemních i leteckých systémů.

► Plasty a gumárenský průmysl

Vláda vyhlásila tzv. New Automotive Policy, která si klade za cíl (kromě omezení dovozu automobilů) oživit místní automobilový, petrochemický, gumárenský a hutní průmysl.

► Sklářský a keramický průmysl

Částečně se již dováží. Potenciál pro užitnou keramiku existuje zejména díky růstu výstavby soukromých domů a bytových jednotek. Rostoucí střední třída znamená vyšší poptávku po skleněných a porcelánových doplňcích, včetně značkových výrobků.

► **Stavební průmysl**

Tropické prostředí a rostoucí výstavba domů, bytových jednotek, hotelů, veřejných budov, plánovaná výstavba nových měst a sídlišť. Změna nákupních zvyků obyvatel a výstavba nových nákupních středisk. Nigérie investuje do výstavby infrastruktury, stavební průmysl prodělává rychlý růst. Potenciál montovaných staveb je zejména díky růstu poptávky po skladovacích kapacitách.

► **Strojírenský průmysl**

Nigérie investuje do výstavby infrastruktury, veřejných budov i obydlí. Tento trend bude v souvislosti s růstem počtu obyvatel nadále posilovat, s tím souvisí i poptávka po stavebních strojích (i second hand). Potenciál je zejména v souvislosti s rostoucí komputizací hospodářství. V souvislosti se zájmem nigerijské vlády o těžbu dalších nerostů roste potřeba těžebních strojů a těžebních a zpracovatelských technologií.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Tento tradiční český vývozní artikl je jednou z priorit nigerijské vlády. Veřejné nemocnice mají většinou zastaralé vybavení, které je třeba postupně modernizovat. Roste počet nových soukromých klinik pro náročné a movité pacienty.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Extrémně rychle rostou velké městské aglomerace. Tento trend je významný zejména pro vývozce (investory) potravinářského zboží. Velký odbyt by mohly mít i zařízení na výrobu potravin. Rychle roste počet obyvatel, do 20 let má mít Nigérie až 500 mil. obyvatel. Roste počet spotřebitelů hotových rychloobrátkových výrobků, vč. potravin. Reformu zemědělství a rozvoj potravinářského průmyslu vláda proto považuje za jednu z hlavních priorit. Dle ministra zemědělství potřebuje Nigérie 300 tis. traktorů, nyní jich má pouze 30 tisíc.

► **Zpracovatelský průmysl**

Díky tomu, že rychle roste počet obyvatel, procentuálně vzroste i podíl mladé generace a poroste poptávka po levném zboží potřebném pro život (včetně školních potřeb).

► **Železniční a kolejová doprava**

Země usiluje o rehabilitaci železniční sítě a výstavbu nových tratí (včetně příměstských). Bude třeba obnovit vozový i lokomotivní park.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 1107 - Slad i pražený
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1704 - Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8707 - Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Chemický průmysl	HS 2815 - Hydroxid sodný (louch sodný); hydroxid draselný (louch draselný); peroxid sodíku nebo draslíku
	HS 3402 - Organické povrchové aktivní prostředky, prací, čisticí aj. prostředky též obsahující mýdlo
	HS 3603 - Zápalky; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
Plasty a gumářský průmysl	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 4008 - Desky, listy, pásy, tyče aj. z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
	HS 4009 - Trubky, potrubí a hadice, z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
Sklářský a keramický průmysl	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 6911 - Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
	HS 7010 - Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7325 - Ost. výrobky odlité ze železa nebo oceli
	HS 7326 - Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 8212 - Břitvy, holicí strojky a holicí čepelky
	HS 8301 - Visací zámky a zámky, z obecných kovů
	HS 8303 - Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře a bezpečnostní schránky ap. výrobky
	HS 8307 - Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
HS 8309 - Zátky, uzávěry lahví a víčka aj. příslušenství obalů z obecných kovů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8409 - Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8484 - Těsnění ap. výrobky kovoplastové; soubory, sestavy, mechanické ucpávky
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Strojírenský průmysl	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8425 - Kladkostroje a zdvihací zařízení, jiné než skipové výtahy; navijáky a vrátky; zdviháky
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8448 - Zařízení přídatná stavů strojů na sprádání ap.
	HS 8452 - Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
	HS 8455 - Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8461 - Obráběcí stroje k hoblování, obrázení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Automobilový průmysl	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
Obranný průmysl	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 - Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9308
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zpracovatelský průmysl	HS 5607 - Motouzy, šňůry, provazy a lana, splétané, impregnované, potažené ap. kaučukem nebo plasty
	HS 9609 - Tužky (jiné než čísla 9608), pastelky, kreslicí uhle, psací a kreslicí křídly aj.
Stavební průmysl	HS 9406 - Montované stavby

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Nigérie má 190 mil. obyvatel (47 % celé Západní Afriky). Je největším vývozcem ropy a má největší zásoby zemního plynu v Africe. Právě světové ceny ropy jsou klíčové pro nigerijské hospodářství, ve kterém ropa tvoří 90 % exportu a 75 % konsolidovaných příjmů vlády. Výkyvy v cenách ropy můžou být překážkou pro naplnění některých cílů rozvojových programů. Dalším problémem je teroristická skupina Boko Haram, která operuje zejména na severovýchodě země. Tato skupina má na svědomí tisíce mrtvých a desetitisíce zraněných, milióny vystěhovalých, dále poničenou infrastrukturu, strach a celkové zbídačení obyvatelstva. Pro rozvoj země je klíčové urychlit tvorbu produktivních pracovních míst prostřednictvím růstu soukromého sektoru a zlepšení vzdělávání, zejména v oblasti řemesel. Nigerijská vláda usiluje prostřednictvím Economic Recovery and Growth Plan 2017–2020 o provedení strukturálních reforem, které pomohou rozvoji země a celého regionu Západní Afriky.

► Sektor stavebnictví

Přes Centrální banku Nigérie běží od roku 2013 do roku 2018 program na podporu bydlení Housing Finance Development Program s alokovanou částkou 300 mil. USD. Cílem Housing Finance projektu je zlepšit přístup k financování bydlení prohlubováním primárních a sekundárních hypotečních trhů v Nigérii. Projekt podpoří výstavbu nových domů a celkové institucionální prostředí, aby výstavba nových domů mohla růst rychleji, a i nízkopříjmové skupiny dosáhly na úvěr a mohly si pořídit důstojné bydlení. Projekt by měl pomoci stavebnictví nejen v krátkodobém horizontu, ale i do budoucna.

► Sektor vody a sanitační

Nigérie si klade za cíl lépe hospodařit s vodou, zavést a modernizovat zavlažování, zajistit občanům pitnou vodu, ochránit obyvatelstvo a území před povodněmi a lépe nakládat s odpadními vodami. Vláda chce zkvalitnit zavlažování na 20 tis. hektarech v severní Nigérii a upravit 2 800 hektarů ohrožených erozí. V Nigérii probíhá v oblasti vody a sanitační mnoho rozsáhlých projektů. Projekt Third National Urban Water Sector Reform běžící do roku 2020 a disponující částkou 273 mil. USD má za cíl zlepšit přístup k pitné vodě. Projekt Transforming Irrigation Management in Nigeria (2014–2022), jehož záměrem je zlepšit přístup k zavlažování a odvodňování a posílit institucionální opatření pro integrované hospodaření s vodními zdroji. Na projekt je alokováno 560 mil. USD.

► Sektor zemědělství

Vládní programy počítají s podporou zemědělců a venkova jako celku. Jejich snahou je podpořit farmáře a zvýšit jejich průměrné mzdy pomocí zlepšení možnosti jejich odbytu, zajištěním modernějších technologií a zlepšením dopravní infrastruktury. Řada zemědělců dosáhne na půjčku v rámci plánovaného poskytnutí 100 tis. půjček, které budou poskytnuty pro malé a střední podniky. Zemědělství bude také podpořeno skrze výstavbu nových přehrad, modernizaci zavlažování, zefektivněním správy vod a ochranou před povodněmi.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Rwanda

Již od roku 2014 se růst rwandské ekonomiky zrychlil na tempa růstu přesahující 6 %. S růstem ekonomiky roste míra inflace a zároveň úrokové míry centrální banky. S vyšší mírou inflace je nutné počítat i v příštích obdobích. V zemi žije přes 12,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele je přibližně 800 USD. Běžný účet vykazuje deficit, což ovšem odpovídá současnému stavu rozvoje rwandské ekonomiky.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,0	6,1	7,2	7,8	8,0	7,5
HDP/obyv. (USD)	734	772	800	847	908	967
Míra inflace (%)	5,7	4,8	3,3	5,5	5,8	5,3
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,4	-0,6	-0,9	-1	-1	-0,9
Populace (mil.)	11,6	11,8	12,1	12,4	12,7	13,1
Konkurenceschopnost	58/138	107/137	108/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současné době jedná Evropská unie s Rwandou o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Rwanda umístila na 108. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Rwandy 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné (na plyn, obušky apod.)	16 502	34,6	–	–
8212	Břítvy, holicí strojky a holicí čepelky	10 594	22,2	11 560	-8,4
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	10 298	21,6	7 527	36,8
9302	Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304	3 203	6,7	–	–
8474	Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot	1 729	3,6	–	–
9504	Videoherní konzole, automaty, výrobky lunaparkové, stolní, společenské hry ap.	735	1,5	1 489	-50,6
4911	Ost. tiskařské výrobky, včetně tištěných obrazů a fotografií	538	1,1	36	1 394,4
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	500	1,0	739	-32,3
8528	Monitory, projekory, bez TV, přijímače televizní	495	1,0	235	110,6
4804	Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům	443	0,9	–	–
Celkem TOP 10		45 037	94,3	21 586	108,6
Celkem vývoz		47 752		54 284	-12,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Rwandy 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8473	Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích	40 445	93,5	10 032	303,2
0901	Káva též pražená nebo bez kofeinu	2 378	5,5	4 267	-44,3
7118	Mince	290	0,7	148	95,9
0910	Zázvor, šafrán, tymián, bobkový list, kari aj. koření	67	0,2	–	–
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	44	0,1	–	–
4602	Výrobky košíkářské, proutěné apod; výrobky z lufy	37	0,1	42	-11,9
2615	Rudy niobu, tantalu, vanadu, zirkonu a koncentráty	3,0	0,01	11 250	-100,0
4015	Výrobky oděvní, doplňky z kaučuku a vulkaniz	2,0	0,00	–	–
3924	Nádoby stolní, kuchyňské aj. pro domácnost z plastů	1,0	0,00	–	–
0603	Květiny řezané na kytice ap. čerstvé sušené aj.	1,0	0,00	–	–
Celkem TOP 10		43 268	100,0	25 739	68,1
Celkem dovoz		43 268		26 621	62,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Těžební sektor je významným zdrojem příjmů z vývozu (na druhém místě po cestovním ruchu a před zemědělstvím), jedná se o hlavní průmyslový obor. Jezero Kivu obsahuje asi 300 mld. m³ CO₂ a 60 mld. m³ plynu CH₄ s tím, že v následujících letech se počítá s intenzivním využitím těchto zásob jak pro rozvoj energetiky, tak pro rozvoj chemického průmyslu. Koncem roku 2017 byl dokončen letecký geologický průzkum, který zjistil, že množství a rozsah nerostného bohatství je vyšší, než se do dnešních dnů předpokládalo. Existují proto předpoklady, že příležitosti v těžebním průmyslu budou, v případě potvrzení současných odhadů, dále narůstat. Surovinové bohatství je však těženo pomocí velmi zastaralých technologií. Těžba je z 80 % realizována individuálně (často pouze s využitím ručních nástrojů). Vládní plány na příští pětileté období mají za cíl změnu tohoto nevyhovujícího stavu zapojením širší míry mechanizace, což představuje příležitosti pro dodavatele těžebních technologií.

► **Energetický průmysl**

Energetický sektor je dosud nerozvinutý a vláda plánuje jeho podporu prostřednictvím investičních projektů, od kterých si slibuje nastartování dlouhodobého růstu celé ekonomiky. Země patří ke státům s nejnižší instalovanou kapacitou. Přibližně polovina generované elektrické energie pochází z hydroelektráren. Budoucí energetický mix má být až z 90 % závislý na obnovitelných zdrojích. V září 2018 vyhlásila rwandská vláda nový plán rozvoje energetického sektoru do roku 2024. V rámci plánu se počítá s tím, že výroba elektrické energie vzroste ze současných 218 MW na 370 MW, elektrifikace země se rozšíří ze současných 35 % na 100 %, ztráty přenosové sítě se sníží o 15 %, 52 % spotřebitelů bude napojeno na centrální distribuční síť a 48 % dodávek bude decentralizováno. Výroba elektřiny z biomasy bude jednou z vládních priorit. Plán počítá rovněž s rozšířením veřejného osvětlení či budováním zásobníků ropných produktů tak, aby pokryly spotřebu na tři měsíce. Nový plán tak přirozeně nabízí příležitosti pro české výrobce energetických zařízení.

► **Nábytkářský průmysl**

Import tohoto zboží do země za poslední roky stále roste. To souvisí s novými aktivitami stavebního průmyslu. Za zmínku stojí i vliv turistiky, která vykazuje roční nárůst 25 %, doplněné o požadavky turistů, kteří v průměru utratí ve Rwandě více než 1100 USD a za tyto prostředky vyžadují odpovídající kvalitu, včetně kvality ubytování.

► **Obranný průmysl**

Potenciál pro dodávky obranného průmyslu vyplývá z bezpečnostní situace v regionu. Vláda věnuje pozornost i finanční prostředky na vybavení armády i policie. Rwanda poskytuje své vojenské složky za finanční úhradu do mírových jednotek OSN. Finanční zdroje OSN jsou tak významnou částí rozpočtu rwandských obranných složek.

► **Stavební průmysl**

Priority sektoru stavebnictví se pro nadcházející roky mění. Po letech, kdy byla prioritou sektoru výstavba kancelářských budov se zaměřuje toto odvětví na residenční výstavbu ze jména v hlavním městě Kigali, kde

roční růst populace přesahuje 3 %. Pouze 7 % populace žije v moderních ubytovacích kapacitách. Do roku 2020 by se tento podíl měl zvýšit na 30 %.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zlepšení situace ve zdravotnictví je hlavní prioritou vlády, podíl veřejných výdajů je na úrovni vysokých 15 %; tato snaha již přinesla konkrétní výsledky u mnoha ukazatelů. V rámci vládní rozvojové strategie se však počítá s dalším zlepšováním kvality zdravotní péče. Vládní plány počítají s tím, že by do roku 2025 měla být zdravotní péče poskytována téměř výhradně odborným zdravotním personálem. Vzhledem ke skutečnosti, že například pouze 60 % porodů je uskutečněno za asistence odborného personálu, reprezentují vládní plány exportní příležitosti i pro české exportéry zdravotní techniky. Dle posledních statistických údajů umírá ve Rwandě více lidí na civilizační choroby, jako je rakovina, než na infekční choroby. Vládní prioritou se tak stává léčba civilizačních chorob, s kterými máme v ČR zkušenosti, což přináší nové příležitosti pro výrobce zdravotních zařízení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství zaměstnává 90 % pracovní síly, avšak na HDP se podílí pouze jednou třetinou (zemědělské vývozy jsou však jedním z důležitých zdrojů deviz). Klíčovou prioritou vládního ekonomického programu Vize 2020 je snížit zaměstnanost v zemědělství o 10 % díky širšímu uplatnění mechanizace. Vláda usiluje o zvýšení produktivity sektoru pomocí investičních programů, směřujících jak k dosažení vyšší intenzifikace pěstování základních vývozních komodit (káva, čaj) pomocí aplikace hnojiv a využití strojového zařízení, tak k vyššímu podílu zpracování zemědělské produkce, což představuje zároveň příležitost pro dodavatele technologií pro potravinářský průmysl (např. 90 % balicího materiálu se do Rwandy dováží). K podpoře zemědělského sektoru vyhlásila vláda nový šestiletý plán rozvoje zemědělství do roku 2024. Plán počítá s tím, že do roku 2024 bude na rozvoj zemědělství vynaloženo 2,7 mld. USD, a to jak z vládních zdrojů, tak z prostředků, které Rwanda získává v rámci rozvojové pomoci.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8410 – Turbíny, kola vodní, regulátory
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
HS 8701 – Traktory a tahače	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8415 – Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Nábytkářský průmysl	HS 9403 – Ost. nábytek a jeho části a součásti
	HS 9406 – Montované stavby
Obranný průmysl	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Snižování chudoby v uplynulém desetiletí bylo poháněno zejména progresem v oblasti zemědělství a rozvoje venkova. Chudobu postupně střídá rozvoj a modernizace. Podíl osob žijících na hranici chudoby se snížil ze 44 % v roce 2011 na 39 % v roce 2014. Probíhající reformy se soustředí převážně na diverzifikaci vývozu, regionální integraci, strukturální transformaci. Největší důraz je kladen na rozvoj soukromého sektoru.

Základním strategickým dokumentem pro rozvoj Rwandy je strategie pro partnerství 2014–2018 (CPS), která se zaměřuje na zvyšování ekonomického růstu v soukromém sektoru, který bude vytvářet nová pracovní místa. Dále je strategie zaměřená na zlepšení produktivity a příjmů chudých prostřednictvím rozvoje venkova a sociální ochrany a poslední strategií je podpora veřejného a finančního řízení a decentralizace

vlády. V současné době připravuje rwandská vláda strategii pro roky 2018–2024. Nová strategie se bude soustředit primárně na ekonomickou, sociální a vládní transformaci.

► Sektor energetiky

V současné době probíhají dva projekty na podporu energetiky ve Rwandě. Jedná se o Rwanda Energy Sector Development Project (2017–2019) a Rwanda Electricity Sector Strengthening Project (2015–2021). Tyto projekty mají zlepšit přístup ke spolehlivým a nákladově efektivním službám dodávek elektřiny pro domácnosti a veřejné instituce. S ohledem na úspěšnou realizaci projektů byl doposud zvýšen objem subjektů připojených k energetické síti z 9 % v roce 2009 na 42 % v roce 2018. Zásadní roli také hrálo prodloužení času elektrického proudu, díky kterému se prodloužila pracovní doba. Výzvou je nyní zvýšit kapacitu elektrických generátorů a snížit náklady na energetický mix. Rwanda má nejvyšší sazbu ve Východoafrickém společenství 1 kWh. To je do značné míry kvůli silné závislosti na generaci diesellových vysokých nákladů, které tvoří asi 45 % z generace mixu.

► Sektor zemědělství

Zemědělská produkce domácností se mezi lety 2001–2011 zdvojnásobila. Domácnosti také začaly více produkovat na trhu a prodej sklizně se také rapidně zvýšil. Současně došlo k velkému rozvoji v řadách venkovských infrastruktur.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Senegal

V roce 2018 vykázala ekonomika meziroční růst HDP 7 % a očekává se, že i nadále poroste. Míra inflace se v posledních letech poměrně ustálila kolem 1 % za rok a dle predikce MMF by se měla i v následujících letech pohybovat na růstové úrovni 1–1,5 %. V zemi žije téměř 16 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele je více než 1 tis. USD. Bilance běžného účtu je v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,2	7,2	7,0	6,7	6,8	7,0
HDP/obyv. (USD)	1 232	1 331	1 485	1 549	1 659	1 769
Míra inflace (%)	0,8	1,3	0,4	0,9	1,5	1,5
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,8	-1,5	-1,9	-1,9	-1,9	-2,1
Populace (mil.)	15,4	15,9	16,3	16,8	17,3	17,8
Konkurenceschopnost	112/138	106/137	113/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současné době jedná Evropská unie se Senegalem o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Senegal umístil na 113. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Senegalu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	278 675	62,5	17 168	1 523,2
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	43 337	9,7	31 770	36,4
6505	Klobouky a pletené a háčkové sítky na vlasy	28 724	6,4	24 513	17,2
4804	Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům	22 437	5,0	92 170	-75,7
7019	Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)	17 157	3,8	–	–
3102	Minerální nebo chemická hnojiva dusíkatá	6 566	1,5	7 347	-10,6
1701	Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu	5 536	1,2	–	–
4805	Papír, karton nenatíraný jiný v listech	4 332	1,0	487	789,5
6907	Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky	4 316	1,0	2 398	80,0
8473	Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích	3 259	0,7	556	486,2
Celkem TOP 10		414 339	92,9	176 409	134,9
Celkem vývoz		445 907		235 565	89,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Senegalu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0702	Rajčata čerstvá i chlazená	22 981	81,5	12 328	86,4
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod. (čerstvé i sušené)	1 967	7,0	3 159	-37,7
0709	Zelenina čerstvá i chlazená	1 175	4,2	630	86,5
2508	Ost. jíly, kyanit a sillimanit aj. nebo dinasové zeminy	1 019	3,6	3 148	-67,6
0807	Melouny (vč. vodních melounů)	190	0,7	392	-51,5
6305	Pytle pytlíky k balení zboží	137	0,5	–	–
0806	Čerstvé i sušené vinné hrozny	128	0,5	829	-84,6
1106	Mouka, krupice z luštěnin, manioku ap.	124	0,4	133	-6,8
0302	Ryby čerstvé, chlazené aj. rybí maso, ne filé	93	0,3	–	–
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	78	0,3	–	–
Celkem TOP 10		27 892	98,9	20 619	35,3
Celkem dovoz		28 208		28 931	-2,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Mezi roky 2019–2023 senegalská vláda potřebuje zajistit financování a výstavbu mnoha infrastrukturních projektů a dopravních služeb. Jedná se mimo jiné o rekonstrukce a stavby nových železničních tratí (rekonstrukce trati Dakar–Tambacounda–Bamako a výstavba dalších regionálních tratí), výstavbu a rekonstrukci silnic a stavbu mostů. V tomto období by podle tříletého vládního programu mělo dojít k výstavbě 1 520 km nových železničních tratí za 1 390 mld. XOF (58,4 mld. CZK). Také se v těchto pěti letech počítá s obnovou vozového parku autobusů a minibusů městské i meziměstské dopravy (cca 3 tis. jednotek).

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Cílem vlády je produkovat do roku 2020 15–20 mil. tun železné rudy, 2,5 mil. tun fosfátů, 17 tun zlata a 90 tis. tun zirkonu. Potřeba technologií pro hlubinnou i povrchovou těžbu surovin tedy poroste. S nedávným objevem offshore ložisek ropy (cca 530 mil. barelů) a zemního plynu (cca 560 mld. m³) se otevírají možnosti investic i do tohoto sektoru.

► Elektrotechnika

Podíl podsektoru telekomunikací a informačních technologií na růstu senegalské ekonomiky je značný. V roce 2017 se podílel na senegalském HDP 5,1 % v hodnotě 636 mld. FCFA (cca 24 mld. CZK). Přesto je však využití těchto technologií v porovnání s rozvinutými zeměmi nízké. Vláda zveřejnila novou strategii pro oblast „Sénégal numérique 2025“, jejímž cílem je výrazně do roku 2025 posílit roli informačních a telekomunikačních technologií. Za tímto účelem vláda plánuje mobilizovat 1 300 mld. FCFA (cca 52 mld. CZK) a vytvořit nejméně 35 tis. nových pracovních míst.

► Energetický průmysl

V rozvojové strategii senegalské vlády (Plan Sénégal émergent, PSE) je zlepšení energetické situace identifikováno jako jeden z předpokladů rozvoje země. Realizace PSE probíhá prostřednictvím Plánu prioritních činností (Plan d'Actions prioritaires, PAP) na období 2019–2023, jehož součástí jsou dva velké projekty, a to integrovaný plán na oživení energetiky a plán na celostátní pokrytí energií. Tyto dva projekty zastřešují menší projekty posilující výrobní kapacity, připojení k elektrické síti, dále obnovu a rozšíření přenosových a distribučních sítí a elektrifikaci venkova. Cílem je zajistit celostátní pokrytí elektrickou energií do roku 2025 (v současné době se elektrifikace venkova v jednotlivých departementech pohybuje v rozmezí 3–73 %). V současné době je výrobní kapacita 1100 MW, přičemž 19 % pochází z obnovitelných zdrojů energie. V Senegalu je zájem o projekty posilující výrobní kapacity (tradiční zdroje i OZE, záložní zdroje) a rozšiřující přenosné a distribuční sítě.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl není v Senegalu rozvinutý a země musí většinu produktů dovážet. Výjimku tvoří několik podniků v oblasti rafinace ropy a výroby hnojiv. S ohledem na předpokládaný začátek těžby ropy v roce 2021 vláda plánuje výstavbu druhé rafinerie. Výroba hnojiv podle předběžných statistik ministerstva financí v roce 2017 dosáhla 200 tis. tun.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

V příštích letech je v plánu výstavba 125 tis. sociálních bytů (cca 10–15 tis. bytů za rok), pokračuje realizace urbanizačního projektu v Diamniadio nedaleko Dakaru. Koncem roku 2017 došlo k otevření mezinárodního letiště Blaise Diagne. Dalším plánovaným projektem je výstavba business parku (financování soukromým sektorem je odhadováno na 200 mld. XOF, tj. cca 8,4 mld. CZK), administrativních a bytových komplexů a dalších objektů. Kromě těchto projektů se počítá i s výstavbou a modernizací dopravní infrastruktury (viz výše).

► **Nábytkářský průmysl**

V posledních letech rostl import nábytku do Senegalu na úkor lokální řemeslné výroby. Lze předpokládat, že tento trend bude i nadále pokračovat.

► **Obranný průmysl**

Senegal i s ohledem na situaci v širším regionu modernizuje a posiluje vlastní bezpečnostní složky a armádu. V tomto kontextu by mohl export českých výrobků najít na místním trhu uplatnění. Je zde patrný potenciál v oblasti simulátorů pro výcvik a realizaci oprav jak pozemní, tak letecké techniky.

► **Sklářský a keramický průmysl**

Sklářský a keramický průmysl není v Senegalu rozvinutý. Země disponuje zásobami jílu a písku, chybí však technické zázemí i odborná pracovní síla. Výrobky ze skla a keramiky jsou kromě tradičních předmětů a cihel z jílu a pálené hlíny dováženy ze zahraničí.

► **Strojírenský průmysl**

Senegal plánuje urychlit průmyslový rozvoj modernizací stávajícího průmyslu a rozvojem 3 integrovaných průmyslových zón (Diamniadio, Sédhiou a Sandiara) s celkovým přínosem zón více než 240 mld. XOF (10,1 mld. CZK) do HDP. V roce 2014 senegalská vláda představila rozvojovou strategii Senegalu a dokument s názvem Plan Sénégal émergent (PSE). V PSE je mimo jiné kladen důraz na budoucí rozvoj montážních závodů pro mezinárodní koncerny (např. v oblasti dopravy) v celkové hodnotě 260 mld. XOF (10,9 mld. CZK) do roku 2020, přičemž soukromý sektor by měl financovat cca 200 mld. XOF (8,4 mld. CZK).

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Součástí strategie senegalské vlády pro urychlení rozvoje místní průmyslové základny je i modernizace textilního průmyslu (včetně domácí produkce oblečení). Zatím je však z velké většiny textil i obuvnický materiál importován, a to i v případě látek a oblečení s tradičními africkými vzory.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Senegalská vláda formulovala Národní program zlepšení technického vybavení nemocnic a dalších zdravotnických zařízení. Plánuje se i výstavba nových nemocnic a klinik. Nejvýznamnější je projekt „Dakar Medical City“, jehož cílem je vybudovat zdravotnické centrum vysoké kvality pro celý region Západní Afriky, včetně modernizace Hlavní nemocnice Dakaru na světovou úroveň a výstavby laboratoří na výrobu vakcín proti žluté zimnici. Kromě zdravotnického zařízení a přístrojů je v Senegalu i zájem o léčiva a lékařský materiál.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Senegalská vláda podporuje rozvoj větších farem i rodinného zemědělství s cílem dosáhnout soběstačnosti v základních potravinách. Kromě produkce obilovin, ovoce a zeleniny je neméně důležité zajistit jejich zpracování. Důraz je také kladen na produkci a zpracování arašídů, realizaci 150–200 malých projektů pomoci rodinného zemědělství a 100–150 velkých projektů s vysokou přidanou hodnotou a chov dobytka. Objem nutných investic v oblasti zemědělství na základě Plánu prioritních činností je vládou odhadován na 625 mld. XOF (25 mld. CZK) v období 2017–2019. Senegal mnoho zemědělských produktů dováží. Tato situace je dána i nedostatečně rozvinutým potravinářským průmyslem a neadekvátními podmínkami pro skladování zboží, které se rychle kazí.

► Zpracovatelský průmysl

Zpracovatelský průmysl není v Senegalů příliš rozvinutý, většina meziproduktů je dovezena ze zahraničí. Proto je zde mnoho příležitostí pro export zboží českých firem, včetně firem z papírenského odvětví

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0105 - Drůbež
	HS 0106 - Ost. živá zvířata
	HS 1302 - Rostlinné šťávy a výtažky; pektinové látky a ost. slizy z rostlin ap.
	HS 1601 - Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	HS 1704 - Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 2209 - Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 2618 - Granulovaná struska z výroby železa nebo oceli
	HS 2619 - Struska okuje aj. odpad při zprac. železa oceli
	HS 2620 - Struska, popel a zbytky obsahující kovy, arsen nebo jejich sloučeniny
	HS 2701 - Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého
	HS 2707 - Oleje a jiné produkty destilace vysokotepečných černouhelných dehtů; ap. produkty
Chemický průmysl	HS 2941 - Antibiotika
	HS 2942 - Ost. organické sloučeniny
	HS 3407 - Modelovací pasty, pasty pro zábavu dětí, pasty v zubním lékařství ap.
	HS 3805 - Terpentýnová silice, borová nebo sulfátová terpentýnová silice aj.
Textilní a obuvnický průmysl	HS 4202 - Lodní kufry, cestovní kufry, kufříky, školní brašny, pouzdra, vaky ap.
	HS 5105 - Vlna a jemné nebo hrubé zvířecí chlupy, mykané nebo česané
	HS 5107 - Příze vlněná, česaná, neupravená pro prodej
	HS 5212 - Tkaniny bavlněné ost.
	HS 5805 - Tapiserie ručně tkané pracované jehlou goblén.
	HS 5810 - Výšivky v metráži pásech nebo jako motivy
	HS 5901 - Textilie povrstvené, plátno malířské ztužené
HS 5907 - Textilie jinak provrstvené ap., plátno malované	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5909 - Textilní hadice k čerpadlům ap. hadice, též s armaturou nebo příslušenstvím z jiných materiálů
	HS 9606 - Knoflíky formy na knoflíky polotovary knoflík
Nábytkářský průmysl	HS 4401 - Palivové dřevo; dřevěné štěpky nebo třísky; piliny dřevěné
	HS 4408 - Listy na dýchání, překližky, ap., rozřezané, krájené nebo loupané ap., <6 mm
	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
Zpracovatelský průmysl	HS 4707 - Odpad a výmět papíru kartonu lepenky
	HS 4812 - Filtrační bloky a desky z papíroviny
	HS 4906 - Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní ap. účely, ruční originály
	HS 4911 - Ost. tiskařské výrobky, včetně tištěných obrazů a fotografií
	HS 6602 - Hole i sedací biče bičiky jezdecké ap. výrobky
	HS 6801 - Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 6808 - Desky dlaždice ap. z vláken rostlin slámy ap.
	HS 6815 - Výrobky z kamene nebo jiných nerostných látek jinde neuved.
	HS 9617 - Termosky aj. tepelně izolační nádoby, jejich části, jiné než skleněné vložky
Sklářský a keramický průmysl	HS 7002 - Sklo ve tvaru kuliček, tyčí nebo trubic, neopracované
	HS 7004 - Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7006 - Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 - Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7008 - Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7010 - Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7011 - Skleněné pláště a jejich skleněné části, pro elektrické lampy, obrazovky ap.
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 7018 - Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7217 - Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7229 - Dráty z ost. legované oceli
	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7305 - Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300 l
	HS 7311 - Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7317 - Hřebíky, cvočky, napínáčky ap. ze železa
HS 7319 - Šicí jehly, pletací jehlice, šněrovací jehly ap., ze železa, oceli	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7322 - Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 7610 - Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8007 - Výrobky ost. z cínu
	HS 8205 - Ruční nástroje a nářadí, jinde neuved.; pájecí lampy; svěráky ap. nářadí
	HS 8303 - Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře a bezpečnostní schránky ap. výrobky
	HS 8305 - Mechaniky pro pořadače aj., sponky ap. z kovů obecných
Strojírenský průmysl	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8442 - Stroje, přístroje pro přípravu, zhot. desek, válců a j. tiskařských pomůcek
	HS 8444 - Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8445 - Stroje pro přípravu, sprádkání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8453 - Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
	HS 8455 - Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené	
Elektrotechnika	HS 8510 - Holicí strojky, stříhací strojky na vlasy a srst a depilační přístroje, s vestavěným elektrickým motorem
	HS 8512 - Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8523 - Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a rádiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8527 - Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 9025 - Hydrometry a podobné plovoucí přístroje, teploměry, barometry, vlhkoměry aj. zařízení
	HS 9029 - Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, krokoměry ap. přístroje
Energetický průmysl	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8712 - Jízdní kola a jiná kola (tříkolky), bez motoru
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9020 - Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
Obranný průmysl	HS 9305 - Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Zábava a volný čas	HS 9503 - Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky
	HS 9205 - Nástroje hudební dechové ost.

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Chudoba postihuje v Senegalu až 34 % populace. Plán SÉNÉGAL emergent (PSE) je hlavním oficiálním rozvojovým plánem země, jehož cílem je zvýšení produktivity ekonomiky ve veřejném i soukromém sektoru. Mimo jiné má plán za cíl dosáhnout růst ekonomiky o 7–8 % a zavést reformy v oblasti vlastnictví půdy, energetiky, státního rozpočtu. Dále se počítá s rozsáhlými investicemi nejen do uvedených sektorů.

► Sektor vody a sanitace

Cílem senegalské vlády je zajistit přístup k vodovodu s pitnou vodou všem obyvatelům země. Mezi lety 2001–2010 proběhl projekt zvaný The Long Term Water Sector Project (PEPAM), který měl za cíl zlepšit přístup k pitné vodě a kanalizaci. Podle dostupných informací získalo nově prostřednictvím tohoto projektu téměř 400 000 osob přístup k pitné vodě v městských i venkovských oblastech.

► Sektor zemědělství

V letech 2007 až 2013 byl v zemi implementován Program západní Afriky pro zemědělskou produktivitu (WAAPP). Tento regionální program zahrnul 13 zemí a zabýval se primárně rozvojem lepších zemědělských technologií, zapojením mladých výzkumných pracovníků v rámci vzdělávacího programu do praxe a zjednodušením procesu získávání dotací pro farmáře vytvořením volně dostupné e-platformy.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Senegalu využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Senegalu realizovali své podnikatelské záměry v oblasti zemědělství, zejména se zaměřením na efektivní zpracovávání zemědělských plodin.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Tanzanie

V poslední dekádě vykazuje Tanzanie stabilní růst ekonomiky (meziroční růst HDP v jednotlivých letech dosahoval hodnot 6–8 %). V tomto trendu by měla země i nadále pokračovat. Míra inflace byla v roce 2018 3,8 %. V Tanzanii žije přibližně 51 mil. obyvatel, HDP na obyvatele se pohybuje přibližně na úrovni 1 tis. USD. Běžný účet je obdobně jako u ostatních zemí v regionu dlouhodobě deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,0	6,0	5,8	6,6	6,6	6,4
HDP/obyv. (USD)	979	1 034	1 090	1 158	1 234	1 311
Míra inflace (%)	5,2	5,3	3,8	4,7	5,0	5,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,1	-1,5	-2,4	-3,3	-3,4	-3,3
Populace (mil.)	48,7	50	51	52,1	53,1	54,2
Konkurenceschopnost	120/138	113/137	116/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současnosti jedná Evropská unie s Tanzanií o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Tanzanie umístila na 116. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Tanzanie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	91 436	26,8	101 837	-10,2
6309	Obnošené oděvy a jiné výrobky	30 833	9,0	30 007	2,8
8451	Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze	28 526	8,4	333	8 466,4
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání	20 660	6,1	690	2 894,2
8437	Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.	19 568	5,7	506	3 767,2
8479	Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené	18 788	5,5	3 752	400,7
2837	Kyanidy, kyanid-oxidy a komplexní kyanidy	*	–	*	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	13 349	3,9	11 292	18,2
9403	Ost. nábytek a jeho části a součásti	12 675	3,6	36 935	-65,7
7318	Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli	9 842	3,7	354	2 680,2
Celkem TOP 10		245 677	72,0	185 706	32,3
Celkem vývoz		341 003		350 008	-2,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Tanzanie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2401	Tabák nezpracovaný i tabákový odpad	161 951	75,7	141 701	14,3
7112	Odpady a úlomky drahých kovů a plátované kovy	14 394	6,7	9 325	54,4
0302	Ryby čerstvé, chlazené aj. rybí maso, ne filé	13 846	6,5	9 204	50,4
0304	Filé aj. rybí maso čerstvé, chlazené, zmrazené	6 635	3,1	3 229	105,5
2101	Výtažky, esence a koncentráty z kávy, čaje nebo maté a přípravky na bázi těchto výrobků	5 924	2,8	4 573	29,5
0906	Skořice a květy skořicovníku	1 338	0,6	488	174,2
4902	Noviny, časopisy a periodika i ilustrované	1 215	0,6	–	–
6111	Oděvy a doplňky koženkové pletené i háčkované	850	0,4	273	211,4
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod. (čerstvé i sušené)	787	0,4	837	-6,0
8607	Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel	589	0,3	–	–
Celkem TOP 10		207 529	97,0	169 630	22,3
Celkem dovoz		213 936		206 506	3,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Energetická soustava je nedostatečná a ve velmi špatném stavu a zdaleka nestačí pokrýt vysokou poptávku. Vláda se situaci přednostně věnuje ve svém pětiletém rozvojovém plánu National Strategy for Growth and Reduction of Poverty, nedostatek elektrické energie je hlavní překážkou ekonomických aktivit. Rozvojový plán Ministerstva energetiky počítá s dynamickým růstem instalované energie a s rozvojem distribuční soustavy tak, aby se přístup v elektrické energii zvýšil z 15 % na 30 %. V rozvoji energetického sektoru by měly přispět i rozsáhlé zásoby zemního plynu 50 triliónů kubických stop. Příležitosti jsou tak spojené s budoucí plynifikací Tanzanie ve všech oblastech, včetně úprav motorových vozidel (LPG). V příštích pěti letech má být rovněž vybudován ropovod z Ugandy do Tanzanie v délce 1400 km v objemu investice 4 mld. USD. Tím vznikne potenciál pro dodávky v oblasti technické podpory výstavby ropovodu. Relativně vysoké ceny elektrické energie v Tanzanii nabízejí rovněž investiční a obchodní příležitosti pro realizaci projektů dodávek decentralizované elektrické energie (off grid dodávky).

► Stavební průmysl

Sektor stavebnictví vykazuje během posledních let stabilní růst na úrovni 8 %, který má pokračovat i v nadcházejících letech (do roku 2020); tento růst je dán vysokými investicemi do výstavby nedostatečné infrastruktury (silnice, mosty, železnice, přístavy), výstavby obytných komplexů a komerčních budov. Investice do rozvoje přístavu Bagamoyo mají dosáhnout částky 10 mld USD do roku 2021. Nové vládní plány počítají rovněž s rozšířením kapacity přístavu Tanga. Rozšíření přepravních kapacit tak nabízí příležitosti pro dodávky v rámci logistických center, které na rozvoj přístavů navazují. Populace Tanzanie se má do roku 2050 zdvojnásobit ze současných 53 mil. osob. Již dnes existuje neuspokojená poptávka po bydlení na úrovni 3 mil. bytů. S růstem populace se bude současná situace ještě dále zhoršovat. Příležitosti jsou spojeny i s postupující urbanizací, která dosahuje stále úrovně pouhých 30 %, ovšem s ročním růstem přesahujícím 5 %.

Další příležitosti jsou spojeny s vládním rozhodnutím přesunout administrativu z Dar es Salaamu do hlavního města Dodomy. V rámci plánů rozvoje města se počítá například s vybudováním nového mezi národního letiště v nadcházejících pěti letech vzhledem k tomu, že existující letiště není schopno přijímat velká osobní ani nákladní letadla. Další plány pak zahrnují výstavbu nového národního stadionu, či obchvat města v délce více než 100 Km. Pro Tanzanii je důležitý rovněž Tanzania's Water Sector Development Program. V rámci druhé fáze programu končící v roce 2019 má být investováno více než miliarda USD. Z pohledu příležitostí je pak důležité, že v rámci třetí fáze programu pro roky 2019–2025 bude investována obdobná částka, a to zejména do rozvodných sítí a úpraven vody.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Výdaje na zdravotnictví vykazují růst, na kterém mají aktuálně hlavní podíl donorské příspěvky. Priorita zdravotnictví se však s nástupem nové administrativy odráží i do vládních výdajů. V rámci programu Strengthening Primary Health Care for Results je na rozvoj zdravotnictví do roku 2020 alokována částka ve výši 240 mil. USD. Z této částky půjde 35 % na rozvoj zdravotnického systému, další čtvrtina na prevenci zdraví dětí, zajištění porodnické péče a dostupnost zdravotní péče pro většinu obyvatel, zbylých

15 % je určeno na výživu a zajištění potravinové bezpečnosti. Priorita zdravotnictví se odráží i v navýšení částky alokované pro zdravotnictví z tradičních 7 % na 9,2 %. Dle vládních plánů by se výdaje na zdravotnictví měly do roku 2025 zvýšit až na cílových 15 % výdajů státního rozpočtu.

Na podporu zdravotnictví běží do roku 2020 program Strengthening Primary Health Care for Results s alokovanou částkou ve výši 240 mil. USD. Rozvojový program tak představuje příležitost pro dodavatele zdravotní techniky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Nejdůležitější sektor ekonomiky, který vytváří čtvrtinu HDP země, zajišťuje 85 % vývozu a zaměstnává 80 % pracovní síly; vláda vydává na rozvoj zemědělství 7 % své ho rozpočtu; růst sektoru je dán zejména produkcí základních komodit (kukuřice, kasava). Nový plán rozvoje sektoru však počítá s navýšením výdajů na rozvoj sektoru zemědělství na 10 % celkových výdajů státního rozpočtu, a to do konce roku 2025.

Předpokládá se intenzifikace pěstování základních komodit pomocí jak aplikace hnojiv a použití strojového zařízení, tak v případě zpracování potravinářské produkce, mlékárenství a nápojů. Vládní strategie rozvoje zemědělství zdůrazňuje nutnost zavedení mechanizace do zemědělství, jako nezbytné podmínky pro zvýšení výkonnosti zemědělství. Investoři jsou vyzýváni k budování strojně traktorových stanic, které by byly schopny za úplaty nabízet potřebnou techniku pro potřeby tanzanských farmářů. Nabídka technologií musí počítat se specifickými potřebami tanzanského zemědělství, které se často potýká s obdobím sucha.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukory
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojicí stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8435 – Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8478 – Stroje pro přípravu, zpracování tabáku, jinde neuvedené
Stavební průmysl	HS 7306 – Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 8415 – Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8415 – Stroje, přístroje klimatizační

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 9406 – Stavby montované
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

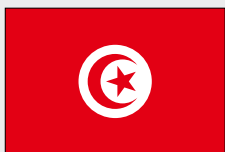
Tanzanie prošla za poslední dekádu důležitými ekonomickými a strukturálními reformami a po celou dobu si udržela vysoké tempo růstu HDP, které se v současnosti pohybuje kolem ročního průměru 6–7 % HDP. Podstatným předpokladem pro růst je politická stabilita. Od roku 1992 je v Tanzanii pluralitní demokracie. Přestože ekonomika roste a daří se snižovat chudobu, stále je zhruba čtvrtina obyvatel (neboli 12 mil.) pod hranicí chudoby. V posledních letech se dařilo zlepšit životní podmínky, přístup ke vzdělání, zdravotní péči a vzrostl také počet zaměstnaných mimo zemědělství, přesto byly tyto benefity distribuovány nerovnoměrně. V zemi přibude každoročně téměř milion mladých lidí na trhu práce a je potřeba podpořit soukromý sektor při vytváření pracovních míst pro tyto mladé zaměstnance.

► Sektor vzdělávání

Jednou z hlavních priorit vlády Tanzanie je zvyšování kvality školství. Tanzanie zaznamenala výrazný posun v oblasti základního vzdělávání zejména s ohledem na zajištění přístupu k základnímu vzdělání a rovnosti přístupu ke vzdělání mezi ženami a muži. V rámci programu Secondary Education Development bylo postaveno 4 708 nových učeben a bylo nově přijato 2 536 učitelů. Tanzanie také zavedla vzdělávací programy pro nejchudší, kterých už využilo na 25,9 % chudých žáků a studentů. Kvalita vzdělávání je zvyšována zejména skrze TZ Big Results Now in Education Program.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Tanzanii využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Tanzanii realizovali své podnikatelské záměry v oblasti zemědělství, zejména se zaměřením na přenos zemědělských a stavebních technologií.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Tunisko

O obchodní deficit se od revoluce 2011 zdvojnásobil a nekontrolovaný dovoz se stává Achillovou patou ekonomiky. Trvale rostoucí náklady na zajištění chodu veřejné a státní služby dosahují 14 % HDP a zaměstnanci si vynucují stávkami další požadavky. Paralelní ekonomika sílí a její objem dosahuje 54 % HDP, což představuje daňovou ztrátu ve výši 2,6 MLD DT. Míra inflace v zemi dosahuje 5,3 %, nezaměstnanost je na úrovni 15,2 %, bilance běžného účtu je dlouhodobě deficitní. Země vyžaduje zásadní reformy, zejména v oblasti správy finančních zdrojů, zlepšení výběru daní a regulace zadlužení. Rok 2019 je rokem supervolebním, na konci roku jsou plánovány legislativní a prezidentské volby, od kterých se očekávají tolik potřebné ekonomické změny s vazbami na sektory zdravotnictví a vzdělávání, doprovázené ekonomickou decentralizací, která umožní regionům generovat pracovní místa.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,1	2,0	2,4	2,9	3,4	3,6
HDP/obyv. (USD)	3 666	3 465	3 573	3 588	3 713	3 882
Míra inflace (%)	3,7	5,3	8,1	7,5	5,9	4,9
Nezaměstnanost (%)	15,5	15,5	15,2	15,0	14,8	14,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,7	-4,2	-4,0	-3,6	-3,4	-3,2
Populace (mil.)	11,4	11,5	11,7	11,8	11,9	12
Konkurenceschopnost	95/138	95/138	87/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie s Tuniskem uzavřela asociační dohodu a v roce 2018 obnovila jednání o procesu uzavření DCFTA.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Tunisko umístilo na 87. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Tuniska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	1 420 585	39,6	1 351 101	5,1
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	273 146	7,6	232 356	17,6
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	164 131	4,6	314 298	-47,8
9304	Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304	160 103	4,5	45 918	248,7
8538	Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.	102 727	2,9	130 236	-21,1
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	94 746	2,6	225 715	-58,0
3901	Polymery ethylenů v primárních formách	93 688	2,6	106 176	-11,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	85 219	2,4	59 900	42,3
7304	Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli	74 144	2,1	50 168	47,8
3917	Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů	63 048	1,8	55 774	13,0
Celkem TOP 10		2 531 537	70,6	2 571 642	-1,6
Celkem vývoz		3 585 002		3 447 056	4,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Tuniska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	2 494 646	50,8	2 216 352	12,6
9403	Ost. nábytek a jeho části a součásti	403 235	8,2	322 702	25,0
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	316 808	6,4	187 234	69,2
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	269 689	5,5	87 552	208,0
8409	Části a součásti vhodné pro motory pístové	261 020	5,3	328 953	-20,7
8421	Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů	250 879	5,1	220 562	13,7
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	222 468	4,5	174 754	27,3
6403	Obuv se svrškem z usně	103 308	2,1	65 060	58,8
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	45 129	0,9	46 821	-3,6
6402	Ost. obuv se zevní podešví a svrškem z kaučuku nebo plastů	42 764	0,9	33 082	29,3
Celkem TOP 10		4 409 946	89,8	3 683 072	19,7
Celkem dovoz		4 912 375		4 140 097	18,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Prohlubující se obchodní deficit země negativně ovlivňuje import vozidel, který se v roce 2018 propadl o 19,3 %, devalvace dináru současně způsobila nárůst ceny vozidla pro koncového spotřebitele o 16 %. Tunisko vyváží mechanické a elektrické díly pro automobily a zásobuje mj. i 10 továren VW Group, v roce 2018 byly založeny další provozy na výrobu elektronických součástí a rozšířeny provozy na kompletaci svazků vodičů a lamel. Vývoz autodílů představuje 40 % tuniského exportu. Tunisko má předpoklady pro kompletní výrobu automobilů, prvním domácím výrobkem je Peugeot pick-up. 100 % zahraniční investice v oblasti výroby autodílů rostou, zejména v regionech, což vyvolává potřebu modernizace a dostavby silniční infrastruktury, pro kterou bude Tunisko potřebovat nákladní vozy a stavební stroje. Tuniská vláda rovněž usiluje o modernizaci a dobudování autobusových linek, což předpokládá kompletní dodávky zařízení a dopravních prostředků.

► Energetický průmysl

Sektoru dominuje výroba elektřiny spalováním plynu, v menší míře těžba ropy a plynu. Tunisko přijalo v roce 2015 energetickou strategii v rámci které hodlá získávat 30 % energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030, především solární a větrné. Dovozy fotovoltaických panelů mají snížené clo a DPH s cílem urychlit využívání alternativních zdrojů energie. Oblast obnovitelných zdrojů je vysoce perspektivní, protože z obnovitelných zdrojů je zatím získáváno necelých 3,5 % (1,7 % z hydroelektráren a 1,5 % větrná a solární energie). Stanovený cíl pro rok 2030 se nepodaří zajistit bez investičních projektů na regionální úrovni. Pro omezení závislosti na plynu pro výrobu elektřiny z Alžírsko Tunisko uvažuje v následujících dvou letech i o výrobě elektřiny z dováženého uhlí z Číny.

► Kovožpracovatelský průmysl

Tunisko je tradičním vývozcem kabelových svazků a komponentů pro automobilový a letecký průmysl, pro které spotřebovává železné, ocelové a hliníkové produkty. Dále tyto produkty využívá ve stavebním a těžebním průmyslu. Výrobky z hliníku (zejména hliníkové folie) poptává potravinářský průmysl.

► Obranný průmysl

V roce 2015 Tunisko navýšilo státní výdaje na dovybavení obranných složek. Zajištění obrany země je nezbytností pro obnovení turistického průmyslu, proto projevují silové rezorty zájem o obranné technologie k prevenci a potírání terorismu. Daří se ručním zbraním, v rozpočtu Ministerstva vnitra je naplánována a finančně kryta akvizice obrněného prostředku 4 × 4 pro pohraniční hlídky národní gardy. Technickou spolupráci i finanční zdroje pro tuto akvizici Tunisku nabídlo Turecko a Velká Británie. Oblast obranného průmyslu je ve výhradní působnosti státních podniků. Obnova letounů L 159T a L 410 nepřipadá vzhledem k finančnímu deficitu Tuniska v úvahu, proto se předpokládá, že se letectvo bude snažit udržet oba typy českých letounů v provozuschopném stavu včasnou realizací oprav a modernizacemi.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Tunisko prozatím disponuje zdroji pitné vody (55 % povrchové a 45 % podpovrchové), i když spotřeba na osobu a rok je jen 430 m³ místo referenčních 1000 m³. Podle expertních analýz dojde do roku 2030 ke kritickému snížení zásob. Podle dostupných informací žije v Tunisku 1,8 M lidí bez pitné vody, proto se dá předpokládat, že oblast získávání, distribuce a čištění odpadní vody je vysoce perspektivní oblast, pro kterou je v ČR dostatečné know how. Tunisko musí vodní zdroje diverzifikovat a investovat do technologií zadržování, čištění odpadních vod a od solování mořské vody.

Plánovaná je modernizace vodovodního řádu v regionech Cap Bon a Sfax, výstavba odsolovací stanice v regionu Gabes a výstavba dalších retenčních nádrží Ettine, Oued Mellegue, Kalaa El Kobra, Saida, Sarrat, Ed Douamiss, Serrat a El Kebir. Ambiciózní projekty za účasti zahraničních investorů počítají s odsolením a rekultivací okrajů Sahary, která se stále rozšiřuje a zabírá již 75 % území Tuniska. Modernizaci potřebuje celá oblast svozu a likvidace komunálního odpadu, která se částečně zlepšila po založení environmentální policie, která pokutuje znečišťování veřejných prostranství. Spalování odpadů s cílem vyrábět elektřinu má potenciál investičního projektu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Stávající zdravotnická infrastruktura vyžaduje modernizaci (civilní a vojenská nemocniční zařízení). Schválená je investice do nemocnice Gafsa (260 MD) renovace nemocnice v Gabes a výstavba nemocnice Jelma, na kterou poskytl Kuvajt 50 MD. Pro nemocnici v Sidi Bouzid se dokončuje studie proveditelnosti a výstavbu v objemu 280 MD připravuje Francie. Výstavba dalších regionálních nemocnic El Jem, Dahmani, Haffouz, Sbiba a Manouba zůstává i nadále v plánech realizace a případná výstavba půjde na vrub dalšího zadlužení. Rozvojové ambice vlády omezuje brain drain lékařů převážně do Německa a Francie. Nedostatečnou péči ve státním sektoru nahrazují soukromé kliniky (49 % lékařské péče) a jejich síť se dále rozšiřuje. Tunisko se profiluje v plastické chirurgii a wellness, tyto oblasti vyhledává klientela z EU. Rozvíjející se balneoterapie zajišťuje celoroční provoz hotelových komplexů na pobřeží. Národní farmaceutický průmysl sdružuje SIPHAT, který často poptává formou veřejných tendrů mechanizaci a základní suroviny pro výrobu léčiv pro vlastní potřebu i export do subsaharského regionu. Centrální farmacie Tuniska, která udržuje ústřední zásobu léčiv, často poptává očkovací dávky, dodavatel však musí prokázat parametry a léčivý účinek léku, aby byl zapsán do databáze dodavatelů. Centrální lékárna Tuniska zajišťuje spolehlivost dodávek diverzifikací dodavatelů, což představuje příležitost pro české dodavatele.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělský a potravinářský průmysl zajišťuje 15 % pracovních příležitostí v regionech. Spotřeba potravin v Tunisku neustále roste, potravinářské výroby jsou neefektivní a vyžadují zásadní modernizaci v oblasti plnicích a balicích linek tak, aby potravinářské provozy plnily předpisy EU a měly exportní potenciál. Chybí kapitál, a proto se otevírají příležitosti v oblasti jak technologické, tak investiční modernizace potravinářských výrobníků. Vysoce efektivní oblastí možné kooperace je společné zpracování potravin, jako je plnění olivového oleje na plnicích linkách dodaných z ČR, zpracování datlí a jejich derivátů, zpracování pomerančů na dřeně a džemy, zejména dětské výživy jsou vysoce perspektivní vzhledem k nezvládnutí sterilizačního procesu. To platí i pro technologickou a investiční spolupráci v oblasti mlékařské výroby a energeticky náročné výrobě sušeného mléka, pro kterou chybí výhradnímu výrobcovi provozní kapitál, a proto byla monopolním dodavatelem elektrické energie odpojena linka a sušení mléka je zastaveno.

Český export mléčného a jatečného skotu je vysoce perspektivní, naráží však na nedostatek krmiva v Tunisku, který neumožní dovoz mladého dobytka na dokrmení. Cena hovězího masa na trhu stoupá a je ho nedostatek. Vzhledem k vysokému počtu turistů 9 mil ročně roste poptávka po dalších typech piva, než jsou místní značky.

► Železniční a kolejová doprava

Tuniská vláda usiluje o modernizaci a dobudování tramvajových a železničních linek, což předpokládá kompletní dodávky zařízení a dopravních prostředků. Jsou vypisovány tendry na dodávky železničních vozidel pro státní železnice a pro těžební společnost fosfátů, převažující rozchod kolejnic je 1m. Perspektivní je i oblast dokončení projektu další linky lehkého metra (tramvajových linek) pro hlavní město Tunis a tramvajové linky pro Sfax, jakož i železnice spojující Tunis s regiony. Vzhledem k obchodnímu deficitu Tuniska, bude administrativa navrhovat realizace formou zahraničních investic.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7214 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7616 - Ost. výrobky z hliníku
	HS 8301 - Visací zámky a zámky, z obecných kovů
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0406 - Sýry a tvaroh
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza v pev. stavu
	HS 1702 - Ost. cukry, včetně chemicky čisté laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy; cukerné sirupy
	HS 0102 - Živý hovězí dobytek
	H 2007 - Džemy, ovocná želé, marmelády, ovocné nebo ořechové protlaky nebo pasty, slazené
	HS 0406 - Sýry a tvaroh
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 2202 - Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazené aj. nápoje
	HS 2203 - Pivo ze sladu
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství apod., umělé líhně
	HS 3003 - Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 8713 - Vozíky pro invalidy i s motorem aj. pohonem
Energetický průmysl	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
Automobilový průmysl	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 3825 – Odpadní produkty chem. prům. aj. komunální odpad.; splašky; odpady příbuz. průmyslu
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění
Obranný průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8704 – Motorová vozidla motorová pro přepravu nákladu
	HS 8710 – Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307

Uganda

Od roku 2017 rostl HDP o 5,9 %, což odpovídá ročnímu ekonomickému růstu ostatních zemí v regionu (Keňa, Tanzanie, Rwanda). S tím je spojený rovněž růst míry inflace přes 3 %. Dalšímu zvyšování inflace brání centrální banka navyšováním referenční úrokové sazby. V Ugandě žije 38,8 mil. obyvatel, HDP na obyvatele přesahuje úroveň 700 USD. Běžný účet je stejně jako u ostatních zemí v regionu dlouhodobě deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,3	4,8	5,9	6,1	6,2	6,1
HDP/obyv. (USD)	670	707	717	747	802	831
Míra inflace (%)	5,5	5,6	3,8	4,2	4,7	4,9
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,7	-1,2	-1,9	-2,7	-3	-2,9
Populace (mil.)	36,6	37,7	38,8	40	41,2	42,5
Konkurenceschopnost	113/138	114/137	117/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současnosti jedná Evropská unie s Ugandou o dohodě o ekonomickém partnerství.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadila Uganda 117. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Ugandy 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9304	Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304	201 089	60,5	62 404	222,2
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	63 369	19,1	78 249	-19,0
8803	Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802	9 123	2,7	8 284	10,1
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	5 686	1,7	1 708	232,9
9504	Videoherní konzole, automaty, výrobky lunaparkové, stolní, společenské hry ap.	5 526	1,7	8 270	-33,2
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	5 332	1,6	6 570	-18,8
8411	Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny	4 564	1,4	8 813	-48,2
3917	Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů	3 583	1,1	3 129	14,5
9619	Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny	2 779	0,8	–	–
1302	Rostlinné šťávy a výtažky; pektinové látky a ost. slizy z rostlin ap.	2 740	0,8	1 064	157,5
Celkem TOP 10		303 791	91,5	178 491	70,2
Celkem vývoz		332 131		256 358	29,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Ugandy 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0901	Káva též pražená nebo bez kofeinu	6 272	18,4	19 838	-68,4
0304	Filé aj. rybí maso čerstvé, chlazené, zmrazené	5 670	16,7	5 270	7,6
0905	Vanilka	5 389	15,8	1 455	270,4
0602	Rostliny živé a ostatní řízky, rouby a podhoubí	3 606	10,6	2 418	49,1
1515	Tuky a oleje rostlinné a ostatní (vč. jojobového)	2 492	7,3	172	1 348,8
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod. (čerstvé i sušené)	1 630	4,8	822	98,3
0302	Ryby čerstvé, chlazené aj. rybí maso, ne filé	1 207	3,5	1 636	-26,2
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 121	3,3	957	17,1
5201	Bavlna nemykaná nečesaná	919	2,7	–	–
7108	Zlato surové i ve formě polotovarů a prachu	812	2,4	–	–
Celkem TOP 10		29 118	85,6	32 568	-10,6
Celkem dovoz		34 022		52 282	-34,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Uganda je bohatě obdařena energetickými zdroji. Patří mezi ně vodní energie, biomasa, solární a geotermální energie a fosilní paliva. Potenciál energetických zdrojů v zemi tak zahrnuje odhadovanou kapacitu 2 000 MW vodní energie, 450 MW geotermální energie, 1 650 MW kogenerace z biomasy a 5,1 kWh/m² sluneční energie. Uganda však zároveň patří mezi země s nejnižší spotřebou energie na hlavu. K dosažení změny tak vláda rovněž otevřela sektor energetiky pro soukromé investory. Rozvoj energetického sektoru tak nabízí kromě dodávek zařízení i investiční příležitosti pro české firmy.

V oblasti energetiky je realizováno několik hydroenergetických projektů, které po svém dokončení zdvojnásobí instalovanou kapacitu energetické sítě (680 MW v roce 2013, z toho 2/3 generovány vodními elektrárnami); tento stav poskytuje příležitost pro subdodávky. Plánované projekty zahrnují navýšení kapacity velkých vodních elektráren o 780 MW a malých vodních elektráren o 125 MW. Rovněž se plánuje rozšíření distribuční sítě o 600 km.

► Obranný průmysl

Potenciál pro dodávky obranného průmyslu vyplývá z působení ugandských jednotek v Jižním Súdánu (za předpokladu neexistence embarga). Díky zapojení do misí OSN tak nejsou ozbrojené složky závislé pouze na příjmech z ugandského státního rozpočtu. Priorita rozpočtu obrany vyplývá rovněž z regionální geopolitické situace. Z tohoto důvodu představují potencionální dodávky pro ugandské ozbrojené složky příležitost pro dodavatele z oblasti obranného průmyslu. Potenciál lze spatřovat v oblasti výcviku pilotů a oprav a dodávek letecké techniky, stejně jako v oblasti radarových a sledovacích systémů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Ministerstvo zdravotnictví vypracovalo dlouhodobý plán rozvoje zdravotnického sektoru (National Health Policy 2011–2020). Plán předpokládá zdvojnásobení dodávek farmaceutik a zdravotnického zařízení. V rámci plánu má vláda vynakládat 8,5 % svého ročního rozpočtu na rozvoj zdravotnictví. V oblasti zdravotní péče jsou v Ugandě aktivní i soukromí poskytovatelé. Největší poskytovatel soukromé zdravotní péče v rámci východoafrického regionu společnost Aga Khan počítá v roce 2019 se zahájením výstavby nových nemocničních zařízení. Vzhledem k tomu, že se zdravotnická zařízení do země dováží, představují vládní i nevládní investiční plány příležitosti pro české exportéry. Nabídka dodávek zdravotního zařízení pro soukromý sektor by měla obsahovat i nabídku financování vzhledem k tomu, že dle aktuálních průzkumů 70 % soukromých zařízení financuje nákupy z vlastních zdrojů. Odhadovaná velikost požadavků soukromých zařízení na dodávky a financování zdravotní vybavení dosahuje hodnoty 400 mil USD.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství je základním sektorem ekonomiky, zaměstnává 80 % pracovní síly, avšak na HDP se podílí pouze jednou čtvrtinou. Používané metody jsou překážkou růstu produktivity práce v sektoru. Přitom má ugandské zemědělství podle zpracovaných studií potenciál uživit 200 mil. populaci (ugandské zemědělství má v rámci Afriky největší růstový potenciál). Vláda proto navýšila pro rok 2018 výdaje na podporu zemědělství o 60 % s tím, že finanční podpora rozvoje zemědělství zůstává vládní prioritou i v příštích

letech. Rozvoj zemědělství tak představuje exportní příležitosti. Kromě toho Národní plán rozvoje stanovil nárůst exportu ze 1,3 miliardy USD v roce 2014 na 4 miliardy USD do roku 2020. Tohoto nárůstu má být dosaženo navýšením podílu zpracování domácí zemědělské produkce, což s sebou přinese nárůst zájmu o dovoz potravinářských technologií. Plán počítá rovněž s navýšením produkce u zemědělských komodit oproti 2014 do roku 2020: fazole zvýšení produkce z 1 mil tun na 10 mil tun, kukuřice ze 3 mil tun na 10 mil tun, brambory z 61 tisíc tun na 112 tisíc tun a mléko z 1,55 mld. litrů na 3,55 mld. litrů. Násobné zvýšení zemědělské produkce se rovněž neobejde bez moderní zemědělské mechanizace, která se však do Ugandy dováží. Rozvojové plány tak nabízejí příležitosti i pro české dodavatele zemědělské techniky

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Obranný průmysl	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8435 – Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Uganda překonala cíle stanovené v Rozvojových cílech tisíciletí (MDGs), v oblasti snižování chudoby, když v období do roku 2015 snížila počet osob žijících na hranici chudoby na polovinu. Současně dosáhla výrazného pokroku v boji proti hladu, zlepšovala rovnost pohlaví a posílila postavení žen. Hospodářství ohrožuje řada rizik, ať už to jsou volební tlaky, špatný výkon v oblasti domácích příjmů, nejistota ohledně těžby ropy, nízká produktivita práce, nevhodný rozvoj měst, pomalý rozvoj infrastruktury či omezená dostupnost úvěrů.

► Sektor infrastruktury

Komunitní infrastrukturu podpořil The Second Northern Uganda Social Action Fund (NUSAF 2), který skončil v únoru 2016. Na něj naváže projekt v pořadí třetí (NUSAF 3 – 2016–2020). NUSAF funguje od roku 2003. Jedná se o komunitami řízený rozvojový projekt. V rámci NUSAF 2 bylo dokončeno celkem 10 487 dílčích projektů, čímž byl překročen původní záměr, který počítal s 9 750 hotovými projekty. Projekty primárně usilují o vytvoření systému řízení rizik, boje proti korupci, podpory zaměstnanosti a sociálního zabezpečení.

► Sektor zdravotnictví

Uganda se snaží o zlepšení zdravotní infrastruktury a celkově o zlepšení zdravotní péče. Prostřednictvím Health Systems Strengthening Project bylo zrenovováno sedm nemocnic. Program také umožnil získat stipendium téměř tisícovce zdravotníků a 230 zdravotnických zařízení po celé zemi získalo lékařské vybavení. The East Africa Public Health Laboratory Project si klade za cíl podpořit Uganda National Tuberculosis Reference Laboratory pro dosažení akreditace a vysoké kvality, aby mohla sloužit jako prestižní laboratoř WHO, druhá svého druhu v Africe.

► Sektor zemědělství

Agriculture Cluster Development Project(2015–2022) v Ugandě má za cíl podpořit intenzifikaci zemědělské výroby, připravit investice do zemědělské vodohospodářské infrastruktury, pomoci zemědělcům s odbytem a uplatněním jejich výrobků na trzích a vzdělání zemědělců. Zemědělství v Ugandě zaměstnává 80 % obyvatel, tento sektor se však podílí na HDP pouze z 25 %. Pro další rozvoj Ugandy je tedy nutný růst produktivity práce v zemědělství.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Ugandě využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Ugandě realizovali své podnikatelské záměry zejména v oblasti zemědělství a zpracovatelského průmyslu. Podnikatelské záměry neměly za cíl pouze podporu českých firem, ale usilovaly mimo jiné o pomoc zemědělcům uplatněním jejich výrobků na sousedních i evropských trzích.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Zambie

Rychlý růst HDP z poslední dekády se stále nepodařilo znovunastartovat: HDP v roce 2018 vzrostl o 3,8 %, v roce 2019 se však očekává další zpomalení růstu způsobené novým daňovým zatížením zejména těžebního sektoru, odhady mluví o růstu HDP ve výši 3,3 %. Míra inflace se nadále pohybuje okolo 8 % propad ceny zambijské kwachy zvyšuje inflační rizika pro rok 2019. V zemi podle odhadů žije 17,8 mil. obyvatel a HDP na obyvatele vykazoval v roce 2018 hodnotu 1 450 USD. Běžný účet platební bilance deficitní. Vláda schválila pro roky 2017–2021 Sedmý národní rozvojový plán, jehož hlavním mottem je diverzifikace; orientuje se na tři priority rozvoje: zemědělství, těžbu nerostných surovin a turistiku. Vládní rozpočet pro roky 2019–2021 bude zatížen nákladným obstaráváním zahraničního dluhu (do roku 2020 očekávaný růst na 20,5 mld. USD).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,8	3,4	3,8	4,5	4,5	4,5
HDP/obyv. (USD)	1 253	1 491	1 450	1 426	1 451	1 494
Míra inflace (%)	17,9	6,6	8,5	8,3	8,0	8,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. US)	-0,9	-1	-1	-0,9	-0,8	-0,8
Populace (mil.)	16,7	17,2	17,8	18,3	18,9	19,5
Konkurenceschopnost	118/138	118/137	118/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současnosti pokračují jednání o dohodě o ekonomickém partnerství s EU, k podpisu dohody EPA však stále nedošlo, Zambie se řadí mezi šest zemí regionu SADC, které svůj podpis k prozatímní dohodě nepřipojily.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Zambie umístila na 118. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Zambie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	30 746	38,8	5 657	443,5
8402	Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“	10 702	13,5	–	–
8477	Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů	8 311	10,5	44	18 788,6
8445	Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí	7 756	9,8	–	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 432	3,1	395	515,7
8446	Stavy tkalcovské	2 384	3,0	4 578	-47,9
9304	Ost. zbraně, ne sečné bodné	1 737	2,2	781	122,4
9403	Ost. nábytek a jeho části a součásti	1 525	1,9	180	747,2
8479	Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené	1 442	1,8	2 400	-39,9
9303	Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně	1 235	1,6	14	8 721,4
Celkem TOP 10		68 270	86,2	14 049	385,9
Celkem vývoz		79 159		41 462	90,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Zambie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7403	Měď rafinovaná, slitiny mědi netvářené	3 210	81,4	–	–
0106	Ostatní živá zvířata	243	6,2	–	–
0901	Káva též pražená nebo bez kofeinu	164	4,2	54	203,7
0603	Květiny řezané na kytice ap. čerstvé sušené aj.	118	3,0	169	-30,2
7118	Mince	89	2,3	–	–
0810	Ovoce ostatní čerstvé	54	1,4	–	–
0702	Rajčata čerstvá i chlazená	16	0,4	–	–
0708	Luštěniny i vyluštěné čerstvé chlazené	15	0,4	6,0	150,0
4420	Dřevo intarzované, skříňky, pouzdra, sošky aj.	15	0,4	–	–
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	12	0,3	11	9,1
Celkem TOP 10		3 936	99,8	240	1 540,0
Celkem dovoz		3 943		4 501	-12,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Těžební průmysl (zejména těžba mědi) zůstává nadále nejdůležitějším odvětvím místního hospodářství, momentálně tvoří cca 12 % HDP a až 77 % exportních příjmů země. Na těžbě mědi byla a je zambijská ekonomika tradičně závislá, ložiska se ale postupně vyčerpávají. Postupně se těžba soustředí na jiné minerály (nikl, kobalt, mangan, zlato...). Od ledna 2019 zambijská vláda zavedla nový daňový režim pro těžební firmy a také 5 % clo na dovoz koncentráту mědné rudy, některé firmy proto ohlásily útlum těžby, případně propouštění. Jiné firmy naopak doufají v dohodu s vládou a případné vládní pobídky k investicím do rozšíření těžby. Investiční prostředí v tomto sektoru v roce 2019 proto bude nevyzpytatelné, ochota firem investovat bude závislá na ochotě vlády najít kompromisní řešení.

Perspektivní trh najdou firmy nabízející důlní technologie pro hlubinnou i povrchovou těžbu, těžební či přepravní stroje, stroje na zpracování rud, zařízení sléváren (zejména mědi) a tavicích pecí, a rovněž všechny chemikálie využitelné při extrakci minerálů a zpracování rud.

► **Energetický průmysl**

Většina elektrická energie v Zambii pochází z vodních zdrojů (86 %). Instalovaný výkon zambijských elektráren je 2826 MW. Velká většina elektrické energie v Zambii (až 84 %) pochází z vodních zdrojů. V zemi existují čtyři významné zdroje – vodní elektrárna Kariba (1080 MW), vodní elektrárna Kafue Gorge (980 MW) a menší vodní elektrárny Itezhi-Tezhi (120 MW) a Victoria Falls (108 MW).

V současné době je kapacita místních elektráren zcela využita a prudce vzrostla závislost dodávek elektřiny na dešťových srážkách. Instalovaná kapacita je nedostatečná, modernizaci vyžaduje také rozvodná infrastruktura. Výpadky proudu v obdobích sucha jsou časté a silně postihují ostatní odvětví průmyslu. Domácnosti i průmyslové podniky si proto musí vypomáhat generátory. Až 75 % obyvatel (zejména na venkově) nemá přístup k elektřině a je energeticky závislých na spalování dřeva či petroleje.

Vodní potenciál je odhadován na 6000 MW a je zatím využíván na necelých 30 %. Na řece Zambezi, Kafue a Luangwa existuje řada lokalit vhodných k budování vodních elektráren. V počáteční fázi (vláda hledá investory) je příprava velké vodní elektrárny Batoka, která by měla mít výkon 2 100 MW, rozšiřuje se elektrárna na řece Kafue (výkon se zvýší o 750 MW), v roce 2022 by měla být dokončena systému elektráren Luapula (1200 MW). V různé fázi výstavby je pět malých vodních elektráren s úhrnným výkonem 150 MW.

Existuje vysoká poptávka po generátorech jak v soukromých domech a veřejných budovách, tak i ve výrobě. Uplatnění najdou i zařízení na výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů (např. malé vodní elektrárny, domácí solární ohříváče a solární elektrárny), včetně zapojení off-grid. Potenciál solární energetiky je obrovský, průměrné sluneční záření se odhaduje na 5,5 kWh/m²/den. Spolupráce s UNDP a USAID umožnila zahájit v roce 2016 realizaci komerčních solárních projektů.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

V souvislosti se stavebním boomem zaznamenává rychlý růst dovoz konstrukcí a částí ze železa a oceli (stavební ocel). Tento trend bude pokračovat i v blízké budoucnosti. S cílem přilákat investory vláda

spustila svůj projekt průmyslových zón Multi Facility Economic Zones, po dobu prvních pěti let navíc investoři neplatí firemní daň.

► Obranný průmysl

Šance pro český obranný průmysl lze spatřovat především v oblasti oprav zastaralé techniky sovětské a ruské provenience, tedy tanky, letadla, vrtulníky. Modernizační projekty připravuje armáda, policie i další ozbrojené složky, problematické je však získání potřebných finančních prostředků.

► Stavební průmysl

Přestože vláda musela díky nedostatku financí pozastavit realizaci velkých infrastrukturních projektů, stavebnictví zůstane v následujícím období významným zdrojem ekonomického růstu Zambie. Zambijská poptávka po stavebních strojích a stavebních komponentech v posledních letech rychle rostla. Zahraniční konkurence však na trhu již nejen dlouho působí, začíná sem přenášet i část výrobních kapacit.

► Zábava a volný čas

Turistika je jednou z priorit 7. rozvojového plánu – jako oblast podnikání je zcela nerozvinutá, přitom potenciál zde existuje velký. Zambie však potřebuje značné investice do základní infrastruktury, jako jsou přístupové cesty k národním parkům, jakož i do budování turistické infrastruktury v parcích.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zambie má rozsáhlé plochy dosud neobdělané zemědělské půdy, značné zdroje podzemní vody a příznivé klima. Problém zambijského zemědělství je v jeho jednostranné orientaci na pěstování kukuřice a dále se toto odvětví potýká s obrovským technickým poddimenzováním. Většina zemědělské půdy je závislá na srážkách, jen minimum je uměle zavlažováno.

Zambie má rozsáhlé plochy dosud neobdělané zemědělské půdy, značné zdroje podzemní vody a příznivé klima. Problém zambijského zemědělství je v jeho jednostranné orientaci na pěstování kukuřice; dále se toto odvětví potýká s obrovským technickým poddimenzováním – v zemi převládá samozásobitelské zemědělství bez návazného zpracování primárních plodin. Většina zemědělské půdy je závislá na srážkách a jen minimum je uměle zavlažováno.

Diverzifikace a intenzifikace zemědělství a přechod od samozásobitelství k modernějším metodám pěstování plodin a chovu zvířat zůstane dlouhodobě základní prioritou strategie rozvoje Zambijské republiky. Zpracování surovin a výroba potravin bude i nadále jedním z hlavních cílů vlády. S růstem zambijského zemědělství souvisí i rychle stoupající poptávka po zemědělské technice. Obdobně se vyvíjí poptávka po strojích a nářadí pro zemědělství, zavlažovacích systémech a průmyslových hnojivech.

Vysoký potenciál existuje v chovatelském sektoru, konkrétně v oblasti umělé inseminace hospodářských zvířat. Díky kvalitnímu českému referenčnímu projektu je zde další prostor pro dodávky české laboratorní techniky a dalšího přístrojového vybavení a spotřebního materiálu spojeného s umělou inseminací dobytka. Další perspektivní oblastí je průmyslový chov a následné zpracování sladkovodních ryb.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Těžební průmysl	HS 8430 statní srovnávací, vyrovnávací (nivelační), škrabací, hloubicí, pěchovací, zhutňovací, těžební (dobývací) nebo vrtací stroje, pro zemní práce, těžbu rud nebo nerostů; beranidla a vytahovače pilot; sněhové pluhy a sněhové frézy
	HS 9880 Součásti kompletních průmyslových celků v rámci zahraničního obchodu
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 - Slad i pražený
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2916 - Nenasycené acyklické a cyklické monokarboxylové kyseliny
	HS 3917 - Trouby, trubky, hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8706 - Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8707 - Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8701
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 3102 Minerální nebo chemická hnojiva dusíkatá
	HS 2309 Přípravky používané k výživě zvířat
Stavební průmysl	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuvéd.
	HS 8210 - Ručně poháněná mechanická zařízení, o hmotnosti 10 kg nebo nižší
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 6815 - Výrobky z kamene nebo jiných nerostných látek jinde neuvéd.
	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7004 - Sklo ploché, tažené, foukané, jinak nezpracované
	HS 7004 - Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7215 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 - Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7305 - Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7310 - Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7326 - Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 7616 - Ost. výrobky z hliníku
Energetický průmysl	HS 8402 - Generátory pro výrobu páry vodní a jiné
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8471 - Zařízení pro automatizované zpracování dat a jejich jednotky; magnetické nebo optické snímače, zařízení pro přepis dat v kódované formě na paměťová média a zařízení pro zpracování těchto dat, jinde neuvedené ani nezahrnuté
	HS8479 - Stroje mechanické s vlastní individuální funkcí
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8532 - Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo dolaďovací
	HS 8533 - Elektrické rezistory, jiné než topné rezistory
HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V	
Obranný průmysl	HS9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 - Ostatní střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9305 - Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny, ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Ostatní	HS 8517 - Telefonní přístroje, včetně telefonů pro celulární sítě nebo jiné bezdrátové sítě; ostatní přístroje pro vysílání nebo přijímání hlasu, obrazů nebo jiných dat
	HS 4011 - Pneumatiky nové z pryže

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Od roku 2006 má Zambie všestrannou strategii zmírňování chudoby nazvanou Vision 2030. Tento dokument vytyčuje cíle v různých sférách socioekonomického života Zambie pro období příští generace. Cíle vlády pro následující období jsou dále rozpracovány v 7. Národním rozvojovém plánu, přijatém v roce 2017.

► Sektor zemědělství

Od roku 2018 je Zambie prioritní zemí české rozvojové spolupráce. Program ČRA pro roky 2018–2023 se tematicky zaměřuje na zemědělství. Příležitosti pro české firmy zahrnují projekty na zefektivnění zemědělské výroby, vodního managementu, živočišné výroby a přístupu na zemědělské trhy.

► Sektor infrastruktury

Nedostatečné dodávky elektřiny a časté výpadky elektrické ho proudu mají negativní dopad na růst ekonomiky. Těžbařský sektor v současné době spotřebovává okolo 50 % vyrobené elektrické energie. Celkové pokrytí (elektrifikace) země je 23 %, z toho 47 % populace má přístup k elektřině v městských a příměstských oblastech. Ve venkovských oblastech jsou to jen 3 % populace. Kromě elektrifikace je prioritou u vlády i zabezpečení základních služeb, jako je např. přístup k čisté vodě.

► Sektor vzdělávání

Podpora vzdělávání (dostupnosti a kvality) je jednou z hlavních priorit vlády pro ekonomický růst a eliminaci chudoby. V současné době je velkým problémem fyzická nedostatečnost školské infrastruktury a neadekvátní personální zabezpečení škol. Vzhledem k vysoké úmrtnosti lidí produktivního věku ubývá těch, kteří mají za sebou profesionální dráhu a jsou schopní své zkušenosti předat dál. Řešením této situace by mohlo být propojení školní výuky s vznikem odborných řemeslných dílen, které umožní získat oficiální certifikát v oboru elektrikář, kuchař/pekař, krejčí a další. Kromě odborného vzdělávání nových studentů se ale podpora státu zaměřuje na zakládání podnikatelských inkubátorů.

► Sektor zdravotnictví

Zambijská vláda uznává zdravotnictví jako jeden z prioritních sektorů přispívajících k blahobytu svých obyvatel a usiluje o poskytnutí kvalitních zdravotnických služeb tak, aby byly dostupné všem občanům.

► Sektor zemědělství

Obecným cílem vládní politiky v sektoru zemědělství je „usnadnit a podpořit rozvoj udržitelné ho a konkurenceschopného zemědělského sektoru, který zajistí potravinovou bezpečnost na národní úrovni i úrovni jednotlivých domácností a bude maximalizovat podíl sektoru na HDP. Dalšími dílčími cíli jsou například zlepšení prostředí pro investice, marketing, obchod a zemědělské podnikání či podpora exportu. Z celkového ekonomického hlediska by se dle vládní politiky mělo diverzifikované zemědělství stát vedoucím sektorem. Mezi podporované oblasti v rozvojové spolupráci také patří chov ryb, rozvoj zahradnictví, květinářství či produkce nápojů.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Přehled oborových
příležitostí

AMERIKA

Argentina

Argentina je čtvrtou největší ekonomikou v Latinské Americe. V současnosti prochází krizí, která je charakterizována velkou inflací (31,8 %) a poklesem HDP (-2,6 %). V roce 2019 se má situace začít zlepšovat, ale až ve druhé polovině roku. Celková populace v Argentině je 44 mil. obyvatel a pozvolna roste. Běžný účet je dlouhodobě deficitní a v roce 2018 zaznamenal hodnotu -17,5 mld. USD. V roce 2019 v Argentině proběhnou prezidentské volby, vláda se proto bude snažit zlepšit podmínky pro podnikání, a ještě více lákat zahraniční investory. V regionálním měřítku je výhodou Argentiny široká střední třída s konzumními návyky, srovnatelnými s Evropou nebo Severní Amerikou a pokračující růst populace, která je oproti evropským zemím mladší.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-1,8	2,9	-2,6	-1,6	2,1	2,5
HDP/obyv. (USD)	12 709	14 463	10 667	9 055	9 767	10 353
Míra inflace (%)	–	25,7	31,8	31,7	15,4	10,7
Nezaměstnanost (%)	8,5	8,3	8,9	9,4	9,2	8,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-14,7	-31,3	-17,5	-13,2	-14,7	-14,4
Populace (mil.)	43,6	44,1	44,6	45,1	45,6	46,1
Konkurenceschopnost	104/138	104/137	81/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Evropská unie již dlouho vede obchodní jednání se sdružením Mercosur, jehož je Argentina členem.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se umístila Argentina na 81. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Argentiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	160 498	9,9	189 988	-15,5
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	133 471	8,2	95 847	39,3
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	113 444	7,0	252 811	-55,1
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	87 649	5,4	85 229	2,8
7202	Feroslitiny	73 611	4,5	17 683	316,3
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	66 490	4,1	54 238	22,6
8415	Stroje přístroje klimatizační	44 446	2,7	47 801	-7,0
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	42 853	2,6	65 088	-34,2
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	41 295	2,5	61 946	-33,3
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	39 213	2,4	63 625	-38,4
Celkem TOP 10		802 970	49,6	934 256	-14,1
Celkem vývoz		1 620 456		1 810 745	-10,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Argentiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	668 973	37,3	1 064 525	-37,2
5101	Vlna nemykaná nečesaná	283 516	15,8	282 823	0,2
2401	Tabák nezpracovaný, odpad tabákový	127 983	7,1	176 276	-27,4
0201	Maso hovězí čerstvé chlazené	110 687	6,2	114 586	-3,4
1202	Oříšky arašídové nepražené jinak neupravené	105 408	5,9	115 516	-8,8
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	65 467	3,6	41 725	56,9
2008	Ovoce ořechy aj. části rostlin jinde neuv.	52 854	2,9	48 879	8,1
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	44 598	2,5	34 091	30,8
1701	Cukr třtinový, řepný, sacharóza chemicky čistá	37 966	2,1	54 368	-30,2
2308	Látky odpady zbytky rostlin pro výživu zvířat	31 210	1,7	—	—
Celkem TOP 10		1 528 662	85,1	1 932 789	-20,9
Celkem dovoz		1 795 456		2 299 650	-21,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Rozvoj důlního a těžebního průmyslu je jednou z vládních priorit, protože má potenciál generovat velké množství deviz z vývozu surovin do zahraničí. Naleziště Vaca Muerta v provincii Neuquén je druhým největším nalezištěm břidlicového plynu na světě. V příštích letech tam má být investováno přes 30 mld. USD, vláda láká investory garantováním výkupních cen zemního plynu. Země má velké zásoby mědi, zlata, stříbra, lithia, molybdenu, draslíku. Vláda láká zahraniční investory do těžebních projektů, od kterých si slibuje rychlé zahájení těžby, příliv investic a vznik pracovních míst. V současnosti je ve fázi rozvoje a průzkumu přes 30 potenciálních velkých nalezišť. Dodavatelé strojů a technologií musejí vzít v potaz rozlohu Argentiny (8. největší země na světě) a vzdálenost nalezišť od velkých měst, což výrazně zvyšuje nároky na logistiku a propracovaný poprodejní servis (disponibilita náhradních dílů, doprava techniků a servisu na místo instalace techniky apod.).

► **Energetický průmysl**

Argentina má deficit ve výrobě a distribuci elektrické energie. Instalovaný výkon je více než 34 tis. MW a v drtivé většině patří soukromým firmám, bez podílu státního vlastnictví. Většina elektráren je na kombinovaný cyklus s využitím plynu, následují vodní zdroje, jaderné elektrárny a obnovitelné zdroje. Především solární a větrné elektrárny jsou v poslední době oblíbené mezi investory, problémem je ale velká vzdálenost mezi jejich místem a velkými městy a průmyslovými areály, kde se elektrina spotřebovává. Distribuční sítě jsou navíc zastaralé a na jejich modernizaci musí být vynaloženy velké finanční prostředky. Vláda zahájila postupný proces snižování dotací cen elektřiny a plynu s cílem dostat je na rentabilní úroveň. Ani do konce roku 2019 ale nedojde k narovnání cen na výrobní náklady se ziskovou marží. Argentina negeneruje ani 4 % elektřiny z obnovitelných zdrojů, přitom do roku 2025 to má být až 20 %.

Na podporu obnovitelných zdrojů energie realizuje vláda program RenovAR, ve kterém poptává různé objemy nových kapacit, a investoři nabízejí postavit nové zdroje (z vlastních prostředků). Vláda si poté vybere nejvýhodnější nabídky. V posledním kole RenovAR 2.0 nabídka nových zdrojů přesáhla poptávku 8x.

Argentina má potenciál hrát velice důležitou roli jako dodavatel břidličného zemního plynu a změnit se z dovozce na vývozce zemního plynu. Obrovské naleziště Vaca Muerta v provincii Neuquén se může stát se druhým největším nalezištěm plynu na světě. Naleziště postrádá základní infrastrukturu a potřebuje prakticky vše – dopravu materiálu a lidí, písek a další materiál na vrtné práce, geologické a další služby na místě.

► **ICT**

Mobilní a širokopásmové připojení k internetu je v Argentině o zhruba 15 % pomalejší než v sousedních zemích a vláda chce tuto situaci napravit. Problémy představuje i geografie země, kdy je obyvatelstvo koncentrováno v několika městech s velkými vzdálenostmi mezi nimi. Příležitosti se tedy vyskytují ve stavbě vysílačů mobilního signálu, kterých chybí přes 20 tisíc a bez jejich instalace se situace nezlepší. Šanci mohou mít nejen dodavatelé technologií, ale i nezávislí operátoři těchto mobilních vysílačů. Páteří sítí optického vlákna společnosti ARSAT potřebuje rozšířit do domů

a firem („last mile“). Program „Acceso a Servicios TIC“, realizovaný státními organizacemi ARSAT a ENACOM, plánuje rozšířit o více než 500 počet distribučních uzlů připojení k optické síti. Argentina se také připravuje k vypuštění geostacionární komunikační družice s Ka pásmem (26,5–40 GHz). Plánuje se pokrýt celou zemi signálem 4G, protože části některých silnic a některá sídla nejsou dosud pokryta mobilním signálem. Společnost ARSAT realizuje Národní internetový plán, díky němuž chce k širokopásmovému internetu připojit přes 1 300 měst a obcí. Investují i soukromé společnosti (Claro, Personal, Nextel, Movistar), včetně příprav na výstavbu sítí 5G. Argentinské online společnosti Mercado Libre se říká „latinskoamerický Amazon“ a vytváří okolo sebe částečně otevřenou síť obchodních, logistických a finančních společností, které vytvářejí ekosystém propojených entit, do nichž se mohou zapojit i české firmy.

► **Železniční a kolejová doprava**

Vláda od nástupu k moci začala investovat do modernizace osobní i nákladní dopravy. I když bylo nutné omezit investice do infrastruktury kvůli rozpočtovým škrtkům, chce Argentina opravit a renovovat v brzké době 10 000 km železnic. Bude se modernizovat signalizace na trati General Roca v okolí Buenos Aires. Na opravy a rekonstrukce nedávno koupených čínských lokomotiv a vagonů se už vypisují licitace (firmy SOFSE a Belgrano Cargas, resp. BCYL). Pokračuje modernizace nákladní železniční trati Belgrano Cargas. Čínská firma CRCC vyhrála tendr na opravu trati San Martín mezi Mendozou a Rosariem a Buenos Aires. Ruský Transmashholding plánuje investovat 70 mil. USD do převzatého železničního depa ve městě Mechita v provincii Buenos Aires, kde již v roce 2018 obnovil po několika letech úpadku provoz. Železnice se jeví jako jediné řešení pro rozvoj plynového naleziště Vaca Muerta. Vláda chce postavit 575 km trať z přístavu Bahia Blanca, pro přepravu těžebního materiálu a písku pro vrty.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
Energetický průmysl	HS 7308 – Konstrukce jin. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8406 – Parní turbíny
ICT	CPA 61 – Telekomunikační služby
	CPA 61.10 – Služby související s pevnými telekom. sítěmi
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 – El. přístroje signální, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy

Brazílie

Největší ekonomika v Latinské Americe se v roce 2018 zřetelně zotavovala z hluboké ekonomické a etické krize, která byl mj. důsledkem 13 let vlády levicové Strany pracujících (PT). Celkový růst HDP celé federace dosáhl sice jen 1,4 %, ale podstatně důležitější byl návrat důvěry podnikatelů a investorů. Dne 1. ledna 2019 nastoupila nová vláda prezidenta Jaira Bolsonaro. Mezi její priority patří uskutečnění reform, které by měly rezultovat ve větší otevřenost brazilské ekonomiky. Základním heslem je přiblížení Brazílie k demokratickým a technicky rozvinutým zemím a posilování vědecko-technologické spolupráce s nimi. To vše v součtu vytváří výhodnou pozici pro české firmy a jejich větší angažovanost na brazilském trhu. Míra inflace dosáhla roku 2018 hodnoty 3,7 %. Nezaměstnanost v zemi lehce klesá a naopak bilance běžného účtu se dostává do většího deficitu, který je k roku 2018 odhadován ve výši 24,8 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-3,5	1,0	1,4	2,4	2,3	2,2
HDP/obyv. (USD)	8 701	9 896	9 127	9 160	9 560	9 976
Míra inflace (%)	8,7	3,4	3,7	4,2	4,1	4,0
Nezaměstnanost (%)	11,3	12,8	11,8	10,7	10,2	9,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-23,5	-9,8	-24,8	-30,9	-34,5	37,3
Populace (mil.)	206,1	207,7	209,2	210,7	212,1	213,5
Konkurenceschopnost	75/140	75/137	72/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Brazílie umístila na 72. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Brazílie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	666 409	9,0	672 618	-0,9
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	569 761	7,7	133 494	326,8
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	478 216	6,4	414 763	15,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	334 483	4,5	260 554	28,4
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	308 469	4,1	405 904	-24,0
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	214 527	2,9	196 142	9,4
8706	Chassis traktorů vozidel motor osob nákl. aj.	209 646	2,8	—	—
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	195 421	2,6	162 533	20,2
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	192 506	2,6	172 550	11,6
8409	Části součásti pro motory pístové	165 663	2,2	135 556	22,2
Celkem TOP 10		3 335 101	44,8	2 554 114	30,6
Celkem vývoz		7 436 880		6 520 323	14,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Brazílie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7207	Polotovary ze železa oceli nelegované	2 540 631	31,9	770 689	229,7
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	850 552	10,7	1 062 447	-19,9
2601	Rudy železné koncentráty výpražky kyzové	609 027	7,7	127 731	376,8
8409	Části součásti pro motory pístové	568 705	7,2	293 308	93,9
2401	Tabák nezpracovaný, odpad tabákový	337 195	4,2	316 185	6,6
4703	Buničina dřevná natriónová sulfátová	187 506	2,4	120 311	55,9
0901	Káva i pražená, dekofeinovaná, slupky, náhražky	186 312	2,3	159 553	16,8
2304	Pokrutiny, odpad po extrahování sojového oleje	185 071	2,3	267 985	-30,9
0207	Maso a jedlé droby z drůbeže, čerstvé, chlaz., zmraz.	136 993	1,7	162 385	-15,6
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	130 082	1,6	73 331	77,4
Celkem TOP 10		5 732 074	72,1	3 353 925	70,9
Celkem dovoz		7 952 850		5 441 291	46,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Brazílie je automobilová velmoc, jež v posledních letech vyrábí mezi 2,5 a 3,75 mil. motorových vozidel ročně, z čehož jde přibližně pětina na export. Globální automobilky působící v zemi již patří mezi tradiční odběratele českých dodavatelských firem, nicméně vzhledem k nástupu nových modelových řad a postupnému rozšiřování výrobního portfolia domácích výrobců tento obor jednoznačně patří mezi perspektivní z hlediska českého exportu i do budoucna.

► Civilní letecký průmysl

Vedle produkce klasických dopravních letadel (Embraer) je dvousetmilionová Brazílie dlouhodobě rozsáhlým trhem, pokud jde o vrtulníky a ultralehká letadla. V roce 2019 bude dále pokračovat kooperace mezi brazilskou firmou Embraer a firmou Aero Vodochody Aerospace a.s. Aero dodává brazilskému podniku díly pro výrobu vojenského letounu KC-390. Tato strategická spolupráce vytváří pozitivní referenci pro uplatnění dalších výrobků českého leteckého průmyslu v Brazílii.

► Elektrotechnika

Příležitosti v tomto odvětví úzce souvisejí s rozšiřováním brazilských energetických kapacit, které jsou založeny především na obnovitelných zdrojích energie. Další významnou oblastí je budování transmisních sítí a další infrastruktury. V souvislosti s výše zmíněným novým kurzem brazilské vlády směrem k modernizaci ekonomiky by se měly objevit nové příležitosti v oblasti elektroniky, robotizace a dalších oborů úzce propojených s výzkumem a vědou.

► Energetický průmysl

Z hlediska energetického mixu země vyrábí 43,5 % energie z obnovitelných zdrojů. Pokud jde o elektrickou energii, obnovitelné zdroje energie se na její výrobě podílejí z 81,7 %, přičemž 61,5 % je generováno ve vodních elektrárnách. Dynamický rozvoj zaznamenávají větrné elektrárny, jejichž podíl na výrobě elektrické energie činí 5,4 %. Vzhledem k přílišné závislosti výroby elektrické energie na OZE (zejména na vodních elektrárnách) sílí tendence k diverzifikaci energetického mixu země směrem k tradičním zdrojům. Trvá poptávka Brazílie po turbínách klasického cyklu i po záložních zdrojích energie.

► Chemický průmysl

Přestože má Brazílie rozsáhlý a relativně vyspělý chemický průmysl, existuje řada komodit, které se v zemi nevyrábí nebo je jejich výrobní kapacita omezená. V posledních letech roste dovoz chemických přípravků na ochranu rostlin, čisticích prostředků a barviv.

► ICT

V zemi má přístup k internetu více než 108 mil. lidí nad 10 let věku. Velký rozmach zaznamenává připojení k internetu pomocí chytrých telefonů. Z hlediska příležitostí pro české vývojáře jsou zajímavé oblasti budování, správy a zabezpečení sítí, bezpečnostní aplikace a rozličný software včetně aplikací a her pro chytré mobilní telefony. Rostou příležitosti pro nabídku inovačních software.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

Obráběcí stroje české provenience mají v Brazílii historicky velice dobré jméno, a i nadále jsou velmi žádané.

► **Obranný průmysl**

V posledních letech dochází k posilování spolupráce v oblasti vojenských a obranných technologií, nově např. i v oblasti prostředků protichemické ochrany. Výhodou je, že rozpočty bezpečnostních složek na nákup a obnovu vybavení jsou jen minimálně postihovány vládními rozpočtovými škrty. Potenciál existuje zejména v oblasti pokročilé elektroniky, pozemní i letecké techniky a ručních zbraní. Nové příležitosti by se měly objevit v roce 2019 a 2020 v souvislosti se záměry nové brazilské vlády uvolnit předpisy k držení krátkých planých zbraní pro obyvatele. Nová vláda hodlá rovněž modernizovat techniku ozbrojených sil federace.

► **Plasty a gumárenský průmysl**

Příležitosti se soustředí především na oblast rozvinutého automobilového průmyslu, jde zejména o dodávky pneumatik a plastových výlisků a součástí pro motorová vozidla.

► **Sklářský a keramický průmysl**

České sklo má v Brazílii vynikající pověst. Existuje významná skupina koupěschopného obyvatelstva se zájmem o tradiční české křišťálové sklo, designové výrobky, lustry apod. Příležitostí mohou být také dodávky skleněných prvků pro stavební průmysl.

► **Stavební průmysl**

V souvislosti s očekávaným hospodářským oživením a znovu nastartováním dlouhodobě pozastavených infrastrukturních projektů se nabízejí zajímavé možnosti, pokud jde o dodávky široké škály stavebních materiálů.

► **Strojírenský průmysl**

V souvislosti s rozmachem minipivovarů v posledních přibližně 10 letech, kdy i přes vleklou hospodářskou krizi narostl jejich počet desetinásobně, jsou velké možnosti v oblasti dodávek souvisejících strojů a zařízení. V návaznosti na ekonomické oživení lze nyní očekávat další exportní příležitosti v tomto segmentu.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

V roce 2017 dosáhl brazilský export kůží hodnoty přes 2 mld. USD. V návazných oborech – kožedělném a obuvnickém průmyslu včetně souvisejícího strojního vybavení – působí na 10 tis. podniků, které zaměstnávají na 500 tis. lidí a jejichž roční obrat přesahuje 20 mld. USD. V návaznosti na překonání hospodářské krize se očekává další rozmach zmíněných odvětví.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Ekologické aspekty odpadového hospodářství nabyly v posledních dekáдах na významu, související projekty jsou hojně podporovány na federální, státní i municipální úrovni. V souvislosti s očekávaným hospodářským oživením lze očekávat jejich další rozmach. Poptávány jsou zejména technologie na čištění vod, využití městského odpadu i systémy předcházení přírodním katastrofám.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V Brazílii existuje na 293 tis. zdravotnických zařízení, z toho je 6 700 nemocnic (70 % z nich soukromých), která disponují 497 tis. lůžky. Rozpočet Ministerstva zdravotnictví v roce 2017 činil v přepočtu přes 750 mld. CZK, obrat sítě soukromých zdravotnických zařízení je mnohonásobně vyšší.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Dlouhodobě patří k významným dovozním komoditám do Brazílie sušené mléko, syrovátka a máslo. Země také v posledních letech zaznamenává nebývalý rozmach, pokud jde o výrobu a spotřebu piva. Vedle zavedených „globálních“ značek se stále více prosazují i menší regionální pivovary a minipivovary, které se od tradičních značek cíleně odlišují, a přestože má jejich produkce mnohdy charakter luxusního zboží, daří se jim velmi dobře získávat zákazníky. V závěru roku 2018 se objevily poptávky po dodávkách technologií z ČR v zájmu modernizace brazilského agrokomplexu. Existují příležitosti zejména v technologiích pro chov skotu, prasat a drůbeže (včetně návazných oborů).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
Civilní letecký průmysl	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Elektrotechnika	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8548 – Odpad a zbytky galvanických článků, baterií a el. akumulátorů ap. jinde neuvedené
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Chemický průmysl	HS 2621 – Ost. strusky a popely, popel z mořských řas a zbytky ze spalování komunálního odpadu
ICT	CPA 61.10 – Služby související s pevnými telekom. sítěmi
	CPA 62.03 – Správa počítačového vybavení
	CPA 63.11 – Zpracování dat, hosting a související služby
Kovozpracovatelský průmysl	HS 8456 – Stroje obráběcí pomocí laserů ultrazvuku ap.
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
Obranný průmysl	HS 3822 – Směsi diagnostické, laboratorní reagentie
	HS 6306 – Plachty nepromokavé lodní, stínící ap., stany aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 9020 - Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 - Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3901 - Polymery ethylenu v primárních formách
	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
Sklářský a keramický průmysl	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7016 - Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
Stavební průmysl	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 7227 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7326 - Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 8311 - Dráty, pruty, trubky, aj. k pájení, svařování nebo nanášení kovů
Strojírenský průmysl	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8453 - Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9021 - Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 3003 - Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 - Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0511 - Býčí sperma
	HS 1003 - Ječmen
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1107 - Slad, též pražený
	HS 1109 - Pšeničný lepek, též sušený
	HS 2203 - Pivo ze sladu

Exportní financování

EGAP do Brazílie v minulých deseti letech pojistil 29 případů v hodnotě 545 milionů korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního dodavatelského úvěru. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely textilní stroje a komponenty, dopravní prostředky a letecké motory. V Brazílii EGAP pojišťuje hlavně korporátní riziko. V poslední době EGAP podporuje formou zajištění americké US Eximbanky subdodávky českých leteckých motorů pro výrobu práškovacích letadel.

Chile

Chile nadále zůstává v průběhu poslední dekády jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik v Latinské Americe. Po finanční krizi však roste HDP v zemi pomaleji, a to v rozmezí 1–4 %, míra inflace vykazovala v roce 2018 hodnotu 2,4 %. Populace Chile překročila 18 mil. obyvatel a HDP na obyvatele v roce 2018 činilo dle odhadů MMF 16 143 USD. Nezaměstnanost je dlouhodobě na úrovni okolo 7 %. Běžný účet Chile je dlouhodobě deficitní a v roce 2018 vykazoval hodnotu -7,4 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,3	1,5	4,0	3,4	3,2	3,0
HDP/obyv. (USD)	13 748	15 068	16 143	16 277	17 022	17 764
Míra inflace (%)	3,8	2,2	2,4	3,0	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	6,5	6,7	6,9	6,5	6,2	6,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,5	-4,1	-7,4	-8,3	-8	-7,6
Populace (mil.)	18,2	18,4	18,6	18,8	19	19,2
Konkurenceschopnost	33/138	33/137	33/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Evropská unie uzavřela s Chile dohodu o volném obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Chile umístilo na 33. pozici ze 140 hodnocených zemí a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Chile 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	326 062	19,1	153 198	112,8
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	117 241	6,9	118 379	-1,0
5105	Vlna chlupy zvířecí jemné hrubé mykané česané	72 345	4,2	72 611	-0,4
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	71 895	4,2	64 133	12,1
3921	Desky, listy, folie, filmy, pruhy ap., ost. z plastů	70 940	4,2	47 961	47,9
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	48 230	2,8	29 816	61,8
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	45 026	2,6	34 866	29,1
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	43 091	2,5	29 357	46,8
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	41 816	2,5	67 785	-38,3
2933	Sloučeniny heterocyk s heteroatomem dusíku ap.	38 196	2,2	33 344	14,6
Celkem TOP 10		874 842	51,3	651 450	34,3
Celkem vývoz		1 703 958		1 564 704	8,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Chile 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	238 859	25,3	252 834	-5,5
1602	Přípravky konzervy jiné z masa drobtů krve	85 877	9,1	1 460	5 782,0
4703	Buničina dřevná nátronová sulfátová	82 362	8,7	77 491	6,3
0806	Hrozny vinné čerstvé sušené	69 225	7,3	74 244	-6,8
0810	Ovoce ostatní čerstvé	49 661	5,3	30 069	65,2
2208	Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry	47 417	5,0	37 930	25,0
0813	Ovoce sušené ne ořechy banány citrusy fíky ap.	44 624	4,7	47 337	-5,7
0203	Maso vepřové čerstvé chlazené zmrazené	39 235	4,2	40 061	-2,1
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	38 697	4,1	35 639	8,6
0304	Filé aj. maso rybí čerstvé chlazené zmrazené	36 251	3,8	11 414	217,6
Celkem TOP 10		732 208	77,5	608 479	20,3
Celkem dovoz		944 868		862 868	9,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Ve struktuře vývozu do Chile za rok 2018 zaujaly osobní automobily a jiná motorová vozidla první místo, což reflektuje trend chilské ekonomiky, kde se od roku 2016 každoročně zvyšuje nákup nových osobních vozidel, který v roce 2018 vzrostl o 15,6 %. Růstový trend existuje rovněž v oblasti nákladních vozidel, kterých se celkem prodalo 14018 což představuje nárůst o 6,6 %.

V oblasti automobilů existuje na chilském trhu velmi silná konkurence zejména v podobě vozů čínské provenience, které mají největší tržní podíl. Existují také možnosti investic v oblasti jeřábů, kde je však nutné počítat s konkurencí z Asie, USA i Evropy.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Důlní průmysl je nosným odvětvím chilské ekonomiky a podílí se téměř 60 % na chilském exportu. Hlavním odvětvím je těžba mědi, nicméně se těží rovněž lithium, molybden, zlato a mnoho dalších surovin. Důlní průmysl potřebuje velmi širokou škálu vybavení, nástrojů a zboží. Strategie potenciálních českých dodavatelů by měly brát v potaz jak potřeby velkých státních podniků, tak malých a středních soukromých firem, které se zdají být více kompatibilní s reálnými možnostmi českých exportérů. Stejně tak jako v ostatních oborech i v případě důlního průmyslu je bezpodmínečně nutná vysoká profesionalita potenciálních dodavatelů. Je nutno investovat do kvalitní komunikace ve španělštině a mít v místě zajištěnou alespoň formální právní identitu pobočky, díky které je možno získat daňové identifikační číslo RUT, bez kterého se nelze účastnit výběrových řízení. Trend posledních let potvrzuje, že chilský důlní průmysl bude postupně přecházet z těžby povrchové na těžbu hlubinnou. Tento vývoj bude nabízet nové šance českým firmám, které jsou v naprosté většině zaměřeny na právě na hlubinnou těžbu. Spíše, než dodávky těžkých strojů by mohly být z pohledu českých firem perspektivní dodávky moderních technologií a expertních řešení.

► Energetický průmysl

V roce 2018 pokračoval slibný trend, úspěšného prosazování se českých firem v oblastech fotovoltaiky, vodní energetiky, či v oblasti výroby energie z odpadů. V Chile existoval dlouhodobý akumulovaný deficit rozvoje energetiky, který se od roku 2014 díky rostoucímu zájmu zahraničních investorů postupně snižuje. Z důvodu vysoké seismické aktivity nelze v místě budovat jaderné elektrárny, avšak hlavní nosné odvětví chilské ekonomiky důlní průmysl je energeticky vysoce náročné. Cena a dostupnost elektrické energie jsou tedy stále palčivějším problémem. Rozvoj energetiky je tedy v poslední dekádě národní prioritou a energetické projekty mají všeobecnou podporu. Největší dynamiku zažívá rozvoj v oblasti obnovitelných zdrojů, zvláště pak energie solární. Chile má největší intenzitu slunečního záření na světě, zejména v oblasti severně od hlavního města Santiaga. V roce 2018 byl v Santiágu inaugurován první elektrický autobusový terminál, který funguje na bázi fotovoltaických panelů. Tento projekt byl navržen prezidentem Sebastiánem Piñerou, který tak chce bojovat proti vysokému znečištění ovzduší. Plánuje se další budování terminálů tohoto druhu. Připravuje se rovněž jak, modernizace tak výstavba tepelných elektráren, kde se otvírají příležitosti pro české dodavatele. V případě vodních elektráren se v současné době jakožto nejnadějnější jeví projekty malých a středních hydroelektráren. Rozvíjí se také segment větrné energetiky.

► **Obranný průmysl**

V Chile se velké oblibě těší sportovní střelné zbraně a krátké střelné zbraně k sebeobraně. V roce 2016 stoupl export střelných zbraní pro civilní sektor, který nadále nabízí značný potenciál růstu. Vedle dodávek hotových výrobků se nabízí možnost výrobní spolupráce s FAMA E – Fábricas y Maestranzas del Ejército de Chile, státní firmou obsluhující pozemní vojsko.

Významné možnosti uplatnění má i český letecký průmysl. České high-tech produkty v oblasti komunikačních technologií či pasivních sledovacích systémů mají rovněž šanci uspět na místním trhu. V poslední době vzrůstá zájem o bezpilotní letouny, polní nemocnice, zdravotnické produkty či prostředky OPZHN.

► **Strojírenský průmysl**

Chile importuje 60 % průmyslových a strojírenských výrobků. České výrobky mají v Chile dobré jméno a dosud jsou kladně hodnoceny některé strojírenské výrobky ještě z doby Československa. Výhodu mají dodavatelé, kteří jsou schopni zaručit dlouhodobý servis a předvést své výrobky přímo před zájemci přímo na místě. Tak jako ve všech ostatních oborech, platí i zde pravidlo, že k proniknutí na chilský trh je nutno učinit celou škálu investic (finančních i časových) a získat přístup k relevantním osobám. Dlouhodobě se ukazuje, že cesta k úspěchu vede přes vyslání vlastního, byť dočasného, reprezentanta nebo získání místního zástupce.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Jedná se o velmi perspektivní odvětví. Velký potenciál mají dodávky čističek odpadních vod, mobilních úpraven vody, odsolovacích zařízení, čerpadel, výrobníků pitné vody při mimořádných událostech nebo třídíren a spaloven komunálního odpadu. Od roku 2016 roste objem elektrické energie vyrobené ze zemědělských i jiných odpadů.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Prezident Sebastián Piñera pokračuje v „Programu investic do zdravotnictví“, který nebyl zcela dokončen za předchozích vlád. V současné době Chile investuje do výstavby 57 nových nemocnic a zdravotních středisek, která mají být dokončena do roku 2026. Hlavní účel tohoto programu je modernizace státního zdravotního systému. 32 z těchto projektů pochází od předchozích vlád, 25 z nich bude ukončeno a inaugurováno za současné vlády. Výstavba dalších 25 projektů bude zahájena do roku 2022. Počítá se s celkem 12 400 lůžky. Do roku 2022 bude rovněž dokončeno 120 středisek základní zdravotní péče, 40 center bude ve fázi výstavby a dalších 40 ve fázi licitace. Jedná se o historickou investici v hodnotě 10 mld. USD. Plán modernizace počítá se zaměřením na nové technologie, zavedením větší konkurence v laboratořích, ve farmaceutickém průmyslu a podporu využívání bio ekvivalentních léků. V oboru zdravotnictví je velká zahraniční konkurence a zejména Španělsko, má v Chile velmi silnou pozici.

V případě zájmu o tento segment je bezpodmínečně nutné vyslat do Chile odborně i jazykově zdatné zástupce a poskytnout jim maximální zázemí včetně vzorků a propagačních materiálů ve španělštině.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělství a potravinářský průmysl představují po důlním průmyslu druhý nejvýznamnější segment chilského exportu. Největší šanci na úspěch mají dodavatelé zařízení a technologií, kteří jsou schopni zaručit spolehlivý dlouhodobý servis a představit své výrobky na místě. Perspektivní jsou linky na uzení masa a ryb a technologie přípravy pokrmů. Mezi tři hlavní strategické priority Chile patří rozvoj

zpracovatelského průmyslu. Velmi perspektivní jsou tedy dodávky moderních technologií pro potravinářský průmysl.

► **Železniční a kolejová doprava**

Z dosud známých projektů lze zmínit výstavbu nových tras metra v Santiagu de Chile, výstavbu lanových drah v Iquique a Valparaísu, rozšíření a modernizaci příměstských vlaků v Santiagu (Quinta Normal, Batuco, Melipilla-celkově cca 100 km. Z dlouhodobějšího hlediska je vhodné sledovat snahu o obnovu železniční sítě. V minulosti mělo Chile značně rozvinutou síť železnic, avšak v 70. a 80. letech z různých důvodů velká část této sítě zanikla spolu s vagóny a lokomotivami. Vzhledem k neúnosné přetíženosti chilské silniční infrastruktury a s přihlédnutím k finančním a ekologickým aspektům je neodvratně nutné zahájit zásadní obnovu jak železniční sítě, tak kolejových vozidel. Jižní regiony Chile, Bío-Bío a Araucanía, v roce 2022 plánují uvést do provozu 10 elektrických a 3 dieselové rychlovlaky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7306 – Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7321 – Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 2807 – Kyselina sírová oleum
	HS 7228 – Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7318 – Šrouby, vruty, matice, podložky aj., z železa, ocel
	HS 8408 – Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8483 – Převodové hřídele a kliky; ložisková pouzdra; převodovky, setrvačnický, spojky aj.
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8704 – Vozidla motorová pro dopravu, nákladní
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
HS 2807 – Kyselina sírová oleum	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Strojírenský průmysl	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8439 – Stroje pro výrobu buničiny, papíru, kartonu aj.
	HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Stroje obráb pro vrtání frézování řezání apod.
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 – Stroje tvářecí, jiné pro opracování kovů apod.
	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
Obranný průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Zbraně střelné zařiz., využívající výbuchu ost.
Automobilový průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8711 – Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata, aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9619 – Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny

Kanada

Podle odhadů se hospodářský růst v roce 2019 sníží na 2 %, v tomto tempu by měl pokračovat i v roce 2020, kdy se předpokládá růst 1,8 %. Úrokové sazby zůstávají vysoké a inflace spotřebitelských cen zůstává kolem cílové sazby 2 %, což znamená, že Kanada očekává v letech 2019–2020 roční zpomalení růstu soukromé spotřeby. Jelikož spotřebitelské výdaje představují zhruba 60 % kanadské ekonomiky, toto umírnění bude mít za následek pomalejší růst HDP. Populace Kanady vzrostla na 37,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele podle posledních dostupných statistik v roce 2018 činil 46 733 USD. Míra nezaměstnanosti se v prosinci 2018 snížila na 43leté minimum 6,1 % a ekonomika uzavřela rok 2018 přidáním 9 300 nových pracovních míst.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,4	3,0	2,1	2,0	1,8	1,8
HDP/obyv. (USD)	42 418	45 095	46 733	48 601	51 229	53 801
Míra inflace (%)	1,4	1,6	2,6	2,2	2,1	2,1
Nezaměstnanost (%)	7,0	6,3	6,1	6,2	6,2	6,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-49,3	-48,8	-52,2	-55,6	-43,3	-41,8
Populace (mil.)	36,2	36,7	37,1	37,5	37,8	38,2
Konkurenceschopnost	15/137	13/137	12/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi EU a Kanadou (CETA), dohoda je předběžně prováděna od 21. 9. 2017), zatím není ratifikována všemi členskými státy EU (ČR ratifikována Parlamentem ČR dne 13. 9. 2017).
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kanada umístila na 12. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik, dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Kanady 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7302	Materiál pro stavbu tratí železnič tramvaj	568 555	7,3	551 836	3,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	435 313	5,6	444 683	-2,1
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	351 214	4,5	49 855	604,5
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	329 196	4,2	586 758	-43,9
8428	Zařízení ost. zdvihací nakládací manipulační	292 056	3,8	65 289	347,3
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	240 407	3,1	202 080	19,0
4011	Pneumatiky nové z pryže	201 040	2,6	249 951	-19,6
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	190 260	2,5	221 775	-14,2
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	162 281	2,1	45 476	256,8
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	160 604	2,1	132 586	21,1
Celkem TOP 10		2 930 926	37,8	2 550 289	14,9
Celkem vývoz		7 748 619		7 102 212	9,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kanady 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8802	Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě (včetně)	2 288 979	27,4	1 143 764	100,1
2701	Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého	1 194 014	14,3	985 686	21,1
7601	Hliník surový (nepracovaný)	747 129	9,0	13 995	5 238,5
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	410 567	4,9	254 461	61,3
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	223 319	2,7	199 559	11,9
8483	Hřídele aj. převodové převody kola ozubené ap.	183 862	2,2	163 457	12,5
7118	Mince	173 154	2,1	100 556	72,2
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje, jinde v této kapit	153 699	1,8	92 477	66,2
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	143 638	1,7	42 972	234,3
2106	Přípravky potravinové jinde neuv.	128 267	1,5	116 868	9,8
Celkem TOP 10		5 646 628	67,7	3 113 795	81,3
Celkem dovoz		8 340 861		6 017 352	38,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Kanadský automobilový průmysl vyrábí lehká užitková vozidla (osobní automobily, dodávky), těžká nákladní vozidla (nákladní automobily, kamiony, autobusy, školní autobusy, vojenské vozy) a širokou škálu částí, součástí a systémů používaných v automobilech. Automobilový průmysl je největším dovozním a druhým největším exportním sektorem v Kanadě, který je však vysoce závislý na trhu USA. Po renegociaci dohody NAFTA, respektive jejím nahrazením USMCA, by měla přispět k vyšší stabilitě v tomto odvětví. Centrem výroby automobilů je provincie Ontario, vyrábí se zde automobily Fiat, Chrysler, Ford, GMC, Honda nebo Toyota. V provinciích Ontario, Nova Scotia a Québec se stále více investuje do výzkumu v oblasti autonomních vozidel a elektromobilů se zaměřením na výkonnost baterií, zároveň se investuje i do napájecí infrastruktury. Právě provincie Nova Scotia spustila provoz mnoha napájecích stanic pro elektromobily (byť počet registrovaných elektromobilů je, i díky nízkým cenám benzínu, zatím velmi nízký).

► Civilní letecký průmysl

Letecký průmysl je jedním ze strategických odvětví přispívajících k růstu kanadského HDP, především díky vysokým investicím do oblasti inovací a R&D (roční investice představují 1,7 mld. CAD). Letecký průmysl ročně přispívá až 25 mld. CAD do kanadského HDP, působí zde více než 700 leteckých společností. Roční tržby se pohybují kolem 29 mld. CAD. Více než 75 % produkce se vyváží do zahraničí, z toho zhruba 60 % do USA. Civilní výroba představuje zhruba 80 % kanadského leteckého průmyslu, přičemž Kanada zaujímá 3. místo na světě ve výrobě civilních letounů, motorů a leteckých simulátorů. Hlavním centrem odvětví je Montréal a jeho okolí v provincii Québec (50 % celkového výkonu sektoru, následovaný provincií Ontario s 25 %), v jeho okolí se vyrábí téměř všechny letecké komponenty. Mezi největší kanadské firmy patří Bell Helicopter – Textron Canada Ltd., Avcorp Industries, Bombardier Aerospace, CAE, Héroux-Devtek, Pratt & Whitney Canada, Magellan Aerospace Corp., MHI Aerospace, Cyclone MFG, Turbomeca Canada. V celém sektoru existují příležitosti dodávek leteckých komponentů a výrobní spolupráce s kanadskými firmami.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Kanadský ropný průmysl a průmysl pro těžbu zemního plynu je rozvinutý téměř ve všech kanadských provinciích (10) a teritoriích (3). I přes to, že trh je stále pod svými předkrizovými maximy, pokračuje realizace několika již dříve rozpracovaných projektů (v hodnotě přes 220 mld. CAD, projekty těžby bitumenu a výstavby ropovodů a plynovodů v hodnotě 24 mld. CAD), stejně tak byl v roce 2018 schválen nový projekt v ceně 40 mld. CAD na stavbu terminálu na zkapalněný plyn v Britské Kolumbii. Kanada bude nadále potřebovat konkurenceschopné důlní a těžební technologie, zařízení a příslušenství a další inovativní položky (smart mining je v Kanadě stále populárnější). Zmíněné příležitosti patří mezi hlavní položky kanadského dovozu. Kanada je ve světovém měřítku jeden z největších producentů minerálů, 2. největší producent uranu (22 % světové produkce, ročně se vytěží kolem 7 000 t), 3. největší producent diamantů a platiny, v první pětce těžařů se pohybuje u hliníku, kobaltu, titanu, kadmia a je 7. největší producent zlata. Kanada je 5. největší producent zemního plynu a 4. největší producent ropy na světě. Zásoby ropy se pohybují kolem 170 mld. barelů a až 97 % rezerv představují ropné písky, po Venezuele

a Saúdské Arábii má 3. největší zásoby ropy na světě, export nerostných surovin představuje zhruba čtvrtinu celkového kanadského vývozu.

► ICT

V odvětví informačních a komunikačních technologií na kanadském trhu působí téměř 40 tis. společností, většina spadá do oblasti softwarových a počítačových služeb. ICT významně přispívá k růstu kanadského HDP, roční produkce sektoru přesáhla 73 mld. CAD a blíží se 5 % národního HDP. Jedná se o stále se rozšiřující obor, který si v posledních letech drží 2% tempo růstu. Úspěch slaví primárně sub-sektory ICT, jako je vývoj SW, kybernetická bezpečnost, počítačové služby, včetně ICT velkoobchodního prodeje. Velkou perspektivu také mají obory spojené s umělou inteligencí a informační technologie spojené s robotikou a vyspělou výrobou (což jsou témata, na která Kanada klade rostoucí důraz a vládní i soukromé investice). Naopak útlum je delší dobu zaznamenáván v komunikačních službách a zpracovatelském/výrobním sub-sektoru ICT (logistické, marketingové a podpůrné služby).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V případě Kanady jde o vysoce diversifikovaný obor, založený na špičkových technologiích a intenzivním R&D. Trh se zdravotnickými přístroji a nástroji (diagnostika, ortopedie, protetika, dentální produkty) ročně představuje téměř 7 mld. CAD. I přesto, že kanadský import medicínských přístrojů a jiného technického zařízení se pohybuje kolem 5 mld. CAD a dovoz farmaceutických produktů 12 mld. CAD (obchodu dominují USA, Čína, Mexiko, Švýcarsko a Německo), jsou zde české firmy velmi zřídka zastoupeny, proto shledáváme jako velmi perspektivní možnost rozšíření českých dodávek do Kanady, byť je třeba počítat s vysoce konkurenčním prostředím. Sektor nabízí mj. možnost dodávek zdravotnických zařízení a nemocničních lůžek, na trhu chybí dostatek společností dodávající právě vybavení nemocničních či jiných zdravotnických výrobků, zajímavé příležitosti může nabízet trh medicínských analytických přístrojů. Mezi hlavní centra v Kanadě patří velká města a jejich aglomerace, Toronto, Montréal a Vancouver.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Prérijní provincie (Alberta, Saskatchewan a Manitoba) a provincie Ontario jsou důležití zemědělstí a potravi noví producenti. Významné je pěstování obilí (pšenice, ječmen, oves), luštěnin a olejnin (řepka), stejně jako masný průmysl, jedná se o komodity, určené na export. Velikost trhu a kapacit potvrzuje zájem o zemědělské stroje a výzkumnou a vědeckou spolupráci. Rostoucí tendence má také vývoz zemědělských léčiv pro malo obchod a vývoz umělých střev a inovativních položek. Mezi hlavní položky zemědělského a potravinářského dovozu do Kanady patří víno, potravinové přípravky, pekařské výrobky, krmivo pro psy a kočky (pro malo obchodní prodej) a káva. Populace Kanady se zvyšuje, poptávka po zemědělských produktech a technice se tedy stále bude navyšovat. Zároveň existuje poptávka po nových technologiích spojených se zemědělstvím (drony, smart agriculture). Zajímavé příležitosti technologie a suroviny spojené s pivovarnictvím a dynamicky rostoucím sektorem minipivovarů, kterých v Kanadě každý rok přibývají desítky a naprostá většina technologií je dovážena z USA, zemí EU, Číny a Japonska.

► Železniční a kolejová doprava

S 49 tis. km tratí má Kanada jednu z největších železničních sítí na světě. Jedním z největších operátorů, který obsluhuje přes 12 tis. km tratí po celé Kanadě je VIA Rail, jejíž síť je doplňována městskou a příměstskou dopravou ve velkých městech (Toronto, Montréal, Ottawa, Vancouver, Calgary,

Edmonton). Oblast představuje stabilní trendy pozitivního vývoje a výhled do následujících let je z důvodu velikosti trhu rostoucí. Celkově je železniční sektor dlouhodobě podfinancovaný a v nejbližších letech lze očekávat zahájení projektů, které mohou dosáhnout až 60 mld. CAD (včetně zmíněných městských a příměstských projektů). Projekty se budou v různých provinciích a městech nadále realizovat, neboť jsou jedním z mála způsobů, jak řešit přetíženou dopravní infrastrukturu. Železniční doprava je v Kanadě důležitým sektorem i v oblasti přepravy nerostných surovin (ropa, uhlí, nerostné suroviny). Ročně se po železnicích přepraví až 17 % celkové hmotnosti těchto surovin, z toho celých 54 % připadá na převoz uhlí. Poptávka po materiálu pro stavbu železničních tratí, údržbě, ale i po vlakových soupravách je vysoká.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 7306 – Trouby, profily, duté, jiné, ze železa nebo oceli
	HS 7307 – Příslušenství pro trouby, trubky ze železa nebo oceli
	HS 8413 – Čerpadla i s měřicím zařízením, zdviže na kapaliny
	HS 8428 – Zařízení ostatní zdvihací, nakládací, manipulační
	HS 8430 – Stroje ostatní srovnávací, pluhu, frézy sněžné
	HS 8431 – Součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Materiál pro stavbu železničních a tramvajových tratí
	HS 7308 – Konstrukce, části, desky, tyče a jiné ze železa nebo oceli
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové vozy s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních tratí
	HS 8607 – Části a součásti železniční nebo tramvajových kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejové a železniční příslušenství, části a příslušenství železničních nebo tramvajových drah, materiál kolejový svrškový, bezpečnostní a signalizační dopravní zařízení
Automobilový průmysl	HS 8483 – Převodové hřídele, kliky, ložiska, ozubená soukolí
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory
	HS 8708 – Části, součásti a příslušenství motorových vozidel
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 2203 – Sladové pivo
	HS 8432 – Stroje, nářadí pro zemědělství, lesnictví
	HS 8433 – Stroje, zařízení žací, mláticí, sekačky trávy
	HS 8434 – Stroje, zařízení dojící, mlékárenské
	HS 8438 – Stroje, přístroje pro pivovary
	HS 8444 – Stroje k tvarování a stříhání apod., textilních materiálů
	HS 8474 – Stroje k třídění, prosévání apod., zemin, kamenů a jiné

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9022 – Přístroje rentgenové a jiné používající radiační záření, zdravotnická lůžka
	HS 3003, 3004 – Léky
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 8421 – Odstředivky, stroje a přístroje k filtrování, čištění kapalin a plynů
ICT	CPA 62 – Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 63 – Informační služby
Civilní letecký průmysl	HS 8803 – Části a součásti motorových a bezmotorových prostředků pro létání
	HS 8411 – Turbovrtulové, proudové motory a ostatní plynové turbíny

Kolumbie

Kolumbie se v posledním desetiletí zařadila mezi země s nejvyšším hospodářským růstem v Latinské Americe. Zatímco před globální ekonomickou krizí růst HDP dosahoval téměř 7 %, od roku 2011 docházelo k postupnému zpomalování růstu ekonomiky, byť se stále držela vysoko nadprůměrem regionu. V roce 2018 činil růst 2,8 % (v roce 2017 šlo o hodnotu HDP 1,8 %). Prognózy na rok 2019 hovoří o růstu 3,6 %. Míra inflace vykázala pokles z hodnoty 4,3 %, které dosáhla roku 2017 na hodnotu 3,2 % roku 2018. Tato hodnota by měla nadále klesat, přičemž cílem Centrální banky Kolumbie je dosažení hodnoty 3,0 %. Nezaměstnanost se pohybuje dlouhodobě pod 10 %. Bilance běžného účtu je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,0	1,8	2,8	3,6	3,7	3,7
HDP/obyv. (USD)	5 800	6 380	6 761	7 049	7 217	7 441
Míra inflace (%)	7,5	4,3	3,2	3,4	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	9,2	9,3	9,2	9,1	9,0	9,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-12,1	-10,4	-8,2	-8,4	-8,7	-9,9
Populace (mil.)	48,7	49,3	49,8	50,4	50,9	51,4
Konkurenceschopnost	61/138	66/137	60/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie má s Kolumbií uzavřenou preferenční obchodní dohodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se drží Kolumbie na 60. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD, jejímž členem se Kolumbie v roce 2018 stala, je stupeň exportního rizika 4/7.

Vývoz ČR do Kolumbie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	249 099	19,7	36 111	589,8
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	89 264	7,0	82 642	8,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	78 486	6,2	69 083	13,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	78 279	6,2	62 352	25,5
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	54 653	4,3	1 376	3 871,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	43 438	3,4	85 682	-49,3
7202	Feroslitiny	41 620	3,3	8 347	398,6
1107	Slad i pražený	29 028	2,3	2 274	1 176,5
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	28 054	2,2	28 952	-3,1
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	26 302	2,1	17 747	48,2
Celkem TOP 10		718 223	56,7	394 566	82,0
Celkem vývoz		1 267 304		1 117 557	13,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kolumbie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0803	Banány vč. plentejnů čerstvé sušené	607 690	56,3	443 972	36,9
0603	Květiny řezané na kytice ap. čerstvé sušené aj.	119 728	11,1	108 531	10,3
0901	Káva i pražená, dekoferinovaná, slupky, náhražky	98 809	9,2	59 568	65,9
2704	Koks, polokoks z uhlí černého, hnědého, rašeliny	68 465	6,3	–	–
2101	Výtažky esence koncentráty kávy čaje maté ap.	29 022	2,7	28 734	1,0
0810	Ovoce ostatní čerstvé	26 730	2,5	19 400	37,8
1701	Cukr třtinový, řepný, sacharóza chemicky čistá	22 855	2,1	26 912	-15,1
7202	Feroslitiny	18 641	1,7	–	–
2701	Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého	18 271	1,7	–	–
8542	Elektronické integrované obvody	16 757	1,6	–	–
Celkem TOP 10		1 026 968	95,2	687 117	49,5
Celkem dovoz		1 079 053		749 832	43,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Roční výroba automobilů v Kolumbii se v posledních 5 letech pohybuje v rozmezí 94–154 tis. vozů, z nichž zhruba 13–25 tis. je vyvezeno, většinou do sousedních zemí. Kolumbie tak zaujímá pozici čtvrtého největšího výrobce automobilů v Latinské Americe. V roce 2018 Kolumbie importovala 256 662 (v loňském roce to bylo 238 240 vozů), což představuje nárůst o 7,7 %. K nárůstu přispěla větší spotřebitelská důvěra a oživení ekonomiky v druhé polovině roku. Hlavními dodavateli jsou Korejská republika, Japonsko, USA, Mexiko, Indie, Čína a Ekvádor. Kolumbie však s indexem 5,5 nových vozů na 1000 obyvatel nadále patří k nejvíce podmotorizovaným zemím v regionu. Importy z ČR tak zdaleka nedosahují možností, které trh nabízí, a to jak u osobních vozů (průměrná cena nově nakupovaného vozu loni činila 17 tis. USD, přičemž průměrné stáří autoparku v Kolumbii je 15 let), tak i nákladních automobilů (především v důlním průmyslu či pro účely armády). Rovněž pro vývozce autosoučástí a komponentů pro automobilový průmysl představuje Kolumbie trh s velkou absorpční schopností. Import nákladních automobilů byl komplikován legislativou (zákon o šrotovním), která však byla v předloňském roce novelizací zjednodušena. V roce 2018 vstoupila v účinnost legislativa umožňující v následujících 10 letech bezcelní dovoz elektromobilů, součástí a nabíjecích stanic. Tradiční osobní vozy jsou přitom zatíženy clem až 35 %, DPH 19 % a spotřební daní 8 %. Sektor elektromobilů tak zaznamenal nárůst na 932 prodaných elektromobilů a hybridů. Sektor motocyklů zaznamenal oproti loňskému roku nárůst o 10,7 %, což představuje na 553 tis. prodaných motocyklů. Nejprodávanější kubaturou je 110–150 cm³ (52 % trhu). Na 94 % prodaných motocyklů se montuje v Kolumbii ze součástí dovezených z Indie a Číny.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Rozvoj důlního průmyslu (především těžba a zpracování ropy, zemního plynu, uhlí a nerostů) je jednou z hlavních priorit i nové kolumbijské vlády (podíl na HDP v roce 2018 7,8 %). Po třech letech růstu však u analytiků rostou obavy z volatility cenového vývoje či důsledků obchodní války mezi USA a Čínou. Na rok 2019 se dle Asociace kolumbijských těžařů (ACM – Asociación Colombiana de Minería) počítá s investicemi ve výši 1,5 mld. USD. Význam tohoto sektoru podtrhuje vytvoření systému tzv. PINE (Proyectos de Interés Nacional y Estratégico – Projekty národního strategického zájmu, jejich podporou vláda napomáhá plnění cílů Národního plánu rozvoje (Plan de Desarrollo Nacional). velikost domácího trhu činí 1,6 mld. USD, přičemž domácí výroba zařízení dokáže pokrýt jen celých 20 % potřeb ekonomiky. V roce 2018 dovoz strojů a zařízení pro důlní průmysl dosáhl dle předběžných údajů 1,4 mld. USD. V Kolumbii se nachází 40 % ověřených zásob uhlí v Latinské Americe (10. největší na světě). Současná roční těžba činí cca 100 mil. tun. Rychle se rozvíjí rovněž těžba nerostů (ze jména zlata, stříbra), jež roku 2018 rostla o 9,8 %. Vývoz zlata především z oblasti Caldas a mědi z oblasti Risaralda (obě oblasti patří mezi PINE), roste již sedm po sobě jdoucích let a v roce 2018 dosáhl dalšího vrcholu. V případě strojů a zařízení pro těžbu a zpracování ropy a zemního plynu se jedná o trh převyšující ročně nákupy za 2,7 mld. USD, přičemž 90 % svých potřeb domácí firmy pokrývají dovozem. Pro české firmy se v tomto segmentu trhu s uhlím nabízejí možnosti na dodávky zařízení na vrtání, těžbu, drcení, nakládání a odvoz uhlí, dále zařízení pro výtahové šachty (kompresory, čerpadla, potrubí), zabezpečovací zařízení a rovněž geologické služby (průzkum a software), environmentální poradenství a konzultace v oblasti sanace krajiny.

► Elektrotechnika

Velikost tohoto trhu v Kolumbii činila za období leden–září 2018 9,0 mld. V roce 2018 činil dle předběžných odhadů růst 7,1 %, z čehož sektor audio video zaznamenal růst dokonce 21 %. Pro české výrobce se tak nabízí příležitosti v oblasti tradičních informačních a komunikačních zařízení (TV, PC, telefony atd.).

► Energetický průmysl

Velikost domácího trhu představuje zhruba 1,5 mld. USD, z čehož lokální výroba činí jen 290 mil. USD, 75 % směřuje na export. Instalovaná kapacita v Kolumbii převyšuje 14 524 MW (z toho 65 % připadá na vodní elektrárny, zbytek jsou tepelné, plynové a kogenerační). V rámci vládního plánu má být během 5 let postaveny nové kapacity o výkonu 4 000 MW. Dovoz energetických strojů a zařízení činí 1,3 mld. USD, což představuje velkou příležitost pro české výrobce především turbín (parních, vodních, plynových), generátorů, transformátorů a elektrických rozvaděčů (včetně malých vodních elektráren). Pomalu se prosazují na trhu rovněž dodávky turbín pro malé vodní elektrárny (Cink Hydro-Energy). Vzhledem k problémům se stavbou vodního díla Hidroituango v departamentu Antioquia odhaduje úřad UPME (Unidad de Planeación Minero Energética), že bude Kolumbii chybět v roce 2023 až 1500 MW. Proto Kolumbie také silně podporuje obnovitelné zdroje energie, které vzhledem k tamějším klimatickým podmínkám představují významný potenciál. Vláda přijala zákon č. 1715, který reguluje integraci obnovitelných zdrojů energie do národního energetického systému. Norma upravuje investiční pobídky, mj. možnost snížit v průběhu 5 let daňový základ až o 50 % či osvobození dovozu nezbytných technologií od DPH. Cílem vlády je dosažení podílu obnovitelných energií ve výši 15 % celkové instalované kapacity do roku 2023. Pro české firmy se tak otvírá velký prostor, neboť v současné době tvoří podíl solární energie pouhých 0,1 %. V odlehlých oblastech, které nejsou napojeny na elektrickou síť, a které dle údajů IPSE (El Instituto de Planificación y Promoción de Soluciones Energéticas para las Zonas No Interconectadas) představují až 45 % území, jsou obnovitelné zdroje energie takřka jediným řešením. V letech 2018–2022 se připravuje výstavba 7 nových vedení pro distribuci elektrické energie, a to především v karibské oblasti (departamenty Guajira, César, Magdalena a Bolívar) která se kvůli vzrůstající spotřebě elektřiny nejvíce potýká s přetížením stávající sítě.

► Chemický průmysl

Kolumbie je velkým dovozcem chemikálií (organických i anorganických), které se ve velkém objemu využívají v nejrůznějších odvětvích průmyslu a zemědělství.

► Obranný průmysl

Kolumbie v roce 2018 vydala na nákupy pro ozbrojené složky (pozemní vojsko, námořnictvo, letectvo a Národní policii) kolem 3,1 % HDP, což představovalo 9,7 mld. USD. Celkové náklady na obranu v roce 2018 převýšily, i přes uzavření mírových dohod s levicovou guerillou FARC, 12 % všech veřejných výdajů. Rozpočtová kapitola ozbrojených sil byla v rámci národního rozpočtu na rok 2017 byla oproti loňskému navýšení mírně snížena o 42 mil. USD, stále však představuje téměř 10,8 mld. USD). Lze předpokládat, že tento trend bude pokračovat, a to i vzhledem k tomu, že kolumbijské vzdušné síly rovněž připravují výměnu svých cvičných a bojových letounů. ČR je v Kolumbii známá mj. vývozem pistolí CZ a střeliva vč. nábojových komponentů Sellier+Bellot. Významným je nadále i téma odminování, které je nutným předpokladem mírové obnovy venkova. Atraktivitu Kolumbie dále zvyšuje

skutečnost, že je od května 2018 jako jediná země v Latinské Americe přidruženým členem NATO. Velký potenciál však nabízí rovněž dodávky nákladních vozů 8 × 8, radarů a moderních komunikačních prostředků, logistických softwarových řešení, dále detektorů min a výstroje (oblečení, obuv, helmy) včetně ochranných vest, avšak za předpokladu, že české firmy si na místním trhu zajistí fyzické zástupce, vytvoří sklady náhradních dílů a zajistí odpovídající postprodejní servis (v případě nákladních aut rovněž nezbytné homologace). Vzhledem k důležitosti zajištění osobní bezpečnosti je významný také sektor soukromých bezpečnostních agentur, který představuje trh o velikosti 2,7 mld. USD ročně.

► **Stavební průmysl**

Nová kolumbijská vláda převzala od svých předchůdců jeden z hlavních cílů pro udržení hospodářského růstu, a to rozvoj dopravní infrastruktury, především dálnic a rychlostních silnic, dále železnice, lodní dopravy a modernizaci stávající dopravní logistické infrastruktury (přístavů a letišť). Podle rámcového plánu rozvoje infrastruktury Kolumbie na léta 2015–2035 plánuje vláda investovat ve spolupráci s privátním sektorem během 20 let více než 112 mld. USD, především formou vybudovat-provozovat-předat (BOT) s koncesí na 20–30 let. Plán mj. zahrnuje výstavbu nových moderních dálničních a silničních tahů 4. generace v celkové délce 7 tis. km, dále rozvoj intermodální dopravy (101 projektů včetně splavnění 8 velkých řek v délce 3 tis. km) Vláda rovněž připravuje oživení dlouho odkládaných projektů výstavby nových železničních tratí v délce 1 600 km. Kvůli nedostatečné a nekvalitní dopravní infrastruktuře (jen 1 200 km dálnic) má dnes Kolumbie jedny z nejvyšších vnitrostátních přepravních. Přes letošní zpomalení, dané též volebním rokem, je očekáván na příští rok růst sektoru ve výši 4,8 %.

Hlavním projektem bude do dalších let pokračování výstavby rychlostních komunikací 4G, rozšíření mezinárodního letiště v Bogotě El Dorado 2, zahájení výstavby bogotského metra, či bogotský příměstský vlak Regiotram. Jen v Bogotě se na infrastrukturní projekty počítá s investicí ve výši 7,3 mld. USD do roku 2020. Na rok 2019 vláda vyčlenila celkem 2,5 mld. USD na výstavbu terciárních zpevněných silnic v regionech. Potenciálními příležitostmi pro české subjekty jsou inženýrské a stavební služby, stavební materiály a konstrukce ze železa a oceli, dálniční svodidla, průmyslová skla, kontrolní a řídicí systémy pro silniční a železniční dopravu, radary pro letiště. V souvislosti s uzavřením mírových dohod a z toho plynoucí výrazně lepší bezpečnostní situaci v zemi patří cestovní ruch k nejrychleji rostoucím sektorům, což představuje významnou příležitost pro české investory, například při budování zaostávající turistické infrastruktury.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Významnou příležitostí skýtá vodohospodářství, velká poptávka je v souvislosti se zpřísněním zákona o odpadních vodách po čističkách odpadních vod, technologiích ekologické likvidace odpadů, či likvidaci následků ilegální těžby zlata (odhady hovoří o znečištěných 100 tis. ha). Jakkoliv má Kolumbie páté největší zásoby pitné vody na světě, značná část jejích vodních zdrojů je silně znečištěna. K významným projektům tak patří například vládní plán provést do roku 2040 úplnou dekontaminaci silně znečištěné řeky Bogotá, kde se počítá s investicí ve výši 0,5 mld. USD. Vláda silně podporuje implementaci zásad oběhového hospodářství, kdy v listopadu roku 2018 přijala dokument s názvem národní strategie oběhového hospodářství. Tento dokument odhaduje tržní potenciál oběhového hospodářství v Kolumbii na 11,7 mld. USD ročně.

► Zábava a volný čas

V rámci hraček, her a sportovních potřeb je největší potenciál u dětských stavebnic a modelů na hraní. Významný růst zaznamenává v souvislosti s rostoucí kupní silou obyvatelstva sektor fitness (posilovací stroje, spinning, cvičební pomůcky, oblečení) a doplňků výživy, kteréžto představují trh o velikosti zhruba 250 mil. USD. Dle předběžných odhadů zaznamenal v roce 2018 tento sektor růst 14,6 %. Jen investice do cvičební infrastruktury představovaly 46 mil. USD. Posilovny přitom v současnosti pravidelně navštěvuje i přes postupný nárůst pouze 2,8 % populace (v Brazílii 10 %, v Evropě 14 %).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kolumbie představuje třetí největší trh zdravotnických potřeb v Latinské Americe. Dovoz zdravotnické techniky v roce 2018 činil 1,7 mld. USD, což pokrylo necelých 80 % potřeb domácího trhu Bogota přitom představovala 75 % všech dodávek. V roce 2019 se předpokládá navýšení importu opět o zhruba 10 %. Kolumbijský trh s lékařskými přístroji a nástroji je 4. největší v obou Amerikách a patří mezi TOP 20 na světě. Současně je jedním z nejrychleji rostoucích trhů na světě v tomto segmentu. Během příštích 5 let se má zvětšit na 2,1 mld. USD, což je dáno jednak velkou podporou vlády ale i tím, že díky reformě zdravotního systému a tzv. Zákonu 100 má dnes 80 % obyvatel zdravotní pojištění a může v mnohem větší šíři využívat služeb zdravotních zařízení. Zájem je především o diagnostické přístroje, ortopedické nástroje a protézy, vybavení pro ultrazvuk, mamografii a kardiovaskulární (stenty) vyšetření, dále dermatologické a laserové přístroje pro estetiku a plastickou chirurgii, kardiologické, neurologické a onkologické přístroje, sterilizátory a laboratorní inkubátory, laboratorní přístroje a spotřební zdravotnický materiál.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Trh s potravinami a nápoji se v Kolumbii velmi dynamicky rozvíjí, především díky rostoucí kupní síle obyvatel a zvětšující se maloobchodní síti ve velkých městech (Bogotě, Medellín, Cali, Barranquille, Bucaman ze, Cartagena ě). Podle statistických údajů spotřeba potravin a nápojů roste každoročně v posledních 5 letech v průměru o 9,5 %. Velký potenciál pro české firmy je nadále v oblasti syrovátky (jsme tradiční vývozce, byť nás limitují množstevní kvóty), sušeného mléka, dále pív, minerálních vod (a to především s přidanou hodnotou nejrůznějších chutí, minerálů či vitamínů), cukrovinek a tzv. „health & well-being“ snacků (vloček a musli).

Agroprůmysl patří k tahounům růstu kolumbijské ekonomiky (v roce 2018 dle předběžných údajů 4,2 %, v roce 2017 růst o 6,3 %). Lze očekávat, že tento trend bude pokračovat i v dalších letech. Po loňském snížení byl na rok 2019 rozpočet Ministerstva zemědělství na rok 2019 navýšen o 12 % na 0,8 mld. USD. Rozvoj venkova patří k prioritám kolumbijské vlády, která v rámci pokračujícího programu na revitalizaci kolumbijského zemědělství po ukončení vnitřního ozbrojeného konfliktu „Colombia siembra“ počítá do roku 2019 s investicemi ve výši 1,6 mld. USD do rozvoje zemědělství. Plán rovněž počítá do roku 2019 s poskytnutím úvěrů kolumbijským zemědělcům až ve výši 25 mld. USD. Velikost domácího agroprůmyslového trhu se odhaduje na 180 mil. USD. Lokální výroba je malá (necelých 40 mil. USD) a navíc je přednostně zaměřena na vývoz do sousedních zemí (Peru, Ekvádor, Venezuela, Panama – 29 mil. USD). Největší zájem na lokálním trhu je o dovážené stroje a zařízení pro zpracování a balení potravin a nápojů, jejichž import loni (2018) dosáhl za období leden–říjen 163 mil. USD. Konkrétně pro české dodavatele se nabízí možnost dodávek zemědělských strojů, zařízení a strojů pro pekárny, na výrobu cukrovinek a čokolády, pro výrobu cukru, dále pro pivovary, na zpracování masa a drůbeže, ovoce a zeleniny.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1904 – Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Chemický průmysl	HS 2808 – Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové a dusičné
	HS 2814 – Amoniak bezvodý a ve vodném roztoku
	HS 2815 – Hydroxid sodný (louh sodný); hydroxid draselný (louh draselný); peroxidy sodíku nebo draslíku
	HS 3102 – Hnojiva minerální nebo chemická dusíkatá
	HS 3304 – Kosmetické přípravky nebo léčidla a přípravky pro péči o pokožku
Stavební průmysl	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7207 – Polotovary ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7216 – Úhelníky, tvarovky a profily ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7219 – Ploché válcované výrobky z nerezavějící oceli, o šířce 600 mm nebo větší
	HS 7223 – Dráty z nerezavějící oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7307 – Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky, ze železa nebo oceli
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem	
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8414 – Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory aj.
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8482 – Valivá ložiska (kuličková, válečková, jehlová ap.)

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8405 – Generátory plynové
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktory
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V
Elektrotechnika	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8529 – Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
Automobilový průmysl	HS 8703 – Auta os., aj., vozidla motorová pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Obranný průmysl	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Zábava a volný čas	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masáže; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9027 – Přístroje pro fyzikální nebo chemické rozbory, na měření, kontrolu viskozity, roztažnosti aj.

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

ZÚ Bogota celkem třikrát realizoval projekt rozvojové spolupráce s původními obyvateli pouštního poloostrova Guajira – kmenem Wayuú. Projekt spočíval ve vybudování studen a lodí za účelem tradičního rybolovu. Do budoucna se zvažuje propojení s českými solárními technologiemi.

Kuba

Kuba se v posledních letech nachází ve velmi obtížné ekonomické situaci, a to jak vlivem vnějších okolností (především krize ve Venezuele), tak z důvodu celkové neefektivnosti svého centrálně plánovaného hospodářství, minimální míře investic, rozsáhlé byrokracii apod. Krize se přitom prohlubuje, bez naděje na výrazné zlepšení. Na rok 2019 jsou v plánu úsporná opatření s cílem nenavyšování zadluženosti země, vláda navíc deklarovala úmysl navýšit podíl nahrazení dovozu domácí produkcí. Tento záměr však naráží na zastaralé technologické vybavení prakticky všech průmyslových provozů. Mimo jiné i vzhledem k existenci dvojí měny a jejího nepříliš průhledného účtování v oficiálních statistikách je třeba na údaje o stavu kubánské ekonomiky nahlížet s jistou rezervou. Studie nezávislých ekonomů uvádějí, že reálný HDP na osobu je oproti oficiálním údajům zhruba poloviční, tj. přibližně na úrovni Bolívie či Salvadoru.

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019*	2020*
Růst HDP (%)	4,4	0,5	1,8	1,2	1,0	0,3
HDP/obyv. (USD)	87 133	91 370	96 851	106 561	113 386	118 669
Míra inflace (%)	4,6	4,5	5,5	6,9	5,4	4,6
Nezaměstnanost (%)	2,4	2,4	2,6	2,8	3,1	3,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-8 173	-7 756	-7 508	-9 114	-8 541	-8 371
Populace (mil.)	11,5	11,5	11,5	11,4	11,4	11,4
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	7/7	7/7

*) odhad Economist Intelligence Unit

Zdroj: Economist Intelligence Unit

- ▶ EU v současnosti nejedná s Kubou o žádné obchodní dohodě. Vztahy EU a Kuby se od prosince 2016 řídí Dohodou o politickém dialogu a spolupráci, která řeší celé spektrum vztahů, a která nahradila Společnou pozici z roku 1996.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kuba nevyskytuje a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR na Kubu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
1107	Slad i pražený	133 734	18,4	134 654	-0,7
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	74 818	10,3	44 505	68,1
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	61 068	8,4	5 668	977,4
8711	Motocykly (včetně mopedů) a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též	53 603	7,4	28 403	88,7
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	49 349	6,8	12 924	281,8
4011	Pneumatiky nové z pryže	36 758	5,1	7 707	376,9
8404	Přístroje pro kotle generátory ústřed topení	34 396	4,7	–	–
6902	Cihly kameny žárovzdorné ap. staveb keramické	33 405	4,6	32	104 290,6
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	23 211	3,2	–	–
8474	Stroje k třídění prosévání ap. zemin kamenů aj.	21 392	2,9	83	25 673,5
Celkem TOP 10		521 734	71,9	233 976	123,0
Celkem vývoz		725 911		425 936	70,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kubu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
1701	Cukr třtinový, řepný, sacharóza chemicky čistá	148 197	48,5	4 645	3 090,5
2208	Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry	122 326	40,1	90 350	35,4
2402	Doutníky doutníčky cigarety z tabáku náhražek	25 482	8,3	35 452	-28,1
0901	Káva i pražená, dekofeinovaná, slupky, náhražky	2 820	0,9	2 663	5,9
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	1 891	0,6	3 299	-42,7
6302	Prádlo ložní, stolní, toaletní, kuchyňské	1 045	0,3	–	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	990	0,3	30	3 200,0
0302	Ryby čerstvé chlazené ne filé aj. rybí maso	972	0,3	913	6,5
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	406	0,1	16	2 437,5
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	393	0,1	12 372	-96,8
Celkem TOP 10		304 522	99,7	149 740	103,4
Celkem dovoz		305 411		170 105	79,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

Kubánský trh se obecně vyznačuje nedostatkem prakticky všeho, od zcela běžného spotřebního zboží, přes stavební materiál po moderní průmyslové zařízení. Potenciální příležitosti by se tak daly identifikovat v naprosto všech oborech, výčet veškerých kódů zboží by ale poněkud přesáhl možnosti i smysl této publikace, a proto uvádíme pouze tři nejvýznamnější sektory. Množství příležitostí je ovšem zároveň rizikem, a to především z důvodu chronicky špatné platební morálky, způsobené dlouhodobě extrémně nízkou likviditou. Kubánská strana standardně vyžaduje odloženou splatnost na 360, 720 a někdy i více dní, a i po takto dlouhých lhůtách dochází k dalšímu prodloužení plateb, a to vůči partnerům z celého světa.

Kuba každoročně vyhlašuje investiční programy do jednotlivých průmyslových odvětví a láká tak zahraniční investory. Zaměřuje se zejména na zvláštní rozvojovou zónu Mariel, kde chce vybudovat velké průmyslové a logistické centrum pro celou Latinskou Ameriku. Vláda sice deklaruje zahraniční investice jako jednu z hlavních priorit svého rozvoje, objem takto získaných investic je ovšem velmi nízký, zejména s mimořádně vysokou byrokratickou zátěží, která je s investičními procesy na Kubě spojená.

► Energetický průmysl

96 % výroby elektřiny je na Kubě realizováno spalováním fosilních paliv, především sirnaté ropy, a to v tepelných elektrárnách sovětské a československé provenience. Kuba se dlouhodobě potýká s chronickým energetickým deficitem (pokryto je zhruba 48 % energetické potřeby) a modernizace elektráren je pro zajištění rozvoje naprosto nezbytná. Perspektivní je pak i celá zastaralá a ztrátová rozvodná síť. Potřeba modernizace vzhledem k původu stávajících elektráren představuje velmi významnou příležitost pro český průmysl. Příležitost pro české firmy nadále představuje oprava elektrárny Felton (představující za běžných podmínek 22 % kubánské výrobní kapacity), jejíž blok byl významně poničen následkem nehody v říjnu 2016. Kontrakt na její rekonstrukci je stále v řešení z důvodu nedořešené otázky financování, Česká republika deklarovala připravenost svých podniků se na opravě podílet.

Zajímavou příležitostí se stávají rovněž obnovitelné zdroje energie. Kubánská vláda plánuje urychlit svůj původní úmysl generovat do roku 2030 z obnovitelných zdrojů 24 % elektrické energie. Identifikována byla potřeba 2 140 MW, přičemž je v plánu například 13 větrných parků či výroba elektřiny z biomasy v objemu 770 MW ročně.

► Stavební průmysl

Potřeba modernizace je na Kubě velmi rozsáhlá a zdaleka nezahrnuje jen výše uvedené sektory. Zub času se neúprosně projevuje na prakticky veškeré kubánské architektuře a infrastruktuře, snahy o její opravy i novou výstavbu ale kromě tradičního nedostatku likvidity narážejí i na související nedostatek kvalitního materiálu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kuba dováží 80 % veškerých potravin a píce pro zvířata, což se stoupajícími cenami na světových trzích vyvíjí čím dál vyšší tlak na centrální plánování. V roce 2008 nastartované zavádění drobného soukromého hospodaření neefektivní zemědělskou výrobu neakcelerovalo a Kuba akutně potřebuje modernizovat výrobu, zpracování a skladování potravin. Zvyšování potravinové soběstačnosti je kubánskou vládou označováno za otázku národní bezpečnosti a investice do této oblasti, zejména modernizace výrobních

procesů, jsou deklarovány za jedny z prioritních, celý proces je ale poměrně vleklý a naráží na dlouhodobé problémy s likviditou.

V zemědělské výrobě a přepravě jsou ve velkém měřítku stále využívána tažná zvířata, většina používaných traktorů jsou dosluhující zbytky sovětských a československých dodávek ze 70. let. Potřeba jejich modernizace, ať už prostřednictvím dodávek náhradních dílů a servisu nebo nákupem zcela nových strojů, rovněž vytváří nezanedbatelnou exportní příležitost.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský sektor	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 3102 – Hnojiva minerální nebo chemická dusíkatá
	HS 3103 – Minerální nebo chemická hnojiva fosforečná
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktory
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	CPA 71 - Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
	HS 6801 - Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 6805 - Brusiva přírodní umělá na podložce
	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 7019 - Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)
	HS 7020 - Ost. skleněné výrobky
	HS 7312 - Lana kabely pásy aj. splétané z železa oceli
	HS 7323 - Výrobky pro domácnost stolní ap. z železa ocel
	HS 7324 - Výrobky sanitární části ze železa, oceli
	HS 8207 - Vyměnitelné nástroje pro ruční nástroje a nářadí

Exportní financování

EGAP na Kubě v minulých deseti letech pojistil 151 případů v hodnotě 2,8 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely suroviny živočišného a rostlinného původu či stroje a zařízení k výrobě energie. Kuba bývala až do roku 2008 jedním z nejlepších dlužníků EGAP. Ekonomická situace země a paralelní přírodní katastrofy následně situaci rychle změnily. V současné době se Kuba stále potýká se zásadními strukturálními problémy, jež jsou ještě umocňovány americkými sankcemi. Riziko opoždování plateb ze strany kubánských partnerů přetrvává a proto je pojišťování exportu zpravidla několikrát ročně pozastavováno z důvodu špatné platební morálky kubánské strany.

Mexiko

Po recesi z roku 2009 rostla meziročně ekonomika Mexika v rozmezí 4–5 %. V roce 2013 však došlo ke zpomalení tempa růstu a rok 2017 vykázal meziroční přírůstek pouze ve výši 2 %. Podobné tempo růstu se dle predikce MMF očekává i v budoucnu. Míra inflace se dlouhodobě pohybuje na nízkých hodnotách, kromě roku 2016, kdy byla na úrovni 6 %. V zemi žije přes 123 mil. obyvatel a populace by se měla i v následujících letech dále rozšiřovat. HDP na obyvatele přesahuje 9 000 USD a nezaměstnanost v zemi se pohybuje mezi 3–4 %. Běžný účet platební bilance Mexika je dlouhodobě deficitní a v roce 2017 vykázal schodek ve výši 19,4 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,9	2,0	2,2	2,5	2,7	2,9
HDP/obyv. (USD)	8 814,5	9 318,8	9 614,3	9 865,8	10 282,1	10 733
Míra inflace (%)	2,8	6,0	4,8	3,6	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	3,9	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-23,3	-19,4	-15,3	-16	-19,7	-22,1
Populace (mil.)	122,3	123,5	124,7	125,9	127,1	128,2
Konkurenceschopnost	51/138	51/137	46/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela s Mexikem dohodu o volném obchodu. Aktuálně EU s Mexikem jedná o její modernizaci, nová dohoda by měla vstoupit v platnost v roce 2020.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Mexiko umístilo na 46. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR do Mexika 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 853 037	27,4	6 501 241	-25,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 304 932	7,4	1 362 381	-4,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	772 337	4,4	507 069	52,3
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	741 604	4,2	456 016	62,6
9029	Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, kro	563 387	3,2	207 566	171,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	545 260	3,1	655 132	-16,8
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	354 801	2,0	322 812	9,9
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	352 494	2,0	528 141	-33,3
8415	Stroje přístroje klimatizační	350 206	2,0	361 803	-3,2
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	322 701	1,8	248 709	29,8
Celkem TOP 10		10 160 759	57,4	11 150 870	-8,9
Celkem vývoz		17 694 270		19 333 262	-8,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Mexika 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo dolaďovací (přednastavené)	2 540 394	14,9	2 569 071	-1,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 251 782	13,2	2 012 036	11,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 304 607	7,6	931 551	40,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	758 329	4,4	694 051	9,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	649 491	3,8	492 916	31,8
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	626 901	3,7	111 289	463,3
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	578 337	3,4	293 672	96,9
9001	Vlákna optická ap., čočky, hranoly aj.	502 113	2,9	532 263	-5,7
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	468 573	2,7	408 528	14,7
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	445 541	2,6	368 230	21,0
Celkem TOP 10		10 126 068	59,3	8 413 607	20,4
Celkem dovoz		17 083 105		16 012 916	6,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Mexiko je 7. největším výrobcem a 4. největším exportérem automobilů na světě. Většina produkce (75 %) míří do USA. Na mexickém trhu jsou zastoupeny hlavní světové značky. České firmy, především výrobci náhradních dílů, se dostávají se svými produkty do Mexika nejčastěji prostřednictvím nadnárodních společností. To může negativně ovlivnit nová obchodní dohoda mezi Mexikem, USA a Kanadou (USMCA), která pro bezcelní pohyb nových automobilů zvyšuje nutný podíl součástí severoamerického původu ze 62,5 % na 75 %. Automobilová asociace si je vědomá klíčové role tohoto oboru v mexické ekonomice a vyzývá k posílení dodavatelských řetězců a zapojení nových firem. Konkrétní položky jsou výrobky chemického průmyslu (např. mazadla, rozpouštědla apod.), výrobky průmyslu plastů a gumárenského průmyslu (těsnění, technická pryž, klínové řemeny, pogumované textilie, pneumatiky atd.).

► Civilní letecký průmysl

Mexiko patří k předním světovým producentům v leteckém průmyslu a rychle míří mezi 10 největších leteckých výrobců na světě. Tento dynamicky se rozvíjející obor může být velkou příležitostí pro české firmy. Za posledních 9 let vykázal tento segment růst o 152 % a vývozy leteckého průmyslu každoročně rostou o zhruba 11 %. S rostoucí produkcí roste i poptávka v rámci výrobních řetězců, ve kterém stále chybí dodavatelé. Konkrétní položky jsou náhradní díly, výrobky chemického průmyslu (např. mazadla, rozpouštědla apod.), výrobky průmyslu plastů (těsnění, technická pryž, pogumované textilie atd.), mechanické stroje, měřicí zařízení atd.

► Energetický průmysl

Posílení energetické nezávislosti je jednou z priorit nové mexické vlády, což odráží i bezprecedentní navýšení státního rozpočtu na rok 2019 pro oblast energetiky (o 961 %). Dlouhodobým cílem je zvýšit podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů, a to jak lepším využitím geografických podmínek Mexika, tak nových energetických technologií. Zájem je proto zejména o dodavatele, kteří nabízejí moderní energetické výrobky a řešení. Konkrétní položky jsou zařízení na výrobu elektřiny eolické, sluneční, vodní, z biomasy a díly k nim jako měřicí přístroje, čerpadla, kotle, generátory, nádrže atd.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Sektor se díky strukturálním reformám v roce 2014 otevřel po 80 letech státního monopolu zahraničnímu kapitálu a do země vstoupili všichni velcí producenti ropy a významní hráči v dalších oblastech těžby nerostných surovin. Nová vláda chce zastavit klesající trend v těžbě ropy rozsáhlými investicemi do modernizace stávající infrastruktury (včetně 6 stávajících rafinérií) a stavby nové rafinerie ve státě Tabasco. Nové investice míří také do skladovacích zařízení a ropovodů, jejichž kapacita je nedostatečná. Konkrétní položky - těžební zařízení, mechanické stroje, čerpadla, generátory, zdvihací zařízení, výrobky z kovů, měřicí přístroje atd.

► Chemický průmysl

Rostoucí mexická ekonomika vyžaduje široké spektrum chemických produktů s uplatněním v řadě sektorů. Konkrétní položky jsou chemikálie pro ropný, potravinářský, automobilový, těžební průmysl, zemědělství, ekologické zpracování odpadu, čištění a odsolování vody atd.

► Obranný průmysl

Dlouhodobě se zhoršující bezpečnostní situace nutí mexickou vládu investovat více nejen do vyzbrojování bezpečnostních složek a armády, ale také do ochrany vládních představitelů, a to jak na federální, tak státní a místní úrovni. Nová vláda chce zvýšit efektivitu boje proti kriminalitě i restrukturalizací bezpečnostních složek, což slibuje nové příležitosti i pro české výrobce. Kromě tradičních položek je možné nabídnout i další produkty jako ochranné vesty, bezpečnostní elektronické systémy, sledovací zařízení, maskovací systémy, výbušniny, pyrotechnické prostředky, mobilní buňky, tréninková a simulační zařízení, bezpečnostní bariéry atd.

► Stavební průmysl

Mexiko si uvědomuje, že nedostatečná a špatná infrastruktura brání ekonomickému růstu. Rozvoj silniční a železniční sítě je proto jednou z hlavních oblastí, kam v nadcházejících letech směřují vládní investice. Aktuálně se v hlavním městě také řeší výstavba nového mezinárodního letiště. Dalším tahounem stavebního průmyslu je rostoucí poptávka na bytovém trhu, způsobená trvalým nárůstem obyvatel a jeho stěhování do měst. Konkrétní položky, o které je v Mexiku zájem, jsou struska, okraje aj., odpad při zpracování železa a oceli, pásy dopravníkové, řemeny hnací, z kaučuku vulkan. dřevo profilované, i hoblované, broušené apod., slída zpracovaná, výrobky i na podložce, sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované, železo a ocel nelegovaná, v ingotech aj. tvarech, ocel legovaná ostatní, v ingotech aj. tvarech zákl., zařízení ostatní zdvihací, nakládací, manipulační, buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem, stroje ost. srovnávací ap., pluhy, frézy sněžné, stroje k třídění, prosévání ap. zemin, kamenů aj., tabulky, tabule břidlicové.

► Strojírenský průmysl

Rozvoji mexického průmyslu nestačí domácí produkce strojů, jsou požadovány také stroje s větší specializací. Konkrétní položky – stroje na zpracování kovů (např. obrábění, tváření, lití atd.), stroje na výrobu a zpracování plastů, stroje pro potravinářský průmysl (konzervování, zpracování masa, balení atd.)

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Investice se v této oblasti zaměřují především na projekty vyhledávání zdrojů pitné vody, jejího uchování a distribuce, ochrany proti povodním, revize a obnovy ohrožených přehrad a 5 tis. km pobřeží, odsolování mořské vody, zlepšení infrastruktury pro sběr, separaci, recyklaci a využití odpadu. Konkrétní položky – zařízení na uchování a čištění vody, odsolování vody, generátory, čerpadla, měřicí zařízení, mechanické stroje, chemické produkty (např. aktivní činidla, mazadla apod.), nádrže, nádoby a další výrobky z kovů, zařízení pro sběr, separaci, recyklaci a využití odpadu atd.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Obor patří mezi nejdůležitější a nejrychleji rostoucí sektory mexické ekonomiky a významně se podílí na mexických vývozech. Kvůli zvyšující se poptávce po mexických produktech existuje snaha zlepšovat

a modernizovat zemědělskou výrobu a zpracování. V této oblasti by se mohly najít příležitosti pro české technologie. Konkrétní položky - zemědělská technika, stroje (konzervování, zpracování masa, balení atd.), chladicí zařízení. Stejně tak by mohly být zajímavé české zkušenosti se zalesňováním a zpracováním dřeva.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 2827 - Chloridy, chlorid-oxidy a chlorid-hydroxidy; bromidy a bromid-oxidy; jodidy a jodid-oxidy
	HS 2835 - Fosfornany, fosforitany, fosforečnany, polyfosf
	HS 2904 - Sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiváty uhlovodíků, též halogenované
	HS 2921 - Sloučeniny s aminovou funkcí
	HS 2933 - Sloučeniny heterocyk s heteroatomem dusíku ap.
	HS 3104 - Minerální nebo chemická hnojiva draselná
	HS 3210 - Ost. nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
Energetický průmysl	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7506 - Desky, plechy, pásy, folie niklové
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8418 - Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.	
Automobilový průmysl	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 4013 - Duše pryžové
	HS 5113 - Tkaniny z chlupů zvířecích hrubých a z žíní
	HS 5204 - Nitě šicí, bavlněné, upravené pro prodej
	HS 7506 - Desky, plechy, pásy, folie niklové
	HS 8484 - Těsnění ap. výrobky kovoplastové; soubory, sestavy, mechanické ucpávky
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 9617 – Termosky aj. tepelně izolační nádoby, jejich části, jiné než skleněné vložky
Civilní letecký průmysl	HS 7506 – Desky, plechy, pásy, folie niklové
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Obranný průmysl	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 3601 – Prachové výmetné slože
Strojírenský průmysl	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 – Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8461 – Obráběcí stroje k hoblování, obrázení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8901 – Lodě pro osobní dopravu, turistické, trajektové ap. plavidla pro přepravu osob nebo nákladů
Vodohospodářský a odpadní průmysl	CPA 3600 – Přírodní voda; úprava a rozvod vody, obchod s vodou prostřednictvím sítí
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
Stavební průmysl	HS 2619 – Struska okuje aj. odpad při zprac železa oceli
	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 4409 – dřevo profilované, i hoblované, broušené apod.
	HS 6814 – Slída zpracovaná, výrobky, i na podložce
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované

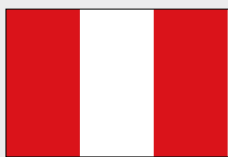

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7224 – Ost. legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ost. legované oceli
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 9610 – Břidlicové tabulky a tabule k psaní nebo kreslení, též zarámované
Zemědělství a potravinářský průmysl	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8424 – Mechanické přístroje ke stříkání; hasicí přístroje; stříkací pistole ap. přístroje
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
HS 8701 – Traktory a tahače	

Exportní financování

EGAP v Mexiku v minulých deseti letech pojistil 19 případů v hodnotě 132 milionů korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely strojní zařízení pro speciální odvětví průmyslu. Mexiko je obrovský trh, který má pro české vývozce a EGAP významný potenciál – například v mexickém těžebním průmyslu. EGAP je v Mexiku připraven jednat o pojištění platebních rizik bankovních i korporátních subjektů.

Peru

V poslední dekádě se meziroční růst HDP pohyboval mezi 5 až 9 %. Výjimkou byl rok 2009, kdy růst dosáhl hodnoty 1 %. V roce 2017 dosáhl růst HDP hodnoty 2,5 %. Míra inflace se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 2 až 4 %, přičemž v roce 2017 vykazala hodnotu 2,8 %. V zemi žije 31,8 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 6 500 USD. Nezaměstnanost se v posledních letech drží pod hranicí 7 %, nicméně přes 72 % ekonomicky aktivního obyvatelstva se pohybuje v šedé ekonomice (samozásobitelství, částečné pracovní úvazky apod.). Běžný účet platební bilance země je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,0	2,5	4,1	4,1	4,1	4,1
HDP/obyv. (USD)	6 178	6 732	7 118	7 362	7 707	8 054
Míra inflace (%)	3,6	2,8	1,4	2,0	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	6,7	6,9	6,9	6,8	6,7	6,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-5,2	-2,4	-4	-5,4	-6,2	-6,1
Populace (mil.)	31,5	31,8	32,2	32,5	32,8	33,1
Konkurenceschopnost	67/138	72/137	63/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela s Peru dohodu o zóně volného obchodu.
- ▶ V roce 2018 předala oficiálně česká strana Peru návrhy dvou bilaterálních dohod: o zamezení dvojímu zdanění a o ochraně a podpoře investic.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadilo Peru 63. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR do Peru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5105	Vlna chlupy zvířecí jemné hrubé mykané česané	166 942	18,1	202 493	-17,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	87 906	9,5	46 509	89,0
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	64 276	7,0	63 489	1,2
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V	45 038	4,9	35 094	28,3
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	40 900	4,4	42 600	-4,0
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	38 011	4,1	52 093	-27,0
8467	Nářadí ruční pneumatické s motorem ne elektr	29 909	3,2	29 160	2,6
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	27 863	3,0	2 555	990,5
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	24 077	2,6	23 523	2,4
2837	Kyanidy kyanid-oxidy kyanidy komplexní	*	—	*	—
Celkem TOP 10		524 922	57,0	497 516	5,5
Celkem vývoz		921 667		860 192	7,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Peru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	124 348	25,2	76 958	61,6
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	97 561	19,8	5 456	1 688,1
0806	Hrozny vinné čerstvé sušené	95 385	19,3	47 573	100,5
0810	Ovoce ostatní čerstvé	28 618	5,8	8 849	223,4
5101	Vlna nemykaná nečesaná	27 752	5,6	29 569	-6,1
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	20 328	4,1	22 162	-8,3
2009	Šťávy ovocné zeleninové nezkrášené i slazené	8 210	1,7	14 500	-43,4
2817	Oxid zinečnatý peroxid zinku	7 775	1,6	11 895	-34,6
1008	Pohanka proso lesknice kanárská obilí ostatní	7 104	1,4	8 072	-12,0
0709	Zelenina ostatní čerstvá chlazená	6 065	1,2	4 512	34,4
Celkem TOP 10		423 146	85,8	229 546	84,3
Celkem dovoz		493 230		372 703	32,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Velké mezery v infrastruktuře jsou důvodem zpomalení investičních aktivit ve strategických odvětvích. Překonání těchto nedostatků je předpokladem pro hladké spojení metropole s odlehlými regiony. V národním infrastrukturním plánu byly nezbytné zásahy v této oblasti vyčísleny pro období 2016–2025 na 160 mld. USD. Některé strategické projekty byly již zahájeny, jiné se připravují a další budou teprve formulovány.

Jedním z největších projektů v oblasti infrastruktury je vybudování druhé linky metra v Limě, která má měřit 35 kilometrů, s investicí ve výši 5,5 mld. USD. Zároveň probíhají studie na vybudování třetí a čtvrté linky v celkové hodnotě 9 mld. USD. V regionálním městě Arequipa (2. největší město) je zvažována výstavba MHD na bázi jednokolejové visuté dráhy (monorail). V letecké dopravě bylo již vládou schváleno rozšíření mezinárodního letiště Jorge Chávez v Limě s rozpočtem 1,5 mld. USD. Práce by měly začít v roce 2019. Dalšími plánovanými investicemi jsou: výstavba nového letiště Chinchero (Cusco) ve výši 599 mil. USD, stavba 33,2 km dlouhého dálničního okruhu v Limě za 2,049 mld. USD, výstavba nového terminálu v přístavu San Juan de Marcona v regionu Ica, s kapacitou uskladnit a naložit koncentráty železa a mědi (582 mil. USD), a výstavba silniční sítě v okolí Tumbes ve výši 763 mld. USD.

Po přírodní katastrofě v roce 2017 se prioritou stalo obnovení poničené infrastruktury. Vláda na rekonstrukci, která má trvat do roku 2021, vyčlenila 7,7 mld. USD, ale dosud se z této částky využila pouhá pětina a dokončeno bylo jen 5 % prací. Pro rok 2019 plánuje vláda použít na rekonstrukci 2,1 mld. USD, tedy o 61 % více než částka naplánovaná (a nevyužitá) v roce 2018. Investice by měly jít především do výstavby dálnic, železnic, silnic a mostů v regionech Piura, Lambayeque, La Libertad a Ancash. Očekává se, že díky této zvýšené poptávce po stavebních materiálech a strojích poroste peruánský sektor stavebnictví v roce 2019 o 6,7 %.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Soukromé investice do důlního průmyslu jsou pro období 2019–2020 odhadovány na 9,8 mld. USD. Jedná se především o stavbu dvou velkých měděných dolů: Quellaveco na jihu Peru, do kterého britská společnost Anglo American investuje 5,3 mld. USD, a Mina Justa v regionu Ica s rozpočtem 1,6 mld. USD. Českým výrobcům zařízení a materiálu pro důlní vrty tak vznikne nové perspektivní odbytiště.

Specifickým a do budoucna perspektivním sektorem je těžba a distribuce ropy a zemního plynu. V souvislosti s vyšetřováním korupčních skandálů Odebrechtu (a vypsáním nového tendru) sice došlo k pozastavení megaprojektu 1 000 km dlouhého jižního plynovodu (investice 10 mld. USD, zatím dokončeno 36,4 %, z toho montáž potrubí jen 9 %), nicméně plynofikace v různých regionech, a to nezávisle na uvedeném megaprojektu, nadále probíhá. Pro přepravu zkapalněného zemního plynu je využívána silniční doprava (potřeba zařízení a nádob na balení a distribuci zemního plynu) a ve velkých regionálních městech jsou budovány zplyňovací terminály. Poptávka po zemním plynu je vysoká zejména v regionech náhorní plošiny (altiplano), které se v zimě potýkají s mrazy. Zemní plyn má být využit mj. pro vytápění domácností. Jelikož zemního plynu má Peru přebytek a ceny jsou příznivější než ropa, nachází LNG uplatnění kromě v energetice (tepelné elektrárny) též v silniční dopravě.

Pokud jde o ropu, Peru je v současnosti čistým dovozcem této komodity. V roce 2017 vytipovalo ministerstvo energetiky a těžby ropný průmysl jako nový perspektivní sektor pro nadcházejících období

a státní investiční agentura Proinversión chystá pobídky pro rozvoj ropného průmyslu. Ten se tak stává novým sektorem, kde by Peru mohlo být potenciálně konkurenceschopné.

V Amazonské oblasti byla objevena nová naleziště ropy a očekává se, že by produkce ropy mohla vzrůst ze 100 tis. barelů na 400 tis. barelů/den. Státní ropná společnost Petro-Perú v současnosti opravuje a modernizuje ropovod s celkovou délkou 854 km (několik úniků ropy v roce 2016 svážnými ekologickými důsledky) a probíhá modernizace klíčové rafinérie Talara na pobřeží.

Vláda vytvořila Fond sociální podpory, kterým budou předem financovány rozvojové projekty v místech, kde bude následně probíhat těžba.

► Energetický průmysl

Peruánský sektor energetiky se v roce 2017 dostal do situace, kdy celková kapacita pro výrobu elektrické energie převyšuje reálnou spotřebu o více než 50 % (14 GW/h vs. 6 GW/h). Z toho vyplývá, že nejméně do roku 2021 nebude třeba žádných zásadních investic do všeobecné výroby elektrické energie. Velká konkurence na straně výrobců a distributorů sráží ceny pro neregulované odběratele (např. doly) a může vést k odchodu mnohých firem z trhu.

Náklady na případné nové vodní elektrárny i větší využití obnovitelných zdrojů (geotermální energie na jihu) jsou v současnosti vysoké, nicméně diverzifikace zdrojů elektrické energie je nevyhnutelná, mj. i v rámci splnění závazků Peru vůči Pařížské dohodě o změně klimatu. Díky své výhodné zeměpisné poloze a územnímu členění má přitom země vysoký potenciál pro využití obnovitelných zdrojů energie. Dle odhadů je celkový potenciál pro využití vodních zdrojů 70 000 MW, přičemž využito je pouze 3 118 MW, u větrných zdrojů je potenciál 22 000 MW a využito je pouhých 142 MW, a u geotermálních zdrojů se jedná o potenciál ve výši 300 MW, z něhož se dosud zatím nic nevyužilo. Co se týká solární energie, u níž je potenciál dle odborníků „nekonečný“, ta má dle odhadů v budoucnu poskytnout největší zdroj nejen pro export energie do sousedních zemí, ale i pro elektrifikaci odlehlých částí venkova, převážně v Amazonii. Aktuální příležitostí je tak budování transformačních a rozvodných stanic v odlehlých či příměstských oblastech, případně též elektrifikace odlehlých oblastí a využívání alternativních zdrojů energie (vodní a větrné elektrárny) v rámci ostrovních energetických systémů. Evropská investiční banka se např. v roce 2018 zavázala investovat 150 mil. USD do výstavby nové větrné a solární elektrárny s celkovou kapacitou 312 MW. Očekává se, že v roce 2019 vypíše vláda dlouho očekávanou 5. aukci na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (poslední aukce proběhla v roce 2016). Plánovanému exportu přebytku el. energie do sousedních zemí (Chile) zatím brání absence adekvátní přenosové soustavy i bilaterální smlouvy, které by to umožnily (odhad 3–4 roky). Z původních plánů se nyní jedná pouze o propojení příhraničních měst Tacna a Arica.

Situace by se mohla stabilizovat v horizontu 2–3 let za podmínek dynamického růstu HDP, rozvoje průmyslu, dokončování projektů v oblasti těžby kovů (tj. poroste poptávka).

V následujících pěti letech se očekávají investice v hodnotě 1 mld. USD do přenosové soustavy a jejích komponent.

► ICT

Perspektivní se začínají jevit jak infrastruktura, tak aplikované ICT pro různé obory. Podle informací peruánského telekomunikačního úřadu je potřeba do roku 2021 překonat mezery v telekomunikační infrastruktuře. Konkrétně budou muset mobilní operátoři instalovat až 17 585 základnových stanic (BTS), aby uspokojili rychle rostoucí poptávku obyvatelstva po rychlém internetu (roste obliba nejrůznějších mobilních aplikací a multimédií), i po kvalitních hlasových službách. V současnosti se podílí síť 4G z 21 %

na celkovém objemu mobilně přenesených dat, v roce 2021 by měl tento podíl vzrůst na 88 %. Splnění uvedených potřeb si podle odhadu regulátora vyžádá investice v hodnotě 3,5 mld. USD.

Prodeje na internetu překročily v roce 2018 hranici 1,08 mld. USD, což představovalo 16 % trhu. Za posledních šest let se tak nákup Peruánců prostřednictvím on-line služeb ztrojnásobil. 37 % Peruánců má dle Národního průzkumu domácností přístup k finančním institucím. Nejvíce se na internetu nakupují oděvy, obuv, kosmetika, cestování, videohry a mobilní telefony. Na základě těchto spotřebitelských preferencí se jeví jako nutnost vývoj produktů určených speciálně k e-commerce.

Mnohé podniky využívají zastaralé podnikové informační systémy (ERP) a systémy pro řízení vztahů se zákazníky (CRM), které bude nutné v zájmu efektivity modernizovat či nahrazovat uživatelsky přátelštějšími řešeními.

V současné době také Ministerstvo zdravotnictví zavádí nové projekty specializované na telemedicínu, které mají za cíl zlepšit přístup, kvalitu a efektivitu zdravotní péče. Ministerstvo zdravotnictví považuje telemedicínu za nový model zdravotní péče, který využívá ICT a umožňuje snadno překonat vzdálenostní bariéry a usnadnit přístup ke specializovaným odborníkům.

V nadcházejících letech je též možné očekávat velký rozvoj aplikovaných ICT v dalších oblastech, např. vodohospodářství (modely pro prevenci povodní, optimalizaci přehrad, včasné varování apod.). Poptávku po těchto prevenčních environmentálních technologiích lze očekávat již letos v rámci rekonstrukce po povodních na severu země.

► Obranný průmysl

Kromě typických obranných technologií mají v tomto sektoru stále větší váhu technologie v oblasti krizového řízení v souvislosti s přírodními katastrofami.

Budování dopravní infrastruktury i rozvoj těžebních projektů je v mnohých regionech spojen se sociálními nepokoji, příhraniční oblasti i velká města se potýkají s nelegálním pašováním drog, pouliční kriminalitou i organizovaným zločinem, což klade nároky na činnost ministerstva vnitra a bezpečnostních složek ve smyslu pořízování nové techniky. Obecně je v Peru (fyzická i průmyslová) bezpečnost vnímána jako nejvyšší priorita, což mj. potvrzuje růst prodeje letálních i neletálních zbraní tempem více než 25 % ročně. Trh zařízení a služeb v oblasti protipožární ochrany vzrostl v roce 2016 o 20 % a dosáhl 190 mil. USD a obecně v této oblasti platí zpřísněné bezpečnostní předpisy (pozn. incident na konci roku 2016 v průběhu mezinárodního summitu, kdy došlo k požáru v kinosále prestižního nákupního centra, při kterém zemřely 4 osoby). Generální ředitelství Hasičského a záchranného sboru Ministerstva vnitra ČR v současnosti dokončuje jednání o vzájemné dohodě o spolupráci s Národním institutem pro občanskou bezpečnost Peru. To by mělo otevřít další možnosti pro spolupráci a obchodní aktivity v oblasti protipožární obrany a boji proti přírodním katastrofám (např. dodávky dýchacích a plynových masek, kontejnerů apod.).

Kriminalita v posledních letech nepatrně vzrostla, čímž je vyvíjen tlak na nákup nových obranných systémů, zbraní a zařízení pro osobní bezpečnost.

Peru se snaží modernizovat svůj vojenský letecký park s vidinou zajištění efektivnější ochrany svého území (bezpečnostní koridor VRAEM s dlouhodobou vojenskou a policejní přítomností) a ochrany civilního sektoru (nasazení vrtulníků apod.). Kromě toho též usiluje o poskytnutí adekvátního výcviku na moderních strojích budoucím vojenským pilotům, neboť i to je pilíř efektivní ochrany země. Kromě vojenských a cvičných letadel je zde zájem i o letištní a jiné radary, využitelné např. pro policejní jednotky rychlého nasazení. Peruánský letecký opravárenský závod SEMAN se v posledních 5 letech proměnil ve významné centrum modernizace a montáže letecké techniky, vojenské a civilní, včetně dopravních letounů.

► Stavební průmysl

Vláda vyčlenila k výstavbě sociálních bytů pro období 5 let finanční prostředky v hodnotě 1,5 mld. USD. S přeusunem obyvatelstva do měst je nutné provést výstavbu nových bytů a domů. Očekává se, že v následujících 20 letech bude třeba postavit 2,5 milionů obydlí, z toho téměř 52 % v Limě a přístavním Callau. Vyšší a střední příjmové skupiny investují do luxusnějších obytných nemovitostí i do jejich vybavení (interiérový design).

V důsledku rozsáhlých dešťů, které severní část Peru postihly na počátku roku 2017, bylo zničeno mnoho obydlí. Zasažena byla hlavně oblast u měst Trujillo, Chiclayo y Piura. Více než 45 000 poškozených domácností by mělo letos dostat nové bydlení.

To vytváří poptávku po stavebním materiálu, jako jsou cihly, cement, nátěry, plastová potrubí, keramika, obklady, železné provazy, kabely, barvy, laky, osvětlení, lepidla a plechy.

Perspektivy rovněž vyplývají ze soukromých investic, které dlouhodobě směřují kromě do bytové výstavby, také do kancelářských, konferenčních a nákupních center a hotelů.

Střední třída představuje 39 % spektra peruánské společnosti. Průzkumy ukazují, že 53 % příslušníků této skupiny tráví v nákupních centrech převážnou většinu volného času. Síť těchto center přitom zatím není nijak hustá: zhruba 2,15 center na milion obyvatel. V letech 2017–2018 bylo do výstavby nových nákupních center investováno 1,53 mld. USD. Objem prodeje v tomto distribučním kanále přitom v roce 2017 vzrostl o 6 % a v roce 2018 se konečný růst odhaduje na 9 %, což motivuje výstavbu dalších nákupních center. Podle současných plánů by v roce 2025 mělo Peru mít celkem 223 obchodních center s penetrací 6,3 centra na milion obyvatel. S rozvojem cestovního ruchu probíhá též výstavba nových hotelů v Limě, i v regionech (mj. v rámci hotelových řetězců).

Ve vztahu k zahraničí je patrná preference ve prospěch energeticky a ekonomicky efektivních stavebních materiálů a technologií. Ty by se mohly uplatnit jak v průběhu u staveb, v rámci vybavení interiérů, či při modernizaci domácí výroby stavebních materiálů (cementárny, závody na výrobu cihel apod.).

Z dlouhodobého hlediska je sektor stavebnictví tradičně významným sektorem peruánské ekonomiky, který v posledních 15 letech rostl průměrným tempem 7,7 %. Odhady růstu pro rok 2019 jsou 6,7 %.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V návaznosti na Konferenci smluvních stran (COP20) Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC), která se konala v Limě od 1. do 12. prosince 2014, peruánská vláda zahájila či alespoň zvažuje řadu projektů, které se zaměřují na environmentální otázky.

Extrémní klimatické jevy (rekordní sucha vystřídaná záplavami a sesuvy půdy v jinak suchých pobřežních oblastech, hrozící nedostatek pitné vody v nádržích pro Lim u, riziko jejich kontaminace sedimenty z důlní činnosti apod.) v prvních měsících roku 2017 poukázaly na nutnost urychlení klíčových vodohospodářských projektů. Národní vodohospodářský ústav vyzval k investicím do dalších 10 přehrad a uplatňování úsporných zavlažovacích technologií v zemědělství. Lze tak očekávat zájem na urychlené realizaci vodohospodářských megaprojektů (Chavimochic, Majes-Siguas apod.), které systémem tunelů a potrubí povedou vodu z východního svahu velehor And do všeobecně suché pobřežní oblasti. Stejně tak jsou stále více aktuální úvahy o alternativních způsobech získávání pitné vody. Kvůli důsledkům pobřežního fenoménu El Niño stoupla v roce 2017 poptávka po nádržích, zásobnících, kovových cisternách a kontejnerech pro skladování vody asi o 520 % oproti roku 2015. Z výše uvedeného vyplývá, že Peru je náchylné ke klimatickým katastrofám, což ovlivňuje poptávku po specifických artiklech.

V Peru žije 9 milionů lidí bez kanalizace a 4 miliony nemají přístup k pitné vodě. K této skutečnosti přispěly i mimořádné události roku 2017 (intenzivní deště, záplavy a sesuvy půdy). Pro zajištění přístupu

všech obyvatel k pitné vodě a kanalizaci budou do roku 2021 (cílový rok současných peruánských národních strategií) potřeba rozsáhlé investice, vyčíslené na 16,5 mld. USD.

Příležitosti vyplývají z platnosti všeobecného zákona o službách v oblasti odpadních vod, č. 26338, který považuje zajišťování těchto služeb v maximální kvalitě za prioritní národní zájem (aspekt sociálního rozvoje).

Vláda vytvořila legislativním nařízením 1 284 investiční fond (tzv. Fond pro bezpečnou vodu), který má počínaje rokem 2018 podpořit přístup k pitné vodě v nejhudších částech země. Tento investiční fond bude financovat programy a projekty, které mají za cíl rozšířit přístup obyvatel k pitné vodě, rozšířit systém kanalizace a čištění odpadních vod. Fond bude zpočátku disponovat prostředky v hodnotě minimálně 60 mil. USD.

Příkladem velkých projektů v oblasti čištění odpadních vod je projekt realizovaný na základě soukromé iniciativy, spočívající v čištění odpadních vod v okolí jezera Titicaca v náhorní plošině regionu Puno. Komplexní projekt zahrnující mj. 10 čističek odpadních vod bude mít pozitivní dopad na desítky komunit (až 1 mil. obyvatel). Rozpočet činí 450 mil. USD. Projekt má vládní garanci a koncese je udělena na 30 let. Peru k roku 2016 vybuďovalo 12 řízených skládek s odpovídajícími standardy. To však není dostačující, vezme-li se v potaz stupeň kontaminace životního prostředí v Peru, a vzniká tudíž prostor mj. pro uplatnění recyklačních technologií.

Od dubna 2017 platí zákon o integrovaném nakládání s pevným odpadem. Vláda v rámci něho založila a spravuje systém spolupráce mezi regionálními a městskými úřady, soukromými firmami specializovanými na nakládání s pevným odpadem, a občanskými iniciativami. Zbytkový či vyřazený materiál již není definován jako odpad a je tedy možné ho přímo zpracovat v rámci tzv. oběhového hospodářství, které otevírá příležitosti pro růst nových odvětví. Vláda do tohoto integrovaného programu původně investovala 101 mil. USD. V roce 2018 však s přispěním Americké rozvojové banky přidala dalších 70 mil. USD na odstranění zastaralých skládek a 100 mil. USD na zřízení nových moderních skládek umožňující recyklaci v obcích. V letošním roce se očekává expanze tohoto programu díky příspěvku od Světové banky, což zvýší potenciál účasti soukromého sektoru na navržených environmentálních řešeních.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Jako perspektivní se jeví dodání zemědělské techniky, která by reagovala na potřeby mechanizace, snahy o růst efektivity a přidané hodnoty v proexportně orientovaném zemědělství. Dále mohou být perspektivní linky na zpracování a manipulaci ovoce a zeleniny, zařízení pro posklizňovou úpravu a konzervaci, řezací stroje, separátory, sušičky, skladovací kontejnery, nádrže, parní zařízení pro sušení ovoce a zeleniny apod. Nově se v Peru mohou upotřebit inovativní techniky zaměřené na udržitelnou produkci kakaa a dekontaminaci kakaových bobů od přílišného obsahu kadmia. Nová regulace EU od 1. 1. 2019 totiž stanovuje maximální limity obsahu kakaa v hořké čokoládě. To se může negativně dotknout peruánského exportu čokoládových produktů (bobů, pasty, másla apod) a postihnout zejména malé farmáře vyrábějící organickou čokoládu.

V Peru je výzvou zachování chladového řetězce, kdy vysoké nároky jsou kladeny zejména na národní obchodní řetězce formálního charakteru (vs. místní tržnice). Z toho vyplývají nároky na chladicí a klimatizační techniku pro transport a skladování agrárních komodit. Chladicí technika by se mohla též uplatnit v subsektoru rybolovu a akvakultury (tj. tradičně silné stránky peruánské ekonomiky a exportu). Za účelem posílení přidané hodnoty produktů je potřeba zlepšit balení a označení. Z toho vyplývá příležitost pro dodání balicích a etiketovacích strojů.

Další příležitosti se rýsují ve světle rozvoje domácího potravinářského průmyslu s cílem zvýšit jeho přidanou hodnotu. V regionu na severu země dochází v návaznosti na velký vodohospodářský/zavlažovací megaprojekt Olmos k rozšiřování obdělávané zemědělské půdy, kde progresivní plodinou je cukrová třtina. Domácí potravinářský gigant Gloria chce díky dodatečně zavlažované ploše docílit produkce cukru ve výši 50 % dnešního importu (pozn. roční import bílého a rafinovaného cukru do Peru činí 370 tis. t). Z toho plyne potenciál pro cukrovary a lihovary (etanol) a zařízení pro zpracování biomasy pro výrobu elektrické energie.

Zařízení pro zpracování biomasy se mohou uplatnit nejen v případě odpadů z cukrové třtiny, ale též v případě pěstování rýže (rýžové slupky a zbytky stonků rýže), bavlny a chřestu a v lesním hospodářství.

Postupný růst středních příjmových skupin, všeobecné životní úrovně i snadný přístup ke spotřebitelským úvěrům generují poptávku po alternativních luxusních potravinách, nejvíce cukrovinkách, pochutinách na bázi cereálií a rýže, ale i uzeninách. Důležitým faktorem v diverzifikaci spotřeby jsou v peruánských podmínkách rostoucí cesty do Evropy, mj. na základě nově zavedeného bezvízového styku, obdiv tamního životního stylu apod.

Trh piva je z 99 % dominován společností Unión de Cervecerías Peruanas Backus y Johnston, jejíž postavení zde ještě více posílilo v roce 2016, kdy Anheuser Bush dokončil nákup SABMilleru. Společnosti patří všechny tři emblematické peruánské značky piva (Cusqueña, Pilsen Callao i Cristal) a koupí SABMilleru k ní přibýly i všechny ostatní značky tohoto pivního gigantu. Pouze 1 % tak připadá řemeslným pivovarům, které se vláda snaží podpořit alespoň výhodnějšími (mj. daňovými) podmínkami.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8406 - Turbiny na páru vodní nebo jinou
	HS 7612 - Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap., výrobky o objemu do 300l
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8428 - Zařízení ostatní zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací
	HS 8430 - Stroje ostatní srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8513 - Svítidla elektr., přenosná s vlastním zdrojem energie
	HS 8705 - Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8708 - Části a součásti vozidel motorových, osobních, aj. traktorů
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
HS 9028 - Měřiče dodávky nebo spotřeby plynů, kapalin a elektrické energie, včetně jejich kalibračních přístrojů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8906 – Ost. plavidla, včetně válečných lodí a záchranných člunů, jiných než veslových
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9302 – Revolvery a pistole
	HS 9304 – Ost. zbraně
Stavební průmysl	HS 2529 – Živec; leucit; nefelin a nefelinický syenit; kazivec
	HS 2621 – Ost. strusky a popely, popel z mořských řas a zbytky ze spalování komunálního odpadu
	HS 4008 – Desky, listy, pásy, tyče aj. z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
	HS 4906 – Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní ap. účely, ruční originály
	HS 6801 – Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 6808 – Desky, dlaždice ap. z vláken rostlin, slámy ap.
	HS 6811 – Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničitocementu nebo podobné
	HS 6910 – Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7004 – Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7008 – Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7011 – Skleněné pláště a jejich skleněné části, pro elektrické lampy, obrazovky ap.
	HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příže, tkaniny)
	HS 7228 – Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7506 – Desky, plechy, pásy, folie niklové
HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.	
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8414 – Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory, apod.
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8468 – Stroje pro pájení, řezání, plynové stroje, přístroje k povrchovému kalení
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a rádiové přístroje pro dálkové řízení
HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8609 – Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
	HS 86 – Lokomotivy, vozy, zařízení dopravní, mechanická
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 2306 – Pokrutiny aj. pevné zbytky, rozdrčené nebo ve tvaru pelet, po extrakci rostlinných tuků nebo olejů
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 1601 – Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	CPA 74.90.1 – Odborné a technické podpůrné a poradenské služby
	Energetický průmysl
HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory	
HS 8483 – Převodové hřídele a kliky; ložisková pouzdra; převodovky, setrvačníky, spojky aj.	
HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	
HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče	
HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.	
HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři	
HS 8532 – Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo dolaďovací	
HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. do 1 000 V	
HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	
HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání	
HS 8538 – Části přístrojů k ochraně obvodů, rozvaděčů aj.	
HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 7610 - Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 7611 - Nádrže cisterny kádě z hliníku > 300l
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	CPA 74.90.13 - Poradenské služby v oblasti životního prostředí
ICT	HS 8529 - Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	CPA 62 - Služby v oblasti poradenství a programování a související služby

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: UMI

Peruánská republika prošla za poslední dekádu důležitými ekonomickými a strukturálními reformami a po celou dobu si udržela vysoké tempo růstu HDP. Mezi roky 2002 a 2013 byla jednou z nejrychleji rostoucích zemí Latinské Ameriky s průměrným meziročním růstem ve výši 6 % HDP. Od roku 2014 země zaznamenala mírné zpomalení růstu na průměr 3 % HDP. Podíl lidí ohrožených chudobou klesl z 52 % v roce 2005 na 26 % v roce 2013. Přestože ekonomika roste a daří se snižovat chudobu, stále je přes 10 % obyvatelstva pod hranici extrémní chudoby (okolo 5 mil. obyvatel). Od roku 2018 se očekává, že se růst HDP urychlí na tempo okolo 4 % prostřednictvím oživení domácí poptávky.

► Sektor vody a sanitační

Peru zaznamenalo zvýšení kvality služeb poskytovaných v oblasti vody a sanitační v městských i venkovských oblastech. Projekt Modernization of Water Supply and Sanitation Services (2018–2023) usiluje o zvýšení přístupu k nezávadné pitné vodě.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Peru využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Peru realizovali své podnikatelské záměry v oblasti vody a sanitační, zejména se zaměřením na technologie výroby pitné vody. Podnikatelské záměry neměly za cíl pouze podporu českých firem, ale usilovaly mimo jiné o zlepšení přístupu k dodávkám pitné vody ve vybraných lokalitách.

► Sektor zemědělství

Jednou z hlavních priorit administrativy je zvýšení efektivity v zemědělství. Projekt National Agriculture Innovation (2013–2020) usiluje o vytvoření podmínek pro podporu růstu efektivity v zemědělství zejména prostřednictvím zlepšení zemědělských technologií.

Spojené státy americké

Od roku 2010 vykazuje ekonomika USA nepřetržitý a stabilní růst, který se pohybuje v rozmezí cca 1,5 až 3 %. V roce 2017 byl růst HDP dle odhadů MMF 2,2 % a podobné, lehce vyšší tempo růstu je dle MMF predikováno i do příštích let. Míra inflace je dlouhodobě nízká – v roce 2017 dosáhla hodnoty 2,1 %. V USA žije odhadem přes 328 mil. obyvatel a populace má i nadále růst. HDP na obyvatele přesáhl v roce 2017 dle odhadů 62 tis. USD. Nezaměstnanost je dlouhodobě nízká a na konci roku 2017 činila 3,8 %. Běžný účet platební bilance USA je silně deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,6	2,2	2,9	2,5	1,8	1,7
HDP/obyv. (USD)	57 815	59 792	62 518	65 062	67 082	69 074
Míra inflace (%)	1,3	2,1	2,4	2,1	2,3	2,2
Nezaměstnanost (%)	4,9	4,4	3,8	3,5	3,4	3,6
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-432,9	-449,1	-515,8	-652,1	-709,4	-769,4
Populace (mil.)	323,6	325,9	328,1	330,2	332,3	334,4
Konkurenceschopnost	3/138	2/137	1/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Tříletá jednání o TTIP mezi USA a EU byla americkou administrativou prozatím zmrazena. Nepřímý dopad pro stávající i budoucí exportéry z ČR bude mít výsledná podoba revidované dohody NAFTA (USMCA), která je aktuálně předmětem schvalovacího procesu v kongresu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadily USA 1. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Spojených států amerických 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	6 666 174	7,4	4 478 812	48,8
4011	Pneumatiky nové z pryže	3 803 777	4,2	3 962 498	-4,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	3 692 130	4,1	2 522 213	46,4
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	3 531 426	3,9	3 623 733	-2,5
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 223 071	3,6	3 628 028	-11,2
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	2 648 842	2,9	2 622 332	1,0
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	2 281 232	2,5	1 723 346	32,4
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	2 173 212	2,4	2 458 464	-11,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	1 741 289	1,9	1 311 514	32,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 734 934	1,9	941 725	84,2
Celkem TOP 10		31 496 087	34,9	27 272 665	15,5
Celkem vývoz		90 368 604		87 237 536	3,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Spojených států amerických 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8802	Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě (včetně)	11 969 309	12,0	5 442 213	119,9
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	6 501 926	6,5	5 528 870	17,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	4 375 472	4,4	3 978 755	10,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	4 087 197	4,1	2 463 686	65,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	3 641 837	3,7	5 279 258	-31,0
8542	Elektronické integrované obvody	2 357 078	2,4	1 699 717	38,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 241 711	2,3	2 379 517	-5,8
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	2 090 620	2,1	1 878 855	11,3
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	1 999 248	2,0	1 976 984	1,1
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	1 923 170	1,9	1 742 540	10,4
Celkem TOP 10		41 187 568	41,4	32 370 395	27,2
Celkem dovoz		99 580 932		91 264 307	9,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Jedná se o jedno z odvětví průmyslů, jehož výroba se stále drží v USA a odolává outsourcingu. Do Spojených států investují i zahraniční firmy (např. Airbus plánuje rozšířit svůj výrobní závod v Mobile, Alabama). Americké firmy mají nyní dostatek zakázek a hledají proto alternativní dodavatele. Také se tím pojišťují proti výpadkům v dodavatelských řetězcích. Například společnost Boeing dodala v roce 2017 historicky rekordní počet letadel (763). Prognózy růstu během dalších dvaceti let jsou rovněž optimistické, přičemž nejrychleji by měl růst trh s business jets a se sportovními letadly. Současný příznivý ekonomický vývoj v USA se projeví též zvýšenou poptávkou po letadlech určených ke sportovnímu a rekreačnímu létání, jež zaznamenávalo od roku 2010 klesající tendenci. U flotily civilních proudových letadel se předpokládá růst pozvolnější. S postupem času by měli zahraniční dodavatelé uvažovat o investici do USA, aby byly jejich vztahy s klienty bližší. Kromě velkých letadel zažívá růst i trh s bezpilotními letadly (drony) – do roku 2026 by mohl trh s drony a souvisejícími službami přesáhnout hodnotu 20 mld. USD. Absolutně největší komerční použití dronů se v nejbližších letech očekává v zemědělství, správě dálkových sítí, mapování a v zábavním průmyslu. Nástup dronů urychluje vývoj v oblasti velkokapacitních baterií či autonomního řízení.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Prodej automobilů dosáhl svého vrcholu v roce 2016 a v roce 2017 poprvé od doby krize zaznamenal pokles, který se v roce 2018 v zásadě ustálil. V 2018 se celkem prodalo 17,275 mil. nových vozidel přičemž v osobní dopravě je nejrychleji rostoucím segmentem SUV. Trendem je vývoj nových vozidel na alternativní pohony s odpovídající infrastrukturou – CNG a LNG u městské hromadné dopravy a nákladní dopravy. U osobních vozů nadále dominují benzínové motory, a i když prodej vozů na elektřinu s hybridním pohonem či vodíkovými palivovými články vzrostl v 2018 o 80 %, jejich celkový podíl zůstává malý. Ve velkých městech prudce stoupá využití aplikací na sdílené jízdy a to i na úkor městské hromadné dopravy. Pokračuje vysoká poptávka po nákladní přepravě (přepravující 70 % amerického zboží) a to zejména díky dobré kondici americké ekonomiky a silícímu e-commerce a proto nákladní společnosti pokračují s obnovou svých vozových parků. Automobilky i technologické společnosti investují do autonomního řízení, elektromobility a technologií infotainmentu /connected vehicle a také do běžných výrobních zařízení. Na dodávky dílů mají největší šance firmy, které jsou již součástí dodavatelských řetězců, s referencemi od německých, korejských či japonských odběratelů. Perspektivní je tento trh pro softwarové firmy z oboru umělé inteligence (základ autonomního řízení) a dodavatele z oblasti elektromobility. Celkově je však toto odvětví politicky velmi citlivé a je nutné sledovat další vývoj legislativy, především té týkající se importu.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

V roce 2019 se očekává další nárůst těžby ropy a zemního plynu v USA především díky břidlicové revoluci na téměř 12 mil. barelů denně (10% nárůst oproti roku 2018). Rok 2019 přináší tři trendy nejen z pohledu investorů, ale zejména z pohledu producentů / exportérů zařízení a technologií.

Bude se rozvíjet nekonvenční těžba v hlavním centru Permian Basin na hranici Texasu a Nového Mexika. Zdejší těžba pokrývá již téměř třetinu celkové produkce USA surové ropy a téměř polovinu těžby z břidlicových plynů. Tempo růstu těžby však v roce 2019 zpomalí díky omezené potrubní kapacitě

(3,6 mil. barelů denně, od roku 2020 opět výrazný růst) dle řady nezávislých analýz. Společnost Plains All American Pipeline proto intenzivně buduje nová potrubí s cílem zvýšit kapacitu přepravy a zároveň jsou investovány miliardy dolarů do přepravy ropy, plynu a asociovaných nízkých uhlovodíků tzv. Natural Gas Liquids na pobřeží Mexického zálivu do tzv. LNG center. Díky nízké ceně těžby z břidlicových plynů se z USA stává exportér ropy a zemního plynu s tím potřeba výstavby dalších LNG center. Vedle dvou stávajících má být v roce 2019 zahájena stavba dalších pěti takových center. Rok 2019 tak bude příležitostí pro dodavatele potřebných technologií na stavbu LNG center. Třetím trendem v roce 2019 bude po historicky nejnižších investicích v posledních pěti letech do tzv. offshorové těžby v oblasti Mexického zálivu jejich postupné zvyšování a růst těžby po konsolidaci společností zabývajících se offshorovou těžbou ropy a zemního plynu. Většina analýz předpokládá budoucí oživení offshorové těžby i v následujících letech.

Exportní příležitosti spatřujeme v dodávkách těžařských zařízeních (výrobky ze železa a ocele apod.), ale i technologií, které těžba v nekonvenčních horninách přináší včetně např. technologií čištění vody, jejíž spotřeba je při těžbě enormní. Těžaři se snaží novými technologiemi snižovat své náklady. V této souvislosti se mluví např. o sekvencování DNA mikrobů žijících v ropných horninách či analýze výtěžnosti nalezišť pomocí magnetické rezonance atd. Očekává se, že v sektoru bude pokračovat proces automatizace a digitalizace. Příležitosti existují také při budování nových LNG center či při obnovených investicích do offshorové těžby (např. poptávka po technologiích používaných v geologickém průzkumu jako např. 3D seismické zobrazování aj.).

► Energetický průmysl

Díky přírodní rozmanitosti existuje v USA obrovský potenciál pro využití obnovitelných zdrojů. Problémem je však vzdálenost míst výroby a spotřeby a limitované propojení přenosových soustav. Dynamický rozvoj obnovitelných zdrojů bude pokračovat i při další politizaci sektoru. Rozvoj odvětví je tažen kromě federálních daňových odpočtů i pobídkami jednotlivých států. Např. Kalifornie je v oblasti čisté energetiky jedním ze světových lídrů, s cílem kompletního přechodu na kompletně bezemisní energetiku do roku 2045. Zejména díky federálním, resp. státním stimulům se postupně začal rozvíjet i sektor chytrých sítí s využitím moderních ICT technologií a technologií na uchovávání energie – jako nejperspektivnější se jeví opět Kalifornie, která přijala závazek do roku 2024 vybudovat 1325 GW skladovací kapacity. Pro podporu skladování energie chystá Kalifornie i další legislativu. Z tohoto směřování kalifornské energetiky budou profitovat především dodavatelé baterií – pro průmyslové i domácí použití. Dále také firmy, které budují či spravují dálkové přenosové sítě a kompletní infrastrukturu, jež zajistí kontinuální dodávku energií z pouštních solárních elektráren nebo větrných parků do velkých měst.

V oblasti výroby elektrické energie by měl rovněž pokračovat přechod od uhlí k zemnímu plynu, který vede k odstavení starých uhelných a výstavbě nových paroplynových elektráren. Nová americká strategie energetického realismu vnímá plyn jako hlavní nástroj snižování emisí USA. Trumpova administrativa je také výrazně nakloněna ve prospěch jádra a aktivně se snaží o snižování regulační zátěže v odvětví. Zároveň podporuje vědecko-výzkumné projekty v oblasti jádra.

► Chemický průmysl

Nízké ceny zemního plynu v USA znamenají konkurenční výhodu v nákladech na energii, což vedlo k novodobému rozmachu amerického chemického průmyslu. V roce 2019 se předpokládá růst domácí produkce o dalších 3,6 %. Růst je spojen s vysokou mírou investic do tohoto sektoru a velkým objemem

dodávek zařízení pro chemický průmysl. Nejvíce investic se odehrává v oblasti Mexického zálivu, na Středozápadě a v oblasti státu Ohio.

Tento trend se týká např. závodů na výrobu čpavku, hnojiv, metanolu apod. Levný zemní plyn vede rovněž k výstavbě mnohamiliardových vývozních terminálů zaměřených na zkapalňování zemního plynu. Velkou roli v rozvoji US chemického průmyslu pak hraje i masivní nárůst těžby nižších uhlovodíků označovaných jako tzv. Natural Gas Liquids. Jde mj. o těžbu a následné zpracování přidruženého etanu, ze kterého se v USA vyrábí široké spektrum plastů (etylen). Spolu s enormním nárůstem těžby vzniká i potřeba výstavby nové infrastruktury jako jsou potrubí (např. etylenovody), zásobníky, vývozní terminály a dále nové chemické závody jako výrobní etylenu z etanu (tzv. ethane crackers).

► ICT

ICT sektor se za posledních několik let stal minimálně v oblasti východního pobřeží (New York, Boston) a západního pobřeží (Las Angeles, San Francisco, Seattle) výkladní skříní podnikatelského prostředí USA. Tomu nahrává i fakt, že nadále přetrvává vysoký zájem investorů do rizikového kapitálu o inovativní IT produkty – rok 2018 byl v tomto ohledu přelomový, když objem investic do technologických startupů v USA dosáhl hodnoty 46,82 mld. USD, což představuje více než 50% nárůst oproti roku 2017 (dle NVCA Venture Monitor).

Umělá inteligence (AI) a Internet věcí včetně konektivity autonomních automobilů či technologií e-commerce, smarthome, smartcities, Industry 4.0 vyžadujících ultrarychlé datové přenosy 5G a cloud computing mají šanci stát se další „velkou věcí“, která pomůže rozběhnout dosud pomalu rostoucí produktivitu US ekonomiky. Přesun aplikací z desktopů na mobilní platformy na bázi iOS a Android zvyšuje poptávku po vývoji mobilních aplikací na zakázku. Novým trendem je technologie rozpoznávání hlasu (voice recognition), která postupně obsazuje domácí spotřebiče / chytré domácnosti, ale též automobily, největší boj je přitom mezi platformami Amazon Alexa a Google Assistant.

Prominentní místo v oblasti IT si postupně získává sektor související s kyberberpečností. Masivní rozšíření mobilních zařízení s přístupem k platebním kartám a osobním údajům zvyšuje poptávku po nástrojích zajišťujících autenticitu uživatelů/plátců. Soupeření s Čínou či Ruskem vede k bezpečnostním hrozbám, které se stále častěji realizují v kyberprostoru. Roste sofistikovanost útoků a hrozeb, riziko si uvědomuje stále více firem s tím, jak narůstají škody ze ztráty důvěry zákazníků. V USA byla jen za rok 2018 zaevidována poptávka po pracovních místech v oblasti kybernetické bezpečnosti přesahující počet 300 tisíc. Kvůli nedostatku vlastních odborníků musí firmy i instituce tyto služby outsourcovat. Jde o vládní prioritu, odhaduje je, že celkové roční federální výdaje na kybernetickou bezpečnost do roku 2022 přesáhnou úroveň 22 mld. USD. Firmy v oblasti kybernetické bezpečnosti se často podílí přímo na vývoji nových produktů a služeb, aby v nich již byla zabudovaná ochrana. V USA je značný nedostatek odborníků na zpracování a analýzu dat a nečeká se, že budou mít dostatek vlastních expertů dříve než za 5 let (odhad konzultantské firmy Gartner).

► Sklářský a keramický průmysl

V USA stále probíhá boom v oblasti výstavby nových domů, k čemuž přispívá dříve odkládané pořízení nového bydlení ze strany mladých rodin. Ekonomický růst vede k nárůstu obchodního cestování, výstavbě a opravě nových hotelů a konferenčních center. Ve velkých městech (např. New York) pokračuje výstavba velkých projektů high-endových komerčních prostorů, v nichž je patrná poptávka po designovém sklu, a také hotely kupují dražší okrasné i užitkové sklo (broušené vázy, lustry). Stabilní je vysoká kupní síla obyvatelstva v oblasti designového skla.

► Služby

Samostatnou kapitolou, která není zahrnuta v žádné statistice, je R&D spolupráce s komerční návazností. V USA se nachází velké množství špičkových pracovišť ve výzkumu a vývoji, ať už navázaných na univerzity a špičková zdravotnická zařízení, nebo zřízených a provozovaných velkými soukromými společnostmi.

ČR v současnosti prochází druhou vlnou rozvoje R&D infrastruktury a spolupráce s US R&D institucemi by mohla přispět k jejímu efektivnímu využívání. Při navazování konkrétní formy spolupráce mohou české subjekty společně s americkými subjekty žádat o granty z federálních institucí, které nabízí zajímavé příležitosti, např. National Science Foundation, poskytovatelé v resortu obrany, např. Office of Naval Research, jejíž globální kancelář má pobočku také na pražské ambasádě USA, či National Institutes of Health. Mimo federální financování lze spolupráci rozvíjet s univerzitním prostředím, kde nejaktivnější instituce získávají významné zdroje ze soukromého sektoru a od jednotlivých států Unie.

Přidanou hodnotou spolupráce s R&D institucemi je také jejich úzká kooperace se soukromým sektorem a schopnost nejen atrahovat soukromé zdroje, ale především komercializovat vědecké výsledky. Je třeba dodat, že, přes deklarované záměry administrativy, zůstává financování pokročilého technologického vývoje největší součástí výzkumného rozpočtu (podle původce návrhu mezi 83,5 a 87,5 mld. USD). Po nástupu administrativy prezidenta Trumpa je nutné sledovat aktuální vývoj rozpočtu těchto institucí a případného dopadu zamýšlených škrtů na rozsah mezinárodní spolupráce.

► Strojírenský průmysl

USA zůstávají nejen druhým největším světovým trhem se strojírenskými produkty s ročním obrátem přes 400 mld. USD, ale i druhým největším výrobcem (výrobní sektor) po Číně s cca 12% podílem na ekonomickém výkonu USA. Americká administrativa se snaží různými daňovými, obchodními a regulačními opatřeními vytvořit v USA podnikatelské prostředí vstřícné pro další expanzi výrobních společností. Existuje enormní snaha vrátit část průmyslové výroby zpět do USA, což se prozatím daří se střídavými úspěchy. V roce 2019 se očekává zvýšení výroby o 3,9 % (nad úroveň růstu zbytku ekonomiky USA) a tento pozitivní trend má pokračovat i v následujících letech. Každopádně avizovaný růst potenciálně zvyšuje poptávku po strojních zařízeních a technologiích a tím vytváří exportní příležitosti nejen pro české firmy. Podle posledních průzkumů 37 % amerických firem preferuje výrobu na území USA (v roce 2011 pouze 19 %), což dále podtrhuje přesun určitých segmentů výroby zpět do USA.

Poptávku USA po obráběcích strojích z 60 % pokrývají dovozy. Poptávka po obráběcích strojích přímo odvisí od vývojových trendů v jednotlivých výrobních sektorech, především pak ve vývoji automobilového a leteckého průmyslu. Zatímco v leteckém průmyslu se zintenzivňuje trend návratu výroby do USA z Číny z důvodu nedostatečné kvality a zvyšujících se nákladů, v oblasti automobilové výroby, ještě citlivější na mzdové náklady, převládá trend přesunu především výroby s vyšší přidanou hodnotou z Mexika do USA. V automobilovém průmyslu se nejedná o tak jednoznačný trend. Další sektory (letecký, chemický, energetický, těžební a důlní) jsou popsány samostatně.

Dále firmy a univerzity poptávají nejen nové standardní přístroje, ale i stroje vyrobené na zakázku. Rostou také požadavky na zkrácení doby měření a rychlejší analýzu velkých objemů dat. Hodně start-up podniků přichází s novými analytickými metodami a využitím big data v life sciences oborech. Nemají však dostatek zdrojů na nové přístroje. Proto si specializované služby nebo měření zadávají u velkých laboratoří, což zvyšuje jejich poptávku po přístrojovém vybavení. Specifikem USA zůstává poptávka po obráběcích strojích na výrobu zbraní. Tradičně vysoké jsou prodeje střelných zbraní s menšími výkyvy

dle politického vývoje. Zbraně jsou politicky citlivá věc, je proto nutné sledovat vývoj legislativy na federální úrovni a státní úrovni, která prodeje výrazně ovlivňuje.

► **Zábava a volný čas**

Geograficky koncentrováno především v Los Angeles a okolí, stále silnější je i přesah do oblasti počítačových technologií, softwaru a služeb / marketingu. ICT zásadním způsobem mění filmový průmysl poslední čtyři dekády, trendem je jejich stále vyšší nasazení v oblasti počítačové grafiky resp. vizuálních efektů, animací včetně 3D a virtuální/ augmented reality, která stále častěji nachází své užití i v průmyslu a vzdělávání. Časté cestování a outdoorové aktivity, oblíbené především u nastupující generace Millennials a Generation Z, podporují intenzivní používání izolačních a vakuových nádob (káva, čaj, potraviny), často v designově atraktivní podobě pro pobyt ve městě, nebo sportovní aktivity. Samozřejmostí je nárůst softwaru / aplikací a smart nositelné technologie či zařízení typu dronů, které umožňují vytvářet zajímavý obsah na sociálních sítích, měřit výkon či stav organismu. Roste i zájem o sport obecně, především o rekreační jízdu na kole, rybaření či evropský fotbal, oblíbený zejména u rychle rostoucí hispánské populace.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

USA do zdravotnictví investuje nejvíce na světě a náklady na zdravotní péči zde nadále rostou z dnešních 17,9 % HDP mohou do roku 2025 narůst na více než 20 %. Zdravotnický systém v USA je nicméně politicky citlivá věc, a proto je nutno sledovat vývoj legislativy, která může mít dopady na celkové náklady. V současné době je v USA patrný trend většího zaměření na poměr cena/výkon při nákupu zdravotnického vybavení. V této oblasti má řada českých výrobců komparativní výhodu oproti západoevropské konkurenci.

Nedostatek odborného zdravotnického personálu otevírá možnosti pro výrobky, které dokáží personál částečně zastoupit (chytrá lůžka, monitorovací zařízení, etc.). Rehabilitační pomůcky poptávají centra pro seniory (nejbohatší demo grafickou skupinu v USA). Zrychlený způsob života a stres zvedají poptávku po antidepresivech a lécích na vysoký cholesterol nebo cukrovku. Buněčné a molekulární biotechnologie přitahují hodně investic, protože je v nich naděje na zvýšení kvality života nebo snížení finanční náročnosti zdravotní péče.

Američtí výrobci zdravotnických prostředků v současné době bedlivě sledují vývoj ohledně zavedení nové legislativy v oblasti zdravotnických prostředků v EU. Od května 2020 budou mít mimoevropské firmy povinnost mít v EU místního zástupce, který za ně bude přebírat velkou míru odpovědnosti. V souvislosti s chystanými nařízeními přemýšlí řada amerických firem o racionalizaci svých dodávek do EU a mají tak zájem o místní firmy, který by v EU provedly kompletaci, sterilizaci a transport, včetně skladování a následné distribuce zdravotnických prostředků.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

USA jsou díky své zemědělské výrobě a následné potravinářské produkci v základních komoditách dlouhodobě soběstačné (cca 120 %). Jedná se o vysoce konkurenční trh, kde vybudování vlastní značky stojí enormní časové úsilí a nemalé finanční prostředky. Přesto jde o prostor, kde lze uspět s produktem s příznivou cenou, příběhem či specifickou přidanou hodnotou. Koupěschopnost obyvatelstva a ochota zkoušet nové věci ponechává prostor pro nové zboží.

V oblasti zemědělské prvovýroby je prostor pro vývoz rostlinných či živočišných komodit relativně omezený, a to zejména vzhledem k uvedené soběstačnosti, geografické vzdálenosti i ochraně místního trhu. ČR v současné době není schválena pro vývoz masa, běží procedura pro povolení vývozu hovězího

masa a masných výrobků (u vepřového masa bude situace složitější kvůli výskytu afrického moru prasat v ČR). Z rostlinných komodit je stále prostor pro uplatnění českého chmele a sladu jako základních surovin pro vaření piva – trend růstu výstavu piva z malých a řemeslných pivovarů je stále rostoucí na úkor konvenčních značek. S tím jsou spojeny i technologie a kvasnice pro pivovarnictví či dodávky minipivovarů do restaurací tzv. na klíč. Je však třeba zohlednit trend snižování spotřeby piva u amerických konzumentů, nová značka tak musí uspět na úkor stávající konkurence.

Americkému zemědělství se v posledních letech relativně daří. V prosinci 2018 byl schválen Farm Bill – legislativní a rozpočtový rámec pro zemědělství a výživu na další pětileté období. Odbyt zemědělské produkce je v některých sektorech negativně ovlivněn důsledky obchodních opatření současné administrativy – zavedené sankce na dovoz vybraných zemědělských a potravinářských produktů ze strany Číny, EU jako reakce na sankce uvalené ze strany USA. I tak panují stabilní podmínky pro investice a nákup nové techniky. I v tomto segmentu je v USA vysoká konkurence s převažující domácí výrobou, nicméně pro traktory s nižším výkonem a stroje na zpracování půdy se rýsuje příležitost v segmentu ekologického zemědělství, které je na vzestupu a rozlohy farem se blíží stavu v ČR. Poptávka je i po technologiích na přesné zemědělství (např. zavlažovací systémy, monitoring plodin, zpracování dat a projekce dalších postupů).

Ceny potravin v USA v posledních letech spíše stagnují, vzhledem k vysoké konkurenci se nabízí prostor pro vývoz u specialit. Roste trend zdravé výživy s poptávkou lehce stravitelných potravin, s nízkým obsahem tuku, cukru či lepku (včetně bezlepkového piva). Rovněž označení Organic, GMO free nebo Hormone-free zvyšuje atraktivitu pro spotřebitele – spotřeba produktů ekologického zemědělství roste až 14% tempem (roční obrat ve výši cca 47 mld. USD). Na vzestupu je stále elektronický obchod s potravinami, do kterého vstoupili i velcí technologičtí hráči (akvizice řetězce WholeFoods společností Amazon). Rozšiřování německých diskontů Aldi a Lidl dává šanci využít dodávek v Evropě jako referenci pro uplatnění na US trhu. Řada řetězců využívá produktovou linii privátních značek, kde není nutné budovat vlastní značku. Trh s potravinovými doplňky a vitamíny dosáhl 36 mld. USD v loňském roce, kvůli zájmu Američanů o rychlá řešení a zdravý životní styl dále poroste. Totéž platí i pro energetické nápoje. Díky kvalitě, tradici a vzpomínkám amerických turistů existuje potenciál pro vývoz českého piva, překážkou růstu vývozu je však absence dostatečných finančních prostředků na masivní marketingovou podporu, kterou využívají tradiční značky ze západní Evropy.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 9014 – Busoly, včetně navigačních kompasů; ost. navigační nástroje a přístroje
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky
	HS 9006 – Fotografické přístroje; přístroje a žárovky pro bleskové světlo k fotografickým účelům

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8506 - Galvanické články a baterie
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8409 - Části a součásti vhodné pro motory pístové
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 7611 - Nádrže cisterny kádě z hliníku > 300l
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7305 - Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 7306 - Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 7307 - Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky, ze železa nebo oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7310 - Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7311 - Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
Energetický průmysl	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8541 - Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8506 - Galvanické články a baterie
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 - Parní turbíny
Chemický průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 7611 - Nádrže cisterny kádě z hliníku > 300l
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 7305 – Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 7306 – Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 7307 – Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky, ze železa nebo oceli
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7310 – Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	CPC 54 – Inženýrské služby
	CPA 71.12 – Inženýrské služby a související technické poradenství
ICT	CPA 61 – Telekomunikační služby
	CPA 62 – Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 63 – Informační služby
Sklářský a keramický průmysl	HS 7003 – Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7004 – Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7005 – Plavené sklo, broušené na povrchu nebo leštěné, v tabulích, jinak neopracované
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 – Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7015 – Hodinová, hodinková skla, skla brýlová, vypouklá ap., jiné segmenty k výrobě skel
	HS 6911 – Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
Služby	CPA 59.12 – Postprodukce filmů, videozáznamů a televizních programů
	CPA 72 – Výzkum a vývoj, autorská práva
Strojírenský průmysl	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8466 – Části, součásti a příslušenství strojů obráběcích, tvářecích
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8468 – Stroje pro pájení, řezání, plynové stroje, přístroje k povrchovému kalení
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zábava a volný čas	CPA 61 – Telekomunikační služby
	CPA 62 – Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
	CPA 63 – Informační služby
	HS 9617 – Termosky aj. tepelně izolační nádoby, jejich části, jiné než skleněné vložky
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9012 – Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9016 – Váhy o citlivosti 5 cg a citlivější, i závaží
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	Nanotechnologie a nové materiály, Biotechnologie vč. farmacie
Zemědělství a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2936 – Provitaminy a vitaminy, přírodní nebo reprodukováné syntézou, jejich deriváty a směsi
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače

Uruguay

Ekonomika Uruguaye bez přestání roste už téměř 15 let, a i když se kvůli problémům Brazílie a Argentiny tento růst silně zpomalil, jde na latinskoamerické poměry o velice stabilní ekonomiku. Silná role státu předurčuje, že hlavní příležitosti se objevují tam, kde vláda rozhodne o nasměrování investic. Uruguayský export stojí především na zemědělských plodinách a potravinách. Stát o populaci 3,5 mil. obyvatel vyrábí a prodává potraviny pro cca 40 mil. lidí. Významnou charakteristikou ekonomiky jsou na poměry regionu nízké ekonomické rozdíly mezi lidmi má nejmenší třídní nerovnost v Latinské Americe. Uruguay silně závisí na ekonomické situaci regionu a světové ekonomiky, vnitřní trh je velice malý. Země se proto snaží uzavřít co největší počet obchodních dohod, které by její produkty výhodně pustily na cizí trhy (Reforma Mercosuru a úspěch bilaterálních dohod – Čína, Japonsko).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,7	2,7	2,0	3,2	3,4	3,2
HDP/obyv. (USD)	15 139	16 942	17 380	17 875	18 862	19 892
Míra inflace (%)	9,6	6,2	7,6	6,7	6,6	6,5
Nezaměstnanost (%)	7,9	7,6	7,9	7,6	7,4	7,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,4	0,9	0,5	0,1	-0,2	-0,6
Populace (mil.)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Konkurenceschopnost	73/138	76/137	53/140		–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Uruguay umístila na 53. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 3/7.

Vývoz ČR do Uruguaye 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2934	Nukleové kyseliny a jejich soli, chemicky definované i nedefinované; o	23 122	16,3	29 782	-22,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	10 899	7,7	10 812	0,8
4011	Pneumatiky nové z pryže	9 911	7,0	11 407	-13,1
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	8 780	6,2	15 486	-43,3
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	6 761	4,8	7 447	-9,2
2837	Kyanidy kyanid-oxidy kyanidy komplexní	*	—	*	—
7301	Štětovice z železa oceli profily aj. svařované	4 752	3,4	—	—
8208	Nože destičky břitové pro stroje zařízení	4 187	3,0	3 292	27,2
8427	Vozíky stohovací vidlicové aj. s zařiz manipul	4 137	2,9	1 910	116,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	4 108	2,9	7 501	-45,2
Celkem TOP 10		76 657	54,1	87 637	-12,5
Celkem vývoz		141 658		185 760	-23,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Uruguaye 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
4703	Buničina dřevná nátrónová sulfátová	107 563	44,5	105 926	1,5
5101	Vlna nemykaná nečesaná	39 429	16,3	66 847	-41,0
0201	Maso hovězí čerstvé chlazené	28 936	12,0	26 518	9,1
5105	Vlna chlupy zvířecí jemné hrubé mykané česané	21 258	8,8	50 868	-58,2
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	13 661	5,6	30 629	-55,4
2937	Hormony, prostaglandiny, tromboxany a leukotrieny, přírodní nebo repr.	11 411	4,7	7 017	62,6
0409	Med přírodní	8 440	3,5	18 528	-54,4
8609	Kontejnery pro jeden nebo více druhů dopravy	2 103	0,9	3 746	-43,9
5107	Příze vlněná česaná neupravená pro prodej	1 935	0,8	1 505	28,6
0810	Ovoce ostatní čerstvé	1 383	0,6	4 542	-69,6
Celkem TOP 10		236 119	97,7	316 126	-25,3
Celkem dovoz		241 791		321 912	-24,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Uruguay je zemí se stále rostoucí energetickou spotřebou, především díky trvalému růstu HDP. Země jednoznačně sází na obnovitelné zdroje, protože vlastními zdroji ropy nebo plynu nedisponuje. Je regionálním lídrem ve využití obnovitelných zdrojů (22-23 %, vláda chce dosáhnout až 30% podíl). Větrných parků je v Uruguayi 40, jen v roce 2017 se instalovalo 300 MW nových kapacit.

Díky rozvoji průmyslu výroby celulózy se silně zvýšil podíl biomasy na výrobě elektřiny, v posledním roce přesáhl 40 %. Vodní elektrárny disponují celkovou kapacitou cca 1 500 MW a doplňují tak větrnou a solární energii jako hlavní zdroje pro výrobu elektřiny v Uruguayi.

S výstavbou uhelných elektráren se nepočítá. Politikou státu je nedotovat žádné zdroje energie, a to ani z obnovitelných zdrojů.

► Železniční a kolejová doprava

V současnosti je v Uruguayi 1652 km tratí, provoz na nich zajišťuje 20 lokomotiv a 760 vagonů. Stav techniky je špatný, v posledních letech jsou nakupovány jen ojeté lokomotivy a vagony z Evropy, které prošly modernizací. Finská firma UPM plánuje postavit novou celulózku na severu země a potřebuje kvalitní železniční spojení mezi závodem v Paso de los Toros a přístavem v Montevideu, jehož stavbu a rekonstrukci stávajících částí si vyžádala od vlády. Délka je 273 km a součástí tratí má být i přes 40 železničních mostů. Odhadovaná investice je 800 mil. USD a vítěz soutěže bude na lince provozovat nákladní a osobní dopravu 22 let (koncese). Tato částka se ale s jistotou o hodně zvýší, protože se ukazuje, že stav stávajících tratí je o mnoho horší, než se původně předpokládalo. Modernizaci si vyžádá i vozový park, také především díky nárokům UPM na zajištění bezpečné a rychlé dopravy celulózy.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8601 - Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Energetický průmysl	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory

Přehled oborových příležitostí

ASIE

Afghánistán

V poslední dekádě dle dostupných údajů vykazoval růst HDP kolísavé hodnoty. V roce 2017 dosáhl Afghánistán růstu HDP kolem 2,7 % a v následujících letech se očekává postupné zrychlení tempa růstu. Míra inflace v roce 2017 dosáhla hodnoty 5 %. Populace v Afghánistánu se neustále zvyšuje a v roce 2017 čítala 35,5 mil. obyvatel. HDP na obyvatele se odhaduje na 570 USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,2	2,7	2,3	3,0	3,5	4,0
HDP/obyv. (USD)	561	570	565	577	603	635
Míra inflace (%)	4,4	5,0	3,0	4,0	5,0	5,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,4	1,0	1,1	0,1	-0,1	-0,1
Populace (mil.)	34,7	35,5	36	36,5	37	37,5
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB

- ▶ Evropská unie s Afghánistánem dosud nemá uzavřenou obchodní dohodu.
- ▶ Zástupci české a afghánské obchodní komory podepsali dne 12. května 2017 Memorandum o porozumění.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), Afghánistán nefiguruje a dle OECD je stupeň exportního rizika dlouhodobě na úrovni 7/7.

Vývoz ČR do Afghánistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	334 015	87,1	–	–
8483	Hřídele aj. převodové převody kola ozubené ap.	16 887	4,4	3 479	385,4
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	7 730	2,0	17 214	-55,1
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	3 563	0,9	2 797	27,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 695	0,7	1 077	150,2
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	2 594	0,7	14 499	-82,1
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	2 526	0,7	2 549	-0,9
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	1 420	0,4	1 825	-22,2
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufríky a podobné výr	1 199	0,3	237	405,9
8716	Prívěsy a návěsy; ostatní vozidla bez mechanického pohonu; jejich část	1 180	0,3	2 185	-46,0
Celkem TOP 10		373 809	97,4	45 862	715,1
Celkem vývoz		383 691		84 662	353,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Afghánistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2922	Aminosloučeniny s kyslíkatou funkcí	1 229	36,3	–	–
5701	Koberce aj. podlahové krytiny textilní vázané	724	21,4	170	325,9
6404	Obuv se svrškem z materiálů textilních	584	17,3	6,0	9 633,3
0806	Hrozny vinné čerstvé sušené	290	8,6	–	–
5702	Koberce aj. krytiny podlahové tkané nevšívané	238	7,0	482	-50,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	82	2,4	4,0	1 950,0
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	55	1,6	–	–
6405	Obuv ostatní	34	1,0	35	-2,9
0803	Banány vč plentejnů čerstvé sušené	23	0,7	–	–
5703	Koberce aj. krytiny podlahové textilní všívané	13	0,4	–	–
Celkem TOP 10		3 272	96,7	697	369,4
Celkem dovoz		3 384		2 842	19,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Afghánistánu za přispění donorů (především Světové a Asijské rozvojové banky) dochází k rozvoji železniční a silniční sítě, letectví a výstavby energetických sítí (plynovody, ropovody, elektrické sítě, atd.) či rozvoji veřejné dopravy ve městech.

Plánuje se výstavba nových úseků silniční sítě „ring road“, která by měla zabezpečit propojení hlavních provincií v Afghánistánu a následně jejich propojení se silniční sítí sousedních států. Ve výstavbě jsou úseky Herat – Cheghcheran, Chora-Nilli. Hlavní důraz se klade na výstavbu silnice spojující Polkhumri – Herat v délce 300 km. Výstavba silnice má být dokončena v roce 2020 a tím dojde k propojení „ring road“. České firmy mají možnost uplatnit své výrobky a služby v tendrech Světové banky a afghánských institucí (např. dodávky turbín, generátorů, čerpadel, kolejového materiálu, lokomotiv, vagónů, autobusů, a nákladních vozidel).

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Afghánistán je nesmírně bohatý na nerostné suroviny (mramor, onyx, uhlí, měď, ropa, zemní plyn, zlato, železná ruda atd.). Důlní průmysl by mohl být tahounem ekonomického růstu Afghánistánu. Budování infrastruktury je plánováno s přihlédnutím na lokaci ložisek nerostného bohatství. Pro zahájení těžby budou potřeba zdvihací zařízení, stroje na těžbu a důlní technika, poté stroje na zpracování a úpravu vytěžených surovin, včetně logistické podpory.

Výstavba plynovodu TAPI z Turkmenistánu do Indie přes Pákistán a Afghánistán nabírá zpoždění. Afghánská strana není schopna svým závazkům dostát (zajištění bezpečnosti, pokládka potrubí).

► Energetický průmysl

I přesto, že v energetické oblasti má Afghánistán značný potenciál a to zejména v oblasti budování vodních elektráren a využití alternativních zdrojů energie (sluneční, větrná apod.), Afghánistán není energeticky soběstačný a musí 2/5 elektrické energie dovážet. Afghánistán nemá vybudovanou infrastrukturu pro přenos elektrické energie. V této souvislosti je plánováno vybudování přenosové soustavy v rámci projektu CASA 1000. Vlivem nepokojů a bojové činnosti v oblastech výstavby přenosové soustavy dochází k prodávám a další práce jsou zastaveny. Budování přenosové soustavy TUTAP se potýká s obdobným problémem.

V Herátu se plánuje výstavba plynové elektrárny, která bude využívat zemní plyn dodávaný plynovodem TAPI. Vláda plánuje prodloužení národní energetické sítě do provincie Ghazni. V Mazar-e-Sharifu se plánuje výstavba plynové elektrárny s instalovaným výkonem 50 MW. Elektrárna má být zásobena plynem z vlastních zdrojů. V provincii Kandahár se plánuje výstavba solární elektrárny s instalovaným výkonem 10 MW.

► Obranný průmysl

S odchodem spojeneckých jednotek a se změnou systému financování ozbrojených složek Afghánistánu lze počítat s možnostmi dodávek obranné techniky, výzbroje a výstroje pro armádu a bezpečnostní složky. Je poptávka na provedení generálních oprav vrtulníků Mi-17 a Mi-24/35. Afghánská vláda také zvažuje

nákup bitevních vrtulníků Mi-24/35. Také většina vojenských základen mise NATO se bude v nadcházejících letech proměňovat na mezinárodní a národní letiště. Příležitosti pak budou v dodávkách přístrojové a radarové techniky, bezpečnostních systémů, provádění generálních oprav vrtulníků atp.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělský sektor, stejně jako potravinářský průmysl, je značně nerozvinuté. Zemědělství je do značné míry subvencováno ze zahraničí, zaměstnává až 70 % populace a podílí se 30 % na tvorbě HDP. Země není potravinově soběstačná, neboť místní zemědělství je velmi neefektivní. Zemědělská produkce je značně závislá na těžko předvídatelných proměnných (množství sněhu, objemu jarních dešťů) a proto jednou z priorit vlády je rekonstrukce a výstavba nových zavlažovacích kanálů. Signifikantní je produkce ovoce a ořechů, pistácií, brambor, mandlí a šafránu. V zemi neexistuje registr hospodářských zvířat a zdejší genofond hospodářských zvířat je značně erodován. Metody a způsoby obdělávání zemědělské půdy jsou zastaralé. Potenciál ČR leží v dodávkách zemědělských strojů, budování skladovacích a zpracovatelských kapacit a zavádění moderních metod hospodaření, vybudování registru hospodářských zvířat, provádění školení a dodávkách živého skotu.

► Železniční a kolejová doprava

Afghánská vláda zvažuje propojení vnitřní železniční sítě a napojení jednotlivých provinčních sítí na páteřní síť. Vláda hodlá prodloužit železniční síť spojující zemi s Íránem až do Herátu. Potenciál ČR leží v dodávkách kolejí, lokomotiv a materiálu na stavbu železničních tratí.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8432 – Stroje, nářadí pro zemědělství, lesnictví ap.
	HS 8433 – Stroje, zařízení žací, mláticí; sekačky trávy ap.
	HS 8436 – Stroje ost. pro zemědělství, lesnictví ap. líhně
	HS 8438 – Stroje pro prům. přípravu, výrobu potravin aj.
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Materiál pro stavbu tratí železnič., tramvaj.
	HS 8602 – Lokomotivy, lokotraktory, ostatní tendry
	HS 8607 – Části, součásti vozidel žel. aj. dopravy kolej.
	HS 8608 – Materiál kolejový svrškový příst. návěstní ap.
Civilní letecký průmysl	HS 8411 – Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny
	HS 8413 – Čerpadla i se zař. měřícím, zdviže na kapaliny
	HS 8526 – Příst. radiok. ap. radiové pro řízení dálkové
	HS 8805 – Katapulty letecké aj. příst. pro výcvik letecký
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8414 – Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory ap.
	HS 8501 – Motory, elektrické generátory
	HS 8702 – Vozidla motorová pro dopravu veřejnou, osobní
	HS 8704 – Vozidla motorová pro dopravu nákladní

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8429 – Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem
	HS 8430 – Stroje ost. srovnávací ap.; pluhy, frézy sněžné
	HS 8431 – Součásti jeřábů, vozíků ap., buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 – Stroje k třídění, prosévání ap. zemin, kamenů aj.
	HS 8704 – Vozidla motorová pro dopravu nákladní
	HS 8708 – Části, součásti vozidel motor. osob. aj., traktorů
Energetický průmysl	HS 8501 – Motory, elektrické generátory
	HS 8503 – Části motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8537 – Rozvaděče, panely, rozvodné stoly aj. ovládací
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	CPA 42.91 – Vodní díla a jejich výstavba
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery, pistole ne jiné střelné zbraně
	HS 9303 – Zbraně střelné, zaříz. využívající výbuchu ost.
	HS 9304 – Zbraně ostatní ne zbraně sečné, bodné
	HS 9306 – Bomby, granáty, miny náboje ap. střelivo ostatní

Arménie

Radikální politické změny v Arménii v dubnu 2018 (tzv. „sametová revoluce“) a posun od oligarchického klientelistického systému k demokratičtějšímu a méně korupčnímu se odrazily také v ekonomice. Lze očekávat další změny a to jak v ekonomickém zákonodárství včetně daní, tak změny v investičním portfoliu. Politické změny přinesly revizi a pozastavení některých zahraničních investic, kvůli údajnému korupčnímu pozadí, což vedlo k dočasnému snížení růstu ve druhé polovině roku 2018. Centrální banka udržovala stabilitu a inflace i kurs arménského dramu výrazně nefluktovaly. V roce 2017 dosahoval HDP na hlavu 3857 USD a meziroční inflace dosahovala v prosinci 2018 3 %. Populace Arménie čítá 3 miliónu obyvatel a nezaměstnanost dosahovala až 19 %. Meziroční růst HDP v roce 2018 dosahoval 6 %.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	0,3	7,5	6,0	4,8	4,5	4,5
HDP/obyv. (USD)	3 526	3 857	4 190	4 447	4 705	4 986
Míra inflace (%)	-1,4	0,9	3,0	4,4	3,8	4,0
Nezaměstnanost (%)	18,8	18,9	18,9	18,6	18,2	18,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,2	-0,3	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6
Populace (mil.)	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Konkurenceschopnost	79/138	79/137	70/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ EU podepsala s Arménií dohodu CEPA v roce 2017, která mj. upravuje obchodní vztahy.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Arménie umístila na 70. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je 6/7.

Vývoz ČR do Arménie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	528 367	33,0	194 754	171,3
8502	Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče	194 410	12,1	154 066	26,2
9032	Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení	165 654	10,3	358	46 172,1
8802	Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě (včetně)	121 807	7,6	—	—
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	118 947	7,4	75 161	58,3
9022	Rentgenové přístroje a přístroje používající záření alfa, beta nebo ga	57 766	3,6	19 650	194,0
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	55 118	3,4	1 291	4 169,4
3305	Přípravky na vlasy	34 817	2,2	37 441	-7,0
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	24 102	1,5	5 814	314,6
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	21 842	1,4	28 641	-23,7
Celkem TOP 10		1 322 830	82,6	517 176	155,8
Celkem vývoz		1 601 289		867 867	84,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Arménie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7202	Feroslitiny	32 560	32,9	16 067	102,7
2208	Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry	22 903	23,1	22 383	2,3
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	14 579	14,7	15 000	-2,8
7607	Fólie hliníkové o síle pod 0,2 mm	11 428	11,5	11 961	-4,5
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	2 806	2,8	1 064	163,7
9032	Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení	1 829	1,8	3 351	-45,4
7020	Zboží skleněné ostatní	1 391	1,4	2 240	-37,9
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	1 173	1,2	694	69,0
2512	Moučky fosilní křemičité ap. zeminy křemičité	1 127	1,1	679	66,0
7118	Mince	1 100	1,1	214	414,0
Celkem TOP 10		90 896	91,8	73 653	23,4
Celkem dovoz		99 041		80 986	22,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Elektrotechnika

Co se týče hodnoty vyvezeného zboží z Česka do Arménie, na prvním místě figurují telefony včetně mobilních, přičemž za prvních 11 měsíců roku 2018 dosáhla jejich hodnota 19 866 tis. USD. Špatně si nevedla ani, regulační a ovládací přístroje a zařízení v hodnotě 7 257 tis. USD, zařízení k automatickému zpracování dat v hodnotě 2 990 tis. USD, přístroje radiodiagnostiky a jejich příslušenství v hodnotě 2 357 tis. USD a další elektrotechnická zařízení. Elektrotechnická zařízení jsou na prvním místě exportů do Arménie, což dokazuje, že Arménie oceňuje českou technologickou vyspělost, i když v případě telefonů se může jednat i o reexport. Každopádně Česko v exportu do Arménie překonává v hodnotě vývozu i některé prioritní země, např. sousední Ázerbájdžán, Vzhledem k vysokému renomé českých elektrotechnických výrobků se v tomto sektoru i nadále rýsuje největší exportní potenciál Česka v Arménii.

► Energetický průmysl

Energetika představuje významnou oblast pro budování exportních vztahů České republiky do Arménie. Pro následující období se předpokládá modernizace jaderné elektrárny v Metsamoru, i když na tomto obchodu bude mít strategický zájem Rusko. Dále se staví nová paroplynová elektrárna u Jerevanu pod vedením konsorcia Rennco / Siemens. Na těchto dvou velkých projektech je účast českých firem omezena na subkontrahování, ale nadále trvá zájem o využití lokálních zdrojů, zejména geotermální energie, vodní energie a energie ze slunce a větru. České firmy dodaly za prvních 11 měsíců roku 2018 např. generátory v hodnotě 8 944 tis. USD.

► Automobilový průmysl a civilní letecký průmysl

Arménie má zájem o české automobily, autobusy, elektrobusy a menší dopravní letadla. Vzhledem k hornatému terénu, špatné infrastruktuře i počtu letišť ze sovětských dob se podařilo realizovat prodej letounu L-410 za 5 477 tis. USD a bude-li Arménie nadále ekonomicky růst, právě prodej malých dopravních a sportovních letounů má velký potenciál růstu. Členitý terén, špatný stav silnic a rostoucí kupní síla také nahrává prodejm českých automobilů kategorie SUV, elektrobusů pro kopcovitá města včetně Jerevanu a autobusů pro meziměstskou i městskou dopravu

► Chemický průmysl

Z hlediska tonáže jsou chemické výrobky těmi nejčastějšími položkami českého exportu do Arménie, ovšem přidaná hodnota je nižší - do Arménie se dovezlo chemické a drogistické zboží v hodnotě 4 502 tis. US. Nejhojněji jsou zastoupeny přípravky pro péči o vlasy, silice a vonné látky, a leštící a čisticí přípravky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 3305 – Přípravky na vlasy
	HS 3306 – Přípravky pro ústní nebo zubní hygienu, aj.
Strojírenský průmysl	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7318 – Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli
	HS 7326 – Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 8471 – Ostatní zařízení k automatickému zpracování dat
	HS 8421 – Odstředivky, včetně odstředivých sušiček
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Elektrotechnika	HS 8509 – Elektromechanické přístroje pro domácnost, s vestavěným elektrickým motorem, ne vysavače
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8528 – Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. Ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8539 – Elektrické žárovky či výbojky
Dopravní průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu 10 a více osob
Civilní letecký průmysl	HS 8802 – Letouny a ostatní letadla
Energetický průmysl	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví nebo lesnictví, k přípravě nebo obdělávání půdy;

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Absolutní chudoba v Arménii postupně klesá (11,6 % v roce 2017) s tím, jak pokračuje zlepšování infrastruktury a rozvoj venkova, byť zemědělství v druhé polovině roku 2018 mírně pokleslo.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Arménie nadále trpí špatnou infrastrukturou přes jistá zlepšení. Železniční síť je zastaralá a nedostatečně pokrývající zemi, přičemž nové tratě nebyly budovány po desítky let a zvažovaný projekt železničního spojení s Íránem byl zatím odložen. Železniční i silniční spojení s Tureckem a Ázerbájdžánem kvůli blokádě neexistuje od roku 1993. Silniční síť se rozvíjí kolem Jerevanu, ale napojení na jediné dvě otevřené hranice s Gruzíí a Íránem si žádá zlepšení. Příležitosti rozvojové spolupráce je možné hledat jak při budování komunikací, tak energetických sítí, ale i škol, např. z prostředků Světové banky, EBRD, Asian Development Bank, USAID a dalších.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

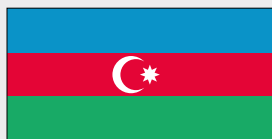
Arménie má problém s dostupností svých zemědělských produktů a s udržováním jejich kvality. Zatímco sektor výroby alkoholických nápojů se úspěšně rozvíjí, potravinářství je na tom hůře a mnoho venkovských farem trpí tím, že nedostanou svoje výrobky, často v bio-kvalitě, na trh. ZÚ Jerevan realizoval v roce 2018 projekt na podporu pěstování brokolice a dostupnosti výrobků ženského zemědělského družstva Gargar v severní Arménii na trh. FAO uvádí ve své zprávě ke strategickému programování 2016–2020 jako hlavní rizika plnění zdrojů (např. vodních), nedostupnost dat v souladu s mezinárodními standardy, a právě zvyšování kapacit malých pěstitelů. FAO, WFP, UNDP a EU a další poskytují financování projektů podobného druhu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Zpracování odpadů a čištění vody má pro Arménii klíčový význam a je její prioritou. Země produkuje každým rokem 368 618 tun MSW (městský pevný odpad), což znamená 119,8 kilogramů na jednoho obyvatele za rok. V nedávné době se Arménii podařilo získat půjčky od mezinárodních institucí (EU NIF, EBRD, E5P) na modernizaci systému zacházení s pevným odpadem tak, aby tento odpovídal normám EU. Arménie zatím nedokáže své odpady recyklovat, ač na toto téma probíhají školení a projekty (včetně českého malého rozvojového projektu v roce 2017).

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Ázerbájdžán

Video: O exportních příležitostech v Ázerbájdžánu hovoří Jan JINDŘICH, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Baku

Ázerbájdžán za poslední období míří ven z krize, do které jej uvrhl pád cen ropy na světových trzích v letech 2015/2016. Mezinárodní měnový fond predikuje na rok 2019 růst HDP ve výši 3,6 %. Rostoucí ceny ropy roku 2018 ekonomice velmi svědčily, a tak fiskální rok skončil pro Baku přebytkem. To, spolu se stabilizací kurzu místní měny (1 AZN = 1,7 USD), umožnilo nejen podstatně snížit tlak na ázerbájdžánské valutové rezervy, ale hlavně prakticky plně kompenzovat ztráty z let minulých. Objem aktiv ve Státním ropném fondu za rok 2018 vzrostl o 8,33 % na 39 mld. USD, což představuje historické maximum. Pozitivních výsledků dosáhla i Centrální banka, jejíž valutové rezervy vzrostly o 7,69 % na 5,6 mld. USD. Další vývoj ekonomiky bude záviset především na dynamice cen ropy na světových trzích, zejména pokud dojde k výraznějším odchylkám od úrovně 60 USD/barel.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-3,1	0,1	1,3	3,6	3,4	2,5
HDP/obyv. (USD)	3 896	4 141	4 587	4 779	4 889	5 968
Míra inflace (%)	12,6	13	3,5	3,3	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,4	1,7	3,0	3,9	4,6	4,7
Populace (mil.)	9,7	9,8	9,9	10	10,1	10,3
Konkurenceschopnost	37/138	40/137	69/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie se zemí zatím nemá uzavřenou žádnou dohodu o volném obchodu a Ázerbájdžán není ani členem WTO.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti sestavovaném Světovým ekonomických fórem (WEF), je Ázerbájdžán na 69. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD představuje stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Ázerbájdžánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7302	Materiál pro stavbu tratí železnič tramvaj	619 587	38,6	730 164	-15,1
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	153 188	9,5	158 710	-3,5
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	80 988	5,0	127 823	-36,6
8604	Vozidla pro údržbu tratí želez aj. kolejových	55 302	3,4	–	–
3401	Mýdlo ap. výrobky papír plst' aj. pokryté mýdlem	53 932	3,4	39 724	35,8
7215	Tyče pruty ostatní z železa oceli nelegované	48 252	3,0	71 368	-32,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	46 471	2,9	228 139	-79,6
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	35 568	2,2	36 855	-3,5
3305	Přípravky na vlasy	28 897	1,8	30 297	-4,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	25 510	1,6	23 280	9,6
Celkem TOP 10		1 147 695	71,4	1 446 360	-20,6
Celkem vývoz		1 607 117		2 050 367	-21,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Ázerbájdžánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2709	Oleje minerální a z nerostů živočišných surové	26 693 018	99,7	23 742 180	12,4
6305	Pytle pytlíky k balení zboží	37 676	0,14	40 108	-6,1
7112	Odpady a úlomky drahých kovů i plátovaných kovů	17 051	0,06	14 194	20,1
0802	Ovoce skořápkové ost. čerstvé sušené loupané	13 466	0,05	21 865	-38,4
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	3 627	0,01	–	–
2009	Šťávy ovocné zeleninové nezkvašené i slazené	2 774	0,01	4 505	-38,4
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	1 474	0,01	1 145	28,7
2905	Acyklické alkoholy a jejich halogen-, sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiv	1 256	0,00	–	–
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	931	0,00	–	–
8406	Turbíny na páru vodní nebo jinou	443	0,00	–	–
Celkem TOP 10		26 771 716	99,991	23 823 997	12,4
Celkem dovoz		26 774 164		23 826 820	12,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

Obecně lze říci, že prodělaná krize přiměla ázerbájdžánský státní i soukromý sektor sledovat efektivitu vynakládaných prostředků. Cenové parametry tak začínají hrát výraznější roli, než tomu bylo v předkrizovém období, zároveň však stále platí, že ázerbájdžánští zákazníci upřednostňují evropskou kvalitu. Z hlediska českých exportérů se jako nejperspektivnější jeví orientace na projekty v nově deklarovaných prioritních oblastech ázerbájdžánského hospodářství. Těmito oblastmi je zemědělství a potravinářský průmysl, výroba léčiv, elektrotechnika, strojírenská výroba, spotřební průmysl a v neposlední řadě úsporné a environmentální technologie. Lze předpokládat, že úspěchu dosáhnou zejména ti dodavatelé, kteří dokážou nabídnout určitý stupeň lokalizace výroby či transferu technologií. U takových projektů je možné rovněž očekávat i větší odolnost vůči změnám ekonomické situace v zemi. Vhodnou příležitostí pro aplikaci takového postupu by se do budoucna mohla stát zvláštní ekonomická zóna, která vzniká okolo přístavu Alat asi 80 km jižně od Baku. Podle stávajících záměrů bude území ekonomické zóny vyjmuto z působnosti ázerbájdžánských zákonů a řízeno speciální legislativní úpravou. Ta by měla rezidentům zaručovat nulovou daňovou zátěž, celní úlevy atd. Vlastní kapitolu představuje otevření železničního koridoru Baku–Tbilisi–Kars, který Ázerbájdžán spojí přes Turecko s evropskou železniční sítí a současně výrazně usnadní logistiku při přepravě zboží v opačném směru přes Střední Asii dále do Číny. Koridor byl slavnostně otevřen 30. října 2017, ovšem plně stavebně dokončen by měl být až v první polovině roku 2019. Před českými firmami se tak otvírá možnost uplatnit v Ázerbájdžánu i širším regionu nové zboží, jehož doprava by dříve byla příliš nákladná. Tímto zbožím mohou být rozměrnější výrobky ze dřeva a kovů, stavební materiály či objemné strojírenské celky.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Postupně je modernizována městská a meziměstská autobusová doprava, s tím souvisí možnost dodávek autobusů, kde čeští exportéři mohou těžit ze zkušeností s realizací kontraktu na dodávku autobusů pro potřeby Evropských her 2015. Trh s osobními automobily zaznamenává poprvé od roku 2014 významnější růst, i když předkrizových let zatím zdaleka nedosahuje. Na obrátkách nabírá i výstavba nových silnic a dálnic, která zvyšuje poptávku po nákladních automobilech a specializovaných stavebních strojích.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

V souvislosti s výstavbou plynovodu TANAP a přípravnými pracemi na nalezišti ŠahDeniz II lze předpokládat zvýšenou poptávku po ocelových trubkách, komponentech kompresorových stanic a specializovaných stavebních strojích. V tomto kontextu hraje důležitou roli fakt, že ačkoli většina plynovodu TANAP povede na území Turecka, největším investorem celého projektu je ázerbájdžánský státní podnik SOCAR (58 % podíl). Možnosti uplatnění českých firem jsou samozřejmě mnohem širší, nicméně je nutno brát na vědomí neekonomické faktory, které vstupují do rozhodování o investicích v tomto sektoru.

► Elektrotechnika

Ministerstvo spojů a informačních technologií plánuje v nejbližších pěti letech vyměnit stávající vysílací technologii (rádio a TV) a v rámci státního programu rozvoje dálniční sítě vzroste potřeba tzv. telematiky. Kromě toho příležitosti pro uplatnění systému klimatizace, svítidel apod. představují vládní programy lokalizace výroby i stavební sektor.

► Energetický průmysl

Ázerbájdžán usilovně modernizuje a rozšiřuje svoji elektrickou přenosovou soustavu, což je spojeno s výstavbou nových linií vysokého a velmi vysokého napětí, transformátorových stanic a také elektráren. V nejbližší době bude Ázerbájdžán rovněž nucen řešit otázku spolehlivého zabezpečení dodávek elektrické energie pro izolované osídlení v horských oblastech. Současně lze předpokládat, že náběh produkce naleziště ŠahDeniz II na očekávanou úroveň 16 mld. m³ ročně bude postupný a zejména v prvních letech může dojít k problémům s dodávkami kontrahovaných objemů zákazníkům. Z tohoto důvodu Ázerbájdžán plánuje do roku 2020 výrazně posílit své kapacity v oblasti alternativních zdrojů energie a tím uvolnit doplňkové objemy zemního plynu pro export. Zvažovány jsou různé varianty, mezi jinými i projekt větrné farmy o výkonu 200 MW mezi ostrovy Pirallahi a Čilov v Kaspickém moři, který by svými parametry mohl zaujmout i některé z českých investorů. Další sférou, kde by české podnikatelské subjekty mohly v Ázerbájdžánu najít uplatnění, jsou technologie ke zvyšování efektivity využití energií, a to jak v průmyslových provozech, veřejných objektech, tak i v domácnostech.

► Chemický průmysl

Evidujeme projekty na dodávky investičních celků v chemickém průmyslu v návaznosti na stavbu velkého petrochemického komplexu nedaleko hlavního města, na rekonstrukci stávajících chemiček ve městě Sumgait a rozšíření ropného terminálu Sangachal. Plánovaná investice až 6 mld. USD. SOCAR se obvykle poptává firmy, které se již v minulosti podílely na výstavbě těchto kapacit. České firmy mezi nimi v minulosti byly.

► Kovořádkářský průmysl

Poptávány jsou zejména prvky pro stavbu produktovou, železničních tratí a komponenty ocelových konstrukcí, jako jsou výrobní haly a sklady.

► Obranný průmysl

Ázerbájdžán opakovaně deklaruje zájem o akvizice vojenského materiálu, ať již kompletních zbraňových systémů či náhradních dílů. Páteří pozemních sil i letectva je v současnosti technika ruské provenience, resp. původní sovětské systémy, modernizované ruskými či ukrajinskými specialisty. Ovšem ze strany ázerbájdžánských nejvyšších míst je možné sledovat snahu o větší diverzifikaci dodavatelského portfolia.

► Stavební průmysl

Vládní program diverzifikace ekonomiky motivuje růst stavebního sektoru, což představuje příležitost i pro české exportéry. Vyrůstají nové výrobní prostory, skladové plochy, ale i hotely a obchodní centra.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Poptáváno je zejména zařízení pro malé hydroelektrárny (podpora v rámci vládního programu 20/20). Podle ministra životního prostředí Ázerbájdžánu začíná být kladen vysoký důraz na čištění vod – čistírny odpadních vod a chemické úpravy vody, počínaje malými (od cca 1 000 ekv. obyvatel) po velké (až 50 tis. ekv. obyvatel) a čištění kontaminovaných půd. České firmy byly vyzvány, aby připravily technologická řešení, pokud budou shledána zajímavými a předběžné ceny konkurenceschopné, je v této oblasti možnost velmi širokého uplatnění.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 - Motorová vozidla pro přepravu nákladu
Důlní těžební a ropný průmysl	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7306 - Ost. trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Elektrotechnika	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8528 - Monitory, projektoři, bez TV, přijímače televizní
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 9405 - Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
Energetický průmysl	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
Chemický průmysl	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7318 - Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli
	HS 9403 - Ost. nábytek a jeho části a součásti
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3917 - Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3920 - Ost. desky, listy, fólie aj. z plastů, nelehčené a nevyztužené ap. ani jinak nekomb.
	HS 3926 - Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914
Stavební průmysl	HS 4412 - Překližky, dýhované desky a podobné vrstvené dřevo
	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 8415 - Stroje a přístroje klimatizační
	HS 9406 - Montované stavby

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
	CPA 39.00 – Sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu

Exportní financování

EGAP v Ázerbájdžánu v minulých deseti letech pojistil 26 případů v hodnotě 56,5 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru. S podporou pojištění EGAP firmy nejčastěji realizovaly velké infrastrukturní projekty – rekonstrukce silnic a železnic včetně materiálového zabezpečení (kolejnice, nákladní vozy Tatra, zabezpečovací zařízení) a souvisejících služeb. Dále se vyváželo strojní zařízení pro speciální průmyslová odvětví a autobusy. Zásadní pro pojištění větších zakázek je poskytnutí státní záruky. Menší krátkodobé zakázky lze realizovat se systémově důležitými místními bankami.

Bangladéš

V posledních letech ekonomika Bangladéše rostla o více než 7 % ročně, což vedlo k rozvoji celé řady odvětví a rovněž ke snížení problému chudoby v zemi. Výhledově lze očekávat pokračování transformačního úsilí opírající se o stabilní ekonomický růst. Míra inflace v roce 2018 činila dle odhadu MMF 6 % a v příštích letech se očekává její pouze nepatrné zvýšení. Celková populace země v roce 2018 čítala 164,9 mil. obyvatel. V Bangladéši je zaznamenáván postupný růst HDP na obyvatele, který se k roku 2018 odhadoval na hodnotu 1 736 USD. Bilance běžného účtu Bangladéše od roku 2017 vykazuje záporné hodnoty a tento deficit se dle predikcí MMF bude dále prohlubovat.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,2	7,4	7,3	7,1	7,0	7,0
HDP/obyv. (USD)	1 458	1 603	1 736	1 882	2 035	2 199
Míra inflace (%)	5,7	5,6	6,0	6,1	6,0	5,8
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,4	-5,3	-9	-8,4	-7,2	-6,2
Populace (mil.)	161,5	163,2	164,9	166,6	168,3	170
Konkurenceschopnost	106/138	107/140	103/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie se zemí zatím nemá uzavřenou žádnou dohodu o volném obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Bangladéš umístil na 103. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Bangladéše 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	330 533	28,1	292 009	13,2
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	122 406	10,4	20 209	505,7
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	85 452	7,3	90 161	-5,2
8447	Stroje stavy pletací stroje na výrobu tylu ap.	64 881	5,5	9 119	611,5
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	44 329	3,8	26 577	66,8
8477	Stroje na zpracování kaučuku plastů jinde neuv.	34 837	3,0	42	82 845,2
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	34 057	2,9	27 995	21,7
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	33 333	2,8	1 611	1 969,1
8502	Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče	32 746	2,8	–	–
8448	Zařízení přídavná stavů strojů na sprádkání ap.	31 942	2,7	50 504	-36,8
Celkem TOP 10		814 516	69,3	518 227	57,2
Celkem vývoz		1 175 794		802 837	46,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Bangladéše 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	2 891 844	23,8	2 670 249	8,3
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	2 108 747	17,3	2 130 260	-1,0
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	1 358 940	11,2	1 274 327	6,6
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	1 344 280	11,0	1 255 162	7,1
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	764 328	6,3	672 998	13,6
6205	Košile pánské chlapecké	416 956	3,4	383 897	8,6
6105	Košile pánské chlapecké pletené háčkované	353 549	2,9	365 071	-3,2
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	288 603	2,4	214 695	34,4
6206	Helenky košile halenky košilové dámské dívčí	250 100	2,1	226 719	10,3
6202	Svrchníky kabáty větrovky ap. dámské dívčí	248 409	2,0	164 894	50,6
Celkem TOP 10		10 025 756	82,4	9 358 272	7,1
Celkem dovoz		12 168 408		11 186 879	8,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Civilní letecký průmysl

Poptávka po letecké dopravě je daná rozlohou Bangladéše a limitovaným rozsahem železniční a silniční sítě a vytváří potřebu výstavby nových letišť, případně potřebu rozšíření či modernizace letišť stávajících. České firmy se mohou uplatnit zejména v segmentech letecké infrastruktury a zvýšení bezpečnosti letového provozu (radary). Totéž platí o potřebě letadel, a to i letadel menších rozměrů, která jsou vyráběna i v ČR. K úspěchům leteckého průmyslu v regionu by mohly dále přispět dodávky tzv. mobilních letišť.

► Energetický průmysl

Zájem o restrukturalizaci a modernizaci energetického sektoru souvisí s potřebami zvyšující se průmyslové produkce a zároveň s tlakem na snížení devastace vlastního životního prostředí. Primární spotřebě energie dominuje zemní plyn (58 %), následuje zpracování tradiční biomasy a dalšího odpadu (24 %), ropa (16 %), uhlí (3 %), vodní energie a solární energie (1 % kombinované).

Přestože je Bangladéš sedmým největším producentem zemního plynu v Asii, produkce plynu neustále klesá a země se naopak potýká s vážnými nedostatky v oblasti jeho dodávek, které způsobují opakující se výpadky elektřiny. I když se celkový instalovaný výkon elektrické energie zvýšil z 13 621 MW v září – 2017 na 17 043 MW v září 2018, je produkce elektřiny stále v deficitu ve srovnání s poptávkou. Elektrárny nejsou provozovány na maximální výkon kvůli nedostatku paliva, přičemž poptávka po elektřině roste každým dnem vzhledem k růstu průmyslu a populace. Bangladéš má podle prohlášení ministra financí v úmyslu vyrobit do tří let 24 tis. MW ze svých vlastních zdrojů.

Podle energetických odborníků převýší již v roce 2018 výroba elektrické energie domácí poptávku. Pokud k tomu dojde, bude potřeba vybudovat potřebnou infrastrukturu pro distribuci dodatečné elektřiny. Vláda proto zamýšlí importovat energii ze sousedních zemí. Do roku 2041 by mělo být importováno 9 000 MW z Indie, Myanmaru, Nepálu a Bhútánu. Bangladéš má také zájem o společné investice do projektů v oblasti vodních elektráren v těchto zemích. Premiérka již schválila 1 miliardu USD na investice do hydroenergetiky v sousedních zemích. Bangladéš hodlá společně s Bhútánem investovat do hydroenergetického projektu Kuri 1 (1 125 MW). Bangladéš by se mohl také stát součástí několika dalších energetických projektů v této zemi. Podle vyjádření státního ministra pro energetiku Nasrula Hamida Bangladéš potřebuje do roku 2041 investovat 82,5 miliardy USD do energetického sektoru.

V srpnu 2017 Bangladéš podepsal se Světovou bankou smlouvu o úvěru ve výši 59 mil. USD určenou na financování rozvoje energetických systémů.

Podle zprávy kodaňské výzkumné firmy Ramboll ze srpna 2017 hrozí zemi v blízké budoucnosti akutní nedostatek plynu, když zásoby plynu postačí zhruba do roku 2038. Neuspokojeno může být až 26 % požadavků. Řešením je průzkum potenciálních pobřežních ložisek a zvýšení zásob, výměna zemního plynu pro domácí vaření zkapalněným ropným plynem, potrubní dodávky zemního plynu ze sousedního Myanmaru a Indie jakožto střednědobé opatření a dovoz z Turkmenistánu a Íránu jakožto dlouhodobé řešení. Jednou z alternativ překlenutí energetické krize jsou rovněž obnovitelné zdroje energie. Podíl off-grid solárních fotovoltaických systémů se v posledních několika letech výrazně zvýšil. Nyní kapacita solárních fotovoltaických elektrických systémů přesahuje 120 MW. Perspektivním trendem jsou solární systémy využívané v domácnostech. Těch bylo nainstalováno již více než 5 mil. jednotek.

Ve výstavbě je také první jaderná elektrárna v zemi. Jedná se o elektrárnu Rooppur o plánovaném výkonu 2,4 GW. Na výstavbě se podílí Indie a Rusko. Vláda hodlá v roce 2019 zadat výběrové řízení na projekt druhé jaderné elektrárny.

Perspektivními obory podnikání jsou zejména dodávky zařízení pro energetiku (náhradní díly). Nabízí se možnosti zapojení českého průmyslu do činností spojených s přípravnými pracemi a následnou vlastní těžbou zemního plynu. S rozvojem těžby zemního plynu souvisí možnost dodávek zařízení pro jeho těžbu, zpracování a distribuci. V blízké budoucnosti se otevřou rovněž nové obchodní příležitosti spojené s těžbou uhlí, kde má Bangladéš přibližně stejné možnosti jako indické Západní Bengálsko, s těžbou uhlí však teprve začíná. Bangladéš postupně přechází také na jadernou energii, kde mohou české firmy formou subdodávek uplatnit své know-how. Vzhledem k plánu na zvýšení podílu fotovoltaické energie se slušné vyhlídky nabízejí v dodávkách solárních systémů.

► **Obranný průmysl**

Rozpočet bangladéšské armády je každoročně navyšován a poskytuje proto prostor pro dodávky vybavení zejména pro bezpečnostní složky státu. V rámci Vize 2021 premiérky Šejch Hasíny představuje podstatnou část vize i modernizace armády.

I pro české firmy může být výhodou, že bangladéšské orgány usilují o diverzifikaci svých partnerů pro vojenskou spolupráci a zároveň rozšíření portfolia dodavatelů v oblasti obranného průmyslu. S cílem podpořit tento proces je v současné době sjednáván dvoustranný smluvní dokument o obranné spolupráci.

V listopadu 2017 jednala delegace ZÚ Dillí na bangladéšském ministerstvu vnitra a velení armádních složek. Z jednání vyplynulo, že bangladéšská strana má velký zájem o české letouny, lehké pěchotní ruční zbraně, munici do ručních zbraní, lehká obrněná kolová vozidla, nákladní speciály a ochranné rušiče proti nástražným výbušným systémům. Na návštěvu navázala v únoru návštěva náčelníka vyzbrojovací služby bangladéšské armády generála Haqueho, který jednal s představiteli firmy Aircraft Industry, AOBP a Ministerstvem obrany ČR o možnostech nákupu speciálu. V roce 2019 je v Dháce plánováno uspořádání podnikatelského fóra zaměřeného na prezentaci výrobků obranného a bezpečnostního průmyslu.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Páteří bangladéšského průmyslu je textilní průmysl. Jeho dovoz zároveň tvoří hlavní pilíř obchodní výměny mezi ČR a Bangladéš. Logický je tedy zájem na navýšení vývozu českých textilních strojů do Bangladéše, což by bylo v souladu s tradicí vzájemného obchodu v minulosti, kdy ČR dodala do Bangladéše řadu investičních celků a textilních strojů, a zároveň pomohlo diverzifikovat vzájemnou obchodní výměnu v tomto odvětví. Tomu odpovídá i studie Světové banky z května 2017, ve které byly identifikovány nejslibnější sektory pro investování v Bangladéši: plastické hmoty, lehký průmysl, obuvnický průmysl a kožedělný průmysl.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

V případě Bangladéše existuje poptávka po technologiích v potravinářském průmyslu, zejména na zpracování ovoce, zeleniny, v mlékárenském (výrobky z mléka a syrovátky) a konzervářském průmyslu, nebo technologie na zpracování nápojů. Bangladéš se potýká s nedostatkem techniky pro kvalitní a rychlé zpracování zemědělské produkce, často v důsledku klimatických podmínek přijde část zemědělské produkce nazmar. Podle vyjádření Bangladesh Investment Development Authority představuje pro investory do budoucna vysoký potenciál zejména mrazírenský průmysl.

Zemědělství se podílí na tvorbě HDP cca 15 % a Bangladéš má v mnoha ohledech ideální podmínky pro zvýšení vlastní zemědělské produkce. Extenzivní zemědělství vyžaduje větší množství umělých hnojiv a se zvyšující se spotřebou roste i poptávka po zařízeních na jejich výrobu.

► Železniční a kolejová doprava

Bangladéš se potýká s kontinuálním nárůstem vlastní populace, s čímž kontrastuje malá rozvinutost dopravní infrastruktury země: poptávána jsou zařízení na stavbu mostů, silnic, železnic a dodávky zařízení pro železniční dopravu a železničních komponentů.

Velkým problémem je přetížená a chaotická doprava zejména v hlavním městě Dháce. Z tohoto hlediska je perspektivní koncept smart city.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 - Mléko (sušené)
	HS 0404 - Syrovátka
Strojírenský průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8447 - Stroje stavby pletací stroje na výrobu tylu ap.
	HS 8448 - Zařízení přidav. ke stavům, spřád. strojům ap.
	HS 8451 - Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příže
	HS 8452 - Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
Železniční a kolejová doprava	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Elektrotechnika	HS 8526 - Přístř. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
Energetický průmysl	HS 8401 - Jaderné reaktory; neozářené palivové články pro jaderné reaktory
	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8404 - Pomoc. zař. pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8710 - Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 - Ost. zbraně
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

V Bangladéši klesá kontinuálně chudoba a zvyšuje doba dožití. Od získání nezávislosti se zvýšily příjmy na obyvatele až o 130 %. V současné době probíhá Rámcový perspektivní plán Vision 2021 a v pořadí již sedmý Pětiletý plán, který je na období 2016–2020. Jejich společným cílem je dlouhodobý proces rozvoje země. Účelem těchto iniciativ je zajištění vyšších příjmů pro obyvatele a transformovat sociálně-ekonomické prostředí. Výsledkem strategií má být vzdělanější obyvatelstvo a vyšší životní úroveň Bangladéšanů. Zároveň bude zajištěna lepší ochrana před změnou klimatu a přírodními katastrofami. Hospodářská a sociální rada OSN (ECOSOC) v březnu 2018 rozhodla o připravenosti postupu Bangladéše z kategorie nejméně rozvinutých zemí v roce 2024 s přechodným obdobím od roku 2021. Podle ministra obchodu Bangladéš již splnil tři kritéria nutná proto, aby se stal v roce 2021 zemí se středním příjmem. Příjem na obyvatele vzrostl na 1 610 USD (leden 2018), index lidských aktiv činí 70 % a index ekonomické zranitelnosti 26 %.

► Sektor energetiky

Bangladéšská vláda neustále řeší nespolehlivost dodávek elektřiny a zemního plynu. Proto dochází k budování energetické infrastruktury. V odlehlých vesnicích probíhá od roku 2012 instalace domácích solárních systémů. Každý měsíc dochází k instalaci solárních panelů až u 50 tis. nových domů a obchodů ve venkovských oblastech.

► Sektor infrastruktury

Aby docházelo k rozvoji v soukromém sektoru, míří investice také do dopravní infrastruktury, která je v zemi nedostatečná a jejíž rozvoj je základní prioritou pro ekonomický růst. Podle expertů musí být do infrastrukturních projektů více zapojena soukromá sféra formou PPP. Investice do infrastruktury v současnosti představují pouze 3 % HDP. Pro akceleraci ekonomiky je potřeba investovat do infrastrukturních projektů 75–100 mld. USD do roku 2020 a 300–320 mld. USD do roku 2030. Důležité je především zvýšení propojenosti a modernizace země, aby tak bylo zajištěn příznivější podnikatelské prostředí a zlepšení přístupu do škol a nemocnic. Dalším dílčím cílem je rozvoj infrastruktury na venkově, kde došlo

k výstavbě až 2 800 km silnic v 21 okresech. Vláda má také v úmyslu postavit převážně ve venkovských oblastech do konce roku 2021 celkem 128 mostů.

► Sektor vzdělávání

V Bangladéši byl zaznamenán velký pokrok ve vzdělávání, ale také v genderové rovnosti na školách. Již více než šest milionů dívek navštěvuje střední školy. Nevládní organizace se zaměřují na zlepšení přístupu dětí ze slumů k základnímu vzdělání, často včetně poskytnutí základní zdravotní péče a obědů pro školní děti. Vládní politika podporuje nové modely a programy na zlepšování vzdělávacích služeb, které mají za cíl rozvoj pracovních schopností.

► Sektor zdravotnictví

V zemi existuje vysoká dětská úmrtnost. Dlouhodobou prioritou Bangladéše je její snížení a zlepšení zdraví obyvatel a dostupnosti zdravotních služeb, a to zejména pro chudé. V současné době je v zemi více než 80 % dětí očkováno a 90 % dětí dostává doplňky vitamínu A. Důsledkem je snížení kojenecké a dětské úmrtnosti o více než dvě třetiny od roku 1990. Problematickou částí ve zdravotnictví je v Bangladéši podvýživa, kterou trpí více než 40 % dětí mladších pěti let.

► Sektor zemědělství

Mezi podporované oblasti v rozvojové spolupráci v rámci zemědělství patří v Bangladéši rozvoj technologií a výzkumu a obnova infrastruktury. Dalšími obecnými cíli vládní politiky je protipovodňová ochrana, odvodňování a zavlažování. Díky rozšiřování systémů zavlažování dochází k růstu efektivity zemědělství v zemi. Současným trendem jsou také programy umožňující přechod na alternativní způsoby hospodaření – plovoucí zahradnictví, jiné plodiny a jiné techniky sklizně, které redukuje negativní dopady každoročních záplav.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Čína

Čínská ekonomika dosahovala v posledních třech dekádách rychlého ekonomického růstu. Tempo růstu HDP nad 9 % si udržela i během globální finanční krize. Ke zpomalení došlo až v roce 2012 a trend postupně klesajícího růstu HDP se očekává i v následujících letech. Velký vliv na to budou mít i obchodní vztahy s USA. Míra inflace by měla dlouhodobě být kolem 2–3 %. Čína je nejlidnatější zemí světa a její populace stále dynamicky narůstá, v roce 2017 čítala něco málo pod 1 390 mil. obyvatel. Dynamicky roste také HDP na obyvatele, které mělo v průběhu roku 2018 překročit hodnotu 9 000 USD. Nezaměstnanost se drží na nízké úrovni do 4 %. Běžný účet Číny je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,7	6,9	6,6	6,2	6,2	6,0
HDP/obyv. (USD)	8 116	8 643	9 633	10 099	10 971	11 853
Míra inflace (%)	2,0	1,6	2,2	2,4	2,7	2,8
Nezaměstnanost (%)	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	202,2	164,9	97,5	98,4	107,3	81
Populace (mil.)	1 382,7	1 390	1 397	1 403,4	1 409,3	1 414
Konkurenceschopnost	28/138	27/137	13/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Evropská unie s Čínou jedná o Bilaterální investiční dohodě.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Čína umístila na 13. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 2/7.

Vývoz ČR do Číny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
4702	Buničina dřevná chemická pro chem zpracování	3 415 385	6,1	2 396 290	42,5
8413	Čerpadla i se zař měřícím zdviže na kapaliny	3 241 975	5,8	3 535 468	-8,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V	3 198 913	5,7	2 642 640	21,0
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 052 660	5,4	4 465 861	-31,6
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	1 991 546	3,6	1 773 334	12,3
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	1 925 281	3,4	1 513 952	27,2
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	1 475 541	2,6	1 041 400	41,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 383 162	2,5	3 832 981	-63,9
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	1 245 094	2,2	1 090 691	14,2
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	1 211 020	2,2	1 128 257	7,3
Celkem TOP 10		22 140 577	39,5	23 420 874	-5,5
Celkem vývoz		56 097 000		56 221 066	-0,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Číny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	159 738 806	28,4	94 154 930	69,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	97 889 605	17,4	87 973 036	11,3
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	31 781 425	5,7	25 905 902	22,7
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	19 190 347	3,4	19 280 907	-0,5
8542	Elektronické integrované obvody	16 758 452	3,0	8 658 807	93,5
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	13 116 823	2,3	16 259 662	-19,3
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a indukty	8 952 080	1,6	8 362 285	7,1
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	6 741 515	1,2	6 601 215	2,1
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	5 755 964	1,0	5 252 592	9,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	5 124 541	0,9	5 073 879	1,0
Celkem TOP 10		365 049 558	64,9	277 523 215	31,5
Celkem dovoz		562 409 370		465 460 277	20,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V automobilovém odvětví dochází k masivnímu rozvoji elektromobility. Zatímco trh s vozidly poháněnými konvenčními motory stagnuje, segment elektromobily zažívá dvouciferný růst. E-mobilita je podporována řadou státních opatření, které motivují občany k nákupu a firmy k produkci vozidel poháněných elektřinou. U městských taxislužeb nebo veřejné autobusové dopravy již v některých oblastech dochází k nucené odměně vozového parku na vozidla, která nepotřebují k pohonu fosilní paliva. Budují se dobíjecí stanice a dochází také k postupnému otevírání domácího trhu v této oblasti pro zahraniční firmy. Na druhou stranu je potřeba uvést, že čínský trh patří v tomto segmentu mezi velmi rozvinuté a domácí výrobci již nyní dokáží nabízet širokou škálu řešení, která jsou již plně konkurenceschopná vůči značkám z ciziny. Překotný rozvoj segmentu, který lze očekávat v příštím desetiletí, nicméně bude vyvolávat další poptávku po inovativních řešeních pro klíčové komponenty, mezi které se řadí zejména baterie či palivové články.

► Civilní letecký průmysl

Čína je jedním z nejrychleji rostoucích trhů pro civilní letectví a letecký průmysl je tak bezesporu jedním z „růstových“ sektorů. Ve střednědobém horizontu se očekává dvouciferný růst jako v předešlých letech a nárůst v průměru 7 % v následujících 20 letech. V následujících 20 letech bude Čína také potřebovat více než 5 000 malých a středních letadel, většinu z nich pro potřeby komerčního letectví. Součástí 13. pětiletého plánu je cíl vybudovat až 1 600 letišť pro všeobecné letectví do roku 2030. Relevantními oblastmi pro ČR jsou výstavba a rekonstrukce letišť (civilní – radarové systémy, pro všeobecné letectví – ucelené „A-Z“ řešení), a všeobecné letectví: A-Z řešení obecně (včetně dodávek letadel či výcviku leteckého personálu). Stejně jako například v oblasti environmentálních technologií platí, že chce Čína být v civilním letectví světovou velmocí. Velkou překážkou v rozvoji této oblasti je však stále velmi omezený nižší vzdušný prostor. V příštích letech se očekává jeho postupné otevírání spolu s rostoucí leteckou infrastrukturou. Mezi čínskými aerolinkami je také poptávka po zahraničních pilotech pro mezinárodní lety.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Primární zdroje energie v Číně tvoří zejména uhlí, ropa, zemní plyn a obnovitelné zdroje energie. Uhlí je hlavním zdrojem elektrické energie a Čína jej společně se železnou rudou spotřebovává více než kterákoli jiná země. Je také největším producentem uhlí na světě a patří mezi hlavní světová naleziště zlata a nerostných surovin.

Čína je v dodávce energií ve velké míře závislá na zahraničních dodavatelích. Plán na rok 2014–2020 tak má zajistit, aby do roku 2020 Čína byla z 85 % své celkové energetické spotřeby soběstačná. Aby Čína mohla dosáhnout tohoto vytyčeného cíle, klade důraz na zemní plyn a jadernou energetiku. Dle plánu pro roky 2014–2020 Čína stanovila strop své roční spotřeby primárních energií na hodnotu, jež je srovnatelná s 4,8 mld. tun uhlí. Tento plán také stanovil cíl celkové spotřebě uhlí do roku 2020 na zhruba 4,2 mld. tun. I přes postupné snižování spotřeby uhlí je stále potenciál v těžebním průmyslu. Čínská vláda podporuje rozvoj především hlubinné těžby. S tím souvisí i problematika bezpečnosti práce, udržitelnosti postupů a obnovy těžebních oblastí, na kterou je kladen stále větší důraz. Překážkou je, že ČLR i nadále výrazně limituje možnosti pro uplatnění zahraničních subjektů v energetickém odvětví země, které je považováno

za velmi strategické. Zapojení velkých zahraničních společností se odvíjí povětšinou jen ve formě joint-venture firemních subjektů spolu s čínskými giganty jako CNPC, Sinopec a CNOOC, a to především ve sféře rozvoje těžebních lokalit ropy a zemního plynu, výstavby a provozu čerpacích stanic pohonných hmot a budování terminálů LNG.

► Energetický průmysl

V posledních několika letech se Čína vzhledem ke zhoršujícímu se životnímu prostředí vydala cestou zelených technologií. Jako součást plánu snížit svou závislost na uhlí si dala cíl do roku 2020 zvýšit podíl dodané čisté energie na celkové spotřebě o 15 %. (V současné době tvoří čisté energie méně než 10 % celkové energetické spotřeby Číny.) Sází tak na obnovitelné zdroje energie a jadernou energetiku. Více než polovina nových elektráren vybudovaných v Číně po roce 2013 jsou tak založené na jádru či obnovitelných zdrojích.

Čína je největším spotřebitelem solární energie na světě a současně největším výrobcem solárních ohřivačů vody. Celková kapacita instalovaných ohřivačů představuje asi 60 % kapacity solárního ohřevu horké vody na světě. Čína je světovým lídrem v oblasti výroby větrné energie s největším instalovaným výkonem a rychlostí růstu nových větrných zařízení. Do roku 2020 by Čína měla dosáhnout 250 GW celkové výrobní kapacity větrné elektrické energie a naplnit tak vládní cíl produkovat 15 % veškeré elektřiny z obnovitelných zdrojů. Čína současně plánuje rozvíjet svou jadernou energetiku. Do roku 2020 má zdvojnásobit jadernou kapacitu na 58 GW a dále do roku 2030 na 150 GW. Tato kapacita by měla pokrýt 10 % spotřeby elektřiny.

Pro české energetické firmy, zejména jaderné, lze najít několik oblastí, ve kterých by bylo možné spolupracovat/dodávat technologie. Kromě zkušeností s technologií VVER a subdodávek do reaktorů mají české firmy zkušenosti také v oblasti jaderné bezpečnosti (nuclear safety). Zejména po havárii jaderné elektrárny Fukušima, klade čínská strana na tento aspekt velký důraz. Zároveň je prostor pro spolupráci na jaderných projektech ve třetích zemích, a to jak v oblasti klasické energetiky, tak v oblasti jaderné energetiky. Také dovoz kotlů odpovídá naplňování priorit „urbanizace“, resp. energeticky úspěšných technologií.

► ICT

Sektor ICT je v současné době silně podporován na úrovni centrální i regionálních vlád. Dlouhodobou strategií čínské vlády na poli informací a komunikace je oprostit se od závislosti na dovozu zahraničních technologií a vytvářet technologie vlastní. Nejméně dostupným sub-sektorem jsou proto telekomunikace, naopak nejvíce otevřené zahraničním firmám jsou IT služby. Dosud omezená pravidla pro investice v této oblasti se postupně začínají uvolňovat. Souvisí to se snahou Číny přeorientovat svou ekonomiku více na domácí spotřebu, služby a high-tech průmysl. Hlavními prvky dalšího růstu sektoru ICT má být výstavba tzv. chytrých měst (smart cities), trh s mobilním softwarem, rozvoj umělé inteligence, internet věcí (spotřební výrobky propojené online), big data (skladování a zpracování velkých dat, příp. za využití umělé inteligence), cloud technologie, smart manufacturing a se vším spojená kybernetická bezpečnost. Příležitostí budoucnosti je také rozvoj informační Hedvábné stezky a s ní spojených oborů jako je mj. e-commerce, telemedicína či online vzdělávání.

Příležitosti pro zahraniční společnosti představuje trénink, expertíza a konzultace v high-tech oblastech, případně spolupráce na vývoji. Zde se kromě expertíz nabízí především e-commerce a IT outsourcing, velký potenciál skýtá také plánovaná expanze čínských herních vývojářů do Evropy. Pro vývoz ICT produktů a investic v tomto sektoru však na trhu existuje mnoho překážek. Vstup na trh si vyžaduje vysoké vstupní náklady, zejm. poplatky spojené s povinnou certifikací. Složitě je rovněž právní a regulační prostředí. Výzvou je nadále také ochrana duševního vlastnictví. Při vstupu na čínský trh je proto

doporučeno využít obchodních klastrů a výhod, které je doprovázejí. Zároveň je třeba věnovat pozornost omezením plynoucím z vládních opatření pro zajištění informační bezpečnosti.

► Strojírenský průmysl

Čína je největším výrobcem, spotřebitelem a dovozcem obráběcích strojů na světě. Strojírenský sektor je základním odvětvím hospodářského rozvoje Číny a má tudíž vliv na efektivitu všech průmyslových odvětví. Čína v roce 2015 přijala strategii s názvem „Vyrobeno v Číně 2025“, jejímž cílem je upgradovat výrobní procesy a pozvednout úroveň čínské produkce. Dle této strategie se Čína hodlá v roce 2025 zařadit mezi světové výrobní velmoci, v roce 2035 dosáhnout mezi těmito velmocmi průměrné úrovně a v roce 2049 se stát předním světovým výrobcem. Důraz by měl být kladen na kvalitu produkce, prosazování zelené produkce, čínských značek a jejich internacionalizaci. Klíčovými trendy se stávají: inovace, informační technologie, digitalizace, robotizace a umělá inteligence.

Čínská robotika a automatizace v posledních letech zaznamenaly vysoký růst. V celkových objemech prodeje vykázala průmyslová robotika dokonce nejvyšší hodnoty. V roce 2019 se očekává, že dosáhne růstu 11,5 %. Do roku 2020 mají výdaje na robotiku vzrůst více než dvojnásobně a s nimi pochopitelně i poptávka po zahraničních zdrojích a know-how.

V souvislosti se snahou inovovat výrobu a přiblížit se světové špičce má Čína eminentní zájem o transfer technologií vyspělých evropských firem. Potenciál pro česko-čínskou strojírenskou spolupráci tak existuje v transferu know-how, a to zejména v oblastech, jež navazují na letecký, automobilový, těžební, energetický či zdravotnický průmysl. Příležitosti existují také v posílení vědecké a technologické inovace, především v souvislosti s nástupem trendů robotizace, automatizace, digitalizace a elektromobility, nebo kooperace v oblasti výrobních kapacit. Úskalím však i nadále zůstává ochrana duševního vlastnictví, kterou by firmy rozhodně neměly podceňovat.

► Zábava a volný čas

Peking bude spolu s městem Zhangjiakou v přilehlé provincii Hebei místem pořádání Zimních olympijských her v roce 2022. Přípravy na olympiádu jdou ruku v ruce se zvyšující se vládní podporou zimním sportům a všem odvětvím, která s tím souvisí (vybavení, sportoviště, kvalifikovaní trenéři apod.). Nadšení Číňanů pro tyto sporty stoupá a donedávna v podstatě neexistující segment zimních sportů v Číně vstoupil do nové fáze vývoje. Jako houby po dešti rostou lyžařské areály nebo kluziště. Popularizace zimních sportů vede k poptávce po oblečení, vybavení, výstroji a technických řešení pro vznikající areály.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Rozvoj zdravotnictví patří mezi priority čínské vlády. Do roku 2020 plánuje vláda do odvětví zdravotnických prostředků investovat 1,7 mil. USD. Každoroční tempo růstu sektoru však dosahuje 8 % a v roce 2035 se mají příslušné vládní útraty podílet na celkovém HDP téměř 10 %. Očekává se, že do roku 2030 dosáhne zdravotnický trh v Číně výše 2,3 bilionu USD. Loni v říjnu schválila čínská vláda projekt s názvem „Zdravá Čína 2030“, ve kterém se zavazuje vybudovat v následujících 15 letech zdravou Čínu. Vládní plán a další doplňující strategie předpokládají, že do roku 2030 by se Čína měla stát lídrem mezi inovativními zeměmi, zejm. na poli farmaceutik. Rozvoji domácího farmaceutického trhu a rozšíření generik a moderních medikamentů mají pomoci zahraniční zkušenosti. Vítány jsou proto partnerství s domácími podniky na vývoji těchto nových léků. Trendy, které v následujících letech mají hýbat zdravotnickým sektorem, jsou zdravotnické pomůcky, telemedicína, využití umělé inteligence a robotiky.

Potenciál pro zahraniční firmy existuje především v oborech, které kladou důraz na inovace a nové technologie. Velmi vítaný je zejm. transfer zdravotnických technologií (např. možnost společného podniku pro výzkum a léčbu nádorových onemocnění nebo vakcín – Čína se totiž potýká s dramatickým nárůstem diagnóz takzvaných civilizačních chorob). Stále častěji je slyšet spojení inovativní léčba, kterou je možno zacílit i na vyšší cenový segment. Investiční potenciál má také segment screeningových pracovišť, poradny zdravého životního stylu a pojišťovnické služby nabízející speciální produkty pro seniory, např. pomůcky domácí péče – pečovatelská křesla, naslouchátka, kyslíkové bomby, glukometry, měřice tuku, sofistikované masážní přístroje/pomůcky, rehabilitační a protetické pomůcky. Dováženy jsou do Číny zejména diagnostické přístroje, ultrazvuky, rehabilitační zařízení, rentgeny, endoprotézy, ortopedické vybavení, lékařské urychlovače a zařízení pro magnetické rezonance. Většinu dovozů zajišťují společnosti typu joint-venture zahraničních a čínských investorů. Dovoz farmaceutik a zdravotnických zařízení v zemi podléhá složitému, zdlouhavému a velmi nákladnému řízení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ani po deseti letech od skandálu s falšovaným instantním kojeneckým mlékem se nepodařilo domácím výrobcům mléčných produktů získat zpět ztracenou důvěru spotřebitelů. Kromě přímého prodeje hotových kojeneckých výrobků tak mají na místním trhu šanci i subdodávky mléka pro místní výrobce, kteří díky zahraničnímu zásobování mohou nabídnout vlastní produkty s vyšší přidanou hodnotou. I mimo segment kojeneckého sušeného mléka lze v dlouhodobém horizontu očekávat další růst poptávky po mléčných výrobcích. Číňané tradičně velmi dbají na své zdraví, v čemž hraje výběr stravy klíčovou roli. Na pozitivní vlně se aktuálně vezou jogurty, které stále víc Číňanů oceňuje jako zdroj důležitých látek. Ačkoliv velká část čínské populace trpí genetickou netolerancí k laktóze, jogurty mají výhodu, že jsou díky fermentaci lépe stravitelné. Lze očekávat, že poptávku po mléčných výrobcích na čínském trhu budou v příštích letech nadále stimulovat měnící se zvyky Číňanů spojené s růstem cestování do zahraničí. V roce 2019 bude dovoz vybraných mléčných výrobků podpořen také snížením cel. Na druhou stranu je nutné připomenout, že stejně jako u vína bývá pro místní zákazníky rozhodující buďto zavedené dobré jméno exportující země (v této věci jsou v popředí především Francie, USA, Irsko, Dánsko či Nový Zéland), nebo cena, která je ovšem vzhledem k vysoké konkurenci již sražena poměrně nízko. Problémem pro české výrobce mohou být i často příliš vysoké množstevní poptávky.

Nejperspektivnější položkou je i vzhledem ke statistikám český chmel, který již dva roky po sobě obsadil příčku nejvíce vyvážené české komodity do Číny. Pokud jde o pивní trh, tak přes celkovou stagnaci se zvyšuje obliba minipivovarů a řemeslných piv. Střední třída nasycená současnou nabídkou bude ochotná experimentovat a zkoušet nové chutě a značky z méně známých zemí (tj. mimo tradičně dominantní německá piva). Poptávku po českém pivu bude stimulovat také masivně rostoucí počet čínských turistů v ČR. Mezi další komodity se silným exportním potenciálem patří český slad. V září 2018 byl podepsán bilaterální protokol o vývozu českého sladu na čínský trh a nyní se čeká již pouze na schválení jednotlivých českých výrobců, kteří o vývoz projeví zájem.

Na čínském trhu se poměrně dobře prosazují krmiva pro psy a kočky českého původu. Poptávku potáhne bohatnoucí střední třída a s tím spojené zvyšující se počty domácích mazlíčků. I zde je pozitivní referencí evropský původ produktů jakožto záruka kvality a nezávadnosti. Zaměření čínského konzumenta na péči o zdraví živí poptávku i po zahraničních potravinových doplncích nebo balené minerální vodě.

Kromě těchto komodit má vzrůstající perspektivu i maso a masné výrobky. Po několikaletém vyjednávání je nejbližší povolení dovozu z ČR hovězí maso. I u ostatních masných výrobků dochází k posunům ve vyjednávání, avšak schválení jejich dovozu lze očekávat spíše až ve střednědobém horizontu. Stále

platí, že se exportující firmy musí připravit na nejasné, poměrně složité a často se měnící dovozní předpisy (především veterinární), jejichž vyřízení může trvat v řádu let. Čínský distributor očekává od české strany dlouhodobý osobní kontakt, nemalé finanční prostředky na marketing a nízkou prodejní cenu (ačkoli je zboží poté prodáváno za mnohonásobně vyšší prémiovou cenu).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8708 - Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8503 - Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se stroji čísel 8501 nebo 8502
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1107 - Slad, též pražený
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2204 - Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuved.
	HS 1901 - Sladový výtažek; potravinové přípravky z mouky, krupice, škrobu aj.
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 0202 - Hovězí maso, zmrazené
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1904 - Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 2201 - Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 - Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
Energetický průmysl	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
Strojírenský a těžební průmysl	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8409 - Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8473 - Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8448 - Zařízení přidav. ke stavům, spřád. strojům ap.
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský a těžební průmysl	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Civilní letecký průmysl	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8804 - Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 8805 - Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9012 - Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9031 - Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 9029 - Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, krokoměry ap. přístroje
Sklářský a keramický průmysl	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7019 - Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)
	HS 7003 - Sklárna na tabule z litého nebo válc. skla
	HS 7018 - Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jin. než bižuterie
Služby	CPA 37 - Služby související s odpadními vodami
	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva
Zábava a volný čas	HS 9506 - Výrobky a potřeby pro tělesné cvičení, gymnastiku, atletiku nebo jiné sporty (včetně stolního tenisu) nebo hry pod širým nebem, jinde v této kapitole neuvedené ani nezahrnuté; bazény a brouzdaliště
	HS 6201 - Pánské nebo chlapecké kabáty, pláště, pláštěnky, větrovky, bundy (včetně lyžařských) a podobné výrobky, jiné než výrobky čísla 6203
	HS 6202 - Dámské nebo dívčí kabáty, pláště, pláštěnky, větrovky, bundy (včetně lyžařských) a podobné výrobky, jiné než výrobky čísla 6204

Exportní financování

EGAP pojistil do Číny v uplynulých deseti letech 60 případů v hodnotě 30,4 miliardy korun. Nejvíce využívaným produktem bylo pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti se získáním či plněním smlouvy o vývozu a dále pojištění investice v zahraničí. Velký zájem měli exportéři také o pojištění předexportních úvěrů a výrobního rizika, které představuje odstoupení čínského dovozce od sjednaného kontraktu. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely armatury, obráběcí stroje, zařízení pro elektrárny a další strojírenské výrobky – tedy spíše zboží s vyšší přidanou hodnotou. O tento typ produktů mají čínští dovozci zájem, protože běžné výrobky dokáží sami vyrobit v Číně.

Filipíny

Video: O exportních příležitostech na Filipínách hovoří Benjamin ŽIGA, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Manile

Rok 2018 lze v kontextu Filipín označit jako období přetrvávající vysoké inflace (v listopadu 2018 dosáhla až 5 %). Nicméně lze očekávat klesající tendenci inflace v následujících čtvrtletích a narůstající spotřebu a důvěru spotřebitelů v roce 2019. Nejvyšší inflace za posledních 9 let decimovala ekonomické ukazatele, které trpěly navýšením spotřebitelských daní v rámci reformy TRAIN, rostoucím cenám světové ropy a omezením v dodávkách potravin, zejména rýže. Vysoká inflace také donutila filipínskou centrální banku navýšit základní úrokovou sazbu na 4,75 %, což zdražilo financování spotřebitelských úvěrů a omezilo plánované expanze některých podniků. Rostoucí inflace a zpomalení růstu HDP do značné míry vyvíjí tlak na současnou vládu k zachování či zrychlení kapitálových investic, které musí přebrat roli hnacího motoru ekonomiky, neboť výdaje domácností značně zpomalují.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,9	6,7	6,5	6,6	6,6	6,8
HDP/obyv. (USD)	2 953	2 989	3 099	3 246	3 462	3 721
Míra inflace (%)	1,3	2,9	4,9	4,0	3,3	3,0
Nezaměstnanost (%)	5,5	5,7	5,5	5,5	5,4	5,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,2	-2,5	-5	-5,2	-5,4	-5,6
Populace (mil.)	103,2	104,9	107	109,2	111,3	113,6
Konkurenceschopnost	57/138	56/137	56/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie s Filipínami uzavřela v březnu 2018 rámcovou dohodu o partnerství a spolupráci (PCA).
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Filipíny umístily na 56. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR na Filipíny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8542	Elektronické integrované obvody	1 218 659	49,7	1 323 744	-7,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V	205 401	8,4	145 600	41,1
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	121 911	5,0	110 673	10,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	82 443	3,4	64 318	28,2
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	66 680	2,7	62 275	7,1
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	55 503	2,3	97 464	-43,1
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	43 427	1,8	45 652	-4,9
8428	Zařízení ost. zdvihací nakládací manipulační	38 775	1,6	14 044	176,1
3921	Desky, listy, folie, filmy, pruhy ap., ost. z plastů	31 450	1,3	20 173	55,9
8415	Stroje přístroje klimatizační	27 686	1,1	886	3 024,8
Celkem TOP 10		1 891 935	77,2	1 884 829	0,4
Celkem vývoz		2 451 551		2 581 013	-5,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Filipín 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	3 122 743	32,4	2 886 132	8,2
8542	Elektronické integrované obvody	2 425 256	25,2	1 453 684	66,8
6404	Obuv se svrškem z materiálů textilních	374 402	3,9	166 771	124,5
8541	Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení	324 709	3,4	356 384	-8,9
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	258 065	2,7	206 501	25,0
8418	Chladničky boxy mrazicí aj. čerpadla tepelná	250 855	2,6	178 063	40,9
8533	Elektrické rezistory (včetně reostatů a potenciometrů), jiné než topné	232 028	2,4	209 988	10,5
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a indukory	204 502	2,1	186 119	9,9
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	175 730	1,8	169 938	3,4
9001	Vlákna optická ap., čočky, hranoly aj.	172 773	1,8	243 116	-28,9
Celkem TOP 10		7 541 063	78,3	6 056 696	24,5
Celkem dovoz		9 629 515		8 599 046	12,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Civilní letecký průmysl

V zemi dochází k rozsáhlé modernizaci civilních i vojenských letišť, přičemž vládní modernizační programy aktuálně pokrývají prakticky každý významnější ostrov. Vzhledem k vysoké úrovni českého průmyslu v oblasti letištního vybavení a již dosaženým obchodním úspěchům, např. při prodeji pasivních sledovacích prostředků nebo námořních SD radarů do zemí v regionu, se nabízí možnost spolupráce i v této oblasti. Do roku 2035 se očekává, že celkový počet cestujících se zvýší na 140 milionů, přičemž bude vytvořeno 3,4 milionu pracovních míst v hodnotě 23 mld. USD. Nicméně stále existují nedostatky v regionální letecké infrastruktuře, které tkví především v neadekvátním technologickém zázemí, nedostatečných bezpečnostních opatřeních, vysokém zdanění a omezených investicích, které limitují rozvoj leteckého průmyslu. V této oblasti vláda zvažuje přijetí dvou mezinárodních standardů, jak pro pozemní tak i letecké provozování filipínských letišť. Jedná se o standardy IS-BAO (International standard for business aircraft operations) a IS_BAH (International standard for business aircraft handlers). První standard je zaměřen především na bezpečnost a profesionalismus, zatímco druhý se soustředí na nejefektivnější postupy pro pozemní operace. I nadále pokračuje vládní program BBB (Build, Build, Build), který má také za úkol modernizovat letecký průmysl a zároveň zajistit regionální dostupnost. V současné době bylo již modernizováno 7 letišť. Posledním dokončeným projektem je mezinárodní letiště Panglao na turisticky vytíženém ostrově Bohol. V roce 2020 se očekává dokončení největšího projektu, tedy modernizace mezinárodního letiště Clark. České firmy se mohou prosadit v mnoha aspektech leteckého průmyslu, jako jsou například technologie na stavbu leteckých hangárů, mobilních letišť či konzultačních prací v rámci modernizace a způsobů naplnění mezinárodních standardů.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Ministerstvo dopravy plánuje přes 1 000 km kolejové infrastruktury do roku 2022. Do budoucna lze počítat s nově vyhlášenými tendry týkajícími se jiných tratí městské veřejné dopravy se soukromým financováním anebo mimoměstské železniční infrastruktury, ke které se zjevně začínají Filipíny také přiklánět. Vláda dále připravuje projekt podzemní dráhy metra pro Manilu. Potřebné jsou i opravy tramvajových tratí. Vláda vyhláší rozsáhlé infrastrukturní projekty včetně staveb dálnic, ať již jako přímé zakázky, tak i jako PPP projekty. Akcentována je především nutnost spolupráce s dominantní strukturou konglomerátů ovládajících zájmy v dceřiných společnostech schopných financovat, budovat, dodávat a provozovat infrastrukturní projekty napříč sektory. Ministerstvo veřejných prací a dálnic alokovalo 650 miliard filipínských peso na stavbu 4 prioritních projektů dopravní infrastruktury. Jedná se o uvolnění dopravního zahuštění měst, vytvoření integrované hromadné dopravy, rozvoj infrastruktury venkova a vytvoření udržitelných komunit. Dále vláda podporuje diverzifikaci zdrojů financování dopravní infrastruktury. V tomto ohledu vláda instruovala Úřad pro národní ekonomický rozvoj, aby snížil restriky na určité investiční oblasti, které v současné době mají omezenou participaci zahraničního subjektu. Tyto oblasti zahrnují zakázky pro stavbu a opravu státem vlastněné infrastruktury. V celkovém měřítku administrativy prezidenta Duterteho dále plánuje vyčlenit 7 % celkového HDP jako součást socioekonomického plánu navýšení rozpočtu na infrastrukturu v rámci zrychlení implementace projektů veřejného a soukromého sektoru. Nalezení místních partnerů v rámci velkých konglomerátů může představovat

šanci pro české exportéry, atraktivní projekty, především v oblastech dodávek elektromechanických prvků kolejové dopravy či konzultačních služeb.

► Energetický průmysl

Energetika je jednou z priorit místní vlády, a proto do sektoru směřují rozsáhlé státní investice. Uhelne elektrárny jsou největším zdrojem energie, který přesahuje 40 % celkového energetického mixu. Nicméně podíl uhlí na energetickém mixu se předpokládá až 56 % do roku 2020 a v roce 2030 až 80 %. Stav infrastruktury i výrobních kapacit přitom stále není dobrý, což nahrává rostoucím cenám na trhu a významu místních vlád v rámci státní energetické politiky. Filipíny jsou zemí s jednou z nejvyšších cen elektrické energie a trpí velkou mezerou v oblasti instalace nových zdrojů. Realizace energetických projektů definovaných do roku 2030 zahrnuje celkové investiční náklady ve výši 2,80 bilionů filipínských peso. Většina identifikovaných projektů v oblasti obnovitelných zdrojů je v současné době v přípravném stádiu. Odhadované investice jsou založeny na nákladech na různé činnosti od počátečních konzultací až po realizace projektů. Administrativa současného prezidenta je připravena opustit předchozí strukturu energetického mixu a prosadit skladbu 70-20-10 společně s opuštěním kvót pro využití specifických technologií. V kategorii environmentální udržitelnosti patří Filipíny ke světové špičce. Filipínská energetika má vysokou závislost na obnovitelných zdrojích jako jsou vodní, geotermální, sluneční a větrná. Filipíny se řadí z hlediska energetického kapitálu mezi nejdražší země světa, konkrétně v Asii se jedná o nejdražší elektřinu vedle Japonska a Hong Kongu. Právě oblast energetiky a především obnovitelných zdrojů patří k nejperspektivnějším možnostem pro český export, dále potom investice v podobě dodávek komponent elektrárnám, elektromechanických zařízení a služeb, geotermálních technologií či studií proveditelnosti.

► Obranný průmysl

Filipíny v současné době potřebují především modernizovat svou leteckou a námořní kapacitu v Jihočínském moři. Dle ministerstva pro správu a rozpočet jsou prostředky na AFP rozděleny do tří hlavních kategorií. Armáda (pozemní vojsko) obdržela 57,4 mld. PHP, 21 mld. PHP bylo alokováno filipínskému námořnictvu a 18,9 mld. dostalo letectvo.

V roce 2018 začala na Filipínách druhá fáze modernizace ozbrojených složek Filipín, takzvaný Horizont 2. V tomto období by měla filipínská vláda utratit přes 25 miliard filipínských peso. Mělo dojít především k nákupu nových vrtulníků, tanků a další těžké vojenské techniky. Prezident Duterte považuje modernizační program za naprostou prioritu svého vládního období a zároveň hodlá dotáhnout modernizaci ozbrojených složek na světovou úroveň, kde budou Filipíny řádně respektovány. Tato vyjádření byla následně podpořena Ministrem obrany Delfinem Lorenzanou. I přes nedávný nákup korejských letounů FA 50 za 18,9 miliard filipínských peso, je současné letectvo ve velice nechvalném stavu a všichni očekávají nákup nových nadzvukových letounů a útočných helikoptér, které představují zásadní výhody nejen pro obranyschopnost ostrovní země, ale také při bojích s protivládními skupinami. V podobné situaci se také nachází filipínské námořnictvo, které plní nelehký úkol obrany dvakrát delšího pobřeží než například USA. Pro představitele českého obranného průmyslu se jeví potencionální obchodní případy především v oblasti ručních zbraní, bojových vozidel pěchoty, radarů a logistických systémů.

► Sklářský a keramický průmysl

České firmy ve sklářském průmyslu mají na Filipínách výborné jméno již od 30. let. Další uplatnění sklářských produktů je možné v rychle rostoucím farmaceutickém průmyslu společně s dekorativními

produkty ze skla, které jsou stále více žádané vzhledem k rostoucí a bohatnoucí střední třídě. V rámci stavebního rozkvětu také roste poptávka po rozměrných sklářských instalacích jak pro soukromé rezidence, tak i pro nově budované hotely a kasina. Pro české exportéry je stěžejní navázat kontakty s architektonickými kancelářemi, které se podílejí na stavbě nových objektů, a které mohou potencionálně využít individuálních světelných instalací. I přestože čeští výrobci mají na Filipínách kvalitní jméno, čelí dlouhodobě regionálnímu importu, především z Číny. Marginální část potencionálních projektů mohou také tvořit revitalizace honosných světelných instalací, kterým se často dostává neprofesionální péče.

► Stavební průmysl

Současná vláda se zavázala alokovat 7 % HDP na infrastrukturu a poskytnout ekologická řešení ve filipínských městech, kde především automobilová doprava způsobuje obrovské znečištění.

Ve 3. čtvrtletí 2018 uvedl Filipínský statistický úřad růst sektoru stavebního průmyslu o 16,1 % jak ve státních, tak i v soukromých projektech. V rámci zásadních velkých infrastrukturálních projektů se snaží filipínská vláda dohnat soukromý sektor. Veřejné zakázky v oblasti stavebnictví navýšily svůj podíl o 32 % v roce 2018. Dle vyjádření Národního úřadu pro ekonomický rozvoj byla jedním z faktorů zvyšujících se inflace v roce 2018 nedostatek dodávek. Z tohoto důvodu vláda považuje vybudování infrastruktury za klíčový faktor ke zlepšení produktivity a mobility mezi regiony. V současnosti je klasifikováno 75 infrastrukturálních projektů s vysokou mírou důležitosti v rámci vládního programu „Build, build, build.“. Jedním z největších projektů je první fáze projektu vlakové dopravy na Mindanau zahrnující budování přes 100 km neelektrifikovaných kolejí.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Filipínský vodohospodářský trh očekává stabilní růst 5 % ročně dalších 5 let společně se zvýšenou poptávkou po kvalitnějších sanitačních technologiích. Celkový stav odpadového hospodářství vyžaduje modernizaci a vláda do oboru směřuje značné investice. Se 100 mil. obyvatel rostou nároky i v oblasti urbanizace. Filipíny se každoročně potýkají s rozsáhlými záplavami a snaží se omezit jejich ničivost budováním zadržovacích nádrží a regulováním toků. Souvisejícími tématy v tomto ohledu jsou pak i zdroje pitné vody a čištění odpadních vod. Funkční projekty české provenience v těchto oblastech fungují na Filipínách již z minulosti. Poptávka po kvalitních vodních zdrojích i nadále stoupá s předpokládanou domácí spotřebou. Probíhající efekty klimatických změn a časté přírodní katastrofy vyžadují zlepšení vodního hospodářství a sofistikovaná protipovodňová opatření. V současné době trpí Filipíny vysokou závislostí na dovezených technologiích především v oblasti čištění odpadních vod a s tím spojených technologiích. V tomto oboru mohou české firmy uspět především ve spolupráci se soukromým sektorem na základě subdodávek technologických řešení splňující evropské standardy, jenž jsou často považovány za adekvátní aspekt v rámci konkurenčního boje a mohou tak kompenzovat nižší ceny regionálních dodavatelů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Na Filipínách téměř 100 % zdravotnického zařízení pochází z dovozu a místní produkce je limitována pouze náhradními díly a jednorázovými produkty (rukavice, jehly, injekce). V zemi pokračuje růst střední třídy a demografický vývoj nahrává stavbě nových nemocnic a vybavování těch starých. Špička sektoru (velké nemocnice v Manile) je přitom na úrovni srovnatelné s ČR. Na Filipínách je přes 1 800 registrovaných nemocnic z toho téměř 60 % v soukromém vlastnictví. Filipínský farmaceutický sektor očekává růst na 198,9 miliard filipínských peso do roku 2022 ze své současné hodnoty 162 miliard peso. Nyní jsou

Filipíny stále čtvrtým největším farmaceutickým trhem v regionu ASEAN. Dlouhodobě dochází k navyšování finančních zdrojů pro zdravotnictví, kdy v roce 2018 Ministerstvo zdravotnictví obdrželo 107,2 miliard peso, tedy o 11, 4 % více než v roce předchozím. Tento krok je v souladu s dlouhodobě očekávaných zavedením státem řízeného centrálního zdravotnictví. V případě přechodu na tento systém bude nutné zavést centrálně monitorovaný systém nemocí a veřejných zdrojů. V tomto ohledu se očekává navýšení prostředků do IT infrastruktury a analýzy a sběru dat. Zdravotnický průmysl je v dlouhodobém měřítku považován za rychle rostoucí, nicméně značně závisující na spolupráci státního a soukromého sektoru k adaptaci zdravotnických inovací a digitálních řešení.

Nadále pokračují i investice největších soukromých filipínských konglomerátů do sektoru zdravotnictví.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

I přes značný ekonomický rozvoj Filipín v posledních letech sektor zemědělství do značné míry stagnoval. Filipínský statistický úřad zaznamenal pokles o 0,83 % v objemu zemědělství v 3. čtvrtletí 2018. Mezi jednotlivými sektory došlo k největšímu poklesu v rámci plodin a rybolovu. Na druhou stranu zemědělství dosáhlo produkce 409 miliard filipínského peso, tedy nárůst o 6,82 %, nežli v roce 2017. Nízká produktivita zemědělství měla dále vliv na výrobní sektor vzhledem v omezení dodávek surovin. V následujících letech se předpokládá investice kolem 63,5 milionu USD na podporu malých a středních zemědělských podniků. V tomto ohledu se jedná zejména o oblasti Visayas a Mindanao. Program by se měl především soustředit na farmáře zabývající se kakaem, kávou, kokosovými ořechy a zpracováním ovoce a ořechů. V roce 2018 také došlo k dohodě mezi Ministerstvem obchodu a průmyslu a Ministerstvem zemědělství na implementaci cen a cenových stropů na vybrané zemědělské produkty. Jedná se především o rýži a cukr, kde bude zaručena maloobchodní cena na 38 peso za kilo rýže a 50 peso za kilo cukru. Na některých ostrovech začal proces mechanizace, kde mohou čeští výrobci a dodavatelé uspět v rámci dodávek kombajnů, traktorů, technologií na digitalizaci farmářských provozů.

Geograficky je z hlediska zemědělské produkce nejvýznamnější oblastí druhý největší ostrov Mindanao. Zavedení preferenčního rámce GSP+ na začátku roku 2015 otevřelo evropský trh filipínským výrobcům, kterým se tak nabídla příležitost k exportu výrobků s vysokou přidanou hodnotou, a zároveň GSP+ představuje příležitost, jak výrazně navýšit hodnoty pěstovaných plodin.

Nejvýznamnější vývozní položkou jsou i nadále syrovátka a další výrobky z mléka, které tvoří přes 55 % celkového vývozu. Nicméně existuje značný potenciál klíčových zemědělských a potravinářských produktů, a to především mléčných výrobků, nápojů, pekařské a cukrářské výroby, rostlinných produktů a živočišné výroby.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8526 - Radiolokátory, ap. radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, míny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 8710 - Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 2507 – Kaolin a jiné kaolinitické jíly, též kalcinované
	HS 2618 – Granulovaná struska z výroby železa nebo oceli
	HS 2704 – Koks a polokoks z černého uhlí, hnědého uhlí nebo rašeliny, též aglomerovaný; retortové uhlí
	HS 3206 – Ost. barviva, anorganické výrobky používané jako luminofory
	HS 3901 – Polymery ethylenu v primárních formách
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 7322 – Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 7321 – Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 7321 – Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2850 – Hydridy, nitridy, azidy, silicidy a boridy
	HS 2916 – Nenasycené acyklické a cyklické monokarboxylové kyseliny
	HS 2925 – Sloučeniny s karboximidovou iminovou funkcí
	HS 2941 – Antibiotika
	HS 2942 – Ost. organické sloučeniny
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8713 – Vozíky pro invalidy i s motorem aj. pohonem
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 3003 – Výrobky farmaceutické
	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 4014 – Hygienické nebo farmaceutické výrobky, z vulkanizovaného kaučuku, jn. než tvrdého kaučuku
HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 7310 – Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 9002 – Čočky, hranoly, zrcadla aj. optické články z jakéhokoliv materiálu
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0103 – Živý vepřový dobytek
	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1109 - Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1213 - Obilná sláma a plevy, nezpracované, pořežané, lisované aj.
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 2209 - Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
	HS 2302 - Otruby, vedlejší mlýnské produkty a jiné zbytky
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 6094 - Traktory
	HS 6095 - Malotraktory kultiv. jednonápr., traktory zahrad
	HS 5105 - Vlna a jemné nebo hrubé zvířecí chlupy, mykané nebo česané
	HS 8445 - Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
Civilní letecký průmysl	HS 8526 - Radiolokátory, ap. radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8805 - Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8706 - Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	S 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 6306 - Plachty nepromokavé lodní, stínící ap., stany aj.
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem	
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5106 - Příze vlněná mykaná neupravená pro prodej
	HS 5204 - Nitě šicí, bavlněné, upravené pro prodej
	HS 5208 - Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ²
	HS 5309 - Tkaniny lněné
	HS 5603 - Netkané textilie, též impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované
	HS 5906 - Textilie pogumované jiné
	HS 5907 - Textilie jinak povrstvené ap., plátno malované
	HS 6303 - Záclony, závěsy, rolety, draperie záclonové aj.
	HS 6404 - Obuv se svrškem z textil. materiálů
HS 6501 - Šišáky, formy kloboukové nezformované z plsti	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8444 – Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8448 – Zařízení přídavná stavů strojů na spřádání ap.
	HS 4417 – Dřevěné nástroje, obruby, násady, formy, kopyta
Sklářský a keramický průmysl	HS 6911 – Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
	HS 7002 – Sklo ve tvaru kuliček, tyčí nebo trubic, neopracované
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 – Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7008 – Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7015 – Hodinová, hodinková skla, skla brýlová, vypouklá ap., jiné segmenty k výrobě skel
	HS 7016 – Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
	HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)
	HS 6814 – Slída zpracovaná, výrobky, i na podložce
Stavební průmysl	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 720)
	HS 7214 – Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7223 – Dráty z nerezavějící oceli
	HS 7310 – Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7314 – Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 7806 – Ost. výrobky z olova
	HS 8205 – Ruční nástroje a nářadí, jinde neuved.; pájecí lampy; svěráky ap. nářadí
	HS 8210 – Ručně poháněná mechanická zařízení, o hmotnosti 10 kg nebo nižší
	HS 8547 – Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
	HS 8468 – Stroje pro pájení, řezání, plynové stroje, přístroje k povrchovému kalení
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 6801 – Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
HS 4412 – Překližky, dýhované desky a podobné vrstvené dřevo	

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Filipíny jsou jednou z nejdynamičtějších ekonomik ve východní Asii, se zdravou ekonomikou a celosvětově konkurenceschopnou pracovní silou. Za poslední dekádu činil růst v průměru přes 5 %, což je výrazně více než dříve, navzdory celosvětovému zpomalení. Za růstem stojí zejména efektivní výkon vládních programů a vysoký výkon nezemědělských oborů. Podařilo se snížit chudobu. Pro další rozvoj jsou nutné investice do lidského i fyzického kapitálu, stejně jako pokračování v dobrých reformách (např. vlastnická práva, zjednodušení podnikatelského prostředí, veřejná infrastruktura či sociální služby).

► Sektor vody a sanitace

Filipíny pracují na zlepšení distribuce a kvality pitné vody, na jejím čištění a institucionalizaci integrovaného řízení vodních zdrojů. Za poslední dvě dekády prošly Filipíny velkým pokrokem v distribuci vody a rozšířily též kanalizace a čističky odpadních vod. Klesla cena vody, ztráty při distribuci i průjmy způsobené nekvalitní vodou. Na zlepšení zavlažování se podílí Participatory Irrigation Development Project, který podporuje zlepšování 58 závlahových systémů v celé zemi. Od začátku roku 2011 k dnešnímu dni projekt zrenovoval a modernizoval zavlažovací infrastrukturu na 85 tis. hektarech půdy sloužící více než 160 tis. zemědělcům a jejich rodinám.

► Sektor vzdělávání

Vláda se snaží vylepšit primárně základní vzdělání, speciálně pro znevýhodněné děti. K tomu slouží i Learning, Equity and Accountability Program Support s alokovanou částkou 300 mil. USD. Projekt také podporuje snahy o znovuoživení profesního rozvoje učitelů, a poskytují rozsáhlé školení v oblasti jazyků v raném věku, čtenářské a matematické gramotnosti pro všechny ředitele a alespoň jednoho učitele v každé cílové oblasti. Projekt také pomáhá rozvíjet monitoring výkonu učitelů.

► Sektor zemědělství

Zemědělství potřebuje investice, které se vláda snaží podporovat. Potenciál skýtá také agroturistika. K podpoře zemědělství slouží např. Philippine Rural Development Project s rozpočtem více než půl miliardy USD. V jeho rámci Mindanao Rural Development Program (MRDP) Phase II podporuje zemědělství a obecně rozvoj venkovských oblastí v jižních Filipínách – program měl za cíl zvýšit příjem benefitujících domácností o 20 % a povedlo se docílit úctyhodných 36 %. Cílem projektů je zvýšit příjmy venkova, zemědělské a rybářské produktivity a zlepšit přístup na trh v celé zemi. V rámci projektu vznikají nástroje pro informační a komunikační technologie, směrem k modernímu, a vůči klimatu odolnému sektoru zemědělství a rybolovu.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci na Filipínách využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. Na Filipínách realizovali své podnikatelské záměry v oblasti vody a sanitace, zejména se zaměřením na přenos technologie čištění odpadních vod.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Gruzie

Video: O exportních příležitostech v Gruzii hovoří Jiří PRECLÍK, ekonomický diplomat a zástupce velvyslance, ambasáda ČR Tbilisi

V posledních přibližně patnácti letech vykazuje ekonomika Gruzie hodnoty růstu HDP mezi 2 a 12 %. Nynější růst HDP kolem 5 % je stabilní a podle předpovědí ekonomů se udrží i v následujících letech na podobné úrovni. Inflace v roce 2017 výrazně poskočila až na 6 %, ale poté se opět stabilizovala a dlouhodobě by se měla pohybovat kolem 3 %. V zemi žije 3,7 miliónu obyvatel a HDP na obyvatele v roce 2018 činilo 4 507 USD. Nezaměstnanost se v posledních letech drží na hodnotě okolo 12 %.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,8	5,0	5,5	4,8	5,0	5,2
HDP/obyv. (USD)	3 884	4 086	4 507	4 806	5 197	5 645
Míra inflace (%)	2,1	6,0	2,8	2,7	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	11,8	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,8	-1,3	-1,7	-1,8	-1,9	-2
Populace (mil.)	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
Konkurenceschopnost	59/138	67/137	66/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Asociační dohoda s EU zahrnující zónu volného obchodu vstoupila plně v platnost dne 1. července 2016.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), je Gruzie na 66. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Gruzie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	500 698	24,3	347 930	43,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	137 321	6,7	178 388	-23,0
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	130 404	6,3	130 440	-0,03
3305	Přípravky na vlasy	103 730	5,0	104 672	-0,9
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	76 638	3,7	81 585	-6,1
8410	Turbíny kola vodní regulátory	71 749	3,5	8 943	702,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V	62 721	3,0	29 437	113,1
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	57 995	2,8	63 658	-8,9
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	44 478	2,2	43 202	3,0
9504	Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo sp	37 991	1,8	4 402	763,0
Celkem TOP 10		1 223 725	59,5	992 657	23,3
Celkem vývoz		2 056 450		1 957 571	5,05

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Gruzie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6109	Trička, vrchní tílka aj. náčelníky pletené	282 886	53,8	131 245	115,5
0802	Ovoce skořápkové ost. čerstvé sušené loupané	97 496	18,5	179 123	-45,6
2008	Ovoce ořechy aj. části rostlin jinde neuv.	22 649	4,3	30 924	-26,8
7606	Desky plechy ap. hliníkové o síle nad 0,2 mm	12 013	2,3	—	—
7310	Cisterny sudy kádě ap. z železa oceli do 300l	11 297	2,1	6 234	81,2
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	9 476	1,8	3 604	162,9
6307	Výrobky zhotovené jiné vč šablon stříhových	8 953	1,7	7 450	20,2
7202	Feroslitiny	8 250	1,6	—	—
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkové	6 063	1,2	372	1 529,8
3006	Zboží farmaceutické jiné	5 091	1,0	2 619	94,4
Celkem TOP 10		464 174	88,2	361 571	28,4
Celkem dovoz		526 171		409 596	28,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Zvyšující se koupěschopnost obyvatelstva (převážně v Tbilisi) má za důsledek poptávku po zahraničních vozech. Automobily Škoda jsou v zemi vnímány především jako auta pro policii a státní instituce (ostatní v ČR vyráběné značky nejsou vnímány jako české). Přesto však existuje prostor pro úspěch českých automobilů i mezi širokou veřejností z důvodu vysoké kvality a přiměřené ceny. Záleží tedy především na vhodné zvolené reklamě. Gruzie nenabízí žádné možnosti pro uplatnění dodavatelských firem v automobilovém průmyslu, neboť se v zemi nenachází žádný výrobní závod automobilů. Potenciálně velké možnosti jsou v oblasti vývozu nákladních vozidel. Stáří v Gruzii používaných nákladních aut často dosahuje i 60 let a více. V rámci tendrů (často financovaných zahraničními donory) jsou poptávána i speciální vozidla (sanitky, hasičské vozy atd.). Motocykly nejsou v Gruzii populární a jejich vývoz tak nemá velkou naději na úspěch.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vláda v roce 2016 představila program zásadního zlepšení silnic v horských regionech. Vzhledem k těžkým místním podmínkám je zapotřebí v určitých úsecích know-how zahraničních firem, což se bezesporu týká i staveb tunelů, kde mají české firmy co nabídnout. Očekávané jsou též tendry různých měst na obnovu a zkapacitnění veřejné dopravy. V krátkodobém horizontu se jedná o dodávky autobusů/ elektro autobusů (až několik stovek kusů), v dlouhodobém horizontu o obnovu trolejbusové nebo tramvajové dopravy.

► Elektrotechnika

Nulová výroba elektrotechnických přístrojů v Gruzii má za následek dovoz veškerého elektrotechnického spotřebního zboží. Silně etablované jsou značky turecké následované značkami německými. Se zlepšující se ekonomickou situací střední třídy stoupá zájem o tento druh zboží. Potenciál pro české výrobky v zemi je, neboť mohou nabídnout dobrou kvalitu za nižší cenu než německé firmy.

► Energetický průmysl

Gruzie v posledních letech masivně investuje do rozvoje sítě vodních elektráren s cílem stát se do konce desetiletí čistým vývozcem elektrické energie. Existuje celá řada projektů na výstavbu nových elektráren v rozsahu od malých vodních elektráren s výkonem několika MW až po elektrárny s instalovaným výkonem několika set MW. Poptáváno je veškeré zařízení s výstavbou elektráren spojené. Rovněž je žádáno know-how evropských inženýrů, kteří stavby elektráren po technické stránce dozorují.

V roce 2010 byl založen Fond na podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů (GEDF), který na podzim 2016 pomohl postavit první větrný park v zemi. Bylo zpracováno několik studií proveditelnosti na stavbu rozsáhlých větrných parků převážně ve střední Gruzii, jejichž celková instalovaná kapacita může činit až 1 500 MW. Na regionální úrovni se gruzínská vláda snaží o maximální propojení přenosových soustav. V plánu je postavení nového vysokonapěťového spojení s Ruskem, Tureckem a Arménií.

► Chemický průmysl

Většina produktů chemického průmyslu se do země dováží z Turecka. V zemi stále chybí například velkokapacitní továrny na výrobu čisticích prostředků. Vzhledem k postupně stoupající koupěschopnosti obyvatel

a expanzi zahraničních obchodních řetězců lze předpokládat rostoucí poptávku po těchto výrobcích. Snahou vlády je v tomto odvětví získat zahraniční investice na založení výrobních závodů na gruzínském území.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

Vzhledem k nedostatku místní produkce je zde velký potenciál pro české firmy, které mají v Gruzii pozitivní jméno.

► **Sklářský a keramický průmysl**

Malá kapacita výrobních závodů skleněných výrobků (především lahví), zvyšující se spotřeba a vývoz alkoholických nápojů (pivo, víno) a absence systému vracení použitých lahví představuje vysoký potenciál pro investice do sklářského průmyslu v zemi. Poptávka je po celých výrobních celcích.

České dekorativní sklo má v Gruzii velmi dobré jméno. S rostoucí se koupěschopností obyvatel lze očekávat větší poptávku po okrasném sklu.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

V gruzínských lékárnách jsou k dostání léky převážně určené pro postsovětský prostor. Místní obyvatelstvo má větší důvěru k medikamentům pocházejícím ze Západu, proto se lze domnívat, že po splnění všech nezbytných norem mohou české léky do gruzínských lékáren proniknout. Vláda Gruzie se chystá zmodernizovat základní vybavení nemocnic v zemi, proto lze v nejbližších letech očekávat i zvýšený zájem o dodávky zdravotnického zařízení.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělství Gruzie, stejně jako potravinářský průmysl, je značně nerozvinuté. Ačkoliv je v zemědělském sektoru zaměstnáno více než 50 % všech pracujících, není země potravinově soběstačná, neboť místní zemědělství je velmi neefektivní. Často se jedná o samozásobující se zemědělce hospodařící na několika hektarech půdy, kteří nejsou kvůli absenci techniky konkurenceschopní. Část zemědělské produkce se tak dováží z Turecka.

Vláda v roce 2015 vyhlásila program „Produce in Georgia“, v rámci kterého mohou firmy investující do zemědělského sektoru získat finanční pobídky.

Vzhledem ke geografické vzdálenosti a transportním nákladům je menší potenciál ve vývozu z ČR prvotně nezpracovaných zemědělských surovin – jako např. zrna. Možnosti jsou naopak ve vývozu hotových výrobků do Gruzie s vyšší přidanou hodnotou – jako například různé polotovary, energetické tyčinky apod. Zároveň lze v souvislosti se snahou vlády o zefektivnění zemědělského sektoru očekávat poptávku po ušlechtilých plemenech skotu a dalších hospodářských zvířatech. Projekt „Produce in Georgia“ předpokládá i zpracovávání zemědělské produkce, proto bude v nejbližších letech jistě stoupat poptávka i po průmyslových celcích pro potravinářský průmysl.

► **Železniční a kolejová doprava**

Postupně je obnovována infrastruktura gruzínských železnic, která je velmi zastaralá a vyžaduje investice do kolejového svršku, zabezpečovacího zařízení, prostorů pro cestující atd. V současnosti je na hlavní trase východ – západ rekonstruován horský úsek ve střední Gruzii (nové tunely) a další úseky mají podle plánů následovat. Snahou vlády je též postupně obnovit vozový park Gruzínských železnic (nákladní i osobní přepravy). V současnosti běží tendr na dodávku nových lokomotiv a v brzké době lze očekávat další podobné.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0106 – Ost. živá zvířata
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 2209 – Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 2402 – Doutníky (též s odříznutými konci), doutníčky a cigarety z tabáku nebo tabákových náhražek
Chemický průmysl	HS 2844 – Radioaktivní chemické prvky a radioaktivní izotopy a směsi
	HS 2916 – Nenasycené acyklické a cyklické monokarboxylové kyseliny
	HS 2925 – Sloučeniny s karboximidovou iminovou funkcí
	HS 2933 – Sloučeniny heterocyk s heteroatomem dusíku ap.
	HS 2939 – Alkaloidy, přírodní nebo reprodukováné syntézou, a jejich soli, ethery, estery a ost. deriváty
	HS 3606 – Ferocer aj. pyroforické slitiny ve všech formách
	HS 3809 – Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
Zpracovatelský průmysl	HS 4202 – Lodní kufry, cestovní kufry, kufríky, školní brašny, pouzdra, vaky ap.
	HS 4412 – Překližky, dýhované desky a podobné vrstvené dřevo
	HS 4414 – Dřevěné rámy na obrazy, fotografie, zrcadla nebo podobné předměty
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 4702 – Chemická dřevná buničina, druhů pro rozpouštění
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 4808 – Papír, kartón a lepenka, zvlněné, krepované, ap.
	HS 9004 – Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9201 – Klavíry a pianina, včetně automatických klavírů; cembala aj. strunné nástroje s klaviaturou
Zpracovatelský průmysl	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 9606 – Knoflíky formy na knoflíky polotovary knoflík
	HS 9610 – Břidlicové tabulky a tabule k psaní nebo kreslení, též zarámované
	HS 9611 – Datovací razítka, pečetítka, číslačky, razítka apod. výrobky

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5106 - Příze vlněná mykaná neupravená pro prodej
	HS 5407 - Tkaniny z příze z hedvábí syntetického
	HS 5505 - Odpad z vláken chemických
	HS 5509 - Příze z vláken střížových chemických
	HS 5810 - Výšivky v metráži pásech nebo jako motivy
	HS 5906 - Textilie pogumované jiné
	HS 6301 - Přikrývky koberečky cestovní
	HS 6404 - Obuv se svrškem z textil. materiálů
Sklářský a keramický průmysl	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 7104 - Syntetické nebo rekonstituované drahokamy nebo polodrahokamy
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7106 - Stříbro, netepané nebo ve formě polotovarů nebo prachu
	HS 7229 - Dráty z ost. legované oceli
	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300 l
	HS 7319 - Šicí jehly, pletací jehlice, šněrovací jehly ap., ze železa, oceli
	HS 8101 - Wolfram a výrobky z něho, včetně odpadu a šrotu
	HS 8307 - Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
	HS 8309 - Zátky, uzávěry lahví a víčka aj. příslušenství obalů z obecných kovů
Elektrotechnika	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8418 - Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8445 - Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8448 - Zařízení přídavná stavů strojů na spřádání ap.
	HS 8457 - Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8510 - Holicí strojky, stříhací strojky na vlasy a srst a depilační přístroje, s vestavěným elektrickým motorem
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8609 - Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
	HS 8707 - Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8907 - Ost. Plavidla

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: MDC

Dokument Georgia 2020 stanoví tři strategické priority gruzínské vlády, a to podporu konkurenceschopnosti soukromého sektoru (podnikatelské prostředí, inovace/technologie, export a dopravní infrastruktura), rozvoj lidských zdrojů (podpora vstupu na pracovní trh, kvalita zdravotnictví a sociální asistence) a dostupnost finančních zdrojů (investice a bankovníctví). Rok 2018 byl prvním rokem implementace Programu dvoustranné rozvojové spolupráce ČR s Gruzii na roky 2018–2023. V jeho rámci byly pro rozvojovou spolupráci definovány tři prioritní oblasti: inkluzivní sociální rozvoj, zemědělství a rozvoj venkova a řádná demokratická správa věcí veřejných.

► Sektor zdravotnictví

Dostupnost kvalitní zdravotní péče je jedna z priorit vlády, vyplývající ze strategie Georgia 2020. Česká republika v sektoru zdravotnictví v Gruzii dlouhodobě pomáhá. Česká rozvojová agentura se věnuje problematice prevence, včasné diagnostiky a léčby onkologických onemocnění a zavádění systému paliativní péče, včetně dodávek lékařských přístrojů. Dále implementuje projekt zaměřený na zajištění dostupnosti kvalitní zdravotní péče. Na výsledky projektu budou moci navázat čeští výrobci zdravotnických technologií. Další možností podnikatelské spolupráce je vybavování poskytovatelů první lékařské pomoci (sanitky, letecká první pomoc aj.).

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

České know-how lze využít při sociální inkluzi nejvíce potřebných skupin obyvatelstva. Potenciálem pro podnikatelsko-rozvojová partnerství mohou tedy být technické úpravy (schodišťové výtahy, veřejná doprava, osobní automobily) pro potřeby osob se sníženou pohyblivostí.

► Sektor státní správy a občanské společnosti

V rámci projektů ZRS budou pokračovat projekty technické asistence při plnění závazků vyplývajících z Asociační dohody mezi EU a Gruzii, zejména v oblasti zemědělství a životního prostředí. Možnost partnerství se nabízí také v oblasti poskytování vzdělávání samospráv a čerpání evropských fondů.

► Sektor zemědělství

Strategie rozvoje sektoru je formulována ve Strategii rozvoje venkova Gruzie 2015–2020. Jistý rozvojový potenciál mají české zemědělské technologie pro plnění cílů vládního programu podpory kooperativního hospodaření a efektivity zemědělství. V rámci projektů Zahraniční rozvojové spolupráce České republiky v Gruzii bude pozornost zaměřena na udržitelný rozvoj horských regionů, a to i v oblastech, které mají potenciál pro podnikatelskou návaznost, jako jsou inovativní zemědělské postupy (zejména ekologická produkce s přidanou tržní hodnotou a produkce výrobků pod místní značkou), lesnictví, rozvoj turistiky, prevence a posílení připravenosti na důsledky klimatických změn a přírodních katastrof a budování systému včasného varování, včetně sdílení zkušeností s budováním kapacit v oblasti krizového řízení. V rámci tohoto sektoru lze uplatňovat české know-how a pokročilé (IT) technologie. Nezanedbatelný potenciál mají i zpracovatelské technologie, například v pivovarnictví. Lze uvažovat o zřízení poboček certifikačních laboratoří.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Hongkong

Od roku 2015 se pak tempo růstu mírně zpomalilo. V roce 2017 činil růst HDP 2,8 % a očekává se mírné zrychlení. V roce 2011 činila míra inflace 5,3 %, což představuje nejvyšší hodnotu v novém tisíciletí. V roce 2017 klesla na 1,5 % a v dlouhodobém horizontu predikce ekonomů uvádějí inflaci kolem 2 %. V zemi žije přes 7,5 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele v roce 2017 dosáhlo 46 080 USD. Nezaměstnanost se v roce 2017 držela na nízkých 3,1 %. Běžný účet je v přebytku 14,7 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,1	2,8	3,8	2,9	3,0	3,0
HDP/obyv. (USD)	43 499	46 080	48 231	50 5637	53 202	55 908
Míra inflace (%)	2,4	1,5	2,3	2,1	2,2	2,4
Nezaměstnanost (%)	3,4	3,1	2,6	2,6	2,6	2,6
Bilance běžného účtu (mld. USD)	12,7	14,7	12,1	12	12,9	14,1
Populace (mil.)	7,4	7,4	7,5	7,5	7,6	7,6
Konkurenceschopnost	7/138	6/137	7/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	1/7	2/7	2/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie v současnosti nejedná s Hongkongem o žádné preferenční obchodní dohodě.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Hongkong umístil na 7. pozici ze 140 hodnocených ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 2/7.

Vývoz ČR do Hongkongu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	1 869 543	20,6	1 849 249	1,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 560 213	17,2	656 451	137,7
8542	Elektronické integrované obvody	980 832	10,8	762 275	28,7
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	801 040	8,8	778 637	2,9
7018	Perly imitace perel drahokamů ap. ze skla	369 604	4,1	420 982	-12,2
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	264 029	2,9	255 598	3,3
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	249 909	2,8	117 552	112,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	175 023	1,9	152 233	15,0
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	172 389	1,9	184 235	-6,4
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	143 834	1,6	118 561	21,3
Celkem TOP 10		6 586 416	72,7	5 295 773	24,4
Celkem vývoz		9 061 207		8 082 050	12,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Hongkongu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	513 851	19,4	621 678	-17,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	289 981	11,0	846 419	-65,7
8542	Elektronické integrované obvody	218 195	8,3	50 343	333,4
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	139 977	5,3	56 497	147,8
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	105 916	4,0	85 489	23,9
9102	Náramkové hodinky, kapesní hodinky a jiné hodinky, včetně stopek, jiné	63 527	2,4	63 543	0,0
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	62 268	2,4	14 983	315,6
8480	Rámy základny formovací modely pro formy aj.	61 802	2,3	45 978	34,4
8534	Obvody tištěné	51 869	2,0	41 497	25,0
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	44 118	1,7	47 416	-7,0
Celkem TOP 10		1 551 504	58,7	1 873 843	-17,2
Celkem dovoz		2 644 522		2 921 342	-9,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Byla zahájena stavba třetí ranveje a rozvoj Terminálu 2, projekt má být dokončen v roce 2023, celková investice je odhadována na 150 mld. HKD/465 mld. CZK. Projekt bude vyžadovat i rozšíření odbavovacích systémů, úpravy v bezpečnostních systémech, včetně kontroly leteckého provozu. V oblasti letecké techniky je potenciál ve vývozu bezpilotních letadel pro pobřežní hlídku nebo cvičných a sportovních letadel pro místní aeroklub či Government Flying Service. Poptávka je i po leteckých simulátorech.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Ve fázi výstavby či přípravy se nachází řada infrastrukturních projektů, např. mostu Hong Kong – Zhuhai – Macao, tunelu Tuen Mun – Chek Lap Kok Link a návazného dálničního obchvatu, logistického centra Tuen Mun, tunelu Tseung Kwan O – Lam Tin a dopravní infrastruktury v Central Kowloon (poslední dva projekty budou dokončeny v roce 2021). Celkem se nyní realizuje výstavba dálnic o délce 70 km v hodnotě 147 mld. HKD (455 mld. CZK).

► **Energetický průmysl**

Spotřeba elektrické energie je v Hongkongu jedna z nejvyšších na světě a místní nabídka nepostačí k pokrytí poptávky. Hongkong se postupně snaží nebýt tolik závislý na dodávkách elektrické energie a podporuje například výrobu z obnovitelných zdrojů (větrná, solární energie) nebo hledá způsoby využití odpadní energie. Roste také poptávka po zvyšování (v současnosti velmi špatné) energetické účinnosti budov, ať už stávajících, nebo nové výstavby.

► **Chemický průmysl**

Vzhledem k vývoji poptávky jsou potencionální položkou importu v dané oblasti zejména chemicky zušlechtnuté prvky pro elektroniku.

► **ICT**

Hongkong je globálním finančním centrem a sídlem tisíců mezinárodních společností, které zde založily své celosvětové nebo regionální centrály. Tyto entity jsou však středem pozornosti počítačových hackerů. Poptávka po informačních technologiích a zejména v oblasti kybernetické bezpečnosti a finančních technologiích (FinTech) v Hongkongu prudce roste.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

Panuje dlouhodobá rostoucí poptávka po nové výstavbě bytů, kanceláří a dalších veřejných zařízení. Například do roku 2024 bude postaven na ostrově Lantau kancelářský a obytný komplex Tung Chung o rozloze 1 mil. m², do roku 2031 bude vybudováno satelitní město New Town v North East New Territories s 38 tis. pracovními příležitostmi.

► **Nábytkářský průmysl**

Odbytové možnosti souvisí s novou výstavbou bytových a kancelářských komplexů i výstavbou hotelů.

► Sklářský a keramický průmysl

Výrobky českého sklářského průmyslu se stále více uplatňují formou velkých projektů, jako jsou velko- rozměrové lustry, skleněné sošky a architektonické prvky. Vysoká kupní síla obyvatel Hongkongu a oblíbenost města jako nákupního centra ze strany movitých občanů Číny vytváří šance pro české firmy v segmentu značkového spotřebního zboží, konkrétně například luxusního skla, skleněné bižuterie, nebo nábytku.

► Strojírenský průmysl

S rychlým stavebním rozvojem v Hongkongu souvisí zvýšená poptávka po strojírenském vybavení, jako jsou např. stroje ke zpracování materiálů a k obrábění kovů, zdvihací zařízení, součásti jeřábů, stavební stroje apod. Blízkost průmyslových center v deltě Perlové řeky a smlouva CEPA o těsnějším ekonomickém partnerství Hongkong/Čína včetně bezcelního obchodu u vybraných komodit vytváří další možnosti vývozu strojírenské produkce do teritoria.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Prudký ekonomický rozvoj jižní Číny v posledním desetiletí s sebou přináší potřebu ochrany životního prostředí, které bylo vlivem průmyslové výroby značně poškozeno. Úřady začínají postupně zavádět legislativní opatření, která umožňují postihnout znečišťovatele. Místní podniky zaměřené na ochranu životního prostředí hledají zahraniční technologie v odvětví odpadového hospodářství, čištění odpadních vod, úspory energií, znečištění ovzduší a odhlučnění. Hongkong má ve výstavbě první spalovnu městského odpadu a recyklace spojená s využitím odpadu jako obnovitelného zdroje energie jsou vládní prioritou. Šanci mají rovněž firmy vyrábějící měřicí přístroje a příslušenství.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Oblast zdravotnictví patří jednoznačně mezi priority hongkongské vlády a tomu odpovídá i podíl vládních bytů v roce 2016 celkem 57 mld. HKD/180 mld. CZK a za posledních 10 let jde o nárůst o 90 %. V letech 2015–16 bylo vynaloženo na vybavení státních nemocnic a klinik 1 mld. HKD/3,1 mld. CZK. Během příštích 10 let chce vláda do zdravotnictví investovat 200 mld. HKD (620 mld. CZK) vč. výstavby nových a rekonstrukce stávajících nemocnic. Zveřejněný desetiletý plán rozvoje nemocnic plánuje výstavbu nové nemocnice Kai Tak a rozšíření či obnovu dalších deseti, což vytváří potřebu 5 tis. nových nemocničních lůžek a 94 operačních sálů. S ohledem na rychle stárnoucí populaci si vláda stanovila jako hlavní dlouhodobé cíle další zkvalitňování a rozšiřování poskytovaných zdravotních služeb a zařízení. Potencionálními exportními položkami jsou zdravotnické, lékařské, stomatologické nebo veterinární nástroje a přístroje, lékařský chirurgický a stomatologický nábytek, lůžka s mechanickým zařízením aj.

Místní vláda podporuje rozvoj inovací a technologií a jednou ze 4 priorit vlády jsou biotechnologie a medicínské technologie a vědy. V říjnu 2018 vyčlenila na rozvoj 4 nových klastrů částku 10 mld. HKD/30 mld. CZK. Jeden z nich je zaměřen na zdravotnické technologie a biotechnologie. Již nyní existuje v oblasti biotechnologií v Hongkongu vyspělá infrastruktura zahrnující klastr v HK Science and Technology Park, The Hong Kong Institute of Biotechnology, The Biotechnology Research Institute, Hong Kong Biotechnology Organisation atd. To je příležitost pro české subjekty k navázání obchodní i vědecko-výzkumné spolupráce.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství v Hongkongu je limitované, dováží se 95 % zemědělských produktů. Hongkong dováží sušené mléko, maso a masné výrobky (uzeniny). Prostor je rovněž pro biopotraviny a zdravou výživu. Odstranění cla na dovoz vína a piva v roce 2008 (dříve 40 %, resp. 20 %) zlepšuje možnost dodávek na vyspělý spotřebitelský trh Hongkongu a zároveň re-exportu do dalších zemí regionu. Vládní, ale i soukromé subjekty, postupně z Hongkongu budují centrum obchodu s vínem nejen pro čínský trh, ale pro celou prudce rostoucí oblast jihovýchodní Asie. Potenciál se jeví rovněž ve strojích na průmyslové zpracování nápojů, např. pivovary.

► Železniční a kolejová doprava

Ve stádiu realizace či plánů se nachází několik infrastrukturních projektů (např. rychlodráha Guangzhou n- Shenzhen - Hong Kong Express Rail Link, stavba nových linek metra South Island Line, North Island Line, West Kowloon Culture District, Shatin - Central Link aj.). V současné době je ve výstavbě 53 km železnic/kolejové dopravy s 12 stanicemi v hodnotě 100 mld. HKD/310 mld. CZK. V plánu výstavby je 35 km kolejové dopravy s 18 stanicemi v hodnotě 147 mld. HKD/460 mld. CZK.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
Energetický průmysl	HS 7311 - Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
Chemický průmysl	HS 2508 - Ost. jíly, kyanit a sillimanit aj. nebo dinasové zeminy
	HS 3818 - Prvky chemické, zušlechtné pro elektroniku
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7305 - Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
Nábytkářský průmysl	HS 9403 - Ost. nábytek a jeho části a součásti
Sklářský a keramický průmysl	HS 7001 - Masivní sklo v kusech
	HS 7010 - Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7008 - Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 9405 - Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
ICT	CPA 63 - Informační služby

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8444 – Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8457 – Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8416 – Hořáky pro topeniště, mechanická příkladací zařízení, včetně roštů, ap. zařízení
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3005 – Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky (i získané biotechnologickými procesy)
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0208 – Maso a droby jedlé, čerstvé, chlazené nebo zmrazené
	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 1601 – Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	HS 1602 – Jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1902 – Těstoviny, též vařené nebo nadívané
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2204 – Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8609 - Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy

Indie

Video: O exportních příležitostech v Indii hovoří Milan TOUŠ, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Dillí

Indie v roce 2017 ztratila primát nejrychleji rostoucí velké ekonomiky z důvodu zpomalení hospodářského růstu na 6,7 %. Podle projekcí Mezinárodního měnového fondu a Světové banky se Indie na nejvyšší příčku vrací v posledních 2 letech a míra inflace očekává stále mírný růst na úrovni 7,3 % a 7,4 %. Zpomalení bylo způsobeno krátkodobými negativními dopady tzv. demonetizace (zneplatnění bankovek nejvyšší nominální hodnoty) a změny systému nepřímých daní. Indie pokračuje v procesu modernizace společnosti a realizace reformních kroků zaměřených na otevření ekonomiky vnějšmu světu, přilákání zahraničních investic, usnadňování podnikání, ozdravení veřejných financí a rekapitalizaci bankovního sektoru. Běžný účet se pohybuje dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,1	6,7	7,3	7,4	7,7	7,7
HDP/obyv. (USD)	1 749	1 976	2 016	2 188	2 380	2 585
Míra inflace (%)	4,5	3,6	4,7	4,9	4,6	4,3
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-14,4	-48,7	-80,4	-74	-79,2	-85,8
Populace (mil.)	1 300	1 3167	1 334	1 352	1 370	1 388
Konkurenceschopnost	39/138	40/137	58/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie jedná s Indií od roku 2007 o uzavření dohody o volném obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Indie umístila na 58 pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR do Indie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 145 442	14,1	2 303 413	-6,9
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	786 478	5,2	920 309	-14,5
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	678 416	4,4	609 042	11,4
8409	Části součásti pro motory pístové	594 599	3,9	499 443	19,1
8707	Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705	454 408	3,0	310 131	46,5
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	448 169	2,9	220 755	103,0
8448	Zařízení přidavná stavů strojů na sprádání ap.	396 928	2,6	608 967	-34,8
7202	Feroslitiny	354 742	2,3	27 087	1 209,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	352 490	2,3	173 168	103,6
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	310 180	2,0	263 745	17,6
Celkem TOP 10		6 521 852	42,8	5 936 060	9,9
Celkem vývoz		15 249 440		15 421 860	-1,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Indie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 635 790	8,9	1 652 650	-1,0
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 127 233	6,1	1 298 917	-13,2
6403	Obuv se svrškem z usně	618 542	3,4	652 358	-5,2
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	563 399	3,1	561 033	0,4
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	559 595	3,0	455 102	23,0
8412	Motory pohony ostatní	556 753	3,0	568 426	-2,1
7304	Trouby, duté profily ap, bežešvé, ze železa, oceli	465 467	2,5	358 881	29,7
8503	Části motorů elektr. generátorů soustrojí ap.	377 672	2,1	312 893	20,7
5205	Příze bavlněná nad 85 % neupravená pro prodej	347 453	1,9	333 529	4,2
7222	Tyče, pruty jiné z oceli nerezové, úhelníky ap.	340 441	1,9	239 010	42,4
Celkem TOP 10		6 592 345	35,9	6 432 799	2,5
Celkem dovoz		18 358 606		18 193 420	0,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V uplynulém finančním roce (duben 2017 až březen 2018) dosáhla celková roční výroba všech vozidel v Indii 29 075 605 kusů, přičemž meziročně vzrostla o 14,8 %. Indický trh je charakterizován drtivou převahou prodeje dvoukolových vozidel, osobní automobily mají na výrobě podíl 13 % a nákladní vozy 3 %. Odhaduje se, že do roku 2020 bude automobilový průmysl v Indii třetím největším na světě po Číně a USA. Vláda předpokládá, že počet ročně vyrobených osobních automobilů se do roku 2026 zvýší na trojnásobek: 9,4 milionu kusů. Indie nabízí českým výrobcům zajímavé příležitosti. Zvyšuje se koupěschopná poptávka, ale zároveň se tato poptávka postupně kultivuje směrem ke kvalitě odpovídající našim, evropským standardům. To často nutí indické podnikatele hledat v Evropě dodavatele, subdodavatele nebo partnery s odpovídajícími technologiemi pro výrobní kooperaci. Automobilový průmysl je dlouhodobě tahounem českých exportů do Indie, nicméně potenciál pro další růst a pro další pronikání českých výrobců na indický trh tu bezpochyby stále je.

► Civilní letecký průmysl

Ve fiskálním roce 2018 zaznamenala Indie meziroční růst počtu cestujících přepravených leteckou dopravou o 16,5 % a podle Mezinárodní letecké asociace (IATA) bude v následujících letech dvouciferné tempo růstu pokračovat. Stávající vládní politika rozvoje letecké dopravy chce vytvořit takové podmínky, aby se počet prodaných letenek více než zdvojnásobil na 300 milionů v roce 2022 a odhaduje se, že počet cestujících v Indii dosáhne dokonce 500 milionů v roce 2037. Indie se celkovým počtem prodaných letenek řadí mezi sedm největších trhů na světě a podle IATA se má stát součástí vedoucí trojice pomyslného žebříčku už v roce 2024. Zvyšující se poptávka po letecké dopravě se promítá i do potřeby rozšiřování letadlového parku včetně letadel s nižší přepravní kapacitou, která jsou vyráběna v Česku a hodí se pro provoz v odlehlých a těžko dostupných oblastech. Údržba a oprava letadel se musí provádět v zahraničí, protože domácí servisní kapacita není dostatečná. Příležitost uplatnit se v Indii mají české firmy v doprovodných službách, včetně školení pilotů a dispečerů letového provozu. V letech 2019–2024 budou místní aerolinky podle odhadu věcně příslušného ministerstva potřebovat 7 000 pilotů. Šanci mají rovněž dodavatelé radarů, technologií pro letiště, ale i leteckých dílů a včetně motorů pro letecký průmysl.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Indie je třetím největším producentem uhlí na světě, a to po USA a Číně. Podle aktualizovaných údajů indické státní agentury „Geological Survey of India“ z dubna 2018 se indické zásoby uhlí odhadují na 319,020 mld. tun, čímž byl odhad oproti roku 2017 zvýšen o téměř 19 mld. tun a oproti roku 2006 o 227 mld. tun. Těžba plynu v posledním fiskálním roce zaznamenala mírný pokles, ve střednědobém horizontu však dle vládních prognóz dojde k nárůstu těžby i importu. Hlavní příležitosti pro české firmy tkví v dodávkách strojů, strojních zařízení a vybavení pro těžbu (bagry, nakladače, nákladní vozy, cisterny, sklápěče, drtiče kamene, obalovací soupravy, důlní rypadla, válce a válcovací stroje). Konkrétní poptávka dále spočívá v bezdrátových komunikačních systémech pro horníky, v systémech pro sledování pohybu osob pod zemí, technologie vedoucí ke zvýšení bezpečnosti při těžbě, technologie na alternativní spalování metanu, hydrogenační extrakce uhlí, zplyňování uhlí, karbonizace či dodávky a výstavba mořských těžebních plošin

(ropa, plyn). Potenciální příležitost tkví i v poptávce po nákladních automobilech v těžebním průmyslu. Povrchové doly poptávají monitory sesuvu svahů hlušiny na haldách, ale třeba i tzv. sprinklery, kropící systémy pro snížení prašnosti. Projekty zplyňování podzemních zásob hnědého uhlí včetně studií proveditelnosti jsou další z velkých příležitostí, kde uplatnit české technologie. Do budoucna lze očekávat komparativní výhodu českých technologií, jelikož Indie při dobývání uhelných zásob bude nucena z části přikročit k hlubinné těžbě, se kterou má Česká republika zkušenosti. V neposlední řadě, Indie představuje příležitost pro dodávky investičních celků v petrochemickém průmyslu, např. plynovody, ropovody či celé rafinérie.

► Energetický průmysl

Indická vláda v roce 2018 zvýšila cíl, dle kterého si vytyčila instalaci výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů do roku 2022 z původních 175 GW na nových 225 GW. Udrhuje si tak pozici jedné z nejperspektivnějších zemí světa v rozvoji energetiky.

Energetický průmysl lze co do kvantity příležitostí považovat za jeden z oborů s největším potenciálem v Indii. Mnoho dodávek však do Indie míří z Číny a příležitostí, kde se zákazník nerozhoduje podle ceny, ale podle kvality, je o poznání méně. Dle indického vládního prognostického ústavu Niti Aayog se do roku 2040 zvýší spotřeba energie trojnásobně. Zároveň ale Indie nedisponuje určitými zdroji energetických surovin (ropa, plyn), orientace na obnovitelné zdroje je proto masivní. Obecně lze shrnout příležitost v oboru pro všechny výrobky s nálepkou „energeticky úsporných“. Jedná se opravdu o celou škálu produktů, které lze prezentovat jako energeticky šetrné: LED žárovky, „smart“ systémy domácích a industriálních osvětlení, dopravní prostředky, hromadná doprava atd. Při výrobě elektrické energie je patrná vysoká poptávka zejména po fotovoltaických produktech, např. solárních panelech, a to volně stojících, ale rovněž střešních, včetně těch na vlakových vagonech. Stejně tak jsou poptávány fotovoltaické příslušenství a komponenty pro jejich finální montáž, ale i celé elektrárny včetně kombinovaných. Dále solární moduly a panely pro pohon vodních pump pro zavlažování. To představuje perspektivní obor pro výrobce velkých solárních parků, ale i malých jednotek typu veřejného osvětlení na solární pohon. Jaderná energetika není předmětem veřejných tendrů, nicméně v říjnu 2010 si Indie předsevzala ambiciózní plán dosáhnout v roce 2030 kapacity jaderných elektráren 63 GW. 4 bloky o výkonu 700 MW jsou ve výstavbě a mnoho dalších je v přípravě. Příležitost pro Česko spočívá spíše ve výzkumu. Termální elektrárny jsou v Indii zastaralé a často funkční na sovětských systémech. Firmy vyrábějící efektivní turbíny, chladicí věže či technologie na odsíření zaznamenávají poptávku po jejich výrobcích.

Velké vodní díla i malé hydroelektrárny doplácí na zdlouhavý a byrokratický schvalovací proces, nicméně turbíny patří mezi další poptávané produkty. Příležitost představují i „větrná pole“, jejichž rozvoj je v Indii velký. Kromě vlastních větrníků se jedná i související produkty typu měřících zařízení. Příležitosti v Indii mají i firmy z oblasti distribuce elektrické energie. Sloupy vedení, elektrokeramika, ale také tzv. „Smart Grids“ patří mezi nejpoptávanější. V oblasti plynu má Indie zájem o chytrá měřidla plynu, software či příslušenství v podobě handsetů pro odečty.

► Chemický průmysl

Podle nových analýz společnosti Tata by měla výroba chemikálií v Indii do roku 2022 díky průměrnému 9% růstu překročit hranici 300 mld. USD ze současných 163 mld. USD. Indický chemický průmysl je v současnosti 4. největší v Asii a 6. na světě (po USA, Německu, Číně, Japonsku a Koreji). I díky velmi nízké průměrné spotřebě domácí poptávky představuje chemický průmysl významný potenciál pro zahraniční investory a dovozce i s ohledem na relativně nízké zatížení cly. Odborníky z oblasti chemického průmyslu

je očekáván zejména nárůst spotřeby léčiv a s rozvojem intenzivního zemědělství také používání chemických hnojiv a agrochemických produktů. V českém vývozu se tradičně prosazují některé chemikálie, které jsou určené pro další průmyslové zpracování, například v elektrotechnickém průmyslu.

► ICT

Indie je ICT velmocí a bilance obchodu s ICT produkty to jen potvrzuje. Příležitost pro české firmy spočívá zejména ve spolupráci v oblasti e-commerce, start-upů či „netradičních“ odvětví typu monitoringu reliéfu s propočty založenými na souřadnicích GPS. Stále větší význam je přikládán oblasti kybernetické bezpečnosti, jelikož Indie představuje významnou cílovou skupinu, ale i významnou studnici talentů a zdrojů v oblasti kybernetické ochrany. Zdravotnická střediska a nemocnice vyžadují speciální software pro obsluhu svých zařízení. Další oblastí, kde lze spatřit příležitost pro český ICT sektor jsou řídicí infrastrukturní systémy, zejména pokud jde o leteckou či železniční dopravu či pro koncepty tzv. „chytrých měst“, kde Indie poptává chytrá řešení. Vláda Indie vyhlásila program na jejich podporu a cíleně podporuje více než 100 z nich s cílem automatizace, digitalizace a zefektivnění městských služeb a činností, včetně městské hromadné dopravy, odpad. hospodářství, parkování, energetických úspor, fungování veřejné správy a komunikační platformy při styku s veřejností. Příležitostí pro české firmy představuje i vývoj her a filmový průmysl. Vláda slibuje také zavedení vysokorychlostního internetu do každé vesnice, což znamená příležitost pro výrobce datových a optických kabelů. Perspektivní jsou i služby spojené se vzdáleným přístupem a datovými uložišti či datovými centry. Příležitosti v Indii naleznou i dodavatelé virtuálních тренаžerů různých druhů (armáda, civilní letectví).

► Kovožpracovatelský průmysl

V českém vývozu se v uplynulých letech úspěšně prosazovala ocel a výrobky z nástrojové oceli. Dlouhodobě Indie patří z hlediska objemu dovozů (2 mil. tun ročně) k největším dovozcům oceli na světě. Indie dováží významné množství nástrojové oceli, protože domácí výroba nedosahuje takového objemu, aby stačila pokrýt poptávku po tomto druhu oceli v různých oblastech průmyslové výroby. Indická vláda v tomto směru projevila zájem o transfer českých technologií výroby nástrojové oceli. S úspěchem se na indickém trhu prosazovaly v uplynulém období například ocelové nádoby na plyn nebo spojovací kovové prvky. Uplatnění přitom v příštích letech mohou na indickém trhu hledat i dodavatelé investičních celků, strojních zařízení, technologií a služeb pro ocelářství a metalurgii. Podle Ministerstva oceli Indie by se měla spotřeba oceli v přepočtu na obyvatele v Indii v letech 2030–2031 zvýšit na 160 kg. Podle analýzy publikované příslušným ministerstvem si zvýšení výrobních možností oceláren na 300 mil. tun vyžádá investice přibližně 128 mld. USD. Z toho 22 mld. USD připadne na dovážené stroje a strojní zařízení. K tomu je třeba přičíst 0,5 mld. USD ročně na dovoz náhradních dílů.

► Obranný průmysl

Indie je největším dovozcem zbraní na světě. Ve fiskálním roce 2018 se Indie zařadila do pětice zemí s nejvyššími ročními výdaji na obranu. Meziročně se armádní rozpočet zvýšil o 5,5 % na 69,3 mld. USD, přičemž 14 % z této sumy připadá na modernizaci vybavení ozbrojených složek. Odhaduje se, že více než polovinu zbraní a zbraňových systémů dodaly v posledních letech zahraniční výrobci. Příležitost k uplatnění mají špičkové české technologie, které se prosazují celosvětově – například radiolokátory. Stejně tak mají šanci české firmy s nabídkou modernizace techniky ruské proveniencí. Politické ambice Indie a situace na severních hranicích vytvářejí tlak na posilování bojeschopnosti a tím i na vyšší výdaje na nákup techniky. Indická vláda do značné míry liberalizovala příliv přímých zahraničních investic

do domácího obranného průmyslu a zrychlila vydávání povolení na zbrojní výrobu soukromým firmám s cílem umožnit vytváření společných podniků se zahraničními partnery. Smyslem je podpořit přísun moderních zahraničních technologií a zajistit si bezpečnější přísun dodávek obranné techniky tím, že se bude vyrábět přímo v Indii. Nákupní politika upřednostňuje mezinárodní výrobní spolupráci před dovozy a byla upravena v souladu s vládní iniciativou Make in India. Celá řada indických, především soukromých a v mnoha případech kapitálově silných firem vidí v tomto oboru příležitosti a je připravena se zahraničními partnery zakládat společné podniky a spolupracovat na bázi technologické kooperace.

► Sklářský a keramický průmysl

Zvyšující se životní úroveň střední příjmové třídy vytváří dodatečnou poptávku po kvalitnějších dekorativních výrobcích ze skla. Indiští zákazníci vyhledávají tradiční vzory, ale také moderní designové kusy. České sklářské firmy přitom věnují indickému trhu tradičně velkou pozornost. Dlouhodobě se zde prosazují skleněné komponenty používané na oděvech a nabízena je i skleněná bižuterie pocházející z českých skláren. Výstavba reprezentativních rezidenčních komplexů, nákupních center, luxusních hotelů a nových letištních hal dává prostor pro velkoprostorové sklářské instalace, jež české firmy dokázaly v mnoha případech úspěšně realizovat. Zájem je o tradiční i moderní skleněná svítidla a čeští exportéři této poptávce vycházejí vstříc. V posledních letech se mimo jiné posílila přítomnost českých firem na indickém trhu. České sklářské společnosti zde založily své pobočky a ve spolupráci s indickými partnery se prezentují ve stálých prodejních prostorách.

► Služby

Indie představuje významného vývozce služeb zejména v oboru informačních technologií a sdílených služeb, ale zároveň nabízí indický trh služeb celou řadu zajímavých obchodních a investičních příležitostí. Například ve finančních službách je česká firemní přítomnost již díky investicím poměrně zřetelně patrná. K dalším perspektivním oblastem služeb, kde se české firmy mohou uplatnit, patří zejména cestovní ruch a dopravní služby, zejména v letectví. Velký potenciál má i školství, pokud jde o přijímání indických studentů na české vysoké školy. Indii patří jedno z předních míst v počtu studentů vysílaných ke studiu do zahraničí (tradičně do Velké Británie, ale nově také ve velké míře do USA, Kanady, Austrálie atd.). Česko nabízí indickým studentům studium v angličtině, zejména pokud jde o lékařství, chemii, zemědělství, ekonomii a technické obory. Poptávky po službách byly rovněž registrovány v oblasti architektury či PR a mediálních služeb.

► Strojírenský průmysl

České strojírenství má v Indii vynikající pověst. V některých továrnách dosud fungují stroje československé provenience a díky dobrým zkušenostem s jejich spolehlivostí Indové českým strojům obecně důvěřují. Oceňují jejich kvalitu a také robustnost, protože české stroje snesou horší zacházení v obtížných klimatických podmínkách, zejména pokud jde o horko a také vyšší míru prašnosti. Indický zákazník je velmi citlivý na cenu a české stroje pro něho představují zajímavou kombinaci kvality a ceny. Indický průmysl se podle Světové banky podílí na tvorbě HDP Indie kolem 15 %. Vládní iniciativa Make in India má mj. ambiciózní cíl do roku 2022 průmyslovou produkci zvýšit až na 25 % a nahradit tak velký objem dovozů domácí produkcí. Podpora rozvoje domácího průmyslu se projevuje mj. tím, že zahraniční dodavatelé, kteří jsou připraveni technologicky spolupracovat s indickými průmyslovými podniky a alespoň částečně dodávanou produkci vyrábět v Indii, jsou při zadávání velkých zakázek preferováni. Současně se mohou státní a soukromé podniky opřít o vládní podporu v oblasti nákupu strojního zařízení v rámci iniciativy Make in India. Některé české strojírenské společnosti vycházejí této vládní iniciativě vstříc a v posledních letech začaly vyrábět alespoň částečně přímo

v Indii s tím, že klíčové komponenty jsou dodávány z Česka. Výhodou je nejen levná pracovní síla a zkrácení vzdálenosti k zákazníkům, ale i možnost lokálního outsourcingu a překonávání některých celních překážek.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Perspektivy textilního průmyslu jsou s ohledem na výrobní schopnosti Indie omezené. Existují ale „skuliny“ na trhu, které představují možnosti uplatnění, zejména u technologicky vyspělých produktů. Těmi jsou myšleny zejména nanotextilie, včetně speciálních, určených pro zdravotnický průmysl. Dodavatelské možnosti rovněž existují v technických a průmyslových textiliích, dále dodávky pro automobilový průmysl ve formě polstrování, výplní, koberců. Perspektivní jsou i ochranné oděvy, pracovní oděvy či oděvy pro personál. Mezi speciální produkty, po kterých je evidována poptávka dále náleží nehořlavé záclony, ložní prádlo či vybavení pro hotely. V segmentu nejkvalitnějších látek hledají indické společnosti dodavatele s konkurenčněschopnější cenou než od tradičních italských partnerů, ačkoli se nejedná o významné množství.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

V Indii existují různé vládní podpůrné programy s alokací cca 2 mld. €, které jsou zaměřeny na oblast vodohospodářství a související sektory (např. Čistá Ganga, Čistá Indie a Chytrá města), stále větší roli v tomto oboru však hraje iniciativa Evropské komise s cílem podpořit společnosti členských států Evropské Unie ve snadnějším přístupu na indický trh. Největší potenciál skýtají příležitosti v oblasti zavlažování solárně poháněnými pumpami, mikro zavlažování, protipovodňová ochrana, dále služby spojené s udržením kvality podzemních vod, dále odborné studie týkající se zásob vody. Znečištění vodních toků a způsob úprav jejich vod stejně jako odpadních vod představuje další významnou oblast, na které mohou participovat české společnosti (mobilní úpravný vody, mobilní zařízení na čištění a desalinaci vody, stacionární čistírny odpadních vod, zařízení na zamezení ztrát vody při distribuci, technologie vedoucí k šetrnějšímu využití vody, a to na spotřebitelské i průmyslové úrovni). Všechny uvedené podoblasti pak mají z hlediska příležitostí společného jmenovatele – software, sběr, vyhodnocení dat, vzdělávání a budování kapacit a v neposlední řadě výzkum, vývoj a transfer technologií v oblasti vodohospodářství.

Co se týče odpadového hospodářství, Indie stále představuje velký nevyužitý potenciál. Jsou to zejména projekty na spalování komunálního odpadu a využití tepla a elektřiny takto získané. Perspektivní jsou rovněž technologie vedoucí k snížení emisí, znečištění ovzduší, prevence i následující opatření, včetně měřících zařízení a software.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Zdravotnictví má v Indii rozdílnou úroveň a příležitosti pro firmy ze zdravotnictví a farmaceutiky představují jak státní, tak soukromé, ale i další instituce (např. armáda). Máje na paměti silnou pozici Indie ve výrobě generik i alternativní medicíny (Ajurvéda, bylinné přípravky), potenciál představují léky, které si Indie zatím neumí sama vyrobit. Další kapitolou je zdravotnické zařízení a vybavení pro nemocnice (existují i řetězce s celoindickou působností a obrovským nákupním potenciálem), které poptávají lékařské přístroje. Významnou příležitost dále představují stlačené plyny v láhvích používané ve zdravotnictví.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělství se podílí z hlediska přidané hodnoty přibližně 17 % na tvorbě HDP a zaměstnává téměř polovinu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Vláda podporuje rozvoj organického zemědělství a snaží se tak přispět ke snížení objemu používaných chemických hnojiv. Velkým problémem je zajištění zavlažování

rozsáhlých ploch při racionálním využívání vodních zdrojů. Nicméně se postupně daří ve vyšší míře používat moderní mechanizaci, zvyšovat výnosy na hektar a minimalizovat ztráty. Šanci tak mají dodavatelé moderních technologií do zemědělství.

Potravinářství se může díky rostoucímu počtu obyvatelstva opřít o zvyšování poptávky. Zlepšující se životní úroveň se promítá do změny spotřebitelských vzorců a větší šanci tak mají stále více západní potraviny, například cereálie. Se změnou životního stylu souvisí i rostoucí obliba chovu domácích zvířat, psů a koček. Přičemž v letech 2016–2017 vzrostl vývoz krmiva pro psy a kočky z EU do Indie meziročně o 77 % a dosáhl hodnoty 62 mil. eur (7 % zemědělského a potravinářského vývozu EU do Indie). Zájem je v Indii také o kvalitní bílý mák, který se pěstuje v Česku. Indie dováží celou řadu zemědělských komodit, včetně například jablek, obilí a luštěnin.

Z hlediska českých vývozních položek v potravinářství je jistě zajímavé například pivo, které v Indii patří k nejoblíbenějším alkoholickým nápojům. Indické pivovary produkují pivo „mild“ (4–5 % alkoholu) a ve větší míře pak piva „strong“ (6–8 % alkoholu), které se prodává často v lahvích o objemu 650 ml. Clo na dovoz piva a ostatních alkoholických nápojů je velmi vysoké, což je jeden z důvodů, proč velké nadnárodní pivovarnické skupiny mají pivovary přímo v Indii. Potenciál prodeje českého piva v Indii je velký, neboť existuje poměrně slušné povědomí o Česku jako pivní velmoci. Velkou šanci uspět na indickém trhu mají čeští pěstitelé chmelu a úspěchy zde zaznamenali i dodavatelé technologií a služeb do pivovarů a minipivovarů.

► **Zpracovatelský průmysl**

Konkrétně jde především o dřevozpracující a papírenský průmysl. Dřevo jako surovina má v Indii stále mnohem širší uplatnění než v průmyslově vyspělých zemích. Je důležitým materiálem v celé řadě oborů od výroby nábytku až po stavebnictví. Zpracování dřeva má vazbu i na papírenský průmysl, který má před sebou velmi dobrou perspektivu, protože spotřeba papíru na obyvatele je v Indii hluboce pod průměrem vyspělejších zemí. Šanci uspět však mají i firmy s technologiemi využití dalších zdrojů při zpracování, zejména odpadních částí z cukrové třtiny (melasa) či sklizně rýže.

► **Železniční a kolejová doprava**

Indie zažívá „boom“ železniční a městské kolejové dopravy. Rozvoj infrastruktury se týká vyhrazení speciálních koridorů pro nákladní železniční dopravu a s tím spojené projekty na výstavbu. Probíhá rovněž intenzivní elektrifikace a výstavby dvou paralelních kolejových tratí namísto sólových. Poptávka je dále po výstavbě/přestavbě nádraží. Projekty tramvajové dopravy jsou ve fázi studii proveditelnosti v Dillí, které jsou poptávány municipálními orgány. Rozvoj metra v Indii je obrovský a téměř každý měsíc je v některém z indických měst otevřena celá či část linky metra. Z infrastrukturního hlediska to znamená příležitost nejen pro dodavatele tratí, elektronického a zabezpečovacího zařízení, signalizačního a komunikačních technologií, ale i celých souprav či jejich částí. Opakovaně je registrován zájem po automatických bezpečnostních dveřích na nástupištích. Velký potenciál mají dále turnikety, prodejní a výdejové stroje na lístky či žetony. Kamerové a CCTV systémy patří mezi další často poptávané zakázky.

Indické železnice jsou 3. největší zaměstnavatel na světě, mají 4. nejdelší síť na světě a zastaralou infrastrukturu, která zoufale potřebuje obnovu. V souvislosti s růstem střední třídy a potřebě se přepravovat, pak představuje železniční doprava významný potenciál, představující příležitost pro české exportéry. Poptávka po kolejnicích patří mezi nejhmatatelnější. Obdobně jako u městských kolejových systémů, telekomunikační, signalizační, zabezpečovací a elektronické systémy tvoří páteř příležitostí v infrastruktuře, společně s projekčními pracemi inženýrských železničních firem. Indická železnice

prochází obdobím velkého růstu. Vysokorychlostní železnice jsou plánovány na několika trasách včetně koridoru Dillí-Agra. Mezi Mumbaí a Ahmedabádem se staví další vysokorychlostní trať.

V rámci kolejových vozidel se pak jedná jak o nákup nových, tak modernizaci stávajících vozů a lokomotiv. Konkrétní vybavení s největšími příležitostmi představují světla a technologie do mlhy, sedačky, automatické dveře, detektory vadných kolejnic, sací systémy toalet, kvalitní lité podlahy, interiéry a mnoho dalších komponentů, jejichž funkce se dají shrnout do 4 oblastí: zvýšení bezpečnosti, zvýšení komfortu, zvýšení přepravní kapacity a zvýšení přepravní rychlosti. Určitá poptávka byla zaznamenána na přestavbu lokomotiv na tzv. dual-fuel pohon (diesel a CNG). Brzdové systémy jsou poptávány napřímo i jakou součástí subdodávek, ačkoli často v počtu, který je splnitelný pouze minimem uchazečů. Z indické strany začíná být zřetelný i zájem o výzkum a vývoj v oblasti železnice a také ve výměně zkušeností, získání know-how a navázání spolupráce na poli inovací. Trakce, trakční pohony a lokomotivy jsou předmětem velkého zájmu mnoha subjektů.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Chemický průmysl	HS 4702 - Chemická dřevná buničina, druhů pro rozpouštění
	HS 2808 - Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové a dusičné
	HS 2916 - Nenasycené acyklické a cyklické monokarboxylové kyseliny
	HS 3102 - Minerální nebo chemická hnojiva dusíkatá
	HS 3103 - Minerální nebo chemická hnojiva fosforečná
	HS 3809 - Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
	HS 3823 - Technické monokarboxylové mastné kyseliny; kyselé oleje z rafinace; technické mastné alkoholy
Strojírenský průmysl	HS 8426 - Lodní otočné sloupové jeřáby; mobilní zdvihací rámy, zdvižné obkročné vozíky, aj. vozíky
	HS 8428 - ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8455 - Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8457 - Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 9999 - Těžební zařízení
	HS 2711 - Ropné plyny a jiné plynné uhlovodíky
	HS 2709 - Minerální oleje a oleje ze živičných nerostů, surové

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
ICT	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 3003 – Léky (kromě zboží čísel 3002, 3005 nebo 3006) sestávající ze dvou nebo více složek smíchaných k terapeutickým nebo profylaktickým účelům, které nejsou v odměřených dávkách nebo upravené ve formě nebo v balení pro drobný prodej
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 3005 – Vata, gáza, obinadla a podobné výrobky (například obvazy, náplasti, zábaly), impregnované nebo potažené farmaceutickými látkami nebo upravené ve formě nebo v balení pro drobný prodej k léčebným a chirurgickým účelům a pro účely zubního nebo veterinárního lékařství
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 0105 – Drůbež
	HS 1001 – Pšenice
	HS 1004 – Oves
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 0808 – Jablka, hrušky a kdoule, čerstvé
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
Obranný průmysl	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví nebo lesnictví, k přípravě nebo obdělávání půdy; válce na úpravu trávníků nebo sportovních ploch
	HS 8710 – Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Sklářský a keramický průmysl	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
Zpracovatelský průmysl	HS 9405 – Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
	HS 2713 – Ropný koks, ropné živice a ost. zbytky minerálních olejů nebo olejů ze živčích nerostů
	HS 4408 – Listy na dýchání, překližky, ap., rozřezané, krájené nebo loupané ap., <6 mm
	HS 4702 – Chemická dřevná buničina, druhů pro rozpouštění
	HS 4806 – Rostlinný pergamen, nepromastitelné papíry, pauzovací papíry aj.
Zpracovatelský průmysl	HS 4812 – Filtrační bloky a desky z papíroviny
	HS 4907 – Nepoužité poštovní ap. známky; akcie, dluhopisy ap. cenné papíry

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5407 – Tkaniny z příze z hedvábí syntetického
	HS 5509 – Příze z vláken střížových chemických
	HS 5607 – Motouzy, šňůry, provazy a lana, splétané, impregnované, potažené ap. kaučukem nebo plasty
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
Železniční a kolejová doprava	HS 8601 – Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
Civilní letecký průmysl	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8526 – Příst. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7214 – Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7227 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7228 – Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7305 – Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
Služby	CPA 85.42 – Služby v oblasti terciárního vzdělávání
	CPA 55 – Ubytovací služby
	CPA 64 – Finanční služby, kromě pojištnictví a penzijního financování

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Země se nachází uprostřed masivní vlny urbanizace. Každoročně se asi 10 milionů osob přesouvá do měst v důsledku hledání pracovních míst a příležitostí. Růst a rozvoj indického hospodářství je naprosto klíčový pro snižování globální chudoby. Přestože se mezi roky 2005–2010 podařilo 53 milionů Indů vymanit z chudoby, stále se v Indii 400 milionů obyvatel nachází pod hranicí chudoby, což tvoří třetinu z celosvětového počtu chudých. V Indii je možné nalézt mnoho rozdílů (genderové, společenské, regionální...), se kterými se země bude muset do budoucna vypořádat.

► Sektor infrastruktury

Indie má vysokou potřebu investic do infrastruktury. Třetina venkovských obyvatel nemá přístup k silnicím průjezdným za každého počasí. Přistavy a letiště mají nedostatečnou kapacitu. Mnoho obyvatel je bez připojení k národní elektrické rozvodné síti, problém současně představují časté výpadky proudu. Průmyslová výroba, která by mohla potenciálně mnohem více přispívat k vytváření pracovních míst, zůstává relativně méně významnou součástí ekonomiky a podílí se pouze 17 % na tvorbě HDP. Masivní infrastrukturní potřeby Indie nemůžou být řešeny pouze prostřednictvím veřejných investic. Strategie se proto musí zaměřit na zlepšení veřejných i soukromých investic do infrastruktury. Například v oblasti energetiky, která má zásadní význam pro hospodářský růst, bude muset být zvýšena spolehlivost výroby, přenosu a distribuce. Výrobní sektor, zejména malé a střední podniky, má zásadní význam na vytváření pracovních míst. Zásadní bude dále reforma pracovního práva a lepší přístup k půdě a financím. Indie provedla mnoho investic do vodohospodářské infrastruktury, nicméně mnoho dalších investic má stále před sebou.

► Sektor vzdělávání

Podpora vyšší úrovně vzdělání a kvalifikace bude mít zásadní význam pro podporu prosperity v rychle se globalizujícím světě. Nicméně přestože základní vzdělání bylo z velké části univerzální, velká část studentů základní studium nedokončí. Méně než 10 % populace v produktivním věku má ukončené středoškolské vzdělání. Příliš mnoho absolventů středních škol nemá znalosti a dovednosti odpovídající dnešnímu měnícímu se trhu práce. Na podporu zlepšení kvality středních škol běží projekt MP Higher Education Quality Improvement. Více než 98 % indických dětí má nyní přístup k základní škole do 1 kilometru svého domova. Důraz je nyní kladen na zlepšení kvality výuky a udržení dětí ve škole. Výzvou je zajistit, aby více dětí mělo přístup ke středoškolskému vzdělání. Moderní je také duální vzdělávání, jež se nyní v Indii hojně rozšiřuje.

► Sektor zdravotnictví

Zlepšení zdravotní péče je velmi důležité. Ačkoli se zlepšily indické zdravotní ukazatele, úmrtnost matek a dětí zůstává vysoká. V některých indických svazových státech je srovnatelná s tou v nejchudších zemích světa. Zejména to souvisí s výživou indických dětí, jejichž blaho určí rozsah indické tolik očekávané demografické dividendy. Odhaduje se, že je 2,2 milionu nových případů TBC v Indii ročně, což představuje čtvrtinu celosvětového problému. Problém řeší skrze národní TB control program, který diagnostikoval, léčil a zachránil milióny životů. Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Indii využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Indii realizovali své podnikatelské záměry v oblasti zpracovatelského průmyslu a zdravotnictví, zejména se zaměřením na přenos technologií v těchto sektorech.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Exportní financování

EGAP v Indii v minulých deseti letech pojistil 37 případů v hodnotě 38,7 miliardy korun. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely strojní zařízení pro speciální průmyslová odvětví. Indie je dlouhodobě politicky i ekonomicky stabilní zemí se značným potenciálem pro české vývozce. Klienti EGAP sice využívají především pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti se získáním či plněním smlouvy o vývozu českým vývozcem, nicméně pojistit lze i platební rizika významných indických bank.

Indonésie

Video: O exportních příležitostech v Indonésii hovoří Jakub ČERNÝ, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Jakartě

Indonéská ekonomika má dlouhodobě pevný růstu HDP (průměrně okolo 5 %), který po pozvolném zpomalování od roku 2010 nabral opačný trend mírného nárůstu v roce 2016 a pokračoval v něm i v následujících dvou letech a v roce 2018 dosáhl podle předběžných výsledků růstu 5,1 %. Míra inflace v roce 2018 pohybovala okolo 3,4 %, což znamená pokles proti předchozímu roku, kdy dosahovala hodnoty 3,8 %. V zemi žije dle odhadů více než 260 mil. obyvatel a HDP na obyvatele je přibližně 3 800 USD. Nezaměstnanost se v roce 2018 pohybovala mezi 5,2 a 5,5 %. Běžný účet je od roku 2012 v deficitu, nicméně podle předběžných výsledků se podařilo udržet jej pod hranicí 3 % HDP.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	5,0	5,1	5,1	5,1	5,2	5,3
HDP/obyv. (USD)	3 604	3 876	3 789	3 971	4 319	4 569
Míra inflace (%)	3,5	3,8	3,4	3,8	3,8	3,4
Nezaměstnanost (%)	5,6	5,4	5,2	5,0	5,0	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-17,5	-16,8	-17	-19,7	-21,2	-24,8
Populace (mil.)	258,7	262	265,3	268,7	272,1	275,6
Konkurenceschopnost	41/138	36/137	45/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ EU s Indonésií jedná o podobě preferenční obchodní dohody CEPA (Comprehensive Economic Partnership Agreement), která by výhledově plně pokryla spolupráci v oblasti obchodu, zejména tarifů, přístupu na trh a ochrany investic.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra (WEF) je Indonésie na 45. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR do Indonésie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8406	Turbíny na páru vodní nebo jinou	337 148	11,5	–	–
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	311 685	10,6	41 330	654,1
2921	Sloučeniny s aminovou funkcí	221 668	7,5	188 573	17,6
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	171 874	5,8	42 045	308,8
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	148 831	5,1	88 639	67,9
8477	Stroje na zpracování kaučuku plastů jinde neuv.	114 310	3,9	5 035	2 170,3
4702	Buničina dřevná chemická pro chem zpracování	109 603	3,7	670 944	-83,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	98 655	3,4	24 757	298,5
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	66 847	2,3	120 913	-44,7
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje, jinde v této kapit	66 017	2,2	61 863	6,7
Celkem TOP 10		1 646 638	56,0	1 244 099	32,4
Celkem vývoz		2 941 892		2 581 262	14,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Indonésie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
4001	Kaučuk přírodní balata guataperča guajal apod	605 751	8,3	805 037	-24,8
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	580 057	8,0	459 241	26,3
6404	Obuv se svrškem z materiálů textilních	577 055	8,0	529 485	9,0
6403	Obuv se svrškem z usně	409 792	5,6	340 213	20,5
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	405 252	5,6	414 256	-2,2
6402	Obuv ostatní z kaučuku plastů	256 147	3,5	205 861	24,4
8510	Holicí strojky, stříhací strojky na vlasy a srst a depilační přístroje	236 255	3,3	1 768 020	-86,6
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	230 172	3,2	191 846	20,0
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	206 643	2,8	247 646	-16,6
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	181 053	2,5	190 224	-4,8
Celkem TOP 10		3 688 177	50,8	5 151 829	-28,4
Celkem dovoz		7 254 520		9 096 199	-20,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Civilní letecký průmysl

Indonésie je silně závislá na letecké dopravě. Vzhledem k růstu intenzity letecké dopravy hustota letištní sítě a v řadě případů i technická úroveň jejich vybavení nedostatečná. Existují možnosti jak přímých dodávek konečným zákazníkům, tak prostřednictvím subdodavatelů. V Indonésii je v současné době 600 letišť a přistávacích ploch, z čehož 233 je vlastněno a provozováno státem. Většina funkčních letišť má v současné době přetíženou kapacitu o 200 až 300 %. Rovněž se počítá s obnovou a navyšováním kapacit několika desítek letišť stávajících. Vzhledem k růstu objemu letecké dopravy, plánuje vláda další navyšování investic do letištní infrastruktury a bezpečnosti leteckého provozu. Značný potenciál mají rovněž dodávky SW pro řízení leteckého provozu nebo malých letounů jak pro osobní, tak nákladní dopravu. Ze stejných důvodů má země velký potenciál i pro dodávky letecké techniky. Z pohledu ČR je perspektivní zejména urgentní poptávka v oblasti letounů s kapacitou pro zhruba 20 pasažérů. O to více, že domácí výroba letounu s obdobnými parametry nabrala skluz o minimálně 3 roky.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Dopravní infrastruktura země potřebuje rozsáhlou modernizaci prakticky ve všech oblastech – silnice, železnice, letiště, městská doprava. Spolu s růstem ekonomiky a životní úrovně obyvatel se nejen navýšily počty automobilů a motocyklů, ale také jasně ukázala poddimenzovanost infrastruktury. Ve snaze řešit situaci probíhá v zemi řada projektů na celostátní i lokální úrovni. Aktuálně probíhá výstavba železničních a dálničních koridorů napříč hlavním ostrovem Jáva a v plánu jsou další velké projekty, z nichž mnohé jsou nicméně v realizační fázi zpožděny. V letech 2015–2019 měla proběhnout výstavba tzv. trans sumaterského železničního koridoru o délce 2168 km. Aktuálně se oživuje zpožděný projekt nové dopravní infrastruktury Yogyakarty. Na pro gramu dne je též plán obnovy železnic a vozového parku státní železniční společnosti PT Kereta Api. Řešení prakticky krizové situace městské hromadné dopravy je jednou z hlavních priorit současného vedení hlavního města. V metropoli Jakarta je budována první trasa metra, a začíná se stavět vnitřní městský okruh nadzemní kolejové dopravy. Městská hromadná doprava se bude dále rozvíjet návazně na tyto páteřní linky. Potřebný je rovněž systém na výběr elektronického jízdného a mýtný systém.

► Energetický průmysl

Vláda prezidenta Joko Widoda vyhlásila ambiciózní plán navýšení energetické produkce v letech 2015–2020 o 35 tis. MW. Neméně ambiciózním cílem je podíl 23 % z celkového objemu v zemi vyrobené energie z obnovitelných zdrojů v roce 2025. Přestože se aktuálně ukazuje, že čísla o celkové potřebě výrobních kapacit budou podstatně relativizována, jde i nadále o velmi zajímavý segment. O to více, že aktuálně lze zaznamenat určitý trend směřující od klasické „velké“ energetiky opět k menším, ekologickým způsobům výroby energie. Nemalý podíl by měly tvořit i vodní elektrárny, tedy oblast s tradičně silným know-how českých firem. Uplatnit se mohou i solární a větrné technologie, zejména v kombinaci s ukládáním energie v bateriích. Velmi trendy je i v Indonésii i téma „waste to energy“, tedy výroba energie z odpadu, a to také v kontextu odpadu přírodního charakteru (zbytky z dřevovýroby, kokosové slupky, dřevo z obnovy palmových plantáží atp.). Součástí podpory obnovitelných zdrojů jsou i státní garance

týkající se výkupu a cen elektrické energie, byť v současnosti způsobila značný rozruch mezi investory v této oblasti nová legislativa, která do budoucna limituje poskytované výhody a upřednostňuje projekty mimo centrální ostrov Jáva. Hlavním zdrojem elektrické energie budou v Indonésii i nadále tepelné elektrárny, protože země disponuje značnými zásobami relativně kvalitního uhlí. Průběžně jsou vypisovány tendry na výstavbu nových elektráren formou EPC stejně tak jako formou IPP. České firmy mohou najít uplatnění v obou těchto modelech.

► Obranný průmysl

Obranný rozpočet země v posledních letech roste v souvislosti s koncepcí současné vlády, usilující o modernizaci armády. Výdaje na modernizaci armády rostou, a i když i v poměru výdajů k HDP patří Indonésie i nadále v rámci regionu spíše k podprůměru, nominálně jde bezesporu o zajímavý trh. Plán současné vlády je navýšit postupně v nadcházejících 5 letech podíl výdajů na obranu na 1,5 % HDP. Vláda si je vědoma relativní zaostalosti ve výzbroji indonéské armády v porovnání s nejbližšími sousedy (Malajsie a Singapur) a hodlá tento problém řešit zásadní obnovou a rozšířením armádní výzbroje a výstroje. Specifikem Indonésie spočívá ve snaze neorientovat se v dané oblasti jedním směrem a vyhnout se tak závislosti. Kombinuje proto z uvedeného důvodu například vojenskou techniku USA a Ruska a ze stejného důvodu preferuje v případě kompatibilní a kompetitivní nabídky k uvedeným silným zbrojařským zemím, ty, které touto optikou nevnímá jako rizikové. Zařízení české (československé) provenience má v zemi určité renomé a tradici, na kterou lze navázat. Uvedená preference dodavatelů tak dává českým firmám poměrně dobré šance, nicméně tato situace zjevně může být časově velmi omezená a změnit se v případě posunu politického kurzu vedení Indonésie.

Mezi perspektivní oblasti z pohledu českého obranného průmyslu patří ruční zbraně, munice, pozemní technika včetně vozidel, letecká technika (transportní a výcvikové letouny) či pokročilá elektronika.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Současný stav odpadového hospodářství není uspokojivý. Státní politika životního prostředí a vývoj urbanizace podporují konkurenceschopnou nabídku českých firem. Vláda připravuje pobídky pro získávání energie z odpadů. Přípravují se plány na přeměnu odpadů v energii zejména ve velkých městských aglomeracích. Potenciálně zajímavé pro české exportéry jsou např. možnosti dodávek čističek odpadních vod, kompostních zařízení či bioplynových stanic. Schází rovněž technologie na zpracování odpadů nebo pro výstavbu a údržbu kanalizací.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zatímco v roce 2004 bylo v Indonésii 1 246 nemocnic, poslední dostupné údaje již hovoří o počtu 2554 nemocnic v zemi, z toho 882 je státních. Růst počtu nemocnic a zdravotnických zařízení se ještě zintenzivnil po zavedení všeobecné zdravotní péče. Poměr nemocničních lůžek k počtu obyvatel je i nadále hluboko pod průměrem v rozvinutých zemích. 80 % veškerého zdravotnického a laboratorního zařízení používaného v Indonésii pochází z dovozu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8529 – Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogalá a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9014 – Busoly, včetně navigačních kompasů; ost. navigační nástroje a přístroje
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 9012 – Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Energetický průmysl	HS 7303 – Trouby, duté profily ap., z litiny
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7305 – Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8405 – Generátory plynové
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.	
Obranný průmysl	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukcty
	HS 5603 – Netkané textilie, též impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované
	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8710 – Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 7202 – Feroslitiny
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 8601 – Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení	
Automobilový průmysl	HS 8539 – Žárovky, výbojky el. ultrafial., infra., obloukovky
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8711 – Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky

Exportní financování

EGAP v Indonésii v minulých deseti letech pojistil 10 případů v hodnotě 5,3 miliardy korun. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely stroje a zařízení k výrobě energie. Indonésie je stabilní zemí se značným potenciálem. Klienti EGAP poptávají především pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti se získáním či plněním smlouvy o vývozu českým vývozcem. EGAP má ale pozitivní zkušenosti i s pojištěním zakázek v korporátním sektoru. Doporučit lze spolupráci s bankovním sektorem.

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Indonésie je různorodým státem s tisíci ostrovy, mnoha náboženstvími, mnoha jazyky a více než 300 etnickými skupinami. V posledních dvou dekadách zaznamenala působivý ekonomický růst. Hrubý národní příjem na osobu se zvýšil z 560 USD v roce 2000 na 4100 USD v roce 2018. Indonésie je 4. nejlidnatější stát světa a 16. největší světová ekonomika. Postupně redukuje chudobu, nicméně tento proces neprobíhá v celé zemi rovnoměrně a některé, především odlehlé oblasti zůstávají velmi zaostalé a rozevírají se také sociální nůžky uvnitř populace. Prostor pro rozvojovou spolupráci bezpochyby v Indonésii existuje, ideálně v kombinaci s podporou startu návazných obchodních aktivit. V tomto směru bylo v zemi aktuálně v roce 2018 realizováno 5 tzv. B2B projektů financovaných Českou rozvojovou agenturou.

► Sektor energetiky

Indonésie má ambiciózní plán pro zvýšení energetické produkce do roku 2020 o 35 tis. MW. Téměř čtvrtina vyrobené energie do roku 2025 by měla pocházet z obnovitelných zdrojů. Indonésie také provedla reformu dlouhodobých plošných energetických dotací, a soustředí se na investice do programů majících přímý vliv na chudé obyvatelstvo, zejména na samotné zajištění dostupnosti elektřiny jako takové.

► Sektor infrastruktury

Infrastruktura je definována jako jedna z priorit současného pětiletého plánu rozvoje Indonésie. I přes značené investice do infrastruktury a následnému rozvoji v minulém období je potřeba dalších investic značná. Indonésie se skládá z více než 500 autonomních samospráv, které administrují infrastrukturní projekty a zodpovídají za ně. Vznikl velký projekt The Local Government Decentralized Project, který má přispět k efektivnímu řízení investic do infrastruktury se zaměřením na zvýšení zodpovědnosti a transparentnosti.

► Sektor vody a sanitační

Zajištění pitné vody, kanalizace a čištění vody pro rostoucí populaci je významný problém. Přístup k hygienickým toaletám mají pouze dvě třetiny obyvatel. Vznikl program The National Rural Water Supply and Sanitation Project (PAMSIMAS) pro spolupráci mezi centrální vládou a komunitami. Program je aktivní ve 32 provinciích a obecně považován za nejefektivnější možnost pro rozšiřování přístupu k pitné vodě a hygienickým službám. Je na něj alokováno přes miliardu USD a cílem je zlepšení situace obyvatel ve třiceti tisících vesnic.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Irák

Ekonomika Iráku byla výrazně ovlivněna válečnými konflikty z počátku tisíciletí. Po propadu hospodářství z let 2000–2002, vykázala ekonomika růst HDP ve výši 81,8 % a 53,4 % v letech 2003 a 2004. Poté do roku 2015 činil růst HDP v průměru 6 % ročně. V roce 2017 byl pokles HDP ve výši -2,1 %. Míra inflace by se i v příštích letech měla stabilně držet okolo 2 %. V zemi žije téměř 40 mil. obyvatel a HDP na obyvatele je přibližně 4 950 USD. V zemi je vykazována nezaměstnanost okolo 16 %. Běžný účet platební bilance byl v roce 2018 v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	13,1	-2,1	1,5	6,5	3,2	2,7
HDP/obyv. (USD)	4 505,3	4 950,3	5 793,4	6 116,9	6 210,1	6 318
Míra inflace (%)	0,5	0,1	2,0	2,0	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-13,4	4,3	15,9	7,9	-4,4	-9,2
Populace (mil.)	37,9	38,9	39,9	40,9	41,9	43
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současné době Evropská unie nejedná s Irákem o žádné preferenční obchodní dohodě.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), Irák nefiguruje a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Iráku 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8802	Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě (včetně)	174 627	16,7	598 957	-70,8
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	111 263	10,6	14 135	687,1
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	67 551	6,5	52 273	29,2
8526	Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístř	50 009	4,8	17 158	191,5
4804	Papír aj. nenatíraný ne k popisování hyg účelu	39 719	3,8	71 998	-44,8
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	35 074	3,4	33 569	4,5
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	34 816	3,3	74 764	-53,4
8402	Generátory pro výrobu páry vodní a jiné	33 484	3,2	772	4 237,3
0407	Vejce ve skořápkách čerstvá, konzerv., vařená	27 160	2,6	26 445	2,7
8478	Stroje a přístř. pro přípravu a zpracování tabáku	22 028	2,1	19 467	13,2
Celkem TOP 10		595 731	56,9	909 538	-34,5
Celkem vývoz		1 046 080		1 486 870	-29,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Iráku 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7112	Odpady a úlomky drahých kovů i plátovaných kovů	303	16,9	–	–
8412	Motory pohony ostatní	237	13,2	–	–
8427	Vozíky stohovací vidlicové aj. s zařiz manipul	235	13,1	–	–
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	213	11,9	1,0	212 00,0
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	187	10,4	85	120,0
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	174	9,7	–	–
8431	Součásti jeřábů vozíků ap. buldozerů fréz aj.	111	6,2	–	–
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje, jinde v této kapit	101	5,6	8,0	1 162,5
7118	Mince	53	3,0	–	–
2505	Písky přírodní i barevné neobsahující kovy	26	1,5	–	–
Celkem TOP 10		1 640	91,6	94	1 644,7
Celkem dovoz		1 790		2 179	-17,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Byla zaznamenána poptávka po osobních i užitkových vozech zejména do oblasti Basry.

► Energetický průmysl

V oblasti energetiky se jedná především o rafinerie a elektrárny. Jde o stavbu nových investičních celků, nebo o rozšiřování kapacity stávajících investičních celků. V případě rafinerií se uvažuje po osvobození území o rehabilitaci rafinerií a o stavbě nové rafinerie v Basře, která by měla mít stejnou kapacitu nebo větší, než stávající rafinerie v Šuajba (500 mil. USD). Tento záměr na stavbu rafinerie byl schválen ministerstvem ropy a měl by být schválen i vládou. Dále se uvažuje o rozšiřování kapacity menších rafinerií ve městech Amara, Samawa, Nasiríje (rozšíření kapacity v každém uvedeném případě představuje částku 100 mil. USD). Rozšiřování kapacity u malých rafinerií v Regionu iráckého Kurdistánu (RIK) připadá v úvahu u rafinerie NOKAN GROUP (100 mil. USD), KIRKUK (100 mil. USD). V případě elektráren je před podpisem výstavba paroplynového cyklu pro elektrárnu Khormala (300 mil. USD).

► Obranný průmysl

V oblasti obranného průmyslu existuje poptávka po různých typech munice a bojové techniky včetně tanků, děl, bojových vozidel. Možnost expandovat v tomto sektoru byla posílena slibnými nákupy z irácké strany v posledních letech. V současné době je také konzultována s iráckým ministerstvem obrany a průmyslu možnost vývozu investičního celku – továrny na výrobu munice a uvažuje se o jedné továrně na výrobu munice pro Bagdád (300 mil. eur) a druhé pro Erbil (300 mil. eur).

► Služby

Pro české firmy jsou šance v dodávkách cementáren (Karbala – 200 mil. USD, Sulaimania – 200 mil. USD, obojí dodávka investičního celku).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V souvislosti s trváním ozbrojeného konfliktu vyvstává potřeba dodávek přístrojů a zdravotního materiálu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Z potravinářských výrobků bude dobré posílit vývoz vajec, která se stala tradičním vývozním artiklem, a dalších potravin např. mléka.

► Zpracovatelský průmysl

Zvýšená poptávka po dodávkách cigaret a papíru a kartonu stále trvá a lze s ní počítat i do budoucna.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 3602 – Připravené výbušniny, jiné než prachové výmetné složky
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Energetický průmysl	HS 7321 – Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0407 – Ptačí vejce, ve skořápce, čerstvá, konzervovaná nebo vařená
Zpracovatelský průmysl	HS 2402 – Doutníky (též s odříznutými konci), doutníčky a cigarety z tabáku nebo tabákových náhražek
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 4811 – Papír karton vata buničitá aj. natřené plasty
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
Služby	CPA 41 – Budovy a výstavba budov
	CPA 42 – Inženýrské stavby a jejich výstavba

Írán

Írán je třeba počítat mezi nejvýraznější hráče Středního východu i díky vnitřnímu trhu čítajícímu 81 mil. spotřebitelů (s bezprostředním přístupem na trhy sousedních zemí s dalšími 200 mil. obyvateli), ekonomice dlouhodobě rostoucí kolem 3,2 % ročně, HDP na obyvatele přes 5 tis. USD, obecně vysoké úrovni vzdělanosti populace a rozvinutému školství, relativně slušně fungující státní infrastruktuře, víceméně stabilní vnitřní bezpečnostní situaci (alespoň ve srovnání se zeměmi oblasti). Klíčový vliv na budoucnost iránské ekonomiky bude mít vztah se Spojenými státy a evropskými partnery. Inlace země je v současné době dle MMF odhadována velmi vysoko (roku 2018 29,6 %), populace se navyšuje a k roku 2018 je odhadována přes 82 mil. Obyvatel. Běžný účet je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	12,5	3,7	-1,5	-3,6	1,1	1,6
HDP/obyv. (USD)	5 027	5 290	5 222	4 006	4 052	4 153
Míra inflace (%)	9,0	9,6	29,6	34,1	24,2	17,5
Nezaměstnanost (%)	12,4	11,8	12,8	14,3	15	15,6
Bilance běžného účtu (mld. USD)	16,3	9,5	5,8	0,9	-3,7	-3,3
Populace (mil.)	80,5	81,4	82,4	83,2	84,1	85
Konkurenceschopnost	76/138	69/137	89/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Hlavním problémem pro obchodování s Íránem je aktuálně obnovení protiiránských sankcí ze strany USA administrativy v roce 2018.
- ▶ Tyto sankce zahrnují vztahy s iránskými osobami a subjekty, obchodování s Íránem ve vyjmenovaných oblastech či nutnost získání licencí ze strany US ministerstva financí pro obchodování v dalších sektorech. Teoreticky by se sankce neměly vztahovat na tzv. humanitární dodávky (léky, potraviny

apod.). Problémem také je i aktuální omezení závazků jaderné dohody ze strany Íránu a to zvláště vzhledem k evropským partnerům, kteří dohodu i po odstoupení ze strany USA nadále ctíli.

- ▶ Níže jsou uvedeny jasně stanovené sankcionované organizace (aktivity) průmyslové oblasti s datem jejich implementace:

Platnost od 6. srpna 2018

Obchod s měnami a US bankovkami, a to včetně řešení íránského státního dluhu.

Obchod s drahými i dalšími kovy, uhlím, softwarem užívaným v průmyslu, automobily, letadly, dovoz íránských kobereců a potravin do US atd.

Platnost od 4. listopadu 2018

Sankce pro íránské fyzické a právnické osoby, které byly sankcionovány před dnem implementace JCPOA (16. 1. 2016) nacházející se na „OFAC’s Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (SDN List) (+ Executive Order 13599).“

Sankce proti íránskému energetickému, loďařskému (včetně provozování námořních přístavů) a finančnímu sektoru.

Nákup, prodej, transport či marketing petrochemických výrobků a produktů z Íránu

Centrální íránská banka

National Iranian Oil Company (NIOC) a organizace v jejím vlastnictví či jí kontrolované nebo provozované.

Central Bank of Iran a ostatní íránské banky

- ▶ Kromě sankcí US administrativy bylo další překážkou pro zahraniční firmy rozhodnutí Ministerstva průmyslu, dolů a obchodu Íránu o zákazu dovozu 1 339 položek do Íránu a 159 položkách podléhajících zákazu vývozu z Íránu. V neposlední řadě obchod s Íránem zkomplikovalo drastické oslabování místní měny.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Írán umístil na 89. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Íránu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	181 012	12,0	77 753	132,8
7013	Sklo stolní domáckenské kuchyňské aj. zboží	135 688	9,0	304 071	-55,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	120 214	7,9	157 848	-23,8
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	78 868	5,2	70 838	11,3
2507	Kaolin jíly kaolinitické jiné i kalcinované	59 972	4,0	104 704	-42,7
8482	Ložiska kuličková válečková jehlová	55 097	3,6	560	9 738,8
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	54 138	3,6	5 908	816,4
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	47 104	3,1	4 569	930,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	42 132	2,8	298	14 038,3
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	34 642	2,3	–	–
Celkem TOP 10		808 867	53,5	726 549	11,3
Celkem vývoz		1 512 679		1 770 959	-14,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Íránu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7202	Feroslitiny	77 191	19,5	7 340	951,6
3102	Hnojiva minerální chemická dusíkatá	62 473	15,8	–	–
0802	Ovoce skořápkové ost. čerstvé sušené loupané	54 321	13,7	55 299	-1,8
3903	Polymery styrenu v primárních formách	29 663	7,5	5 134	477,8
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	25 971	6,6	31 979	-18,8
7013	Sklo stolní domáckenské kuchyňské aj. zboží	18 946	4,8	–	–
0806	Hrozny vinné čerstvé sušené	15 669	4,0	20 535	-23,7
7228	Tyče pruty úhelníky profily z oceli legov ost	14 406	3,6	11 790	22,2
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	14 401	3,6	79 611	-81,9
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	12 798	3,2	23 460	-45,4
Celkem TOP 10		325 839	82,2	235 148	38,6
Celkem dovoz		396 164		376 483	5,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V automobilovém průmyslu, který je jedním z nejvíce postiženým odvětvím díky k US sankcím došlo k rapidnímu poklesu domácí výroby vozidel, včetně dovozu náhradních dílů. Nejvíce postiženými automobilkami jsou nejen přední výrobci, jako Iran Khodro, Saipa Group a Kerman Moto, ale i různí dovozci např. Setareh Iran Co., výhradní dovozce vozů Mercedes Benz či MAMMUT Industrial Group, dovozce vozů Scania a VW Minivan. Za devět měsíců roku 2018 se vyrobilo na 713 233 automobilů což znamená pokles ve srovnání se stejným obdobím v roce 2017 až o 31,2 %.

Dalším problémem je bezpečnost samotných íránských vozidel, která sice splňují íránská bezpečnostní pravidla (včetně nárazových testů), ale již zdaleka nevyhovují mezinárodním standardům (kolem 70 % v zemi vyrobených automobilů). Mnohé modely se vyrábí více jak čtvrt století v nezměněné formě (např. Peugeot 405).

Z hlediska ekologické zátěže (spaliny, hluk) vedou motocykly s 25% podílem na znečištění vzduchu většiny íránských měst. Kolem 2,5 mil. motocyklů není vybaveno katalytickými konvertory, tím pádem každý z nich vyprodukuje tolik emisí jako osm motocyklů splňující emisní standard Euro3.

Motocyklová doprava tvoří 6 % veřejné dopravy Teheránu a má na svědomí více 25 % všech dopravních nehod v hlavním městě.

► Civilní letecký průmysl

Důležitou oblastí s aktuálními příležitostmi pro české exportéry zůstává civilní letecká doprava. Bohužel se však řadí do sankcionované oblasti. Zajímavou alternativou byla možnost dodávek ruského civilního letadla Sukhoi Superjet - 100 či letounu středního doletu MS-21. Avšak velký podíl kompozitních materiálů dodávaných z USA pro stavbu již zmíněného MS-21, bude zřejmě příčinou pozastavení jejich výroby. Na trhu je velká mezera v sektoru ultra lehkých a sportovních letadel. Možnost školení pilotů íránských leteckých společností.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Na území Íránu se nachází 322 dolů, ve 257 z nich je prováděna těžba. Těžební průmysl se na HDP země podílí 5 % (potřeba nárůstu až na 9,9 %), z čehož samotný podíl těžby minerálů na HDP země činí pouhých 1,2 % (těžba kolem 1,2 Mt/denně). Írán má potvrzené zásoby 68 druhů minerálů (37 mld. t) s předpokládanou rezervou až 57 mld. t. v dnešních cenách za cca 700 mld. USD. Kapacitně nevyužity zůstávají světově největší zásoby zinku, mědi (9. místo na světě), železa (9. místo), uranu (10. místo) a olova (11. místo). Odhadované zásoby železné rudy v Íránu jsou 4,6 mld. t, z čehož je kolem 60 %, tedy 2,8 mld. t, s obsahem železa vyšším jak 51 %. Produkce těchto dolů do roku 2014 dosáhla 54 Mt železné rudy, ačkoliv kapacita dolů je až 82,8 Mt. Potřeba do roku 2025 je cca 154 Mt.

Írán má velké zásoby kvalitního uhlí (potvrzené zásoby 1 075 Mt), které se na mnoha místech dá dokonce těžít povrchově. Tyto zásoby leží zatím téměř nedotčené. Roční těžba je nyní cca 2 Mt., z toho více jak 800 tis. tun představuje koksovateľné uhlí. Výroba surové oceli v loňském roce dosáhla 21 Mt při současné výrobní kapacitě cca 31 Mt. Íránu tak patří 14. příčka v celosvětové produkci oceli. Do roku 2025 by země ráda dosáhla až na celosvětově šesté místo s produkcí 55 Mt a následným vývozem 20–25 Mt.

Předpokládané investice nutné pro dosažení tohoto cíle jsou 24,7 mld. USD (22,1 mld. Euro). Z této částky by mělo jít na rozvoj infrastruktury kolem 13,39 mld. Euro (včetně 5,05 mld. Euro na výstavbu nových železničních sítí a 3,3 mld. Euro na výrobu el. energie). Na rozvoj samotných ocelářských závodů a zpracování surového materiálu pak připadne cca 8,2 mld. Euro.

Cena výroby oceli se pohybuje kolem 300 USD/t a u výroby hliníku 1 500 USD/t.

Roční výroba hliníku dosáhla 350 000 t při současné výrobní kapacitě cca 487 000 t. Požadavek na výrobu hliníku do roku 2020 je 780.00 Mt/rok a do roku 2025 je 1,5 Mt/rok.

Nutné investice do důlního a hutního průmyslu do roku 2020 jsou odhadovány na 51 mld. USD, z čehož 30 mld. připadá na ocelárny, 11 mld. na výrobu hliníku a 9–10 mld. USD pak do cca 29 důlních projektů.

Slibně se vyvíjí spolupráce v dodávkách zařízení pro těžbu uhlí a nerostů. Možná i spolupráce v geologickém průzkumu podloží.

Strategické zásoby ropy země se odhadují na 711 mld. barelů. V Íránu se nachází 358 rezervoárů, včetně 195 dosud ne zcela prozkoumaných polí.

Bohužel současné primární a sekundární způsoby těžby ropy „tzv. IOR“ neumožňují zvýšení výtěžnosti ropných ložisek nad rozmezí 20–40 %.

Nutnost aplikace tzv. „terciální metody-EOR“, která je z technologického hlediska pro Írán momentálně nedostupná. Touto metodou je možné zvýšit výtěžnost ropy až na 60–70 %.

Nutné investice do ropného průmyslu jsou (dle pětiletého rozvojového plánu 2016–2020) odhadovány na 180 mld. USD, z čehož 100 mld. USD je nutno investovat do ropného průzkumu a produkce a zbývajících 80 mld. USD do rafinace a distribuce přírodního plynu. Investiční prioritou jsou zejména katalyzátory. Domácí výroba tohoto zařízení spolu s technologickým know-how pokrývá kolem 30 % potřeby.

Národní íránská ropná společnost (NIOC) vytypovala šest nových projektů pro zpracování LNG o celkové kapacitě 70 mil. t/rok. Jsou to Persian LNG s kapacitou 16,2 mil.t/rok; Pars LNG s kapacitou 10 mil.t/rok; Iran LNG s kapacitou 10,8 mil.t/rok; North Pars LNG s kapacitou 20 mil.t/rok; Golshan LNG s kapacitou 10 mil. t/rok a dva menší projekty s kapacitou 3 mil.t/rok.

Hlavním dodavatelem zařízení na zpracování LNG je Německo. Cena výstavby závodu na zpracování LNG se pohybuje kolem 700–800 USD za tunu LNG.

Možné dodávky zařízení pro regulaci a měření průtoků. Specifickým problémem je spalování asociovaného zemního plynu (associated gas flaring).

► Elektrotechnika

Největší podíl na trhu s elektronikou jsou bezesporu mobilní telefony. Jen v loňském roce dosáhl obrát s touto komoditou 438 mil. USD. Hlavními dovozci byly UAE se 73% podílem na dovozu do Íránu, Čína (17 %) a Jižní Korea (9 %). Dovezeno bylo kolem 3,22 mil. mobilů.

Velkým problémem v sektoru domácích spotřebičů je pašované zboží. Za loňský kalendářní rok celkový objem nelegálně dovezených domácích spotřebičů dosáhl zhruba 30 mil. kusů (nárůst o 161 %). Domácí produkce s více jak 600 výrobci pokrývá zhruba 25 % poptávky po tomto zboží, kdežto ani ne deset zahraničních firem pokrývají více jak 75 % místního trhu. Hlavními dovozními komoditami (převážně z J. Koreji, Turecka, UAE a Číny), jsou chladicí jednotky, ledničky / mrazáky, pračky, myčky, šlehače mixéry a mlýnky a plynové trouby (Itálie), PC a televizní monitory (přijímače).

► Energetický průmysl

Výroba elektrické energie dosáhla dle dostupných údajů (duben 2018) 78 484 MW, z čehož 81,63 % (64 070 MW) bylo vyrobeno v tepelných elektrárnách (parní turbíny 25,53 %, plynové turbíny 33,96 %, kombinovaný cyklus 31,4 %), 15,13 % (11 881 MW) ve vodních elektrárnách a jen 1,3 % (1 020 MW) v jaderné elektrárně Bushehr.

Podíl obnovitelných zdrojů na celkové výrobě elektrické energie země činí 0,84 %. Celkově bylo k září 2018 v Íránu vyrobeno 663,03 MW elektrické energie z obnovitelných zdrojů, z čehož 277,6 MW větrné elektrárny (41,8 %), 265,86 MW solární elektrárny (40,1 %), 10,62 MW bioplyn (1,6 %), 95,35 MW malé vodní elektrárny (14,3 %) a 13,6 MW spalovny odpadu (2,1 %).

K 31. 12. 2018 byl podíl obnovitelných zdrojů 670 MW (v 97 elektrárnách / instalacích), při čemž 445 MW je ve výstavbě (42 elektráren / instalacích).

Instalace solární elektrárny vyjde cca na 700 USD na každý kW dodaný elektrické energie do sítě.

Při ročním předpokládaném nárůstu HDP 5,8 %, energetická spotřeba země v roce 2020 dosáhne cca 1 609,5 MMBOE (ekvivalent milion barelů ropy).

Zájem je o její snížení v jednotlivých odvětvích a to následovně:

Doprava (o 28 %), průmysl, (o 23 %), domácnosti (o 20 %), petrochemický průmysl (o 18 %), zemědělství (o 7 %), služby (o 4 %).

Pro naplnění tohoto ambiciózního plánu je nezbytně nutná jak implementace moderních kontrolních a monitorovacích systému pro boilersy, kotle a parogenerátory, tak i modernizace přehříváků a výměníků tepla, retrofity přečerpávacích stanic, a dále pak i přechod na ekologickou dopravu (el. dopravní prostředky, hybridy).

► Chemický průmysl

Roční výroba čistících, pracích a mycích prostředků dosahuje 1,45 mil. t přestože kapacita výrobních linek může být využita až na 4 mil.t./rok Z tohoto hlediska je domácí výroba těchto produktů plně soběstačná. I to je jedním z důvodů, proč mnohé z těchto výrobků spadají do kategorie zakázaného dovozu do Íránu.

Velkou závislostí na dodávkách ze zahraničí trpí petrochemický průmysl, kterému chybí základní suroviny jako hexanol, orthoxylene, fenol, styren, etylén glykol, vinyl, chlorid a další chemické sloučeniny. Dále pak se nedostává surovin spojených s výrobou PET produktů nutných pro přepravu a úschovu ropných a potravinářských výrobků.

Nedostatek domácích surovin na výrobu pneumatik, především pro těžké nákladní automobily a autobusy vedla k snížení dovozních cel na tyto výrobky z 26 % na 5 %. V automobilovém průmyslu je ročně potřeba kolem 350 000 t pneumatik.

► ICT

V současné době již není možné úplně blokovat rozvoj moderních IT technologií. Za loňský rok kapacita IP sítě 7,787 GB/s. Připojení na mobilní internetovou síť mělo 53 244 454 lidí což je 60,15 % nárůst oproti loňskému roku. Počet vydaných SIM karet dosáhl čísla 169 mil. (9,8 % nárůst). Pro rok 2018–2019 bylo z rozpočtu na rozšíření internetového pokrytí na venkově vyčleněno kolem 72,4 mil. USD (k dnešnímu dni je internetovou sítí pokryto na 55 207 iránských vesnic).

3 D pokrytí je hlášeno u 33 800 měst a 4D pokrytí (pro LTE telefony) u 27 000 měst. Co se silniční sítě týká, tak signál je dosažitelný na cca 58 000 km země.

Nutnost položení cca 400 000 km optických vláken.

V ICT sektoru je zaměstnáno přibližně 200 000 lidí.

Bezplatných WiFi připojení tzv. „public WiFi hot spots“ je v zemi celkem 270. Do konce íránského roku (březen 2019) je počítáno se zprovozněním dalších 1 000 míst.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

Íránský hutní průmysl trpí chronickým nedostatkem uhlíkových elektrod, jež jsou nepostradatelné v elektrických obloukových pecích nutných pro výrobu oceli, které používá 70–75 % íránských oceláren. Z EU se elektrody dovážely převážně ze Španělska (UHP400, UHP600, UHP700). Oblast zpracování kovů a růst trhu s cennými kovy je do budoucna perspektivním sektorem pro spolupráci českých a íránských firem za využití místních rozsáhlých kapacit.

► **Sklářský a keramický průmysl**

V Íránu je aktivních 160–200 skláren. Jediným sklářským odvětvím, vyjma dekorativního skla, které je soustavně na vzestupu, je výroba skla pro automobilový průmysl.

Írán se řadí mezi světové velmoci (společně s Čínou a Tureckem) co se týká výroby a exportů keramických dlaždic / obkladů. Tento obraz se odráží i na ceně vývozu této komodity, která je minimálně 1,5 nižší než dovezené zboží.

Nedostatek žáruvzdorných izolačních cihel tzv. „ZAC refraktory brick“ pro sklářské pece.

► **Služby**

Po restartu spojeném s uvolněním sankčního režimu v roce 2016 postupně došlo k revitalizaci oblasti služeb, a to především v bankovním a finančním sektoru. Po dlouhé době došlo k mezinárodní výměně SWIFT kódů a k zakládání poboček íránských bank v zahraničí. Zavedením nových US sankcí a s tím spojené finanční transakce prostřednictvím SWIFT-u opět uvízly na mrtvém bodě.

U domácího obyvatelstva je na strmém vzestupu placení prostřednictvím mobilních telefonů, digitální bankovníctví či bezkontaktní platební karty.

Co se služeb v oblasti turistiky a cestovního ruchu týká, ty jsou celkově na velmi dobré úrovni.

► **Stavební průmysl**

Stavební průmysl prochází díky prudkým výkyvům místní měny bouřlivým obdobím. Z jedné strany statistiky centrální banky vykazují až 53 % investiční nárůst do dostavby již započatých rezidenčních bytů ve srovnání se stejným obdobím roku 2017, na straně druhé však skutečný počet nově započatých projektů hlásí pouze 20% nárůst (o 3 % méně než loni).

Cena za stavební železný a neželezný materiál vyskočila za I a II. čtvrtletí roku 2018 o celých 28 % a 59 % v tomto pořadí. V souvislosti s tím se zvýšila i cena za stavbu 1 m² rezidenční plochy až na 174 USD. V loňském roce to bylo kolem 105 USD. Z tohoto důvodu začala být kritickou situace s výstavbou nových bytů. Za loňský rok bylo v Íránu dostaveno jen kolem 326 000 rezidenčních jednotek, což odpovídá cca 40 % z požadovaného množství, tedy 550 000 jednotek. Při tom do roku 2021 je počítáno s výstavbou více jak 900 000 obytných jednotek.

České firmy a jejich dodávky pro výstavbu v průmyslovém i civilním sektoru tvoří významnou část českého vývozu do Íránu (např. topná tělesa). Zajímavou, ale technologicky zatím ne zcela pokrytou oblastí, jsou rekonstrukce historických památek.

► Strojírenský průmysl

Strojírenský průmysl v posledních deseti letech bojuje s nedostatkem investic a dovozem nových moderních technologií. Minimálním požadavkem na obnovu strojírenského parku je dodávka cca 3 000 technologických center v první etapě s dalším až desetinásobkem v etapě další. Hlavní zájem je o stroje z Německa, Japonska, J. Korey a České republiky. Rozpočet ministerstva průmyslu, dolů a obchodu Íránu pro rok 2018–2020 počítá s pouhou půl miliardou USD.

V zemi je dále potřeba strojů a zařízení pro gumárenský průmysl a výrobu plastů.

► Textilní a obuvnický průmysl

Stejně jako v oblasti domácích spotřebičů i zde je velkým problémem nelegálně dovezené zboží. Íránský celní úřad udává, že 90 % zahraničních značek jsou padělky a jen 25–30 značek má své oficiální představitele v zemi.

Surovinami převážně potřebnými v textilním průmyslu jsou bavlna, umělá vlákna a příze. Roční spotřeba bavlny v zemi je kolem 120 000 t z čehož mezi 70–80 000 t je pokryto domácí produkcí, zbytek se musí dovážet. V produkci umělých vláken pro textilní průmysl je země soběstačná.

Obuvnický průmysl v posledních měsících zaznamenává hluboký propad, a to až o 70 % ve srovnání s loňským rokem. Hlavním důvodem je nedostatek surového materiálu na výrobu podrážek, tkaniček a podpatků, jež se z 30 % dováží. Nedostatek je taktéž ševcovského lepidla. Příčina spočívá ve více jak 150 % (!) poklesu íránského rijálu oproti zahraniční měně. Malé a střední firmy, které z 95 % tvoří páteř íránského obuvnického průmyslu (počet zaměstnanců v nich mnohdy nepřesahuje 10 lidí) si dovoz tolik potřebného materiálu při tak nevýhodném kurzu prostě nemohou dovolit.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

99,4 % obyvatelstva včetně 73 % obyvatel na vesnicích má přístup k pitné vodě. Špatná situace, co se dostupnosti pitné vody týká je téměř v 18 provinciích zabírající plochu cca 60 % země.

V pobřežních provinciích (Sistán-Balúčistán, Hormozgan, Khuzestán a Bušehr), tedy v linii Perského zálivu dochází k masivní výstavbě odsolovacích stanic, které by měly aspoň zde vyřešit problémy s nedostatkem pitné vody.

V zemi je momentálně 73 odsolovacích stanic o celkové denní zpracovatelské kapacitě 420 000 m³ slané vody (cca 148 mil. m³/rok). Do roku 2021 je plánována výstavba dalších 56 odsolovacích zařízení o výkonu kolem 76 mil. m³/rok (přibližně 600 000 m³/den).

Roční spotřeba vody dosahuje téměř 97 mld. m³, přičemž množství vody z obnovitelných zdrojů je pouhých 88 mld. m³.

Běžná íránská domácnost spotřebuje kolem 150 l (!) pitné vody denně (největší spotřeba je zaznamenána ve městech jako Teherán, Isfahán a Tabríz). Analytici se shodují na tom, že kdyby se jen tato spotřeba snížila o dvacet procent, nemusely by problémy s pitnou vodou vůbec nastat.

V zemi se nachází 177 vodních přehrad – 78 z nich je zpravidla naplněno do 40 %. Celková kapacita vodních přehrad je v současné době 24,59 mld. m³ (16% pokles oproti loňskému roku)

Dodávky pitné vody z veřejné sítě jsou významně dotovány, prodejní cena koncovým spotřebitelům činí méně než polovinu výrobních nákladů.

V hlavním městě s 12–14 mil. obyvateli se denně vyprodukuje 7–8 000 t odpadu z čehož na energetické zpracování odpadu (následnou výrobu el.energie) jde jen 200 t. Celkem je v Íránu aktivních pouze pět elektráren na komunální odpad (města Teherán, Šíráz, a Mašad) s celkovou kapacitou pouhých 11 MW.

Při tom Írán má kapacitu na výrobu el.energie z biomasy až do výkonu 400 MW v každém z 25 velkých měst (celkově tedy 10 000 MW). Probíhají jednání ve věci průzkum a sanace kontaminovaných lokalit odpadem z petrochemického průmyslu, a dodávek zařízení na likvidaci stavebního odpadu.

Potenciál: dodávky zařízení na likvidaci a zpracování komunálního a průmyslového odpadu (vodní hospodářství, stavební odpad, kontaminované lokality, nemocniční a toxický odpad, popř. radioaktivní odpad). Monitoring kvality vzduchu.

► Zábava a volný čas

Došlo k výraznému nárůstu zájmu o cyklistiku (horská kola), turistiku (trekingová výbava) a lyžování (lyže, snowboardy). Je však zapotřebí mít na paměti čínskou konkurenci a vsadit spíše na vysoce kvalitní výrobky.

Boom zaznamenává loďní turistika, a to díky zprovoznění plavebních linek Khorramshahr-Basra, Bandar Abas - Sharjah či nově modernizované mezinárodní cesty Bushehr-Doha (Katar).

V plánu je i zahájení plaveb mezi Iránem (Chabahar) a Pákistánem (Gwadar), Iránem a Ománem (Bandar Abas - Khasab) a cesta kaspickým mořem z Bandar Azali do některého z ruských přístavů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Íránský farmaceutický průmysl je z 96 % soběstačný. Ročně se vynaloží kolem 250 mil. USD na domácí výrobu generických léčiv (přibližně 2 200 léků) a dovoz základních surovin pro cca 62 íránských farmaceutických společností. Zbývajících 4-5 % hotových léků a 40 % základních surovin pro veškerý zdravotní a farmaceutický průmysl se dováží. Tento dovoz na sebe váže kolem 30 % všech finančních prostředků vyhraněných na nákup ve výše uvedené oblasti.

Íránský trh s kosmetikou a parfumerií, jakožto nejrychleji se zvětšující sektor za posledních osm let (převážně pro ženskou populaci nad 15 let) je po Saudské Arábii druhým největším trhem Středního východu s ročním obrátem přes 2,1 mld. USD. Bohužel dvě třetiny prodávané kosmetiky, tedy kolem 63 % je do země pašováno. V loňském roce bylo do Íránu nelegálně dovezeno zboží za více než 1,5 mld. USD (!). Íránský farmaceutický průmysl se na výrobě pleťové kosmetiky podílí jen necelými 20 %, zbytek se dováží. Průměrný výdaj za kosmetické produkty na osobu/rok v Íránu činí 120 USD (4,5 % z osobních výdajů za rok). Ve městě je to 166 USD.

Možnost dovozu zařízení / vybavení pro kosmetické salony.

Íránská vláda však plánuje zvýšení dovozních cel na kosmetické výrobky ze současných 16 % na 26 %.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Momentální domácí kapacita 382 maso-zpracovatelských závodů (červeného masa) dosahuje jen 429 000 t. ročně. Úkolem je její meziroční navýšení o 1 mil. t. Nejvíce se zpracuje hovězího masa (223 000 t/rok, cca 52 % z celkového objemu), následuje jehněčí (162 000 t/rok, cca 37,6 %), kozí (34 000 t/rok, cca 7,8 %).

V zemědělském sektoru je nutné zvýšit výnosy z půdy, jak s pomocí kvalitních umělých hnojiv, tak především zavedením energeticky méně náročného systému zavlažování, tzv. „Under pressure irrigation system“. V zemi je kolem 8,5 mil. ha farem a sadů, které by takovým to způsobem mohly být zavlažovány. Vláda počítající s výdaji až 31,17 × 10¹² IRR (cca 660 mil. USD) na modernizaci zavlažovacího systému pro 285 000 ha farem, již do konce roku 2017 z této částky vynaložila téměř 41 %, tedy něco kolem 270 mil. USD (pokrytí přibližně 140 000 ha farem). Do roku 2019 by takto mělo být zavlažováno dalších 133 000 ha.

Díky tomuto opatření by mělo dojít k úspoře až 1,25 mld. m³ vody, ke zvýšení výnosů a snížení užití pesticidů až o 30 %.

Perspektivní segmenty jsou možnosti oprav / modernizace cukrovarů historicky postavených českými firmami, zpracování masa hospodářských zvířat, konzervace, pasterizace a balení potravin, zpracování mléčných produktů, dodávky veterinárních přípravků pro hospodářská zvířata, dodávky inseminačních dávek býků, výživ, krmení a doplňky stravy (80 % výrobních surovin se dováží) stájové technologie (ustájení, napáječky), zpracování masa hospodářských zvířat (domácí jatka), desinfekce ošetření včelstev a následné pracování včelích produktů (med, vosk, mateří kašička), potravinářské stroje na zpracování obilovin, rybářské technologie a akvakultura.

Velká pozornost je zaměřena na krmivo pro domácí a zemědělská zvířata.

► Zpracovatelský průmysl

Domácí zdroje surovin a polotovarů potřebných pro zpracovatelský průmysl jsou nedostatečné, stejně jako kapacity produkovat finální produkty i případě jejich importu. I v dohledné budoucnosti tak bude dovoz jedinou možností pokrytí domácí spotřeby. V řadě segmentů však panuje velká konkurence z blízkého zahraničí.

Íránský balicí průmysl (papírové kartony, balicí papír apod.) zaznamenal za I.pol. tohoto roku výrobní propad o téměř 350 000 t méně než za stejné období loňského roku. Nejlevnější papírový odpad, který se pro další zpracování dováží, stojí 112 eur/t, což je jak cenově neúměrně drahé, tak i při jeho zpracování, díky jeho mizerné kvalitě, dochází ke značnému znečištění životního prostředí.

Díky tomu se cena výkupu papírového odpadu jen za první pololetí zvýšila ze 7,8 US cents/kg na 35,8 US cents /kg.

Cena tuny v Íránu vyrobeného papíru se meziročně zvyšuje o cca 200 USD (!) a je o cca 15 % vyšší než u papíru dovezeného.

Dle statistik z roku 2015 připadá na jednoho íránského obyvatele mezi 14–17 kilogramy tiskového papíru (Evropa 129 kg, Austrálie 116 kg, Asie 45 kg, Čína 75 kg, USA 221 kg). Celková spotřeba různých druhů papírů v Íránu je přibližně 2 mil. t, z čehož kolem 400 000 t se spotřebuje na tisk knih, magazínů, novin apod.

V Íránu jsou tři papírny, jedna v provincii Mazandaran (Wood and Paper Industries – státní společnost), Amirabad Paper Mill v Beshahru (na pobřeží Kaspického moře) a Pars Paper Company na jihovýchodě Íránu.

V současné době pracují íránské papírny jen na 50 % svého výkonu. Při tom se zde naskýtá možnost vývozu balicího papíru a kartónu z Íránu do okolních zemí, jako Irák, Katar, UAE, Ázerbájdžán či Gruzie, problémem je zejm. výrobní cena.

► Železniční a kolejová doprava

Hlavní důraz je kladen na prodloužení železniční sítě o 9 134 km. Dále je nutno zabezpečit elektrifikaci dvoukolejných rychlostních tratí o délce 1 500 km. Národohospodářské výhledy počítají, že do roku 2022 by se měl zvýšit podíl na přepravě nákladu a cestujících ze stávajících 12 % a 8 % na 30 % a 20 %.

Íránský rozpočet plánuje vydělit ministerstvu dopravy a urbanizačního rozvoje pro rok 2019–2020 částku 1,995 mld. USD.

V této sumě je už zahrnut (pro železniční dopravu) nákup 134 lokomotiv, 2 800 nákladních vagónů, 54 meziměstských osobních vagónů a 46 motorových vozů. Hlavním důvodem je především stáří současného vozového parku (lokomotivy 31,57 let, nákladní vagóny 22,65 let, osobní vagóny 20,33 let).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9014 – Busoly, včetně navigačních kompasů; ost. navigační nástroje a přístroje
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
HS 8609 – Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy	
Automobilový průmysl	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8408 – Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8412 – Ost. motory a pohony
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 9029 – Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, krokoměry ap. přístroje
Vodohospodářství a odpadní průmysl	HS 3825 – Odpadní produkty chem. prům. aj. komunální odpad.; splašky; odpady příbuz. průmyslu
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
Elektrotechnika	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8511 – Elektrické zapalovací nebo spouštěcí přístroje a zařízení pro zážehové motory
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříňe a. základny pro el. ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8545 – Elektrody kartáčky uhlíkové uhlíky
	HS 9011 – Mikroskopy optické sdružené
	HS 9030 – Osciloskopy, analyzátory spektra a ost. přístroje na měření a kontrolu elektrických veličin, detekci záření aj.
	HS 9031 – Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
HS 9032 – Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení	
Strojírenský průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
HS 8448 – Zařízení přídavná stavů strojů na spřádání ap.	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8455 – Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8457 – Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 – Stroje tvářecí jiné pro opracování kovů ap.
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8482 – Valivá ložiska (kuličková, válečková, jehlová ap.)
	HS 8483 – Převodové hřídele a kliky; ložisková pouzdra; převodovky, setrvačníky, spojky aj.
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0901 – Káva též pražená nebo bez kofeinu
	HS 1209 – Semena, plody výtrusy k výsevu
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8716 – Přívěsy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
	HS 2916 – Nenasycené acyklické a cyklické monokarboxylové kyseliny
	HS 2921 – Sloučeniny s aminovou funkcí
Chemický průmysl	HS 3206 – Ost. barviva, anorganické výrobky používané jako luminofory
	HS 3215 – Tiskařské barvy, inkousty a tuše všech druhů, též koncentrované nebo tuhé
	HS 3903 – Polymery styrenu v primárních formách
	HS 4008 – Desky, listy, pásy, tyče aj. z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8477 – Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7229 – Dráty z ost. legované oceli
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7314 – Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7322 – Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 8545 – Elektrody používané pro pece
Stavební průmysl	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 8427 – Vidlicové stohovací vozíky; ost. vozíky vybavené zdvihacím nebo manipulačním zařízením
	HS 8428 – ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Zpracovatelský průmysl	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 4802 – Ceninový papír
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 8443 – Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství
	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 7010 – Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
Sklářský a keramický průmysl	HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příže, tkaniny)
	HS 7020 – ost. skleněné výrobky
Služby	HS 4906 – Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní ap. účely, ruční originály
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8428 – ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 9026 – Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 9032 – Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8446 – Stavy tkalcovské
	HS 1404 – Bavlna
	HS 5109, 5205 Příze
	HS 5402 Nitě
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2843 – Kovy drahé v koloid stavu sloučeniny amalgamy
	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 3304 – Kosmetické přípravky nebo léčidla a přípravky pro péči o pokožku
ICT	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Zábava a volný čas	HS 4820 – Výrobky školní kancel. papírnické z papíru ap.
	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky
	HS 9506 – Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty

Exportní financování

EGAP v Íránu v minulých deseti letech pojistil 6 případů v hodnotě 514 milionů korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti se získáním či plněním smlouvy o vývozu. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely strojní zařízení pro speciální odvětví průmyslu a kovové výrobky. EGAP měl s pojišťováním v Íránu dlouhodobě výborné zkušenosti, a to až do uvalení sankcí EU. V současné době je kvůli opětovnému uvalení amerických sankcí a praktickému odstřihnutí od systému SWIFT uskutečňování obchodních transakcí s Íránem značně komplikované. Vývozci by proto měli v případě plánovaných platebních transakcí z Íránu do zahraničí věnovat zvýšenou pozornost jejich proveditelnosti.

Izrael

Izraelská ekonomika v roce 2018 rostla, i když makroekonomické výsledky mírně zaostaly za očekáváním zejména v druhé polovině roku. Růst reálného HDP v roce 2018 dosáhl hodnoty 3,6 %. Rozpočtový schodek od listopadu 2017 do konce roku 2018 činil 3,1 %, což se projevilo i na růstu veřejného zadlužení země o 4,4 %. Státní dluh stoupl poprvé po osmi letech na 59,2 % HDP, přesněji 60,9 %, pokud do celkových výdajů vlády započítáme výdaje veřejné správy. Na růstu veřejného dluhu se v druhé polovině roku podepsalo oslabení izraelského šekelu vůči americkému dolaru. Relativně malý podíl zahraničních věřitelů na izraelském veřejném dluhu tedy stoupl z 11,5 % na 14 %. Inflace na konci roku dosáhla 1 %. V roce 2019 se očekává zvyšování cen už tak velmi drahých základních potravin i ceny energií (elektriny a vody).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,0	3,3	3,6	3,5	3,3	3,0
HDP/obyv. (USD)	37 192	40 273	41 179,8	41 559,4	43 138	44 596,4
Míra inflace (%)	-0,5	0,2	0,9	1,3	1,8	2,0
Nezaměstnanost (%)	4,8	4,2	3,9	3,9	3,9	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	11,9	10,1	8,3	8,8	10,8	11,6
Populace (mil.)	8,5	8,7	8,9	9,1	9,2	9,4
Konkurenceschopnost	24/138	16/137	20/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, BOI

- ▶ Evropská unie a Izrael mezi sebou uzavřeli v roce 1995 dohodu o volném obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Izrael umístil na 20. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Izraele 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	12 581 437	56,9	14 187 229	-11,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	2 768 747	12,5	2 833 968	-2,3
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	283 693	1,3	195 483	45,1
9033	Části jn strojů optických měřicích lékař ap.	278 618	1,3	136 634	103,9
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	231 294	1,0	226 262	2,2
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	226 537	1,0	179 997	25,9
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	218 296	1,0	194 772	12,1
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	212 179	1,0	285 990	-25,8
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje, jinde v této kapit	207 652	0,9	341 564	-39,2
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	166 870	0,8	43 373	284,7
Celkem TOP 10		17 175 323	77,7	18 625 272	-7,8
Celkem vývoz		22 094 206		24 210 160	-8,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Izraele 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	554 148	9,2	616 872	-10,2
8534	Obvody tištěné	414 872	6,9	325 769	27,4
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	324 099	5,4	882 008	-63,3
3808	Insekticidy herbicidy fungicidy ap. přípravky	308 977	5,1	370 808	-16,7
8209	Destičky tyčinky hroty ap. z cermentů karbidů	308 475	5,1	289 722	6,5
9013	Zařízení s kapalnými krystaly, která nejsou výrobky specifitěji zahrn	293 819	4,9	15 672	1 774,8
8422	Myčky stroje k čištění plnění ap. lahví aj.	172 260	2,9	67 216	156,3
2922	Aminosloučeniny s kyslíkatou funkcí	135 261	2,3	168 858	-19,9
4202	Kufry aktovky brašny pouzdra kazety vaky apod	131 169	2,2	143 631	-8,7
2811	Kyseliny anorg sloučeniny nekovů kyslík ost	128 266	2,1	129 691	-1,1
Celkem TOP 10		2 771 346	46,2	3 010 247	-7,9
Celkem dovoz		6 001 797		6 413 985	-6,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Českému exportu automobilů do Izraele se daří. V roce 2018 sice počet registrací motorových vozidel v Izraeli, oproti loňsku, klesl o 4,8 %, vývoz motorových vozidel z ČR do Izraele rostl o 11 % na 16,7 mld. CZK. Zatímco Jižní Koreji patří v počtu nových registrací stále první místo (19 %), ČR je s tržním podílem 15 % na třetím místě, v těsném závěsu za Japonskem (14 %). Tradiční automobilové velmoci, které před několika lety dominovaly zdejšímu trhu s osobními motorovými vozidly, byly z předních pozic zcela vytlačeny ČR, Tureckem, Slovenskem a Maďarskem. Vozidla vyrobená v ČR a na Slovensku představují nyní téměř čtvrtinu izraelského automobilového trhu.

► Energetický průmysl

Odvětví energetiky patří v Izraeli mezi nejrychleji rostoucí. Izrael má nyní více zemního plynu, než dokáže spotřebovat. Kapacita ložiska Tamar, z něhož probíhá těžba od roku 2013, dokáže z 98 % uspokojit domácí poptávku. Zahájení těžby zemního plynu z ložiska Tamar se promítlo zejména do výroby elektrické energie. Zatímco v roce 2010 zajišťovaly paroplynové elektrárny výrobu 40 % silové elektřiny v Izraeli, v roce 2018 se jednalo již o téměř 60 %. Izraelská vláda předpokládá, že do roku 2030 vzrůstá podíl zemního plynu na produkci elektrické energie na 80 %.

Z uvedených důvodů patří energetický sektor z pohledu investičních a obchodních příležitostí mezi nejperspektivnější. Jedná se zejména o výrobní i rozvodné/distribuční části, transformátory, zařízení pro generování elektrické energie (turbíny, kotle, chladičové věže), zařízení a technologie pro těžbu, skladování, zpracování a přepravu zemního plynu, výstavba a dodávky zařízení a komponentů (roury, armatury, kompresory). Investovat se perspektivně bude do rozvodných technologií, zařízení na zpracování plynu (CNG, možná zkapalnění) či jeho uskladňování. U uvedených položek lze spatřit stejnou charakteristiku: růst poptávky po těchto položkách se prolíná s českými kompetencemi a nenaplněným exportním potenciálem na izraelském trhu.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl včetně příbuzných oborů papírenské, plastové a kaučukové výroby je stále perspektivním odvětvím pro české producenty. Ačkoliv v Izraeli existují silní výrobci, nedokáží z místní produkce pokrýt kompletní domácí poptávku. Čeští výrobci mohou tento potenciál využít.

► ICT

V přepočtu na počet obyvatel je v Izraeli ve srovnání s USA dvojnásobek investic rizikového kapitálu; oproti evropskému průměru dokonce téměř 50 násobek. Krom toho, že Izrael má největší podíl investic na jednotku HDP a počet obyvatel, 97 % těchto finančních prostředků pochází přímo či nepřímo ze zahraničí.

V Izraeli mají vývojové centrum (často jediné mimo Spojené státy) společnosti Apple, Amazon, Applied Materials, Cisco Systems, eBay, EMC, Facebook, Google, Hewlett-Packard, IBM, Intel, Microsoft, Motorola, SanDisk a další. Největší zahraniční investor – Intel – v Haifě, Jeruzalémě, Petach Tikvě, Jakumu a v Kirjat Gat zaměstnává přes 10 tis. zaměstnanců, z nichž 60 % pracuje ve výzkumu a vývoji. Naopak, na americké

burze cenných papírů převážně technologických firem NASDAQ jsou obchodovány akcie 105 izraelských hitech firem (k uvedenému číslu je nutné přičíst dalších 83 firem, jejichž akcie byly z trhu staženy zpravidla z důvodu akvizice).

► **Obranný průmysl**

V objemu vývozu obranných a bezpečnostních technologií dnes Izrael šlape na paty Německu a Francii. Pro české výrobce je spolupráce s izraelským zbrojním průmyslem velkou výzvou. Mimo v současnosti realizovaných subdodávkách je další možností spolupráce na třetích trzích, kde se jedna či druhá strana z různých důvodů obtížně prosazuje.

Izrael současně patří mezi největší dovozce vojenského materiálu. Roční rozpočet izraelské armády v současnosti přesahuje 16,5 mld. USD, z čehož 3 mld. USD (cca. 18 %) představuje přímá podpora Spojených států. V březnu 2018 schválil americký Kongres zákon, podle kterého se tato pomoc navýší na 3,3 mld. USD a 500 mil. USD na protiraketovou obranu ročně; izraelská vláda má uloženo utratit tyto prostředky za nákup obranných a bezpečnostních technologií amerických výrobců. Z uvedeného důvodu lze očekávat, že Izrael v horizontu tří let postupně navýší dovoz vojenské techniky z aktuálních 2,8 mld. USD až na téměř dvojnásobek (po dovozu nerostných surovin se jedná již nyní o nejvýznamnější dovozní položku) a další bezpečnostní technologie nevojenského charakteru za 550 mil. USD.

Exportní potenciál pro české výrobce zůstává enormní. Pokud se podaří zrealizovat nasmlouvané dodávky, budou mezi hlavními vývozními položkami vojenského materiálu z ČR do Izraele především nákladní vozidla, zobrazovací průzkumná zařízení, velkorážové, malorážové zbraně a náboje. České zbrojařské firmy se v průběhu roku 2018 se snažily s izraelskými subjekty také navázat strategická partnerství, jak při vývoji nových komplexních obranných systémů, tak v přístupu na třetí trhy, na nichž má jedna ze stran silnější postavení. Spolupráce se špičkovými izraelskými firmami nezřídka posouvá české firmy na vyšší technologickou úroveň a tím posiluje jejich mezinárodní konkurenceschopnost.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Nedostatek srážek, vodních zdrojů a orné půdy přiměl izraelské zemědělce hledat inovativní řešení k zajištění potřeb rychle rostoucí populace (za 68 let existence Státu Izrael počet obyvatel vzrostl desetinásobně). Izraeli dnes patří světový prim jak v odsolování mořské vody (země je průkopníkem v desalinaci reverzní osmózou), tak ve zpracování odpadních vod (86 % splašků je zpracováno a později využito zejména v zemědělství). Výsledkem je nejen zajištění potravinové soběstačnosti, ale i úspěšný export mnoha zemědělských komodit. V odpadním průmyslu naopak Izrael za EU pokulhává a je zde zejména v oblasti recyklace odpadu perspektiva k česko-izraelské spolupráci.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Obor přírodních věd a biotechnologií patří nyní v Izraeli beze sporu k nejrychleji rostoucím. Tomuto růstu napomáhá důsledná vládní podpora a silná akademická základna. V současnosti zde podle různých zdrojů aktivně působí 1 350 biotechnologických a farmaceutických společností. Obrat izraelského exportu léčiv a specializovaných zdravotnických zařízení přesahuje 8 mld. USD ročně. Z pětadvaceti celosvětově nejúspěšnějších léků, které byly vyvinuty v průběhu posledního desetiletí, bylo sedm úplně či z velké části vyvinuto v Izraeli. Uvedené úspěchy by nebyly možné bez vysoké technické úrovně izraelských univerzit. Země je v poměru investic do vědy a výzkumu k HDP (4,6 %) dlouhodobým světovým premiantem. Není

to ale pouhý statistický ukazatel. Na rozdíl od ČR, drtivá většina investic do R&D v Izraeli přichází ze soukromého sektoru.

Podle studie IVC-ZAG High-Tech Capital Raising bylo v roce 2016 do izraelského odvětví přírodních věd ze soukromých zdrojů investováno 823 mil. USD, což představuje 20 % z celkových investic do izraelského technologického sektoru. Financování ze soukromých zdrojů obdrželo 132 společností zabývajících se výzkumem a vývojem v oblasti biotechnologií. Spolupráce s vyspělými izraelskými společnostmi nejen z biotechnologického sektoru může mít různou formu - od prostého prodeje zboží a služeb, přes společný výzkum a vývoj určitých produktů, až po spolupráci na třetích trzích, kde se má jedna či druhá strana silnější postavení.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Od 1. ledna 2010 je v platnosti Agrární dohoda, kterou uzavřely EU a Izrael. Na jejím základě byl výrazně usnadněn obchod se zemědělskými komoditami, který je v mnoha položkách již zcela volný, bezcelní. Izrael je na dovozu potravinářských výrobků do značné míry závislý, ročně importuje potraviny a nápoje za 4,5 mld. USD, v současné době činní náš podíl na těchto dovozech 14,1 mil. USD, cca 0,4 % V ČR stoupá počet rituálních košer a halál porážek Podle informací Státní veterinární správy bylo v Česku tímto způsobem poraženo téměř 81 tisíc zvířat.

Hlavními vývozci potravin do Izraele i nadále zůstávají země Evropské Unie. Potenciál pro české výrobce zde proto bezesporu existuje, a to nejenom ve vybraných položkách. K žádosti o dovozní licenci musí certifikovaný importér doložit tzv. košer (kašrut) certifikát - potvrzení o způsobilosti podle židovského náboženského práva. Získání košer osvědčení ale nepředstavuje v naprosté většině případů žádný problém, zkušený místní importér dokáže českého výrobce na certifikaci náležitě připravit. Na druhé straně se s košer certifikací pojí administrativní a někdy i technologické náklady, které zejména v případě menších zakázek mohou vývozy neúměrně prodražit. Dovážet je sice možné (s výjimkou masných výrobků) i „nekošer“ potraviny, tento segment je ale marginální, představuje asi jenom 5-10 % trhu, a je pro izraelského dovozce nezajímavý. Certifikaci českých výrobců zajišťuje v naprosté většině případů Rabinát pražské židovské obce.

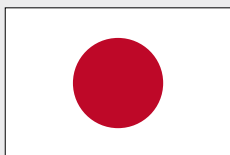
► **Železniční a kolejová doprava**

Vzhledem k neexistenci významných ocelářských provozů v Izraeli je trh výrazně dovozní. Totéž platí pro dodávky dopravních prostředků (kromě osobních automobilů, např. lokomotivy, vagóny, tramvaje, autobusy) a navazujících komponentů (kolejnic, signalizačního zařízení). Není příliš pravděpodobné, že by české firmy mohly vyhrávat celé tendry, to je spíše doména domácích subjektů, zejména pokud jde o stavební práce. Mohou se však podílet na subdodávkách typu hloubení tunelů (v Izraeli v zásadě není firma, která by větší projekty tohoto typu zvládala), dodávky kolejnic, nových vlaků atd. V roce 2018 jsme se ucházeli o tendr na dodávku tramvajů do Jeruzaléma jako dodavatel vozidel pro konsorcium firem s izraelskou, řeckou a americkou firmou. Mezitím byla dostavěna první z osmi linek rychlodráhy (lightrail) Tel Aviv - Jeruzalém, ale ještě nebyla uvedena do provozu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0406 - Sýry a tvaroh
	HS 1107 - Slad i pražený
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1704 - Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 - Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1904 - Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 1905 - Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2007 - Džemy, ovocná želé, marmelády, ovocné nebo ořechové protlaky nebo pasty, slazené
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2208 - Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masáže; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9021 - Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva
Chemický průmysl	HS 3804 - Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 3808 - Insekticidy herbicidy fungicidy ap. přípravky
	HS 3809 - Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
	HS 3818 - Prvky chemické zušlechtné pro elektroniku
	HS 5504 - Vlákna střížová umělá nemykaná nečesaná
	HS 5509 - Příze z vláken střížových chemických
Strojírenský průmysl	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7613 – Nádoby hliníkové na plyn stlačený zkapalněný
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukcty
HS 8505 – Elektromagnety aj. zaříz upínací s magnety ap.	
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Obranný průmysl	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
ICT	CPA 61 – Telekomunikační služby
	CPA 62 – Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
Vodohospodářský a odpadní průmysl	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	CPA 39 – Sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady

Japonsko

Japonská ekonomika dlouhodobě vykazuje velmi nízký ekonomický růst, který se od nového tisíciletí drží okolo 1 %. Japonsko se také dlouhodobě potýká s deflací a usiluje o dosažení inflačního cíle ve výši 2 %, což se prozatím nedaří. V zemi žije 126,4 mil. obyvatel, populace však odpovídajícím způsobem stárne. HDP na obyvatele v roce 2018 přesáhl hodnotu 40 000 USD. Nezaměstnanost se dlouhodobě drží pod úrovní 3 %, přičemž trend je spíše mírně klesající. Běžný účet platební bilance Japonska je dlouhodobě výrazně přebytkový, trvalým problémem je však vysoká míra vládního dluhu, která se pohybuje na úrovni 220 % japonského HDP (1. místo na světě).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,0	1,7	1,1	0,9	0,3	0,7
HDP/obyv. (USD)	38 989	38 449	40 106	41 418	42 764	44 127
Míra inflace (%)	-0,1	0,5	1,2	1,3	1,7	1,1
Nezaměstnanost (%)	3,1	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	194,9	196,1	183,7	196,2	220,1	233,5
Populace (mil.)	127	127	126,4	126	125,6	125,1
Konkurenceschopnost	8/138	9/137	5/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, EIU, WEF

- ▶ V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o volném obchodu (EPA) mezi EU a Japonskem.
- ▶ V aktuálním žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Japonsko umístilo na 5. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Japonska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7112	Odpady, úlomky kovů drahých, plátovaných kovů	4 429 749	22,3	3 472 270	27,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 691 804	8,5	1 475 348	14,7
7202	Feroslitiny	980 640	4,9	322 431	204,1
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	802 547	4,0	687 748	16,7
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	747 207	3,8	340 078	119,7
8413	Čerpadla i se zař. měřícím, zdviže na kapaliny	702 346	3,5	664 170	5,7
8409	Části součásti pro motory pístové	656 273	3,3	598 670	9,6
8526	Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístř	612 079	3,1	384 443	59,2
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané, i hoblov. apod., > 6 mm	533 307	2,7	676 304	-21,1
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	501 920	2,5	265 728	88,9
Celkem TOP 10		11 657 872	58,7	8 887 190	31,2
Celkem vývoz		19 845 115		17 848 062	11,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Japonska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	7 345 054	10,9	6 846 006	7,3
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	6 692 609	10,0	7 262 704	-7,8
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 708 364	4,0	2 491 577	8,7
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	2 357 564	3,5	2 483 785	-5,1
8541	Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení	1 931 042	2,9	1 677 384	15,1
8511	Elektrické zapalovací nebo spouštěcí přístroje a zařízení pro zážehové motory	1 682 378	2,5	1 476 621	13,9
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	1 611 963	2,4	1 609 490	0,2
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	1 483 032	2,2	883 658	67,8
8542	Elektronické integrované obvody	1 422 201	2,1	1 351 418	5,2
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	1 246 152	1,9	1 221 527	2,0
Celkem TOP 10		28 480 359	42,4	27 304 170	4,3
Celkem dovoz		67 102 998		65 868 003	1,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Japonsko má velmi omezené surovinové zdroje. Vzhledem k hornatému terénu a velkému počtu řek a kanálů je ideálním místem pro rozvoj malých a středních vodních elektráren. Vláda také počítá s dalším rozvojem obnovitelných energií, což může představovat exportní příležitosti pro firmy z ČR. V poslední době se projevuje zvýšený zájem japonských společností na případné výstavbě nových jaderných bloků v lokalitě JE Dukovany a Temelín, což by s sebou přineslo rozvoj možností spolupráce českých firem s japonskými nejen na tomto projektu, ale také potenciálně na dalších obdobných projektech ve třetích zemích. Vzhledem k odstraňování důsledků havárie ve Fukušimě, které potrvá několik desítek let, existuje také velká poptávka po technologiích na odstraňování jaderné kontaminace.

► ICT

Jako ve všech ostatních vyspělých ekonomikách, i v případě Japonska platí, že míra využití informačních technologií ve společnosti je velmi vysoká. Uplatnění českých IT technologií při zajišťování kybernetické bezpečnosti, zpracování velkého množství dat, řízení provozu nebo při monitoringu sítí má velký růstový potenciál. Velmi perspektivní je ale také oblast internetu věcí nebo umělé inteligence. Speciální kategorií je pak oblast počítačových her, japonský trh je v tomto segmentu třetí největší na světě (cca 20 mld. USD v roce 2018)

► Obranný průmysl

V roce 2015 zahájila v Japonsku činnost nová státní vyzbrojovací komise. V důsledku změn v geopolitickém rozložení sil v Asii reinterpretuje Japonsko svou „pacifistickou“ ústavu a zásadně posiluje výdaje na obranu. Pro ČR se zde otevírají příležitosti především v oblasti radiolokačních a pasivních sledovacích přístrojů (radary), oblast CBRN (ochrana proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným látkám) ale i v dalších oblastech obrany. Pro finanční rok 2018/2019 počítá Japonsko s rozpočtovými výdaji na obranu ve výši téměř 50 mld. USD, což zhruba koresponduje s celkovými výdaji státního rozpočtu ČR.

► Sklářský a keramický průmysl

České sklo (stolní sklo a lustry) má v Japonsku dlouholetou tradici a zároveň velký růstový potenciál, zejména z pohledu zahájení platnosti nové Dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem v únoru 2019, kdy dojde k odstranění poměrně vysokého celního zatížení. Poptávanými výrobky mohou být například stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky; skleněné výrobky pro vnitřní výzdobu nebo pro podobné účely; skleněné perly; imitace perel; imitace drahokamů nebo polodrahokamů a podobné drobné skleněné ozdobné zboží a výrobky.

► Strojírenský průmysl

Strojírenské výrobky patří k tradičním položkám vývozu do Japonska. Zároveň se zvyšuje poptávka po nových technologiích v této oblasti. Japonsko je například dlouhodobě na špici světového vývoje v oblasti využívání automatizace a robotizace. Demografické problémy, dostatek finančních prostředků, snaha o zvýšení produktivity práce a tradiční japonská záliba v nových technologiích vytvářejí ideální

prostředí pro „Robotickou revoluci“, kterou japonská vláda vytyčila v roce 2015 s cílem udělat z Japonska oficiální velmoc robotiky.

K jednotlivým cílům akčního plánu patří například výrazné rozšíření tzv. „Smart Factories“ (plně robotizovaných továren) nebo 30 % pokrytí japonských domácností domácími roboty do roku 2020. Česká republika má dobrou výchozí pozici v uplatňování principů Průmyslu 4.0 a má co nabídnout i japonským partnerům, např. ve využití strojového vidění, umělé inteligence nebo velkých objemů dat.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Stárnoucí populace a pověstná japonská dlouhověkost kladou značné nároky na zdravotní péči. V současné době jsou pro zahraniční investory zajímavé investice do sektoru zdravotnické techniky. Z pohledu exportního potenciálu jsou kromě specializovaných lékařských přístrojů perspektivní také veškeré digitální technologie, včetně zařízení schopných pacienta průběžně monitorovat aniž by byl připoután na lůžko a v případě potřeby přivolat pomoc, nebo robotických řešení, jež mohou přispět k mobilitě klientů či jakkoliv usnadnit práci pečovatелům a zdravotnickému personálu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Japonsko je největším dovozcem potravin na světě, přestože potravinářský průmysl Japonska vykazuje nejmenší podíl výroby v zahraničí. Japonsko dováží přes 60 % svých potravin v hodnotě 62 mld. USD ročně. Z České republiky se do Japonska vyváží zejména slad, chmel, čokoláda, krmivo pro psy a kočky, pivo nebo víno, existuje však rostoucí poptávka i po dalších komoditách jako jsou mléčné či masné výrobky, cereálie nebo trvanlivé potraviny. Eliminace celních tarifů i netarifních překážek obchodu, vyplývající z nově uzavřené Dohody o volném obchodu mezi EU a Japonskem (EPA), přinese v tomto sektoru asi nejvýraznější zvýšení exportních příležitostí pro firmy z EU.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0203 - Vepřové maso, čerstvé, chlazené nebo zmrazené
	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 1104 - Zrna obilná jinak zpracovaná (ne rýže) klíčky
	HS 1107 - Slad, též pražený
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1602 - Jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve
	HS 1806 - Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2204 - Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	Energetický průmysl
HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle	
HS 8404 - Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky	
HS 8406 - Parní turbíny	
HS 8409 - Části a součásti vhodné pro motory pístové	
HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory	
HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny	
HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.	
Sklářský a keramický průmysl	CPA 38.12 - Nebezpečný odpad; sběr a přeprava nebezpečného odpadu
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
Strojírenský průmysl	HS 7018 - Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8444 - Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8457 - Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
Obranný průmysl	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
ICT	CPA 58.21 - Vydávání počítačových her
	CPA 58.29 - Vydávání ostatního softwaru
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9020 - Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek

Jordánsko

Jordánsko zavádí hospodářské reformy a snaží se vystupovat v pozici stabilní země regionu, která má potenciál být střediskem obchodu i pro okolní státy. Za rok 2018 činil dle údajů MMF růst HDP 2,3 % a očekává se jeho další mírný nárůst v příštích letech. V zemi žije kolem 10 mil. obyvatel a HDP na obyvatele je 4 227 USD. Opět i zde ekonomické predikce očekávají mírný nárůst. Obchodní bilance za rok 2018 byla v deficitu 12,6 %. Negativním ukazatelem je vysoké vnitřní zadlužení, které dosáhlo v roce 2018 96,2 % HDP. Běžný účet je dlouhodobě v deficitu, trvalým problémem je vysoká nezaměstnanost dosahující 18,3 %.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,0	2,0	2,3	2,5	2,7	2,9
HDP/obyv. (USD)	4 093,7	4 135,6	4 227,5	4 368,3	4 535,9	4 732,3
Míra inflace (%)	-0,7	3,3	4,5	2,3	2,3	2,5
Nezaměstnanost (%)	15,3	18,3	–	–	–	–
Bilance běžn. účtu (%)	-3,6	-4,3	-4	-3,8	-3,6	-3,4
Populace (mil.)	9,5	9,7	9,9	10,1	10,2	10,3
Konkurenceschopnost	63/138	63/137	73/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela s Jordánskem asociační dohodu v květnu 2002.
- ▶ V roce 2016 byl podepsán tzv. „EU Jordan Compact“, což je dohoda o zmírnění celních podmínek vstupu jordánského zboží na trh zemí EU. Dne 4. 12. 2018 bylo podepsáno další prodloužení této dohody.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadilo Jordánsko 73. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Jordánska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8706	Chassis traktorů vozidel motor osob nákl aj.	333 982	29,6	–	–
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	148 630	13,2	197 426	-24,7
4804	Papír aj. nenatíraný ne k popisování hyg účelu	100 113	8,9	85 023	17,7
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	70 193	6,2	48 728	44,1
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	31 435	2,8	3 366	833,9
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	24 400	2,2	37 128	-34,3
1905	Zboží pekařské, pečivo, oplatky, rýžový papír, apod.	24 162	2,1	34 305	-29,6
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	23 152	2,0	33 005	-29,9
9405	Svítilna a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	21 662	1,9	25 510	-15,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	20 894	1,8	23 707	-11,9
Celkem TOP 10		798 623	70,7	488 198	63,6
Celkem vývoz		1 130 157		1 371 463	-17,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Jordánska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	11 988	23,9	1 939	518,3
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	8 189	16,3	2 465	232,2
6103	Obleky saka kalhoty ap. pánské chlapecké pletené	6 127	12,2	1 009	507,2
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	5 305	10,6	344	1 442,2
6101	Svrchníky bundy ap. pánské chlapecké pletené	3 077	6,1	145	2 022,1
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	1 474	2,9	84	1 654,8
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	1 359	2,7	1 319	3,0
2403	Výrobky náhražky tabákové ost. výtažky trestí	1 302	2,6	1 545	-15,7
6105	Košile pánské chlapecké pletené háčkované	1 284	2,6	260	393,8
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	1 126	2,2	303	271,6
Celkem TOP 10		41 231	82,2	9 413	338,0
Celkem dovoz		50 158		22 107	126,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Obměna vozidel je relativně rychlá. Na trhu, zejména v hlavním městě Ammánu, je vidět málo ojetých vozidel. U osobních motorových vozidel byla zaznamenána zvyšující se poptávka.

► Energetický průmysl

Požadavky na dodávky klasických a solárních energetických zařízení jsou trvale aktuální. Webové stránky jordánského ministerstva pro energetiku a minerální zdroje (MEMR) publikují jednorázové tendry související s energetikou a plánované projekty dlouhodobé realizace, např. projekt výstavby malých vodních elektráren na trase přivaděče vody z Rudého moře do Mrtvého moře.

MEMR publikovalo „Akční plán ke zvýšení energetické účinnosti na období 2017–2020“, jehož cílem je zajistit spolehlivé zdroje energie při nejnižších možných nákladech, zvýšit energetickou účinnost v průmyslové výrobě (do roku 2020 o 20 %) a obecně prosazovat úspornost ve spotřebě energie. Název dokumentu je „National Energy Efficiency Action Plan 2017–2020 (NEEAP)“. Vyšší úspornosti se má dosáhnout zejména následujícími opatřeními, která jsou exportními příležitostmi pro české firmy:

- nahrazení žárovek úspornými žárovkami LED v rezidenčních oblastech,
- povinné umístění štítků s parametry spotřebičů a spotřebou na elektrických spotřebičích,
- opatřit střechy stávajících budov tepelnou izolací,
- nové rezidenční objekty stavět s účinnou tepelnou izolací,
- nahradit neónová svítidla ve veřejných budovách, hotelech, nemocnicích, pouličních osvětleních, aj., zářivkami s nízkou spotřebou,
- nahradit elektrické pohonné jednotky v rozvodech vody jednotkami s úsporným provozem.

Významnou oblastí sektoru je solární energetika. Jordánsko plánuje zvýšit podíl solární energetiky v energetickém mixu na 10 %. Pro daný záměr existuje již legislativní a institucionální struktura. Investice se uskutečňují na úrovni státu i v soukromé sféře.

► ICT

Cílem jordánského průmyslu je sledovat moderní trendy v průmyslu informatiky a komunikačních technologií a zavádět je do praxe. Jordánský král sektor ICT podporuje. Tato skutečnost je příležitostí pro české firmy v oboru ICT. Podrobnosti lze najít na web. stránkách speciálně zřízeného „Ministerstva pro informační a komunikační technologie“.

► Kovožpracovatelský průmysl

Jordánsko pokrývá z větší části vlastní potřebu malého průmyslu na regionální a komunitní úrovni. K tomu potřebuje dílčí dodávky materiálů a jednoduchých přístrojů či náradí pro kovoobráběcí průmysl. Související výrobky jsou čerpadla vody a elektrotechnický materiál.

► Obranný průmysl

Země má stálý zájem o zbrojní techniku, materiály pro výzbroj armády a skýtá zajímavý prostor pro české výrobky obranného průmyslu. Na základě dobrých vztahů ZÚ se zbrojovkou KADDB lze

očekávat zájem o obrannou techniku. V tomto oboru je potřebná trvalá akviziční činnost českých dodavatelů obranného materiálu. České firmy se úspěšně zúčastnily veletrhu obranné techniky „SOFEX“ v květnu 2018.

► Sklářský a keramický průmysl

V provincii Maán se nacházejí velká ložiska suroviny potřebné ke sklářskému průmyslu. Vedení governorátu má zájem vybudovat v lokalitě sklárnu na výrobu tabulového skla, která by dodávala sklo pro stavební projekty v rámci lokality a do hlavního města Ammánu.

► Stavební průmysl

V Jordánsku existuje řada místních i zahraničních firem, které působí ve stavebnictví. Většina firem je registrována v Jordánské komoře stavebních dodavatelů (JCCA), která má 2 400 členů. Velvyslanectví ČR má s vedením komory kontakt. Stavební firmy projeví zájem o spolupráci, konkrétně o technologie výroby tvárnic a stavebních prvků a zpracování stavebních demoličních hmot.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Potenciální oblastí pro uplatnění exportu českých firem jsou zařízení pro vodohospodářské účely (čističky odpadních vod, zavlažovací systémy, čerpadla, trubky, pryžové hadice).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Jordánsko má v regionu vyspělé zdravotnictví, zejména v oblasti privátního sektoru a vojenských nemocnic. Zdravotnictví a farmaceutický průmysl představují cca podíl HDP 8,6%. Tento podíl je udržován také zdravotní turistikou z okolních zemí, kterou Jordánsko svou lékařskou kapacitou a infrastrukturou zabezpečuje. Pro české firmy se nabízejí možnosti dodávat nejen léčiva, ale i zdravotnický materiál a techniku. Od května 2017 se uvolnila možnost nabízet také do objemově významného vojenského sektoru.

► Železniční a kolejová doprava

Jordánsko má ambiciózní plány na propojení saúdskoarabské železniční sítě přes své území s železniční infrastrukturou u Středomořího moře. Podrobnosti lze získat na Ministerstvu dopravy. ZÚ získal poptávku na 500 ks plošinových nákladních vagónů pro železniční společnost v Aqabě. Čína je připravena poskytnout Jordánsku půjčku pro modernizaci železničního sektoru ve výši 2,7 mld. USD, existuje možnost subdodávek jak vagónů, tak signalizačních zařízení pro železnice.

Rozvojová pomoc České republiky do Jordánska má dvě formy:

Vlajkovou lodí české humanitární pomoci v Jordánsku je od roku 2013 vládní program MEDEVAC zaměřený na sektor zdravotnictví a operační zákroky v rámci skupiny syrských pacientů. Kromě této formy pomoci ze strany českých lékařů přímo v místě existuje ještě druhý účinný nástroj zaměřený na rozvojovou pomoc poskytovanou ČR tzv. malé lokální projekty zacílené na zlepšení životních podmínek a udržitelný rozvoj. ČR se v tomto kontextu zaměřuje na syrské uprchlíky v táboře Zaatari a Azrak.

1) MEDEVAC

Za rok 2018 bylo celkem odoperováno 441 pacientů (od zahájení programu v roce 2013/14 se jedná o 2 149 pacientů), pro rok 2019 je v plánu celkem 8 operačních misí (oftalmologie, kardiochirurgie, traumatologie).

2) MLP 2018

V roce 2018 byl ukončen Malý lokální projekt s názvem „Support for the expansion of the Peace Oasis Community Center in Zaatari Camp“ v hodnotě 500 000 Kč. Realizace projektu přinesla zvětšení komunitního centra o objekty určené k rozšíření psychosociální podpory rodinným příslušníkům z řad uprchlíků. Bylo dosaženo lepších předpokladů pro cílenou péči, zejména vůči malým dětem.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8401 – Jaderné reaktory; neozářené palivové články pro jaderné reaktory
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	HS 9026 – Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Sklářský a keramický průmysl	HS 7003 – Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
Stavební průmysl	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8608 – signalizační zařízení pro železnice
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3001 - Žlázy aj. k organoterapeutickým účelům, výtažky
	HS 3003 - Léky neodměřené ne krev antisera, vata aj.
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
ICT	HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8542 - Elektronické integrované obvody

Kambodža

V poslední dekádě se meziroční růst HDP pohybuje okolo 7 %. V letech 2019–2021 se předpokládá, že růst HDP mírně zpomalí. Míra inflace se pohybuje nad 3 %. V zemi žije přes 16 mil. obyvatel. Běžný účet je v deficitu. HDP na obyvatele dosahuje hodnoty necelých 1 500 USD a postupně se zvyšuje. Díky úspěchům, kterých země dosáhla v redukci chudoby a ve zlepšení ukazatelů kvality života, je od roku 2016 klasifikována jako země s nižším středním příjmem, nadále ale přes reálný výhled posunu do vyšší kategorie zůstává zemí nejméně rozvinutou s preferenčním obchodním režimem na vyspělé trhy (EBA – Everything but Arms).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,0	6,9	7,0	6,8	6,5	6,3
HDP/obyv. (USD)	1 270	1 379	1 485	1 599	1 716	1 838
Míra inflace (%)	3,0	2,9	3,3	3,3	3,2	3,1
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,7	-1,9	-2,6	-2,8	-2,8	-2,8
Populace (mil.)	15,8	16	16,3	16,5	16,7	17
Konkurenceschopnost	89/138	94/137	110/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MME, OECD, WEF

- V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kambodža umístila na 110. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Kambodži 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8714	Části, součásti a příslušenství vozidel čísel 8711 až 8713	38 411	33,0	1 009	3 706,8
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	17 235	14,8	18 445	-6,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	13 020	11,2	8 095	60,8
7610	Konstrukce hliníkové části desky profily apod	12 939	11,1	5 716	126,4
9302	Revolvery pistole ne jiné střelné zbraně	9 045	7,8	567	1 495,2
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	7 994	6,9	753	961,6
1210	Šišťice chmelové čerstvé sušené apod. lupulin	2 902	2,5	4 542	-36,1
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	2 356	2,0	–	–
8428	Zařízení ost. zdvihací nakládací manipulační	2 269	1,9	922	146,1
7013	Sklo stolní domáckenské kuchyňské aj. zboží	1 894	1,6	1 014	86,8
Celkem TOP 10		108 065	92,7	41 063	163,2
Celkem vývoz		116 536		58 172	100,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kambodži 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6404	Obuv se svrškem z materiálů textilních	1 280 846	25,1	1 331 572	-3,8
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkové	538 878	10,6	474 206	13,6
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	465 103	9,1	382 177	21,7
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	360 615	7,1	291 754	23,6
6210	Oděvy z plsti textilí povrstvených ap.	296 954	5,8	275 695	7,7
6403	Obuv se svrškem z usně	250 877	4,9	309 716	-19,0
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	240 037	4,7	307 233	-21,9
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	209 137	4,1	234 723	-10,9
1006	Rýže	207 550	4,1	238 735	-13,1
8712	Kola jízdní a jiná bez motoru	168 110	3,3	179 069	-6,1
Celkem TOP 10		4 018 107	78,7	4 024 880	-0,2
Celkem dovoz		5 105 620		5 115 257	-0,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Kambodža nyní zaznamenává nárůst leteckého provozu a země plánuje rozšíření stávajících leteckých uzlů. Kromě již stávajících v Phnompenhu a Siem Reapu se jako nové mezinárodní letiště profiluje Sihanoukville v Thajském zálivu. Toto letiště prošlo v roce 2018 renovací s cílem zvýšit jeho kapacitu na 500 tis. cestujících ročně. Vzhledem k nárůstu počtu turistů v tomto regionu kambodžská vláda vyzývá k dalším investicím do rozšíření kapacit letišť. V plánu je také vybudování nového letiště v Phnompenhu. Vláda tento projekt schválila na konci roku 2017, se zahájením projektu se počítá v roce 2019.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Kambodža je plně závislá na dovozech fosilních paliv a převážné většiny surovin. Země přitom disponuje vlastními zásobami uhlí, ropy, zemního plynu a nerostných zdrojů (měď, zlato, železná ruda, zinek, olovo, cín, bauxit, safír, rubín, kaolin ad.). Sektor těžebního průmyslu je zatím málo rozvinutý, důvodem jsou chybějící studie proveditelnosti, které by zmapovaly množství zdrojů i efektivnost těžby. Rozjíždí se však nové projekty zaměřené na prospekci a následnou těžbu ropy a zemního plynu v pobřežních vodách Thajského zálivu. Investory také lákají nerostné suroviny ve vnitrozemí. V letošním roce plánuje indická společnost Mesco Gold po fázi úspěšné explorační práce zahájit těžbu zlata v provincii Ratanakiri. Půjde o první důl na hlubinnou těžbu v zemi. Další vznikající projekty se zaměřují na vápence a šterkopísky s využitím ve stavebním průmyslu. Potenciální příležitosti se nabízejí v dodávkách technologií a zařízení pro průzkum a těžbu. Celkově se zájmy zahraničních firem zatím soustředí spíše na malé projekty, kde jsou schopny obstát i české firmy s nabídkou zařízení, služeb a geologického průzkumu.

► **Energetický průmysl**

Sektor kambodžské energetiky v posledních letech prochází obdobím velkého rozvoje. Země potřebuje dokončit páteřní přenosovou elektroenergetickou soustavu a také elektrifikovat své provincie, zejména venkov. Klíčovým termínem je rok 2020, kdy mají mít všechny kambodžské obce přístup k elektřině. O deset let později má být alespoň 70 % populace napojeno na hlavní rozvodnou síť. Díky novým projektům vodních a uhelných elektráren Kambodža postupně omezuje svoji závislost na dovozech elektřiny. Elektroenergetická soustava je ale celkově velmi fragmentovaná, řada venkovských oblastí čeká na připojení k národní přenosové síti. V rámci regionu je zde druhé nejnižší pokrytí elektřinou hned po Myanmaru. Domácí energetický sektor nabízí příležitosti u menších energetických projektů a dodávek technologií do venkovských oblastí, kde bude dokončována elektrifikace ve 20. a 30. letech. Jde zejména o obnovitelné zdroje – malé vodní elektrárny, zařízení na zpracování biomasy, bioplynu ad. Časté výpadky proudu mohou být předpokladem pro dodávky záložních generátorů (a spojených technologií), které jsou všude v zemi běžně využívány. Klíčová je spolupráce s investory velkých infrastrukturních projektů a případné subdodávky.

► **Obranný průmysl**

Česko by se mohlo zapojit do oprav a modernizace již vysloužilé techniky a letadel, z nichž část v minulosti samo poskytl. Perspektivní je rovněž výměna zkušeností, trénink personálu nebo pomoc s odminováním

a odstraněním explozivních pozůstatků předchozích konfliktů. Příležitostí jsou také dodávky radarových systémů, ručních zbraní a střeliva.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

S výjimkou Phnompenhu jsou v současnosti pouze dvě pětiny městského obyvatelstva napojeny na rozvody pitné vody. Pouze desetina z nich jsou dostupné systémy kanalizace a čištění odpadních vod. Do roku 2022 plánuje Asijská rozvojová banka, kambodžská vláda a další partneři vybudovat ve velkých kambodžských městech nové projekty. Předpokládá se výstavba nových úpraven vody v Battambang a Kampong Chamu, nových čistíren odpadních vod v Battambang a rozšíření stávajícího sanitačního zařízení v Sihanoukville. Tendry, kterých se mohou účastnit i české firmy, jsou postupně vypisovány od roku 2018.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Navzdory silnému růstu textilního a oděvního průmyslu je Kambodža stále ekonomikou, kde necelá polovina obyvatel pracuje v zemědělství. Dosavadní růst sektoru byl z významné části postaven na výhodách preferenčního režimu, který přinášel zemi výhody v exportu některých zemědělských plodin a potravin na vyspělé trhy. Nedostatečná technologická infrastruktura a nízká produktivita v dalším zpracování zemědělské produkce jsou však bariérou pro zvyšování konkurenceschopnosti v tomto odvětví. S cílem jejího zvýšení, doplnění hodnotových/ výrobních řetězců a posílení potravinové bezpečnosti existuje poptávka po výstavbě zpracovatelských kapacit a transferu technologií a expertízy. Možnosti jsou také v oblasti dodávek hnojiv, pesticidů a zemědělské a obalové techniky. V Phnompenhu a turistických lokalitách postupně vznikají nové mikro/minipivovary a roste po nich poptávka.

► Plasty a gumárenský průmysl

Jedním z potenciálních odvětví pro budoucí ekonomický rozvoj Kambodže je gumárenský průmysl. Země patří mezi významné producenty kaučuku. Celková plocha, na které se kaučuk pěstuje, přesahuje 400 tis. ha. Díky tomu se Kambodža řadí na 20. místo v pěstování této komodity. Nízká úroveň zpracovatelského průmyslu, nedostatečná mechanizace a chybějící závody však Kambodži brání v dalším využívání kaučuku v návazných odvětvích. Příležitostí je výstavba zpracovatelských závodů (gumárenské podniky, pneumatikárny ad.) a subdodávky podružných technologií.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	CPA 27 - Elektrická zařízení, vč. subdodavatelských prací
	CPA 42.22 - Inženýrské sítě pro elektřinu a telekomunikace a jejich výstavba
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukční
	HS 9032 - Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8425 – Kladkostroje a zdvihací zařízení, jiné než skipové výtahy; navijáky a vrátky; zdviháky
	HS 8428 – ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8513 – Svítidla elektr., přenosná s vl. zdrojem energie
	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0404 – Syrovátka
	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače
Plasty a gumárenský průmysl	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Obranný průmysl	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Přístř. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vospělosti země: LDC

Pokud se významně nezhorší prognóza vývoje globální ekonomiky, zůstanou vyhlídky kambodžského hospodářství nadále příznivé. Přestože v následujících letech nepatrně zpomalí růst HDP, jeho přírůstky budou stále nadprůměrné. Hlavními tahouny mají být textilní a stavební průmysl. Očekává se, že posílí nová odvětví – výroba elektroniky a automobilových součástí. I tak je ale rizikem pro další vývoj nedostatečná diverzifikace ekonomiky a vývozu, na nichž je Kambodža závislá. Případná nerovnováha (ekonomická krize, změna poptávky) by nemusela být pro Kambodžu příznivá. Přestože země disponuje zdroji (suroviny a levná pracovní síla), pro expanzi dalších odvětví s dlouhodobou udržitelností jí chybí zkušenosti a technické zázemí. V nich spočívají hlavní příležitosti pro ekonomickou dimenzi rozvojové spolupráce.

► Sektor energetiky

Kambodži se daří naplňovat hlavní energetické priority v elektrifikaci velkých měst. V nich jsou potřeby téměř pokryty. Jiná situace je na venkově a v nejdlejších oblastech, které by měly být plně elektrifikovány v následujících dvou dekadách. Proces může urychlit orientace na větší využití obnovitelných zdrojů při výstavbě menších zařízení pro generování energie (elektřina, plyn). Jedná se o bioplynové stanice, instalace domácích fotovoltaických článků, malé vodní elektrárny ad.

► Sektor vody a sanitace

Přístup k pitné vodě nemá většina venkovského obyvatelstva. Mnohdy zde zcela chybí základní infrastruktura. Ve velkých městech je situace o něco lepší, ale i tam kapacita naráží na zvyšující se potřeby nových obyvatel a turistů. Nedostatečná vodohospodářská infrastruktura by v některých oblastech

mohla v nejhorším případě vést i k útlumu expandujícího cestovního ruchu, kterému se zatím velmi daří a stává se novým hybatelem rozvoje kambodžské ekonomiky. Jde především o regiony, kam míří turisté nejčastěji (provincie Sihanoukville, Siem Reap ad.). Chybějí studie proveditelnosti, zajímavá je i výstavba malých čističek pro menší komunity, města či hotelové rezorty. Firmy se mohou uplatnit i jako dodavatelé pro neziskový sektor, který úroveň vody a sanitace v Kambodži pomáhá zlepšit.

► Sektor zdravotnictví

Zdravotní péče se potýká s nízkou důvěrou ze strany veřejnosti kvůli nedostatečnému vybavení veřejných zařízení a kvalifikace personálu pro složitější zákroky. Roste proto počet soukromých klinik i zájem kambodžské střední třídy investovat do kvalitní zdravotní péče. Velký zájem je o zahraniční farmaceutika, která jsou na seznamu nejvíce dovážených produktů z EU. Rozvojové příležitosti jsou také ve vybavení zdravotnických zařízení (přístroje, lůžka, nástroje a další pomůcky pro rutinní i složitější zákroky).

► Sektor zemědělství

Zemědělství je stále jedním z opěrných ekonomických odvětví Kambodže. Vysoká závislost na pěstování rýže však činí kambodžskou ekonomiku zranitelnou. Diverzifikovat agrární sektor a zvýšit produktivitu práce by pomohl přenos zkušeností ve zpracovatelských odvětvích a větší mechanizace sektoru. Nové zemědělské technologie a inovativní postupy se tu uplatní při pěstování tropických plodů, pepře a kaučuku. Zajímavou oblastí je i transfer know-how v oblasti hospodaření a nakládání s dřevem z důvodu vysokého tempa odlesňování a ubývání původních tropických porostů.

► Sektor infrastruktury

Nynější dopravní infrastruktura je v nevyhovujícím stavu, avšak situace se pozvolna zlepšuje. Do tohoto sektoru míří v posledních letech významné investice a na rozvoj infrastruktury se zaměřují i hlavní donoři rozvojové pomoci. Bude nutné vybudovat nové systémy silniční infrastruktury a veřejné či hromadné dopravy. Pro české firmy se v některých případech dle povahy financování nabízejí příležitosti participovat v infrastrukturních tendrech. Aktivní je v tomto směru hlavně Světová banka a Asijská rozvojová banka (výstavba a modernizace silničních úseků). V roce 2016 bylo rekonstruováno a znovu otevřeno železniční spojení pro nákladní a osobní přepravu mezi Phnompenhem a Sihanoukville. V plánu jsou rekonstrukce dalších železničních úseků. Zde by se mohly uplatnit zkušenosti českých firem s traťovými zabezpečovacími zařízeními a signalizačními technologiemi.

► Sektor gumárenského průmyslu

Kaučuk patří mezi důležité suroviny, které Kambodža exportuje do zahraničí. Na světové trhy se však dostává převážně nezpracovaný. Zpracování kaučuku na místě v gumárenských závodech by Kambodži umožnilo více diverzifikovat její export a snížit závislost na vývozu textilních výrobků či rýže. Uplatní se zde transfer know-how i studie proveditelnosti.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Katar

Katar je jedním z nejbohatších států světa s ekonomikou dominantně orientovanou na těžbu, zpracování a export ropy a zemního plynu (LNG), jehož hlavním odběratelem jsou zejména asijské země. Ačkoliv byla katarská ekonomika obchodním embargem ze strany jeho arabských sousedů KSA, SAE a Bahrajnu z roku 2017 poškozena, rychle se z počátečního šoku vzpamatovala a v roce 2018 již rostla tempem téměř 3 %. Na vzestupu byl v roce 2018 i ukazatel přepočtu HDP na obyvatele s velmi vysokou hodnotou téměř 68 tis. USD. Podobné výsledky se očekávají i v dalších letech. Bilance běžného účtu se po krátkém propadu z roku 2016 opět vrátila do černých čísel a v roce 2018 činila 9 098 mil. USD. Inflace se drží na rozumných hodnotách, v roce 2018 3,7 % a očekává se její pokles. Počet obyvatel se pomalu zvyšuje směrem k hranici 3 milionů. Nezaměstnanost v zemi je dle dostupných údajů velmi nízká.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,1	1,6	2,7	2,8	2,6	2,7
HDP/obyv. (USD)	57 965	61 025	67 818	72 677	74 935	76 997
Míra inflace (%)	2,7	0,4	3,7	3,5	2,2	2,1
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-8,3	6,4	9,0	13,4	14,3	14
Populace (mil.)	2,6	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8
Konkurenceschopnost	18/138	25/137	30/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Katar sesunul z 25. pozice na 30. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika dlouhodobě 3/7.

Vývoz ČR do Kataru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	591 085	28,6	470 181	25,7
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	262 149	12,7	918 521	-71,5
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	97 687	4,7	26 238	272,3
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	92 927	4,5	21 061	341,2
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	79 860	3,9	125 835	-36,5
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	68 018	3,3	60 930	11,6
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	62 064	3,0	95 450	-35,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	61 052	3,0	30 949	97,3
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	56 803	2,8	138 576	-59,0
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	55 735	2,7	48 720	14,4
Celkem TOP 10		1 427 380	69,2	1 936 461	-26,3
Celkem vývoz		2 063 596		2 646 023	-22,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kataru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7601	Hliník surový (nepracovaný)	169 232	62,1	199 057	-15,0
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	97 076	35,6	122 446	-20,7
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	1 336	0,5	68	1 864,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	810	0,3	189	328,6
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	733	0,3	3,0	24 333,3
9030	Osciloskopy, analyzátoři spektra a ostatní přístroje a zařízení na měř	683	0,3	–	–
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	554	0,2	319	73,7
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	414	0,2	1 444	-71,3
7415	Skoby ap. z mědi železa oceli šrouby ap. z mědi	213	0,1	100	113,0
8408	Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	207	0,1	–	–
Celkem TOP 10		271 258	99,5	323 626	-16,2
Celkem dovoz		272 555		332 185	-18,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Jednou z dlouhodobě úspěšných položek českého exportu do Kataru představují automobily (vozový park taxislužby v Doha je z části tvořen vozy Škoda Superb). V budoucnu by se v souvislosti s plánovaným rozvojem veřejné dopravy mohly uplatnit autobusy. Potenciál mají též nákladní automobily, stavební a speciální technika (čistící a kropící vozy), náhradní díly a pneumatiky.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Těžba a zpracování ropy a zejména plynu zůstává přes určitou diverzifikaci stěžejním ekonomickým sektorem. Státní společnost Qatar Petroleum plánuje masivní rozšíření závodu na výrobu zkapalněného zemního plynu v Ras Laffan. Tento petrochemický komplex se po dostavbě má stát největším svého druhu na světě. Plánované investice mají přesáhnout 20 mld. USD. České firmy by se mohly uplatnit subdodávkami bežešvého potrubí, armatur, ventilů, pump, kompresorů a měřicí / řídicí techniky.

► Sklářský a keramický průmysl

České sklo, šperky a bižuterie, bytové doplňky a umělecká díla představují příležitosti pro české firmy, které dokáží své originální, inovativní a kreativní produkty katarskému spotřebiteli přiblížit funkční marketingovou kampaní, která zohlední místní preference a zvyklosti náročné klientely. Důležitější, než cena výrobku je na katarském trhu jeho image, originalita a zajímavost.

► Stavební průmysl

V rámci pořadatelsví MS v kopané v roce 2022 nastartoval Katar mohutný investiční boom s hodnotou přibližně 220 mld. USD na projekty v dopravě, energetice, vodním hospodářství a bydlení. Jde např. o vybudování národního železničního systému včetně metra (25 mld. USD), rozšíření letiště na kapacitu 50 mil. cestujících ročně (10 mld. USD), rozšíření kapacity přístavu (7 mld. USD), přemostění zálivu v hlavním městě (1 mld. USD). Čeští dodavatelé by se mohli uplatnit subdodávkami stavební, osvětlovací a klimatizační techniky, chladících zařízení, elektrických rozvodů, ocelových konstrukcí, osobních i nákladních výtahů, či stavebních a izolačních materiálů.

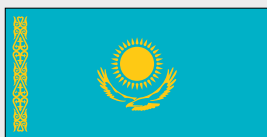
► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Katar pokračuje v masivních investicích do veřejného zdravotnictví s cílem dalšího rozšíření lůžkové kapacity státních nemocnic. Pro české dodavatele představuje katarský zdravotnický sektor velký potenciál. Uplatnit se mohou zejména dodavatelé zdravotnické techniky, zdravotnických materiálů a léků.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Katar dováží až 90 % potravin, přičemž sortiment na trhu stále zaostává za nabídkou ve vyspělých zemích. Z české produkce by se mohlo uplatnit mléko (sušené a kondenzované), dětské výživy, nápoje a polévky v prášku, čokoláda a cukrovinky, produkty zdravé výživy, potravinové doplňky (omáčky, dochucovací přípravky) apod.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6811 – Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničito cementu nebo podobné
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 9405 – Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 6811 – Zboží osinkocementové buničito cementové apod
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 9026 – Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
Automobilový průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8716 – Přívesy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 0710 – Zelenina vařená, zmrazená
	HS 0712 – Zelenina sušená, drcená v prášku
	HS 0811 – Ovoce a ořechy, též vařené ve vodě nebo v páře, zmrazené, slazené
	HS 0813 – Ovoce, sušené, jiné než čísel 0801 až 0806; směsi sušeného ovoce nebo ořechů
HS 1051 – Dětské přesnídávky	
Sklářský a keramický průmysl	HS 7004 – Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží

Kazachstán

V roce 2018 pokračoval růst kazachstánské ekonomiky, HDP za první tři čtvrtletí vzrostl o 4,1 %. Došlo ke snížení inflace na 6,4 % (2018). Úroveň nezaměstnanosti se pohybuje okolo 5 %. Bilance běžného účtu je odhadována dle MMF v přebytku 0,3 mld. USD. Státní rozpočet je pouze mírně deficitní, ovšem to je umožněno převody z Národního fondu, který byl naplněn příjmy z těžby ropy v letech hojnosti. Převody se sice postupně snižují, nicméně i ve střednědobém výhledu budou přesahovat příjmy fondu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,1	4,0	3,7	3,1	3,2	3,3
HDP/obyv. (USD)	7 658	8 762	9 977	10 447	10 998	11 605
Míra inflace (%)	14,6	7,4	6,4	5,6	4,6	4,0
Nezaměstnanost (%)	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-8,9	-5,4	-0,3	0,3	0,2	0,2
Populace (mil.)	17,9	18,2	18,5	18,7	19	19,3
Konkurenceschopnost	53/138	57/137	59/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: WEF, OECD, SB, WEF

- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kazachstán umístil na 59. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Kazachstánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 423 897	23,4	356 753	299,1
8707	Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705	1 076 300	17,7	410 040	162,5
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	923 948	15,2	1 058 883	-12,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	588 110	9,7	243 812	141,2
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	208 021	3,4	160 733	29,4
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	120 663	2,0	14 721	719,7
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	77 526	1,3	99 747	-22,3
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	72 165	1,2	100 807	-28,4
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	70 767	1,2	71 444	-0,9
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	60 583	1,0	33 005	83,6
Celkem TOP 10		4 621 980	76,1	2 549 945	81,3
Celkem vývoz		6 074 443		5 024 478	20,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kazachstánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2709	Oleje minerální a z nerostů živých surové	12 290 832	86,3	9 808 025	25,3
2804	Vodík plyny vzácné nekovy ostatní	1 060 074	7,4	1 075 654	-1,4
7202	Feroslitiny	611 102	4,3	582 766	4,9
6806	Vlna strusková horninová aj. vermikulit ap.	82 510	0,6	83 811	-1,6
0304	Filé aj. maso rybí čerstvé chlazené zmrazené	59 509	0,4	29 768	99,9
2711	Plyn zemní a jiné uhlovodíky plynné	34 136	0,2	52 118	-34,5
1204	Semena lněná i drcená	32 122	0,2	40 519	-20,7
2835	Fosforany fosforitany fosforečnany polyfosf	21 357	0,1	–	–
8103	Tantal výrobky z něj odpady šrot	18 427	0,1	23 917	-23,0
5201	Bavlna nemykaná nečesaná	7 747	0,1	41 244	-81,2
Celkem TOP 10		14 217 816	99,8	11 737 822	21,1
Celkem dovoz		14 247 766		11 841 461	20,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Energetickou infrastrukturu lze charakterizovat v KZ jako „stárnoucí“. Její modernizace a rozvoj si budou vyžadovat velké náklady. Konkrétně u elektráren dosahuje úroveň amortizace 70 % (průměrné stáří tepelných elektráren dosahuje 30 let, vodních elektráren 35 let). Přenosová soustava je propojena nedostatečně, čímž je omezen její exportní a tranzitní potenciál. Příležitosti pro české společnosti existují v Kazachstánu v několika oblastech, při výstavbě elektráren (české společnosti zpravidla působí jako subdodavatelé) a zejména při modernizaci existujících elektráren. Dále jde o dodávky elektrotechnických výrobků, zařízení pro elektrárny, trafostanice, rozvody elektrické energie, dodávky čerpadel, speciálních ocelových trub, ventilů, filtrů apod. Možnosti existují také u rekonstrukcí a modernizací malých vodních elektráren po celém Kazachstánu a u rekonstrukce a budování nových kotelen. Důležitý je též vládní program zaměřený na energetickou efektivnost a energetické úspory.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

V Kazachstánu probíhá těžba řady surovin. Příkladem může být uhlí, jehož celkové zásoby v zemi se odhadují na 35 mld. tun. Více jak 90 % zásob uhlí se nachází v severní a centrální části Kazachstánu. Prokázané zásoby plynu v Kazachstánu dosahují úrovně 2,5 triliónu m³ s tím, že celkové zásoby činí 3,3–3,7 triliónu m³. Prokázané zásoby ropy v Kazachstánu dosahují cca 30–38 mld. barelů. Odhaduje se, že „těžitelných“ je v současné době cca 10 mld. barelů ropy. V kazašském sektoru Kaspického moře se zásoby odhadují na 125 mld. barelů ropy. Těží se též železo, barevné kovy, uran atd. Těžba vyžaduje průběžné investice, což (spolu s již existujícími referencemi českých technologií a zařízení) otevírá prostor pro budoucí dodávky z ČR.

► Obranný průmysl

Možnosti spolupráce s kazachstánskou stranou ve vojenské oblasti jsou soustředěné na modernizaci starých a nákupy nových letadel, na české palné zbraně (pistole, pušky, samopaly apod.), dodávky nákladních vojenských vozidel apod. Silnou roli má v této oblasti stát, tj. předpokládají se intervence ze strany státní správy ČR ve prospěch českých výrobců. Obchodní možnosti představují též nákupy vojenské techniky a munice prostřednictvím aukcí. V květnu 2016 ohlásilo kazašské ministerstvo obrany záměr dojednat kontrakty v celkové hodnotě cca. 2 mld. eur, které budou realizovány do roku 2020. I přes více vektorovou politiku je v sektoru obranného průmyslu citelná dominance Ruska, což při současné mezinárodní situaci ztěžuje možnosti vývozu z ČR.

► Stavební průmysl

Stavebnictví prožívá v Kazachstánu dlouholetý růst. V oboru je velká konkurence často relativně levných stavebních společností z blízkého zahraničí. Možnosti existují u zakázek na stavby v rámci budování tranzitního silničního koridoru (mosty, infrastruktura kolem silnice apod. při samotné výstavbě silnic/dálnic je nutné počítat se silnou konkurencí z Turecka, Číny a místní), u stavebních materiálů včetně stavební izolace, stavební techniky a technologie (vzduchotechnika, klimatizace apod.). Větší možnosti jsou v oblastech souvisejících se stavebnictvím, jako je např. vybavení bytů včetně koupelen, kuchyní, nábytku a zejména skla a porcelánu. Roste zájem o dopravní inženýrství, zejména studie s návrhy zlepšení plynulosti osobní dopravy ve městech.

► Strojírenský průmysl

Strojírenská výroba roste, za 6 let se výroba v sektoru zvýšila celkem 3×, do sektoru směřovaly i významné soukromé investice. Tento trend dále pokračuje a vytváří nové příležitosti pro české firmy. Poptávka je na trhu zejména po jednotlivých obráběcích centrech a dalších strojích a též v některých případech po realizaci větších projektů (technologických centrech), a to v rámci modernizace zpracovatelského průmyslu a obnovování strojírenské základny. Celková modernizace sektoru představuje významnou příležitost pro české strojírenské podniky. Možnou cestou pro financování ze strany klienta je leasing strojů od Rozvojové banky Kazachstánu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nové příležitosti existují v Kazachstánu v oblasti vodního hospodářství (úprava vody a její rozvody, filtry na vodu v domácnostech, čištění odpadních vod apod.). Problémem je, že daná sféra patří do působnosti akimátů (obce nebo regiony), kteří jsou značně specifickými zákazníky a často se potýkají s korupčními skandály. Aktuální je též modernizace (či spíše zavádění) systémů sběru a třídění odpadů v největších kazachstánských městech. To ve střednědobém horizontu vytvoří poptávku po technologiích na zpracování pevných odpadů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Výdaje na zdravotnictví dosahují zhruba 4,5 % HDP země. Celkem 64 % všech nákladů na zdravotnictví je hrazeno ze státních prostředků, z toho je 62 % výdajů směřováno do nemocnic. Připravuje se reforma regionálních nemocnic na víceregionální s rozšířeným spektrem specializací. To souvisí s plánem snížení počtu samostatných subjektů z 360 na 105. Podíl soukromé sféry v celém zdravotnictví činí cca 13 % – tedy 207 mil. eur. Investice v roce 2017 činily cca 230 mil. eur (nárůst o 49,8 %), z toho soukromé investice dosáhly necelé poloviny. Zdvojnásobil se počet informačních systémů ve zdravotnických zařízeních, počet počítačů vrostl 2,4 krát. Příležitosti existují u širokého spektra aktivit, tj. u přestavby nemocnic a zdravotnických zařízení, specializovaných zdravotnických zařízení, dodávek zdravotnického materiálu a léků, dodávek zdravotnické techniky včetně nemocničních lůžek, operačních a gynekologických lůžek, komunikační techniky, systémů sterilizace, IT systémů apod.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V zemědělství se předpokládá dlouhodobý růst. Možnosti pro spolupráci existují u zemědělské techniky, zejména u technických plodin, osiva a chovu domácího skotu. U nákupu plemenného skotu probíhá subvencování dovozu ze zahraničí (cca 500 eur na kus), plánuje se podpora dovozu až 1 mil. ks do roku 2020. Významné příležitosti existují také u technologií na zpracování zemědělské produkce, např. pekárenského zařízení, balící techniky, linek na stáčení nápojů apod. Kazachstánská vláda poskytuje též další podpory, jako jsou investiční dotace pro instalační a stavební práce, zemědělskou techniku a nákup strojů, kompenzace úrokové míry u úvěrů a leasingů, proplácení až 50 % hodnoty krmiv, veterinárních služeb, paliv a olejů apod. Kazachstánská strana projevuje značný zájem o investice do zemědělského a potravinářského sektoru, zahraničním investorům ale komplikuje situaci nemožnost přímého nákupu zemědělské půdy. V posledních letech bylo v Kazachstánu vybudováno větší množství zemědělských a potravinářských závodů (modernizace pivovarů, nové moderní sklady obilí, závody na mléčné výrobky apod.). V oblasti vývozu existuje prostor zejména u prémiových značek a v případě investic či licenční výroby v Rusku na zásobení trhu touto cestou (ta je aktuálně nejjistější s ohledem na řadu problémů, které českým vývozcům vytváří členství KZ v EAEU – problémy při tranzitu potravin přes Rusko, veterinární a fytosanitární opatření ze strany RF, které jsou často automaticky uplatňovány v dalších státech EAEU).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8444 – Stroje k tvarování, stříhání ap., textilních mat.
	HS 8448 – Zařízení přídatná ke stavům, strojům na spřádání ap.
	HS 8453 – Stroje pro zpracování kůží, opravy obuvi aj.
	HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí stavebnicové
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Stroje obráběcí pro vrtání, frézování, řezání apod.
	HS 8460 – Stroje obráběcí pro broušení, lapování, leštění ap.
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8468 – Stroje přístroje pro pájení svařování kalení
	HS 9023 – Nástroje, přístroje, modely určené k předvádění
Energetický průmysl	HS 7304 – Trouby, duté profily ap., bezešvé, ze železa a oceli
	HS 8406 – Turbíny na páru vodní nebo jinou
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu topení, jiné
	HS 8410 – Turbíny, kola, vodní regulátory
	HS 8413 – Čerpadla i s měřicím zařízením, zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, přístroje k filtrování a čištění vody a plynů
	HS 8481 – Kohouty, ventily aj. pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8502 – Soustrojí generátorová, elektrické měniče rotační
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 – Vata gáza obinadla ap. zboží
	HS 3006 – Zboží farmaceutické jiné
	HS 8517 – Přístroje telefonní, přístroje pro vysílání, příjem hlasu, dat
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9022 – Přístroje rentgenové aj. používající záření
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 3603 – Zápalky, bleskovice, roznětky, rozbušky ap.
	HS 4010 – Pásky, dopravníky, hnací řemeny
	HS 8412 – Motory, pohony ostatní
	HS 8419 – Stroje ke zpracování materiálů změnou teploty
	HS 8428 – Zařízení ostatní zdvihací, nakládací a manipulační
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 – Dobytek hovězí živý
	HS 1107 – Slad, i pražený

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1207 – Semena, plody olejnaté, ostatní i drcené
	HS 1710 – Cukr řepný
	HS 1602 – Přípravky, konzervy z masa
	HS 2106 – Přípravky potravinové
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2309 – Přípravky k výživě zvířat
	HS 8422 – Myčky, stroje k čištění a plnění lahví aj.
	HS 8430 – Stroje, zařízení žací, mláticí
	HS 8432 – Stroje nářadí pro zemědělství, lesnictví ap.
	HS 8438 – Stroje pro průmyslovou přípravu výrobu potravin aj.
	HS 8706 – Chassis traktorů, motorových vozidel osob., nákl. aj.
Obranný průmysl	HS 8411 – Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny
	HS 8802 – Aerodynamy ostatní lodě kosmické nosiče startovací
	HS 8804 – Padáky i rotující části příslušenství
	HS 9302 – Revolvery pistole ne jiné střelné zbraně
	HS 9304 – Zbraně ostatní, ne zbraně sečné bodné
Stavební průmysl	HS 4410 – Desky třískové ap.
	HS 4906 – Plány výkresy pro účely stavební, průmyslové
	HS 7003 – Sklo lité profilové, ploché, válcované, nezpracované
	HS 7020 – Zboží skleněné ostatní
	HS 7301 – Štětovice z železa, oceli, profily aj., svařované
	HS 8415 – Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8474 – Stroje k třídění, prosévání ap. zemin, kamenů aj.
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 – Odstředivky, přístroje k filtrování a čištění
	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami

Exportní financování

EGAP v Kazachstánu v minulých deseti letech pojistil 26 případů v hodnotě 5,2 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely silniční vozidla či různé jedlé výrobky a přípravky. Země čelí řadě ekonomických výzev, nicméně rozsáhlé zásoby nerostných surovin stále skýtají značný potenciál pro další ekonomický rozvoj Kazachstánu. Ekonomika začíná opět výrazněji růst především díky nárůstu ceny ropy. Z pohledu veřejných financí a zadlužení je klíčová nadstandardní výše vytvořených rezerv ve státním fondu. Kazachstán byl v lednu 2019 v rámci OECD zlepšen do 5. rizikové kategorie.

Korejská republika

Korejská republika je 11. největší ekonomika na světě a 4. v Asii. Od roku 2014 se hodnoty růstu korejské ekonomiky pohybují v rozmezí 2,8–3,2 %. V roce 2018 dosáhl růst korejské ekonomiky 2,8 % a předpokládá se, že obdobně se bude vyvíjet korejské hospodářství i v letech 2019–2021. Korejský růst podporuje především export polovodičů, mikročipů, elektroniky, dopravních prostředků a petrochemických produktů. Korejskou ekonomiku v roce 2018 pozitivně ovlivní též mírné zvýšení soukromé spotřeby. Míra inflace v roce 2018 dosáhla úrovně 1,5 %. V zemi žije přes 51 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele v roce 2018 činil 30 046 USD. Předpokládá se, že nezaměstnanost, která v loňském roce dosáhla 3,7 %, se udrží na stejné úrovni i v následujících dvou letech. Běžný účet byl v roce 2018 v přebytku něco málo přes 82 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,9	3,0	2,8	2,6	2,8	2,8
HDP/obyv. (USD)	27 608	29 938	30 046	32 766	34 209	35 658
Míra inflace (%)	1,0	1,9	1,5	1,8	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	3,7	3,7	3,7	3,7	3,2	3,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	99,2	78,5	82,3	79,5	78,5	79,1
Populace (mil.)	51,2	51,5	51,7	51,9	52	52,3
Konkurenceschopnost	26/138	26/137	15/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela s Korejskou republikou dohodu o volném obchodu v roce 2011.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), Korejská republika obsadila 15. pozici ze 140 a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Korejské republiky 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9027	Přístroje a zařízení pro fyzikální nebo chemické rozbory (například po	802 038	7,5	128 059	526,3
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	798 189	7,5	567 888	40,6
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	639 412	6,0	304 169	110,2
4011	Pneumatiky nové z pryže	431 779	4,1	446 670	-3,3
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	369 200	3,5	542 228	-31,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	362 515	3,4	329 493	10,0
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	360 443	3,4	34 579	942,4
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	329 783	3,1	421 439	-21,7
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	308 394	2,9	308 160	0,1
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	282 198	2,7	283 108	-0,3
Celkem TOP 10		4 683 951	44,1	3 365 793	39,2
Celkem vývoz		10 632 623		10 571 515	0,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Korejské republiky 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	23 392 955	25,2	24 869 750	-5,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	4 560 307	4,9	4 166 148	9,5
8542	Elektronické integrované obvody	4 169 685	4,5	4 516 651	-7,7
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	3 366 672	3,6	3 870 113	-13,0
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	3 189 196	3,4	5 781 628	-44,8
8526	Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístř	3 112 202	3,3	2 636 779	18,0
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísl	2 831 513	3,0	4 326 437	-34,6
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	2 805 003	3,0	1 406 982	99,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 326 426	2,5	2 288 648	1,7
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	2 085 802	2,2	1 981 281	5,3
Celkem TOP 10		51 839 761	55,8	55 844 417	-7,2
Celkem dovoz		92 949 576		97 590 943	-4,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Korejská republika patří mezi nejvýznamnější světové výrobce automobilů a v objemu jejich výroby zaujímá 6. místo na světě. Korejský automobilový průmysl se připravuje na restrukturalizaci, související s novými trendy v automobilovém průmyslu, především s elektromobilitou a autonomními systémy řízení vozidel. Pro svoji finální výrobu vyhledávají korejské výrobci dopravních prostředků dodavatele kvalitních komponentů za konkurenceschopné ceny. Pro české exportéry jsou zakázky korejských výrobců automobilů perspektivní příležitostí, neboť Česká republika má na korejském trhu pověst vyspělé průmyslové země s dlouholetou tradicí, která nabízí kvalitní výrobky za přijatelnou cenu. Na korejském trhu je též klientela, která vyhledává zahraniční značky automobilů. Nabízí se tak prostor nejen pro subdodávky komponentů a náhradních dílů, ale též pro celky.

► Energetický průmysl

Vzhledem k rostoucí průmyslové výrobě v Korejské republice roste každoročně též spotřeba elektrické energie. Korejská republika podporuje výstavbu nových energetických zdrojů i modernizaci a zvyšování výkonu stávajících. Pro české subdodavatele generátorů, turbín a dalších částí pro výstavbu elektráren se otevírají možnosti v oblasti subdodávek pro korejský trh. Další příležitostí je spolupráce s korejskými dodavateli energetických zdrojů na třetích trzích. České firmy se díky jihokorejským dodavatelům energetických zařízení mohou prosadit nejen v Korejské republice, ale též např. v Číně, Vietnamu a dalších zemích.

► ICT

Informační a komunikační technologie patří mezi nejrychleji rostoucí korejské sektory. Korejská republika má v plánu stát se jedním z nejvýznamnějších světových hráčů „čtvrté průmyslové revoluce“ (Průmysl 4.0), která propojí ICT s korejským průmyslem. Předpokládá se, že v příštím desetiletí vytvoří toto odvětví v Korejské republice až 585 tis. nových pracovních míst a 12 nových průmyslových oborů. Korejský ICT sektor je exportně orientovaný, nicméně korejské firmy projevují zájem též o dovoz. České firmy by se mohly prosadit např. v oblasti spolupráce při vývoji případně exportu inovativních počítačových programů, moderních aplikací a technických novinek do mobilních telefonů.

► Obranný průmysl

I přes určité uvolnění napětí na Korejském poloostrově, hrozba vojenské konfrontace s KLDK a s tím související potřeba modernizace korejské armády stále trvá. Proto Korejská republika investuje nemalé prostředky do jejího vybavení. Korejský rozpočet na obranu se rok od roku zvyšuje. V roce 2018 činil 38 mld. USD a na rok 2019 navrhla korejská vláda další nárůst výdajů, které dosáhnou celkem 42 mld. USD. Korejská republika má velmi vyspělý obranný průmysl, nicméně značná část vybavení pro armádu se dováží. Mezi nejvýznamnější dodavatele se řadí USA, Španělsko, Anglie, Německo a Izrael. Zájem o spolupráci v oblasti obranného průmyslu projevují jak korejské představitelé, tak instituce a firmy působící v tomto oboru. Pro české firmy se nabízí možnost spolupráce v oblasti dodávek speciální techniky, případně i subdodávek pro kompletaci a finální výrobu v Korejské republice. Český

průmysl může prorazit v oblasti pokročilé elektroniky a prostředků ochrany proti zbraním hromadného ničení. Potenciál skýtá oblast společného výzkumu, vývoje a projektů v oblasti robotiky a pokročilých technologií.

► Strojírenský průmysl

Exportně orientovaná ekonomika Korejské republiky vyžaduje špičkové vybavení továren a výrobních provozů. Vyspělé české strojírenské firmy, které jsou schopny konkurovat korejským firmám i další zahraniční konkurenci (Německo, Japonsko, USA aj.), mají příležitost prosadit se na korejském trhu. Mezi nejperspektivnější položky lze zařadit např. soustruhy, stroje pro obrábění, vrtání a frézování, lisy a tvářecí stroje apod. Čeští vývozci strojírenské techniky mohou využít dobrého jména české produkce a pozitivních referencí z již realizovaných obchodních případů na korejském trhu.

► Zábava a volný čas

Kulturní tradice, vysoká životní úroveň a kupní síla v Korejské republice vytvářejí předpoklady pro rozvoj průmyslu, který dodává výrobky pro zábavu a volný čas. Vzhledem k rychle se měnícím požadavkům trhu se otevírá prostor především pro inovativní firmy, které jsou schopny rychle reagovat na požadavky trhu. Mezi perspektivní položky českého exportu patří hračky, stavebnice a modely a rovněž počítačové hry. Vzhledem ke stále většímu zájmu korejské populace o sportovní vyžití se zvyšuje též poptávka po sportovním vybavení, potřebách pro fitness, atletiku a jiné sporty apod. Velmi zajímavou oblastí pro české exportéry je rovněž korejský trh s hudebními nástroji. V loňském roce činila hodnota korejského dovozu hudebních nástrojů celkem 202 mil. USD.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Korejský trh se zdravotnickým materiálem má roční obrat 6,0 mld. USD, přičemž dovoz pokrývá cca 60 % spotřeby korejského obyvatelstva. Korejská republika importuje ročně lékařské technologie a zdravotnické vybavení za více jak 3,6 mld. USD. Vzhledem k atraktivitě trhu z hlediska počtu obyvatel (51 mil.) a vysoké kupní síle obyvatelstva, je korejský trh velmi perspektivní pro české dodavatele zabývající se vývozem zdravotnického vybavení a speciální zdravotnické techniky. Uspěť mohou především výrobci, kteří nabízejí špičkovou kvalitu výrobků splňujících mezinárodní zdravotnické a bezpečnostní normy. Díky velkému zájmu a péči Korejců o svůj vzhled roste vedle nákupu lékařských přístrojů rovněž import přístrojů a nástrojů pro rehabilitaci a estetickou medicínu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Z hlediska zemědělského a potravinářského průmyslu je pro český vývoz nejperspektivnější trh s pivem. České pivo je v Korejské republice považováno za jedno z nejlepších na světě a jeho spotřeba každoročně stoupá. Vlivem dobrého jména českého piva se zvyšuje též zájem o víno z České republiky. Určitý prostor na trhu s nápoji je rovněž v oblasti dovozu minerálních vod. Korejský trh s minerálními vodami je však z velké části kontrolován významnými dovozci z jiných zemí a vstup na něj je finančně velmi náročný vzhledem k vysokým nákladům na reklamu a požadavkům zákazníků např. na speciální balení. Další možností pro export českého potravinářského průmyslu je trvanlivé cukrářské zboží. Korejský trh je zajímavý i pro české výrobce a exportéry produktů živočišné výroby, především pak mléčných výrobků. Schvalovací proces dovozu výrobků živočišného původu je však časově velice náročný a může trvat i několik let.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8481 – Kohouty, ventily a podobná zařízení pro potrubí, kotle, nádrže, vany nebo podobné výrobky, včetně redukčních ventilů a ventilů řízených termostatem
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9306 – Ostatní náboje a jejich části a součásti
	HS 84 38 – Stroje a přístroje pro pekárny
Strojírenský průmysl	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 – Stroje tvářecí jiné pro opracování kovů ap.
Zábava a volný čas	HS 9201 – Klavíry a pianina, včetně automatických klavírů; cembala aj. strunné nástroje s klaviaturou
	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky
	HS 9506 – Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masáže; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2204 – Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0404 – Syrovátka
ICT	CPA 63 – Informační služby

Kuvajt

Propad světových cen ropy z roku 2014 pro kuvajtské hospodářství a export znamenal tvrdý zásah. Po stabilizaci cen ropy na vyšší úrovni v roce 2017 se kuvajtská ekonomika postupně vrací na prorůstovou trajektorii. V roce 2018 tak kuvajtský HDP dle MMF rostl o 2,3 % a v dalších letech se má růst HDP pohybovat na úrovni kolem 4 %. Míra inflace je v Kuvajtu dlouhodobě nízká – po rekordně nízké hodnotě necelého 1 % v roce 2018 se má ve střednědobém horizontu stabilizovat na úrovni kolem 3 %. V Kuvajtu žije 4,5 mil. obyvatel (přibližně 2/3 z toho cizinci) a dle kuvajtských statistik tento emirát dlouhodobě vykazuje extrémně nízkou nezaměstnanost na úrovni kolem 1 %. Opětovný nárůst příjmů z exportu ropy a jejích derivátů v posledních 2 letech navrátil bilanci běžného účtu zpět do černých čísel. HDP na obyvatele ve stávajících cenách činil dle MMF v roce 2018 necelých 32 tis. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,2	-3,3	2,3	4,1	4,1	4,0
HDP/obyv. (USD)	25 869	27 394	31 916	32 737	33 044	33 571
Míra inflace (%)	3,5	1,5	0,8	3,0	3,6	3,2
Nezaměstnanost (%)	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-5,1	7,1	16,4	16,8	14,1	11,8
Populace (mil.)	4,3	4,4	4,5	4,7	4,8	4,9
Konkurenceschopnost	38/138	52/137	54/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kuvajt pro rok 2018/2019 sesunul z 52. pozice na 54. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 2/7.

Vývoz ČR do Kuvajtu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	775 622	41,5	712 831	8,8
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	269 412	14,4	305 974	-11,9
8428	Zařízení ost. zdvihací nakládací manipulační	55 736	3,0	20 043	178,1
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	55 443	3,0	77 539	-28,5
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	44 779	2,4	47 262	-5,3
8311	Dráty tyčky aj. k pájení sváření ap. z kovů	36 854	2,0	41 019	-10,2
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	33 963	1,8	4 531	649,6
9405	Svítilna a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	33 903	1,8	28 353	19,6
8523	Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.	32 340	1,7	10 103	220,1
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	31 105	1,7	2 367	1 214,1
Celkem TOP 10		1 369 157	73,3	1 250 022	9,5
Celkem vývoz		1 868 935		2 159 570	-13,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kuvajtu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2909	Ethery, etheralkoholy, etherfenoly, etheralkoholfenoly, alkoholperoxid	22 772	55,0	821	2 673,7
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	10 124	24,5	12 768	-20,7
7202	Feroslitiny	3 023	7,3	–	–
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap. z plastů	2 354	5,7	2 286	3,0
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	942	2,3	453	107,9
9015	Geodetické, topografické, zeměměřičské, nivelační, fotogrammetrické za	841	2,0	228	268,9
7112	Odpady a úlomky drahých kovů i plátovaných kovů	454	1,1	–	–
2844	Prvky chemické izotopy radioaktivní směsi ap.	392	0,9	223	75,8
5702	Koberce aj. krytiny podlahové tkané nevšivané	73	0,2	–	–
2508	Jíly ostatní kyanit ap. jíly šamotové dinasové	69	0,2	–	–
Celkem TOP 10		41 044	99,2	16 779	144,6
Celkem dovoz		41 374		17 931	130,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Osobní a nákladní automobily a dopravní technika činí přes 15 % kuvajtských importů a tato položka má stále rostoucí tendenci. Zatímco české osobní automobily na zdejším trhu již zastoupeny jsou a netěší se zde příliš velké oblibě, uplatnit by se zde v budoucnu mohly autobusy, nákladní automobily, stavební a speciální technika (čistící a kropící vozy), náhradní díly k automobilům a pneumatiky.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Ropa a plyn jsou a ještě dlouho zůstanou konstantami kuvajtské ekonomiky. Vláda plánuje kontinuální zvyšování objemu těžby ropy i plynu z dnešních 2,8 mil. barelů denně až na 4 mil. barelů denně v roce 2020. Ještě rychleji má růst produkce zemního plynu. V této souvislosti se připravují projekty na rozšíření kapacity stávajících rafinérií, vybudování nových zásobníků ropy a plynu a výstavbu ropovodů a plynovodů v celkovém objemu okolo 10 mld. USD. České firmy by se mohly uplatnit subdodávkami bežešvého potrubí, armatur, ventilů, pump, kompresorů a měřicí/řídící techniky.

► Energetický průmysl

Kuvajt vykazuje jednu z nejvyšších spotřeb elektrické energie na obyvatele, přičemž maxima spotřeba každoročně dosahuje v letních měsících (klimatizace). Spotřeba elektřiny se již takřka kryje s její produkcí, proto byly zahájeny práce na projektech nové elektrárny o výkonu 3 000 MW (Northern Zour) a rozšíření kapacity stávajících dvou (Shuaiba a Subbiya) o 800–1000 MW. Čeští dodavatelé by se mohli uplatnit např. při dodávkách přenosových kabelů, rozvaděčů či transformátorů.

► Nábytkářský průmysl

Trh se spotřebním zbožím vykazuje stabilně rostoucí tendenci, což ve spojení s masivní kupní silou místních spotřebitelů vytváří potenciál pro české dodavatele. Pro kuvajtského spotřebitele není nejdůležitějším kritériem cena, ale originalita, dojem a prestiž. Potenciál zde mají bytové doplňky, umělé květiny, umělecká díla (obrazy, sochy), hudební nástroje a designový nábytek či sklo a křišťálová svítidla.

► Sklářský a keramický průmysl

V souvislosti s pokračujícím stavebním boomem a zálibě Kuvajťanů v prestižních designových doplňcích je v Kuvajtu potenciál pro české dodavatele skleněných a křišťálových svítidel, a to jak v interiérovém tak exteriérovém provedení, pro soukromé rezidenční i komerční/veřejné projekty. Světelné instalace od věhlasných českých značek zdobí řadu nejnovějších místních prestižních staveb. Tradičně oblíbené je mezi Kuvajťany i české dekorativní a nápojové sklo a křišťál („Bohemia crystal“).

► Stavební průmysl

Plánované státem financované infrastrukturní a rezidenční projekty se pohybují v řádu desítek miliard USD a mají se uskutečnit v příštích 5–15 letech. Zahrnují výstavbu metra v Kuwait city (7 mld. USD), výstavbu železniční sítě (10 mld. USD), rozšíření letiště v Kuwait City na roční kapacitu 20 mil. cestujících (6 mld. USD), výstavbu nadregionálního tranzitního přístavu Mubarak Al-Kabir (8 mld. USD) či rozšíření

dálniční sítě (2 mld. USD). Vzhledem k velikosti projektů a specifičnosti místních podmínek nemají české firmy reálnou šanci se do projektů zapojit v roli generálních dodavatelů, nicméně i subdodávky stavební, osvětlovací a klimatizační techniky, armatur, osobních i nákladních výtahů, či stavebních materiálů a nátěrových hmot mohou být zajímavé.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kuvajt pokračuje v masivních investicích do veřejného zdravotnictví s cílem dalšího rozšíření lůžkové kapacity státních nemocnic. Pro české dodavatele představuje kuvajtský zdravotnický sektor velký potenciál. Uplatnit se mohou zejména dodavatelé zdravotnické techniky, zdravotnických materiálů a léků, případně kvalitní a originální kosmetiky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6811 - Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničitocementu nebo podobné
	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7321 - Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 8415 - Stroje přístroje klimatizační
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
HS 9405 - Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	
Energetický průmysl	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Automobilový průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8716 – Přívěsy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 4014 – Hygienické nebo farmaceutické výrobky, z vulkanizovaného kaučuku, jn. než tvrdého kaučuku
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	
Sklářský a keramický průmysl	HS 7004 – Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
Chemický průmysl	HS 3304 – Kosmetické přípravky nebo líčidla a přípravky pro péči o pokožku
Nábytkářský průmysl	HS 4911 – Ost. tiskařské výrobky, včetně tištěných obrazů a fotografií
	HS 9403 – Ost. nábytek a jeho části a součásti
	HS 9406 – Montované stavby
	HS 9701 – Obrazy, malby, kresby, ručně zhotovené, koláže

Libanon

Hospodářství v roce 2018 stagnovalo a míra inflace se pohybovala na úrovni 6,5 %. HDP na obyvatele v roce 2018 činilo zhruba 12 500 USD. Nezaměstnanost se pohybovala na úrovni 10-11 %. Libanon v roce 2018 získal na pařížské konferenci CEDRE příslib 10,2 mld. USD ve zvýhodněných půjčkách a 860 mil. USD v grantech. Finance by měly směřovat především do obnovy infrastruktury. Jsou ale podmíněny provedením řady reforem ze strany Libanonu, především v oblasti ekonomiky a státní správy. V tuto chvíli se s prováděním reforem i s realizací připravených infrastrukturálních projektů čeká na sestavení nové vlády.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,7	1,5	1,0	1,4	2,0	2,4
HDP/obyv. (USD)	11 524	12 013	12 454	12 993	13 454	13 982
Míra inflace (%)	-0,8	4,5	6,5	3,5	2,4	2,4
Nezaměstnanost (%)	10	11	10,5	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-9,4	-9,5	-9,2	-9,2	-9,3	–
Populace (mil.)	4,6	4,6	4,7	4,7	4,8	–
Konkurenceschopnost	101/138	105/137	80/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

Údaje a odhady libanonské Central administration of statistics

- ▶ Evropská unie uzavřela s Libanonem preferenční obchodní dohodu. V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Libanon umístil na 80. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Libanonu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	305 634	21,3	260 088	17,5
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	179 474	12,5	210 151	-14,6
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	135 230	9,4	99 429	36,0
0406	Sýry tvaroh	130 822	9,1	150 126	-12,9
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	81 989	5,7	57 207	43,3
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	62 034	4,3	77 644	-20,1
1905	Zboží pekařské, pečivo, oplatky, rýžový papír, apod.	35 921	2,5	29 620	21,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	27 879	1,9	26 357	5,8
6907	Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; keram	18 217	1,3	7 047	158,5
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	17 013	1,2	17 463	-2,6
Celkem TOP 10		994 213	69,3	935 132	6,3
Celkem vývoz		1 435 614		1 544 420	-7,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Libanonu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3005	Vata gáza obinadla ap. zboží	24 118	42,6	1 184	1 937,0
8477	Stroje na zpracování kaučuku plastů jinde neuv.	5 062	8,9	–	–
8438	Stroje pro prům. přípravu výrobu potravin aj.	4 998	8,8	–	–
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	3 649	6,4	1 805	102,2
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	3 144	5,6	3 262	-3,6
2401	Tabák nezpracovaný, odpad tabákový	2 527	4,5	–	–
3303	Parfémy vody toaletní	1 915	3,4	781	145,2
2103	Přípravky pro omáčky směsi kořenité hořčice	1 897	3,3	2 034	-6,7
8451	Stroje na praní žehlení barvení ap. látek příz	1 516	2,7	–	–
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	1 119	2,0	1 053	6,3
Celkem TOP 10		49 945	88,2	10 119	393,6
Celkem dovoz		56 631		31 617	79,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Libanon dováží zhruba 96 % všech zdrojů energie (převážně fosilní paliva, z nich téměř výlučně ropné produkty) a z této energetické závislosti by se rád co nejdříve vymanil. Má se tak stát především rozvojem vlastního uhlovodíkového sektoru, kterým budou zúročeny údajně bohaté zásoby ropy a zemního plynu v libanonských vodách. V únoru 2018 podepsal Libanon první smlouvy na průzkum a těžbu ropy v moři s tříčlenným konsorciem Total, Eni a Novatek. V červnu 2018 byl zahájen průzkum v blocích 4 a 9.

Vládní prioritou je zvýšení produkce elektřiny, která již několik desetiletí nestačí pokrývat stále rostoucí poptávku. Ta se má do roku 2030 zdvojnásobit. Pozornost je soustředěna především na opravu a obnovu zastaralých elektráren, obnovu a posílení přenosové soustavy a regionálních rozveden. Předmětem aktuálních projektů je přeměna elektráren s OCGT (plynové turbíny s otevřeným cyklem) na CCGT (plynové turbíny s kombinovaným cyklem), zvýšení účinnosti transformátorů vlastněných státní energetikou, redukce jalového výkonu, změna napětí na distribuční úrovni z 11 a 15 kv na 20 kv a zavádění automatického systému odečtu měřidel.

Cílem libanonské vlády je získávat do roku 2020 celkem 12 % energie z obnovitelných zdrojů, do roku 2030 pak 15 %. Aktuálně je podíl obnovitelné energie na celkové produkci pouze 7 %. Libanonské ministerstvo energetiky vypisuje na výstavbu solárních, větrných a vodních elektráren několik tendrů ročně. Je možné ucházet se o výstavbu celého investičního celku nebo se stát subdávatelem velkých společností, které se o tyto tendry ucházejí.

► Obranný průmysl

Perspektiva tohoto sektoru vychází ze složité bezpečnostní situace v zemi, která diktuje bezprostřední priority, jimiž se musí zabývat kromě státních úřadů také soukromý sektor (turistická zařízení, obchodní centra, banky, univerzity, apod.). Mezinárodní společenství má zájem o koordinovanou podporu vyzbrojování armády a státních bezpečnostních složek (policie). V praxi je velký zájem o bezpečnostní scannery (vč. ručních), kamery s uzavřeným okruhem, systémy sledování, řízení přístupu vč. poplašných zařízení, detektory výbušnin, rušičky, přístroje k nočnímu vidění, bezpečnostní software, prostředky osobní ochrany apod. Velká poptávka je rovněž po zbraních a municích, které jsou (s výjimkou malého trhu v oblasti myslivosti a sportovní střelby) pořizovány výhradně na vládní úrovni. V oblasti obrany a bezpečnosti má libanonský trh obzvláště veliké požadavky na kvalitu a pověst výrobce.

► Sklářský a keramický průmysl

České výrobky, zejména křišťálové lustry a dekorativní sklo, mají v Libanonu dlouhou tradici a výbornou pověst. I přes pokles dovozů užitkového skla se stále daří dovozcům dražší a kvalitnější produkce, která je z velké většiny reexportována do okolních zemí bez ohledu na trvajících syrský konflikt. Místní trh je rozdělen na levnější asijské zboží a na zboží luxusní, kde české zboží hraje stále prim. Vzhledem k silící celosvětové konkurenci se doporučuje sjednat pro své produkty místní registraci ochranné známky.

► Služby

Mezi libanonskou střední a vyšší vrstvou roste zájem o cesty do České republiky. Zajímají se převážně o krátkodobé pobyty v historických městech, především v Praze. Oblíbené jsou rovněž krátkodobé lázeňské wellness pobyty a dlouhodobější léčebné kúry. Tyto služby nabízí omezený počet libanonských cestovních kanceláří. Je zde proto prostor především pro české lázně k navázání spolupráce. Splněným předpokladem pro zvýšení objemu inomingového cestovního ruchu z Libanonu je existence přímých letů mezi Bejrútem a Prahou v hlavní turistické sezóně od května do října a během vánočních svátků.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Libanon je zemí se silným znečištěním zdrojů podzemní vody (údajně až 85 % všech zdrojů je znečištěno). Země za posledních 20 let investovala 1,5 mld. USD do vodních sanitačních systémů, ty se však zcela minuly účinkem ve velkých městech. Vyhlašované tendry se týkají úpravy znečištěné vody a výstavby přehrad. Stát se soustředí ve velké míře též na sanaci oficiálních skládek, na municipální úrovni jsou vypisovány tendry na spalovny.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnická lůžka jsou v Libanonu považována za špičková, svou kvalitou převyšující podobné výrobky z dalších vyspělých zemí. Obchodníci se zdravotnickými potřebami obecně upřednostňují výrobky se silnou marketingovou podporou, kterou české výrobky na libanonském trhu postrádají. Na českých produktech ale oceňují vysokou kvalitu za výhodné ceny.

V důsledku trvající krize a přítomnosti značného množství vysídleného obyvatelstva se v Libanonu nadále předpokládá růst poptávky po lékařském zařízení a náčiní, zejm. chirurgických nástrojů, komplexních řešeních pro operační sály, textilií apod.

V Libanonu se aktuálně chystají zakázky na vybudování/obnovu vojenského zdravotnictví, mj. nemocnice s až 500 lůžky a menší zdravotnická zařízení s kapacitou do 50 lůžek. Prostor by měl být dán v oblasti stavebnictví, designu a vybavení (lůžka, přístroje pro diagnostiku, oční lékařství, chirurgii, traumatologii apod.). Libanonští obchodníci se zajímají o projekty obnovy zdravotnických zařízení v Sýrii.

Farmaceutický průmysl vykazuje trvalý roční růst převyšující 5 %, stejné tempo se předpokládá až do roku 2021. Vliv na to mají zejm. rostoucí preference značkových léčiv (generická jsou považována za podřadná) a zvyšující se výskyt chronických nemocí. Trh léčiv je zcela závislý na dovozech, naprosto mu dominují zahraniční firmy (v zemi je 50 dovozců). Vlastní výroba je nákladná a zůstává nízká, zahraniční firmy v Libanonu své výroby nemají.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Navázání přímých vztahů mezi českými výrobci a libanonskými odběrateli je současným cílem Velvyslanectví České republiky v Libanonu. Mléko a mléčné výrobky představují již po několik let hlavní vývozní komoditu a objem exportu každým rokem neustále vzrůstá. Nejvýznamnějším produktem z ČR je bezesporu sušené mléko. Dalšími perspektivními výrobky, které docílily markantního nárůstu v roce 2018, byly sýry, doplňky výživy pro sportovce (zejm. syrovátkový protein), zmrzlinový prášek (výhodou české produkce je dlouhá záruční doba pro skladování – 24 měsíců – dociluje jí pouze 5 výrobců na světě). Nově se z ČR od roku 2018 dováží pivo, cereálie a doplňky zdravé výživy. V roce 2018 se obnovily dodávky skotu, jak jatečného, tak i užitkových jalovic. Další perspektivní položkou se stoupající poptávkou je řepný cukr krystal a cukr moučkový.

Jelikož v posledních letech roste v Libanonu obliba piva, stoupá poptávka místních pivovarů po dovozu chmelu a sladu. Trh postrádá sycené nealkoholické nápoje. Další slibnou oblastí jsou komplexní potravinářská zařízení a technologie, zejména na zpracování ovoce, zeleniny a mobilní lisovny oliv.

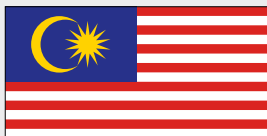
► **Železniční a kolejová doprava**

V zemi existují železniční tratě o celkové délce asi 200 km, od roku 1997 není však žádný úsek využíván. V roce 2014 začaly ožívat diskuze o obnově železniční dopravy, v 1. fázi zřejmě úsek mezi Tripoli a syrskými hranicemi, který navazuje na syrskou síť spojenou s Tureckem a Irákem. ČR se o projekty rehabilitace železniční dopravy v Libanonu dlouhodobě zajímá a v minulých letech pro místní vládu vypracovala studii proveditelnosti.

Plány na rehabilitaci trati Tripoli – syrské hranice jsou momentálně pozastaveny, důvodem je trvající syrský konflikt a neuspokojivá finanční situace Libanonu. Jednání s případnými investory z Číny a zemí Zálivu o rehabilitaci tratě Tripoli – Homs byly zastaveny, projekt by výhledově (až po vyřešení konfliktu v Sýrii) mohl skýtat příležitosti i pro české subdodávky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
Železniční a kolejová doprava	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 5911 – Výrobky zboží textilní pro technické účely
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
Sklářský a keramický průmysl	HS 7011 – Skleněné pláště a jejich skleněné části, pro elektrické lampy, obrazovky ap.
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 – Živí tuři
	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0404 – Syrovátka
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 – Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek

Malajsie

V letech 2000–2016 se růst HDP v Malajsi pohyboval mezi 4,7 a 8,7 %. Výjimkami jsou roky 2001 (0,5 %) a 2009 (-1,5 %), kdy byla země zasažena krizemi. V roce 2018 rostla ekonomika 4,7 %. Míra inflace se v posledních letech drží na nízkých hodnotách, pro rok 2018 dokonce spadla na 1 %.

Populace Malajsie čítá přes 32 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele přesahuje 10 tis. USD. Nezaměstnanost se drží nad hranicí 3 % a běžný účet platební bilance je dlouhodobě v přebytku. Cílem malajsijské vlády je, aby se země do roku 2020 stala rozvinutou ekonomikou a do roku 2050 patřila mezi 20 nejbohatších zemí na světě.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,2	5,9	4,7	4,6	4,8	4,8
HDP/obyv. (USD)	9 415	9 755	10 704	11 339	12 063	12 794
Míra inflace (%)	2,1	3,8	1,0	2,3	2,6	2,5
Nezaměstnanost (%)	3,5	3,4	3,2	3,0	2,8	2,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	7,2	9,3	10,1	8,6	8,6	8,2
Populace (mil.)	31,6	32	32,4	32,9	33,3	33,7
Konkurenceschopnost	25/138	23/137	25/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, DOSM

- ▶ Evropská unie a Malajsie nemají v současné době dojednání konkrétní preferenční obchodní dohodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Malajsie umístila na 25. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 2/7.

Vývoz ČR do Malajsie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8542	Elektronické integrované obvody	835 013	18,4	1 140 043	-26,8
3818	Prvky chemické zušlechťené pro elektroniku	603 723	13,3	690 099	-12,5
4011	Pneumatiky nové z pryže	352 088	7,8	377 291	-6,7
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	207 713	4,6	255 908	-18,8
3603	Zápalnice bleskovice roznětky rozbušky apod	186 531	4,1	105 395	77,0
8448	Zařízení přídatná stavů strojů na sprádkání ap.	163 447	3,6	55 003	197,2
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1000 V	126 498	2,8	108 762	16,3
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	119 888	2,6	102 081	17,4
8450	Pračky pro domácnost prádelny i se sušičkami	107 598	2,4	57 798	86,2
8445	Stroje pro přípravu vláken sprádkání aj. přízí	102 783	2,3	107 371	-4,3
Celkem TOP 10		2 805 282	61,8	2 999 751	-6,5
Celkem vývoz		4 537 541		4 830 572	-6,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Malajsie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8542	Elektronické integrované obvody	13 961 137	40,4	9 930 155	40,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	7 542 355	21,8	3 968 611	90,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 371 419	6,9	2 133 045	11,2
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	1 589 162	4,6	1 304 548	21,8
8541	Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení	1 179 521	3,4	1 285 924	-8,3
4001	Kaučuk přírodní balata guataperča guajal apod	683 394	2,0	840 945	-18,7
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	595 701	1,7	474 564	25,5
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	414 927	1,2	375 314	10,6
4015	Výrobky oděvní doplňky z kaučuku vulkaniz	404 027	1,2	374 866	7,8
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	292 754	0,8	371 422	-21,2
Celkem TOP 10		29 034 397	84,0	21 059 394	37,9
Celkem dovoz		34 560 724		28 469 119	21,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Malaysian Aerospace Industry Blueprint 2015–2030 mapuje dlouhodobý plán rozvoje leteckého průmyslu, dle kterého by se do roku 2030 měla Malajsie stát regionálním lídrem v oblasti leteckého průmyslu. Letecký průmysl v roce 2018 v Malajsi vygeneroval 13 mld. MYR (3,2 mld. USD) a přilákal investice ve výši 1 mld. MYR (240 mil. USD). Do roku 2030 by mělo toto číslo vzrůst na 32,5 mld. MYR (8,9 mld. USD) a do roku 2037 by mělo přibýt dalších 19 tis. pracovních míst. Těžiště aktivit v leteckém sektoru se v Malajsi nachází v oblasti MRO (údržby, opravy, renovace). Trvalou tendencí je posun ve výrobně-logistickém řetězci k produktům s vyšší přidanou hodnotou. Kromě transferu know-how (např. participace na vývoji pokročilých materiálů a designu) by ČR mohla do Malajsie dodávat i tradiční exportní položky v tomto oboru. Zájem je v Malajsi například o sofistikované telekomunikační systémy jak v oblasti obrany, tak s civilním využitím. Potenciál je také v možné spatřovat ve výcviku pracovní síly, a to jak pilotů, tak mechaniků či pracovníků ve výrobě. Další možností jsou dodávky menších dopravních letounů pro účely lokální přepravy, či modernizace menších letišť.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Malajsie je významným producentem ropy a zemního plynu. Vedle ropného průmyslu, který je v zemi poměrně rozvinutý, je zde také významná těžba cínu, mědi a bauxitu. Největší poptávka je po technologiích pro průzkum, těžbu a zpracování ropy a zemního plynu. Lze očekávat, že s rostoucí cenou ropy na světových trzích budou také obnoveny geologické průzkumy nových a stávajících ropných pánví. Příležitosti představují inovativní technologie geologického průzkumu, environmentálně přátelské těžební technologie či dodávky pro provozy zpracování vytěžených surovin.

► **Elektrotechnika**

Pro Malajsi je elektronický a elektrotechnický průmysl klíčovým sektorem. Dlouhodobě tvoří součástky pro tento průmysl cca 35 % veškerého exportu a 30 % veškerého importu. Významnou, blíže neurčenou část pak představují reexporty a reimporty (kompletace komponent na obou stranách v rámci dodavatelско-odběratelských řetězců nadnárodních společností). Vzhledem k cenové konkurenci v sektoru hotových výrobků elektrotechnického průmyslu z dalších zemí je možné hledat příležitosti pro české firmy v dodávkách nástrojů, přístrojů a dalšího vybavení pro výrobu v tomto sektoru. Malajsijská vláda představila národní strategii nazvanou „Industry 4WRD“ a zřídila Digitální transformační fond ve výši cca 715 tis. USD. Největší potenciál by iniciativa měla přinést právě v elektrotechnickém průmyslu, dále ve strojírenství, logistice, automobilovém či chemickém průmyslu. Technologie automatizace výroby, zejména pro malé a střední podniky, budou pak motorem dalšího růstu zpracovatelského průmyslu v Malajsi a aktuálně je vhodná doba ke vstupu na trh v těchto oblastech.

► **Energetický průmysl**

Malajsie je zemí bohatou na nerostné suroviny, což odráží také její energetický mix. K prosinci 2017 disponovala Malajsie instalovanou kapacitou 25 026 MW. Téměř polovina instalované kapacity Malajsie stojí na použití zemního plynu. Uhelné elektrárny jsou z drtivé většiny zásobovány dovozovým uhlím,

pocházejícím zejména z Indonésie, Austrálie, JAR a Ruska. Co se týká obnovitelné energetiky, vizí vlády je, aby se do roku 2020 podílely obnovitelné zdroje na generační kapacitě Malajsie z 11 %, tedy v úhrnu z 2 080 MW. Převážnou většinu instalované kapacity z obnovitelných zdrojů energie tvoří fotovoltaické instalace. Klesající podíl mají energetická zařízení na biomasu (zejména z produkce palmového oleje), také díky klesajícím státním podporám.

Do roku 2023 se počítá s uvedením do provozu 12 elektráren v úhrnné kapacitě 9 171 MW, z čehož 5 bude plynových, 5 vodních a 2 uhelné. Zajímavým projektem je kogenerační elektrárna, která je součástí petrokomplexu Pengerang ve státě Johor o výkonu 1 220 MW, čímž bude instalovaná kapacita z kogeneračních elektráren více než zdvojnásobena. Malajsijské vládní orgány také pro roky 2017–2020 připravily program výstavby velkých fotovoltaických elektráren. Ty budou provozovány soukromými subjekty. Cílem je výstavba solárních instalací o kapacitě 200 MW ročně, tedy celkově 1 000 MW. Další prioritou do budoucna bude modernizace přenosové sítě a její integrace s ostatními státy ASEAN. Navýšení poptávky po elektrické energii si lze slibovat od zvýšení podílu elektromobility. Koncem roku 2017 bylo podepsáno memorandum o porozumění na výrobu rychlonabíjecích elektrobuses, přičemž dodáno doposud bylo 11 kusů. Největší příležitosti pro české firmy je možné hledat zejména v subdodávkách při výstavbě elektráren, instalaci menších energetických zařízení např. na bytových domech, či dodávkách inovativních mobilních řešení např. pro odlehle oblasti bez dodávek elektřiny nebo pro případ živelních katastrof (zejména povodně), či menší komponenty pro přenosové sítě (transformátory, elektroměry).

► Chemický průmysl

Výrobky chemického průmyslu představují významnou položku českého exportu, zejména pro elektrotechnický průmysl. Potenciál však mají také hnojiva či inovativní produkty chemického průmyslu pro čištění a dekontaminaci (zejména v sektoru ropy a zemního plynu). Příležitost představují také subdodávky pro provozy petrochemického průmyslu (např. megaprojekt petrochemického komplexu Pengerang ve státu Johor).

► ICT

Malajsie se snaží zařadit mezi vyspělé ekonomiky a ICT jsou přímo definovány jako jedna z klíčových národních prioritních oblastí ekonomického transformačního programu Malajsie. V Malajsi probíhá s přímou podporou vlády digitální transformace a elektronizace jednotlivých sektorů ekonomiky, včetně státní správy (bezpečnostní systémy, informační systémy). Zároveň probíhá modernizace ICT infrastruktury s cílem pokrytí urbanizovaných i periferních oblastí a zabezpečení internetového připojení do roku 2020 pro 95 % malajsijské populace. V roce 2017 představila malajsijská vláda projekt Digital Free Trade Zone, který má za cíl udělat z Malajsie regionální centrum elektronického obchodu za pomoci odstranění administrativních a jiných netarifních bariér. Malajsie má za cíl zdvojnásobit růst eCommerce v zemi a do roku 2020 zvýšit podíl HDP na zhruba 111 mld. MYR (47,68 mld. USD).

Příležitosti je možné spatřovat zejména ve vývoji mobilních aplikací (např. platba jízdného pro veřejné dopravy, dovážka jídla, hry), e-commerce či vývoje řídicích systémů infrastruktury (křižovatky). Šanci mají uživatelsky přívětivé inovativní produkty. Vedle aplikací jsou potenciálně zajímavými také služby v oblasti ICT, např. grafický design či ICT školení a certifikace (AutoCAD a další programy, které ve svých oborech představují standard). Pro start-upy z celého světa bývá také jednou až dvakrát ročně alokováno několik míst ve startupovém inkubátoru/akceleratoru MaGIC. Tato možnost je otevřena i českým start-upům.

► Kovožpracovatelský průmysl

Potenciál mají především produkty kovožpracovatelského průmyslu pro stavebnictví v souvislosti s modernizací malajsijské infrastruktury, rozvojem bytové a kancelářské výstavby, ale také v oblasti energetiky (turbíny apod.). Dále existují příležitosti pro dodávky pokročilých kovoobráběcích strojů (přesná CNC, průmyslové 3D tiskárny a další stroje pro rychlé prototypování či výrobu). V souvislosti se zveřejněnou vládní strategií „Industry 4WRD“ je pravděpodobné, že trendem budou vysoce automatizované výrobní linky, či celé provozy.

► Obranný průmysl

Malajsie dlouhodobě usiluje o modernizaci své armády, letectva a námořnictva (nákupy čtyř transportních Airbusů A400M, stavba moderních vojenských bojových plavidel), jedná se však o postupný proces. Je to obor, kde rozhodující postavení má vláda a bezpečnostní složky státu jakožto koncoví uživatelé. Řada českých firem zde aktivně vystupuje prostřednictvím svých zástupců a úspěšně se uchází o veřejné zakázky (např. samopaly pro policejní složky). Česká společnost zabývající se výrobou odolných komponent pro počítačové sítě do polních podmínek založila ve městě Ipoh servisní centrum a metrologickou laboratoř. Civilní trh je omezen. Perspektivní jsou nabídky jak velkých firem, tak těch MSP, jejichž produkty jsou jedinečné a inovativní. Malajsie vyjádřila zájem o diverzifikaci nabídky českých obranných a bezpečnostních technologií a doporučila navíc zvážit možnosti investiční spolupráce s využitím Malajsie jako distribučního centra pro celou Jihovýchodní Asii. Možnosti lze také spatřovat v materiálu použitelném při zvládání živelních pohrom (přístřešky, záchrannářské vybavení, přenosné generátory či řešení pro čištění vody) nebo pro polní medicínu (inovativní prostředky první pomoci, léky pro polní použití). Potenciál také existuje zejména v oblasti pokročilé elektroniky, pozemní i letecké techniky a ručních zbraní.

► Plasty a gumárenský průmysl

Pneumatiky jsou třetí největší položkou českého exportu do Malajsie (2017: 16 mil. USD, I-XI 2018 – 15,5 mil. USD). Vzhledem k vysokému počtu automobilů v poměru k obyvatelstvu se jedná o růstový sektor. Příležitost představují také plastové produkty pro specializované využití (např. plastové konstrukce ve stavebnictví). Tak jako v ostatních sektorech, poptávka po jednodušších a levnějších výrobcích je saturována v rámci regionu; zájem je tak převážně o inovativní výrobky s vysokou přidanou hodnotou a o služby s tím spojené. Potenciál lze také spatřovat v transferu know-how k novým postupům a materiálům v této oblasti, případně spolupráce ve výzkumu a vývoji. Vysoký potenciál skýtá využití palmového oleje a odpadu z jeho výroby (bioplasty). V Malajsi také roste trend omezování plastových obalů z důvodu environmentálních dopadů (No Single Plastic Use Policy (2018), vztahující se především na nákupní tašky a obaly na jídlo). Příležitost tedy představují odbouratelné či jinak snadno recyklovatelné plasty a výrobní technologie pro ně. V případě technologií budou upřednostňované nové, výrazně úspornější stroje s menším dopadem na životní prostředí, případně automatizované provozy v duchu Průmyslu 4.0.

► Sklářský a keramický průmysl

Díky efektivním distribučním kanálům jsou české sklářské a keramické produkty dostupné běžným spotřebitelům v Malajsi (zejména křišťál). Rostoucí životní úroveň obyvatelstva zakládá zvýšenou poptávku po těchto výrobcích. Dekorativní sklářství je další příležitostí, např. v podobě uměleckých instalací či designových lustrů pro luxusní hotely a jiné podniky, kde má Česká republika tradičně silné postavení.

► Stavební průmysl

Stavebnictví a budování (mj. silniční a dálniční) infrastruktury tvořilo ve třetím čtvrtletí roku 2017 4,6 % HDP Malajsie, přičemž hodnota všech stavebních prací činila 8,8 mld. USD. Z této částky tvoří 38 % inženýrské stavby, 28,2 % rezidenční výstavba a 29,2 % nebytové budovy. Vzhledem k poměrně intenzivnímu budování silniční a železniční infrastruktury (viz železniční a kolejová doprava), ale také rychlému tempu městské výstavby, se jedná o dynamicky rostoucí sektor, avšak vstup na něj znamená pro zahraniční stavební firmy administrativní i finanční výzvu. Největší potenciál je tak možno spatřovat v dodávkách materiálů, technologií, či subdodávkách služeb v případě méně tradičních staveb (nestabilní podloží, ostrovy, atd.) Největší šanci tak mají nové stavební materiály, povrchy s jedinečnými vlastnostmi, luxusní interiérové materiály, pojiva s jedinečnými vlastnostmi, apod. Rostoucí obliba měření úspornosti budov pak otevírá příležitosti pro technologie umožňující úsporu elektrické energie, zejména pro chlazení bytů a kanceláří.

► Textilní a obuvnický průmysl

Malajsie se od 80. let profilovala ve výrobě oděvů pro světové značky, avšak v posledních letech posouvá svou výrobu na hodnotovém žebříčku k vlastním značkám, zejména v oblasti muslimské módy. Trend zdravého životního stylu pak zakládá uplatnění pro outdoorovou módu, funkční a sportovní oděvy, kde mají české společnosti tradičně dobré jméno. Příležitost pro české firmy představuje dále dodávka strojů pro výrobu tkanin, ale také zpracování oděvů (praní, žehlení), případně užitkové textilie.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V Malajsi je v zásadě univerzální přístup k vodě za rozumné ceny, v oblasti vodohospodářství ale přetrvávají určité výzvy. Zejména v období sucha klesají hladiny hlavních přehrad pod únosnou míru a některé oblasti jsou nuceny po přechodnou dobu hospodařit pouze s určitým přídelem vody. Nadále Malajsie zaostává v oblasti sběru použité vody. Také kanalizační a čistící systémy ve svém rozvoji zaostaly za rozvojem vodovodní sítě. Hlavní hráč v oblasti čištění odpadních vod v současné době plánuje standardizaci a modernizaci kanalizační sítě tak, aby se omezily její environmentální vlivy (zápach, znečištění) a zároveň bylo možné zpracování většího množství vody. Vláda do roku 2040 plánuje postavit 77 čistíren odpadních vod.

Malajsie v souladu s „Vizí 2020“ a dalšími vládními strategiemi usiluje také o redukci pevného odpadu, a to systémem „3R“ (Reduce, Reuse, Recycle). Více než 50 % pevného odpadu tvoří odpad organický (zejména nezužitkované potraviny). Další výzvou, se kterou se země potýká, je vysoká míra skládkování a nízká míra zpracování pevného odpadu – např. kogenerací, kompostováním aj. Cílem je míra recyklace odpadu domácností 22 % do roku 2020 (ze 17,5 % v roce 2015). Sektor odpadového hospodářství byl v roce 2011 liberalizován a kupříkladu spalovny mohou být vlastněny ze 100 % zahraničními vlastníky. Stejně tak vstup zahraničních subjektů, kde podíl nepřesahuje 51 %, je umožněn pro služby spojené s nakládáním s pevnými odpady.

Perspektivními sektory těchto odvětví jsou např. čištění odpadních vod, monitorovací vybavení, pumpy, provzdušňovače, filtry či průmyslové čističky, technologie nakládání s nebezpečným odpadem, recyklace a čištění v oblasti těžby a zpracování ropy a zemního plynu (minimalizace environmentálních dopadů, zvýšení energetické efektivity), průmyslové čištění vzduchu, analýza emisí, lapače prachu, monitorovací vybavení, a to i pro automobily, ale také environmentální poradenství, audity, hodnocení dopadu na životní prostředí, zejména v oblasti chemického průmyslu a těžby ropy aj.

► Zábava a volný čas

V Malajsií plynule rostou mzdy a disponibilní příjmy domácností. Střední a vyšší příjmové skupiny se rozšiřují a rostou výdaje do zábavy a sportovních potřeb. K růstu poptávky po potřebách pro volnočasové aktivity přispívá i rozvoj cestovního ruchu v Malajsií. Příležitost je možné spatřovat také v představování pro Malajsií exotických sportů. Populární jsou například umělá lední kluziště v některých obchodních domech. Velký potenciál mají také zážitkové služby (je možné pozorovat vzestup příběhově založených sérií hlavolamů, jejichž cílem je únik z místnosti, tzv. Escape Rooms). Česká firma staví v obchodním komplexu v Kuala Lumpur vertikální aerodynamický tunel pro simulaci volného pádu. Vysoká penetrace „chytrých telefonů“ zakládá také zvýšenou oblibu herních aplikací, více viz ICT.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Existuje potenciál pro další růst exportu v této oblasti, zejména díky růstu sektoru jako celku. V Malajsií existuje jak privátní, tak veřejné zdravotnictví na poměrně vysoké úrovni. Chystají se další investice do rozšiřování sítě nemocnic a specializovaných klinik. Ambicí Malajsie je stát se regionálním a světovým centrem pro zdravotnickou turistiku (zejména stát Penang). Velkou část spotřebního zdravotnického materiálu pokryje domácí výroba (Malajsie je velmoc ve výrobě latexových rukavic) a poptávka po jednodušších levnějších přístrojích je saturována výrobou v regionu. ČR se může podílet dovozem inovativních pokročilých výrobků (nemocniční postele, křesla, pokročilé přístroje) či subdodávkami při stavbě nových zdravotnických zařízení (působí zde rakouská nadnárodní společnost, která ve spolupráci s českými firmami spolupracuje při stavbě nemocnic v dalších zemích regionu). V Malajsií již řadu let funguje pobočka české firmy vyrábějící zdravotnické přístroje.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Potraviny představují devátou nejvyšší položku malajsijského importu. Gastrocentrické aspekty místní kultury ve spojení s růstem příjmů malajsijského obyvatelstva zvyšují poptávku po zahraničních, zejména pro Malajsií exotických potravinách. Tradiční českou exportní položkou do Malajsie je syrovátka (5. nejvyšší exportní položka v období I–XI 2018). Vstup českých potravin na malajsijský trh komplikují vysoké netarifní bariéry dovozu potravin (povinná halál certifikace pro masné a mléčné výrobky, administrativní průtahy v případě dovozu alkoholických nápojů). Nejvyšší potenciál je tak možno spatřovat v méně konfliktních položkách, jako jsou cukrovinky či nealkoholické pivo. I zde je však významná role halál certifikace, která velmi ovlivňuje spotřebitelské chování většinového obyvatelstva. Příležitosti představují též polotovary, ingredience a další přípravky pro výrobu potravin v místě. Intenzifikace zemědělství a snaha o zpracování místních potravin pak znamenají možnost exportu zemědělských strojů. Zájem je o mechanizaci péče o palmové plantáže a jejich sklizeň.

► Železniční a kolejová doprava

Železniční doprava je do budoucna v Malajsií klíčovým sektorem. Vedle masivních investic do mega-projektu výstavby systému integrované městské dopravy v hlavním městě Kuala Lumpur (dobudování stávajícího systému metra a výstavba třetí linky metra) je v plánu do roku 2026 také výstavba vysokorychlostní železniční tratě ze Singapuru do Kuala Lumpur v délce bezmála 350 km. Tato trať by se měla stát součástí čínského projektu „Nové Hedvábné stezky“ a časem být prodloužena až do Bangkoku. Dále je v plánu výstavba přes 600 km dlouhé tratě spojující západní a východní pobřeží země. Příležitosti pro české firmy zde je možné spatřovat v podobě subdodávek traťových komponent, telematických řešení, řídicích a bezpečnostních systémů či interiérové úpravy vozů.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
Energetický průmysl	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8412 – Ost. motory a pohony
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení	
Železniční a kolejová doprava	HS 8307 – Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Obranný průmysl	HS 8710 – Tanky a jiná bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 9006 – Fotografické přístroje; přístroje a žárovky pro bleskové světlo k fotografickým účelům
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1806 - Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1901 - Sladový výtažek; potravinové přípravky z mouky, krupice, škoru aj.
	HS 1904 - Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 1905 - Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2101 - Výtažky, esence a koncentráty z kávy, čaje nebo maté a přípravky na bázi těchto výrobků
	HS 2102 - Droždí aj. mikroorganismy, prášky do pečiva
	HS 2103 - Omáčky a přípravky pro omáčky; směsi koření a přísad pro ochucení
	HS 2104 - Polévky a bujóny a přípravky pro polévky a bujóny; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuved.
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství aj., umělé líhně
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3901 - Polymery ethylenu v primárních formách
	HS 3903 - Polymery styrenu v primárních formách
	HS 3913 - Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 3917 - Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 3926 - Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914
	HS 4002 - Syntetický kaučuk a faktis, v primárních formách nebo v deskách, listech nebo pásech
Chemický průmysl	HS 2801 - Fluór, chlór, bróm, jód
	HS 2827 - Chloridy, chlorid-oxidy a chlorid-hydroxidy; bromidy a bromid-oxidy; jodidy a jodid-oxidy
	HS 2828 - Chlornany; komerční chlornan vápenatý; chloritany; bromnany
	HS 2829 - Chlorečnany, bromičnany, jodičnany, chloristany
	HS 2835 - Fosfornany, fosforitany, fosforečnany, polyfosf
	HS 3208 - Nátěrové barvy a laky na syntetických nebo chemicky modif. přírodních polymerech
	HS 3209 - Barvy, laky nátěrové ost., založ. na polymerech
	HS 3822 - Směsi diagnostické, laboratorní reagentie
HS 3824 - Připravená pojidla pro licí formy nebo jádra; chemické výrobky a přípravky chemického průmyslu	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7616 – Ost. výrobky z hliníku
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 – Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7215 – ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7216 – Úhelníky, tvarovky a profily ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7219 – Ploché válcované výrobky z nerezavějící oceli, o šířce 600 mm nebo větší
	HS 7220 – Ploché válcované výrobky z nerezavějící oceli, o šířce menší než 600 mm
	HS 7221 – Tyče, pruty válcované za tepla z oceli nerez.
	HS 7222 – Tyče, pruty, jiné z oceli, nerezové úhelníky ap.
	HS 7223 – Dráty z nerezavějící oceli
	HS 7227 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7228 – Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7229 – Dráty z ost. legované oceli
Sklářský a keramický průmysl	HS 6815 – Výrobky z kamene nebo jiných nerostných látek jinde neuved.
	HS 6903 – Ost. žáruvzdorné keramické výrobky
	HS 6905 – Střešní tašky, komínové krycí desky, komínové vložky, stavební ozdoby a jiné stavební keramické výrobky
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6909 – Keramické zboží pro laboratorní, chemické aj. technické účely
	HS 6910 – Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 6911 – Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
	HS 7002 – Sklo ve tvaru kuliček, tyčí nebo trubic, neopracované
	HS 7003 – Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 – Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7010 – Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7016 – Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Sklářský a keramický průmysl	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
	HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory apod.
	HS 8421 – Přístroje k filtrování, čištění vody
	HS 8421 – Části přístrojů k filtrování apod. tekutin, plynů
	HS 8421 – Přístroje k filtrování, čištění tekutin ost.
	HS 7309 – Nádrže, cisterny apod. z železa, oceli nad 3001
	HS 7310 – Cisterny, sudy, kádě apod. z železa, oceli do 3001
	HS 9002 – Filtry
	HS 9026 – Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 9027 – Přístroje a zařízení pro fyzikální nebo chemické rozbor
Stavební průmysl	HS 8426 – Lodní otočné sloupové jeřáby; mobilní zdvihací rámy, zdvižné obkročné vozíky, aj. vozíky
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
Elektrotechnika	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8532 – Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8546 – Elektrické izolátory z jakéhokoliv materiálu
	HS 9031 – Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	
Zábava a volný čas	HS 9506 – Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 3601 – Prachové výmetné složky
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8451 – Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, sprádkání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8448 – Zařízení přídavná stavů strojů na sprádkání ap.

Mongolsko

Mongolská ekonomika vykázala v roce 2018 6% růst. Rozpočtová bilance skončila díky vyšším příjmům a výdajovým opatřením poprvé v mírném přebytku, vládní dluh prudce klesal, vzrostl vývoz, spotřeba i investice, vláda plnila stanovené makroekonomické cíle, zvýšila čisté devizové rezervy. Do finální fáze pokročila ve finančním sektoru kontrola kvality aktiv bank. Ozdravení však přineslo i nové výzvy. Silnější domácí poptávka se promítla ve vyšším schodku běžného účtu a v zastavení akumulace rezerv z důvodu rostoucích dovozů spotřebního zboží a vyššího objemu poskytovaných spotřebních úvěrů, vzrostla míra inflace ze 4,6 na 7,6 procent. Nezaměstnanost v zemi se odhaduje k hranici 8 % a očekává se tato hodnota i v dalších letech. Běžný účet je v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,2	5,1	6,2	6,3	4,9	5,0
HDP/obyv. (USD)	3 703	3 640	4 098	4 470	4 818	5 207
Míra inflace (%)	0,5	4,6	7,6	8,0	7,6	7,0
Nezaměstnanost (%)	7,9	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,7	-1,2	-1,1	-1,5	-1,4	-1,1
Populace (mil.)	3,0	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2
Konkurenceschopnost	102/138	101/137	99/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MME, OECD, WEF

- ▶ Česká republika má s Mongolskem uzavřenu dohodu o podpoře a vzájemné ochraně investic, Evropská unie dohodu o partnerství a spolupráci (PCA). Jako nízko až středně příjmová ekonomika je Mongolsko zařazeno do preferenčního systému Evropské unie bezcelních tarifů pro vybrané zboží GSP+.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Mongolsko umístilo na 99. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR do Mongolska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3305	Přípravky na vlasy	30 728	10,8	33 270	-7,6
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	29 748	10,5	42 597	-30,2
3401	Mýdlo ap. výrobky papír plstř aj. pokryté mýdlem	13 774	4,9	14 510	-5,1
3603	Zápalnice bleskovice roznětky rozbušky apod	9 928	3,5	5 309	87,0
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	9 269	3,3	8 864	4,6
7322	Radiátory ohříváče ap. části z železa oceli	9 247	3,3	5 991	54,3
8212	Břitvy strojky čepelky holicí	8 091	2,9	9 420	-14,1
8413	Čerpadla i se zař měřícím zdviže na kapaliny	6 940	2,4	828	738,2
8716	Přívěsy a návěsy; ostatní vozidla bez mechanického pohonu; jejich část	6 241	2,2	4 429	40,9
4819	Krabice pytle aj. pořadače ap. z papíru apod	6 084	2,1	3 464	75,6
Celkem TOP 10		130 050	45,8	128 682	1,1
Celkem vývoz		283 746		338 217	-16,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Mongolska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap. z plastů	9 775	57,6	4 193	133,1
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	1 591	9,4	2 406	-33,9
9013	Zařízení s kapalnými krystaly, která nejsou výrobky specifičtěji zahrn	900	5,3	—	—
6202	Svrchníky kabáty větrovky ap. dámské dívčí	834	4,9	379	120,1
4106	Usně vyčiněné kozí kozlečí	631	3,7	392	61,0
0504	Střeva měchýře žaludky celé části ne z ryb	556	3,3	691	-19,5
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	464	2,7	—	—
5702	Koberce aj. krytiny podlahové tkané nevšivané	453	2,7	8,0	5 562,5
6214	Přehozy šátky šály mantily závoje ap. výrobky	411	2,4	194	111,9
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	221	1,3	156	41,7
Celkem TOP 10		15 836	93,2	8 419	88,1
Celkem dovoz		16 983		34 264	-50,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Investice do zatím netěžených přírodních zdrojů

Netěžené přírodní zdroje mají velký investiční potenciál. Uplatnit se lze v geologickém průzkumu, dodávkách zařízení a technologií pro těžební průmysl, dodávkách těžké dopravní techniky. Vláda mapuje nová těžbařská naleziště a připravuje založení průmyslových/residenčních/obchodních center v těchto lokalitách. Investiční projekty na rozvoj měst, silnic (zahájena stavba silnice do Nalaikhu a na nové mezinárodní letiště), veřejné služby, sociální věci, hospodářství, životní prostředí a státní služby jsou financovány ze státního rozpočtu, rozpočtu hl. města, regionálního rozvojového fondu a rozvojového financování (silnici do Nalaikhu kofinancuje čínský investor).

► Investice do turismu

Jsou hodnoceny jako jedny z nejzajímavějších. V Mongolsku chybí a je třeba vystavit turistická centra, přistávací letištní plochy, ubytovací kapacity, sportovní zařízení, koupaliště, atp.

► Investice do e-commerce

55% podíl mladé generace do 30 let na celkové mongolské populaci přímo souvisí s rostoucím zájmem o nové trendy, světové novinky a západní životní styl. E-commerce se v Mongolsku rychle rozšiřuje, v budoucnu jistě osloví nejednoho investora. Nákupy online umožní masový pohyb zboží. Narážejí zatím na problém s dopravou, resp. na nedostatečnou kapacitu silniční sítě v hlavním městě, a na stále ještě ne zcela saturovaný trh. V současné situaci by příležitost mohli využít dodavatelé elektrických kol pro alternativní dopravu zboží k zákazníkům.

► Automobilový průmysl

Mongolové mají kladný vztah k české automobilové produkci, zajímají se o dodávky osobních vozů v řádu 20–30 kusů ročně, autobusů (zde se připravuje na nákup až 200 autobusů pro Ulánbátar), motocyklů nižší kubatury, nákladních vozů pro vojenské účely a pro potřeby v důlním sektoru, elektrokol. V danou chvíli na trhu žádné české vozy reprezentaci nemají. Z evropských vozů má v Mongolsku zastoupení Volkswagen, Mercedes Benz a Land Rover, v květnu otevře autosalon BMW. Mongolové projevují zájem i o automatické mycí linky vozů.

► Civilní letecký průmysl

V zemi je jedno mezinárodní letiště v hlavním městě Ulánbátaru, 22 regionálních letišť a aerodromů v provinciích. Před zahájením je provoz nového mezinárodního letiště cca 50 km od Ulánbátaru s přepravní kapacitou 3 miliony pasažérů ročně. V leteckém průmyslu by se české firmy mohly uplatnit při dodávkách mobilních, modulárních letišť a moderních letištních systémů pro regionální letiště a při dodávkách menších letounů. Současná regionální letiště jsou zastaralá, nevyhovují požadavkům na spojení mezi hlavním městem, vzdálenými regiony a těžebními oblastmi. V regionech se navíc počítá se zakládáním nových průmyslových center. Země není dostatečně propojena silniční a železniční sítí. V Mongolsku není řešena ani záchranná nebo požární letecká služba, chybí vrtulníky a heliporty. Taktéž se začíná rozvíjet i segment malého civilního letectví s cílem komerční dopravy i amatérského létání. Očekává se

významný růst poptávky po získání pilotních licencí, malých letounech a příslušných servisních službách, a to i pro geologický sektor včetně geologického mapování. Česká republika poskytuje Mongolsku pomoc s rozvojem civilního letectví a s optimalizací infrastruktury a údržby na novém mezinárodním letišti, díky níž se české firmy mohou v tomto segmentu lépe zviditelnit.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Těžba surovin je pro ekonomiku klíčová, je hlavním zdrojem příjmu země, podílí se 25 % na HDP a 80 % na celkovém exportu. Ve střednědobé perspektivě je proto cílem zvýšit přidanou hodnotu v sektoru zpracováním vytěžených surovin a zaměřit se i na zatím netěžené surovinové zdroje. Příležitosti pro český export skýtají tzv. megaprojekty v oblasti těžebního průmyslu – projekty Oyu Tolgoi a Tavan Tolgoi, ale i menší projekty zaměřené na těžbu a zpracování např. nerudných surovin. V únoru 2017 schválila vláda implementaci projektu GOLD-2, který usiluje o pravidelný nárůst těžby zlata o 2–3 t ročně s cílem dosažení roční produkce na úrovni 25 t v roce 2020. Nutné zvýšení efektivity povrchové těžby společnosti Erdenet Mining Corporation–GOK může přinést obchodní příležitosti – např. změnu z horizontální na vertikální způsob přepravy. Nicméně společnost se potýká s majetkovými problémy. Zavádění moderních postupů těžby a zpracování nerostných surovin a automatizační a řídicí systémy jsou příležitostmi pro české firmy. Sektor poptává i těžkou dopravní a nákladní techniku. Významnou zahraniční investicí je indická miliardová investice do stavby první mongolské ropné rafinerie v Jižní Dornogovi. Ačkoliv se ve světovém měřítku jedná o malou rafinerii, na zahájení její stavby v červnu 2018 je nahlíženo jako na konec závislosti na ruské ropě. Rafinerie bude schopna zpracovat 1,5 mil. tun surové ropy ročně, vyprodukuje 30 tisíc barelů denně. Nová rafinerie, jejíž dostavba je plánována na 2022, by měla pokrýt celonárodní poptávku po PHM (benzín, nafta), leteckém benzínu a LPG. Příležitosti mohou využít firmy dodávající stavební materiály, čističky, stojany LPG, a další. Spolu se stavbou rafinerie bude postavena i nová 20 km železnice a silnice, která rafinerii propojí s energetickými zdroji a městem Sainshand.

► **Elektrotechnika**

V Mongolsku se očekává růst poptávky po široké škále elektrotechnických výrobků s využitím pro vytápění obytných a kancelářských prostor, k měření spotřeby el.energie domácností i velkoodběratelů, zajištění vzduchotechniky, klimatizace apod. Bude se rozvíjet i segment zabezpečovacích zařízení. V neposlední řadě se očekává poptávka po transformátorech pro segment výroby a distribuce elektrické energie. Mongolské firmy poptávají i elektrické zařízení, součástky a materiál, elektrokola.

► **Energetický průmysl**

Naprostá většina elektrické a tepelné energie v zemi se vyrábí v tepelných elektrárnách. V malé míře jsou využívány vodní, větrné či solární zdroje. Celková instalovaná kapacita elektráren v Mongolsku je 1 200 MW (srpen 2018), z nichž reálně lze kvůli zastaralosti tepelných elektráren využít jen cca 900 MW. Poptávka převyšuje produkční schopnosti země o 30 %. S očekávaným růstem těžebního průmyslu je třeba významně navýšit produkci elektrické energie. Poptávka v roce 2020 dle odhadu bude činit 2300 MW. V současné době se pracuje na mnoha projektech, které by umožnily energetickou soběstačnost Mongolska. Plánuje se výstavba 700 MW tepelné elektrárny v Baganuuru, 450 MW elektrárny v Oyu Tolgoi a gigantické 5,2 GWh uhelné elektrárny v pánvi Shivee Ovoo. Byla podepsána dohoda o výstavbě 300 MW tepelné elektrárny v uhelné pánvi Tavan Tolgoi Kromě dominantní výroby elektrické energie z mongolského hnědého uhlí se bude rozvíjet i výroba z obnovitelných zdrojů. Zprovozněn byl větrný

park 55 MW Sainshand Wind Farm, je plánován 50 MW větrný park Tsetsii Wind Farm v Jižní Gobi. Dokončuje se 15 MW solární elektrárna poblíž nového mezinárodního letiště. Populární je vize zapojení Mongolska (exportem energie ze solárních elektráren v gobijských oblastech Mongolska do ČLR) do tzv. východoasijského gridu. Díky 300 slunečným dnům v roce a intenzitě slunečního záření 4,3–4,7 kWh/m²/den má země výrobní potenciál až 11 GW z tohoto zdroje. Severní a západní oblasti země mají odhadovaný potenciál k výrobě až 6,4 GW elektrické energie z vodních zdrojů. Vládní dokument Státní energetická politika z roku 2015 určuje energetickou politiku země do roku 2030. Zaměřuje se na tři klíčové priority, a to bezpečnost, účinnost a ochranu životního prostředí. Čeští dodavatelé by při výstavbě uhelné elektrárny v Tavan Tolgoi mohli nabídnout např. technologie na využití odpadního tepla.

► Kovožpracovatelský průmysl

Zatím velmi málo rozvinutý průmyslový obor s dobrým potenciálem růstu. Existuje surovinová základna a možnosti rozvoje domácí produkce, zejména zařízení využitelných v těžebním průmyslu. Diverzifikace nejen celé ekonomiky, závislé na těžbě nerostných surovin, ale i aktivit některých velkých těžbařských podniků (např. Erdenet Mining Corporation), je pro úspěšný vývoj hospodářství země nevyhnutelná. Očekává se rozvoj výroby náhradních dílů a servis některých z těžebních zařízení. Do budoucna i jejich samotná výroba. Příležitost je při prodeji jednodušší obráběcí a tvářecí techniky, nové či repasované. Uplatnění by mohlo být při dodávkách pro stavby montoven a železáren.

► Obranný průmysl

V kontextu případné účasti českých vojáků na mezinárodním cvičení Khaan Quest a potřeb mongolských ozbrojených sil lze jako perspektivní pro český obranný průmysl uvést export ručních zbraní, obranné techniky a materiálu pro pozemní i leteckou divizi, vybavení pro balistickou ochranu, dodávky nafukovacích stanů, padáků, atp. Rovněž lze nabídnout údržbu a modernizaci používané obranné techniky, včetně sovětské. K uskutečnění obchodu by přispěla názorná prezentace výrobků české provenience v místě.

► Stavební průmysl

S cílem zlepšit životní podmínky obyvatelstva a stav infrastruktury vyhlásila mongolská vláda v rámci SDG's Mongolia 2030 strategický plán, jenž zahrnuje změnu systému osídlení a decentralizaci obyvatel, vytvoření nových průmyslových, obchodních a residenčních center, satelitních měst, přestěhování chudého obyvatelstva z jurtovišť. Celkově je snaha budovat tzv. green centra napojená na zdroje obnovitelné energie. Další rozvoj urbanistiky se musí opírat o databáze s topografickými mapami, s podzemními a pozemními inženýrskými sítěmi, s geologickými a environmentálními daty. Nezbytná je katastrální databáze. Při těchto projektech by mohly asistovat české firmy.

Investiční projekty hlavního města budou směřovány do budování oblastních center v Bayankhoshuu, Denjiin a Dambadarjaa. Zajímavým projektem je vybudování industriálně technologického parku v Nalaikhu, kde by na 120 hektarech mělo být vytvořeno 1 500 nových pracovních míst. V Ulánbátaru se připravuje 8 projektů na zajištění dostupného ubytování, rekonstrukci a infrastrukturu jurtovišť, výstavbu bytů k pronájmu a efektivnějšího vyhřívání u současných domů. V neposlední řadě je třeba zmínit nezbytné investice do stavby silnic, zajištění bezpečnosti v okolí škol a budování parkovišť. Uplatnění českých firem by mohlo být při dodávkách stavebního materiálu, zařízení, či při samotné realizaci staveb. V návaznosti na realizované rozvojové projekty lze uplatnit i naši znalost s energeticky úspornými stavbami, zateplováním fasád, používáním izolačních materiálů a energeticky úsporných topných systémů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nové zdroje pitné vody, jejich ochrana a příslušná infrastruktura pro rychle rostoucí Ulánbátar jako i pro řadu míst v provinciích jsou důležitou prioritou vlády i regionálních správ. Jurtoviště na okraji hlavního města, kde žijí statisíce obyvatel, nejsou připojena na centrální vodovodní a kanalizační systém. Americká Millennium Challenge Corporation v rámci kompaktního programu na snížení chudoby a zajištění růstu vytipovala pro Ulánbátar dva hlavní vodohospodářské projekty, na něž vyčlenila 350 mil. USD. V rámci projektů budou vystaveny zásobárny vody, které zamezí vysychání řeky Tuul a zajistí zdroj pitné vody (pro Ulánbátar) z této řeky i v obdobích sucha, dojde k navýšení počtu studničních celků (wellfields) a zavede se recyklace vody pro zásobování elektráren (č. 3 a 4) tak, aby používaly místo pitné vodu užitkovou/recyklovanou.

Hlavní město potřebuje další čističky vod. Téměř neřešené je odpadové hospodářství (sběr, svoz, třídění a následná utilizace). Týká se tuhých komunálních odpadů, ale i nebezpečných odpadů (např. generovaných těžebním průmyslem). Příležitostmi mohou být nejen velké, centrální projekty, ale i investice z řad soukromých malých a středních průmyslových podniků, které nebudou nadále napojeny pouze na centrální čističky, ale od května 2019 budou muset mít svou vlastní menší čističku. Do Mongolska lze dodávat i mobilní protipovodňové zábrany.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Převážná většina místních zdravotnických zařízení je nedostatečně vybavena zdravotnickou technikou, a to téměř na všech úrovních péče. V Mongolsku se rozvoj zdravotnictví podporuje i z dárcovských zdrojů a jedním z projektů je např. i zajištění základní péče rodinám ze vzdálených oblastí. Kromě standardní lékařské techniky a vybavení nemocnic se budou rozvíjet služby spojené s využitím moderních technologií pro přenos dat o aktuální zdravotní kondici pacienta. Díky velkým vzdálenostem a malé hustotě osídlení budou zajímavá mobilní řešení zdravotnické péče. Místní dovozci spolupracují již také s českými producenty léčiv a farmaceutických výrobků a poptávka po rozšíření této škály stále trvá, časté jsou i tendry na zdravotnické nástroje a menší přístroje.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V zemědělském sektoru je zaměstnáno téměř 30 % ekonomicky aktivního obyvatelstva Mongolska a na HDP se podílí cca 14 %. Živočišná výroba tvoří zhruba 70 % celkové produkce sektoru. Ovce a kozy tvoří 90 % z celkového množství. Mongolsko se snaží o zvýšení exportu masa. Od 1.června 2018 platí zákon o genetickém původu a zdraví zvířat. Zatím však většina výrobců není schopna dodržet veterinární a hygienické podmínky požadované klíčovými partnery z Ruska a Číny. V Mongolsku se produkuje velmi omezené množství kravského mléka, což je způsobeno extenzivní formou chovu (pastevectvím) skotu. Nově se diskutuje potřeba snížit enormní počty skotu z důvodu klimatických změn, i to je důvod, proč by mongolští pastevcí měli přecházet k chovu intenzivnímu, zvyšovat mléčnou produkci. Velké místní společnosti, často s podporou státu, se začínají zaměřovat na rozvoj intenzivní produkce mléka formou ustájení chovů a zakládání farem. Příležitostí pro české společnosti je budování uzavřených chovů pro mléčný a masný skot, mlékáren, zpracování krmných plodin a směsí, investice do veterinárně schválených výroben s kvalitními dojícími či porážecími a porcovacími technologiemi, investice do zařízení na výrobu mléčných či masných výrobků, do udíren a balících technologií. Rozvíjet se bude i výstavba masokombinátů, chladiřenských a mraziřenských skladů. Mongolsko má zájem o dovoz zemědělské techniky pro prvovýrobu, např. o traktory, a to jak pro zemědělství, tak lesnictví.

Vláda chce zlepšit využití zemědělské půdy a určit regiony vhodné pro intenzivní chov. Podporuje stavbu skladů, sýpek, hospodářských kapacit. Centrální region projevil zájem o naše zkušenosti a techniku v bramborářství. Ve všech těchto segmentech by české firmy mohly nalézt exportní příležitosti. Další příležitosti jsou i v zavádění sanitárních, fytosanitárních a veterinárních opatření. Díky předaným zkušenostem se zalesňováním a údržbou lesa lze nabízet českou lesnickou techniku. V neposlední řadě i maloobchodní trh potravin a nápojů není zdaleka saturovaný a je zájem o české výrobky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8207 – Vyměnitelné nástroje pro ruční nástroje a nářadí
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhly a frézy
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
Energetický průmysl	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300 l
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 9028 – Měřiče dodávky nebo spotřeby plynů, kapalin a elektrické energie, včetně jejich kalibračních přístrojů
Elektrotechnika	HS 7322 – Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8516 – Elektrické a ponorné ohříváče vody; přístroje pro vytápění a ost. přístroje v domácnosti
	HS 8521 – Přístroje videofonické pro záznam reprodukci
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Elektrotechnika	HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 9032 - Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 - Slad, též pražený
	HS 2103 - Omáčky a přípravky pro omáčky; směsi koření a přísad pro ochucení
	HS 2104 - Polévky a bujóny a přípravky pro polévky a bujóny; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuved.
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8424 - Mechanické přístroje ke stříkání; hasicí přístroje; stříkací pistole ap. přístroje
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8437 - Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 3101 - Živočišná nebo rostlinná hnojiva, též smíchaná nebo chemicky upravená
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
HS 8701 - Traktory a tahače	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8609 - Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
Civilní letecký průmysl	HS 8409 - Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8801 - Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Kovozpracovatelský průmysl	HS 8457 - Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8461 - Obráběcí stroje k hoblování, obrázení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 8466 - Části, součásti a příslušenství strojů obráběcích, tvářecích
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masáže; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 3304 - Kosmetické přípravky nebo líčidla a přípravky pro péči o pokožku
	HS 3305 - Přípravky na vlasy
	HS 3306 - Přípravky pro ústní nebo zubní hygienu, aj.
	HS 8212 - Břitvy, holicí strojky a holicí čepelky
Stavební průmysl	HS 9603 - Košťata, smetáčky, štětce, štětky, kartáče, mopy a oprašovačla aj.
	HS 9619 - Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny
	HS 9406 - Montované stavby
	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 4410 - Třískové desky ap. desky ze dřeva nebo z jiných dřevitých materiálů
	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
HS 6905 - Střešní tašky, komínové krycí desky, komínové vložky, stavební ozdoby a jiné stavební keramické výrobky	
HS 2618 - Granulovaná struska z výroby železa nebo oceli	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8711 – Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky
	HS 8713 – Vozíky pro invalidy i s motorem aj. pohonem
Obranný průmysl	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: rozvojová země

Hlavními pilíři boje za snížení chudoby jsou v Mongolsku naplňování ekonomických výzev, zlepšení systému sociálního zabezpečení, zajištění udržitelné zaměstnanosti, posílení institucionálních orgánů pro výběr daní, efektivní rozdělování příjmů mezi spotřebu, investice a úspory, zajištění stejných příležitostí pro městské i venkovské obyvatelstvo.

Ačkoliv již po několik let Mongolsko zaznamenává mírný vzestup na žebříčku Indexu lidského rozvoje, jenž posuzuje délku a kvalitu života, vzdělanost a životní úroveň (v roce 2017 skóre 0,741 z 1), v roce 2016 žilo 29,6 % obyvatel pod hranicí chudoby, což v přepočtu znamená, že 907,5 tis. ze 3 milionů obyvatel žilo v chudobě. Chudoba postihuje zejména venkov, ale nevyhýbá se ani městům (zejména ger-distriktům). Mongolská vláda schválila strategii Sustainable development vision 2030 na období 2016–2030, ve které definuje strategické cíle a kroky k socioekonomickému rozvoji Mongolska.

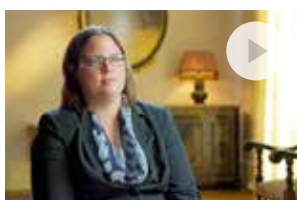
České firmy se mohou zapojit do zahraniční rozvojové pomoci Mongolsku prostřednictvím každoročních programů B2B České rozvojové agentury, projektů Aid for Trade Ministerstva průmyslu a obchodu, malých lokálních projektů Ministerstva zahraničních věcí a projektů ČRA na vysílání expertů. Česká republika každoročně uděluje stipendia mongolským studentům za účelem studia na českých vysokých školách.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Myanmar

Video: O exportních příležitostech v Myanmaru hovoří Renata BRANDSTÄTTEROVÁ, ekonomická diplomatka, ambasáda ČR v Rangúnu

Rychle se rozvíjející ekonomika Myanmaru představuje i nadále velký investiční potenciál. Dle údajů MMF dosahoval meziroční růst HDP v průměru 12,9 % v letech 2000–2007. Poté došlo v roce 2008 k rapidnímu snížení ekonomické dynamiky země a přírůstek HDP byl pouze ve výši 3,6 %. Nicméně postupně zase narostl až na 6,5 % v roce 2018 a podobné hodnoty jsou očekávány i v následujících letech. Míra inflace činila v roce 2018 poměrně vysokých 6 %. V zemi žije téměř 53 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 1 300 USD. Nezaměstnanost je dlouhodobě 4 % a běžný účet platební bilance je od roku 2007 v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	5,9	6,8	6,4	6,8	7,0	7,0
HDP/obyv. (USD)	1 210	1 278	1 354	1 395	1 537	1 685
Míra inflace (%)	6,8	4,0	6,0	5,8	5,7	5,5
Nezaměstnanost (%)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,5	-2,9	-3,8	-4,2	-4,8	-5,4
Populace (mil.)	52,3	52,6	52,8	53	53,4	53,7
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V roce 2014 Evropská unie zahájila s Myanmarem jednání o Dohodě o ochraně investic.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), není Myanmar zastoupen a stupeň exportního rizika dle OECD je 6/7.

Vývoz ČR do Myanmaru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2106	Přípravky potravinové jinde neuv.	40 695	37,5	32 554	25,0
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	13 876	12,8	20 122	-31,0
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	11 936	11,0	1 060	1 026,0
7018	Perly imitace perel drahokamů ap. ze skla	8 378	7,7	3 221	160,1
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a indukory	5 726	5,3	571	902,8
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	2 998	2,8	–	–
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	2 417	2,2	1,0	241 600,0
7016	Dlaždice desky kameny cihly tašky aj. skleněné	1 958	1,8	–	–
2202	Voda vody minerální sodovky slazené ne štávy	1 687	1,6	482	250,0
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	1 625	1,5	215	655,8
Celkem TOP 10		91 296	84,1	58 226	56,8
Celkem vývoz		108 545		129 201	-16,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Myanmaru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6202	Svrchníky kabáty větrovky ap. dámské dívčí	287 921	16,4	222 840	29,2
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkové	221 446	12,6	134 051	65,2
1006	Rýže	215 145	12,3	119 808	79,6
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	138 538	7,9	79 389	74,5
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	113 243	6,5	101 939	11,1
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	108 936	6,2	59 860	82,0
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	106 296	6,1	66 257	60,4
6108	Kombiné, pyžama, kalhotky ap., dámské, pletené	76 869	4,4	33 455	129,8
6212	Podprsenky, korzety, podvazky, šle ap., i pletené	54 235	3,1	27 722	95,6
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	47 562	2,7	36 120	31,7
Celkem TOP 10		1 370 191	78,3	881 441	55,4
Celkem dovoz		1 750 842		1 116 512	56,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Země zaznamenává výrazný nárůst leteckého provozu. Významné procento země nebude ani ve střednědobém horizontu dostupné jinak než letecky. V posledních letech došlo k nárůstu přeletů o 7 %, domácí letecká doprava vzrostla o 23 %, mezinárodní doprava zaznamenává roční růst 6,6 %. Tyto trendy s sebou přinášejí zvýšené nároky na zastaralou leteckou infrastrukturu, kapacitní a technické možnosti řízení leteckého provozu, včetně nutnosti zajistit optimalizaci tras, rozšířit síť radarů, inovovat přenos dat, satelitní navigace a celkovou harmonizaci s globálními systémy. Zvýšení bezpečnosti a kapacity leteckého prostoru země je nutnou podmínkou. Vláda plánuje rozšíření sítě mezinárodních (Hanthawaddy) i regionálních letišť a modernizaci stávajících (Yangon, Mandalay).

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Vláda zaměřuje pozornost na rozvoj zanedbané dopravní infrastruktury, který je jednou z podmínek širšího ekonomického rozvoje země. Myanmar plánuje v tomto směru velké projekty, včetně rozšíření silniční a železniční sítě, nových letišť a přístavů. Podle analýz se očekává, že automobilový trh poroste do roku 2019 ročně (CAGR – Compound Annual Growth Rate) o 7,8 % (včetně poptávky po autosoučástkách) díky rostoucí ekonomice, rozvoji infrastruktury a růstu příjmů.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Důlní, těžební a ropný průmysl v Myanmaru představuje ohromný potenciál pro investice a další rozvoj. Hlavní mezinárodní firmy zabývající se těžbou ropy a plynu rostoucí měrou zaměřují svoji pozornost na průzkum ložisek a těžbu v Myanmaru. Země má mimo zásoby zemního plynu a očekávané zásoby ropy významné zásoby drahokamů (nephrit, safír, rubín), dále měděné rudy, zlata, stříbra, olova, cínu, wolframu, antimonu a dalších průmyslových minerálů (vápenec, jíla, písek, štěrk, křemelina, sádrovec, kaolin, atd.). Na průzkum a rozvoj má výhradní právo stát, soukromý sektor však může získat povolení.

► **Energetický průmysl**

Elektrifikace patří mezi hlavní úkoly vlády. Elektřina je dostupná pouze pro 40 % populace, ve venkovských oblastech jen 6 %. Časté výpadky a nestabilita proudu obtěžují obyvatelstvo a komplikují rozvoj průmyslu. Vláda plánuje zvýšit kapacitu výroby elektřiny do roku 2030 na 20 tis. MW, ze stávajících 4 tis. MW. Mimo rozsáhlých zásob zemního plynu, určených doposud hlavně na vývoz, má Myanmar významný potenciál v oblasti vodní energie, okolo 100 tis. MW, z čehož cca 40 tis. MW již bylo identifikováno jako realizovatelné. I nadále mají největší potenciál malé vodní elektrárny s kapacitou menší než 10 MW. Zejména v odlehlých oblastech je často jedinou možností výroby elektřiny solární energie, vzrůstá tudíž poptávka po solárních panelech a komplexních řešeních, tzv. ostrovních systémech.

► **Obranný průmysl**

EU i nadále uplatňuje vůči Myanmaru vojenské embargo. Poslední rozhodnutí Rady z 26. 4. 2018 (Council decision (CFSP) 2018/655) prodloužilo toto embargo o další rok tj. 30. 4. 2019. Seznam zakázaných položek je součástí přílohy Rozhodnutí z roku 2013 (Decision 2013/184/CFSP). Z dlouhodobého hlediska zde

existuje mimořádná příležitost a potenciál pro český obranný průmysl. Modernizace a profesionalizace armády, námořnictva, policie či pobřežních hlídek bude v budoucnosti nevyhnutelná.

► Sklářský a keramický průmysl

Malá kapacita výrobních závodů skleněných výrobků a zvyšující se konsumní spotřeba včetně absence systému vracení použitých lahví představuje vysoký potenciál pro investice do sklářského průmyslu. Poptávka je především po celých výrobních celcích. České dekorativní sklo má v Myanmaru velmi dobré jméno. S rostoucí se koupěschopností obyvatel lze očekávat větší poptávku po okrasném sklu.

► Služby

Rychle se měnící telekomunikační prostředí v Myanmaru (vstup dvou mobilních operátorů Ooredoo a Telenor na trh v roce 2014 a významná modernizace státní MPT japonskými technologiemi) vytváří široké příležitosti pro obchodníky se spotřebním zbožím, zajištění digitálního věku přes mobilní platformy, internetové reklamy a sociální média. Doposud výrazně převládající hotovostní operace budou ustupovat MPOS (mobile point of sale) řešením. Vyhlídky mobilních služeb v Myanmaru zvýší maloobchodní a platební zkušenosti spotřebitelů. Rozvoj mobilního internetu, dalších telekomunikačních služeb a s tím spojených aplikací považují někteří analytici za nadcházející „průmyslovou revoluci 21. století“ a významnou hybnou sílu rozvoje ekonomiky země.

► Stavební průmysl

Rostoucí poptávka po bytových jednotkách, komerčních prostorách, urbanizace velkých měst, stejně jako stavební aktivity spojené s turismem a snaha vyplnit infrastrukturní mezery by měla pomoci stavebnímu sektoru Myanmaru udržet si dosavadní vysoký růst. Stavební průmysl sklízí plody rozjíždějícího se hospodářského růstu Myanmaru, podpořen rostoucím zájmem mezinárodních investorů a rostoucí podnikatelskou důvěrou. Ve stavebnictví se očekává roční růst nejméně 6 % v průběhu příštích 5 let. Hodnota stavebního průmyslu je odhadována na 3 mld. USD, z čehož rezidenční segment tvoří polovinu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Myanmar sužují záplavy, které by si měly vyžádat rozsáhlé investice do protipovodňových opatření (například vybudování zadržovacích nádrží a regulace vodních toků). Dalším tématem jsou zdroje pitné vody, především čištění odpadních vod (například mobilní úpravní vod, technologie pro výstavbu a údržbu kanalizací, odpadová infrastruktura). Uplatnění českých firem v tomto sektoru je jednoznačné vzhledem k tomu, že celkový stav vodohospodářství vyžaduje modernizaci.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví je stále na nízké úrovni, odhaduje se, že tři čtvrtiny občanů Myanmaru mají velmi omezený přístup k základní zdravotní péči. S výhledem růstu kupní síly v Myanmaru lze očekávat, že se počet soukromých nemocnic a specializovaných klinik zvýší, tak jako potřeba jejich vybavení moderními lékařskými přístroji. Existuje zde prostor pro české výrobce nemocničního vybavení a zdravotnické techniky. Vhodným rámcem pro rozvoj spolupráce v oblasti restrukturalizace a modernizace zdravotní péče a možnosti českých dodavatelů v oblasti zdravotnictví je Ujednání mezi MZV ČR a MZV Myanmaru o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařské vědy, podepsané v prosinci 2013. Vláda si navíc uvědomuje důležitost tohoto sektoru, a rozpočet na zdravotnictví vzrostl mnohonásobně.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství je dominantním sektorem myanmarského hospodářství. Vláda upřednostňuje zemědělství zejména proto, že tvoří 45 % HDP, zaměstnává většinu pracovních sil (70 %) a generuje 30 % exportu.

Přes svůj enormní potenciál zemědělství v posledních 50 letech zaostávalo. V současné době je v zemědělství zisk na hlavu cca 200 USD/rok, což je polovina až třetina v porovnání s jinými zeměmi regionu. Myanmar má hojné přírodní zdroje – úrodnou půdu a vodní zdroje, které poskytují příhodné podmínky pro rozvoj agrobiznisu a domácí výroby potravin. Geopoliticky dobře situovaná země mezi Čínou a Indií, dvěma největšími spotřebiteli jídla a nápojů na světě, a přístup ke zbytku jihovýchodní Asie poskytuje významný potenciál. Místní výroba potravin a obchod s nimi je klíčový pro celkový ekonomický vývoj země s ohledem na podíl zemědělství na HDP. Rozvoj úrovně zpracování potravin, udržení jejich nutriční hodnoty, vysoké kvality a bezpečnosti a dodržování standardů vyžaduje zavedení nových technologií. Myanmar si klade za cíl obnovit zastaralé přístroje a zmechanizovat zpracování zemědělských plodin (především traktory a další stroje).

Pivo je jedním z nejoblíbenějších alkoholických nápojů a s více než 80 % dospělé populace, kteří pijí pivo, je tu stále obrovská šance pro další pivovary se zkušeností nejen na rozvíjejících se trzích. Prodej piva v MM vzrostl o 14 % na 265 milionů USD mezi roky 2009 a 2013 a podle předpovědi dosáhne 675 milionů USD do roku 2018. Největší evropské pivovary Carlsberg a Heineken již potenciálu Myanmaru naplno využívají. Jako perspektivní se jeví také malé pivovary.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	CPA 27 - Elektrická zařízení, vč. subdodavatelských prací
	CPA 42.22 - Inženýrské sítě pro elektřinu a telekomunikace a jejich výstavba
Stavební průmysl	HS 2522 - Nehašené vápno, hašené a hydraulické vápno, kromě oxidu a hydroxidu vápenatého čísla 2825
	HS 3206 - Ost. barviva, anorganické výrobky používané jako luminofory
	HS 3210 - Ost. nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 7002 - Sklo ve tvaru kuliček, tyčí nebo trubic, neopracované
	HS 7003 - HS 7003 - Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7004 - Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 7006 - Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 - Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7008 - Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7016 - Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
	HS 7019 - Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příže, tkaniny)
	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 - Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7224 - Ost. legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ost. legované oceli
	HS 7227 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7228 - Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7229 - Dráty z ost. legované oceli
	CPA 42.21 - Inženýrské sítě pro kapaliny a plyny a jejich výstavba
Civilní letecký průmysl	HS 8526 - Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8527 - Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8801 - Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8804 - Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 8805 - Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 - Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 - Mléko (sušené)
	HS 0403 - Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 - Syrovátka
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 2201 - Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8437 - Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 - Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 3006 - Farmaceutické zboží specifikované
	HS 3307 - Přípravky holicí, toaletní, kosmetické ap.
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající zařízení, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	CPA 30 - Ost. dopravní prostředky a zařízení, vč. souvisejících služeb a prací
	CPA 42 - Inženýrské stavby a jejich výstavba
	CPA 61 - Telekomunikační služby
Služby	CPA 62 - Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 55 - Ubytovací služby
	CPA 79 - Služby cestovních agentur a kanceláří a jiné rezervační a související služby
	CPA 09.10 - Podpůrné služby při těžbě ropy a zemního plynu
	CPA 08 - Ostatní těžba a dobývání nerostných surovin
	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LDC

Myanmar prochází od roku 2011 fundamentálními politickými a ekonomickými reformami. V posledních letech došlo k dramatickému nárůstu politických a občanských svobod a k výraznému snížení ozbrojených konfliktů. Myanmar má jednu z nejnižších populačních hustot v regionu. Má úrodnou zemi se zemědělským potenciálem a bohaté zásoby přírodních zdrojů – oboje dosud nepřilíši využité. Stejně tak může pro svůj rozvoj využít výhodnou polohu mezi Čínou a Indií. Nejméně rozvinuté jsou především venkovské oblasti. Myanmar má nejnižší průměrnou dobu dožití a druhou nejvyšší míru kojenecké a dětské úmrtnosti ze zemí ASEAN. Pouze 40 % obyvatel má přístup k elektřině, hustota silniční sítě je velmi nízká (220 km na 1 000 km²). Pokrytí mobilní sítí se výrazně zvyšuje, přístup k chytrému telefonu má dnes 67 % obyvatel.

► Sektor bankovníctví

Myanmaru kriticky chybí investice a finanční zdroje. Na poli půjček domácnostem se nabízí inspirace od úspěšné Grameen Bank ze sousední Bangladéše oceněné Nobelovou cenou míru za boj proti chudobě, která se mj. zaměřila na mikroúvěry. Investice potřebují i firmy, které získávají dynamiku, mají dostatek pracovní síly, ale postrádají technologie a kapitál. Tržní bankovní soustava a finanční trhy jsou teprve na začátku vývoje. Nově se na mikroúvěry zaměřily bankovní instituty Japonska.

► Sektor infrastruktury

Myanmarská infrastruktura je obecně málo rozvinutá ve všech odvětvích. Investice a rozvoj čekají infrastrukturu zejména telekomunikační, energetickou, dopravní, vodní, technickou a bankovní.

Od června 2015 běží projekt Myanmar's National Community – Driven Development, na nějž je alokováno 0,5 mld. USD. Cílem projektu je podpořit drobnou infrastrukturu, kterou komunity nejvíce potřebují (mosty, silnice, zdravotní střediska, školy). Tento projekt už zlepšil život zhruba milionu obyvatel a měl by mít dopad na dalších 7 milionů. Dalším příkladem z mnoha infrastrukturních projektů je National Electrification Project, který by měl zásadním způsobem zlepšit energetickou infrastrukturu a zajistit elektrickou energii občanům. Plán počítá s investicemi ve výši 6 mld. USD v průběhu příštích 15 let. Zatímco dnes nemá přístup k elektřině přibližně 60 % domácností, ambiciózní projekt chce do roku 2030 zajistit univerzální přístup k elektřině. Rychlý rozvoj právě probíhá v oblasti informačních a komunikačních technologií, který bude potřebovat ještě mnoho infrastrukturálních investic.

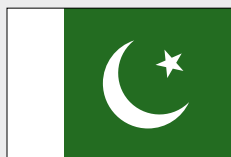
► Sektor zemědělství

Přestože pod britskou správou byla Barma druhou nejbohatší zemí v regionu, po experimentech ve druhé polovině minulého století se propadla mezi nejméně rozvinuté. V současnosti výrazněji převládá zemědělství nad průmyslovou výrobou. Jedním z projektů je Agricultural Development Support s alokovanou částkou 100 mil. USD a trvající do roku 2022, s primárním cílem zlepšení venkovských služeb a infrastruktury. Zemědělství potřebuje zlepšit přístup na trhy, ke službám, finančním zdrojům či elektřině, ale také ochránit před povodněmi či výkyvy cen produktů.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Peru využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Peru realizovaly své podnikatelské záměry české firmy v oblasti zemědělství, které si kladly za cíl inovovat místní kávový průmysl a společně s malými farmáři zefektivnit produkci kávy. Dále v Myanmaru působily české firmy v oblasti vody a sanitační, zejména se zaměřením na přenos technologie úpravy vody a zpracování průmyslových a komunálních odpadů.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Pákistán

Pákistánská ekonomika rostla v letech 2014–2018 rychlostí 4,0–5,8 %. V druhé polovině roku 2018 se ovšem začaly projevovat problémy s nedostatkem devizových rezerv a dlouhodobě zápornou obchodní bilancí, která přivedla zemi na pokraj bankrotu. Tomu předešla jen díky půjčkám od svých zahraničních partnerů. Ekonomická krize způsobila depreciaci pákistánské rupie o 20 % během jediného roku, snížení očekávaného růstu v příštích letech na 4 % a zvýšení očekávané inflace na 7,5 % v roce 2019. Ekonomika země se dále potýká s vysokým zadlužením. V zemi žije přes 200 mil. obyvatel (přesný údaj není znám) a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 1 500 USD. Nezaměstnanost je cca 6 %. Pákistán je importní ekonomikou, která dováží široké portfolio zboží. Růst země je tažen především růstem populace, výrobní kapacity země nestačí pokrýt ani vlastní poptávku či investice.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,6	5,4	5,8	4,0	3,5	3,5
HDP/obyv. (USD)	1 440	1 546	1 527	–	–	–
Míra inflace (%)	2,9	4,1	3,9	7,5	6,5	5,0
Nezaměstnanost (%)	6,0	6,0	6,1	6,1	6,2	6,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-4,9	-12,4	-18,2	–	–	–
Populace (mil.)	193,6	197,3	201	204,7	208,6	212,5
Konkurenceschopnost	122/138	115/137	107/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie v současnosti nejedná s Pákistánem o žádné obchodní dohodě.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Pákistán umístil na 107. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Pákistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané, i hoblov. apod., > 6 mm	178 929	16,2	95 564	87,2
8543	Elektrické stroje a přístroje s vlastní individuální funkcí, jinde v t	83 302	7,5	95 525	-12,8
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	58 346	5,3	–	–
7204	Odpad šrot železný ocelový odpad přetavený	50 893	4,6	25 352	100,7
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	50 173	4,5	60 033	-16,4
4011	Pneumatiky nové z pryže	43 313	3,9	56 784	-23,7
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	35 946	3,2	50 980	-29,5
8448	Zařízení přídatná stavů strojů na sprádání ap.	33 582	3,0	45 014	-25,4
9031	Měřicí nebo kontrolní přístroje, zařízení a stroje, jinde v této kapit	21 706	2,0	23 635	-8,2
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	21 413	1,9	19 813	8,1
Celkem TOP 10		577 603	52,2	472 700	22,2
Celkem vývoz		1 106 986		1 643 357	-32,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Pákistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	892 869	21,9	1 036 260	-13,8
6302	Prádlo ložní, stolní, toaletní, kuchyňské	676 055	16,5	622 434	8,6
4203	Oděvy doplňky oděvní z usně přírodní kompozit	397 233	9,7	364 159	9,1
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	254 619	6,2	299 060	-14,9
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	202 656	5,0	169 132	19,8
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	158 484	3,9	210 043	-24,5
3907	Polyacetal pryskyřice ap. v primárních formách	140 521	3,4	155 113	-9,4
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	134 683	3,3	180 237	-25,3
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	122 298	3,0	112 327	8,9
6116	Rukavice prstové palcové bez prstů pletené	112 047	2,7	107 451	4,3
Celkem TOP 10		3 091 465	75,7	3 256 216	-5,1
Celkem dovoz		4 085 790		4 303 668	-5,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Zařízení pro energetiku považujeme za primární oborovou příležitost pro české firmy v Pákistánu. Pákistánská ekonomika má hluboké strukturální problémy, infrastruktura a primárně energetika jsou v katastrofálním stavu, celková instalovaná energetická kapacita země je pouhých 29 GW (počet obyvatel země je více než 207 mil. a neustále roste). Pro srovnání celková instalovaná energetická kapacita v ČR představuje cca 13 GW, přitom ČR má 10,5 mil. obyvatel. Při distribuci a přenosu elektrické energie dochází ke ztrátám ve výši 20 % z důvodu zastaralé a špatně udržované infrastruktury. V současné době je otázkou zásobování energiemi (jak elektrická energie, tak plyn) jednou z hlavních priorit jakékoliv pákistánské vlády a stavbě nových elektráren je přikládán velký význam. Tyto plány mají podobu jak tepelných elektráren a vodních elektráren, stavěných v souvislosti se stavbou systému přehrad, tak i jaderných elektráren. Vládní plány energetického rozvoje Pákistánu do roku 2030 počítají se stavbou 8 tis. MW v jaderných elektrárnách a v letech 2019–2023 výdaje ve výši cca 30 mld. USD na stavbu dalších, především uhelných elektráren v rámci projektu China-Pakistan Economic Corridor (CPEC). Díky těmto plánům se před českými firmami otevírají v pákistánském energetickém sektoru velké možnosti. Čeští resp. českoslovenští vývozců zboží investičního charakteru jsou cenově i technologicky konkurenceschopní a mají zde historicky velmi dobré jméno, podpořené referencemi z postavených a bezproblémově fungujících elektráren Balloki a Muridke (kombinovaný cyklus), Muzaffargarh a Guddu (spalování uhlí) a Mangla (vodní elektrárna). Je ovšem nezbytné si uvědomit, že pákistánská strana primárně láká zahraniční investory, nikoliv pouze dodavatele technologií na komerční bázi. Díky projektu CPEC a velkým půjčkám od Číny jsou ve výhodě čínské společnosti, ale Pákistán se nechce vázat pouze na ně.

Kromě spolupráce se státním zákazníkem, společností Water and Power Development Board – WAPDA se otevírají i možnosti spolupráce se soukromými subjekty, tzv. Independent Power Producers – IPP. Spolupráce se soukromými subjekty může zjednodušit problém financování, protože se většinou jedná o bonitní subjekty s dostatkem finančních zdrojů, pro které by použití standardního komerčního financování ve formě buyer's credit nemuselo být problémem. V případě velkých projektů je potřeba počítat s nutností podpory ze strany českých finančních institucí ČEB a EGAP a jejich zájmu o toto financování.

Velký potenciál mají alternativní zdroje na výrobu sluneční a větrné energie. V Pákistánu je přes 300 slunečních dní v roce a pobřežní pás jižní provincie Sindh se vyznačuje silnými a stabilními větry. Problémem je, jak ukázala současnost, nereálná tarifní politika státní distribuční energetické společnosti NEPRA. V rámci projektu CPEC budovaný 1 000 MW solární park Quaid-e-Azam po svém dokončení ukázal, že stanovený tarif nepokrývá ani výrobní náklady. Podobně nereálné jsou tarify stanovené NEPRA na výkup větrné elektrické energie v pobřežním pásu provincie Sindh.

Samostatnou kapitolou jsou generátory, kterými jsou vybaveny všechny instituce a také obydlí vyšší třídy, které zajišťují dodávky energie v případě výpadku zdrojů.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl se podílí téměř 15 % na tvorbě HDP. Výroba hnojiv a zejména močoviny představuje významný sektor pákistánského průmyslu s podílem 4,5 % na celkovém průmyslu Pákistánu. V minulosti bylo v Pákistánu postaveno devět výrobních závodů s celkovou kapacitou 8,9 tis. tun ročně. Závody však

vyrábí jen na 65 % instalované kapacity z důvodů nedostatku plynu. Výroba hnojiv je druhým největším spotřebitelem plynu po energetice. Výpadky plynu způsobují kromě snížení produkce také zvýšení ceny za vyrobenou tunu hnojiva. Největší exportní potenciál v tomto segmentu mají základní suroviny nezbytné pro výrobu hnojiv, louhy, silice a polymery. Velký potenciál mají chemické barvy a barviva, následně používaná v textilním průmyslu, nejdůležitějším sektoru pákistánské ekonomiky. Dále je nedostatek nitroderivátů a karboxy imidových sloučenin.

Velmi perspektivní exportní komoditou je buničina na výrobu celulózy, jelikož Pákistán nemá dostatek dřeva. Taktéž produkty pro výrobu plastů, výrobky organické chemie a oblast léčiv a farmaceutického průmyslu jsou Pákistánem poptávané.

► Kovožpracovatelský průmysl

Pákistán má rozsáhlou základnu výroby železa a oceli a v současnosti (2019–2020) zvyšuje svou kapacitu v této oblasti o dodatečných 60 % na 4,5 miliónů tun roční produkce. Důvodem je především vysoká poptávka domácího trhu pro stavební průmysl (obytné jednotky i velké dopravní stavby a plánované stavby přehrad). Rozšiřování kapacity, stejně jako technická zastaralost a opotřebenost současných výrobních kapacit představují příležitost při dodávce investičních celků do hutních podniků jak ve formě nových technologických jednotek, tak ve formě méně finančně náročných rekonstrukcí stávajících výrobních provozů. V případě velkých projektů je potřeba počítat s nutností podpory ze strany českých finančních institucí ČEB a EGAP a jejich zájmu o toto financování.

V rámci poptávky po výrobcích jde především o výrobky s vysokou technologickou náročností jako jsou speciální a velmi pevné typy ocele. Poptávka je také po železném šrotu, jelikož ten je pro Pákistán výhodnější než železná ruda. Naopak Pákistán zavedl dovozová cla na levnou ocel z Afriky a Číny.

► Obranný průmysl

Výdaje Pákistánu na obranu jsou okolo 4 % HDP, země bojuje s teroristy na hranicích s Pákistánem a kromě státu poptávají zboží také široce rozšířené soukromé bezpečnostní agentury. Obranně-bezpečnostní sektor identifikujeme jako velmi perspektivní oblast. Výrobky českých firem v obranně-bezpečnostním sektoru jsou v Pákistánu etablované a jejich kvalita je známá. Česká republika má potenciál se stát významným partnerem při diverzifikaci dodavatelů vojenských technologií pro pákistánské ozbrojené síly, jelikož pákistánští zákazníci hledají u českých výrobků především vyšší kvalitu oproti levným dovozům z Asie. Potenciál mají ruční palné zbraně, munice, radary, výzbroj pro boj s terorismem, materiál OPZHN. Obrovský potenciál má tzv. zboží dvojího užití, válcovací stolice, lisy, obráběcí stroje, meteorologické radary, detektory, kontrolní a měřicí zařízení. Ačkoliv aktuální ekonomická situace nutí stát šetřit, domníváme se, že výdaje na obranu budou omezeny minimálně a pokud ano, tak spíše u investic, nežli u provozního vybavení. Potenciál dodávek pro komerční subjekty by měl být omezen minimálně.

► Stavební průmysl

Stavebnictví a bytová výstavba tvoří 2,5 % HDP a zaměstnává cca 7 % pracovních sil. Vzhledem k počtu obyvatel (207 mil. obyvatel, 5 % každoroční přírůstek obyvatelstva), vzniká každoročně požadavek na 200 tis. nových bytových jednotek a na trhu v tuto chvíli chybí přibližně 9 mil. bytových jednotek. Velký stavební boom je viditelný v hlavním městě Islámábádu (expanze za hranice města) a v Karáčí, kde se budují jak obytné domy, tak velké administrativní budovy. Významnými investory jsou Pákistánci žijící dlouhodobě v zahraničí. Tyto faktory představují výraznou poptávku po stavebních materiálech, kterou

místní průmysl není schopen nasytit. Největší exportní potenciál mají produkty vysoké kvality, jako například dlaždice, obkladačky, výrobky z cementu, průmyslového skla, atd. Nezanedbatelnou komoditou je rovněž stavební dříví. V důsledku projektu CPEC dochází k výstavbě infrastrukturních projektů, zde je poptávka pouze po velmi speciálním zboží (stavební materiály a stroje).

► Strojírenský průmysl

V Pákistánu je velká poptávka po strojírenských výrobcích, především jde o kovoobráběcí stroje. České firmy mají v Pákistánu historicky velmi dobré jméno. Další příležitostí jsou buldozery, zemědělské stroje, stroje pro textilní výrobu (tkalcovské stavy, barvení, čištění či žehlení látek), stroje pro kožedělnou výrobu a různé měřicí stroje a přístroje. Nová pákistánská vláda podporuje export, ovšem pro to bude potřeba velkých investic do výroby a strojního vybavení, což otevírá možnosti dodávek strojírenských zařízení českými dodavateli. Ti ovšem musí být připraveni na konkurenční boj s dodávkami levných a méně kvalitních strojů čínské výroby, jež ovšem v posledních letech v zemi získaly silné postavení. Čeští výrobci musí mít připraveny kvalitní prezentace a možnost dodat prototypy bezplatně. Specifickou komoditou jsou kovoobráběcí a textilní stroje, kde české firmy dodávají ze svých poboček v Číně stroje původně české provenience.

► Textilní a obuvnický průmysl

Textilní a obuvnický průmysl je nosným sektorem pákistánské ekonomiky s 30% podílem na tvorbě HDP, ovšem výroba je velmi jednoduchá a není schopná zajistit kvalitní výrobky, proto je v Pákistánu poptávka po kvalitních produktech pro střední a vyšší třídu. Další exportní potenciál má technický textil vyšší kvality, či speciální produkty využívající nanotechnologie, či obnošený textil.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Navzdory skutečnosti, že Pákistán má rozsáhlý zemědělský sektor, který zaměstnává třetinu obyvatel (70 mil.) a na tvorbě HDP se podílí téměř 40 %, konkrétně 21 % - zemědělství a 17,5 % - potravinářský průmysl, je produkce značně primitivní a omezuje se pouze na pěstování a zpracování rýže a tropického ovoce (hlavně mango a citrusy). Většina potravinářského zboží denní spotřeby se dováží ze zahraničí, a to hlavně z Číny. Velký exportní potenciál v tomto segmentu mají mléčné výrobky, hlavně syrovátka a sušené mléko, olejnatá semena a plody, oleje, tuky, kyselina octová a ostatní přísady do jídel. Pákistán má velmi velkou spotřebu sušeného mléka a již nyní je sušené mléko významným vývozním artiklem České republiky do Pákistánu. Velmi perspektivní segment je také krmivo pro zemědělská zvířata.

► Zpracovatelský průmysl

Zpracovatelský průmysl se v Pákistánu potýká s nedostatkem základních surovin, a to jak z důvodu jejich nedostatku v zemi, tak z důvodu nemožnosti místního průmyslu existující suroviny vytěžit a zpracovat. Největší exportní potenciál má koks, jehož nedostatek výrazně pociťují místní ocelárny, dále je nedostatek kaolinu, olovnatých rud a strusky k výrobě železa.

Velmi perspektivní exportní komoditou je dřevo a na něj navázané výrobky (papír, buničina, speciální typy nábytku a další). Teritorium Pákistánu pokrývá většinou polopouště a dřeva pro stavební, chemický a nábytkářský průmysl je nedostatek. Již dnes představuje dřevo jednu z nejdůležitějších položek českého exportu do Pákistánu. Díky přísnějším kontrolám na afghánsko-pákistánské hranici rapidně ubývá objemu pašovaného dříví a jeho cena v Pákistánu výrazně stoupá.

Z důvodu technologicky zastaralé, nekvalitní a kapacitně nedostačující místní výroby představují výrobky papírenského průmyslu, jako je toaletní papír, ubrousky, utěrky atd., jednu z největších položek českého exportu do Pákistánu. Vzhledem k rostoucímu počtu obyvatelstva a hlavně rostoucí střední třídě zaznamenává poptávka po uvedených komoditách každoročně výrazný nárůst.

► Železniční a kolejová doprava

V souvislosti s projektem CPEC dochází k modernizaci infrastruktury Pákistánu, včetně té železniční. Vlaky se mají stát zásadním dopravním prostředkem nejen pro zboží, ale také pro přepravu osob. Předpokládaný horizont realizace je mezi léty 2019 až 2030 a očekávané investice ještě nebyly zveřejněny. Potenciál vidíme především v dodávkách nových vozů a modernizaci starších vozů. Dodávky technologií pro stavbu železniční sítě by měly být především v doméně čínských společností, ale nelze je vyloučit. V případě velkých projektů je potřeba počítat s nutností podpory ze strany českých finančních institucí ČEB a EGAP a jejich zájmu o toto financování.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8402 – Generátory na výrobu vodní nebo jiné páry
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1205 – Semena řepky nebo řepky olejky, též drcená
	HS 1207 – Ostatní olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1505 – Tuk z ovčí vlny a tukové látky, z něj lanolin
	HS 2106 – Potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahrnuté
	HS 2209 – Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
Zpracovatelský průmysl	HS 2507 – Kaolin a jiné kaolinitické jíly, též kalcinované
	HS 2607 – Olovnaté rudy a koncentráty
	HS 2618 – Granulovaná struska z výroby železa nebo oceli
	HS 2620 – Struska, popel a zbytky obsahující kovy, arsen nebo jejich sloučeniny
	HS 2704 – Koks a polokoks z černého uhlí, hnědého uhlí nebo rašeliny, též aglomerovaný; retortové uhlí
	HS 4403 – Surové dřevo, též odkorněné, zbavené dřevní běli nebo nahrubo opracované
	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 4702 – Chemická dřevná buničina, druhů pro rozpouštění
HS 4705 – Dřevná buničina získávaná kombinací mechanického a chemického rozvlákňovacího postupu	
HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zpracovatelský průmysl	HS 4806 – Rostlinný pergamen, nepromastitelné papíry, pauzovací papíry aj.
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Chemický průmysl	HS 2904 – Sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiváty uhlovodíků, též halogenované
	HS 2925 – Sloučeniny s karboximidovou iminovou funkcí
	HS 2939 – Alkaloidy, přírodní nebo reprodukováné syntézou, a jejich soli, ethery, estery a ostatní deriváty
	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3215 – Tiskařské barvy, inkousty a tuše všech druhů, též koncentrované nebo tuhé
	HS 3602 – Připravené výbušniny, jiné než prachové výmetné složky
	HS 3804 – Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 3822 – Směsi diagnostické, laboratorní reagenty
	HS 3901 – Polymery ethylenu v primárních formách
	HS 3913 – Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5603 – Netkané textilie, též impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované
	HS 5607 – Motouzy, šňůry, provazy a lana, splétané, impregnované, potažené ap. kaučukem nebo plasty
	HS 5901 – Textilie povrstvené, plátno malířské ztužené
	HS 5902 – Pneumatikové kordové textilie z vysokopevnostních nití z nylonu nebo jiných polyamidů, polyesterů nebo viskóзовého vlákna
	HS 5911 – Výrobky zboží textilní pro technické účely
	HS 6309 – Obnošené oděvy a jiné použité výrobky
	HS 6404 – Obuv se svrškem z textil. materiálů
HS 6501 – Šišáky, formy kloboukové nezformované z plsti	
Stavební průmysl	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6811 – Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničitocementu nebo podobné
	HS 6813 – Třecí materiál a výrobky z něj
	HS 6814 – Slída zpracovaná, výrobky, i na podložce
	HS 6815 – Výrobky z kamene nebo jiných nerostných látek jinde neuved.
	HS 6903 – Ost. žáruvzdorné keramické výrobky
HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 6908 – Dlaždice, obkládačky ap. keramické, glazované
	HS 6911 – Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7204 – Odpad a šrot ze železa nebo oceli; přetavený odpad ze železa nebo oceli v ingotech
	HS 7223 – Dráty z nerezavějící oceli
	HS 7229 – Dráty z ost. legované oceli
	HS 7308 – Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7314 – Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7319 – Šicí jehly, pletací jehlice, šněrovací jehly ap., ze železa, oceli
	HS 7404 – Měděný odpad a šrot
	HS 7602 – Hliníkový odpad a šrot
	HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8202 – Ruční pily; pilové listy všech druhů (včetně prořezávacích, drážkovacích nebo neozubených pilových listů)
	HS 8311 – Dráty, pruty, trubky, aj. k pájení, svařování nebo nanášení kovů
Energetický průmysl	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
Strojírenský průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicími zařízeními; zdviže na kapaliny
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8451 – Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze
	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
	HS 8453 – Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
	HS 8455 – Stolice tratě válcovací válce pro ně
HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 9012 – Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9026 – Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 9031 – Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
	HS 9032 – Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 – Ost. zbraně, ne sečné bodné
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
Železniční a kolejová doprava	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem, jiné než čísla 8604
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Pákistán má velký rozvojový potenciál. Země se nachází na křižovatce Jižní Asie, Střední Asie, Číny a Blízkého Východu, což je motivem pro realizaci projektu CPEC, který propojuje Čínu se zeměmi Perského zálivu právě skrze Pákistán. V Pákistánu žije více než 110 miliónů obyvatel mladších 35 let, což zemi poskytuje potenciál demografické dividendy, ale také kritickou výzvu, aby byly poskytovány adekvátní služby a zvýšila se zaměstnanost a vzdělání lidí. Pákistán čelí významným ekonomickým, správním a bezpečnostním výzvám k dosažení trvalého rozvoje. Přetrvávání konfliktu v příhraničních oblastech a ohrožení bezpečnosti v zemi ovlivňuje všechny aspekty života v Pákistánu a klade překážky jejímu rozvoji.

► Sektor vzdělávání

Během posledních deseti let Pákistán vyvinul značné úsilí při zlepšování přístupu ke vzdělání prostřednictvím řady reformních iniciativ v čele s provinčními vládami. Přesto oblast školství prochází neustálým vývojem. Přístup ke vzdělání zůstává na nízké úrovni a míra dokončení základního vzdělávání patří k nejnižším na světě. V roce 2017 byly celkové výdaje na vzdělávání na úrovni 2,8 % HDP, což se odráží na špatné kvalitě výuky, výsledcích vzdělávání a nedostatečné infrastruktuře, které zpětně ovlivňují úroveň vzdělání v zemi. Skupina Světové banky v současné době podporuje projekty pákistánské vlády cílené na podporu reformy školství.

► Sektor ochrany životního prostředí

Pákistán je často sužován přírodními katastrofami, jakými jsou zemětřesení a povodně. Pákistánská vláda se snaží zvýšit odolnost země vůči těmto živelným katastrofám zaváděním preventivních opatření (protipovodňová opatření, systém včasných varování při zemětřesení apod.), zlepšením systému bezpečnostního řízení země v případě těchto katastrof a zvyšováním krizových kapacit. Ochrana životního prostředí však zůstává v zemi na velice špatné úrovni.

► Sektor vody a sanitace

Země se také potýká s výrazným nedostatkem vody a zejména pitné vody. 9 % obyvatel nemá přístup k nezávadné vodě a pitná voda je k dispozici pouze ve speciálních čistících stanicích. Průmyslová činnost i zemědělství znečišťují zdroje vody v zemi. Pákistán stojí před nutností vylepšit přístup obyvatelstva k pitné vody a zajistit, že současné zdroje nebudou znečišťovány. Další výzvou je nerovnoměrné rozdělení vody, kdy především západní provincie nemají tolik zdrojů a pro svůj rozvoj potřebují zavlažovací systém.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Palestina

(Palestinská autonomní území)

Palestinskou ekonomiku aktuálně tvoří dvě geograficky i politicky oddělená teritoria Západního břehu Jordánu a pásma Gazy. Růst HDP v roce 2018 dle Palestinské ústřední statistické kanceláře (PCBS) dosáhl pouhých 0,7 % a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 2 951 USD. Míra inflace je nadále nízká. Nezaměstnanost v roce 2018 dosáhla 31 %, populace Palestinských autonomních území (PAÚ) čítá 4,85 mil. obyvatel (2,92 mil. na Západním břehu a 1,93 mil. v Gaze).

K podpoře investic či exportu do Palestiny je možné využít jednak investiční pobídky palestinské vlády a nových průmyslových zón a dále také preferenční celní sazby.

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Růst HDP (%)	4,1	3,1	1,4	1,4	1,7	1,7
HDP/obyv. (USD)	2 781	2 926	2 951	2 943	2 991	3 037
Míra inflace (%)	-1,0	0,0	1,0	1,7	2,2	2,2
Nezaměstnanost (%)	25	29	31	32	34	37
Bilance běžného účtu (mln. USD)	-1 080	-1 170	-1 249	-1 601	-1 654	-1 714
Populace (mil.)	4,6	4,7	4,9	5,0	5,1	5,2
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	–	–

Odhad PCBS a MMF

Zdroj: PCBS, MMF, OECD, WEF

- ▶ Palestina není v ratingu konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), hodnocena a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Palestiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	56 691	74,3	206 246	-72,5
1701	Cukr třtinový, řepný, sacharóza chemicky čistá	3 836	5,0	92 226	-95,8
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 731	4,9	4 012	-7,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 524	2,0	1 468	3,8
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	1 342	1,8	1 383	-3,0
3006	Zboží farmaceutické jiné	1 290	1,7	1 105	16,7
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	1 032	1,4	11	9 281,8
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísel)	1 005	1,3	921	9,1
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	800	1,0	125	540,0
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	778	1,0	–	–
Celkem TOP 10		72 029	94,4	307 497	-76,6
Celkem vývoz		76 274		313 067	-75,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Palestiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6403	Obuv se svrškem z usně	416	0,5	351	18,5
8456	Stroje obráběcí pomocí laserů ultrazvuku apod	269	0,4	–	–
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	74	0,1	–	–
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	27	0,0	4,0	575,0
0813	Ovoce sušené ne ořechy banány citrusy fíky ap.	22	0,0	–	–
Celkem TOP 10		808	1,1	355	127,6
Celkem dovoz		808		429	88,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Na území Palestiny neprobíhá výroba ani montáž osobních, užitkových vozů nebo jiných dopravních prostředků. Výlučným způsobem dopravy je pozemní silniční doprava (není přítomna železnice ani městská/příměstská kolejová doprava). Systém veřejné dopravy je postaven na příměstských taxi a minibusích a meziměstských autobusech (včetně autobusů pro přepravu turistů). Osobní automobilová doprava je primárním způsobem přepravy osob a roste počet aut na obyvatele. Vozový park je průběžně obnovován a vedle nových vozů představuje významný trh rovněž segment použitých vozů. Poptávány jsou lehce použité vozy ze zemí EU. Poptávány jsou dále náhradní díly, pneumatiky a další příslušenství pro osobní i užitkové vozy.

► Energetický průmysl

Výroba a distribuce elektrické energie představuje klíčový sektor, ve kterém plánuje Palestina ve střednědobém horizontu vybudovat vlastní produkční kapacity, jež umožní snížit závislost na dovozech energie z Izraele. Většina spotřeby energie odpovídající instalovanému výkonu 950 MW je zajišťována dodávkami z Izraele. V pásmu Gazy funguje jediná elektrárna s kombinovaným plynovým cyklem. Vzhledem k nedostupnosti zemního plynu byla tato elektrárna upravena pro spalování nafty, ale v současné době je v ní plánováno obnovení systému spalování plynu. Zároveň je v plánu výstavba plynovodu z Izraele do Gazy (projekt Gas for Gaza).

Ve dlouhodobém horizontu je cílem zvýšení výrobních kapacit až na 1600 MW. V počáteční fázi realizace se nachází výstavba elektrárny v Dženínu na severu Západním břehu, v první polovině roku 2019 by mohly být vyhlášeny první tendry. Investorem a provozovatelem elektrárny bude Palestine Power Generation Company (PPGC). Palestinský úřad pro energetiku a přírodní zdroje pro příští roky připravuje modernizaci a racionalizaci rozvodné sítě, vybudování vedení vysokého napětí z Izraele a Jordánska a výstavbu moderních transformačních stanic.

Jako významný doplňkový zdroj elektrické energie slouží obnovitelné zdroje (OZE). V současnosti dochází k rychlému rozvoji v oblasti solární (fotovoltaické) energetiky zejména na Západním břehu. Do roku 2020 se plánuje zprovoznění OZE o celkovém instalovaném výkonu 130 MW, což by mělo představovat pokrytí 10 % potřeb Palestiny. Investice do obnovitelných zdrojů energie podporuje palestinská vláda i západní donoři. Palestínští investoři v této souvislosti poptávají využitelné solární technologie a zahraniční know-how.

Vzhledem k environmentální zátěži pocházející ze špatně fungujícího odpadového hospodářství jsou poptávány také technologie pro přeměnu odpadu (komunální, zemědělský) na energii (koncept „waste to energy“), včetně spaloven komunálního odpadu.

► Stavební průmysl

Stavebnictví je dlouhodobě dynamicky rostoucím sektorem (toto odvětví zaměstnává 18 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, v zemi je evidováno 871 stavebních firem) a současně významným exportním odvětvím. Problémem stavebního sektoru je silná závislost na dovozu stavebních materiálů (ročně 1,5 mil. tun cementu, 300 tis. tun oceli a 255 tis. tun písku), především z Izraele. V počáteční fázi realizace je

výstavba první cementárny v Palestině v betlémském regionu. Významným exportním odvětvím je těžba a zpracování mramoru a kamene, který představuje 20 % palestinského exportu. Kontinuálně jsou ze strany soukromého sektoru poptávány moderní technologie pro těžbu a zpracování kamene a rovněž technologie k výrobě stavebních hmot recyklací odpadního materiálu. Populační růst nadále podporuje stavební boom (výstavba bytů i komerčních objektů), který vytváří poptávku po dalších kategoriích stavebního materiálu (stavební dřevo, ocelové armatury, okna, dveře, zárubně, osvětlení, klimatizační jednotky, sanita aj.). Vzhledem k rostoucímu počtu nových bytů a uspokojivé digitální gramotnosti mladých Palestinců se nabízí možnost uvedení automatizace domácností na palestinský trh.

► Strojírenský průmysl

Vzhledem k rozvoji industriálních zón na Západním břehu Jordánu a výstavbě nových průmyslových kapacit roste poptávka po strojním zařízení a technologiích využitelných v dalších průmyslových oborech (nábytkářský průmysl, výroba plastů a čisticích prostředků). Poptávány jsou rovněž použité stroje a průmyslová zařízení, barvy a laky a některé průmyslové suroviny.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V souvislosti s pokračováním plánování projektu Red Sea–Dead Sea, který má prostřednictvím potrubí propojit Rudé moře s Mrtvým mořem, jsou pro různé oblasti Západního břehu plánovány projekty rozvodů vody. Vzhledem k dlouhodobému nedostatku vody na palestinských územích má Palestinský vodní úřad rovněž v plánu zvýšit využití povrchových i podzemních vod. Příležitosti nabízí i segment odpadních vod, v němž Světová banka financuje výstavbu čističky v Hebronu s počáteční kapacitou 15 tis. m³ denně v hodnotě 42 mil. USD. V několika městech na Západním břehu Jordánu je plánovaná obnova zastaralých kanalizačních soustav a rozvodů vody.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zpracování zemědělských produktů a výroba potravin představují na PAÚ méně rozvinuté sektory. Přes úsilí o dosažení soběstačnosti při výrobě potravin jsou potraviny na území PAÚ masivně dováženy, především z Izraele. Palestinské výrobní kapacity nejsou schopny z hlediska kvantity ani kvality dostatečně pokrýt domácí poptávku a v některých segmentech je palestinský trh téměř výlučně závislý na importech. Vedle snahy o navýšení domácích výrobních kapacit je zřetelné úsilí o diverzifikaci importů. Poptávány jsou produkty „evropské“ jakosti za kompetitivní ceny. Dílčím problémem zůstává značná fragmentizace palestinského trhu s potravinami a absence velkých dodavatelských řetězců. Lokální palestínští výrobci projevují zájem o moderní potravinářské technologie a strojní zařízení, včetně plnicí/balící/obalové techniky a suroviny pro domácí potravinářskou výrobu (mouka, mléko, tuky a oleje). Příležitostně se objevují poptávky po moderních zemědělských technologiích, především pro živočišnou výrobu (chov kuřat, skotu), nebo krmiva.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Stavební průmysl	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 4409 – Dřevo profilované, i hoblované, broušené ap.
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 8464 – Obráběcí stroje pro opracování kamene, keramiky apod.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0405 – Máslo a jiné tuky a oleje získané z mléka
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1105 – Mouka, krupice, prášek, vločky, granule a pelety z brambor
	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1512 – Slunečnicový, světlicový nebo bavlníkový olej a jejich frakce
	HS 1514 – Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1517 – Margarín; jedlé směsi ze živ. nebo rostl. tuků, olejů, frakcí
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1806 – Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2009 – Ovocné šťávy a zeleninové šťávy, nezakvašené a bez alkoholu, slazené
	HS 2007 – Džemy, ovocná želé, marmelády, ovocné nebo ořechové protlaky nebo pasty, slazené
	HS 2104 – Polévky a bujóny a přípravky pro polévky a bujóny; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2302 – Otruby, vedlejší mlýnské produkty a jiné zbytky
HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Strojírenský průmysl	HS 8443 – Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	CPA 42 – Inženýrské stavby a jejich výstavba

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vospělosti země: LMI

V palestinské národní rozvojové strategii (National Policy Agenda) na roky 2017–2022 jsou identifikovány příčiny současného nepřilíš dobrého stavu palestinské ekonomiky i společnosti a nastaveny priority rozvoje země. Mezi základní parametry budoucího rozvoje patří mimo zlepšení politických podmínek zejména udržitelný růst a samostatnost ekonomiky, zvýšení přísunu investic, posilování finanční stability, zvýšení demokratické participace a zlepšení veřejných služeb. Rozvoji Palestiny má napomoci i Evropská společná strategie na podporu Palestiny pro období 2017–2020, pro jejíž implementaci mohou být využity různé nástroje rozvojového financování.

► Sektor energetiky

Tato oblast představuje dlouhodobě limitující faktor dalšího rozvoje palestinské ekonomiky – z vlastních zdrojů je nyní pokrýváno jen asi 10 % spotřeby a země je tak zcela závislá na dovozu energií (při stále rostoucí poptávce). Situaci navíc zhoršuje přetrvávající napětí mezi vládními úřady Západního břehu Jordánu a pásma Gazy. Vzhledem ke geografické poloze a reálným možnostem produkce elektrické energie na palestinském území se jako logická priorita jeví podpora obnovitelných zdrojů energie – konkrétně fotovoltaické elektrické energie. Lokální a obnovitelné zdroje elektrické energie představují jednu z hlavních priorit centrálního úřadu Palestinian Energy Authority, v jehož gesci je sektor obnovitelných zdrojů (za vydatné donorské pomoci) v posledních letech masivně rozvíjen. Mimo solární energii mají palestinské úřady zájem i o rozvoj využití biomasy, nebo geotermální energie. Různé mezinárodní rozvojové banky vyčlenily část fondů určených pro Palestinu právě na rozvoj využití obnovitelných zdrojů energie.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Priority sociálního sektoru úzce souvisí s neutěšenou situací většiny palestinského obyvatelstva – vysoká míra nezaměstnanosti a špatná dostupnost sociálních služeb nevytvářejí dobré podmínky pro udržitelný rozvoj země a růst ekonomiky. V této oblasti se i za pomoci mezinárodní donorské komunity realizují zejména aktivity směřující k rozvoji lidských kapacit – organizují se rekvalifikační kurzy, podporuje se rozvoj malého a středního podnikání včetně startupů a podnikají se kroky k vyššímu zapojení zejména mladých lidí a žen do vzdělávacích a podnikatelských aktivit.

► Sektor zemědělství

I přes specifické podmínky na Palestinských autonomních územích je tento sektor jednou z nejdůležitějších oblastí místní ekonomiky. Jeho rozvoj je však do značné míry limitován vnějšími faktory – nedostatek zemědělské půdy a závlahové vody, spolu s politickými překážkami při exportu zemědělských produktů, představují hlavní překážku dalšího růstu kvality i kvantity produkce. Proto jsou v rámci rozvojových priorit akcentovány ty oblasti, které mohou přinést výrazné ekonomické přínosy při relativně malých nárocích na již tak omezené zdroje – v posledních letech se podporuje zejména pěstování zeleniny a ovoce ve sklenících, a to s využitím moderních systémů závlahy a s pomocí obnovitelných zdrojů energií (fotovoltaické aplikace).

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Saúdská Arábie

S polečně s návratem ceny ropy (hlavního saúdského vývozního artiklu) na světových trzích došlo i k určitému zotavení saúdské ekonomiky. Po negativním růstu ve výši -0,9 % v roce 2017 přišel návrat k mírnému pozitivnímu růstu ve výši 2,2 % v roce 2018. Míra inflace meziročně vzrostla na 2,6 % zejména kvůli zavedení DPH ve výši 5 % od 1. 1. 2018. HDP na obyvatele v roce 2018 činilo 23 187 USD. Populace země překročila 33 mil. Obyvatel a bilance běžného účtu je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,7	-0,9	2,2	2,4	1,9	2,1
HDP/obyv. (USD)	20 318	21 096	23 187	23 491	23 602	23 704
Míra inflace (%)	2,0	-0,9	2,6	2,0	2,3	2,2
Nezaměstnanost (%)	5,6	6,0	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-23,9	15,2	64,7	70	62,2	44,9
Populace (mil.)	31,7	32,6	33,2	33,9	34,5	35,2
Konkurenceschopnost	29/138	30/137	39/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Již více jak 25 let jedná Evropská unie se Saudskou Arábií (resp. GCC) o konkrétní obchodní dohodě, základní překážkou jsou státní subvence na saúdském vnitřním trhu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Saúdská Arábie umístila na 39. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 2/7.

Vývoz ČR do Saudské Arábie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	1 780 715	17,1	1 692 660	5,2
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 752 563	16,8	4 318 057	-59,4
7207	Polotovary ze železa oceli nelegované	1 245 539	11,9	909 774	36,9
7224	Ocel legovaná ost. v ingotech aj. tvarech zákl	831 769	8,0	475 873	74,8
8406	Turbíny na páru vodní nebo jinou	406 553	3,9	—	—
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	200 043	1,9	61 696	224,2
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	193 691	1,9	183 046	5,8
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	171 083	1,6	130 211	31,4
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	154 670	1,5	98 961	56,3
4011	Pneumatiky nové z pryže	145 859	1,4	109 884	32,7
Celkem TOP 10		6 882 485	66,0	7 980 162	-13,8
Celkem vývoz		10 424 898		13 519 411	-22,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Saudské Arábie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2709	Oleje minerální a z nerostů živičných surové	1 090 468	38,9	1 854 415	-41,2
3902	Polymery propylenu olefinů v primárních formách	952 094	33,9	545 074	74,7
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	469 901	16,7	431 639	8,9
5503	Vlákna střížová syntetická nemykaná, nečesaná	111 616	4,0	84 495	32,1
3920	Desky folie ap. ostatní z plastů neporovité aj.	89 109	3,2	260 766	-65,8
3907	Polyacetyly pryskyřice ap. v primárních formách	27 831	1,0	5 746	384,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	10 821	0,4	293	3 593,2
2909	Etery, etheralkoholy, etherfenoly, etheralkoholfenoly, alkoholperoxid	7 225	0,3	10 874	-33,6
2922	Aminosloučeniny s kyslíkatou funkcí	6 991	0,2	658	962,5
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod., čerstvé, sušené	5 280	0,2	6 011	-12,2
Celkem TOP 10		2 771 336	98,8	3 199 971	-13,4
Celkem dovoz		2 805 460		3 258 216	-13,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Saúdská Arábie je zemí, kde je vlastnictví automobilu prakticky životní nutností. Ještě v roce 2016 bylo do země dovezeno bezmála 1 mil. automobilů. Země tak je největším dovozcem motorových vozidel v regionu. Ekonomická nejistota v posledních letech, zvyšující se ceny paliv, zavedení DPH v roce 2018, to vše přispělo k poklesu dovozů až na půl milionu vozidel v roce 2018. Zatímco v oblasti vývozu osobních automobilů nespadá Saúdská Arábie příliš do cílové skupiny českých výrobců (s výjimkou SUV), potenciál lze spatřovat v dovozu component a prvků pro vylepšování automobilů (tzv. tuning), mezi které mohou patřit prvky vizuální (osvětlení, ozdobná přitlačná křídla, chromované prvky), i funkční (komponenty pro úpravy motoru, podvozku, apod.). Druhou oblastí s velkým potenciálem jsou pak kvalitní maziva a aditiva do paliv. Nepříznivé klimatické podmínky pak také nahrávají komponentám a řešením pro prodloužení životnosti vozidla (kvalitní filtry, odolné laky a nátěry).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

S rozvojem železniční sítě probíhá i rozvoj hromadné dopravy městských aglomerací se zaměřením na kolejovou a autobusovou dopravu. V roce 2012 byl zahájen projekt integrované dopravy Rijádu zahrnující kombinaci 180 km metra a 600 km autobusových linek, hodnota projektu cca 25 mld. USD. V současné době je ve fázi příprav dopravní řešení města Džiddy zahrnující kombinaci 108 km povrchového metra (3 linky s 208 vozy) a 750 km autobusových linek (816 autobusů) v celkové hodnotě cca 12 mld. USD a dopravní řešení města Mekky zahrnující 188 km lehkého metra s 88 stanicemi a 60 km autobusových linek úhrnem v ceně cca 16 mld. USD. V roce 2014 byl schválen projekt integrované dopravy Dammámu s vyčíslenými náklady cca 5 mld. USD, zahrnující metro a autobusy. Další pokrok však nebyl zaznamenán. V roce 2019 se také očekává vyhlášení tendru na postavení 25 km dlouhého Mostu krále Hamada, již druhého mostu spojujícího Saúdskou Arábii a Bahrajn. Tento projekt určený jak pro silniční, tak železniční dopravu představuje příležitost pro subdodávky v oblastech železniční signalizace a pokročilé telematiky. Stejně tak se objevují pilotní projekty z oblasti Smart Cities, které zahrnují i integrované systémy sledování a řízení dopravy. Inovativní ICT řešení z České republiky v tomto sektoru tak také mají dobrou šanci na uplatnění.

► Energetický průmysl

Spotřeba elektrické energie roste ročně o 8 %, což znamená požadavek na nově instalovaný výkon ve výši 4 tis. MW ročně (nyní 82 GW instalovaného výkonu). Do roku 2020 by mělo přibýt bezmála 17 GW instalovaného výkonu z devíti nových elektráren, z nichž převážná většina využívá konvenční palivo. Saúdská Arábie má však také velké ambice v oblasti jaderné energetiky. Vládní plány počítají s výstavbou 16 jaderných reaktorů o celkové instalované kapacitě 17 GW do roku 2032. V roce 2018 byly vybrány možné lokality pro první dva jaderné bloky. V oblasti obnovitelných zdrojů se hovoří o instalované kapacitě až 40 GW solárních energetických instalací do roku 2032, přičemž 16 GW by mělo být generováno z fotovoltaických článků, 25 GW by mělo být vyprodukováno pomocí koncentrované sluneční energie. Větrná energie by měla vyprodukovat 9 GW, z energetického využití odpadu by měly pocházet 3 GW a geotermální energie by měla dodat 1 GW. Potenciál pro ČR je v dodávkách služeb a komponentů pro

jaderné a solární elektrárny, jako jsou například specializované turbíny či vedení. V případě obnovitelné energetiky má Česká republika potenciál v dodávkách řešení pro monitorování účinnosti solárních instalací. Mimo oblast generace mohou české firmy významně promluvit také do oblasti distribuce, resp. smart regulace distribuce.

Tak jako v řadě dalších zemí je nutná předkvalifikace dodavatelů pro velké státní podniky. V této souvislosti je vhodné nalézt silného místního partnera, který již bude na seznamu dodavatelů figurovat. V Saúdské Arábii je zájem o vzájemnou spolupráci ve vědě a výzkumu, ať už je to oblast energetiky a obnovitelných zdrojů, či v dalších technologicky pokročilých oblastech, jako jsou například nanotechnologie. Základním předpokladem je ovšem vzájemná spolupráce výzkumných pracovišť na mezivládní úrovni. To je dáno zejména specifickým postavením saúdských výzkumných institucí, které jsou plně v gesci státu a jako takové mohou vzájemnou spolupráci navazovat takřka výhradně s partnery odpovídajícího postavení (státní gesci výzkumné spolupráce realizuje například Německo prostřednictvím organizace GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH).

► Obranný průmysl

Saúdská Arábie vydává ročně na obranu kolem 70 mld. USD (cca 10 % HDP). Značnou část rozpočtu tvoří nákup nové techniky (např. rámcový kontrakt s USA z roku 2011 za 65 mld. USD a memoranda o dodávkách vojenského materiálu a zbraní za 110 mld. USD s opcí na dalších 350 mld. USD, se Spojeným královstvím na modernizaci letounů Eurofighter Typhoon a Panavia Tornado za 15 mld. USD, či s Francií (protivzdušná obrana, rekonstrukce fregat za cca 8 mld. USD) a Německem (ochranný perimetr kolem hranic, chystaný nákup ponorek). V posledních letech se podařilo proniknout na saúdský trh i českým firmám, kterým se v minulosti vzhledem k zaběhnuté konkurenci a neexistenci historických vazeb nedařilo. V posledních letech však české firmy zaznamenaly úspěchy, kdy mezi lety 2010–2017 činil vývoz speciálu průměrně 7 mil. USD ročně. Jedná se především o střelivo všeho druhu, výbušniny (v obou případech se jedná o dlouhodobou spolupráci), protichemické vybavení, vozidla (transfer technologie a zavedení výroby) a elektronická zařízení. Vláda Saúdské Arábie usiluje o přenos technologií na výrobu zbraní, munice a vojenských dopravních prostředků do Saúdské Arábie (výhledově zabezpečení až 40 % všech nákupů). S ohledem na pokračující zahraniční nasazení saúdských ozbrojených sil (Jemen) je možné předpokládat setrvalý růst poptávky po tomto materiálu. Vedle klasického speciálu je také poptávka po řešeních z oblasti ICT a přidružených služeb, kde mají české firmy dobrou pověst.

► Stavební průmysl

Saúdská Arábie prožívala po dlouhé období bezprecedentní stavební boom a je největším stavebním trhem v celé oblasti Středního východu. V současné době je plánováno až 5200 projektů v hodnotě 819 mld. USD, a to včetně gigaprojektu ekonomického města NEOM (500 mld. USD) či projektu rijádského metra (26 mld. USD). Z těchto peněz je 180 mld. USD vyčleněno na výstavbu 4 mil. bytů, 133 mld. USD na energetické projekty, 53 mld. USD do projektů vodního hospodářství a 16 mld. USD na výstavbu nemocnic a zdravotních zařízení. Desítky miliard jsou též vyčleněny na projekty dopravní infrastruktury (metro Rijád, Mekka, Džidda, cca 2 000 km nových železničních tratí, tisíce km nových silnic, nová dopravní řešení velkých měst, rekonstrukce letišť a rozšiřování přístavů).

V návaznosti na pokles ceny ropy mezi lety 2014–2016 a návazný nedostatek prostředků, byla řada projektů zmrazena či pozastavena. Také platební morálka v tomto sektoru poklesla. Český export stavebních materiálů a strojů činí cca 50 mil. USD ročně, včetně výrobků ze skla a osvětlovací techniky

cca 60 mil. USD. Jednou z dlouhodobě úspěšných položek jsou zápalnice a výbušniny pro civilní použití (tedy zejména ve stavebnictví či těžebním průmyslu), kterých se pravidelně vyváží z ČR do Saúdské Arábie za 1,5–2 mil. USD, a to přesto, že Saúdská Arábie dnes má vlastní výrobní linku, postavenou právě ve spolupráci s naším vývozcem.

Do budoucna je možné spatřovat velký potenciál ve stavebních technologiích umožňujících stavbu nízkoeenergetických až pasivních staveb. Zájem bude také o úpravy již stávajících budov, čili poptávka poroste po izolačních materiálech, ale také úsporných klimatizačních jednotkách či službách energetického auditu. Tak jako v řadě oborů, i zde je nutné zdůraznit odklon země od klasického importu a výraznou preferenci přenosu technologií a výroby do země, která se snaží profilovat i jako hub pro expanzi do celého regionu.

Jednou ze zajímavých příležitostí mohou být architektonické služby, většina projektů se totiž realizuje se zahraničními architektonickými kancelářemi, na něž se lze napojit s dodávkami materiálů a vybavením pro např. interiérová řešení. Pobočky českých firem, které v této oblasti působily přímo v Saúdské Arábii, však svou činnost utlumily. Jednání v této věci se odehrávají převážně v Evropě – jako perspektivní lze označit např. participaci na interiérovém designu a následných dodávkách specifickým vybavením ve spolupráci s význačnými evropskými architektonickými studiemi. Potenciál mají také čeští designéři moderního osvětlení.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Saúdská Arábie patří mezi pět nejsušších zemí na světě, ale zároveň disponuje poměrně velkými podzemními rezervami pitné vody v některých oblastech. Dnes tak 50 % pitné vody v zemi pochází z desalinizačních stanic a 40 % z podzemních vrtů. Česká republika je v oblasti úpravy vody a vodohospodářství tradičně silná a může Saúdské Arábii nabídnout technologie na zavlažování zemědělské půdy, čištění odpadních vod a odsolování vody. Vodní a odpadní zdroje jsou téměř plně v gesci státních koncernů, kde je nutná předkvalifikace, resp. municipalit, kde je klíčovou otázkou financování projektů (BOT, BOOT). Dle nové vládní nomenklatury je vodohospodářství v gesci ministerstva životního prostředí, vodních zdrojů a zemědělství.

Počátkem roku 2018 vyhlásila saúdská státní společnost záměr výstavby 9 odsolovacích jednotek v hodnotě 530 mil. USD. Denní kapacita těchto závodů má být 240 tis. m³. Předpokládá se použití finančních instrumentů ze strany dodavatelů technologie, resp. participace na projektu formou BOT či BOOT. V příštích dvou dekáдах se pak předpokládá výstavba dalších desalinizačních stanic v celkovém objemu 80 mld. USD.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V současnosti je Saúdská Arábie největším trhem na zdravotní produkty a zdravotní služby v celé oblasti MENA. Jen trh s farmaceutickými výrobky je odhadován na 3,5 mld. USD a činí 60 % trhu GCC. Předpokládá se, že všechny tři segmenty zdravotnického průmyslu, tedy trh léčiv, zdravotnické techniky i zdravotnických služeb, poroste v dlouhodobém horizontu tempem převyšujícím 10 % ročně. Saúdský veřejný sektor se na poptávce podílí 40 %, zbytek tvoří soukromé nemocnice a domácnosti.

Trh je z 85 % závislý na dovozech, v místě se vyrábějí zejména generická léčiva a jednoduchá zdravotní technika a spotřební materiál (pouze cca 15 % poptávky). Poptávka po zdravotní péči výrazně roste s ohledem na vysoký růst populace (přírůstek 3 % ročně), prodlužování délky života (v současnosti 74 let), vysoký výskyt civilizačních chorob (diabetes, obezita, pohybové ústrojí apod.) a přibývání starších osob

potřebujících zvýšenou zdravotní péči. Počet osob nad 60 let se má v příštích 15 letech zvýšit ze současného 1 mil. na 2,5 mil. (přírůstek cca 9 % ročně). Vláda má v plánu do roku 2020 současnou kapacitu lůžek zdvojnásobit, což představuje výstavbu nemocnic s celkovou kapacitou cca 60 tis. lůžek. Ve státním rozpočtu jsou výdaje na zdravotnictví dlouhodobě jednou z prioritních položek. Nové projekty v této oblasti zahrnují výstavbu 2 zdravotních měst, 11 nových nemocnic a 11 zdravotních středisek a uvedení do provozu 132 rozpracovaných projektů. Sociální projekty zahrnují výstavbu 20 nových sportovních středisek (podle zpráv z druhé poloviny roku 2015 v souvislosti s nízkou cenou ropy, a tím i nižšími rozpočtovými příjmy je rozvoj prozatím utlumen) a 16 sociálních a rehabilitačních středisek včetně nově otevřené problematiky léčby drogové závislosti.

Kromě výstavby nových nemocnic se Saudská Arábie soustřeďuje též na zlepšení primární péče, kde současný počet 2000 středisek se má v příštích pěti letech zvýšit na 3000. I nadále navzdory saúdizaci přetrvává velký zájem o český zdravotnický personál, zejm. zdravotní sestry a fyzioterapeuty, který dočasně ochabl v letech 2005–16 v souvislosti s nutností omezit výdaje zdravotnických zařízení a „západní“ personál je stále více nahrazován personálem z Asie. Současně jsou rázně omezovány dříve běžné benefity zdravotnického personálu. S celkovou situací v saúdské zdravotnictví souvisí i zájem o výstavbu nových specializovaných, zejména privátních, rehabilitačních středisek s českou účastí (know-how).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Saúdská Arábie je největším dovozcem potravin a zemědělských produktů v rámci zemí GCC. Populace v KSA je o 150 procent větší než u ostatních pěti států GCC (Spojené arabské emiráty, Kuvajt, Katar, Omán a Bahrajn). Počet obyvatel Saúdské Arábie se odhaduje na 33,4 milionu v roce 2018 a očekává se, že do roku 2025 dosáhne 40 milionů. Již v tomto období dováží Saúdská Arábie 75 % veškerých potravin a tato poptávka se bude nadále zvyšovat. Nejnovější dostupné údaje o obchodu OSN ukazují, že Saúdská Arábie dovezla v roce 2016 zemědělské a potravinářské produkty ve výši 14,8 miliardy USD, což je pokles o přibližně 23 % ve srovnání s rokem 2015. Obrovský pokles dovozu byl způsoben především nižšími cenami obilovin, mléčných výrobků a drůbežního masa.

Saúdský trh roste nejen co do objemu, ale i pestrosti dovážené produkce. Země s věkovým průměrem pouze 30,2 let, kde nezanedbatelná část obyvatelstva má zkušenosti ze studia či života v zahraničí, zvyšuje poptávku po produktech dříve exotických kuchyní. Populární jsou také řetězce rychlého občerstvení i již předpřipravené pokrmy (ready-made). Z druhé strany se však také zvyšuje povědomí o zdravém životním stylu, což zvedá poptávku po racionální výživě, cereáliích či potravinách alternativního stravování (veganství apod.)

Sektor zpracování potravin se za posledních deset let rychle rozrostl. Podpora ze strany saúdské vlády zahrnuje přímé dotace na vybraná zařízení na výrobu potravin, nízké ceny pozemků k pronájmu, dlouhodobé bezúročné půjčky a bezcelní dovozy surovin. Vedle různých státních dotací byly hlavními faktory pro další růst tuzemského potravinářského průmyslu: zvýšená poptávka po balených potravinách, zvýšení příjmu na obyvatele, vysoký růst populace, mění se životní styl a způsob stravování. Tuzemské potravinářské výrobky jsou obecně považovány za kvalitní a konkurenceschopné. Mezi hlavní potraviny, které jsou místně zpracovány za použití dovážených surovin a přísad, patří chléb, mléčné výrobky, zpracované hovězí a drůbeží maso, mražená zelenina, džemy, bramborové lupínky, občerstvení, džusy, sušenky, arašídové máslo, koření, přísady do omáček, kečup, sušenky, cukrovinky, ovocné nápoje, ocet, těstoviny, med, čaj, konzervované fazole, vaření olej, máslo, majonéza, cereálie a zmrzlina.

► **Železniční a kolejová doprava**

V oblasti kolejových vozidel prochází Saudská Arábie bezprecedentními změnami. V realizaci a přípravě je řada projektů v celkové hodnotě několik desítek mld. USD. K největším projektům patří saúdská část projektu Propojení železničních sítí států GCC ve výši 5 mld. USD (ve fázi přípravy), železniční spojení Rijád–Džidda (ve fázi projektu), tzv. Saudi Arabian Land Bridge (ve fázi výběru konzultanta) v hodnotě 9 mld. USD, železnice Sever–Jih (nové úseky za cca 5 mld. USD, část Rijád–Buraidah–Hail). V roce 2018 byl do provozu uveden první úsek trati Džidda, Mekka, Medinah, Yanbu (cca 4,5 mld. USD, přičemž do budoucna se počítá až s 30 spoji denně. Ačkoli z pohledu saúdského trhu oborových příležitostí je zde veliký potenciál pro české firmy, řadě z nich se zatím vzhledem k výrazné konkurenci nepodařilo prosadit. Kromě kolejových vozidel jsou možnosti zejména v oblasti signalizačních, zabezpečovacích a komunikačních zařízení. Jedná se však převážně o projekty velkého rozsahu, které jsou přidělovány velkým mezinárodním konsorciím. Zde je ovšem stále šance pro české podniky, a to propojit se s realizátory projektů, tj. leadery konsorcií a stát se součástí konsorcia.

V roce 2012 byl zahájen projekt integrované dopravy Rijádu zahrnující kombinaci 180 km metra a 600 km autobusových linek, hodnota projektu cca 25 mld. USD. V současnosti probíhá výstavba 6 tras metra o délce 176,5 km a aktuálně se uvedení celého systému do provozu předpokládá v roce 2021.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8705 - Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8707 - Karoserie (včetně kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8709 - Vozíky s vlastním pohonem, nevybavené zdvihacím nebo manipulačním zařízením, typů používaných v továrnách, skladech, přístavech nebo na letištích k přepravě zboží na krátké vzdálenosti; malé tahače používané na železničních nástupištích; jejich části a součásti
	HS 8711 - Motocykly (včetně mopedů) a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky; postranní vozíky
	HS 8714 - Části, součásti a příslušenství vozidel čísel 8711 až 8713
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8426 - Lodní otočné sloupové jeřáby; jeřáby, včetně lanových jeřábů; mobilní zdvihací rámy, zdvižné obkročné vozíky, portálové nízkozdvižné vozíky a jeřábové vozíky
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8706 - Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Elektrotechnika	HS 8415 – Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8528 – Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8540 – Elektronky a trubice se studenou katodou, se žhavenou katodou nebo fotokatodou
	HS 8542 – Elektronické integrované obvody
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8532 – Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Chemický průmysl	HS 2808 – Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové a dusičné
	HS 3402 – Organické povrchově aktivní prostředky, prací, čisticí aj. prostředky též obsahující mýdlo
	HS 3913 – Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
ICT	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8523 – Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
	HS 8525 – Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery
Obranný průmysl	HS 3603 – Zápalky; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
	HS 3606 – Ferocer aj. pyroforické slitiny ve všech formách
	HS 8303 – Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře a bezpečnostní schránky ap. výrobky
	HS 8526 – Příst. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8805 - Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9303 - Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 - Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Sklářský a keramický průmysl	HS 2529 - Živec; leucit; nefelin a nefelinický syenit; kazivec
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7018 - Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 9405 - Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
Služby	CPA 61 - Telekomunikační služby
	CPA 62 - Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 71 - Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
	CPA 86 - Zdravotní péče
Stavební průmysl	HS 3917 - Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 4403 - Surové dřevo, též odkorněné, zbavené dřevní běli nebo nahrubo opracované
	HS 4405 - Vlna dřevěná, moučka dřevitá
	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6814 - Slída zpracovaná, výrobky, i na podložce
	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7206 - Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 - Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7227 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7228 - Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7318 - Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli
	HS 8311 - Dráty, pruty, trubky, aj. k pájení, svařování nebo nanášení kovů
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8467 - Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
HS 9406 - Montované stavby	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zábava a volný čas	HS 8712 – Jízdní kola a jiná kola (tříkolky), bez motoru
	HS 9004 – Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9023 – Nástroje, přístroje, modely určené k předvádění
	HS 9608 – Pera, popisovače, rydla, tužky, patent násadky ap.
	HS 9609 – Tužky (jiné než čísla 9608), pastelky, kreslicí uhle, psací a kreslicí křídly aj.
	HS 9617 – Termosky aj. tepelně izolační nádoby, jejich části, jiné než skleněné vložky
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 8514 – Elektrické průmyslové, laboratorní pece; ost. zařízení pro tepel. zpracování materiálů
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 – Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1904 – Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2209 – Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
	HS 2302 – Otruby, vedlejší mlýnské produkty a jiné zbytky
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo ocelí
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení

Spojené arabské emiráty

V rámci Blízkého východu patří Spojené arabské emiráty mezi země vykazující stabilní a relativně vysoký růst HDP. Země se úspěšně zotavila ze světové finanční krize z let 2008-2009. Pád cen ropy koncem roku 2014 však způsobil opětovné zpomalení hospodářského růstu a v roce 2017 byl vykázán růst HDP pouze ve výši 0,8 %. To se změnilo a v roce 2018 to bylo již 2,90 a v příštích letech je očekáván další mírný nárůst. Míra inflace v roce 2018 dosáhla úrovně 3,5 % a v následujících letech by měla mírně klesat s ohledem na zavedení DPH od roku 2018. V zemi žije dle odhadů přes 10 mil. obyvatel, přičemž HDP na jednoho obyvatele přesahuje 40 tis. USD a tato hodnota by měla i nadále růst. Bilance běžného účtu je dlouhodobě přebytková, i když v posledních letech byl tento přebytek výrazně redukován (z hodnoty 74,1 mld. USD v roce 2013 na hodnotu 31,2 mld. USD v roce 2018).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,0	0,8	2,9	3,7	3,6	3,2
HDP/obyv. (USD)	36 226	37 733	41 476	42 384	42 889	43 233
Míra inflace (%)	1,6	2,0	3,5	1,9	2,2	2,1
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	13,2	26,5	31,2	34	27,1	23,5
Populace (mil.)	9,9	10,1	10,4	10,7	11	11,4
Konkurenceschopnost	16/138	17/137	27/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie jedná o Dohodě o volném obchodu s GCC.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Spojené arabské emiráty umístily na 27. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 2/7.

Vývoz ČR do Spojených arabských emirátů 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	3 603 935	22,6	3 151 155	14,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 278 000	14,3	1 264 177	80,2
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	926 870	5,8	848 876	9,2
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	636 599	4,0	191 183	233,0
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	617 192	3,9	672 521	-8,2
8523	Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.	595 506	3,7	1 647 223	-63,8
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	529 352	3,3	387 662	36,5
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	519 926	3,3	497 913	4,4
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	359 143	2,3	252 316	42,3
4011	Pneumatiky nové z pryže	324 886	2,0	324 999	0,0
Celkem TOP 10		10 391 409	65,1	12 879 107	-19,3
Celkem vývoz		15 961 279		19 384 804	-17,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Spojených arabských emirátů 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7601	Hliník surový (neopracovaný)	1 384 852	62,6	1 345 615	2,9
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	132 309	6,0	49 034	169,8
8451	Stroje na praní žehlení barvení ap. látek příz	125 926	5,7	114 307	10,2
3909	Pryskyřice aminové fenolické polyuretany	113 158	5,1	60 258	87,8
3303	Parfémy vody toaletní	77 398	3,5	85 127	-9,1
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	61 769	2,8	74 020	-16,6
0902	Čaj	30 651	1,4	47 281	-35,2
6203	Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské	28 787	1,3	35 201	-18,2
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	23 322	1,1	13 257	75,9
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	21 355	1,0	27 937	-23,6
Celkem TOP 10		1 999 527	90,3	1 852 037	8,0
Celkem dovoz		2 213 783		2 222 976	-0,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Automobilový trh Spojených arabských emirátů je 2. největší v GCC a roste tempem cca 4 % ročně v souvislosti s růstem populace a zvyšováním celkové životní úrovně. Roste zejména trh s menšími vozy, které se staly dostupnější pro osoby s nižšími příjmy. Budování infrastruktury spojené s EXPO 2020 v Dubaji bude i nadále zvyšovat poptávku po nákladních vozidlech. Země se rovněž pomalu stává regionálním centrem obchodu s ojetými vozidly a náhradními díly.

► Elektrotechnika

Vizí Spojených arabských emirátů je vybudování tzv. Smart Society založené na chytrých informačních technologiích. Tyto technologie se budou uplatňovat ve státní správě (e-government), městské dopravě, zdravotnictví, bytových službách, průmyslu, energetice a dalších oblastech. Vláda se postupně snaží o vytváření podmínek, které umožní obyvatelstvu využívat chytré mobilní aplikace v rámci komunikace se státní správou. Spojené arabské emiráty jsou jednou z několika zemí s vlastním vesmírným programem. Ve fázi příprav je projekt mise na Mars, který se má uskutečnit v roce 2021. Investice do vesmírných technologií (zatím jen telekomunikační satelity) v současnosti dosáhly celkem 4 mld. USD. Vzhledem k absenci místního elektrotechnického průmyslu, se téměř veškerá elektrotechnika dováží.

► Energetický průmysl

Plán ministerstva energetiky Spojených arabských emirátů předpokládá zvýšení instalovaného výkonu ze současných 29 GW na 40 GW do roku 2021, z čehož by 15 % mělo být pokryto jadernou energií, 5 % čistým uhlím a 7 % obnovitelnými zdroji (zejména solární technologie), zbylých 73 % budou tvořit stávající plynové elektrárny, které tvoří nyní 98 % instalovaného výkonu. Spotřeba energie roste každoročně o 9 % a v přepočtu na jednoho obyvatele činí dvojnásobek světového průměru. Do roku 2021 je v plánu výstavba 7 nových elektráren (1× jádro, 2× čisté uhlí, 2× waste to energy, 2× solár). Stávající plynové kapacity se již rozšiřovat nebudou, nové kapacity budou jen z oblasti čistých energií (jádro, čisté uhlí, solár, biomasa), jejichž podíl se má zvýšit ze současných 2 % na 27 % v roce 2021, a dále až na 50 % v roce 2050. V roce 2017 byla vládou přijata energetická strategie do roku 2050, která počítá s rovnoměrným vyvážením čistých a klasických zdrojů (44 % obnovitelné zdroje – zejména solární, 6 % jádro, 38 % plyn a 12 % čisté uhlí). Od roku 2015 povolil emirát Dubaj maloodběratelům vlastní solární zdroje. S ohledem na plánovaný výrazný růst solárních kapacit bude nezbytná postupná přeměna stávajících distribučních sítí na tzv. „Smart Grids“.

► Chemický průmysl

Technologické dodávky pro tento obor jsou považovány za strategické a drží si je zejména silné společnosti USA a nejvyspělejších zemí Evropy. Možnosti pro české firmy spočívají spíše v subdodávkách materiálu (trubky, nádrže, chemikálie, speciální osvětlení do výbušného prostředí) a doplňkových službách (elektroinstalace).

► ICT

Trh informačních technologií SAE roste průměrným tempem 4,5 % ročně. Poptávka po IT službách roste rychleji, než poptávka po hardware a software a její růst ve výši 10 % ročně tak mění strukturu trhu

s IT, na kterém je očekáváno, že v roce 2020 budou IT služby převládat s podílem 41 %. Zbylou část trhu bude zaujímat hardware s podílem 39 % a software s podílem 20 %. Zvýšená poptávka po IT službách je způsobena vládní strategií e-governmentu, budováním „smart cities“ a s tím spojenými požadavky na bezpečnost datových sítí a chytrých aplikací. Kybernetická bezpečnost se má do budoucna stát hlavním faktorem růstu poptávky po ICT službách.

► Obranný průmysl

Spojené arabské emiráty se výrazně zapojily do boje proti terorismu, a to jak uvnitř, tak i navenek (jsou součástí mezinárodní koalice proti ISIL a členy koalice v konfliktu s Jemenem). To se spolu s napjatými vztahy s Íránem a zhoršujícími se vztahy s Katarom promítá do růstu výdajů na obranu a bezpečnost, které mají v příštích 5 letech růst tempem 7 % ročně. Federální vláda rovněž navyšuje výdaje na vnitřní bezpečnost. Prioritními oblastmi jsou ochrana strategické infrastruktury, personální a kybernetická bezpečnost. Možnosti jsou v dodávkách zabezpečovací techniky, radarové techniky, komunikační techniky, lehkých zbraní a munice a IT služeb.

► Sklářský a keramický průmysl

Skleněné výrobky patří tradičně mezi nejvýznamnější položky českého exportu. Příležitosti růstu jsou zejména v oblasti designových svítidel pro hotely, vládní budovy, obchodní centra a královské paláce, kde si české firmy vybudovaly významné reference. Potenciál mají i dodávky surovin pro výrobu tabulového skla, která spolu s výrobou hliníku a oceli má patřit ke strategickým odvětvím neropného průmyslu.

► Stavební průmysl

Stagnace stavebnictví způsobená poklesem cen ropy v letech 2015–17 je překonána. Koncem roku 2017 začal nový stavební boom spojený s přípravou emirátu Dubaj na světovou výstavu EXPO 2020. Nové projekty představují nejen výstavbu samotného výstavního areálu, ale zejména výstavbu doprovodných logistických, ubytovacích, a nákupních středisek s náklady ve výši 7 mld. USD. Firma EMAAR (developer současné největší budovy světa Burj Khalifa s výškou 828 m) vyhlásila např. výstavbu nové nejvyšší budovy světa Dubai Creek Tower (výška přes 1 000 m), která se má být symbolicky spojena s EXPO 2020 podobně jako Eiffelova věž s EXPO 1889 v Paříži. Budova si vyžádá investici ve výši 1 mld. USD. Konání světové výstavy EXPO 2020 vzbudilo opětovný zájem developerů bytové i občanské výstavby.

Celkem je v Emirátech v různých stádiích projektu a výstavby evidováno cca. 7 500 projektů v celkové výši 228 mld. USD. Většina těchto projektů má být dokončena do roku 2020.

► Zábava a volný čas

V posledních letech dochází vlivem vládní kampaně za zdravý životní styl nejen k růstu spotřeby potravin zdravé výživy, ale též k růstu popularity aktivně stráveného volného času. Jízda na kole, jogging, plavání, víkendy strávené v přírodě a další pohybové aktivity způsobují růst poptávky po příslušném zboží, jako jsou jízdní kola, ochranné brýle, izolační láhve a boxy, outdoorové oblečení atd.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Investice do zdravotnictví patří k prioritám střednědobého vládního programu. Nejde však jen o zvýšení kvality lékařské péče a vybavení nemocnic, ale též o výstavbu nových zdravotnických zařízení s ohledem

na růst populace ve výši cca 5 % ročně (cca 0,5 mil. obyv./ročně). Do roku 2020 tak má dojít ke zvýšení celkové kapacity z dnešních 12 na 14 tis. lůžek).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Predikce reálného hospodářského růstu ve výši 3,6 % ročně do roku 2020 spolu s predikcí růstu populace o cca 5 % ročně dává předpoklady k pokračování růstu spotřeby potravin, která vykazuje v posledních letech průměrný roční růst kolem 6 %. Vzhledem k omezeným kapacitám místní výroby (v současnosti SAE produkuje pouze 15 % své celkové spotřeby potravin) lze předpokládat, že růst dovozu bude dále pokračovat. Souběžně s dovozem potravin rostou i investice do místního potravinářského průmyslu, jehož podíl na celkovém průmyslu (vytvářejícím 15 % HDP) činí 31 %. Dochází k růstu spotřeby potravin zdravé výživy, což se mimo jiné projevilo i na výrazném nárůstu českého vývozu cereálií. Certifikace halál je zatím požadována pouze na masné výrobky, rozšíření tohoto standardu na ostatní potraviny a celý hodnotový řetězec je plánováno výhledově.

► Železniční a kolejová doprava

V rámci projektu panarabské železnice (propojení států GCC) se postupně realizuje její emirátská část, tzv. Etihad Railways v celkové délce 1 200 km. První fáze v délce 240 km (propojení sulfurových nalezišť Shah na jihu emirátu Abu Dhabi s průmyslovou zónou Ruwais na pobřeží) byla uvedena do provozu v roce 2015. Druhá fáze spojí hraniční město Al Ghweifat (západní hranice s KSA) s hraničním městem Al Ain (hranice s Ománem) a napojí se na přístavy v Abu Dhabi a Dubaji, odhadovaná délka činí 628 km². K zahájení realizace této fáze by mělo dojít v průběhu roku 2019. Třetí fáze v délce 280 km dále napojí emiráty Sharja, Ras Al Khaima a Fujairah. Vzhledem k velké konkurenci, podmínce mít v zemi firemní zastoupení a nedostatku místních referencí jsou možnosti účasti českých firem jako členů konsorcií omezené. České firmy se však mohou napojit na budoucí vítěze tendrů jako subdodavatelé.

Rozšíření stávajícího metra v Dubaji o 15 km (prodloužení červené linky až k budoucímu výstavišti Expo 2020) bylo v 07/2016 uděleno konsorciu firem Alstom/Thales/Acciona/Gulenmack. Projekt metra a tramvajové dopravy v Abu Dhabi, kde byla dokončena v 06/2015 studie španělskou firmou SENER, je pozastaven. Vypsání prekvifikace se očekává na jaře 2019 a následně tendru cca půl roku poté.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8706 - Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Elektrotechnika	HS 8415 - Stroje, přístroje klimatizační
	HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8540 - Elektronky a trubice se studenou katodou, se žhavenou katodou nebo fotokatodou
	HS 8542 - Elektronické integrované obvody

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8532 – Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo dolaďovací
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříňe a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Chemický průmysl	HS 2808 – Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové a dusičné
	HS 3402 – Organické povrchově aktivní prostředky, prací, čistící aj. prostředky též obsahující mýdlo
	HS 3913 – Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7612 – Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
ICT	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8523 – Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
	HS 8525 – Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery
Obranný průmysl	HS 3603 – Zápalnice; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
	HS 3606 – Ferocer aj. pyroforické slitiny ve všech formách
	HS 8303 – Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře a bezpečnostní schránky ap. výrobky
	HS 8526 – Příst. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Sklářský a keramický průmysl	HS 2529 – Živec; leucit; nefelin a nefelinický syenit; kazivec
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
	HS 8460 – Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 9405 – Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
Stavební průmysl	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 4403 – Surové dřevo, též odkorněné, zbavené dřevní běli nebo nahrubo opracované
	HS 4405 – Vlna dřevěná, moučka dřevitá
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6814 – Slída zpracovaná, výrobky, i na podložce
	HS 6910 – Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7227 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7228 – Ost. tyče a pruty z ost. legované oceli
	HS 7318 – Šrouby a vruty, svorníky nýty, aj. ze železa, oceli
	HS 8311 – Dráty, pruty, trubky, aj. k pájení, svařování nebo nanášení kovů
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
HS 9406 – Montované stavby	
Zábava a volný čas	HS 8712 – Jízdní kola a jiná kola (tříkolky), bez motoru
	HS 9004 – Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9023 – Nástroje, přístroje, modely určené k předvádění
	HS 9608 – Pera, popisovače, rydla, tužky, patent násadky ap.
	HS 9609 – Tužky (jiné než čísla 9608), pastelky, kreslicí uhle, psací a kreslicí křídly aj.
	HS 9617 – Termosky aj. tepelně izolační nádoby, jejich části, jiné než skleněné vložky

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 8514 – Elektrické průmyslové, laboratorní pece; ost. zařízení pro tepel. zpracování materiálů
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 – Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1904 – Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2209 – Stolní ocet a jeho náhražky získané z kyseliny octové
	HS 2302 – Otruby, vedlejší mlýnské produkty a jiné zbytky
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení

Srí Lanka

Ekonomika Srí Lanky roste v posledních letech v průměru okolo 4 %. A kontinuálně mírně roste. V roce 2018 byla míra inflace 4,8 % a dle predikce by se měla v budoucnu pohybovat kolem podobné cifry. V zemi žije přes 21 mil. obyvatel a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 4 tis. USD. Nezaměstnanost je na úrovni 4,4 %. Běžný účet platební bilance země je dlouhodobě v mírném deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,5	3,3	3,7	4,3	4,7	4,8
HDP/obyv. (USD)	3 846	4 073	4 265	4 470	4 734	5 014
Míra inflace (%)	4,0	6,5	4,8	4,8	4,9	4,9
Nezaměstnanost (%)	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,7	-2,3	-2,7	-2,6	-2,6	-2,6
Populace (mil.)	21,2	21,4	21,7	21,9	22,2	22,4
Konkurenceschopnost	71/138	85/137	85/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V současné době Evropská unie nejedná se Srí Lankou o žádné preferenční obchodní dohody. Jednostranně však poskytuje systém celních preferencí GSP +.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Srí Lanka umístila na 85. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.

Vývoz ČR na Srí Lanku 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	50 524	26,9	97 601	-48,2
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	20 014	10,6	14 492	38,1
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	9 057	4,8	17 872	-49,3
8437	Stroje pro čištění třídění ap. semen zrní aj.	9 024	4,8	130	6 841,5
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	8 830	4,7	733	1 104,6
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	6 037	3,2	1 806	234,3
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	5 814	3,1	8 484	-31,5
6501	Šišáky formy kloboukové nezformované z plsti	*	—	*	—
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	4 151	2,2	6 312	-34,2
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	3 750	2,0	2 517	49,0
Celkem TOP 10		117 201	62,3	149 947	-21,8
Celkem vývoz		188 033		291 856	-35,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Srí Lanky 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6116	Rukavice prstové palcové bez prstů pletené	122 808	9,5	126 129	-2,6
6212	Podprsenky, korzety, podvazky, šle ap., i pletené	111 321	8,6	93 317	19,3
4016	Výrobky ostatní z kaučuku vulkaniz ne tvrdého	93 395	7,2	84 060	11,1
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	86 713	6,7	88 110	-1,6
6108	Kombiné, pyžama, kalhotky ap., dámské, pletené	78 119	6,0	78 835	-0,9
4011	Pneumatiky nové z pryže	75 856	5,9	35 942	111,1
4012	Pneumatiky pryžové protektorované použité ap.	63 463	4,9	53 739	18,1
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	61 742	4,8	64 059	-3,6
8431	Součásti jeřábů vozíků ap. buldozerů fréz aj.	56 575	4,4	55 293	2,3
4015	Výrobky oděvní doplňky z kaučuku vulkaniz	43 165	3,3	44 510	-3,0
Celkem TOP 10		793 157	61,4	723 994	9,6
Celkem dovoz		1 292 817		1 240 577	4,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Srí Lanka má 14 letišť, z nichž největší je mezinárodní letiště v Kolombu a Matale. Řada letišť potřebuje modernizaci s cílem zajistit lepší komfort rostoucímu počtu turistů. Vláda má v úmyslu ze Srí Lanky v nejbližších letech vybudovat letecký dopravní uzel regionu. Pro české firmy je perspektivní oblastí účast na modernizaci či budování letišť, dále dodávky mobilních letišť, radarových systémů či malých dopravních letadel.

► **Energetický průmysl**

Podle Sri Lanka Sustainable Energy Authority roste poptávka po energii stálým tempem a je poháněná především zvyšující se životní úroveň obyvatel. Trend ukazuje na cca 6 % ročního tempa růstu, což ukazuje na zdvojnásobení současné celkové poptávky do roku 2046. Strategické dokumenty předpokládají dosáhnout do roku 2030 plné energetické soběstačnosti. Cílem nové energetické strategie je dosáhnout rovnováhy mezi energetickou poptávkou a produkcí z dlouhodobého hlediska a zároveň obojí skloubit se zvyšujícím se ekonomickým rozvojem země. Vláda přijala Národní energetickou politiku a strategii, která má za cíl do roku 2025 vyrábět 10 % elektrické energie z alternativních zdrojů. Srí Lanka má proto zájem na projektech týkajících se obnovitelných zdrojů energie, prioritní jsou zejména projekty modernizace hydroelektráren, což má napomoci ochraně životního prostředí na ostrově.

V dubnu 2018 prezident Maithripala Sirisena uložil po schůzce s Uníí inženýrů (CEB) Komisi pro veřejné služby na Srí Lance (Public Utilities Commission of Sri Lanka – PUCSL), aby učinila nezbytné kroky k realizaci dlouhodobého plánu nízkonákladové výroby energie na léta 2018–2037 (2018–2037 Least Cost Long Term Generation Plan – LCLTGPL).

Hydroenergie je nejstarším a nejdůležitějším zdrojem elektrické energie na Srí Lance, která se k říjnu 2018 na celkovém objemu podílela 65,45 % (– 23,87 GWh). Vláda Srí Lanky v současné době pracuje nejen na dalším rozvoji a investicích do velkých vodních děl, ale vydává i povolení pro malá vodní díla pro soukromý sektor a projekty do celkové instalované kapacity 10 MW.

Tepelné elektrárny (uhelné a ropné) tvořily – v říjnu 2018 – 33,79 % (– 12,32 GWh) celkové kapacity výroby elektrické energie. Do budoucna je plánována výstavba druhé a třetí celkem 900 MW fáze Norocholai (Norocholai Lakwijaya Coal Power Plant), která byla spuštěna v září 2014 s financováním China Exim Bank. Vláda LK také připravuje projekt Sampur Coal Power Station v Trincomalee. Unie inženýrů (CEB) požádala v květnu 2018 prezidenta Sirisenu o přidělení pozemků a dalších zařízení nezbytných pro výstavbu nízkonákladových uhelných elektráren. Dosažení soběstačnosti do roku 2030 by se mohlo zdařit především za předpokladu výstavby dalších tepelných elektráren.

Jaderná energie – Ceylon Electricity Board (CEB) zařadila 600 MW jadernou elektrárnu do dlouhodobého plánu rozvoje energetiky do roku 2031.

Obnovitelné zdroje energie se podílejí na energetickém mixu necelým jedním procentem. I přes proklamované ambiciózní cíle srílanské vlády výraznější podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů zůstává zatím pouhým snem. Z těchto zdrojů je nejvýznamnější solární energie. Do roku 2020 má představovat celkový výkon 1 000 MW. V plánu je výstavba 50 MW solární elektrárny v Sampuru a hybridního energetického parku v Punarin zahrnujícího větrnou elektrárnu o kapacitě 240 MW a solární elektrárnu

o kapacitě 800 MW. Dle vládního plánu budou instalovány střešní solární panely pro zabezpečení energie pro obytné domky. Po celé zemi existuje 600 projektů o výkonu 1 MW. V rozvojových plánech je mj. i výstavba 500 MW elektrárny na zkapalněný plyn v Kerawalapitii, která by měla doplnit již existující naftovou elektrárnu. Ta by měla poté přejít také na LNG.

České firmy se mohou uplatnit v oblasti výstavby, rekonstrukce a modernizace vodních děl a v instalaci solárních panelů na obytných domcích, podporované v rámci vládního plánu, případně v jaderné energetice. V těchto oblastech stále na LK straně chybí potřebné know-how a je pocítována silná potřeba zahraničních partnerů a školení vlastních expertů v zahraničí.

► **Plasty a gumárenský průmysl**

Na Srí Lance je rozvinuté pěstování kaučukovníku a zpracování kaučuku. Kaučuk je třetí nejdůležitější plantážní plodinou. Vzhledem k rozvinutému gumárenskému průmyslu mají na Srí Lance potenciál syntetický kaučuk, kterého Srí Lanka ročně doveze 10 tis. tun, a další gumárenské výrobky.

► **Strojírenský průmysl**

Srí Lanka intenzívně buduje svůj průmysl, kde probíhají snahy o liberalizaci a deregulaci trhu provázené rozsáhlou privatizací státních podniků. Srí Lanka není dosud schopná řadu produktů vyrábět a musí je dovážet.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Rozsáhlé oblasti země trpí dlouhodobým devastujícím suchem. Dalším negativním jevem jsou každoroční záplavy, které byly v obzvláště v letech 2016 a 2017 devastující a přispěly mimo jiné k zamoření rozsáhlých vodních zdrojů. Na Srí Lanku každoročně směřuje rozvojová pomoc zaměřená na zlepšení dostupnosti a kvality pitné vody. Oblast hospodaření s pitnou vodou je jednou z rozvojových priorit srílanské vlády. Ostrov má zájem o dodání technologií k úpravě vody a zpracování odpadu, zajišťování provozu skládek, produkci alternativních zdrojů energie jako je např. bioplyn (viz výše). Vláda plánuje projekty v oblasti vybudování integrovaného zařízení skládajícího se z třídírny odpadu a bioplynové stanice.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělství a zpracování potravin patří mezi vysoce dotované oblasti srílanské ekonomiky. V případě Srí Lanky existuje poptávka po technologiích v potravinářském průmyslu (který roste rychlostí 8 % ročně), např. na zpracování cukrové třtiny, které musí Srí Lanka dosud 95 % dovážet z Indie. Ostrov hodlá snížit svoji závislost na dovozu cukru a dosáhnout plného pokrytí své potřeby domácí produkcí, což by vládě ušetřilo až 24 mil. USD ročně, které platí Indii za dodávky cukru. United Nations World Food Programme (WFP) společně s vládou spustili v únoru 2017 „National Strategic Review on Food Security and Nutrition – Towards Zero“. WFP a vláda plánují rozšíření potravinových programů zaměřených na podporu farmářů a venkovských komunit. Zpráva OSN ze září 2017 uvádí, že nejhorší sucho za posledních 40 let, které postihlo 1,9 milionu lidí v 17 okresech, způsobilo, že se více než 300 tis. rodin na Srí Lance stalo nezajištěných potravinami. Kvůli povodním a pokračujícímu suchu byla sklizeň rýže v roce 2017 nejnižší za posledních deset let.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železniční a silniční doprava má na Srí Lance značné rezervy. Celková síť železnic měří 1 447 km, vláda nyní přistupuje k postupné modernizaci komunikací s tím, že kromě obecných benefitů pro ekonomiku

LK je rozvoj komunikací klíčový i pro rozvoj sektoru služeb a má také nepopíratelný politický rozměr zejména u projektů, které spojují sever a jih ostrova. Vláda v prosinci 2016 zveřejnila priority v oblasti dopravní infrastruktury. Hodlá vyvinout příměstský kolejový systém směřující z okrajů Kolomba do centra (light railway system), vybudovat dvě nové komunikace (mezi New Kelani Bridge a Athurugiriya a mezi Kelani Bridge a kolombským přístavem), zefektivnit městskou autobusovou dopravu a modernizovat a rozšířit železniční tratě směřující do Kolomba.

Asijská rozvojová banka má vypisovat velké tendry v oblasti zabezpečení železničních přejezdů a modernizace železničních dopravních cest. Pro české firmy jsou perspektivní především dodávky konvertovaných dieselových lokomotiv a dalších železničních komponentů a náhradních dílů, nakupovaných v současné době především v Německu a Rakousku.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3402 - Organické povrchově aktivní prostředky, prací, čisticí aj. prostředky též obsahující mýdlo
	HS 3917 - Trouby trubky hadice příslušenství z plastů
	HS 4002 - Syntetický kaučuk a faktis, v primárních formách nebo v deskách, listech nebo pásech
Strojírenský průmysl	HS 7214 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7326 - Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 8212 - Břítvy, holicí strojky a holicí čepelky
Energetický průmysl	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 9880 – Vodohospodářská zařízení jako úpravní pitné vody, čističky odpadních vod ap.
	HS 3825 – Odpadní produkty chem. prům. aj. komunální odpad.; splašky; odpady příbuz. průmyslu

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Srí Lanka se zaměřuje na dlouhodobý a strategický rozvoj s cílem dostat se mezi země vyšší střední třídy. Klíčové úkoly pro další rozvoj zahrnují investice, včetně investic do lidského kapitálu. Dále posílení role soukromého sektoru, včetně zajištění vhodného prostředí pro zvýšení produktivity a exportu. Hospodářství Srí Lanky patří mezi nejrychleji rostoucí v jižní Asii. Růst v průběhu posledních pěti let byl umožněn díky mírové dividendě plynoucí z úsilí o rekonstrukci a zvýšenou spotřebu. Udržení vysokého tempa ekonomického růstu i do budoucna bude vyžadovat strukturální reformy, které stimulují růst produktivity a ekonomickou diverzifikaci napříč sektory, poháněná technologiemi a inovacemi a vstupem na nové trhy.

► Sektor infrastruktury

Srí Lanka potřebuje mnoho investic do infrastruktury, ať už dopravní, vodohospodářské či městské. Na podporu dodávek pitné vody a čištění odpadních vod je zaměřen LK Water Supply and Sanitation Improvement Project (2015–2020), ve kterém je na 5 let alokováno téměř 200 milionů USD. Srí Lanka také podporuje městskou infrastrukturu a snaží se strategicky rozvíjet důležitá města. Projekt The Metro Colombo Urban Development (2012–2020) se věnuje hlavnímu městu Kolombu a měl by odstranit překážky bránící ekonomickému rozvoji, jako je nedostatečná infrastruktura, nedostatek služeb či výrazná náchylnost k povodním. I v dalších městech je podporována infrastruktura, vodohospodářství, městská zeleň, veřejná doprava či odvodňovací systémy.

► Sektor zdravotnictví

Srí Lanka chce zlepšit standardy systému veřejného zdravotnictví. Chce lépe reagovat na výzvy podvýživy a nepřenosných nemocí. Zdravotnictví je podporováno velkým projektem Second Health Sector

Development (2013–2018). V rámci projektu byla vybudována nová zdravotnická infrastruktura, zaváděny inovace a monitorovány výsledky. Další projekt ve zdravotnictví Local Level Nutrition Interventions pomáhá řešit výživové problémy znovu usídlené populace v severní provincii. Průzkumy již naznačují zlepšení ve výživě, a to prostřednictvím příkrmování těhotných a kojících matek, kojenců a malých dětí a to prostřednictvím komunitních výživových aktivit k posílení zdravotní a nutriční změny v chování.

► Sektor ochrany životního prostředí

Srí Lanka investuje vysoké částky do sektoru životního prostředí, mj. i do boje se změnou klimatu či do ochrany před přírodními katastrofami, např. před tsunami. V reakci na ničivé tsunami z roku 2004 Srí Lanka investovala do krizové připravenosti, řízení a schopnosti reakce, protože potřebuje komplexnější přístup k řízení rizik katastrof. V důsledku rozpoznání sociálních a ekonomických dopadů souvisejících s riziky změny klimatu se vláda nedávno rozhodla udělat svoji prioritu z posílení odolnosti země vůči přírodním katastrofám a změnám klimatu. Na tuto deklaraci navázal program Catastrophe Deferred Draw-Down Option (CAT-DDO) zahrnující investice posílení odolnosti země vůči přírodním katastrofám a změnám klimatu.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci na Srí Lance využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V roce 2018 na Srí Lance realizovali podnikatelské záměry v oblasti obnovitelných zdrojů energie a vodohospodářství, zejména se zaměřením na přenos technologií ve zmíněných oblastech.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Sýrie

Ukazatele syrské ekonomiky bohužel není možné získat z obdobných zdrojů jako u všech ostatních zemí. Vzhledem k válečné situaci v zemi bude více faktorů, které ekonomiku ovlivňují věnována poslední část kapitoly. Na základě dostupných zdrojů se odhaduje, že růst HDP v roce 2017 byl za posledních 5 let poprvé kladný. V loňském roce 2018 se již u tohoto ukazatele očekává růst o 6,2 %. Průměrné HDP na obyvatele se pohybuje v hodnotě přibližně 4 tis. USD. Nezaměstnanost v zemi je vysoká, pohybuje se okolo 50 %. Bilance běžného účtu je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018
Růst HDP (%)	0,5	5,3	-3,4	1,9	6,2
HDP/obyv. (USD) (PPP)	4 057	3 673	3 646	3 790	4 058
Míra inflace (%)	26,0	35,0	43,9	19,7	9,8
Nezaměstnanost (%)	40,0	50,0	51,0	50,0	48,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-5,14	-4,49	3,79	-4,57	-5,34
Populace (mil.)	19,04	18,64	18,22	18,44	18,50
Konkureschopnost	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	7/7

Zdroj: The Economist Intelligence Unit - odhady, dopočty ZÚ Damašek, OECD

- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, které sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF) Syrská arabská republika nefiguruje a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Sýrie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	34 016	26,3	13 779	146,9
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	15 416	11,9	6 381	141,6
3304	Přípravky kosmetické líčidla	7 911	6,1	5 957	32,8
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	6 740	5,2	13 124	-48,6
2941	Antibiotika	5 443	4,2	6 375	-14,6
7013	Sklo stolní domácké kuchyňské aj. zboží	5 044	3,9	543	828,9
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	4 668	3,6	1 022	356,8
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	4 551	3,5	3 989	14,1
9032	Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení	4 352	3,4	2 382	82,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	3 951	3,1	5 066	-22,0
Celkem TOP 10		92 092	71,1	58 618	57,1
Celkem vývoz		129 511		121 939	6,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Sýrie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
0909	Semena anýz badyán fenykl kmín koriandr aj.	3 571	82,9	3 109	14,9
1211	Rostliny plody aj. pro parfumerii lékařství ap.	194	4,5	335	-42,1
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkové	127	2,9	594	-78,6
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	124	2,9	162	-23,5
2103	Přípravky pro omáčky směsi kořenité hořčice	61	1,4	–	–
6115	Kalhoty punčochové, punčochy, ponožky ap, pletené, háčkové	49	1,1	65	-24,6
7118	Mince	42	1,0	–	–
3005	Vata gáza obinadla ap. zboží	42	1,0	46	-8,7
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	32	0,7	47	-31,9
6101	Svrchníky bundy ap. pánské chlapecké pletené	27	0,6	49	-44,9
Celkem TOP 10		4 269	99,1	4 407	-3,1
Celkem dovoz		4 307		11 228	-61,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

Níže specifikované perspektivní sektory pro české exportéry jsou vyhodnoceny bez ohledu na mezinárodní sankce, které jsou uvaleny vůči syrskému režimu, předpisy jsou k dispozici zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012R0036-20170927&qid=1517237167317&from=EN>. Další informace k provádění mezinárodních sankcí pak lze nalézt také na stránkách Finančního analytického úřadu České republiky zde: <http://www.financnianalytickyyurad.cz/mezinarodni-sankce.html>. S ohledem na uplatňování mezinárodního embarga doporučujeme českým exportérům, kteří obchodují se syrskými partnery, aby si u kompetentních českých orgánů ověřili, že vývoz jejich produktu nekoliduje se sankčním nařízením.

► Automobilový průmysl

Tento sektor zaznamenává pravděpodobně nejrychlejší obnovu svých výrobních kapacit. Syrský automobilový průmysl tvoří v naprosté většině montážní závody. Jejich provoz se postupně obnovuje od roku 2017. Jednotlivé součásti (karosérie, podvozky, plasty) jsou dováženy do místních montoven zejména z Číny a Íránu. Poptávku tvoří obráběcí stroje, lisy, svářečské stroje. Poptávka je tažena také nedostatkem nákladních vozů a traktorů.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Pozvolné zvyšování stability v zemi přispívá k postupnému zvyšování objemu těžby nerostných surovin. Těžba ropy se aktuálně pohybuje v objemu 60 až 70 tis. barelů denně, což představuje stále zlomek celkové těžby ve srovnání s obdobím před vypuknutím krize v Sýrii. V příštím roce se očekává další růst těžby této komodity. Těžba plynu vzrostla z přibližně 3,6 mld. v roce 2017 na 5,48 mld. kubických metrů ročně v roce 2018. Otvírají se doly na těžbu fosfátu (pozn. ZÚ: celý sektor je pod kontrolou ruských společností). Zvýšení těžebních výkonů závisí na úrovni zpracovatelských provozů, transportních kapacitách (kolejová doprava, produktovody, pozemní přeprava) apod. Zájem je o povrchové důlní těžební stroje, důlní exkavátory, drtiče, vrtací stroje, kombajny, mísičky, třídičky, dopravníky průmyslové výtahy, bagry, jeřáby, potrubí (ropovody a plynovody), čerpadla, nákladní vozy. Syrský režim současně nabízí zahraničním partnerům prostřednictvím své ropné společnosti General Petroleum Corporation licence na průzkum ložisek ropy a plynu v konkrétních oblastech s právem.

► Energetický průmysl

Jednou z hlavních priorit je zajištění dodávek elektrické energie. Rekonstrukční energetické projekty si téměř výhradně nárokují Ruská federace a Írán. Poškozená výrobní a přenosová infrastruktura vyžaduje v mnoha případech kompletní obnovu, či modernizaci stávajících, částečně poškozených provozů. Poptávka se soustřeďuje na výstavbu elektráren (včetně OZE), obnovu stávajících provozů generující el. elektřinu, obnovu přenosové soustavy, modernizaci stávajících energetických celků, subdodávky pro plynové a dieselové elektrárny.

► Chemický průmysl

Jedná se o sektor zatížený mezinárodními sankcemi. Nicméně se toto odvětví vyznačuje vysokou poptávkou po technologiích na rafinaci ropných produktů (modernizace stávajících rafinérií v Homsu a Banias,

majitel – syrský stát v současnosti hledá investiční zdroje na rehabilitaci svých ropných rafinerií, dále je zájem po technologiích na výrobu umělých hnojiv, nátěrových hmot, agrochemických látek a čistících prostředků. Současně se otevírá slibná možnost pro české firmy v souvislosti s rehabilitací závodu na výrobu pneumatik Afamia ve městě Hamá (tento závod byl v 80. letech minulého století postaven Technoexportem).

► **Stavební průmysl**

Tento sektor zažívá v Sýrii rychlý růst. Analýza CSI (Common Space Initiative) odhaduje, že rekonstrukce syrských měst si vyžádá přibližně 300 až 400 mld. USD a jejich obnova potrvá roky. Zničené budovy, pozemní komunikace, průmyslové budovy, veřejné stavby atd., potřebují často kompletní rekonstrukci. Poptávka je zejména po technologiích na výrobu stavebního materiálu (cihelny), dále je zájem o moderní stavební komponenty – okna, izolační materiály, plastový materiál, dobrá příležitost se nabízí pro výrobce prefabrikovaných montážních domů. Obdobně nabízí místní trh zajímavou příležitost pro dodavatele technologií pro cementárny, jejichž současná výrobní kapacita je nedostatečná. Potřeba likvidace stavební suti vytváří poptávku po drtičích a třídičích. V loňském roce odstartovalo na území kontrolovaném syrským režimem odklizení stavební suti, probíhají demolice zničených objektů.

► **Strojírenský průmysl**

Pozvolný růst obchodních aktivit se přenáší též do strojírenských oborů. Trh se vyznačuje nedostatkem spolehlivých obráběcích strojů, CNC strojů, chybí stroje na jemné obrábění, armatury, tvářecí stroje, svářečské stroje. Vysoká poptávka je také po modernizaci technologie v textilním průmyslu.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Mezi zásadní potřeby Sýrie patří zajištění pitné vody při zásobování obyvatelstva z místních vodních zdrojů, obnova zavlažovacích systémů, obnova zavádění moderních postupů do odpadového hospodářství. V Sýrii je velká poptávka po úpravách pitné vody, čistírnách odpadních vod – průmyslových i splaškových. Ohledně odpadového hospodářství se na syrském trhu uplatní spalovny komunálního odpadu, recyklační zařízení, technologie na zpracování odpadu s výstupem jako vedlejší produkt či další surovina pro jinou výrobu.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Více než polovina zdravotnických zařízení v zemi je zcela mimo provoz nebo funguje jen částečně. Nemocnice čelí kritickému nedostatku léků, lékařských potřeb a vybavení. Domácí produkce léčiv se v důsledku válečného konfliktu prudce propadla a současná výroba zdaleka nepostačuje pokrýt poptávku. Poptávka je definována zájmem o technologie a know-how na výrobu léků a vakcín, zdravotní zařízení a přístroje, chirurgické nástroje a pomůcky, hygienický materiál, zdravotnický nábytek.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Organizace OSN pro výživu a zemědělství odhaduje, že obnova zemědělské výroby v Sýrii si vyžádá investice ve výši přibližně 11 mld. USD v následujících 3 letech. Válečný konflikt se negativně projevil na celé infrastruktuře – byly zničeny sklady zemědělských surovin, zemědělská technika (traktory, secí, sklízecí, půdozpracující stroje), veterinární kliniky, zpracovatelské závody, zavlažovací systémy, studny atd. Syrské zemědělství je aktuálně zasaženo značným nedostatkem umělých hnojiv určených pro obiloviny. Dále

se poptává zařízení masného průmyslu, mlékáren, stroje pro průmyslovou výrobu potravin, plnicí, balicí a etiketovací linky, genetický materiál pro chov hospodářských zvířat a sladkovodních ryb.

► **Železniční a kolejová doprava**

Kolejová infrastruktura byla během válečného konfliktu vážně poškozena. Průmyslové sektory pocítují dopady nedostatečné železniční nákladní dopravy v souvislosti s problematickou dopravou nerostných surovin. Ve značném rozsahu je potřeba obnovit celou nákladní dopravní infrastrukturu – lokomotivy, vagóny, signalizační a zabezpečovací zařízení, telematika. Aktuálně jsou syrskými autoritami vyhlášeny tendry na dodání kolejnic, výhybek, náhradních dílů pro lokomotivy (místní železniční dopravce využívá 21 lokomotiv LDE ČKD (diesel)). Většina je stále v provozu. Byly dodány přímo Syrským železnicím ze Škoda ČKD v 80. letech min. století. Syrské železnice mají velký zájem o náhradní díly na tyto lokomotivy (šlo by o větší poptávku) a současně projeví zájem o aktuální nabídku diesellových lokomotiv).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery srovnávače, rypadla apod. s pohonem
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
HS 9999 – Těžební zařízení	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8460 – Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8466 – Části, součásti a příslušenství strojů obráběcích, tvářecích
	HS 8445 – Stroje pro přípravu textilních vláken; stroje na sprádání a dopřádání, zdvojování nebo kroucení a jiné stroje a přístroje na výrobu textilních přízí; stroje pro navíjení nebo soukání (včetně útkových soukacích strojů) a stroje pro přípravu textilních přízí pro zpracování na strojích čísel 8446 nebo 8447
	HS 8446 – Tkalcovské stavy
	HS 8447 – Pletací stroje, stroje na zpevnění prošitím, stroje na výrobu ovinutých nití, stroje na výrobu tylu, krajek, výšivek, lemovek, prýmků nebo sítí a stroje na výrobu střapců
Automobilový průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 6094 – Traktory
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8716 – Přívěsy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 9880 – Vodohospodářská zařízení jako úpravny pitné vody, čističky odpadních vod ap. čističky odpadních vod ap.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 4808 – Papír, kartón a lepenka, zvlněné, krepované, ap.
	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn nebo sušených luštěnin; stroje a přístroje používané v mlynářství nebo při zpracování obilovin nebo sušených luštěnin, jiné než stroje a přístroje zemědělského typu
	HS 6094 – Traktory
	HS 3102 – Hnojiva minerální nebo chemická dusíkatá
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3006 – Zboží farmaceutické specifikované
	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Stavební průmysl	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 8429 – Samohybné buldozery, angldozery, srovnávače (grejdry), stroje na vyrovnávání terénu (nivelátory), škrabače (skrejpry), mechanické lopaty, rypadla, lopatové nakladače, dusadla a silniční válce
	HS 6124 – Automobily nákladní s míchačkou na beton
	HS 8430 – Ostatní srovnávací, vyrovnávací (nivelační), škrabací, hloubicí, pýchovací, zhutňovací, těžební (dobývací) nebo vrtací stroje, pro zemní práce, těžbu rud nebo nerostů; beranidla a vyťahovače pilot; sněžové pluhy a sněžové frézy
	HS 9406 – Montované stavby
Chemický průmysl	HS 8477 – Stroje na zpracování kaučuku, plastů a na zhotovování výrobků z těchto materiálů

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Českým společnostem se nabízí možnost zapojit se do rozvojových projektů v Sýrii v rámci vládního programu Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 (pozn. předpokládá se, že tento program bude prodloužen na další víceleté období). Ministerstvo zahraničních věcí ČR společně s dalšími resorty přichází s novým nástrojem, který bude možné využít v procesu zmírňování následků válečného konfliktu v Sýrii, jako např. při asistenci syrským obyvatelům v nouzi, rehabilitaci zdravotní péče, dostupnosti kvalitních potravin, apod.

Implementace víceletých humanitárních, rozvojových a rekonstrukčních programů pro Sýrii zahrnuje nově nástroj vázaného účelového daru. Jedná se o konkrétní formu podpory určenou pro syrského příjemce pomoci, která spočívá v poskytnutí produktu, technologie či služby od českého výrobce nebo dodavatele. Projekty jsou identifikovány a posléze navrhovány Českým velvyslanectvím v Damašku. Projekty jsou financovány z prostředků alokovaných na implementaci výše uvedeného vládního programu až do výše 5 mil. Kč. Vládní program Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii v období 2016–2019 usiluje o to, aby české společnosti měly na složitých trzích možnost vytvořit si silnou referenci, na základě které by mohly snadněji prorazit na místním trhu a realizovat své vlastní obchodní záměry.

Příležitost pro rozvojovou spolupráci v Sýrii využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury (ČRA). V rámci implementace programu Poskytnutí humanitární, rozvojové a rekonstrukční asistence Sýrii vypsala ČRA v letech 2018 a 2019 mimořádnou dotační

výzvu na projekty realizované v tomto regionu. Největší zájem o rozvojovou a rekonstrukční asistenci s ohledem na současný rozsah sankcí je registrován v zemědělství, vodohospodářství, v sektoru environmentální technologie, zdravotnictví a farmacie a stavebnictví.

Doplňující informace k ekonomické situaci

Syrské hospodářství v současnosti čelí následkům válečného konfliktu, který v Sýrii probíhá od roku 2011. Rozsáhlé škody utrpěly všechny oblasti domácího průmyslu. Díky pozvolna zlepšující se bezpečnostní situaci zejména v západních provinciích země se postupně obnovuje podnikatelská a obchodní činnost. Větší dynamiku projevuje v tomto ohledu soukromý sektor. Výhled na výraznější zlepšení syrské ekonomiky však zatím nevyznívá optimisticky. Oslabený státní kontrolní aparát v současnosti nedokáže zamezit rozmachu negativních jevů tzv. „válečné ekonomiky“ (rozsáhlá korupce, úplatkářství, pašování, praní nelegálních zisků, rozbuječný černý trh a šedá ekonomika), s kterými se aktuálně potýká.

Rychlejšímu růstu domácí produktivity brání mezinárodní sankce, rozsáhlé škody na infrastruktuře, stagnující domácí spotřeba a nedostatek státních finančních prostředků na investice do rekonstrukčních projektů. Podle současných odhadů se syrská ekonomika propadla o 70 % ve srovnání s rokem 2010.

Dalším faktorem, který neumožňuje rychlejší zotavování místního hospodářství je pozice EU v souvislosti se zapojením do rekonstrukčních projektů, která zůstává neměnná. Stále platí princip, že nemůže být zahájena rekonstrukce, dokud nezapočne politická tranzice. Tento fakt neumožňuje aktivnější zapojení zahraničních komerčních subjektů a finančních institucí do procesu obnovy syrského hospodářství. Zahraniční pomoc však bude pro další osud Sýrie zásadní.

Aktuálně se do rekonstrukce zapojují země jako RF, Írán, Čína, Brazílie, Jižní Afrika, Bělorusko, Indie. Tyto státy do Sýrie vyvážejí komodity převážně pro energetický, dopravní, stavební, chemický a strojírenský průmysl. Zvýšený zájem o rekonstrukční projekty projevují také další země (Jordánsko, Irák, Libanon, Tchaj-wan, Kuvajt, Omán).

Tádžikistán

Růst HDP v zemi se dlouhodobě držel přes 6 %, ale v roce 2018 poklesl na 5 % a okolo této hodnoty by se dle predikce měl držet i v dalších letech. Míra inflace činila v roce dle odhadů MMF 2018 5,8 %. V zemi žije přibližně 9,1 mil. obyvatel, přičemž v dalších letech se očekává mírný nárůst jejich počtu až na 9,7 mil. HDP na obyvatele se pohybuje nad 800 USD a očekává se mírný nárůst. Běžný účet platební bilance je mírně deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,9	7,1	5,0	5,0	5,0	5,0
HDP/obyv. (USD)	796	801	807	815	857	902
Míra inflace (%)	5,9	7,3	5,8	5,5	6,0	6,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Populace (mil.)	8,7	8,9	9,1	9,3	9,5	9,7
Konkurenceschopnost	77/138	79/137	102/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současné době EU se zemí nejedná o žádných obchodních dohodách.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Tádžikistán umístil na 102. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Tádžikistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jn	18 488	14,0	142	12 919,7
3920	Desky folie ap. ostatní z plastů neporovité aj.	17 419	13,1	16 982	2,6
3305	Přípravky na vlasy	14 199	10,7	12 319	15,3
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	14 183	10,7	1,0	1 418 200,0
9022	Rentgenové přístroje a přístroje používající záření alfa, beta nebo ga	13 876	10,5	–	–
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	9 074	6,8	4 386	106,9
8212	Břítvy strojky čepelky holicí	6 517	4,9	4 276	52,4
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	4 118	3,1	1 872	120,0
3401	Mýdlo ap. výrobky papír plsť aj. pokryté mýdlem	3 314	2,5	1 867	77,5
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	2 983	2,3	1 442	106,9
Celkem TOP 10		104 171	78,6	43 287	140,7
Celkem vývoz		132 529		96 320	37,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Tádžikistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8110	Antimon výrobky z něj odpady šrot	4 711	49,9	4 827	-2,4
5201	Bavlna nemykaná nečesaná	3 417	36,2	–	–
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	805	8,5	–	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	164	1,7	–	–
6912	Nádoby aj. pro domácnost z jiných mater keram	157	1,7	63	149,2
6101	Svrchníky bundy ap. pánské chlapecké pletené	109	1,2	228	-52,2
6306	Plachty nepromokavé lodní stínící ap. stany aj.	33	0,3	–	–
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	18	0,2	93	-80,6
8448	Zařízení přídavná stavů strojů na sprádkání ap.	11	0,1	–	–
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	10	0,1	30	-66,7
Celkem TOP 10		9 435	99,9	5 241	80,0
Celkem dovoz		9 449		6 555	44,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Rozvoj dopravní infrastruktury a veřejné dopravy je jednou z vládních priorit. Připravované investiční projekty jsou zaměřené zejména na výstavbu a modernizaci silniční sítě zajišťující propojení jak složitě dostupných regionů Tádžikistánu, tak i tranzitního propojení s Afghánistánem a Čínou. Realizace Programu rozvoje dopravní infrastruktury na období 2010–2025 v hodnotě 3 mld. USD počítá s rekonstrukcí magistrál a vnitrostátních silnic, s modernizací železničního vozového parku (zvýšení nákladní přepravy), s výstavbou nových letištních terminálů a modernizací řízení letového provozu.

► Energetický průmysl

V souladu s programem podpory rozvoje obnovitelných zdrojů energie a výstavby malých vodních elektráren na období 2016–2020 probíhá a dále se připravuje postupná rekonstrukce, modernizace a dostavba vodních elektráren a systémů vodních přehrad, čemuž odpovídá i potřeba dostavby a modernizace přenosových soustav a distribučních sítí. Za hlavní prioritu je považována výstavba Rogunské vodní elektrárny. Počítá se i s rekonstrukcí a modernizací vodních elektráren Golovnaja a Karakumskaja a rovněž s výstavbou rozvodné a přenosové soustavy s objemem investic v řádu 3 mld. USD. V rámci diverzifikace vodní energetiky se zamýšlí i výstavba malých vodních děl po celém Tádžikistánu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Rozvoji zemědělské výroby je věnována stále větší pozornost. Implementace programu rozvoje chovu čistokrevného dobytka na období 2016–2020 počítá se zvyšováním počtu chovných zvířat, zlepšováním kvality genofondu hovězího dobytka, zvyšováním produktivity při výrobě základních výstupů živočišné výroby, zejména mléka s využitím nových technologií. V rostlinné výrobě lze pozorovat snahu o zkvalitnění sběru a zpracování ovoce. Je snaha rovněž o zvýšení přidané hodnoty u potravinářských výrobků, což je vidět např. ve výrobě kvalitních ovocných šťáv a džusů z místních surovin. Vhodnou platformu pro rozvoj zemědělského a potravinářského průmyslu v Tádžikistánu vytvářejí svobodné ekonomické zóny poskytující řadu daňových úlev a jiných výhod investorům do uvedeného odvětví. Mezi nejvýznamnější lze zařadit svobodné zóny Sughd, Daugara, Iškošim a Panč.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 - Živý hovězí dobytek
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 8422 - Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8433 - Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8435 - Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Energetický průmysl	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8412 - Ost. motory a pohony
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8529 - Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LIC

Zahraniční zadluženost země je vysoká. Ekonomika je extrémně závislá na remitencích pracovní migrace v Rusku, které představují zhruba 40 % HDP země. Devizové rezervy dosahují pouhých 478 mil. USD, tj. nestačí ani na pokrytí 3 měsíců dovozu. Nepodařilo se uspokojivě vyřešit krizi bankovního sektoru. Pokračuje depreciační domácí měny vůči USD. Oproti průměrnému kursu 7,84 TJS/USD v roce 2016 vzrostl uvedený průměr v roce 2017 na 8,55 TJS/USD a v letošním roce na 9,42 TJS/USD. Za poslední dva roky tak domácí měna oslabila vůči USD o více než 60 %.

Tádžikistán je silně závislý na Rusku a jeho vyspělost, životní úroveň a celková hospodářská situace do jisté míry kopíruje právě tamní vývoj. Nová ruská legislativa z roku 2015 omezila zasílání remitencí z Ruska do Tádžikistánu, které jsou pro Tádžikistán významné. Očekává se značné zpomalení ekonomického růstu ve střednědobém horizontu. Zatímco se v poslední dekádě dařilo zredukovat chudobu a ekonomický růst, tyto úspěchy jsou nyní v ohrožení. Nicméně je důležité, že Tádžikistán na situaci reaguje, provádí zdravou makroekonomickou politiku, strukturální reformy a investuje do kvalitních veřejných služeb. Současná situace by měla být vnímána jako příležitost reformovat ekonomiku a aktivovat nové motory růstu – podpořit soukromé investice a vývoz – a současně generovat více a lépe placených pracovních míst v zemi. Míra chudoby v Tádžikistánu se v období let 1999–2016 snížila z 83 % na 31 %, což je jeden z celosvětově nejlepších výsledků. Největšími překážkami pro další rozvoj je nedostatečná infrastruktura a neefektivní a zkorumpovaná státní správa.

► Sektor energetiky

Tádžikistán nedokáže zejména kvůli nerozvinuté distribuční síti uspokojit poptávku po elektřině, což přináší očekávání dalších investic do tohoto sektoru. Celoplošné zajištění dodávek poptávané energie všem potenciálním odběratelům je nejenom důležitým předpokladem pro vytvoření příznivého prostředí pro soukromé podniky, ale i pro snížení chudoby a zajištění lepších životních podmínek. Nedostatečné a nespolehlivé dodávky energie jsou podle místních i zahraničních podnikatelů hlavními překážkami rozvoje Tádžikistánu. V zimním období trpí přibližně 70 % populace rozsáhlými výpadky elektřiny.

Nedostatek se značně zvýšil od roku 2009, kdy byla tádžická přenosová síť oddělena od Central Asia Power System a byl zastaven obchod s energiemi se státy střední Asie. Nedostatek elektřiny v zimním období se odhaduje na minimálně 2000 GWh, což představuje asi 20 % poptávky po zimní elektřině.

► Sektor infrastruktury

Tádžikistán potřebuje transformovat nejen energetickou infrastrukturu, ale i infrastrukturu dopravní, komunikační, vodohospodářskou, bankovní a informační. Potřebuje posílit regionální konektivitu s cílem zlepšit přístup země k regionálním trhům a ke globálním informacím a poznatkům. Za účelem lepšího silničního propojení Tádžikistánu se rozbíhá projekt Central Asia Road Links – Tajikistan (2015–2020). Rovněž se realizuje řada projektů zaměřených na zlepšení přístupu k pitné vodě pro obyvatelstvo a způsobu nakládání s odpadními vodami.

► Sektor zemědělství

Tádžické zemědělství tvoří 20 % HDP a 53 % zaměstnanosti, čímž nabízí pevný základ pro ekonomický rozvoj. Vláda Tádžikistánu deklaruje silný závazek k reformnímu programu zemědělství. Konkrétně jde především o zrychlenou pozemkovou reformu, svobodu zemědělského podnikání, lepší přístup k finančním prostředkům a zvýšenou diverzifikaci zemědělství. Cílem je, aby investice do zemědělství byly ziskovější a výhodnější zejména pro vývoz skrze zlepšení přístupu na trhy, posílení vlastnických práv zemědělců, zlepšení přístupů k úvěrům a umožnění větší míry samostatnosti a vlastního rozhodování. Nedávný růst vývozu zemědělských produktů naznačuje potenciál pro růst v oblasti zpracování zemědělských produktů (včetně skladování ovoce a zeleniny)

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Thajsko

Video: O exportních příležitostech v Thajsku hovoří Jan ŠPILER, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Bangkoku

Růst HDP země se pohyboval v roce 2018 okolo 4,6 %. Míra inflace v Thajsku je relativně nízká, ačkoli od roku 2015, kdy došlo k deflaci, kontinuálně roste a v roce 2020 se očekává na úrovni 1,1 %. V zemi žije téměř 70 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele v roce 2018 činil 7 084 USD. Nezaměstnanost je v zemi velmi nízká a drží se pod 1 %. Běžný účet platební bilance je dlouhodobě přebytkový.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,3	3,9	4,6	3,9	3,7	3,5
HDP/obyv. (USD)	5 970	6 591	7 084	7 570	8 011	8 452
Míra inflace (%)	0,2	0,7	0,9	0,9	1,1	1,4
Nezaměstnanost (%)	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	48,2	51,1	44,8	42,5	38,2	34,8
Populace (mil.)	69	69,1	69,2	69,3	69,3	69,3
Konkurenceschopnost	34/138	32/137	38/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie a ASEAN zahájily jednání o zóně volného obchodu v roce 2007. S Thajskem byla pak jednání zahájena v roce 2013. Po pozastavení jednání v roce 2014 z důvodu vnitropolitického vývoje v Thajsku byly v roce 2018 podniknuty kroky směrem k obnovení jednání po volbách v Thajsku na začátku roku 2019.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Thajsko umístilo na 38. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 3/7.

Vývoz ČR do Thajska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	340 730	8,8	539 156	-36,8
4811	Papír karton vata buničitá aj. natřené plasty	302 172	7,8	170 445	77,3
8406	Turbíny na páru vodní nebo jinou	173 778	4,5	301 403	-42,3
8502	Elektrická generatorová soustrojí a rotační měniče	153 799	4,0	39	394 256,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	152 647	3,9	131 700	15,9
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	149 613	3,8	54 041	176,9
0402	Mléko smetana zahuštěná slazená	110 745	2,8	128 252	-13,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	88 714	2,3	71 529	24,0
0404	Syrovátka výrobky z mléka zahuštěné slazené	84 310	2,2	46 549	81,1
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	82 875	2,1	209 650	-60,5
Celkem TOP 10		1 639 383	42,1	1 652 764	-0,8
Celkem vývoz		3 889 682		4 184 227	-7,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Thajska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	10 071 274	34,9	10 097 268	-0,3
8415	Stroje přístroje klimatizační	1 565 149	5,4	1 444 316	8,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 036 082	3,6	905 752	14,4
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	969 484	3,4	927 842	4,5
8542	Elektronické integrované obvody	710 732	2,5	714 132	-0,5
4001	Kaučuk přírodní balata guataperča guajal apod	633 377	2,2	650 506	-2,6
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generatorových soustrojí)	623 687	2,2	632 182	-1,3
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	579 417	2,0	470 812	23,1
5402	Příze z hedvábí syntetického monofil do 67 dtex	561 960	1,9	757 866	-25,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	552 995	1,9	586 084	-5,6
Celkem TOP 10		17 304 157	59,9	17 186 760	0,7
Celkem dovoz		28 869 842		29 132 446	-0,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Thajsko obdobně jako další asijské země zažívá boom rozvoje letecké dopravy. Kromě dodávek pro řízení leteckého provozu a radiové techniky zde existují příležitosti i pro dodávky menších cvičných i dopravních letadel. Poptávka se může výhledově zvýšit i pro malá a střední letadla a ultralighty. S rozvojem sektoru souvisí i rostoucí poptávka po navigačních a souvisejících elektronických přístrojích. Potenciál představují i vládní plány rozvoje, vč. výstavby nových a modernizace stávajících letišť na mezinárodní, provinční i místní úrovni.

► **Energetický průmysl**

Přestože se plánuje výstavba několika nových energetických zdrojů na uhlí, stále je posilován význam využití zemního plynu a alternativních energií. V této oblasti mají největší potenciál biomasa, bioplyn a zpracování odpadů, dále solární elektrárny, ethanol a voda. V roce 2015 byl schválen nový národní plán rozvoje energetiky, který má být v platnosti do roku 2036. Do roku 2036 má dojít k výraznému snížení závislosti na zemním plynu (max. 40 % oproti současným 65 % v celkovém mixu), a to zvýšením objemu alternativních zdrojů, protože se plánují také investice do kapacit spojených s LNG (vč. skladovacích, regasifikačních a generačních). Výrazné posílení svých portfolií (především obnovitelných zdrojů) připravují v Thajsku a dalších zemích i soukromí investoři. Totéž platí pro oblast malých a velmi malých výrobců energie. Dále se počítá se zvýšením dovozu čisté energie z okolních zemí, což znamená nutnost postupné modernizace a rozšíření kapacit přenosové soustavy a napojení na okolní státy (především Laos). Státní společnost EGAT, která vlastní méně než polovinu instalovaného výkonu v Thajsku, plánuje v období 2015–2020 investovat cca 300 mld. THB. Výrazné investice v řádu stovek mld. THB se plánují i do rozvodných a distribučních sítí. Tendry na dodávky pro etapy jednotlivých investičních projektů jsou vypisovány průběžně.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

V souvislosti s prudkým rozvojem dopravní infrastruktury a energetické soustavy v souladu s národními rozvojovými plány souvisí potřeba dodávek kvalitních vstupů (materiálů), především pak kvalitní oceli, tlakových nádob apod.

► **Obranný průmysl**

V rámci vládního plánu modernizace „Modernisation Plan: Vision 2026“ čeká v nejbližších letech thajské ozbrojené síly řada akvizic. Kromě tradiční oblasti cvičných letounů příležitosti existují také pro výrobce trenažerů, pasivních a aktivních radarů, ručních zbraní a střeliva a další obranné a bezpečnostní techniky jako jsou obrněná vozidla, nákladní automobily se speciálním určením apod. Thajské ozbrojené složky v rámci svých nákupů preferují princip diverzifikace dodavatelů z různých zemí.

► **Sklářský a keramický průmysl**

České křišťálové sklo má v Thajsku své stálé zákazníky. S růstem životní úrovně se otevírá i prostor pro další luxusní výrobky ze skla (lustry, bižuterie apod.).

► Strojírenský průmysl

Strojírenský průmysl představuje potenciální odbytiště pro veškerý strojírenský sortiment, ve kterém jsou české výrobky na světové špičce a jsou schopny konkurovat nejenom předním evropským výrobcům, ale zejména japonským a korejským. Thajsko plánuje dále zvyšovat kapacitu pro domácí výrobu automobilů a motocyklů – tyto a další průmyslové sektory patří mezi prioritní v rámci vládní politiky „Thailand 4.0“.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Zemi zužují záplavy, které si čas od času vyžádají rozsáhlé investice do protipovodňových opatření. Budou se dále rozšiřovat investice do výroby a distribuce pitné i průmyslové vody, čištění odpadních vod, čerpadel a mobilních úpraven vod. Budou se zvyšovat i nároky na technologie pro výstavbu a údržbu kanalizací a jiné odpadové infrastruktury. Roste potřeba budování spaloven komunálního odpadu, včetně řešení rostoucího objemu odpadu ze zemědělství a jeho následného využití. Do budoucna lze očekávat i pod tlakem veřejného mínění větší příklon k likvidaci způsobem šetrným k životnímu prostředí. Recyklace a zapojení odpadového hospodářství do širšího konceptu dalšího využití (hnojiva, energie) bude hrát důležitější roli než doposud. Hlavními hráči na tomto poli budou nejen místní samosprávy, ale i soukromé podniky, které budou reagovat na společenskou poptávku.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Thajské zdravotnictví se dynamicky rozvíjí. Vedle zdravotní péče o domácí obyvatelstvo se Thajsko stalo významnou zdravotní destinací nejen pro okolní asijské země, ale i pro pacienty ze vzdálenějších teritorií, především oblasti Blízkého východu. Poptávané budou kromě farmaceutických výrobků také různé druhy zařízení pro nemocnice (lůžka, vozíky, diagnostické přístroje, zdravotnický materiál aj.). Opět se jedná o jednu z vládních prioritních oblastí rozvoje.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Thajsko patří mezi tradiční odběratele sušeného mléka. Vzhledem k měnícím se spotřebním vzorcům domácností je možné očekávat nárůst spotřeby dalších mlékařských výrobků (jogurty, sýry, mléčné nápoje). V zemi dále roste spotřeba masných výrobků a potřeba zajistit dostatečně stabilní dodávky jak zpracovaného masa, tak zajištění vlastních (domácích) chovů. Roste poptávka po obilovinách v důsledku stoupající spotřeby pečiva. Existuje prostor pro uplatnění našich zemědělsko-zpracovatelských a potravinářských technologií a zařízení, což souvisí i s tím, že Thajsko patří k předním inovátorům v oblasti potravinářských výrobků. Sofistikovaná potravinářská produkce z Thajska si nachází stále více zahraničních příznivců, což klade zvýšené nároky na kvalitu produkce a její kontrolu a zajištění.

► Železniční a kolejová doprava

Thajská vláda klade důraz na vybudování dopravní infrastruktury s velkým podílem investic na železniční dopravu. Jedná se především o budování nových, resp. zdvojení tratí stávajících v délce minimálně 4 tis. km. Počítá se s postupným převáděním nákladní dopravy ze silnic na železnice, včetně posílení mezistátních spojů. Očekává se také zvýšená poptávka po zabezpečovacích elektronických zařízeních. Železniční koridory ve směru sever-jih a východ-západ mají být budovány především s investičním zapojením čínských a japonských partnerů. Pro české vývozce se však potenciálně otevírá prostor

navazujících kooperačních projektů se společnostmi z těchto zemí, případně pro kooperaci s místními investory. Obdobné platí pro rozvoj příměstských linek a systému metra a nadzemní dráhy v Bangkoku a jeho okolí, které v následujících letech čeká rychlý rozvoj. Ve městech Chiang Mai, Khon Kaen, na ostrově Phuket nebo na východním pobřeží se připravují projekty na výstavbu tramvajových linek či příměstských drah. Thajsko je navíc při výstavbě železničních tratí v zásadě odkázáno na dovoz kolejnic a souvisejícího materiálu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0105 - Drůbež
	HS 1003 - Ječmen
	HS 1205 - Semena řepky nebo řepky olejky, též drcená
	HS 1514 - Řepkový nebo hořčičný olej a jejich frakce chemicky neupravené
	HS 1522 - Degras, zbytky po zpracování tuků, vosků
	HS 2303 - Škrobárenské zbytky, řepné rízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 2403 - Výrobky, náhražky tabákové, ost. výtazky, tresti
	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0404 - Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
Sklářský a keramický průmysl	HS 7003 - Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7004 - Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7008 - Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7015 - Hodinová, hodinková skla, skla brýlová, vypouklá ap., jiné segmenty k výrobě skel
	HS 7018 - Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7224 - Ost. legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ost. legované oceli
	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 8101 - Wolfram a výrobky z něho, včetně odpadu a šrotu
Strojírenský průmysl	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8457 - Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 - Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8462 - Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 - Stroje tvářecí jiné pro opracování kovů ap.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7321 – Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené

Tchaj-wan

I přes řadu nepříznivých externích i interních faktorů se Tchaj-wanu podařilo dosáhnout v roce 2018 hospodářského růstu ve výši 2,7 %. Míra inflace se dlouhodobě drží na nízkých hodnotách pohybujících se do 1,5 % a nezaměstnanost se trvale nachází okolo 3,8 %. Běžný účet platební bilance země je rovněž dlouhodobě výrazně přebytkový. Negativní vliv na tchaj-wanskou ekonomiku mohou mít obchodní války a narůstající protekcionistické tendence, které mohou mít dalekosáhlý dopad na jeho dodavatelské řetězce.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,4	2,9	2,7	2,4	2,3	1,9
HDP/obyv. (USD)	22 541	24 292	25 534	26 518	27 942	29 293
Míra inflace (%)	1,0	1,1	1,5	1,3	1,5	1,8
Nezaměstnanost (%)	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	72,8	82,9	83	85,1	84,4	82,8
Populace (mil.)	23,5	23,6	23,6	23,6	23,7	23,7
Konkurenceschopnost	14/138	15/137	13/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	1/7	1/7	1/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Mezi EU a Tchaj-wanem není uzavřen žádný dokument o hospodářské spolupráci, nicméně probíhají diskuze o možnostech zahájit jednání o investiční dohodě.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Tchaj-wan umístil na 13. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 1/7.

Vývoz ČR na Tchaj-wan 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 898 165	41,4	2 855 784	-33,5
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	263 227	5,7	398 409	-33,9
7202	Feroslitiny	214 441	4,7	103 972	106,2
4011	Pneumatiky nové z pryže	142 164	3,1	242 509	-41,4
8460	Stroje obráb pro broušení lapování leštění ap.	141 248	3,1	90 601	55,9
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	98 014	2,1	48 709	101,2
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	97 628	2,1	90 760	7,6
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	91 857	2,0	71 057	29,3
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	80 893	1,8	26 274	207,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	73 836	1,6	16 961	335,3
Celkem TOP 10		3 101 473	67,7	3 945 036	-21,4
Celkem vývoz		4 579 454		5 443 133	-15,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Tchaj-wanu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	4 192 211	16,0	2 444 727	71,5
8542	Elektronické integrované obvody	3 104 372	11,9	2 781 681	11,6
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 461 701	5,6	1 290 083	13,3
8541	Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení	1 299 491	5,0	1 524 630	-14,8
7318	Šrouby vruty matice podložky aj. z železa ocel	1 053 460	4,0	988 353	6,6
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	959 263	3,7	824 925	16,3
8714	Části, součásti a příslušenství vozidel čísel 8711 až 8713	632 056	2,4	554 262	14,0
8712	Kola jízdní a jiná bez motoru	547 852	2,1	542 498	1,0
8523	Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.	412 433	1,6	952 145	-56,7
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	390 682	1,5	715 523	-45,4
Celkem TOP 10		14 053 521	53,7	12 618 827	11,4
Celkem dovoz		26 154 957		23 849 434	9,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

České firmy mohou na Tchaj-wanu nalézt řadu obchodních příležitostí, mimo jiné, také v sedmi inovativních průmyslových oblastech (neboli „5 + 2“) vycházejících z priorit a cílů administrativy do roku 2020. Následující sektory mají celkově přispět k modernizaci a transformaci ekonomiky a zároveň zvýšit konkurenceschopnost Tchaj-wanu v mezinárodním globálním řetězci: zelené technologie, biotechnologie, chytré strojírenství, národní obrana, vznik „Asijského silikonového údolí“, inovativní zemědělství a cyklické hospodářství.

► **Civilní letecký průmysl**

Význam asijsko-pacifického regionu v oblasti leteckého průmyslu v následujících letech poroste. V leteckém průmyslu se očekává významný nárůst cestujících (zejména díky růstu střední třídy v ČLR a Indii) a pro výrobce letadel to bude znamenat zajištění a uspokojení poptávky, a s tím souvisejících služeb (výroba letadel, provozování leteckých linek, údržba technických systémů apod.). Předpokládá se, že asijsko-pacifický region do roku 2036 získá největší podíl v dodávkách nových letounů a největší podíl na trhu v celkové hodnotě 2 500 mld. USD (z 6 050 mld. USD, tedy 41% podíl). Zároveň se očekává, že letecké společnosti budou v průběhu 20 let potřebovat / kupovat dalších 41 030 nových letadel (převážně v segmentu letadel s jednou uličkou, cca 29 530).

Další příležitosti se nachází i na trhu s UAV (Unmanned Aerial Vehicle, neboli bezpilotní letadla), jehož hodnota se očekává okolo 11,2 mld. USD do roku 2020. Mezi hlavní využití UAV je nejen sledování a pro účely pojištění, ale také pro bezpečnost v zemědělství, mapování krajiny atd. Trh s UAV zůstává nadále aktivní a slibný, a to díky rozsáhlému odbornému know-how tchajwanských výrobců v oblastech jako je úprava a uzpůsobení modelů, poskytování systémové integrace či komponentů.

Výhodou Tchaj-wanu je strategická pozice v srdci asijsko-pacifického regionu, spolehlivá infrastruktura, vládní pobídky (R&D či Industrial Cooperation Program atd.) anebo hub expertů a specialistů v oblastech jako je IT, přesné strojírenství či spotřební elektronika apod. Z tohoto důvodu s Tchaj-wanem spolupracuje řada světových firem z leteckého průmyslu jako je Airbus, Boeing, Ge Aviation, Sikorsky, Rolls-Royce, Mitsubishi, Kawasaki či Bombardier.

V současné době má Tchaj-wan několik záměrů, kterých chce v blízké budoucnosti dosáhnout: integrace dodavatelského řetězce, propagace chytrého strojírenství i v leteckém průmyslu či stát se součástí mezinárodního dodavatelského řetězce v leteckém sektoru.

Příležitosti se nabízí v oblasti dodávek malých dopravních letadel L-410 NG či vývozu kabelových svazků, elektromechanických celků, elektronických zařízení a dodávek kabelových komponent. Další zajímavou oblastí může být trh s UAV a to např. využití UAV v energetice, při ochraně hranic, pobřeží či civilních letišť nebo monitoringu požárů či pátrání a záchraně apod.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Tchajwanské úřady oznámily veřejný program pro rozvoj infrastruktury s celkovým rozpočtem 13,9 mld. USD do 2020/2021. Tyto projekty jsou rozděleny do tří fází, jehož první fáze proběhla od září 2017 do prosince 2018 s rozpočtem v hodnotě 3,5 mld. USD. Druhá fáze poběží od ledna 2019 do konce roku 2020 s rozpočtem 400 mil. USD na rozvoj infrastruktury v zelené energii, 930 mil. USD na rozvoj digitální infrastruktury, 2 mld. USD na rozvoj vodní infrastruktury, 1,3 mld. USD na rozvoj železnic,

2,3 mld. USD na rozvoj městské a venkovské infrastruktury a 417 mil. USD na péči o děti a rozvoj lidských zdrojů. Zároveň bude v průběhu 2019–2020 vyhrazeno dalších 680 mil. USD na zlepšení kvality silnic a bezpečnost silničního provozu. Poslední fáze projektu bude představena na přelomu 2019/2020.

Vzhledem k tomu, že místní dodavatelé zatím nejsou schopni samostatně dokončit všechny aspekty těchto projektů (v hromadné dopravě, energii či vodních projektech), existují zde příležitosti právě pro české dodavatele, kteří mají možnost podílet se na implementaci tohoto programu na Tchaj-wanu.

Co se týče dopravní sítě na ostrově, české firmy se mohou zapojit do projektů na vybudování nových linek metra, rozšiřování vysokorychlostních železničních stanic či modernizaci tradičních železnic na Tchaj-wanu. Konkrétně se jedná o projekty Taipei City, jež plánuje výstavbu nových linek metra a rozšíření dalších linek v Tchaj-peji, New Taipei City a Taichung City. Dále jsou zde plány pro modernizaci městských kolejových drah ve městě Taoyuan a Kaohsiung, údržba světelných signalizačních zařízení na tradičních železnicích či výstavba tří nových stanic pro vysokorychlostní železnice.

Příležitosti pro české firmy: inženýrské poradenství; světelná signalizace; výstavba a konstrukce stanic dodávky v železniční infrastruktuře, dílčích komponentů pro kolejová vozidla a služeb.

► Energetický průmysl

Ochrana životního prostředí a energetické zdroje, včetně přenosové soustavy, jsou zásadním tématem na politické a veřejné scéně. Tchaj-wan má v plánu vytvořit inovační ekosystém v oblasti zelené energetiky tím, že spojí příslušná průmyslová odvětví, jako je například přesné strojírenství, Internet of Things, kompozitní materiály či ICT. Tchajwanská administrativa podporuje „zelené“ a inovativní technologie ve všech sektorech s ohledem na ochranu životního prostředí, a to i vzhledem ke své téměř stoprocentní závislosti na dovozu energetických surovin. Výrazná podpora je soustřeďována nejen na obnovitelné, ekologicky šetrné energetické zdroje, ale také na modernizaci a efektivní řízení přenosových energetických soustav. V posledních měsících Tchaj-wan učinil značné kroky k dosažení svého cíle rozvinout rozsáhlé pobřežní větrné zdroje – tj. plány vyzývající k instalaci až 500 ti větrných turbín v Tchajwanské úžině, jež mají do roku 2025 dosáhnout 3 GW větrné kapacity z off-shore elektrárny.

Například čistá energie v současné době představuje asi 5 % z celkové energie produkované na Tchaj-wanu. Ropa a benzín spolu s uhlím zůstávají i nadále hlavními zdroji energie (cca 82 % celkové vygenerované energie) na Tchaj-wanu. Do roku 2025 by obnovitelné zdroje energie měly tvořit až 20 %. K dosažení tohoto cíle bude nutné instalovat 20 GW solární elektrárnu a 3 GW off-shore větrnou elektrárnu nejpozději do roku 2025. Tchajwanská administrativa počítá s investicemi do tohoto sektoru v hodnotě nejméně 38 mld. USD do roku 2025, což je skvělá zpráva pro české a další zahraniční investory.

Zatímco je stále uplatňován zákaz čínských investic do energetiky, podpora tzv. Přímých zahraničních investic (PZI) je jedním z nejdůležitějších politických cílů tchajwanské administrativy, která se snaží celkově podpořit investice do odvětví obnovitelných zdrojů energie. Zahraniční investice do výroby energie z obnovitelných zdrojů tedy nejsou nijak omezeny.

Tchaj-wan plánuje posílit svou kapacitu větrné energie z 530 MW na 4,2 GW do roku 2030 v rámci Plánu obnovitelných zdrojů energie pod záštitou rezortu hospodářství. Od tohoto plánu se očekává, že vygeneruje až 13 mld. eur pro tchajwanské výrobce zařízení a jejich dodavatele komponentů. Dále se nabízí příležitosti například v opravě, modernizaci a údržbě stávající infrastruktury ve větrné a solární energii či biopalivech.

Tchaj-wan dále plánuje vynaložit kolem 16 mil. eur ročně na boj proti znečištění půdy a podzemních vod. Tato částka by se měla zdvojnásobit během příštích let i v závislosti na další investice ze

soukromého sektoru. Tchaj-wan aktivně hledá partnery se zkušenostmi v této oblasti v rámci mezinárodního společenství.

Příležitosti pro české firmy: zelená energie; dodávky, renovace a rekonstrukce energetických bloků tepelných elektráren; dodávky kompletních technologických zařízení větrných a solárních elektráren; dodávky kogeneračních jednotek; chytré měření; energetické úspory, vodík a palivové články; elektromobily; možnost navázání spolupráce v rámci vědy a výzkumu i v rámci vysokých škol. S rozvojem větrné energie se nabízí příležitosti i pro vývojáře systémů, výrobce materiálů či elektromechanickým společnostem.

► Služby

Již přes 20 let hraje tchajwanský průmysl informačních a komunikačních technologií významnou roli na celosvětovém trhu. Na Tchaj-wanu sídlí společnosti, které jsou největšími světovými dodavateli přenosných počítačů, tabletů, základních desek a LCD monitorů na bázi tekutých krystalů. K nejvíce prodávaným zařízením tchajwanského původu patří mobilní telefony, síťové komponenty, zařízení GPS, DSL, routery, ethernetové prepínače, zařízení bluetooth, IP telefony a analogové modemy. Výrobci v oblasti ICT mají především zájem o kvalitní inovativní technologie a technologické celky, včetně specifických hardwarových komponentů. Trh se v tomto oboru soustředí nově také na cloudové technologie, aplikační služby, vysokokapacitní datová úložiště, internetovou infrastrukturu nebo systémy pro detekci objektů. Příležitosti pro české firmy jsou v oblastech cloud computingu či vytváření softwarových aplikací pro mobilní zařízení.

Tchaj-wan podobně jako ČR usiluje o rozvoj inovativní znalostní ekonomiky. V budoucnu by se proto měl biotechnologický průmysl (BT) na Tchaj-wanu svým významem vyrovnat tradičnímu zpracovatelskému průmyslu v oblasti ICT. Dlouholetým cílem Tchaj-wanu je 3% podíl v oblasti BT na celosvětovém trhu. Tchajwanská vláda spatřuje jako nejperspektivnější BT obor lékařství (farmaceutika, rostlinná medicína, speciální lékařské nástroje a zdravotní péče).

Příležitosti pro české firmy: inovativní technologie – biotechnologie (celky pro zpracování zemědělských produktů a vývoj adaptabilních zemědělských produktů); investice v oblasti nových způsobů dávkování; vývoj léčiv na bázi bílkovin; produkty živočišného a rostlinného původu; přenašeče velkých farmaceutik klinické testy a ve vývoji nových léčiv a bioinformatiky.

Nanotechnologie zažívají na Tchaj-wanu v posledních letech velký boom – specializovaná zdravotnická zařízení, elektronické přístroje typu počítačů či komunikátorů, oblečení, různé měřicí přístroje v zemědělství apod. Nanotechnologie jsou podporovány prostřednictvím specializovaných vládních programů. Elektronické výrobky, komunikátory, zobrazovače, počítače apod. jsou na Tchaj-wanu všeobecně velmi populární, a to nejen mezi mladší populací, nýbrž také u starších obyvatel. Proto se tchajwanské firmy rovněž velmi zajímají o využití nově nabytých poznatků v oblasti nanoelektroniky a nanooptoelektroniky. Co se týče kreativního odvětví, tchajwanské úřady oznámily řadu projektů v oblasti kulturního a tvůrčího odvětví. Například jen Grand Palace Museum Expansion Project má odhadovaný rozpočet ve výši 762 mil. eur do roku 2024. Hlavní příležitosti pro české exportéry jsou v architektonickém designu, poradenských službách, ve školení tvůrčích talentů apod.

► Strojírenský průmysl

Strojírenství je významným pilířem tchajwanské ekonomiky, jehož celková hodnota produkce průměrně činí okolo 4 mld. USD ročně. Tchaj-wan se dále řadí mezi tři největší vývozce strojírenských

výrobníků na světě, hned po Německu a Japonsku. Nicméně v posledních letech je cílem Tchaj-wanu, v rámci inovativní strategie, upgradovat tradiční strojírenství na „chytré“ strojírenství. Tchaj-wan se tak chce stát světovou základnou pro R&D v oblasti chytrého strojírenství a výroby.

Co se týče automobilového průmyslu, tak od roku 2012 má český vývoz strojů a dopravních prostředků na Tchaj-wan stoupající tendenci. Silniční vozidla jsou dlouhodobě tahounem českého exportu na Tchaj-wan a tento trend by měl i nadále pokračovat. Nákup vozidel zahraničních značek má stoupající tendenci a v roce 2018 se prodalo okolo 198 tisíc aut zahraničních značek, což byl meziroční růst 6,3 %. Z toho 6 155 kusů bylo české výroby. Zahraniční značky tvoří 45% podíl na tchajwanském trhu. Mezi top 3 zahraniční značky patří Toyota, Mitsubishi a Honda, naopak Volkswagen a BMW si drží 3,7% podíl na trhu. Mimo jiné, ČR se řadí mezi 15 nejvýznamnějších dovozců vozidel a jejich komponentů na Tchaj-wan.

Pro české výrobce jsou perspektivní zejména výrobky a zařízení přesného strojírenství, oblast telematiky a dopravně technologické celky. Dalšími příležitostmi pro české firmy jsou: dopravní prostředky – silniční vozidla, motorové lokomotivy, elektrické lokomotivy, nákladní automobily, autobusy; logistika – těžká pozemní a námořní zařízení, skladovací technika, zvedací, manipulační a dopravníková zařízení, nákladní a speciální výtahy a obráběcí stroje.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Tchaj-wan má jeden z nejvyšších podílů co se týče výdajů na obyvatele v severovýchodní Asii v potravinářství. Nicméně tamější obyvatelstvo disponuje poměrně vysokými disponibilními příjmy a má k dispozici celkem širokou škálu zdravých, kvalitních a prémiových potravin a nápojů. Tchajwanský obchod v agrárním sektoru se nachází ve výrazném deficitu. Nejvýznamnějším dovozním artiklem v roce 2016 byly lihoviny/ likéry, sója a olejnatá semena, kukuřice, následované skotem (mražené a čerstvé maso), pšenicí, čerstvými jablky, tabákovými výrobky, sušeným mlékem a bavlnou. Dovoz EU AGRI výrobků se odhaduje na pouze 13 %, tedy 1,85 mld. USD. Evropané / čeští exportéři mají tedy příležitost využít této „díry na trhu“ a expandovat na tchajwanský trh, kde dominují (v určitých oblastech) USA, Austrálie a Nový Zéland.

Pro české exportéry se nachází příležitosti ve vývozu vína. Konzumace vína na Tchaj-wanu od roku 2010 stoupá v průměru o 8,6 % ročně. Kromě toho, od roku 2010, kdy byla podepsána dohoda o hospodářské spolupráci s pevninskou Čínou, se Tchaj-wan stal odrazovým můstkem pro řadu zahraničních producentů, kteří chtějí podnikat na čínském trhu a v asijsko-pacifickém regionu. Mezi populární odrůdy ke konzumaci se řadí Burgundy, Bordeaux, Côtes du Rhône a šampaňské – 89 % prodaného vína je červené. Dalším potencionálním vývozním artiklem pro české exportéry může být pivo.

Aspekty trhu a hlavní hybná síla: zvyšující se zájem o zdravé a „funkční“ potraviny, stárnutí populace, zdraví uvědomělí spotřebitelé, jenž tlačí na inovaci produktů a bezpečnost potravin. Typický tchajwanský importér / agent má obvykle široké portfolio, a nikoli jen jednu produktovou řadu. Aby bylo možné uspokojit rostoucí poptávku tchajwanských spotřebitelů, dovozci neustále hledají nové produkty a nové značky produktů. V případě nových produktů je však důležité podpořit prodej reklamou a propagačními materiály pro vytvoření povědomí o značce mezi zákazníky.

Příležitosti pro české firmy: inovativní technologie – biotechnologie; dodávky traktorů či dodávky zemědělské techniky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	CPA 28.11.24 - Větrné turbíny
	CPA 33 - Opravy, údržba a instalace strojů a zařízení
	CPA 38 - Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	CPA 43.21.10 - Elektroinstalační práce
	CPA 62.01.12 - Návrhy IT a vývojářské služby v oblasti sítí a systémů
	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva
	CPA 71.12.13 - Inženýrské služby týkající se energetických projektů
CPA 84.13.17 Správní služby v oblasti víceúčelových rozvojových projektů	
Strojírenský průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8473 - Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 9012 - Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9025 - Hydrometry a podobné plovoucí přístroje, teploměry, barometry, vlhkoměry aj. zařízení
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 9027 - Přístroje pro fyzikální nebo chemické rozborů, na měření, kontrolu viskozity, roztlačnosti aj.
HS 9030 - Osciloskopy, analyzátoři spektra a ost. přístroje na měření a kontrolu elektrických veličin, detekci záření aj.	
Civilní letecký průmysl	HS 5151 - Reaktory, kotle, přístroje, nástroje mechanické
	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8512 - Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8462 - Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8466 - Části, součásti a příslušenství strojů obráběcích, tvářecích
	HS 8601 - Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	CPA 42.12 - Železnice a podzemní dráhy a jejich výstavba
	CPA 71 - Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 - Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 - Mléko a smetana, zahuštěné nebo slazené
	HS 0403 - Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 - Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 4407 - Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 1704 - Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 2104 - Polévky a bujóny a přípravky pro polévky a bujóny; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuved.
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2204 - Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 - Traktory a tahače
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Služby	CPA 62 - Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 63 - Informační služby
	CPA 71 - Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
	CPA 72.11 - Výzkum a vývoj v oblasti biotechnologií
	CPA 72.19 - Výzkum a vývoj v oblasti ost.ch přírodních a technických věd
	CPA 85.52 - Služby v oblasti uměleckého vzdělávání

Turecko

Turecká ekonomika v roce 2018 ve 3. čtvrtletí zaznamenala jen mírný růst 1,6 %. Předpovědi dalšího vývoje pro následující roky se velmi rozcházejí, nicméně i vládní plány byly v průběhu podzimu 2018 značně poupraveny směrem dolů. Obecně je možné zaznamenat horšící se makroekonomické ukazatele, jako například značný propad HDP/obyvatele v USD, dvouciferná inflace i rostoucí nezaměstnanost. Přesto vláda i světové instituce typu MMF, OECD či SB očekávají v roce 2019 mírný růst HDP, s perspektivou většího oživení v roce 2020. Vzhledem k volatilitě turecké měny a velké zadluženosti soukromého sektoru je třeba pečlivě sledovat platební schopnosti tureckých partnerů. Nezaměstnanost v zemi roste a očekává se její nárůst na 12,3 % v roce 2019. Běžný účet je dlouhodobě deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,2	7,4	3,5	0,4	2,6	2,1
HDP/obyv. (USD)	10 817	10 537	8 716	7 615	8 868	10 017
Míra inflace (%)	7,8	11,1	15	16,7	14,2	13,4
Nezaměstnanost (%)	10,9	10,9	11	12,3	10,6	10,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-33,1	-47,4	-40,7	-9,1	-13,4	-17,9
Populace (mil.)	79,8	80,8	81,9	82,9	84	85
Konkurenceschopnost	55/138	53/137	61/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie spolu s Tureckem vytváří Celní unii, což společně s poměrně širokým uznáváním evropských certifikací vytváří dobré podmínky pro vstup na trh.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Turecko umístilo na 61. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Turecka 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	10 355 870	21,7	14 217 815	-27,2
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	4 015 922	8,4	4 318 478	-7,0
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	3 004 065	6,3	2 690 778	11,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	2 108 366	4,4	2 907 781	-27,5
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	1 559 064	3,3	1 760 022	-11,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 497 036	3,1	1 350 134	10,9
8415	Stroje přístroje klimatizační	994 762	2,1	1 229 086	-19,1
8527	Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání, též kombinované v jednom	919 506	1,9	324 284	183,5
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	820 786	1,7	856 759	-4,2
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	802 510	1,7	730 860	9,8
Celkem TOP 10		26 077 887	54,7	30 385 997	-14,2
Celkem vývoz		47 704 742		53 098 906	-10,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Turecka 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	3 159 269	8,5	3 617 086	-12,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 444 242	6,6	2 497 539	-2,1
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	1 538 292	4,1	1 631 836	-5,7
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	1 187 591	3,2	842 808	40,9
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	1 031 536	2,8	1 251 863	-17,6
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	890 038	2,4	833 922	6,7
2106	Přípravky potravinové jinde neuv.	824 839	2,2	861 079	-4,2
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	718 215	1,9	339 207	111,7
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	710 234	1,9	668 972	6,2
7113	Šperky klenoty části z kovů drahých plátované	670 975	1,8	609 121	10,2
Celkem TOP 10		13 175 231	35,4	13 153 433	0,2
Celkem dovoz		37 187 003		36 032 770	3,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Důležitou položkou turecké průmyslové výroby jsou automobily a jejich příslušenství. Tento sektor také zůstává největší položkou vzájemného obchodu. Turecký trh je v tomto segmentu 6. největší v Evropě. Zhoršené hospodářské výsledky Turecka i zahraničně politické problémy přispěly v roce 2018 k výraznému propadu automobilového průmyslu (pokles prodeje osobních vozidel o 32 %). Pokračují vládní investiční pobídky, které jsou součástí širší strategie snižování závislosti na importu v důležitých sektorech a současně snahou o vylepšení tradičně záporné obchodní bilance. Systém vládních pobídek již přilákal na místní trh mnoho světových producentů, kteří zde umísťují svou výrobu (Renault, FIAT, Mercedes, svůj příchod v roce 2019 zvažuje Volkswagen). Společnost Toyota realizovala v roce 2016 investici v řádu 366 mil. USD s cílem výstavby nového závodu na výrobu motorů. Mercedes Benz zdvojnásobil v posledních dvou letech svou výrobu nákladních vozidel v Turecku, přičemž do rozšíření provozu investoval 113 mil. eur. Automobilka Renault do svého výrobního závodu v roce 2016 investovala 225 mil. USD za účelem rozšířit jeho výrobní kapacity. Díky této investici se v ní začala vyrábět poslední řada modelu Mégane Sedan. Přes hospodářské problémy Turecka lze předpokládat další rozvoj tohoto sektoru, jehož trh představuje pro české exportéry příležitosti v subdodavatelské struktuře. Na tureckém subdodavatelském trhu je velká řada firem hlavně v oblasti Bursa, Kocaeli, Manisa, Izmir, Istanbul a Adana.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Turecko má poměrně značné nerostné bohatství, které se začalo intenzivněji využívat až v souvislosti s průmyslovým rozvojem země a budováním dopravní sítě. Nejzásadnější význam pro hospodářství má především těžba chromu, mědi, mramoru, uhlí a boromu, u nějž Turecko vlastní 75 % veškerých světových zásob. Dále se zde v podstatném množství těží wolfram, kobalt, molybden, mramor, antimon, síra, lignit a uran.

Dobývací technologie a celkově odborná znalost v této oblasti jsou v Turecku často horší, než na co jsme v České republice zvyklí, a proto je zde značný prostor pro působení celé řady subjektů. S ohledem na státní podporu těžby lignitu jako domácího zdroje (dotace na pracovní místa, částečná sedmiletá garance výkupní ceny elektřiny) má sektor i přes závazky v oblasti ochrany klimatu v nejbližších letech perspektivu. Domácí technologie přitom stále nedosahují parametrů výrobců důlních a těžebních zařízení ze zemí EU. V této oblasti je zde silný potenciál pro dodávky, je však nutné počítat s velkou konkurencí a oslabujícím kurzem turecké liry (TL). Nadále se také realizují nové energetické projekty a jsou vyhlášeny nové tendry spojené s dobýváním domácích surovin. Je třeba počítat s tím, že mnohdy je turecký investor současně držitelem licence nejen na výstavbu elektrárny, ale i přilehlého dolu.

S ohledem na pokračující budování a údržbu petrochemických podniků, strategických plynovodů a produktovodů (např. TANAP) se nabízí i příležitosti pro české dodavatele armatur a ventilů. Regulaci cen ropy a plynu mají v Turecku na starosti dvě velké státní společnosti, BOTAS a TPAO. Právě jejich politika vyvolává v posledních letech celou řadu otázek o fungování tržních principů, to například v oblasti nákupu, jenž celé řadě zahraničních investorů v Turecku přivodil podstatné problémy. Proměny jejich cenové politiky a strategické směřování je třeba pro úspěšné působení na zdejším trhu pečlivě sledovat.

► Energetický průmysl

Turecko jakožto 6. největší trh s elektrickou energií v Evropě a perspektivou ekonomického a populačního růstu, bylo vždy vnímáno jako velice atraktivní investiční destinace. Na poli energetiky v Turecku ovšem dochází k řadě změn, a proto je zásadní sledovat politiku tureckého národního regulátora cen v oblasti energie (EMRA) i politiky ministerstva energetiky. Zejména energie z obnovitelných zdrojů je značně zvýhodňována, přičemž výstavba malých i velkých vodních elektráren je pro zahraniční investory obzvláště lákavá. Zásadní je v tomto směru vyhnout se navázanosti výkupních cen energie na dosti volatilní tureckou liru a zajistit se v cizí měně. Státem deklarovaný cílový stav tureckého energetického mixu v roce 2023 je následující: 30 % plyn, 30 % uhlí a lignit, 30 % obnovitelné zdroje a 10 % jádro, což se zejména u poslední složky kvůli průtahům výstavby jaderné elektrárny Akkuyu jeví jako zcela nerealistické. Nicméně proces výstavby jaderné elektrárny Akkuyu na základě turecko-ruské mezivládní smlouvy pokračuje a pro české subjekty nabízí celou řadu možností k prosazení se.

Z českého pohledu jsou potencionálně zajímavé také rekonstrukce a subdodávky pro konvenční zdroje elektrické energie, tj. tepelné elektrárny s využitím místního nízkokalorického lignitu, ale též zdroje počítající s importovaným černým uhlím. V Turecku proběhla rozsáhlá privatizace státních elektráren. Elektrárny, které byly privatizovány, jsou především tepelné uhelné elektrárny, jejichž stáří je přes dvacet let. Zastaralost těchto elektráren a jejich energetická účinnost jsou pro nové majitele problémem, který je nutné řešit. V privatizačních podmínkách je navíc nezbytnost modernizace a rehabilitace elektráren přímo definována. V současnosti se plánuje privatizace těchto elektráren: Kesikkopru (76 MW), Derbent (56 MW), Seyhan 1 (60 MW), Seyhan 2 (8 MW), Camlica 1 (84 MW).

Silný růst kolem 30 % ročně v posledních pěti letech vykazuje i větrná energetika, do níž zatím čeští výrobci komponenty nedodávají. Turecký systém feed in tarif více podporuje domácí producenty komponent, a tak i zahraniční výrobci částečně lokalizují výrobu v Turecku. Posledním odvětvím, které stojí za zmínku, je výstavba spaloven. V Turecku se staví první spalovny komunálního odpadu a trh v této oblasti rychle dále poroste. Pro české firmy existuje prostor pro účast na tendrech v „menších“ městech, které velikostí odpovídají Praze či Brnu. Účast českých firem je ale limitovaná tím, že se tyto projekty zatím realizují jako PPP projekty, kde je investor současně spojen či identický s dodavatelem technologie. Větší prostor proto existuje u investic menšího rozsahu, jako jsou bioplynové stanice, kde je investorem místní firma nebo municipalita.

► Obranný průmysl

Podmínky v odvětví obranného průmyslu určuje politicky a vládou silně podporovaný rozvoj domácí výroby. Turecko investuje nemalé prostředky do nových projektů „národních zbraní“ a domácí produkce je jednoznačně zvýhodňována před zahraniční. To ovšem neznamená, že zde není prostor pro subdodávky ze zahraničí a společné podnikání s tureckými firmami, což je tureckou vládou značně podporovaná praxe. Největší v Turecku probíhající projekty je možné rozdělit do pěti tematických okruhů: vývoj pozemních obrněných vozidel a projekt tureckého národního tanku; vývoj národních bojových plavidel a ponorek; vývoj národních bitevníků a vrtulníků; vývoj vlastních komunikačních a sledovacích technologií a v neposlední řadě důraz na zabezpečení vlastních zbraňových systémů v čele vývojem protitankových střel či raket vzduch-země.

Subdodávky do těchto projektů jsou ideální příležitostí pro české výrobce ozbrojené techniky, konkrétně je zřetelný zájem o obráběcí stroje a výrobních technologie těžkého strojírenství, optické zařízení, kabeláž či motory do bezpilotních prostředků a vrtulníků. Turecký trh může být dále z pohledu

českých subjektů perspektivní např. v oblasti prostředků protichemické a radiační ochrany a stranou zájmu nemohou zůstat ani výrobky pro záchranné systémy. V souvislosti s možnou výstavbou jaderných elektráren je potřeba vytvořit bezpečnostní a záchranný systém. V něm je možno spatřovat další šanci pro uplatnění českých firem.

► Strojírenský průmysl

V této oblasti existuje nadále velmi dobrý potenciál pro export obráběcích strojů do Turecka, který je dán rychlým růstem domácí výroby v oblasti obranného, automobilového a dopravně-strojírenského průmyslu, který má vysoké exportní ambice, a tedy i nároky na kvalitu. V tomto sektoru jde o komplementaritu, kdy české firmy vynikají právě v oblasti obráběcích strojů, kdežto turecké firmy jsou konkurenceschopnější a lepší v lisování, řezání materiálu plazmou či vysekávání plechu. Turecko a ČR se z hlediska výroby obráběcích a tvářecích strojů více či méně doplňují. ČR je lepší v přesném obrábění, Turecko má kvalitní výrobce lisů. Cena lisovacích nástrojů, postupových nástrojů je v Turecku vysoká (výrobci musí dovážet více legované oceli a cena nástrojů se značně prodražuje). V tomto segmentu spatřujeme také příležitost pro export vysoce přesných technologií obrábění, soustružení, frézování. Vzhledem k posílení projektů obranného průmyslu (pozemní vojsko a námořnictvo) v Turecku, jejichž financování má vysokou prioritu, se zvýšila v rámci stavby nových továren možnost dodávek pro české strojírenské firmy.

► ICT

Oblast ICT se v Turecku dynamicky rozvíjí, když v roce 2018 dosáhly výdaje na hardware, software, IT a telekomunikační služby 32 mld. USD. Růst životní úrovně, nové infrastrukturní projekty a automatizace v průmyslu tak vytváří tlak na zavádění moderních technologií a jejich ochranu. Turecká vláda vyhlásila několik programů, které vytváří centra rozvoje ICT, velká pozornost je věnována tématice e-Transformation, zvláštní důraz je pak kladen na tematiku kybernetické bezpečnosti. Turecký trh a průmysl teprve poznávají výhody a výzvy, které vytváří využívání ICT. České firmy mají šanci zaujmout produkty jak v privátním byznysu, tak ve veřejném sektoru. Vzhledem k bezpečnostním okolnostem je Česká republika vnímána jako velmi vhodný partner pro spolupráci v oblasti citlivých dat a technologií.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Obchodně-investiční příležitosti v oblasti zdravotnictví a kvality života v Turecku jsou díky dynamickému demografickému vývoji, převažující mladé populaci a zanedbatelného úbytku produktivní části populace (de facto nejnižšího ze zemí OECD) soustředěny především do těchto sub-segmentů. Turecký trh s farmaceutickými produkty je na šestém místě v Evropě (za SRN, Francií, UK, Itálií a Španělskem). Turecko zvyšuje náklady na zdravotní péči. Generika v tomto segmentu pak tvořila 37 % (pozn.: meziroční růst o 7,5 %) v tržbách (2,8 mld. USD). Domácí farmaceutické produkty tvořily pouze 41,9 % z celkového objemu. Současně roste tlak vlády na lokalizaci zahraničních výrobců, který je aktuálně v některých případech léčiv (55 položek v březnu 2017) vynucován i omezením jejich proplácení ze strany státní pojišťovny. Turecká vláda vyhlásila zvláštní projekt na stavbu 20 farmaceutických provozů v zemi, aby snížila závislost na dovozu léčiv. Vyšší šance zahraničních výrobců uspět s kvalitním, ale dražším produktem je především v soukromých nemocnicích. Stát vytváří výhodné investiční podmínky pro realizaci velkých projektů (nemocnice, zdravotnická zařízení), které realizují domácí EPC kontraktori. Byť je zde vybrán jeden kontraktor, tento v rámci subdodávek nakupuje např. nemocniční lůžka, stomatologická a gynekologická křesla či

jiné vybavení nemocnic. Negativním faktorem je však oslabení kurzu TL, které jen v roce 2018 prodražilo export z ČR až o 40 %.

Velmi zajímavým sektorem se pak stává specializovaná lékařská péče (plastická chirurgie), rehabilitační a lázeňské péče, které kromě místních obyvatel oslovují velmi zajímavou klientelu z Blízkého Východu, jihovýchodní Asie a severní Afriky.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Turecko je potravinářským gigantem a v dodávkách většiny produktů je soběstačné. Celkově je 7. největším světovým producentem potravin. Současně postupně stoupají i importy ze zahraničí. Důvodů pro tento stav je spousta, od těch sociálních až po politické, kdy zvyšování produktivity není věnována dostatečná pozornost. Zemědělství samo o sobě tvoří přes 6 % HDP země a celkově zaměstnává okolo 3,5 milionu obyvatel. Na potravinářském trhu se mohou uplatnit i výrobky pro bezlepkovou dietu (nejsou tak běžně dostupné, jak je tomu v Evropě). Dále tu dochází k růstu trhu tzv. zdravých potravin, např. poptávka po cereálních výrobcích je silná. Domácí producenti hovězího masa nestačí saturovat rostoucí domácí poptávku, což vede trvale k nárůstu cen komodity, jenž se často stává i politickým tématem. Přes rekordní vývoz skotu všeho druhu (jalovice, býci na výkrm i porážku) z ČR do Turecka v roce 2017 (vývoz v tomto roce dosáhl 956 mil. CZK), je možné zaznamenat klesající zájem z turecké strany způsobený ekonomickými problémy tureckých farmářů, levnější konkurencí z jižní Ameriky i celkovou změnou ve vládní politice. Prostor pro české producenty existuje i v oblasti veterinárních léčiv, vakcinací, krmných směsí a produktů či služeb souvisejících s podporou domácího chovu (insemináčnící dávky a poradenství, technologie pro ustájení dobytka, stroje na přípravu krmiva a vitamíny).

Živočišná výroba se zaměřuje hlavně na kozy a ovce. Exportní příležitosti, při správné akvizici, představují také potravinářské technologie v oblasti zařízení pro mlékárny, pekárny a jatka, konzervárny, mražené potraviny a „ready-to-eat meals“. Na významu začíná v poslední době též sílit i certifikované halal potraviny. Tento sektor, i z hlediska možného exportu do oblasti „Blízkého východu“ je v Turecku velice perspektivním.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železnice v Turecku se těší období významných a trvalých investic, zejména do vysokorychlostních tratí, do nákladní železniční dopravy a s tím souvisejících logistických a distribučních řešení. Do roku 2023 plánují turecké železnice investovat do rozvoje železniční infrastruktury 40 mld. USD a očekávají dosáhnout celkové délky 25 000 km kolejí, z čehož bude 3 500 km vysokorychlostních tratí. První část vysokorychlostních železničních spojení byla dokončena v roce 2009 a spojila Ankaru s Eskisehirem. Následovalo prodloužení spojení do Istanbulu a propojení s městem Konya. V plánu národních železnic je v současnosti dokončení dalších 12 spojení, které propojí hlavní město s Izmiřem či Sivasem a v plánu je též rozvoj vysokorychlostní železnice na jiho-východě země a propojení měst Mersin a Adana.

Rozvojem železnic se Turecko snaží napojit i na mezinárodní trasy, o čemž svědčí projekt z konce roku 2017, kdy byl zprovozněn důležitý úsek železnice spojující Turecko se Zakavkazskými republikami. Jedná se o železnici Baku – Tbilisi–Kars, tedy železniční úsek dlouhý 829 km, která bude součástí nově budované hedvábné stezky a zajistí železniční propojení Číny s Evropou.

Aktuální situace v sektoru vytváří podmínky pro participaci zahraničních subjektů a českých firem při vědomí resp. zajištění kurzovního rizika. Rozšiřování vysokorychlostní sítě bude vyžadovat podstatné investice do vozového parku a národní projekty vlaků otevírají prostor pro zahraniční subdodávky. Pro české

vývozce by mohly být zajímavé projekty na rozšíření příměstské železniční dopravy, metra a tramvajových linek. Uspěť mohou i čeští výrobci kolejových vozidel v souvislosti s projekty na modernizaci vozového parku, light-rail, dodávek pro železniční a kolejovou infrastrukturu, komunikačních a zabezpečovacích systémů a dodávek komponentů pro domácí, silně se rozvíjející, železniční průmysl a domácí výrobce tramvají a vozů metra (Tulomsaş, Tüvasaş, Bozankaya, Durmazlar). Pro české exportéry mohou být dále zajímavé projekty spojené s elektrifikací železničních koridorů, výstavbou kolejové infrastruktury, signalizací a bezpečnostních systémů.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 - Parní kotle a jiné
	HS 8403 - Kotle k ústřednímu topení
	HS 8404 - Přístroje pro kotle, generátory, ústřed. topení
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 - Části součásti vozidel žel. aj. dopravy kolej
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 4010 - Pásky, dopravník, řemeny hnací z kaučuku vulkan.
	HS 8414 - Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory ap.
	HS 8428 - Zařízení ost. zdvihací, nakládací, manipulační
	HS 8429 - Buldozery srovnávače, rypadla apod. s pohonem
	HS 8430 - Stroje ost. srovnávací ap., pluhy, frézy sněžné
	HS 8474 - Stroje k třídění prosévání ap. zemin, kamenů aj.
Strojírenský průmysl	HS 8419 - Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot
	HS 8458 - Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 - Stroje obráběcí pro vrtání frézování, řezání apod.
	HS 8460 - Stroje obráběcí pro broušení, lapování, leštění ap.
	HS 8462 - Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
HS 8466 - Části, součásti strojů obráběcích, tvářecích	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 4011 – Pneumatiky nové z pryže
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Vozidla motorová pro dopravu nákladní
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 – Části, součásti vozidel motor., osob. aj., traktorů
	HS 8716 – Přívěsy, návěsy vozidla ost. bez pohonu mechan.
ICT	CPC 84 – Služby (Specifická IT/softwareová řešení, perspektivní oblasti kybernetické bezpečnosti)
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 – Živí tuři
	HS 8421 – Odstředivky, přístroje k filtrování, čištění
	HS 8438 – Stroje pro prům. přípravu, výrobu potravin aj.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3006 – Zboží farmaceutické jiné
	HS 3003 – Léky neodměřené ne krev. antiséra apod.
	HS 3004 – Léky odměřené ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Nástroje lékařské, chirurgické, zubolékařské aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Obranný průmysl	HS 9302 Revolvery, pistole ne jiné střelné zbraně
	HS 9303 – Zbraně, střelné zařízení využívající výbuchu ost.
	HS 9304 – Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné
	HS 9305 – Části příslušenství zbraní, revolverů, pistolí

Exportní financování

EGAP v Turecku v minulých deseti letech pojistil 35 případů v hodnotě 44,7 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti se získáním či plněním smlouvy o vývozu. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely stroje a zařízení k výrobě energie, dopravní prostředky a strojní zařízení pro speciální odvětví průmyslu. Lákadlem Turecka pro české exportéry je jeho velká a geograficky blízká ekonomika. Turecký makroekonomický model je založen na relativní politické stabilitě a důvěře zahraničních investorů. Doporučujeme proto sledovat geopolitickou situaci i aktuální makroekonomický vývoj Turecka a u dlouhodobějších transakcí doporučujeme také ošetřit kursová rizika. Čeští vývozci mohou v Turecku spolupracovat s bankami i podniky. Důsledné prověření politických vazeb případného tureckého obchodního partnera může potom významně snížit politické riziko do budoucna.

Turkmenistán

V letech 2001–2008 rostla ekonomika v průměru o 15 % ročně. V roce 2009 pak došlo ke zpomalení růstu ekonomiky na 6,1 %. V roce 2018 vykázal růst HDP hodnotu 6,2 % a v nižších hodnotách by se měla ekonomika pohybovat i v následujících letech. Po poměrně značných výkyvech se míra inflace v roce 2018 ustálila na 9,4 % a má postupně klesat. Dle odhadů v zemi žije přes 5,8 mil. obyvatel a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 7 400 USD. Běžný účet platební bilance Turkmenistánu je dlouhodobě mírně deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,2	6,5	6,2	5,6	5,1	5,8
HDP/obyv. (USD)	6 412	6 643	7 412	8 073	8 724	9 485
Míra inflace (%)	3,6	8,0	9,4	8,2	6,0	6,0
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-7,2	-4,4	-3,5	-3	-3,2	-3,5
Populace (mil.)	5,6	5,7	5,8	5,8	5,9	5,9
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ V současné době EU se zemí nejedná o žádných obchodních dohodách.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), Turkmenistán nefiguruje a stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 6/7.

Vývoz ČR do Turkmenistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9402	Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek	12 329	9,1	48 940	-74,8
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	11 928	8,8	3 760	217,2
2905	Acyklické alkoholy a jejich halogen-, sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiv	11 903	8,8	–	–
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	8 134	6,0	106 046	-92,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	6 416	4,7	14 083	-54,4
1210	Šišťice chmelové čerstvé sušené apod. lupulin	5 820	4,3	1 834	217,3
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	5 747	4,3	11 595	-50,4
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	5 207	3,9	1 113	367,8
4011	Pneumatiky nové z pryže	5 188	3,8	22 143	-76,6
3305	Přípravky na vlasy	4 756	3,5	4 689	1,4
Celkem TOP 10		77 428	57,3	214 203	-63,9
Celkem vývoz		135 186		597 586	-77,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Turkmenistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5205	Příze bavlněná nad 85 % neupravená pro prodej	5 802	50,3	3 249	78,6
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	2 483	21,5	5 453	-54,5
6302	Prádlo ložní, stolní, toaletní, kuchyňské	2 151	18,6	1 825	17,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	281	2,4	–	–
9029	Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, kro	198	1,7	–	–
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	133	1,2	–	–
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	95	0,8	–	–
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	86	0,7	–	–
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	76	0,7	–	–
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	65	0,6	–	–
Celkem TOP 10		11 370	98,6	10 527	8,0
Celkem dovoz		11 534		13 504	-14,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Turkmenistán si z hlediska mezinárodní dopravy snaží udržet svůj význam tranzitní země, a to zejména vybudováním dopravního koridoru umožňujícího přístup z Kazachstánu přes území Turkmenistánu do Iránu. Dílčí hodnota předmětného projektu představuje na území Turkmenistánu přibližně 170 mil. USD, z čehož 125 mil. USD by mělo být profinancováno ze zdrojů Asijské rozvojové banky a zbytek na úkor státního rozpočtu. Významnou roli hraje výstavba intermodálních logistických center, a to zejména v návaznosti na budování přístavů na pobřeží Kaspického moře.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Turkmenistán disponuje jedněmi z největších zásob zemního plynu ve světě. V kontextu poměrně komplikovaných vztahů s Ruskem a Iránem byl v letech 2016 resp. 2017 zastaven vývoz plynu nejenom do zmíněných dvou zemí, ale rovněž dále na západ do Evropy. Hlavní prioritou pro Turkmenistán je proto posílení vývozu plynu do Číny, a to prostřednictvím tzv. linie D středoasijsko-čínského plynovodu, který by mohl v budoucnu přepravovat 30 mld. m³ ročně. Cena, kterou za zemní plyn platí Čína, není známa, ovšem část dodávek zřejmě slouží jako splátka dluhu a investic do tranzitní infrastruktury. Výstavba a modernizace systému těžby a tranzitu zemního plynu vytváří možnosti pro zahraniční dodavatele odpovídajících technologií. Nemalý důraz je zároveň kladen i na zpracování uhlovodíků ještě na území Turkmenistánu, tj. výrobu benzínu, nafty a maziv.

► Energetický průmysl

Turkmenistán může vyrábět řádově 20 TWh elektrické energie ročně. Národní strategie rozvoje energetického sektoru Turkmenistánu do roku 2020 počítá s dosažením roční produkce 48 TWh, z čehož vývoz by měl představovat 13 TWh. Kromě výstavby a modernizace elektráren s paroplynovým cyklem je na pořadu dne zejména výstavba a modernizace vysokonapěťových přenosových sítí s cílem realizace projektu TUTAP zaměřeného na vývoz elektřiny z Turkmenistánu přes Uzbekistán, Tádžikistán, Afghánistán až do Pákistánu. Hodnota celkových investic do rozvoje energetiky je v současné době odhadována na 5 mld. USD.

► Obranný průmysl

Probíhá postupné doplňování výzbroje a modernizace armádních a bezpečnostních složek v souvislosti s posilováním vnější a vnitřní bezpečnosti země. Možné dodávky se mohou odehrávat zejména v rovině technologicky náročnějších systémů používaných jednotlivými druhy pozemních vojsk a protivzdušné obrany.

► Textilní a obuvnický průmysl

Turkmenistán je jedním z největších světových vývozců bavlny. Je kladen důraz na modernizaci a zvýšení kapacity zpracování bavlny, výroby bavlněné příze, látek a textilních výrobků. Realizace programu rozvoje textilního průmyslu a obchodu Turkmenistánu do roku 2020 předpokládá podporu modernizace textilních závodů s cílem zvýšení výroby textilních výrobků a koberců, což bude vyžadovat investice v hodnotě 2 mld. USD. V důsledku uvedení do provozu nových textilních podniků by mělo dojít ke zvýšení zpracovatelské kapacity tohoto odvětví na 300 tis. tun bavlněného vlákna ročně.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
Energetický průmysl	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8406 – Parní turbíny
Obranný průmysl	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307 – 9331
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
	HS 9013 – Zařízení s kapalnými krystaly; lasery, ne laserové diody; ost. optické přístroje
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8444 – Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8446 – Stavy tkalcovské
	HS 8451 – Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze
	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
Dopravní průmysl	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8528 – Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8529 – Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení	

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Dlouhodobý vysoký růst turkmenské ekonomiky vedl k postupnému zvyšování úrovně příjmů a přesunul zemi do skupiny zemí s vyššími středními příjmy. Turkmenická ekonomika zůstává relativně odolná vůči globálním nejistotám. Sociální indikátory ukázaly zlepšení kvality života obyvatel, které je úměrné ekonomické výkonnosti země. Vládní národní socioekonomický rozvojový program pro roky 2011–2030 a National Rural Development Program se zaměřují na inkluzivní ekonomický růst a zároveň ochranu ekonomické nezávislosti, modernizaci národní infrastruktury a podpory přímých zahraničních investic.

► Sektor vody a sanitace

Turkmenistán chce inicializovat technicky a finančně udržitelné změny v oblasti vodohospodářství. Turkmenistán se zaměřuje na 4 hlavní složky: 1) Zlepšení zásobování vodou, rozšíření a opravení vodohospodářské sítě, výměna a obnova materiálu. Dílčími komponenty jsou: oprava a výměna pouliční svodů a instalace nových kohoutků; zařízení ke snížení ztráty vody a nákladů na provoz a údržbu, zlepšení kvality vody. 2) Zlepšení hygieny a zdraví. Zlepšení úrovně sanitárních zařízení a hygienické praxe díky odstranění latrín a instalaci zařízení pro mytí rukou ve školách a na trzích s využitím komunitních přístupů; financování nákupu vozidel a zařízení; podpora zdraví a vzdělávání v oblasti hygieny; zlepšení sledování kvality vody a hygieny. 3) Posílení vodohospodářských institucí. 4) Zefektivnění projektového managementu.

► Sektor zemědělství

Turkmenistán je převážně pouštní země s intenzivním zemědělstvím v zavlažovaných oázách. Ačkoli zemědělství tvoří přibližně 7 % HDP, i nadále zaměstnává téměř polovinu práceschopného obyvatelstva. Ve venkovských oblastech žije více než polovina obyvatel. S přispěním státu vznikl projekt na renovaci a modernizaci farmářského vybavení a strojů. Pravdou ale je, že investice do tohoto sektoru ze strany státu jsou příliš malé. Evropská unie asistuje v tomto případě zejména v oblasti vědy a výzkumu a podpory vzdělávání místních farmářů.

V současné době jsou turkmenská vláda a skupina Světové banky v procesu identifikace potenciálních oblastí pro rozvoj. Vzájemná spolupráce se očekává především v oblasti provádění reforem, které by zemi pomohly překonat překážky při jejím dalším rozvoji.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Uzbekistán

Dle dostupných údajů lze v Uzbekistánu sledovat v poslední dekádě stabilní ekonomický růst, který se pohybuje v rozmezí 5 až 8 %. Konkrétně v roce 2018 dosáhl růst HDP hodnoty 5 %. Míra inflace vykazuje vysokou hodnotu 19,2 %. V zemi dle odhadů žije přes 32,7 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 1 300 USD. Běžný účet Uzbekistánu je mírně deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,8	5,3	5,0	5,0	5,5	6,0
HDP/obyv. (USD)	2 124	1 520	1 326	1 560	1 660	1 746
Míra inflace (%)	8,0	12,5	19,2	14,9	12,6	10
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,4	1,7	-0,2	-0,8	-1,3	-1,6
Populace (mil.)	31,6	32,1	32,7	32,9	33,3	33,6
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Evropská unie neuzavřela se zemí žádnou obchodní dohodu.
- ▶ Uzbekistán nefiguruje v žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF) a exportní riziko dle OECD je 5/7.

Vývoz ČR do Uzbekistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	111 547	11,3	174 870	-36,2
8417	Pece průmyslové laboratorní neelektrické	49 159	5,0	16 270	202,1
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	40 790	4,1	15 398	164,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V	33 989	3,5	13 613	149,7
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	33 109	3,4	22 143	49,5
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	31 470	3,2	29 978	5,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	30 162	3,1	22 615	33,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	25 034	2,5	–	–
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	22 591	2,3	1 297	1 641,8
8415	Stroje přístroje klimatizační	22 460	2,3	24 660	-8,9
Celkem TOP 10		400 311	40,7	296 184	35,2
Celkem vývoz		983 532		1 669 356	-41,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Uzbekistánu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	32 216	22,8	35 541	-9,4
5205	Příze bavlněná nad 85 % neupravená pro prodej	15 796	11,2	13 626	15,9
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	13 839	9,8	20 306	-31,8
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	13 643	9,7	–	–
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	11 904	8,4	13 275	-10,3
7601	Hliník surový (neopracovaný)	9 120	6,5	1 060	760,4
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkované	8 829	6,3	9 692	-8,9
0806	Hrozny vinné čerstvé sušené	6 631	4,7	4 320	53,5
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	5 700	4,0	20 396	-72,1
6302	Prádlo ložní, stolní, toaletní, kuchyňské	5 194	3,7	2 776	87,1
Celkem TOP 10		122 872	87,0	120 992	1,6
Celkem dovoz		141 152		161 058	-12,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Rozvoj dopravní infrastruktury a veřejné dopravy Uzbekistánu je jednou ze současných priorit nové uzbecké vlády. Program rozvoje a modernizace inženýrské a dopravní infrastruktury počítá s rekonstrukcí, modernizací a výstavbou více než 1 200 km silnic a dálnic. Program kromě běžných stavebních prací zahrnuje zavádění moderních telematických systémů zejména na dálničních úsecích a na silnicích 1. třídy a stejně tak v rámci probíhající modernizace městské dopravní infrastruktury i v hlavním městě Taškentu a v dalších větších městech. Na celostátní úrovni se postupně realizuje plán modernizace infrastruktury a řízení železniční dopravy (včetně získávání know-how pro zefektivnění mezinárodní železniční přepravy) a letového provozu.

► Energetický průmysl

Monopolním hráčem na trhu, a tudíž i jediným potenciálním partnerem je státní energetická společnost Uzbekenergo, jejíž program modernizace a diverzifikace výroby na období 2015–2019 počítá s realizací více než 30 projektů v celkové hodnotě více než 9 mld. USD. Uskutečňuje se výstavba nových energetických bloků s paroplynovým cyklem o celkovém výkonu 3 GW a rovněž rekonstrukce a modernizace malých a středních vodních elektráren s cílem zvýšení výrobní kapacity na 14 MW. Probíhá výstavba a modernizace přenosových soustav a distribučních sítí, včetně transformátorových stanic, řídicích center ap., přičemž hlavní roli v tomto sehrávají a budou sehrávat mezinárodní uskupení finančních, inženýringových, dodavatelských a výrobních subjektů.

V roce 2018 byla ohlášena výstavba jaderné elektrárny, která bude postavená v Uzbekistánu podle ruského modelu. Stavební práce budou prováděny uzbeckou stranou společně s ruskou státní společností Rosatom. Jaderná elektrárna se bude skládat ze dvou bloků o celkové kapacitě 2,4 gigawattů, stavba bude stát 11 miliard USD. Spuštění prvního bloku je naplánováno na rok 2028. Výstavba elektrárny představuje významnou příležitost pro zapojení českých firem ze segmentu jaderné energetiky do projektu jako subdodavatelů, resp. konzultantů.

► Obranný průmysl

Probíhá postupná modernizace všech úrovní armádních a bezpečnostních složek v souvislosti s posilováním vnější a vnitřní bezpečnosti země. Škála probíhajících a budoucích možných dodávek je poměrně široká, tj. od výbroje a výstroje armádního mužstva a příslušníků bezpečnostních služeb až po technologicky náročné systémy používané jednotlivými druhy pozemních vojsk a letectva (komponenty a náhradní díly pro dříve dodanou leteckou techniku, navigační systémy ap.).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Strategie ekonomického rozvoje prosazovaná novou uzbeckou vládou počítá s rozšířením výrobní základny farmaceutického průmyslu. Podmínkou toho jsou nákupy odpovídajících technologií ze zahraničí. Rozšiřování sortimentu farmaceutické produkce půjde ruku v ruce s nákupy patentů a licencí zahraničních firem (výroba ampulí, injekčních roztoků, suspenzí a tablet). Vládní program rovněž počítá s rozsáhlou modernizací nemocnic a diagnostických center, což předpokládá postupný růst nákupů zdravotnického nábytku a techniky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Rozvoji zemědělské výroby a potravinářskému průmyslu vláda věnuje stále větší pozornost. Je patrná tendence zvyšování produktivity při výrobě základních výstupů živočišné výroby s využitím nových technologií a rovněž formou zlepšování kvality genofondu hovězího dobytka. Nynější program strukturálních reforem, modernizace a diverzifikace zemědělské výroby si kromě jiného klade za cíl i zvýšení stavu hovězího dobytka na 20 mil. kusů, čemuž by měla odpovídat roční produkce mléka 12 mil. tun. V rostlinné výrobě vývoj směřuje ke zkvalitňování sběru a zpracování ovoce a zeleniny. V souladu s plánem rozvoje potravinářského průmyslu na období 2016–2020 probíhá postupná modernizace potravinářských podniků s cílem zvyšování přidané hodnoty jejich produkce, což je vidět např. v pekařském průmyslu, ve výrobě masných výrobků, zavařenin, kvalitních ovocných šťáv a džusů. Existuje zde proto značný potenciál růstu vývozu potravinářských technologií, a to zejména zařízení pro pekárny, masokombináty, sodovkárny a technologie pro skladování potravin.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 9012 - Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9021 - Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9027 - Přístroje pro fyzikální nebo chemické rozbory, na měření, kontrolu viskozity, roztažnosti aj.
	HS 9031 - Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
	HS 9033 - Části, součásti a příslušenství strojů optických, měřících, lékař. ap.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 - Živý hovězí dobytek
	HS 2304 - Pokrutiny, odpad po extrahování sojového oleje
	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8435 - Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
HS 8514 - Elektrické průmyslové, laboratorní pece; ost. zařízení pro tepel. zpracování materiálů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8804 – Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307-9331
	HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8529 – Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Energetický průmysl	HS 8401 – Jaderné reaktory, palivové články pro jaderné reaktory, stroje a přístroje pro oddělování izotopů
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Uzbekistán za posledních deset let zažil poměrně výrazný ekonomický růst, a to zejména díky příznivým obchodním podmínkám pro jeho hlavní vývozní komodity jako je měď, zlato, zemní plyn a bavlna. Dále díky makroekonomickému řízení vlády a omezené účasti na mezinárodních finančních trzích, která jej ochránila od světového hospodářského útlumu. Nicméně země se stále musí vypořádat s řadou výzev například v podobě zhoršující se bezpečnostní situací v sousedním Afghánistánu a rovněž regionálních otázek souvisejících zejména s řízením a využíváním přeshraničních energetických a vodních zdrojů. Uzbekistán musí vyvinout úsilí k minimalizaci zranitelnosti svého hospodářství vůči možným

vnějším šokům, které ovlivňují ceny komodit a očekávaný příliv přímých zahraničních investic a zahraničních úvěrů na financování velkých veřejných investičních programů.

V únoru 2017 uzbecká vláda přijala a začala implementovat strategii národního rozvoje 2017–2021 (Strategy of Actions for the Development of Uzbekistan), která usiluje o stanovení politických, ekonomických a sociálních priorit, včetně opatření k liberalizaci ekonomiky a trvalému udržitelnému růstu.

► Sektor vody a sanitace

V Uzbekistánu proběhl Aral Sea Basin Program Drainage, Irrigation and Wetlands Improvement Project, jehož cílem je zlepšení odvodnění, zavlažování a zlepšení mokřadů. V celé zemi, zejména v povodí řeky Amudarja, je půda slaná a drenážní systémy jsou nedostatečné. Technologie, která se v zemi nejčastěji používá, vede k nadměrné hladině spodní vody a přítomnosti soli v půdním profilu. Projekt si klád za cíl zvýšit produktivitu v zavlažovaném zemědělství, zaměstnanost a příjmy v Karakalpakstánu, jednom z nejchudších regionů ve Střední Asii, dále pak zlepšit kvalitu vody v řece Amudarja skrze bezpečnou likvidaci odpadních vod, zvýšit kvalitu mokřadů, budovat instituce pro zlepšení vodního hospodářství a pro provoz a údržbu závlahových a odvodňovacích systémů a podpořit udržitelné zavlažované zemědělství. Hladina spodní vody byla snížena na přijatelnou úroveň v 90 % oblasti projektu a daří se odsolovat zavlažované pozemky. Dříve nepoužitelná půda je nyní použitelná pro zemědělství, pomáhá vytvářet pracovní místa a příjmy v této oblasti. Uzbecké vysoce decentralizované komunální služby trpí nedostatečnými investicemi a odkládanou údržbou. To má negativní dopad na infrastrukturu, která se díky své zastaralosti stává neefektivní. Kanalizační systémy v Buchaře a Samarkandu jsou více než 40 let staré a bude nutné je brzy vyměnit. Na to reaguje Bukhara and Samarkhand Sewerage Project (2009–2020), který si klade za cíl snížit znečištění odpadních vod a jeho dopady na životní prostředí a zvýšit účinnost a udržitelnost nakládání s odpadními vodami v těchto městech. Toho bude dosaženo prostřednictvím obnovy vybraných úseků kanalizace, rozšířením kanalizace do v současnosti nepřipojených centrálních historických částí, instalací energeticky úsporných zařízení (zejména na přečerpávacích stanicích odpadních vod) a zvýšením kapacity vodních inženýrských sítí.

Příležitostí pro rozvojovou spolupráci v Uzbekistánu využili zástupci českého soukromého sektoru i za podpory Programu B2B České rozvojové agentury. V Uzbekistánu realizovali své podnikatelské záměry zejména v oblasti vody a sanitace, konkrétně v rozvoji čištění odpadních vod.

► Sektor zemědělství

Zde existuje snaha země o zvýšení produktivity, ziskovosti a finanční a environmentální udržitelnosti. Rozvojová strategie 2017–2021 vidí oblast zemědělství jako jednu z priorit pro další rozvoj země. Pozitivní dopad přinesl projekt Rural Enterprise Support Project – Phase II realizovaný 2015–2016, který měl za cíl podpořit zemědělce a zemědělské podniky v sedmi krajích (v nichž žije asi 65 % obyvatel země) a zlepšit zavlažovací systém obnovou infrastruktury určené k zavlažování a odvodňování a vytvořením sdružení uživatelů vody. Finanční prostředky, určené k nákupu zemědělských strojů, zařízení na zpracování, balení, vybavení a materiál obdrželo doposud v rámci projektu 370 zemědělských podniků. V rámci projektu jsou podporovány investice do výsadby ovocných stromů, chovu drůbeže, rybolovu a živočišné výroby. Celkem 36 300 zemědělců bylo proškoleny v oblasti ochrany plodin proti škůdcům, rozvoje živočišné výroby a přípravy podnikatelských plánů.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Vietnam

Vietnam se řadí mezi země, které v poslední dekádě vykazovaly stabilní růst ekonomiky. V roce 2018 činil růst HDP 6,6 %. Inflace vzrostla v roce 2018 na 3,8 % a nadále se bude pohybovat kolem 4 %. V zemi žije zhruba 94,6 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 2 500 USD. Nezaměstnanost se dle dostupných údajů pohybuje mírně nad 2 %. Běžný účet roku 2017 dosahoval hodnoty 5,2 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	6,2	6,8	6,6	6,5	6,5	6,5
HDP/obyv. (USD)	2 172	2 353	2 553	2 788	3 031	3 276
Míra inflace (%)	2,7	3,5	3,8	4,0	4,0	4,0
Nezaměstnanost (%)	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	5,9	5,4	5,2	5,2	5,0	5,0
Populace (mil.)	92,7	93,6	94,6	95,5	96,4	97,3
Konkurenceschopnost	60/138	55/137	77/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V roce 2019 vstoupila v platnost Dohoda o volném obchodu (FTA) mezi Evropskou unií a Vietnamem.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Vietnam umístil na 77. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Vietnamu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8529	Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových	110 119	3,6	870 588	-87,4
8526	Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístř	104 888	3,4	299 313	-65,0
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	99 608	3,2	111 564	-10,7
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	98 826	3,2	108 356	-8,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	81 531	2,6	97 721	-16,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	67 397	2,2	95 089	-29,1
9013	Zařízení s kapalnými krystaly, která nejsou výrobky specifitěji zahrn	63 984	2,1	78 363	-18,3
8448	Zařízení přidavná stavů strojů na sprádání ap.	61 954	2,0	77 556	-20,1
1210	Šišťice chmelové čerstvé sušené apod. lupulin	50 895	1,7	65 582	-22,4
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	49 799	1,6	50 174	-0,7
Celkem TOP 10		789 001	25,6	1 854 306	-57,5
Celkem vývoz		3 084 166		2 429 685	26,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Vietnamu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	4 398 510	20,0	4 085 574	7,7
6404	Obuv se svrškem z materiálů textilních	2 554 866	11,6	2 098 587	21,7
6403	Obuv se svrškem z usně	1 447 551	6,6	1 567 663	-7,7
8542	Elektronické integrované obvody	1 130 065	5,1	1 200 663	-5,9
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	1 072 453	4,9	936 272	14,5
6402	Obuv ostatní z kaučuku plastů	842 539	3,8	799 883	5,3
2825	Hydrazin hydroxylamin soli zásady anorg apod	764 617	3,5	–	–
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	655 253	3,0	707 737	-7,4
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	567 725	2,6	–	–
4202	Kufry aktovky brašny pouzdra kazety vaky apod	533 822	2,4	401 491	33,0
Celkem TOP 10		13 967 401	63,4	11 797 870	18,4
Celkem dovoz		22 037 716		20 375 573	8,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Rozvoj automobilového průmyslu ve Vietnamu je v posledních letech velmi bouřlivý. V roce 2018 se v zemi prodalo 276 tis. automobilových dopravních prostředků (osobní, nákladní vozy a autobusy). Rychlý růst prodeje by měl pokračovat i v dalších letech. V roce 2020 se celkové prodeje odhadují na 400 tis. automobilů a v roce 2035 dokonce na 1,5 milionu automobilů. Růst poptávky po automobilech vychází zejména z růstu kupní síly vietnamské populace, která v roce 2019 dosáhne 96 mil. Počet koupěschopných obyvatel spadajících do střední třídy (s příjmy nad 1000 USD měsíčně) by se měl do roku 2026 zdvojnásobit na 26 mil. Vietnamský automobilový trh nabízí příležitosti nejenom pro české výrobce automobilů, ale také pro subdodavatele a výrobce automobilových součástí.

Současné vysoké celní zatížení a vysoká spotřební daň na osobní vozy neumožňuje masívnější expanzi evropských výrobců automobilů ve Vietnamu. Tato situace se dramaticky změní v roce 2019, kdy by měla vstoupit v platnost dohoda o volném obchodu mezi EU a Vietnamem. U malých a středních vozů, kde nyní ve Vietnamu dovozní clo činí 70–78 %, bude do 10 let sníženo na nulu, u vyšší kubatury vozů nad 3 litry do 9 let, u nákladních vozů (nyní clo 65 %) bude clo eliminováno do 10 let. Náhradní díly pro automobily budou mít progresivnější postup a clo bude zrušeno do 7 let.

► Civilní letecký průmysl

Vzhledem ke geografickému profilu Vietnamu je zde letecká doprava poměrně rozvinutá. Vietnam má k dispozici 5 mezinárodních letišť, 18 domácích letišť a plánuje výstavbu dalších pěti nových letišť. Nové mezinárodní letiště Long Thanh v Ho Či Minově Městě (uvedení do provozu se předpokládá v roce 2025) bude mít kapacitu až 100 mil. pasažérů za rok. V souvislosti s plánovanou výstavbou nových letišť je zde možnost dodávek zařízení pro kontrolu letového provozu, osvětlení ranvejí, simulátorů apod. Nárůst přepravních kapacit vyvolává také poptávku po nových pilotech civilních letadel a jejich výcviku. V této oblasti se mohou české firmy uplatnit jak při výcviku vietnamských pilotů v ČR, tak při budování nových výcvikových center ve Vietnamu.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Pro období 2016–20 Ministerstvo dopravy Vietnamu schválilo projekty pro jednotlivé segmenty dopravy v hodnotě 50 mld. USD. Podle hlavního plánu rozvoje silniční dopravy ve Vietnamu bude do roku 2030 postaveno 20 dálnic s celkovou délkou 6 411 km. Klíčové postavení v nově budovaném dálničním systému bude mít severojižní dálnice mezi Hanojí a Ho Či Minovým Městem v celkové délce 1 941 km s plánovaným rozpočtem ve výši 18,5 mld. USD. Vietnamská velká města mají nedostatečně řešenu otázku veřejné dopravy, proto se potýkají s dopravními zácpami. Příležitost pro české dodavatele tramvají, metra, autobusů či trolejbusů.

V Ho Či Minově Městě probíhá výstavba nového metra. První linka systému sedmi podzemních linek o celkové délce 124 km má být dokončena v roce 2020. Podle stejného plánu mají být do roku 2020 vystavěny i tři jednokolejné nadzemní linky o celkové délce 37 km. Celkový rozpočet projektu je odhadován na 12 mld. USD. Nový systém nadzemní městské kolejové dopravy je budován také v Hanoji. Do roku 2030 má být v provozu celkem osm nadzemních linek. Výstavba jednotlivých linek a jejich součástí je financována

separátně z různých zdrojů, především prostřednictvím ODA a soft loans, poskytnutých zahraničními dárci. Příležitosti pro české výrobce lze spatřovat zejména v případné realizaci subdodávek pro kontraktory, kteří již byli vybráni pro stavbu jednotlivých linek, resp. stanic, či dodávky vozového parku atd.

Vzhledem ke značně zastaralému vozovému parku dopravních podniků v Hanoji a Ho Či Minově Městě je plánována rozsáhlá obměna většiny užívaných autobusů. Rostoucí poptávku po nových autobusech lze očekávat i s postupným zaváděním systému rychlé autobusové dopravy BRT v Hanoji a Ho Či Minově Městě. Po vstupu v platnost FTA EU-Vietnam na konci roku 2019 se podstatně zvýší vývozní příležitosti i pro české výrobce autobusů.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Vietnam má bohaté a rozmanité zásoby nerostných surovin zahrnující skupinu paliv (ropa, plyn, uhlí), rudy železa, chromu, titanu, manganu, minerály neželezných kovů (bauxit, cín, měď, olovo, zinek, anti-mon, molybden); skupinu vzácných minerálů (zlato, drahé kameny); minerály pro chemické a průmyslové využití (apatit, kaolin, sklářské písky) a skupinu nerostů pro výrobu stavebních materiálů (vápenec, stavební kámen, dlažební kostky). Vládní energetická strategie na léta 2016–2030 („Power Masterplan VII“) počítá s nárůstem podílu uhlí na výrobě elektrické energie. Zejména v severních oblastech Vietnamu bude využíváno převážně uhlí vytěžené z domácích zásob. Řada českých firem disponuje stroji, zařízeními i originálními technologiemi na těžbu uhlí, jeho dopravu, měření kvality apod., z nichž některé již do Vietnamu tradičně dodávají. Kromě toho mají velký exportní potenciál také zařízení pro těžbu vápence a sklářské technologie k využití bohatých ložisek sklářských písků.

► **Elektrotechnika**

Vietnam v souvislosti s plánovaným hospodářským růstem rozvíjí i progresivní obory, jako je elektrotechnický průmysl. Proto existuje poptávka po pecích na výrobu křemíkových materiálů; roste požadavek i na další vyspělé technologie ve výzkumu a vývoji a stát přijal opatření k jejich dovozu za zvýhodněných podmínek. Význam vývozu tohoto oboru souvisí zejména s aktivitami nadnárodních společností, které působí v obou zemích a realizují dodávky dílů mezi svými výrobkami v ČR a Vietnamu.

Pokud jde o vodiče a kabely, exportní příležitost představují především některé speciální typy kabelů pro využití např. při stavbě lodí, kabely zpomalující hoření používané v dolech a ostatní kabely pro extrémní podmínky, které se vyskytují např. v jaderné energetice nebo ropném průmyslu, nebo kabely pro rozvod vysokého napětí 110 kV. Ostatní typy vodičů a kabelů jsou vyráběny na domácím trhu.

► **Energetický průmysl**

Vietnam plánuje celé spektrum nových energetických celků – tepelné elektrárny i elektrárny využívající obnovitelné zdroje (voda, vítr, biomasa). Národní energetická strategie počítá s nárůstem celkové instalované kapacity ze současných 48 GW (2018) na 96 GW v roce 2025 a 130 GW v roce 2030, což bude vyžadovat investice do výroby a rozvodu elektřiny v celkové hodnotě 148 mld. USD. V energetickém mixu dojde ke zvýraznění podílu tepelných elektráren (zejména uhelných). Podíl uhelných elektráren v energetickém mixu vzroste ze současných 37 % na 55 % v roce 2030 a podíl plynových elektráren na 17 %. Plánovaná výstavba dvou jaderných elektráren byla v roce 2017 zastavena. Do roku 2030 se postaví 13 300 km linek vysokého napětí 500 kV a 26 500 km linek 220 kV.

Strategie rozvoje obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 počítá s dynamickým růstem produkce elektřiny z obnovitelných zdrojů. Celková výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů by se měla do roku

2030 více než ztrojnásobit. Vzhledem k téměř vyčerpanému hydro-potenciálu pro výstavbu velkých vodních elektráren je v následujících letech plánována zejména výstavba malých vodních, solárních a větrných elektráren. České firmy mají značný potenciál v tomto odvětví, např. ve výrobě a exportu malých vodních elektráren, dále mají know-how na produkci kogeneračních jednotek využívajících jako palivo biomasu nebo odpad, úspěšně vyváží větrné elektrárny a mohou zúročit své zkušenosti, získané díky nedávnému boomu solárních systémů na českém trhu. Příležitosti pro zapojení českých firem nabízí také ropný a plynárenský sektor. Vietnam plánuje výstavbu své třetí rafinerie s kapacitou 8 mil. tun ropy ročně a výstavbu tří nových plynovodů v celkové délce 880 km.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl není ve Vietnamu příliš rozvinutý a Vietnam proto musí většinu produktů chemického průmyslu dovážet. Vietnam ročně dováží chemikálie a chemické výrobky za zhruba 6,5 mld. USD, plastické hmoty a výrobky z nich za 9,5 mld. USD. Přestože má Vietnam v provozu dvě rafinerie ropy a další staví, návazná výroba polymerů a dalších chemických výrobků není dostačující a v hojně míře jsou tyto komodity dováženy, mj. i z ČR. Velké vývozní příležitosti nabízí také rozsáhlý sektor agrochemie, kde Vietnam pokrývá dovozem 70 % své spotřeby močoviny a 100 % spotřeby fosfátů.

Prioritou vládní strategie průmyslového rozvoje do roku 2025, s výhledem do roku 2035, je rozvoj základní chemie, petrochemie, výroba technických plastů a gumy; po roce 2025 bude upřednostňován rozvoj farmaceutického průmyslu. Strategie také počítá se zpřísněním opatření na ochranu životního prostředí v chemickém průmyslu a s rozsáhlými investicemi do vzdělání a technologií pro zavedení standardů pro znečištění vody a emise.

► ICT

Sektor informačních technologií je ve Vietnamu prudce rostoucím odvětvím a stává se odvětvím klíčovým. Jeho rozvoj je vládní prioritou. Systém vládních politik a strategií pokrývá všechny sektory ICT. Příležitosti pro české firmy se nabízejí např. v oblasti rozvoje e-governmentu a v dalších oblastech definovaných v Národním programu pro rozvoj IT aplikací ve státní správě do roku 2020. Ve Vietnamu vzrůstá poptávka po službách českých firem v oblasti ICT a současně je zájem českých firem o pronikání na místní trh. Konkrétně je zájem o různé aplikace v energetice nebo vojenství. V posledních letech roste zájem o české technologie z oblasti kybernetické bezpečnosti.

► Nábytkářský průmysl

Více než 80 % prodaného nábytku ve Vietnamu pochází z dovozu. Dle marketingových statistik představuje v posledních letech nábytek dovezený ze zemí EU 40 % celkového dovozu nábytku do Vietnamu. Při velikosti trhu s více než 95 miliony obyvatel a setrvalém ekonomickém růstu je Vietnam slibným trhem i pro české nábytkáře. Vzrůstá poptávka zejména po luxusním interiérovém nábytku. Vietnam je také velkým dovozcem materiálu pro nábytkářský průmysl. Ročně doveze 70–80 % své spotřeby dřeva v nábytkářském sektoru.

► Obranný průmysl

Vývoz speciálu (radary, palné zbraně, munice) tvoří velmi významnou část českého exportu do Vietnamu. Kromě uvedených komodit má Vietnam zájem o české trenážéry pro pěchotu a letecké simulátory. České firmy se chtějí účastnit i generálních oprav letadel L-39 používaných vietnamským letectvem. Vietnam

současně potřebuje modernizovat starou ruskou techniku (radary, tanky apod.). Vedení vietnamské armády se snaží diverzifikovat dodavatele obranné techniky, což dává příležitost i českým firmám. Výhodou je i řada vysoce postavených vojenských odborníků, kteří v minulosti studovali v ČR.

► Sklářský a keramický průmysl

České sklo má v zemi stále věhlas, dováží se broušené i lisované domácí. Podle statistik za rok 2018 byla tato položka na 8. místě v českém exportu do Vietnamu s hodnotou překračující 2,6 mil. USD. Současně s ohledem na místní zdroje nerostných surovin a zejména sklářských písků je evidován zájem o dovoz českých sklářských technologií. Sklářský průmysl ve Vietnamu vyrábí téměř všechny druhy běžného skla, ale nedostává se mu technologií a dovedností pro výrobu špičkových skleněných výrobků. Proto lze nové příležitosti pro české firmy spatřovat zejména v segmentu luxusního designového skla, které se ve Vietnamu nevyrábí.

► Služby

České firmy mohou ve Vietnamu uspět v celé řadě technických a inženýrských služeb poskytovaných v souvislosti s realizací velkých energetických celků, kdy české firmy nebudou v pozici EPC či dodavatelů technologií, ale budou pomáhat vietnamským partnerům v rámci technické a inženýrské pomoci. Dalšími perspektivními službami pro vietnamský trh jsou geologické a projektové služby a v poslední době je patrný narůstající význam finančních a bankovních služeb, kde již české firmy ve Vietnamu úspěšně působí. Velmi dobrý potenciál pro uplatnění českých firem je ve Vietnamu také v oblasti ICT služeb a softwaru. Nové příležitosti nabízí také prudký rozvoj e-commerce a digitální ekonomiky.

► Stavební průmysl

Perspektivní obor zejména z pohledu velkého přírodního bohatství Vietnamu, kde se nachází vápence, železné rudy, bauxit aj. Ve Vietnamu je velká poptávka po technologiích na zpracování nerostů a výrobu stavebních hmot; jako exportní komodita připadají v úvahu cementárny, kaolinky, drtičky kamene, technologie na výrobu cihel apod. Další perspektivní položkou jsou jeřáby. Plánuje se modernizace a výstavba nových mořských přístavů.

► Strojírenský průmysl

Vietnamské státní podniky mají zastaralou strojní základnu a je plánována její obměna. Jako perspektivní se jeví i dodávky do nových privátních závodů budovaných vietnamskými podnikateli a zahraničními investory. Ve Vietnamu je velká poptávka po obráběcích strojích, zájem je i o kompletní linky pro potravinářský průmysl, balící stroje apod. Vietnam v roce 2018 dovezl stroje a zařízení v hodnotě 34 mld. USD.

► Textilní a obuvnický průmysl

Vietnam je stále tradiční výrobce oděvu a obuvi, které patří mezi nejdůležitější exportní komodity. Tradice dodávek českých textilních strojů stále trvá a je zde předpoklad dalších vývozů. Přetrvává zájem o přízi a papír. Podle údajů Vietnam Textile and Apparel Association působí v současné době v textilním a oděvním průmyslu asi 3 700 podniků, z toho ve výrobě oděvu 70 %, ve výrobě látek 17 % a 4 % v barvení tkanin. Vietnamské podniky v textilním odvětví mají naléhavou potřebu obnovy strojního zařízení a nových technologií, stejně jako hledání nových materiálů kvůli požadavkům nadcházejících obchodních dohod, jichž je Vietnam členem. Většina současných strojů a technologií byla dovezena z Číny.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Podle statistik OSN je Vietnam ve skupině zemí, které mají nedostatek čisté vody a mají řadu zdrojů znečištění ŽP. V zemi chybí efektivní odpadové hospodářství, je čištěno jen 10 % odpadní vody (v průmyslu jen 4 %), 40–70 % populace nemá kanalizaci, jejíž dobudování si vyžádá do roku 2025 zhruba 8,3 mld. USD. Vietnamský průmysl denně vyprodukuje 7 mil. tun tuhého odpadu a domácnosti dokonce 23 mil. tun. Sběr odpadu ve městě dosahuje 82 % a na venkově jen 50 %. Jen 53 % nemocnic zpracovává nebezpečný odpad bezpečným způsobem. Téměř veškerý komunální odpad je ukládán na skládky. V současné době existuje v zemi 458 skládek odpadu, ale 337 z nich nemá potřebnou pozemní separaci ani přiměřené vrchní zakrytí a nesplňuje tak hygienické normy. Pouze ve velkých městech, jako je HCMC a Hanoj, jsou stávající skládky s využitím zahraniční pomoci postupně modernizovány a vybavovány nejnovějšími technologiemi, nicméně stále existuje naléhavá potřeba výstavby dalších čističek zejména komunálních odpadních vod a zařízení na likvidaci tuhého komunálního odpadu.

Vodohospodářská zařízení jako úpravní pitné vody, čističky odpadních vod, zařízení na odsolování a další úpravu vody atp. jsou velmi perspektivní komodity vývozu do Vietnamu. Vietnam nedosahuje mezinárodních standardů v oblasti ŽP, vláda přijala koncepční materiály, ale chybí finanční prostředky. Každoroční záplavy zapříčiňují ohromné škody nejen na majetku. Protipovodňové zařízení, zátaras jsou žádanou položkou ve Vietnamu. Potenciální exportní komoditou jsou i spalovny městského odpadu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Vietnam je trh s obrovským potenciálem pro odbyt farmaceutických výrobků, zdravotnických prostředků a zdravotnické techniky. Výdaje na zdravotnictví trvale rostou. Zatímco v roce 2002 činily jen 4,4 % HDP, v roce 2018 dosáhly již 8 % HDP. Vietnam rovněž masivně investuje do výstavby nových nemocničních zařízení. V roce 2018 vzrostl celkový počet nemocnic ve Vietnamu na 1 451 (z toho 15 % soukromých). S ohledem na velkou populaci Vietnamu (95 mil.) se však jedná stále o nedostatečné počty, obsazenost lůžek přesahuje 200 %. V zemi existuje nenasyčená poptávka u léků (v místě se vyrábí jen 50 % spotřeby). Výroba vyspělé zdravotnické techniky je také jen v začátcích. V roce 2018 dosáhl trh s farmaceutickými výrobky objemu 5,9 mld. USD s průměrným ročním přírůstkem okolo 14 %. Ve stejném roce byly dovezeny farmaceutické výrobky a materiál za 3 mld. USD. Výroba zdravotnických zařízení a high-tech medicínských řešení není příliš rozvinuta. Celková velikost trhu zdravotnických zařízení je ve Vietnamu odhadována na 1 mld. USD, z toho 90 % pochází z dovozu. Kromě vybavení nemocnic, resp. zdravotnických prostředků obecně a farmaceutických výrobků představují obchodní příležitosti pro české firmy např. i dodávky zdravotnických informačních systémů, transfer technologií, nebo vzdělávací a školicí programy pro různé úrovně vietnamského zdravotnictví.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství zaměstnává 40 % obyvatel, modernizace a mechanizace zemědělství je jednou z priorit země. Je zde poptávka po technologiích pro zpracování cukrové třtiny (mlýnice, energetické jednotky) a chemikáliích pro výrobu cukru. Další perspektivní položkou jsou technologie pro ustájení skotu a prasat nebo zavlažovací systémy. Vietnam ročně dováží mléko a mléčné výrobky za 1 mld. USD. Z mléčných výrobků je perspektiva vývozu sušeného mléka a syrovátky a dále se objevují poptávky po českém ovoci. Potravinářské výrobky podléhají přísným schvalovacím procesům. ČR je na seznamu schválených zemí k dovozu potravin rostlinného původu, ale každá jednotlivá položka musí projít dodatečným schválením ministerstva zemědělství (Department of Plant Protection). Další významnou dovozní položkou Vietnamu

je hnojivo a krmivo pro zvířata. Většinu potravinářských komodit Vietnam vyváží v nezpracované podobě, proto vláda hledá možnosti k produkci potravinářských výrobků s vyšší přidanou hodnotou. V zemi existuje poptávka po konzervárnách, linkách na zpracování masa, ryb a koryšů, je zájem o související balicí stroje a v neposlední řadě stále trvá poptávka po pivovarech. V zemi existují stovky malých pivovarů i několik velkých včetně zahraničních investic. Spotřeba piva neustále roste s ročním přírůstkem 6,5 %, Vietnam je v růstu spotřeby piva na prvním místě v jihovýchodní Asii. Existuje již probíhající vývoz českých pivovarnických technologií do Vietnamu, ale lze očekávat další nárůst tohoto vývozu.

► Zpracovatelský průmysl

S rychlým růstem vietnamské populace a jejího disponibilního příjmu lze očekávat růst poptávky po spotřebních produktech. V tomto segmentu se ve Vietnamu velmi dobře daří českým hračkám. Čeští výrobci také každoročně vyváží do Vietnamu poměrně velké objemy svítidel, což souvisí se stavebním bohem a perspektivou dalšího rozvoje bytové a kancelářské výstavby.

► Železniční a kolejová doprava

Vietnam potřebuje modernizovat železniční svršky i vozový park (vagony, lokomotivy). Lze proto očekávat trvalý nárůst poptávky po lokomotivách, kolejových vozech, součástech vozidel nebo po materiálu. S velkými investicemi do železniční dopravy počítá i vládní strategie pro rozvoj vietnamské železnice do roku 2020 s výhledem do roku 2050. Plánované investice jsou zaměřeny především na modernizaci a rekonstrukci stávajících železnic. Mimo jiné je plánována vysokorychlostní trať z Hanoje do HCMC v délce 1 555 km s rozchodem 1 435 mm. Stavba prvního úseku železnice by měla být zahájena v roce 2020. Nové investice do výstavby městských systémů kolejové dopravy plánují města Hanoi, Ho Či Minovo Město a Danang. V Hanoji bude do roku 2030 vybudováno celkem 8 linek nadzemní kolejové dopravy v celkové délce 318 km (2 linky již ve výstavbě), v Ho Či Minově Městě 7 linek metra (2 linky již ve výstavbě) a 3 nadzemní kolejové linky v celkové délce 173 km a v Danangu 3 linky metra a 2 tramvajové linky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 - Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 - Mléko (sušené)
	HS 0403 - Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 - Surovátka
	HS 0511 - Býčí sperma
	HS 1107 - Slad i pražený
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 3101 - Živočišná nebo rostlinná hnojiva, též smíchaná nebo chemicky upravená
	HS 4104 - Kůže vyčiněné dobytka hovězího koní aj. lichok

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Civilní letecký průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
Obranný průmysl	HS 8526 – Příst. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel	
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5911 – Výrobky zboží textilní pro technické účely
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
	HS 8448 – Zařízení přídavná stavů strojů na spřádání ap.
	HS 8451 – Stroje na praní žehlení barvení apod. látek příze
	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
HS 8453 – Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Sklářský a keramický průmysl	HS 7007 – Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7008 – Izolační jednotky z několika skleněných tabulí
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
Elektrotechnika	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8515 – Přístroje pro pájení svařování laserové aj.
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8529 – Části přístrojů vysílacích, přijímacích, televizních, rozhlasových
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
Stavební průmysl	HS 8538 – Části přístrojů k ochraně ap. obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 4403 – Surové dřevo, též odkorněné, zbavené dřevní bělí nebo nahrubo opracované
	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 8428 – ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Chemický průmysl	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 3206 – Ost. barviva, anorganické výrobky používané jako luminofoxy
	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 3926 – Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914
Strojírenský průmysl	HS 6909 – Keramické zboží pro laboratorní, chemické aj. technické účely
	HS 8207 – Vyměnitelné nástroje pro ruční nástroje a nářadí
	HS 8208 – Nože a řezné čepele pro stroje nebo mechanická zařízení
	HS 8455 – Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8461 – Obráběcí stroje k hoblování, obrázení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3002 – Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
Nábytkářský průmysl	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 4408 – Listy na dýhování, překližky, ap., rozřezané, krájené nebo loupané ap., <6 mm
Zpracovatelský průmysl	HS 9403 – Ost. nábytek a jeho části a součásti
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 4818 – Toaletní papír, kapesníky, čistící ubrousky, ručníky, ubrusy aj. z papíru.
	HS 4911 – ost. tiskařské výrobky, včetně tištěných obrazů a fotografií
	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky
	HS 9405 – Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
Služby	HS 9609 – Tužky (jiné než čísla 9608), pastelky, kreslicí uhle, psací a kreslicí křídly aj.
	CPA 42 – Inženýrské stavby a jejich výstavba
	CPA 62 – Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
	CPA 63 – Informační služby
	CPA 64 – Finanční služby, kromě pojištnictví a penzijního financování
CPA 71 – Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy	

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: LMIC

Vietnam zažil rozvojový úspěch. Politické a ekonomické reformy (Đoi Moi) zahájené v roce 1986 posunuly jednu z nejchudších zemí na světě (s příjmem na obyvatele cca 100 USD) do kategorie středně příjmových zemí (průměrný příjem na hlavu činil 2 500 USD v roce 2018). Růst vietnamského HDP na osobu patřil mezi nejrychlejší na světě, od roku 1990 v průměru 5,5 % ročně. Sociální výsledky se významně plošně zlepšily. Podíl lidí žijících v extrémní chudobě dnes klesl z více než 50 procent na počátku roku 1990 na současná 3 %. Nejenom příjmy jsou vyšší, ale vietnamská populace je vzdělanější a dožívá se vyššího věku než většina zemí s podobným příjmem na osobu. Přístup k základní infrastruktuře se také výrazně

zlepšil. Elektřina je nyní k dispozici pro téměř všechny domácnosti (až do roku 1993 byla k dispozici pro méně než polovinu obyvatel). Přístup k čisté vodě a moderní kanalizaci vzrostl z méně než 50 % všech domácností na více než 90 %. Vietnamská Socio-Economic Development Strategy (SEDS) 2011–2020 klade důraz na strukturální reformy, udržitelnost životního prostředí, sociální spravedlnost, a vznikající problémy makroekonomické stability.

Rozvojová spolupráce hraje ve Vietnamu stále důležitou roli. Mezi lety 1990 a 2017 obdržel Vietnam financování od bilaterálních a multilaterálních donorů ve výši 55 mld. USD, průměrně 2 mld. USD ročně. Přestože Vietnam dosáhl úrovně středně příjmových zemí, celková úroveň země je stále poměrně nízká. V roce 2017 se Vietnam podle Indexu lidského rozvoje (Human Development Index) nacházel na 116. místě ze 188 zemí.

► Sektor zemědělství

Zemědělství stále zaměstnává více než 40 % pracovních sil. V zemědělství je výrazně nižší produktivita práce než v sektoru průmyslu a služeb. Budoucí zisky ze strukturální transformace by mohly být značné. Transformace ze státního do soukromého vlastnictví ekonomiky je ještě méně pokročilá. Stát má stále příliš velký vliv na přidělování pozemků a kapitálu, což vede k ekonomické neefektivnosti. Úprava role státu na podporu konkurenčního soukromého sektoru pod vedením tržní ekonomiky zůstává velkou příležitostí. Světová banka usiluje o podporu transformace zemědělství prostřednictvím velkého projektu Sustainable Agriculture Transformation Project (2015–2020).

► Sektor vody a sanitační

Přístup k čisté vodě a moderní kanalizaci vzrostl z méně než 50 % všech domácností v roce 1990 na více než 90 % v současnosti. Stále však existují obrovské rozdíly v přístupu k čisté vodě ve venkovských oblastech a ve městech. Zatímco na venkově má přístup k čisté vodě zhruba 80 % domácností, ve velkých městech je to 96 %. V oblasti sanitační je situace poněkud horší. Přístup k moderní kanalizaci má pouze 78 % obyvatel (94 % v městských oblastech a 70 % na venkově). Řada velkých zahraničních donorů (Světová banka, ADB) financuje ve Vietnamu projekty v oblasti vody a sanitační. Například projekt Světové banky Red River Delta Rural Water Supply and Sanitation Project (2005–2013) umožnil přístup k čisté vodě téměř 1,3 milionu lidí. Domácnosti získaly přístup k půjčkám s nízkým úrokem na výstavbu nebo sanaci více než 48 tis. hygienických toalet a hygienických zařízení, čímž se zvýšil podíl domácností s hygienickými toaletami z 25 % na 87 %. Vietnam chce i nadále v těchto projektech pokračovat.

► Sektor infrastruktury

Přístup k elektřině má v současné době 95 % obyvatel. Každý den za posledních deset let bylo 9 000 lidí ve Vietnamu poprvé připojeno k elektrické síti. Vietnam zvýšil svoji kapacitu výroby energie z 12 tis. MW v roce 2005 na 48 tis. MW v roce 2018. V rámci Second Rural Energy Project získalo více než 2,7 milionu lidí v některých z nejchudších oblastí Vietnamu přístup k elektřině tím, že bylo připojeno do národní elektrické sítě. Více než 90 % obyvatel je nyní propojeno silnicemi sjízdnými za každého počasí. Third Rural Transport project, realizovaný ve 33 provinciích propojil jedny z nejtěžších horských oblastí severního Vietnamu. Vietnam dává průměrně 4,5 % HDP do silniční infrastruktury, což vytváří prostor pro růst ekonomiky a pozvedá zbývající obyvatelstvo z chudoby. To dává prostor na návazné infrastrukturní projekty.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Přehled oborových
příležitostí

AUSTRÁLIE A OCEÁNIE

Austrálie

V poslední dekádě hodnoty hospodářského růstu Austrálie fluktovaly v rozmezí od 2 % do 4,5 %. V roce 2018 Austrálie dosáhla hospodářského růstu 3,2 % a výhledově je předpokládán růst kolem 2,8 %. Míra inflace se pohybovala v roce 2018 na hodnotě 2,2 %. Celková populace Austrálie v roce 2018 byla odhadována na 25, 2 mil. obyvatel. HDP na obyvatele činil v roce 2018 zhruba 56,7 tisíc USD. Nezaměstnanost byla v roce 2018 na úrovni 5,3 %.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,6	2,2	3,2	2,8	2,7	2,6
HDP/obyv. (USD)	51 861	55 692	56 698	57 203	59 229	61 047
Míra inflace (%)	1,3	2,0	2,2	2,3	2,5	2,5
Nezaměstnanost (%)	5,7	5,6	5,3	5,0	5,0	4,9
Bilance běžného účtu (mil. USD)	-41,4	-36	-39,5	-45,7	-45,6	-45,3
Populace (mil.)	24,4	24,8	25,2	25,6	26	26,5
Konkurenceschopnost	22/138	21/137	14/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ V polovině roku 2018 byla zahájena jednání o Dohodě o volném obchodu (Free Trade Agreement – FTA). Dohody o volném obchodu mají za cíl poskytnout obchodním a investičním vztahům nový rámec s komplexními pravidly. Českým exportérům a investorům usnadní přístup na australský trh zmírněním celních, certifikačních a dalších bariér.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadila Austrálie 14. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Austrálie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 682 076	28,3	3 229 854	-17,0
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané, i hoblov. apod., > 6 mm	662 523	7,0	585 299	13,2
8525	Přístroje vysílací pro rozhlas, televizi apod.; kamery	558 080	5,9	570 558	-2,2
8411	Motory proudové, pohony turbovrtulové a ostatní plynové turbíny	381 533	4,0	434 831	-12,3
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	296 028	3,1	261 760	13,1
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	245 714	2,6	218 501	12,5
4911	Výrobky tiskařské ostatní vč obrazů rytin aj.	194 460	2,1	101 813	91,0
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	181 091	1,9	161 344	12,2
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	159 742	1,7	97 237	64,3
1905	Zboží pekařské, pečivo, oplatky, rýžový papír, apod.	137 567	1,5	146 872	-6,3
Celkem TOP 10		5 498 814	58,0	5 808 069	-5,3
Celkem vývoz		9 484 447		10 106 899	-6,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Austrálie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5101	Vlna nemykaná nečesaná	2 763 794	67,3	2 426 433	13,9
7118	Mince	158 811	3,9	112 293	41,4
9019	Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje	112 650	2,7	78 791	43,0
0201	Maso hovězí čerstvé chlazené	104 850	2,6	93 278	12,4
2701	Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého	100 567	2,4	–	–
7502	Nikl nezpracovaný	87 048	2,1	74 628	16,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	86 514	2,1	104 501	-17,2
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	86 396	2,1	94 121	-8,2
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	78 249	1,9	70 115	11,6
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	28 033	0,7	16 400	70,9
Celkem TOP 10		3 606 912	87,9	3 070 560	17,5
Celkem dovoz		4 105 409		3 772 181	8,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Jedním z nejdůležitějších, bohatství generujících a exportně nejvýkonnějších odvětví v Austrálii je průmysl těžební, kde je zaměstnáno téměř 220 tis. pracovníků. Zisky z těžebního a ropného průmyslu jsou největším příspěvkem do ročního růstu HDP australské ekonomiky. Austrálie je významným světovým exportérem celé řady nerostných surovin (zemní plyn, bauxit, železná ruda, hliník, zlato, stříbro, uhlí, nikl). Základnou těžebního průmyslu je Západní Austrálie (45 % celkového objemu), významná je však též těžba v Queenslandu (23 %) a Novém Jižním Walesu (16 %). V současné době je sice již těžební průmysl za fázi největšího boomu, nicméně dle odhadů by měl do roku 2020 i nadále růst, a to o 6 % ročně. V roce 2020 by mohla být Austrálie největším vývozcem zkapalněného zemního plynu.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

V celosvětovém měřítku je Austrálie lídrem v nákladní železniční přepravě, má sedmou nejdelší železniční trať na světě (40 tis. km). Většina železniční infrastruktury je ve vlastnictví australské vlády, jednotlivými dopravci jsou ale soukromé společnosti. Nové technologie jako vlaky bez strojvedoucích, nové druhy oceli pro železnici, vyšší nápravová nosnost nebo zvýšená bezpečnost jsou vítané. V dlouhodobém horizontu se očekává nárůst objemu nákladní železniční dopravy na dvojnásobek do roku 2030 a trojnásobek do roku 2050. Na poli osobní přepravy železnice zaznamenává dynamický růst. Ve výhledu dalších 20 let se očekává růst o 40 %. Výsledkem těchto předpokladů je potřeba investic do kolejové dopravy, kde například po dobu dalších 20 let bude nutné každý rok uvést do provozu 300 nových železničních vagonů pro osobní přepravu. Rozvíjí se rovněž lehká kolejová doprava v jednotlivých městech a mnohá australská města (Sydney, Canberra, Perth, Hobart a další) jsou v různých stádiích plánování tramvajových linek. V roce 2018 byly vládou navrženy a schváleny nové infrastrukturní projekty: vybudování dráhy Sunshine Route na letišti v Melbourne (5 mld. AUD), North West Link, Melbourne – propojení Eastern Freeway a M80 Ring Road (1,75 mld. AUD), zavedení železničního spojení na Monash University (475 mil. AUD), zdvojení vlakové dráhy Port Botany (400 mil. AUD) a výstavba mostu Shoalhave v Nowra (155 mil. AUD), Pacific Highway – obchvat Coffs Harbour (971 mil. AUD). Vybudování dosud chybějící vysokorychlostní železniční trati, která by měla spojit Brisbane, Sydney, Canberru a Melbourne je zatím plánováno až na rok 2035. Uvažuje se také o vybudování spojení mezi Brisbane a Melbourne bez průjezdu Sydney, které by urychlilo dopravu o 7 hodin a zkrátilo cestu o 170 km.

Do roku 2030 by se měla o 50 % zvýšit velkoobjemová nákladní námořní doprava a stoupá také počet cestujících v námořní dopravě.

Příležitosti nabízí i rozvinutý letecký průmysl v oblasti výroby komponent letadel, zařízení letišť či výcviku, oblíbené jsou letouny pro rekreační létání.

Z důvodu stávající nedostatečné kapacity letiště Kingsford Sydney Airport je ve výstavbě nové letiště Western Sydney Airport s plánovaným otevřením v roce 2016. Projekt ve výši 5,3 AUD zajišťuje vládou vlastněná společnost. V roce 2031, pět let po otevření, by mělo letiště nabídnout 28 000 nových pracovních míst.

► Energetický průmysl

Austrálie má největší světové zásoby uranu, velké zásoby uhlí a zemního plynu, a to jak konvenčního, tak i břidlicového. Austrálie je devátým největším světovým producentem energie, což představuje zhruba 2,4 % světové výroby energie. Austrálie je v současné době jedním z největších světových vývozců uhlí a uranu a je druhým největším vývozcem zkapalněného zemního plynu (LNG). Austrálie má k dispozici různorodé obnovitelné zdroje energie (vítr, sluneční energie, energie vodní). Celková spotřeba energie stoupá se zvyšujícím se počtem obyvatel a rozvojem ekonomiky. Austrálie je dvacátým největším světovým konzumentem energie a je na 17. místě pokud se jedná o spotřebu energie per capita. Energetika generuje 5–7 % HDP, je v ní zaměstnáno 170 tis. osob a export přináší 71,5 mld. AUD., V roce 2018 nedošlo ke schválení národní energetické koncepce (National Energy Guarantee – NEG), rozvoj energetiky tak nadále zůstává v pravomoci jednotlivých států a teritorií. Austrálie se i díky neexistenci dlouhodobé koncepce stala ze země s nejnižšími cenami elektřiny zemí s cenami nejvyššími, federální vláda usiluje o snížení cen elektřiny pro koncové spotřebitele, snižování emisí je až druhotným cílem. V roce 2017 obnovitelné zdroje představovaly 15 % podíl na výrobě elektřiny.

► Kovožpracovatelský průmysl

V Austrálii se nacházejí největší zásoby železné rudy na světě (přes 50 mld. tun), přičemž 90 % těchto zásob se nachází v Západní Austrálii. Z tohoto důvodu je zde rozvinutý ocelářský průmysl. V zemi se kromě železa těží také měď, zlato, nikl, mangan, hořčík nebo zinek. Tyto kovy jsou rovněž zpracovávány na území Austrálie.

► Obranný průmysl

V souladu s Bílou knihou obrany 2016 (2016 Defence White Paper), která představuje komplexní dlouhodobý plán v oblasti obrany s předpokládaným výhledem až do roku 2035 a s investičním plánem, který určuje vládní strategii v oblasti financování obrany, by výdaje na obranu ve finančním roce 2020–2021 měly dosáhnout 2 % HDP (tj. 42,4 mld. AUD). Austrálie je tradičně na 12.–13. místě na světě ve výši výdajů na obranu. V rámci desetiletého plánu by se nové investice do obrany měly do roku 2026 vyšplhat na částku 195 mld. AUD. Austrálie počátkem roku 2018 představila exportní strategii, která jí má v příští dekádě napomoci dostat se mezi první desítku světových vývozců vojenského materiálu.

► Stavební průmysl

Stavební průmysl v Austrálii byl až dosud jedním z nejrychleji rostoucích sektorů s růstem jen v rezidenční výstavbě během roku 2018 ve výši 9,3 %. Dle prognóz má nicméně dojít k poklesu rezidenční výstavby až o 25 % do roku 2025. Pro australskou vládu zůstávají investice do infrastruktury nadál jednou z jejích priorit.

► Textilní a obuvnický průmysl

V oblasti textilního průmyslu import převyšuje export zhruba trojnásobně. Země vyváží zejména vlnu a bavlnu a výrobky z těchto materiálů. Dováží se naopak textil a obuv, přičemž většina textilního zboží je importována z asijských zemí. Tradiční originální česká textilní výroba má šanci zaujmout vzhledem ke své unikátnosti (např. klobouky).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Austrálie, která má i přes nedostatek vodních zdrojů v některých částech země rozvinutou vodohospodářskou strukturu, pokračuje v budování zavlažovacích systémů, přehrad, desalinačních zařízení atd. Hlavními výzvami pro australské vodohospodáře je rostoucí poptávka, klimatické změny (pokračující několikaleté sucho, které v roce 2018 značně postihlo farmáře) a populační růst. S tím souvisí nutnost zlepšit účinnost procesů prostřednictvím nových technologií a inovací, rozšíření infrastruktury a zajištění bezpečných zdrojů pitné vody.

Odpadní průmysl zůstává sektorem vyžadující dlouhodobé a konstruktivní řešení z důvodu čínského zákazu dovozu odpadu. V lednu 2018 Čína uvalila zákaz na dovoz 24 typů odpadu, což se dotýká 600 000 tun australského odpadu ročně. V reakci na změnu této politiky, ale i všeobecnou potřebu udržitelnosti, Austrálie následně v roce 2018 publikovala národní strategii ke zpracování odpadu (National Waste Policy), která si mimo jiné klade za cíl omezení produkce odpadu na jednoho obyvatele až o 10 %, ambiciózní je také snaha o recyklaci až 80 % veškerého odpadu do roku 2030 (momentálně je recyklováno 58 % odpadu).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Austrálie je 12. největším trhem se zdravotní péčí. Mezi nejrychleji se rozšiřující chronickou nemoc v zemi se řadí cukrovka, která je diagnostikována u zhruba 100 tis. nových pacientů ročně. Mezi závažná onemocnění se řadí rovněž rakovina kůže, astma a chronická srdeční onemocnění. V roce 2015 bylo 87 % úmrtí zapříčiněno některým z chronických onemocnění, kterým dle australské vlády trpí každý druhý člověk. Z demografického hlediska má Austrálie stárnoucí populaci, což klade zvýšené nároky na výdaje do zdravotnictví. Podle statistického úřadu se do roku 2031 zdvojnásobí počet osob starších 85 let. Za poslední dekádu se rozpočet do zdravotnictví a starobní péče v Austrálii více než zdvojnásobil. Trh zdravotnických technologií v Austrálii je závislý na dovozu, přestože se na trhu vyskytují místní výrobci a dodavatelé.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Australské zemědělství je velmi rozvinuté, zemědělská produkce i potraviny jsou kvalitní a mají ve světě velmi dobré jméno. Dvě třetiny produkce jdou na vývoz – zejména do Asie, ale i USA a EU. Nejvíce se vyváží obilí, vlna, víno, maso, mléko a mléčné výrobky, mořské plody. Importují se zejména nealkoholické nápoje a sirupy, alkoholické nápoje, cukrovinky a tuky a oleje. V zemědělském a potravinářském průmyslu je zaměstnáno přes 500 tis. osob. Potenciál lze spatřovat v dovozu zemědělských strojů a strojů pro zpracovatelský průmysl – balící, zátkovací, etiketovací linky.

► Zpracovatelský průmysl

Zpracovatelský průmysl zaměstnává na 900 tis. lidí. Největší podíl ve zpracovatelském průmyslu má výroba potravinářských výrobků, výroba strojů a zařízení a výroba kovů. V rámci importu jsou nejvýznamnějšími položkami stroje a zařízení, dopravní prostředky, chemické látky a přípravky a textilie.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zpracovatelský průmysl	HS 2925 – Sloučeniny s karboximidovou iminovou funkcí
	HS 4405 – Vlna dřevěná, moučka dřevitá
	HS 4415 – Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly
	HS 4812 – Filtrační bloky a desky z papíroviny
	HS 4907 – Nepoužité poštovní ap. známky; akcie, dluhopisy ap. cenné papíry
	HS 7010 – Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 9616 – Rozprašovače voňavek ap.toaletní rozprašovače
Obranný průmysl	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8609 – Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
Civilní letecký průmysl	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
Dopravní průmysl	HS 8901 – Lodě pro osobní dopravu, turistické, trajektové ap. plavidla pro přepravu osob nebo nákladů
Textilní a obuvnický průmysl	HS 4301 – Kůžešiny surové ne kůže surové hovězí, ovčí ap.
	HS 5212 – Tkaniny bavlněné ost.
	HS 5805 – Tapiserie ručně tkané pracované jehlou goblén.
	HS 6502 – Šišáky formy kloboukové, splétané, nezformované
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 9012 – Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Elektrotechnika	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7106 – Stříbro, netepané nebo ve formě polotovarů nebo prachu
	HS 8007 – Výrobky ost. z cínu
Stavební průmysl	HS 2507 – Kaolin a jiné kaolinitické jíly, též kalcinované
	HS 2618 – Granulovaná struska z výroby železa nebo oceli
	HS 3210 – Ost. nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
	HS 3804 – Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 3922 – Koupací vany, sprchy, odpady (výlevky), umyvadla, bidety ap. výrobky, z plastů
	HS 4407 – Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6910 – Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8307 – Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8484 - Těsnění ap. výrobky kovoplastové; soubory, sestavy, mechanické ucpávky
	HS 9025 - Hydrometry a podobné plovoucí přístroje, teploměry, barometry, vlhkoměry aj. zařízení
	HS 9026 - Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje
	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8425 - Kladkostroje a zdvihací zařízení, jiné než skipové výtahy; navijáky a vrátky; zdviháky
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
HS 9027 - Přístroje pro fyzikální nebo chemické rozbory, na měření, kontrolu viskozity, roztažnosti aj.	
Zábava a volný čas	HS 8715 - Kočárky dětské sportovní ap. vozidla dětská
	HS 8903 - Jachty a ost. plavidla pro zábavu, sport; veslařské čluny a kánoje
	HS 8252 - Vysílací přístroje pro rozhlasové nebo televizní vysílání

Nový Zéland

V posledních dvou letech dosahoval růst HDP kolem 3,0 %. V zemi žije zhruba 5 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele přesáhlo 41 tis. USD v roce 2018. Nezaměstnanost se roku 2018 pohybovala na úrovni 4,5 %. Běžný účet Nového Zélandu je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,2	3,1	3,1	3,0	3,1	3,1
HDP/obyv. (USD)	39	41,6	41,6	42	44,2	46,3
Míra inflace (%)	0,6	1,9	1,4	1,7	1,9	2,0
Nezaměstnanost (%)	5,1	4,7	4,5	4,4	4,4	4,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-4,2	-5,5	-7,4	-8,1	-8,6	-8,7
Populace (mil.)	4,7	4,8	4,1	5,1	5,1	5,2
Konkurenceschopnost	13/138	13/137	18/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MME, OECD, WEF

- ▶ V polovině roku 2018 byla s EU zahájena jednání o Dohodě o volném obchodu (Free Trade Agreement – FTA).
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Nový Zéland umístil na 18. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR na Nový Zéland 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 342 064	59,8	1 029 166	30,4
8450	Pračky pro domácnost prádelny i se sušičkami	68 787	3,1	53 878	27,7
8429	Buldozery, srovnávače, rypadla apod. s pohonem	46 775	2,1	56 942	-17,9
7202	Feroslitiny	44 472	2,0	32 908	35,1
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	40 335	1,8	33 455	20,6
8309	Zátky kapsle víka plomby aj. z kovů obecných	40 145	2,0	37 410	7,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	37 034	1,7	41 643	-11,1
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	35 983	1,6	34 382	4,7
4011	Pneumatiky nové z pryže	34 211	1,5	30 800	11,1
3603	Zápalnice bleskovice roznětky rozbušky apod	29 521	1,3	28 266	4,4
Celkem TOP 10		1 719 327	76,6	1 378 850	24,7
Celkem vývoz		2 244 177		2 040 703	10,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Nového Zélandu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
5101	Vlna nemykaná nečesaná	402 034	54,2	352 898	13,9
2301	Moučka ap. z masa drobů ryb ap. nepoživatelné	92 008	12,4	61 087	50,6
8433	Stroje zařízení žací mlátící sekačky trávy ap.	63 809	8,6	58 453	9,2
0204	Maso skopové kozí čerstvé chlazené zmrazené	23 395	3,2	26 603	-12,1
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	11 857	1,6	7 973	48,7
0810	Ovoce ostatní čerstvé	9 574	1,3	6 297	52,0
8483	Hřídele aj. převodové převody kola ozubené ap.	9 428	1,3	13 575	-30,5
2202	Voda vody minerální sodovky slazené ne šťávy	8 993	1,2	4 924	82,6
9019	Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje	8 719	1,2	3 814	128,6
1209	Semena plody výtrusy k výsevu	7 627	1,0	9 990	-23,7
Celkem TOP 10		637 444	85,9	545 614	16,8
Celkem dovoz		741 729		706 951	4,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Vzhledem k odlehlosti země je letecká doprava velmi důležitá. 14 % hodnoty vývozu je realizováno leteckou dopravou. Nový Zéland má vlastní leteckou společnost Air New Zealand. Kromě ní mezistátní lety realizuje dalších 21 leteckých společností. Rostoucí počet turistů přispívá ke stále většímu objemu osobní letecké přepravy.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Novozélandské železnice Kiwi Rail mají v současné době 4 000. km železniční tratí a zaměstnávají kolem 4 tis. pracovníků. Příměstská železniční doprava funguje v Aucklandu a ve Wellingtonu. Po železnici je přepravováno zhruba 15 % zboží (cca 900 vlakových souprav týdně) a je předpoklad, že tento objem bude do budoucna stoupat, a to zejména u železničních tratí, které vedou k důležitým přístavům.

Rozpočet na fiskální rok 2018–2019 počítá s investicemi do infrastruktury ve výši 393 mil. NZD. Výdaje na infrastrukturu na následující dekádu 2019–29 jsou plánovány na 129 mld. NZD, tj. 28 % nárůst oproti předchozímu desetiletí. Významná část těchto investic putuje do výstavby železničních a silničních komunikací.

Auckland City Rail Link představuje zatím největší projekt svého druhu, po jehož dokončení v roce 2024 bude zdvojnásobena přepravní kapacita Aucklandu, dojde ke zlepšení propojení a návaznosti stávajících stanic, některé stanice budou vystěny nově. Investice celého projektu je vyčíslena na 3,4 mld. NZD.

Dlouhodobým projektem je také rozšíření letiště v Aucklandu. Postupné práce, celkově odhadovány ve výši 160–180 mil. NZD, cílí k roku 2040 na dosažení přepravní kapacity 40 mil. cestujících a 260 000 odbavených letů. V roce 2017 letiště přepravilo 19 mil. cestujících na zhruba 160 000 letech.

Auckland Light Rail by mezi lety 2018–28 měl přinést realizaci nově vybudované sítě příměstských vlaků, které byly upřednostněny oproti autobusům. Ve finální podobě se bude jednat o propojení centra Aucklandu přes Mangere na letiště a také pokrytí spojení centra a severozápadní částí Aucklandu. Odhadovaná investice na celou síť se pohybuje kolem 6 mld. NZD.

► **Energetický průmysl**

Nový Zéland je poměrně bohatý na suroviny, nicméně 2/3 energie jsou generovány z obnovitelných zdrojů (zejm. vodní, větrné a geotermální elektrárny). Produkce elektřiny je z 85 % pokryta z obnovitelných zdrojů. Mezi lety 2017 a 2018 se podařilo snížit energii získávanou ze spalování uhlí o 23 %, objem energie získávaný ze spalování zemního plynu byl omezen o 21 %. Klíčová pro podporu obnovitelných zdrojů je politika nové vlády... Významným krokem je zákaz vydávání povolení pro průzkum ropných polí v roce 2018. Využívána je také solární energie a bioenergie. Na Severním ostrově se nacházejí i ložiska zemního plynu a ropy. Na Jižním ostrově se těží uhlí, z něhož se 40 % vyváží. V zemi se nacházejí také velká ložiska zlata a stříbra. Strategie nové vlády v oblasti energetiky v roce 2017 stanovila záměr 100% pokrytí všech energetických potřeb obnovitelnými zdroji v roce 2035 a zároveň nulové emise v roce 2050.

► **Chemický průmysl**

Vyrábějí se zde chemikálie pro zemědělství a další průmyslové obory, kosmetické výrobky, mýdla a parfémy, lubrikační i fungicidní látky, barviva a pigmenty. Chemický průmysl však nepatří mezi klíčová odvětví.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

V oblasti kovozpracovatelského průmyslu se země zaměřuje zejména na zpracování železné rudy. Největším podnikem v této oblasti je New Zealand Steel, který byl založen v roce 1960.

► **Obranný průmysl**

Novozélandská Bílá kniha obrany 2016 (Defence White Papers) navrhuje 15letý plán modernizace armády za téměř 20 mld. NZD. Investiční plán má obrannému průmyslu zabezpečit jistotu financování do roku 2030. V rámci modernizace armády počítá Bílá kniha se zlepšením v oblastech jak vzdušné, tak i námořní a pozemní obrany. V této souvislosti chystá obměnu stávajících strategických i taktických letadel, námořních fregat a tankerů, hlídkových plavidel i vybavení pro speciální armádní jednotky a zbraní. Dále plánuje zvýšení výdajů na kybernetickou bezpečnost a vojenskou rozvědku.

► **Stavební průmysl**

Po útlumu v době finanční krize prožívá aktuálně novozélandské stavebnictví velký rozvoj, kdy rezidenční i nerezidenční výstavba roste meziročně o desítky procent. V roce 2018 došlo také meziročně k nárůstu počtu obyvatelstva o 2,2 %, což přináší nutnost další rezidenční i nerezidenční výstavby. Jednou z programových priorit vlády vzešlé z voleb na konci roku 2017 je nicméně snížení migrace na polovinu, lze tedy výhledově očekávat snížený nárůst výstavby rezidenčních bytů. Plánuje se výstavba stadionu a dalších sportovních zařízení v Christchurch a v regionu Canterbury. Nebývalý rozvoj cestovního ruchu vede také k rozvoji výstavby nových hotelových komplexů a ubytovacích zařízení. Novozélandské ministerstvo pro obchod, investice a zaměstnanost uvádí, že v nejbližších 10 letech bude nutné vzhledem k očekávanému přílivu zahraničních turistů vybudovat dalších nejméně 26 hotelových komplexů v nejnavštěvovanějších turistických destinacích.

► **Strojírenský průmysl**

Strojírenský průmysl patří v současné době mezi rychleji rostoucí průmyslová odvětví, nicméně vzhledem k tomu, že nejdynamičtějším sektorem novozélandské ekonomiky jsou služby, které mají 70% podíl na HDP a tvoří 75 % vývozu, není podíl strojírenské výroby v ekonomice nijak markantní a import průmyslových výrobků převyšuje export zhruba 4×.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

V textilním průmyslu, který je soustředěn zejména kolem největších měst, je zaměstnáno na 15 tis. osob v cca 2 tis. firem, které vyrábí oděvy, látky i obuv. Nový Zéland se věnuje ve velké míře také zpracování vlny a výrobě koberců (významnými firmami v této oblasti jsou např. Cavalier Bremworth nebo Feltex).

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Největším bohatstvím Nového Zélandu je úrodná zemědělská půda a celoročně mírné podnebí vhodné pro pastevectví. Nový Zéland je významným světovým producentem a vývozcem mléka a mléčných výrobků, hovězího a skopového masa, ovoce a vlny. Dalším důležitým sektorem je sadařství (kiwi, jablka) a vinařství, rybolov a lesnictví. Nový Zéland chce vyvážet více zpracovaných výrobků s přídavnou hodnotou – potenciál má proto vývoz českých zemědělských strojů a linek do zpracovatelského průmyslu. V produkci obilovin je Nový Zéland soběstačný ze 70 %, 30 % obilovin importuje.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
	HS 2306 – Pokrutiny aj. pevné zbytky, rozdrčené nebo ve tvaru pelet, po extrakci rostlinných tuků nebo olejů
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
Stavební průmysl	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 2508 – Ost. jíl, kyanit a sillimanit aj. nebo dinasové zeminy
	HS 2621 – Ost. strusky a popely, popel z mořských řas a zbytky ze spalování komunálního odpadu
	HS 3210 – Ost. nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
	HS 3804 – Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 4413 – Zhutněné dřevo, ve tvaru špalků, desek, pruhů nebo profilů
	HS 5909 – Textilní hadice k čerpadlům ap. hadice, též s armaturou nebo příslušenstvím z jiných materiálů
	HS 6801 – Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6903 – Ost. žáruvzdorné keramické výrobky
	HS 6904 – Keramické stavební cihly, podlahové bloky, nosné nebo výplňové tvarovky a podobné výrobky
	HS 7004 – Tažené a foukané sklo v tabulích, jinak neopracované
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení	
HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem	
HS 8907 – Ost. plavidla	
Energetický průmysl	HS 2713 – Ropný koks, ropné živice a ost. zbytky minerálních olejů nebo olejů ze živočišných nerostů
	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7322 – Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 7402 – Měď nerafinovaná, anody pro rafinaci
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 2827 - Chloridy, chlorid-oxidy a chlorid-hydroxidy; bromidy a bromid-oxidy; jodidy a jodid-oxidy
	HS 2904 - Sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiváty uhlovodíků, též halogenované
	HS 2942 - Ost. organické sloučeniny
	HS 3901 - Polymery ethylenu v primárních formách
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7325 - Ost. výrobky odlité ze železa nebo oceli
	HS 7806 - Ost. výrobky z olova
	HS 8307 - Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
Strojírenský průmysl	HS 8417 - Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8457 - Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8514 - Elektrické průmyslové, laboratorní pece; ost. zařízení pro tepel. zpracování materiálů
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Obranný průmysl	HS 8805 - Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 9305 - Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
Civilní letecký průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8801 - Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5204 - Nitě šicí, bavlněné, upravené pro prodej

Přehled oborových příležitostí

EVROPA

Albánie

V posledních dvou desetiletích udělala Albánie obrovský pokrok při vytváření důvěryhodné pluralitní demokracie a tržní ekonomiky. Od nového tisíciletí růst HDP postupně klesal a v roce 2012 dosahoval hodnoty 1,1 %. Přesto byla Albánie před globální finanční krizí jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik v Evropě. Za rok 2018 byl růst HDP odhadován na 4 % a míra inflace na 2,3 %. Celková populace v zemi zůstává stabilně na 2,9 mil. obyvatel a HDP na jednoho obyvatele se dle odhadů MMF pohybuje na úrovni 5 261 USD. V zemi je dlouhodobě poměrně vysoké procento nezaměstnanosti na úrovni okolo 14 %. Běžný účet je dlouhodobě deficitní

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,4	3,8	4,0	3,7	3,9	3,9
HDP/obyv. (USD)	4 132	4 544	5 261	5 448	5 860	6 338
Míra inflace (%)	1,3	2,0	2,1	2,8	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	15,2	13,8	13,5	13,3	13	12,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,9	0,9	-1,1	-1	-1,1	-1,1
Populace (mil.)	2,9	2,9	2,8	2,9	2,9	2,9
Konkurenceschopnost	80/138	75/137	76/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Evropská unie má s Albánií uzavřenou preferenční obchodní dohodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), si Albánie dlouhodobě polepšuje a v roce 2018 se umístila na 76. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je aktuálně 5/7.

Vývoz ČR do Albánie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	228 227	16,6	316 729	-27,9
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	161 556	11,8	99 744	62,0
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	129 861	9,5	69 497	86,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	117 502	8,6	79 370	48,0
2716	Energie elektrická	97 629	7,1	71 594	36,4
3809	Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.	50 981	3,7	45 100	13,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	50 855	3,7	56 799	-10,5
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	32 606	2,4	15 706	107,6
9504	Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo sp	31 267	2,3	7 319	327,2
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	29 941	2,2	20 680	44,8
Celkem TOP 10		930 425	67,8	782 538	18,9
Celkem vývoz		1 372 480		1 208 810	13,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Albánie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	390 958	38,1	234 090	67,0
2716	Energie elektrická	243 251	23,7	57 456	323,4
6403	Obuv se svrškem z usně	73 498	7,2	71 152	3,3
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	39 409	3,8	27 342	36 819
6406	Části obuvi, stélky, podpatěnky ap., kamaše aj.	39 250	3,8	16 173	142,7
6108	Kombiné, pyžama, kalhotky ap., dámské, pletené	31 699	3,1	23 485	35,0
6107	Spodky, pyžama, župany ap., pánské, pletené	31 078	3,0	28 490	9,1
0807	Melouny (vč vodních melounů)	28 416	2,8	36 819	-22,8
0707	Okurky nakládačky čerstvé chlazené	15 100	1,5	6 041	16 742
0709	Zelenina ostatní čerstvá chlazená	14 986	1,5	16 742	-10,5
Celkem TOP 10		907 645	88,4	517 790	75,3
Celkem dovoz		1 027 168		652 402	57,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

S technickou pomocí EU Albánie připravuje změny v legislativní oblasti týkající se albánské železnice, které by měly být schváleny parlamentem na jaře 2019. Změny vychází z národní strategie zacílené na posílení efektivnosti sektoru a jeho integraci do regionální i transevropské železniční sítě. Prioritou je zejména kvalitní spojení mezi albánskými přístavy v Durrësu, Vloře a Shëngjinu. Dále pak zejména zlepšení přeshraničního železničního spojení s Černou Horou, jediného železničního přeshraničního spojení, které má Albánie se sousedními státy. V dlouhodobějším výhledu se plánuje vybudovat železniční spojení z albánského Durrësu do makedonské Skopje jako části albánsko-makedonsko-bulharského koridoru. První stavbou v rámci revitalizace albánských železnic bude rekonstrukce a dostavba nové části železničního spojení Tirana–Durrës. Tendr na tuto stavbu proběhl koncem roku 2018 a výsledky by měly být oznámeny v únoru 2019. Jako subdodavatel se tendru zúčastnila i česká firma. Náklady na realizaci záměru jsou odhadovány na 82 mil. eur. Z celkových nákladů bude 44 % hradit Evropská banka pro obnovu a rozvoj, zbytek albánská vláda. Albánské železnice rovněž plánují opravy a modernizace lokomotiv české provenience.

► Stavební průmysl

Stavebnictví očekává zakázky při realizaci infrastrukturálních projektů v oblasti dopravy (silnice, železnice), energetiky (stavba plynovodu TAP bude dokončena v roce 2020, v dalších letech bude navazovat plynofikace země, plánuje a připravuje se výstavba a rekonstrukce vodních elektráren) a životního prostředí (odpadové hospodářství, vodovody, odstranění ekologických zátěží). Aktuálně jsou příležitostí pro české firmy v oboru dodávky materiálu pro bytovou výstavbu. Zdrojem financí pro výstavbu rodinných domů jsou finanční prostředky zasílané Albánci pracujícími v zahraničí prostřednictvím tzv. remitencí. Na podporu zahraničních investic v oblasti turizmu, albánská vláda v posledním daňovém balíčku osvobodila nově budované čtyř a pětihvězdičkové hotely z placení daně z příjmu po dobu 10 let a snížila DPH na ubytovací služby v nich poskytované na 6 %.

► Textilní a obuvnický průmysl

Oděvní a obuvnický průmysl je dynamicky se rozvíjejícím odvětvím albánské ekonomiky a zaměstnává více jak 100 tis. lidí. Finální produkty jsou významným vývozním artiklem a odvětví se na exportu podílí více než 30 %. Podíl dále roste (35 % v roce 2015), což dle finančního objemu zařazuje toto odvětví na první místo v albánských exportech. Vláda podporuje rozvoj odvětví daňovými úlevami a podporou investic. Cílem těchto opatření je nejen udržet zaměstnanost v odvětví, ale i přilákat další zahraniční firmy a investory. Expanze zejména textilního průmyslu v Albánii poněkud naráží na nedostatek kvalifikované pracovní síly, která je potřebná pro udržení kvality výroby. České firmy, které jsou nebo mohou být dodavatelem surovin a hlavně polotovarů pro toto odvětví, mají příležitost pro zvýšení objemu dodávek, popř. pro vstup na albánský trh. Příležitost pro české firmy v této oblasti je i výrobní kooperace s albánskými partnery.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Prioritou albánské vlády je mimo jiné i zemědělství, a to především z důvodů vysokého počtu práce-schopného obyvatelstva působícího v tomto oboru (kolem 45 %). V Albánii jsou přítomné převážně

malé rodinné farmy, kterých je na 350 tis. Země má předpoklady pro rozsáhlou produkci biopotravin převážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. V hornatých oblastech Albánie, kterých je více než 75 %, je významná i živočišná výroba. Charakter zemědělské výroby v Albánii bude upřednostňovat spíše malou zemědělskou techniku (traktory menší výkonové řady, malé zemědělské stroje). Do začátku 90. let minulého století bylo bývalé Československo jedním z největších dodavatelů zemědělských strojů do Albánie, další rozvoj zemědělství tak dává opětovnou šanci dodávkám české techniky. Albánie se v červnu 2014 stala kandidátskou zemí pro vstup do EU, a proto bude muset přizpůsobit svou dotační politiku v tomto odvětví zemědělské politiky EU, a to i navzdory svým omezeným finančním zdrojům. Albánská vláda dále podepsala v srpnu 2016 s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj a komerčními bankami dohodu o Albánském garančním fondu pro podporu agrárního sektoru a rozvoj venkova s cílem odblokovat úvěrování investic do zemědělského podnikání. Úvěry jsou určeny nejen větším agropodnikům (skleníky, sběrná místa zemědělské produkce, vodní hospodářství, zpracovatelské linky), ale i drobným farmářům, kterým mají být bankami poskytovány zvýhodněné mikroúvěry.

► Energetický průmysl

Současný energetický systém Albánie využívá na generování elektrické energie výhradně vodní zdroje. Ačkoliv země má rozlohu jen 28 748 km², její hydrografická distribuce je až 44 tis. km² s potenciálem 16 až 18 TWh elektřiny, ze kterého v současné době využívá zhruba třetinu. Tato jednostranná závislost výroby elektrické energie na vodních zdrojích však nutí vládu výrobu elektrické energie diverzifikovat. Příležitost se zde tak nabízí v novém zákonu „O podpoře využití energie z obnovitelných zdrojů“. Malé projekty OZE (pod 500 kW výkonu) budou podle zákona autorizovány zjednodušenou procedurou přímo albánským ministerstvem energetiky. Potenciální investoři soutěží se svými projekty v rámci aukcí obnovitelných zdrojů. Albánie je vystavena slunečnímu záření kolem 1 500 kWh/m²/rok. Při rozvoji solární energetiky má Albánie potenciál získat výkon až 1000 GW tepla nebo 125 MW elektřiny.

Nový zákon byl v případě větrných zdrojů poprvé využit schválením stavby větrné farmy v regionu Tepelene. Projekt v ceně 13 mil. eur realizuje albánská firma a sestává z šesti větrných turbín o celkovém výkonu 12 MW. Nejlepší podmínky na jejich výstavbu mají pobřežní části Jadranu a horské masivy táhnoucí se ze severu na jih při pobřeží. Albánie s jejich výstavbou počítá a odhaduje se, že kolem roku 2025 budou až 4 % elektřiny (400 GWh/rok) vyrobeny pomocí větru.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 3809 – Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
	HS 1003 – Ječmen
	HS 1214 – Tuřín, krmná řepa, jiné krmné kořeny, seno, vojtěška ap. píceřiny
	HS 7305 – Ost. trouby a trubky > 406,4 mm, ze železa nebo oceli

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8307 – Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8461 – Obráběcí stroje k hoblování, obrážení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8701 – Traktory a tahače
Textilní a obuvnický průmysl	HS 2902 – Cyklické uhlovodíky
	HS 5212 – Tkaniny bavlněné ost.
	HS 5508 – Nit šicí z vláken střížových, chemických
	HS 8208 – Nože a řezné čepele pro stroje nebo mechanická zařízení
	HS 8444 – Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
	HS 8453 – Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8476 – Automaty prodejní a na rozměňování mincí
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Energetický průmysl	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství (například spojky, kolena, příruby) z plastů
Stavební průmysl	HS 3919 – Samolepící desky, listy, fólie, filmy, pruhy a pásy a jiné ploché tvary z plastů, též v rolích
	HS 3920 – Ostatní desky, listy, fólie, filmy a pásy z plastů, nelehčené a nevyztužené, nelaminované, nezesílené ani jinak nekombinované s jinými materiály
	HS 3922 – Koupací vany, sprchy, odpady (výlevky), umyvadla, bidety, záchodové mísy, záchodová sedátka a kryty, splachovací nádrže a podobné sanitární a hygienické výrobky, z plastů
	HS 7212 – Ploché válcované výrobky ze železa nebo nelegované oceli, o šířce menší než 600 mm, plátované, pokovené nebo potažené
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků; svařované úhelníky, tvarovky a profily ze železa nebo oceli

Belgie

Belgie před globální finanční krizí dosahovala růstu HDP 2,5 % ročně. Krize ekonomiku Belgie poměrně silně zasáhla. V roce 2013 došlo k relativnímu oživení ekonomiky s růstem HDP 1,3 % a momentálně růst HDP dosahuje hodnoty 1,5 %. Míra inflace byla v roce 2018 2,2 %, v současnosti dosahuje hodnoty okolo 1,8 %. Celková populace Belgie čítá 11,4 mil. obyvatel a toto číslo má v příštích letech mírně růst. HDP na jednoho obyvatele v roce 2018 činilo 46 978 USD. Nezaměstnanost v zemi v roce 2018 dosahovala hodnoty 6,4 %.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,4	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5
HDP/obyv. (USD)	41 352	43 488	46 978	47 532	49 426	50 997
Míra inflace (%)	1,8	2,2	2,2	1,8	1,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	7,9	7,1	6,4	6,6	6,7	6,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,5	-0,8	0,3	-0,3	0,9	1,6
Populace (mil.)	11,3	11,4	11,4	11,5	11,5	11,5
Konkurenceschopnost	17/138	20/137	21/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Belgie je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Belgie umístila na 21. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není rizikovou zemí

Vývoz ČR do Belgie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	16 112 693	17,4	16 229 051	-0,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	7 981 379	8,6	8 937 407	-10,7
8415	Stroje přístroje klimatizační	5 046 919	5,4	4 853 679	4,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	5 021 165	5,4	4 423 963	13,5
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	2 085 637	2,2	1 884 129	10,7
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	1 975 256	2,1	3 177 756	-37,8
3005	Vata gáza obinadla ap. zboží	1 723 611	1,9	1 812 801	-4,9
8212	Břitvy strojky čepelky holicí	1 693 349	1,8	1 585 361	6,8
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	1 683 608	1,8	2 193 539	-23,2
4011	Pneumatiky nové z pryže	1 488 900	1,6	1 755 674	-15,2
Celkem TOP 10		44 812 517	48,3	46 853 360	-4,4
Celkem vývoz		92 707 406		92 427 823	0,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Belgie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 881 266	5,1	2 129 071	35,3
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	2 312 313	4,1	2 400 798	-3,7
3304	Přípravky kosmetické líčidla	2 053 627	3,7	128 840	1 493,9
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 828 235	3,2	1 970 986	-7,2
3902	Polymery propylenu olefinů v primárních formách	1 644 976	2,9	2 043 316	-19,5
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 521 713	2,7	1 189 711	27,9
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	1 428 698	2,5	1 502 439	-4,9
7210	Výr z železa oceli nad 600 mm plátované pokov	1 197 497	2,1	1 022 000	17,2
0203	Maso vepřové čerstvé chlazené zmrazené	1 184 805	2,1	1 537 911	-23,0
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	1 088 579	1,9	1 482 727	-26,6
Celkem TOP 10		17 141 709	30,5	15 407 799	11,3
Celkem dovoz		56 261 609		57 587 905	-2,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Chemický průmysl

Chemický průmysl patří v Belgii k tradičně silným odvětvím. Z hlediska českých kompetencí a poptávky na místním trhu se může jednat především o dřevěnou buničinu pro chemický průmysl. Vzhledem k silnému postavení Belgie jako logistického uzlu chemického průmyslu by belgické přístavy mohl poskytnout českým exportérům řadu komparativních výhod pro dovoz i vývoz.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Belgický potravinářský průmysl je významným a rostoucím sektorem ekonomiky. Dle výroční zprávy sektorové organizace Fevia představují potravinářské firmy 28 % průmyslových podniků Belgie. Největší kategorií potravinářského průmyslu je segment nápojů a mléčných výrobků. Výzvou pro české exportéry jsou vysoké mzdové náklady a vysoké náklady na energie v Belgii, což může skýtat pro český export značnou konkurenční výhodu.

► Železniční a kolejová doprava

Státem podporovaným trendem je podpora zelené dopravy a posilování železniční dopravy. Pro české firmy skýtají příležitosti opravy tratí a modernizace železniční sítě. Belgie do této oblasti investuje značné prostředky a velkou část materiálů a zařízení dováží. Velký potenciál uspět mají nyní zejména české tramvaje, lokomotivy a nákladní vagóny. Příležitosti nabídne rovněž rozšiřování přístavu v Antverpách a plánovaná výstavba železničního koridoru. V samotném přístavu jde o železniční tunel pod řekou Scheldou (Liefkenshoektunnel). Novým perspektivním projektem je terminál Saefinghe o plánované výměře 1 070 ha. Výstavba se plánuje na roky 2018–2020. V roce 2016 bylo zahájeno přímé železniční spojení pro nákladní dopravu mezi Antverpami a Českou republikou, což může značně usnadnit jakoukoli další spolupráci.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Belgie je díky řadě přístavů (Antverpy, Ghent, Zeebrugge i nizozemskému Rotterdamu) významným logistickým a tranzitním uzlem, přes který prochází velká část evropského importu a exportu. S tím souvisí značné příležitosti v oblasti budování a modernizace dopravních cest, tunelů a městských obchvatů. V oblasti říční a námořní dopravy je aktuální poptávka po výrobě lodí pro osobní, nákladní, ale i turistickou dopravu.

► Kovořpracovatelský průmysl

V kovořpracovatelském průmyslu je zájem především o výrobky z oceli. Zaznamenána byla i poptávka po přesném řezání kovů. Možnosti v kovořpracovatelském průmyslu úzce souvisí s růstem stavebního průmyslu v Belgii. Staví se nové budovy a probíhá rekonstrukce řady silničních tunelů. V současné době jsou ve fázi realizace velké urbanistické projekty v Bruselu v oblasti Tour & Taxi.

► Strojírenský průmysl

Obráběcí stroje mají v Belgii potenciál pro uplatnění např. v železniční dopravě úprava kolejnic, řezné nástroje, speciální o obráběcí stroje. Výrazný je potenciál odbytu zdvihacích zařízení, který souvisí jak

s významným postavením stavebnictví a dopravy v ekonomice, tak s tím, že všechny belgické přístavy (Antverpy, Ghent i Zeebrugge) plánují expandovat svoji infrastrukturu a budování nových kapacit intermodální dopravy. V Antverpách jde mj. o nově plánovaný terminál Saeftinghe, jehož výstavba by měla probíhat v letech 2018–2020. Poptávka je i po prodejních automatech a automatech na rozměňování mincí.

► **Zábava a volný čas**

Poptávka po drobnostech pro zábavu a volný čas souvisí s ekonomickou prosperitou. Belgičané rádi cestují a pečují o sebe. Nabízí se tedy konkrétně možnost dodávání cestovních souprav pro osobní hygienu, pro ženy i řada doplňků k líčení. Investice do pohodlí či péče o tělo bude mít v rozvinutých zemích vždy své místo.

► **Energetický průmysl**

Vzhledem k problémům s technickým stavem jaderných elektráren a závazkem vlády opustit jadernou energii do roku 2025 dochází v energetice k postupné konverzi směrem k obnovitelným zdrojům, především k vyššímu využití větrných elektráren. V roce 2016 byla zahájena výstavba čtvrtého offshore větrného parku v hodnotě několika set mil. eur a plánuje se vypsání výzvy na výstavbu další. Zároveň se počítá s výrazným navýšením kapacit skladování LNG v přístavu Zeebrugge, který by se měl stát jedním z klíčových zásobníků LNG dováženého z Jamalu pro západní Evropu. Celková konverze energetiky znamená příležitosti pro dodávky zařízení pro větrné a plynové elektrárny, návazné infrastruktury i pro budoucí ekonomiku odstavení jaderných elektráren. Zároveň Belgie investuje do udržitelných a inovativních projektů v oblasti energetiky, což by mohlo být rovněž příležitostí pro české firmy a výzkumná pracoviště.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

V rámci dovozu do Belgie má textilní průmysl dlouhodobě své důležité místo. Přestože hlavní dovozci textilu nejsou z EU, dodávka textilních doplňků jako jsou výšivky, záclony a krajky by mohla být pro české výrobce zajímavá.

► **Zpracovatelský průmysl**

Belgie se soustředí na výrobu produktů s přidanou hodnotou, a proto dovoz produktů pro další zpracování bude pro tuto ekonomiku vždy důležitý. Vzhledem k silnému postavení potravinářského průmyslu pro belgickou ekonomiku se tak konkrétně nabízí prostor pro dodávání dřevěných beden a krabic, ale i dřeva jako takového. Byla zaznamenána i poptávka po speciálních papírech jako nepromastitelném papíru i pauzovacím papíru, ale i košťatech a malířských štětkách.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 2607 – Olovnaté rudy a koncentráty
	HS 2850 – Hydridy, nitridy, azidy, silicidy a boridy
	HS 3804 – Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 4705 – Dřevná buničina získávaná kombinací mechanického a chemického rozvlákňovacího postupu
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 1503 – Stearin, olein z vepřového sádla, oleostearin aj.
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8901 – Lodě pro osobní dopravu, turistické, trajektové ap. plavidla pro přepravu osob nebo nákladů
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7227 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 8007 – Výrobky ost. z cínu
	HS 8101 – Wolfram a výrobky z něho, včetně odpadu a šrotu
Strojírenský průmysl	HS 8452 – Stroje šicí, nábytek, kryty, jehly aj. k strojům
	HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8476 – Automaty prodejní a na rozměňování mincí
Zábava a volný čas	HS 9004 – Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9605 – Soupravy cest. pro os. toaletu, čištění obuvi ap.
	HS 9616 – Rozprašovače voňavek ap. toaletní rozprašovače
Energetický průmysl	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
Textilní a obuvnický průmysl	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
	HS 5810 – Výšivky v metráži pásech nebo jako motivy
Zpracovatelský průmysl	HS 6502 – Šišáky formy kloboukové, splétané, nezformované
	HS 4403 – Surové dřevo, též odkorněné, zbavené dřevní běli nebo nahrubo opracované
	HS 4415 – Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly
	HS 4806 – Rostlinný pergamen, nepromastitelné papíry, pauzovací papíry aj.
	HS 4907 – Nepoužité poštovní ap. známky; akcie, dluhopisy ap. cenné papíry
	HS 9603 – Košťata, smetáčky, štětce, štětky, kartáče, mopy a oprašovačla aj.

Bělorusko

V 2015 byl zaznamenán, v souvislosti s poklesem ruské ekonomiky, pokles HDP Běloruska o -3,8 %. Dle predikcí MMF se běloruské ekonomice povedlo znovu nastartovat svůj ekonomický růst v roce 2018. Míra inflace v zemi v roce 2018 dosahovala hodnoty 5,5 % a i přes klesající trend zůstává nadále vysoká. Populace Běloruska čítá 9,5 mil. obyvatel a HDP na obyvatele se pohybuje okolo 6 020 USD. Nezaměstnanost v zemi je vykazována okolo 0,8 %. Bilance běžného účtu Běloruska je dlouhodobě deficitní a v roce 2018 vykazovala hodnotu -1,4 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-2,5	2,4	4,0	3,1	2,5	2,0
HDP/obyv. (USD)	5 022	5 727	6 020	6 372	6 638	6 903
Míra inflace (%)	11,8	6,0	5,5	5,5	5,2	5,1
Nezaměstnanost (%)	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,7	-0,9	-1,4	-2,5	-1,5	-1,5
Populace (mil.)	9,5	9,6	9,5	9,4	9,4	9,3
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Na konci roku 2009 vypršela bilaterální dohoda Evropské unie a Běloruska o obchodu s textilními výrobky. Vzhledem k vytvoření celní unie Ruska, Kazachstánu a Běloruska, v současné době Bělorusko nevidí možnost rozšíření dohody.
- ▶ Bělorusko nefiguruje v žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF) a stupeň exportního rizika dle OECD je 6/7.

Vývoz ČR do Běloruska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 106 567	15,5	648 187	70,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	823 331	11,5	669 529	23,0
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	299 461	4,2	223 718	33,9
8424	Mech. přístroje ke stříkání, hasicí přístroje ap.	273 844	3,8	110 050	148,8
8530	El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy	231 508	3,2	50 492	358,5
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	205 977	2,9	49 822	313,4
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	190 236	2,7	159 241	19,5
8542	Elektronické integrované obvody	180 167	2,5	192 665	-6,5
8431	Součásti jeřábů vozíků ap. buldozerů fréz aj.	179 833	2,5	22 105	713,5
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	162 656	2,3	115 744	40,5
Celkem TOP 10		3 653 580	51,1	2 241 553	63,0
Celkem vývoz		7 149 698		5 202 054	37,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Běloruska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2710	Oleje minerální a z ner. živičných ne surové	753 033	26,9	165 784	354,2
7312	Lana kabely pásy aj. splétané z železa oceli	471 073	16,8	430 592	9,4
5402	Příze z hedvábí syntického monofil do 67 dtex	258 246	9,2	222 771	15,9
7217	Dráty z železa oceli nelegované	206 976	7,4	207 120	-0,1
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané, i hoblov. apod., > 6 mm	116 058	4,1	79 744	45,5
7610	Konstrukce hliníkové části desky profily apod	110 130	3,9	118 183	-6,8
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	99 373	3,6	96 518	3,0
3909	Pryskyřice aminové fenolické polyuretany	75 753	2,7	38 636	96,1
6807	Výrobky z asfaltu nebo podobných materiálů	75 608	2,7	89 475	-15,5
2703	Rašelina (vč. steliva rašelin) i aglomerovaná	72 159	2,6	45 513	58,5
Celkem TOP 10		2 238 409	80,0	1 494 336	49,8
Celkem dovoz		3 607 848		2 798 441	28,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Růst energetické nezávislosti a diverzifikace dodavatelů je strategickým cílem pro běloruskou vládu v nadcházejících letech. Bělorusko plánuje v nadcházejících dvou letech snížit podíl Ruska ve svých dovozech energie z 90 % na 70 %. Plánované dokončení výstavby jaderné elektrárny Astravec v roce 2020 a její následná integrace do přenosové soustavy Běloruska přináší exportní příležitosti především v rámci modernizace transformátorových stanic, elektráren a rezervních energetických zdrojů na bázi parních turbín s celkovým instalovaným výkonem cca 800 MW. Rozvoji energetického potenciálu země má napomoci i snaha více využívat domácích zdrojů energie. Klíčovým slovem se stává tzv. zelená energetika. Snaha o větší energetickou soběstačnost a absence vlastního energetického strojírenství představuje šanci pro české firmy v oblasti dodávek zařízení pro vodní a větrné elektrárny. Zvyšuje se poptávka po energeticky efektivních a úsporných technologiích, zejména v komunálním sektoru (v souvislosti s vysokými cenami plynu potenciál u dodávek elektrických kotelen a malých kotelen na místní suroviny – biomasa, rašelina). V tomto vysoce konkurenčním prostředí je však třeba mít vždy na paměti i sílu zahraniční konkurence, zejm. z Itálie a Německa.

► Strojírenský průmysl

Česká republika by se měla primárně soustředit na obory, které generují běloruské ekonomice významné valutové příjmy, z tohoto pohledu se jedná o petrochemický průmysl – běloruské státní podniky v oblasti těžby, zpracování surovin (ropa, plyn), distributory ropy a podniky chemického průmyslu. Strojírenská produkce, tzn. dodávky technologických celků a modernizace průmyslových závodů – zde jsou příležitosti pro české dodavatele znásobené jejich dobrou pověstí. Jedinečnou šanci pro české strojírenské podniky představuje i projekt plošné modernizace klíčového běloruského výrobce zemědělské techniky „MTZ – Holding“ a výrobce největších důlních sklápěčů na světě „BELAZ“.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V roce 2025 má být završen program rozvoje kvality pitné vody v Bělorusku. V rámci programu vláda avizovala modernizaci čistíren odpadních vod v několika běloruských městech. Příležitosti se otevírají zejména pro účast technických konzultantů, stavebních firem a dodavatelů v očekávaných výběrových řízeních. V letech 2019–2020 se předpokládá realizace 7 projektů financovaných EBRD v rámci 3. etapy Rámcového programu modernizace vodohospodářského sektoru Běloruska ve výši 60 mil. eur. Program se zaměří na modernizaci řady vodohospodářských objektů v Minské oblasti (Žodino, Fanipol, Ljuban, Kleck), Brestské oblasti (Ivanovo, Bereza, Baranoviči), Gomelské oblasti (Vetka) a Mohylevské oblasti (Šklov). Největším projektem pak bude vládou odsouhlasená investice EBRD a EIB za 168 mil. eur do vodohospodářských staveb a zařízení čistíren odpadních vod vodárenského podniku města Minsk. Těndr bude vypsán ve 2. pololetí 2019.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Významnou prioritou běloruské vlády je podpora zemědělství a potravinářského průmyslu. V agrárním sektoru se jedná o zaměření na výstavbu, resp. rekonstrukci farem, vepřinů a modernizaci zpracovatelského průmyslu (v mlékárenství a masném průmyslu). Zejména chov zvířat (farmy, vepřiny) a následná produkce vepřového masa patří mezi priority vládní politiky v souvislosti s nenaplňeností ruského trhu

po zavedení sankcí, kam směřuje více jak 97 % běloruského vývozu masa a masné produkce. Investice mají směřovat i do skladovacích prostorů a chladících kompresorových zařízení (např. pro nejmodernější a největší mlékárenský závod v Bělorusku – „Savuškin produkt“). Živočišná výroba a na ni navazující zpracovatelský průmysl patří ke stěžejním perspektivním oborům, které jsou běloruským státem finančně podporovány. Příznivá situace se však může změnit s ohledem na mimořádně nízkou geografickou diverzifikaci dodávek základních druhů zboží, kdy prakticky u všech skupin zboží domínuje Rusko, které v současné době aktivně provádí politiku substituce dovozu potravin.

► Železniční a kolejová doprava

V dopravní infrastruktuře, která souvisí i s běloruským vládním Programem rozvoje logistického systému země, je příležitost v nabídce kolejové techniky (komponentů, tj. podvozky, kola, generátory, sedací soupravy apod.). Dovoz může být z běloruské strany podmíněn částečnou lokalizací výroby. Bělorusko si již nyní osvojuje vlastní výrobu podvozků a dalších komponentů v rámci společného podniku se švýcarskou firmou Stadler, tudíž se bude prostor pro české exportéry zřejmě zužovat.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Strojírenský průmysl	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 0102 – Živý hovězí dobytek
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.

Exportní financování

EGAP v Bělorusku v minulých deseti letech pojistil 205 případů v hodnotě 16,6 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru. S podporou pojištění EGAP firmy nejčastěji vyvážely strojní zařízení pro speciální průmyslová odvětví např. pro potravinářský průmysl, zemědělství, výrobu papíru, petrochemický průmysl.). Mezi hlavní pozitiva Běloruska patří dlouhodobě výborné platební zkušenosti ECAs OECD a přetrvávající finanční a ekonomická podpora z Ruska. V zemi sice probíhá řada dílčích ekonomických reforem, z hlediska jejich rozsahu a významnosti však stále nejsou dostatečné k samostatnému fungování ekonomiky a splácení veřejného dluhu bez ruské pomoci.

Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina dosahovala v předkrizovém období stabilního ekonomického růstu nad 5,5 % HDP. Globální finanční krize ale ekonomiku země poměrně výrazně zasáhla. Od roku 2015 se však hodnoty růstu HDP pohybují mezi hodnotami 3–2 % a očekává se i v následujících letech setrvání v tomto intervalu. Země se v posledních letech potýkala s deflací a v roce 2018 se inflace dostala k hodnotě 1,4 %. Je zde zhruba 3,5 mil. obyvatel a HDP na obyvatele dosahuje hodnoty 5 704 USD k roku 2018. Nezaměstnanost je poměrně vysoká, její hodnoty přesahují dlouhodobě 20 %, přičemž minulý rok se dostala na hodnotu 20,5 % a v dalších letech se očekává mírný pokles. Běžný účet je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,2	3,0	3,2	3,5	3,7	3,9
HDP/obyv. (USD)	4 808	5 180	5 704	5 917	6 338	6 751
Míra inflace (%)	-1,1	1,2	1,4	1,6	1,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	25,4	20,5	18,4	18	18	18
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,8	-0,9	-1,2	-1,4	-1,3	-1,2
Populace (mil.)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Konkurenceschopnost	107/138	103/137	91/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Evropská unie má s Bosnou a Hercegovinou uzavřenou Dohodu o stabilizaci a přidružení (platnost od 1. 6. 2015).
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se pro období let 2018–2019 umístila Bosna a Hercegovina na 91. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 7/7.

Vývoz ČR do Bosny a Hercegoviny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	740 793	19,5	718 703	3,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	252 793	6,6	57 816	337,2
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	188 919	5,0	185 032	2,1
2106	Přípravky potravinové jinde neuv.	126 486	3,3	113 131	11,8
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	115 612	3,0	28 872	300,4
7409	Desky plechy pásy měděné o síle nad 0,15 mm	105 547	2,8	113 208	-6,8
2708	Smola koks smolný z dehtu černouhelného aj.	*	—	*	—
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	101 258	2,7	97 028	4,4
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	80 995	2,1	61 075	32,6
2701	Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého	73 031	1,9	291 427	-74,9
Celkem TOP 10		1 785 434	47,0	1 666 292	7,2
Celkem vývoz		3 801 444		3 774 301	0,7

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Bosny a Hercegoviny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2716	Energie elektrická	1 335 291	44,2	780 331	71,1
2836	Uhličitaný peroxouhličitaný apod	204 314	6,8	292 640	-30,2
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	184 405	6,1	66 906	175,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	161 871	5,4	174 171	-7,1
2706	Dehet černouhelný hnědouhelný rašelinový aj.	*	—	*	—
5903	Textilie impregnované povrstvené ap. plasty	95 108	3,1	62 501	52,2
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	78 058	2,6	52 467	48,8
7604	Tyče pruty profily hliníkové	61 339	2,0	33 917	80,9
8409	Části součásti pro motory pístové	55 874	1,9	534	10 363,3
6403	Obuv se svrškem z usně	55 090	1,8	80 501	-31,6
Celkem TOP 10		2 231 350	73,9	1 543 968	44,5
Celkem dovoz		3 019 344		2 317 507	30,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Těžba nerostných surovin je prováděna zejména státními společnostmi, které jsou (v případě těžby uhlí) aktivní i v energetickém sektoru. Technologické i strojové vybavení těchto společností je z velké části zastaralé a nevyhovující. Doly nutně potřebují nové těžební stroje, dopravní zařízení a moderní systémy řízení, které sníží náklady a zvýší bezpečnost práce, např. pro těžbu hnědého uhlí, jenž je z hlediska objemu nejdůležitější komoditou (v roce 2018 se vytěžilo téměř 14 mil. t, odhadované zásoby jsou 680 mil. t). Zamýšlený intenzivní průzkum ložisek zemního plynu a ropy může generovat reálnou poptávku průzkumných společností po expertních službách a do budoucna těžebních společnostech po těžařských zařízeních, důlních strojích a zařízeních, tažných lokomotivách, průmyslových výbušninách apod.

► **Energetický průmysl**

Výroba elektrické energie v roce 2018 se předpokládá v objemu 16 200 GWh. Produkce elektřiny značně přesahuje domácí spotřebu. Země je na prvním místě v regionu západního Balkánu z hlediska vývozu elektřiny. Tepelné elektrárny se podílejí na energetickém mixu z 60 %, zbytek je tvořen vodními elektrárnami a jen nepatrným zastoupením dalších zdrojů. Energetická infrastruktura (s výjimkou nových produkčních kapacit z obnovitelných zdrojů energie) je zastaralá a nevyhovující po stránce technické, bezpečnostní i po stránce energetické účinnosti. Uhelné elektrárny jsou na samé hranici životnosti a s předpokládanou čínskou účastí se má realizovat výstavba nových bloků elektráren v Tuzle, Gacku a případně v Bánoviči. Státní energetické připravují řadu projektů výstavby vodních elektráren. Municipality, ale i soukromé společnosti, plánují realizaci výstavby produkčních zdrojů elektřiny i tepla z biomasy, převážně dřevní. Velké rozvojové možnosti se přisuzují využití zemědělské biomasy pro energetické účely. Vše směřuje k dlouhodobému udržení cíle vlády, kterým je 40% podíl obnovitelných zdrojů energie na celkovém energetickém mixu. Projekty se však realizují ze zdrojů zahraničních investorů, donorů či prostřednictvím zvýhodněných půjček od mezinárodních finančních institucí. Příležitostí pro uplatnění českých firem jsou tak subdodávky pro výstavby či modernizace tepelných i vodních elektráren a díky zkušenosti z projektů, realizovaných v rámci české zahraniční rozvojové spolupráce, i dodávky zařízení a technologií pro získání a využití biomasy v energetice.

► **Nábykářský průmysl**

Těžba dřeva a dřevozpracující průmysl se řadí mezi jedny z nejdůležitějších odvětví výrobního sektoru díky 380 mil. eur ročního exportu, tedy 8 % vývozu Bosny a Hercegoviny. Nejedná se jen o prodej pouhé kulatiny či stavebního řeziva. Více jak třetinu hodnoty tvoří vývoz nábytku, jehož výroba má v Bosně a Hercegovině tradici i značný růstový potenciál. Místní výrobci realizují své prodeje v různých cenových segmentech, od produkce pro nadnárodní prodejní řetězce, až po zakázkovou výrobu pro luxusní designové prodejny na trzích s vysokou kupní silou. Rostoucí poptávka po místní produkci vyžaduje rozšiřování či modernizaci výrobních kapacit prostřednictvím nákupů strojů a technického vybavení pro primární i sekundární zpracování dřeva, dřevoobráběcího stroje, pily, frézky, hoblovky, sušárny, lisu, stroje na laminování a dýchování, apod.

Lesy pokrývají 50 % území Bosny a Hercegoviny, avšak samotná těžba především ve státních podnicích, které obhospodařují 80 % lesních ploch, je málo efektivní. Podniky k zajištění potřebného růstu těžby potřebují moderní techniku, což nabízí příležitosti v dodávkách zejména manipulační a dopravní zařízení do obtížného terénu.

► Zábava a volný čas

Zimní Evropský olympijský festival mládeže, který se uskutečnil v Sarajevu v únoru 2019, stimuloval rozvoj zimních sportů i zájem o tyto sporty u místní veřejnosti. Obyvatelé hlavního města mohou využívat dvě olympijská lyžařská střediska v Jahorinu a Bjelašnici, dokonce i pro noční lyžování díky jejich relativní blízkosti. Střediska pomalu investují do svého rozvoje, zdaleka však nejsou využity nabízené možnosti. Zájem o lední hokej či krasobruslení je limitován absolutním nedostatkem ledových ploch. V Sarajevu jsou během zimní sezóny k dispozici pouze dvě kluzišť. Maloobchodní nabídka lyžařských potřeb a oblečení je omezená. S růstem zájmu o sjezdové, běžkové lyžování či o snowboard se dá předpokládat i růst poptávky. To je šance pro české výrobce sportovního náčiní či oblečení ale i pro firmy, které se mohou podílet na budování nezbytné infrastruktury zimních sportovišť.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Domácí spotřeba potravin je ze sedmdesáti procent zabezpečena dovozem. Značný potenciál rozvoje je především v živočišné výrobě, která se podílí čtyřmi pětinaми na celkové zemědělské produkci. Zvýšení efektivity provozů se neobejde bez zásadní změny existujícího modelu chovu, který je založen na velkém množství hospodářských jednotek – domácností a malých farem. Zaměření na větší provozy umožní farmářům snížit jednotkové náklady na pořízení nutného vybavení, jako jsou dojící zařízení, chladicí zásobníky, zařízení pro přepravu a manipulaci s močůvkou a pevnými hnojivy a též automatická ventilační a krmící zařízení. Mlékárny a masokombináty musí prioritně investovat do předčističek odpadních vod, likvidace pevných odpadů a modernizací porážkových a balících linek. Zajímavou příležitostí pro angažování českých firem v Bosně a Hercegovině může být i využití bioplynu, vznikajícího v zemědělském prostředí, pro výrobu elektrické energie a tepla.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 3602 – Připravené výbušniny, jiné než prachové výmetné složky
	HS 3603 – Zápalky; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktory
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Nábytkářský průmysl	HS 8302 – Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.
	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 8208 – Nože a řezné čepele pro stroje nebo mechanická zařízení
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8425 – Kladkostroje a zdvihací zařízení, jiné než skipové výtahy; navijáky a vrátky; zdviháky
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
HS 8701 – Traktory a tahače	
Zábava a volný čas	HS 9506 – Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty
	HS 6101, 6201 – Pánské nebo chlapecké kabáty, pláště, pláštěnky, větrovky, bundy (včetně lyžařských)
	HS 6102, 6202 – Dámské nebo dívčí kabáty, pláště, pláštěnky, větrovky, bundy (včetně lyžařských)
	HS 6116 – Prstové rukavice, palčáky a rukavice bez prstů, pletené nebo háčkové
	HS 6402 – Ost. obuv se zevní podešví a svrškem z kaučuku nebo plastů
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	Stroje a zařízení pro infrastrukturu zimních sportovišť – zimní haly, lyžařské resorty

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: HDC

Ačkoli patří Bosna a Hercegovina mezi země s vysokým stupněm lidského rozvoje, zůstává stále jedním z nejméně rozvinutých států Evropy. Obecnými cíli země, které jsou zmiňovány v pracovních dokumentech a návrzích jsou vytváření makroekonomické stability, konkurenceschopnosti, zaměstnanosti, udržitelného rozvoje a podpora evropské integrace.

► Sektor energetiky

V rámci udržitelných zdrojů energie existuje v Bosně a Hercegovině značný potenciál pro výrobu energie z biomasy a to zvláště v rurálních oblastech, ve kterých je koncentrován dřevozpracovatelský průmysl. Jižní Hercegovina rovněž disponuje vhodnými podmínkami pro výrobu energie na solární bázi. Existuje také potenciál zatím méně probádané geotermální energie.

► Sektor vody a sanitace

V sektoru vody a sanitace trpí Bosna a Hercegovina nedostatkem čistíren odpadních vod (ČOV), které před rokem 1992 nebyly vůbec vystavěny, anebo byly poničeny v důsledku válečného konfliktu. V řadě měst rovněž chybí kanalizační systémy a systémy zásobování kvalitní pitnou vodou. V rámci postupně integrace Bosny a Hercegoviny do EU lze očekávat stoupající poptávku po výstavbě komplexních systému kanalizací a ČOV. Přenos českého know-how a technologií je již realizován v rámci bilaterální rozvojové pomoci. V sektorech energetiky i vody a sanitace se velmi aktivně úvěrově angažuje Evropská banka pro obnovu a rozvoj.

► Sektor státní správy a občanské společnosti

Sektor státní správy a občanské společnosti je dlouhodobě orientován na evropskou integraci. Ze strany vládních institucí na všech úrovních tak existuje poptávka po přenosu evropských standardů a norem. Struktury místních samospráv mají zájem o přenos know-how v oblasti čerpání prostředků z fondů předvstupní pomoci.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Bulharsko

Země je nejchudším členem EU. Ukazatel konvergence (HDP/obyv. dle koupěschopnosti) se od vstupu do EU v roce 2007 (kdy činil 40 % průměru celé EU) zvýšil na 49 % v roce 2016 (a v roce 2017 pravděpodobně překročil 50 %). Hodnota růstu HDP dosahuje výše 3,6 %. Země má dlouhodobě vysokou fiskální disciplínu, která je důsledkem zavedení pevného kurzu místní měny v roce 1997 (nyní to je pevný kurz k eur). Míra inflace je k roku 2018 odhadována ve výši 2,6 % a očekává se mírný nárůst v následujících letech. HDP na obyvatele dosáhlo roku 2018 hodnoty 9080 USD. V roce 2018 byla bilance běžného účtu s přebytkem 1,5 mld. USD. a přebytek se očekává i do roku 2020.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,9	3,6	3,6	3,1	2,8	2,8
HDP/obyv. (USD)	7 496	8 077	9 080	9 504	10 187	10 841
Míra inflace (%)	-1,3	1,2	2,6	2,3	2,3	2,3
Nezaměstnanost (%)	7,7	6,2	5,6	5,5	5,5	5,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,2	2,6	1,5	1,0	0,6	0,3
Populace (mil.)	7,1	7,0	7,0	7,0	6,9	6,9
Konkurenceschopnost	54/138	49/137	51/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Bulharsko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Bulharsko umístilo na 51. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je 3/7.

Vývoz ČR do Bulharska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	3 205 810	15,2	1 872 004	71,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 328 902	6,3	398 536	233,4
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	933 101	4,4	442 957	110,7
5105	Vlna chlupy zvířecí jemné hrubé mykané česané	757 565	3,6	1 016 433	-25,5
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	733 443	3,5	626 595	17,1
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	558 035	2,6	702 209	-20,5
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	521 367	2,5	330 256	57,9
8543	Elektrické stroje a přístroje s vlastní individuální funkcí, jinde v t	494 485	2,3	324 467	52,4
8415	Stroje přístroje klimatizační	454 197	2,2	148 556	205,7
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	453 633	2,2	433 504	4,6
Celkem TOP 10		9 440 538	44,7	6 295 517	50,0
Celkem vývoz		21 096 253		18 516 603	13,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Bulharska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	3 646 424	27,6	1 685 621	116,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 907 753	14,5	673 327	183,3
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	1 385 473	10,5	1 284 275	7,9
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	990 867	7,5	961 165	3,1
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	761 731	5,8	833 963	-8,7
7322	Radiátory ohřívače ap. části z železa oceli	429 678	3,3	361 940	18,7
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	390 457	3,0	379 848	2,8
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	373 904	2,8	163 751	128,3
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	368 377	2,8	202 193	82,2
7604	Tyče pruty profily hliníkové	314 027	2,4	263 327	19,3
Celkem TOP 10		10 568 691	80,1	6 809 410	55,2
Celkem dovoz		16 701 861		13 199 831	26,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Se zvyšováním koupěschopnosti obyvatel roste počet prodaných nových automobilů (růst o 9,9 % v roce 2018). Tento trh je však zatím relativně velmi slabý (pouze něco přes 34 tis. automobilů v roce 2018). Značka Škoda má v zemi dobré jméno a v roce 2018 byla 3. největším prodejcem v segmentu nových osobních vozidel. Vzhledem k vysoce převládajícímu dovozu ojetých automobilů a vysokému průměrnému stáří vozů je v zemi vysoká poptávka po náhradních dílech. Sektor automotive (z větší části FDI) patří k nejrychleji rostoucím v zemi a představuje cca 5% podíl na HDP, zatím však nejde o výrobu celých automobilů. Nadále je vysoká potřeba obnovy vozového parku veřejné dopravy (autobusy, tramvaje, trolejbusy). Řada měst připravuje i investice do ekologické veřejné dopravy (elektrobusů).

► ICT

V Bulharsku se rychle zvyšuje podíl sektoru outsourcingu na výkonu ekonomiky a stává se zemí s jeho nejvyšším podílem na HDP v rámci EU (do roku 2020 by dle Bulharské outsourcingové asociace měl tento podíl představovat 6 % HDP). V této návaznosti se zvyšují dovozy počítačů a jejich periferií, hardwaru, softwaru, telekomunikačních zařízení apod.

► Obranný průmysl

V příštích letech plánuje armáda velké projekty modernizace výzbroje a vybavení v hodnotě téměř 2 mld. eur. Probíhají výběrová řízení na nákup obrněných vozidel pěchoty, stíhacích bojových letadel a vojenských lodí. Zvažuje se i modernizace tanků T-72. Poptávka se v souladu s těmito plány zřejmě zaměří zejména na leteckou techniku, obrněná vozidla, kybernetickou bezpečnost, komunikační, informační a navigační systémy, optoelektroniku, ochranu bezpečnostní infrastruktury.

► Stavební průmysl

Stavebnictví se po krizi po roce 2008 opět dostává do fáze růstu. Staví se zejména obytné rezidenční objekty, výrobní haly v průmyslových zónách, infrastruktura (sofijské metro, dálnice, rekonstrukce silnic a železnic, komunální infrastruktura). Předpokládá se pokračování ambiciózního programu renovace panelových budov, na něž byla v posledních letech vyčleněna částka cca 1 mld. eur, ale s menší intenzitou. Část projektů bude financována z programů EU.

► Textilní a obuvnický průmysl

Bulharsko má rozvinutý textilní průmysl, zejména šití oděvů. Země vyvází konfekci, kterou si zde nechávají šít přední evropské značky. Na rozdíl od ČR však nemá dostatečné kapacity pro výrobu látek. Perspektivní je i český vývoz hotové konfekce v některých segmentech, které dostatečně nepokrývá domácí výroba, např. outdoorové oděvy. Odbyt konfekce se bude zvyšovat díky trvale rostoucím příjmům a spotřebě domácností.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vodohospodářský sektor země je ve velmi špatném stavu, nebylo zde dlouhá léta dostatečně investováno do obnovy rozvodných sítí. Výraznější zlepšení nepřinesl ani vstup do EU, ztráty při dodávkách pitné vody se za toto období snížily pouze o necelé 1 % dosahují nejvyšší hodnoty v EU – 61,5 %. Studie Světové banky odhaduje, že v nejbližších 10 letech by se v sektoru mělo investovat více než 6 mld. eur, z čehož fondy EU by měly pokrýt 30–40 % této částky. V současném programovém období je pro sektor vyčleněno 1,2 mld. eur.

► Energetický průmysl

Budování nových kapacit se předpokládá převážně v sektoru obnovitelné energie (zejména solární zdroje). Vláda má zájem obnovit projekt výstavby JE Belene, v současné době připravuje řízení na výběr investora. Výstavba nových konvenčních zdrojů se nepředpokládá, i při zachování pouze současných kapacit však BG zůstává významným vývozcem el. energie. Nejvýznamnější podíl v energetickém mixu představují tepelné elektrárny a JE Kozloduj. BG již nyní plní 20% cíl podílu OZE. Energetika však bude vyžadovat značné investice do obnovy výrobních zařízení i infrastruktury pro distribuci, včetně posílení energetické efektivity.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Státní výdaje na zdravotnictví se pro rok 2017 navýšily o 7 %. V zemi je však mimořádně vysoký podíl plateb pacientů na celkových výdajích ve zdravotnictví, který činí až 36 %, veřejné zdravotní pojištění pokrývá 59 % a soukromé pojišťovny 5 %. Rychle roste soukromý sektor, který má 31% podíl na trhu se zdravotnickými službami. Bulharsko nabízí dobré příležitosti pro modernizaci vybavení nemocnic ve veřejném i soukromém sektoru.

► Chemický průmysl

Prostor pro uplatnění v BG má široká škála výrobků chemického průmyslu. V souvislosti se státem podporovaným projektem masivní rekonstrukce panelových domů i s obnovením výstavby rezidenčních a firemních objektů najdou uplatnění barvy a nátěrové hmoty. Se zvyšováním životní úrovně se zvyšuje spotřeba čistících prostředků, pánské a dámské kosmetiky. S rozvojem zemědělství, a zejména rostlinné výroby, se zvyšuje poptávka po insekticidech, herbicidech, hnojivech. Velká poptávka je po surovinách a polotovarech (polyamidy, propyleny atd.), které se používají v chemickém, textilním průmyslu, při výrobě umělých hmot, obalových materiálů atd.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Vzhledem ke strmému nárůstu průměrných mezd (v současnosti pravidelně až 10 % p.a.) se zvyšuje koupěschopnost obyvatel. S mírným zpožděním dochází rovněž ke zvyšování maloobchodních tržeb (tempo 6–7 % v roce 2018), nejprve se to projevilo u zboží krátkodobé, a později i dlouhodobé spotřeby. Zároveň dochází ke změně chování spotřebitelů v oblasti nákupu potravin, která je způsobena zejména postupným zvyšováním tržního podílu řetězců a s tím spojenými dovozy potravin, které na bulharském trhu nebyly obvyklé a postupně si získávají důvěru a oblibu u spotřebitelů (např. jogurty, tvarohy, sušenky, trvanlivé smetany, šlehačky atd.).

Perspektivní je i trh s pivem. V roce 2017 představoval prodej cca 5,5 mil. hl piva. Nárůst prodeje se zastavil, české pivo je však v zemi silně uznávanou značkou. Vzhledem ke zvyšující se oblibě nových typů

piva (craft) z menších místních výroby, je perspektivní i vývoz malých pivovarů. Vzhledem k aktuálnímu velmi výraznému omezení místní výroby cigaret je prostor pro vývoz této komodity z ČR do BG.

Zvyšuje se objem prodeje biopotravin a potravinových doplňků. Rychle se rozvíjí zemědělská výroba, dochází k intenzivní obměně strojového parku. Větší důraz, včetně financování z fondů EU (2,9 mld. eur v OP Rozvoj venkova), je kladen na rostlinnou výrobu (BG se postupně stává významným vývozcem pšenice).

► **Železniční a kolejová doprava**

Rekonstrukce železničních tratí v zemi je prioritou v rámci financování z fondů EU v současném finančním období. Kompletní rekonstrukcí prochází zejména hlavní trať spojující Evropu s Tureckem. Osobní železniční doprava je monopolem státního přepravce BDŽ. Vozový park si bude vyžadovat investice do jeho obnovy. BDŽ vzhledem ke dlouhodobé výrazné ztrátovosti dočasně ustoupilo od původního plánu na výraznou obměnu vozového parku (nákupem několika desítek nových souprav) a potřebné množství zřejmě odebere na leasing.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1703 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pevném stavu
	HS 0401 - Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 - Mléko, smetana zahuštěná, slazená
	HS 1905 - Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2402 - Doutníky (též s odříznutými konci), doutníčky a cigarety z tabáku nebo tabákových náhražek
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8701 - Traktory a tahače
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Automobilový průmysl	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
ICT	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8473 - Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích
	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8523 - Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5105 – Vlna a jemné nebo hrubé zvířecí chlupy, mykané nebo česané
	HS 5407 – Tkaniny z příze z hedvábí syntetického
	HS 5903 – Textilie impregnované, povrstvené ap. plasty
	HS 6203 – Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské
	HS 6201 – Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké
Stavební průmysl	HS 6910 – Keramické výlevky, umyvadla, podstavce pod umyvadla, bidety, koupací vany, záchodové mísy, splachovací nádrže, pisoárové mísy a podobná zařízení k sanitárním a hygienickým účelům
	HS 7211 – Ploché válcované výrobky ze železa nebo nelegované oceli, o šířce <600mm, neplátované
	HS 8429 – Samohybné buldozery, anglozery, srovnávače (grejdry), stroje na vyrovnávání terénu (nívelátory), škrabače (skrejpry), mechanické lopaty, rypadla, lopatové nakladače, dusadla a silniční válce
	HS 7605 – Dráty hliníkové
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 4410 – Třískové desky ap. desky ze dřeva nebo z jiných dřevitých materiálů
	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3922 – Koupací vany, sprchy, odpady (výlevky), umyvadla, bidety, záchodové mísy, záchodová sedátka a kryty, splachovací nádrže a podobná sanitární a hygienické výrobky, z plastů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 7019 – Skleněná vlákna (včetně skleněné vlny) a výrobky z nich (například příze, tkaniny)
	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masáže; psychotechnické aj. přístroje
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Obranný průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
Chemický průmysl	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 3304 – Kosmetické přípravky nebo líčidla a přípravky pro péči o pokožku (jiné než léky), včetně opalovacích nebo ochranných přípravků; přípravky pro manikúru nebo pedikúru
	HS 3402 – Organické povrchově aktivní prostředky (jiné než mýdlo); povrchově aktivní přípravky, prací prostředky (včetně pomocných pracích přípravků) a čisticí prostředky, též obsahující mýdlo, jiné než čísla 3401
	HS 3808 – Insekticidy, rodenticidy, fungicidy, herbicidy, přípravky proti klíčení a regulátory růstu rostlin, dezinfekční prostředky a podobné výrobky, v úpravě nebo balení pro drobný prodej nebo jako přípravky nebo výrobky (například sírné pásy, knoty a svíčky a mucholapky)

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	HS 3902 – Polymery propylenu nebo ostatních olefinů, v primárních formách
	HS 3908 – Polyamidy v primárních formách
Energetický průmysl	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8543 – Elektrické stroje a přístroje s vlastní individuální funkcí, jinde v této kapitole neuvedené ani nezahrnuté

Exportní financování

EGAP v Bulharsku v minulých deseti letech pojistil 40 případů v hodnotě 7,4 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru, pojištění úvěru na investice a pojištění investice v zahraničí. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely stroje a zařízení k výrobě energie a silniční vozidla. V Bulharsku EGAP pojišťuje bankovní i korporátní riziko. V lednu 2017 došlo v rámci OECD ke zlepšení Bulharska do kategorie 3. rizikové kategorie. Pozitivní je členství Bulharska v EU, rostoucí ekonomika a nízké zadlužení (jedna z nejnižších úrovní veřejného zadlužení v rámci EU).

Černá Hora

Růst ekonomiky Černé Hory se zrychloval ze 1,1 % (2001) až na 10,7 % (2007). Od roku 2008 do roku 2014 docházelo ke snižování tempa růstu ekonomiky. Po deflaci roku 2014 a 2016 se míra inflace v Černé Hoře pohybovala okolo 2 %. V zemi žije přibližně 620 tis. obyvatel a HDP na obyvatele roku 2018 přesáhlo 8600 tis. USD a předpokládá se jeho růst. Běžný účet platební bilance Černé Hory je v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,9	4,3	3,7	2,5	3,0	3,1
HDP/obyv. (USD)	7 028	7 678	8 644	8 987	9 538	10 075
Míra inflace (%)	-0,3	2,4	2,8	2,0	1,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,7	-0,8	-0,9	-0,9	-0,7	-0,7
Populace (mil.)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Konkurenceschopnost	70/140	82/137	71/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela s Černou Horou dohodu o zóně volného obchodu. V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadila Černá Hora 71. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR do Černé Hory 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8802	Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě (včetně)	736 887	68,6	–	–
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	600 728	55,9	781 400	-23,1
8530	El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy	74 176	4,1	63	117 639,7
2708	Smola koks smolný z dehtu černouhelného aj.	*	–	*	–
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	41 154	3,8	5 826	606,4
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	35 522	3,3	38 952	-8,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	25 696	2,4	15 216	68,9
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	14 211	1,3	9 342	52,1
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	12 277	1,1	17 756	-30,9
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	11 912	1,1	1 061	1 022,7
Celkem TOP 10		1 552 563	144,5	869 616	78,5
Celkem vývoz		1 787 814		1 074 288	66,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Černé Hory 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	77 934	134,2	14 623	433,0
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	52 401	90,3	4 459	1 075,2
2606	Rudy hliníkové koncentráty	14 488	25,0	14 441	0,3
8483	Hřídele aj. převodové převody kola ozubené ap.	10 363	17,8	1 026	910,0
7610	Konstrukce hliníkové části desky profily apod	6 141	10,6	2 009	205,7
7215	Tyče pruty ostatní z železa oceli nelegované	3 584	6,2	3 360	6,7
7228	Tyče pruty úhelníky profily z oceli legov ost	3 498	6,0	5 170	-32,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	3 228	5,6	1,0	322 700,0
7310	Cisterny sudy kádě ap. z železa oceli do 300l	1 869	3,2	3 329	-43,9
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	993	1,7	656	51,4
Celkem TOP 10		174 499	300,5	49 074	255,6
Celkem dovoz		178 511		58 062	207,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Nová dálnice na trase Bar – Boljare (Srbsko) je nejzásadnější dopravní stavbou, jejíž první úsek (Podgorica–Mateševo) se staví od roku 2016. Termín dokončení tohoto úseku byl posunut o rok a to na jaro 2021, přičemž cena je přibližně 800 mil. euro. Projekt financuje čínská Exim banka a zakázku na stavební práce získalo čínské konsorcium CRBC (China Road and Bridge Corporation). Jedná se o jednu z nejkomplicovanějších staveb svého charakteru na světě, protože se musí kvůli horskému terénu budovat desítky tunelů a mostů. Vláda připravuje v roce 2019 vypsání tendru na zbývající části, tj. Bar – Podgorica a Mateševo–Boljare.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Vláda by v následujících letech chtěla výrazně zvýšit využití dostupných nerostných zdrojů revitalizací či rozšiřováním stávajících a otevřením nových dolů (např. lokalita Maoče). Od konce roku 2018 probíhá geologický průzkum černohorského mořského dna za účelem ověření výskytu nerostných surovin (plyn, ropa).

► Energetický průmysl

Nejvýznamnějším zdrojem elektrické energie je dosluhující 1. blok tepelné elektrárny Pljevlja. V roce 2018 vláda rozhodla o jeho ekologické rekonstrukci v hodnotě přesahující 100 mil. euro. Počátkem roku 2019 má být vypsána veřejná soutěž na zhotovitele díla (po dokončení projektování – tzv. Idejni projekat). Vláda také několik let zvažuje výstavbu 2. bloku tepelné elektrárny Pljevlja. Cena se odhaduje na 350 mil. euro. Nejen kvůli přísným ekologickým limitům se však zatím Černé Hoře nepodařilo zajistit financování projektu. Černá Hora buduje rovněž větrné, solární a malé vodní elektrárny. Podíl obnovitelných zdrojů energie dosahuje kolem 33 %, proto je finanční podpora vlády minimální. Černá Hora se chce stát vývozcem elektrické energie. Za tím účelem byl položen podmořský kabel spojující Černou Horu s Itálií. Započetí prací na plynofikaci země bude záviset na realizaci výstavby jadransko-jónského plynovodu, případně na výsledcích průzkumu mořského dna (viz část Důlní, těžební a ropný průmysl)

► Služby

Největší potenciál pro české firmy v oboru služeb nabízí sektor cestovního ruchu, který podle statistik za rok 2018 představuje 23,7 % HDP. Turismus se rozvíjí nejen v přímoří, ale i v horských oblastech na severu země. Vláda se dlouhodobě orientuje na získávání stále bohatší klientely, pro kterou potřebuje zajistit kvalitní služby (lázeňství, rehabilitační a zdravotní programy pro seniory, zábavné parky, sportovní zařízení na využití volného času). V letošním roce je plánováno např. otevření nového lyžařského střediska Ski Resort Kolašin 1 600 nebo otevření první části nejluxusnějšího přímořského resortu Porto Novi v Kumboru. Pro další rozvoj turismu v Černé Hoře je klíčové dosáhnout prodloužení letní i zimní sezóny.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Do roku 2035 plánuje Černá Hora investice do ochrany životního prostředí za více než 1,4 mld. eur. Finanční zdroje státu i municipalit jsou velmi limitované. Černá Hora má značné zásoby kvalitní vody, které však nedokáže sama efektivně využít (velké množství balené vody dováží ze Srbska nebo Itálie). Tyto vodní zdroje jsou vhodné rovněž pro umělý chov ryb. Na řadě míst Černé Hory přetrvávají problémy

s čištěním a regulací odpadních a splaškových vod. Hlavní město Podgorica bude v příštích letech investovat do systému čištění odpadních vod přibližně 55 mil. eur, přičemž financování tohoto projektu bylo již schváleno. Řada opštín (krajů) bude nucena připravit plány výstavby čističek odpadních vod, vodovodních sítí, spaloven odpadu a deponií. Samostatnou kapitolu činí revitalizace a odstraňování četných divokých skládek nebo rekultivace odkaliště poblíž továrny na výrobu hliníku (KAP) v Podgorici.

► Železniční a kolejová doprava

Železniční infrastruktura je zastaralá, proto vláda podporuje její postupnou modernizaci. Modernizaci v současné době prochází páteřní trať Bar – Podgorica – Bělehrad, kde se kromě zabezpečovacích prvků revitalizují tunely, mosty a koleje. Celou železniční síť Černé Hory bude čekat výměna pražců za betonové. Rozšíření železniční sítě je plánováno ve směrech Bijelo Polje – Maoče a Bijelo Polje – Kosovo. Státní podnik Železniční infrastruktura Černé Hory plánuje v roce 2019 nákup 2 železničních pracovních vozů (speciální lokomotivy). Pokud vláda poskytne garanci ve výši 10 mil. euro, pobočka EBRD v Podgorici je připravena nákup financovat.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby tlakové pro plyn, ze železa n. oceli
	HS 8402 – Generátory pro výrobu vodní páry a pod.
	HS 8410 – Turbíny, kola vodní, regulátory
	HS 8413 – Čerpadla i se zař. měřícím, zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla, vývěvy, vzduchové kompresory aj.
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory
	HS 8503 – Části motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8459 – Stroje obráb. pro vrtání frézování řezání apod.
	HS 8431 – Součásti jeřábů, vozíků ap., buldozerů, fréz aj.
	HS 8481 – Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Materiál pro stavbu tratí železn., tramvaj
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8608 – Materiál kolejový svrškový, bezp. a sign. dopr.zaříz.
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8402 – Generátory pro výrobu vodní páry a pod.
	HS 8410 – Turbíny kola vodní regulátory
Sklářský a keramický průmysl	HS 6911 – Nádobí aj., předměty pro domácnost z porcelánu
Služby	CPA 79.10 – Služby cestovních agentur a kanceláří
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 7308 – Konstrukce a části a součásti konstrukcí (například mosty a části mostů), ze železa nebo oceli; desky, tyče, úhelníky, tvarovky, profily, trubky a podobné výrobky ze železa nebo oceli, připravené pro použití v konstrukcích

Dánsko

Dánsko vykazuje dlouhodobě stabilní růst HDP v rozmezí 1 až 2 % ročně. Pro letošní rok prognózuje MMF růst HDP ve výši 1,9 %. Míra inflace vykazuje velmi nízké hodnoty (1,7 %); v průběhu příštích let by se měla mírně zvedat. Celková populace Dánska čítá 5,8 mil. obyvatel. HDP na obyvatele dosáhl v roce 2019 výše 62 041 USD. Nezaměstnanost v zemi na konci roku 2018 klesla na 5,4 %. Běžný účet Dánska je dlouhodobě přebytkový.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,0	2,3	2,0	1,9	1,8	1,8
HDP/obyv. (USD)	53 773	56 630	61 226	62 041	64 644	67 135
Míra inflace (%)	0,3	1,1	1,4	1,7	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	6,2	5,7	5,4	5,3	5,3	5,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	2,5	24,8	27,3	27	27,1	27,2
Populace (mil.)	5,7	5,7	5,8	5,8	5,9	5,9
Konkurenceschopnost	12/138	12/137	10/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Dánsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF) obsadilo Dánsko 10. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle hodnocení OECD nepatří mezi exportně rizikové země.

Vývoz ČR do Dánska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	9 156 624	23,8	10 208 597	-10,3
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	6 106 085	15,9	7 426 563	-17,8
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	4 281 729	11,1	2 458 814	74,1
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	775 035	2,0	685 300	13,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	740 487	1,9	450 544	64,4
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	654 618	1,7	658 390	-0,6
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap. z plastů	654 040	1,7	568 693	15,0
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	492 025	1,3	486 345	1,2
6811	Zboží osinkocementové buničitocementové apod	486 237	1,3	449 187	8,2
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	483 525	1,3	1 231 438	-60,7
Celkem TOP 10		23 830 405	62,0	24 623 871	-3,2
Celkem vývoz		38 425 076		40 085 382	-4,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Dánska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	7 376 124	30,2	4 133 274	78,5
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	2 340 109	9,6	2 548 412	-8,2
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	1 924 754	7,9	1 005 559	91,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	629 444	2,6	498 299	26,3
7608	Trouby trubky hliníkové	406 640	1,7	405 468	0,3
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	387 511	1,6	432 500	-10,4
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap. z plastů	374 839	1,5	186 646	100,8
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	304 292	1,2	287 030	6,0
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	290 395	1,2	125 282	131,8
7208	Výr z železa oceli nad 600mm válc. za tepla	288 039	1,2	280 887	2,5
Celkem TOP 10		14 322 147	58,7	9 903 357	44,6
Celkem dovoz		24 419 392		20 040 002	21,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

V Dánsku pokračuje rozsáhlá modernizace energetické sítě a výroby s cílem zvýšit její energetickou účinnost a podíl obnovitelných zdrojů. Celková hodnota investic státního i soukromého sektoru je odhadována v řádu několika desítek mld. CZK. Česká republika má v Dánsku velmi dobré reference z úspěšné realizace řady energetických projektů (elektrárny, teplárny, spalovny atd.) a české firmy tak mají mimořádnou šanci účastnit se další výstavby a modernizace energetické sítě, a to především prostřednictvím technologických dodávek turbín, generátorů, transformátorů, úpraven vod, potrubních systémů a nádrží, tepelných izolací atd.

► Stavební průmysl

Významnou příležitostí pro české subdodavatele je připravovaný největší investiční evropský dopravní projekt – Femern Belt, tj. dopravní spojení Dánska a Německa prostřednictvím podmořského silničního a železničního tunelu. Hodnota investice činí cca 190 mld. CZK, dokončení se předpokládá v roce 2028. Zároveň probíhá další infrastrukturní rozvoj Dánska – výstavba železničních tratí, komunikací, stavby mostů a terminálů, výstavba nemocnic, budování developerských a průmyslových parků, logistických center atd. Celkem se jedná o 430 projektů plánovaných do roku 2020, jejichž hodnota by mohla dosáhnout až 1 240 mld. CZK. Jako zajímavý se jeví projekt devíti umělých ostrovů, o jejichž plochu cca 300 ha převážně průmyslové zóny se má do roku 2030 rozrůst metropole Kodaň.

► Automobilový průmysl

Dánská vláda přijala tzv. „klimatickou strategii“, jejíž součástí je plán na postupnou eliminaci automobilů se spalovacími motory do roku 2030, kdy mají být nahrazeny elektromobily či vozidly s jiným ekologickým pohonem (vodík). V této souvislosti lze očekávat postupný pokles poptávky po klasických automobilech, a naopak zvyšování poptávky po elektromobilech. Výrazný růst poptávky očekáváme také ve vztahu k související infrastruktuře, především u nabíjecích stanic pro elektromobily. Podobný trend Dánsko nastolilo též ve vztahu k silniční osobní přepravě, primárně v oblasti MHD.

► Obranný průmysl

Dánské ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra, policie i bezpečnostní služby pokračují v přípravách na obměnu výzbroje, zejména střelných zbraní. Konkrétně se jedná o pistole, pušky, automatické zbraně atd. Celkový objem veřejných tendrů se odhaduje na 25 mld. CZK. Dalším potenciálně perspektivním trhem je Grónsko, autonomní území Dánska, kde střelné zbraně patří k základní výbavě místních obyvatel.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Dánský trh zemědělských strojů patří v poměru k velikosti země k největším v Evropě. Silně je zde rozvinutá rostlinná i živočišná výroba. Z celkové plochy Dánska je obděláváno cca 69 % (2,6 mil. ha). V současné době je zde cca 45 tis. zemědělských farem, přičemž výrazně dominují zejména malé farmy do 30 ha (celkový počet traktorů proto přesahuje 100 tis. ks). Dynamicky se rozvíjí i ekologické zemědělství. Pro

české výrobce se nabízejí obchodní příležitosti především v dodávkách zemědělské techniky (traktory, secí stroje, pluhy, návěsy) a náhradních dílů na již dodané zemědělské stroje.

► **Železniční a kolejová doprava**

V současné době probíhá v Dánsku rozsáhlý investiční plán (Togfonden) na modernizaci železniční infrastruktury (včetně obnovy vozového parku), který patří k největším dopravním investicím v novodobé historii země. Objem investic přesahuje 100 mld. CZK. Dánské státní dráhy (DSB) i státní/komunální podniky, odpovědné za realizaci projektů, poptávají vlaky, lokomotivy, vagóny, tramvaje atd. Realizace je plánována na období let 2018–2021. Významné projekty na výstavbu tratí LRV (Light Rail Vehicles) probíhají rovněž ve velkých dánských městech (Kodaň, Aarhus, Aalborg, Odense).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
Energetický průmysl	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8405 – Generátory plynové
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ostatní plynové turbíny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8433 – Žací nebo mlátičí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily a jiná motorová vozidla konstruovaná především pro přepravu osob (jiná než čísla 8702), včetně osobních dodávkových automobilů a závodních automobilů
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Obranný průmysl	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ostatní střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 4408 - Listy na dýchání, překližky, ap., rozřezané, krájené nebo loupané ap., <6 mm
	HS 4409 - Dřevo profilované, i hoblované, broušené
	HS 5909 - Textilní hadice k čerpadlům ap. hadice, též s armaturou nebo příslušenstvím z jiných materiálů
	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6813 - Třecí materiál a výrobky z něj
	HS 6815 - Výrobky z kamene nebo jiných nerostných látek jinde neuvedené
	HS 6907 - Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 7003 - Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 - Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken

Estonsko

Estonská ekonomika rostla v letech 2000–2007 v průměru 8 % ročně. V letech 2008 a 2009 sice došlo k propadu HDP o 5,3 %, resp. o 14,7 %, v následujících letech však již ekonomika opět rostla. Odhadovaný růst HDP pro rok 2019 činí 3,2 % s mírou inflace 2,5 %. V zemi žije přes 1,3 mil. obyvatel, přičemž odhad HDP na obyvatele pro rok 2019 dosáhl 23 653 USD. Nezaměstnanost je již několik let nízká, koncem roku 2018 činila 5,2 % lidí v produktivním věku. Bilance běžného účtu je téměř vyrovnaná, nominální přebytek státního rozpočtu na rok 2019 tvoří 0,5 % HDP.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,1	4,9	3,7	3,2	3,0	3,0
HDP/obyv. (USD)	17 744	19 735	22 416	23 653	25 366	27 043
Míra inflace (%)	0,8	3,7	3,0	2,5	2,3	2,2
Nezaměstnanost (%)	6,8	5,8	6,7	6,9	7,0	7,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,4	0,8	0,6	0,4	0,0	-0,4
Populace (mil.)	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Konkurenceschopnost	30/138	29/137	32/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Estonsko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadilo Estonsko 32. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik; dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Estonska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 404 848	29,2	1 821 233	32,0
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	998 517	12,1	295 208	238,2
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	228 013	2,8	215 309	5,9
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	188 573	2,3	181 356	4,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	165 109	2,0	126 607	30,4
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	164 022	2,0	109 848	49,3
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	136 057	1,7	54 408	150,1
9405	Svítilna a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	114 167	1,4	101 709	12,2
3901	Polymery a ethyleny v primárních formách	95 671	1,2	110 949	-13,8
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	73 874	0,9	95 671	-22,8
Celkem TOP 10		4 568 851	55,4	3 112 298	46,8
Celkem vývoz		8 244 455		6 518 882	26,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Estonska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísel)	299 681	11,8	67 044	347,0
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	241 574	9,5	144 198	67,5
5402	Příze z hedvábí syntetického monofil do 67 dtex	178 368	7,0	257 573	-30,8
5604	Nitě kaučukové kordové příze pásy textilní	169 916	6,7	239 150	-29,0
4804	Papír aj. nenatíraný ne k popisování hyg účelu	129 200	5,1	88 196	46,5
7112	Odpady a úlomky drahých kovů i plátovaných kovů	123 849	4,9	–	–
9403	Ostatní nábytek a jeho části a součásti	113 988	4,5	87 447	30,4
4409	Dřevo profilované, i hoblované, broušené apod.	80 624	3,2	71 258	13,1
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	66 758	2,6	163	40 855,8
9406	Montované stavby	65 500	2,6	71 521	-8,4
Celkem TOP 10		1 469 458	57,8	1 026 550	43,1
Celkem dovoz		2 543 997		2 210 052	15,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Estonský dopravní sektor nabízí českým firmám mnoho možností, přestože zahájení mnoha infrastrukturních projektů se posunulo v čase – např. výstavba první etapy železnice mezi Tallinnem a Haapsalu nebo přestavba části dálnice na trase Tallinn-Tartu z dvouprouté na čtyřproutou. V plánu je i výstavba centrálního terminálu pro osobní dopravu v Tallinnu, hlavního vlakového nádraží pro mezinárodní i vnitrostátní spoje a hlavního uzlu městské a příměstské dopravy v bezprostřední blízkosti tallinského letiště. Po dokončení tramvajové linky ze stanice Ülemiste na letiště se zvažuje výstavba nového tramvajového depa.

► **Elektrotechnika**

Výroba elektrických a optických zařízení je jedním z nejrychleji se rozvíjejících průmyslových odvětví v Estonsku. Jeho růst byl dosažen zavedením nových produktů s přidanou hodnotou a zvýšením efektivity. V oblasti komunikačních zařízení však estonský trh ještě není zdaleka nasycen, takže se naskýtá prostor pro vstup českých firem.

► **Energetický průmysl**

V Estonsku je energetický průmysl klíčovým sektorem. Strategickým úkolem je zajištění energetické nezávislosti na Rusku a efektivní propojení s evropským energetickým trhem. Sektor energetiky nabízí českým firmám velké možnosti – výstavba nadzemní části plynovodu mezi Estonskem a Finskem (Baltic connector) byla sice v listopadu 2018 již zahájena s dokončením v říjnu 2019, ale na estonské straně bude pokračovat navazující další výstavba. Dále se pak nabízí stále zvažovaný projekt modernizace vysokonapěťových sítí z ruských na evropské standardy, v nichž mohou české firmy využít komparativní výhodu oproti domácím firmám ve znalostech a zkušenostech s evropskými standardy.

► **Chemický průmysl**

Jednou z hlavních částí estonského chemického průmyslu, který má v Estonsku dlouhou tradici, je zpracování živice na břidlicovou ropu, které je však silně neekologické. Sektor se v příštích letech nevyhne restrukturalizaci, která může nabídnout i možnosti k uplatnění českých firem. Obecně roste poptávka po výrobcích chemického průmyslu.

► **Sklářský a keramický průmysl**

Estonský sklářský průmysl se zaměřuje především na výrobu skla jako stavebního materiálu, surovinu ke zpracování však musí dovážet. Ke zvýšení poptávky dochází na místním trhu zejména u drobných výrobků ze skla, jako jsou imitace perel nebo drahokamů.

► **Stavební průmysl**

Oblast stavebnictví je v Estonsku stále jedním z rychle se rozvíjejících odvětví, pokračuje poptávka po nových kvalitních bytech v dobré lokalitě a po průmyslových a skladových prostorách. Vzhledem k přetrvávajícímu nedostatku pracovních sil je však silně závislé na zahraničních pracovnících, jak

dokládá počet udělených stavebních povolení pro výstavbu 1 673 bytů ve 3. čtvrtletí roku 2018, což je snížení o 4 % oproti stejnému období roku 2017.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Estonský textilní průmysl je zaměřen především na export a zahrnuje na 270 podniků. Toto odvětví je stále více diferencované a neustále se rozvíjí (za posledních 10 let vstoupilo na estonský trh přes 100 nových společností). Roste ale i zájem o dovoz textilních výrobků, hlavně domácího a technického textilu, vlněné příze a obuvi.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Estonsko je světovým lídrem v oblasti elektronického zdravotnictví. Zdravotnický informační systém byl vytvořen již v roce 2008 a zahrnuje zdravotní údaje, které využívají jak lékaři, tak i pacienti. Více než 95 % dat, vytvořených nemocnicemi a lékaři, je digitalizováno, e-recepty v současnosti pokrývají 100 % předepisovaných receptů. Estonsko má rovněž aktivní biotechnologický klastr, zahrnující více než 70 společností, který se ve spolupráci s Univerzitou v Tartu věnuje výzkumu, klinickým testům a rozvoji pokrokové vědy. Hlavními oblastmi jsou genetika a molekulární a biomarkerové testování. Společnosti ve zdravotnické sféře jsou v Estonsku velmi otevřeny jakékoliv zahraniční spolupráci, zejména v oblastech personalizované medicíny, klinických testů, výzkumu rakoviny, biotechnologie a zdravotní turistiky.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělský a potravinářský průmysl je objemem produkce největším odvětvím v Estonsku, i přes to však Estonsko není v této oblasti soběstačné. Na estonském trhu má své pevné místo české pivo, které se vyskytuje ve všech estonských supermarketech i většině restaurací. Rovněž velmi úspěšná je produkce vlastního piva, která je rozdělena mezi dva hlavní estonské producenty A. Le Coq a Saku. V poslední době tato oblast zažila určitý boom, kdy na estonský trh vstoupilo mnoho minipivovarů, které se těší oblibě u zákazníků. Zatímco v roce 2014 bylo v Estonsku pouze 12 minipivovarů, v roce 2018 jich bylo aktivních již 84. Vidíme zde proto potenciál zejména pro dodávky českého chmele pro výrobu piva.

► **Železniční a kolejová doprava**

Toto odvětví se v Estonsku jeví jako perspektivní zejména díky projektu Rail Baltika, tj. výstavbě nové železniční tratě evropských standardů z Tallinnu do Rigy, Kaunasu a na litevsko-polské hranice. Zásadní pro tento projekt je financování z fondů EU. Odhadovaný rozpočet celého projektu je cca 5 mld. eur, přičemž v letech 2014–2020 by EU měla financovat až 85 % vynaložených nákladů. Celková cena za estonskou část tohoto projektu (213 km) by měla činit 1,6 mld. eur, Estonsko samotné by se na této částce mělo podílet 250 mil. eur. Konstrukce budou provedeny v několika fázích v letech 2019–2020 se zahájením provozu v roce 2026. Většina tendrů bude zveřejněna na „Tenders Electronic Daily“ (online verze „Dodatku k Úřednímu věstníku EU“ vyhrazená pro evropské veřejné zakázky). Přestože v prosinci 2018 bylo do projektu přizváno Finsko kvůli severnímu rozšíření trati a kvůli jeho znalostem evropských standardů (rozchod 1435 mm a evropské technické normy, se kterými mají estonské firmy minimální zkušenost, převládají ruské standardy, a široký rozchod 1520 mm), by měly mít české firmy stále na trhu výhodu. Potenciál se nabízí zvláště pro ty z nich, které mají zkušenost s European Rail Traffic Management System.

V roce 2018 čelil Tallinnský dopravní podnik korupční kauze s podezřením na porušení pravidel pro zadávání veřejných zakázek a přijímání úplatků. Došlo proto k posunu plánů na modernizaci tramvajových tratí a na nákup nových nízkopodlažních tramvají a trolejbusů na další období.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0410 - Jedlé výrobky živočišného původu, jinde neuvedené
	HS 1008 - Pohanka, proso, lesknice kanárská, obilí, ostatní
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 7612 - Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
Chemický průmysl	HS 2707 - Oleje a jiné produkty destilace vysokotepečných černouhelných dehtů; ap. produkty
	HS 2844 - Radioaktivní chemické prvky a radioaktivní izotopy a směsi
	HS 3606 - Ferocer aj. pyroforické slitiny ve všech formách
	HS 3804 - Odpadní louhy z výroby dřevné buničiny, též koncentrované, odcukerněné nebo chemicky upravené
	HS 3805 - Terpentýnová silice, borová nebo sulfátová terpentýnová silice aj.
	HS 3913 - Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 7110 - Platina, netepaná nebo ve formě polotovarů nebo prachu
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 4009 - Trubky, potrubí a hadice, z vulkanizovaného kaučuku, jiného než tvrdého kaučuku
Textilní a obuvnický průmysl	HS 4013 - Duše pryžové
	HS 5107 - Příze vlněná, česaná, neupravená pro prodej
	HS 5109 - Příze z vlny nebo z jemných zvířecích chlupů, upravená pro drobný prodej
	HS 5113 - Tkaniny z chlupů zvířecích hrubých a z žíní
	HS 5805 - Tapiserie ručně tkané pracované jehlou goblén.
	HS 5911 - Výrobky zboží textilní pro technické účely
	HS 6310 - Hadry nové, použité; odpady šňůr lan ap. výrobky
	HS 6404 - Obuv se svrškem z textil. materiálů
Stavební průmysl	HS 6502 - Šišáky formy kloboukové, splétané, nezformované
	HS 6801 - Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 4906 - Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní ap. účely, ruční originály
	HS 6811 - Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničitocementu nebo podobné

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 8303 – Pancéřové, zpevněné sejfy, trezory, dveře a bezpečnostní schránky ap. výrobky
Sklářský a keramický průmysl	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jinde neuv. než bižuterie
Energetický průmysl	HS 7506 – Desky, plechy, pásy, folie niklové
	HS 7806 – Ostatní výrobky z olova
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ostatní plynové turbíny
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
Elektrotechnika	HS 8510 – Holicí strojky, stříhací strojky na vlasy a srst a depilační přístroje, s vestavěným elektrickým motorem
	HS 8519 – Přístroje pro záznam, reprodukci zvuku
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8540 – Elektronky a trubice se studenou katodou, se žhavenou katodou nebo fotokatodou
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 – Ostatní lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2941 – Antibiotika

Finsko

Video: O exportních příležitostech ve Finsku hovoří Jana ARHIO, ekonomická specialista, ambasáda ČR v Helsinkách

V letech 2000–2007 se pohyboval meziroční růst HDP v rozmezí 1,7–5,6 %. V roce 2009 se však vlivem krize HDP propadl o více než 8 %. První růst HDP byl poté zaznamenán až v roce 2016, kdy došlo k jeho zvýšení o 1,9 % a především pak v roce 2017, kdy dosáhl jeho růst hodnoty 2,8 %. Dle analýz MMF by mělo docházet v následujících letech k mírnému poklesu. V zemi žije 5,5 mil. obyvatel, v roce 2018 HDP na obyvatele činilo 50 068 USD. V roce 2018 došlo ke zvýšení míry inflace na 1,2 % a růst se očekává i v následujících letech. Nezaměstnanost se v posledních letech snížila pod hranici 9 % a očekává se její další pokles. Bilance běžného účtu je od roku 2017 v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,5	2,8	2,6	1,8	1,6	1,2
HDP/obyv. (USD)	43 582	45 927	50 068	50 878	53 133	55 021
Míra inflace (%)	0,4	0,8	1,2	1,7	1,9	2,0
Nezaměstnanost (%)	8,8	8,5	7,7	7,4	7,1	7,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,8	1,8	2,5	2,6	3,2	3,4
Populace (mil.)	5,5	5,5	5,5	5,5	5,6	5,6
Konkurenceschopnost	10/138	10/137	11/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Finsko patří do vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Finsko umístilo na 11. pozici ze 140 hodnocených ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí

Vývoz ČR do Finska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	5 941 986	24,1	5 902 501	0,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 797 339	11,3	2 245 211	24,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	1 925 257	7,8	1 767 462	8,9
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	736 588	3,0	550 422	33,8
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	565 872	2,3	324 867	74,2
8431	Součásti jeřábů vozíků ap. buldozerů fréz aj.	533 791	2,2	491 809	8,5
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	501 198	2,0	497 327	0,8
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	422 534	1,7	441 332	-4,3
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	373 069	1,5	245 430	52,0
8483	Hřídele aj. převodové převody kola ozubené ap.	347 542	1,4	291 744	19,1
Celkem TOP 10		14 145 176	57,3	12 758 105	10,9
Celkem vývoz		24 699 321		23 181 370	6,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Finska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
4810	Papír karton ap. natírané kaolínem aj. barvené	848 156	7,7	921 936	-8,0
4703	Buničina dřevná nátronová sulfátová	553 022	5,0	546 529	1,2
7901	Zinek surový (neopracovaný)	382 066	3,5	236 786	61,4
8436	Stroje ost. pro zemědělství lesnictví ap. líhně	360 487	3,3	298 740	20,7
4011	Pneumatiky nové z pryže	341 012	3,1	318 251	7,2
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	326 984	3,0	309 923	5,5
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	324 409	2,9	340 083	-4,6
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	311 264	2,8	237 657	31,0
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	305 260	2,8	291 474	4,7
8439	Stroje pro výrobu buničiny papíru kartonu aj.	292 558	2,6	203 261	43,9
Celkem TOP 10		4 045 218	36,6	3 704 640	9,2
Celkem dovoz		11 041 091		9 940 000	11,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Finsko postrádá jakékoliv domácí zdroje fosilních paliv a musí tak veškerou ropu, zemní plyn a uhlí dovážet. Závislost na dovozech (většinou z Ruska), požadavky EU a Kjótského protokolu v oblasti snižování emisí i silné environmentální citění jsou hlavními příčinami toho, že Finsko intenzivně usiluje o využívání obnovitelných zdrojů energie (OZE) a o rozvoj jaderné energetiky. Cílem vlády je dosažení „carbon-free“ energetického mixu do roku 2050 – již v roce 2020 by měly obnovitelné zdroje zajišťovat 38 % energetických potřeb země, v roce 2030 by měl tento podíl dosáhnout již 50 %. Investiční boom lze pak očekávat v následujících letech především v oblasti výstavby větrných parků. Díky vývoji nových technologií, růstu cen elektřiny a zdražování emisních práv je podle expertů větrná elektrárna postavená na souši dnes již ve Finsku nejlevnější variantou budování nového zdroje elektrické energie. A přestože finská vláda změnila v roce 2017 svůj postoj k OZE a postupně ruší drahý systém plošných podpor, vzhledem k výše zmíněným novým podmínkám jsou již nové větrné parky od roku 2018 budovány bez jakýchkoliv podpor na plně komerční bázi. Kromě dodávek pro sektor obnovitelných energií existují exportní příležitosti i v dalších oblastech energetiky. Finsko má okolo roku 2021 zahájit výstavbu prvního bloku nové jaderné elektrárny Hanhikivi 1, modernizacemi prochází řada uhelných a vodních elektráren i elektrická přenosová infrastruktura.

► ICT

Finsko – země v níž byly mj. vyvinuty mobilní technologie používané polovinou světové populace se v odvětví ICT řadí mezi přední státy světa. Žebříček sestavený Evropskou komisí – Index digitální ekonomiky a společnosti (DESI) – z roku 2018 řadí Finsko v tomto sektoru na třetí příčku. Jednou z příčin tohoto úspěchu může být i fenomén jménem Nokia. Její rozmach a úspěch motivoval značné množství mladých lidí ke studiu technických oborů ve Finsku má 2,2 % absolventů ve věku pod 30 let titul z technologicky a matematicky zaměřených oborů. Rozvoji ICT sektoru pomohly paradoxně i její následné problémy. Propouštění odborníci začali zakládat nové ICT firmy, objevilo se mnoho start-upů. Finsko rovněž značně investuje do R&D (v roce 2018 tyto výdaje činili 2,7 % HDP) a řada velkých nadnárodních společností (mj. Microsoft, Fujitsu, IBM, Rolls-Royce) si vybrala právě tuto zemi pro svá výkonná a efektivní mezinárodní R&D centra. V zemi je v ICT sektoru zaměstnáno 350 tis. profesionálních pracovníků, každoročně dokončí univerzity tohoto zaměření dalších 15 tis. absolventů. Počet softwarových firem v posledních letech vzrostl o 40 %. V současnosti je ve Finsku zřetelný trend digitalizace, a to napříč všemi sektory, existuje zde tedy poměrně široké pole pro uplatnění českých řešení, a to především v oblasti specializovaných aplikací (doprava, zdravotní a sociální služby, vzdělávání atd.).

► Obranný průmysl

České firmy mají příležitost reagovat na výrazný zájem finské strany prohlubovat obrannou spolupráci s evropskými zeměmi, a to jak v EU, tak i v NATO. Finsko si uvědomuje změny v bezpečnostním prostředí v Evropě a chce na ně reagovat jak početním posílením svých ozbrojených sil, tak i značnými investicemi do roku 2020 by se měly výdaje na obranu zvýšit z dnešních 1,8 % až na 2,3 % HDP. Ve vztahu k ČR podporuje vývozní možnosti i skutečnost, že mezi Ministerstvy obrany obou zemí bylo v roce 2018 aktivováno Memorandum of Understanding, jež pro obchodní spolupráci vytváří vhodný rámec.

► Stavební průmysl

Po období stagnace finského hospodářství dochází již od roku 2016 k jeho výraznému oživení, které je ve stavebním sektoru patrné v množství probíhajících projektů, ať již v rámci veřejných či soukromých stavebních zakázek. Stavební odvětví prožívá boom i díky velmi rozvinutému systému digitalizace stavebního řízení a stavebních povolení. Dle Finského statistického úřadu dosáhla hodnota stavebních projektů ve firmách s minimálně pěti zaměstnanci v roce 2017 výše 20,4 mld. eur (cca 522 mld. CZK). Meziročně došlo k nárůstu stavební produkce o 7,6 % a rychlý rozvoj tohoto sektoru se odráží i v aktivitách největších finských stavebních společností (YIT, Lehto Group, SRV, NCC, Destia) při hledání zahraničních subdodavatelů. Silný důraz na internacionalizaci stavebního sektoru a nárůst podílu zahraničních partnerů patří na makroúrovni (dle zprávy Helsinské technické univerzity) mezi pět nejvýznamnějších měnících se trendů tohoto odvětví.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Vysoce kvalitní a technologicky sofistikované lékařské vybavení má ve Finsku tržní potenciál. Finský trh se zdravotnickými technologiemi v posledních letech silně roste, přičemž import zaznamenává stabilní silný růst (cca o 4 % ročně). V roce 2015 byla parlamentem schválena nová strategie zdravotní péče ve státním sektoru (provádí cca 75 % výkonů), přičemž jejím hlavním cílem je vyrovnat kvalitu péče ve státních a soukromých zařízeních. To bude mj. znamenat rozšíření zdravotnických kapacit či výrazné investice do nového zdravotnického vybavení, včetně stavby zcela nových moderních zdravotnických zařízení (Oulu, Helsinky). Součástí návrhu je i tzv. volný výběr poskytovatele služeb (pro pacienty i zdravotnická zařízení), což by mělo uvolnit trh pro vstup nových subjektů. Vládní návrh konkrétního zákona o reformě zdravotnických a sociálních služeb by měl být parlamentem schválen na jaře 2019 s plnou implementací od roku 2021.

► Železniční a kolejová doprava

Sektor finské železniční přepravy očekává v následujících letech nebývalý boom. S ohledem na řadu objektivních faktorů (klimatické změny, geopolitická situace), přijatých nařízení (environmentální a technické požadavky EU) i vlastních cílů (diverzifikace zásobovacích cest, rozvoj řídké osídlených oblastí atd.) plánuje finská vláda zásadním způsobem rozšířit a modernizovat svoji železniční síť. Za hlavní projekt rozvoje železniční sítě lze považovat tzv. „Arktickou železnici“, jež by měla propojit stávající finskou síť s pobřežím Severního ledového oceánu. Náklady na nové dopravní spojení o délce 460 km dosáhnou cca 2,9 mld. eur. Provoz na trati by měl být zahájen okolo roku 2030. Ministerstvo dopravy rovněž plánuje „upgradovat“ stávající železniční spojení mezi Helsinkami a Tampere, resp. Helsinkami a Turku na tzv. vysokorychlostní. Vzhledem k nákladnosti projektu (cca 2 mld. eur) připravuje Ministerstvo dopravy nový model financování se zapojením soukromého sektoru. V souladu s požadavky unijní legislativy projde finská železniční síť rovněž zásadní modernizací řídicích a zabezpečovacích systémů, kdy stávající systém ATP bude postupně v průběhu let 2020–2040 nahrazen systémy ERTMS/ETCS. Náklady na obměnu zařízení dosáhnou celkové výše 1,65 mld. eur, z toho 230 mil. eur připadne na vlaky a 1,42 mld. eur na vlastní tratě.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3002 - Antiséra, ostatní krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla apod. výrobky
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Železniční a kolejová doprava	HS 6089 - Materiál kolejový, svrškový, přístr. návěstní apod.
	HS 6090 - Materiál svrškový kolej., přístr. mech. návěst. apod.
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Energetický průmysl	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8418 - Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	
Obranný průmysl	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 - Ostatní střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 - Ostatní zbraně, kromě zbraní čísla 9307
Stavební průmysl	CPA 38 - Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	CPA 41 - Budovy a výstavba budov
	CPA 42 - Inženýrské stavby a jejich výstavba
ICT	CPA 61 - Telekomunikační služby
	CPA 62 - Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
	CPA 63 - Informační služby

Francie

Od recese francouzského hospodářství z roku 2009 vykazuje tempo růstu HDP nízké hodnoty, konkrétně se v roce 2018 jednalo o 1,6 % a podobný trend lze očekávat i v dalších letech. Míra inflace ve Francii se v posledních čtyřech letech pohybovala, podobně jako v dalších evropských zemích, kolem 1 %, nyní ale mírně poroste. Nezaměstnanost se dlouhodobě drží kolem 9 %. Ve Francii žilo v roce 2018 65,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele ve stejném období dosahovalo zhruba 42,9 tis. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,1	2,3	1,6	1,6	1,6	1,6
HDP/obyv. (USD)	38 200	39 932	42 931	43 500	45 353	46 974
Míra inflace (%)	0,3	1,2	1,9	1,8	1,8	1,8
Nezaměstnanost (%)	10,1	9,4	8,8	8,5	8,1	7,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-18,5	-14,8	-25,6	-19,9	-16	-11
Populace (mil.)	64,6	64,8	65,1	65,4	65,7	66
Konkurenceschopnost	21/138	22/137	17/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Francie je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Francie umístila na 17. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Francie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	33 527 574	15,2	30 408 771	10,3
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	22 161 812	10,0	22 856 323	-3,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	19 278 752	8,7	16 442 124	17,3
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	6 560 038	3,0	5 763 051	13,8
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	5 206 737	2,4	5 514 722	-5,6
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	3 994 284	1,8	3 873 253	3,1
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísl	3 929 789	1,8	4 032 057	-2,5
8415	Stroje přístroje klimatizační	3 713 692	1,7	3 431 090	8,2
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	3 704 783	1,7	3 726 885	-0,6
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	3 056 405	1,4	2 406 239	27,0
Celkem TOP 10		105 133 866	47,6	98 454 515	6,8
Celkem vývoz		220 810 073		211 739 793	4,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Francie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	9 052 456	7,2	6 723 879	34,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	8 796 713	7,0	9 230 315	-4,7
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	8 606 072	6,8	8 532 226	0,9
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	6 884 882	5,5	1 262 493	445,3
3303	Parfémy vody toaletní	4 673 341	3,7	3 711 843	25,9
7210	Výr z železa oceli nad 600mm plátované pokov	2 158 795	1,7	1 532 127	40,9
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	2 087 314	1,7	1 537 253	35,8
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	1 684 453	1,3	1 622 212	3,8
7219	Výrobky ploché válc. z oceli nerez nad 600 mm	1 577 030	1,3	1 430 298	10,3
3304	Přípravky kosmetické líčidla	1 549 401	1,2	1 439 601	7,6
Celkem TOP 10		47 070 457	37,4	37 022 247	27,1
Celkem dovoz		125 742 133		115 432 007	8,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Automobilový sektor je tahounem průmyslové výroby a rostoucí počet registrací nových vozů ve Francii naznačuje, že bude růst i v následujících letech. Poptávka po zahraničních subdodávkách do automobilového průmyslu rostla v roce 2017 sedmiprocentním tempem a automobilový průmysl byl tak nejdynamičtěji rostoucím odvětvím z hlediska subdodávek obecně. Koncern PSA plánuje do roku 2020 přechod na novou generaci modulárních platforem, hodlá zvyšovat podíl subdodávek a změnit dodavatelský systém. V této souvislosti se otevírá příležitost pro české firmy zapojit se do nově vznikajícího řetězce subdodavatelů pro PSA a navázat nová partnerství s francouzskými strojírenskými firmami v tomto oboru. Dle vládního návrhu rozvoje francouzské energetiky z roku 2018 se má zvýšit roční prodej elektromobilů ze současných 25 tis. na 4,8 mil. kusů v roce 2028 pomocí dotací na nákup nových elektromobilů a instalovat 100 tis. dobíjecích stanic. To výhledově představuje příležitosti pro dodávky nových komponentů a elektrického vybavení.

► Civilní letecký průmysl

Čeští subdodavatelé mají příležitost spolupracovat s koncernem Airbus, který vyrábí stovky velkých dopravních letadel ročně. Do roku 2019 plánuje provést revizi své dodavatelské sítě a získat nové subdodavatele s cenově dostupnějšími řešeními. Francie je nejvýznamnějším evropským hráčem v kosmickém odvětví s financováním této oblasti v rozsahu 2,2 mld. eur ročně, z toho 863 mil. eur tvoří příspěvek Francie do programů ESA. Francouzský kosmický průmysl má roční obrát 6,4 mld. eur. Efektivním základem spolupráce v kosmickém průmyslu je Smlouva o spolupráci v oblasti průzkumu a využívání kosmického prostoru k mírovým účelům. Ta otevírá cestu ke spolupráci českých firem s velkými francouzskými prvokontraktory v rámci programů ESA, programů EU (Horizont 2020) a na tendry, které vypisuje Evropské kosmické centrum na Guyaně. Prioritou Francie v následujících letech je vývoj a provoz nosných raket Ariane. Na podzim 2016 proto započal projekt vývoje nové generace motorů pro tyto rakety s výraznou participací evropských firem.

► Energetický průmysl

Vládní návrh plánu rozvoje francouzské energetiky na další léta (PPE) má být přijat v roce 2019 a stanovit cestu k drastickému snížení emisí kyslíčnicku uhličitého a ke snížení závislosti Francie na atomových elektrárnách snížením jejich podílu na výrobě elektřiny ze současných 75 % na 50 %. Plánuje se tak uzavření posledních čtyř uhelných elektráren do roku 2020, uzavření 10 až 14 jaderných reaktorů do roku 2035 a odklad rozhodnutí o stavbě nových reaktorů až po roce 2020. Nejdynamičtějším odvětvím francouzské energetiky se tak stává sektor obnovitelných zdrojů energie se záměrem zvýšit do roku 2030 podíl obnovitelných zdrojů energie na její celkové spotřebě ze současných 17 % na 32 % v roce 2030. Instalovaný výkon solárních elektráren se má zvýšit z 8,4 na 40 GW pozemních větrných ze 14,3 na 35 GW a mořských větrných ze 3 na 6 GW. S tím lze očekávat i poptávku po nových elektrických zařízeních a komponentech.

► **Obranný průmysl**

Zvýšená bezpečnostní rizika vedou Francii k postupnému navyšování rozpočtů branně-bezpečnostních složek. Koncem roku 2015 oznámil francouzský prezident plán na komplexní přezbrojení policie a dalších bezpečnostních složek a nákup nové techniky pro armádu. Významnou položkou nákupů jsou ruční palné zbraně a střelivo, výstroj, radary a detektory. Armádní rozpočet na nové zbraně má růst až do roku 2020 na výsledných 41 mld. eur. Na podpoře zvýšení rozpočtů bezpečnostních a obranných složek státu existuje ve Francii shoda napříč politickým spektrem. Státní rozpočet Francie pro rok 2018 tak již počítal s navýšením výdajů na obranu o 1,8 mld. eur na celkových 34,4 mld. eur, tj. 1,8 % HDP. Příležitost pro české firmy se tudíž nabízí zejména v zapojení do dodavatelských řetězců nadnárodních firem s francouzskou účastí, případně francouzských firem obranného a bezpečnostního průmyslu, a jejich prostřednictvím pak spolupráce na evropských a na třetích trzích.

► **Plasty a gumárenský průmysl**

Kompozity, které byly v minulosti doménou převážně leteckého průmyslu, nacházejí uplatnění i v dalších oborech, jako energetika a doprava. Podle statistik mezinárodního veletrhu subdodavatelů MIDEST je poptávka po zahraničních plastových výrobcích ze strany francouzských firem nejdynamičtější ze všech odvětví. Vysoký růst si má odvětví zachovat i v následujících letech z důvodu změn ve výrobních procesech a prosazování stále většího množství kompozitních materiálů v průmyslových výrobcích. Kromě francouzských, amerických a japonských firem vkládá do výzkumu a vývoje v této oblasti prostředky i francouzský stát prostřednictvím místních klastrů zaměřených na nové materiály.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Z celého odvětví byl v posledních letech nejdynamičtější sektor technických textilií. Zatímco v roce 2010 tvořil jen čtvrtinu celkového trhu s textiliemi, v roce 2017 dosáhl 43 % podílu. Na francouzském trhu mají šanci prosadit se zejména technický textil a speciální tkaniny, které mají využití v dalších odvětvích, např. v automobilovém průmyslu, letectví nebo stavebnictví.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Francouzský farmaceutický průmysl zůstává jedním z nejvýznamnějších na světě. Vývojové trendy v oblasti a světová konkurence donutily francouzské firmy vypracovat restrukturalizační plány, které mají zvýšit konkurenceschopnost francouzského farmaceutického průmyslu. Součástí plánu je i revize obchodních partnerů pro subdodávky pro výrobu léčiv, resp. přenos některých částí výroby do levnějších evropských zemí. České firmy mají příležitost se i nadále prosadit dodávkami pro francouzské nemocnice prostřednictvím tendrů a státních nákupních agentur.

► **Zpracovatelský průmysl**

Francouzská ekonomika je v posledních letech tažena spotřebou domácností s významnou poptávkou po luxusním zboží. Z hlediska náročnosti a vysoké konkurence na trhu má ve Francii šanci prosadit se pouze spotřební zboží s vysokou přidanou hodnotou, kvalitním designem a, v čím dál větší míře, zakázkově vyrobené. V rámci vládního návrhu rozvoje francouzské energetiky se počítá s modernizací celého bytového fondu na energeticky úsporná provedení do roku 2050 tempem cca 500 tis. bytů ročně, což slibuje růst poptávky zejména po izolačních materiálech a kotlech na plyn.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 3917 - Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství (například spojky, kolena, příruby) z plastů
	HS 7325 - Ostatní výrobky odlité ze železa nebo oceli
	HS 8707 - Karoserie (včetně kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8716 - Přívěsy a návěsy; ostatní vozidla bez mechanického pohonu; jejich části a součásti
Civilní letecký průmysl	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ostatní plynové turbíny
	HS 8801 - Balony a vzducholoďe; kluzáky, rogala a ostatní bezmotorové prostředky pro létání (letouny)
	HS 8802 - Ostatní letadla
	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Energetický průmysl	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
	HS 8516 - Elektrické průtokové nebo zásobníkové ohříváče vody a ponorné ohříváče; elektrické přístroje pro vytápění
	HS 8532 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8547 - Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
Obranný průmysl	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 - Ostatní střelné zbraně a podobná zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 - Ostatní zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9306 - Bomby, granáty, torpéda, miny, řízené střely a podobné válečné střelivo a jejich části a součásti; náboje a podobné střelivo
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3901 - Polymery ethylenu v primárních formách
	HS 3902 - Polymery propylenu nebo ostatních olefinů, v primárních formách
	HS 3906 - Akrylové polymery v primárních formách
	HS 3907 - Polyacetaly, ostatní polyethery a epoxidové pryskyřice, v primárních formách; polykarbonáty, alkydové pryskyřice
	HS 3918 - Podlahové krytiny z plastů, též samolepicí, v rolích nebo ve formě obkladaček nebo dlaždic; obklady stěn nebo stropů z plastů
	HS 3920 - Ostatní desky, listy, fólie, filmy a pásy z plastů, nelehčené a nevyztužené, nelaminované, nezesílené ani jinak nekombinované
	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuvedené ani nezahrnuté
	HS 3926 - Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914
HS 8477 - Stroje a přístroje na zpracování kaučuku nebo plastů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5903 - Textilie impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované plasty, jiné než čísla 5902
	HS 5906 - Pogumované textilie, jiné než čísla 5902
	HS 5911 - Textilní výrobky a zboží pro technické účely
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 - Léky (kromě zboží čísel 3002, 3005 nebo 3006) sestávající ze smíšených nebo nesmíšených výrobků
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží, též opatřené stupnicemi nebo kalibrované
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části a součásti
Zpracovatelský průmysl	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 4202 - Lodní kufry, cestovní kufry a kufříky, včetně toaletních kufříků, diplomatky, aktovky, školní brašny, pouzdra
	HS 4401 - Palivové dřevo v polenech, špalcích, větvích, otepích nebo v podobných tvarech; dřevěné štěpky nebo třísky; piliny a dřevěné zbytky
	HS 4407 - Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, též hoblované, broušené nebo na koncích spojované
	HS 4410 - Třískové desky, z orientovaných plochých třísek
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, skleněné výrobky pro vnitřní výzdobu nebo pro podobné účely
	HS 7020 - Ostatní skleněné výrobky
HS 8467 - Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s vestavěným elektrickým nebo neelektrickým motorem	
HS 9504 - Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo společenské hry, včetně motorových nebo mechanických	

Chorvatsko

Od roku 2015 vykazuje chorvatská ekonomika stabilní HDP, který v roce 2018 dosáhl zhruba 2,8 %. Míra inflace se od roku 2018 pohybuje okolo 1,5 %. Nezaměstnanost se postupně snižuje a na začátku roku 2019 byla odhadována okolo 11 %. Celková populace v Chorvatsku čítá 4,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesáhlo 14 tis. USD. Běžný účet se odhaduje okolo 1,4 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,5	2,8	2,8	2,6	2,4	2,3
HDP/obyv. (USD)	12 371	13 271	14 637	15 137	16 069	16 935
Míra inflace (%)	-1,1	1,1	1,6	1,5	1,5	1,7
Nezaměstnanost (%)	15	12,4	12	11	11	10,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,3	2,2	1,6	1,4	1,1	1,0
Populace (mil.)	4,2	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0
Konkurenceschopnost	74/138	74/137	68/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	4/7	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, SB, WEF

- ▶ Chorvatsko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Chorvatsko umístilo na 68. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je 4/7.

Vývoz ČR do Chorvatska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	3 351 480	22,0	2 721 345	23,2
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 330 437	8,7	546 136	143,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	603 814	4,0	536 512	12,5
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	580 149	3,8	546 564	6,1
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	420 193	2,8	403 485	4,1
7213	Tyče pruty z železa oceli neleg válc. za tepla	244 646	1,6	202 653	20,7
0102	Dobytěk hovězí živý	237 278	1,6	168 953	40,4
4011	Pneumatiky nové z pryže	236 408	1,6	230 765	2,4
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	212 408	1,4	228 601	-7,1
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	196 482	1,3	196 283	0,1
Celkem TOP 10		7 413 295	48,7	5 781 297	28,2
Celkem vývoz		15 236 936		13 320 823	14,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Chorvatska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	766 541	14,2	828 983	-7,5
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	670 107	12,4	292 481	129,1
8477	Stroje na zpracování kaučuku plastů jinde neuv.	417 950	7,7	3,0	13931566,7
7606	Desky plechy ap. hliníkové o síle nad 0,2 mm	280 058	5,2	340 147	-17,7
6304	Textilie bytové jiné	252 650	4,7	160 716	57,2
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a induktry	234 762	4,3	246 255	-4,7
1205	Semena řepky olejky i drcená	180 506	3,3	–	–
3920	Desky folie ap. ostatní z plastů neporovité aj.	173 123	3,2	106 732	62,2
3907	Polyacetal pryskyřice ap. v primárních formách	144 370	2,7	133 612	8,1
8302	Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.	100 500	1,9	–	–
Celkem TOP 10		3 220 567	59,5	2 108 929	52,7
Celkem dovoz		5 409 245		5 119 366	5,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Prodej osobních vozidel vykazuje v posledních letech růstový trend. Obliba české automobilové značky je v Chorvatsku stabilní a silná. Některé modely se pravidelně umísťují na prvním nebo druhém místě v prodeji nových aut. České automobily mají v posledních několika letech druhý největší podíl (cca 10 %) z celkových prodejů nových vozů a tento podíl má tendenci se zvyšovat. Rostoucí poptávka existuje i po náhradních dílech, poskytování poradenství a servisu.

► Energetický průmysl

Chorvatsko chce v roce 2019 představit novou energetickou strategii, která by měla velký důraz klást na využití obnovitelných zdrojů energie. V dlouhodobém výhledu do roku 2050 by mělo být z obnovitelných zdrojů generováno až 80 % elektrické energie. To představuje investice v objemu 8,7 mld. eur. Z obnovitelných zdrojů energie získává v současné době přibližně 29 % energie. Do budoucna by se měly upřednostňovat větrné a solární elektrárny. K rozvoji tohoto segmentu může využít část z více než 4 mld. eur, které má k dispozici z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V Chorvatsku jsou v současné době, díky tarifní politice státu, zvýhodněny zdroje na spalování biomasy a energie z malých vodních elektráren. Možnosti dodávek pro české firmy jsou také v plynářském sektoru. Probíhá rozšiřování a modernizace stávající sítě produktovodů a lokálních (městských) sítí. Rovněž se plánuje realizace napojení plynovodu I ap. na TAP, kde by Chorvatsko mohlo být jedním z lídrů konsorcia. Další obchodní smlouvy by bylo možné získat při rekonstrukcích a modernizacích městských a regionálních tepláren, průmyslových elektráren, plynojemů a lokálních zásobníků paliv. Chorvatsko má dva dlouhodobé strategické investiční záměry v oblasti energetiky 1) vybudování LNG terminálu na ostrově Krk (hodnota cca 390 mil. eur) a modernizace tepelné elektrárny Plomin (hodnota cca 850 mil. eur).

► Plasty a gumárenský průmysl

V posledních letech narůstají požadavky na dodávky pneumatik a plastových výrobků v prvotních i neprvotních formách. Podle expertních odhadů by měly investice do stavebnictví, zejména spojeného s rozvojem kapacit cestovního ruchu, činit do roku 2022 celkem 1,2 mld. eur. S tím souvisí rostoucí poptávka po výrobcích z plastu jako jsou plastové trubky, desky či folie, které jsou stále žádanější i v zemědělství. Na podporu zemědělců je v letech 2014–2020 vyčleněno v Evropském zemědělském fondu přes 2 mld. eur.

► Služby

Modernizace městské dopravy, zejména v turisticky rušných městech na pobřeží, zvyšuje zájem o moderní inteligentní systémy řízení dopravy včetně MHD, management parkovacích míst, semaforů apod. (smart city). České firmy se mohou uplatnit a mnohé se již úspěšně zapojují do poskytování služeb spojených s turistikou a cestováním, s ubytováním a servisem v restauracích a při rozvoji trajektové námořní dopravy (přístavy Rijeka, Zadar, Trogir, Split, Ploče). Dále je možné zapojit se do modernizace přístavišť a marín pro rekreační lodní sporty, do výstavby vodních parků a nových hotelových komplexů (Zadar, Trogir, Poreč, Rovinj, Kupari). Dochází k rozvoji služeb cestovních

kanceláří, provozovatelů zájezdů, turistických průvodců a pomocných služeb spojených s námořní dopravou. Významné jsou také dodávky pro vybavení hotelů, popřípadě investice do renovací jejich ubytovacích kapacit.

► **Strojírenský průmysl**

Strojírenský průmysl je v Chorvatsku málo rozvinutý a spotřebitelé jsou značně závislí na dovozech. Příležitosti spočívají hlavně v dodávkách tradičních českých strojírenských výrobků, jejichž renomé je veliké, např. traktorů, ale i v možnostech dodávek technologií pro potravinářský a zpracovatelský průmysl. Možnosti pro české firmy jsou také v subdodávkách pro místní výrobu kolejových vozidel, tramvají, příměstských vlaků a autobusů. U kolejových vozidel je možnost spolupráce buď v kooperační výrobě či převzetí části výroby nebo v kompletních dodávkách a modernizaci, např. starších tramvají české výroby. Velký potenciál tkví v komoditách, jako jsou malá letadla, hydroplány a subdodávky pro lodní průmysl. Příležitosti lze najít i v dodávkách strojů a zařízení pro farmaceutický průmysl, dřevozpracující průmysl, elektrotechnický průmysl, telekomunikační průmysl atp.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Pro řadu českých firem se během uplynulých let stalo Chorvatsko zajímavou destinací zejména v oblasti vodního a odpadového hospodářství. Tato oblast poskytuje českým firmám možnost zapojit se do projektů modernizace úpraven a čističek odpadních vod, kanalizací, vodovodních řadů apod. Velkým tématem je ochrana pobřeží a tím pádem možnost účasti na ekologických projektech. Financování těchto projektů je realizováno ze strukturálních fondů EU. K dispozici je do roku 2023 cca 1 mld. eur a tato částka je doplněna financováním ze státního rozpočtu, rozpočtu měst a obcí aj. Konkrétní příležitosti se prolínají i s dalšími obory, např. s dodávkami zařízení pro obnovitelné zdroje energie. Potenciál mají také dodávky pro odpadové hospodářství a spalovny odpadu.

► **Zábava a volný čas**

Velký potenciál vidíme v dodávkách sportovních potřeb, sportovního vybavení škol, školních i veřejných hřišť, sportovních klubů a tělovýchovných zařízení vysokých škol. Půjčovny, sportovní kluby a hotely na pobřeží jsou proslulé širokou nabídkou a kvalitou svých služeb v oblasti jachtingu, potápění, paraplastění, kajaků na moři a prakticky všech ostatních vodních sportů. Lovecké kluby začínají nabízet ve větší míře služby lovcům z celého světa, čímž vzniká příležitost pro české zbrojovky. Trend ukazuje na trvajícím růstu poptávky po těchto sportovních a loveckých potřebách.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Pro některé české firmy se Chorvatsko stalo zajímavou obchodní destinací v segmentu zdravotnické techniky, nástrojů a vysokých a speciálních technologií. Většina chorvatských nemocnic a dalších zdravotnických zařízení vyžaduje modernizaci, což se projevuje ve zvýšené poptávce po zdravotnickém materiálu. Z konkrétních projektů bychom zmínili probíhající výstavbu nové nemocnice v Pule či plán na výstavbu nové (Osijek, Rijeka) nebo modernizaci a rozšíření stávajících nemocnic (Záhřeb, Split, Bjelovar a další města). Exportní potenciál přináší i možnosti dodávek zařízení pro specializovaná pracoviště jako jsou oční kliniky, gynekologicko-porodnické, zubní, kosmetické a chirurgické laboratoře. Mnohé projekty jsou podpořeny spolufinancováním z fondů EU. Spolupráce ve farmaceutickém průmyslu je perspektivní zejména ve vývoji a testování léků. V úvahu připadá i vývoz speciálních

léčiv. Farmaceutický průmysl se nachází v růstové fázi investičního cyklu, proto lze i do budoucna očekávat zvýšenou výrobu a tím i poptávku po polotovarech či komoditách potřebných k výrobě léčiv. Zaznamenáváme také výrazný zájem v oblasti rozvoje balneologických zařízení a zájem o spolupráci v oblasti lázeňství všeobecně.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Chorvatský potravinářský průmysl má širokou základnu. Šance pro dodávky českých firem jsou zejména v dodávkách pro privátní značky obchodních řetězců nebo subdodávky pro zpracovatelský průmysl. Z konkrétních příležitostí je třeba zmínit dodávky mléka a smetany vzhledem k omezeným kapacitám chorvatských mlékárenských závodů. Další položku možného vývozu tvoří výtažky a koncentráty kávy a čajů pro potravinový průmysl. Pro realizaci dodávek nápojů je na trhu potřeba počítat s velmi silnou místní konkurencí. Exportní příležitosti jsou také v bio-potravinách (např. muesli, cereálie) a obecně v sortimentu zdravé výživy, která se začíná prosazovat ve stále větší míře v chorvatských domácnostech. Na chorvatském trhu se mohou uplatnit i dodavatelé různých druhů sušenek. Na trhu si také, se zlepšující se ekonomickou situací, získávají místo luxusní potraviny, určené hlavně k obohacení trhu. Jedná se o sortiment cukrovinek (např. tvrdé bonbony nebo různé druhy želatinových výrobků), lahůdek atp. Vzhledem k tomu, že na chorvatském trhu figuruje pouze jediný výrobce hnojiv, nabízí se možnost jejich vývozu z ČR. Zajímavá je také možnost vývozu strojů, které lze využít při zemědělské výrobě. Samostatnou kategorií je vývoz živého hovězího dobytka, který má v Chorvatsku velmi dobrou pověst a dlouhou tradici.

► **Zpracovatelský průmysl**

Zlepšující se životní úroveň a rostoucí ekonomika vytváří v posledních letech prostor pro vyšší poptávku po kvalitním zboží běžné spotřeby a po kvalitních výrobcích, nikoli nezbytně značkových. Mezi položky, o které je na chorvatském trhu zájem, patří obleky, kosmetika, stavebnice a hračky, sanitární a koupelnové zařízení, nábytek, telefonní přístroje a příslušenství, bižuterie, kovové výrobky apod. Zájem o tyto produkty se bude zvětšovat ve vazbě na zvyšující se kupní sílu obyvatelstva a rozvoj cestovního ruchu.

► **Železniční a kolejová doprava**

Chorvatská železniční síť je výrazně pod úrovní ostatních členských států EU. Jen nutné investice do údržby železničních tratí během příštích dvaceti let jsou Ministerstvem moře, dopravy a infrastruktury Chorvatska odhadovány na 6,7 mld. eur. Čtvrtý železniční balíček, schválený Evropským parlamentem v roce 2016, pomalu otevírá dveře novým investicím a novým příležitostem pro obnovu zastaralé železniční infrastruktury. Ministerstvo chce přiblížit podíl železniční nákladní dopravy ze současných 17 % k průměru EU, který je 28 %. Je možné navazovat na dobré jméno českých firem a reference z již realizovaných zakázek výstavby železničních tratí, tunelů a mostů. Chorvatské ministerstvo dopravy připravuje tendry financované z fondů EU (2014–2020) na výstavbu 78 km železničních tratí, např. druhá kolej na trati Križevci-Koprivnice-maďarská hranice. Rozbíhá se také celková modernizace lokální železniční infrastruktury. Tento sektor skýtá velké šance pro české firmy, z nichž některé mají vybudované kontakty díky již realizovaným projektům. V návaznosti na výstavbu koridorů se přistupuje k modernizaci zastávek, nádraží a přístavních dopravních uzlů.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8703 – Auta os., aj., vozidla motorová pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 – Živý hovězí dobytek
	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 – Mléko a smetana, zahuštěná nebo slazená
	HS 2101 – Výtažky, esence a koncentráty z kávy, čaje nebo maté a přípravky na bázi těchto výrobků
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2402 – Doutníky (též s odříznutými konci), doutníčky a cigarety z tabáku nebo tabákových náhražek
Strojírenský průmysl	HS 8523 – Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky, stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8457 – Obráběcí stroje
	HS 8528 – Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky, snímače
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. <1 000 V
	HS 8514 – Elektrické průmyslové nebo laboratorní pece
	HS 8419 – Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 7304 – Trouby, duté profily ze železa a oceli
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7308 – Konstrukce, části desky, tyče aj. z železa, oceli
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 7326 - Ostatní výrobky ze železa, oceli
	HS 7601 - Hliník surový (nepracovaný)
	HS 7216 - Úhelníky, tvarovky a profily ze železa nebo nelegované oceli
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap.
	HS 3307 - Přípravky holicí, toaletní, kosmetické ap.
	HS 3305 - Přípravky na vlasy
	HS 9619 - Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny
Plasty a gumárenský průmysl	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 3917 - Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
Zpracovatelský průmysl	HS 6203 - Obleky, saka, kalhoty, komplety aj., pánské
	HS 3402 - Prostředky povrchově aktivní prací
	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 6403 - obuv se svrškem z usně
	HS 8212 - Břitvy, strojky, čepelky holicí
	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8542 - Elektronické integrované obvody
	HS 9403 - Ostatní nábytek a jeho části a součásti
Zábava a volný čas	HS 9506 - Výrobky a potřeby pro tělesné cvičení, gymnastiku, atletiku
	HS 9304 - Zbraně ostatní ne zbraně sečné
	HS 9503 - Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky
	HS 9504 - Videoherní konzole, automaty, výrobky lunaparkové, stolní, společenské hry ap.
	HS 4202 - Kufry, aktovky, brašny, pouzdra
Služby	CPA 37 - Služby související s odpadními vodami
	CPA 50 - Vodní doprava
	CPA 55 - Ubytovací služby
	CPA 56 - Stravovací služby
	CPA 79 - Služby cestovních agentur a kanceláří a jiné rezervační a související služby

Irsko

V roce 2015 došlo k velkému růstu HDP o 26,3 % díky anomálii spojené s přesunem majetku nadnárodních leteckých společností do Irska. Ekonomická aktivita v Irsku díky nejistotám ohledně Brexitu mírně klesá, což se také projevilo na snížení HDP pro rok 2018 na 4,7 %. Na rok 2019 je růst HDP odhadován na 4 %. Tímto by se Irsko znovu stalo jednou z nejvíce prosperujících ekonomik v EU. Činnosti nadnárodních společností a závislost Irska na nich nadále patří k nejistotám pro budoucnost irské ekonomiky, nicméně na ekonomické obnově země se podílejí i „domácí“ sektory. Po odečtení aktivit nadnárodních společností odhaduje centrální irské banky „domácí“ růst o výši 4,1 %. Hodnoty indexu inflace v roce 2018 činila 0,7 %, předpokládá se mírný růst. V zemi žije 4,9 mil. obyvatel. Nezaměstnanost v Irsku postupně klesá a v roce 2018 se pohybovala kolem 5,2 %. V roce 2019 je předpokládán odhad 5,1 %. Běžný účet Irska je dlouhodobě v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,9	7,2	4,7	4,0	3,5	3,0
HDP/obyv. (USD)	63 282	68 711	75 192	77 160	81 172	84 501
Míra inflace (%)	-0,2	0,3	0,7	1,2	1,5	1,7
Nezaměstnanost (%)	8,4	6,7	5,2	5,1	5,1	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-12,6	28,1	27	25,4	24,6	24,4
Populace (mil.)	4,8	4,8	4,9	4,9	5,0	5,0
Konkurenceschopnost	23/138	24/137	23/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, CBI

- ▶ Irsko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Irsko v roce 2018 opět umístilo na 23. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Irska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	13 221 843	55,1	2 731 716	384,0
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	5 924 567	24,7	6 177 521	-4,1
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	651 635	2,7	547 940	18,9
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	234 228	1,0	109 051	114,8
8412	Motory pohony ostatní	184 779	0,8	199 438	-7,4
6811	Zboží osinkocementové buničito-cementové apod	173 729	0,7	158 290	9,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	140 553	0,6	111 163	26,4
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	113 496	0,5	145 120	-21,8
8418	Chladničky boxy mrazicí aj. čerpadla tepelná	113 192	0,5	79 854	41,7
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	109 326	0,5	5 929	1 743,9
Celkem TOP 10		20 867 348	86,9	10 266 022	103,3
Celkem vývoz		24 012 730		15 004 341	60,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Irska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	6 898 191	21,7	15 571 839	-55,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	5 999 464	18,9	7 746 853	-22,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	4 619 537	14,5	4 400 021	5,0
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	1 854 467	5,8	649 845	185,4
8534	Obvody tištěné	902 405	2,8	1 269 977	-28,9
8542	Elektronické integrované obvody	827 747	2,6	558 660	48,2
3302	Směsi vonných látek	706 696	2,2	584 066	21,0
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	675 694	2,1	594 192	13,7
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	667 690	2,1	693 561	-3,7
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	598 613	1,9	727 408	-17,7
Celkem TOP 10		23 750 504	74,8	32 796 422	-27,6
Celkem dovoz		31 762 713		41 260 510	-23,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Irsko zaznamenalo v roce 2018 meziroční pokles prodeje nových aut o 4,4 % (prodáno 125 557 vozů). Ovšem hodnota dovozu ojetých vozů narostla v roce 2018 o 7,81 % (100 278, nejčastěji z Velké Británie díky dopadu brexitu na kurz eur/GBP a také možnosti podstatně širšího výběru vozidel), přesto se celkový počet nových registrací snížil. V posledních třech letech dochází v Irsku (převážně u maloročníků) ke zvýšení nákupů nových i již užívaných traktorů (především z Velké Británie). Kategorie zemědělských strojů a jejich součástí rozhodně patří mezi zajímavé obchodní příležitosti.

► Energetický průmysl

Irsko bylo v roce 2015 z 88 % závislé na dovozech hlavních zdrojů energie (zejména ropy a zemního plynu). Podle dostupných údajů v průběhu roku 2018 došlo ke snížení závislosti na 66 %. Roční hodnota importu se v roce 2015 (poslední dostupný údaj) oproti roku 2014 snížila z 5,7 mld. na 4,6 mld. eur díky nižším cenám dovozu ropy a plynu z UK. Obnovitelné zdroje energie patří v Irsku k hodně diskutovaným tématům. Irsko se zavázalo vyrábět z obnovitelných zdrojů nejméně 16 % veškeré energie spotřebované v roce 2020. K tomuto datu by mělo 40 % veškeré elektřiny, 12 % tepla a 10 % paliva v dopravě pocházet z obnovitelných zdrojů. Vládní cíl pokrývat 40 % spotřebované elektrické energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020 je značně ambiciózní. V minulosti neměla výstavba větrných elektráren zdaleka takovou popularitu jako například těžba rašeliny. Nyní se stát snaží snížit spotřebu rašeliny kvůli jejímu negativnímu dopadu na ovzduší, takže vnímá větrné elektrárny podstatně pozitivněji než v minulosti. Země má výborné podmínky pro využívání offshorové energie a její podíl pomalu, zato setrvale roste. Každoroční až 20% růst za poslední roky lze sledovat v oblasti biomasy. V této souvislosti lze odhadovat zvýšenou poptávku po komoditách spojených s obnovitelnými zdroji energie, stejně tak jako po zařízeních na zpracování biomasy. Potenciál mají reaktory, kotle, přístroje, mechanické nástroje aj.

► Nábytkářský průmysl

Nábytek zaznamenává na irském trhu po letech hospodářské krize (drahé bydlení, nesplacitelné hypotéky atp.) opět pozvolný nárůst (ročně 5,2 %), který by čeští exportéři mohli využít. Podstatný růst poptávky byl zaznamenán v oblasti kancelářského a komerčního nábytku. Koncem roku 2018 začala v Dublinu výstavba největší dětské nemocnice v zemi, která by měla být dostavěna v roce 2022. Z tohoto důvodu se nabízí možnost dlouhodobých dodávek nábytku.

► Plasty a gumárenský průmysl

Trouby, hadice a podobné exportní položky z České republiky zaznamenávají v posledních letech významný růst. Obdobně se vyvíjí také poptávka po pneumatikách. Dovozy pneumatik vzrostl v roce 2018 o 6 %.

► Stavební průmysl

Bydlení nadále zůstává problematickou oblastí. Poptávka se odhaduje na zhruba 25 tis. jednotek ročně, což je podstatně více než počet dokončených staveb v roce 2018 (odhadováno zhruba 12 300 jednotek).

Pro částečné řešení problémů v oblasti bydlení a infrastruktury irská vláda navýšila investiční plán Infrastructure and Capital Investment Plan 2021 o 5,1 mld. eur na celkových 27 mld. eur. Vláda naplánovala, že investice do bydlení a dopravy budou do roku 2021 činit 30 %, respektive 20 % z celkových investičních výdajů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Evropská komise připravuje žalobu proti Irsku u Soudního dvora EU kvůli neoprávněnému vypouštění odpadních vod. Evropská komise viní irskou vládu, že nenaplnuje její směrnici 91/271/EEC a nezajistila čištění odpadních vod ve 38 aglomeracích v Irsku, čímž dochází k ohrožení zdraví obyvatelstva a znečištění životního prostředí. Ministerstvo pro bydlení, plánování a místní samosprávu Irska uvedlo, že vytvoří detailní investiční plán, který zajistí realizaci požadavků Evropské komise. V této souvislosti vláda, která již nyní uvolnila značné prostředky na rekonstrukci vodovodních sítí, plánuje investovat dalších 1,7 mld. eur do roku 2021 do čistíček odpadních vod a definitivně zamezit snižování výdajů na tuto oblast, které od roku 2013 poklesly o 40 %. České firmy mají nadále možnosti uplatnit se v oblasti vodního hospodářství, inženýrských sítí, čištění odpadních vod, správy vodních sítí a potrubí a protipovodňových zábran.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Dlouhodobý nárůst objemu léků v českém vývozu do Irska se v roce 2017 snížil o 26 %. Nicméně zájem o tuto komoditu je v zemi nadále značný, např. od roku 2010 její import vzrostl o téměř 40 %. Kapitálové investice do zmíněného sektoru v Irsku byly v rozpočtu pro rok 2018 stanoveny na 36 mil. eur, což spolu s výstavbou nové dětské nemocnice v Dublinu může vytvořit příznivé podmínky pro české exportéry. Cena nové dětské nemocnice (s 473 lůžky) byla původně 600 mil. eur, avšak začátkem roku 2019 již dosahuje 1,7 mld. eur a podle odhadů ještě naroste.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Cukr je jednou z komodit, jejichž dovoz do Irska se za posledních pět let bezmála zdvojnásobil a totéž platí o českém dovozu této komodity do Irska. Ve státním rozpočtu na rok 2018 byla oznámena nová daň na cukr podle jeho podílu v potravině, díky tomu se dovoz snížil o 3 %. Příležitostí pro naše exportéry by mohl být plán irského ministerstva zemědělství investovat 110 mil. eur ročně do roku 2020 na rozvoj lesnictví, z čehož až 90 % bude využito na zalesňování a výstavbu lesních cest. Jednou z nových komodit, které by mohly na irském trhu nalézt odbyt, je tzv. „pocitivé pivo“ (craft beer), většinou z produkce malých a středně velkých pivovarů. Podobně jako v ČR je také v Irsku patrný výrazný trend v konzumaci těchto produktů (70 % meziroční nárůst za poslední dva roky). Podobná je situace na trhu s olejnatými semeny a plody.

► Zpracovatelský průmysl

Index výkonosti průmyslové výroby (Industrial Production Index), vykázal meziroční pokles o 11,5 % (listopad 2018). Obrat ve stejném období klesl o 6,8 %. Dopad Brexitu je značný. Vzhledem k vytvoření nové vládní agentury začátkem roku 2018 (Irish Manufacturers Association) a přidělení 10 mld. eur by se mohl najít i prostor pro české exportéry příslušných komodit.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilová doprava	HS 8701 - Traktory a tahače
	HS 8701 - Traktory a tahače
	HS 8703 - Auta os. aj. vozidla motorová pro přepravu osob
Energetický průmysl	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Nábytkářský průmysl	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	HS 9403 - Ostatní nábytek a jeho části a součásti
Plasty a gumárenský průmysl	HS 3917 - Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
Stavební průmysl	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 - Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1204 - Semena lněná i drcená
	HS 1205 - Semena řepky nebo řepky olejky, též drcená
	HS 1207 - Ostatní olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1702 - Ostatní cukry, včetně chemicky čisté laktózy, maltózy, glukózy a fruktózy; cukerné sirupy
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuved.
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 8433 - Žací nebo mlátící stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3004 - Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
Zpracovatelský průmysl	HS 7401 - Kamínek měděný, měď cementová
	HS 7402 - Měď nerafinovaná, anody pro rafinaci
	HS 7506 - Desky, plechy, pásy, folie niklové

Island

Islandu se díky zahraničním půjčkám a soustavě striktních fiskálních a měnových opatření podařilo zvrátit negativní vývoj a zahájit rekonvalescenci po krizi v roce 2008. HDP roku 2018 vykázalo růst kolem 3,7 % a míra inflace roku 2018 dosahovala hodnoty 2,5 %. Během roku 2018 tempo růstu HDP zvolnilo a očekává se, že v průběhu roku 2019 se růst ustálí kolem hranice 3 %. Zejména v důsledku prohlubujících se potíží islandského leteckého sektoru však v závěru roku 2018 došlo k propadu hodnoty ISK na nejnižší úroveň za poslední dva roky. Nízká hodnota národní měny v kombinaci s rostoucí cenou práce vytváří předpoklady pro rychlejší tempo růstu inflace v nadcházejícím období. Tomu odpovídá rovněž navýšení základní úrokové míry o čtvrt procentního bodu na 4,5 % ze strany Islandské centrální banky v závěru roku 2018.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,4	4,0	3,7	2,9	2,8	2,6
HDP/obyv. (USD)	61 226	70 248	75 699	79 270	83 924	88 133
Míra inflace (%)	1,7	1,8	2,5	2,6	2,6	2,5
Nezaměstnanost (%)	3,0	2,8	3,2	3,3	3,6	3,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,6	0,9	0,6	0,6	0,6	0,7
Populace (mil.)	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Konkurenceschopnost	29/140	28/137	24/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Island je součástí Evropského hospodářského prostoru a udržuje těsnou politickou a ekonomickou spolupráci se zeměmi EU a Evropského společenství volného obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Island umístil na 24. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR na Island 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	558 351	49,6	902 082	-38,1
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	107 689	9,6	24 293	343,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	46 243	4,1	62 852	-26,4
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	28 026	2,5	18 447	51,9
9405	Svítlidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	24 924	2,2	21 571	15,5
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	16 548	1,5	15 115	9,5
7303	Trouby, duté profily ap, z litiny	16 458	1,5	13 133	25,3
9406	Montované stavby	15 756	1,4	15 756	0,0
7610	Konstrukce hliníkové části desky profily apod	13 452	1,2	16 606	-19,0
8716	Přívěsy a návěsy; ostatní vozidla bez mechanického pohonu; jejich část	13 231	1,2	15 020	-11,9
Celkem TOP 10		840 678	74,7	1 104 875	-23,9
Celkem vývoz		1 125 976		1 497 308	-24,8

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Islandu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7601	Hliník surový (neopracovaný)	1 180 389	80,1	1 218 850	-3,2
0304	Filé aj. maso rybí čerstvé chlazené zmrazené	87 590	5,9	49 358	77,5
7202	Feroslitiny	81 928	4,8	70 916	15,5
1604	Přípravky, konzervy z ryb, kaviár, jeho náhražky	37 482	2,6	38 010	-1,4
9021	Ortopedické pomůcky a přístroje, včetně berlí, chirurgických pásů a ký	30 154	2,0	24 397	23,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	17 461	1,2	35 547	-50,9
0302	Ryby čerstvé chlazené ne filé aj. rybí maso	14 330	0,1	2 010	612,9
2804	Vodík plyny vzácné nekovy ostatní	6 425	0,4	—	—
0303	Ryby zmrazené ne filé aj. rybí maso	5 601	0,4	3 641	53,8
2201	Voda vody minerální sodovky neslazené led	2 465	0,2	1 859	32,6
Celkem TOP 10		1 463 825	99,4	1 444 588	1,3
Celkem dovoz		1 473 314		1 481 348	-0,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Z titulu evropské země s nejnižší hustotou zalidnění je vlastnictví auta pro Islandčany praktickou nezbytností. Počet aut zaregistrovaných k provozu na ostrově mírně převyšuje celkové množství obyvatel. Pokračující ekonomický vzestup Islandu znamená rostoucí kupní sílu domácností, které poptávají robustní vozidla s vysokým stupněm výbavy a komfortu. Na opačné straně stojí autopůjčovny na Islandu, které provozují 25 tis. osobních vozů převážně v segmentu malých automobilů. V posledních letech se rychle zvyšuje zájem o elektromobily a vozidla s hybridním pohonem. Důvodem je především stoupající spotřební daň, která výrazně zdražuje ceny pohonných hmot, a rovněž zvyšující se uhlíková daň. Automobilky v České republice mohou pokrýt obě části spektra poptávky po nových automobilech, ale také dodávat vozidla pro městskou hromadnou dopravu a pro nákladní dopravu, jakož i náhradní díly a příslušenství k nim (pneumatiky).

► Energetický průmysl

V důsledku velkého množství geotermální energie a tekoucí povrchové vody je Island schopen pokrýt veškerou domácí poptávku po elektrické energii z těchto zdrojů. S produkcí zhruba 55 000 kWh na osobu je Island touto optikou největším producentem elektrické energie na světě. Využití potenciálu geotermální a vodní energie je v současné době odhadováno na zhruba jednu třetinu. Existuje proto velký prostor k dalšímu rozvoji produkce elektrické energie z domácích ekologických zdrojů. Značný potenciál k rozvoji skýtá rovněž větrná energie, k níž se v posledních letech čím dál tím více upíná pozornost vlády. Čistá elektrická energie by do budoucna měla Islandu napomoci s plněním mezinárodních klimatických závazků a zároveň postupně omezovat závislost na dovozu z ropy produkovaných pohonných hmot.

► Stavební průmysl

Dravost inomingové turistiky se přímo odráží v nadprůměrných výkonech islandského stavebnictví. Část Islandčanů pořizování nových nemovitostí, ať už bytových jednotek k trvalému bydlení nebo domů pro ubytování hotelového typu, bere jako investici. Mnoho Islandčanů své byty ve městech pronajímá pro krátkodobé pobyty zahraničních hostů a pořizuje si proto nové vlastní bydlení. Velký počet zahraničních pracovníků na Islandu generuje další poptávku po nájemních ubytovacích kapacitách. V příštích letech by navíc mělo dojít k opětovnému zrychlení výstavby ubytovacích zařízení pro turisty. Počet nových hotelových pokojů by měl do roku 2022 vzrůst o 2 000. Vláda ve státním rozpočtu na rok 2019 počítá rovněž s navýšením finanční alokace na výstavbu nové nemocnice v Reykjavíku, nových bytů a infrastruktury. Pro všechny tyto developerské projekty mohou firmy z České republiky dodávat materiál a komponenty pro stavbu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V souvislosti s podstatnou liberalizací dovozu potravin ze zemí EU, která nastala v květnu 2018, se výrazně rozšiřují možnosti dodávek poživatin, splňujících vysoké kvalitativní nároky islandských spotřebitelů a zároveň cenově příznivých. Omezení vyplývá z dopravních cest na Island, a proto lze soutěžit nabídkami v segmentu trvanlivých potravin, které mohou být přepravovány lodí. Vzhledem k vysokému

daňové mu zatížení pálenek a vína je oblíbenou alternativou konzumace cenově přijatelnějšího piva; české pivo je již dnes na Islandu známé. Své místo na trhu rovněž našli první čeští výrobci krmiv pro domácí zvířata, kteří i u prémiových přípravků mohou konkurovat cenou. Další možnosti odbytu se nabízejí na úseku dodávek obalového materiálu pro islandské potravinářské výrobky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 - Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8716 - Přívěsy a návěsy; ostatní vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku
Energetický průmysl	HS 8501 - elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
Stavební průmysl	HS 3917 - Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3920 - Ostatní desky, listy, fólie aj. z plastů, nelehčené a nevyztužené ap. ani jinak nekomb.
	HS 3922 - Koupací vany, sprchy, odpady (výlevky), umyvadla, bidety ap. výrobky, z plastů
	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuvedené
	HS 4408 - Listy na dýchání, překližky, ap., rozřezané, krájené nebo loupané ap., <6 mm
	HS 4418 - Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6907 - Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6910 - Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7610 - Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8302 - Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 9406 - Montované stavby

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 – Čokoláda a ostatní potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2309 – Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 3926 – Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914
	HS 4415 – Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 4821 – Štítky nálepky papírové kartonové lepenkové
	HS 6305 – Pytle pytlíky k balení zboží

Itálie

Itálie se nacházela v recesi v letech 2008, 2009, 2012, 2013 a 2014. Od roku 2015 byl opět nastartován mírný ekonomický růst země, který se pohyboval okolo 1 %. Podle makroekonomických výhledů však bude tempo růstu italské ekonomiky v příštím období nadále slabé. Odhad míry růstu HDP v roce 2019 činí 1 %. V roce 2020 předpovídá banka míru růstu na 0,9 % a v roce 2021 na 0,8 %. Míra inflace se předpovídá na 1,4 % v roce 2019 a lehké zvýšení v období 2020–2021. V zemi žije zhruba 61 mil. obyvatel a v roce 2018 HDP na obyvatele činilo 34 349 USD. Nezaměstnanost v souladu s oživením ekonomického růstu v posledních letech pozvolna klesá, byť stále přesahuje hranici 10 %. Běžný účet platební bilance země je od roku 2013 v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	0,9	1,5	1,2	1,0	0,9	0,8
HDP/obyv. (USD)	30 662	31 997	34 349	34 784	36 095	37 169
Míra inflace (%)	-0,1	1,3	1,3	1,4	1,5	1,6
Nezaměstnanost (%)	11,7	11,3	10,8	10,5	10,3	10,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	47,6	53,4	41,3	33,6	31,5	28,2
Populace (mil.)	60,7	60,6	60,8	60,7	60,7	60,7
Konkurenceschopnost	44/138	43/137	31/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Itálie je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Itálie umístila na 31. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Itálie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	22 447 870	13,4	27 380 428	-18,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	7 914 367	4,7	7 346 146	7,7
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	7 220 604	4,3	12 055 855	-40,1
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	6 600 554	3,9	8 439 201	-21,8
8415	Stroje přístroje klimatizační	4 545 701	2,7	4 429 806	2,6
8528	Monitory, projektoři, bez TV, přijímače televizní	3 820 345	2,3	4 029 062	-5,2
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	3 096 775	1,8	1 274 518	143,0
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	3 005 835	1,8	2 956 269	1,7
4011	Pneumatiky nové z pryže	2 968 645	1,8	3 052 467	-2,7
7204	Odpad šrot železný ocelový odpad přetavený	2 446 256	1,5	1 923 582	27,2
Celkem TOP 10		64 066 952	38,1	72 887 334	-12,1
Celkem vývoz		168 019 327		169 688 609	-1,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Itálie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	9 368 244	6,0	9 116 148	2,8
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	5 189 368	3,3	5 486 300	-5,4
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	3 790 983	2,4	3 537 262	7,2
7306	Trouby profily ap. duté jiné z železa oceli	3 663 148	2,4	3 158 774	16,0
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	3 026 747	1,9	2 966 728	2,0
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	1 883 656	1,2	1 875 834	0,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 842 215	1,2	1 932 426	-4,7
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	1 775 291	1,1	1 428 965	24,2
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	1 742 607	1,1	–	–
7219	Výrobky ploché válc. z oceli nerez nad 600 mm	1 692 080	1,1	1 460 599	15,8
Celkem TOP 10		33 974 339	21,9	30 963 036	9,7
Celkem dovoz		155 338 845		149 051 107	4,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Jedná se o jeden z tahounů italské ekonomiky, prodej osobních vozů zaznamenává v posledním období výrazný růst v souvislosti s nastartovaným ekonomickým oživením a právě automobilový průmysl je symbolem růstu italského hospodářství. Výroba a vývoz již dosáhly předkrizových čísel a dále rostou. Roste však také domácí poptávka, počty nově imatrikovaných vozidel se v roce 2017 zvýšily o 7,9 %. Jedná se současně o nejvýznamnější položku českého vývozu, která má na základě výše uvedeného trendu potenciál do budoucna dále růst. Automobilka Fiat Chrysler Automobiles předpokládá, že v období 2019 až 2021 bude investovat v Itálii do nových modelů a motorů více než 5 mld. eur. Cílem je podpořit nedostatečně využívané kapacity závodů v zemi, zachovat pracovní místa. Vedení FCA nevyklučuje přehodnocení investičního záměru v případě zavedení ekodaně na vozy s vysokými emisemi současnou italskou vládou. Ve vývozu automobilů do Itálie zaznamenala ČR v roce 2017 meziroční růst o 7,1 % a jeho hodnota překročila hranici 1 mld. eur. V případě autodílů se dokonce jednalo o nárůst téměř o pětinu. Spolu se zaváděním nových technologií, které italský automobilový sektor proměňují, se nabízejí nové příležitosti i pro české firmy. Vedle vývozu aut či tradičních automobilových součástí tak v návaznosti na nové trendy, automatizaci a digitalizaci sektoru se otevírají nové příležitosti pro firmy nabízející nové vysoce sofistikované přístupy a inovativní IT řešení a aplikace.

Růst by znovu mohl i vývoz autobusů, jejichž výroba se v Itálii potýká s problémy, nebo byla přesunuta do zahraničí, nicméně roste i tlak na zavádění alternativních pohonů autobusů.

► Civilní letecký průmysl

U doporučených položek lze spatřit stejnou charakteristiku: existence poptávky po těchto položkách se prolíná s českými kompetencemi. Perspektivní může být i spolupráce mezi českým a italským kosmickým průmyslem. Itálie je jedním ze světových lídrů v kosmickém průmyslu, země je také třetím největším přispěvovatelem do Evropské kosmické agentury (ESA). V rámci ESA patří Itálii rovněž přední místo ve vývoji a výrobě satelitů. Pro jejich vypouštění na oběžnou dráhu slouží nosné rakety, jež Italská kosmická agentura (ASI) vyvinula společně s ESA, a jejichž pohonné jednotky se montují v italské společnosti AVIO. Vzhledem k perspektivám růstu kosmického průmyslu ve výše uvedeném segmentu malých satelitů, technologické vyspělosti a konkurenceschopnosti českých firem vidíme v jeho expanzi další příležitosti pro české firmy. Příležitosti může najít celá škála firem nabízející jak kosmické technologie a aplikace, tak např. přesnou mechaniku či například high tech materiály pro kosmické aplikace. Patří sem i družicová navigace, družicové telekomunikace poskytující satelitní vysílání, nebo pozorování Země.

V případech obou sektorů již spolupráce probíhá, zvyšujícím se trendem s dalším potenciálem je spolupráce subjektů v tomto sektoru v rámci projektů Evropské unie.

► Chemický průmysl

Jde o jeden z úspěšných sektorů italského průmyslu dlouhodobě vykazující velký exportní potenciál, a proto představující i významné příležitosti pro české vývozce. Itálie je v rámci EU druhým největším vývozcem v této sektorové oblasti – v letech 2016 a 2017 vývoz v sektoru rostl o 9,5 %. Samotná výroba v roce 2017 vzrostla o 2,6 %. V roce 2018 zaznamenal chemický průmysl nižší meziroční růst o 1 %,

v roce 2019 se dle předpovědí Italské asociace chemického průmyslu Federchimica zvýší pouze o 0,7 %, přesto zůstává velkou příležitostí pro české firmy. Italský chemický průmysl staví na tradiční základní chemické výrobě, která představuje 57 % hodnoty produkce. Hlavními referenčními odvětvími italského chemického průmyslu jsou aditiva pro průmysl, nátěrové hmoty a lepidla a chemické výrobky určené ke spotřebě (kosmetika a detergenty).

Růst domácí poptávky chemických produktů současně způsobuje, že Itálie vykazuje i velmi dobrá čísla importu. Dovoz chemických výrobků (základních chemické látky, hnojiva a dusíkaté sloučeniny, plasty a syntetický kaučuk v primárních formách) figuruje na třetím místě v žebříčku hlavních dovozních položek do Itálie. Pokud jde o chemické výrobky, několikanásobně vyšších objemů vývozu z ČR bylo dosaženo například u iniciátorů a urychlovačů reakce nebo u přípravků k čištění kovových povrchů a pájení. Objevují se poptávky distributorů chemických látek, kteří dodávají produkty do místních laboratoří, výrobcům nátěrových hmot, či do plastikářského průmyslu. Problémem pro české společnosti v tomto sektoru (kyseliny a jiné chemické látky) je, že náklady na přepravu jsou vzhledem k nízké marži v tomto odvětví veliké.

► **Kovozpracovatelský průmysl**

Železo a ocel se staly významnými komoditami v obou směrech toku zboží mezi ČR a Itálií. Do budoucna by vývoz z ČR mohl růst kvůli problémům italských železáren s dodržováním norem ochrany životního prostředí. Nicméně ocelářský průmysl zaznamenal mírné oživení, které podle Hospodářského sdružení výrobců ocele Federacciai v roce 2018 dosáhl růstu o 3,8 %. K pozitivním výsledkům přispělo setrvání mezinárodních skupin (Jindal, Arcelor Mittal a Sider Alloys) v Itálii. Z údajů o nejvýznamnějších dovozních položkách do Itálie figurují výrobky z oceli na 6. místě.

Ocel a železo (hojně využívány především ve stavebním sektoru) trpí i nadále konstantně negativním výkonem italského stavebního sektoru, který však zažívá oživení v podobě expanze italských firem do zahraničí. Totéž platí pro strojírenství, u kterého došlo v letech 2007–2015 kumulovaně k propadu výroby o 30 %. V souvislosti s oživením italské ekonomiky, která od roku 2015 zažívá opět hospodářský růst, se zlepšují též vyhlídky na oživení pro hutní výrobky, ale současně i následně ve strojírenství, které v narůstající míře podporuje i domácí poptávka. S cílem udržet si konkurenceschopnost Itálie investuje do robotů a mechanizace výroby, ve které je řada příležitostí pro české firmy aktivní v těchto sektorech.

► **Obranný průmysl**

Itálie je jedním z významných hráčů na poli evropského obranného průmyslu a silným podporovatelem trendu směřujícího ke konsolidaci evropské politiky vyzbrojování. Aktivně podporuje mezinárodní obranně – průmyslovou spolupráci, zejména v high-tech sektorech, ale také v oblasti letectví, systémů řízení a velení, komunikačních a elektronických systémů a softwaru či avioniky. Konkrétní příležitosti pro české firmy obranného a bezpečnostního průmyslu se nabízejí zejména v oblasti lehkých vrtulových letadel či komponent v oblasti kosmického průmyslu.

► **Sklářský a keramický průmysl**

Zatímco stolní sklo v Itálii v uplynulé dekádě ztrácelo své pozice, vývoz ostatních skleněných výrobků rostl. Tradiční české dekorativní sklo se v Itálii muselo vypořádat s levnou konkurencí a změnou vkusu. Do budoucna by však mohlo zpátky své pozice získávat v segmentech, v nichž může konkurovat kvalitou a originálním designem. České sklo si zachovává v Itálii stále dobré jméno. Změna vkusu je ale u Italů

zřejmá a požadovány jsou především hladší linie a modernější design. Stabilně poptávané jsou vánoční dekorace a figurky.

► **Stavební průmysl**

Italské stavební společnosti míří čím dál více do zahraničí: pokles italského stavebního průmyslu v předchozím období hospodářské recese vyvolal „genetickou změnu“ v nastavení významných italských stavebních společností a přispěl k jejich expanzi do zahraničí. Tento úspěch může být příležitostí pro případné subdodávky italským firmám na třetích trzích, které se ukazují být perspektivnější než cílení na realizaci konečných projektů v samotné Itálii. Českým dodavatelům se v sektoru nabízí široká škála příležitostí od projekčních prací po subdodávky materiálů či služeb. Italská vláda zvažuje v příštím období dokončení či výstavbu velkých infrastrukturních děl jako vysokorychlostní trať Turín–Lyon, Brescia–Padova a Neapol–Bari (TAV), úsek dálnice Terzo Valico, Brennerský tunel. Vzniká tak příležitost zapojení českých firem do vypisovaných tendrů na tato stavební díla, resp. formou subdodávek.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Vodohospodářský sektor v Itálii vykazuje silný deficit infrastruktury ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. Disponuje zastaralými zařízeními, přitom zvláště na jihu je infrastruktura velmi opotřebovaná a dochází k velkým ztrátám vody (v některých případech až 40 %). Italská vláda plánuje alokovat zdroje do výše 294 mil. eur, určené především na rekonstrukci a výstavbu přehrad. Počítá se s rekonstrukcí 101 přehrad, z nichž se velká část nachází v jižní Itálii. Podle zdrojů z italského Ministerstva dopravy a infrastruktury je vláda připravena v příštím období alokovat zdroje a udělit koncese na zmíněné stavební práce v rámci schváleného národního plánu (Piano Nazionale Grandi Dighe). Další finanční zdroje si vyžádají nutné opravy a vylepšení infrastruktury, především vodovodní sítě. V sektoru je silná konkurence italských firem, které v letech krize stagnovaly. České firmy nicméně mohou uspět jak svými výrobky a technologiemi, tak i v případných konsorciích s místními firmami. Infrastrukturní projekty ve vodohospodářství vyžadují komplexní dodávky celé řady výrobků a navazujících služeb.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Italský farmaceutický průmysl patří k evropské špičce. Je v objemu 2. největší v EU a dařilo se mu navzdory recesi. Hodnota výroby italský farmaceutického průmyslu převýšila v roce 2018 částku 31 mld. eur. Italský trh se v tomto segmentu vyznačuje velmi ostrou konkurencí a čeští výrobci léčiv s tím musejí počítat. Vývoz antibiotik do Itálie sice od vstupu ČR do EU vzrostl téměř na dvojnásobek, avšak nedosahuje zatím úrovně z konce 90. let. Zajímavou položkou z pohledu pozitivní tendence trhu by se mohly jevit potravinové a vitamínové doplňky, jejichž poptávka na italském trhu neustále stoupá a vytváří tu tak mnoho příležitostí pro české společnosti. Průměrná spotřeba vitamínu a potravinových doplňků byla v období krize 2 mld. eur.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Podíl zemědělství na ekonomice Itálie se blíží hodnotám průměru zemí EU (3 %). Základní charakteristikou zemědělského sektoru je vysoký počet a malá velikost velké části zemědělských farem a podniků. Itálie má 70 % zemědělských podniků s méně než 10 zaměstnanci a v potravinářském

průmyslu má tolik zaměstnanců dokonce 90 % podniků. Italský potravinářský průmysl v současné době zaměstnává 400 tis. osob a je po strojírenském průmyslu druhým nejvýznamnějším odvětvím italského zpracovatelského průmyslu. Potravinářský průmysl patří do skupiny tahounů italského exportu a byl relativně méně zasažen dvěma vlnami hospodářské recese v uplynulých letech. Za perspektivní komodity je považován cukr, slad a pivo. V případě cukru není Itálie soběstačná a cukr dováží, aby pokryla jeho spotřebu v potravinářském průmyslu. Při pohledu na portfolia vývozců piva do Itálie je možno vidět, že ČR by mohla mít větší podíl oproti svým konkurentům a je tu poměrně velký prostor pro další růst. V Itálii v posledních letech velmi vzrostla obliba piva a konzumace tohoto produktu se značně zvýšila. Dle údajů asociace Assobira roste přitom jak výroba, tak spotřeba piva v Itálii (v roce 2017 např. na úrovni 31,8 na hlavu ročně – meziroční růst o 1,6 %, čímž se spotřeba dostala na úroveň před krizového roku 2007). Ve velkých a bohatších městech na severu Itálie je poptávka soustředěna především na pивní speciály, piva z mikropivovarů a řemeslně vyráběná piva, piva nefiltrovaná. V posledních letech se také velmi rozmnožily nové italské mini pivovary a právě řemeslná výroba piva (např. počet mikropivovarů a restaurací s výrobou piva byl v roce 2013 téměř 500, v roce 2017 již téměř dvojnásobek). Samostatnými souvisejícími položky jsou pak slad (a chmel), které jsou i nadále příležitostí pro český export. V dovozu nepraženého sladu do Itálie se v roce 2016 umístila ČR na 6. místě mezi největšími dovozci, přičemž vývoz do Itálie kontinuálně roste. V roce 2016 činil vývoz sladu do Itálie částku 114 tis. eur, v roce 2018 se vyvezlo již za více než 1 mil. eur. V případě chmele je rostoucí trend vývozu stejný a umístění ČR mezi největšími dovozci se v posledních letech pohybuje kolem 4. místa.

► Zpracovatelský průmysl

Zpracování řady surovin pocházející z těžby či zemědělství nachází uplatnění v celé řadě, často i pro Itálii velmi typických a proslavených odvětvích, kde se uplatňují italský design či móda. Spolu s chemickými surovinami jde o zboží s relativně nižší přidanou hodnotou a stupněm zpracování. Textilie, kámen či dřevo se velmi úspěšně uplatňují v řadě oblastí jako móda, stavebnictví či velmi silně rozvinutém nábytkářském průmyslu, jehož výrobky jsou z velké části na vývoz. Právě dřevo a výrobky ze dřeva Itálie do velké míry dováží. Tradičním zdrojem italských dovozů je i ČR, které se dlouhodobě u této suroviny nabízí exportní příležitosti.

► Železniční a kolejová doprava

Italské železnice, kromě průběžné obměny vozového parku u svých vlaků, se rovněž soustředí na posílení železničního spojení mezi Apeninským poloostrovem a ostatními částmi Evropy, a to jak v osobní, tak nákladní dopravě. Výstavbu či rozšíření nových koridorů mezi italskými přístavy a zeměmi na sever od Alp má za cíl zvětšit objem přepravovaného zboží a zkrátit přepravní vzdálenosti mezi asijskými přístavy a evropskými destinacemi – italská vláda tak doufá, že právě přístavy v Terstu a Janově s následným propojením nákladním železničním spojením do Evropy (realizace spojení Janov-Turín a následně Lyon) se stane koncovou stanicí Nové Hedvábné stezky s asijským zbožím. Rovněž v případě osobní dopravy bude v příštích letech realizována výstavba rychlostního železničního spojení mezi severoitalským Turínem a francouzským Lyonem.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 1701 – Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 2203 – Pivo ze sladu
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2941 – Antibiotika
	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
Chemický průmysl	HS 3823 – Technické monokarboxylové mastné kyseliny; kyselé oleje z rafinace; technické mastné alkoholy
Zpracovatelský průmysl	HS 4415 – Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly
Sklářský a keramický průmysl	HS 7003 – Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7006 – Sklo lité, tažené, plavené, vrtané aj. zpracované
	HS 7007 – Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7010 – Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7016 – Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jiné než bižuterie
HS 7019 – Skleněná vlákna a výrobky z nich (například příze, tkaniny)	
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7204 – Odpad a šrot ze železa nebo oceli; přetavený odpad ze železa nebo oceli v ingotech
	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 – Ostatní tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7223 – Dráty z nerezavějící oceli
	HS 7224 – Ostatní legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ostatní legované oceli.
	HS 7227 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ostatní legované oceli
	HS 7228 – Ostatní tyče a pruty z ostatní legované oceli
	HS 8212 – Břitvy, holicí strojky a holicí čepelky
	HS 7229 – Dráty z ostatní legované oceli
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ostatní bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8802 – Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8804 – Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 3917 – Trouby, trubky, hadice, příslušenství z plastů
	HS 7303 – Trouby, duté profily ap., z litiny
	HS 7307 – Příslušenství pro trouby, trubky ze železa n. ocel.
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 – Ostatní lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel

Kosovo

V posledních třech letech dochází k silnému hospodářskému růstu, ekonomika v roce 2018 pokračovala v růstu HDP o 4 % (odhad). Inflace by měla zůstat na úrovni 0,9 %. Rozpočtový schodek se pohybuje kolem 1,5 % HDP, což je v rámci stropu fiskálního pravidla ve výši 2 %. Přidáním investic osvobozených od pravidla schodku se očekává, že celkový schodek dosáhne 3 % HDP, což je doprovázeno také rozšířením schodku běžného účtu na 7 % HDP. Bankovní systém zůstává zdravý.

Pro rok 2019 se očekává růst HDP o 4,2 %, který bude podpořen dočasným růstem veřejných investic a ve střednědobém horizontu má potenciál růstu 4 % na základě silné domácí poptávky a vývozu. Další reformy, zejména v oblasti trhu práce a správy, by mohly vést k vyššímu růstu. Obezřetná fiskální a finanční politika pomohla zachovat makrofinanční stabilitu, zatímco růst zůstává silný. Ekonomika pokračuje v růstu, který překonává sousedy Kosova v regionu.

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Růst HDP (%)	4,1	3,4	3,5	4,0	4,2	4,0
HDP/obyv. (EUR)	3 238	3 403	3 566	3 727	3 890	4 079
Míra inflace (%)	-0,5	0,3	1,4	0,9	1,4	1,7
Nezaměstnanost (%)	–	27,5	30,5	29,4	–	–
Bilance běžného účtu (v % HDP)	–	-7,9	-6,4	-6,9	-8,3	-7,9
Populace (mil.)	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Konkurenceschopnost	–	–	–	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: KSA, MMF, OECD, SB

- ▶ EU a Kosovo podepsaly koncem října 2015 Stabilizační a asociační dohodu, která vstoupila v platnost 1. dubna 2016.
- ▶ Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 7/7.

Vývoz ČR do Kosova 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	103 740	18,6	78 426	32,3
8431	Součásti jeřábů vozíků ap. buldozerů fréz aj.	45 734	8,2	666	6 767,0
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	34 544	6,2	1 095	3 054,7
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	32 751	5,9	8 787	272,7
4418	Výrobky stavebního truhlářství, tesařství apod, ze dřeva	26 238	4,7	29 748	-11,8
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	24 695	4,4	23 450	5,3
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	19 951	3,6	9 081	119,7
3809	Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.	19 051	3,4	5 923	221,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	17 403	3,1	2 378	631,8
4804	Papír aj. nenatíraný ne k popisování hyg účelu	16 474	3,0	22 755	-27,6
Celkem TOP 10		340 581	61,1	182 309	86,8
Celkem vývoz		557 149		369 507	50,8

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kosova 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
1211	Rostliny plody aj. pro parfumerii lékařství ap.	12 043	41,5	7 439	61,9
0813	Ovoce sušené ne ořechy banány citrusy fíky ap.	5 845	20,2	2 147	172,2
1806	Čokoláda přípravky potravinářské ost. s kakaem	3 622	12,5	3 359	7,8
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap. z plastů	1 414	4,9	–	–
0909	Semena anýz badyán fenykl kmín koriandr aj.	1 166	4,0	190	513,7
8504	Elektrické transformátory, statické měniče a indukory	949	3,3	–	–
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	919	3,2	498	84,5
2202	Voda vody minerální sodovky slazené ne šťávy	779	2,7	372	109,4
6306	Plachty nepromokavé lodní stínící ap. stany aj.	483	1,7	–	–
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	329	1,1	–	–
Celkem TOP 10		27 549	95,0	14 005	96,7
Celkem dovoz		28 985		16 060	80,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Výroba a servis těžebních strojů na povrchovou těžbu lignitu a hlubinnou těžbu nerostů. Na území Kosova se nacházejí významná ložiska lignitu a minerálů. Sektor hornictví a metalurgie byl za dob Jugoslávie jedním ze stěžejních sektorů v oblasti dnešního Kosova a působilo zde také několik českých firem. Po válečných událostech v letech 1998–1999 došlo k přerušení těžby a současná těžební činnost je na úrovni cca 20 % původních kapacit. Jednou z vládních priorit je obnovení těžby minerálů. Problémem jsou nedořešené vlastnické vztahy kombinátu Trepča, kterému převážná většina hlubinných dolů patří. V říjnu 2016 byl schválen zákon o kombinátu Trepča, který z kombinátu vytváří akciovou společnost Trepča JSC. Ústavní soud potvrdil dne 31. října 2016 ústavnost zákona, zákon vstoupil v platnost následující den 1. listopadu 2016. Implementace zákona o vlastnictví akciové společnosti Trepča JSC však stále není s ohledem na výhrady srbských koaličních poslanců a Srbska politicky stabilní. Další vládní prioritou je otevření nového povrchového dolu na těžbu lignitu s kapacitou na min. 40 let pro zásobování uhelných elektráren.

► **Energetický průmysl**

Energetický sektor není v dobrém stavu. Kosovo provozuje dvě hnědouhelné elektrárny Kosovo A a Kosovo B, které jsou na hranici životnosti. Provoz obou elektráren byl prodloužen, obě elektrárny však budou vyžadovat rekonstrukci. V zimních energetických špičkách jsou schopny pokrýt cca 60–80 % spotřeby, zbytek musí distribuční společnost nakupovat na trhu. Ve špičkách dochází k občasným výpadkům dodávek elektrického proudu. Koncem roku 2014 bylo uzavřeno výběrové řízení na výstavbu nové elektrárny Kosovo C, v prosinci 2015 bylo podepsáno Memorandum o porozumění s americkým investorem Contour Global. V říjnu 2018 potvrdila Světová banka, že nepodpoří financování výstavby elektrárny, která bude využívat uhlí namísto obnovitelných zdrojů. Na projekt za 1,3 miliardy eur poskytne půjčku investor Contour Global. V únoru 2019 bude vybrán finanční a technický projekt, který bude realizován od března 2019.

Základní priority dalšího rozvoje energetického sektoru Kosova spočívají ve výstavbě nové elektrárny Kosovo C (450–500 MW, americký investor Contour Global), v rekonstrukci Kosova B, udržení Kosova A v provozu do dokončení Kosova C a v otvírce nového dolu se zásobami lignitu na min. 40 let. Distribuční společnost KEDS (turecký vlastník) postupně modernizuje rozvodnou síť.

V návaznosti na neuspokojivý stav energetického sektoru vláda Kosova připravuje za pomoci mezinárodního společenství řadu opatření na podporu produkce elektřiny z obnovitelných zdrojů – vítr, fotovoltaika, biomasa a geotermální zdroje na lokální vytápění a chlazení. Zpracován byl Národní akční plán k obnovitelným zdrojům, ve kterém si vláda Kosova stanovila velmi ambiciózní cíle na zvýšení podílu vyrobené elektřiny z obnovitelných zdrojů do roku 2020 až na 29 %. Součástí programu je rovněž důraz na zvyšování energetické efektivity.

Zvyšování energetické efektivity veřejných budov zařadila vláda do svého programu na snižování energetické spotřeby. Velká část veřejných budov byla postavena před více než 20 lety a ani novější budovy (až na malé výjimky) nejsou řešeny s ohledem na energetickou efektivnost. V první fázi vláda počítá s projekty zaměřenými na státní a veřejné budovy škol, univerzit, nemocnic a úřadů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nedostatek vhodných zdrojů vody a nedostatečná kvalita pitné vody dodávané do veřejných vodovodů, včetně katastrofálního stavu samotných rozvodů vytváří potřebu aplikovat moderní technologie na její úpravu a rozvod.

Otázky životního prostředí jsou vnímány zástupci mezinárodních organizací i kosovskou veřejností jako kritické a také oficiální představitelé, kteří dosud upřednostňovali čistě ekonomické priority, začleňují postupně projekty na zlepšování životního prostředí do programových priorit místních zastupitelstev. Několik českých firem již realizovalo své environmentální projekty v oblastech západního Balkánu, včetně Kosova. Trh není v tomto sektoru nasycen a výhodu budou mít firmy, které budou v Kosovu již etablované. Nově se objevuje zájem municipalit o komplexní řešení odpadového hospodářství.

Rovněž nedostatek čističek odpadních vod způsobuje znečištění většiny povrchových zdrojů pitné vody, včetně vodních ploch vhodných k rekreaci.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kosovo má velice nízkou produkci vlastních potravinářských výrobků, většina produktů je dovážena, a to převážně z okolních zemí Balkánu, EU nebo Turecka. Vláda Kosova i zahraniční donoři chystají dále výrazně navýšit své subvence do zemědělství a potravinářství. Bude se jednat zejména o podporu zahradnictví, používání kvalitní sadby/semenní, stavby skleníků, zpracování zemědělské produkce a zavádění moderních potravinářských technologií (zejména balící linky).

► Železniční a kolejová doprava

Rekonstrukce stávajících a stavba nových železničních tratí je součástí plánů na rozvoj konektivity zemí západního Balkánu. Prioritním projektem v Kosovu je celková rekonstrukce severojižní železniční trasy tzv. Raute 10 mezi hranicí se Srbskem a Severní Makedonií (Leshak – Fushe Kosove-Hani i Elezit) v délce cca 150 km. Uvedený projekt byl zařazen mezi prioritní akce vlády a získal finanční podporu EBRD. Rekonstrukční práce na jižním úseku trasy byly zahájeny v roce 2017.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 9032 – Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 4010 – Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Železniční a kolejová doprava	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Energetický průmysl	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300 l
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8418 – Chladničky, mrazničky aj. chladicí, mrazicí zařízení, čerpadla tepelná
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8485 – Klimatizační zařízení
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 9028 – Měřiče dodávky nebo spotřeby plynů, kapalin a elektrické energie, včetně jejich kalibračních přístrojů

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: HDC

Ačkoli patří Kosovo do zemí s vysokým stupněm lidského rozvoje, zůstává stále jedním z nejchudších států Evropy. V lednu 2016 byl schválen plán národního rozvoje pro období 2016–2021, který se soustřeďuje na následující oblasti: lidský kapitál, dobré vládnutí, konkurenceschopný průmysl a infrastruktura.

► Sektor zpracování odpadů

Výrazný nárůst odpadků a nedostatek skládkových kapacit vede municipality k hledání ekologického řešení likvidace odpadů. Jedním z prvních projektů je návrh projektu na výstavbu linky na zpracování komunálního odpadu v regionu Gjakova.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Sektor ostatní sociální infrastruktury a služeb se dlouhodobě potýká se začleňováním menšin a poskytováním adekvátní péče pro zdravotně postižené občany. Kosovo se snaží o postupnou digitalizaci a využívání dat pro kvalitní policy making – např. Open data Kosovo (<http://opendatakosovo.org/>). Nevládní organizace se zabývají především dodržováním lidských práv, integrací marginalizovaných skupin do společnosti a činností spojenou s překonáváním následků válečného konfliktu. V rámci české ZRS si ČR vybuodovala unikátní pozici při podpoře začleňování slabozrakých, neslyšících a autistických osob. Angažujeme se také na poli integrace menšin – hlavně Romů, Aškrétů a Egyptanů.

► Sektor vody a sanitace

V sektoru vody a sanitace trpí Kosovo nedostatkem čistíren odpadních vod (ČOV). V řadě měst rovněž chybí kanalizační systémy a systémy zásobování kvalitní pitnou vodou. I přesto, že dosud neexistuje žádná legální povinnost pro zajištění systému čištění odpadních vod, lze předpokládat, že do budoucna zájem o tyto technologie poroste, a to jak u velkých státních institucí, tak i u malých a středních podniků. Přenos českého know-how a technologií je již realizován v rámci bilaterální rozvojové pomoci. Úspěšnost těchto projektů byla prokázána několika komerčními zakázkami (např. ČOV pro Ministerstvo spravedlnosti, resp. pro Justiční palác a pro vězení v Gjilane a v Prištině).

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Kypr

Od počátku roku 2015 došlo k oživení hospodářství a v roce 2017 vzrostl HDP o více než 3 %. V roce 2019 by se mělo HDP dostat ke 4,2 %. Kypr se v posledních letech také potýkal s deflací, nyní už spotřebitelské ceny průměrně rostou. V zemi (na území kontrolovaném vládou Kyperské republiky) žije 0,9 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele v roce 2017 dosahovalo 25 380 USD. Nezaměstnanost během krize výrazně vzrostla, v roce 2019 se odhaduje na 8 %, nadále by měla mít klesající tendenci. Běžný účet je v posledních letech, po větších nerovnováhách během minulé dekády deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,4	3,9	4,0	4,2	3,3	2,8
HDP/obyv. (USD)	23 766	25 380	27 864	28 888	30 948	32 657
Míra inflace (%)	-1,2	0,7	0,8	1,8	2,0	1,9
Nezaměstnanost (%)	13	11,1	9,5	8,0	7,0	6,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1	-1,5	-0,7	-1,3	-1,3	-1,3
Populace (mil.)	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Konkurenceschopnost	83/138	64/137	44/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Kypr je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kyperská republika umístila na 44. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR na Kypr 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	346 404	21,7	357 813	-3,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	283 157	17,7	245 189	15,5
8523	Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.	102 179	6,4	611 719	-83,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	95 722	6,0	73 570	30,1
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	66 252	4,1	7 946	733,8
3304	Přípravky kosmetické líčidla	53 888	3,4	6 011	796,5
2106	Přípravky potravinové jinde neuv.	38 098	2,4	35 045	8,7
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	28 750	1,8	31 294	-8,1
0901	Káva i pražená, dekofeinovaná, slupky, náhražky	25 785	1,6	2 683	861,1
9504	Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo sp	24 205	1,5	107 751	-77,5
Celkem TOP 10		1 064 440	66,6	1 479 021	-28,0
Celkem vývoz		1 597 197		2 147 152	-25,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Kypru 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	476 756	48,8	374 808	27,2
8465	Stroje obráběcí na opracování dřeva korku ap.	147 173	15,1	–	–
2901	Acyklické uhlovodíky	104 532	10,7	61 898	68,9
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	33 998	3,5	28 388	19,8
0406	Sýry tvaroh	32 055	3,3	27 402	17,0
4810	Papír karton ap. natírané kaolínem aj. barvené	20 724	2,1	23 039	-10,0
4911	Výrobky tiskařské ostatní vč. obrazů rytin aj.	17 303	1,8	–	–
3921	Desky, listy, folie, filmy, pruhy ap., ost. z plastů	15 764	1,6	12 205	29,2
3215	Barvy tiskařské inkousty tuše i tuhé	11 535	1,2	19 009	-39,3
1701	Cukr třtinový, řepný, sacharóza chemicky čistá	11 402	1,2	–	–
Celkem TOP 10		871 242	89,1	546 749	59,3
Celkem dovoz		977 439		797 058	22,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Kypr neplní závazky v oblasti snižování emisí CO₂ (ty dokonce stoupají) ani navyšování podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů, a to navzdory příznivým klimatickým podmínkám na ostrově. Zemi hrozí po roce 2020 vysoké pokuty ze strany Evropské komise, vedle toho již dnes rychle rostou náklady na emisní povolenky. Vláda proto bude muset přistoupit k liberalizaci trhu s elektřinou, které se zatím bránila z politických důvodů. Otevře se tak prostor pro menší producenty a rozvoj infrastruktury pro výrobu elektřiny především ze sluneční a větrné energie.

► Sklářský a keramický průmysl

Velké hotelové komplexy na Kypru prochází modernizací a rozšiřováním nabídky služeb, které jim mají umožnit konkurovat luxusním resortům v okolních zemích. Na kyperském pobřeží se dále staví řada rezidenčních projektů pro zahraniční náročnou klientelu, jejíž zájem i přes vysoké ceny nepolevuje a vláda ho cíleně podporuje prodeje kyperského občanství pro investory. Pro české firmy se naskýtá příležitost k vývozu sklářských a keramických produktů, především se jedná o zrcadla, dlaždice a obklady a stolní a kancelářské výrobky ze skla.

► Stavební průmysl

Kyperská vláda si vytyčila za cíl podporovat turistický sektor, usilovat o další nárůst počtu návštěvníků (v roce 2018 rekordních 3,94 mil.) i rozšiřování jejich spektra. K tomu má sloužit vybudování nové infrastruktury, která by umožnila model celoroční turistické sezóny. S podporou státu a municipalit je plánovaná výstavba moderních přímořských komplexů v Larnace, Paralimni a Paphosu (přístav pro menší soukromá plavidla, obchody, byty a další vybavenost). První multifunkční marina již byla dokončena vedle historického centra Limassolu, další se staví v letovisku Ayia Napa. Vedle toho se připravuje výstavba nových golfových hřišť a tréninkových areálů pro zimní přípravu profesionálních sportovních týmů.

Největší projekt z oblasti podpory turistického ruchu představuje výstavba multifunkčního kasina světové třídy v Limassolu a čtyř menších satelitních v dalších kyperských městech. Vláda udělila licenci konsorciu Melco International Development a Hardrock International, které plánuje síť kasin dokončit do roku 2020. Projekt s rozpočtem 500 mil. eur by měl vedle stavebních prací nabízet příležitost pro dodávky vnitřního vybavení, osvětlení a interiérových doplňků.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Kypr dlouhodobě výrazně zaostává za přijatými cíli EU v oblasti zpracování odpadů, recykluje méně než čtvrtinu pevného komunálního odpadu a většina je ho naopak skládkována. Po roce 2020 bude muset vláda začít plnit přísné limity pro podíl skládkování a současně navýšit procento ekologicky recyklovaného odpadu. Pokud nepřijde s jasnou koncepcí nové odpadové politiky, hrozí zemi vysoké pokuty ze strany Evropské komise. Očekává se proto výstavba nových zařízení na energetické využití odpadu a na to navázané infrastruktury, zejména třídíren komunálního odpadu a provozů na zpracování recyklovatelného materiálu. Domácí dodavatelé neexistují, nabízí se tak příležitost pro zahraniční firmy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kyperská vláda si vytyčila jako hlavní strukturální reformu vytvoření systému všeobecného zdravotního pojištění, k jehož plné implementaci má dojít v letech 2019 a 2020. Dosud státem centrálně provozovaná veřejná zdravotnická zařízení získají právo autonomně hospodařit a s ní i možnost samostatně nakupovat lékařskou techniku a další vybavení, což nabízí významnou příležitost pro české exportéry. Očekává se navíc příliv nových prostředků na investice, které byly odloženy v důsledku bankovní krize po roce 2013 a později kvůli vyjednávání zmiňované reformy.

Nezávisle na celostátním systému zdravotní péče nabízí zdravotnický trh již v současnosti příležitosti pro vývoz české zdravotnické techniky a rehabilitačních pomůcek, které mají na Kypru velmi dobré jméno a často se na ostrov dovážejí mimo oficiální distribuční řetězce. Potenciál růstu v této oblasti nabízí také záměr vlády podporovat do budoucna rozvoj zdravotní turistiky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Řada kyperských hotelových řetězců a provozovatelů velkých výletní lodí změnila během krize majitele. Noví vlastníci kromě investic do vybavení v rámci zlepšení nabídky hledají nové dodavatele pro restaurace a cateringové služby. Pro české výrobce instantních a konzervovaných potravin se nabízí příležitost zapojit se do nově vytvářených dodavatelských řetězců.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	CZ-CPA 41.00 Budovy a výstavba budov
	CZ-CPA 42.2 Inženýrské sítě a jejich výstavba
	CZ-CPA 42.91 Vodní díla a jejich výstavba
	CZ-CPA 42.99 ost. inženýrské stavby a jejich výstavba
	CZ-CPA 42.99.12. Stavby pro sport a rekreaci
	CZ-CPA 43 Specializované stavební práce
	CZ-CPA 71.11 Architektonické služby
Sklářský a keramický průmysl	HS 7009 – Skleněná zrcadla, též zarámovaná, včetně zpětných zrcátek
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7016 – Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jn. než bižuterie

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1302 – Rostlinné šťávy a výtažky; pektinové látky a ost. slizy z rostlin ap.
	HS 1602 – Jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve
	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 – Čokoláda a ost. potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1905 – Pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao
	HS 2103 – Omáčky a přípravky pro omáčky; směsi koření a přísad pro ochucení
	HS 2104 – Polévky a bujóny a přípravky pro polévky; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2106 – Potravinové přípravky, jinde neuved.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.

Lichtenštejnsko

V roce 2015 se HDP meziročně snížil o 1,9 %. V zemi k 31. 1. 2015 žilo 37 622 obyvatel, HDP na obyvatele přesahuje 150 tis. USD. Udaje o běžném účtu nejsou k dispozici. Lichtenštejnsko zaujímá svým hrubým domácím produktem 149. místo ve světě (v roce 2016). Avšak měřeno hrubým domácím produktem na osobu, stojí Lichtenštejnsko se svými 164 852 USD (údaj za rok 2016) celosvětově na přední pozici (na 2. místě za Katar). Zadlužení země je nulové. I přes ekonomickou krizi rostla výkonnost lichtenštejnského národního hospodářství. V roce 2010 dosáhla nominální hodnota HDP 5,082 mld. USD, v roce 2013 to bylo 5,647 mld. USD a v roce 2016 již 6,233 mld. USD. Meziroční nominální růst HDP činil v roce 2015 1,7 % a v roce 2016 již 1,9 %.

Na základě průzkumů Úřadu trhu práce Lichtenštejnska bylo na konci listopadu 2018 hlášeno u stejného úřadu 323 nezaměstnaných, tzn. o 13 osob více než v předchozím měsíci. Míra nezaměstnanosti v říjnu 2018 se tak zvýšila ze 1,6 % na 1,7 % ve sledovaném měsíci. Ve srovnání se stejným měsícem loňského roku zůstal počet nezaměstnaných stejný a tedy i míra nezaměstnanosti zůstala oproti stejnému měsíci loňského roku nezměněná.

- ▶ Lichtenštejnsko je součástí Evropského hospodářského prostoru a je měnově provázané se Švýcarskem – v Lichtenštejnsku je měna CHF.
- ▶ Lichtenštejnsko se připojilo k dohodě o automatizované výměně bankovních informací dle standardů OECD, výměna funguje od 1. 1. 2017 a proběhla novelizace trestního zákoníku. Lichtenštejnsko se též postupně zbavuje pověsti "daňového ráje" a zvýšilo kontrolu soukromých offshore společností. V prosinci 2017 byla země zařazena na "šedý seznam" zemí podle kritérií EU pro daňové ráje, neboť sice ještě plně nesplnila standardy OECD v tomto ohledu, avšak s EU spolupracuje a postupně přijímá a naplňuje příslušná opatření.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Lichtenštejnsko nevyskytuje a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Lichtenštejnska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7318	Šrouby vruty matice podložky aj. z železa ocel	98 990	25,1	235 389	-57,9
8431	Součásti jeřábů vozíků ap. buldozerů fréz aj.	52 908	13,4	56 917	-7,0
8415	Stroje přístroje klimatizační	30 661	7,8	23 779	28,9
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	30 387	7,7	42 129	-27,9
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	29 100	7,4	17 652	64,9
3923	Výr přepravy balení zboží zátky ap. z plastů	27 695	7,0	25 538	8,4
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	14 859	3,8	8 666	71,5
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	11 819	3,0	10 337	14,3
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	11 379	2,9	—	—
7616	Výrobky ostatní z hliníku	11 303	2,9	10 805	4,6
Celkem TOP 10		319 101	81,0	431 212	-26,0
Celkem vývoz		393 734		575 644	-31,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Lichtenštejnska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9001	Vlákna optická ap., čočky, hranoly aj.	50 625	17,7	25 258	100,4
7318	Šrouby vruty matice podložky aj. z železa ocel	49 927	17,5	145 438	-65,7
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	24 693	8,6	26 595	-7,2
7317	Hřebíky cvočky připínáčky apod. z železa oceli	19 657	6,9	16 964	15,9
8403	Kotle k ústřednímu topení jiné	18 557	6,5	13 713	35,3
3006	Zboží farmaceutické jiné	17 983	6,3	18 868	-4,7
9026	Přístroje a zařízení na měření nebo kontrolu průtoku, hladiny, tlaku aj. přístroje	17 134	6,0	11 282	51,9
3824	Připravená pojidla pro licí formy nebo jádra; chemické výrobky a přípravky chemického průmyslu	15 604	5,5	16 350	-4,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	10 570	3,7	10 078	4,9
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	8 018	2,8	5 282	51,8
Celkem TOP 10		232 768	81,5	289 828	-19,7
Celkem dovoz		285 731		361 397	-20,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Služby

V oblasti služeb je perspektivní zejména bankovní sektor. Lichtenštejnsko klade velký důraz na rozvoj IT sektoru, který je základem průmyslového rozvoje a vývozu. Poptávány budou software, antiviry, inteligentní aplikace a další, např. cloudové služby v této oblasti.

► Stavební průmysl

Lichtenštejnsko je země s vysokou hustotou obyvatelstva i vysokou mírou zastavěnosti obývaného území. Na údržbu, opravy i další zástavbu bude potřeba stavební materiál a technika.

► Strojírenský průmysl

Tradiční a zároveň perspektivní obor – dynamický lichtenštejnský průmysl potřebuje přesné obráběcí stroje.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 2523 – Portlandský cement, hlinitanový, struskový ap.
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 7228 – Ostatní tyče a pruty z ostatní legované oceli
	HS 7308 – Konstrukce jinde neuv. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7326 – Ostatní výrobky ze železa, oceli
Strojírenský průmysl	HS 8456 – Stroje obráběcí pomocí laserů ultrazvuku ap.
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
Služby	CPA 62 – Služby v oblasti programování a poradenství a související služby

Litva

V roce 2010 byl růst HDP 1,6 % a v následujícím roce země dosáhla téměř předkrizových růstových hodnot. Tempo růstu však začalo opět pozvolna zpomalovat a nyní se drží okolo 3 %. V roce 2015 čelila litevská ekonomika deflaci. Momentálně však inflace dosahuje hodnoty 2,5 % a dle odhadů MMF by se měla i v následujících letech pohybovat stabilně, a to okolo 2–2,5 %. V zemi žije 2,8 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesáhlo 118 tis. USD. Nezaměstnanost dlouhodobě klesá a v roce 2018 byla na úrovni 6,5 %. Běžný účet je od roku 2015 mírně deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,3	3,9	3,5	2,9	2,7	2,4
HDP/obyv. (USD)	14 923	16 730	18 856	19 881	21 532	23 075
Míra inflace (%)	0,7	3,7	2,5	2,2	2,3	2,4
Nezaměstnanost (%)	7,9	7,1	6,5	6,3	6,2	6,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,5	0,4	0,2	0,0	-0,3	-0,6
Populace (mil.)	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7
Konkurenceschopnost	35/138	41/137	40/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	2/7	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Litva je součástí vnitřního trhu EU a od 1. 1. 2015 i součástí Evropské měnové unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadila Litva 40. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Litvy 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	2 343 995	15,6	1 355 153	73,0
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 404 807	9,3	1 343 394	4,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	1 309 796	8,7	1 267 694	3,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	685 473	4,6	688 670	-0,5
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	343 228	2,3	385 392	-10,9
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	206 820	1,4	221 012	-6,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	193 251	1,3	220 036	-12,2
7019	Vlákna skleněná a výrobky z nich	191 072	1,3	171 768	11,2
3903	Polymery styrenu v primárních formách	187 406	1,2	225 670	-17,0
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	173 892	1,2	166 848	4,2
Celkem TOP 10		7 039 740	46,8	6 045 637	16,4
Celkem vývoz		15 053 431		15 249 692	-1,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Litvy 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	979 284	12,8	971 859	0,8
3907	Polyacetyly pryskyřice ap. v primárních formách	799 144	10,4	677 339	18,0
7112	Odpady a úlomky drahých kovů i plátovaných kovů	521 348	6,8	190 573	173,6
9403	Ostatní nábytek a jeho části a součásti	442 722	5,8	408 661	8,3
3102	Hnojiva minerální chemická dusíkatá	309 968	4,1	390 566	-20,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	309 356	4,0	406 266	-23,9
0304	Filé aj. maso rybí čerstvé chlazené zmrazené	258 521	3,4	14 085	1 735,4
8548	Odpad a zbytky galvanických článků, baterií a elektrických akumulátorů	202 901	2,7	228 859	-11,3
5408	Tkaniny z příze z hedvábí umělého	169 322	2,2	209 422	-19,1
9001	Vlákna optická ap., čočky, hranoly aj.	152 692	2,0	30 224	405,2
Celkem TOP 10		4 145 258	54,2	3 527 854	17,5
Celkem dovoz		7 647 555		6 773 837	12,9

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Litevská vláda považuje za jednu z klíčových oblastí dalšího rozvoje i využití EU fondů modernizaci městské dopravy. Ze strukturálních fondů na období 2007–2013 byl zrealizován projekt kombinovaného rozvoje dopravy šetrné k životnímu prostředí v pěti hlavních litevských městech – Vilnius, Kaunas, Klaipėdė, Šiauliai a Panevėžys. Jednalo se o výměnu starých dieselových autobusů vyrobených mezi lety 1983 a 1997 za nové hybridní či CNG vozy. Další prostředky byly alokovány na rozvoj trolejbusové dopravy. Také v novém období 2014–2020 hodlá vláda využít prostředky z fondů EU na dokončení výměny zastaralého vozového parku v MHD, kupř. město Vilnius vyhlásilo v roce 2017 tendr na dodávku 150 nových nízkopodlažních auto busů a 40 nových nízkopodlažních trolejbusů (za cca 15,8 mil. eur). Město Kaunas pak vyhlásilo v polovině ledna 2018 tendr na dodávku 85 nových nízkopodlažních trolejbusů, náhradních dílů, služeb a vybavení pro jejich provoz a údržbu s financováním z fondů EU, probíhá zde také modernizace trolejového vedení. V srpnu 2018 oznámil Magistrát města Vilnius, že hodlá investovat 38,5 mil. eur do zlepšení kvality městské hromadné dopravy a pořídit 135 nových autobusů. Poprvé by se mělo jednat o nákupu elektrických a hybridních vozidel. Pětice elektrických a 70 hybridních autobusů by měly posílit flotilu dopravního podniku do roku 2020. Magistrát rovněž plánuje nákup 50 autobusů na LNG a 10 menších autobusů s naftovými motory. Podle agentury Invest Lithuania disponuje země také dynamickým a rychle se rozvíjejícím klastrem dodavatelů součástek pro automobilový průmysl (s důrazem na výrobu nákladních vozů a přívěsů).

► Civilní letecký průmysl

Litevská vláda spatřuje v rozvoji letecké dopravy a s tím spojených podpůrných činností jeden z potenciálních směrů do budoucna. Proto také patří oprava a údržba letadel mezi prioritně podporované směry pro podporu zahraničních přímých investic v Litvě. Firmy se sídlem na letištích ve Vilnius a Kaunas nabízejí základní údržbu, přestavbu kabin, údržbu součástek i pozemní letištní služby pro stře dní i větší letadla (až po A320 či 8737). Významné investice také směřují do letecké infrastruktury – v roce 2017 proběhla rekonstrukce a modernizace ranveje a další infrastruktury na letišti ve Vilnius (cca 25 mil. eur), došlo také k rozšíření a modernizaci terminál u na letišti v Kaunas (2 mil. eur) či výstavbě regionálního centra řízení letecké dopravy ve Vilnius (11 mil. eur). Mezi další plánované investice patří např. modernizace terminálu pro cestující, rekonstrukce drah ve Vilnius a Kaunas (2018–2020), implementace nové generace systému řízení letového provozu a modernizace systému řízení a navigace provozu na letištním povrchu ve Vilnius (s podporou EU ve výši 7,93 mil. eur, do konce roku 2019). Vláda odhaduje investice do rozšíření letiště ve Vilnius, Kaunas a Palanze do roku 2028 na cca 700 mil. eur. Doposud nebyl uzavřen projekt výběru koncesionáře pro státní podnik Litevská letiště – nový vládní výbor pro strategické projekty převzal v září 2017 štafetu a kromě samotné koncese zadal i analýzu možné výstavby nového letiště v Litvě. Od koncese si litevská vláda mj. slibuje větší možnosti dalšího rozvoje letišť a zlepšení ekonomických výsledků.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Litva doposud nedisponuje kvalitní a hustou silniční sítí – statistika Ministerstva dopravy uvádí 309 km dálnic a 1639 km silnic I. třídy. Na druhé straně se hustota litevských silnic nižších tříd (19 592 km) blížila

průměru EU. Přes její území prochází celkem šest evropských silničních koridorů. Litevská vláda přikládá zlepšování kvality silniční sítě a výstavbě dálnic či městských obchvatů zvýšenou pozornost včetně využívání fondů EU. Ze strukturálních fondů bylo pro dopravní projekty na období 2014–2020 vyčleněno 6,71 mld. eur, v roce 2016 by měl objem realizovaných projektů dosáhnout 1 mld. eur. Zajímavými projekty je dostavba silničního obchvatu hlavního města, modernizace silnice Vilnius–Utena (s financováním EIB) a silnice z Kaunasu na hranice s Lotyšskem a rozvoj elektromobility.

► Energetický průmysl

Litevská vláda a parlament schválily v červnu 2018 aktualizaci Národní strategie energetické nezávislosti. Hlavní vizí dokumentu je zajistit úplnou nezávislost země v oblasti energetiky, čehož chce Litva docílit posílením propojení s kontinentální Evropou, odpojením od dosavadního systému rozvodné sítě BRELL, diverzifikací dodávek energetických surovin, posílením domácí výroby elektrické energie a dosažením úplné nezávislosti na fosilních palivech do roku 2050. Vláda plánuje dosáhnout odpojení od BRELL a synchronizaci s kontinentální elektrickou rozvodnou sítí do roku 2025, do roku 2020 hodlá dosáhnout 35 % podílu vlastní výroby na poptávce po elektrické energii, zatímco v roce 2030 má dojít k průlomům, kdyby Litva měla vyrábět více, než dovážet (mělo by dojít k dvojnásobnému poklesu dovozu a zároveň nárůstu produkce až na 70 % poptávky). V roce 2050 má být veškerá spotřebovaná elektrická energie vyráběna v Litvě. Znamená to konkrétní příležitosti pro české firmy v podobě podporovaného rozvoje obnovitelných zdrojů energie (30 % v roce 2020, do roku 2030 podle plánu bude podíl 45 % a v roce 2050 až 80 %) – zejména větrné a solární energie, chystá se obnova a modernizace přečerpávací vodní elektrárny Kruonis, ke zlepšení situace má dojít v oblasti energetické efektivity, snižování spotřeby a ztrát při výrobě, přenosu a spotřebě, využívání moderních technologií (Smart Grids).

► Chemický průmysl

Výroba a vývoz chemikálií patří k hlavním průmyslovým sektorům s důrazem na zpracování ropy a zkapalněného zemního plynu (tvoří kolem 30 % celkového objemu výroby), výrobu hnojiv a plastů a biotechnologie. Objem prodeje v chemickém průmyslu se pohybuje kolem 16 % celkového průmyslového prodeje, zpracování ropy a výroba ropných produktů patřila k největším tahounům růstu průmyslové produkce Litvy na počátku roku 2016. Sektor se potýká s nižší konkurenceschopností, z čehož mohou vyplývat příležitosti pro české firmy v oblasti dodávek moderních technologií (např. projekt nové továrny na tekutá hnojiva AB Lifosa v Kėdainiai, rozšiřování kapacit terminálů pro vývoz hnojiv), chemikálií s vyšší přidanou hodnotou či lepšími cenami díky vyšší efektivitě výroby. Vzhledem k tomu, že Litva neprodukuje značnou část chemických výrobků, které potřebují ke své činnosti ostatní obory, je zde nevyužitý potenciál pro vývozce z ostatních zemí.

► Kovožpracovatelský průmysl

Průmyslová výroba k listopadu 2017 vzrostla oproti stejnému období roku 2016 o 9 %, stejně tak rostla i hodnota exportovaného zboží (+3,9 % k červnu 2017), což se podařilo mj. díky zvýšenému exportu strojírenských výrobků a pozitivnímu vývoji poptávky na hlavních trzích. Pozitivní vývoj by měla podpořit i realizace nových investičních projektů, jako např. rozšíření ropného terminálu v Klajpėdė v hodnotě 49,4 mil. eur v podobě 12 nových tanků pro lehké ropné produkty a příslušné infrastruktury.

► **Obranný průmysl**

Litevská vláda vyčlenila pro rok 2019 do rozpočtu Ministerstva obrany, který má být primárně určen na akvizice celkem 948 mil. eur, neboli 2,01 % HDP (v roce 2018 to bylo 873 mil. eur). Navíc v současném vládním kabinetu i parlamentu existuje většinová podpora pro další navyšování rozpočtu až na úroveň 2,5 % HDP do roku 2030. Konjunkturu nadále „nahrává“ pokračující konflikt na Ukrajině a stále asertivnější ruská zahraniční politika. V posledních několika měsících kupř. armáda pořídila houfnice, nová bojová vozidla pěchoty, radary, zájem projevila o střelné zbraně jak pro pravidelné jednotky, tak i pro speciální útvary, jedná o zakázce na komunikační a řídicí systém, zvažuje modernizaci a případné posílení vzdušných sil (např. vrtulníky) atd. Litevský obranný průmysl rovněž hledá partnery pro případnou spolu práci na třetích trzích.

► **Stavební průmysl**

Litva postrádá dostatek vlastních kapacit pro nezbytnou a postupně se rozjíždějící masivní rekonstrukci a zateplování zejména obytných budov, jejímž cílem je zvýšit stále kriticky nízkou energetickou účinnost. Vláda v současné době řeší otázku financování a podpory projektů rekonstrukce zejména panelových domů, hledá vhodný model (využití EU fondů, samofinancování kombinované s příspěvky ze státního/místního rozpočtu). Město Vilnius kupř. v současné době vytipovává celkem 50 objektů, kde dojde k postupné rekonstrukci a zvýšení energetické efektivity. Tento proces je v Litvě stále pouze v rané fázi a bude v příštích letech podporován jak ze státního rozpočtu (včetně municipalit), tak i z fondů EU. Podle předpovědi Ministerstva hospodářství byv letech 2017–2020 měla růst stavebního sektoru podpořit realizace projektů a modernizace budov financované z fondů EU, dále i soukromé investice (např. do nových hotelů a nákupních center). Mezi nové a zajímavé stavební projekty patří kupř. výstavba nového národního stadiónu (multifunkční komplex v předpokládané hodnotě přes 88 mil. eur), modernizace městského osvětlení ve Vilniusu, renovace a rozšíření přístavu v Klajpėdė nebo zvažovaná výstavba nových luxusních hotelů ve Vilniusu.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Podíl tohoto tradičního sektoru litevského průmyslu dosahuje kolem 7 % na celkovém objemu průmyslové výroby (883 mil. eur v roce 2015) a 1,6 % na HDP. Přibližně 1848 společností (z toho 98,9 % tvoří malé a střední podniky) zaměstnává v sektoru ne celých 29 tis. osob. Zhruba 3/4 produkce (770 mil. eur) směřují na vývoz do stovky zemí po celém světě (hlavním zákazníkem je Německo, následované Dánskem, Velkou Británií a Švédskem). Také zde lze očekávat pozitivní růstový trend spojený s posílenou spotřebou domácností. V dlouhodobějším horizontu budou do výroby postupně zaváděny high-tech technologie, které napomohou zvyšování efektivity a produktivity práce.

► **Zábava a volný čas**

Jako perspektivní na litevském trhu se jeví zboží se snadno identifikovatelnými motivy postav z českých filmů pro děti. Na litevské m trhu zatím patří psací potřeby mezi výrazně omezený sortiment, škála zahrnuje buďto dovoz levné produkce z Číny, nebo na opačném konci spektra drahého značkového zboží. Na místním trhu tak existuje příležitost pro dodávky takových psacích a kreslicích potřeb, které doplní celou škálu nabízeného sortimentu. Dalším artiklem, jehož potenciál na místním trhu narůstá s ohledem na vhodné geografické podmínky a zvyšující se zájem o aktivní způsob života, jsou koloběžky, tříkolky, kola. Spotřeba domácností zůstala i v roce 2017 hlavním faktorem podporujícím růst litevské

ekonomiky. Tento trend má podle odhadů pokračovat i v dalším období a přispět tak k nárůstu poptávky po spotřebním zboží.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zemědělství patří spolu s potravinářským průmyslem ke klíčovým odvětvím litevské ekonomiky. 60 % rozlohy země tvoří orná půda, 32 % zauímají lesy. 42 % obyvatel žije na venkově, kde působí cca 200 tis. farem, z nichž více než 40 % obhospodařuje méně než 5 ha půdy a s relativně nízkou efektivitou. Pro období 2014–2020 proto bylo z fondů EU v rámci Programu rozvoje venkova (RDP) alokováno celkem 1,977 mld. eur, přičemž 615 mil. eur (cca třetina z této sumy) určila vláda již na rok 2015. Mezi podporovaná opatření pro rozvoj sektoru patří využívání poradenských služeb, zapojení nových subjektů do schémat kontroly kvality, investice do zemědělských holdingů, zpracování zemědělských výrobků, nakládání s vodními zdroji, zlepšování lesnické infrastruktury, zalesňování, podpora nových subjektů a malých farem, využívání bioplynu ze zemědělského odpadu, rozvoj organického zemědělství atd. Mezi hlavní výzvy v sektoru patří změna orientace zemědělského exportu (hledání nových trhů místo dříve dominantního podílu Ruska), zvýšení efektivity a kvality produkce v souladu s principy udržitelnosti.

► **Zpracovatelský průmysl**

Papírenský průmysl a výroba nábytku tvoří i s ohledem na dostupnost suroviny a relativně nízkou úroveň mezd významný segment litevského lehkého průmyslu a má potenciál k dalšímu růstu. V případě nábytku je významným tahounem růstu zvyšující se objem dodávek pro švédské nadnárodní řetězce Ikea, Jysk a další odběratele zejména z Německa, Velké Británie, Dánska, Francie atd. V roce 2016 tvořil export nábytku cca 8 % celkové hodnoty litevského exportu. S rostoucí úrovní domácí spotřeby, oživením výstavby v bytovém i kancelářském sektoru a posílením koupěschopnosti lze očekávat i v tomto sektoru růst.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železniční síť v Litvě dosahuje méně než poloviny průměru EU (27 km/1000 km² s celkovou délkou tratí 2 335,7 km, z čehož je 305 km neelektrifikovaných a 147 km elektrifikovaných dvoukolejných tratí. Odhaduje se, že cca 850 km kolejí potřebuje opravu a modernizaci. Objem železniční nákladní dopravy vykázal pozitivní růst za rok 2018 o 7,9, v případě osobní přepravy to bylo o 5,2 %. Pokračují mohutné investice ze státního rozpočtu a především z fondů EU na projekt Rail Baltica (propojení pobaltských států s EU a sjednocení rozchodu kolejí). Do července 2018 bylo na projekt vyčleněno celkem 824 mil. eur, z toho v Litvě 286 mil. Celkový objem projektových nákladů je odhadován na 5,8 mld. eur (Ernst&Young), plánované dokončení a zprovoznění je v roce 2026. Kromě tohoto projektu investují Litevské železnice do obnovy vozového parku (většina lokomotiv i vagónů je zastaralá a vyžaduje modernizaci či výměnu), elektrifikace (pouze 7 % tratí je elektrifikováno) a modernizace signalizačního a zabezpečovacího zařízení. Nejzajímavější projekty – Rail Baltica, elektrifikace trati Vilnius – Klajpėda, modernizace lokomotiv a vagónů.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0510 – Ambra šedá, kastoreum, cibet a pižmo, žluč, žlázy aj.
	HS 1210 – Šišťice chmelové, čerstvé, sušené ap., lupulin
	HS 1302 – Rostlinné šťávy a výtažky; pektinové látky a ostatní slizy z rostlin ap.
	HS 2303 – Škrobárenské zbytky, řepné řízky, bagasa aj. cukrovarnické, pivovarnické a lihovarnické odpady
Stavební průmysl	HS 6903 – Ostatní žáruvzdorné keramické výrobky
	HS 6904 – Keramické stavební cihly, podlahové bloky, nosné nebo výplňové tvarovky a podobné výrobky
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
Chemický průmysl	HS 2522 – Nehašené vápno, hašené a hydraulické vápno, kromě oxidu a hydroxidu vápenatého čísla 2825
	HS 3101 – Živočišná nebo rostlinná hnojiva, též smíchaná nebo chemicky upravená
	HS 3210 – Ostatní nátěrové barvy a laky; připravené vodní pigmenty
	HS 3407 – Modelovací pasty, pasty pro zábavu dětí, pasty v zubním lékařství ap.
	HS 3603 – Zápalky; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
	HS 3809 – Přípravky k úpravě povrchu, k apretování, přípravky k urychlení barvení ap.
Zpracovatelský průmysl	HS 4405 – Vlna dřevěná, moučka dřevitá
	HS 4413 – Zhutněné dřevo, ve tvaru špalků, desek, pruhů nebo profilů
	HS 4804 – Nenatíraný, papír, kartón a lepenka kraft aj., ne k popisování, ne k hyg. účelům
	HS 4808 – Papír, kartón a lepenka, zvlněné, krepované, ap.
Textilní a obuvnický průmysl	HS 5109 – Příze z vlny nebo z jemných zvířecích chlupů, upravená pro drobný prodej
	HS 5508 – Nit šicí z vláken střížových, chemických
	HS 5810 – Výšivky v metráži pásech nebo jako motivy
	HS 6404 – Obuv se svrškem z textil. materiálů
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7115 – Ostatní výrobky z drahých kovů nebo kovů plátovaných drahými kovy
	HS 7227 – Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ostatní legované oceli
	HS 7402 – Měď nerafinovaná, anody pro rafinaci
	HS 8001 – Cín surový (neopracovaný)
	HS 8101 – Wolfram a výrobky z něho, včetně odpadu a šrotu
	HS 8301 – Visací zámky a zámky, z obecných kovů
Civilní letecký průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ostatní plynové turbíny

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Železniční a kolejová doprava	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8601 – Lokomotivy a malé posunovací lokomotivy závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8602 – Deselelektrické lokomotivy
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8905 – Majákové lodě, požární lodě, plovoucí bagry, plovoucí jeřáby a jiná plavidla
	HS 8906 – Ostatní plavidla, včetně válečných lodí a záchranných člunů, jiných než veslových
	HS 8907 – Ostatní plavidla
Obranný průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístroje a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8802 – Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny), kosmické lodě (včetně družic) a balistické a kosmické nosné rakety
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
Zábava a volný čas	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ostatní hračky, skládanky
	HS 9508 – Kolotoče, houpačky ap., kočovné cirkusy, divadla, kočovné zvěřince
	HS 9610 – Břidlicové tabulky a tabule k psaní nebo kreslení, též zarámované
	HS 9611 – Datovací razítka, pečetítka, číslavačky, razítka apod. výroby
	HS 9703 – Díla výtvarného modelářství sochařská původní
Energetický průmysl	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukční
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče

Lotyšsko

Po zastavení propadu v roce 2010 se tempo růstu lotyšského HDP opět dostalo do kladných hodnot. Začátkem roku 2019 dosahoval meziroční růst HDP kolem 3,3 %. Průměrná roční míra inflace se v roce 2018 pohybovala okolo 2,7 % a v nadcházejících letech by se měla ustálit na 2,4 %. Cenová hladina zboží vzrostla o 2,3 % a cenová hladina služeb o 3,1 %. V zemi žijí přibližně 2 mil. obyvatel a HDP na obyvatele překročilo 17 tis. USD. Míra nezaměstnanosti v zemi postupně klesá a na konci roku 2018 dosáhla úrovně 7,9 %.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,2	4,5	3,7	3,3	3,0	3,0
HDP/obyv. (USD)	14 008	15 550	17 634	18 458	19 809	21 053
Míra inflace (%)	0,1	2,9	2,7	2,4	2,4	2,4
Nezaměstnanost (%)	9,6	8,7	7,9	7,8	7,7	7,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,4	-0,2	-0,7	-0,9	-1	-1,2
Populace (mil.)	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Konkurenceschopnost	49/138	54/137	42/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Lotyšsko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Lotyšsko umístilo na 42. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Lotyšska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 020 688	16,0	539 094	89,3
8603	Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním poh	423 719	6,6	70 130	504,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	228 330	3,6	266 284	-14,3
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	204 874	3,2	143 246	43,0
7019	Vlákna skleněná a výrobky z nich	195 360	3,1	169 365	15,3
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	155 035	2,4	135 126	14,7
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	133 995	2,1	104 093	28,7
4011	Pneumatiky nové z pryže	122 034	1,9	127 583	-4,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	114 771	1,8	66 271	73,2
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	96 875	1,5	98 529	-1,7
Celkem TOP 10		2 695 681	42,3	1 719 721	56,8
Celkem vývoz		6 376 636		6 104 743	4,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Lotyšska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7114	Výrobky zlatnické stříbrnické z kovů drahých	263 933	10,1	333 116	-20,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	214 696	8,2	162 584	32,1
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	185 057	7,1	191 257	-3,2
7210	Výr z železa oceli nad 600mm plátované pokov	138 105	5,3	58 507	136,0
0407	Vejce ve skořápkách čerstvá, konzerv., vařená	128 551	4,9	46 299	177,7
7113	Šperky klenoty části z kovů drahých plátované	116 201	4,4	1,0	11 620 000,0
4707	Odpad a výmět papíru kortonu lepenky	93 427	3,6	163 650	-42,9
7208	Výr z železa oceli nad 600mm válc. za tepla	92 360	3,5	114 436	-19,3
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	85 676	3,3	15 122	466,6
0304	Filé aj. maso rybí čerstvé chlazené zmrazené	79 998	3,0	88 776	-9,9
Celkem TOP 10		1 398 004	53,3	1 173 748	19,1
Celkem dovoz		2 623 796		2 874 057	-8,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V Lotyšsku stále existuje poptávka po automobilech, traktorech, pneumatikách, etc.

► Obranný průmysl

Lotyšsko jako členská země NATO přijala od roku 2018 závazek dosáhnout stavu, kdy na rozpočet na obranu bude věnováno 2 % HDP. Součástí strategického rozvoje armády je modernizace komunikačních a informačních systémů řízení boje. České zbrojařské firmy již v minulosti uspěly ve výběrových řízeních na dodávky pro lotyšské ozbrojené síly i NATO a lze předpokládat, že by na ně mohly navázat další.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Lotyšsko obecně dosud zaostává v ochraně životního prostředí. Potřebuje získat zkušenosti k následné realizaci komplexního řešení pro třídění a likvidaci komunálních odpadů a čištění jak průmyslových, tak municipálních odpadních vod. Lotyšské inspektoráty životního prostředí v roce 2015 písemně projevily zájem o české zkušenosti v oblasti odstraňování starých ekologických zátěží. Od roku 2016 se na lotyšském trhu postupně začaly uplatňovat české subjekty se svými technologiemi na čištění průmyslových odpadních vod.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Na lotyšském trhu je výrazně zastoupeno české čepované i lahvové pivo. Vzhledem k růstu spotřeby piva roste poptávka po rozšiřování sítě malých pivovarů. Spotřeba piva v Lotyšsku dlouhodobě roste. Z 1423 mil. hektolitrů v roce 2009 na 1555 mil. hektolitrů v roce 2014. Množství piva vyráběného v Lotyšsku posledních letech výrazně kleslo. V roce 2016 množství domácí výroby kleslo o 13,66 % oproti roku 2015. V Lotyšsku je zcela zřetelný trend vytlačování domácí výroby tohoto produktu zahraničnímu dovozu. V roce 2017 byl vykázán nárůst dovozu piva do Lotyšska o 10,66 %, zatímco vývoz poklesl o 7,08 %. Růst spotřeby piva v Lotyšsku není tudíž pokrýván růstem domácí výroby, ale růstem zahraničních dovozů.

► Železniční a kolejová doprava

Dopravní prostředky tvoří výrazný podíl českého exportu do Lotyšska. V roce 2020 má být zahájena výstavba desítky let plánovaného evropského železničního spojení „Rail Baltica“. Projekt se přímo týká pěti zemí Finska, Estonska, Lotyšska, Litvy a Polska. První železniční souprava by měla vyjet na trase Tallinn-Riga-Kaunas v roce 2025. Smlouvu o realizaci projektu „Rail Baltica“ podepsali dne 31. ledna 2017 v Tallinnu premiéři Estonska, Lotyšska a Litvy. V souvislosti s tímto projektem je možno očekávat příležitosti pro české firmy působící v oborech železničního stavitelství, železniční a zabezpečovací techniky a ve výrobě kolejových vozidel. Dle stávajících informací má Lotyšsko v roce 2018 zahájit v souvislosti s tímto projektem první etapu modernizace infrastruktury řížského nádraží a železniční trasy do nákladního přístavu v Rize. Česká republika má v Lotyšsku v oblasti železnic významné reference díky intenzivní spolupráci v renovaci již dříve dodaných posunovacích lokomotiv. V roce 2016 vedení lotyšských státních železnic avizovalo svůj zájem o spolupráci s českými firmami v oblastech údržby a renovaci kolejových vozidel. V polovině roku 2017 se očekávalo definitivní rozhodnutí a vypsání veřejné soutěže na dodávku příměstských vlaků, což bylo, dle lotyšského ministerstva dopravy, úzce spojeno s finančními zdroji

a podmínkami úvěrování. Veřejná soutěž byla nakonec vypána v roce 2018 a o definitivním vítězi tendru není dosud rozhodnuto. Dopravní podnik hlavního města Rigy rovněž plánuje modernizovat infrastrukturu veřejné dopravy a rozšiřovat stávající počet nízkopodlažních tramvají dodaných z České republiky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1107 – Slad, též pražený
	HS 2106 – Potravinové přípravky, jinde neuvedené
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2203 – Pivo ze sladu
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 – Ostatní lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8609 – Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Obranný průmysl	HS 4014 – Hygienické nebo farmaceutické výrobky, z vulkanizovaného kaučuku, jn. než tvrdého kaučuku
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a rádiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8804 – Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ostatní střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ostatní zbraně, kromě zbraní čísla 9307
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
HS 9306 – Bomby, granáty, torpéda, miny ap. válečné střelivo a jejich části; náboje ap.	

Lucembursko

Lucembursko vykazuje dlouhodobě stabilní růst HDP v rozmezí 3 až 4 % ročně. Pro letošní rok prognózuje MMF růst HDP ve výši 3,5 %. Míra inflace mírně klesla (2,1 % v 2017 vs. 1,5 % v 2018), stále se tak drží na relativně nízkých hodnotách. V 2019 by měla zůstat na zhruba stejné úrovni (1,6 %). Celková populace Lucemburska je 602 tis. obyvatel a HDP na obyvatele v roce 2018 dosahoval 113,954 USD. Nezaměstnanost v zemi v roce 2018 dosáhla 5,4 %. Běžný účet Lucemburska je dlouhodobě přebytkový (3,1 mld. eur).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,0	2,3	4,0	3,5	3,3	3,2
HDP/obyv. (USD)	101 788	105 863	113 954	115 203	119 893	123 867
Míra inflace (%)	0,2	2,1	1,5	1,8	1,9	2,0
Nezaměstnanost (%)	6,3	5,8	5,4	5,2	5,1	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	3,0	3,1	3,4	3,5	3,6	3,8
Populace (mil.)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Konkurenceschopnost	20/138	19/137	19/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Lucembursko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se země umístila na 19. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Lucemburska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 206 910	21,2	1 263 737	-4,5
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	700 290	12,3	624 669	12,1
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	437 420	7,7	363 757	20,3
5403	Příze z hedvábí umělého monofil do 67 decitex	370 160	6,5	—	—
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	186 408	3,3	141 026	32,2
7217	Dráty z železa oceli nelegované	182 271	3,2	4 794	3 702,1
5902	Textilie kordové pneu z nití vysokopevnostn	182 224	3,2	—	—
4011	Pneumatiky nové z pryže	147 143	2,6	134 922	9,1
3902	Polymery propylenu olefinů v primárních formách	107 512	1,9	99 805	7,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	106 945	1,9	151 119	-29,2
Celkem TOP 10		3 627 283	63,9	2 783 829	30,3
Celkem vývoz		5 680 424		4 695 613	21,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Lucemburska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2716	Energie elektrická	946 172	20,6	927 465	2,0
2849	Karbidy chemicky definované a nedefinované	381 941	8,3	170 362	124,2
7801	Olovo surové (nepracované)	362 079	7,9	—	—
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	311 935	6,8	631 242	-50,6
5402	Příze z hedvábí syntického monofil do 67 dtex	174 526	3,8	—	—
4811	Papír karton vata buničitá aj. natřené plasty	145 553	3,2	121 035	20,3
7312	Lana kabely pásy aj. splétané z železa oceli	140 855	3,1	201 569	-30,1
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	134 994	2,9	574	23 418,1
4011	Pneumatiky nové z pryže	126 210	2,7	134 922	-6,5
4001	Kaučuk přírodní balata guataperča guajal apod.	122 967	2,7	121 280	1,4
Celkem TOP 10		2 847 232	62,0	2 308 449	23,3
Celkem dovoz		4 978 361		4 591 171	8,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Lucembursko se orientuje na satelitní a vesmírné technologie. Existuje řada specializovaných firem, některé investují do tzv. „těžby minerálů z vesmíru“ (asteroid mining). Příležitosti ke spolupráci se nabízejí rovněž v souvislosti se členstvím obou zemí v Evropské vesmírné agentuře, ESA, resp. v souvislosti s nově (10/2018) sjednaným bilaterálním MoU při prospekci a využívání vesmírných zdrojů.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Lucembursko patří k významným logistickým a přepravním uzlům regionu, v oblasti podniká řada lucemburských i zahraničních firem. Příležitosti se nabízejí zejména v autodopravě a letectví.

► **Energetický průmysl**

Země produkuje 1,4 mld. kWh; spotřebovává 6,2 mld. kWh. Těží hlavně z externích jaderných a domácích obnovitelných a vodních zdrojů (11%).

Vybrané energeticky náročné obory (ocelářství, těžba) procházejí restrukturalizací. Existuje prostor podílet se na modernizaci energetické sítě a výstavbě elektráren (větrná energie, biomasa, solární panely). Snížení energetické náročnosti (dekarbonizace) a energetické závislosti země je pro Lucembursko výzvou i vzhledem k aktivnímu zapojení Lucemburska do agendy COP21. Země v oblasti úzce spolupracuje s ostatními členy Beneluxu a baltskými státy.

► **ICT**

Trh se službami ICT je do značné míry saturovaný, zj. v sektoru finančních služeb, poptávka po IT expertech však stále trvá. Pro české vývozce existují příležitosti v outsourcingu v oblasti e-commerce, telekomunikací a poradenských služeb.

► **Nábytkářský průmysl**

Příležitostí pro produktovou tvorbu je především design (grafický i průmyslový, materiálů/dřevo, kámen, plasty, sklo, porcelán/ i veškerých typů užitných předmětů /exteriérový/zahraníční mobiliář, hračky, nábytek, šperky, atd.). Lucemburský trh je dlouhodobě solidně bonitní, obliba designu vysoká. Prostředí je nicméně silně saturované a konkurence vysoká.

► **Stavební průmysl**

Úkoly zaměřené na modernizaci země v oblasti dopravy, bytové výstavby, snižování energetické náročnosti a environmentálních rekultivací (čističky odpadů, atd.) jsou ambiciózní i díky předpokládanému udržení trendu dynamického demografického růstu země (počet obyvatel by měl do 2050 stoupnout na 1 mil. osob: Lucembursko je z hlediska přírůstku obyvatel na jednom z prvních míst 276 evropských regionů).

Razantní zlepšení již nyní neúměrně zatížené dopravní situace (zejména v hlavním městě) se v krátkodobé perspektivě nepředpokládá, vláda nicméně zahájila ambiciózní plán investic do bytové výstavby, nových dopravních tepen, sběrných parkovišť na okrajích měst a rozvoje veřejné dopravy (od I. Q 2020 zdarma).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Místní ekologicko-inovační klastr zpracovává projekty udržitelného rozvoje v řadě lokalit, které byly do konce 20. st. centrem těžkého průmyslu a ocelářství (Belvaux, Dudelange). Spektrum příležitostí se nabízí pro dodávky ekologických technologických řešení (rekultivace).

► Zábava a volný čas

Rozvoji sektoru turistiky věnuje administrativa v posledních letech zvýšenou pozornost. Jakkoli jsou možnosti nabídky přírodních krás a kulturních pamětihodností omezeny rozlohou a možnostmi země, pokračují masivní subvence do infrastruktury (ubytování, parkování místa, cílená reklama). Příležitostí jsou kromě (kratších, intenzivních) turistických pobytů, zj. pobyty specializované (vinařství, balneo a sportovní turistika), resp. přídatné multigenerační odpočinkové aktivity.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Lucembursko je příležitostí pro export potravinářských výrobků s vyšší přidanou hodnotou a místních specialit („produits du terroir“).

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8411 - Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8467 - Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv
Stavební průmysl	HS 3925 - Stavební výrobky z platů, jinde neved.
	HS 6904 - Keramické stavební cihly, podlahové bloky, nosné nebo výplňové tvarovky a podobné
	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7215 - Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7314 - Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7325 - Ost. výrobky odlité ze železa, oceli
	HS 7610 - Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky, ap.
ICT	HS 8517 - Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8519 - Přístroje pro záznam, reprodukci zvuku
	CPA 62 - Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
Civilní letecký průmysl	HS 8802 - Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský průmysl	HS 8421 – Ostředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 59 11 – Výrobky zboží textilní pro technické účely
	HS 56 03 – Netkané textilie, též impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované
	HS 85 41 – Diody, transistory ap. polovodičová zařízení
	HS 85 45 – Elektrody kartáčky uhlíkové uhlíky
	HS 7403 – Měď nerafinovaná, slitiny mědi netvářené
	CPA 39 Sanační a jiné služby související s nakládáním s odpady
Nábytkářský průmysl	HS 9701 – Obrazy, malby, kresby, ručně zhotovené, koláže
	HS 9403 – Ost. nábytek a jeho části a součásti
	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky pro výzdobu aj. účely
	HS 7117 – Bižuterie umělá
	CZ-CPA 71.11 – Architektonické služby
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1704 – Cukrovinky (včetně bílé čokolády), neobsahující kakao
	HS 1806 – Čokoláda a ostatní potravinové přípravky obsahující kakao
	HS 1901 – Sladový výtažek; potravinové přípravky z mouky, krupice, škrobu, aj.
	HS 1904 – Výrobky z obilovin získané bobtnáním nebo pražením
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2204 – Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
Zábava a volný čas	CPA 79.10 – Služby cestovních agentur a kancelářů

Maďarsko

V posledních třech letech se maďarskému hospodářství daří. Za rok 2018 se ekonomický růst země ustálil ve výši 4 %, což převyšuje průměr růstu zemí EU, avšak patří mezi nejnižší ve středoevropském regionu, neboť Česká republika, Polsko a Rumunsko dosahují vyššího růstu. Celková populace Maďarska je 9,8 mil. obyvatel a HDP na obyvatele v roce 2017 vykazovalo hodnotu 14 209 USD. Nezaměstnanost se dlouhodobě snižuje a v roce 2018 dosáhla hodnoty 3,9 %, což je nejlepší výsledek za posledních dvanáct let. Běžný účet je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,2	3,9	4,0	3,3	2,6	2,4
HDP/obyv. (USD)	12 802	14 209	16 016	16 905	18 069	19 146
Míra inflace (%)	0,4	2,4	2,8	3,3	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	5,1	4,2	3,9	3,5	3,1	2,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	7,6	4,4	3,6	3,5	3,3	2,6
Populace (mil.)	9,8	9,8	9,8	9,7	9,7	9,7
Konkurenceschopnost	69/138	60/137	48/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Maďarsko je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Maďarsko umístilo na 48. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Maďarska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	13 820 559	10,6	11 627 250	18,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	10 929 173	8,4	10 276 688	6,3
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	7 803 199	6,0	3 355 477	132,6
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	5 267 405	4,1	3 758 931	40,1
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	3 844 152	3,0	2 407 428	59,7
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	2 877 299	2,2	2 821 623	2,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	2 656 853	2,0	2 298 642	15,6
2921	Sloučeniny s aminovou funkcí	2 153 394	1,7	3 010 972	-28,5
8415	Stroje přístroje klimatizační	2 063 434	1,6	2 889 263	-28,6
4011	Pneumatiky nové z pryže	1 685 095	1,3	1 421 127	18,6
Celkem TOP 10		53 100 563	40,9	43 867 401	21,0
Celkem vývoz		129 870 513		120 087 183	8,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Maďarska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	7 772 616	8,2	7 269 066	6,9
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	7 107 965	7,5	5 469 713	30,0
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	5 527 416	5,9	4 773 733	15,8
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	4 376 482	4,6	3 744 814	16,9
8408	Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	3 992 086	4,2	1 475 744	170,5
8547	Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky	2 803 266	3,0	2 506 580	11,8
4011	Pneumatiky nové z pryže	2 407 446	2,6	2 326 008	3,5
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 340 064	2,5	2 340 785	0,0
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	2 053 683	2,2	1 783 837	15,1
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	2 009 701	2,1	2 058 182	-2,4
Celkem TOP 10		40 390 725	42,9	33 748 462	19,7
Celkem dovoz		94 232 721		87 821 161	7,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V Maďarsku pokračuje trend velkých investičních projektů v oblasti automobilového průmyslu. Počet vyráběných aut i nadále poroste a spolu s tím se budou i navyšovat příležitosti pro firmy z automobilového dodavatelského řetězce. Velké investice zaznamenává i oblast elektromobility (např. výroba baterií či elektromotorů). Zároveň s tím dochází i k rozvoji kapacit v oblasti vývoje a testování technologií autonomního řízení, což může přinést příležitosti pro české firmy působící v oblasti dopravního IT.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Budapešti by mělo dojít k výstavbě nových stanic budapešťského metra, zahájena by měla rovněž být modernizace příměstské železniční dopravy. V rámci ní se plánuje vytvoření velkého železničního tunelu, který propojí tzv. Jižní a Západní železniční nádraží, spolu s tím mají být příměstské linky přivedeny až do centra města. Zároveň lze očekávat i modernizaci vozového parku budapešťského dopravního podniku.

► Energetický průmysl

Maďarsko rozhodlo o výstavbě dvou nových bloků jaderné elektrárny Paks (tzv. projekt Paks II.). Výstavbu obou bloků po 1 200 MW bude na základě maďarsko-ruské mezistátní dohody realizovat ruský Rosatom. Plánované investice jsou ve výši 12,5 mld. eur. Poptávána by měla být celá řada jaderných i nejaderných komponent a služeb. České firmy se podílely na výstavbě i na následné modernizaci již existujících bloků (tzv. Paks I.).

Maďarsko plánuje modernizaci přepravní plynovodní soustavy. Jedná se o příležitost pro české firmy schopné pracovat s vysokotlakými technologiemi.

► Chemický průmysl

Maďarská ropná a plynárenská společnost MOL Group rozjíždí projekt investic do výstavby a modernizace petrochemických kapacit v celkové částce 4,5 mld. USD. Příležitosti jsou zejména v oblasti stavebnictví, technologických strojních zařízeních, elektrických zařízeních, instalace a údržby, řízení technologických procesů, průmyslového čištění či inženýrských a konstrukčních služeb.

► Obranný průmysl

V Maďarsku probíhá ambiciózní program modernizace armády s názvem „Zrinyi 2026“. Předmětem zájmu z maďarské strany je široká řada výrobků z obranného průmyslu.

► Stavební průmysl

Stavebnictví zažívá v Maďarsku veliký rozvoj. Příležitosti jsou mj. např. v oblasti rezidenčního bydlení, a to jak v dodávkách služeb a komponent pro exteriéry, tak i pro interiéry (např. dodávky koupelnového vybavení apod).

► **Železniční a kolejová doprava**

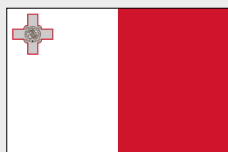
Na základě mezistátní dohody mezi Maďarskem a Čínou z listopadu 2015 by měla být zahájena výstavba resp. rekonstrukce koridoru „Budapešť–Bělehrad“ na dvoukolejnou trať s rychlostí 160 km/h pro nákladní a 200 km/h pro osobní přepravu. Lze očekávat poptávku po stavebních firmách na železniční svršky a elektronická zabezpečovací IT zařízení.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7303 Trouby, trubky a duté profily z litiny
	HS 7304 Trouby, trubky a duté profily, bežešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7307 Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky (například spojky, kolena, nátrubky), ze železa nebo oceli
	HS 8401 Jaderné reaktory; neozářené palivové články (kazety) pro jaderné reaktory; stroje a přístroje pro oddělování izotopů
	HS 8402 Parní kotle (jiné než kotle k ústřednímu vytápění schopné dodávat jak horkou vodu, tak i nízkotlakou páru); kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli čísel 8402 a 8403
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 Vzduchová čerpadla nebo vývěvy, kompresory a ventilátory na vzduch nebo jiný plyn; ventilační nebo recirkulační odsávače s ventilátorem, též s vestavěnými filtry
	HS 8481 – Kohouty, ventily a podobná zařízení pro potrubí, kotle včetně redukčních ventilů a ventilů řízených termostatem
	HS 8504 Elektrické transformátory, statické měniče a indukory
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	CPA 42 – Inženýrské stavitelství
CPA 43 – Speciální stavební činnosti	
Chemický průmysl	HS 7303 Trouby, trubky a duté profily z litiny
	HS 7304 Trouby, trubky a duté profily, bežešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7307 Příslušenství (fitinky) pro trouby nebo trubky (například spojky, kolena, nátrubky), ze železa nebo oceli
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 Vzduchová čerpadla nebo vývěvy, kompresory a ventilátory na vzduch nebo jiný plyn; ventilační nebo recirkulační odsávače s ventilátorem, též s vestavěnými filtry
	HS 8481 – Kohouty, ventily a podobná zařízení pro potrubí, kotle včetně redukčních ventilů a ventilů řízených termostatem
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Chemický průmysl	CPA 42 – Inženýrské stavitelství
	CPA 43 – Speciální stavební činnosti
Obranný průmysl	HS 8526 Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary), radionavigační přístroje a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8802 Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě (včetně družic) a balistické a kosmické nosné rakety
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, ne sečné bodné
Automobilový průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 7007 – Bezpečnostní sklo sestávající z tvrzeného nebo vrstveného skla
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7315 – Řetězy, řetízky, jejich části z železa, oceli
	HS 7325 – Ost. výrobky odlité ze železa, oceli
	HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8703 – Osobní automobily pro přepravu osob
Stavební průmysl	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3920 – Ostatní desky, listy, fólie aj. z plastů, nelehčené a nevyztužené ap. ani jinak nekomb.
	HS 3922 – Koupací vany, sprchy, odpady (výlevky), umyvadla, bidety ap. výrobky, z plastů
	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 4408 – Listy na dýchování, překližky, ap., rozřezané, krájené nebo loupané ap., < 6 mm
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6910 – Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 7610 – Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8302 – Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.
HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.	
HS 9406 – Montované stavby	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 9406 – Montované stavby
	CPA 42 – Inženýrské stavitelství
	CPA 43 – Speciální stavební činnosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	CPA 33 – Opravy a instalace strojů aj. přístroje

Malta

Na Maltě se v letech 2000 – 2012 pohyboval růst HDP mezi 1 a 4 %. Výjimkami jsou roky 2001, 2004 a 2009, kdy se ekonomika propadla do recese. V roce 2018 činil růst HDP 5,7 %, v dalších letech se dle predikce MMF očekává zpomalení ekonomiky. Malta se v posledních letech, stejně jako velká část Evropy, potýká s deflačními tlaky. V zemi žije 0,5 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele přesahuje 27 tis. USD. Nezaměstnanost v současné době má klesající trend a odhaduje se k roku 2018 na hranici kolem 4,1 %. Běžný účet platební bilance Malty je téměř vyrovnaný.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	5,2	6,7	5,7	4,6	4,0	3,5
HDP/obyv. (USD)	25 011	27 326	30 555	31 867	34 085	36 065
Míra inflace (%)	0,9	1,3	1,8	2,1	2,1	2,1
Nezaměstnanost (%)	5,3	4,6	4,1	4,1	4,3	4,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	0,8	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8
Populace (mil.)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Konkurenceschopnost	40/138	37/137	36/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Malta je součástí vnitřního trhu EU.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Malta umístila na 36. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR na Maltu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8534	Obvody tištěné	127 875	17,7	202 032	-36,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	107 717	14,9	99 412	8,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	105 097	14,5	114 830	-8,5
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	30 932	4,3	1 481	1 988,6
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	28 116	3,9	3 546	692,9
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	17 608	2,4	25 418	-30,7
8418	Chladničky boxy mrazicí aj. čerpadla tepelná	14 479	2,0	12 763	13,4
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	13 452	1,9	4 004	236,0
9403	Ostatní nábytek a jeho části a součásti	9 793	1,4	10 667	-8,2
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	9 581	1,3	28 723	-66,6
Celkem TOP 10		464 650	64,3	502 876	-7,6
Celkem vývoz		722 830		957 038	-24,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Malty 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	433 804	50,9	536 826	-19,2
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	204 341	24,0	191 872	6,5
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	35 177	4,1	31 559	11,5
3822	Směsi diagnostické laboratorní reagentie	29 587	3,5	—	—
8542	Elektronické integrované obvody	27 553	3,2	8 410	227,6
4911	Výrobky tiskařské ostatní vč. obrazů rytin aj.	13 098	1,5	16 441	-20,3
4016	Výrobky ostatní z kaučuku vulkaniz. ne tvrdého	10 803	1,3	10 137	6,6
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	8 673	1,0	4 885	77,5
9018	Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.	8 368	1,0	8 616	-2,9
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísl)	7 593	0,9	3 295	130,4
Celkem TOP 10		778 997	91,5	812 041	-4,1
Celkem dovoz		851 501		856 179	-0,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Osobní automobily patří dlouhodobě k největším položkám českého vývozu na Maltu. V návaznosti na tendenci stabilního růstu dovozu tohoto artiklu v posledních pěti letech (téměř zdvojnásobení dovozu strojů a dopravních zařízení od roku 2012) a dlouhodobě setrvalému ekonomickému růstu země (jeden z nejdynamičtějších v EU, v roce 2015 např. na druhém místě) zůstává položka automobilů dlouhodobě perspektivní.

► Civilní letecký průmysl

Jedním z nejžádanějších výrobků a současně i exportních příležitostí na Maltě jsou letadla a části letadel, což souvisí mj. s v posledních letech se dynamicky rozvíjejícím sektorem výroby avioniky, vybavování letadel avionikou a poskytovaným služeb v tomto oboru. Maltu si pro vybavování a servisování svých letadel vybrala řada známých leteckých společností. Vzhledem k vysoké úrovni českého průmyslu v oblasti vybavení letadel a produkci malých dopravních letounů jsou na Maltě značné možnosti pro uplatnění české produkce.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Zlepšení dopravní infrastruktury a zajištění lepší veřejné dopravy je nutným předpokladem dalšího rozvoje turistického ruchu na Maltě. Druhými nejvíce dováženými produkty na Maltu (hned po ropě) jsou lodě a čluny, které jsou využívány jak k přepravním účelům, tak i k rybolovu.

► Elektrotechnika

Výpočetní technika patří v dlouhodobém výhledu mezi největší položky českého vývozu na Maltu. Souvisí to s dynamicky se rozvíjejícím ICT sektorem na Maltě (v roce 2016 se ICT sektor podílel na tvorbě HDP 6,9 %), kterou si vybrala pro výrobu ICT komponentů v posledních letech řada významných firem (na Maltě působí cca 300 firem v tomto oboru, zaměstnávajících cca 7000 zaměstnanců). Řada českých dodavatelů zde tedy může nacházet a nachází odbytiště pro ICT komponenty.

► Energetický průmysl

Maltská vláda si uvědomuje vysokou závislost na dovozech fosilních produktů a zvažuje větší využívání obnovitelných zdrojů. Exportní příležitosti můžeme najít tedy pro firmy vyrábějící zařízení či komponenty pro větrnou či solární energii. Jak ukazuje řada příkladů z posledního období je energetický trh na Maltě otevřený pro zahraniční investice. Právě to by mohla být příležitost pro české energetické firmy (např. plánovaná výstavba plynovodu z Itálie). Do budoucna lze za perspektivní obory pro spolupráci s maltskými firmami považovat například technologie pro ochranu životního prostředí, provozování ekologicky šetrných výrobních procesů či oblast zvyšování energetické účinnosti budov.

► Chemický průmysl

V chemickém průmyslu Malta poptává ze zahraničí především organické chemikálie. Obchodní bilance je v případě těchto komodit hluboce deficitní. Jedním z produktů, u nějž roste v posledních letech

dovoz na Maltu nejvíce, jsou umělá hnojiva (růst o 181,8 % od roku 2011) a guma či pryskyřice (růst o 1,2 % od roku 2011).

► Služby

Ekonomika Malty je z velké míry založena na službách, které tvoří největší podíl HDP země (kolem 80 %). Malta se zaměřuje na turistiku či ICT (eGaming) a celou další širokou škálu služeb. Růst se očekává v obchodních a finančních službách a technologiích (FinTech). Správě fondů, managementu majetku, finančním službám (pojištění, bankovníctví, další finanční sl.), ICT, telekomunikacím a mnoha dalším službám se avizuje růst i v příštích letech. České firmy zde mohou nalézt uplatnění především v oblasti programování a poradenství spojeném s informačními technologiemi.

► Strojírenský průmysl

Vývoz strojních výrobků se jeví jako jedna z nejperspektivnějších možných exportních příležitostí. Malta dováží různé typy strojů, od motorů až po čerpadla a čeští exportéři tak mohou na daném teritoriu nalézt široké uplatnění.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Přestože na Maltě působí významné farmaceutické firmy, žádá trh dovoz některých léčiv a zdravotnických doplňků (2,4 % maltského dovozu tvoří farmaceutický průmysl). Life sciences jsou důležitým základním kamenem maltské ekonomiky. Budoucí investice do farmaceutického průmyslu, zdravotní turistiky či rehabilitace patří k perspektivním oblastem například z hlediska subdodávek.

► Zpracovatelský průmysl

Malta je dovozcem papírových výrobků a nejvíce v posledních letech roste poptávka po dovozu buničiny.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8703 – Auta os., aj., vozidla motorová pro přepravu osob
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8711 – Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky
Civilní letecký průmysl	HS 8802 – Ostatní letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8712 – Jízdní kola a jiná kola (tříkolky), bez motoru
	HS 8901 – Lodě pro osobní dopravu, turistické, trajektové ap. plavidla pro přepravu osob nebo nákladů
	HS 8906 – Ostatní plavidla, včetně válečných lodí a záchranných člunů, jiných než veslových

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Elektrotechnika	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8510 - Holicí strojky, stříhací strojky na vlasy a srst a depilační přístroje, s vestavěným elektrickým motorem
	HS 8512 - Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8514 - Elektrické průmyslové, laboratorní pece; ost. zařízení pro tepel. zpracování materiálů
	HS 8517 - Telefonní a ostatní přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů aj. dat
	HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní
	HS 8534 - Tištěné obvody
	HS 8541 - Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 9002 - Čočky, hranoly, zrcadla aj. optické články z jakéhokoliv materiálu
Chemický průmysl	HS 3102 - Hnojiva minerální nebo chemická dusíkatá
	HS 3103 - Minerální nebo chemická hnojiva fosforečná
	HS 3104 - Minerální nebo chemická hnojiva draselná
	HS 3105 - Hnojiva minerální chemická, obsah. 2-3 prvky
	HS 3909 - Aminové pryskyřice, fenolové pryskyřice a polyurethany, v primárních formách

Moldavsko

Video: O exportních příležitostech v Moldavsku hovoří Jan HUSÁK, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Kišiněvu

Moldavská republika vykazuje zlepšení většiny makroekonomických ukazatelů. Ke stabilizaci makroekonomické situace přispělo rovněž uzavření nové finanční dohody o spolupráci s MMF v listopadu 2016. Moldavské ministerstvo hospodářství a infrastruktury, podobně jako MME, EBRD či Světová banka, odhaduje růst HDP v roce 2019 na úrovni kolem 4 %. Moldavská národní banka předpokládá, že se míru inflace podaří udržet na úrovni stanoveného pásma, tzn. 5 +/- 1,5 %. I když v souladu se statistickými údaji má Moldavská republika cca 3,5 mil. obyvatel, blíže skutečnosti bude hodnota pod 3 mil. obyvatel, což je dáno poměrně vysokou mírou migrace do zahraničí.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,3	4,5	3,8	3,8	3,8	3,8
HDP/obyv. (USD)	2 243	2 694	3 226	3 597	3 709	3 931
Míra inflace (%)	6,4	6,6	3,6	4,9	5,0	5,0
Nezaměstnanost (%)	4,2	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,7	-0,6	-0,9	-0,8	-0,8	-0,9
Populace (mil.)	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5
Konkurenceschopnost	100/138	89/137	88/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ EU uzavřela s Moldavskem Asociační dohodu, jejíž součástí je i zóna volného obchodu, tzv. DCFTA. Asociační dohoda vstoupila plně v platnost dne 1. července 2016.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Moldavsko umístilo na 88. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 7/7.

Vývoz ČR do Moldavska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	415 693	23,8	464 075	-10,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	190 671	10,9	73 277	160,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	107 220	6,1	63 532	68,8
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	94 138	5,4	47 618	97,7
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	69 488	4,0	53 232	30,5
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	53 520	3,1	46 817	14,3
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	34 227	2,0	11 509	197,4
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	32 384	1,9	18 967	70,7
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	26 200	1,5	6 994	274,6
5903	Textilie impregnované povrstvené ap. plasty	20 135	1,2	5,0	402 600,0
Celkem TOP 10		1 043 676	59,8	786 026	32,8
Celkem vývoz		1 744 447		1 542 102	13,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Moldavska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	455 628	38,3	149 186	205,4
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	291 268	24,5	226 963	28,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	80 462	6,8	120 112	-33,0
7213	Tyče pruty z železa oceli neleg válc. za tepla	67 710	5,7	3 706	1 727,0
3921	Desky, listy, folie, filmy, pruhy ap., ost. z plastů	47 862	4,0	39 727	20,5
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	34 820	2,9	42 447	-18,0
2007	Zavařeniny želé kaše ovocné aj. pasty slazené	25 144	2,1	44 183	-43,1
0409	Med přírodní	20 597	1,7	13 766	49,6
4819	Krabice pytle aj. pořadače ap. z papíru apod	18 857	1,6	7,0	269 285,7
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	14 983	1,3	7 232	107,2
Celkem TOP 10		1 057 331	88,9	647 329	63,3
Celkem dovoz		1 189 658		803 863	48,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Moldavská vláda hodlá i v následujících letech pokračovat v projektu „Dobré cesty“, kterým hodlá zlepšit dopravní infrastrukturu v zemi se zaměřením na místní komunikace. Projekt byl zahájen v březnu 2018 a v jeho rámci bylo opraveno na 1200 km místních komunikací. V roce 2019 se předpokládá rehabilitace cca 2600 km silnic, z nichž 1500 km v rámci výše uvedeného projektu. Paralelně s obnovováním silniční infrastruktury hodlá vláda, v rámci PPP, modernizovat autobusová nádraží a stanice.

Probíhá rovněž modernizace vozového parku „dopravního podniku“ v Kišiněvě. V roce 2018 byl vyhlášen tendr na nákup 50 nových autobusů pro městskou dopravu v hodnotě 110 mil. MDL, v roce 2019 hodlá dopravní podnik v Kišiněvě zakoupit dalších 31 autobusů. Obnovu vozového parku lze do budoucna předpokládat rovněž ve městě Balti na severu země.

► Energetický průmysl

Dlouhodobě je registrován zájem o plynové kotle na vytápění, o technologie na využití biomasy a o zařízení na zpracování bioplynu, zejména z odpadů produkovaných na farmách v živočišné výrobě. Soustředit pozornost na tento sektor má význam především kvůli zájmu moldavské strany zvyšovat energetickou efektivitu a nezávislost, kde příslušné státní agentury využívají finanční podporu EBRD, EIB a EU. V minulosti bylo vyhlášeno několik tendrů na modernizaci stávajícího systému tepláren a elektráren. Realizovány budou také dva významné projekty – propojení energetických sítí mezi Moldavskem a Rumunskem/EU, na který EBRD a EIB vyčlenily po 80 mil. eur (celková hodnota projektu činí 270 mil. eur), a výstavba plynovodu Kišiněv–Ungheni, který má být prodloužením plynovodu Ungheni–Iasi. EBRD a EIB na tento projekt vyčlenily po 41 mil. eur, část prostředků poskytne i EU. Celková hodnota projektu dosahuje 93 mil. eur. Za finanční účasti EIB a EBRD (shodně po 10 mil. eur) má být realizován projekt „Zelené město: budovy v Kišiněvě“. Tendr byl, podobně jako ve výše uvedených případech, již uzavřen. Celková hodnota projektu je 25 mil. eur, další mezinárodní donoři poskytnou 5 mil. eur. Cílem projektu je zvýšit energetickou efektivitu budov, které jsou majetkem města a demonstrovat komerční životaschopnost projektů v oblasti zvýšení energetické efektivnosti.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Jedním z důležitých úkolů je posílení skladovacích a chladiřenských kapacit, které mají umožnit moldavským pěstitelům realizaci produkce za výhodnějších cen. Příležitost představují i dodávky zemědělské techniky a mechanizace.

► Železniční a kolejová doprava

Rozvoj dopravní infrastruktury patří k prioritním úkolům moldavské vlády a je také jednou z oblastí poměrně rozsáhlé podpory ze strany mezinárodních donorů. V listopadu 2014 byla podepsána smlouva mezi moldavskou vládou a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj na poskytnutí půjčky ve výši přes 52 mil. eur na modernizaci železniční sítě. V září 2016 byla podepsána smlouva mezi EIB a Státní železniční společností Moldavska na financování rehabilitace železnic a nákup lokomotiv v rámci programu „Moldavan Railways Restructuring“. Tendr na nákup lokomotiv proběhl, následovat by měly další tendry na investice do rekonstrukce infrastruktury.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Energetický průmysl	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1207 - Ostatní olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 2103 - Omáčky a přípravky pro omáčky; směsi koření a přísad pro ochucení
	HS 2104 - Polévky a bujóny a přípravky pro polévky; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuvedené
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2204 - Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: MDC

Klíčovým rozvojovým strategickým dokumentem se stala nová rozvojová strategie „Moldova 2030“, kterou dne 14. 12. 2018 schválil Parlament MD. Tato strategie nahrazuje předchozí dokument „Moldova 2020“, jehož implementace byla problematická, mimo jiné i kvůli nedostatečné koordinaci i absenci potřebných prostředků.

► Sektor ochrany životního prostředí

Strategie pro ochranu životního prostředí dle období 2014–2023, včetně Akčního plánu pro její implementaci, byla schválena Vládním rozhodnutím č. 301 z dubna 2014. Strategie stanoví především tyto cíle: zajištění efektivního institucionálního a právního rámce pro ochranu životního prostředí (harmonizace legislativy s EU, důraz na strategické plánování, institucionální reforma); zajištění ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje a adaptace na klimatické změny; zvýšení úrovně veřejného povědomí o ochraně životního prostředí (o 50 % do roku 2023) a zajištění přístupu veřejnosti k souvisejícím informacím; snížení negativních dopadů ekonomických aktivit na životní prostředí a přijetí opatření k prevenci jeho znečištění; vytvoření integrovaného monitorovacího a kontrolního systému kvality životního prostředí; zlepšení kvality povrchových vod (o 50 %); zajištění přístupu k pitné vodě (min. 80 % populace) a přístupu k sanitárním službám (min. 65 % populace), zlepšení kvality půdy a ochrana nerostných zdrojů, zvýšení plochy zalesněných ploch (na 15 % území) a státem chráněných území (na 8 %); zajištění ochrany přírodních ekosystémů; snížení emisí (o 30 %) a zřízení integrovaného systému odpadového hospodářství.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Moldavský sektor sociální ochrany prochází zásadními reformami zaměřenými na transformaci systému sociální podpory, mimo jiné se například jedná o přesun z institucionální péče na péči komunitní. Reformy jsou v počátečním stádiu a jsou do značné míry závislé na finanční asistenci mezinárodních donorů. Prostředky vyčleňované ze státního rozpočtu nejsou dostatečné, limitujícím faktorem je hospodářská situace země. Palčivým problémem Moldavska je vysoká míra migrace obyvatel do zahraničí, jež má značné negativní dopady nejen v sociální oblasti, ale i na ekonomický rozvoj země. Potenciál pro komerční subjekty představuje především související sektor zdravotnictví (spadající do kompetencí stejného ministerstva), jehož zásadním problémem je nízká a zastaralá vybavenost státních či veřejných zdravotnických zařízení i jejich vozového parku. Vstup na tento trh vyžaduje splnění podmínek stanovených moldavskou vládou.

► Sektor vody a sanitace

Vládním rozhodnutím 199 z března 2014 byla představena „Water supply and sanitation strategy“ na období 2014–2028. Jako hlavní priority Moldavska v této oblasti definuje nutnost změn politického, institucionálního a právního rámce a kritický stav technické infrastruktury, tzn. neuspokojivý technický stav systému čističek odpadních vod, kanalizace a rozvodů vody. Obecným cílem strategie je zajištění přístupu obyvatelstva k pitné vodě a připojení k vodovodní a kanalizační síti.

► Sektor zemědělství

V rámci zemědělství probíhá úspěšná realizace programu podnikatelského partnerství zaměřená na organickou produkci. Vedle této intervence jsou realizovány související projekty „Podpora institucionálního rámce organického zemědělství v Moldavsku“ a „Podpora uplatnění produktů ekologického zemědělství na vnitřním a zahraničním trhu“. Tyto aktivity spolu s DCFTA a s realitou vzrůstající poptávky po čisté zemědělské produkci v České republice i dalších zemích EU vytváří vhodné prostředí pro další investice českých subjektů do moldavského nejen do organického zemědělství. V rámci konvenčního i organického zemědělství má jistý potenciál vývoz sadebního materiálu, hnojiv a postřiků. Nad rámec české rozvojové spolupráce existuje také prostor pro investice do živočišné výroby, jejíž produkci Moldavsko prozatím nemůže, kvůli neplnění stanovených standardů, exportovat do EU.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Německo

V posledních letech rostl HDP Německa v rozmezí 1,5 až 2,5 % ročně a růstový trend oscilující kolem hranice 1,9 % se dle predikcí MMF protáhne i do následujících let. Míra inflace v roce 2018 dosáhla 1,9 %. Celková populace Německa je 82,8 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele se v roce 2018 pohyboval kolem 48,6 tis. USD. Nezaměstnanost je na nejnižší úrovni od sjednocení Německa a činí 3,5 %. Běžný účet Německa byl v roce 2018 odhadem v přebytku 326,9 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,2	2,5	1,9	1,9	1,6	1,5
HDP/obyv. (USD)	42 460	44 769	48 669	49 692	52 277	54 627
Míra inflace (%)	0,4	1,7	1,8	1,8	2,1	2,3
Nezaměstnanost (%)	4,2	3,8	3,5	3,4	3,3	3,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	297,5	291	326,9	323,6	333,8	340,3
Populace (mil.)	82,3	82,7	82,8	82,9	82,9	82,8
Konkurenceschopnost	5/138	5/137	3/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Německo je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Německo umístilo na 3. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik, dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Německa 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	142 366 117	10,1	150 582 788	-5,5
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	120 739 279	8,6	130 159 216	-7,2
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	92 909 929	6,6	62 280 463	49,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	82 305 805	5,9	74 651 958	10,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	45 575 185	3,2	50 666 310	-10,0
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	36 106 790	2,6	34 046 935	6,1
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	28 320 285	2,0	26 761 690	5,8
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísel)	26 110 876	1,9	29 094 367	-10,3
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	21 872 513	1,6	20 792 269	5,2
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	18 358 863	1,3	17 524 694	4,8
Celkem TOP 10		614 665 642	43,7	596 560 690	3,0
Celkem vývoz		1 406 096 775		1 360 227 922	3,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Německa 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	95 029 263	9,8	96 063 817	-1,1
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	26 491 513	2,7	32 658 523	-18,9
2710	Oleje minerální a z ner. živčiny ne surové	25 637 342	2,6	16 466 182	55,7
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	21 964 393	2,3	22 162 761	-0,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	20 425 478	2,1	19 424 952	5,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	16 694 955	1,7	11 027 815	51,4
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	15 671 564	1,6	14 418 583	8,7
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	15 617 320	1,6	11 698 987	33,5
8413	Čerpadla i se zař. měřícím zdviže na kapaliny	14 196 791	1,5	14 666 199	-3,2
8408	Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	13 763 630	1,4	13 680 093	0,6
Celkem TOP 10		265 492 249	27,3	252 267 912	5,2
Celkem dovoz		973 835 738		941 695 386	3,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je v Německu nejdůležitějším průmyslovým odvětvím, které se podílí více než 40 % na celkovém exportu i soukromých výdajích na vědu a výzkum. Osobní automobily a díly pro motorová vozidla jsou nejdůležitějšími českými vývozními položkami do Německa s rostoucí tendencí. Predikce obrátu automobilového průmyslu v Německu jsou mírně rostoucí – prognózy počítají v roce 2019 s růstem kolem 2 % s následným snižováním tempa růstu do roku 2022 kolem 1 %. V rámci inovací a aplikovaného výzkumu v automotive představují priority elektromobilita a hybridní pohony a rovněž digitalizace automotive. V květnu 2016 byla zahájena subvence elektromobilů (kupní prémie, daňové odpisy atd.) pro zahraniční exportéry i německé firmy. Německá města plánují masivní nákupy bezemisních vozidel, zejm. elektrobusů, stejně tak německé automobilky přijaly strategie na elektrifikaci vozových parků a úpravu výroby, mj. vlastní produkci bateriových systémů. V zemi probíhá plošná výstavba dobíjecí infrastruktury.

► Civilní letecký průmysl

V rámci letecké dopravy představují příležitost subdodávky do leteckého průmyslu, jejichž objem se od roku 2009 zdesetinásobil. Zájem německého leteckého průmyslu o dodávky z ČR i technologickou spolupráci je silný.

► Energetický průmysl

Německo naplňuje novou energetickou koncepci, která vyžaduje mj. masivní výstavbu přenosové (zhruba 3 600 km) a distribuční (asi 193 tis. km) sítě. Odhady celkových nákladů na rozvoj elektrických sítí zhruba do roku 2022 se pohybují okolo 45 mld. eur. V rámci své energetické koncepce se země zaměřuje na obnovitelné zdroje energie, z tohoto důvodu existuje potenciál pro dodávky dílů pro větrné, solární, vodní a další nekonvenční elektrárny. V Německu tak roste poptávka především po inovativních energetických řešeních. Další potenciál nabízí de commissioning jaderných elektráren v rámci politiky ústupu od využívání jaderné energetiky (Atomausstieg). V rámci diskuse o ústupu od využívání uhlí v energetice (Kohleausstieg) lze očekávat i zvýšení finančních transferů do transformace regionů a energetického výzkumu v dotčených oblastech (Lužice a Střední Německo, kde hnědouhelná aktiva vlastní konsorcium EPH-PPF, resp. EPH) a v Severním Porýní – Vestfálsku).

► ICT

Současným hlavním trendem je digitalizace či tzv. koncept „čtvrté průmyslové revoluce“ (Průmysl 4.0 – ČR má s Německem uzavřenou bilaterální dohodu o spolupráci), tj. propojování IT technologií nejen s průmyslovou, ale např. i zemědělskou výrobou a logistikou a vytváření inteligentních samořídících jednotek a také nových obchodních modelů. Aktuální studie odhadují úspory (v důsledku zvyšování produktivity) ve vybraných sektorech (chemický, strojírenský, elektrotechnický, automobilový průmysl, zemědělství, IT) do roku 2025 na 78,7 mld. Obrát v ICT v Německu roste v posledních letech mezi 2–3 %. V roce 2018 zaujal sektor ICT 1. příčku v tvorbě hrubé přidané hodnoty (+3,7 %).

Potenciál pro české firmy lze nalézt nejen v dodávkách elektronických zařízení, ale především v aplikacích využívaných ve zmíněných oborech a aplikovaném výzkumu.

► Obranný průmysl

Z pohledu obranně-průmyslové spolupráce je Německo zásadním partnerem českého obranného a bezpečnostního průmyslu, a to z hlediska strukturálního, ekonomického i technologického rozvoje české obranně průmyslové základny. Rovněž skutečnost, že 89 % německých firem obranného a bezpečnostního průmyslu má vlastní kapacity v oblasti výzkumu a vývoje je z hlediska inovačního potenciálu českých firem výraznou přidanou hodnotou. Jako perspektivní se jeví zejména budování podniků společné výroby a zapojování českých výrobců do subdodavatelských řetězců velkých německých firem a velkých evropských konsorcií s německou účastí, zejména v oblasti pozemní techniky, elektroniky, leteckého a kosmického průmyslu.

► Služby

V souvislosti se zvyšováním výdajů na vědu, výzkum a inovace jak v soukromém, tak veřejném sektoru, a posilování internacionalizace WI a clusterů, lze příležitosti pro české firmy a výzkumné instituce nalézt v outsourcingu aplikovaného výzkumu pro německé firmy/instituce, resp. vytváření kooperací. Napříč sektory se nabízí významné příležitosti poskytování služeb a outsourcing v oblastech technických a přírodních věd, nejsilněji pak v ICT mj. v důsledku nedostatku kvalifikovaných pracovníků.

► Stavební průmysl

Kromě výstavby dopravní infrastruktury lze spatřovat potenciál i v obnově bydlení, které by využívalo moderní technologie (nízká či nulová energetická náročnost apod.). V souvislosti s přílivem imigrantů a žadatelů o azyl, resp. růstem obyvatelstva a urbanizací lze pro následující roky počítat s poptávkou po bytové výstavbě (mj. prioritou spolkové vlády je výstavba sociálního bydlení) a doprovodných službách.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V Německu lze očekávat restrukturalizaci nemocniční péče a optimalizaci vytíženosti jednotlivých lůžek (snížování jejich stavu kvůli nevytíženosti může však být spojeno i s modernizací). Jako příležitost je však nutné spatřovat stárnutí obyvatelstva. V nejbližší době bude Německo muset tuto problematiku řešit. S tím souvisí stavba a vybavení starobních/pečovatelských ústavů a modernizace nemocnic, nebo poskytování sociálních a lázeňských služeb. A mj. právě i díky stárnutí obyvatelstva vláda každoročně zvyšuje výdaje na zdravotnictví (2007 – 250 mld. eur, resp. 3 000 eur na obyvatele ročně, 2012 – 300 mld. eur, resp. 3 700 eur na obyvatele ročně). Prognózy počítají s nárůstem výdajů na zdravotnictví z 8 % HDP (2010) na 8,6 % HDP v roce 2020, resp. 9,1 % HDP v roce 2030. Farmaceutický průmysl rostl v posledních letech o 1–2 % ročně, s tím, že tento trend má pokračovat i v příštích letech.

Demografický vývoj v Německu v nadcházejících 10 letech s sebou přinese i změny, které se dotknou cestovního ruchu. Cílová skupina turistů ve věku 60+ vzroste o 6,6 % a lehce ubude mladší cílové skupiny. Následkem tohoto vývoje poklesne podíl výjezdového cestovního ruchu o 2,5 mil. osob a vzroste podíl cestování po Německu o 1,5 mil. osob. V podílech zastoupení německých turistů v Česku se však žádné zásadní změny neočekávají, dlouhodobě tvoří nejvýznamnější skupinu, která přijíždí do České republiky. V roce 2017 se v českých ubytovacích zařízeních ubytovalo téměř 2 mil. německých turistů (nárůst o 3,9 % oproti roku 2016). Německo je současně nejdůležitějším zahraničním zdrojovým trhem českých a moravských lázní.

Německo se ve zdravotnictví zaměřuje na paliativní péči. Novum je tzv. „telemedicína“ (zvl. u seniorů). ČR může profitovat ze zdravotnických přeshraničních projektů zaměřených právě na oblast „telemedicíny“.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Německý potravinářský průmysl dlouhodobě patří co do obratu a počtu zaměstnanců k předním v Evropě. Německo zároveň patří mezi pět největších potravinářských importérů na světě (v roce 2017 činily zemědělské dovozy 86 mld. eur, vývoz pak 73,8 mld. eur). Vývozní zemědělskou politiku výrazně ovlivnilo embargo na dovoz potravin do Ruska, Německo hledá nové trhy především v Asii a zemích třetího světa. K 31. 3. 2015 přestaly platit mléčné kvóty na produkci mléka a zrušení vedlo k vleklé krizi na mléčném trhu. Poptávka v Německu roste také u bioproduktů (země je nejvýznamnějším evropským trhem s biopotravinami). Protože je vysoký podíl masné produkce z Německa exportován, vlastní spotřeba je z části kryta dovozem. Podobná situace je v oblasti krmiv (nyní z Jižní Ameriky) pro německou živočišnou produkci. Poptávka po těchto výrobcích stále roste. Německo patří k tradičním pivařským oblastem - i přes vysokou míru konkurence je zde potenciál, resp. zájem o česká piva.

► Železniční a kolejová doprava

Ve východním Německu po znovusjednocení a v některých částech západního Německa byla zanedbána výstavba, resp. dlouhodobá údržba a rekonstrukce silniční a železniční infrastruktury. Rozvoj železnice má mj. z ekologických důvodů v Německu nejvyšší prioritu a podporu všech politických stran. V rámci koaliční smlouvy CDU/CSU a SPD z března 2018 si koaliční strany kladou za cíl získat do roku 2030 na železnici dvakrát více zákazníků a převést na ni více nákladní dopravy. V příštích letech lze proto očekávat modernizaci železnice, rekonstrukci, rozšiřování a údržbu (rekonstrukce železničních mostů ve městech, za jejichž rekonstrukci jsou odpovědné obce nebo spolkové země, které v rámci reformy od Deutsche Bahn získaly danou infrastrukturu do vlastnictví a budou do budoucna konfrontovány s většími náklady; rekonstrukce silničních a dálničních mostů; obnova vozového parku, rozšiřování dálniční sítě aj.). Dne 3. 8. 2016 schválila spolková vláda Spolkový plán dopravních cest do roku 2030, který předpokládá investice do 1000 infrastrukturních projektů ve výši 296 mld. eur (železniční projekty: 123 mld. eur, silniční projekty: 146 mld. eur, vodní doprava: 27 mld. eur). Celkové výdaje na dopravní infrastrukturu v rámci spolkového rozpočtu by měly v letech 2015–2018 činit 14 mld. eur. Plánovaná je výstavba dálnic až v objemu 14 mld. eur, financovaná díky projektům PPP. Nad rámec toho byl schválen projekt spolkové vlády a Deutsche Bahn na modernizaci železnice ve výši 28 mld. eur (2015–2019). Peníze půjdou především na celkovou údržbu a modernizaci železniční infrastruktury (mj. také částečnou či celkovou renovaci až 875 železničních mostů).

Německo je perspektivním trhem pro české výrobce železniční a kolejové techniky. Dopravní podniky německých měst v rámci obnovy dopravního parku a snižování emisí v ovzduší vypisují výběrová řízení na dodávky kolejové techniky.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 - Ostatní lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8605 - Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 - Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Automobilový průmysl	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8707 - Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Civilní letecký průmysl	HS 8803 - Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Stavební průmysl	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6811 - Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničitocementu nebo podobné
	HS 6813 - Třecí materiál a výrobky z něj
	HS 6814 - Zpracovaná slída a výrobky ze slídy, na podložce z papíru nebo jiných materiálů
	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bežešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7308 - Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7309 - Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 7310 - Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7311 - Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7314 - Látky, mřížovina, síťovina a pletivo ze železného nebo ocelového drátu
	HS 7315 - Řetězy, řetízky, jejich části z železa, oceli
	HS 7317 - Hřebíky, cvočky, napínáčky ap. ze železa
	HS 7319 - Šicí jehly, pletací jehlice, šněrovací jehly ap., ze železa, oceli
	HS 7321 - Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 7322 - Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 7325 - Ostatní výrobky odlité ze železa, oceli
	HS 7326 - Ostatní výrobky ze železa, oceli
	HS 7610 - Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 7612 - Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 7616 - Ostatní výrobky z hliníku
	HS 9406 - Montované stavby
Služby	CPA 41 - Budovy a výstavba budov

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 2941 - Antibiotika
	HS 3002 - Antiséra, ost. krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky, ap. výrobky
	HS 3005 - Vata, gáza, obinadla, apod. výrobky zboží
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9021 - Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
ICT	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 - Telefonní a ostatní přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů aj. dat
	HS 8523 - Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
	HS 8526 - Radiolokační a radiosondážní, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8527 - Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8528 - Monitory, projektory, bez TV; přijímače televizní
	HS 8530 - El. přístroje signální, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8532 - Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací
	HS 8512 - Elektrické přístroje osvětlovací nebo signální, elektrické stěrače ap.
	HS 8514 - Elektrické průmyslové, laboratorní pece; ostatní zařízení pro tepel. zpracování materiálů
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8547 - Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
	CPA 62 - Služby v oblasti programování a poradenství a související služby
CPA 72. - Výzkum a vývoj, autorská práva	
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0401 - Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 2301 - Moučka ap. z masa, drobů ryb ap. nepoživatelné
	HS 2302 - Otruby, vedlejší mlýnské produkty a jiné zbytky
	HS 2308 - Látky, odpady, zbytky rostlin pro výživu zvířat
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 0201 - Maso hovězí, čerstvé, chlazené
	HS 0202 - Maso hovězí, zmrazené
	HS 2203 - Pivo ze sladu

Nizozemsko

Po mírném oživení ekonomiky v letech 2011 a 2012 došlo v následujících letech 2012 a 2013 k opětovné recesi. V roce 2017 dosáhla země růstu HDP ve výši 2,9 % a dle odhadů MMF by se Nizozemsko v následujících letech mělo vrátit ke stabilnímu ekonomickému růstu okolo 2,5 %. Míra inflace v zemi se dlouhodobě drží na nízkých hodnotách (1,5 %). V zemi žije více než 17 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele v roce 2017 přesahovalo 48 tis. USD. Nezaměstnanost se v roce 2017 pohybovala kolem 5 % a běžný účet platební bilance Nizozemska je dlouhodobě ve vysokém přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,2	2,9	2,8	2,6	2,3	2,1
HDP/obyv. (USD)	46 027	48 555	52 931	54 128	56 712	58 893
Míra inflace (%)	0,1	1,3	1,4	1,6	1,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	6,0	4,9	3,9	3,8	3,7	3,6
Bilance běžného účtu (mld. USD)	62,9	87,5	89,9	90,2	90,6	92
Populace (mil.)	17	17,1	17,2	17,2	17,3	17,3
Konkurenceschopnost	4/138	4/137	6/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhady Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, CPB

- ▶ Nizozemsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Nizozemsko umístilo na 6. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Nizozemska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	32 168 238	20,1	13 457 380	139,0
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	22 987 484	14,4	10 827 173	112,3
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	12 434 630	7,8	13 362 555	-6,9
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	5 171 524	3,2	4 088 385	26,5
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 908 128	2,4	3 089 775	26,5
8542	Elektronické integrované obvody	2 759 690	1,7	646 413	326,9
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	2 752 372	1,7	1 926 511	42,9
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	2 401 584	1,5	444 121	440,7
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	2 238 340	1,4	1 697 180	31,9
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	1 953 285	1,2	1 828 382	6,8
Celkem TOP 10		88 775 275	55,5	51 367 875	72,8
Celkem vývoz		159 819 412		120 939 698	32,1

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Nizozemska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8542	Elektronické integrované obvody	12 912 011	12,1	13 044 400	-1,0
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	7 151 185	6,7	5 152 665	38,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	5 867 080	5,5	1 564 076	275,1
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	4 430 936	4,1	3 250 666	36,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	3 448 880	3,2	2 929 206	17,7
3902	Polymery propylenu olefinů v primárních formách	2 232 127	2,1	1 860 053	20,0
3907	Polyacetal prykyřice ap. v primárních formách	2 056 524	1,9	2 203 062	-6,7
9012	Mikroskopy, jiné než optické; difraktografy	1 499 888	1,4	1 104 676	35,8
0603	Květiny řezané na kytice ap. čerstvé sušené aj.	1 371 346	1,3	1 249 572	9,7
8704	Motorová vozidla pro přepravu nákladu	1 331 683	1,2	1 130 054	17,8
Celkem TOP 10		42 301 660	39,5	33 488 430	26,3
Celkem dovoz		107 077 001		97 980 607	9,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl Nizozemska představuje kompletní hodnotový řetězec počínaje dodávkami surovin až po dodávky automobilových komponentů. Zahrnuje rovněž široký okruh poskytovatelů služeb ve výzkumu. Sektor se skládá z 300 společností, výzkumných i vzdělávacích institucí. Roční obrat je 17 mld. eur; hlavní zahraniční odběratel je jako v případě ČR Německo. V Nizozemsku působí jediní dva finální výrobci – společnosti DAF a VDL NedCar. V posledních letech dochází k významnému růstu počtu osobních automobilů, existují obchodní příležitosti pro subdodávky výrobního zařízení. Klíčovými technologiemi vozidel budoucnosti jsou ICT a software, dochází k integraci do složitějších systémů. Zásadním rysem je nástup elektromobilů. Dané trendy mají úzkou souvislost se zelenou mobilitou (energie z obnovitelných zdrojů, nulové emise) a smart mobilitou (konektivita, automatizace a pokročilé asistenční systémy).

► Elektrotechnika

Nizozemsko je světovým leaderem ve vývoji nových technologií a materiálů v komunikacích, leteckém a automobilovém průmyslu, zdravotnických zařízeních, výroby elektrické energie a výroby polovodičů. Pro rozvoj sektoru je klíčové spojení výzkumu a inovací, které v kombinaci s vynikající business strukturou a vysoce kvalifikovanou pracovní silou činí z Nizozemska centrum pro high-tech zařízení. CD, DVD, blue-ray i wi-fi či bluetooth jsou vše vynálezy nizozemského původu. Země je sídlem společnosti Philips, jedné z celosvětově nejvýznamnějších firem v oboru (v současné době se zaměřuje na oblast zdravotnictví a osvětlení, zaměstnává cca 74 tisíc lidí ve 100 zemích).

► Energetický průmysl

Nizozemská vláda důsledně uplatňuje přechod k obnovitelným zdrojům energie, postupně dochází k uzavření všech uhelných elektráren. Nejdůležitějším trendem je decentralizace energetických zdrojů, tj. více menších zdrojů na více místech. Investice směřují do dodávek pro větrné elektrárny (onshore i offshore), podmořské kabely, rozvodné sítě, kotle na biomasu a kogenerační jednotky. Potenciál se nabízí pro ty české firmy, které jsou schopny podílet se na probíhajících změnách na nizozemském energetickém trhu: ekologické likvidace uhelných elektráren; snižování závislosti na zemním plynu (např. budováním energeticky neutrálních domů a budov) a řešení příčin či minimalizace následků zemětřesení z titulu těžby plynu v oblasti Groningenu; budování nových OZE – větrných a slunečních elektráren a zdrojů využívajících biomasu; zvyšování počtu elektromobilů a rozšiřování sítí podporujících jejich provoz. Podíl obnovitelných zdrojů na spotřebě elektrické energie dosáhl v roce 2018 úroveň 17 %, podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie pak byl 7,3 %. Toto stále velmi nízké číslo naznačuje, že v nedaleké budoucnosti dojde vzhledem k závazkům Nizozemska v oblasti energetiky ve vztahu k obnovitelným zdrojům k významným změnám.

► Chemický průmysl

Nizozemsko je celosvětově šestým největším dodavatelem chemických produktů, v zemi je 400 společností, zahrnujících celý dodavatelský řetězec; z celkem 25 vedoucích světových společností chemického

sektoru jich 16 působí v Nizozemsku (BASE, AkzoNobel, DSM, Shell). Země je sídlem prvotřídních institucí rozvoje a výzkumu. Úspěch sektoru spočívá v integrovaném přístupu partnerství veřejné a soukromé sféry a otevřených inovací. Nizozemsko je čtvrtým největším výrobcem chemikálií v Evropě (a desátým celosvětově – obrat odvětví v roce 2018 byl 50 mld. eur). Sektor se skládá z firemních klastrů, které jsou vzájemně propojeny. Dochází tak ke spojení velkých společností s malými a středními podniky, ale i snově založenými firmami čerstvých absolventů univerzit. V Nizozemsku je celkem šest chemických klastrů: Delfzijl, Chemelot, Zeeland, Rotterdam, Amsterdam a Emmen.

► ICT

Nizozemsko je považováno za jeden z nejvyspělejších trhů z hlediska používání internetu, jedná se o nejvíce propojenou zemi v Evropě a má rovněž nejvyšší rychlost připojení. Operuje zde 60 % klíčových společností ICT oboru (Microsoft, Cisco, Interxion, Infosys, Huawei, Oracle, Intel, IBM, Verizon). Stejně tak je centrem pro segment počítačových her (Guerrilla Games, Perfect World, Kixeye, Activision Blizzard). Amsterdam je sídlem AMS-IX (Amsterdam Internet Exchange), celosvětově druhého peeringového centra; v Eindhovenu je nejvyšší koncentrace IT vůbec (nejinteligentnější čtvereční kilometr) a v Enschede je v rámci univerzity Twente největší IT institut. Nizozemsko je leaderem v oblasti kybernetické bezpečnosti. Možnost uplatnění je i v oblasti ICT služeb (antivirová ochrana, integrace informačních systémů a sítí, bezpečnostní systémy).

► Kovožpracovatelský průmysl

Sektor představuje pouhé 1 % HDP, ovšem je klíčovým dodavatelem pro stavebnictví, na jehož vývoji je do značné míry závislý. Dalšími důležitými odvětvími jsou automobilový průmysl a strojírenství. Po pře konání obtížného období minulých let se aktuálně díky oživení ve stavebnictví očekává příznivý vývoj.

► Obranný průmysl

Sektor tvoří až na výjimky státní podniky a výzkumné instituce. Je charakteristický vyspělou technologií a neustálými inovacemi. Vzhledem k omezenému domácímu trhu je orientován na vývoz, což vede ke spolupráci s firmami z jiných zemí, zejména Německa, Spojených států, Velké Británie a Belgie. Země je sídlem různých jednotek NATO QFC Brunssum, NAPMA, NCIA) s vlastními výběrovými řízeními.

► Sklářský a keramický průmysl

Obor je dodavatelem zejména pro zdravotnický a farmaceutický průmysl. Vzhledem k tradici je možné také uplatnění českého uměleckého skla na zakázku. V případě keramiky je patrný rostoucí zájem o stavební komponenty.

► Služby

Nizozemsko je ekonomikou služeb (78 % HDP), za předpokladu kvalitních, rychlých a levných služeb je možné uspět v jakékoliv oblasti. Funguje zde spolupráce R & D s komerční návazností – výzkumné priority jsou v rámci vybraných a oficiálně podporovaných 9 tzv. top sektorů (zemědělství a potraviny, chemický sektor, tvůrčí průmysl, energetika, high-tech, zahradnictví, vědy o živé přírodě a zdravotnictví, logistika, voda). Příležitosti se nabízejí pro technologické startupy i joint-ventures technologicky vyspělých českých firem s kapitálově a obchodně silnými nizozemskými partnery.

► **Stavební průmysl**

Stavebnictví je jedním z nejrychleji se rozvíjejících odvětví (představuje téměř 7 % hrubého domácího produktu a zaměstnává 450 tisíc osob). Po silném útlumu v pokrizových letech stavebnictví za poslední tři roky vykazuje růst, který zahrnuje jak bytovou výstavbu, tak dopravní infrastrukturu. Sektor se aktuálně potýká s nedostatkem pracovních sil.

► **Strojírenský průmysl**

Import těchto položek vykazuje rostoucí trend, navíc probíhá zpětný přesun specializované výroby z Číny do Evropy, což znamená příležitost i pro ČR, kdy český export může soutěžit s německými výrobky, které tvoří největší podíl nizozemského importu.

► **Zábava a volný čas**

Nizozemci udržují zdravý poměr práce a zábavy a součástí tohoto přístupu jsou i sportovní aktivity (včetně cyklistiky, která ovšem slouží i jako prostředek cesty do zaměstnání). Důkazem toho je rostoucí Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nizozemsko má jeden z neefektivnějších zdravotních systémů (od roku 2005 se pravidelně umísťuje v rámci prvních tří příček EuroHealth Consumer Index) a počet místních firem a výzkumných organizací v oboru zdravotnictví a věd o živé přírodě dosahuje 2500, včetně hlavních nadnárodních společností jako MSD, Amgen, Genmab, Astellas, GlaxoSmithKline a Medtronic. Sektor pokrývá všechny aspekty, výdaje na zdravotnictví představují 11 % HDP. Jedná se o jeden z podporovaných top sektorů, mezi priority patří translační medicína, regenerační medicína, genomika, onkologie, virologie, nanotechnologie a zobrazovací a monitorovací technologie (světový leader firma Philips). Ve výzkumu je hojně rozšířen model partnerství veřejného a soukromého sektoru. Nizozemsko je celosvětově jedním z nejkoncentrovanějších regionů věd o živé přírodě, Amsterdam se po brexitu stal novým sídlem Evropské lékové agentury.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Nizozemsko je druhým největším vývozcem zemědělské produkce, v oboru zde působí více než 4 000 společností včetně celosvětově nejvýznamnějších (Cargill, Heinz, Monsanto, Unilever, Mead Johnson, ConAgra, Mars, apod.). Země vyváží ovoce, zeleninu (největší vývozcem sadbových brambor), stejně jako vyhlášené mléčné produkty. Existuje zde významná základna výzkumu a vývoje – výzkumné instituty, zdravotnické univerzity a partnerství veřejného a soukromého sektoru, nachází se zde nejvýše hodnocená globální zemědělská univerzita Wageningen. V neposlední řadě je důležité zahradičství, které pro svou produkci využívá nejmodernější technologie (energeticky neutrální skleníky).

► **Zpracovatelský průmysl**

Nizozemský zpracovatelský průmysl je silně závislý na vývozu, jeho míra exportní závislosti na úrovni 70 % je více než dvojnásobná ve srovnání s nizozemskou ekonomikou jako celkem (32 %). V rámci sektoru je ovšem značná odlišnost mezi jednotlivými odvětvími (např. exportně orientovaný chemický průmysl oproti nábytkářství, zaměřenému na vnitřní trh). Hlavními odbytišti nizozemského zpracovatelského průmyslu jsou Německo, Belgie, Velká Británie, Francie, Spojené státy a Itálie.

► Železniční a kolejová doprava

Nizozemská železniční síť má rozsah 3 200 km a spojuje všechna významná střediska v zemi. Nizozemské dráhy realizují svůj program modernizace i rozšíření vozového parku prostřednictvím vypisovaných tendrů. Města Rotterdam a Haag plánují obnovu a rozšíření svých tramvajových linek a vozů.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8707 - Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8207 - Vyměnitelné nástroje pro ruční nástroje a nářadí
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Elektrotechnika	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8533 - Elektrické rezistory, jiné než topné rezistory
Energetický průmysl	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8502 - Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. generátorů, soustrojí ap.
Chemický průmysl	HS 2808 - Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové a dusičné
	HS 3913 - Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
ICT	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	CPA 62 - Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
	CPA 63.11 - Zpracování dat, hosting a související služby
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7612 - Hliníkové sudy, barely, plechovky, krabice ap. výrobky o objemu <300l
	HS 8001 - Cín surový (neopracovaný)
	HS 8002 - Odpad, šrot cínový
	HS 7223 - Dráty z nerezavějící oceli
	HS 2607 - Olovnaté rudy a koncentráty
	HS 7503 - Odpad, šrot niklový
Obranný průmysl	HS 7319 - Šicí jehly, pletací jehlice, šněrovací jehly ap., ze železa, oceli
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
Sklářský a keramický průmysl	HS 7003 - Lité a válcované sklo v tabulích aj. neopracované
	HS 7011 - Skleněné pláště a jejich skleněné části, pro elektrické lampy, obrazovky ap.
	HS 7017 - Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
Služby	CPA 72 - Výzkum a vývoj, autorská práva

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 2522 - Nehašené vápno, hašené a hydraulické vápno, kromě oxidu a hydroxidu vápenatého čísla 2825
	HS 2621 - Ostatní strusky a popely, popel z mořských řas a zbytky ze spalování komunálního odpadu
	HS 6808 - Desky dlaždice ap. z vláken rostlin slámy ap.
	HS 6811 - Výrobky z osinkocementu (azbestocementu), z buničitocementu nebo podobné
	HS 6815 - Výrobky z kamene nebo jiných nerostných látek jinde neuved.
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
Strojírenský průmysl	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8442 - Stroje, přístroje pro přípravu, zhot. desek, válců a j. tiskařských pomůcek
	HS 8453 - Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
	HS 8467 - Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8476 - Automaty prodejn a na rozměňování mincí
	HS 8479 - Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
Zábava a volný čas	HS 9506 - Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9401 - Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1004 - Oves
	HS 1106 - Mouka, krupice z luštěnin, manioku ap.
	HS 1109 - Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1207 - Ostatní olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1522 - Degras; zbytky po zpracování tuků, vosků
	HS 1601 - Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
Zpracovatelský průmysl	HS 4415 - Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly
	HS 5109 - Příze z vlny nebo z jemných zvířecích chlupů, upravená pro drobný prodej
	HS 5112 - Tkaniny z česané vlny nebo z česaných jemných zvířecích chlupů
	HS 5204 - Nitě šicí, bavlněné, upravené pro prodej
	HS 5607 - Motouzy, šňůry, provazy a lana, splétané, impregnované, potažené ap. kaučukem nebo plasty
	HS 9004 - Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
	HS 9114 - Ostatní části a součásti hodin nebo hodinek
Železniční a kolejová doprava	HS 8602 - Ostatní lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem

Norsko

Během roku 2018 pokračoval trend pozvolného růstu norského hospodářství, který byl podporován nízkými úrokovými sazbami a rostoucí cenou ropy. Celková míra inflace se na počátku roku 2019 pohybovala lehce nad cílovými 2 %. Za jejím růstem v posledních měsících roku 2018 stála zejména zvyšující se cena elektrické energie. Ačkoliv cena norské koruny se ke konci roku 2018 propadla pod symbolickou hranici 10 NOK / 1 eur, v nadcházejícím období se očekává její postupné zhodnocování. Základní úroková sazba byla v září 2018, po více než dvou letech, navýšena z 0,5 % na 0,75 % a výhledově se počítá s jejím dalším navyšováním až na 2 % ke konci roku 2021.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,1	1,9	2,1	2,1	1,9	1,9
HDP/obyv. (USD)	70 651	75 389	82 372	82 772	84 428	85 728
Míra inflace (%)	3,6	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	4,7	4,2	3,8	3,7	3,7	3,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	14,1	22	34,4	34,7	35	35,3
Populace (mil.)	5,3	5,3	5,3	5,4	5,5	5,5
Konkurenceschopnost	11/138	11/137	16/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MME, OECD, WEF

- ▶ Norsko je spolu s Evropskou unií součástí Evropského hospodářského prostoru (EHP). K 1. říjnu 2018 vstoupila v platnost dohoda mezi EU a Norskem o dodatečných obchodních preferencích pro obchod se zemědělskými produkty, které jsou jinak vyjmuty z působnosti dohody o EHP.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Norsko umístilo na 16. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik, dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Norska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 420 927	23,4	5 172 828	-14,5
7304	Trouby, duté profily ap, bezešvé, ze železa, oceli	1 759 065	9,3	530 865	231,4
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	1 718 854	9,1	1 437 751	19,6
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	549 706	2,9	503 190	9,2
8702	Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče	418 781	2,2	33 652	1 144,4
8418	Chladničky boxy mrazicí aj. čerpadla tepelná	393 444	2,1	475 733	-17,3
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	392 109	2,1	417 471	-6,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	364 721	1,9	238 489	52,9
9403	Ostatní nábytek a jeho části a součásti	357 692	1,9	593 707	-39,8
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	344 748	1,8	303 312	13,7
Celkem TOP 10		10 720 047	56,8	9 706 998	10,4
Celkem vývoz		18 871 277		18 229 874	3,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Norska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
7601	Hliník surový (nepracovaný)	1 441 105	23,5	1 328 208	8,5
0302	Ryby čerstvé chlazené ne filé aj. rybí maso	1 217 692	19,9	1 394 811	-12,7
7202	Feroslitiny	536 273	8,8	711 269	-24,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	290 014	4,7	211 220	37,3
0304	Filé aj. maso rybí čerstvé chlazené zmrazené	283 923	4,6	317 935	-10,7
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	228 489	3,7	207 807	10,0
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	121 595	2,0	70 463	72,6
2905	Acyklické alkoholy a jejich halogen-, sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiv	111 226	1,8	106 010	4,9
7606	Desky plechy ap. hliníkové o síle nad 0,2 mm	109 127	1,8	97 071	12,4
2804	Vodík plyny vzácné nekovy ostatní	92 805	1,5	144 366	-35,7
Celkem TOP 10		4 432 249	72,4	4 589 160	-3,4
Celkem dovoz		6 121 433		6 222 593	-1,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

V Norsku se stále razantněji prosazuje trend ekologizace v automobilismu. Od roku 2025 se počítá se zákazem registrace nových vozidel do 3,5 t s klasickým pohonem, poté bude možné přihlásit výhradně bezemisní automobily. Totéž bude platit pro městské autobusy a lehká užitková vozidla. Politickým cílem Norska je snížit objem emisí skleníkových plynů v dopravě o 50 % do roku 2030 a do roku 2050 se stát zcela bezemisní. Norové poptávají kvalitní a v náročných klimatických podmínkách odolné vozy s příznivým poměrem vybavení a ceny – typicky rodinné automobily pro sportovně orientované klienty. Velikost vozového parku v Norsku, která více než počet obyvatel odráží rozlehlost jeho území, obnáší trvalou poptávku po kvalitní provozní vybavení (pneumatiky a náhradní díly). Součástí environmentální koncepce v dopravě je zvýšení podílu pravidelné cyklistiky v mixu dopravních prostředků na úroveň 20 % ve velkých městech. V norských aglomeracích s příznivým terénním profilem se propaguje používání elektrokol, v některých případech i se subvencemi městských rad. Lidé jsou k cyklistice a častějšímu používání veřejné dopravy motivováni zpoplacením vjezdu automobilů do měst a stále se snižujícími rychlostními limity pro průjezd městskou zástavbou.

► Civilní letecký průmysl

Norsko v nadcházejícím období plánuje zvýšit objem letecké přepravy málo trvanlivého zboží. V současné době je např. vývoz mořských plodů a ryb z Norska z velké části realizován nákladní kamionovou dopravou. V souladu s ambiciózní klimatickou politikou bude Norsko v letecké dopravě postupně upřednostňovat elektrický pohon a biopaliva.

► Energetický průmysl

Od roku 2014 docházelo v Norsku k pozvolnému útlumu investic do ropného průmyslu. Během let 2017–18 se objem ročních investic ustálil na částce 155 mld. NOK (cca 410 mld. Kč). V roce 2019 se očekává zvrat dosavadního trendu a investice do ropného průmyslu by měly začít opětovně růst. Jedná se o příležitost zejména pro české společnosti z oblasti kovo zpracovatelského průmyslu. Výrobky tohoto odvětví mohou najít uplatnění při výstavbě nových těžebních zařízení a ropné a plynové infrastruktury. V souvislosti s naplňováním klimatických závazků Norsko čím dál tím více klade důraz na domácí spotřebu čisté elektrické energie. Poptávka po ní bude v nadcházejících letech růst a s ní i zájem norských energetických společností o investice do malých vodních elektráren, větrných turbín, transformátorů, uložišť elektrické energie a solárních panelů.

► Nábytkářský průmysl

Do nemovitostí investuje řada Norů volné prostředky vzhledem k nízkému úročení vkladů. Firmy z ČR mohou dodávat interiérové prvky pro developerské projekty v oblasti privátního, komunálního či kolektivního bydlení.

► Stavební průmysl

Pětina z celkového objemu stavebních výkonů se odehrává v dostupném teritoriu jižního Norska, zejména v metropolitní oblasti Oslo. V roce 2018 bylo v Norsku postaveno 31,5 tis. bytových jednotek.

Ačkoli Norové preferují bydlení v samostatně stojících rodinných domech, mezi novými projekty dominují nízkopodlažní řadové bytovky se startovními byty, u nichž typizace a standardizace projektů dovoluje snížení ceny i lepší využití parcel v žádaných lokalitách. Firmy z ČR se mohou prosazovat jako dodavatelé stavebních prvků pro developerské projekty v oblasti privátního, komunálního či kolejniho bydlení.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Více než 20 % norské práceschopné populace je zaměstnáno ve zdravotním sektoru či v odvětvích s ním úzce souvisejících. Na počátku 60. let minulého století ve zdravotnictví pracovalo kolem 65 000 osob, zatímco v roce 2017 to bylo již 582 000. V důsledku zvyšujícího se počtu seniorů, rozšiřování sítě zdravotních a nemocničních zařízení a celkové modernizace sektoru v posledních letech stát a obce vyčleňují stále větší množství finančních prostředků na zdravotní péči a s ní související investice. Během roku 2019 se očekává nárůst výdajů ve zdravotnictví o 4 mld. NOK (cca 10,5 mld. Kč). Poptávka bude zejména po ortopedických pomůckách, chirurgických nástrojích, inkubátorech a zdravotnických vozících.

► Železniční a kolejová doprava

Koncepce železniční reformy staví na demonopolizaci železnic. Stávající dominance přepravce NSB končí a provozování osobní i nákladní železniční dopravy v Norsku se otevírá konkurenci na základě licencí k provozu na jednotlivých tratích. Vláda nabídku tratí rozděluje do geografických balíčků. V první fázi přidělí koncese k dopravě v regionu jižní Norsko a v okolí města Stavanger. Nejprodělečnější trasy bude stát privatizovat až jako poslední; jako dosud bude na ztrátových tratích novým dopravcům finančně kompenzovat provozování osobních vlaků, které v rámci základní obslužnosti objedná. Dle d opravní koncepce do roku 2029 dojde zejména v jihovýchodním Norsku ke zvýšení kapacity tratí (zdvoukolejnění, elektrifikace, nové zabezpečovací systémy), které dovolí zavedení třicetiminutového taktového provozu v regionální dopravě a desetiminutového taktu v příměstské dopravě v Oslo. Plán mimo jiné dále počítá s výstavbou nové tramvajové trati v Bergenu a nové trasy metra v Oslo (Fornebu). Zvýšení kapacity drah v Norsku vyvolá potřebu nových hnacích vozidel i vagónů pro veřejnou dopravu. Do soutěží na provozování osobní a nákladní dopravy na jednotlivých tratích a na dodávky kolejových vozidel se budou moci hlásit též firmy z ČR.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8427 - Vidlicové stohovací vozíky; ostatní vozíky vybavené zdvihacím nebo manipulačním zařízením
	HS 8703 - Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 - Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8711 - Motocykly a jízdní kola vybavená pomocným motorem, též s postranními vozíky
	HS 4011 - Nové pneumatiky z kaučuku

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Kovozpracovatelský průmysl	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7306 – Ostatní trouby, trubky a duté profily ze železa nebo oceli
	HS 7308 – Konstrukce jn. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7326 – Ostatní výrobky ze železa, oceli
	HS 8302 – Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.
Nábytkářský průmysl	HS 4412 – Překližky, dýhované desky a podobné vrstvené dřevo
	HS 9403 – Ostatní nábytek a jeho části a součásti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 0207 – Maso a jedlé droby z drůbeže čísla 0105, čerstvé, chlazené nebo zmrazené
	HS 0708 – Luštěniny, též vyluštěné, čerstvé nebo chlazené
	HS 0710 – Zelenina (též vařená ve vodě nebo v páře), zmrazená
	HS 0801 – Ovoce a ořechy, též vařené ve vodě nebo v páře, zmrazené, též s přídavkem cukru nebo jiných sladidel
	HS 0201 – Hovězí maso, čerstvé nebo chlazené
	HS 2203 – Pivo ze sladu
Stavební průmysl	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3918 – Podlahové krytiny, obklady stěn nebo stropů z plastů
	HS 3919 – Samolepicí desky, listy, fólie, filmy, pruhy a pásy a jiné ploché tvary z plastů, též v rolích
	HS 3920 – Ostatní desky, listy, fólie aj. z plastů, nelehčené a nevyztužené ap. ani jinak nekomb.
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 6910 – Keramické výlevky, koupací vany, umyvadla, bidety ap. zařízení
	HS 8205 – Ruční nástroje a nářadí, jinde neuvedené; pájecí lampy; svěráky ap. nářadí
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8464 – Obráběcí stroje pro opracování kamene, keramiky, ap. nerostných mat. stroje pro opracování skla za studena
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 9405 – Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů
HS 9406 – Montované stavby	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
Civilní letecký průmysl	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8802
Železniční a kolejová doprava	HS 4406 – Pražce dřevěné železniční ap.
	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8602 – Ostatní lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
Zdravotní a farmaceutický průmysl	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, včetně berlí, chirurgických pásů a kýlních pásů; dlahy a jiné prostředky k léčbě zlomenin; umělé části těla; pomůcky pro nedoslýchavé a jiné prostředky nošené v ruce nebo na těle anebo implantované v organismu ke kompenzování následků nějaké vady nebo neschopnosti

Polsko

Polská ekonomika rostla v poslední dekádě v průměru o 4,1 % ročně. V roce 2013 byla hodnota růstu HDP 1,3 %, ale v roce 2017 již 4,4 %. Nadále se předpokládá ustálení ekonomiky a podobné hodnoty růstu jako v tomto roce. V letech 2015 a 2016 docházelo v Polsku k mírné deflaci, další roky však můžeme předpokládat růst kolem 2 procent. Podle prognóz MMF by však od letošního roku měla cenová hladina v Polsku vykazovat opět růst. V zemi žije 38 mil. obyvatel, v roce 2017 HDP na obyvatele přesáhlo hodnotu 14 tis. USD. Nezaměstnanost se v posledních letech snižovala z původních 9 % v roce 2014, až na 4,1 % v roce 2017. Běžný účet se nachází v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,0	4,7	4,4	3,5	3,0	2,8
HDP/obyv. (USD)	12 409	13 821	14 468	15 313	16 557	17 862
Míra inflace (%)	-0,6	2,0	2,0	2,8	2,5	2,5
Nezaměstnanost (%)	6,2	4,9	4,1	4,0	3,9	3,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,4	1,6	-4,4	-7,7	-8,4	-8,7
Populace (mil.)	38	38	38	38	37,9	37,9
Konkurenceschopnost	41/138	39/137	37/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Polsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), obsadilo Polsko 37. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Polska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	28 315 370	10,9	27 611 668	2,5
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	14 096 986	5,4	13 872 730	1,6
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	11 535 455	4,4	4 638 175	148,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	8 176 711	3,2	7 743 495	5,6
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	3 967 323	1,5	4 188 539	-5,3
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	3 745 950	1,4	4 315 733	-13,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	3 745 339	1,4	3 593 828	4,2
9619	Hygienické vložky, tampony, dětské pleny a pod. hygien. výrobky	3 565 218	1,4	4 151 732	-14,1
7208	Výr z železa oceli nad 600mm válc. za tepla	3 153 644	1,2	2 606 863	21,0
8443	Tiskařské stroje; ost. tiskárny, kopírovací stroje; jejich části a příslušenství	3 056 401	1,2	3 142 408	-2,7
Celkem TOP 10		83 358 397	32,1	75 865 171	9,9
Celkem vývoz		259 436 567		249 800 419	3,9

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Polska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	27 232 647	9,5	25 016 363	8,9
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	15 163 932	5,3	15 318 302	-1,0
7408	Dráty měděné	7 762 860	2,7	7 938 958	-2,2
2701	Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého	7 755 277	2,7	8 635 006	-10,2
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	5 002 578	1,7	4 396 098	13,8
8408	Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	4 852 366	1,7	7 818 225	-37,9
8528	Monitory, projekory, bez TV, přijímače televizní	4 403 507	1,5	4 265 101	3,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	4 064 871	1,4	3 981 063	2,1
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	3 790 152	1,3	3 400 983	11,4
0207	Maso a jedlé droby z drůbeže, čerstvé, chlaz., zmraz.	3 788 497	1,3	3 795 159	-0,2
Celkem TOP 10		83 816 687	29,1	84 565 258	-0,9
Celkem dovoz		288 137 735		277 572 502	3,8

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je i nadále perspektivním odvětvím pro český export, konkrétně se jedná o příležitosti vývozu osobních automobilů a jiných motorových vozidel a především součástí pro výrobu osobních a nákladních vozidel. V roce 2016 byla v Polsku zprovozněna další továrna společnosti Volkswagen na výrobu užitkového vozu Crafter. V červnu 2017 byl položen základní kámen investice německé společnosti Daimler AG, a tímto začal proces výstavby první továrny na výrobu motorů v Polsku. Jedná se o investici v hodnotě 0,5 mld. eur, přičemž zahájení výroby ve městě Jawor v Dolním Slezsku je plánováno na konec roku 2019. V Polsku se ročně vyrobí kolem 600 tis. ks osobních a lehkých užitkových vozů, značná část jde na export. Mnohem významnější v evropském měřítku je však produkce nákladních aut (za rok 2018 to bylo už přes 200 000 kusů), autobusů (přes 5 000 ks) či stavebních strojů.

Polsko je teprve na začátku své cesty k elektromobilitě, nicméně záměry vlády v této oblasti jsou velmi ambiciózní. Plán rozvoje elektromobility předpokládá, že do roku 2025 bude na polských silnicích jezdit milion elektromobilů. Do roku 2020 hodlá polská vláda vynaložit na program rozvoje elektromobility až 19 mld. PLN (118 mld. CZK). Dále má být provozováno 14 čerpacích stanic na palivo LNG a polský dopravní sektor tak bude, díky realizaci vládních plánů v této oblasti, čím dál více využívat elektřinu nebo plyn na úkor ropy.

► Energetický průmysl

Polsko vyrábí 80 % elektrické energie v tepelných elektrárnách na černé a hnědé uhlí, přičemž více než polovina těchto zařízení je starších 30 let. Z důvodu přísnějších pravidel EU na ochranu životního prostředí bude Polsko nuceno odstavit do roku 2030 z provozu téměř všechny staré technologie. Polsko by mělo do roku 2020 zvýšit podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů ze současných 12 % na 15 %. Nová polská vláda poněkud ustupuje od podpory OZE a v rámci udržení polského těžebního průmyslu chce podporovat spíše konvenční uhelné elektrárny, takže se plánují jejich modernizace a obnovuje se státní podpora pro pozastavené projekty na výstavbu nových uhelných elektráren. Ačkoliv poslední velkou uhelnou investicí v Polsku bude pravděpodobně výstavba posledního bloku v elektrárně v Ostrolece v hodnotě cca 6 mld. PLN (37,2 mld. CZK), bude dominance uhlí v polském energetickém mixu ještě mnoho let generovat poptávku po službách s tím souvisejících. Teplárenství je v Polsku technologicky zaostávajícím odvětvím energetiky a proto má velký rozvojový potenciál. Velké investice půjdou směrem k ekologizaci obecních a centrálních tepláren a také k růstu podílu kogenerace na celkové výrobě energií.

Polsko plánuje výrazně investovat do výstavby a modernizace přenosových a distribučních sítí elektrické energie. Hlavní operátor přenosové soustavy, společnost Polskie Sieci Elektroenergetyczne (PSE) plánuje vynaložit 2 mld. PLN (12,4 mld. CZK) na investice v letošním roce a v následujících letech. Do roku 2026 plánuje Polsko vyčlenit na investice do přenosové a distribuční sítě celkem 13 mld. PLN (80,6 mld. CZK).

Společnost Polskie Sieci Elektroenergetyczne získala finanční prostředky na další investiční projekty v rámci operačního programu Infrastruktura a životní prostředí. Smlouvy byly podepsány dne

28. prosince 2018 a týkají se přidělení finančních prostředků z rozpočtu EU na následující investice do energetických sítí:

- výstavba rozvodné sítě Gdańsk Przyjaźń-Żydowo Kierzkowo-Słupsk s vybudováním stanice v rámci této linky, přičemž čistá hodnota projektu je 833 mil. PLN (5 mld. CZK) a spolufinancování činí 231 mil. PLN (1,4 mld. CZK).
- výstavba rozvodné sítě Bydgoszcz Zachód-Piła Krzewina s prodloužením stanice v rámci této sítě, přičemž čistá hodnota projektu je 286 mil. PLN (1,7 mld. CZK) a spolufinancování činí 71,4 mil. PLN (429 mld. CZK).

Každý z těchto projektů zahrnuje několik investičních záměrů. Jejich celková hodnota přesahuje 1,1 mld. PLN. Smlouvy o spolufinancování byly uzavřeny v rámci prostředků Operačního programu Infrastruktura a životní prostředí na období 2014–2020 a účelem podpory jsou projekty související s výstavbou a rekonstrukcí sítí umožňujících připojení jednotek na výrobu energie z OZE.

► Obranný průmysl

Polsko kvůli geopolitické situaci investovalo do vyzbrojení a modernizace armády již dříve, nová konzervativní polská vláda však vydaje na obranu dále navyšuje. Rozpočet ministerstva obrany pro rok 2019 činí téměř 44,7 mld. PLN (268,2 mld. CZK) a v dalších letech se očekává jeho další navyšování až na 2 % HDP. Polská vláda počítá zejména s modernizací protivzdušné obrany, modernizací a rozvojem obrněných vojsk, zajištěním bezpečnosti polského kyberprostoru a zajištěním vojenské bezpečnosti na Baltu. V nově vymezených prioritních úkolech pro období 2017–2019 plánuje polská armáda vydat na vyzbrojení a modernizaci celkem 69,6 mld. PLN (431,5 mld. CZK).

Rok 2019 může být v mnoha ohledech průlomem pro polskou armádu. Nicméně aby se tak stalo, musí být učiněna rozhodnutí ohledně nákupů pro armádu a reformu systému získávání vybavení. To vše se uskuteční souběžně se zavedením a realizací plánu na zvýšení velikosti armády. Také spolupráce se spojenci, a to jak z USA, tak i Evropy, bude mít zvláštní význam.

Zrychlení modernizace ozbrojených sil.

I když v roce 2018 byla podepsána průlomová smlouva pro první fázi vzdušné obrany střední vzdálenosti Wisła, většina modernizačních projektů stále zůstává nedořešena. Plné využití systému Wisła bude vyžadovat dokončení druhé fáze programu, jakož i integrovaného systému protivzdušné obrany Narew. Na finální rozhodnutí čekají rovněž programy týkající se vrtulníků – nejen pro vojenské námořnictvo, ale také například v rámci bitevního programu Kruk, který je prioritou Strategického obranného přehledu. Tyto projekty jsou ve srovnání s původními plány zpožděny, stejně jako programy nákupu bojových lodí pro vojenské námořnictvo – především ponorky typu Orka. Na dokončení čeká řada dalších programů – Rosomak BMS, Pegaz, Mustang, nákupy různých protitankových systémů a konečně modernizace existujícího zařízení, jako jsou vrtulníky Mi-24, W-3 a tanky T-72. Jen zahájení těchto programů poskytne možnost generační výměny vybavení v polské armádě. Klíčové je zde přijetí nového Plánu technické modernizace v perspektivě do roku 2026. Nový Plán bude obsahovat priority, jako například stíhačky nové generace a také vybavení pro 18. mechanizovanou divizi – bojové jednotky i podporu.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V roce 2019 GDDKiA (Generální ředitelství silnic a dálnic) vyčlenilo přibližně 1,5 mld. PLN (9,2 mld. CZK) na obnovu a zlepšení bezpečnosti silničního provozu na stávajících úsecích státních silnic. Tyto prostředky budou vynaloženy na pokračování již zahájených investic, stejně jako na nové projekty. Podle vyjádření GDDKiA budou v příštích dvanácti měsících vyhlášena výběrová řízení, mj. na rozšíření úseku státní silnice č. 21 na úseku Słupsk – Ustka, cožlepší přístup k pobřeží. Rovněž bude vyhlášen tendr na 52 km státní silnice č. 65 na úseku: Kowale Oleckie – Olecko – Gąski – Ełk – Nowa Wieś Ełcka – hranice vojvodství a na 17 km státní silnice č. 74 na úseku Gorajec – Szczebrzeszyn v lublinském vojvodství. Celkem by mělo být vyhlášeno až 190 tendrů. GDDKiA rovněž oznámila, že v letošním roce plánuje vypsat výběrové řízení na výstavbu přibližně 435 km nových silnic v hodnotě zhruba 20 mld. PLN (120 mld. CZK).

► Služby

S ohledem na polské priority a víceletý finanční rámec 2014–2020 budou s největší pravděpodobností plánované polské investice směřovány do zkvalitnění a rozšíření dopravní infrastruktury. Za významný krok směrem k rozvoji digitální agendy v Polsku lze považovat podporu a financování z nově zřízeného Ministerstva pro digitalizaci. Dosavadní vývoj napovídá, že se jedná o velmi perspektivní obory. Polsko začalo prosazovat zařazení inovací a jejich podporu mezi významné prvky přispívající ke konkurenceschopnosti země v současném globalizovaném vysoce tržním prostředí (např. „čisté spalování uhlí pomocí nástrojů R&D“). Na úrovních státní správy se Polsko snaží o podporu podniků s inovačním potenciálem (se zvláštním důrazem na start-upy) prostřednictvím dotačních programů z národních a hlavně z unijních zdrojů. Pro podporu z unijních zdrojů zpravidla potřebují další zahraniční partnery. Do této kategorie řadíme i možnosti pro české startupy, ať již by šlo o získání investora, kontaktů nebo zákazníků. Polskými výzkumnými prioritami v oblasti vysokého školství (Politechnika Warszawska, Akademia Górniczo-Hutnicza, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego) jsou zejména automobilový průmyslový design, elektronická komunikace a spolupráce v satelitní oblasti (ESA).

Zákaz obchodování v neděli naskýtá příležitost pro posílení segmentu e-commerce. Podle nejnovějších údajů zprávy „Statista Digital Market Outlook“ se Polsko řadí na 13. místo v žebříčku nejrychleji rostoucích trhů elektronického obchodu na světě. V letech 2018–2022 by se jeho hodnota v Polsku měla zvýšit o 6 mld. USD a v tomto roce by měl dosáhnout objem elektronického obchodu hodnoty 50 mld. PLN.

► Strojírenský průmysl

Na polském trhu lze spatřovat rostoucí potenciál u výrobků, jakými jsou brusky, obráběcí centra, soustruhy, vrtačky, frézky a hoblovačky. Již dnes v Polsku patří naše brousící a obráběcí stroje k poměrně velmi oblíbeným. Lze očekávat rovněž zvýšenou poptávku po těžebních strojích a důlních zařízeních. Důležitou roli v investicích do strojového parku polských výrobních firem hrají dotační programy EU.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V průběhu následujících několika let bude v Polsku modernizováno více než 30 nemocnic a jiných zdravotnických zařízení. Jedná se především o nákup vybavení nebo výstavbu nových nemocničních budov. V letech 2016–2020 by měly dosáhnout investice do modernizace nemocnic v samotné Varšavě

654 mil. PLN (4,1 mld. CZK). V prosinci 2017 byla zveřejněna novela zákona o zdravotnických službách financovaných z veřejných prostředků, která stanoví zvýšení výdajů na zdravotní péči na 6 % HDP v roce 2025. Podle předmětného zákona bude v roce 2019 vyčleněno na ochranu zdraví celkem 4,86 % HDP. Jedná se tedy o nárůst výdajů na zdravotnické služby financované z veřejných prostředků v roce 2019 o částku 3,8 mld. PLN (23,6 mld. CZK) a v roce 2020 o 13,1 mld. PLN (81,2 mld. CZK). V důsledku tohoto vývoje se zmíněné výdaje v průběhu deseti let zvýší celkem na 547,6 mld. PLN (3 395,1 mld. CZK). EU přislíbila Polsku pomoc směřovanou do zdravotnictví pro období 2014–2020 ve výši cca.12 mld. PLN (3 mld. eur), tj. téměř 3× více než v předchozím období.

Odhadovaná hodnota soukromého zdravotního trhu v Polsku v roce 2016 činila 42,8 mld. PLN (265,4 mld. CZK), což představuje nárůst o 7,1 % oproti předchozímu roku. Podle aktuálních prognóz by měla jeho hodnota v nadcházejících letech zaznamenat průměrný roční růst okolo 7 %. Podle aktuálních prognóz by měla hodnota soukromého zdravotního trhu v Polsku v nadcházejících letech zaznamenat průměrný roční růst okolo 7 % z 22 mld. PLN (132 mld. CZK) v roce 2017 na 31 mld. PLN (186 mld. CZK) v roce 2022.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Dosud čeští výrobci příliš neprojevují zájem o polský trh v tomto segmentu, neboť se obávají nepřekonatelných překážek. Je to především otázka jednání a dohod s mezinárodními řetězci, nikoliv však na národní úrovni, ale v sídle jejich centrál. Určité pozitivní kroky se podařilo uskutečnit ve vztahu k síti prodejen Biedronka (portugalský řetězec J. Martens) a Lidl, kde se české potraviny objevují. Potravinářský sektor patří k nejdynamičtěji rostoucím odvětvím v Polsku. Pro české výrobce může být zajímavý zejména segment bio a ekologických potravin. Trh s organickými a zdravými potravinami v Polsku činí pouze 0,5 % celkového potravinářského trhu, avšak jeho hodnota se za posledních sedm let zvýšila o 300 % na více než 800 mil. PLN (4,8 mld. CZK) a stále vzrůstá s rostoucím povědomím spotřebitelů. Odhaduje se, že v roce 2019 bude hodnota trhu s ekologickými potravinami vyšší než 1 mld. PLN (6 mld. CZK). Trh s bioprodukty v Polsku roste velmi dynamicky o 10–20 procent ročně a průměrný polský občan utrací na biopotraviny pouze 4,35 eur ročně, zatímco obyvatel Evropské unie vynakládá na ekologické produkty desetkrát vyšší částku.

► **Železniční a kolejová doprava**

Jedná se o velmi perspektivní obor. Na jedné straně zde jsou investice do polských železnic a také mezinárodně úspěšní polští exportéři, jako jsou PESA, Newag aj., na druhé straně existuje silná nabídka na české straně. V rámci programu železničních investic vyčlenilo Polsko do roku 2023 částku 16 mld. eur. Na seznamu vládních priorit se opět objevil nedokončený železniční úsek Krakov–Katovice. V letech 2014–2020 mají investice do polské železniční infrastruktury dosáhnout 12 mld. PLN (72 mld. CZK), z čehož téměř 10 mld. PLN (60 mld. CZK) má přispět dotacemi EU. Novou iniciativou je Investiční program, který má za cíl výstavbu a modernizaci železničních stanic v celé zemi. Program má být realizován do roku 2023 a zahrnuje celkem 186 objektů v hodnotě 1 mld. PLN (6,2 mld. CZK). Státní železniční společnost PKP Intercity oznámila novou strategii pro kolejová vozidla, která předpokládá, že do roku 2023 bude na modernizaci a nákup kolejových vozidel vynaloženo více než 7 mld. PLN (téměř 50 mld. CZK).

Program zahrnuje modernizaci a nákup nových železničních vozů, lokomotiv a elektrických jednotek.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8416 – Hořáky pro topeniště, mechanická příkladací zařízení, včetně roštů, ap. zařízení
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8442 – Stroje, přístroje pro přípravu, zhot. desek, válců a j. tiskařských pomůcek
	HS 8456 – Stroje obráběcí pomocí laserů ultrazvuku ap.
	HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Stroje obráb. pro vrtání frézování řezání apod.
	HS 8460 – Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8461 – Obráběcí stroje k hoblování, obrázení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 – Stroje tvářecí, jiné pro opracování kovů apod.
	HS 8475 – Stroje pro montáž žárovek elektronek lamp aj.
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0403 – Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0405 – Máslo a jiné tuky a oleje získané z mléka
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1104 – Zrna obilná jinak zpracovaná (ne rýže) klíčky
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1601 – Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	HS 2201 – Voda, včetně přírodních nebo umělých minerálních vod a sodovek, neslazená
	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 2204 – Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
	HS 2208 – Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry
	HS 4104 – Kůže vyčiněné dobytka hovězího koní aj. lichok

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 8804 – Padáky (včetně říditelných padáků a paraglidingů) a rotující padáky
	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307 až 9331
	HS 9305 – Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
Energetický průmysl	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8408 – Motory pístové, vznětové, s vnitřním spalováním
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8412 – Ost. motory a pohony
	HS 8414 – Čerpadla, vývěvy a vzduchové kompresory aj.
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
	HS 8523 – Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.
HS 8533 – Elektrické rezistory, jiné než topné rezistory	
Železniční a kolejová doprava	HS 8601 – Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějším zdroji proudu nebo akumulátorové
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8605 – Železniční, tramvajové osobní vozy aj. vozy bez vlastního pohonu
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8609 – Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
Automobilový průmysl	HS 8307 – Ohebné trubky, z obecných kovů, též s příslušenstvím (fitinky)
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel číslo 8701 až 8705
	HS 9029 – Otáčkoměry, počítače výrobků, taxametry, měřiče ujeté vzdálenosti, krokoměry ap. přístroje
Služby	CPA 42 – Inženýrské stavby a jejich výstavba
	CPA 71 – Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy
	CPA 62 – Služby v oblasti poradenství a programování a související služby
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 – Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9020 – Ost. dýchací přístroje a plynové masky, kromě ochranných masek bez mechanických částí
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.

Portugalsko

Díky mezinárodnímu záchranému plánu EU a MMF a restriktivní politice portugalské vlády se zemi podařilo v roce 2014 překonat dlouhodobou ekonomickou krizi a Portugalsko se vrátilo k mírnému hospodářskému růstu. V roce 2017 dosáhl růst HDP země 2,7 % a jen o několik desetín procenta nižší výsledek byl odhadován v roce 2018. Nezaměstnanost dosáhla vrcholu v roce 2013 (16,2 %) a od té doby kontinuálně klesá až na 7 % v roce 2018. V zemi žije 10,2 mil. obyvatel a HDP na obyvatele dosahuje 76,6 % průměru zemí EU.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,6	2,7	2,3	1,8	1,5	1,4
HDP/obyv. (USD)	19 879	21 158	23 175	23 731	24 917	25 940
Míra inflace (%)	0,6	1,6	1,7	1,6	1,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	11,1	8,9	7,0	6,7	6,5	6,3
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,2	1,0	0,0	-0,7	-1,4	-2,3
Populace (mil.)	10,3	10,3	10,3	10,2	10,2	10,2
Konkurenceschopnost	46/138	42/137	42/137	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: Národní statistický úřad PT, MMF, OECD, WEF

- ▶ Portugalsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Portugalsko v roce 2018 umístilo na 42. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Portugalska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 171 566	14,6	1 893 051	14,7
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 879 078	12,6	1 987 347	-5,4
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	1 055 226	7,1	872 438	21,0
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	603 560	4,1	47 661	1 166,4
8415	Stroje přístroje klimatizační	508 842	3,4	416 831	22,1
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	402 743	2,7	399 694	0,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	375 094	2,5	459 970	-18,5
8301	Zámky i visací závěry klíče z kovů obecných	360 808	2,4	466 857	-22,7
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládanky	292 519	2,0	259 947	12,5
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	276 472	1,9	185 224	49,3
Celkem TOP 10		7 925 908	53,2	6 989 020	13,4
Celkem vývoz		14 891 576		13 354 052	11,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Portugalska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 290 194	12,5	1 142 801	12,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 136 996	11,0	496 820	128,9
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	727 840	7,0	774 877	-6,1
4703	Buničina dřevná nátronová sulfátová	462 676	4,5	392 062	18,0
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	433 797	4,2	472 280	-8,1
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	414 770	4,0	422 818	-1,9
8480	Rámy základny formovací modely pro formy aj.	364 322	3,5	470 602	-22,6
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	361 390	3,5	731 716	-50,6
6403	Obuv se svrškem z usně	336 885	3,3	357 412	-5,7
3920	Desky folie ap. ostatní z plastů neporovité aj.	305 159	3,0	325 037	-6,1
Celkem TOP 10		5 834 029	56,4	5 586 425	4,4
Celkem dovoz		10 336 043		9 942 844	4,0

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Letecký průmysl se v Portugalsku úspěšně rozvíjí díky brazilskému výrobcí letadel Embraer, který zde provozuje dvě továrny a je většinovým vlastníkem tradičního opravárenského podniku OGMA. V současné době je plánována výstavba třetí továrny a rozšiřování výroby. České společnosti z oblasti leteckého průmyslu již s Embraerem úspěšně spolupracují a ten má dle vlastního vyjádření zájem i o další dodavatele z ČR, stejně jako OGMA. Současně je vzhledem k zvyšujícímu se leteckému provozu nutno posilovat pozemní infrastrukturu. V přípravě je výstavba druhého civilního letiště v Lisabonu, které by bylo určené především pro nízkonákladové lety a které by mělo vyrůst na místě stávajícího, vojenského letiště na levém břehu ústí řeky Tejo.

► **Energetický průmysl**

Rozvoj zelené ekonomiky včetně obnovitelných zdrojů energie je jednou z priorit portugalské vlády, k čemuž přispívá možnost získat do roku 2020 pro toto odvětví z evropských fondů až 4 mld. eur. Počátkem roku 2019 schválila EK program, v jehož rámci budou během příštích 15 let alokovány portugalské národní prostředky ve výši 320 mil. do dotací na výstavbu a provoz kogeneračních jednotek spalujících biomasu. Jedná se o preventivní opatření, s jehož pomocí má být likvidován odpad z lesů v rámci boje proti každoročně se opakujícím ničivým požárům. Zařízení pro výrobu energie z vodních i větrných zdrojů jsou v Portugalsku částečně vyráběna, ale rovněž jsou z výrazné části dovážena, v čemž lze spatřovat příležitosti pro české firmy. Další příležitostí je nutné posilování rozvodné elektrické sítě, ke kterému Portugalsko nutí vyvažování výkyvů ekologických zdrojů, a budování propojení Portugalska se španělským a dále celoevropským energetickým trhem.

► **Chemický průmysl**

Přestože je portugalský chemický průmysl relativně malý v porovnání s některými evropskými zeměmi, v minulých letech prošel dynamickým růstem a má významný podíl na exportu (cca 5,5 %). Zároveň je nutno řadu surovin či hotových produktů dovážet. Jedná se, mimo jiné, o oblast hnojiv pro rozvíjející se nové formy pěstování oliv či vinné révy.

► **Nábytkářský průmysl**

Tradiční portugalský sektor zažívá díky sázce na kvalitu a moderní design období setrvalého růstu a úspěchu na zahraničních trzích. Zvyšuje se potřeba kvalitního materiálu, neboť místní zdroje jsou omezeny druhovou skladbou lesů, pravidelně decimovaných lesními požáry. Příležitostí pro české výrobce nábytku může být i intenzivní výstavba hotelů, nemocnic a podobných objektů.

► **Obranný průmysl**

Na základě zákona o vojenském plánování by v letech 2016 až 2020 měla probíhat obnova vybavení ozbrojených sil. Rozpočet ministerstva obrany pro rok 2019 byl oproti předchozímu roku navýšen o 17,5 % a celkově činí 2,338 mld. eur. Plánována je obnova lehkých obrněných vozidel (4 × 4) a modernizace v oblasti satelitních komunikací, kybernetické obrany, vojenských informací a polních nemocnic. Portugalské

ozbrojené síly projeví zájem i o české navigační systémy. V souvislosti s nedávnými tragickými požáry je plánován i nákup či pronájem leteckých prostředků pro boj s ohněm, na což je v rozpočtu připraveno téměř 50 mil. eur.

► **Stavební průmysl**

Stavebnictví po dlouhém útlumu způsobeném finanční krizí postupně nabírá dech, a to přes doposud nízkou úroveň veřejných investic. V roce 2018 činil růst odvětví přibližně 3,5 % a pro rok 2019 je odhadován ve výši 4,0 %. Na konci roku 2016 byl zřízen Finanční instrument pro rehabilitaci a revitalizaci měst, jehož celková finanční dotace by měla dosáhnout 1,4 mld. eur. Zvýhodněné půjčky z tohoto instrumentu podporují větší stavební aktivitu zejména v oblasti rekonstrukce městských center a ke slovu by měly přijít i inteligentní řešení a energeticky úsporné technologie. Další příležitosti nabízí výstavba potřebné infrastruktury pro průmysl cestovního ruchu, kam kromě nových hotelů patří i projekt nového lisabonského letiště. Uplatnění mohou české firmy nalézt zejména jako subdodavatelé silných domácích stavebních firem.

► **Strojírenský průmysl**

Příležitost se nabízí v oblasti tiskových zařízení a obráběcích strojů. Rozvíjí se rovněž oblast subdodávek v automobilovém průmyslu, jehož produkce dosahuje okolo 6 % portugalského HDP.

► **Textilní a obuvnický průmysl**

Tradiční portugalské odvětví prožívá renesanci díky strategii zaměřené na produkty s vyšší přidanou hodnotou. Portugalsko se po Itálii může s cenou převyšující 23 eur pochlubit druhou nejvyšší cenou vyváženého páru obuvi na světě. Investice do dalšího růstu odvětví budou podporovány ze strany státu i EU. Sektor proto nabízí uplatnění nejenom pro vývozce materiálů pro textilní a obuvnickou výrobu, ale i specializovaných strojů.

► **Vodohospodářský a odpadní průmysl**

Portugalsko v uplynulých letech i s pomocí financování z EU udělalo velký krok v oblasti pevných i kapalných odpadů, přesto v řadě míst je problém odpadních vod vyřešen nedostatečně (pouze 78 % populace je pokryto odpovídajícími čistírnami odpadních vod) a jsou nutné další investice.

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Veřejný zdravotnický sektor trpí nedostatkem investic spojeným s poklesem kvality a dostupnosti lékařské péče. Zvýšení investic do zdravotnictví doporučila i EU. Nutné navýšení investic přinese nové příležitosti při rekonstrukci nemocnic a obnově jejich vybavení. Přípravována je výstavba pěti velkých nemocnic po celé zemi a na Madeiře. Zhoršování státem poskytované zdravotní péče a její dostupnosti a rozvoj zdravotnické turistiky vede k dalším investicím do soukromých zdravotnických zařízení. Stejně jako v ostatních evropských zemích je i zde klíčovým faktorem stárnoucí populace. V této oblasti, jako ve většině jiných, existuje možná návaznost i na trhy lusofonních zemí.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Odvětví tvoří tradiční a důležitou složku portugalské ekonomiky, která se stále více soustředí i na vývoz. Pokračující snaha o zvýšení jeho produktivity přináší příležitosti pro výrobce zemědělských strojů

a náradí. Přestože je Portugalsko v řadě potravinových položek soběstačné, dovážet musí zejména obilniny a olejniny. V oblasti potravin jsou portugalští spotřebitelé převážně konzervativní a je nutná znalost lokálních specifik. Příležitosti se však nacházejí např. v oblasti prodeje pod privátními značkami řetězců. Prudký nárůst počtu turistů přináší nové příležitosti v oblasti potravin i nápojů, zejména piva. Stejně tak zažívají rozmach popularity dietní, funkční a jiné speciální potraviny. V oblasti potravinářství existuje možnost využít průnik na portugalský trh také k otevření navazujících trhů v lusofonních zemích.

► Zpracovatelský průmysl

V oblasti zpracovatelského průmyslu existují příležitosti u výrobků papírenského průmyslu, kancelářského vybavení a optických prvků. Portugalsko má silný papírenský průmysl a výrobu celulózy, dovoz papíru i celulózy se přesto zvyšuje. V této oblasti se nabízejí konkrétní vývozní příležitosti odpovídající absenci domácí produkce.

► Železniční a kolejová doprava

Portugalsko zahájilo výrazné investice do své železniční sítě. Do roku 2020 hodlá investovat celkem cca 2,2 mld. eur. Plánována je dostavba několika páteřních tratí, které by měly zlepšit napojení na evropskou železniční síť. Nejvíce aktuální je dokončení koridoru Sines–Badajoz, které mimo jiné zahrnuje výstavbu úseku Evora–Elvas o délce 79 km. Hodnota investice by měla dosahovat 900 mil. eur. Kromě výstavby nových tratí je plánována na elektrifikace a modernizace stávajících. Příležitostí pro české firmy může být i plánované posílení městské hromadné dopravy v největších městech Lisabonu a Portu, zejména co se týče příměstských železnic a tramvají.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a rádiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
Chemický průmysl	HS 2827 – Chloridy, chlorid-oxidy a chlorid-hydroxidy; bromidy a bromid-oxidy; jodidy a jodid-oxidy
	HS 2844 – Radioaktivní chemické prvky a radioaktivní izotopy a směsi.
	HS 3407 – Modelovací pasty, pasty pro zábavu dětí, pasty v zubním lékařství ap.
	HS 3913 – Přírodní polymery a modifikované přírodní polymery j.n.
	HS 3606 – Ferocer aj. pyroforické slitiny ve všech formách
Nábytkářský průmysl	HS 4412 – Překližky, dýhované desky a podobné vrstvené dřevo
	HS 4416 – Rámy dřevěné na obrazy, zrcadla ap. předměty

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Obranný průmysl	HS 9301 – Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9304 – Ost. zbraně, kromě zbraní čísla 9307
Stavební průmysl	HS 2507 – Kaolin a jiné kaolinitické jíly, též kalcinované
	HS 4906 – Plány a výkresy pro stavební, strojnické, průmyslové, obchodní ap. účely, ruční originály
	HS 6903 – Ost. žáruvzdorné keramické výrobky
	HS 7206 – Železo a nelegovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách (kromě železa čísla 7203)
	HS 7215 – Ost. tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7224 – Ost. legovaná ocel v ingotech nebo v jiných primárních formách; polotovary z ost. legované oceli.
	HS 7301 – Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7317 – Hřebíky, cvočky, napínáčky ap. ze železa
	HS 7402 – Měď nerafinovaná, anody pro rafinaci
	HS 7403 – Měď rafinovaná, slitiny mědi netvářené
Strojírenský průmysl	HS 8442 – Stroje, přístroje pro přípravu, zhot. desek, válců a j. tiskařských pomůcek
	HS 8460 – Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
Textilní a obuvnický průmysl	HS 4104 – Kůže vyčiněné dobytka hovězího koní aj. lichok.
	HS 5208 – Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ²
	HS 5309 – Tkaniny lněné
	HS 5509 – Příze z vláken střížových chemických laminované
	HS 5810 – Výšivky v metráži pásech nebo jako motivy
	HS 5907 – Textilie jinak provrstvené ap., plátno malované
	HS 6404 – Obuv se svrškem z textil. materiálů
	HS 8445 – Stroje pro přípravu, spřádání, textilních vláken aj. stroje na výrobu textilních přízí
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 9025 – Hydrometry a podobné plovoucí přístroje, teploměry, barometry, vlhkoměry aj. zařízení
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9012 – Mikroskopy jiné než optické, difraktografy
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0410 – Jedlé produkty živočišného původu, jinde neuved.
	HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený
	HS 1205 – Semena řepky nebo řepky olejky, též drcená
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1503 – Stearin, olein z vepřového sádla, oleostearin aj.
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8706 – Podvozky (chassis) vybavené motorem, pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
Zpracovatelský průmysl	HS 4706 – Vlákniny z jiných celulósových vláknovin
	HS 4806 – Rostlinný pergamen, nepromastitelné papíry, pauzovací papíry aj.
	HS 7104 – Syntetické nebo rekonstituované drahokamy nebo polodrahokamy
	HS 8305 – Mechaniky pro pořadače aj., sponky ap. z kovů obecných
	HS 9002 – Čočky, hranoly, zrcadla aj. optické články z jakéhokoliv materiálu
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení

Rakousko

V roce 2017 vykázalo Rakousko ekonomický růst ve výši 3 % a v roce 2018 se odhad pohyboval na hranici 2,8 %. Růst byl tažen především reálnou soukromou spotřebou (+1,7 %), nárůstem výroby (+5 %), hrubými investicemi (+3,5 %) a exportem (+5,2 %). V roce 2019 by mělo dojít ke zpomalení tempa růstu ekonomiky, nadále se však počítá s růstem HDP ve výši 2,0 %. Zvýšení mezd a daňové ulehčení pro rodiny s dětmi (tzv. Familienbonus) od 1. 1. 2019 podporují silnou spotřebu domácností, která zůstane do roku 2020 pilířem hospodářského růstu. K růstu dále přispívá průmyslová výroba, růst poptávek po službách a stavebnictví (zj. nárůst výstavby domů a bytů). Míra inflace za rok 2018 dosáhla 2 %, stejná míra se očekává i v roce 2019. Nezaměstnanost v roce 2018 vykázala hodnotu 5,2 %, což je nejnižší hodnota od roku 2010. Celková populace Rakouska čítá 8,9 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 51 tis. USD. Běžný účet platební bilance země byl roku 2018 v hodnotě 10,2 mld. USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,5	3,0	2,8	2,2	1,6	1,5
HDP/obyv. (USD)	44 733	47 347	51 707	52 474	54 868	56 803
Míra inflace (%)	1,0	2,2	2,0	2,0	2,1	2,1
Nezaměstnanost (%)	6,0	5,5	5,2	5,1	5,0	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	8,3	7,9	10,2	8,4	10,2	10,5
Populace (mil.)	8,7	8,8	8,9	9,0	9,0	9,1
Konkurenceschopnost	19/138	16/137	22/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, SB

- ▶ Rakousko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Rakousko v roce 2018 umístilo na 22. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Rakouska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	16 765 857	8,8	18 448 354	-9,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	9 098 032	4,8	7 154 747	27,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	8 785 562	4,6	7 129 130	23,2
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	7 069 243	3,7	5 298 680	33,4
4403	Dřevo surové i odkorněné bez dřevní bělí mízy	6 227 160	3,3	6 009 284	3,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	4 194 993	2,2	4 776 180	-12,2
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	3 378 204	1,8	3 045 293	10,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	2 867 220	1,5	2 711 800	5,7
8418	Chladničky boxy mrazicí aj. čerpadla tepelná	2 796 105	1,5	2 014 013	38,8
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	2 579 480	1,4	2 782 560	-7,3
Celkem TOP 10		63 761 856	33,6	59 370 041	7,4
Celkem vývoz		189 808 909		179 975 328	5,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Rakouska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8523	Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.	6 235 735	5,5	918 306	579,0
2710	Oleje minerální a z ner živických ne surové	4 907 938	4,4	3 928 942	24,9
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	3 580 245	3,2	3 638 196	-1,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	2 954 186	2,6	3 314 680	-10,9
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	2 523 251	2,2	2 373 472	6,3
9504	Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo sp	2 439 545	2,2	2 332 926	4,6
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 934 111	1,7	2 004 635	-3,5
7108	Zlato surové i ve formě polotovarů prachu	1 908 878	1,7	1 130 050	68,9
7225	Výrobky válc. z oceli legované ost. nad 600 mm	1 638 645	1,5	1 484 640	10,4
8477	Stroje na zpracování kaučuku plastů jinde neuv.	1 604 200	1,4	1 650 478	-2,8
Celkem TOP 10		29 726 734	26,4	22 776 325	30,5
Celkem dovoz		112 591 314		105 110 866	7,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Doprava se podílí na tvorbě rakouského HDP cca 5 % a Rakousko se s 187 eury na obyvatele řadí na druhou příčku evropských investorů do výstavby železnic (za Švýcarskem). Přibližně 63 % rakouských infrastrukturních investic připadá na železniční dopravu, 37 % na dopravu silniční. Rakouská vláda hodlá do roku 2023 investovat do rozvoje infrastruktury, vč. výstavby dálnic, rychlostních silnic, železnice a širokopásmového internetového připojení (do železniční sítě 13,9 mld., na údržbu, výstavbu a zlepšení sítě rakouských silnic a dálnic 8 mld. eur). Dále má dojít v příštích 10 letech k rekonstrukcím a opravám až 50 mostů.

Rakousko se podílí na budování transevropské železniční sítě, má zájem o prodloužení ruské širokozachodné železniční tratě do Vídně a o účast na čínském železničním projektu „Nové hedvábné stezky.“ S pomocí Evropské investiční banky (EIB) investuje 500 mil. eur do projektu příměstských vlaků Cityjet. Mezi významné dopravní projekty patří také plánovaná výstavba třetí přistávací dráhy na vídeňském letišti a tunelu v Lobau, Koralmská dráha ze Štýrského Hradce do Klagenfurtu a brennerský železniční tunel. Plánuje se i výstavba protipovodňových zábran podél Dunaje, která by měla být dokončena do roku 2021. Vzhledem k mezinárodním klimatickým závazkům Rakouska se tlak na snížení emisí skleníkových plynů o 36 % (viz. pasáž Energetický průmysl) má promítnout zj. v sektoru dopravy. V rámci vládní iniciativy pro ochranu klimatu #mission2030 proto vláda schválila pro léta 2019–2020 balík podpory elektromobility ve výši 93 mil. eur. Ten zahrnuje i řadu opatření pro oblast kolejové dopravy, zejména ohledně dekarbonizace železnic a zvýšení stupně elektrifikace v síti rakouských dráh (ÖBB). Součástí je i podpora koupě elektromobilů (48 mil. eur), výstavba dobíjecích stanic a příslušné infrastruktury pro využívání elektromobilů společně s její digitalizací a propojováním jednotlivých druhů dopravy (Park&Ride, Bike&Ride, systém sdílených aut – car sharing, e-carsharingu a e-bikesharingu.).

V rámci programu „Mobilita budoucnosti“ vláda dále podporuje automatizaci v oblastech mobility osob a zboží, vč. vývoje technologií autonomního řízení, jak v silniční, tak i železniční dopravě. Zvláštní pozornost je věnována inteligentním dopravním systémům a službám.

► Elektrotechnika

Elektrotechnika, vč. elektroniky a elektrického inženýrství, je důležitým pilířem rakouského hospodářství s podílem 12 % na tvorbě hodnoty rakouského průmyslu a s celkovou hodnotou výroby 17,4 mld. eur ke konci roku 2017. Podíl exportu z produkce elektroniky a elektrického inženýrství činí více než 80 %, v případě automobilového průmyslu (elektronika a vybavení) dokonce 98 %. Podle podílu na celkové výrobě rakouského elektrotechnického průmyslu představují největší dílčí sektor elektronické komponenty (20,2 %), jejichž výroba zaznamenala v roce 2017 dynamický růst 24,7 %. Výroba polovodičů odpovídá za více než polovinu obratu elektroniky v Rakousku – v příštích letech lze očekávat zvýšený růst poptávky po polovodičích zejména v oblasti automotive. Obecně se odvětví elektrotechniky v posledních desetiletích se významně proměnilo, ze sektoru zaměřeného čistě na produkci zboží na poskytovatele nejrůznějších vysoce inovativních produktů a služeb. Jedná se o odvětví s nejvyšší intenzitou výzkumu v Rakousku. Společně s mechatronikou se stala elektrotechnika sektorem dynamického růstu, který hraje důležitou roli zj. v dalším vývoji elektrických vozidel (software a vývoj energeticky úsporných

řešení mobility) a zejména v tzv. „Průmyslu 4.0“, který vyžaduje mj. zvýšenou modularitu a propojení ve výrobních procesech. Rakousko je jedním z průkopníků příslušných technologií, zejména v oblasti senzory, výkonné elektroniky, internetu věcí (IoT) a autonomních přepravních a asistenčních systémů. „Průmysl 4.0“ je tak klíčovým odvětvím pro mnoho jiných odvětví a tím i motorem rakouského průmyslu. Budoucí perspektivy skýtají zejm. oblasti robotiky, pohonů a senzory – bezdrátového připojení ve výrobě a decentralizovaného zásobování energií, splývání senzorů s komunikačními a přenosovými technologiemi. V rámci digitalizace bude elektrotechnika nadále nabývat na významu – ať už v oblasti výměny a zpracovávání velkých dat, komunikace mezi přístroji (M2M) nebo Smart Cities. V roce 2018 bylo otevřeno výzkumné centrum pro mikroelektroniku a elektronické systémy (tzv. Silicon Austria Labs/SAL) se sídlem v Grazu, Villachu a v Linci. Cílem je spojit kompetence a dosáhnout tak špičkové úrovně v oblasti vysokofrekvenčních technologií, chytrých senzorů, výkonné elektroniky a systémové integrace.

Vzhledem k dynamickému rozvoji mezinárodních norem a trhu s motory a tlaku na zvyšování energetické efektivity se očekává růst poptávky po elektromotorech ve všech odvětvích (zejména v papírenském a chemickém průmyslu, ve strojírenství, v osobní dopravě). Rozvoj e-mobility podporovaný dotačními opatřeními vlády vytváří příležitosti na trhu s elektromobily a dalšími prostředky s elektrickým, resp. hybridním pohonem. Potenciál mají elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače, rozmrazovače a odmlžovače pro jízdní kola nebo motorová vozidla, elektrické zapalovací nebo spouštěcí přístroje a zařízení pro zážehové nebo vznětové spalovací motory s vnitřním spalováním, dynamo, zapalovací cívky, svíčky, generátory a regulační spínače.

► Energetický průmysl

Energetický průmysl a průmysl životního prostředí jsou významným pilířem rakouské ekonomiky a těší se již několik desetiletí dynamickému růstu. Generují až 12 % HDP Rakouska a vykazují roční obrát takřka 40 mld. eur. Výroba energie z obnovitelných zdrojů a vývoj zelených technologií se podílí z více než poloviny na tvorbě HDP tohoto sektoru a zaměstnává přes 60 % všech jeho pracovníků. Vzhledem k mezinárodním klimatickým závazkům Rakouska a akcentům nové spolkové vlády bude kladen zvýšený důraz na domácí produkci elektřiny a do roku 2030 její pokrytí ze 100 % obnovitelnými zdroji (nyní ca 74 %). Rakousko chce do roku 2030 dosáhnout snížení emisí skleníkových plynů o 36 %. K nejrazantnější dekarbonizaci by mělo dojít především v sektoru dopravy a stavebnictví. Do roku 2050 chce Rakousko plně přejít na energetické hospodářství bez fosilních paliv. V dopravě se plánuje snížení emisí cca o 7,2 mil t na 15,7 mil t, a to pomocí elektromobilů, vozidel na alternativní pohon a další výstavby veřejné dopravy. Odpovídají tomu i plány dotací a investic, jak na spolkové, tak zemské úrovni. Ministerstvo pro udržitelný růst a cestovní ruch (BMNT) spustilo nově dotace na podporu nových, resp. rozšíření stávajících fotovoltaických zařízení a budování, resp. rozšíření domácích úložišť energie pro letošní rok ve výši 23 mil. eur. Vláda dále hodlá výrazněji dotovat rozvoj elektromobility (viz. pasáž k dopravě), vč. rozšiřování infrastruktury veřejných dobíjecích stanic, vývoj alternativních pohonů a paliv a výzkum autonomního řízení. Dále budou podporovány investice do ekologické a nízkoenergetické bytové výstavby a termálních sanací starších domů, vč. mj. pořízování novějších a šetrnějších technologií spalování (zařízení spalující biomasu apod.). Projekt „Green Energy Lab“ v Burgenlandu, Štýrsku, Vídni a Dolním Rakousku počítá se zapojením více než 100 firemních a výzkumných partnerů a realizací přes 30 dílčích projektů v oblasti zelených technologií v celkové hodnotě 150 mil. eur. Burgenland navíc plánuje do roku 2022 investovat 420 mil. eur do rozšiřování sítě větrných elektráren a Salcbursko investice ve výši 136 mil. eur do zvýšení podílů obnovitelných zdrojů ve veřejné dopravě. Příležitosti také nabízí oblast čistých technologií

(zj. zpracování odpadu a odpadních vod, kontrola čistoty ovzduší, energetická efektivnost), výroba vodní a větrné energie, solární energie, biomasy (boilery) ve spolupráci se Smart Grids – inteligentními sítěmi v energetice na základě informačních a komunikačních technologií.

► ICT

Nová rakouská vláda klade silný důraz na digitalizaci, vč. budování digitální infrastruktury. Cílem iniciativy „Digital Austria“ podporuje plošnější digitalizaci a posun Rakouska mezi digitální velmoci. Projekty mají být zaměřeny na segmenty e-Health, e-Government a e-Learning, ale také na cestovní ruch a digitalizaci malých a středních podniků. Společná iniciativa ministerstva pro digitalizaci a podnikatelské prostředí (BMDW) a rakouské hospodářské komory (WKO) „KMUDigital“ podporuje malé a střední podniky ve vývoji a realizaci digitálních strategií na míru. Součástí iniciativy je i tzv. Breitband Austria 2020, která má vyslat nové impulzy pro urychlené vybudování potřebné infrastruktury do roku 2020 a do roku 2025 celoplošné zavedení vysokorychlostních sítí nové generace (5G). V návaznosti na dosavadní investice byly Ministerstvem dopravy, inovací a technologií (BMVIT) spuštěny dotační programy Access, Backhaul, Connect a Leerrohr, které z celkové 1 mld. eur přidělí až 200 mil. eur. Strategie digitalizace je zaváděna do praxe i v jednotlivých spolkových zemích, jako je Dolní Rakousko. Např. v Tullnu se od roku 2018 staví tzv. dům digitalizace, který má na bázi společných projektů propojit podnikatelské prostředí, státní správu a výzkum.

Obchodní příležitosti v oblasti ICT do budoucna představují řešení kolem problematiky bezpečnosti dat, virtuální reality a zejména umělé inteligence (AI). Vláda připravuje strategii „Artificial Intelligence Mission Austria 2030“, jejímž cílem bude posílit rakouský výzkum v oblasti AI na celosvětově nejvyšší úrovni.

► Obranný průmysl

Rakouský obranný průmysl je limitován omezenými schopnostmi rakouské armády investovat do nákupu nových zbraňových systémů, rakouské firmy se proto aktivně ohlíží po zahraniční průmyslové spolupráci a zapojení do velkých evropských dodavatelských řetězců. Společným česko-rakouským tématem je spolupráce firem na třetích trzích, resp. možnost ucházet se o prostředky z Evropské obranné agentury (EDA), resp. programu na podporu evropského obranného průmyslu (EDIDP). Konkrétní příležitosti pro český obranný průmysl v Rakousku se nabízejí zejména v oblasti mobility, pozemní techniky, letectví či ICT. Z velkých zakázek stojí vláda před rozhodnutím o budoucím zajištění rakouského vzdušného prostoru, vč. obměny výcvikových letadel, které se očekává v 2. polovině letošního roku.

► Stavební průmysl

Rakouské stavebnictví odpovídá za 6,5 % ekonomického výkonu země. V roce 2018 nabralo více dynamiky a zvýšilo obrat o cca 8 %. Po několika letech slabého vývoje se zřetelně zotavilo pozemního stavitelství díky investicím do infrastruktury a energetiky. I v oblasti průmyslové a komerční výstavby se od roku 2018 zvyšuje objem investic (+20 %). I nadále lze pozorovat silící trend zj. v segmentu ekologických staveb a staveb s vysokým stupněm energetické soběstačnosti a s uplatněním tzv. „zelených technologií“. Vzhledem k mezinárodním klimatickým závazkům Rakouska klade vláda akcent na tepelné úpravy budov. Novostavby by měly fungovat už pouze na ekologické zdroje a starší budovy by měly být postupně upravovány na energeticky efektivnější. Vláda si od toho slibuje snížení emisí ve stavebnictví do roku 2030 na přibližně z 8 na 5 mil t. Perspektivní tak bude oblast termické sanace budov, která je

spolu s obměnou topných a klimatizačních zařízení v Rakousku předmětem finanční podpory ze strany státu, resp. spolkových zemí. Dále poroste význam inovací a nových technologií i při výrobě stavebních materiálů a obecně povědomí o udržitelnosti staveb. Perspektivní je oblast Smart Home propojující obory stavebnictví, elektroniky a automatizace a Smart Real Estate s využíváním sensorové techniky pro údržbu nemovitostí. Dle odborných prognóz by měl obrát na trhu s výrobky a službami Smart Home v Rakousku 2019 činit cca 317 mil. eur, a do roku 2023 se má tento obrát zvýšit na 642 mil. eur (19,3 %). Nabízí se tak enormní potenciál pro firmy nabízející řešení integrace techniky prostřednictvím internetu (M2M). Nové perspektivy se vyskytují v oblasti digitální simulace nejen finální výroby, ale celého procesu realizace (Building Information Modeling/BIM). Četné možnosti spolupráce skýtá výstavba udržitelných budov, vč. plánování životního cyklu budov, energetické efektivity, zvýšení komfortu, podpory přístupnosti a orientace v budovách.

Rakouská vláda schválila v roce 2017 balík podpory měst a obcí s dotací 175 mil. eur, který se vztahuje na nové stavební projekty za účelem zesílení komunální infrastruktury. Předmětem podpory je mj. sanace nebo výstavba komunálních budov, domů pro seniory či sportovních hřišť, ale i investice do veřejné dopravy (např. modernizace či výstavba stanic MHD, nabíjecích stanic), zařízení pro rozvod a zásobování vodou nebo zpracování odpadních vod. Finanční podporu z uvedeného balíku lze spojit s využíváním dalších prostředků z fondu klimatu a energie, např. ohledně termické sanace, vč. obnovení topných zařízení.

► Strojírenský průmysl

Strojírenství je tradičním sektorem rakouského průmyslu, který se podílí 14 % na výkonu rakouské ekonomiky. Význam strojírenství pro rakouskou ekonomiku se odráží i v dovozech strojů a dopravních prostředků, jejichž celková hodnota v roce 2018 přesáhla hodnotu 50 mld. eur a meziročně vykázala růst přes 4,1 %. Z dynamického vývoje rakouské ho stavebnictví profitovaly v roce 2018 strojírenská odvětví s uplatněním v tomto segmentu.

Stále větší význam mají služby související s výrobkem, servisní inovace a kompletní řešení obráběcích procesů, zkrácení procesního řetězce, aplikace 3D tisku a rozšířené reality pro manipulaci a interaktivní sestavování virtuálních objektů (Virtual Assembling). Výrobní kapacity rakouského strojírenství by se měly v příštích letech dále zvyšovat v průměru o 6 %. Na základě výrazně rostoucích výdajů na výzkum a vývoj (VaV) v posledních letech bude kladen důraz na urychlenou modernizaci, automatizaci, vč. sensorové techniky a zintenzivnění využívání informačních technologií. Bude pokračovat proces fúze klasického strojírenství s oblastí IT. Technologie internetu věcí (IoT) rozšiřuje možnosti preventivní údržby ve výrobním procesu a kontroly kvality v logistice. V rámci podpory VaV v oblasti Průmyslu 4.0 poskytuje ministerstvo dopravy, inovací a technologií (BMVIT) ročně 100 mil. eur firmám a start-upům na vývoj inovativních projektů, produktů, procesů nebo služeb. Zvyšovat se bude poptávka v oblasti analytického softwaru pro analýzu dat strojů a senzorů (prediktivní analýza) a po jejich implementaci do výrobního procesu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Zásobování obyvatel kvalitní pitnou vodou a odpovídající zpracovávání odpadních vod má v Rakousku dlouholetou tradici. Ministerstvo pro udržitelný rozvoj a cestovní ruch (BMNT) schválilo v červnu 2017 investice do projektů zásobování pitnou vodou, čištění odpadních vod a ochrany proti povodním. V oblasti vodního hospodářství v obydlených oblastech bylo schváleno 504 projektů s výší podpory 26,6 mil. eur. Do ochrany před povodněmi bylo schváleno 84 projektů s celkovou dotací ve výši ca 19 mil. eur. V rámci evropského programu LIFE získalo Rakousko nově dotaci 10 mil. eur na projekt managementu povodí řek

IRIS (Integrated River Solutions in Austria). Na sedmi rakouských řekách na celkové rozloze 600 říčních kilometrů budou v následujících 9 letech realizována opatření v oblasti ekologizace povodí, ochrany ŽP a ochrany proti povodím v hodnotě 16,5 mil. eur. Podíl BMNT na cca 600 projektech v oblasti trvale udržitelného vodního hospodářství dosáhne 46 mil. eur. Největším schváleným projektem v oblasti vodního hospodářství a odpadních vod patří investice ve výši 51 mil. eur v rámci projektu EOS – Optimalizace energetických kalů vídeňské hlavní čistíčky odpadních vod (ebswien). Dolní Rakousko plánuje investice do připojení obcí ke kanalizaci ve výši 7,3 mil. eur. Dalším významným projektem v celkové výši cca 4,2 mil. eur je investice do čistíčky odpadních vod v oblasti Gasteinertal ve spolkové zemi Salcburk. Štýrsko plánuje investice do sanace veřejné kanalizace odpadních vod v celkové výši 1,7 mil. eur, Burgenland bude investovat do sanace vodovodního potrubí téměř 1 mil. eur.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Farmaceutický průmysl, lékařské inženýrství generují 6,1 % rakouského HDP a zaměstnávají více než 55 tis. lidí. Dynamickým oborem se v Rakousku stávají biotechnologie, které ročně vytvářejí tržby kolem 11 mld. eur. pohybuje kolem 8 mld. eur ročně. Podniky v oboru Life Science, který má pro Rakousko nejen značný hospodářský, ale i strategický význam, navíc investují ročně kolem 100 mil. eur do výzkumu a vývoje. Celkem je v Rakousku 5 klasterů se zaměřením na Life Science a několik výzkumných středisek, např. Research Institute of Molecular Pathology ve Vídni nebo MedAustron ve Wiener Neustadt, který je lídrem v oblasti iontové terapie v léčbě rakoviny a mezinárodně vyhledávaným partnerem. Posláním programu aws Life Science Austria je zvýšení počtu inovativních společností v této oblasti v Rakousku, poskytování finanční podpory a poradenských služeb.

Rakouský trh s léčivou vykázal v roce 2017 objem 4,2 mld. eur a meziroční růst 6,3 %. Projevuje se celoevropský trend rozšiřování skupiny OTC přípravků, která v Rakousku posílila o +2,1 %. Podíl generických léků činil v roce 2017 54 %. Významný růst – i když na základě nízké úrovně, zaznamenaly v roce 2017 biosimilární léčiva (+25,9 % na 16,8 mil. eur). Volně prodejné přípravky zaznamenaly růst +2,2 %, zatímco se tempo u léků na předpis (Rx) meziročně zpomalilo z cca +5 % na +1,4 %. Rakousko dovezlo léky s celkovou hodnotou 5,2 mld. eur. Klíčový význam budou mít v Rakousku cílené biologické léky užívané k léčbě nádorových onemocnění a s využíváním k léčbě astmatických potíží, revmatologii a u střevních onemocnění.

U lékařské techniky je tahounem rozvoje a inovací opět digitalizace. Od roku 2017 lze konstatovat významný růst aplikací e-health a telemedicíny – už 36 % hospodářských subjektů se těmito aplikacemi zabývají, a pro polovinu všech podniků založených v období 2016–2018 je „digitální zdraví“ východiskem. V zdravotnickém průmyslu dávají významné impulzy startupy a univerzitní spinoffy. V této souvislosti je v současné době perspektivním tématem zdravotní prevence. Sektor Life Science se v Rakousku vyznačuje vysokým stupněm propojení výrobců, dodavatelů a poskytovatelů služeb. Středisko MedAustron ve Wiener Neustadt je lídrem v oblasti iontové terapie v léčbě rakoviny a mezinárodně vyhledávaným partnerem. V distribuci se při využívání ICT technologií vyskytují šance v cíleném vícekanálovém marketingu. Dlouhodobý trend stárnutí obyvatelstva posiluje poptávku po medicínské technice a nabízí uplatnění inovací v oblasti asistované zdravotní a sociální péče o seniory, vč. příslušné techniky a systémů komunikace (dozorování, diagnózy, elektronické výpisy zdraví, měření diagnostických parametrů ap.) Inovace tohoto typu podporují programy rakouské vlády „informační a komunikační technologie budoucnosti“ a „benefit“ se zaměřením na adekvátní bydlení, resp. péči o seniory v domácnosti. Potenciál mají lékařské, chirurgické, dentální a veterinární nástroje a přístroje, včetně scintigrafických přístrojů, ostatní

elektroléčebné přístroje (např. high-tech protetika) a nástroje a přístroje pro vyšetření zraku. Poptávány jsou rovněž opravy lékařských přístrojů. Perspektivní do budoucna jsou řešení ve prospěch zachování kognitivních kapacit seniorů, prevence demence a obecně v segmentu zdravotní péče v nemocnicích. Tento segment doplňují technické systémy asistence, vč. aplikace robotů, a softwarová řešení pro medicínu, telemedicínu a e-health. Poptávány jsou taktéž speciální nátěry s využitím nanotechnologií do tzv. čistých provozů (nemocnic). V neposlední řadě budou k dalšímu vývoji zdravotnictví přispívat analýzy Big Data, na jejichž základě bude vývoj léčiv probíhat se zvýšenou účinností a účelností.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8432 – Stroj a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mlátící stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhly a frézy
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
Elektrotechnika	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8501 – Elektronické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8509 – Elektromechanické přístroje pro domácnost, s vestavěným elektrickým motorem
	HS 8512 – Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8515 – Stroje a přístroje elektrické, laserové, ultrazvukové, pro stříkání kovů ap.
	HS 8516 – Elektrické a ponorné ohřívače vody; přístroje pro vytápění a ost. přístroje v domácnosti
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a radiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8531 – El. akustické nebo vizuální signalizační přístroje, poplašná zařízení
	HS 8543 – Stroje přístroje elektr. s funkcí individuální
	HS 8546 – Elektrické izolátory z jakéhokoli materiálu
HS 9405 – Svítidla a osvětlovací zařízení, včetně reflektorů a světlometů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Stavební průmysl	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 9406 – Montované stavby
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 3003 – Léky neodměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9031 – Měřicí nebo kontrolní přístroje, projektory na kontrolu profilů
Energetický průmysl	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 2702 – Uhlí hnědé, také aglomerované

Rumunsko

V letech 2000–2008 byl meziroční růst HDP v průměru 5,9 %. V roce 2017 zaznamenala ekonomika 7 % růstu. Rumunsko se stejně jako další země v Evropě potýkalo v posledních letech s deflačními tlaky až do roku 2017, kdy se hladina inflace ustálila na 1,3 % a do budoucna se předpokládá její růst. V zemi žije přes 19 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele dosahuje 10 tis. USD. Nezaměstnanost se pohybuje okolo 5 % a běžný účet je dlouhodobě v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,8	7,0	4,0	3,4	3,3	3,2
HDP/obyv. (USD)	9 567	10 786	12 189	12 668	13 738	14 761
Míra inflace (%)	-1,6	1,3	4,7	2,7	2,8	2,6
Nezaměstnanost (%)	5,9	4,9	4,7	4,8	4,9	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,9	-7,1	-8,3	-8,4	-8,8	-9,4
Populace (mil.)	19,8	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6
Konkurenceschopnost	62/138	68/137	52/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Rumunsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Rumunsko umístilo na 52. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 3/7.

Vývoz ČR do Rumunska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	6 355 504	9,8	5 905 474	7,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	6 194 223	9,6	5 225 046	18,5
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	3 097 323	4,8	1 033 863	199,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	2 931 026	4,5	2 993 236	-2,1
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	2 112 713	3,3	2 119 564	-0,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	1 609 708	2,5	1 416 536	13,6
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	1 240 081	1,9	1 158 423	7,0
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	1 220 277	1,9	1 143 890	6,7
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	909 736	1,4	763 481	19,2
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	885 681	1,4	394 832	124,3
Celkem TOP 10		26 556 272	41,1	22 154 345	19,9
Celkem vývoz		64 549 595		57 609 144	12,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Rumunska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	8 411 492	15,8	9 073 902	-7,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	5 364 471	10,1	5 263 356	1,9
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	4 543 806	8,6	4 774 316	-4,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	3 543 556	6,7	2 085 674	69,9
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	3 061 843	5,8	2 984 926	2,6
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísel)	2 779 436	5,2	2 303 858	20,6
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 347 273	4,4	2 258 238	3,9
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 700 690	3,2	1 378 226	23,4
2403	Výrobky náhražky tabákové ost. výtažky trestí	1 271 372	2,4	36 316	3 400,9
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	1 213 252	2,3	1 905 061	-36,3
Celkem TOP 10		34 237 191	64,4	32 063 873	6,8
Celkem dovoz		53 141 568		50 463 776	5,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Automobilovému průmyslu se v Rumunsku daří díky zahraničním investicím a rovněž díky rostoucí expanzi domácího výrobce osobních automobilů značky Dacia na zahraničních trzích. V Rumunsku existují významní výrobci v oblasti automobilového průmyslu – Dacia Renault Group Automobile, Ford a Daimler. Ti generují navazující subdodávky a nové investice např. Michelin, Pirelli, Continental, Takata, Delphi a desítek dalších. Konkrétními příležitostmi pak mohou být dodávky např. obalů a obalové techniky, výrobních linek, strojů a zařízení nebo export konkrétních komponentů pro výrobce vozidel nebo jejich subdodavatele.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Zpracování a těžba surovin (kamenolomy, štěrkopískovny, výstavba a modernizace rafinerií a nových nalezišť plynu v Černém moři a ve vnitrozemské části Rumunska). Jako perspektivní vidíme pro české firmy subdodávky strojů, náhradních dílů a technologií do těchto provozů.

► Elektrotechnika

Možnosti dodávek se nabízí např. v sektoru automatizace s využitím v průmyslových provozech (viz. např. nedávné zahájení výroby snímačů pro letecký průmysl v Temešváru) v rafineriích, v logistice a v dopravní a železniční technice. Dále je pak i nadále aktuální obnova, modernizace a rozvoj sítí vysokého napětí související s propojením energetických trhů. Příležitosti přináší i nový trend v oblasti smart technologií při výměně elektroměrů pro domácnosti.

► Energetický průmysl

Jako příležitost pro české firmy lze zmínit i nadále aktuální dostavbu 3. a 4. bloku v jaderné elektrárně Cernavoda, výstavba nových elektráren, rekonstrukce a modernizace stávajících energeticky neefektivních elektráren, nebo dobíhající projekty větrných elektráren. A dále jsou to projekty na zvyšování energetické účinnosti, v oblasti kogeneračních jednotek, OZE, malých vodních elektráren, a rozvodných energetických páteřních sítí, atd.

► ICT

Sektor ICT, se nadále v Rumunsku velmi dynamicky rozvíjí. Odhaduje se, že do roku 2025 bude sektor ICT přispívat 12 % do HDP. Potenciál sektoru v Rumunsku zvyšuje i rozsáhlá síťová infrastruktura, díky které země patří k evropským lídrům v rychlosti internetu, což v posledním období přilákalo nové hráče na trhu ICT, jako například vstup francouzského investora do jednoho z největších rumunských IT integrátorů. V Rumunsku probíhá reforma a modernizace veřejné správy včetně její digitalizace. Existují možnosti dodávek technologií, specializovaného SW pro řízení průmyslových provozů a callcenter, dodávky SW řešení pro ochranu firemních dat, participace na projektech programu digitální agendy pro nové programovací období 2014–2020 za 2,4 mld. eur.

► Stavební průmysl

V Rumunsku probíhá modernizace a rozvoj silniční a železniční infrastruktury, rozšiřování výrobních a obchodních kapacit, výstavba nových průmyslových parků a objektů, pokračující expanze obchodních řetězců i projekty občanské výstavby ve velkých městech (vládní program PRIMA CASA). Plánuje se stavba několika projektů velkého rozsahu, mezi nimiž je např. rozšíření bukureštského metra a rozšíření terminálu na mezinárodním letišti Otopeni v Bukurešti. S ohledem na nedostatek pracovních sil ve stavebnictví byla od 1. ledna 2019 zavedena sektorová minimální mzda a současně vláda přijala opatření ke snížení zdanění pro zaměstnance pracující v odvětví stavebnictví po dobu 10 let.

Rumunská vláda schválila v rámci rozvoje dopravní infrastruktury tzv. „Dopravní plán na období do 2015–2030“. Ten předpokládá investice ve výši 43,5 mld. eur. Z toho na projekty rozvoje silniční infrastruktury je počítáno s 26 mld. eur. Nákladem 14 mld. eur má pak být zmodernizována železniční síť v uvažované délce 4 tis. km. V oblasti vodní, resp. námořní dopravy se předpokládají změny především v oblasti plavby na Dunaji a jeho kanálech v celkové délce 670 km a modernizace 32 přístavů za cca 2 mld. eur. Na oblast letecké dopravy je pak v rámci uvažované modernizace a rozšíření 15 letišť vyčleněno 1,5 mld. eur.

Na rozvoji dopravní infrastruktury, občanské i průmyslové výstavbě mohou české společnosti participovat dodávkami a subdodávkami stavebních materiálů a technologií, strojů a zařízení a případně i formou dodávek stavebních prací nebo stavební supervize dle požadavku investora.

► Strojírenský průmysl

Díky poptávce z navazujících průmyslových odvětví lze na místním trhu uvažovat o možnosti strojírenských subdodávek v rámci komodit, jakými jsou kovoobráběcí a další CNC víceúčelové a víceosé stroje pro automobilový, letecký průmysl a pro výrobu lodí, strojírenské komponenty a polotovary pro výrobu motorů, převodovek, kuličkových ložisek, další stroje a zařízení pro zpracovatelský a potravinářský průmysl, investiční celky a technologie pro energetiku a obnovitelné zdroje energie.

S ohledem na zastaralost vozového parku v rumunských městech existuje značný potenciál pro budoucí dodávky technologií a komponentů pro městskou dopravní techniku (tramvaje, příměstské vlaky, kolejová infrastruktura atd.) a všeobecně také pro logistiku včetně parkovacích systémů nebo prodejních automatů. V souvislosti s konáním EURO 2020 se Bukurešť připravuje na výběrová řízení na konfiguraci systému městské hromadné dopravy na mezinárodní výběrové řízení na nákup městské dopravní techniky a výstavbu železničního propojení s mezinárodním letištem Otopeni.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Rumunské Ministerstvo vodního a lesního hospodářství i nadále podporuje nové projekty rozvoje infrastruktury vodního hospodářství, na které má vyčleněno až 155 mil. eur z fondů EU. Finanční prostředky budou směřovány ke zlepšení sběru, úpravy a distribuce vody v župách Arges, Dambovita, Maramures, Prahova, Satu Mare a Vaslui.

Příležitosti pro české firmy jsou v podobě dodávek a subdodávek technologií na ochranu životního prostředí. Hlavně dodávek v oblasti čištění a úpravy vody, technologických součástí pro čistírny odpadních vod, technologií na úpravu pitné vody a v oblasti nakládání s odpady, např. linek na recyklaci použitých elektrických a elektronických výrobků. Příležitosti jsou i v odpadovém hospodářství měst, neboť většina z nich zatím nemá vybudovanou funkční infrastrukturu třídění odpadů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Vládní prioritou je reforma zdravotnictví v oblasti nákladově neefektivní ambulantní a primární péče a racionalizaci nemocniční infrastruktury. Rostoucí počet obyvatel ve velkých městech a nemoci moderní společnosti vytvářejí tlak na vznik nových a modernizaci stávajících zdravotnických zařízení. Obecným trendem je pak aktuálně využívání služeb soukromých poskytovatelů zdravotní péče. Existují zde předpoklady pro potenciální export lékařských přístrojů a zařízení, zdravotnického materiálu, pomůcek a vybavení zdravotnických pracovišť. Na trhu jsou všeobecně žádána moderní parafarmaceutika, volně prodejné doplňky stravy a spotřební materiál, což potvrzuje odhadovaný objem tržeb na farmaceutickém trhu ve výši 11 mld. eur v roce 2018.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

S nárůstem kupní síly roste poptávka po potravinách denní spotřeby (pečivo, masné a mléčné výrobky, ovoce, zelenina atd.). Význam potravinářského průmyslu roste ve městech hospodářského významu, kam směřuje nová migrace obyvatel. Tomuto trendu odpovídá i zvýšený zájem investorů v potravinářském průmyslu a v zemědělství a s tím související potřeba modernizace a rozvoje výrobních kapacit. Na růstu tohoto odvětví se významnou měrou podílí trh s bio produkty, který v roce 2018 vzrostl o 30 %. Zvyšuje se i zájem o domácí i importované rybí produkty.

Za konkrétní příležitosti pro české firmy považujeme možnosti dodávek potravinových výrobků a strojního vybavení do potravinářských výrobních a zpracovatelských závodů. V zemědělství mají perspektivu dodávky zemědělské techniky a technologií, zemědělských strojů, zařízení a zemědělských hnojiv. Konkrétně se do Rumunska dováží traktory, zemědělské nástavby. Výběrová řízení se objevují v oblasti vybavení vepřínů, drůbežár a zavlažovacích technologií atd. Ministerstvo zemědělství vyčlenilo v letech 2015–2022 z fondu EU 145 mil. eur na modernizaci zavlažovacích zařízení a na druhotnou infrastrukturu 430 mil. eur.

► Zpracovatelský průmysl

Výroba nábytku a jeho součástí v Rumunsku dlouhodobě roste. Důvodem je rostoucí počet dokončovaných obytných a kancelářských segmentů a zvýšený zájem zákaznického trhu o spotřební zboží včetně nábytku. Významným maloobchodním hráčem je IKEA. Za konkrétní oborové příležitosti v tomto sektoru považujeme možnosti subdodávek v podobě lesních nakladačů, manipulátorů, formátovacích pil a dalších strojů a zařízení na zpracování dřeva a výrobu nábytku a dřeva.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8482 - Valivá ložiska (kuličková, válečková, jehlová ap.)
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8484 - Těsnění ap. výrobky kovoplastové; soubory, sestavy, mechanické ucpávky
	HS 8460 - Obráběcí stroje pro odstraňování ostřin, k broušení, honování aj. konečnou úpravu kovů
	HS 8471 - Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 3205 - Laky barevné, přípravky založené na Lacích
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 3601 - Prachové výmetné slože
	HS 3603 - Zápalnice; bleskovice; roznětky nebo rozbušky; zažehovače; elektrické rozbušky
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 - Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8430 - Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 4010 - Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 4010 - Dopravníkové nebo převodové pásy nebo řemeny z vulkanizovaného kaučuku
	HS 8474 - Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 7325 - Ost. výrobky odlité ze železa, oceli
	HS 7326 - Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8414 - Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
Elektrotechnika	HS 8535 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1 000 V
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8512 - Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
Energetický průmysl	HS 8547 - Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle

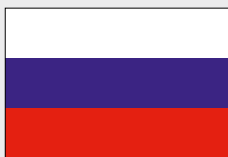
Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8404 – Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	CPA 42.22 – Inženýrské sítě pro elektřinu a telekomunikace a jejich výstavba
ICT	HS 8470 – Stroje počítačové elektronické
Stavební průmysl	HS 2516 – Žula porfyr čedič pískovec aj. kameny
	HS 2522 – Nehašené vápno, hašené a hydraulické vápno, kromě oxidu a hydroxidu vápenatého čísla 2825
	HS 3917 – Trubky, potrubí a hadice a jejich příslušenství z plastů
	HS 3918 – Podlahové krytiny, obklady stěn nebo stropů z plastů
	HS 3922 – Koupací vany, sprchy, odpady (výlevky), umyvadla, bidety ap. výrobky, z plastů
	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 5603 – Netkané textilie, též impregnované, povrstvené, potažené nebo laminované
	HS 6802 – Kameny opracované pro účely výtvarné, stavební
	HS 6901 – Cihly, desky aj. výrobky, keramické, z mouček
	HS 6904 – Keramické stavební cihly, podlahové bloky, nosné nebo výplňové tvarovky a podobné výrobky
	HS 6905 – Střešní tašky, komínové krycí desky, komínové vložky, stavební ozdoby a jiné stavební keramické výrobky
	HS 7321 – Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 7322 – Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8606 – Železniční nebo tramvajové nákladní vozy a vagony, bez vlastního pohonu
HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8716 – Přívesy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8461 – Obráběcí stroje k hoblování, obrážení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8476 – Automaty prodejní a na rozměňování mincí
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 3825 – Odpadní produkty chem. prům. aj. komunální odpad.; splašky; odpady příbuz. průmyslu
	CPA 3600 – Přírodní voda; úprava a rozvod vody, obchod s vodou prostřednictvím sítí
	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 2936 – Provitaminy a vitaminy, přírodní nebo reprodukováné syntézou, jejich deriváty a směsi
	HS 3004 – Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.
	HS 8510 – Holicí strojky, stříhací strojky na vlasy a srst a depilační přístroje, s vestavěným elektrickým motorem
	HS 9021 – Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0201 – Maso hovězí, čerstvé, chlazené
	HS 0203 – Vepřové maso, čerstvé, chlazené nebo zmrazené
	HS 0207 – Maso a jedlé droby z drůbeže, čerstvé, chlazené nebo mrazené
	HS 0401 – Mléko, smetana nezahuštěná, neslazená
	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0403 – Podmáslí, kyselé mléko a smetana, jogurt, kefir aj.
	HS 0404 – Syrovátka; výrobky sestávající z přírodních složek mléka, též slazené
	HS 0406 – Sýry a tvaroh
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 1512 – Slunečnicový, světlicový nebo bavlníkový olej a jejich frakce
	HS 1601 – Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve atd.
	HS 2103 – Omáčky a přípravky pro omáčky; směsi koření a přísad pro ochucení
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 2202 – Voda, včetně minerálních vod a sodovek, slazená aj. nápoje
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 3102 – Minerální nebo chemická hnojiva dusíkatá
	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8422 – Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 9507 – Pruty, udice, rybářské aj., pro lov na udici
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zpracovatelský průmysl	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8461 – Obráběcí stroje k hoblování, obrážení, drážkování, broušení ozubených kol aj. obráb. stroje
	HS 8453 – Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
	HS 7002 – Sklo ve tvaru kuliček, tyčí nebo trubic, neopracované
	HS 4403 – Surové dřevo, též odkorněné, zbavené dřevní běli nebo nahrubo opracované

Rusko

Video: O exportních příležitostech v Rusku hovoří Martin BAŠTA, zástupce ředitele odboru ekonomické diplomacie MZV

Poslední roky byly poznamenány rusko-ukrajinskou krizí a ruská ekonomika sem letůch 2014–2016 propadla do hluboké recese. V roce 2016 se ekonomika vrátila k mírnému 1,5 % růstu a podle odhadů analytiků by se i v dalších dvou letech tempo růstu ekonomiky mělo pohybovat na nízké úrovni v rozmezí 1,5–1,8 %. Míra inflace vykazovala v novém tisíciletí poměrně vysoké hodnoty. I v souvislosti s výše zmíněnou krizí v roce 2015 činila 15,5 %. V roce 2017 ale míra inflace výrazně poklesla a dle predikcí MMF by se v následujících letech měla držet na úrovni do 5 %. V zemi žije 144 mil. obyvatel a HDP na obyvatele činí přes 10 tis. USD. Nezaměstnanost se dlouhodobě drží okolo 5,5 %. Běžný účet platební bilance Ruska je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-0,2	1,5	1,7	1,8	1,8	1,6
HDP/obyv. (USD)	8 923	10 955	10 950	11 461	11 710	11 974
Míra inflace (%)	7,1	3,7	2,8	5,1	4,8	4,8
Nezaměstnanost (%)	5,5	5,2	5,5	5,3	5,1	5,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	24,4	35,4	97,1	85,6	72,3	68,5
Populace (mil.)	144	144	144	144	144	144
Konkurenceschopnost	43/138	38/137	43/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ V současnosti Evropská unie nejedná s Ruskem o žádných obchodních dohodách.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Rusko umístilo na 43. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 4/7.

Vývoz ČR do Ruska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	14 059 229	15,7	10 588 486	32,8
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	7 176 256	8,0	7 583 500	-5,4
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	3 481 441	3,9	3 237 219	7,5
8707	Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705	3 362 649	3,7	1 805 402	86,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	2 118 013	2,4	2 297 251	-7,8
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	1 814 602	2,0	1 285 563	41,2
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	1 686 277	1,9	1 688 355	-0,1
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	1 636 500	1,8	1 243 829	31,6
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	1 516 525	1,7	1 189 962	27,4
8481	Kohouty ventily aj. pro potrubí kotle vany aj.	1 459 699	1,6	1 600 001	-8,8
Celkem TOP 10		38 311 191	42,7	32 519 568	17,8
Celkem vývoz		89 746 406		82 214 999	9,2

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Ruska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2709	Oleje minerální a z nerostů živých surové	44 456 463	36,2	37 539 200	18,4
2711	Plyn zemní a jiné uhlovodíky plynné	42 290 855	34,4	38 127 112	10,9
7207	Polotovary ze železa oceli nelegované	5 878 558	4,8	6 059 286	-3,0
2825	Hydrazin hydroxylamin soli zásady anorg apod	5 633 678	4,6	2 221 438	153,6
8401	Reaktory jaderné články palivové nevyhořelé	2 137 849	1,7	3 452 555	-38,1
2803	Uhlík saze aj. formy uhlíku jině neuv.	1 761 161	1,4	1 349 586	30,5
7601	Hliník surový (nepracovaný)	1 667 128	1,4	2 264 060	-26,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 654 112	1,3	5 461 756	-69,7
4002	Kaučuk syntetický ap. směsi s kaučukem přírod	1 616 124	1,3	1 816 792	-11,0
2701	Uhlí černé, brikety, bulety ap. z uhlí černého	1 112 452	0,9	409 682	171,5
Celkem TOP 10		108 208 380	88,1	98 701 467	9,6
Celkem dovoz		122 888 456		114 590 391	7,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Ruský trh silničních vozidel je jeden z největších v Evropě a ve střednědobém horizontu je perspektivní, a to především z důvodu jeho nízké nasycenosti. Od roku 2017 po předchozím čtyřletém propadu je patrné oživení růstu prodeje a tento trend by měl pokračovat i v následujících letech. Automobilový průmysl se vyznačuje vysokým stupněm lokalizace, většina produkce se vyrábí a kompletuje v Rusku. Dlouhodobý plán rozvoje ruského automobilového průmyslu do roku 2025 počítá i v nadcházejících letech s finančními impulsy v rámci státních programů. Velmi perspektivní položkou je také segment automobilových komponentů, kde se ale lokalizace výroby stává stále důležitější podmínkou pro úspěšný postup na ruském trhu. Dílčí příležitosti v návaznosti na mírný nárůst prodeje existují i u navýšení dodávek těžkých nákladních vozů, a to zejména nákladních vozů pro vysoce specializované účely, kde se nemůže uplatnit levnější domácí produkce.

► Civilní letecký průmysl

Civilní letecký průmysl patří k velmi perspektivním odvětvím ruského trhu, a to také v návaznosti na dobrou tradici a renomé českých leteckých výrobků. Vzhledem ke geografickým vzdálenostem se očekává další růst letového provozu. Díky převaze podílu letecké flotily zahraničních výrobců (Boeing a Airbus) existují velké příležitosti v sektoru dodávek komponentů a dílů, oprav a údržby letecké techniky. Z pohledu České republiky patří k nejzajímavějším segment malých a středních letadel, sloužící pro regionální přepravu či firemní účely. Postupně roste poptávka po letadlech typu ultralight. Perspektivní oblastí jsou zároveň možnosti dodávek různých elektronických, navigačních a bezpečnostních zařízení a zařízení sloužících pro modernizaci a výstavbu letišť. Zajímavou oblast s vysokou přidanou hodnotou představují možnosti vývozu technologií pro kosmický program, přičemž tato oblast představuje jednu z priorit modernizace ruské ekonomiky. Ruský letecký průmysl je převážně kontrolován dvěma státními korporacemi, sjednocenou leteckou korporací a korporací Rostech. V současné době mohou některé dodávky pro letecký průmysl spadat pod sankční režim. V leteckém sektoru je patrný silný tlak na lokalizaci výroby, což může přinášet změny i na straně českého leteckého průmyslu.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V rámci dopravního průmyslu a infrastruktury je jednou z nejperspektivnějších příležitostí oblast dodávek pro segment veřejné hromadné dopravy. Jedná se o možnost dodávek energeticky efektivních a šetrných dopravních prostředků, například elektrobuses a dopravních prostředků, využívajících technologie na zkapalněný a stlačený ze mní plyn, přičemž rozvoj této oblasti ruská vláda podporuje finančními dotacemi v rámci vybraných programů. Šance na uplatnění mají také dodavatelé různých inteligentních dopravních systémů a služeb pro veřejnou hromadnou dopravu. Jedná se o možné dodávky elektronických a řídicích jednotek, bezpečnostních systémů, služeb pro cestující a správce infrastruktury, služeb pro provozovatele dopravy a veřejnou správu.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Těžební průmysl představuje téměř čtvrtinu průmyslové výroby Ruska. Ohromné zásoby nerostných surovin a potřeba modernizace zastaralých technologií přinášejí možnosti dodávek dobývací techniky a dalšího zařízení pro povrchovou a hlubinnou těžbu. Nové příležitosti otevírají rovněž záměry rozvoje a osidlování dálnévýchodních regionů Ruské federace, bohatých na přírodní zdroje. Část položek v oblasti těžebního průmyslu spadá v současné době pod sankční režim, jejich vývoz připadá do úvahy v případě možného uvolnění režimu.

► **Energetický průmysl**

Energetický sektor je hlavním strategickým sektorem ruské ekonomiky. Těžiště jeho významu je přede vším v ropném a plynárenském průmyslu, nicméně z českého pohledu skýtá největší exportní příležitosti segment výroby tepla a elektrické energie. Perspektivní oblastí je modernizace klasických tepelných elektráren a výroben tepla, kde je možné se prosadit především při dodávkách jednotlivých komponent, jako jsou kompresory, čerpadla či kotle. Možnosti existují i v oblasti dodávek nových energetických celků jako například menších elektráren a dieselových, kogeneračních a paroplynových jednotek, kde je ale třeba počítat s požadavkem na zajištění exportního financování. V rámci menších projektů na regionální úrovni panuje zájem i o dodávky technologií z oblasti obnovitelných zdrojů energie.

► **Chemický průmysl**

Jedná se o možnosti dodávek do rozšiřování kapacit na výrobu hnojiv, čemuž napomáhá rostoucí poptávka domácího agrárního sektoru a s tím spojené rostoucí investice směřující zejména do výroben granulové močoviny, čpavku, síranu amonného a další produkce. Značné možnosti také představují dodávky technologií na zplyňování, tj. přeměny organických materiálů, především uhlí a těžkých ropných zbytků, na hořlavé plyny a technologie zpracování zkapalněných ropných plynů. Čeští dodavatelé se taktéž mohou zapojit do výstavby závodů na výrobu zkapalněného zemního plynu a výroby bioetanolu na bázi dřevních odpadů. Příležitosti také existují při výstavbě nových chemických závodů.

► **Strojírenský průmysl**

Rusko je předním dovozcem obráběcích strojů s ročním dovozem na úrovni cca 1,3 mld. USD. Dovozy zahraniční obráběcí techniky představuje přibližně 60 % z celkové potřeby daného oboru v Rusku, zbylou třetinu pokrývá domácí produkce. Ruská vláda s cílem stimulace rozvoje domácí výroby přijala oborovou strategii, která předpokládá investice v řádech desítek mld. USD, a to zejména do oblasti moderních strojírenských technologií. Navzdory vládní politice nahrazení dovozu a lokalizace výroby, lze i v příštích letech očekávat, že zahraniční dovozy obráběcích strojů na ruském trhu budou i nadále důležité. Kromě kovoobráběcích a tvářecích strojů existují také velmi dobré příležitosti pro české exportéry při vývozu papírenských, textilních, potravinářských a dalších specializovaných strojírenských zařízení. Ve střednědobém horizontu Rusko, kromě snahy o zvýšení tuzemské výroby, bude muset i nadále řešit problém modernizace strojírenské výroby dovozy zejména vyspělých zahraničních technologií, které budou adaptovány na ruské podmínky. V rámci celkové modernizace průmyslové výroby je kladen důraz na perspektivní rozvoj inovačních technologií, automatizaci, robotizaci a digitalizaci průmyslových prvků, což se s ohledem na stávající nedostatečnou úroveň domácí strojírenské výroby neobejde bez aktivní spolupráce se zahraničím.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Většina oblastí Ruska disponuje dostatečnými zdroji vody, ty jsou však často využívány neekonomicky a neekologicky. V poslední době se také zpřísnuje legislativa v oblasti odpadů a znečištění vod průmyslovými podniky. Příležitosti pro české dodavatele se nabízejí v oblasti dodávek technologických celků s vyšší přidanou hodnotou, jako například čističek odpadních vod. Poptávka po těchto technologiích vzrůstá mimo jiné i v souvislosti s přijatým federálním cílovým programem „Čistá voda“. V rámci tohoto programu ruská vláda plánuje do roku 2020 desetinásobně zvýšit podíl modernizovaného zařízení v oblasti vodního hospodářství. Dobré příležitosti existují v oblasti dodávek provozů na třídění a zpracování odpadu. V Rusku je každoročně generováno zhruba 40 mil. tun tvrdého komunálního odpadu, přičemž 95 % je ukládáno na skládky. Ruská vláda proto uskutečňuje reformu systému nakládání s odpady, který v konečném důsledku předpokládá rozsáhlé investice do výstavby vysoce technologických komplexů utištění odpadů, které budou zahrnovat procesy třídění, přepracování, umístění i likvidace odpadů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V Rusku funguje jak privátní, tak veřejný sektor zdravotnictví. V kontextu očekávaného mírného hospodářského růstu v nadcházejícím období lze očekávat zvýšení objemu investic do zkvalitňování vybavení nemocnic a specializovaných klinik moderní zdravotnickou technikou. Potenciál pro české vývozce existuje u dodávek v oblasti zdravotnických lůžek, operační, diagnostické techniky a nukleární medicíny. Dobré možnosti existují i ve sféře dentálního a stomatologického vybavení. V oblasti farmacie se nabízejí příležitosti u vybraných druhů léčiv, jež nemají své analogy v Rusku. Tento segment je úzce propojen s rozvojem zdravotnických služeb a infrastruktury včetně cestovního ruchu, lázeňství a rehabilitačních zařízení. Realizovat lze i společné výzkumné projekty ve zdravotnictví a farmacii.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

I přes embargo na dovoz potravin z EU, které je stále v platnosti, se nabízí spolupráce v řadě oborů, jichž se sankce netýkají. Rusko pokračuje v uplatňování tzv. „politiky náhrady dovozu“ a snaží se naplňovat plány o zemědělské a potravinové soběstačnosti. I přesto má však stále nedostatek plemenných zvířat, genetického materiálu, sazenic a osiv, které jsou nezbytné k dalšímu rozvoji zemědělství. Ideální příležitostí jsou dodávky investičních celků pro živočišnou výrobu včetně financování, tj. výstavba farem, dodávky technologií, veterinárních přípravků, genetiky a živých zvířat, a to při splnění všech veterinárních požadavků. Z potravinářství je perspektivní oblastí nápojový průmysl a export zdravé výživy z České republiky. V kontextu modernizace domácího průmyslu přetrvává velký potenciál pro export zemědělských a potravinářských technologií, především zařízení pro zpracování obilovin, olejnin, masa, mléka, zeleniny nebo také výstavba skladovacích prostor a logistických center. V oblasti exportu strojů a technologií musí české firmy počítat s ruskou konkurencí, protože nákup ruských výrobků je zvýhodněn a dotován státem.

► Železniční a kolejová doprava

Vozový park veřejné dopravy v naprosté většině ruských měst je často za hranou své životnosti. V návaznosti na provoz dříve dodaných českých dopravních prostředků (desítky tisíc kusů) se otevírá prostor zejména pro dodávky náhradních dílů, modernizace a rekonstrukce. Zároveň existuje určitý potenciál pro dodávky nových kompletních kolejových vozidel. V sektoru se ale projevuje silný tlak na lokalizaci výroby, resp. spolupráci s klíčovým ruským partnerem a na zajištění exportního financování.

Železniční sektor představuje pro české dodavatele reálný potenciál, a to při spolupráci v oblasti dodávek lokomotiv a vagónů, či subdodávek zařízení pro modernizaci kolejové techniky. Perspektivní oblastí jsou rovněž možnosti dodávek nových technologií, kde neexistují ruské analogy, například inteligentní systémy řízení, moderní telekomunikační, elektronická a zabezpečovací zařízení, systémy energetické efektivity a logistické systémy. Koncepční rozvoj ruské železnice počítá s obnovou železničního parku vagónů i trakcí, železniční logistiky a infrastruktury. Modernizace tratí bude probíhat v rámci celostátní sítě s prioritou úseku Sibíře a Dálného východu včetně výstavby rychlostních koridorů. Systém počítá s propojením železniční magistraly ve směru z Číny do Evropy. Realizace modernizačního programu skýtá možnosti pro uplatnění spolupráce se zahraničními subjekty.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 - Živý hovězí dobytek
	HS 0407 - Ptačí vejce, ve skořápce, čerstvá, konzervovaná nebo vařená
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2309 - Přípravky používané k výživě zvířat
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
Automobilový průmysl	HS 8407 - Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8707 - Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
	HS 8708 - Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705 pístové zážehové spalovací
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Energetický průmysl	HS 7311 - Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7321 - Kamna, sporáky, krby, vařiče, grily, aj., ze železa, oceli
	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 - Parní turbíny
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8503 – Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a induktry
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogala a ost. bezmotorové prostředky pro létání
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
Strojírenský průmysl	HS 8805 – Letecké katapulty ap. přístroje a zařízení
	HS 8407 – Vratné, rotační zážehové spalovací pístové motory s vnitřním spalováním
	HS 8415 – Stroje přístroje klimatizační
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8439 – Stroje pro výrobu buničiny, papíru, kartonu
	HS 8453 – Stroje pro přípravu, vyčiňování a zpracování kůží pro výrobu, opravy obuvi aj. výrobků
	HS 8457 – Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8458 – Soustruhy pro obrábění kovů
	HS 8459 – Obráběcí stroje pro vrtání, vyvrtávání, frézování ap., ne soustruhy
	HS 8462 – Tvářecí stroje na opracování kovů, buchary, lisy ap.
	HS 8463 – Stroje tvářecí jiné pro opracování kovů ap.
	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené	
HS 8447 – Stroje stavy pletací stroje na výrobu tylu ap.	
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8424 – Mechanické přístroje ke stříkání; hasicí přístroje; stříkací pistole ap. přístroje
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
Chemický průmysl	HS 3102 – Hnojiva minerální nebo chemická dusíkatá
	HS 8441 – Stroje pro zpracování buničiny papíru ap.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3006 - Farmaceutické zboží specifikované
	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9022 - Rentgenové přístroje aj. používající záření, pro lékařské, zubolékařské, zvěrolékařské účely aj.
	HS 9402 - Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek
	CPA 86 - Zdravotní péče

Exportní financování

EGAP v Rusku v minulých deseti letech pojistil 387 případů v hodnotě 117,4 miliardy korun. Největší zájem měli klienti pojišťovny o pojištění vývozního odběratelského úvěru. S podporou pojištění od EGAP firmy nejčastěji vyvážely strojní zařízení pro speciální odvětví průmyslu, dodávky do energetiky, metalurgie, dopravní prostředky, chemického průmyslu či léčiva a farmaceutické výrobky. Díky svým značným zkušenostem z předchozích let preferuje EGAP v Ruské federaci spolupráci s tamními nejvýznamnějšími bankami a také velkými podniky, které jsou schopny generovat příjmy v devizách. Nezbytné je sledovat a dodržovat aktuální sankční opatření.

Řecko

Od přechodu Řecka na Euro až do začátku finanční krize v roce 2008 se růst HDP pohyboval v průměru okolo 4 % ročně. Od roku 2008 začal jeho pokles a v letech 2009–15 ztratil HDP 25 % svého objemu. Od roku 2016 HDP opět roste a tento trend se očekává i do budoucna. Míra inflace se od roku 2013 pohybovala v záporných hodnotách. V roce 2017 se vrátila do kladných čísel a oscilovala okolo 1 %. V zemi žije 10,8 mil. obyvatel, přičemž HDP na hlavu se v roce 2017 přiblížilo 19 tis. USD. Dlouhodobým problémem je nejvyšší nezaměstnanost v Evropě, která od roku 2017 mírně klesá. Běžný účet je dlouhodobě deficitní.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	-0,2	1,4	2,1	2,4	2,2	1,6
HDP/obyv. (USD)	17 875	18 637	20 311	20 930	22 047	22 989
Míra inflace (%)	0,0	1,1	0,7	1,2	1,5	1,7
Nezaměstnanost (%)	23,6	21,5	19,9	18,1	16,3	15,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,1	-1,6	-1,7	-1	-0,8	-0,6
Populace (mil.)	10,8	10,8	10,7	10,7	10,7	10,6
Konkurenceschopnost	86/138	87/137	57/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Řecko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Řecko umístilo na 57. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Řecka 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 333 755	21,4	1 718 516	35,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 025 793	9,4	349 114	193,8
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	849 267	7,8	665 831	27,5
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	613 895	5,6	179 380	242,2
9504	Videoherní konzole a automaty, výrobky pro lunaparkové, stolní nebo sp	532 905	4,9	206 853	157,6
0302	Ryby čerstvé chlazené ne filé aj. rybí maso	418 528	3,8	364 300	14,9
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	291 096	2,7	364 300	-20,1
8418	Chladničky boxy mrazicí aj. čerpadla tepelná	181 296	1,7	184 914	-2,0
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	170 707	1,6	167 904	1,7
4011	Pneumatiky nové z pryže	158 445	1,5	164 676	-3,8
Celkem TOP 10		6 575 687	60,3	4 365 788	50,6
Celkem vývoz		10 903 359		8 770 480	24,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Řecka 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 211 848	23,4	1 147 996	5,6
7606	Desky plechy ap. hliníkové o síle nad 0,2 mm	617 447	11,9	612 347	0,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	316 330	6,1	303 922	4,1
7607	Fólie hliníkové o síle pod 0,2 mm	265 646	5,1	223 414	18,9
2208	Ethylalkohol nedenat pod 80 % destiláty likéry	220 080	4,2	213 130	3,3
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	201 947	3,9	141 768	42,4
7604	Tyče pruty profily hliníkové	159 257	3,1	102 986	54,6
0809	Meruňky třešně višně broskve švestky ap. čerst	129 492	2,5	98 541	31,4
7411	Trouby trubky měděné	127 642	2,5	161 314	-20,9
2008	Ovoce ořechy aj. části rostlin jinde neuv.	123 305	2,4	108 442	13,7
Celkem TOP 10		3 372 994	65,0	3 113 860	8,3
Celkem dovoz		5 187 106		6 005 714	-13,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Zhruba polovinu exportu do Řecka představují tradičně stroje a dopravní prostředky a vývoz má rostoucí tendenci. Vedou osobní automobily, které v roce 2018 posílily na 20 % vývozu. S ohledem na potřebu obnovit firemní i soukromý vozový park, který během krize zastaral, a vzhledem k rostoucím potřebám turistických půjčoven, existuje prostor pro další růst. Očekává se i obnova městských autobusů v Athénách a Soluni.

► Energetický průmysl

Plyn: Finišuje výstavba Trans Adriatic Pipeline (TAP), investory jsou společnosti švýcarská EGL (42,5 %), norská Statoil (42,5 %) a německá EON Ruhrgas (15 %). TAP bude přivádět ázerbájdžánský plyn přes severní Řecko do Albánie a jižní Itálie (celkem 800 km, z toho 560 km na území GR). Přepravní kapacita je projektována na 10 až 20 mld. m³ ročně v závislosti na možnostech ázerbájdžánského, event. dalších nalezišť. Uvedení do provozu se předpokládá v roce 2020. Na plynovod se napojí obousměrná větev do Bulharska (IGB) s potenciálem jejího prodloužení až do střední Evropy. Realizují se projekty rozšíření kapacit zásobníků LNG (navýšena byla kapacita terminálu Revythusu u Athén, začíná výstavba nového terminálu u Alexandroupolis).

Elektřina: Dominantním výrobcem zůstává veřejná akciová společnost Power Public Corporation S.A. (DEI) vlastněná z 51,12 % státem s instalovaným výkonem 12,7 GW, tj. zhruba 68 % kapacity Řecka. Řecko se zavázalo k omezení monopolu DEI prostřednictvím aukcí jejího výkonu ve prospěch soukromých distributorů a prodejem některých z lignitových elektráren soustředěných okolo nalezišť lignitu v severním Řecku a na Peloponésu. Na konci roku 2017 byly vybrány k privatizaci lignitové elektrárny Melitis I. (330 MW) + licence na výstavbu Melitis II. (450 MW) v severozápadním Řecku a Megaloupolis III. (255 MW) + IV. (256 MW) na Peloponésu probíhá veřejná soutěž s českou účastí. Výstavba nové elektrárny Ptolemaida V. byla zahájena v září roku 2015 a má být dokončena do konce roku 2019. Hlavním dodavatelem je japonské konsorcium Mitsubishi-HITACHI Power Systems Europe a řecká stavební firma TERNA A.S. Potenciál pro investice do výroby elektřiny jak z klasických, tak z obnovitelných zdrojů je značný, chybí ovšem prostředky a přitažlivý legislativní rámec.

Rozvodný systém zahrnuje vysokonapěťové rozvody o délce 12 tis. km, distribuční sítě středního a nízkého napětí o délce 230 tis. km a vysokonapěťovou distribuční síť o délce 950 km. Zvýšení kapacity rozvodné sítě je nezbytným předpokladem dalšího rozvoje řecké energetiky a širšího zapojení obnovitelných zdrojů. K nejvýznamnějším z plánovaných projektů patří vybudování 4. vysokonapěťové trasy (400 KV) Sever-Jih, napojení Peloponésu na vysokonapěťovou síť 400 KV (doposud jen 150 KV), podmořské propojení Rio Antirio a Patras-Acheloos a napojení Kréty a dalších ostrovů na vnitrozemní distribuční síť. Projekty budou spolufinancovány z evropských fondů a z půjčky EIB.

Dlouhodobě roste export elektrických obvodů, generátorů, akumulátorů, obvodů, spínačů, rozvaděčů apod. Plánované projekty vytvářejí prostor pro další nárůst vývozu energetického průmyslu.

► Chemický průmysl

Chemický průmysl tvoří 11 % vývozu. Ukazatele i informace od zástupců českých chemiček potvrzují další potenciál, konkrétní komodity se mění ad hoc.

► ICT

Významné postavení v českém exportu má vybavení pro telekomunikace a informatiku. Vývoz strojů pro automatické zpracování dat, monitorů, paměťových zařízení, optických vláken apod. roste. Rostoucí význam informačních technologií a telekomunikací vytváří prostor pro další nárůst vývozu těchto komodit.

► Sklářský a keramický průmysl

Sklo, skleněné výrobky a porcelán si tradičně udržují na řeckém trhu dobré jméno. Při vhodné cenové politice a moderní designové nabídce může posilovat export zejména do oblasti skla a porcelánu pro resort HO.RE.CA.

► Služby

Rozvoj cestovního ruchu skrývá potenciál pro všechny komodity sektoru HO.RE.CA. V oblasti lázeňské turistiky trvá záměr vlády privatizovat některé lázeňské lokality, o oživení a investice projevují zájem i další lázeňská místa v Řecku. Inspirací je i český model využití léčebných pramenů a technologií. Překážkou zůstává nedostatečná legislativa, minulostní zátěže či nedořešené vlastnické vztahy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nutnost po úsporných letech finanční krize obnovit vybavení státních i soukromých zdravotnických zařízení vytváří příležitosti pro rozšíření vývozu české zdravotnické techniky, vybavení, materiálu a rehabilitačních pomůcek.

► Železniční a kolejová doprava

Proběhla privatizace státního provozovatele železničních služeb a po jejich liberalizaci vstupují na trh nové firmy. Nákladní přeprava z přístavů Pireus (majorita v rukou čínské COSCO) a Soluň (majoritu má po privatizaci mezinárodní konsorcium SEGT) má značný potenciál. Rozsáhlý program modernizace železnic se orientuje na tři hlavní tahy: Pireus–Athény–Soluň–Promachonas (cílem je plná elektrifikace), Soluň–Alexandropolis–Ormenio s napojením na Bulharsko a Turecko a dále Athény–Rio–Patra s napojením na lodní dopravu do Itálie. Předpokládá se rozvoj athénské příměstské železnice ve směru do přístavu Lavrio. Průběžně se objevují signály, že dráhy hodlají pokročit s rozvojem hlavních koridorů. Jako první by měla začít elektrifikace kratšího úseku Alexandropolis–Ormenio–Burgas. Rozšiřují se skladové kapacity a logistická centra.

Finanční krize nezastavila rozšiřování a modernizaci Athénské metra. Pokračují práce na jeho prodloužení, dlouhodobým záměrem je vybudování trasy 4 přes nejhustěji obydlené městské části spojující všechny stávající trasy (celkem 33 km, 30 stanic). Celkové náklady se odhadují na 3,3 mld. eur. V roce 2017 byla vyhlášena veřejná soutěž na zadání prvního úseku A (Alsos Veikou–Goudi, 13 km, 14 stanic) o celkovém rozpočtu 1,45 mld. eur, z nichž 440 mil. bude pocházet z evropských fondů a zbytek bude pokryt půjčkou EIB. V rozpočtu jsou zahrnuty rovněž náklady na nákup 18 nových plně automatických souprav bez řidiče. Projekt zatím nebyl zadán. Severořecká metropole Soluň/Thessaloniki chystá metro už od roku 2003. Smlouva s konsorciem Aegek Impregilo–Ansaldo–Seli–Ansaldobreda, byla podepsána v roce 2006. Výstavbu opakovaně přerušily technické problémy, archeologické nálezy a nedostatek financí. Aktuálním termínem dokončení je listopad 2020. Součástí projektu je dodávka 24 vlakových souprav. Plánuje se prodloužení metra a výstavba příměstské železnice.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 - Osobní vozidla a jiná motorová vozidla
	HS 8708 - Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Chemický průmysl	HS 2904 - Sulfo-, nitro- nebo nitrosoderiváty uhlovodíků, též halogenované
	HS 2906 - Cyklické alkoholy a jejich halogen-, sulfo-, nitro-
	HS 2922 - Aminosloučeniny s kyslíkatou funkcí
	HS 3206 - Ostatní barviva, anorganické výrobky používané jako luminofory
Energetický průmysl	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 - Části motorů, elektr. generátorů, soustrojí apod.
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8514 - Elektrické průmyslové nebo laboratorní pece
	HS 8542 - Elektronické integrované obvody
	HS 8543 - Elektrické stroje a přístroje s vlastní individuální funkcí
Strojírenský průmysl	HS 8210 - Ručně poháněná mechanická zařízení, o hmotnosti 10 kg nebo nižší
	HS 8406 - Turbiny na páru vodní nebo jinou
	HS 8422 - Myčky stroje k čištění plnění apod. lahví aj.
	HS 8423 - Přístroje zařízení k vážení závaží pro váhy
	HS 8424 - Přístroje mech k stříkání apod. přístroje hasicí
	HS 8425 - Kladkostroje, zařízení zdvihací, výtahy, rumpály apod.
	HS 8432 - Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 - Stroje zařízení žací, mláticí, sekačky trávy apod.
	HS 9005 - Binokulární dalekohledy
	HS 9013 - Zařízení s kapalnými krystaly; lasery, ne laserové diody; ostatní optické přístroje
	HS 9033 - Části, součásti a příslušenství strojů optických, měřicích, lékař. ap.
Železniční a kolejová doprava	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy

Severní Makedonie

Video: O exportních příležitostech v Makedonii hovoří Miroslav TOMAN, velvyslanec ČR ve Skopji

V posledních letech země vykazuje stabilní ekonomický růst, který se v posledním období pohyboval okolo hodnoty 2,0 %. V posledních letech se země potýkala s deflačními tlaky, ale dle predikce MMF by se měla v následujících letech míra inflace pohybovat okolo 1,5 až 2 %. Zajímavý je i vývoj v rámci platební bilance země, kdy se nedaří zvýšit export tak, aby pokryl potřeby dovozu, a tak stále existuje poměrně velký převis dovozů nad vývozem, což způsobuje napětí v platební bilanci země. Severní Makedonii se podařilo snížit nezaměstnanost na zhruba 21 % v roce 2018. V zemi žije oficiálně přes 2,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele činí přibližně 5 950 USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,9	0,0	1,6	2,6	2,8	3,0
HDP/obyv. (USD)	5 188	5 474	5 953	6 142	6 535	6 917
Míra inflace (%)	-0,2	1,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	23,8	22,4	21	20,5	19,8	19,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Konkurenceschopnost	55/138	54/137	84/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela se zemí dohodu o zóně volné ho obchodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Severní Makedonie umístila na 84. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Severní Makedonie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	631 917	20,5	841 572	-24,9
2716	Energie elektrická	446 512	14,5	400 462	11,5
5903	Textilie impregnované povrstvené ap. plasty	318 757	10,3	295 357	7,9
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	271 930	8,8	232 793	16,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	170 736	5,5	46 200	269,6
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	95 239	3,1	3,0	3 174 533,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	67 851	2,2	65 345	3,8
6006	Ostatní pletené nebo háčkové textilie	64 403	2,1	52 399	22,9
5603	Textilie netkané i impregnované laminované aj.	49 273	1,6	31 332	57,3
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	47 650	1,5	11 990	297,4
Celkem TOP 10		2 164 268	70,1	1 977 453	9,4
Celkem vývoz		3 087 518		2 969 519	4,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Severní Makedonie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 737 929	57,3	3 271 490	14,3
7306	Trouby profily ap. duté jiné z železa oceli	577 811	8,9	374 511	54,3
2716	Energie elektrická	397 802	6,1	218 249	82,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	341 306	5,2	359 786	-5,1
8532	Elektrické kondenzátory, pevné, otočné nebo doladovací (přednastavené)	279 840	4,3	313 609	-10,8
8302	Úchytky, kování ap. výrobky z obecných kovů k nábytku, dveřím, schodištím apod.	130 204	2,0	65 082	100,1
2401	Tabák nezpracovaný, odpad tabákový	68 809	1,1	14 954	360,1
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	63 296	1,0	86	73 500,0
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	61 590	0,9	57 596	6,9
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	59 260	0,9	55 011	7,7
Celkem TOP 10		5 717 847	87,6	4 730 374	20,9
Celkem dovoz		6 524 271		7 823 879	-16,6

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Příležitost pro český export v tomto oboru představuje především z velké části zastaralý vozový park pro veřejnou hromadnou dopravu (včetně městské, s výjimkou relativně moderních dvoupatrových autobusů ve Skopje, ovšem čínské výroby). Zastaralé služby veřejné dopravy, chybějící komunikační systémy i signalizační a bezpečnostní zabezpečení hlavně ve vlakové dopravě otvírá velké příležitosti pro české firmy v této oblasti. Nedostatek kvalitních traktorů a malotraktorů v soukromém sektoru nabízí zajímavé příležitosti. Limitujícím faktorem je nedostatek veřejných finančních zdrojů, slabost zemědělských malovýrobců a omezená vládní podpora zaměřená na malé zemědělce. České firmy se mnohdy pokoušejí najít cestu, jak získat dodavatelský úvěr, ale vše naráží na nízký pojistný rating a neschopnost makedonských partnerů poskytnout vhodné záruky.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Vláda by chtěla v následujících letech výrazně zvýšit využití nerostných zdrojů revitalizací stávajících i otevřením nových dolů a závodů na zušlechťování rudy (v Severní Makedonii se zušlechťují rudy vytěžené nejen v zemi, ale i v Kosovu). Žádané jsou projektové studie, dodávky důlních strojů a vybavení, zabezpečovací systémy.

► Energetický průmysl

Severní Makedonie má trvale velký problém s výrobou elektrické energie. Dosavadní tradiční zdroje nestačí a téměř 45 % elektrické energie musí Severní Makedonie dovážet ze zahraničí. Velkým partnerem byla Ukrajina, která ovšem nyní není schopna dodržet nasmlouvané objemy elektrické energie. Země tedy uvažuje o nových energetických zdrojích s cílem zajistit energetickou soběstačnost. Všechny tři makedonské energetické firmy plánovaly v roce 2017 zahájení masivní výstavby a rekonstrukce stávajících zařízení. Vzhledem k politickým událostem roku 2017 došlo k podstatnému zpoždění, veškeré projekty byly současnou novou vládou zrušeny a připravují se nová výběrová řízení. Makedonská společnost, která má na starosti přenosovou soustavu země (MEPSO), plánuje rekonstrukci přenosové soustavy, a to pro vysokonapěťové vedení z hlavní tepelné elektrárny země v Bitole k albánským hranicím. Celková délka vedení je 400 kilometrů a investice je naplánována v objemu 16–20 mil. eur. Investice kolem 32 mil. eur plánuje i druhý největší makedonský výrobce v oblasti energetiky firma EVN, hlavně v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Stranou není ani hlavní hráč v makedonské energetice – firma ELEM, která plánuje investovat 50 mil. eur do přípravy výstavby nových tepelných elektráren v Bitole, Novaci, Mogile a Logovardi.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Odpadové hospodářství a ochrana vodních zdrojů, začíná být, s plánovaným vstupem Severní Makedonie do EU, vážným tématem. Severní Makedonie se připravuje na realizaci, s využitím financování z EU, projektů na výstavbu čističek prakticky ve všech regionech. Tuto aktivitu mají v gesci převážně místní zastupitelstva. Nejen projektování a výstavba čističek, ale rovněž rekonstrukce, projektování a výstavba kanalizací, ekologických skládek a podniků na zpracování odpadů, jsou v Severní Makedonii diskutovaným

tématem, neboť v zemi v podstatě tato zařízení neexistují. Předpokladem pro případný úspěch českých firem v této oblasti je (stejně jako i v dalších odvětvích) mj. schopnost napomoci při využití EU/IPA II fondů.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Prioritou makedonské vlády je i rozvoj zemědělství, a to ve všech formách především z důvodu vysokého počtu práceschopného obyvatelstva působícího v tomto oboru (kolem 22 % ekonomicky aktivního obyvatelstva země). V Severní Makedonii najdeme převážně malé rodinné farmy, kterých je na 190 tisíc. Existují však i velká zemědělská družstva, která disponují velkými skleníky, zpracovatelskými linkami pro svoji produkci. Celkový objem zemědělské půdy činí více jak 335 tis. hektarů. Země produkuje biopotraviny, pře vážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. Je málo známý fakt, že v Severní Makedonii se pěstuje ve velkém mimořádně kvalitní rýže, kterou úspěšně země vyváží svým nejbližším sousedům. Severní Makedonie je známá též svým kvalitním tabákem, který plně dokáže nahradit kvalitní americký tabák. V hornatých oblastech Severní Makedonie je významná živočišná výroba (365 tis. kusů skotu produkuje maso a masné výrobky a hlavně sýry). Charakter zemědělské výroby v Severní Makedonii indikuje spíše malou zemědělskou techniku – celkem je v zemi v provozu 92 tis. malých traktorů, ovšem velmi zastaralých. Z toho se dá odvodit, že země potřebuje především traktory menší výkonové řady a též malé zemědělské stroje. Další plánovaný rozvoj zemědělství dává opětovnou šanci dodávkám české zemědělské techniky.

► **Železniční a kolejová doprava**

Budování a rekonstrukce dopravní infrastruktury s důrazem na koridory X a VIII, rozvoj dálniční, silniční a železniční sítě (vláda preferuje formu koncesí) představuje vývozní potenciál pro české firmy. Všechna makedonská města jsou do značné míry závislá na automobilové dopravě. (zejména na málo rozvinuté a ekologicky problematické dopravě autobusové). Nyní se hovoří o připravované výstavbě železničního koridoru, který by měl propojit východ a západ země (jde prakticky o propojení dvou přístavů – bulharského Burgasu s albánským Durrešem). Mělo by jít o plně elektrifikovanou trať, což je na místní poměry zcela unikátní. Odhadované náklady výstavby jsou kolem 150 mil. eur. Bohužel Severní Makedonie sama nemá na tento projekt dostatek peněz finančních prostředků. Od Evropské banky pro obnovu a rozvoj má slíbenou jen asi polovinu této částky a momentálně se tak hledá vhodný investor, který by doplnil sumu na požadovanou úroveň.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 7311 – Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8503 – Části a součásti motorů, generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukctory
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Automobilový průmysl	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
	HS 8704 – Motorová vozidla pro přepravu nákladu
	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8707 – Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8484 – Těsnění ap. výrobky kovové i plastové; soubory, sestavy, mechanické ucpávky
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Služby	CPA 71 – Architektonické a inženýrské služby; technické zkoušky a analýzy

Slovensko

V posledních 10 letech dosahuje průměrný roční reálný růst HDP Slovenska 2,4 %. V roce 2017 dosáhl reálný růst HDP 3,4 % a meziročně se mírně zvýšil a prognóza MMF na rok 2019 činí 4,1 %. Slovenskou ekonomiku táhnou především investice a spotřeba domácností, kterou pozitivně ovlivňuje růst počtu pracujících a mezd.

Po třech letech mírné deflace (2014–2016) opět roste inflace. Průměrná míra inflace za rok 2018 dosáhla podle odhadů MMF 2,4 %. Rostou především ceny bydlení, nájmu, potravin a energií. Prognóza inflace na rok 2019 činí 2,1 % a na rok 2020 je odhad 2 %. Průměrná míra nezaměstnanosti v posledních letech postupně klesá. Slovensko nyní zažívá období rekordně nízké nezaměstnanosti, vysoké zaměstnanosti a zvýšený příliv zahraničních pracovníků. Do budoucna se očekává další postupný pokles míry nezaměstnanosti. Bilance běžného účtu platební bilance v roce 2017 byla deficitní ve výši 2 % HDP a meziročně se deficit zvýšil.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,3	3,4	3,9	4,1	3,8	3,7
HDP/obyv. (USD)	16 550	17 655	19 642	20 598	22 046	23 414
Míra inflace (%)	-0,5	1,3	2,6	2,2	2,0	2,0
Míra nezaměstnanosti (%)	9,7	8,0	7,5	6,9	6,5	6,2
Bilance běžného účtu (% HDP)	-1,3	-2	-1,9	-1	-0,5	-0,2
Populace (mil.)	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,5
Konkurenceschopnost	65/138	39/135	41/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, WEF, OECD, Statistický úřad SR

- V žebříčku globální konkurenceschopnosti (The Global Competitiveness Report), který každoročně sestavuje World Economic Forum (WEF), obsadila v roce 2018 Slovenská republika 41. místo ze 140 zemí a meziročně si pohoršila o dvě příčky. Podle OECD není Slovenská republika exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR na Slovensko 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	32 314 973	10,4	31 776 217	1,7
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	17 159 104	5,5	16 983 404	1,0
2716	Energie elektrická	14 792 202	4,8	12 384 473	19,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	10 082 099	3,2	9 484 786	6,3
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	7 011 652	2,3	6 473 688	8,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	6 566 506	2,1	6 756 414	-2,8
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	5 744 473	1,9	5 563 023	3,3
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	3 950 046	1,3	4 098 333	-3,6
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	3 864 252	1,2	3 928 623	-1,6
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísl	3 633 641	1,2	1 740 225	108,8
Celkem TOP 10		105 118 948	33,9	99 189 186	6,0
Celkem vývoz		310 367 394		303 057 201	2,4

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Slovenska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2710	Oleje minerální a z ner živičných ne surové	18 786 008	9,9	17 153 470	9,5
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	16 433 713	8,7	16 501 603	-0,4
2716	Energie elektrická	7 324 342	3,9	4 504 614	62,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	6 798 476	3,6	6 555 856	3,7
7210	Výr z železa oceli nad 600 mm plátované pokov	5 844 264	3,1	5 421 662	7,8
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	5 227 534	2,8	4 346 945	20,3
8408	Motory pístové vznětové s vnitřním spalováním	5 145 575	2,7	7 860 013	-34,5
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 582 091	2,4	4 287 304	6,9
7208	Výr z železa oceli nad 600 mm válc. za tepla	3 405 125	1,8	3 272 998	4,0
7209	Výr z železa oceli nad 600 mm válc. za studena	3 133 893	1,7	2 843 253	10,2
Celkem TOP 10		76 681 021	40,5	72 747 718	5,4
Celkem dovoz		189 251 716		174 049 457	8,7

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je hnací silou slovenské ekonomiky. Vytváří 13 % HDP, 35 % exportu a 44 % průmyslové výroby. Tvoří jej čtyři automobilky (Volkswagen, Kia, PSA Peugeot, Jaguar Land Rover) a zhruba 330 dodavatelů. Automobilový průmysl zaměstnává 130 tis. lidí, přičemž samotné čtyři automobilky téměř 24 tis. lidí. Spekuluje se o příchodu páté automobilky, a to do Košic. Mohl by to být čínský výrobce elektromobilů Zhi-Dou. V roce 2018 bylo vyrobeno rekordní množství aut, téměř 1,1 mil. vozidel. Slovensko je už několik let největším světovým výrobcem automobilů na tisíc obyvatel (198 vozidel v roce 2018).

Klíčovým slovem v automobilovém průmyslu v roce 2019 je změna. Na elektromobilitu naběhnou všechny čtyři automobilky. Do roku 2025 má na Slovensku každoročně přibývat 15 tisíc elektromobilů a následně do roku 2030 až 30 tisíc elektromobilů.

Exportní příležitosti existují pro dodavatele autodílů a příslušenství jak pro klasická auta se spalovacími motory, tak potenciálně pro elektromobily. V oblasti elektromobility nabízí výrazný exportní potenciál energeticky úsporné a zároveň rychlé nabíjecí systémy. Další příležitosti nabízí tzv. oběhová ekonomika. Jedná se o lepší management recyklace odpadů z výroby aut, větší využívání použitých materiálů, recyklaci složitých kompozitních materiálů a lithium-iontových autobaterií, zvýšení kapacity autobaterií.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Zastaralý vozový park veřejné hromadné dopravy ve spojení s důrazem na ochranu životního prostředí poskytuje prostor pro elektrické autobusy a trolejbusy. Budování tzv. smart cities nabízí příležitosti pro inteligentní dopravní systémy ve veřejné hromadné dopravě. Projekt osobní vodní dopravy po Dunaji mezi Bratislavou až Komárnem představuje potenciál pro dodávky osobních lodí a výstavbu přístavišť.

Výstavba dálniční a silniční infrastruktury na Slovensku je zajišťována z velké části z eurofondů. Ministerstvo dopravy SR plánuje do roku 2020 začít s výstavbou 90 km dálnic a rychlostních silnic. V roce 2019 se jedná o dva úseky rychlostní silnice R2 mezi Zvolenem a Lučencem, úsek rychlostní silnice R3 na Oravě, severní obchvat Prešova na rychlostní silnici R4 a jižní obchvat Košic a tunel Soroška na rychlostní silnici R2. Dlouhodobou vládní prioritou je dokončení zbývajících úseků dálnice D1 z Bratislavy do Košic v délce 64 km a dokončení dálnice D3 ze Žiliny na státní hranici s Polskem.

V havarijním stavu jsou na Slovensku desítky mostů a stovky kilometrů silnic. Vláda vyčlenila na opravy a údržbu silnic 1. třídy v roce 2019 cca 90 mil. eur, což je meziroční nárůst o téměř 40 mil. eur. Hlavními prioritami v roce 2019 jsou obchvaty v Brezně a Šale, dokončení rekonstrukce silnice mezi Turčianskými Teplicemi a Pribovcami a výstavba záchytných parkovišť v blízkosti Bratislavy.

Vláda se zaměřuje na podporu letišť v Piešťanech, Žilině, Popradu a Sliači. Chce je vybavit modernějšími detektory kovů, výbušnin a rentgenovými zařízeními dle požadavků EU.

ČR a SR považují za prioritu v budování dopravní infrastruktury propojení české dálnice D1 a slovenské dálnice D1 mezi Zlínským a Trenčínským krajem a rovněž mezi Moravskoslezským a Žilinským krajem. Možnosti českého exportu jsou v přípravné fázi, projekčních činnostech i realizačních pracích.

► **Železniční a kolejová doprava**

Celková délka železniční tratí na Slovensku činí 3 623 km. Železniční infrastrukturu je nutné dále modernizovat. Od roku 1988 se na Slovensku nepostavil ani kilometr nové železniční tratě. Základní trať z Bratislavy do Žiliny a Košic se rekonstruuje přibližně 20 let a na 160 kilometrovou rychlost je modernizovaná pouze v délce 130 kilometrů. Modernizace tratě ze Žiliny do Košic je teprve v projektové fázi. Jižní železniční koridor z Bratislavy do Košic je z velké části neelektrifikovaný. Tratě na středním Slovensku jsou zastaralé a neelektrifikované. Správce železniční infrastruktury, státní podnik Železnice Slovenské republiky (ŽSR), chce rychleji modernizovat infrastrukturu. Brání tomu však nedostatek financí.

Železničním megaprojektem je plánovaná výstavba 375 km širokorozchodné tratě (rusko-ukrajinský rozchod) z Košic přes jižní Slovensko na hranici s Rakouskem v hodnotě 6 mld. eur. Cílem projektu je ukončit překládku zboží na východním Slovensku. Vlaky by na nové trati měly jezdit maximální rychlostí 140 km za hodinu.

Národní dopravce Železniční společnost Slovensko (ŽSSK) investuje do modernizace vozového parku (lokomotivy, elektrické jednotky, diesellové motorové jednotky, osobní vozy). ŽSSK připravuje realizaci středisek technicko-hygienické údržby v Nových Zámčích, Zvolenu a Humenném v celkovém objemu 100 mil. eur.

Obnova tramvají proběhla v minulých letech v Bratislavě a existuje možnost její obnovy i v Košicích. O výstavbě tramvajové tratě se uvažuje v Žilině.

► **Energetický průmysl**

Spotřeba elektřiny na Slovensku v posledních letech stoupá. V roce 2017 dosáhla nového historického maxima 31,06 TWh. Téměř 10 % spotřeby je kryto dovozem elektřiny. Podle prognóz ministerstva hospodářství spotřeba elektřiny dále poroste. Na Slovensku roste i výroba elektřiny. Její další růst bude záviset na budování nových zdrojů. Rozhodující bude dokončení dvou rozestavěných bloků v Jaderné elektrárně Mochovce. Odhadem by to mělo být v roce 2019 (3. blok) a 2020 (4. blok). Aktuální příležitosti v jaderné energetice představují vývoj nové technologie v oblasti štěpení, zvýšení bezpečnosti a výkonnosti jaderných elektráren, využití a manipulace s použitými materiály z odstavených jaderných bloků v Jaslovských Bohunicích.

Obnovitelné zdroje energie (OZE) se podílely v roce 2017 na výrobě elektřiny 25,4 %. Dominantní postavení měla vodní energie, následují biomasa, bioplyn a fotovoltaika. K prioritám energetické politiky SR patří větší využívání OZE při výrobě elektřiny, a to zejména z vodní energie, biomasy, sluneční a geotermální energie. Aktuální příležitostí pro české firmy je generální oprava všech 8 turbín ve vodní elektrárně Gabčíkovo o celkovém výkonu 720 MW.

V elektroenergetice se připravují projekty zvýšení přeshraničních přenosových kapacit. S výjimkou Rakouska je slovenská přenosová soustava propojená se všemi sousedními zeměmi. Nejvíce zatěžovaný je slovensko-maďarský přenosový profil, a to částečně exportem elektřiny ze Slovenska, tranzitem z třetích zemí a tzv. kruhovými toky. Slovenská elektrizační přenosová soustava (SEPS), a.s. plánuje několik projektů přeshraničního propojení (např. Rimavská Sobota – Sajóivánka 400 kV, Velké Kapušany – Kisvárd 400 kV). U vnitrostátních projektů přenosové infrastruktury se jedná například o vedení 2 × 400 kV (Gabčíkovo – Velký Ďur), stavbu soustavy transformátorů 400/110 kV v Bystričanech či zvyšování spolehlivosti transformátorů 400/110 kV. Ty mají postupně nahradit transformátory 220/110 kV. S definitivním ukončením provozu 220 kV přenosové soustavy se počítá do roku 2025.

Příležitosti nabízí také vytváření sítí pro nabíjení elektromobilů, skladování elektřiny, budování inteligentních sítí a instalace inteligentních měřících systémů pro optimalizaci spotřeby energií. Transformace hornonitranského regionu po skončení těžby uhlí nabízí příležitosti v projektech spojených s využitím geotermální energie.

Příležitosti pro české firmy nabízí projekty energetických úspor veřejných i soukromých budov (zateplení, výměna kotlů, vzduchotechniky a osvětlení), výroba a distribuce tepla a chladu, výroba stlačeného vzduchu, obnova veřejného osvětlení.

V plynárenství realizuje společnost Eustream, a.s. studii proveditelnosti pro plynovod Eastring, který propojí Slovensko s Maďarskem, Rumunskem a Bulharskem. Obousměrný plynovod získal status tzv. projektu společného zájmu a je významně financován Evropskou unií. Další příležitosti v plynárenství nabízí modernizace distribuční sítě státní společnosti SPP – distribuce. Projekt zahrnuje výměnu a obnovu starých kovových plynovodů a pozemní infrastruktury.

► Obranný průmysl

Novodobá užší spolupráce mezi ČR a SR v obranném průmyslu začala v roce 2015 otevřením společného podniku CZ-Slovensko v Novákách, který vyrábí díly pro zásobníky a další komponenty pro ruční palné zbraně. Spolupráce probíhá také při výrobě, opravách a servisu nákladních vozů a výrobě munice. V roce 2018 začala spolupráce v leteckém výcviku vojenského i civilního personálu v Košicích. Obě země mají zájem na užší spolupráci svých armád a sjednocení výzbroje pro zvýšení vzájemné součinnosti a bojových schopností. Premiéři ČR a SR se v roce 2018 vyslovili pro spolupráci při zbrojních tendrech a vzájemný nákup vojenské techniky, která se v obou zemích vyrábí.

Ministerstvo obrany SR podle Bílé knihy z roku 2016 postupně modernizuje armádu. Současný stav charakterizuje zastaralost výzbroje, techniky, materiálu i komunikačních a informačních systémů. Většina hlavních druhů výzbroje a techniky je za hranicí životnosti. Slovenská armáda plní standardy NATO na necelou polovinu a v případě komunikačních a informačních systémů je dokonce na čtvrtinové úrovni, což je důsledkem dlouhodobého podfinancování sektoru obrany.

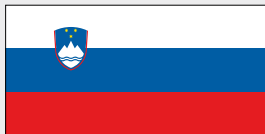
Ministerstvo obrany SR představilo v roce 2017 dlouhodobý plán rozvoje obrany s výhledem do roku 2030. Jeho součástí je rozpis jednotlivých modernizačních projektů v celkové hodnotě 6,8 mld. eur. Schválené výdaje na obranu v roce 2019 dosáhnou 1,73 % HDP. Slovensko se tak přiblíží svému závazku v rámci NATO zvýšit výdaje na obranu na 2 % HDP do roku 2024. V nejbližším období existují pro české firmy příležitosti při modernizaci samohybných houfnic Zuzana 2, dodávce víceúčelových obrněných vozidel typu 4 × 4 a radarů 3D.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Obnova technického vybavení slovenských nemocnic má být v roce 2019 ještě intenzivnější než loni. Ministerstvo zdravotnictví SR utratí za nákupy medicínského vybavení a rekonstrukci nemocnic cca 100 mil. eur. Jedná se o historicky nejvyšší sumu. Pro státní nemocnice se bude nakupovat především nová zobrazovací technika (např. magnetické rezonance, rentgeny, endoskopy), nemocniční lůžka, infuzní technika.

Slovenská vláda chce postavit novou univerzitní nemocnici v Bratislavě a Martině a provést komplexní rekonstrukci fakultní nemocnice v Banské Bystrici. Výstavba nemocnice v Martině bude stát téměř 200 mil. eur a rekonstrukce nemocnice v Banské Bystrici 105 mil. eur.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8507 – Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 7213 – Tyče a pruty, válcované za tepla, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7214 – Ostatní tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli, po kování, válcování, tažení nebo protlačování za tepla
	HS 7215 – Ostatní tyče a pruty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7216 – Úhelníky, tvarovky a profily ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7217 – Dráty ze železa nebo nelegované oceli
	HS 8530 – El. přístroje signální, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8702 – Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
	HS 8901 – Lodě pro osobní dopravu, turistické lodě
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 – Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a zařízení signální, bezpečnostní
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění
	HS 8410 – Vodní turbíny
	HS 8415 – Klimatizační zařízení
	HS 8481 – Kohouty, ventily a podobná zařízení pro potrubí, kotle, nádrže, vany včetně redukčních ventilů
	HS 8504 – Elektrické transformátory, statické měniče a indukty
Obranný průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje (radary)
	HS 8710 – Bojová obrněná vozidla, motorová
	HS 9301 – Vojenské zbraně jiné než revolvery a pistole
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3003 – Léky
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9022 – Rentgenové přístroje pro lékařské, chirurgické účely
	HS 9402 – Lékařský, chirurgický, zubolékařský nebo zvěrolékařský nábytek

Slovensko

Od nového tisíciletí do roku 2008 vykazovala slovenská ekonomika stabilní ekonomický růst v rozmezí 3–7 %. V roce 2009 zasáhla hospodářství světová finanční krize, která se projevila v propadu HDP Slovenska meziročně o 7,8 %. V současné době se HDP pohybuje na hranici růstu okolo 4–5 %. V zemi žije přibližně 2,1 mil. obyvatel a HDP na obyvatele mírně přesahuje 23 tis. USD. Nezaměstnanost se mírně snižuje a aktuálně je na úrovni 5,8 %. Běžný účet platební bilance země se nachází dlouhodobě v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,1	4,9	4,4	3,7	3,4	2,6
HDP/obyv. (USD)	19 547	20 815	22 154	23 511	24 936	30 714
Míra inflace (%)	-0,1	1,4	1,8	2,1	2,3	2,0
Nezaměstnanost (%)	8,0	6,6	5,5	4,9	4,4	5,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	2,2	3,0	3,1	3,1	3,4	2,7
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Konkurenceschopnost	56/138	48/137	35/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF, BSI, SURS, UMAR

- ▶ Slovensko je so u částí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Slovensko umístilo na 35. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Slovinska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 181 331	20,0	3 922 231	6,6
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 303 784	6,3	1 387 460	-6,0
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	886 323	4,2	391 299	126,5
4407	Dřevo rozřezané, štípané, loupané, i hoblov. apod., > 6 mm	623 950	3,0	441 346	41,4
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	449 271	2,2	496 307	-9,5
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	391 387	1,9	223 659	75,0
2402	Doutníky doutničky cigarety z tabáku náhražek	362 103	1,7	277 027	30,7
7204	Odpad šrot železný ocelový odpad přetavený	331 977	1,6	287 020	15,7
8414	Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory ap.	326 170	1,6	307 642	6,0
2933	Sloučeniny heterocyk s heteroatomem dusíku ap.	314 631	1,5	133 484	135,7
Celkem TOP 10		9 170 927	44,0	7 867 475	16,6
Celkem vývoz		20 857 609		19 212 374	8,6

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Slovinska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	2 235 533	13,2	2 121 925	5,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 000 975	5,9	1 120 629	-10,7
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísl	876 643	5,2	869 149	0,9
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	687 644	4,1	614 506	11,9
7606	Desky plechy ap. hliníkové o síle nad 0,2mm	669 789	4,0	511 550	30,9
7604	Tyče pruty profily hliníkové	590 738	3,5	467 794	26,3
8516	Elektrické průtokové nebo zásobníkové ohřivače vody a ponorné ohřivače	516 476	3,1	498 980	3,5
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	480 810	2,8	316 769	51,8
3305	Přípravky na vlasy	271 986	1,6	282 713	-3,8
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	260 347	1,5	224 297	16,1
Celkem TOP 10		7 590 941	44,9	7 028 312	8,0
Celkem dovoz		16 891 186		15 199 163	11,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Slovinsko se nachází ve fázi modernizace automobilové dopravy, což se projevuje zvýšenou poptávkou po vyprošťovacích automobilech, jeřábových automobilech, požárních automobilech, nákladních automobilech s míchačkou na beton, zametacích automobilech, kropicích automobilech aj. Opomenout nelze ani modernizaci hromadné městské dopravy s důrazem na vozidla s nízkými emisemi a menším dopadem na životní prostředí (autobusy na metan či s hybridními motory, menší elektrická vozidla apod.). Poptávku po ekologičtějších dopravních prostředcích lze zaznamenat také u různých subjektů státní a veřejné správy, které v důsledku pozitivního hospodářského cyklu uvolňují více finančních prostředků na obměnu vozového parku (osobní, nákladní, kombinovaná vozidla, speciální účelová vozidla apod.).

V návaznosti na realizaci vývojových strategií (Strategie rozvoje do roku 2030, Strategie chytré specializace) roste poptávka také v oblasti elektromobility (budování nabíjecích stanic pro elektromobily, výroba elektromotorů, výroba výkonnějších baterií a systémů pro skladování energie, systémy autonomního řízení).

► Energetický průmysl

Na podzim 2018 byla zahájena výstavba Hydroelektrárny Mokrice, poslední z hydroelektráren na dolním toku Sávy, která je příležitostí nejen pro stavební společnosti, ale také pro nejrůznější subdodavatele zařízení a vybavení hydroelektráren. Celková hodnota projektu je odhadována na 150 mil. eur, přičemž přibližně polovina bude použita na energetickou část, zbytek na infrastrukturní část. Hlavní stavební práce budou zahájeny v průběhu roku 2019, ukončení projektu se předpokládá v roce 2022.

Mezi priority do budoucna spadá také budování inteligentních sítí a energeticky účinných řešení. Státní společnost ELES, d.o.o., systémový operátor slovinské elektroenergetické přenosové soustavy, plánuje řadu aktivit, týkajících se modernizace a rozšiřování distribuční sítě za účelem zajišťování spolehlivého a bezpečného fungování přenosové soustavy. Z fondů EU jsou spolufinancovány např. slovinsko-chorvatský projekt SINCRO.GRID, jehož cílem je budování inteligentních sítí, nebo výstavba dvousystémového dálkového vedení Cirkovce – Pince v délce 80,5 km a trafostanice Cirkovce, což umožní vůbec první propojení s přenosovou soustavou Maďarska.

V přípravné fázi je také projekt výstavby druhého bloku Jaderné elektrárny Krško (tzv. JEK 2). V rámci Energetického konceptu Slovinska existují dva scénáře využití primárních zdrojů energie do roku 2050, které omezují využití fosilních paliv, přičemž pouze jeden předpokládá využití jaderné energie. Vzhledem k faktu, že je jaderná energie vnímána jako nízkoemisní zdroj energie, je scénář s využitím obnovitelných zdrojů energie (44 %) a jaderné energie (36 %) reálný.

► ICT

Slovinsko se v posledních letech profiluje jako zelená destinace, o čemž svědčí mnohá mezinárodní ocenění. V návaznosti na tuto strategii hledají jednotlivá města a regiony řešení a služby, které budou v souladu se zelenou politikou a trvale udržitelným rozvojem (snižování emisí skleníkových plynů, snižování hluku, péče o přírodní zdroje a je jich ochrana, efektivní nakládání s odpady atd.). Existuje proto také poptávka po digitálních technologiích pro lokální samosprávu měst (Smart Cities), po systémech

zaručujících trvale udržitelnou mobilitu, intermodalitu v rámci MHD, zavedení jednotných jízdenek apod. V rámci pokračující digitalizace veřejného sektoru se bude Slovinsko do budoucna zaměřovat na projekty, jako jsou např. elektronický občanský průkaz, budování sítě 5G, informační bezpečnost v rámci státní správy v cloudu, elektronický systém veřejných zakázek a hromadné veřejné zakázky ve zdravotnictví a o další služby, podpora digitálních kompetencí a inovací u zaměstnanců veřejného sektoru, aj. Slovinsko disponuje solidně rozvinutým ICT sektorem a značným množstvím odborníků z oblasti robotiky a umělé inteligence, dosahuje nadprůměrné výsledky rovněž v oblasti e-commerce a cloudových služeb. Existují možnosti zejména pro vyšší formy spolupráce se slovinskými ICT společnostmi a start-upy, mezi aktuální obory patří např. kryptovaluty či technologie blockchain.

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

V souladu se Strategií rozvoje dopravy do roku 2030 jsou plánovány nejvýraznější investice především v oblasti železniční a silniční infrastruktury. Mezi nejvýznamnější železniční projekty bude zajisté patřit vybudování 2. koleje na trati Divača–Koper v celkové délce 27 km a odhadované hodnotě 1,4 mld. eur. Budování této trati je rovněž příležitostí pro potenciální investory, kteří by do projektu vstupovali dle mechanismu public private partnership. Součástí projektu je předpokládaná výstavba osmi tunelů, dvou viaduktů a dvou mostů, včetně elektrifikace a aplikace moderních železničních a konstrukčních technologií pro vysokorychlostní (160 km/h) a vysokokapacitní (231 vlaků za den / 43 mil. tun za rok) přepravu.

Ve Slovinsku probíhá a nadále bude probíhat řada infrastrukturních projektů zaměřených na modernizaci a rozvoj železniční dopravy v souladu s požadavky panevropské železniční sítě TEN-T (např. elektrifikace železniční trasy Pragersko–Hodoš, zavádění standardů GSM-R a ERTMS). Poptávány tak jsou položky jako např. mechanické přístroje a zařízení signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení železniční aj. dopravy.

V oblasti silniční dopravy bude v roce 2019 zahájena výstavba 2. tunelového úseku v dálničním komplexu Karavanky a rekonstrukce 1. tunelového úseku. Dále je plánována např. výstavba přímořské rychlostní silnice H6 na úseku Jagodje–Lucija či výstavba 3. rozvojové osy, spojující regiony Koroška a Bela Krajina.

► **Stavební průmysl**

Po úpadku činnosti ve stavebním sektoru v roce 2016 realizují zejména soukromí investoři v posledních dvou letech řadu projektů na výstavbu rezidenčních budov. Jde zejména o nadstandardní bytové, hotelové či obchodní komplexy. Mezi plánované projekty v metropoli patří např. víceúčelový komplex Šumi v centru Lublaně (KD Group), bytový komplex v lublaňské čtvrti Šiška (Spektra Invest), projekt Peca (Linel Invest) aj.

České společnosti se mohou zapojit také do modernizace přístavu Koper, který předpokládá výraznější investice do přístavní infrastruktury a vybavení v hodnotě 290 mil. eur v aktuální investiční perspektivě do roku 2020, např. prodloužení mola I, výstavba přístavní hráze 12 v bazénu II pro potřeby obecných nákladů, modernizace přístavní silniční infrastruktury, modernizace a prodloužení přístavní železniční infrastruktury, výstavba nové roll-on/roll-off přístavní hráze pro přepravu nákladu na kolech v bazénu III, rekonstrukce přístavní hráze 7 a prohloubení východní části bazénu I, výstavba nových skladovacích prostor apod.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Slovinsko od uzavření jediné továrny na výrobu cukru v roce 2006 nedisponuje vlastní výrobou a je proto netto dovozcem cukru. Každoročně doveze Slovinsko cukr a s tím související produkty za více než 60 mil. eur.

► Zpracovatelský průmysl

Slovinsko stále nedisponuje domácím velkoobjemovým zpracovatelským závodem na zpracování dřeva. Tato skutečnost implikuje více možností, např. investice do dřevozpracujícího průmyslu ve Slovinsku, výhodný nákup nezpracované kulatiny či příležitosti pro české exportéry dřeva, zejména opracovaného dřeva a dřevěných polotovarů pro další využití především ve stavebním a nábytkářském průmyslu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1213 - Obilná sláma a plevy, nezpracované, pořezané, lisované aj.
	HS 1214 - Tuřín, krmná řepa, jiné krmné kořeny, seno, vojtěška ap. pícniny
	HS 1302 - Rostlinné šťávy a výtažky; pektinové látky a ost. slizy z rostlin ap.
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
Zpracovatelský průmysl	HS 4410 - Třískové desky ap. desky ze dřeva nebo z jiných dřevitých materiálů
	HS 4413 - Zhutněné dřevo, ve tvaru špalků, desek, pruhů nebo profilů
	HS 4415 - Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly
Stavební průmysl	HS 6801 - Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 8429 - Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
Automobilový průmysl	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
	HS 8705 - Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Energetický průmysl	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukory
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 9001 - Vlákná optická ap., čočky, hranoly aj.

Srbsko

Video: O exportních příležitostech v Srbsku hovoří Jiří KRÁL, ekonomický diplomat, ambasáda ČR v Bělehradu

Srbsko od roku 2015 roste a dynamika tohoto růstu se průběžně zlepšuje (z 0,8 % v roce 2015 až na solidní 4 % v loňském roce 2018). Míra inflace se pohybuje mezi 2,1 %. V zemi žije přes 7 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele dosahovalo hodnoty 6 800 USD v roce 2018. V zemi je vysoká míra nezaměstnanost na úrovni 13,8 % a běžný účet platební bilance je v deficitu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,8	1,9	4,0	3,5	4,0	4,0
HDP/obyv. (USD)	5 426	5 901	6 814	7 198	7 839	8 489
Míra inflace (%)	1,1	3,1	2,1	2,4	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	15,9	14	13,8	13,5	13,2	12,9
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,2	-2,4	-2,7	-2,8	-2,8	-3
Populace (mil.)	7,1	7,0	7,0	7,0	6,9	6,9
Konkurenceschopnost	90/138	78/137	65/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	5/7	5/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie uzavřela se Srbskem dohodu o zóně volného obchodu
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Srbsko posunulo na 65. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 5/7.

Vývoz ČR do Srbska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 264 960	14,8	2 020 822	12,1
2716	Energie elektrická	1 524 813	9,9	1 573 397	-3,1
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	923 835	6,0	174 997	427,9
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	450 820	2,9	423 949	6,3
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	420 967	2,7	390 966	7,7
4205	Výrobky ostatní z usně přírodní kompozitní	341 821	2,2	265 371	28,8
2704	Koks, polokoks z uhlí černého, hnědého, rašeliny	293 958	1,9	1 017 974	-71,1
7404	Odpad šrot měděný	265 504	1,7	210 253	26,3
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj.	244 043	1,6	80 069	204,8
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	230 799	1,5	270 991	-14,8
Celkem TOP 10		6 961 520	45,4	6 428 789	8,3
Celkem vývoz		15 331 249		14 132 257	8,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Srbska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2716	Energie elektrická	2 086 014	16,6	1 231 622	69,4
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	1 808 400	14,4	1 880 671	-3,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 262 223	10,1	408 454	209,0
7208	Výr z železa oceli nad 600mm válc. za tepla	879 549	7,0	336 154	161,7
7209	Výr z železa oceli nad 600mm válc. za studena	844 939	6,7	215 634	291,8
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	723 353	5,8	526 614	37,4
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	521 339	4,2	498 271	4,6
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	443 545	3,5	163 074	172,0
7409	Desky plechy pásy měděné o síle nad 0,15 mm	406 352	3,2	340 895	19,2
4011	Pneumatiky nové z pryže	294 440	2,3	332 949	-11,6
Celkem TOP 10		9 270 154	73,8	5 934 338	56,2
Celkem dovoz		12 557 337		14 132 257	-11,1

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Srbsku v současné době probíhá mimořádný boom z hlediska budování dopravní infrastruktury. Velké projekty jsou jak v oblasti rozvoje železniční sítě, silniční včetně klíčových dálnic, vodní dopravy (budování a modernizace přístavů) i letecké dopravy (letišť).

Mimořádným projektem je například železniční rychlostní trasa Bělehrad–Budapešť. Projekt je financován z čínské strany, a proto možnosti jsou především v oblasti subdodávek. Celková hodnota trati, která by měla spojit řecký přístav Pireus s Budapeští je odhadována na 2,89 mld. USD. Srbsko realizuje i další projekty na hlavních i regionálních tratích. Jedním z dalších významných projektů je i modernizace 100 km trati Bělehrad–Niš v hodnotě 234 mil. USD.

V současné době také probíhá výstavba částí silničního Koridoru 10, který území Srbska spojí s Rakouskem, Maďarskem, Slovinskem, Chorvatskem Bulharskem, Severní Makedonií a Řeckem.

► Železniční a kolejová doprava

S modernizací dopravní infrastruktury nepřímo souvisí i modernizace vozového parku dopravců. Srbsko postupně obnovuje vozový park pro osobní i nákladní dopravu, ale i tramvaje. Stávající vozový park z velké části dlouho přesluhuje svou standardní dobu technické i morální životnosti a lze tedy očekávat nejen nákupy nových, ale (kvůli složité hospodářské situaci) i ekonomicky zajímavější modernizaci stávajících dopravních prostředků.

► Energetický průmysl

Velké projekty v energetickém průmyslu si sice do značné míry již rozdělili čínští a ruští investoři, ale velmi dobré možnosti pro obchod i investice se otevírají pro dodavatele technologií v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Před modernizací je velká řada (často mazutových) tepláren. Dá se očekávat, že poroste poptávka po kotlích na štěpku, pelety a další biomasu a paralelně s tím očekáváme nárůst zájmu o technologie na výrobu těchto alternativních paliv.

► Stavební průmysl

V Srbsku lze v nejbližším období očekávat rozmach stavebnictví. V realizaci jsou velké stavební projekty. Rozběhla se výstavba gigantického projektu v centru hlavního města „Belgrade Waterfront“. Roste poptávka po nových bytech, ale i modernizaci stávajících bytových domů a jejich energetické úspornosti. S tím souvisí i technologie pro monitorování spotřeby energií a vody a zařízení na jejich efektivnější využívání.

► Strojírenský průmysl

Strojírenská výroba má v Srbsku dobrou tradici již z dob bývalé Jugoslávie. V řadě výrobních podniků se nachází velké množství technologického vybavení a strojů českého původu, které jsou již za hranicí své technické či morální životnosti. Lze proto očekávat poptávku po repasích, aktualizaci řídicích jednotek anebo nových strojích. Dodatečným impulzem, který přinese růst poptávky, jsou státní dotace pro vojenské strojírenské podniky, které se snaží modernizovat strojový park a dosáhnout tak zlepšení konkurenceschopnosti.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Srbsku v podstatě chybí ekologická infrastruktura, jako jsou čistírny odpadních vod a funkční kanalizace. I systém zásobování pitnou vodou je na úrovni, která ani zdaleka nedopovídá požadavkům EU. Je proto patrný rostoucí zájem o dodávky technologií a řešení v této oblasti a s tím, jak se bude rozšiřovat čerpání z předvstupní pomoci EU, poroste i objem prostředků, které bude srbská státní správa nucena v této oblasti investovat.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Potenciál v zemědělství se nadále spatřuje především v genetickém materiálu pro chov hovězího, ale i vepřového dobytka a v rybářství. Je předpoklad, že poroste zájem o inseminační dávky z ČR a lze očekávat i růst poptávky po vybavení pro chov a zemědělskou produkci obecně.

V souvislosti s před vstupními fondy jako je IPARD, který umožňuje čerpat dotace na nákup zemědělské mechanizace (zejména traktorů), lze očekávat růst v tomto segmentu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Železniční a kolejová doprava	HS 0402 - Mléko, smetana zahuštěná, slazená
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8604 - Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
	HS 8609 - Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
Energetický průmysl	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8404 - Pomocná zařízení pro použití s kotli; kondenzátory pro parní pohonné jednotky
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8416 - Hořáky pro topeniště, mechanická příkládací zařízení, včetně roštů, ap. zařízení
	HS 8428 - Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
Stavební průmysl	HS 7223 - Dráty z nerezavějící oceli
	HS 7227 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, z ost. legované oceli
Strojírenský průmysl	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8455 - Stolice tratě válcovací válce pro ně
	HS 8457 - Obráběcí centra, stroje stavebnicové konstrukce aj. obráběcí stroje, pro obrábění kovů
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8481 - Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0510 – Ambra šedá, kastoreum, cibet a pižmo; žluč, žlázy aj.
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8701 – Traktory a tahače
	HS 8716 – Přívěsy a návěsy; ost. vozidla bez mechanického pohonu; jejich části

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: HDC

Srbsko je kandidátskou zemí EU, což výrazně ovlivňuje současnou vládní politiku. Veškeré vládní reformy a strategie se proto soustředí na přípravu země pro vstup do EU. Srbsko je relativně vyspělou ekonomickou zemí, avšak jsou zde značné rozdíly mezi vyspělostí hlavního města a venkovských oblastí, hlavně u východních hranic země.

Obecnými cíli země, které jsou zmiňovány v pracovních dokumentech a návrzích jsou vytváření makroekonomické stability, konkurenceschopnosti, zaměstnanosti, udržitelného rozvoje a podpora evropské integrace.

► Sektor státní správy a občanské společnosti

Sektor státní správy a občanské společnosti je dlouhodobě orientován na evropskou integraci. Ze strany vládních institucí na všech úrovních tak existuje poptávka po přenosu evropských standardů a norem. Struktury místních samospráv mají zájem o přenos know-how v oblasti čerpání prostředků z fondů předvstupní pomoci.

► Sektor vody a sanitace

V sektoru vody a sanitace trpí Srbsko nedostatkem čistíren odpadních vod (ČOV), pouze 15 % odpadních vod je čištěno. Lze očekávat, že v rámci přístupového procesu bude potřeba vybudovat stovky až tisíce různých čistíren a kanalizačních systémů.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Španělsko

Španělská ekonomika rostla v letech 2000–2007 v průměru 3,6 % ročně. V roce 2008 se HDP meziročně zvýšil o 0,9 %. Mezi lety 2009–2013 se ekonomika potýkala s recesí. Od roku 2014 byl nastartován opětovný ekonomický růst, který v roce 2017 dosáhl 2,7 %. Španělsko se mezi lety 2015–2016 potýkalo s deflací, v roce 2017 se inflace pohybovala kolem 2 % a dle predikcí MMF by se cenová hladina v zemi měla pohybovat okolo hranice 1,8 %. V zemi žije přes 46 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele přesahuje 31 tis. USD. Nezaměstnanost se v roce 2013 vyšplhala na rekordních 26,1 % a vysoké hodnoty vykazuje i nyní. Běžný účet Španělska je od roku 2013 v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	3,2	3,0	2,7	2,2	1,9	1,7
HDP/obyv. (USD)	26 676	28 358	31 059	31 906	33 611	35 093
Míra inflace (%)	-0,2	2,0	1,8	1,8	1,9	1,9
Nezaměstnanost (%)	19,6	17,2	15,6	14,7	14,3	14,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	23,8	24,7	16,6	17,3	20,4	22,5
Populace (mil.)	46,4	46,3	46,3	46,2	46,1	46,1
Konkurenceschopnost	32/138	34/137	26/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Španělsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Španělsko umístilo na 26. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Španělska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	40 561 162	30,8	28 096 122	44,4
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	11 707 012	8,9	14 055 824	-16,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	7 245 970	5,5	6 860 220	5,6
8407	Motory píst zážehové spalovací vratné rotační	4 845 842	3,7	4 601 527	5,3
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	4 009 619	3,0	2 983 222	34,4
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	3 413 422	2,6	6 944 291	-50,8
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	2 525 541	1,9	2 057 793	22,7
8518	Mikrofony, reproduktory, sluchátka, zesilovače	2 413 944	1,8	2 626 972	-8,1
8415	Stroje přístroje klimatizační	2 359 051	1,8	2 629 387	-10,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 952 911	1,5	1 397 097	39,8
Celkem TOP 10		81 034 474	61,4	1 929 618	4 099,5
Celkem vývoz		131 903 606		121 004 455	9,0

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Španělska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	9 234 333	24,5	12 599 250	-26,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	6 620 061	17,5	6 902 346	-4,1
0203	Maso vepřové čerstvé chlazené zmrazené	3 600 722	9,5	3 518 921	2,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 838 946	4,9	1 700 582	8,1
4011	Pneumatiky nové z pryže	1 569 493	4,2	1 564 822	0,3
0805	Plody citrusové čerstvé sušené	1 171 817	3,1	1 522 289	-23,0
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační (kromě výrobků čísel)	1 094 250	2,9	1 218 609	-10,2
3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	1 092 091	2,9	1 264 604	-10,2
8803	Části a součásti výrobků položky 8801 00 nebo čísla 8802	1 056 551	2,8	1 152 766	-8,3
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	1 027 059	2,7	994 354	3,3
Celkem TOP 10		28 305 323	75,0	32 438 543	-12,7
Celkem dovoz		37 750 381		67 804 013	-44,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový, civilní letecký a dopravní průmysl

Nanotechnologie a pokročilé materiály: rychlá aplikace pokročilých materiálů a nanokompozitů v praxi vytváří nové příležitosti v mnoha průmyslových odvětvích jako automobilový, letecký, železniční průmysl a elektrotechnika. Ve Španělsku působí řada významných hráčů z daných oborů, včetně R+D center, které se o nové technologie aktivně zajímají a mají zájem je implementovat do svého výrobního procesu, ať již formou dodávek strojů či hotových produktů, vhodných k implementaci ve výrobcích

► Energetický průmysl

Španělsku se doposud nedaří dostatečně nahradit jadernou energii obnovitelnými zdroji. V uplynulých 10 letech byl podíl jaderné energie 21,2 %. Dle dohody z roku 2000 mají být postupně uzavřeny jaderné elektrárny starší 30 let, tento termín postupně vyprší mezi léty 2020 až 2024. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo dostatečně rozvinout alternativní zdroje, začíná se hovořit o možném prodloužení funkčnosti. Ve věci skladování jaderného odpadu je Španělsko závislé na Francii, se kterou má podepsanou dohodu a využívá jejich skladů. Přes snahy o nalezení řešení ve věci skladování jaderného odpadu, nebylo doposud učiněno zásadní rozhodnutí a skladování jaderného odpadu je nadále na bedrech jednotlivých elektráren. Možnosti spolupráce se nabízejí v oblasti bezpečnosti a dekontaminace jaderného odpadu, modernizace a rekonstrukce stávajícího vybavení, software apod.

► ICT

Současný trend ve vyspělých zemích souvisí s tzv. „4. průmyslovou revolucí“, španělsky Industria conectada 4.0. Mnoho firem v průmyslových oborech se stále více zaměřuje na využití smart aplikací, industrializaci, podporu IoT (internetu věcí) a IIoT (průmyslového internetu věcí). Ačkoliv v oblasti využití Smart aplikací v běžném životě a veřejné správě jsou španělská města velmi inovativní (což dokládá mimo jiné existence projektu „Red española de ciudades inteligentes“ či výběr města Ávila pro pilotní projekt evropského SMART města), ve využívání IOT (Internet de las Cosas) v průmyslu Španělsko stále pokulhává za rozvinutými průmyslovými zeměmi. Z tohoto důvodu se již od roku 2014 rozjela rozsáhlá informativní kampaň, zvyšující povědomí španělských firem o výhodách a nutnosti digitalizace výrobních zařízení. Na tuto fázi pak navázaly projekty vlády a asociací, které již podporují konkrétní plány firem a podporují jejich snahy finančními dotacemi. Jako příklad můžeme zmínit dotační projekt Ministerstva energetiky, turismu a digitální agendy či program Madridské autonomní oblasti v oblasti podpory digitalizace průmyslu, jenž pro rok 2018 zahrnuje např. dotované technické konzultační služby pro malé a střední firmy, které hodlají digitalizovat svou výrobu.

Iniciativy a rozvoj daného sektoru umožňuje uplatnění českých firem, technologií či komplexního řešení inovativních aplikací. Příležitosti vidíme jak pro výrobce hardwaru (bezdrátové senzory, zesilovače signálu, routery), tak pro návrháře funkčních software aplikací.

► Strojírenský průmysl

Posílení průmyslu je jednou z hlavních priorit Španělské vlády. Realizace konkrétních cílů v dané oblasti je reprezentována nejen podporou firem v oblasti rozšíření výroby či modernizace strojů a zařízení

(strojírenství), důležitým aspektem jsou i kroky vedoucí k zefektivnění výroby a snížení provozních nákladů. Poptávka tudíž směřuje zejména na obráběcí stroje, jež používají moderní technologie s cílem urychlit, energeticky odlehčit a inovovat výrobní procesy.

Vláda na vznik nových výroben a nákup nové generace strojů (s energeticky úsporným chodem) přispívá v posledních letech formou bezúročných a nízkouročených půjček. Cílem je podpora nově zaváděných výrobních linek a příslušných investic a revitalizace platforem stávajících, zlepšení jejich výrobní kapacity a energetické efektivity. Podpory se vztahují na rozsáhlou škálu průmyslových aktivit od kožedělných přes chemické, strojní či hutnické aktivity a jejich cílovou skupinou jsou jak velké firmy, tak malé a střední podniky a dokonce i fyzické osoby podnikající v daném sektoru. V tomto směru je nevyhnutelné posílení dovozu průmyslových strojů, zařízení a jejich komponentů. Uplatnění mají i výrobní linky „na klíč“, pokud obsahují inovační prvky. Vítány jsou zejména veškeré technologie směřující k „Průmyslu 4.0“.

► Zábava a volný čas

Od roku 2000 meziročně stoupá počet osob, které se věnují pravidelně rekreačnímu sportování. Posilování role sportu jakožto boje proti obezitě a negativním důsledkům městského životního stylu bude v blízké budoucnosti znamenat potřebu nákupu většího množství a zejména větší škály sportovních potřeb. Zvyšuje se podíl rekreačních sportovců ve věkové kategorii nad 54 let i podíl sportujících žen.

Rozhodovat na španělském trhu budou nové technologie, poměr kvalita-cena a nová řešení (např. odlehčené pomůcky, odolnější produkty, ale i designově zajímavé řady, apod.). Dle očekávání rostou zejména potřeby pro populární (a klimaticky a geograficky vhodné) sporty jako plachtění, golf a lyžování. V poslední době je v módě také lezectví. Po fotbale, košíkové a sportovním lovu jsou golf a lezectví čtvrtým a pátým nejsilněji zastoupeným sportem z hlediska udělených licencí či členství v klubech. Roste také dovoz hraček a dětských potřeb, speciálně produktů rozvíjejících dětskou emoční i intelektuální inteligenci. Velmi populární jsou různé designové hračky na kolech, interaktivní koberce apod. Nárůst prodeje zaznamenávají také ekologické hračky a hračky kombinující elektroniku s didaktickými účely.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Španělsko bylo v roce 2018 po Japonsku a Švýcarsku třetí zemí OECD s nejdelší průměrnou dobou dožití (ženy 86,3 let, muži 80,5 let). Přibližně 80 % zdravotních výdajů ve Španělsku míří na léčbu chronických nemocí, zejména kardiovaskulárních chorob, cukrovky a rakoviny. Polovina Španělů trpí nejméně jedním chronickým onemocněním. V současné době rostou ve Španělsku snahy také o posílení preventivní role medicíny. Ve Španělsku existuje významná poptávka po inovativních zdravotnických pomůckách, které zvyšují kvalitu života i ve vyšším věku (ortopedické pomůcky, naslouchátka, mechanoterapeutické a dýchací přístroje, kontrolní přístroje, apod.). V roce 2017 meziročně vzrostly investice do výzkumu a vývoje v oblasti farmacie o 5,7 % a dosáhly 1,1147 mld. eur. Toto odvětví tedy expanduje, přičemž většina výdajů směřovala do klinického výzkumu, tedy studií pro vývoj nových léčiv.

V tomto oboru je třeba se zaměřit na položku, která vykazuje největší potenciál dlouhodobého růstu i uplatnění českých výrobků – služby, výrobky a zařízení pro seniory. Dle demografických odhadů je populace důchodců již nyní silně zastoupena, v průběhu dalších let silně poroste. V roce 2015 tvořilo španělskou populaci 18,4 % osob nad 65 let, a v roce 2061 se předpokládá, že počet seniorů vzroste na 38,7 %. Kromě místních obyvatel je třeba počítat s důchodci z jiných zemí EU, kteří v zemi tráví kvůli příznivému klimatu zimu a během těchto měsíců využívají zdravotní péči či se na jih Evropy stěhují na důchod. Stavební a inženýrské firmy pracují na budování dalších domů pro seniory a jejich vybavení

skýtá možnosti pro zahraniční dodávky. Španělsko v současnosti disponuje 380 000 místy pro seniory, což již v blízké budoucnosti nebude pokrývat reálnou potřebu. Pro české firmy se tak nabízí zajímavá příležitost zejména v oblasti dodávek zdravotnického zařízení, nástrojů, specializovaných softwarů apod.

Některé pojišťovny pochopily demografické posuny ve společnosti a nabízejí speciální pojišťovací programy pro seniory zaměřené na lázeňství a preventivní medicínu.

Další perspektivním sektorem jsou potřeby a pomůcky pro hendikepované.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V daném sektoru lze v posledních letech ve Španělsku (podobně jako na jiných EU trzích) vysledovat výrazný trend směrem ke zdravé výživě, biovýrobkům, výrobkům odpovídajícím různým speciálním dietám (např. alergici), alternativní výživě apod. Španělsko je co do počtu certifikovaných ekologických potravin druhou nejvýznamnější zemí EU, v posledních třech letech zaznamenalo největší meziroční nárůst mladých konzumentů (+ 42 %) v oblasti biopotravin. Španělsko zároveň samo patří mezi lídry ve výrobě těchto potravin – je deváté na světě. Největší šanci pro uplatnění tudíž mají výrobky, jež nabízí v něčem přidanou hodnotu: např. novou příchuť u dietních potravin jako bezlepkové sušenky či müsli, speciální řady pro děti, „zdravější“ či vegetariánské verze tradičních výrobků apod. Dle posledních studií je Španělsko jednou z hlavních zemí, kde probíhá výzkum nových typů bezlepkových potravin, v rytmu uvádění nových bezlepkových výrobků na trh je Španělsko třetí na světě. V posledních pěti letech se ve Španělsku zdvojnásobil počet vegetariánských restaurací, v roce 2020 by se hodnota trhu s vegetariánskými produkty měla vyšplhat na 5 mil. eur. I přes nové tendence zdravého stravování v zemi nadále roste poptávka po masu a masných výrobcích. V roce 2017 vzrostla produkce hovězího masa na španělských jatkách o 0,63 % oproti roku 2016 a celkem bylo zpracováno 641 003 tun (Katalánsko je lídrem v této oblasti). V roce 2017 Španělsko importovalo z ostatních států EU o 15,85 % více hovězího masa, než tomu bylo v roce 2015.

► Sklářský a keramický průmysl

Částečně se již dováží, nicméně díky dobrému jménu, kvalitě a dostupným cenám je poptávka po výrobcích z českého skla, porcelánu a předmětech pro domácnost.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Sklářský a keramický průmysl	HS 2803 - Uhlík, uhlíkové saze a jiné formy uhlíku
	HS 6911-Stolní a kuchyňské nádobí, ost. předměty pro domácnost a toaletní z porcelánu
	HS 7010 - Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 7013 - Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
Energetický průmysl	HS 8400: Jaderné reaktory, komponenty, inovativní technologie
	HS 6602 - Hole i sedací biče bičíky jezdecké ap. výrobky
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 9018 - Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
	HS 9019 - Přístroje pro mechanoterapii; masážní; psychotechnické aj. přístroje
	HS 9021 - Ortopedické pomůcky a přístroje, berle, chirurgické pásy aj.
	HS 9032 - Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
ICT	CPA 62.0 – Služby v oblasti programování, poradenství a související služby
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8517 – Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat
	HS 8526 – Přístr. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
Strojírenský průmysl	HS 8007 – Výrobky z cínu
	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8456 – Stroje obráběcí pomocí laserů, ultrazvuku atd.
	HS 8466 – Komponenty
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
	HS 8473 – Příslušenství
	HS 8501 – Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8502 – Elektrická generátorová soustrojí a rotační měniče
	HS 8547 – Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
	Zemědělský a potravinářský průmysl
HS 0102 – Živý hovězí dobytek	
HS 1008 – Pohanka, proso, lesknice kanárská, obilí, ost.	
HS 1102 – Obilné mouky mimo pšeničné	
HS 1107 – Slad i pražený	
HS 1109 – Pšeničný lepek, též sušený	
HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené	
Automobilový, civilní letecký a dopravní průmysl	HS 3920 – Plasty a výrobky z nich
Zábava a volný čas	HS 6306 – Plachty nepromokavé lodní, stínící ap., stany aj.
	HS 9503 – Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky
	HS 9506 – Výrobky a potřeby pro cvičení, gymnastiku aj. sporty

Švédsko

Video: O exportních příležitostech ve Švédsku hovoří Jan BUBEN, ekonomický diplomat, ambasáda ČR ve Stockholmu

Od roku 2010 se švédská ekonomika postupně stabilizovala a udržuje se v plusových hodnotách růstu HDP 0,9–2,3 % v letech 2011–2014. V roce 2017 dosahoval růst HDP hodnoty 2,4 %. Podle predikce MMF však bude v následujících letech docházet ke zpomalování ekonomického růstu Švédska a hodnoty růstu se ustálí na zhruba 2 %. Míra inflace se od roku 2014 po zvolně zvedá. Nezaměstnanost dosáhla v roce 2017 výše 6,2 % a v příštích letech je očekáván mírný pokles. Ve Švédsku žije přes 10 mil. obyvatel. Do budoucna se očekává postupný nárůst populace až na 10,5 mil. obyvatel v roce 2020. Běžný účet je dlouhodobě v přebytku (v roce 2016 dosahoval přebytek 21,8 mld USD).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,7	2,1	2,4	2,2	2,0	2,0
HDP/obyv. (USD)	51 245	52 925	53 867	54 135	55 819	57 477
Míra inflace (%)	1,1	1,9	1,9	1,8	1,8	1,9
Nezaměstnanost (%)	7,0	6,7	6,2	6,2	6,3	6,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	21,8	17,8	14,3	15,8	17,6	18,1
Populace (mil.)	10	10,1	10,3	10,4	10,5	10,6
Konkurenceschopnost	9/138	7/137	9/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Švédsko je součástí vnitřního trhu Evropské unie.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Švédsko umístilo na 9. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Švédska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	11 667 572	15,3	5 395 532	116,2
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	9 578 214	12,6	10 155 637	-5,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	8 553 450	11,2	7 654 703	11,7
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka	4 738 932	6,2	3 995 769	18,6
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	3 251 566	4,3	2 049 133	58,7
8421	Odstředivky přístroje k filtrování čištění	2 582 736	3,4	1 048 615	146,3
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	1 505 389	2,0	725 581	107,5
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	1 326 068	1,7	1 347 267	-1,6
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	925 781	1,2	873 069	6,0
7007	Sklo bezpečnostní tvrzené vrstvené	904 184	1,2	765 692	18,1
Celkem TOP 10		45 033 892	59,2	34 010 998	32,4
Celkem vývoz		76 088 515		65 722 510	15,8

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Švédska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	2 281 460	7,3	1 632 686	39,7
8708	Části, součásti a příslušenství motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 941 525	6,2	882 708	120,0
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	1 047 773	3,4	1 146 078	-8,6
7304	Trouby, duté profily ap, bežešvé, ze železa, oceli	1 008 425	3,2	1 200 257	-16,0
7225	Výrobky válc. z oceli legované ost. nad 600 mm	851 733	2,7	921 005	-7,5
8701	Traktory a tahače (jiné než tahače čísla 8709)	732 382	2,4	1 269 543	-42,3
8311	Dráty tyčky aj. k pájení sváření ap. z kovů	640 648	2,1	658 814	-2,8
4802	Papír karton lepenka k popisování	567 696	1,8	618 552	-8,2
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	527 249	1,7	480 880	9,6
8415	Stroje přístroje klimatizační	514 451	1,7	453 942	13,3
Celkem TOP 10		10 113 342	32,6	9 264 465	9,2
Celkem dovoz		31 064 700		28 692 180	8,3

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Energetický průmysl

Celkem 80 % elektrické energie pochází ve Švédsku z jaderných a vodních zdrojů, 9 % generují kombinované heat/power zdroje, které jako palivo používají především biomasu. Zbývajících 11 % elektrické energie je ve Švédsku generováno z větrných elektráren. Cílem Švédska je stát se jednou z prvních „fossil free“ zemí na světě (konkrétně do roku 2045), a proto bude nadále utlumovat produkci energie z fosilních zdrojů a podporovat obnovitelné zdroje. Podíl OZE na spotřebě energií v dopravě a průmyslu je dosud malý, ale i na jeho zvýšení vláda intenzivně pracuje. Nastolený trend OZE je především patrný u výroby elektrické energie, v níž v roce 2016 již 64 % celkové produkce a 54 % celkové spotřeby pokrývají OZE, čímž se Švédsko řadí bezkonkurenčně na špici zemí EU a v OECD hned za Island. Expanze vodní energie by měla být především zajištěna navýšením výkonu existujících elektráren. Vláda počítá, že v období 2020–2030 uvolní licence až na 18 TWh produkce. Investice by dále měly směřovat do výstavby větrných elektráren (v současnosti se intenzivně jedná zejména o výstavbě tzv. mořských větrných parků v Baltském moři v oblasti ostrovů Gotland a Öland) a výroby energie z biomasy. Nicméně právě tento rostoucí trend výstavby větrných elektráren a jejich nestálost dodávek do distribuční sítě představuje obrovskou aktuální potřebu na modernizaci a zvýšení kapacity přenosné sítě. A právě dodávky komponentů a služeb jak pro obnovitelné zdroje, tak pro přenosovou soustavu představují velkou příležitost.

► Obranný průmysl

Rozvíjí se rozsáhlá česko – švédská obranně-průmyslová spolupráce, včetně účasti českých firem v rámci subdodávek na velkých projektech švédského obranného průmyslu. Z hlediska potenciálu českého obranného průmyslu ve Švédsku lze právě na tomto stavět. Největší příležitosti tak jsou v oblasti speciální optiky a elektroniky, pasivních sledovacích systémech, ale zejména v oblasti ručních zbraní. Rozpočet na rok 2019 a především parlamentem schválený výhled financování ozbrojených sil na léta 2020–2021 počítá s navýšením rozpočtu o 3,9 mld. SEK v roce 2019, 11,7 mld. SEK v roce 2020 a 12,9 mld. SEK v roce 2021, což švédským ozbrojeným složkám otevírá prostor pro rozsáhlé akvizice. Obdobně byl navýšen rozpočet policie o 2,2 mld. SEK, kde se rovněž počítá s akvizicemi především ručních zbraní.

► Stavební průmysl

Švédský stavební průmysl se nadále nachází v mimořádném růstovém období. Hlavními faktory pro tento růst jsou rostoucí soukromé a veřejné investice, dostatečný disponibilní příjem domácností, rostoucí populace a urbanizace. Největší podíl na tomto růstu (cca 46 %) tvoří výstavby rezidenčního bydlení, což je především způsobeno poklesem úrokových měr u hypoték, a tedy zvýšením poptávky jednotlivých domácností. Výstavba komerčních objektů tvoří cca 17 % z této hodnoty. Z důvodu zlepšení výstavby rezidenčního bydlení a tedy zvýšení nabídky bytových jednotek pro své občany, se švédská vláda pro rok 2019 rozhodla navýšit rozpočet u položky podpory výstavby nájemních bytových jednotek o téměř 4 mld. SEK. Rovněž se čeká významný nárůst seniorské populace nad 65 let, ze 1,9 mil obyvatel v roce 2013 na 3 mil v roce 2060. Z tohoto důvodu vzniká potřeba investic a výstavby zdravotnických zařízení. Výstavba průmyslových staveb je především realizována soukromými investicemi. Švédská vláda také schválila alokaci 522 mld. SEK do výstavby infrastrukturních projektů pro období 2014–2025. Švédské

stavební firmy nejsou schopny uspokojit domácí poptávku a jsou nuceny tento dříve uzavřený sektor otevírat zahraniční konkurenci.

► Strojírenský průmysl

Švédsko je tradiční strojírenskou zemí a export strojírenských výrobků a technologií představuje 45 % švédského exportu. Jedná se především o důlní stroje a technologie, osobní a nákladní automobily, stavební stroje, zemědělské a lesnické stroje a zařízení pro offshore a lodní průmysl. Podle švédského statistického úřadu by měly průmyslové investice ve Švédsku dosáhnout v roce 2019 hodnoty 58 mld. SEK. Díky relativně vysoké ceně pracovní síly ve Švédsku, pokračujícím trendu odklonu místních výrobců od asijských dodavatelů, představují subdodávky pro švédský strojírenský průmysl velkou příležitost, a to především v oblasti metalurgických výrobků, svařovaných konstrukcí, přesně obráběných dílů a montáží.

► Železniční a kolejová doprava

S rostoucí potřebou zajistit mobilitu zvyšujícího se počtu obyvatel velkých měst a příměstských oblastí a přepravu nákladů po celé oblasti Švédska byl parlamentem přijat národní plán rozvoje dopravní infrastruktury v letech 2014–2025 s plánovaným objemem investic 522 mld. SEK. Prostředky jsou určeny jak na údržbu a modernizaci stávající, tak na výstavbu nové infrastruktury, včetně investic do údržby, modernizace a nákupu železničních dopravních prostředků jako jsou příměstské vlakové jednotky, lokomotivy, vagony, tramvaje apod. Konkrétním příkladem je nyní již budované vysokorychlostní železniční propojení městských aglomerací Stockholm-Jonkoping, tzv. East Link projekt. Vláda v roce 2017 sice ustoupila od plánu výstavby vysokorychlostní železnice mezi Stockholmem, Göteborgem a Malmö, avšak uvolnila přes 280 mld. SEK na modernizaci tohoto koridoru. V roce 2018 radnice města Stockholmu rozhodla o rozšíření některých linek metra. Dodavatelské příležitosti se tak otevírají pro české firmy v oblastech výstavby železničních tratí, signalizačních a automatizačních zařízení, elektrifikace, tak pro firmy působící v segmentu výroby kolejových vozidel.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Stavební průmysl	HS 6904 - Keramické stavební cihly, podlahové bloky, nosné nebo výplňové tvarovky a podobné výrobky
	HS 6810 - Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 9406 - Montované stavby
	HS 7308 - Konstrukce jinde neuv. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 7213 - Tyče a pruty, válcované za tepla, v nepravidelně navinutých svitcích, ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7322 - Radiátory pro ústřední topení, ohříváče ap. ze železa, oceli
	HS 3925 - Stavební výrobky z plastů, jinde neuv.
HS 4415 - Bedny, krabice, laťové bedny, bubny ap. dřevěné obaly	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Strojírenský průmysl	HS 7311 - Nádoby na stlačený nebo zkapalněný plyn, ze železa nebo oceli
	HS 7806 - Ost. výrobky z olova
	HS 8444 - Stroje k vytlačování, protahování ap. chemických textilních materiálů
	HS 8457 - Centra obráběcí, stroje obráběcí, stavebnicové
	HS 8547 - Izolační části pro el. stroje; elektroinstalační trubky
	HS 7207 - Polotovary ze železa nebo nelegované oceli
	HS 7304 - Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7325 - Ost. výrobky odlité ze železa nebo oceli
Obranný průmysl	HS 9301 - Vojenské zbraně, jiné než revolvery, pistole a zbraně čísla 9307
	HS 9302 - Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
Energetický průmysl	HS 8402 - Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 7308 - Konstrukce jinde neuv. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a induktoři
	HS 8546 - Elektrické izolátory z jakéhokoliv materiálu
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Železniční a kolejová doprava	HS 8608 - Kolejový svrškový upevňovací materiál a zařízení; mechanické přístroje a signalizační zařízení
	HS 8609 - Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
	HS 7302 - Konstrukční materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8602 - Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8605 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy, bez vlastního pohonu;
	HS 8603 - Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem

Švýcarsko

Od roku 2009 do 2015 se růst HDP kontinuálně snižoval a v roce 2016 vykázal hodnotu 1,4 %. Po zpomaleném startu do roku 2017 růst HDP zrychlil v jeho průběhu na 1,1 % a v pozitivním spádu pokračoval i v 1. čtvrtletí roku 2018, ačkoliv ve zpomalenějším tempu. Růst HDP na konci roku 2018 činil 3 %. Pro rok 2019 očekává vládní expertní skupina, že podpůrný účinek zahraniční konjunktury pozvolna klesne, a to na solidních 1,8 %, v roce 2020 pak na 1,7 %. V zemi žije přes 8 mil. obyvatel, HDP na obyvatele přesahuje 80 tis. USD a předpokládá se další růst spolu s růstem HDP, který by mohl v příštích dvou letech dosáhnout až 1,8 %. Míra inflace se v posledních letech dostávala do záporných hodnot, v roce 2017 však již dosahovala 0,5 % a v tomto roce se očekává její růst na 1,4 %. Nicméně pro rok 2020 se opět čeká pokles na 1 %. Nezaměstnanost je dlouhodobě nízká a v současné době se odhaduje na hranici 2,8 %. Běžný účet Švýcarska je v přebytku.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,6	1,7	3,0	1,8	1,7	1,7
HDP/obyv. (USD)	80 491	80 637	83 583	85 156	88 233	90 802
Míra inflace (%)	-0,4	0,5	1,1	1,4	1,0	1,0
Nezaměstnanost (%)	3,3	3,2	2,8	2,8	2,7	2,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	63,2	66,6	72,3	71,8	74,3	76,3
Populace (mil.)	8,3	8,4	8,5	8,6	8,7	8,8
Konkurenceschopnost	1/138	1/137	4/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MME, OECD, WEF

- ▶ Evropská unie a Švýcarsko jednájí o rámcové dohodě.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Švýcarsko umísťuje na 4. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Vývoz ČR do Švýcarska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	12 653 421	21,4	14 008 423	-9,7
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	7 709 580	13,0	7 239 724	6,5
3304	Přípravky kosmetické líčidla	1 609 678	2,7	51 444	3 029,0
8538	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně se zařízeními	1 265 757	2,1	1 336 954	-5,3
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	1 044 935	1,8	1 083 369	-3,5
8537	Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a jiné základny, vybaven	988 597	1,7	861 195	14,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	941 608	1,6	952 401	-1,1
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	916 828	1,6	844 364	8,6
7308	Konstrukce části desky tyče aj. z železa oceli	843 802	1,4	846 471	-0,3
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	790 877	1,3	738 983	7,0
Celkem TOP 10		28 765 083	48,7	27 963 328	2,9
Celkem vývoz		59 089 952		59 266 557	-0,3

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR ze Švýcarska 2018 (2017),
hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	3 764 563	10,2	3 655 973	3,0
3002	Krev lidská, živočišná, antiséra, látky očkovací	2 431 028	6,6	2 211 977	9,9
7108	Zlato surové i ve formě polotovarů prachu	2 352 394	6,4	2 129 392	10,5
8501	Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)	1 191 521	3,2	1 130 834	5,4
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	1 048 610	2,8	1 024 890	2,3
9102	Náramkové hodinky, kapesní hodinky a jiné hodinky, včetně stopek, jiné	906 719	2,5	875 219	3,6
8479	Stroje mechanické s vlastní indiv. funkcí jinde neuv.	884 738	2,4	861 859	2,7
8541	Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení	835 081	2,3	291 255	186,7
7306	Trouby profily ap. duté jiné z železa oceli	752 092	2,0	728 355	3,3
7318	Šrouby vruty matice podložky aj. z železa ocel	591 984	1,6	679 638	-12,9
Celkem TOP 10		14 758 730	40,0	13 589 392	8,6
Celkem dovoz		36 881 010		36 081 567	2,2

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Perspektivním dopravním segmentem jsou jednostopé i dvoustopé dopravní prostředky pro volnočasové aktivity, které respektují specifika polohy a orografické členění Švýcarska a jsou přizpůsobeny potřebám místního náročného spotřebitele.

► Chemický průmysl

Chemický a zejména farmaceutický průmysl je s 81 mld. CHF nejdůležitější švýcarské exportní průmyslové odvětví, které zaznamenalo v roce 2017 nárůst 5 %. České firmy si lze představit jako subdodavatele (např. strojního či laboratorního zařízení a vybavení) pro švýcarské chemické a farmaceutické koncerny. Perspektivní možností je spolupráce českých center excelence v rámci Life Science s adekvátními hi-tech partnery.

► ICT

Švýcarsko vynakládá na inovace a výzkum cca 3 % HDP. Perspektivní jsou tak softwarové, antivirové a inteligentní aplikace. Technická řešení, kterými disponují např. švýcarské banky, pojišťovny a velké korporace, byly vyvíjeny v 70. letech. S ohledem na vysoké náklady na jejich údržbu a jejich zastaralost bude mít v nejbližších pěti letech švýcarský trh vysokou absorpční schopnost právě pro nejmodernější inovovaná technologická řešení, a to zejména v oblasti vývoje a správy IT systémů.

► Obranný průmysl

Švýcarský stát vynakládá značnou sumu, cca 5 mld. CHF ročně, na zbrojní programy. Švýcarští obyvatelé mají tradičně kladný vztah k nejrůznějším formám osobní obrany. Vzhledem ke všeobecně se zhoršující bezpečnostní situaci ve světě je místní trh připraven absorbovat nabídky obranných prostředků, např. krátkých palných zbraní.

► Stavební průmysl

Přestože se vláda v návaznosti na Alpskou iniciativu zavázala, že nebude rozšiřovat silniční síť, probíhají ve zvýšené míře rekonstrukce té existující. Údržba a opravy silniční sítě, především pokud jde o mosty a tunely, patří mezi podporované a nutné činnosti. Dle programu PEB z roku 2014 se pro nejbližší roky na opravy tzv. dálničních úzkých míst počítá s 5,5 mld. CHF.

Strategickým projektem na dlouhá léta je výstavba druhého silničního tubusu Gotthardského tunelu, který jednak lépe propojí jižní kanton Ticino se zbytkem země a zároveň bude klíčovou transevropskou tepnou. Jedná se o miliardovou investici a tudíž i o významnou příležitost napříč obory. Budou požadovány komodity k přípravě, výstavbě, resp. opravě tunelu, neboť i stávající téměř dvacetikilometrový tubus bude potřebovat údržbu a sanaci.

Perspektivní je také oblast protihlukových zábran a staveb. Ročně na tato opatření vydá ministerstvo životního prostředí, dopravy, energie a komunikace cca 10 mil. CHF. V rozmezí let 2016 až 2019 obdrží švýcarské kantony 976 mil. CHF pro 250 projektů na zlepšení životního prostředí. Značná část prostředků jde do vodního hospodářství, sanace údolních přehrad, čištění vod, opravy hrází apod.

► Strojírenský průmysl

Jde o tradiční a perspektivní obor – rostoucí sektor švýcarského průmyslu potřebuje přesné obráběcí stroje. Hi-tech je klíčovou převodovou pákou švýcarského průmyslového rozvoje a vývozu, uplatnění tedy naleznou špičkově vybavené zařízení.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V roce 2013 schválila Spolková vláda materiál Gesundheit 2020, který stanovuje priority švýcarského zdravotnictví pro příštích osm let. Jedním z parametrů je i rostoucí potřeba zabezpečit životní podmínky stárnoucí populace. Významnou součástí materiálu je také zajištění pečovatelské péče – ve Švýcarsku chybí odborně vzdělaný personál. Poptávané jsou služby lékařské, dentální, nemocniční a služby fyzioterapeutů. Z nemocnic je signalizován zájem o zajištění sterilního prostředí. Potenciál tak mají speciální aplikace, např. nano nátěry a malby.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Švýcarské zemědělství je mimořádně štědře dotovaným hospodářským segmentem. I pro příští roky se počítá s vysokými přímými platbami subvencí producentům. Pro české exportéry se nabízí prostor kromě dodávek zemědělských strojů i u tradičních a vysoce kvalitních zemědělských komodit, především chmele.

► Zpracovatelský průmysl

Luxusní segment švýcarského hospodářství se 47 mld. CHF je druhá největší exportní branže. I přes dlouhodobější potíže z důvodu nadhodnoceného CHF má značný potenciál růstu. Existuje prostor pro dílčí subdodávky z České republiky.

► Železniční a kolejová doprava

Dle informací ministerstva životního prostředí, dopravy, energie a komunikace se počítá do roku 2025 v rámci programu FABI, tj. financování a rozvoj železniční infrastruktury, s cca 7 mld. CHF. Z této sumy je na vládní program sanace vyčleněno cca 2,5 mld. CHF. Hustá síť veřejné dopravy ve městech rovněž prochází kontinuální modernizací. Výstavba železniční sítě pokračuje i s ohledem na kladný výsledek lidového referenda „Alpská iniciativa“ (přeložení zejména kamionové dopravy ze silnice na koleje). Produkty související s výstavbou tratí i s dodávkami pro vlakové/tramvajové soupravy včetně IT řešení (např. řízení a optimalizace dopravy) budou dlouhodobě patřit mezi zájmové zboží

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
Železniční a kolejová doprava	HS 7302 – Konstruktivní materiál pro stavbu železničních nebo tramvajových tratí ze železa nebo oceli
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy, s vlastním pohonem
	HS 8604 – Vozidla pro údržbu železničních, tramvajových tratí, traťovou službu, s vlastním pohonem
Stavební průmysl	HS 8607 – Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel
	HS 2523 – Portlandský cement hlinitanový, struskový ap.
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 7228 – Ostatní tyče a pruty z ostatní legované oceli
	HS 7304 – Trouby, trubky a duté profily, bezešvé, ze železa (jiného než litiny) nebo z oceli
	HS 7308 – Konstrukce jinde neuv. a části a součásti pro použití v konstrukcích, ze železa, oceli
	HS 8907 – Ostatní plavidla
Zpracovatelský průmysl	HS 9114 – Ostatní části a součásti hodin nebo hodinek
Strojírenský průmysl	HS 7326 – Ostatní výrobky ze železa, oceli
	HS 8456 – Stroje obráběcí pomocí laserů ultrazvuku ap.
	HS 8471 – Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 7017 – Laboratorní, hygienické nebo farmaceutické skleněné zboží
	HS 8417 – Neelektrické průmyslové a laboratorní pece, včetně neelektrických spalovacích pecí
	HS 9401 – Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části
Chemický průmysl	HS 2942 – Ostatní organické sloučeniny
	HS 3805 – Terpentýnová silice, borová nebo sulfátová terpentýnová silice aj.
	HS 3101 – Živočišná nebo rostlinná hnojiva, též smíchaná nebo chemicky upravená
	HS 4702 – Chemická dřevná buničina, druhů pro rozpouštění
	HS 6909 – Keramické zboží pro laboratorní, chemické aj. technické účely
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 1210 – Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
Obranný průmysl	HS 3602 – Připravené výbušniny, jiné než prachové výmetné složky
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
Zábava a volný čas	HS 8801 – Balony a vzducholodě; kluzáky, rogalá a ostatní bezmotorové prostředky pro létání

Ukrajina

Video: O ukrajinském trhu hovoří Radek MATULA, ambasáda ČR v Kyjevě

V letech 2000–2007 rostla ekonomika Ukrajiny v průměru o 7 % ročně. V roce 2009 však Ukrajinu, v návaznosti na celosvětovou finanční krizi, zasáhla poměrně silná recese a HDP země se v meziročním srovnání propadlo o více než 15 %. Další recese zemi postihla v letech 2014 a 2015 v důsledku ukrajinsko-ruské krize. Od roku 2016 je vykazován mírný ekonomický růst, přičemž v roce 2017 byl zaznamenán růst o 2,5 %. V roce 2018 očekává Světová banka růst ukrajinského HDP o 3,5 %. V zemi žije přes 42 mil. obyvatel a HDP na obyvatele dosahuje 2639,8 USD.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	2,4	2,5	3,5	2,7	3,0	3,3
HDP/obyv. (USD)	2,2	2,7	3,0	3,1	3,4	3,6
Míra inflace (%)	13,9	14,4	10,9	7,3	6,0	5,9
Nezaměstnanost (%)	9,4	9,2	9,4	9,2	8,9	8,4
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,4	-2,1	-3,9	-5,2	-5	-5,4
Populace (mil.)	42,4	42,2	42,6	42,4	42,2	41,9
Konkurenceschopnost	85/138	81/137	83/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ EU podepsala s Ukrajinou Asociační dohodu.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Ukrajina umístila na 83. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 7/7.

Vývoz ČR na Ukrajinu 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	5 335 526	16,2	4 144 925	28,7
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	2 453 880	7,4	1 571 269	56,2
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	2 076 414	6,3	1 807 514	14,9
2711	Zemní plyn a jiné plynné uhlovodíky	1 919 260	5,8	1 074 526	78,6
8707	Karoserie (vč. kabin) pro motorová vozidla čísel 8701 až 8705	1 284 290	3,9	1 103 978	16,3
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	1 070 232	3,2	1 010 997	5,9
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	1 007 022	3,1	1 024 967	-1,8
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	800 294	2,4	792 852	0,9
7202	Feroslitiny	794 143	2,4	88 332	799,0
9619	Hygienické vložky a tampóny, dětské pleny	551 118	1,7	512 260	7,6
Celkem TOP 10		17 292 179	52,5	13 131 620	31,7
Celkem vývoz		32 965 624		27 975 634	17,8

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Ukrajiny 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
2601	Rudy železné, koncentráty, výpražky kyzové	10 089 469	39,6	9 562 452	5,5
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	4 170 435	16,4	3 510 678	18,8
7208	Výr z železa oceli nad 600mm válc. za tepla	856 405	3,4	800 725	7,0
2707	Oleje a jiné produkty destilace vysokotepečných černouhelných dehtů; ap. produkty	777 216	3,1	637 333	21,9
2614	Rudy, titanové koncentráty	609 252	2,4	602 005	1,2
2706	Dehet černouhelný, hnědouhelný, rašelinový aj.	*	—	*	—
4407	Dřevo rozřezané nebo štípané podélně, krájené nebo loupané, ap., > 6 mm	355 603	1,4	304 638	16,7
2803	Uhlík, uhlíkové saze a jiné formy uhlíku	343 083	1,3	211 769	62,0
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	327 650	1,3	311 385	5,2
7202	Feroslitiny	260 267	1,0	105 950	145,7
Celkem TOP 10		17 789 380	69,8	16 046 935	10,9
Celkem dovoz		25 481 766		22 667 548	12,4

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► **Civilní letecký průmysl**

Na Ukrajině existuje několik významných leteckých výrobců se zájmem o kooperaci se zahraničními partnery. S cílem ustanovení přímých kontaktů zorganizovala česká strana v polovině října 2016 v Kyjevě Česko-ukrajinské letecko-průmyslové fórum s cílem vytvoření přímých kontaktů a projednání možností spolupráce, a to včetně výrobní kooperace. V první polovině roku 2019 se předpokládá uskutečnění zasedání Pracovní skupiny ČR - Ukrajina pro průmysl ke spolupráci v leteckém průmyslu (v Praze).

► **Dopravní průmysl a infrastruktura**

Na ukrajinské straně je zájem o spolupráci s českou stranou při obnovování a modernizaci tramvajové dopravy, např. město Kyjev či Oděsa předpokládají modernizaci části svého tramvajového parku. Příležitosti existují též na trhu osobních vozidel, kde se v letech 2017 a 2018 zvyšovala poptávka. Možnosti spolupráce existují i při modernizaci ukrajinské železnice v návaznosti na zasedání Pracovní skupiny ČR - Ukrajina pro průmysl k železniční dopravě v Kyjevě v září 2018. Příležitostí může být rovněž modernizace silniční infrastruktury.

► **Energetický průmysl**

Energetika představuje na Ukrajině významný, strategický sektor. Předpokládá se liberalizace energetického sektoru (trhu s elektřinou apod.) s cílem narovnání cen a odbourání různých dotací. To způsobí růst cen energií, poroste poptávka po systémových řešeních (el. systémy řízení obchodu s elektřinou, vedení statistiky obchodu s elektřinou apod.), po úsporných technologiích apod. Perspektivním pro české společnosti je na Ukrajině též oblast energetické efektivity a navyšování podílu obnovitelných zdrojů energie na celkové energetické výrobě. Příležitostí je modernizace stávající energetické infrastruktury včetně jaderných elektráren. V posledních letech se rychleji rozvíjí sektor solárních elektráren. Možnosti pro české společnosti existují též u těžby energetických surovin. V energetickém sektoru bude možné získat financování i od některých mezinárodních finančních institucí jako jsou EIB, EBRD apod.

► **Obranný průmysl**

Odvětví se od roku 2014 postupně konsoliduje s výhledem získání schopnosti plné saturace potřeb ukrajinských ozbrojených sil. Nadále má Ukrajina zájem o unikátní technologie zejména z oblasti pasivních sledovacích systémů, dále o spolupráci v oblasti obrněné techniky a komunikačních prostředků. Vysoká cena bojových aktivit na východě země se nicméně podepisuje na zdrojích obranného rozpočtu a výjimkou nemusí být z ukrajinské strany ani náhlá a rychlá potřeba dodávek určitého typu základní výstroje, oblečení a dalších prostředků. Výše uvedené sektory spolupráce byly potvrzeny též během jednání delegace MO ČR na Ukrajině v říjnu 2018.

► **Strojírenský průmysl**

Strojírenská produkce zůstává tradiční položkou českého vývozu, nicméně na ukrajinském trhu je v současné době snižena úroveň výroby strojírenských a metalurgických závodů. Působí zde však řada výrobců stavebních materiálů, zemědělské techniky, nábytku, elektroniky, jejichž produkce je orientována

na odbytu na zahraničních trzích. To představuje příležitosti pro české dodavatele kovoobráběcího zařízení. Roste podíl výrobní kooperace, zejména poskytování služeb ukrajinskými podniky v oboru svařování, mechanického zpracování odlitků a ve výrobě dílčích uzlů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Jednou z priorit ukrajinské strany je výstavba moderních skládek, spaloven a čističek odpadních vod ve vybraných městech. České společnosti se mohou prosadit spíše jako subdodavatelé technologií pro ukrajinské generální dodavatele. V tomto sektoru existuje též lepší dostupnost financování mj. prostřednictvím mezinárodních finančních institucí (EIB, EBRD apod.) a též z důvodů navýšení místních rozpočtů v rámci decentralizace.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Celá řada větších ukrajinských nemocnic předpokládá vybudování nových částí nemocnic a jejich vybavení zdravotnickým zařízením a technologiemi. Státní nemocnice nakupují zdravotnické zařízení a materiál prostřednictvím elektronického systému PROZORRO. Soukromé nemocnice jsou pružnější a nakupují často přímo u výrobců. To vytváří nové možnosti pro české společnosti. Tyto společnosti nicméně musí mít na Ukrajině svého zástupce, který se účastní jednání se zástupci nemocnic k nákupům zařízení a materiálů.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Jedná se o významný a velmi perspektivní sektor ekonomiky se 14% podílem na HDP a s významným exportem (zemědělský export přesahuje 15 mld. USD, tj. 42,5 % z celkového exportu). Nové investice směřují do výroby drůbežího a vepřového masa, do rostlinné výroby, do mlékárenství apod. Dobré exportní příležitosti existují u zařízení potravinářského sektoru, u zemědělské techniky a technologií, u energetického zařízení na biomasu (zejména u zemědělských odpadů), u potravin v oblasti zdravé výživy a různých delikates (sušené maso, sýry). Tyto možnosti jsou nicméně omezeny nízkou kupní silou obyvatelstva, která zůstane v nejbližším období na stávající úrovni. Příležitosti pro české potravinářské výrobky jsou zejména ve větších městech, jako je Kyjev, Oděsa, Dni pro. V návaznosti na poptávku místního zemědělství rozšiřují svoji přítomnost na trhu výrobci zařízení pro obhospodařování půdy a rostlinnou výrobu, chov zvířat a související technologie.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Civilní letecký průmysl	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 8803 – Části a součásti výrobků čísel 8801 nebo 8802
	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plyn. turbíny
Energetický průmysl	HS 8402 – Parní kotle zvané „na přehřátou vodu“
	HS 8403 – Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8406 – Parní turbíny
	HS 8409 – Části a součásti vhodné pro motory pístové
	HS 8410 – Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	HS 8416 – Hořáky pro topeniště, mechanická příkladací zařízení, včetně roštů, ap.
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
	HS 8535 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. > 1000 V
	HS 8536 – El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 – Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a základny pro el. ovládání
	HS 8541 – Diody, tranzistory ap. polovodičová zařízení
	HS 8544 – Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8601 – Lokomotivy a malé posunovací, závislé na vnějších zdrojích proudu nebo akumulátorové
	HS 8602 – Ost. lokomotivy a malé posunovací lokomotivy
	HS 8603 – Železniční nebo tramvajové osobní vozy a nákladní vozy s vlastním pohonem
	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
Vodohospodářství a odpadní průmysl	HS 3825 – Odpadní produkty chem. prům. aj. komunální odpad.; splašky; odpady příbuz. průmyslu
	HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 3002 – Antiséra, ostatní krevní složky a imunologické výrobky, očkovací látky ap. výrobky
	HS 3006 – Farmaceutické zboží specifikované
	HS 9018 – Lékařské, zubolékařské nebo zvěrolékařské nástroje a přístroje aj.
Zemědělství a potravinářský průmysl	HS 0410 – Jedlé produkty živočišného původu, jinde neuved.
	HS 1106 – Mouka, krupice z luštěnin, manioku ap.
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mlátící stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékařenské stroje a zařízení
	HS 8437 – Stroje pro čištění, třídění nebo prosévání semen, zrn aj.
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
HS 8701 – Traktory a tahače	
Strojírenský průmysl	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
Obranný průmysl	HS 8526 – Radiolokační a radiosondážní přístroje, radionavigační a rádiové přístroje pro dálkové řízení
	HS 8710 – Tanky a jiná obrněná vozidla, motorová

Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: MDC

Ukrajina vstoupila do režimu DCFTA.

► Sektor vzdělávání

Reforma systému vzdělávání je jednou z hlavních rozvojových priorit ukrajinské vlády. Poté, co byla v roce 2014 spuštěna reforma vysokých škol s cílem modernizovat je a internacionalizovat, se po roce 2017 pozornost obrátila zejména k reformě základního a středního vzdělávání a koncepci tzv. nové ukrajinské školy, která má být založena na získávání kompetencí důležitých pro 21. století. Česká republika se v průběhu posledních let, zejména prostřednictvím projektů České rozvojové agentury, vyprofilovala jako významný mezinárodní donor především pro oblast vysokého školství. Aktuální zůstávají témata kvality vysokého i středního vzdělávání, změny systému jeho financování, inkluze či podpora v oblasti odborného a technického vzdělání. Kromě konkrétních projektů ukrajinských institucí podporuje Česká republika výměnu zkušeností mezi českými a ukrajinskými univerzitami a poskytuje několik stipendií pro studium v ČR.

► Sektor zdravotnictví

Vysoko na seznamu priorit ukrajinské vlády i obyvatel leží reforma zdravotnictví. Proreformně orientovaný tým ukrajinského ministerstva zdravotnictví usiluje o uskutečnění zásadních změn, které zajistí přechod od systému zdravotní péče postsovětského typu k modernímu systému založenému na západních standardech. V říjnu 2017 parlament schválil zákony, které určují, jaké zdravotnické služby a léky bude platit a garantovat stát, zřizují tzv. Národní zdravotní službu (instituci, která bude tyto státem garantované služby u zdravotnických zařízení objednávat) a zavádí elektronický systém e-Health. Ze zákonů byla nakonec odstraněna možnost spolufinancování zdravotní péče, tj. zdravotnické služby budou buď plně hrazené státem, nebo plně hrazené pacientem. Již od roku 2015 Ministerstvo zdravotnictví začalo nakupovat léky a zdravotnický materiál prostřednictvím mezinárodních organizací – UNDP, UNICEF či britské agentury Crown Agents – s cílem omezit korupci a zajistit kvalitní životně důležité léky a materiál. Česká republika na Ukrajině asistuje s reformou fyzioterapie a ergoterapie (včetně vzdělávání), do níž se Česká republika zapojuje zejména prostřednictvím programu Ministerstva vnitra MEDEVAC a malých lokálních projektů Ministerstva zahraničních věcí.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>

Velká Británie

V letech 2015-2017 si britská ekonomika udržovala solidní růst mezi 1,7-2,2 % HDP. S poklesem globální poptávky, nevyjasněnou podobou blížícího se brexitu a poklesem firemních i zahraničních investic však v roce 2018 tempo růstu kleslo pod 1,5 % a k trendům vývoje britské ekonomiky v roce 2018 patřil zejména volatilní kurz libry, propad průmyslu a exportu, ale naopak konsolidace v sektoru služeb a stavebnictví. V zemi žije dle odhadů přes 66 mil. obyvatel, přičemž HDP na obyvatele dosahuje zhruba 42 tis. USD. V zemi je v posledních letech velmi nízká míra nezaměstnanosti, v roce 2019 dosahuje dokonce nejnižší úrovně za posledních 44 let (jen 4 %). Z hlediska mezinárodní konkurenceschopnosti země v roce 2018 poklesla z 6. na 8. místo globálně (WEF) a z hlediska podmínek pro podnikatele na 9. místo na světě (WB). Britské univerzity se jako jediné z Evropy dlouhodobě kvalifikují do TOP 10 universit na světě z hlediska výzkumu.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	1,8	1,7	1,4	1,5	1,5	1,6
HDP/obyv. (USD)	40 657	39 800	42 260	42 035	43 358	44 639
Míra inflace (%)	0,7	2,7	2,5	2,2	2,0	2,0
Nezaměstnanost (%)	4,9	4,4	4,1	4,2	4,5	4,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-139,3	-99,2	-99,2	-90,3	-88,6	-90
Populace (mil.)	65,7	66	66,5	66,9	67,2	67,5
Konkurenceschopnost	7/138	8/137	8/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ Spojené království je zatím součástí vnitřního trhu Evropské unie, dne 29. 3. 2017 však oficiálně aktivací článku 50 Smlouvy o EU oznámilo zájem EU opustit, v důsledku čehož mělo 29. 3. 2019 přestat být členem EU. Jelikož však do tohoto termínu britský parlament neschválil výstupovou dohodu, termín odchodu Británie z EU byl na žádost britské

vlády prodloužen Evropskou radou nejdéle do 31. 10. 2019. Pokud bude do tohoto data výstupová dohoda v Británii ratifikována, přestane být země členem EU od 1. dne následujícího měsíce. Podmínky pro obchod s Británií po brexitu tedy na počátku roku 2019 zatím zůstávají nejasné. Pokud se nepodaří v britském Parlamentu schválit výstupovou dohodu s EU a nezačne platit dojednané přechodné období do konce roku 2020, ve kterém by obchod probíhal jako dosud, nebo nebude přijata jiná úprava vztahů, obchod by po 31. 10. 2019 probíhal dle pravidel a celních sazeb WTO, což by znamenalo nutnost celních procedur na hranicích, zvýšení administrativy spojené s pravidly původu, certifikací výrobků a zatížení některých komodit novým clem a zásadně by byla omezena možnost přeshraničního poskytování finančních služeb, které tvoří značnou část britské ekonomiky.

- ▶ Britská vláda jednostranně deklaruje, že po dobu jednoho roku od vystoupení země z EU by podléhalo dovozním celním sazbám jen vybraných 25 položek zboží (zejména automobily – clo ve výši 10 %, dále např. maso, hliníkové fólie, apod.), zatímco všechny zbývající komodity by při dovozu do Británie neměly podléhat clu. Finální podoba obchodního režimu s Británií však bude záviset na konečné podobě a termínu brexitu.

Vývoz ČR do Velké Británie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	42 504 319	21,0	51 156 743	-16,9
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	23 818 197	11,8	17 602 281	35,3
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	12 768 529	6,3	14 609 723	-12,6
8512	Elektrické přístroje osvětlovací nebo signalizační, elektrické stěrače ap.	7 389 245	3,7	6 493 127	13,8
8528	Monitory, projektory, bez TV, přijímače televizní	5 907 702	2,9	6 432 293	-8,2
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	5 901 721	2,9	4 006 353	47,3
9503	Tříkolky, koloběžky, šlapací auta apod., ost. hračky, skládky	4 497 298	2,2	4 810 222	-6,5
8523	Disky, pásky, paměťová zařízení, a. média pro záznam zvuku nebo jiného fenoménu ap.	3 941 269	1,9	3 027 940	30,2
8409	Části a součásti vhodné pro motory pístové	3 749 430	1,9	4 343 536	-13,7
8413	Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny	3 211 663	1,6	2 866 241	12,1
Celkem TOP 10		113 689 373	56,2	115 348 459	-1,4
Celkem vývoz		202 205 118		205 186 411	-1,5

zdroj: ČSÚ

Dovoz ČR z Velké Británie 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8542	Elektronické integrované obvody	10 066 436	12,7	20 501 835	-50,9
8473	Části, součásti a příslušenství strojů psacích, počítačích	4 756 346	6,0	7 129 034	-33,3
3004	Léky odměřené, ne krev, antiséra ap., vata aj.	4 210 260	5,3	4 862 999	-13,4
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	4 075 413	5,1	5 767 055	-29,3
8708	Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705	3 170 893	4,0	2 597 772	22,1
8471	Zařízení pro automat. zpracování dat a jejich jednotky; snímače ap.	1 630 605	2,0	1 157 740	40,8
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	1 578 930	2,0	921 998	71,3
8421	Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů	1 433 230	1,8	1 503 440	-4,7
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	1 014 143	1,3	907 040	11,8
8429	Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem	959 443	1,2	664 123	44,5
Celkem TOP 10		32 895 699	41,4	46 013 036	-28,5
Celkem dovoz		79 542 039		94 148 806	-15,5

zdroj: ČSÚ

Příležitosti pro český export

► Automobilový průmysl

Rok 2018 i počátek 2019 přinesly propad britského automobilového průmyslu. Zatímco v roce 2016 dosáhl britský automobilový průmysl svého 17letého rekordu v počtu vyrobených vozů, rok již 2017 znamenal pro britské automobilky první pokles objemu vyrobených aut od roku 2009, především v důsledku čtvrtinového propadu poptávky britských zákazníků po nových vozech. Ten se výrazně prohloubil v roce 2018, meziročně o 7 %. Mírně rostou jen domácí prodeje elektrických a plug-in hybridních aut. Jelikož export do zahraničí stále představuje odbyt pro 81,5 % všech v Británii vyrobených automobilů, na celkové produkci britských automobilek se nižší domácí prodeje aut promítají méně. Pokles domácí poptávky je zdůvodňován obavami spotřebitelů z vývoje ekonomiky po brexitu a nejistotou ohledně budoucnosti dieselových aut v důsledky aféry „dieselgate“. Pokud jde o diesely, v roce 2017 poklesl jejich prodej o 20 % a od dubna 2018 byla zvýšena silniční daň pro nově registrované dieselové vozy, které nesplňují nejprísnejší emisní limit (netýká se však dodávek). Snížené prodeje dieselových aut dopadají zejm. na největší britskou automobilku Jaguar Land Rover (JLR), která dosud produkovala 90 % svých vozů právě s dieselovými motory. Současně britská města mohou pro zlepšení kvality vzduchu zavádět vlastní nízkoemisní zóny se zákazem vjezdu méně ekologických vozů (např. od dubna 2019 jsou benzinová osobní auta neplnící normu euro 4 a dieselová neplnící normu Euro 6 povinna platit denní poplatek za vjezd do centra Londýna ve výši 12,50 GBP za den a 100 GBP pro autobusy a nákladní automobily; Oxford se chystá úplně zakázat vjezd benzinových i dieselových aut do úzkého centra města od 2020, atd.). Důležitý vliv na pokles výroby aut v Británii od roku 2018 však má především pokles poptávky v Číně, včetně zavedení protekcionistických opatření na tomto trhu. Změny v Číně opět postihly především JLR. UK zatím zůstává po Německu druhým největším evropským výrobcem luxusních vozů a třetím až čtvrtým největším evropským výrobcem aut vůbec. Celkem 18 z 20 největších světových automobilek je přítomno v UK a britský automotive, to je celkově 30 OEM výrobců a více než 70 různých produkováných modelů. I po referend u o vystoupení z EU některé automobilky (zejm. Aston Martin, Toyota, a Jaguar Land Rover) v Británii staví nové a rozšiřují a modernizují stávající továrny, ačkoliv tempo investic bylo výrazně zpoma leno v souladu s nejistotou ohledně dopadu brexitu na automobilový sektor. Jiné automobilky však v Británii propouštějí: Honda do roku 2021 zcela ukončí výrobu aut ve své stávající továrně ve Swindonu a přesune ji do Japonska; Nissan v únoru 2019 oznámil, že mění své rozhodnutí a výrobu nového modelu X-trail přesune z UK do Japonska. Navíc Nissan v UK přestane vyrábět značku Infiniti pro evropský trh. Vznikají ale i zcela nové projekty v menším měřítku, jako projekt nového terénního vozu „Granadier“, který plánuje v Británii vyrábět chemický gigant INEOS. Případný odchod Británie z EU bez dohody o obchodních vztazích a přechod na WTO tarify by však znamenal 10 % clo na vyvážené a dovážené nové vozy. V roce 2019 se očekává další pokles objemu výroby aut v Británii, k rizikům patří i omezení a možné uzavření jedné ze dvou britských továren automobilky Vauxhall, nově od roku 2017 vlastněné francouzským PSA. Řada automobilek rovněž avizuje, že v případě nových bariér obchodu s EU po brexitu by musela zvážit své další působení v Británii, jelikož většina jejich produkce směřuje právě na evropský vnitřní trh V souladu s celosvětovým trendem směřování k tzv. „intelligent, connected car“ (a z dlouhodobějšího hlediska k plně autonomním vozidlům) britská vláda podporuje využití nových technologií v automobilovém průmyslu, zejm. tedy technologie pokročilého infotainmentu včetně připojení k internetu, elektromobility, hybridního pohonu a autonomního řízení. Nová průmyslová strategie Británie z listopadu 2017 označila automobilový průmysl

za jeden z „národních šampionů“ a vytyčila cíl navýšit domácí podíl na vyráběných vozech na 50 % do roku 2020 (z dnešních 41 %) pomocí nového Programu konkurenceschopnosti dodavatelských řetězců. K rozvoji sektoru slouží tzv. „technologické katapulty“, např. Centrum pro vývoj pokročilého pohonu, Faradayova instituce pro vývoj baterií, Úřad pro nízkoemisní vozidla, Centrum pro propojená a autonomní vozidla. Vláda podporuje vybudování testovací infrastruktury pro samo řídicí auta, jejichž testy v provozu již v UK probíhají (podpora ve výši 100 mil. GBP), i instalaci nových nabíjecích stanic pro elektromobily (80 mil. GBP). V roce 2017 již 57 % britských automobilek vyvíjelo technologii autonomního řízení (a dalších 18 % to plánovalo) a 64 % vyvíjelo ultranízkoemisní či elektrické vozy. Automobilky Jaguar Land Rover, Nissan, Mini a Aston Martin plánují výrobu celoelektrických vozů do roku 2022. Výrobu lehkých užitkových vozů a autobusů na elektřinu pak připravuje britský start-up Arrival, další projektem je elektrické autonomní auto britské firmy Dyson, které by se však nakonec mělo místo v Británii vyrábět v Singapuru. Na elektrifikaci svých produktů také pracují britští výrobci autobusů, včele s firmou Alexander Dennis, v leaderem trhu. Automatizace výroby, autonomní roboti, lehké kompozitní materiály, nový uživatelský interface v podobě rozšířené reality (head-up displeje a pokročilý infotainment), 3D tisk (a související možnost budoucí rychlé výměny bezpečných, jednorázových dílů karoserie), nové typy baterií, technologie pohybu v karavanách autonomních vozidel, obchodní modely časového sdílení vozů, ale i vývoj vodíkového pohonu patří k dalším cestám, jak se britské automobilky připravují na budoucnost. Příležitosti však budou i nadále v oblasti dodavatelského řetězce v sektoru klasických spalovacích motorů – Británie je dlouhodobě evropskou špičkou v oblasti vývoje a výroby motorů. Z hlediska materiálů i britské automobilky ve stále větší míře využívají hliník coby lehčí konstrukční prvek. Britská automobilová asociace SMMT odhaduje, že nenaplněný potenciál v britské výrobě dílů představuje až 4 mld. liber. Tyto informace a trendy znamenají příležitost pro české výrobce komponent automobilového průmyslu, kteří dokáží včas přijít s inovativním řešením.

► **Civilní letecký a vesmírný průmysl**

Ačkoliv Velká Británie nevyrábí kompletní vlastní dopravní letadla, z hlediska objemu leteckého průmyslu je (po USA) druhým největším producentem na světě, s 2500 firmami působícími v sektoru (z toho 2300 jsou ale SME s méně než 10 zaměstnanci, trh je tedy dodavatelsky koncentrovaný okolo největších firem Airbus, Boeing, Bombardier a Rolls-Royce), širokým portfoliem produkovaných služeb a výrobků od designu a projektování, k výrobě trupů, křídel, motorů, přístávacích podvozků, palivových systémů, až po avioniku a vesmírné technologie. Přes 90 % obratu sektoru je přitom generováno exportem (z nich 30 % směřuje na trh EU), přičemž letecká výroba má na britském vývozu 10% podíl. S globální očekávanou poptávkou 38 tis. velkých dopravních letadel v příštích 20 letech se britský letecký sektor jeví jako velmi perspektivní. Britský letecký průmysl zatím pocítil dopad brexitu především v podobě poklesu investic, jelikož firmy čekají na informace o budoucí podobě obchodování s EU. Případná nedohoda a přechod obchodu na WTO tarify by pro sektor nebyla u některých komodit tak citlivá jako např. v automobilovém průmyslu, jelikož celní sazby WTO na letadla a letecké díly jsou nulové, ale komplikace by přineslo samotné celní řízení a řada výrobků je navíc využívána ve více sektorech. Např. Airbus proto již avizoval nutnost omezit výrobu v UK v případě tvrdého brexitu. Hlavními výrobci na britském trhu zůstávají Airbus (15 % trhu), BAE Systems (13,2 % trhu), Rolls-Royce (10,7 %) a Bombardier (4,8 %), v oboru vrtulníků pak Leonardo Helicopters a Airbus Helicopters. V posledních letech těžil britský civilní aerospace sektor zejména z letadel Airbus A350 a A320 Neo. Největší profit z nich zaznamenaly společnosti Airbus UK a Rolls-Royce. V rostoucím sektoru vesmírných technologií působí celá řada britských hi-tech firem, např. Surrey Satellite Technology, které se zaměřují zejména na aplikace pro telekomunikace, navigaci, meteorologii a pozorování země. Globálně má Británie cca 7 %

podíl na trhu satelitních technologií, přičemž 74 % obratu je generováno službami a aplikacemi, 15 % vesmírnými operacemi a 8 % výrobou. Ta se zaměřuje na velké telekomunikační satelity (25 % podíl UK na globální výrobě), meteorologické a malé pozorovací satelity. Britská vláda oznámila, že podpoří vybudování prvního britského kosmodromu pro vertikální starty, který má vzniknout v Sutherlandu (poloostrov A'Mhoine) na severu Skotska a aktivity v tomto směru (např. firmy jako je Highlands and Islands Enterprise, Orbex a Lockheed Martin) již podpořila 30 miliony liber. Kosmodrom by měl sloužit zejména k vynášení menších satelitů a přispět k rozvoji britského vesmírného průmyslu. Další kosmodromy, ze kterých by ale menší satelity (do 500 kg) byly vynášeny při horizontálních letech konvenčních letadel, plánuje Británie vytvořit v Cornwallu (měl by fungovat na letišti Newquay již od roku 2021, spol. Virgin Orbit), v Glasgow – Prestwicku a ve velšské Snowdonii. Jelikož je předpoklad, že v příštích 5 letech bude globální poptávka po vynesení na orbit až 2600 malých satelitů (do 50 kg), představuje plán významnou obchodní příležitost.

V roce 2016 oznámila vláda alokaci 365 mil. GBP na výzkum a vývoj v oblasti letectví s cílem udržet Británii na celosvětové špičce v sektoru a v roce 2017 se letecký sektor stal jedním z pilířů nové průmyslové strategie, v roce 2018 pro něj byla vytvořena tzv. sektorová dohoda. Británie představuje nejdůležitějšího evropského dodavatele pro Boeing, který v létě 2016 uzavřel s britskou vládou partnerství s cílem dalších investic v zemi. V severovelšském Broughtonu sídlí továrna Airbusu dodávající křídla pro všechny obchodní modely značky. Jelikož britský letecký sektor je především přímým dodavatelem (tier 1) komponent a dílů pro výrobce letadel, ani případný po brexitový přechod na WTO standardy by neměl mít skokový dopad na ostrovní výrobce, neboť WTO aplikuje 0% tarif na letecké díly (na rozdíl od např. celých aut) a přibližně 70 % exportu britského leteckého průmyslu nadto směřuje mimo EU. UK by však odchodem z EU mohlo ztratit přístup k financování výzkumu v letec tví i satelitních technologiích. Pro české firmy by však také byla velká ztráta, kdyby brexit znamenal ukončení spolupráce s britskými clusterly financovanými evropskými fondy. Technologickou výzvu představuje přijatý závazek snížit do roku 2020 emise CO₂ z nových velkých dopravních letadel o 36 % oproti roku 2000. Britská vláda podporuje inovace v leteckém sektoru prostřednictvím programů jako jsou Future Flight (bude dotovaný 125 mil GBP z fondu průmyslové strategie), Aerospace Growth Partnership (AGP), National Aerospace Technology Exploitation Programme (NATEP), činností Aerospace Technology Institute (ATI), či projektu vývoje kompozitních křidel pro dopravní letadla pod názvem Next Generation Composite Wing (NGCW) kofinancovaného vládou a spol. Airbus. Spolupráci universit a firem podporuje nově ustavené UK Aerospace Research Consortium.

Příležitosti pro české výrobce se nabízejí zejména v subdodávkách pro britské firmy, např. v oblasti komponent pro trupy, elektroniky, kabeláže a rychle se rozvíjejícího segmentu kompozitních materiálů. K prioritám patří rovněž rozvoj elektrického pohonu (s cílem, aby UK bylo do roku 2025 na špičce „elektrické revoluce v letectví“), autonomních systémů, příprava rámce pro očekávané rozšíření dronů a městských leteckých dopravních prostředků.

V několika regionálních městech se také chystají či již probíhají modernizace letišť za podpory britské vlády. Investice se pohybují v nižších desítkách milionů liber. S ohledem na nutnost časově náročných certifikací je však britský letecký sektor poměrně konzervativní a k navázání úspěšné spolupráce s britskými firmami je zapotřebí investovat do inovací a dlouhodobého budování obchodních vztahů; úspěšnou cestou je zpravidla postup od realizace malých zakázek k dodávkám širším. Přinejmenším v období 2018–2019 je i nadále také možné rozvíjet spolupráci s britskými leteckými aliancemi v rámci programů EU, přičemž britské asociace mají i spolupráci s českými partnery zájem.

Letecký průmysl v čele s britskou továrnou na křídla Airbus se v obavě před možnými celními komplikacemi v kontextu brexitu také předzásobuje díly a surovinami. Trend potvrzuje spol. Tritax, která

dodává skladovací plochy např. pro Amazon a Next, a která zaznamenává zvýšený zájem o skladovací plochy v UK po brexitu. Přípravují se také letecké společnosti, např. nízkonákladové Ryanair (registrované v Irsku) a Wizzair (Maďarsko) si zajistily možnost pokračování vnitrostátních letů v UK po brexitu získáním britské licence, zatímco britská Easyjet naopak získala licenci také v Rakousku.

► Energetický průmysl

Výzvami pro Británii a příležitostmi pro české dodavatele je skutečnost, že v příštích deseti letech bude završena životnost 25 % aktuálně fungujících britských elektráren. Do roku 2025 musejí ukončit provoz všechny hnědouhelné elektrárny a ze stávajících jaderných bloků má do roku 2030 ukončit provoz 7 a zůstat funkční jen jedna jaderná elektrárna. Do roku 2030 tak bude potřeba nalézt nové zdroje pro čtvrtinu britské energie. Dle energetické strategie z roku 2013 měly hlavní roli sehrát nové jaderné zdroje, kterých mělo vzniknout až 6 (Hinkley Point C, Sizewell, Oldbury, Bradwell, Moorside a Wylfa). Ovšem v roce 2019, po šesti letech příprav, byly projekty Moorside, Wylfa a Oldbury pozastaveny. Zatím jistý je tak jen vznik jaderné elektrárny Hinkley Point C (francouzská EDF a čínská CGN – China General Nuclear Power Group), pro kterou již probíhají tendry na dodávky, např. General Electric oznámil svou nabídku dodávky parních turbín a generátorů, přičemž první elektřina by měla být generována nejdříve v roce 2026 pro C1 a C2 v roce 2027. EDF Energy s CGN zároveň připravuje projekty na rozšíření jaderné elektrárny Sizewell o dva 1,6 GW reaktory pod názvem Sizewell C v Suffolku, při jejichž výstavbě chce vycházet ze zkušeností s Hinkley Point C. Další projekt výstavby jaderné elektrárny Bradwell B se připravuje v Maldon v Essexu. Naopak dvě japonské společnosti své jaderné projekty v UK aktuálně zrušily – Horizon Nuclear Power, vlastněná Hitachi, na začátku roku 2019 stopla přípravu projektu výstavby nových jaderných elektráren Wylfa. Ačkoliv do projektu již investovala 2,8 mld. GBP, absence vládních garancí pro výkupní ceny ji přiměla projekt ukončit. Již na konci 2018 přitom Hitachi vycouvala také z účasti na projektu jaderného zdroje Oldbury. Druhá japonská společnost, Toshiba, na konci roku 2018 rovněž vycouvala ze svého projektu zdroje Moorside a ukončuje činnost své jaderné divize NuGen v UK poté, co pro ni nenašla kupce. Jediným zájemcem o pokračující investování do britského jádra je tak Čína. Krize několika projektů rozvoje jaderné energetiky tak staví Británii před otázku, zda bude do jádra investovat přímo stát, nebo bude spoléhat na čínské investice, nebo bude země vyrábět více energie z fosilních paliv, či více rozvíjet obnovitelné zdroje. V oblasti energetiky se tak v každém případě dá očekávat mnoho příležitostí ve výstavbě nových zařízení, ale také při vyřazování (decommissioning) a v programech na nakládání s jaderným odpadem. Úřad pro vyřazování jaderných zařízení z provozu (NDA) v současné době eviduje 15 závodů, které mají být vyřazeny do roku 2035. I po brexitu bude Británie, s ohledem na své závazky v oblasti ochrany klimatu, pravděpodobně výrazně preferovat nízkoemisní a obnovitelné zdroje energie. Innovate UK, inovační agentura Spojeného království, poskytuje finanční podporu inovacím, které integrují nízkouhlíkové technologie do energetického systému. Ministerstvo pro podnikání, energetiku a průmyslovou strategii má také inovační fond pro produkty a služby pro dekarbonizaci elektrické sítě. Vládní podpora obnovitelných zdrojů (výkupní tarify) bude v UK dále snižována ruku v ruce s tím, jak se tento energetický sektor stává konkurenceschopným i bez přímé finanční podpory a očekává se další růst sektoru a navyšování podílu energie z OZE (aktuálně představuje energie z větru, vln, vody, biomasy a slunce 7 % britské elektřiny a do roku 2020 se očekává nárůst tohoto podílu na 20–25 %). Poslední aukce na výkup elektřiny z nových offshore větrných elektráren, které budou v provozu od roku 2022–2023, přinesla rekordně nízkou cenu 57,50 GBP za MWh (tj. 50 % ceny aukce v roce 2015; pro srovnání, Hinkley bude dodávat za státem garantovanou cenu 92,50 GBP za MWh). Británie má největší kapacitu větrných offshore elektráren na světě. Ačkoliv se stále

jedná o malý podíl z celkového množství vyrobené elektřiny, podíl stále roste. Zatímco v roce 2017 se jednalo o 6,2 %, v roce 2018 už to bylo 8 %. Pro české dodavatele může být zajímavý fakt, že vláda stanovila cíl, aby třetina veškeré elektřiny pocházela z větrných elektráren. Na květen 2019 se připravuje aukce o kontrakt s vládou na 15 let, výsledky budou publikovány v červnu 2019.

Ústup od uhlí však přinese nové požadavky na síť. Bude pravděpodobně potřeba zčtyřnásobit množství úložišť jako baterií připojených k síti, aby se vyrovnala nepravidelnost dodávek z obnovitelných zdrojů a poskytla zálohu v případě selhání velkých elektráren. Provozovatel National Grid odhaduje, že bude potřeba úložiště o velikosti 1,3 GW, ekvivalent jaderné elektrárny Sizewell, k bezpečnému provozu elektrické sítě s nulovými emisemi uhlíku. Zároveň bude také poptávka po centralizovaných systémech propojující termostaty s továrnami napříč zemí a dalších technologiích k udržení stability elektrické sítě a napětí a kmitočtu.

Vláda také plánuje zakázat od roku 2025 využívání fosilních zdrojů pro vytápění nových obytných domů (tj. včetně kotlů na zemní plyn!), což skýtá příležitosti pro dodavatele alternativních řešení.

Britský trh je také otevřen inovativním a experimentálním technologiím výroby energie z odpadu (např. technologie typu ORC na nízkotepeelnou transformaci odpadu na palivo).

Akcent bude kladen rovněž na úsporná energetická/tepelná/ chladicí řešení jako například systémy pro úsporu tepla-monitorovací zařízení, kogenerační jednotky, tepelná čerpadla, výměníky tepla či úspornou chladicí techniku. Prioritou je také akumulace energie, která je vnímána jako podmínka pro udržitelný rozvoj obnovitelných zdrojů a v jejímž využívání je Británie v Evropě lídrem. Vláda proto prostřednictvím fondu „Výzva průmyslové strategie“ investovala 246 mil. GBP do výzkum u technologií nové generace baterií, které se mají stát jedním z pilířů průmyslové strategie. Příležitosti pro dodávky českých systémů i komponentů tedy představují např. jak specializované strojírenské dodávky, tak ucelená řešení, baterie, články, měniče, střídače a kabely; dále zejména komponenty pro energetickou dimenzi tzv. „smart energy“, včetně „smart homes“ a „smart cities“. Příležitost by také mohla být pro přečerpávací vodní elektrárny sloužící k vykrývání energetických špiček. V oblasti tradičních fosilních zdrojů energie dochází k oživení těžby uhlovodíků v Severním moři (v roce 2018 oznámeno 13 nových projektů, tedy více než za předchozí 3 roky dohromady, např. nový projekt Royal Dutch Shell v ložisku Penguin), ruku v ruce s růstem světových cen ropy (produkční náklady v Severním moři jsou přibližně 40 USD/barel). Region Severního moře je využíván k těžbě uhlovodíků již pět desetiletí a řada původních ložisek i těžebních zařízení se tak nachází na konci své životnosti. Na vrcholu těžby v 80. letech činily příjmy státní pokladny z uhlovodíků 30 mld. GBP ročně, dnes je to 1,2 mld. GBPV příštích deseti letech bude muset být vyraženo dalších více než 300 ropných a plynových instalací včetně 100 plošin a uzavřeno více než 1 800 ropných vrtů. Britský Úřad pro ropu a zemní plyn (OGA) předpovídá, že do roku 2050 bude zapotřebí vynaložit 45-77 mld. GBP na vyražení offshore zařízení v Severním moři z provozu, z toho přibližně 24 mld. GBP z veřejných zdrojů. Již nyní ropné společnosti na vyřazování v severním moři vynakládají cca 1 mld. GBP ročně. Offshore a petrochemický průmysl severního Skotska skýtá příležitosti pro české firmy se zaměřením například na dodávky speciálních oceľových struktur, tlakových nádob a jiných nádrží, dodávky do těžařského a petrochemického průmyslu, nákladních výtahů, velkých výkovek, převodových systémů, částí turbín a elektrických motorů, armatur, lodního a podmořského vybavení. Kromě decommissioningu bude poptávka také po firmách s expertizou v technologiích těžby břidlicového plynu. Na podzim 2016 vláda povolila průzkum těžby plynu frakováním břidlic (v oblastech Lancashire a North Yorkshire). Podle geo logického průzkumu se v Británii nachází ložiska břidlicového plynu, která by mohla zásobovat zemi po dobu 25 let, dosavadní průzkumné vrty se však potýkají s geologickými problémy (způsobují otřesy půdy).

► ICT

Británie včele s Londýnem zůstává jedním z globálních center informačních a komunikačních technologií a předním centrem evropským. Tuto skutečnost potvrzuje např. rozhodnutí konat prestižní výroční konferenci TechCrunch Disrupt, zaměřenou na ICT a start-upy, vedle San Francisca, New Yorku a Pekingu právě v Londýně; dokladem je i rozhodnutí společnosti Apple (učiněné až po referendu o brexitu) umístit do Londýna sídlo jedné ze svých největších poboček mimo USA (od roku 2021 bude sídlit v adaptované Battersea Power Station). Také společnost Google po referendu oznámila, že rozšířením svého London Campus (o 3 tis. pracovních míst) vytvoří v UK své druhé největší vývojové středisko na světě, a společnost Facebook rovněž otevře své nové ústředí v Londýně. Pokračují také investice samotných britských společností do ICT, dle průzkumů 60 % z nich očekává, že v příštím roce bude do této oblasti investovat více, než letos (zejm. do systémů řízení zásob, upgradů IT infrastruktury a systémů řízení výroby). Britská vláda na podzim 2016 ohlásila fond ve výši 400 mil. GBP na podporu rozvoje technologických firem. Rok 2017 byl rekordním rokem pro investice do technologií ve Velké Británii, především v oblasti fintech. UK přitáhlo v roce 2017 nejvíce globálních tech investorů v Evropě s částkou 2,99 mld., což je téměř dvojnásobek oproti roku 2016. V souladu s průmyslovou strategií by se UK mělo stát lídrem v oblasti umělé inteligence a datové revoluce. Toto bylo v roce 2018 podpořeno konkrétními výsledky: UK předložilo nejvíce patentů v Evropě v oblasti AI hned po Německu a v oblasti odporných publikací bylo dokonce na prvním místě. V oblasti fintech se ovšem poslední dobou projevuje nejistota spojená s brexitem a řada bank se již nyní rozhodla přesunout své sídla či posílit své pobočky jinde, především v Dublinu, Lucemburku, Frankfurtu a Paříži. Hlavními aktivitami v sektoru jsou vývoj systémových softwarů, vývoj aplikací, vývoj databází, jejich testování a ladění, rozvíjejícím se trendem je např. cloud computing. Británie je také evropským centrem vývoje, výroby a využívání IT pro edukativní účely a virtuální reality. Rostoucí význam Big Data je další trend, který bude ovlivňovat vývoj softwaru v letech 2019–23, neméně důležitá bude oblast kybernetické bezpečnosti a internetu věcí. IT průmysl očekává zvýšenou poptávku od bankovního sektoru (fintech), který tvoří jeden z největších koncových trhů pro software na zakázku. Předpovídá se také zvýšená poptávka po videohrách. Mnoho příležitostí budou skýtat sociální sítě, jelikož Britové patří mezi největší uživatele internetu a sociálních sítí v Evropě. Na začátku roku 2017 se jednalo o 39 mil. aktivních uživatelů, což odpovídá 58 % britské populace. 7,3 % všech online nákupů ve světě probíhá v UK (podíl UK nejvyšší v Evropě) a trend každým rokem roste. Dalším polem jsou inovativní technologie ve výrobě a umění – například snímače na zachycení pohybu ve filmu. ICT sektor se úzce prolíná také se sektorem vesmírných technologií, především v oblastech šíření televizního a rozhlasového vysílání, telekomunikací a navigace. Rok 2019 podle některých názorů bude také rokem tzv. digitálního detoxu. Vznikají tak nové příležitosti pro české start-upy, které pomáhají uživatelům zredukovat čas strávený na digitálních přístrojích. Londýn tak bude i nadále sloužit jako nejbližší odrazový můstek pro české ICT firmy i inovativní start-upy k jejich globální expanzi. UK dlouhodobě rozvíjí podnikatelská centra v menších regionálních městech a zasazuje se o rozvoj v regionech.

► Nábytkářský průmysl

Importy nábytku do UK i export v posledních letech rostou. Profit sektoru vrostl oproti minulému roku o 10 %, výdaje spotřebitelů na nábytek a zařízení představují 16,2 mld. GBP ročně. Příležitosti skýtají zejména poptávky po dílčích komponentech i hotových produktech nábytkářského průmyslu, včetně např. kuchyňských linek, koupelen, dřeva a dřevěných desek, ale i venkovního nábytku, městského mobiliáře, chytrých řešení pro tzv. smart cities, zastřešení, atd. Poptávka se rekrutuje ze dvou zdrojů:

velkoobchody poptávají konkurenceschopné výrobce nábytku dle dokumentace; a britští interiérovní designéři poptávají výrobce luxusního designového nábytku a interiérového vybavení na zakázku. Rostoucí trend, kdy firmy umožňují zaměstnancům pracovat z domova, bude i v budoucnu zvyšovat poptávku po kancelářském vybavení do domácností. Roste také poptávka po produktech respektujících životní prostředí, výrobků z netradičních materiálů a po variabilním nábytku pro jednočlenné domácnosti.

► Obranný průmysl

Pokud jde o obranný průmysl, Británie zůstává i nadále pátým největším světovým vývozcem zbraní a obranných technologií. Až 22 % britského leteckého průmyslu tvoří vojenská letadla a vrtulníky, např. dodávky komponent pro program Joint Strike Fighter vedený USA. Na veletrhu Farnborough 2018 byl představen projekt Tempest, což je by měl být nový stíhací letoun šesté generace, který by měl být vyvinut i vyráběn ve Spojeném království. Na projektu by pracovalo konsorcium firem ve složení BAE Systems, Rolls – Royce, Leonardo a MBDA. Pokles vládních výdajů na obranu v uplynulých letech by mělo v roce 2019 a dalších letech vystřídat jejich postupné zvyšování a projevují se také zahraniční objednávky (např. v roce 2017 objednal Katar dodávku 24 stíhaček Typhoon od BAE, v roce 2018 se Austrálie a Kanada rozhodly pro multifunkční bitevní a protiponorkové fregaty typu 26, které dle svých návrhů postaví v těchto zemích BAE Systems). K nejvýznamnějším firmám dle tržního podílu patří BAE Systems, Rolls-Royce, GKN, Babcock, Cobham, Serco, Meggitt, Ultra Electronics, QinetiQ a Chemring. Příležitosti pro český export se nacházejí zejm. v subdodávkách komponent, včetně např. částí příslušenství, elektro, optiky, radarové techniky, ale i zbraní. Větší šance na navázání nové spolupráce s významnými britskými výrobci v obranném průmyslu jsou především v oblastech inovativních technologií, např. „360° situational awareness“, „Juture soldiers“, propojitelnosti, pokročilých materiálů, řídicích systémů a architektury software. Z tradičních oblastí lze očekávat příležitosti např. ve strojírenském sektoru a v oblasti hydrauliky v souvislosti s plánovanou výstavbou nových britských námořních bojových plavidel včetně další letadlové lodi a 4 nových jaderných ponorek. Vytvoření dodavatelských vztahů v britském obranném průmyslu vyžaduje trpělivost a dlouhodobé úsilí.

Britské zbrojní firmy jeví velký zájem o tendry chystané či vyhlašované Ministerstvem obrany ČR. Např. firma BAE se uchází o dodávku obrněných pásových vozidel, do tendru přihlásila model CV90, produkovaný švédskou pobočkou BAE Hägglunds. Britská divize MBDA se pak zajímá o oblast protiletecké obrany, v Británii sídlící zastoupení brazilského Embraeru pak o možný nákup nových dopravních letadel pro letectvo české armády (nabízí stroj KC-390). České firmy by tak měly mít větší šanci na zapojení do globálních dodavatelských řetězců těchto firem.

► Sklářský a keramický průmysl

Británie v čele s Londýnem patří ve vzrůstající míře ke světovým centrům architektonických, projekčních a designerských studií, která pro své zahraniční projekty často hledají zajímavá a inovativní řešení interiérů. Jedná se o vybavování projektů hotelů, kancelářských a rezidenčních budov a paláců po celém světě. Příležitosti jsou např. v oblastech skleněných doplňků, soch a osvětlení, keramických elementů, ale i nápojového skla. Domácí britští spotřebitelé také dávají stále více přednost skleněným obalům před plastovými, např. láhvím na mléko. Sektor se těší státní podpoře, např. v rámci projektu Northern Powerhouse vzniká na severu Anglie globální centrum excelence pro sklo a jeho výzkum a vývoji, inovace a školení. Sklářský průmysl ve Velké Británii produkuje přibližně 4 miliony tun skla ročně.

► Stavební průmysl

Ačkoliv v roce 2016 a 2017 britské stavebnictví bylo po 4 letech předchozího mírného růstu v recesi, především díky propadu v sektoru komerčních budov, zatímco výstavba bytového bydlení stoupá, pro dílčí dodávky stavebních materiálů, konstrukcí, i stavebních služeb z ČR zůstává v Británii otevřena řada příležitostí. Důvodem je nejen celková velikost britského stavebního trhu, ale zejména skutečnost, že dle analýz chybí v Británii obrovské množství bytů. Toto je obzvláště problémem Londýna, ale i severu Anglie, kde se v rámci programu „Northern Powerhouse“ britská vláda snaží zvýšit urbanizaci. Cílem britské vlády je vybudovat celkem milion nových bytů do roku 2020; pro podporu výstavby družstevního bydlení je rezervováno 4,7 mld. GBP a 3,2 mld. pro výstavbu bydlení v bývalých průmyslových zónách (brown fields). Ve fiskálním roce 2016–17 byla kvóta na 200 tis. nových bytů ročně dosažena poprvé od začátku projektu v roce 2015, zároveň tím došlo k největšímu nárůstu výstavby bytových jednotek za jeden fiskální rok od finanční krize v roce 2007. Nejnověji se britská vláda zavázala uvolnit 44 mld. GBP na výstavbu 300 000 domů ročně, což činí odvětví privátních domů poměrně odolné vůči brexit. Naopak v oblasti komerčních staveb se očekává výrazné zpomalení, byť sektor by dle předpokladů měl i nadále vykazovat růst, zejména díky velkým infrastrukturním projektům. Zejména v osmimilionové oblasti širšího Londýna pak stavební ruch, týkající se především komerčních a rezidenčních budov, neustává i bez státní podpory. V Británii rovněž narůstá poptávka po montovaných stavbách. Specifickou oblastí příležitostí ve stavebnictví je pak sektor dopravní infrastruktury, ve které je realizována či připravována řada projektů. Největší projekt, „High Speed II“, plánuje vybudování 335 míl dlouhého vysokorychlostního železničního propojení mezi Londýnem, Birminghamem, Manchesterem, Sheffieldem a Lee dsem. Projekt „High Speed II“ rovněž spadá pod projekt „Northern Powerhouse“, do něhož bylo ze státního rozpočtu na stavbu dopravní infrastruktury uvolněno 13 mld. GBP a projektu rozvoje střední Anglie „Midlands Engine“, kde bude k dispozici 5 mld. GBP. Celková celostátní cena projektu „High Speed II“ je plánována na 56 mld. GBP, realizován má být vládou založenou společností „High Speed Two (HS2) Ltd“, trat do Birminghamu má být zprovozněna do roku 2026 a celý koridor by měl být dokončen v letech 2032–33. Ve stádiu přípravy realizace jsou též projekty rozšíření letišť Heathrow a Stanstead, které v roce 2017 dosáhly rekordních počtů cestujících. Na obzoru je i rozšíření letiště Gatwick. V prosinci 2019 má být dokončen rozsáhlý projekt Crossrail – modernizace a dostavba železnice v oblasti Londýna. Vláda zároveň zahájila projekt „chytrých dálnic“ (aktuálně transformace dálnic M3 a MG). Možné příležitosti pro české firmy představují zejména dodávky komponent a konstrukcí pro dopravní stavby, komponent rezidenčního bydlení, ale např. i výstavba či přestavba elektráren. Carillion, druhá největší stavební firma v Británii a je den z největších dodavatelů služeb do britského veřejného sektoru v lednu 2018 přešel do povinné likvidace. Panují obavy, že pád Carillionu by mohl strhnout širší lavinu krachů a restrukturalizace ve stavebnictví, ale může to znamenat i nové příležitosti i pro menší firmy. Britské stavebnictví (6 % ekonomiky) i v 1. čtvrtletí 2019 stagnuje, a to díky poklesu poptávky po komerčních projektech a rostoucímu riziku no-deal brexitu. Zatímco výstavba bytů a státem podporovaných projektů roste již řadu měsíců, podporována mj. i vládním schématem půjček na podporu nákupu bytů „Help to buy“, nebo projektem Northern Powerhouse, stagnuje výstavba nových komerčních objektů a kanceláří, která se dokonce propadla o 19 % a je očekáván další propad sektoru okolo 4 % ročně. Neochota developerů pouštět se do nových komerčních projektů bývá dávana do souvislosti s nejistotou ohledně vývoje ekonomiky v kontextu brexitu a zvýšením dovozních cen. Ve stavebnictví se daří velkým infrastrukturním projektům, ať již probíhajícím, jako je železničního propojení v Londýně Crossrail a odpadního tunelu pod Temží v Londýně Thames Tideway, nebo připravovaným či schváleným – jako je vysokorychlostní železnice na sever HS2, jaderná elektrárna Hinkley Point. Vzniknout by měla také 3. runway na letišti Heathrow, kterou posvětil loni parlament.

► Strojírenský průmysl

Výrobní sektor britské ekonomiky v letech 2016–2017 výrazně rostl, tažen vysokou zahraniční poptávkou po britském zboží v důsledku kombinace globálního růstu a nízkého kurzu libry. V Británii to vedlo ke zvýšení poptávky po strojírenském vybavení, včetně jeho dovozu z EU. V oblasti strojírenství a kovo zpracujícím průmyslu představují příležitosti pro český export zejména poptávky po obráběcích komponentech, kovových a svařovaných konstrukcích, kontejnerech, jízdnicích kolech, výrobcích z hliníku, dále po komponentech pro těžbu ropy a dalších segmentech tzv. offshore průmyslu a energetiky včetně jaderné. Potenciál existuje i v sektoru výrobních technologií, např. vospělá obráběcí centra, automatizované linky a robotizované provozy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Farmaceutický, zdravotnický a chemický průmysl představují po automobilovém průmyslu druhý nejvýznamnější exportní výrobní sektor britské ekonomiky. Sektor zažívá dynamický růst, tažený především inovacemi a je očekáván také růst spotřeby zdravotních prostředků a farmak v průměru o 1,8 % v letech 2018–23. Life sciences (farmaceutický průmysl a zdravotnické prostředky) je také v rámci nové průmyslové strategie označen za jeden z „národních šampionů“, nejperspektivnějších oborů, kterým bude věnována vládní podpora v oblasti výzkumu. Pokud jde o zdravotnický průmysl, do prostředí státního systému veřejné zdravotní péče (NHS) jsou stále častěji zapojovány soukromé kliniky a nemocnice, u kterých NHS poptává zdravotní služby. Nově se v sektoru prosazují také inovativní služby typu Babylon-virtuální návštěva lékaře prostřednictvím internetu, která těží z rychlé dostupnosti (včetně možnosti následného zaslání el. předpisu lékařem pacientovi do místní lékárny) na místo dlouhých čekacích dob objednání u standardních návštěv lékařů. Velkým tématem je rozvoj využívání umělé inteligence v diagnostických lékařských metodách, či robotiky při operacích. Příležitosti pro české firmy představují především subdodávky substancí a komponent pro chemický, farmaceutický a zdravotnický průmysl, včetně vybavení laboratorů, ale i dodávky kompletních zdravotnických prostředků a vybavení. Potenciální riziko pro rozsáhlý britský farmaceutický sektor představuje brexit, jelikož případná regulatorní divergence mezi britským a evropským vnitřním trhem by pro britské společnosti znamenala nutnost realizovat extrémně nákladné certifikace léků a zdravotních prostředků jak v Británii, tak v EU.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Potravinářský sektor (zemědělství, výroba a prodej potravin a nápojů) je největším výrobním sektorem v UK s obratem 97,3 mld. GBP. Země je nicméně závislá na importu (51 % všech potravin), jehož nevýznamnějšími artikly jsou ovoce a zelenina, maso a nápoje. V potravinářském sektoru zejména dovoz českého piva nadále skýtá značný potenciál pro stále více rozmanitou českou pivní scénu, zatímco velké české značky svůj potenciál průběžně naplňují, je zde stále značný prostor pro malé a střední české pivovary s exportním potenciálem (tj. ty které mají potřebnou exportní kapacitu, trvanlivost piva, přičemž však stále vaří pivo tradičním způsobem s vícemutovým vařením a dvoufázovým kvašením). Sem patří jak tradiční regionální pivovary, tak nově vzniklé tzv. craft provozy. V kurzu je kromě tradičního ležáku plzeňského stylu i ležák tmavý/polotmavý, dále i svrchně kvašená piva včetně například piva pšeničného, nebo piva typu belgický Saison. Roste také poptávka po vysoce kvalitních pivech, prémiových ležácích a výrobcích malých či „boutique“ producentů. Čím větší odlišnost od mainstreamu, tím lépe. V tomto ranku např. roste mezi mladými lidmi v Británii obliba piv míchaných s destiláty. Z dalších potravinářských oblastí je v UK potenciál pro navýšení tržního podílu moravských vín, destilátů a v sektoru sladu (pro výrobu destilátů). Spotřeba alkoholu za posledních pět let postupně klesala, velmi problematická je v tomto kontextu vysoká

spotřební daň na pivo, která je výrobními asociacemi plošně kritizována. Roste také poptávka po zdravých, veganských, bezlepkových (gluten free) a jiných „free from“ potravinách a výrobcích z ekologického zemědělství (organic), i po lowcarbon a eticky vyráběných potravinách. České firmy však musejí mít na paměti, že Británie vyžaduje moderní marketing a potenciální britští partneři očekávají aktivní přístup z české strany včetně spoluinvestic do společného úsilí dostat novou značku na trh.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Automobilový průmysl	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Energetický průmysl	HS 2704 - Koks a polokoks z černého uhlí, hnědého uhlí nebo rašeliny, též aglomerovaný; retortové uhlí
Elektrotechnika	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken
	HS 8507 - Elektrické akumulátory, včetně separátorů
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	HS 6909 - Keramické zboží pro laboratorní, chemické aj. technické účely
	HS 0510 - Ambra šedá, kastoreum, cibet a pižmo; žluč, žlázy aj.
	HS 7010 - Demižony, lahve, sklenice, baňky aj. výrobky ze skla
	HS 9004 - Brýle (korekční, ochranné nebo jiné) a podobné výrobky
Chemický průmysl	HS 2808 - Kyselina dusičná, směs kyseliny sírové, dusičné
	HS 3903 - Polymery styrenu v primárních formách
	HS 4705 - Dřevná buničina získávaná kombinací mechanického a chemického rozvlákňovacího postupu
Strojírenský průmysl	HS 2607 - Olovnaté rudy a koncentráty
	HS 7301 - Štětovnice ze železa nebo oceli, též vrtané, ražené nebo vyrobené ze sestavených prvků
	HS 7310 - Cisterny, sudy, barely, plechovky, krabice ap. nádoby ze železa nebo oceli, o objemu <300l
	HS 7315 - Řetězy, řetízky, jejich části z železa, oceli
	HS 7610 - Hliníkové konstrukce, desky, tyče, profily, trubky ap.
	HS 8205 - Ruční nástroje a nářadí, jinde neuved.; pájecí lampy; svěráky ap. nářadí
	HS 9114 - Ost. části a součásti hodin nebo hodinek
	HS 9305 - Části, součásti a příslušenství výrobků čísel 9301 až 9304
	HS 8609 - Kontejnery speciálně konstruované a vybavené pro přepravu jedním nebo více druhy dopravy
HS 8712 - Jízdní kola a jiná kola (tříkolky), bez motoru	
Nábytkářský průmysl	HS 4414 - Dřevěné rámy na obrazy, fotografie, zrcadla nebo podobné předměty
	HS 6502 - Šišáky formy kloboukové, splétané, nezformované
	HS 9504 - Videoherní konzole, automaty, výrobky lunaparkové, stolní, společenské hry ap.
	HS 9610 - Břidlicové tabulky a tabule k psaní nebo kreslení, též zarámované

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Nábytkářský průmysl	HS 6301 – Příkrývky, koberečky, cestovní
	HS 4103 – Kůže surové, ost.
Sklářský a keramický průmysl	HS 7013 – Stolní, kuchyňské, toaletní, kancelářské skleněné výrobky, pro výzdobu aj. účely
	HS 7018 – Skleněné korálky, imitace perel, imitace drahokamů ap. zboží ze skla, jinde neuv. než bižuterie
Stavební průmysl	HS 9406 – Montované stavby
	HS 3925 – Stavební výrobky z plastů, jinde neuved.
	HS 4410 – Třískové desky ap. desky ze dřeva nebo z jiných dřevitých materiálů
	HS 4418 – Výrobky stavebního truhlářství a tesařství, ap. dřeva
	HS 6801 – Dlažební kostky, obrubníky a dlažební desky, z přírodního kamene (vyjma břidlice)
	HS 6810 – Výrobky z cementu, betonu nebo umělého kamene, též vyztužené
	HS 6904 – Keramické stavební cihly, podlahové bloky, nosné nebo výplňové tvarovky a podobné výrobky
	HS 6905 – Střešní tašky, komínové krycí desky, komínové vložky, stavební ozdoby a jiné stavební keramické výrobky
	HS 6907 – Keramické dlaždice a obkládačky, obkládačky pro krby nebo stěny; mozaikové ap. výrobky
	HS 7016 – Dlažební kostky, desky, cihly, dlaždice, obkládačky a ost. výrobky z lisovaného skla
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 2618 – Granulovaná struska z výroby železa nebo oceli
	HS 0208 – Maso a droby jedlé, čerstvé, chlazené nebo zmrazené
	HS 1008 – Pohanka, proso, lesknice kanárská, obilí, ost.
	HS 1106 – Mouka, krupice z luštěnin, manioku ap.
	HS 1207 – Ost. olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 3101 – Živočišná nebo rostlinná hnojiva, též smíchaná nebo chemicky upravená
	HS 8434 – Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
ICT	HS 2203 – Pivo ze sladu
	CPC 84 – Služby (Specifická IT/softwareová řešení, perspektivní oblasti kybernetické bezpečnosti)
Civilní letecký průmysl	HS 8411 – Proudové motory, turbovrtulové pohony a ost. plynové turbíny
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
Obranný průmysl	HS 7326 – Ost. výrobky ze železa, oceli
	HS 9002 – Čočky, hranoly, zrcadla aj. optické články z jakéhokoliv materiálu

Oborový rejstřík

- ▶ **Automobilový průmysl** 62, 71, 96, 102, 118, 144, 170, 177, 184, 190, 203, 242, 261, 279, 293, 312, 317, 331, 343, 356, 366, 371, 393, 421, 428, 438, 453, 480, 499, 550, 561, 577, 583, 590, 595, 600, 622, 630, 639, 645, 655, 662, 669, 675, 710, 718, 723, 728, 734, 744, 755, 767
- ▶ **Civilní letecký průmysl** 96, 102, 170, 184, 203, 221, 242, 254, 261, 269, 286, 293, 305, 317, 349, 382, 393, 403, 446, 466, 472, 499, 521, 577, 600, 622, 634, 645, 655, 669, 684, 710, 744, 760, 768
- ▶ **Dopravní průmysl a infrastruktura** 54, 103, 131, 210, 221, 237, 244, 247, 269, 279, 286, 305, 403, 428, 461, 472, 488, 493, 499, 513, 521, 529, 534, 557, 566, 622, 634, 639, 645, 650, 677, 691, 700, 710, 728, 735, 739, 760
- ▶ **Důlní, těžební a ropný průmysl** 47, 85, 96, 103, 112, 125, 131, 155, 165, 177, 184, 190, 203, 210, 221, 237, 247, 261, 293, 317, 349, 356, 360, 371, 382, 394, 403, 453, 480, 488, 500, 513, 544, 557, 608, 700, 711, 723
- ▶ **Elektrotechnika** 41, 96, 131, 170, 191, 242, 247, 279, 318, 382, 394, 438, 500, 566, 645, 662, 691, 700
- ▶ **Energetický průmysl** 41, 47, 54, 62, 71, 79, 85, 90, 96, 104, 112, 118, 125, 131, 139, 144, 150, 155, 165, 170, 177, 191, 198, 203, 211, 222, 232, 237, 242, 248, 254, 262, 270, 279, 286, 294, 305, 312, 319, 331, 338, 343, 349, 360, 366, 371, 376, 382, 394, 403, 411, 421, 428, 438, 446, 453, 461, 466, 473, 481, 488, 493, 500, 514, 521, 530, 535, 539, 544, 551, 557, 561, 566, 572, 577, 583, 590, 595, 608, 614, 623, 634, 639, 645, 650, 655, 662, 669, 675, 684, 692, 700, 711, 718, 723, 729, 734, 739, 744, 750, 760, 770
- ▶ **Chemický průmysl** 41, 71, 96, 118, 131, 170, 191, 204, 222, 242, 248, 279, 286, 294, 319, 331, 383, 411, 438, 453, 501, 521, 534, 551, 566, 600, 623, 639, 645, 662, 684, 711, 718, 755
- ▶ **ICT** 165, 170, 185, 211, 223, 262, 286, 295, 319, 331, 338, 343, 366, 383, 438, 482, 501, 550, 572, 634, 655, 663, 693, 700, 719, 734, 744, 755, 772

- ▶ **Kovozpracovatelský průmysl** 41, 96, 118, 132, 144, 155, 171, 248, 280, 286, 295, 320, 343, 384, 395, 412, 466, 514, 522, 534, 601, 623, 663
- ▶ **Nábytkářský průmysl** 41, 125, 132, 286, 371, 501, 544, 590, 634, 669, 684, 772
- ▶ **Obranný průmysl** 41, 47, 55, 62, 71, 79, 80, 90, 96, 112, 118, 125, 132, 144, 150, 156, 171, 178, 191, 204, 212, 237, 248, 255, 270, 295, 306, 312, 332, 338, 343, 349, 360, 366, 376, 384, 395, 403, 412, 429, 439, 466, 481, 488, 493, 501, 514, 522, 550, 561, 572, 578, 601, 624, 630, 639, 656, 663, 676, 684, 693, 730, 750, 755, 760, 773
- ▶ **Plasty a gumárenský průmysl** 41, 48, 63, 96, 118, 171, 350, 384, 447, 578, 583, 590
- ▶ **Sklářský a keramický průmysl** 41, 63, 118, 132, 171, 223, 270, 280, 287, 296, 320, 338, 344, 356, 371, 376, 384, 404, 439, 466, 502, 566, 601, 614, 663, 719, 746, 773
- ▶ **Služby** 90, 224, 296, 312, 320, 377, 404, 474, 502, 557, 583, 619, 646, 656, 663, 677, 719
- ▶ **Stavební průmysl** 55, 63, 71, 85, 90, 97, 119, 125, 139, 156, 171, 192, 198, 204, 213, 248, 271, 320, 344, 356, 360, 371, 385, 395, 404, 412, 421, 429, 439, 454, 502, 514, 522, 529, 550, 561, 566, 573, 590, 595, 602, 614, 619, 624, 634, 639, 656, 664, 669, 685, 693, 701, 735, 739, 750, 755, 774
- ▶ **Strojírenský průmysl** 42, 48, 55, 80, 85, 119, 132, 171, 178, 204, 224, 263, 287, 296, 321, 338, 361, 367, 413, 422, 447, 454, 467, 474, 482, 502, 522, 534, 539, 584, 619, 646, 664, 677, 685, 694, 701, 711, 739, 744, 751, 756, 760, 775
- ▶ **Textilní a obuvnický průmysl** 42, 63, 72, 97, 132, 171, 255, 297, 321, 385, 413, 488, 502, 514, 522, 529, 535, 550, 567, 578, 624, 685
- ▶ **Vodohospodářský a odpadní průmysl** 56, 63, 80, 104, 112, 145, 171, 178, 192, 204, 213, 244, 248, 271, 287, 297, 306, 321, 332, 344, 350, 361, 377, 385, 396, 404, 422, 430, 447, 454, 467, 503, 515, 539, 551, 557, 584, 591, 602, 609, 614, 630, 635, 685, 694, 701, 712, 723, 740, 761
- ▶ **Zábava a volný čas** 156, 193, 225, 263, 322, 367, 386, 439, 535, 545, 584, 624, 635, 664, 745
- ▶ **Zdravotnický a farmaceutický průmysl** 48, 63, 72, 80, 91, 105, 119, 126, 132, 139, 145, 150, 172, 178, 185, 193, 225, 249, 263, 271, 280, 287, 297, 306, 312, 322, 332, 339, 344, 356, 361, 367, 372, 377, 386, 396, 404, 430, 439, 454, 467, 482, 493, 503, 515, 551, 567, 573, 578, 584, 591, 602, 615, 646, 656, 670, 677, 685, 695, 702, 712, 719, 730, 745, 756, 761, 775
- ▶ **Zemědělský a potravinářský průmysl** 42, 48, 56, 63, 72, 81, 85, 91, 97, 105, 113, 119, 126, 133, 140, 145, 150, 156, 172, 178, 185, 193, 198, 204, 214, 225, 238, 244, 249, 255, 264, 272, 280, 288, 297, 312, 322, 333, 339, 350, 356, 361, 367, 377, 386, 396, 405, 413, 422, 431, 440, 447, 454, 461, 467, 475, 483, 494, 503, 515, 522, 529, 534, 539, 545, 551, 561, 567, 585, 591, 595, 602, 609, 615, 625, 630, 635, 650, 657, 664, 676, 685, 702, 712, 724, 735, 740, 746, 756, 761, 775
- ▶ **Zpracovatelský průmysl** 119, 133, 298, 312, 323, 413, 504, 515, 535, 578, 585, 591, 603, 625, 646, 664, 686, 702, 736, 756
- ▶ **Železniční a kolejová doprava** 42, 64, 72, 81, 97, 119, 146, 166, 179, 185, 232, 238, 249, 256, 280, 288, 298, 323, 333, 344, 378, 386, 414, 432, 440, 447, 455, 467, 483, 504, 534, 540, 552, 558, 562, 567, 573, 585, 603, 609, 625, 630, 640, 650, 657, 665, 670, 676, 686, 712, 719, 724, 729, 739, 751, 756

Rozvojové příležitosti:

- ▶ **Sektor bankovníctví** 408
- ▶ **Sektor energetiky** 75, 93, 128, 257, 309, 352, 424, 463, 547
- ▶ **Sektor gumárenského průmyslu** 353
- ▶ **Sektor informačních a komunikačních technologií** 75
- ▶ **Sektor infrastruktury** 67, 87, 99, 152, 159, 257, 302, 309, 353, 408, 449, 463, 508
- ▶ **Sektor obnovitelných zdrojů** 109
- ▶ **Sektor ochrany životního prostředí** 418, 450, 651
- ▶ **Sektor sociální infrastruktury a služeb** 50, 93, 109, 283, 425, 611, 652
- ▶ **Sektor státní správy a občanské společnosti** 283, 547, 741
- ▶ **Sektor stavebnictví** 122
- ▶ **Sektor těžebního průmyslu** 67, 115
- ▶ **Sektor vody a sanitační** 93, 109, 115, 122, 136, 218, 276, 309, 352, 418, 490, 496, 508, 547, 611, 652, 741
- ▶ **Sektor vzdělávání** 67, 99, 141, 159, 258, 276, 302, 417, 763
- ▶ **Sektor zdravotnictví** 68, 76, 93, 99, 115, 152, 159, 258, 283, 302, 353, 449, 763
- ▶ **Sektor zemědělství** 51, 68, 75, 87, 109, 114, 122, 128, 136, 152, 159, 218, 258, 276, 283, 353, 408, 425, 463, 490, 496, 508, 652
- ▶ **Sektor zpracování odpadů** 611

Literatura

- BALASSA, B. 1965. Trade liberalisation and „revealed“ comparative advantage. *The Manchester school of economic and social studies*, 33, 99-123.
- BALASSA, B. 1977. ‚Revealed‘ comparative advantage revisited: an analysis of relative export shares of the industrial countries, 1953-1971. *The Manchester school of economic and social studies*, 45, 327-344.
- BALLANCE, R. H., FORSTNER, H. & MURRAY, T. 1987. Consistency tests of alternative measures of comparative advantage. *Review of Economics & Statistics*, 69, 157-161.
- LAFAY, G. 1992. The measurement of revealed comparative advantages. In: DAGENAIS, M. G. & MUET, P.-A. (eds.) *International Trade Modelling*. London: Chapman & Hall.
- OHLIN, B. G. 1933. *Interregional and international trade*, Cambridge: (1957 printing), Harvard Univ. Press.
- PAPADOPOULOS, N. and DENIS, J. E. 1988. Inventory, taxonomy and assessment of methods for international market selection. *International Marketing Review*, 38-51.
- PALLEY, T. I. 2008. Institutionalism and New Trade Theory: Rethinking Comparative Advantage and Trade Policy. *Journal of Economic Issues (Association for Evolutionary Economics)*, 42, 195-208.
- RAHMAN, S. H. 2003. Modelling of international market selection process: a qualitative study of successful Australian international businesses. *Qualitative Market Research: An International Journal*, Vol. 6(2), 119-132.
- RICARDO, D. 1817/1951. On the principles of political economy and taxation. In: SRAFFA, P. (ed.) *The works and correspondence of David Ricardo, Vol.1*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

**Martin Tlapa, Marek Svoboda, Rudolf Klepáček,
Michaela Koletová**

**Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí
České republiky**

Mapa globálních oborových příležitostí

Vydalo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.
Vydání páté, Praha, 2019.

Grafická úprava: Jaroslav Hrabě
Sazba a tisk: ASTRON print, spol. s r. o., Praha.

ISBN 978-80-7441-041-3

Fotografie na obálce pocházejí z fotobanky fotky-foto.cz.

Autoři fotografií:

Titulní obálka - shora dolů: vlade-mir, UTBP, rosanascapinello, eyeofpaul, artjazz

Zadní strana obálky - zleva doprava: firefox, fotokostic, SimpleFoto, nikitos1977, kwanchaidp

Moderní ekonomická diplomacie stále důrazněji vyžaduje aktivní přístup firem i státu při hledání a využívání příležitostí v zemích z celého světa. Proto opět po roce přicházíme s aktualizovanou verzí *Mapy globálních oborových příležitostí*. Publikace se zaměřuje především na příležitosti v sektorech s rostoucí poptávkou, která koresponduje s exportním a investičním profilem české ekonomiky. Analýza současně zohledňuje exportní kapacity tuzemských výrobců i strukturu a specifika jednotlivých států. Tato publikace je inspirací pro české firmy, podnikatelské reprezentace, odbornou veřejnost i učitele a studenty ekonomických škol. Sledování globálních příležitostí a světových trendů v obchodu jednotlivých zemí a jejich šíření mezi odbornou veřejnost a podnikatele je významným příspěvkem k podpoře růstu konkurenceschopnosti a prosperity České republiky a formování moderní ekonomické diplomacie.

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

ISBN 978-80-7441-041-3

9 788074 410413